BIBLIOTHECA

SCRIPTORVM GRAECORVM ET ROMANORVM

TEVBNERIANA

PLVTARCHI
MORALIA

VOL. I

RECENSVERVNT ET EMENDAVERVNT
W. R. PATON ET I. WEGEHAUPT
PRAEFATIONEM SCR. M. POHLENZ
EDITIONEM CORRECTIOREM
CVRAVIT

HANS GÄRTNER

STVTGARDIAE ET LIPSIAE
IN AEDIBVS B.G. TEVBNERI MCMXCIII

Die Deutsche Bibliothek — CIP-Einheitsaufnahme

Plutarchus:
[Moralia]
Plutarchi Moralia. — Ed. corr. — Stutgardiae ; Lipsiae : Teubner.
(Bibliotheca scriptorum Graecorum et Romanorum Teubneriana)

Ed. corr.
Vol. 1. Rec. et emendaverunt W. R. Paton et I. Wegehaupt.
Praefationem scr. M. Pohlenz. —
Ed. corr. ed. 2. (1974) / cur. Hans Gärtner. — 1993
ISBN 3-8154-1678-7
NE: Gärtner, Hans [Hrsg.]

Printed in Germany
Druck und Bindung: Chemnitzer Verlag und Druck GmbH, Werk Zwickau

Haud faustis ominibus haec Plutarchi Moralium editio coepta est. Iam enim Guilelmus R. Paton, qui primi voluminis maximam partem edendam susceperat, primas paginas prelo subiecerat, cum lugubre illud bellum exarsit quod ut toti patriae funestum sic etiam his studiis adversum fuit. Nam iam tribus mensibus post Ioh. Wegehaupt ad Mlavam, oppidum Poloniae, sanguinem profudit. cuius animam candidam lugent amici semperque lugebunt; Plutarcho is ereptus est qui et codices plurimos ipse inspexerat penitus noverat et haud paucis opusculis de historia memoriae Plutarcheae conscriptis studia a Maximiliano Treu feliciter incohata eadem sagacitate atque industria promoverat et si quisquam ad finem perducturus erat. Paton autem etsi suae patriae caritate numquam ab amore quo et Germaniam et amicos Germanos amplectebatur avocatus est, tamen, cum in insula Samo degeret, vel commeatus difficultatibus opus continuare prohibitus est. Bello confecto statim ad Plutarchum suum — sic eum appellare solebat — rediit; sed fructus diuturni laboris Parcae eum videre passae non sunt: die 21. mensis Aprilis anni 1921 ipse quoque mortem obiit. cum vero ipse nonnisi sex tractatus (usque ad libellum de capienda ex inimicis utilitate) bibliopolae tradidisset, uxor eius, Clio Paton, effecit ut etiam reliqui quos ipse praeparaverat imprimi possent. maximas enim ei debemus gratias quod, qua est liberalitate et erga maritum pietate, ex scriniis eius omnia quae ad Plutarchi editionem pertinebant in Germaniam mittenda curavit. apparebat vero Patonem etiam reliquorum tractatuum vol. I, quos susceperat edendos, et apparatum criticum in universum perfecisse et verba Plutarchi magna ex parte ita restituisse ut non multa mu-

tanda addenda essent; quo munere ego a Curtio Hubert adiutus functus sum. idem reliquis opusculis quae ipse non iam edere poterat fiet.

Tractatibus autem qui de sanitate tuenda praecepta et praecepta coniugalia exhibent, a Iohanne Wegehaupt praeparatis Guilelmus Sieveking ultimam manum adhibuit, verba Plutarchi ipse constituit.

Maximas vero gratias agimus Udalrico de Wilamowitz-Moellendorff, qui non modo inde ab initio huius editionis patronus extitit neque unquam consilio suo nobis defuit sed etiam laborem plagulas legendi et corrigendi sustinere dedignatus non est. qui quot locos sagacitate sua atque peritia et Graeci et Plutarchei sermonis sanaverit, etiam legentes sentient, quantum interpretationibus monitis consiliis operi profuerit, editores soli scimus.

MEMORIA MORALIVM VNIVERSA

Memoriae Moralium historia nonnisi omnibus opusculis editis scribi poterit; nunc ea tantum praemittantur quae qui nesciat apparatu critico editionis uti non possit.[1])

1) Conferendi inprimis Treu, De codicibus nonnullis Parisinis Plutarchi Moralium, Jauer 1871 (= 'Cod. Paris.'); Der sog. Lampriaskatalog der Plutarchschriften, Waldenburg 1873 (= 'Lampriaskatalog'); Zur Geschichte der Überlieferung von Plutarchs Moralia I (Waldenburg 1877), II (Ohlau 1881), III (Breslau 1884) = 'Treu, Überl. I II III'. Wegehaupt, Beitr. z. Textgeschichte der Moralia Plutarchs, Philol. 1905, 391 ff. ('Philol.'); Plutarchstudien in italienischen Bibliotheken, Progr. Cuxhaven 1906 ('Plutarchstudien'); Die Entstehung des Corpus Planudeum von Plutarchs Moralia, Sitzb. Berl. Ak. 1909, 1030 ('Corp. Planud.'); Planudes und Plutarch, Philol. LXXIII 1914, 244 ('Plan. u. Plutarch'); Der Florentiner Plutarch-Palimpsest, Abh. Berl. Ak. ph.-hist. Kl. 1914 nr. 2 ('Palimpsest'); Rec. v. Gottfried Behr, D. handschr. Grundlage der im Corpus der Plutarchischen Moralia überlieferten Schrift *περὶ παίδων ἀγωγῆς*, Würzburg 1911, in Berl. ph. Woch. 1912, 1599 ('B. ph. Woch.'); editio libelli *Πότερον ὕδωρ ἢ πῦρ χρησιμώτερον* in *Χάριτες*, Fr. Leo zum 60. Geburtstag dargebracht, Berlin 1911, 146 ('*Χάριτες*').

Cum inter Plutarchi scripta nobis servata extent quae sine dubio ab ipso publici iuris facta non sint (velut de invidia et odio, de latenter vivendo), post Plutarchi mortem sive filios eius sive familiares omnia quae alicuius pretii esse viderentur e scriniis eius eruisse atque edidisse apparet. editionem vero qua omnia eius scripta in unum collecta legentibus proponerentur comparatam esse nullum indicium adest. minime certe advocandus est catalogus ille compluribus codicibus s. XII sqq. traditus qui et propter epistulam praemissam qua quis amico *τὴν γραφὴν τῶν τοῦ πατρὸς βιβλίων* mittit et propter Suidae verba *Λαμπρίας Πλουτάρχου τοῦ Χαιρωνέως υἱὸς ἔγραψε πίνακα ὧν ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἔγραψε περὶ πάσης Ἑλληνικῆς καὶ Ῥωμαικῆς ἱστορίας* diu Lampriae Plutarchi filio adscribebatur. nam epistulam illam Byzantinorum aetate conscriptam, Suidae testimonio vel ob eam rem fidem abrogandam esse quod Plutarcho filius Lampriae nomine nullus fuerit, catalogum ipsum autem esse indicem bibliothecae ignotae, quae fere s. IV satis multa opera Plutarchea (et genuina et spuria) exhibebat, inprimis secundum ea quae Maximilianus Treu exposuit, inter omnes constat.[1]) immo innumerabiles illi homines qui Phrynichorum iudicio Plutarchi sermonem parum Atticum spernentium[2]) non deterrebantur quominus amabilis ingenii fetibus delectarentur — quid quod in linguam Syriacam nonnulli tractatus versi sunt[3]) —, maiora vel mi-

---

1) Treu, Lampriaskatalog (cf. adnot. antecedentem). De memoria catalogi cf. Wegehaupt, Plutarchstudien 57 sqq., Corp. Planud. 1030 et Ziegler, Mus. Rhen. LXIII 1908, 239 sqq., qui epistulam in altera tantum stirpe codicum praemitti monet.

2) Cf. Phrynichus s. *δυσωπεῖσθαι* et *σύγκρισις* (p. 190. 278 Lob.) et scholion ad initium libelli *π. δυσωπίας* suo loco edendum.

3) Syriacas versiones libri de coh. ira ed. Lagarde, Analecta Syriaca, Lipsiae 1858, e cod. Mus. Brit. 17209 s. VIII/IX, libri de cap. ex inimicis utilitate Nestle, Studia Sinaitica IV, Londini 1894, e cod. Sinaitico s. VII vel VI (cf. Ryssel Mus. Rh. LI 1896 p. 1), utramque satis libere agentem, multa omittentem mutantem, cf. Ryssel, Über den textkritischen Wert der syr. Übersetzun-

nora volumina manibus trivisse videntur quae, prout sive casus sive sensus vel bibliopolarum vel legentium ferebat, modo haec modo illa scripta continerent, hoc amitterent illud adsciscerent, nunc dividerentur nunc cum similibus coniungerentur, Protei instar formam mutarent. talibus certe voluminibus hos Plutarchi libellos Byzantinis traditos esse vel nunc vetusti codices testantur, in quibus, ut summa est varietas opusculorum exhibitorum, tamen talia corpuscula antiquitus propagata agnoscuntur (cf. Wegehaupt, Philol. 391 sqq., Plutarchstudien 43 sqq.)

Quas inter collectiones una eminet quae 21 scripta vere moralia exhibens satis constanter multis codicibus traditur, nisi quod initium plerumque periit et libellus 20 *πότερον ὕδωρ ἢ πῦρ χρησιμώτερον*, qui sane nonnisi propter similem titulum post 19 *πότερον τὰ τῆς ψυχῆς ἢ τὰ τοῦ σώματος πάθη χείρονα* receptus esse videtur, in nonnullis codicibus omittitur.[1]) quae cum postea a Maximo Planude in fronte omnium Plutarcheorum praeter vitas librorum posita esset, effecit ut ipsius nomen *ἠθικά* ad reliquos etiam libros quamquam minime omnes res morales tractant transferretur.[2])

---

gen griechischer Klassiker, Lipsiae 1887 II S. 45 sq., Baumstark, Fleckeis. Jahrbb. Suppl. XXI (1894), 353 sqq., qui has versiones a Sergio Resaïnensi († 536) factas sed postea (maxime libr. *π. ἀοργ.*) retractatas esse putat. libellus *π. ἀσκήσεως* quem Lagarde ibidem edidit spurius est, cf. Buechelerum ante Gildemeisteri versionem Mus. Rh. XXVII 520 sqq. Fihrist qui Syrorum notitia nititur s. X cum hos tres libellos tum librum de anima ac placita philosophorum Plutarchi novit (Gildemeister ibid.), denique librum de fluviis quem alteri Plutarcho adscribit.

1) si codicem **C** neglegimus, cuius manus prima in op. 19 desinit, recentior 20. 1 addit, lib. 20 deest in **D** (sed adest in cognatis eius **h i**) necnon in **Z** (sed adest in **a b**). quod vero in **d z** tantum 18. 19. 21 leguntur, ea re explicatur quod in archetypo l. 20 antea positus erat, cf. **v** (infra p. XXVI); Wegehaupt, B. ph. Woch. 1608. non igitur est cur credamus codices **DZ** primariam collectionis formam servavisse.

2) nomen *ἠθικά* collectionis vetustae proprium esse etiam nunc in codicibus haud raro apparet. velut index codicis **G**

Maximum enim Planudem, eruditum illum monachum Constantinopolitanum, primum et unum Byzantinorum operam dedisse ut omnia quae tum extarent opera Plutarchea in unum congereret, eique deberi magnum illud corpus 69 vel 78 scriptorum quod nunc tenemus iam a. 1877 Maximilianus Treu demonstravit, postea Ioh. Mewaldt et Ioh. Wegehaupt et epistulis Planudis a Treuio editis (Vratislaviae 1890) usi et codicibus diligenter examinatis ita ut nihil restet dubii confirmaverunt.[1]) Planudes enim iam multo ante a. 1295 quo Alexio Philanthropeno scripsit (ep. 106): *ἐμοὶ δ' ἔδοξε τὰ τοῦ Πλουτάρχου γράψαι βιβλία· πάνυ γάρ, ὡς οἶσθα, τὸν ἄνδρα φιλῶ*, Plutarchi opera colligere coepit, atque etiamnunc extant libri quibus exemplaribus usus est; velut in 1—21 Moscuensem **M** correctum, in sequentibus codicem quendam Vindobonensium **VW** similem, in 44—50 Urbinatem 97 adhibuit.[2]) cum vero 69 libellos congessisset, eius iussu secundum exemplaria emendata[3]) Ambr. 859 (*α*) a compluribus scribis exaratus est, e quibus unus nomen suum prodit, Iohannes Zaridas, quem Planudis discipulum fuisse ex epistulis constat.[4]) Planudes ipse in margine huius codicis haud paucas adnotationes vel correcturas adspersit, e quibus maximi momenti ea est quam ad Cons. Apoll. I 234, 14 adscripsit: *οὕτως οἶμαι δεῖν γράφεσθαι· εἰ δὴ ὁ τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων χρόνος εἴκοσιν ἐτῶν ὁ μέγιστος ὥριστο, τὸν εἴκοσιν ἐτῶν ἀπογενόμενον ἐνομίζομεν ἂν* (sc. *μη-*

---

ab ipso (altero) scriba exaratus 34 opusculis indicatis sic desinit *ἀπὸ τούτων εἰσὶ ἠθικοὶ αὐτοῦ λόγοι κα̅.* **M** post op. 51 ante 1—21 inscriptionem habet *τῶν ἠθικῶν Πλουτάρχου κτλ.*; de **v** cf. p. XXVII. Planudes in catalogo Plutarcheorum ab ipso scripto qui in Marc. 481, sed etiam in **g** legitur (Treu, Überl. I p. IX, Paton, Pyth. Dial. XI) prima 21 opuscula verbis *ἀρχὴ τῶν ἠθικῶν* et *τέλος τῶν ἠθικῶν* a reliquis segregat.

1) Treu, Überl. I, Mewaldt, Sitzb. Berl. Ak. 1906, 824, Wegehaupt, ibid. 1909, 1030 et Philol. 1914, 244.

2) Wegehaupt, Corpus Planud.

3) Planudi ipsi fortasse debentur multae illae correcturae quae in **M** a docto homine alia memoria uso factae sunt.

4) Wegehaupt, Philol. l. l. 245.

κέτι ἄωρον τελευτᾶν). nam pro altero εἴκοσιν postea ab ipso τοσούτων, denique δέκα factum est, aperta conamina hominis sibi in emendando non satisfacientis. eadem autem coniectura verbo δέκα recepto in omnibus ut videtur codicibus qui 69 scripta continent sive in margine sive traditis verbis expulsis in ipso contextu legitur. Planudem autem auctorem esse non modo manu scribentis evincitur quam ex codice Anthologiae Marc. 481 ab ipso Planude scripto probe novimus sed etiam codice **E** in quo illa adnotatio his verbis introducitur: ὁ κύριος μάξιμος ὁ πλανούδης οὕτως οἴεται δεῖν γράφεσθαι. codicem autem *α* primum esse Planudis iussu scriptum etiam ea re probatur quod in lectionibus ubique propius ad exemplaria accedit quam reliqui.

Codice *α* iam scripto Planudes consilium cepit omnia Plutarchi opera, et Moralia et Vitas, splendidiore forma ornata legentibus proponere. quamobrem ep. illa 106 ab Alexio Philanthropeno petivit ut sibi membranas mitteret. quas se adeptum esse ep. 115 testatur quam Wegehaupt autumno eiusdem a. 1295 scriptam esse statuit. mense autem Iulio a. 1296 cod. **A** (Paris. 1671) secundum subscriptionem perfectus est, ex ipso *α* passim emendato descriptus (Wegehaupt, Plan. u. Plutarch 248). nec vero Planudes corpore illo 69 librorum congesto contentus erat. etsi enim a. 1302 in catalogo librorum Plutarcheorum in cod. Marc. 481 servato[1]), quem sua manu scripsit et his verbis conclusit ταῦτα πάντα εὑρέθησαν[2]), nonnisi illa opuscula enumerat, reliqua amissa esse statuit, postea ei contigit ut duos alios codices detegeret, unum qui Quaestiones convivales contineret, sive eum ipsum qui nunc est Vindob. 148 sive exemplar ex eo descriptum, alterum multis lacunis depravatum qui octo novos libros praeberet.[3]) atque Quae-

1) Treu, Überl. I p. IX; idem catalogus in **g** legitur, Paton, Pyth. Dial. XI, Wegehaupt, Plutarchst. 58.

2) Wegehaupt, Corp. Planud. 1043 comparat verba in codd. Planudeis ad op. 38 addita ὧν οὐχ εὑρέθη ἡ ἀρχή.

3) cum l. de animae procreatione in Timaeo (77) in **E** ab alia manu scriptus sit atque alibi vel solus vel cum Platonis

stiones convivales quarum codices omnes a Vindobonensi pendere iam Treu demonstravit (Überl. I 12), cum omnes lacunam habeant quae in Vind. foliis amissis effecta est, in compluribus codicibus Planudeis primario corpori adnexae sunt. reliqua 8 scripta, quae praeterea (excepto 77) tantum in cod. **B** insunt ex eodem codice lacunoso descripta, cum opusculis 1—69 coniuncta in solo Paris. **E** leguntur (70—77), in quo ultimo loco (78) Quaest. conv. secuntur, ut 77 ab alia manu scriptae. quem codicem ex Planudis officina prodisse adnotatio illa marginalis supra commemorata testatur. vivo etiamtum Planude eum exaratum esse etsi evinci non potest[1]), tamen vel ob eam rem probabile est, quod etsi textus formam exhibet a Planude constitutam, non ex ipso **A** sed ex eius exemplari descriptus est.[2]) libri autem

---

Timaeo coniunctus tradatur, Treu, Überl. II 4 statuit Planudem hunc librum ex alio exemplari sumpsisse atque 70—76. sed obstat quod etiam in **B** 70—77 una servati sunt (de memoria libri 77 cf. Berthold Müller, Plutarch über die Seelenschöpfung im Timaeus. Progr. Breslau 1873). — in eodem codice atque 70—77 fortasse initium op. 38 detectum est. nam in *α* **A** reliquis codicibus *Π* (de *γ* cf. p. XXIX) post op. 37 duo folia vacua relicta, op. 38 autem incipit a verbis *τοῦ νοητοῦ μόνον* (1002 d) quibus titulus praefigitur *Πλατωνικὰ ζητήματα, ὧν οὐχ εὑρέθη ἡ ἀρχή*; in **E** autem fol. 606 plane eandem speciem praebet sed titulum scriba ipse delevit atque in foliis duobus antecedentibus quae sine dubio ut in *α* **A** olim vacua relicta erant initium libri supplevit. — cum indicem Marc. 481 scriberet, Planudes op. 38 non iam plenum extare ratus omisit. ergo initium illud postea inventum est. Treu, Überl. I p. IX.

1) hoc suo iure Wegehaupt Philol. 1914, 252 monuit. Planudes enim 50 fere annos natus mortem obiit. cf. epigramma Gregorii eius discipuli, Treu, Überl. I p. XV.

2) certe in lib. 69 hoc valet. nam ad cap. 5 *φωνῇ* (p. 412 a) in **A** et Vat. Reg. 80 haec adnotatio marginalis legitur: *τὸ χωρίον τοῦτο ἀσαφέστατον ἐστὶν διὰ τὸ πολλαχοῦ διαφθαρέντα* (*τὰ γράμματα* suppl. Bern.) *τὰ τῶν παλαιῶν ἀντιγράφων μὴ δύνασθαι σώζειν τὴν συνέχειαν τοῦ λόγου, καὶ εἶδον ἐγὼ παλαιὰν βίβλον, ἐν ᾗ πολλαχοῦ διαλείμματα ἦν, ὡς* (codd. *καί*) *μὴ δυνηθέντος τοῦ γράφοντος εὑρεῖν τὰ λείποντα, ἐλπίσαντος δὲ ἴσως εὑρήσειν ἀλλαχοῦ· ἐνταῦθα μέντοι κατὰ συνέχειαν ἐγράφη τὰ διαλείποντα τῷ μηκέτι ἐλπίδας εἶναι τὰ λείποντα εὑρεθήσεσθαι.*

illi 70—77 postea non iam descripti sunt, sive quod et propter res quas continebant et propter corruptelas lacunasque difficiliores erant intellectu sive quod qui post Planudem fuerunt tanto Plutarchi amore non iam flagrabant. fortasse etiam Planudes ipse, cum hunc codicem magnificum voluminosum qui ut **A** etiam Vitas continet exarandum curaret, id tantum agebat ut uno certe libro tota Plutarchi doctrina aequalibus et posteris quasi uno conspectu proponeretur.[1]) est vero codex **E** etiam Planudeae diligentiae egregium documentum. certe post eum nova Plutarchea inventa non sunt, siquidem fragmenta illa duorum librorum (*πότερον ψυχῆς ἢ σώματος ἐπιθυμία καὶ λύπη* et *εἰ μέρος τὸ παθητικὸν τῆς ἀνθρώπου ψυχῆς ἢ δύναμις*), quae a. 1773 Thomas Tyrwhitt e cod. Harleiano 5612 (**h**) protraxit[2]), nostro certe Plutarcho tribuenda non sunt.

Corporis Planudei exemplaria 1—69 continentia etsi multa s. XIV. XV exarata sunt, tamen minime omnibus viris doctis praesto fuerunt, atque Aldus Manutius cum Plutarchi omnia opera moralia edere vellet, non sine magna difficultate ex diversis codicibus ea congerere coactus est, 70—77 non ex **E** sed ex **B** impressit. edendi operam suscepit Demetrius Ducas, qui quo modo exemplaria prelo subicienda praeparaverit, etiamnunc ex adnotationibus correcturis signis codici **J** adspersis videmus (Treu, Überl. III 15). scripta imprimebantur, prout exemplaria praesto erant; ordo igitur plane fortuitus est. Aldinae textus (prodiit 1509) Basileae 1542 recusus indeque inprimis per Germaniam

---

τοῦτ' αὐτὸ τοίνυν ⟨νῦν⟩ χρὴ νοεῖν καὶ πανταχοῦ τοῦ βιβλίου ἔνθα τις τοιαύτη ἀσάφεια εὑρίσκεται (Treu, Überl. I p. X et VIII, Bernardakis, Mnem. XXIV 380). manifesta 'editoris' verba lectorem monentis (Wegehaupt, Corp. Plan. 1045[2]). in **E** vero non ut in **A** continua scriptura adhibita sed spatia relicta (ut in 70—78).

1) consilium veteris memoriae fideliter propagandae apparere videtur ex eis quae in extrema adnotatione antecedente de scriptura codicis **E** cognovimus.

2) utrumque legitur etiam in **i**, prius in **k**. cf. p. XXIII.

propagatus est. 1559 Iacobus Amyot Gallicam, 1570 Guilelmus Xylander Latinam interpretationem promulgavit, atque hic 1574 editionem Graecam subsequi iussit, in qua se non unam mendorum chiliadem expurgavisse non plane immerito gloriatur. maiorem tamen auctoritatem nacta est editio quam 1572 Henricus Stephanus, Leonici Iannoti Mureti Turnebi Vulcobii aliorum studiis atque emendationibus quae in exemplaribus veteribus Aldinae adscriptae erant (cf. Wyttenbachi Praefationem editionis) usus, confecit; quae cum Xylandri versione coniuncta 1599, 1620, 1624 iterata est. atque ut primae Graeco-Latinae paginarum numeri etiamnunc in margine adscribi solent, sic etiam ordo librorum, quem Stephanus initio Aldinam secutus deinde suo arbitrio confisus constituit, usque ad nostra tempora regnat atque, ne legentes turbentur, etiam a nobis retentus est, quamquam, ubicunque de memoria Plutarchea agendum erit, ad numeros Corporis Planudei recurremus.

S. XVII memoria dignus nemo nisi Bachet de Meziriac, qui sagacissimas emendationes in exemplaris Stephaniani margine reliquit (cf. Wyttenbachium). s. XVIII Ioh. Iac. Reiske linguae Graecae peritia et critico acumine ductus, non novis codicibus usus permulta menda in Animadvers. ad Graecos auctores vol. II (1766) sustulit, quae notae editioni post mortem eius a. 1774 curatae subiectae sunt. Reiskii vestigia pressit J. G. Hutten 1791 sqq. editionem criticam primus Daniel Wyttenbach parare instituit (Oxoniae 1795—1830, Lipsiae 1796—1834). qui sane, cum permultos optimosque codices iam nosset collatosque haberet, etiamsi in constituendis verbis non tantum a vulgata recedere audebat quantum ipse de se praedicat, primus solidum textus recensendi fundamentum iecit atque etiam doctissima praefatione, animadversionibus bonae frugis plenis (vol. VI. VII), denique lexico Plutarcheo (primo editioni Ox. adnexo = 'Index Graecitatis' vol. VIII, deinde Lipsiae 1843 edito) optime de Plutarcho meritus est. multo minora, etsi novis collationibus codicum Parisinorum a Konto factis usus, Fred. Duebner in editione Didotiana praestitit (Par. 1839—1876).

A. 1872 Rud. Hercher vol. I edidit, compluribus codicibus denuo collatis nec tamen aut certa ratione electis aut recte aestimatis. locos permultos de suo mutavit haud paucos emendavit. etiam Greg. Bernardakis qui post eius mortem editionem Teubnerianam curavit (1888—1896) minime operam perdidit, veram autem recensionem ne ipse quidem perfecit atque in voll. I et III in errorem inprimis eo deductus est, quod cum Herchero codicem Paris. D e recensione libidinosissima ortum tanquam sincerum testem secutus est. quod vero codices nondum ea qua opus est cura pervestigavit, sane ignoscendum est, quia unus homo huic labori par non fuit. quamobrem a. 1908 Wilamowitzii auspiciis Guilelmus R. Paton, qui iam a. 1896 (de cupiditate divitiarum, Londini) et 1906 (Pythici dialogi, Berolini) editionis vere criticae specimina ediderat, Curtius Hubert, Guilelmus Nachstädt, Iohannes Wegehaupt atque ego coniunctam operam Moralibus edendis navare constituimus et post Wegehaupti et Patonis immaturam mortem superstites adscito Guilelmo Sieveking, si modo di propitiores erunt, opus ad finem perducemus.

INDEX OPVSCVLORVM MORALIVM IN CORPORE PLANVDEO (COD. PARISINO E) SERVATORVM

1. *Περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας*	de virtute et vitio
2. *Περὶ παίδων ἀγωγῆς*	de liberis educandis
3. *Πῶς ἄν τις αἴσθοιτο ἑαυτοῦ προκόπτοντος ἐπ' ἀρετῇ*	de profectibus in virtute
4. *Περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ θείου βραδέως τιμωρουμένων*	de sera numinis vindicta
5. *Πῶς ἄν τις ἀπ' ἐχθρῶν ὠφελοῖτο*	de capienda ex inimicis utilitate
6. *Πῶς δεῖ τὸν νέον ποιημάτων ἀκούειν*	de audiendis poetis
7. *Πῶς ἄν τις διακρίνειε τὸν κόλακα τοῦ φίλου*	de adulatore et amico
8. *Περὶ τοῦ ἑαυτὸν ἐπαινεῖν ἀνεπιφθόνως*	de laude ipsius
9. *Περὶ ἀοργησίας*	de cohibenda ira

10.	*Περὶ πολυπραγμοσύνης*	de curiositate
11.	*Περὶ εὐθυμίας*	de tranquillitate animi
12.	*Περὶ δυσωπίας*	de vitioso pudore
13.	*Περὶ φιλαδελφίας*	de fraterno amore
14.	*Περὶ ἀδολεσχίας*	de garrulitate
15.	*Περὶ τοῦ ἀκούειν*	de audiendo
16.	*Περὶ πολυφιλίας*	de amicorum multitudine
17.	*Περὶ φιλοπλουτίας*	de cupiditate divitiarum
18.	*Περὶ τύχης*	de fortuna
19.	*Πότερον τὰ τῆς ψυχῆς ἢ τὰ τοῦ σώματος πάθη χείρονα*	animine an corporis affectiones sint peiores
20.	*Πότερον ὕδωρ ἢ πῦρ χρησιμώτερον*	aqua an ignis utilior sit
21.	*Περὶ δεισιδαιμονίας*	de superstitione
22.	*Παραμυθητικὸς πρὸς Ἀπολλώνιον*	consolatio ad Apollonium
23.	*Παραμυθητικὸς εἰς τὴν γυναῖκα τὴν αὑτοῦ*	consolatio ad uxorem
24.	*Περὶ φυγῆς*	de exilio
25.	*Γάλβας*	Galba
26.	*Ὄθων*	Otho
27.	*Πότερον Ἀθηναῖοι κατὰ πόλεμον ἢ κατὰ σοφίαν ἐνδοξότεροι*	de gloria Atheniensium
28.	*Περὶ τοῦ ὅτι μάλιστα τοῖς ἡγεμόσι δεῖ τὸν φιλόσοφον διαλέγεσθαι*	maxime cum principibus philosophandum esse
29.	*Ὑγιεινὰ παραγγέλματα*	de tuenda sanitate praecepta
30.	*Εἰ πρεσβυτέρῳ πολιτευτέον*	an seni sit gerenda res publica
31.	*Τῶν ἑπτὰ σοφῶν συμπόσιον*	septem sapientium convivium
32.	*Περὶ Ἴσιδος καὶ Ὀσίριδος*	de Iside et Osiride
33.	*Γυναικῶν ἀρεταί*	mulierum virtutes
34.	*Γαμικὰ παραγγέλματα*	praecepta coniugalia
35.	*Πρὸς ἡγεμόνα ἀπαίδευτον*	ad principem ineruditum
36.	*Περὶ σαρκοφαγίας λόγος α΄ β΄*	de esu carnium I II
37.	*Περὶ εἱμαρμένης*	de fato
38.	*Πλατωνικὰ ζητήματα*	quaestiones Platonicae
39.	*Περὶ μουσικῆς*	de musica
40.	*Σύνοψις τοῦ ὅτι παραδοξότερα οἱ Στωικοὶ τῶν ποιητῶν λέγουσιν*	Stoicos absurdiora poetis dicere
41.	*Συγκρίσεως Ἀριστοφάνους καὶ Μενάνδρου ἐπιτομή*	Aristophanis et Menandri comparationis epitome
42.	*Ἐπιτομὴ τοῦ περὶ τῆς ἐν Τιμαίῳ ψυχογονίας*	epitome libri de animae procreatione in Timaeo

43.	*Ὅτι οὐδὲ ζῆν ἔστιν ἡδέως κατ' Ἐπίκουρον*	non posse suaviter vivi sec. Epicurum
44.	*Εἰ καλῶς εἴρηται τὸ λάθε βιώσας*	de latenter vivendo
45.	*Εἰ αὐτάρκης ἡ κακία πρὸς κακοδαιμονίαν*	an vitiositas ad infelicitatem sufficiat
46.	*Περὶ τῆς εἰς τὰ ἔκγονα φιλοστοργίας*	de amore prolis
47.	*Περὶ φθόνου καὶ μίσους*	de invidia et odio
48.	*Περὶ μοναρχίας καὶ δημοκρατίας καὶ ὀλιγαρχίας*	de unius in re p. dominatione
49.	*Ἐρωτικαὶ διηγήσεις*	narrationes amatoriae
50.	*Αἴτια φυσικά*	quaestiones naturales
51.	*Περὶ τῶν ἀρεσκόντων τοῖς φιλοσόφοις*	placita philosophorum
52.	*Περὶ τῆς ἠθικῆς ἀρετῆς*	de virtute morali
53.	*Περὶ τοῦ πρώτως ψυχροῦ*	de primo frigido
54.	*Περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς ποιήσεως Ὁμήρου*	de vita et poesi Homeri
55.	*Εἰ διδακτὸν ἡ ἀρετή*	an virtus doceri possit
56.	*Περὶ τῆς Ῥωμαίων τύχης*	de fortuna Romanorum
57.	*Περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου τύχης ἢ ἀρετῆς λόγος α' β'*	de Alexandri fortuna aut virtute I II
58.	*Πολιτικὰ παραγγέλματα*	praecepta gerendae rei publicae
59.	*Ἀποφθέγματα βασιλέων καὶ στρατηγῶν*	regum et imperatorum apophthegmata
60.	*Ἀποφθέγματα Λακωνικά. Τὰ παλαιὰ τῶν Λακεδαιμονίων ἐπιτηδεύματα. Λακαινῶν ἀποφθέγματα*	apophthegmata Laconica. instituta Laconica. Lacaenarum apophthegmata
61.	*Συναγωγὴ ἱστοριῶν παραλλήλων Ἑλληνικῶν καὶ Ῥωμαϊκῶν*	parallela Graeca et Romana
62.	(*Κεφαλαίων καταγραφή*) [1]	Aetia Romana et Graeca
63.	*Περὶ τῶν δέκα ῥητόρων*	decem oratorum vitae
64.	*Περὶ τοῦ τὰ ἄλογα λόγῳ χρῆσθαι*	bruta ratione uti (Gryllus)
65.	*Περὶ τοῦ μὴ δεῖν δανείζεσθαι*	de vitando aere alieno
66.	*Περὶ Στωικῶν ἐναντιωμάτων*	de Stoicorum repugnantiis
67.	*Πότερα τῶν ζῴων φρονιμώτερα, τὰ χερσαῖα ἢ τὰ ἔνυδρα*	de sollertia animalium

---

1) verus titulus perisse videtur. v^2: *Προβλήματα Πλουτάρχου*

68. *Περὶ τοῦ Ε τοῦ ἐν Δελφοῖς*	de E Delphico
69. *Περὶ τῶν ἐκλελοιπότων χρηστηρίων*	de defectu oraculorum
70. *Ἐρωτικός*	amatorius
71. *Περὶ τοῦ ἐμφαινομένου προσώπου τῷ κύκλῳ τῆς σελήνης*	de facie in orbe lunae
72. *Περὶ τοῦ μὴ χρᾶν ἔμμετρα νῦν τὴν Πυθίαν*	de Pythiae oraculis
73. *Πρὸς Κολώτην*	adv. Colotem
74. *Περὶ τῶν κοινῶν ἐννοιῶν πρὸς τοὺς Στωικούς*	de communibus notitiis adv. Stoicos
75. *Περὶ τοῦ Σωκράτους δαιμονίου*	de Socratis daemonio
76. *Περὶ τῆς Ἡροδότου κακοηθείας*	de Herodoti malignitate
77. *Περὶ τῆς ἐν Τιμαίῳ ψυχογονίας*	de animae procreatione in Timaeo
78. *Συμποσιακῶν προβλημάτων βιβλία θ´*	quaestionum convivalium ll. IX

Accedunt fragmenta spuria a Tyrwhittio protracta (cf. p. XII)

79. *Πότερον ψυχῆς ἢ σώματος ἐπιθυμία καὶ λύπη*	de cupiditate et aegritudine
80. *Εἰ μέρος τὸ παθητικὸν τῆς ἀνθρώπου ψυχῆς ἢ δύναμις*	Parsne an facultas animi sit quod affectibus subiectum est

CODICES IN HOC VOLVMINE ADHIBITI

Praeter libros p. VI[1] nominatos cf. praefationes editionum Wyttenbachi, Bernardacis, Patonis (Pythici dialogi, Berolini 1893, De cupiditate divit., Lond. 1896), Demoulin, La tradition manuscrite du Banquet des Sept Sages de Plutarque, Musée Belge, VIII 1904 p. 274—288, V. Hahn, De Plutarchi Moralium codicibus quaest. sel., Cracoviae 1905. J. B. Titchener, The manuscript-tradition of Plutarch's Aetia Graeca and Aetia Romana. Univ. of. Illinois Studies IX 2 1924.

L **Laur. Pl. 69, 13.** membr. 28, 5: 22, 4. codex omnium vetustissimus, rescriptus, nunc Diogenis Laertii et Cleomedis libros continens s. XIII exaratos, compositus ex 16 novis

foliis et 148 antiquis, solutis e codice s. X fere medio scripto, qui Plutarchi Moralia exhibebat nec sola 9—19. 44—47. 55. 23, quorum folia nunc (praeter 45) rescripta extant, sed etiam 2—8. cf. codicem **C**, quem ex ipso **L** descriptum esse sescenta communia menda declarant.[1]) — Wegehaupt, Der Florentiner Plutarch-Palimpsest, Abh. Berl. Akad. 1914, qui etiam codicem difficillimum lectu contulit.

C **Paris. Gr. 1955.** membr. 28: 21, 3, nunc 35 quaternionum e quibus 30 s. XI vel XII scripti a m. 1 exhibent: 2 (inde a p. I 13, 11 μονῳδία)—19. 44—46 p. 494c ἐν ἑαυτοῖς. in lib. 14 per errorem duo metrici tractatus inserti (fol. 196. 7). quaternionem in lib. 8 amissum s. XIV m. 2 e codice quodam Planudeo supplevit (inde a p. 539f ὁ πολιτικός —546e περί; tum αὐτῶν — προσαγορεύσεις add. manus aequalis in summo margine sequentis folii) eademque librum 1 et initium lib. 2, quae certe in **C** numquam fuerunt, ergo ne in exemplari quidem tum cum **C** describebatur fuisse videntur, ac finem lib. 46, porro 47. 55. 23 (usque ad ἦν πα|ρασκευή 608f), qui in **C** amissi vel depravati erant, addidit. denique post 3 folia vacua m. 3 lib. 20. 21 (—171b), m. 4 s. XV lib. 22 addidit. correcturae man. recentioris quae inprimis in 23 glossemata et interpolamenta adscripsit. — Treu, Überl. III 30. Bernardakis XXVI. Behr 16.

G **Barb. 182** (II 3). membr. 27: 20. Pars prior s. XI: 5. 7. 9. 10. 11. 13. 14. 16—19. 52. 56. 57α. 58—60. 3. 8. 15. 20. 21. 4. 69. 6. 12. pars post. sec. subscriptionem a. 1350 confecta: 12 inde a p. 536b Ἀν|τισθένειος (iterata pro absciso folio partis prioris). 57β. 34. 59 (sola apophth. Romana quae tamen etiam in priore parte leguntur). 29. 64. 1. 2. 67. correcturae multorum (Paulus Troll codice inspecto plus 10 manus distinxit). $\mathbf{G}^2$ librario primo fere aequalis; $\mathbf{G}^4$ s. fere XV multa audacter mutavit suo ingenio sed etiam codice ipsius

1) ad ea quae Wegehaupt exposuit alia accedunt; velut p. 508b **L** post θυγατριδοῦν, quod verbum paginae ultimum est, ἀλλά—καθίστησιν omittit, **C** eandem lacunam praebet.

G simili nisus; siglo G[3] reliquos comprehendimus. — Graeven ap. Patonem, Pyth. Dial. XII. Wegehaupt, Plutarchstud. 18.

Vindob. phil. Gr. 129 (Nessel, 73 Lamb.-Koll.). membr. **W** 24, 5: 18, 6 s. XI (Behr) vel XII. cont. in foliis 1—243 lib. 2—4. 6. 9. 10. 5. 7. 8. 11. 12. 14. 17—19. 15. 20. 21. 16. 13 fr., scriptos a duobus librariis aequalibus (a. 2—18 = fol. 1—195 praeter 147, b. fol. 196 seqq.). fol. 1 incipit I p. 11, 11 *καλὸν γάρ τοι* vacuo tamen spatio $1^1/_2$ linearum relicto, quod manus recentior explevit verbis *ἢ τὸ σῶφρον—παῖδας*, quae sine dubio a librario quia utpote corrupta et e conexu evulsa intellegi non poterant omissa sunt. non igitur ipsius codicis initium perisse videtur, sed **W** potius e codice cuius initium mutilum erat descriptus est (Behr 3).

exemplar secundum priscam numerationem in **W** servatam (ubi lib. alter numero 3 signatus est) initio etiam alium libellum, ut videtur 1, continuit. in **W** ipso nunc antecedit quaternio (folia numeris 244—251 signata) excerpta ex 58. 59. 2—4. 6. 15 s. fere XIV scripta continens. quem quaternionem postea alligatum et pro maiore numero foliorum quae nescio qua de causa abiecta essent substitutum videri L. Radermacher benigne me docuit. 3 folia amissa (post 23. 29. 37); quaternio fol. 132—9 falso loco ligatus et ante fol. 116 ponendus; denique versus finem folia 242. 3 post fol. 234 ponenda, sed ante et postea singula folia perierunt sicut omnia post fol. 241 v (p. 488b *τοῦ δικαίου τὴν*). correcturae non multae praeter 2 supplementa folii 1 ab una manu paulo recentiore factae (W[2]). — Treu, Überl. III 1. Wessely, Wien. Stud. III 291. Behr 1. Hahn 50.

Ex **W**, postquam correctus et quaternio 132—139 falso loco collocatus est, descriptus

Ricc. (Laur.) **45.** membr. 24, 5: 18, 5 s. XII a duobus **Ricc** librariis scriptus. 2—4. 6. 9. 10. 5. 7. 8. 11. 12. 14. 17—19. postea lib. 1, initium 2, fol. 126 et 127 suppl. m. s. XIII. correcturae sec. cod. classis **hik**. ex eo fluxit pars cod. J. — Treu, Überl. III 5. Behr 5. Wegehaupt, B. ph. Woch. 1603.

Ex **W** etiam fluxit pars codicis

O **Ambros. 528** (M. 82 sup.). membr. 25: 18, 5. duae partes: I s. XIII cont. 59. 60. 15. 20. 16. 21. 13 (13 med. incipit m. alia sed aequalis). II (alia manus s. XIII vel XIV): 28. 35. 52. 31. 29. 34. post 60 $1^3/_4$ columnae vacuae. 15 (cuius titulus et prima verba desunt) — 13 descripti e codice qui fortasse olim altera pars Riccardiani fuit, certe ex **W** descriptus erat (cf. ordinem libellorum) nondum versus finem mutilato. — correcturae 2 certe hominum. — Treu, Überl. III 10. Wegehaupt, B. ph. Woch. 1606. Bernard. XXXI.

X **Marc. Gr. 250.** membr. 35, 5: 23, 5. duae partes. I s. XI: 52. 53. 3. 68. 69. 4—7. 66. 8—21. 36. 28. 35. 30. 43. II s. XIV (B. ph. Woch. 1912, 1615): 1. 2. 37. 22. 38. 65. 60. 59. 46. In I post fol. 57 duo quaterniones exciderunt (scr. 69 p. 421 a *καὶ δαίμοσιν* — 435 e *ἀποδιδούς*); praeterea fol. 21. 2, 53. 4, 69. 70, 117. 8, 124. 5, 148. 9, 180. 1 necnon 308—316 ab homine multo recentiore (fuit post **X**³) suppleta qui non ipsius codicis folia nunc amissa descripsit sed alio exemplari usus est (velut in fol. 180. 1 finem lib. 9 et init. lib. 10 e codice simili cod. **V** sumpsit). praeter correcturas et adnotationes quas m. 1 ex exemplari plerumque transtulit (ex parte etiam in **Y** a m. 1 adscriptas) multae aliae correcturae. pauca **X**², permulta, sed fere non ultra lib. 11 vir doctus **X**³ correxit, alio etiam exemplari usus (de quo Graeven ap. Patonem Dial. Pyth. IX); atque ante hunc iam alius lib. 4. 5. 7 tractavit, ut ipse nota *διωρθώθη* et monogrammate nondum satis explicato testatur. In II certe lib. 2 et 22 (ubi Planudis nota a m. 1 ad p. 234, 14 extat) sec. ***Π*** scripti; 1 ex alia eaque bona memoria sumptus. — Treu, Überl. I p. XIII. Graeven l. l. Wegehaupt, Plutarchstudien 30. Behr 60.

υ **Urbin. Gr. 98.** chart. 23, 7: 15, 6. s. XIV scr. a tribus librariis. primus scr. 1—21. 69 sec. exemplar codicis **X** gemellum, nisi quod 1. 2 ex alia memoria (∾ **S**) suppleti erant, alter 22. 64. 67. 29. 34. 58. 52. 65. 35. 28. 60. 51 sec. librum familiae ***Θ*** codicis **Z** fratrem addidit, eos tractatus omittens qui iam in prima parte descripti erant (cf.

ordinem librorum in codicis **Z** priore parte; 35. 28, qui in *v* secuntur, in **ab** extant). tertius librum 58 mutato titulo deceptus aliunde iteravit. in 60 unus quaternio excidit. — Wegehaupt, Plutarchstudien 12.

Par. Gr. 1957. membr. 32: 25 s. XI extr.: 66. 3. 4. 64. 67—69. 5. 7. 16. 19. 61. 56—58. 63. descriptus e codice cuius prima pars avolsa erat. nam incipit initio paginae post ipsam inscriptionem lib. 66 a verbis *ἀλλ' οἴχεται* (p. 1039 d) et sec. numerationem ad 3 et 61 servatam tres alii libelli antecesserant. praeterea sec. notam ad lib. 4 adscriptam in exemplari inter 3 et 4 libelli 68. 69 positi erant, ut in **X**; atque commune archetypum notis instructum (velut I 104, 4) codicum **FX**(*v*) in plerisque scriptis agnoscitur. notae et correcturae a m. 1 et recentiore (**F**[2]) factae. — Bernardakis XXIV. Paton, Dial. Pyth. X et Philol. 56, 413. Wegehaupt, Philol. 399. **F**

Marc. Gr. 249. membr. s. XI/XII. sec. indicem olim continebat 1. 3—21; sed nunc primis foliis amissis in lib. 3 a verbis *οὕτω συνειδῆς* (I 152, 25) incipit. fol. 35—42 (lib. 5 *ἀνήμερος* I 173, 2 — lib. 6 *λογίζεσθαι* I 29, 2) a duabus manibus s. XV aliunde suppleta. notae et correcturae a m. 1 et compluribus aliis factae. — Treu, Überl. I p. XIV. Wegehaupt, Plutarchst. 30. **Y**

ex **Y** vel libro simillimo descriptus Laur. 56, 5 s. XIV continens l. 3—21 (quibus postea 24—26 additi).

Vat. Gr. 1010. bombyc. 25, 2: 16. s. XIV: 1—17. 19. 52. 67. prope accedit ad **YNp**, sed etiam propria interpolamenta habet. — Wegehaupt, Plutarchstudien 21. Behr 26. **q**

Mosc. SS. Synodi Gr. 501 (antea 352, olim 339). membr. 24, 4: 17, 8 s. XII: 51. 1—21 (— I 353, 8 *συναίτιος*). ethica quae P. Deratani ab alia manu ac 51 scripta putat (quod in imagine phot. non apparet) correxit vir doctus, fortasse ipse Planudes, qui certe e correcto codice ethica describenda curavit. cf. p. IX. — Matthäi in ed. libr. de vitioso pudore et de fortuna, Mosqu. 1777, et in libro 'Accurata codd. Gr. bibl. Mosq. SS. Synodi notitia' Lips. 1805 I p. 219. Vladi- **M**

mir, Opisanie rukopisej Moskovskoj sinodalnoj biblioteki I p. 720. Diels, Doxographi 33. Behr 14.

N **Mosc. SS. Synodi Gr. 502** (antea 425, olim 387). e monasterio Athoo Vatopaedio advectus. membr. 20: 14, 5 s. XII. 1—21. 8 folia in lib. 3 amissa (I 151, 16 *καὶ δειλίαν* — 168, 9 *Θεμιστοκλῆς*) s. XIII/XIV aliunde suppleta. codex, ut menda ostendunt, secundum dictantis verba scriptus. correxit N². Matthäi l. l. Vladimir p. 722. Behr 12.

D **Paris. Gr. 1956.** membr. 26, 6: 19, 4 s. XI/XII ab una manu exaratus. codex nondum ad amussim descriptus iniuriam temporum perpessus est. continebat 2 (inde a p. 20, 15 *μικρὸν*)—19. 21. 22. 68. 69 (lacunosum, desinit in *τῷ λόγῳ* 436 a, cf. Paton, Philol. 56, 413). sed foliis dissolutis magna pars periit: lib. 3 inde a p. I 150, 14 *ἐν χρόνῳ*, lib. 4 maxima pars, totus 5, initium 6 usque ad I 44, 8 *ἐκεῖνο*. glutinator vero qui codicem qualis nunc est compegit ordinem et quaternionum et foliorum plane perturbavit, ita tamen ut vetustus ordo agnosci possit. notae et correcturae paucae a m. 1 et recentiore factae. — Bernardakis p. XVI et Mnemos. XXIV (1896) 377—396. Omont, Inv. somm. de la bibl. nationale II 170. Behr 57.

D in libellis 2—22 memoriam exhibet sec. recensionem antiquam *Δ* constitutam (cf. p. XXXIV), sed (praeter 22) ortam ex eodem codice Σ e quo in parte ethicorum etiam **RS** et **hi** fluxerunt. cf. p. XXX.

R **Mazarin.** (Paris.) **4458** (1232). bombyc. 23, 8: 15, 5 s. XIV nondum diligenter descriptus. 1. 3. 5. 16. 4. 18. 29. 58. 10. 8. 9. 11. 12. 13. — Molinier, Cat. des manusc. de la bibl. Mazarine III p. 355.

S **Vat. 264.** bomb. 23: 15 s. XIV, nunc in duo volumina divisus. post Aristotelis Magna Moralia secuntur haec Plutarchea: I. 1. 2. 6—13. 57. 29. II (man. aequalis, sed numeratio libr. et quatern. primitus nova): 3—5. 8 (sed amissis uno quaternione et 3 foliis initium periit usque ad *ποιοῦσιν ὑπο*| 547 b). 14. 56. 36. 28. 34. 58. 59, III (paulo recentior): 61. 19 (in indice non nominati). in l. 14 ab imo folio 309 r

usque ad 312v falso non *καί τις* (509d) — *προσεδοκᾶ|το* (511e), sed pars l. 13 scripta.

pars I plane similis **R**, II sim. **J**, quocum **RS** etiam in 29 (**S** pars I) cognati sunt. **R** tamen ex **S** descriptus non est (velut curios. 519a ad *δεῖγμα* **R** in mg. habet coniecturam *οἶμαι βῆμα θεῶν*, **S** eadem verba — etiam *οἶμαι* — post *δεῖγμα* in textu). ex alia memoria verba correxit S². — Wegehaupt, Plutarchstud. 20.

ex **S** I descripta est altera pars cod. s = **Vat. 1012.** s

Harlei. (Lond.) **5612** chart. 25, 7 : 19 s. XV: 2. 1. 5—17. 21. 79. 80. 4. 3. 18. 19. 20. 56. 57. 65. 64. 67. 31. — Treu, Überl. III 32. h

Laur. 56, 4. chart. 27 : 19 s. XV: 6 vitae et 67. 31. 2. 1. 5—17. 79. 80. 4. 3. 20. 64, qui omnes etiam in **h** sunt. atque **hi** ex eodem libro satis maculis vel lacunis depravato descriptos esse cum multi loci docent, tum de coh. ira cap. 3. 4 et de laude ipsius cap. 15, ubi eadem spatia vacua multis locis uterque reliquit, modo alter modo alter plures in exemplari litteras legit. — Treu, Überl. III 33. Demoulin 278. i

hi in 5—17 ex **Σ** orti; addita est alia collectio sec. codicem similem **P**, denique 79. 80 qui in **h** inscribuntur *πλουτάρχου φιλοσόφου*, in **i** nomine carent. 79 praeterea legitur in

Laur. 80, 28 + Laur. 80, 29 + Laur. 56, 24, quae tria volumina eiusdem codicis sunt (Wegehaupt, Plutarchst. 27). chart. 20, 5 : 14, 5 s. XV: 1. 19. 52. 11. 2. 9. 10. 13. 12. 3. 7. 4—6. 8. 16. 79 | 14. 15. 18. 19. 21. 17. 20. 65. 64. 67. 31. 69. 56. 57. 34. 29 | 59. 60. 58, quibus in fine postea additus l. 22, in indice non nominatus (19 et in 1. et in 2. volumine inest). initio (certe 9. 10. 11. 12. 13) ex **G** descriptus, postea vero (iam 8. 79) — 31 ex archetypo libri **h**. Behr 32. k

Ambr. 881 (C 195 inf.). membr. 33, 4 : 23, 8 s. XIII. Pars I: 1—6. 55. 7—15. 17—19. 16. 20. 21. 69. 56. 57. 36. 64. 28. 35. 52. 30. 31. 29. 34. 58. 65. 38. 59—61. 53— p. 954c *τούτοις μὲν γάρ.* pars II (paulo recentior): 53 J

(pars reliqua). 48. 27. 24. 47. nonnulla folia a m. III suppleta. adnotationes librariorum, duorum aliorum, denique Demetrii Ducae, qui cum Moralia apud Aldum ederet hoc codice usus 25 libellos non tantum adnotationibus et signis adspersit sed etiam emendavit (supra p. XII). in 1. 2. 17—19 e Ricc. 45 descriptus (Wegehaupt, B. ph. Woch. 1604). ex J fluxerunt Cod. Coll. Novi Oxoniensis 273 s. XV (Paton, J. of Phil. XXI 16), cuius pars evolsa (56. 57. 36 maxima e parte) nunc in Voss. fol. 3 extat, et Paris. 2076 s. XV (Paton, Cup. div. V, Wegehaupt, *Χάριτες* 148). — Treu, Überl. III 15. Behr 6.

K **Vat. 1309**. chart. 17, 5: 12, 5 s. XIV/XV: 1. 55. 4. 5. 7—15. 3 — I 171, 14 *τινὰ καὶ* (ultimum folium avolsum). in (55. 4?) 7—15 **JK** ex eodem archetypo fluxisse ab homine Christiano recensito vel acre odium testatur quo iuris iurandi formulae *νὴ Δία, ναὶ μὰ Δία* ubique expelluntur. — Wegehaupt, Plutarchstudien 25.

Θ = **Z a b** (*v*)

Z **Marc. 511.** membr. (ex parte bomb.) 32:23, 5. cont. praeter alia opera 1—3. 5. 16. 18. 17. 21. 22. 10—15. 6. 64. 67. 29. 34. 58. 7. 8. 52. 65. init. Platonis apologiae. 57. 56. 19. 4. sec. subscriptionem quam Treu, Überl. I 14. Behr 48 secuntur a. 1166 scriptus; Bernardakis vero rectius eam ex exemplari translatam ratus codicem s. XIV tribuit (p. XXXVIII). ex **Z** fluxisse videtur Mutinensis Estensis 145 s. XV (Wegehaupt, B. ph. Woch. 1612).

a **Ambr. 689** (Q 89 sup.) chart. 29: 20 s. XV: 5. 16. 18. 17. 21. 22. 10—12. 1—3. 14. 15. 9. 20. 64. 29. 34. 52. 65. 35. 28. 13. 8 usque ad p. 545 f *αὐτός* (fol. 211 lin. 6, reliquum fol. vacuum). — Treu III 13. Behr 50.

b **Bruxell. 18967** (40 Omont). bomb. 29, 6: 20 s. XIV. idem libri atque in **a**, desinit paulo ante in p. 545 d *ἔχοντος*. — Wegehaupt, Plutarchst. 33.

a b ex eodem exemplari in fine mutilo descripti, cf. praeter sescenta menda lib. 8, ubi uterque p. 541 d *δέχεται*— 545 a *πολεμίους* omittit nulla lacuna indicata. exemplar gemellum codicis **Z**. ex eodem archetypo atque **Z** descripta

est codicis **v** pars altera (cf. p. XX), quae praeterea exhibet 35. 28 (ut **ab**). 60. 51.

Θ recensionem praebet viri docti qui ex *Δ* et **M**²*Π* multa hausit, cf. p. XXXVI sq.

Cod. nunc bipertitus **Neapol. Gr. 350 III E 28 + Vat. Gr. 1676.** chart. 30: 20, 5 s. XV: 1. 45. 10. 7. 19. 17. 8. 3. 6. 9. 11—13. 55. 47. 52. 46. 2. 16. 18. 5. 21. 14. 15. 37. 22. 32. 4. 24. 27. 23. 36. 30. 31. 50. | 38. 51. 34. 33. 49. 65. 44. 43. 53. 64. 67. 20. 29. 58. 48. 35. 28. 57. 56. 61. 60. 59. 62. 40. 54. 41. 42. 63. 66. 68. 69. 78. a compluribus librariis alibi sec. alia exemplaria scriptus. nonnullis in libellis (velut 14. 16. 18. 21) multa ex *Δ* recepit. — Wegehaupt, Plutarchstudien 25. Demoulin 279. **n**

Marc. gr. 427. chart. 25, 1: 16, 9 s. XIV. cont. praeter alia scripta duo volumina Moralium eodem fere tempore conscripta. I: 3—10. 19. 11 — p. 475 c πρὸς δέ (2 folia vacua). II: 56. 57α. 58. 59 — p. 188 a ὁμαλῶς (4 folia vacua). 34. 28. 35. 52. 31—I 302, 3 γέροντα. inde a 34 gemellus codicis **O**. — Bernard. XXXVIII. Wegehaupt, Plutarchst. 31. **V**

Cod. nunc discissus: **Patavin. bibl. univers. 560** (Landi Studi ital. X 430; plura benignissime mihi scripsit J. Ageno bibl. praef.; inspexit Paton) + **Heidelb. Palat. gr. 153** (Egenolff, B. ph. Woch. XIV 764). membr. 20, 5: 15 s. XII vel XIII. primis 24 quaternionibus iam s. XIV avolsis Patav. a quat. 25 incipiens sec. indicem illo saec. confectum (fol. 2 v) post Basilii 5 homilias tum continebat Plutarchea 1. 56. 57. 64. 67. 31, e quibus nunc non extat nisi lib. 1 (fol. 51 v—54 r) s. XV antiquis foliis amissis iteratus (sic Ageno) ab homine qui etiam 19. 18 addidit eorumque titulos in indice supplevit; quorum nunc in fol. 54 r—56 v extat 19—p. 501 f συνεληλύθασιν, reliqua, cum codex discinderetur, perierunt. pars avolsa est Pal. 153 qui 56. 57. 64. 67. 31 habet, sed numeris 9—13 signat, sc. quia Basilii 5 homiliae et 3 Plutarchea antecesserant. **P**

non tantum lib. 1 sed etiam 19. 18 qui in indice non nominantur ex vetusto codice sec. folia ex eo servata (ut

in Palat. pagina 22 linearum) suppletos esse testatur codex gemellus

Q **Athous** (mon. Dochiarii) **gr. 268** chart. s. XIV, qui praeter alia exhibet Plutarchi 1. 19. 18. 56. 57. 64. 67. 31. — Bernard. XLVIII. Demoulin 280.

g **Pal.** (Vat.) **gr. 170**. chart. 29: 20 s. XV. cont. vitas, indicem Planudeum Plutarcheorum et extantium et amissorum e Marc. 481 repetitum (Wegehaupt, Plutarchst. 58), alterum indicem 50 libellorum inscriptum *οἱ ἐγκείμενοι τῷ τεύχει λόγοι πλουτάρχου ἠθικοί*, e quibus nunc ultima tantum insunt (antecedit 55 aliunde sumptus): 56. 57. 64. 67. 22. 58—61. 53. 44—46. 68. 66. 36. 38. 69. 43; denique post 3 folia vacua adfixus est lib. 78 olim per se scriptus. 56—67 ut in P. correcturae man. 2. — Paton, Pyth. Dial. X. Wegehaupt, Plutarchst. 16.

p **Pal.** (Vat.) **gr. 178.** membr. 27: 19 s. XV: 1—7. 22. 8. 9. 13. in 22 **pg** gemelli, sed neuter ex altero descriptus. — Wegehaupt, Plutarchst. 18. Behr 31.

B **Par. gr. 1675.** chart. 27, 6: 19 s. XV: 18 vitae (tripartitae ed. vol. I) et 31. 68. 69. 66. 30. 64. 67. 55. 46. 47. 41—44. 49. 50. 53. 56. 22. 23. 52. 65. 58. 34. 70—77. 38. 40. 4. 5. vacuae relictae in 68 post *ἀπάρξασθαι* (387 e) 26 lineae et 1 pag. (incipit iterum a *δὲ τοῦ Θέωνος* 387 d), post librum 50 in fine ut in reliquis codicibus mutilum una fere pagina, post 40 reliqua pagina. memoria mixta et recensita (cf. I 235, 16 sqq. al.). 70—77 ex eodem exemplari lacunoso atque **E**. — Treu, Überl. II 37. Paton, Pyth. Dial. VII. Demoulin 276.

c **Harl.** (Lond.) **5692.** chart. 28: 20 s. XV. 18 vitae (= Vat. 1310) et 52. 31. 58—61. 44—46. 43—*φθόνος* 1102 e. in subscr. *Ἰωάννης θυηπόλος* Michaelem Kalliergem alloquitur. — Demoulin 281. Thompson, Class. Rev. III 442.

vwzd

v **Vind. phil. Gr. 46** (Nessel = 74 Lambeck-Kollarius). chart. 30, 5: 20 s. XV, una manu scriptus. 22—27. 1. 28—33. 20. 34. 3—19. 21. 56. 57 *α*. 58—61. 36 *α*. 35. 65. 62. 66—p. 1072 f *ἐν οἷς*, quae in eadem linea nulla

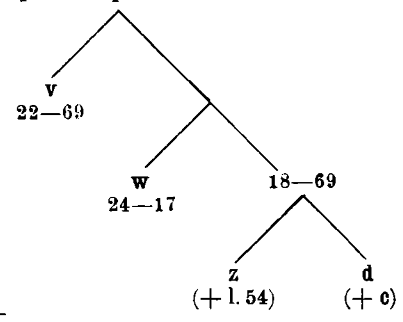
lacuna indicata sequitur l. 69 inde a *τοῦ χρηστηρίου* 412c— *τὸ μιᾷ* 435d. 3—19. 21 ex primaria collectione moralium sumpta esse indicant verba titulo l. 3 praescripta *τῶν ἠθικῶν πλουτάρχου* et subscriptio post 21 *δόξα σοὶ ὁ θεός* (cf. p. VIII adn. 2). — Treu, Überl. III 6.

Vind. phil. Gr. 36 (75). chart. 30:20 s. XV: 24—27. 1. 28. 29. 2. 30. 31 (— fol. 64v extr. *ἀλλήλοις* I 326, 8). 7—17. post 31 complures quaterniones exciderunt sine dubio olim libellos 32. 33. 20. 34. 3—6 (cf. **v**) continentes. — Wegehaupt, B. ph. Woch. 1609. Treu, Überl. III 7. Behr 43. W

Vind. suppl. Gr. 23 (88). chart. 29: 22 s. XV. nunc falso ligatus, sec. pristinum ordinem continens 18. 19. 21. 56. 57α. 58—61. 36α. 35. 65. 62. 66. 69. 54. ll. 66. 69 mutili plane eodem modo atque in **w**. 35 med.—66 med. alia manus sed sine dubio ex eodem exemplari scripsit. — Wegehaupt, B. ph. Woch. 1608. z

Laur. 56, 2. chart. 28, 5: 21 s. XV. cont. eosdem libros atque **z** usque ad 66 et 69 eodem modo mutilos, tunc post 2 folia vacua 52. 58. 44. 45. 43 ex **c** vel codice gemello[1]) (omissis libris iam antea descriptis exc. 58, qui bis nunc extat) sumptos. — Treu, Überl. I 12 III 7. Wegehaupt, Plutarchst. 27. d

w et **zd** inter se ita supplent, ut codicem **v** gemellum efficiant nisi quod **w** primos 2 libros non habet. Stemma:

1) in **d** non ut in **c** lib. 43 mutilatus est, sed p. 1097c *καὶ δεδεμένους* (in media linea) novam manum incipere G. Pasquali mihi scripsit quae aliam memoriam sequi videtur.

Libellos 22—34 Planudes ex exemplari huius memoriae sumpsisse videtur, cf. Wegehaupt, Corp. Planud. 1038, atque idem fortasse in 62 valet, cf. Titchener 42. — ad **vw** proxime accedit **Raudnitzianus VI Fe 4** s. XV/XVI (30. 27. 32. 6—8. 10—13) sec. specimina ab Antonio Salač benigne mihi missa.

Π = CODICES PLANVDEI (cf. supra p. IX)

α **Ambr. 859** (C 126 inf.). membr. 33: 24. paulo ante 1296 Planudis iussu a 7—8 scribis alternantibus scriptus, e quibus unus Iohannes Zaridas erat (Nicephorus Casianus *ὁ μετονομασθεὶς Νίκανδρος* qui in subscriptione se nominat post Planudem codicem possedisse videtur). 1—69. compositus sec. diversa exemplaria; unde post 39. 42. 51 spatia vacua, post 55 per errorem initium l. 37 repetitum sed statim deletum. initium l. 38 deest. Planudes ipse codicem emendavit, nonnullas coniecturas (verbo *οἶμαι* signatas), plures varias lectiones (*κείμενον*), fortasse etiam scholia in margine adscripsit, eidemque etiam multae aliae lectiones deberi videntur quae in margine leviter indicatae a rubricatore diligenter in textum illatae sunt. codice **A** iam descripto alia correxit α^{3}, alia postea s. XVI Leonicus.

correcturae Planudis atque rubricatoris fere omnes in reliquos codices corporis receptae, qui omnes ex *α* fluxisse videntur alio ex parte codice intercedente. — Treu, Überl. III 10. Wegehaupt, Corpus Plan. et Planudes u. Plutarch. Behr 62. Titchener passim.

A **Paris. gr. 1671.** membr. 38: 29, 4. ab uno librario duabus columnis scriptus, a. 1296 mense Iulio confectus. Vitae et 1—69. corr. a m. 2. — Treu, Überl. I p. VII. Mewaldt, Maximus Planudes u. d. Textgesch. d. Biographien Plutarchs (SB. Berl. Ak. 1906, 824). Wegehaupt l. l.

E **Paris. gr. 1672.** membr. 43, 5: 33. paulo post a. 1302 a 5 scribis nitidissime duabus columnis in foliis 962 scriptus. Vitae et 1—78 (77 a m. 3, 78 a m. 4). Textus forma a Planude constituta, sed codex non ex **A**, sed ex eius exem-

plari descriptus (supra p. XI adn. 2). accessit praeter 70—78 etiam initium libri 38. — Treu, Überl. II.

α **AE** in ll. 1—21 reliquisque vol. I libellis ad Planudis textum cognoscendum sufficiunt. ex ipso *α* descriptae videntur altera pars codicis *ε* = **Matritensis 4690** (N 60) s. XIV (1. 10. 7. 3. 19. 17. 8. 14. 15 | 2. 4—6. 9. 11—13. 16. 18. 20—23. 27—31. 34. 35 | 39. 38. 40. 36. 32. 52. 57. 56), de quo Bethe, ind. lect. Rostoch. sem. aest. 1895, 16. Wegehaupt, Planudes u. Plutarch 251, et prior pars codicis **Vat. 1012** s. XIV, qui in altera ex **S** descriptus est. — Wegehaupt, Plutarchst. 22, *Χάριτες* 154. *ε* s

1—69. 78 habet **Vat. 139** (Paton, Pyth. Dial. V), membr. 35: 27, scriptus post **A**, ante **E**. op. 38 a quaestione quarta incipit mutila tertia quaestione omissa. ex eo descripti **Laur. 80, 5** s. XIV, **Laur. 80, 22** + **Laur. Conv. Soppr. 57** + **Par. 1680** s. XIV (unus codex nunc discissus, Wegehaupt, Plutarchst. 29, Corp. Plan. 1034[1]), **Marc. 248** s. XV (iam Studemund ap. Amsel, Bresl. ph. Abh. I 3 p. 152). ex Laur. 80, 5 descriptus **Urb. 100** s. XV in altera parte, cum antea (velut in 7) a *Π* non pendeat. *γ* t

1—69 omissis 2. 25. 26. 54 fuerant in **Vat. Reg. 80** s. XV (olim Pauli Petavii); nunc extant 31—53. 55—69. Paton, Pyth. Dial. V. mutato ordine (Wegehaupt, Plutarchst. 23, Corp. Pl. 1044, Plan. u. Plut. 251) 1—69 leguntur in **Vat. 1013** (*β*) s. XIV (e quo **Laur. 80, 21** s. XV). *β*

Corporis partes praebent **Voss. gr. 2** s. XV multique alii.

SINGVLORVM LIBELLORVM MEMORIA

Τὰ ἠθικά (1—21)

DE LIBERIS EDVCANDIS (2). DE AVDIENDIS POETIS (6). DE RECTA RATIONE AVDIENDI (15). DE ADVLATORE ET AMICO (7). DE PROFECTIBVS IN VIRTVTE (3). DE CAP. EX INIMICIS VTILITATE (5). DE AMICORVM MVLTITVDINE (16). DE FORTVNA (18). DE SVPERSTITIONE (21).

Hi libri omnes olim in collectione illa vetusta *τῶν ἠθικῶν* fuerunt, quam Planudes in fronte operum posuit (p. VIII).

satisque multis et vetustis codicibus inde a s. X servati sunt. e quibus adhibuimus (nec tamen omnes pariter in omnibus scriptis; qua de re cf. breves adnotationes singulis libris praemissas) hosce:

LCGW Ricc X*v*FVYNJKpqM*α*AEDRShiZabn, nonnunquam alios velut **vw**.

C ex **L** descriptus est, sed cum hic difficillimus lectu sit, etiam ubi **L** extat (9—19), magni pretii est.

X*v*, **JK** (in 4. 5. 7—15), **RS** (in 1. 6—13), **hi**, **Z+ab**, **vw** singulorum codicum instar esse iam in descriptione codicum monuimus. Planudis codices (***Π***) hic ex **M** post correcturas fortasse ab ipso Planude factas descripti sunt; e quibus primus fuit *α*, e reliquis **AE** adhibere hic satis est. cf. p. IX sqq.

Maximi momenti est quod etiam codices **D—RS—hi** ex eodem archetypo Σ ortos esse in iis scriptis ubi omnes adsunt unaquaque in pagina apparet (id quod sane clarius cernetur in vol. III). unum locum afferam qui etiam alias ob causas memorabilis est. in lib. de vitioso pudore p. 531 extr. legimus: *ἡμῖν δὲ πρῶτον ἐμμελετητέον ἐστὶ τοῖς φαύλοις καὶ γυμναστέον περὶ τὰ μικρὰ πρὸς τὸ ἀρνεῖσθαι τοῖς αἰτοῦσιν οὐ προσηκόντως, ⟨ἵνα τοῖς προσηκόντως⟩ ληψομένοις ἐπικουρεῖν ἔχωμεν.* locum lacunosum, quem Paton egregio supplemento sanavit, **M**[2]***ΠΘ*JK** interpolaverunt *ὡς ἂν μείζοσιν ἀποτεύξεσιν* ante *ἐπικουρεῖν* inserentes, cum **DRShi** soli consulto etiam verba *ληψομένοις*—*ἔχωμεν* omittant.

Σ

Singulos libellos antequam inter *τὰ ἠθικά* reciperentur, iam sua fata habuisse etiam nunc cognoscimus. velut 20 (aqua an ignis utilior sit) apertissimorum errorum plenus intellegi multis locis vix potest; plurimi vero inde ab ipsius Plutarchi aetate multum manibus legentium volutati textum praebent, si superficiem spectes, commodum ac facilem lectu, sed ulceribus intus latentibus laborantem. collectionis universae verba in manuscriptis sic fere legimus ut s. X. XI legebantur. omnes codices ex uno archetypo ortos esse sescenti illi loci declarant qui emendatoris manu egent. quod archetypum ne temere Byzantinorum temporibus tribuamus,

vel palimpsesti L aetate monemur. nec probes hoc rarissimis locis qualis est I 339, 3 ubi *ἄλλαί τινες* pro *ἀλλ' αἵτινες* fere in codicibus legi videtur. multo plura certe sunt communia menda quae ex unciali scriptura explicentur. velut in lib. de aqua et igni cap. 8 Wegehaupt feliciter ΠΛΗΝ e corrupto ΠΑCΙΝ elicuit; ego in de coh. ira 2, ubi traditum erat *φαρμάκοις γὰρ οὐκ ἔοικεν ἀλλὰ σιτίοις ὑγιεινοῖς ἡ δύναμις αὐτοῦ* (sc. *τοῦ λόγου*), *μετ' εὐγενείας ἕξιν ἐμποιοῦσα χρηστήν κτλ.*, pro ЄΥΓЄΝЄΙΑC, quod in *Θ* in *εὐμενείας* (sic **b**, *εὐνείας* **a**, **Z** deest), porro in **DG** in *εὐνοίας* mutatum est, ЄΥΤΟΝΙΑC scripsi (Gött. gel. Anz. 1918, 331). maioris momenti etiam sunt verba Ulixis cum ironia apud Sophoclem Achillem instigantis quae sic in **GX***v*^mg^*Δ***F**^mg^ leguntur (I 148, 6)

> *ἐγῷδ' ὃ φεύγεις· οὐ τὸ μὴ κλύειν κακῶς,*
> *ἀλλ' ἐγγὺς Ἕκτωρ ἐστί. θυμαίνειν καλόν,*

sed pro *θυμαίνειν* **F**[1] exhibet *οὐ μαίνειν* (*O* pro *Θ*), unde reliqui *οὐ μένειν* fecerunt. cuius similia sunt I 192, 1, ubi *ἀμελεῖθ'* recte multi (*ἀμελεῖται* **F***Δ***n**[1]) sed *ἀμελεῖ ὁ* **G**[1]**X**[1]*v* **YM**[1]**N**, I 164, 16, ubi *θεῷ* (ΘЄΩ) male in magna parte codicum pro *ὅσῳ* (ΟCΩ) quod reliqui servaverunt legitur. vides memoriam codicum iam tum cum litterae maiusculae adhibebantur discessisse. quod certe non refellitur, si excerpta lib. de tranquillitate ap. Stobaeum servata cum nostra memoria comparamus. ut enim animadvertendum est p. 475e omnes nostros codices exhibere: *πρὸς τὴν τύχην λέγοντας, ἃ Σωκράτης δοκῶν πρὸς τοὺς κατηγόρους Ἄνυτον καὶ Μέλητον λέγειν πρὸς τοὺς δικαστὰς ἔλεγεν, ὡς ἀποκτεῖναι μὲν Ἄνυτος καὶ Μέλητος δύνανται, βλάψαι δ' οὐ δύνανται*, nisi quod apertum glossema *Ἄνυτον καὶ Μέλητον* in **D** post *λέγειν* legitur, ap. Stobaeum vero hoc glossema abesse, aliisque locis (paucis) hunc meliorem lectionem praebere, ita alibi *Ω* Stob. in corruptelis consentiunt, velut p. 466d *λυπηρὸς* pro *λυπρὸς* exhibentes, paulo post *αὐτόπυρον ἐπ' ἐλαίαις ... σιτεῖται καὶ προθύμως*, ubi ex alia memoria (qua de re statim) *Δ* ante *καὶ* recte *προσφιλῶς* addidisse videtur, sicut

loco modo allato 475e idem solus *καὶ* quod falso ante *πρὸς τὴν τύχην* *Ω* Stob. inserunt omittit. incautus igitur sit qui archetypum post Stobaei aetatem scriptum esse coniecerit, praesertim cum nesciamus quando excerpta illa in florilegium recepta sint. nec desunt loci ubi singuli Plutarchi codices — nec semper iidem — cum Stobaeo vel in bonis vel in malis lectionibus (velut p. 477a **M*Π*h** Stob. *οὔ τις ἐμοὶ τῶν ἄλλων ἐπαίτιος ἀλλ' ἐγὼ αὐτός*, reliqui *τῶν ἄλλος*, 472c post *ὑπεροψία δὲ καὶ* recte *περιφρόνησις* in **M**²*ΠΔ* legitur, cf. 822a, *περιφροσύνη* in **WM**¹, *παραφροσύνη* in **LCG**¹**v**¹**YNKRShi**, *φιλοφροσύνη* in **Xv**^mg^, quod in Stobaeo III 560, 2, apud quem antea *ἀνυπεροψία* **SA** habent, **A**¹ praebet, unde reliqui *σωφροσύνη* interpolant) congruant. cui tamen rei non multum tribuerim, quia codices auctoris quem tam multi legebant inter se saepe collatos, lectiones modo hinc modo illinc translatas esse et per se probabile est et codicibus examinatis certo probatur.

Confirmatur hoc Syriaca versione libellorum de cap. ex inim. utilitate et de coh. ira. etsi enim certe in coh. ira Syrum exemplar a nostra vulgata recedens manibus trivisse postea (p. XXXV) videbimus et in utroque lectiones quasdam genuinas solus idem exhibet[1]), etiam multa menda cum nostris codicibus communia habet atque inprimis in cap. ex inim. util. modo cum his modo cum illis congruit, in p. I 174, 16 veram lectionem servavit quae in parte codicum (sc. in *Γ* de quo mox) tamquam varia lectio adscripta esse videtur.

Unde ne stemma quidem codicum proponere prodest. sane memoriam bifariam divisam aperte agnoscere tibi videris, cum in libellis de garrulitate et de vitioso pudore cum alia tum haec vides:

---

1) cf. I 176, 28 et 181, 21. in coh. ira 460c solus Reiskii certam emendationem *κολάζοντας* <*κολάσαντας δὲ*> confirmat (*κολάζοντας δὲ* **VJ*Π*** *κολ. εἶτα* *Δ*, solum *κολ.* **O**).

LCGWXvJK	YNM¹DRShiΘ
503e *πᾶς . . . κόσμιος οἶμαι φυλάξαιτ' ἄν*	*οἶμαι* om.
507e *χαλκοῦν*	*χρυσοῦν*
508a *ἐκ τῆς φυγῆς* (glossa)	*ἐκ τῆς ὑπερορίας*
529a versus Timonis exhibent.	omittunt (exc. Θ) consulto propter difficultatem
530d *αὐτὸν ἐστραγγάλισαν*	*ἐστραγγάλισαν αὐτὸν* (exc. Δ)
533d *μέλλω δρᾶν*	*δρᾶν μέλλω*
535b *ὁρᾶν χρή . . τὸν φιλάργυρον εἰ δυσωπήσεις ἄνευ συμβολαίου δανεῖσαι τάλαντον ἢ τὸν φιλότιμον πείσεις ἐκστῆναι τῆς προεδρίας ἢ τὸν φίλαρχον ἐκστῆναι τῆς παραγγελίας*	glossemata *πείσεις* et *ἐκστῆναι* (post *φίλαρχον*) non habent

sed in his ipsis libellis multoque saepius in reliquis memoriam non sic divisam exhiberi sed lectiones summa varietate inter codices mutatas esse cernes. itaque Paton in volumine I tantum codices **GXv** uno siglo *Γ* plerumque comprehendit quibus hic illic in singulis scriptis alium addidit; sed ne hi quidem semper constant, cum **G** haud raro solus interpolamentis careat quae ut in reliquos sic in **Xv** invaserunt (velut I 125, 11; 128, 7; 144, 27). itaque satis plerumque erit statuere nobis duas lectiones praesto esse quae s. X notae fuerint; qui vero codices alteram vel alteram praebeant, minoris momenti est, etsi in universum codices **GXvLCW** multo sinceriores sunt.[1])

Sed quae modo exposui tantum ad universam illam memoriam ex uno archetypo deductam recte aestimandam valent. leguntur enim etiam quae ex alio fonte fluxerunt. ac primum agamus de cod. **D** sescentis locis a vulgata discrepante, quem Bernardakis tanquam unicum testem fere secutus est. proficiscendum autem inde est quod cum **RShi** ex uno archetypo **Σ** eum descriptum esse p. XXX iam vidimus. nunc consideremus p. 542b (Gött. gel. Anz. 1918, 339), ubi, post-

1) loci quales 508a 535b rari sunt.

quam Demosthenes laudatus est, quod laudi ipsius laudationem civium immiscuerit, in libris haec leguntur (parvis discrepantiis omissis): *λανθάνει γὰρ οὕτω τὸν ἀκροατὴν τοῖς ἰδίοις ἐπαίνοις συνεπιδυόμενον* (vel *συνυποδ.*) *τὸ* (vel *τὸν*) *τοῦ λέγοντος ἡδέως προσδεχόμενον καὶ χάριν* (vel *χαίρειν*) *μὲν ἐφ' οἷς κατώρθωσε λεγομένοις, τῷ δὲ χαίρειν εὐθὺς ἕπεται τὸ θαυμάζειν καὶ ἀγαπᾶν δι' ὃν κατώρθωσεν*, quem locum corrector quartus codicis **G** hac ratione sanasse videtur: *λανθάνει γὰρ οὕτως ὁ ἀκροατὴς τ. ἰ. ἐπ. συνυποδυόμενον τὸν τ. λ. ἡ. προσδεχόμενος, καὶ χαίρει μὲν κτλ.* vulgatam etiam in Σ fuisse **hi** declarant; necnon **RS** eandem exhibent sed omittunt verba τὸ — *προσδεχόμενον* et *λεγομένοις*. lacunas vero sic ortas **D** explet scribens *συναποδυόμενος ὃς τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ λεγομένοις ἥδεται καὶ χάριν μὲν ἐφ' οἷς κατώρθωσεν ἔχει, τῷ δέ κτλ.* manifestum interpolamentum quod Byzantinorum demum aetate ortum est. atque quin **D** recensioni debeatur hominis certa ratione textum constituentis, dubitari omnino non potest. quaeritur tantum, utrum ex libidine omnia correxerit an memoria nunc deperdita usus sit. qua in re magni momenti est quod **D** persaepe cum familia *Θ* congruit quam ipsam quoque textum ab homine docto emendatum praebère manifestum est. vide I 343, 15, ubi *Θ* enuntiatum duorum fere versuum post *οὐδέν* inserit, **D** idem pro enuntiato vulgatae antea in textu praebet, vel p. 471d, ubi plerique legunt *οὐδὲ γὰρ ὁ τοξεύειν τῷ ἀρότρῳ βουλόμενος καὶ τῷ βοΐ τὸν λαγῶ κυνηγετεῖν δυστυχής ἐστιν οὐδὲ τῷ γρίφοις καὶ σαγήναις ἐλάφους μὴ λαμβάνοντι μηδὲ οἷς δαίμων ἐναντιοῦται μοχθηρός, ἀλλ' ἀβελτερίᾳ καὶ μωρίᾳ τοῖς ἀδυνάτοις ἐπιχειροῦσιν* atque omnia recte procedunt, si cum **hG**[4] *ὗς* pro *οἷς* legimus (Gött. gel. Anz. 1918, 331) sed **D** a verbo *οἷς* profectus locum sic refingit *οὐδὲ ὁ γρ. . . . λαμβάνων οὐδ' οἷς δαίμων οὐκ ἐναντιοῦται μοχθηρός, ἀλλ'. . .*, *Θ* vero eandem interpolationem recepit nisi quod per errorem *οὐκ* omittit. talia exempla in unoquoque tractatu passim invenies. hanc vero recensionem *Δ*, e qua et **D** et *Θ*, haud raro etiam cod. **n**, vulgatam correxerunt, non Byzantinorum aetate sed multo ante factam esse nunc pro certo ha-

Δ

bendum est secundum ea quae Paulus Keseling, adulescens utriusque linguae peritus, Syriaca versione libelli de coh. ira cum nostra memoria comparata mihi ostendit. haud paucis enim locis eae lectiones quas Graece *Δ* solus (vel cum **M**²*Π*, de quibus mox) praebet, iam a Syro interprete qui fere s. VI fuisse videtur[1]) legebantur; velut p. 461 d *τέλος* falso om. *Δ* **Syr.**, paulo ante (p. 200, 10 Bern.) *χολουμένους* recte *Δ***M**²*Π*, *φοβουμένους* rell., 'uns erzürnen' **Syr.**, 459 e (196, 8 Bern.) *τὸ δὲ* rell. *τό τε* *Δ* **Syr.** recte, 454 a (181, 1) *οἱ πολιορκίαν προσδεχόμενοι παρατίθενται τὰ χρήσιμα* recte vulgata (*τὰ χρήματα* **R**), *τἀπιτήδεια* interpolat *Δ* atque consentit **Syr.** illis vero temporibus virum doctum qui verba Plutarchi constituere vellet non ea tantum memoria usum esse quae nunc nobis praesto est consentaneum est. itaque etsi summa cum libidine eum egisse ubique cognoscimus summaque diffidentia atque cautione opus est, tamen hanc recensionem etiam genuinas atque antiquitus traditas lectiones (velut illud *χολουμένους*) servasse negandum non est. neque pauci sunt loci, ubi, utrum lectio *Δ* an vulgata praeferenda sit, dubites.[2])

Paucis igitur post Plutarchum ipsum saeculis haec recensio *Δ* facta est, cuius exemplari Byzantinorum aetate auctores memoriae **D** et *Θ* (et **n**) usi sunt, ut vulgatos codices emendarent. omnes lectiones *Δ* ab utroque pariter receptas esse cum verisimile non sit, etiam lectiones quas vel **D** vel *Θ* solus contra vulgatam praebent, e *Δ* fluxisse credi potest.[3]) necessarium autem hoc minime est, atque ut in **D** p. 542 b interpolationem deteximus quae vel propter recensionem antiquis temporibus orta esse non potest, sic lectiones quae in *Θ*, non in **D** inveniuntur utrum

---

1) cf. p. VII adn. 3.

2) in lib. de cap. ex inim. util. (5), cum **D** desit, de recensione *Δ* iudicare vix possumus. Syrus neque cum *Θ* neque cum aliis codicibus semper congruit. cf. p. XXXII.

3) **n** pauciora recepit; itaque ubi **n** ad **D** vel *Θ* accedit, lectionem ex *Δ* fluxisse testatur, ubi vero cum vulgata facit, ex eius silentio nihil concludendum.

recensioni *Δ* tribuendae an ex alio fonte derivatae sint, quaestio est. quas lectiones saepe *Θ* solus habet, saepius tamen **M**^{2}*Π* accedunt. velut p. 531 f interpolamentum illud ⟨*ὡς ἂν μείζοσιν ἀποτεύξεσιν ἐπικουρεῖν*⟩ *ἔχωμεν* (de quo cf. p. XXX) habent **M**^{2}*ΠΘ* (cum J), non **D** (qui sane hic cum **Σ** plura omisit), 456 e (III 188, 6 Bern.) *οὐδὲν γὰρ ὁ ἄκρατος ἀκόλαστον οὕτω καὶ δυσχερὲς ὡς ὁ θυμὸς ἀναδίδωσι* iidem cum Syro, *ἀναδείκνυσι* cum vulgata **D**; p. 528 f (III 369, 6) *τὸν ψόγον μᾶλλον ἢ τὸν ἔπαινον δεδιέναι* cum vulgata **D**, ubi *πόνον* pro *ἔπαινον* scribendum (GGA 1918, 332), **M**^{2}*ΠΘ* *ἔλεγχον* interpolant. atque his multisque aliis locis facile **D** lectiones in **M**^{2}*Π* servatas consulto sprevisse putes. aegre hoc credes tranq. an. 14 (III 230, 5), ubi corrupte *ὥσπερ ὁ ζωγραφούμενος ἐν Ἅιδου σχοινοστρόφος ᾧτινι παρίησιν ἐπιβοσκομένῳ καταναλίσκειν τὸ πλεκόμενον* vulgo legitur, pro *ᾧτινι* evidenter *ὄνῳ τινι* **M**^{2}*ΠΘ*, sed **D** *ἑρπετῷ τινι* praebet. ut autem **M**^{2}*ΠΘ* ex alio fonte derivemus, etiam alia ratione deducimur. I p. 206, 23 sine offensione legitur in vulgatis codd.: *τῇ δὲ ψυχῇ οὐκ ἔστιν ἐγγενέσθαι γῆθος οὐδὲ χαρὰν βέβαιον, ἂν μὴ τὸ εὔθυμον καὶ τὸ*[1]) *ἄφοβον καὶ θαρραλέον ὥσπερ ἕδραν … ὑποβάληται*, **M**^{1} verba *γῆθος — εὔθυμον καὶ* omittit, **M**^{2} autem lacunam supplens *εὔθυμον καὶ* neglegit, pro quibus post *ἄφοβον* addit *καὶ ἄτυφον* (ex *εὔθυμον* vel *ἄθυμον*, quod in **PQGW** legitur, ut vid. corruptum). *Π* autem hoc additamento neglecto *εὔθυμον καὶ* omittit, atque plane idem exhibet *Θ*. unde hoc certe loco consensus **M**^{2}*ΠΘ* sic explicandus videtur, ut *Θ* a **M**^{2}*Π*, non **M**^{2} a *Θ* pendeat. **M**^{2} (Planudes?) autem qui ipse quoque vulgatam memoriam certa ratione correxit sine dubio non suo tantum ingenio indulgens sed alio codice aliisve codicibus usus, ex exemplari recensionis *Δ* non hausit. quae si vera sunt, alterum hic fontem detegimus e quo lectiones in vulgatam manaverint. ad liquidum autem res perducitur, si libros 29. 34 comparamus. ibi enim nec **M** nec **D** extat nec re-

---

1) hoc *τὸ* om. **X**, sed apte *ἄφ.* et *θαρρ.* coniuncta verbis *τὸ εὔθυμον* opponuntur.

censio *Δ* agnosci potest, sed eadem inter *Π* et *Θ* ratio intercedit, atque I 296, 19 *Θ* etiam correcturam ab α^2 factam recepit. *Θ* igitur recensio post Planudem facta esse videtur. Verba autem Plutarchi si restituere volumus, hoc tenendum est: et *Δ* et $\mathbf{M}^2$*ΠΘ* genuina praebere possunt; summa autem cautione in utraque recensione adhibenda opus est magisque etiam, ubi aut D aut *Θ* aut $\mathbf{M}^2$*Π* soli contra vulgatam stant.

Aliam recensionem Byzantinam s. XIII vel XIV factam (*Λ*) perpessi sunt libelli 3. 7. 10, qui coniuncti cum Aristidis Libanii aliorum scriptis scholarum in usum collectis in multis codicibus s. XIV. XV (velut Laur. 56, 3 Paris. 1211 Tischendorfiano Lips. VII quem Treu protraxit) leguntur. cuius auctor utilitate magis discipulorum quam pietate in Plutarchum ductus cum multa ex libidine mutavit tum enuntiatorum clausulas sec. leges rhythmicas sua aetate vigentes constituit. nullius pretii est nisi iis locis ubi memoria exemplaris quod ad **GXJ** accedebat servata est (Pohlenz, Eine byzantinische Rezension Plutarchischer Schriften, Nachr. Gött. Ges. 1913, 338). *Λ*

DE VIRTVTE ET VITIO (1)

Archetypum e quo codices vetusti τῶν ἠθικῶν fluxerunt satis antiquis temporibus initio mutilatum videtur. nam **WCD** nec librum 1 nec proximi initium habent. **W**, cuius exemplar secundum numerationem servatam ante lib. 2 alium habebat[1]), tamen in 2 a verbis καλὸν γάρ τοι I p. 11, 11, **C** p. 13, 11 a μονῳδία, **D** p. 20, 15 a μικρὸν incipit. vetustae autem partes codicum **GX** totum lib. 2 utpote mutilum omittunt itemque **Y**, etsi secundum indicem olim etiam 1 habuisse videtur. apparet exemplar e quo hi codices orti sint initio integrum non fuisse paulatimque prima folia perisse. e vetustis libris igitur nonnisi **MN** lib. 1 praebent.

1) quod ni ita esset, dubitari posset, utrum lib. 1 primitus in hac collectione fuisset necne.

casu vero accidisse non potest quod eo ipso loco ubi **W** incipit in omnibus codicibus Plutarchi verba lacunosa traduntur atque in **M** spatiis vacuis relictis (in media pagina) legitur *πρὸς δὲ τούτοις* *τί ἂν τοὺς παῖδας* *καλόν* (prius spatium fere 5, alterum fere 22 litterarum). immo, id quod secundum universam memoriae historiam facile credimus, **M** ex eodem archetypo atque **W**(**CD**) initio mutilo natus est; quae autem deerant in exemplari aliquo intercedente aliunde suppleta erant. id quod certe factum est in **C**, ubi **C**² initium addidit, in Riccardiano e **W** descripto, in *v* qui 1. 2 ex alia memoria (∼ S) exhibet.

Maxime autem huic opinioni favet quod certe verba libelli 1 in **MN** aliter peiusque servata esse videntur atque reliquorum et quod hic tractatus solus etiam in codicibus a collectione 1—21 non pendentibus legitur; e quibus **PQ** similem, **X** (pars alt.) et **n** multo sinceriorem verborum formam praebent.

□ CONSOLATIO AD APOLLONIVM (22)

Codicum tria genera:

Φ, cuius testes sunt **pg** ita gemelli ut plerumque **p** afferre sufficiat; accedunt **v** et **Vat. Reg. Sv. 120** hic illic inspecti,

Π = Corpus Planudeum, cuius fons nunc non iam extare videtur; accedunt **X** pars altera et **n**;

tertii ordinis sunt **D** et *Θ*, qui ut in 1—21 ex antiqua recensione *Δ* pendent. classis *Θ* praeter **Z** et **b** (in capp. 1—6 collatum; **a** hic collatus non est) testis hic est *v* (pars altera), qui sane alia etiam immiscet (itaque a Patone siglo *Θ* subiunctus non est), sed nonnunquam lectiones ex *Δ* ortas a **Z** non receptas cum **D** vel solus (velut 237,17; 239,22; 243,2) vel cum **B**, qui hic non pauca etiam ex hac memoria hausit (velut 217,16; 225,18; 230,8), servat. tertio ordini adnumerandus etiam **C** (man. 4), mixtae memoriae (cum *Π* cohaerens) **Berol. oct. gr. 15**, s. XVI, raro allati, nonnulla de suo corrigentes.

Fundamentum emendationis satis lubricum, cum Δ etiam hic Plutarchi verba saepe consulto commutet, *ΦΠ* autem multo peiorem memoriam praebeant quam vulgati codices in 1—21. iam satis antiquis temporibus hunc libellum gravia damna perpessum esse cum multa menda declarant ex Δ non correcta tum p. 243, ubi 5 fere versus propter simile initium *καὶ ὅτι* olim omissi omnibus in libris nunc falso loco inserti leguntur.

DE TVENDA SANITATE PRAECEPTA (29)
CONIVGALIA PRAECEPTA (34)

scripsit Guilelmus Sieveking

In his libris edendis operis partem multo maiorem Iohannes Wegehaupt perfecit, cum omnes fere eorum codices accuratissime perlustraret variarumque lectionum maximam copiam conferret. contra meum erat ex tanta textus varietate ea quae ad verba scriptoris intellegenda maximi momenti essent seligere, coniecturas virorum doctorum testimoniaque ex Plutarcho aliisque scriptoribus desumpta componere, nonnullas codicum imagines luce expressas rursus inspicere, denique ipsa Plutarchi verba quantum fieri poterat restituere.

Restat ut de textus historia paucis agam. archetypum quondam extitisse omnium codicum quibus in libellis 29. 34 utimur cum inde cognoscitur quod nonnulli errores in omnibus aeque inveniuntur (cf. p. 268, 14 et lacunas 278, 7; 290, 16), tum quod Stobaeus, qui multa ex eis excerpsit, mendis persaepe cum codicibus congruit (cf. p. XXXI). Stobaei autem recensio arte coniuncta est cum eis codicibus quos Planudis manus non attigerunt. quorum ex numero maxime eminet O, quippe qui multis locis genuinas lectiones solus servaverit (cf. p. 265, 14 et pp. 272, 276, 278). Cui ne semper credamus impedimur locis qualis est hic: p. 297, 28 *ὁρᾶς μή*, pro *ὁρᾷ σε μή* quae ceteris libris traduntur; nonnumquam etiam vanis coniecturis videtur liber indulgere (p. 260, 19; 283, 16). Hunc codicem iam ante Byzantino-

rum tempora memoriam a ceteris diversam in scriptis 29, 34 secutum esse docet locus p. 267, 16, ubi pro ἡλίωσιν, quod Erasmus eruit, ἢ λέγωσιν O, ἢ λείωσιν ceteri praebent, quibus discrepantiis ad litteras unciales reducimur. Libro O gemellus est V, qui in l. 29 deest, in 34 ideo non affertur quod semper fere cum O consentit, novi nihil praebet. Liber J quoque verae memoriae testis unicus interdum (cf. p. 261, 13) adducitur; nullius autem pretii sunt eae huius codicis lectiones quas etiam in A codicem Planudeum secunda manus introduxit (p. 253, 5; 260, 19; 267, 10). SR in l. 29 (in 34 deest R) tot locis inter se conveniunt, ut lectiones eorum una littera R insigniverim exceptis eis locis quibus S diversa praebet. Neque vero e re esse putavi omnes eos locos afferre quibus SR (in l. 34 in hunc codicis R locum cessit J, qui in 29 a SR nonnihil abest) a ceteris aut verborum collocatione aut parvis mendis discrepant, quorum nonnullos iam hiatus redarguit. Plane abieci librum G (partem alteram), quod nihil boni solus nos docet.

Codices Vindobonenses vw (quos ut libros SR una littera v signavi) ex libro fluxisse videntur eius memoriae qua Planudes in libris 29. 34 constituendis usus est (cf. p. IX) et tam saepe memoriam *ΠΘ* secuntur, ut primo adspectu duae librorum classes in his duobus scriptis discerni posse videantur, quarum altera codices OJR, altera v*ΠΘ* complectatur. Attamen haud raro v etiam cum OJR contra corpus Planudeum facit. Simili modo recensio *Θ*, quae in ll. 29. 34 nititur codicibus Z*v*b, ut in priore parte scripti 29 semper fere lectiones v*Π* tradit, ita in posteriore atque in 34 errores in v*Π* traditos plerumque evitat et cum OJS coniuncta est. Haec ex eis quae Pohlenz de libris *Θ* dixit (cf. p. XXXVIsq.) facile intelleguntur; stemma igitur codicum ne componam eisdem atque ille difficultatibus impedior. Planudeorum autem memoria ex *α*AE optime cognoscitur; perpaucis tantum locis ceteris omnibus libris deficientibus Vossianum 2 s. XV et Urbinatem 100 (t) commemoravi.

De codicibus in universum haec valent: haud multum in

scriptis recensendis adiuvamur libris *Θ*, qui ex ceterorum codicum lectionibus nulla certa ratione usi ea delegisse videantur quae maxime redactori placerent. Ubi libri **OJR** verba Plutarchi aliter collocant atque **v***Π*, semper fere fide digniores sunt, quod Planudei eorumque affines singula verba saepe aut transposuerunt aut omiserunt neglecto etiam hiatu quem Plutarchus in his scriptis prorsus evitavit (cf. 257, 4; 264, 26). Certe non desunt loci quibus lectiones **v***Π* (aut **v***ΠΘ*) praestant (p. 258, l. 27; 266, 15 etc.); tamen cautissime eis utendum esse iam Wegehaupt[1]) monuit, neque semper res tam facilis est intellectu ut I 263, 1, ubi in **A**[2]**E** solis nomen reginae Adae legitur, reliqui *ἐϑάδας* pro *τῆς Ἄδας* praebent. Quodsi lectiones **OJR** plerumque praeferendae sunt, nulla tamen extat regula qua in constituendo textu utaris; ad omnes locos integrum iudicium adhibendum est videndumque, quae potissimum menti ratio placeat.

SEPTEM SAPIENTIVM CONVIVIVM

Ex uno archetypo satis depravato fluxerunt primi atque optimi **PQ** (accedere videtur **h** non semper allatus), cf. p. 301, 9. 19; 306, 26 al., deinde **J**, cf. 302, 24 al., denique exemplar certa ratione recensitum (cf. nomina *Κλεόδημος* et *Γοργίας* 315, 5 sqq. et 329, 19 sqq. constanter illata, 302, 21; 323, 16 al.), cuius memoriam **On** sincerius, **v**(**w**)*Π* non sine propriis erroribus et interpolationibus, etsi nonnunquam etiam bonas lectiones aliunde arripientes (velut 318, 24 *Π* cum Stobaeo verum praebet ut antea **n** cum eodem) reddunt, cum **B** solito more mixtam verborum formam exhibeat.

Ipsum archetypum notis marginalibus instructum fuisse 308, 12 apparet, ubi *ὁρῶν* quod post *-ερον* exciderat, postea adscriptum diversa ratione in codicibus receptum est. ex archetypi igitur margine non modo versus in **Jnv***Π***B** ad

1) Corp. Planud. 1045.

321, 15 adscripti fluxisse videntur sed etiam genuina lectio *παραινῶ νέοις οὕτω* quam JnB 307, 6 habent pro corrupta *παραινῶν ἐθίσω τὸ*; quem errorem litteris uncialibus male intellectis natum esse quivis videt. ne autem nimis vetustis temporibus archetypum exaratum esse credamus, monemur Stobaei florilegio, quod sane unum locum eodem modo corruptum iam invenit (317, 15), plerumque vero codicum nostrorum mendis caret (312, 1; 318, 24; 319, 5).

In tanto numero codicum ne apparatus criticus nimia atque inutili mole lectionum oneraretur, omnia removenda erant, quae nihil aut ad Plutarchi verba emendanda aut ad recensionem recte faciendam rationesve quibus codices coniuncti essent cognoscendas conferrent. itaque libros omnes qui vel ex exemplari extante orti sunt vel nihil boni soli adferunt, plane abiecimus; codices gemellos (velut **RS**), etsi neuter ex altero descriptus erat, alterius siglo indicavimus alterius lectionibus nonnisi ubi proprii quid habet additis; si familiae cuiusdam (velut *ΘΣ*) lectio extra dubitationem restitui poterat, singulorum librorum discrepantias non commemoravimus; omnino singulorum codicum errores quotquot sine dubio mero scribae lapsu nati erant (velut sescenta menda quae N dictantis verba male excipiens commisit) silentio pressimus.

Accentus et spiritus codicum quippe qui de Plutarchi ipsius scriptura nihil doceant neglegentes *αὐτοῦ* et *αὑτοῦ* sim., prout sensus flagitabat, scripsimus. errores singulorum codicum qui ad meram scribendi rationem pertinerent (velut duplicatas consonas quae in *βαλλών βδελλυρός ἀνύττω ἀρύττω τιθασσεύω γάννυμαι* al. haud raro modo in his modo in illis inveniuntur) reticuimus. ceterum his in rebus, etsi nobis conscii quam lubrico in solo versaremur, sic egimus: *οὐδείς* et *οὐθείς*, *γίγνομαι γιγνώσκω* et *γιν.*, *καίω* et *κάω*, *οὕτω* et *οὕτως* ante consonas, *ν* paragogicum diversa ratione positum, cum Plutarchus ipse certam normam secutus esse

non videretur, secundum codicum memoriam servavimus. ex recentibus scripturis ἔμιξα μέμιγμαι μικτός, quae formae constanter traditae sunt, mutare ausi non sumus. at Ἐπαμεινώνδας Ὑπερείδης Ἀκαδήμεια ἀνδρεία Σκιπίων (pro Σκηπ.) ἀβελτερία ὀλισθάνω Συρακόσιοι ἀκραχολία, cum vestigia sincerae scripturae recentiore sublatae haud raro cernerentur (velut I 107, 4), tacite etiam contra praevalentem librorum memoriam ubique restituimus. contra codices qui semper fere φιλονεικία exhibent, φιλονικία reposuimus, ubi vincendi notio suberat laudandique causa proferebatur, sed I 159, 24 τὸ φιλόνεικον καὶ δύσερι similesque locos intactos reliquimus.

Si qua tamen vel harum vel aliarum rerum inconstantia in hoc primo volumine deprehendetur, ignoscat quisquis fata eius meminerit vel ipse amici defuncti chartis uti coactus fuerit.[1])

Restat ut cum viris doctis inprimisque bibliothecarum praefectis qui codicibus inspiciendis aliave opera huic editioni profuerunt, quos omnes enumerare non possumus, tum Academiae scientiarum Borussicae, cuius subsidiis et codicum multorum imagines praeter illas quae bibliopolae impensis impressae erant lucis ope nostrum in usum confectae sunt et Joh. Wegehaupt complures menses Florentiae ut librum rescriptum conferret degere potuit, denique reliquis qui nos in opere perficiendo adiuverunt — velut Societati Navigatoriae quae Deutsche Levante-Linie nominatur quae temporibus summa pecuniae penuria laborantibus Patonis chartas gratis nobis transvexit — gratias agamus debitas.

Gottingae. **M. Pohlenz.**

---

1) velut I 139, 25 Ἀκαδημίαν Paton non mutavit. in nota libro 7 (de adul. et am.) praemissa codicem t (Urb. 100) commemorat, quem postea ut inutilem non adhibuit.

I 118, 1 delendum ὡς. in paginarum titulis libelli 13 lege: Sapientium.

ADDITAMENTVM PRAEFATIONIS

De praematuro priorum editorum W. R. Paton et I. Wegehaupt obitu deque huius primi Moralium voluminis fatis supra (p. V sq.) egit M. Pohlenz, qui ipse consiliis et opera virorum doctorum C. Hubert et W. Sieveking fultus editionem ab amicis inchoatam qua solebat industria et sedulitate perfecit omnibusque Plutarchi studiosis cum mansurum pietatis monumentum tum egregium doctrinae exemplum reliquit.

Tamen, ne sicut alterius tertii quarti etiam huius voluminis stereotypa editio proferretur, non pauca erant quae suaderent: prae ceteris, quod his L fere annis, qui post primam editionem vulgatam elapsi sunt, plurimae commentationes editiones dissertationes in lucem prodierunt, quibus viri docti permultis – et corruptis et sanis – locis Plutarcheis mederi conati sunt. quarum emendationum et enodationum potiores undique congerere et lectori subministrare haud absurdum esse mihi quidem videbatur. multa vero, quae auctores re parum accurate perpensa exprompserant, tacere quam addendis inserere malui. deinde, quod omnium fere poetarum philosophorum historicorum antiquorum reliquiae et fragmenta recentioribus virorum doctorum studiis collecta digesta explicata nunc optimis editionibus exstant; ad quas lectorem notis additis delegare operae pretium esse putavi. postremo, quod nonnulla errore omissa vel paullo neglegentius ab editoribus absoluta erant (quod non mirabitur, qui fata libri secum reputaverit); quorum quam plurima addi et corrigi e re esse censui. ita saepius coniecturas vetustiores, imprimis quas G. N. Bernardakis R. Hercher J. J. Hartman G. N. Chatzidakis protulerant quasque Pa-

ton eiusque sodales silentio obruerant, necnon codicum lectiones nonnullas ab editoribus ut opinor iniuria spretas revocavi, praeterea locorum similium copiam augere temptavi. codices autem denuo perscrutari supersedi idque optimo iure me fecisse persuasum habeo: namque editores, qui post Paton sociosque manuscriptos libros contulerunt, universi nostrorum diligentiam laudibus efferunt. itaque paucissimas solum variarum lectionum, quas ex editionibus recentioribus huc illuc excutere potui, locis debitis adnotavi.

Restat, ut grates agam adiutoribus: G. Chr. Hansen Berolinensi, qui qua est diligentia et doctrina hoc volumen imprimendum curavit; Th. Stadler Ratisbonensi, qui operam suam Plutarchi libris scrutandis et locis similibus congerendis navavit; prae omnibus fautori benevolo K. Ziegler Gottingensi, qui de Plutarcho nostris quoque temporibus restituendo atque servando unice meritus hunc laborem ut susciperem suasit, benigne semper consilio mihi adfuit, plagulas meas diligentissime percensuit.

Ratisbonae mense Octobri 1973 H. G.

CODICES

A Par. 1671 a. 1296 Praef. XXVIII
B Par. 1675 s. XV Pr. XXVI
C Par. 1955 s. XI/XII et XIV Pr. XVIII
D Par. 1956 s. XI/XII Pr. XXII
E Par. 1672 paulo post a. 1302 Pr. XXVIII
F Par. 1957 s. XI extr. Pr. XXI
G Barb. 182 s. XI et a. 1350 Pr. XVIII
J Ambr. 881 s. XIII Pr. XXIII
K Vat. 1309 s. XIV/XV Pr. XXIV
L Laur. 69, 13 rescr. s. X Pr. XVII
M Mosc. 501 s. XII Pr. XXI
N Mosc. 502 s. XII Pr. XXII
O Ambr. 528 s. XIII et XIII/XIV Pr. XX
P Patav. 560 + Palat. Heidelb. 153 s. XII/XIII Pr. XXV
Q Athous 268 s. XIV Pr. XXVI
R Mazarin. 4458 s. XIV Pr. XXII
Ricc. Riccard. (Laur.) 45 s. XII Pr. XIX
S Vat. 264 s. XIV Pr. XXII
V Marc. 427 s. XIV Pr. XXV
W Vindob. 129 s. XI vel XII Pr. XIX
X Marc. 250 s. XI et XIV Pr. XX
Y Marc. 249 s. XI/XII Pr. XXI
Z Marc. 511 s. XIV Pr. XXIV
a Ambr. 689 s. XV Pr. XXIV
b Bruxell. 18967 s. XV Pr. XXIV
c Harlei. (Lond.) 5692 s. XV Pr. XXVI
d Laur. 56, 2 s. XV Pr. XXVII
g Palat. (Vat.) 170 s. XV Pr. XXVI
h Harlei. (Lond.) 5612 s. XV Pr. XXIII
i Laur. 56, 4 s. XV Pr. XXIII
k Laur. 80, 28 + Laur. 80, 29 + Laur. 56, 24 s. XV Pr. XXIII
n Neapol. 350 III E 28 + Vat. 1676 s. XV Praef. XXV
p Palat. (Vat.) 178 s. XV Pr. XXVI
q Vat. 1010 s. XIV Praef. XXI
s Vat. 1012 s. XIV Pr. XXIII. XXIX
t Urbin. 100 s. XV Pr. XXIX
v Vind. 46 s. XV Pr. XXVI
w Vind. 36 s. XV Pr. XXVII
z Vind. suppl. 23 s. XV Pr. XXVII
α Ambr. 859 brevi ante a. 1296 Pr. XXVIII
β Vat. 1013 s. XIV Pr. XXIX
γ Vat. 139 brevi post a. 1296 Pr. XXIX
ε Matrit. 4690 s. XIV Pr. XXIX
υ Urbin. 98 s. XIV Pr. XX
Syr. Syrus interpres. Pr. VII

Δ = **D*Θ*** Pr. XXXIV
Θ = **Zab(*υ*)** Pr. XXIV. XXXVI
Λ = recensio Byzantina s. XIII vel XIV (Laur. 56, 3 Tischend. VII al.) Pr. XXXVII
Π = Codices Planudei ***α*** **A** (**E*βγ***) Pr. IX. XXVIII
Σ = **DRShi** Praef. XXX
Ω = codices omnes.
O = codices omnes praeter citatos.

codices non passim adhibiti in enumeratione singulis libellis praemissa uncinis circumdantur.
a. c. = ante correcturam.
p. c. = post correct.
ss. = suprascripsit.
trp. = transposuit.

EDITIONES

(notaeque in iis asservatae)

Bern. = Bernardakis
Duebn. = Duebner
Hch. = Hercher
Hu. = Hubert
Mez. = Bachet de Meziriac
Na. = Nachstädt
Pat. = Paton
Po. = Pohlenz
Re. = Reiske
Salm. = Salmasius
Si. = Sieveking
Steph. = Stephanus
Turn. = Turnebus
Vulc. = Vulcobius
We. = Wegehaupt
Wil. = v. Wilamowitz
Wy. = Wyttenbach
Xyl. = Xylander

COMMENTATIONES

Bens. = Benseler, de hiatu in oratoribus Atticis, Fribergae 1841.
Doehner = D., Quaestiones Plutarcheae II—IV Progr. Meißen (1858. 1862) et Zwickau (1863).
Emp. = Emperius, Opp. philol. et historica ed. Schneidewin, Gött. 1847.
Ha. = Hartman, De Plutarcho scriptore et philosopho, Lugduni-Bat. 1916.
Herw. = Herwerden, Mnemosyne XVIII.
Lar. = Larsen, Studia critica in Plutarchi Moralia, Hauniae 1889.
Madv. = Madvig, Adversaria critica, Hauniae 1871, I 612 sqq.
Nik. = Nikitin, Bull. de l'Acad. impériale de St. Petersbourg N. S. I 353 sqq.
Sauppe = S., Emendationes Plutarcheae, Ind. schol. Gott. 1883/4.
Schellens = Sch., De hiatu in Plutarchi Moralibus, Bonnae 1864.

IN HOC VOLVMINE CONTINENTVR

pag.

1. *Περὶ παίδων ἀγωγῆς* 1
   De liberis educandis
2. *Πῶς δεῖ τὸν νέον ποιημάτων ἀκούειν* 28
   De audiendis poetis
3. *Περὶ τοῦ ἀκούειν* 75
   De audiendo
4. *Πῶς ἄν τις διακρίνειε τὸν κόλακα τοῦ φίλου* 97
   De adulatore et amico
5. *Πῶς ἄν τις αἴσθοιτο ἑαυτοῦ προκόπτοντος ἐπ' ἀρετῇ* . 149
   De profectibus in virtute
6. *Πῶς ἄν τις ἀπ' ἐχθρῶν ὠφελοῖτο* 172
   De capienda ex inimicis utilitate
7. *Περὶ πολυφιλίας* 186
   De amicorum multitudine
8. *Περὶ τύχης* 197
   De fortuna
9. *Περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας* 204
   De virtute et vitio
10. *Παραμυθητικὸς πρὸς Ἀπολλώνιον* 208
    Consolatio ad Apollonium
11. *Ὑγιεινὰ παραγγέλματα* 253
    De tuenda sanitate praecepta
12. *Γαμικὰ παραγγέλματα* 283
    Coniugalia praecepta
13. *Τῶν ἑπτὰ σοφῶν συμπόσιον* 300
    Septem sapientium convivium
14. *Περὶ δεισιδαιμονίας* 338
    De superstitione

Libellos 1—10. 13. 14 ed. Paton (1—6 ipse prelo tradidit, reliquos eius chartis usus M. Pohlenz a Curtio Hubert adiutus), 11. 12 ed. Wegehaupt (Sieveking); cf. Praef. V. VI. XXXIX.

1.

*ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΩΝ ΑΓΩΓΗΣ

(Plan. 2)

1. *Τί τις ἂν ἔχοι εἰπεῖν περὶ τῆς τῶν ἐλευθέρων παίδων ἀγωγῆς καὶ τίνι χρώμενοι σπουδαῖοι τοῖς τρόποις ἂν ἀποβαῖεν, φέρε σκεψώμεθα.* 1 (Gr.-Lat. 1599) 5

2. *Βέλτιον δ' ἴσως ἀπὸ τῆς γενέσεως ἄρξασθαι πρῶτον. τοῖς τοίνυν ἐπιθυμοῦσιν ἐνδόξων τέκνων γενέσθαι πατράσιν ὑποθείμην ἂν ἔγωγε μὴ ταῖς τυχούσαις γυναιξὶ συνοικεῖν, λέγω δ' οἷον ἑταίραις ἢ παλλακαῖς· τοῖς γὰρ [μητρόθεν ἢ πατρόθεν] γεγονόσιν ἀνεξάλειπτα παρακολουθεῖ τὰ τῆς δυσγενείας ὀνείδη παρὰ πάντα τὸν βίον καὶ πρόχειρα τοῖς ἐλέγχειν καὶ λοιδορεῖσθαι βουλομένοις. καὶ σοφὸς ἦν ἄρ' ὁ ποιητὴς* (Eur. Herc. 1261) *ὅς φησιν* 10 B

'ὅταν δὲ κρηπὶς μὴ καταβληθῇ γένους
ὀρθῶς, ἀνάγκη δυστυχεῖν τοὺς ἐκγόνους.' 15

καλὸς οὖν παρρησίας θησαυρὸς εὐγένεια, ἧς δὴ πλεῖστον λόγον ποιητέον τοῖς νομίμου παιδοποιίας γλιχομένοις. καὶ μὲν δὴ τὰ φρονήματα τῶν ὑπόχαλκον καὶ κίβδηλον ἐχόντων τὸ γένος σφάλλεσθαι καὶ ταπεινοῦσθαι πέφυκε, καὶ μάλ' ὀρθῶς ὁ λέγων ποιητής φησι (Eur. Hipp. 424) C 21

'δουλοῖ γὰρ ἄνδρα, κἂν θρασύσπλαγχνός τις ᾖ,
ὅταν συνειδῇ μητρὸς ἢ πατρὸς κακά.'

Libellus spurius (cf. Wyttenbach, Animadv. I 29 ss. Glaeser, Diss. Vind. XII) deest in Cat. Lampr. Codd.: W (inde a. p. 11, 11) C (inde a. p. 13, 11) (J)(q)SNhD (inde a. p. 20, 15) MαAXEZb. Π = αAE, Θ = Zb, Δ = DΘ. 0 = codd. praeter allatos ut semper 22 cf. 28 C

---

5 *τοὺς τρόπους* h recc. 10 secl. Wil. *ἢ πατρ.* secl. Pat. lac. post *γεγονόσιν* indicata. Ante *γεγ.* supplent vel *οὐκ εὖ* vel *ἀδόξοις* vel *αἰσχίστοις* (ita Jq) recc. 13 *ἄρα ἦν* qSN 18 *δὴ καὶ τὰ* qSNΘ 23 *μητρὸς ἢ πατρὸς* SN *π. ἢ μ.* 0

ὥσπερ ἀμέλει τοὐναντίον μεγαλαυχίας ἐμπίπλανται καὶ φρυάγματος οἱ γονέων διασήμων. Διόφαντον γοῦν τὸν Θεμιστοκλέους πολλάκις λέγουσι φάναι καὶ πρὸς πολλοὺς ὡς ὅ τι ἂν αὐτὸς βούληται, τοῦτο τῷ δήμῳ συνδοκεῖ τῷ Ἀθηναίων. ἃ
5 μὲν γὰρ αὐτὸς ἐθέλει, καὶ ἡ μήτηρ· ἃ δ' ἂν ἡ μήτηρ, καὶ Θεμιστοκλῆς· ἃ δ' ἂν Θεμιστοκλῆς, καὶ πάντες Ἀθηναῖοι. πάνυ δ' ἄξιον ἐπαινεῖν καὶ Λακεδαιμονίους τῆς μεγαλοφρο-
D σύνης, οἵτινες Ἀρχίδαμον τὸν βασιλέα ἑαυτῶν ἐζημίωσαν χρήμασιν, ὅτι μικρὰν τὸ μέγεθος γυναῖκα γάμῳ λαβεῖν ὑπέμεινεν,
10 ἐπειπόντες ὡς οὐ βασιλέας ἀλλὰ βασιλείδια παρασχεῖν αὐτοῖς διανοοῖτο.

3. Ἐχόμενον δ' ἂν εἴη τούτων εἰπεῖν ὅπερ οὐδὲ τοῖς πρὸ ἡμῶν παρεωρᾶτο. τὸ ποῖον; ὅτι τοὺς ἕνεκα παιδοποιίας πλησιάζοντας ταῖς γυναιξὶν ἤτοι τὸ παράπαν ἀοίνους ἢ μετρίως
15 γοῦν οἰνωμένους ποιεῖσθαι προσήκει τὸν συνουσιασμόν. φίλοινοι γὰρ καὶ μεθυστικοὶ γίνεσθαι φιλοῦσιν ὧν ἂν τὴν ἀρχὴν
2 τῆς σπορᾶς οἱ πατέρες ἐν μέθῃ ποιησάμενοι τύχωσιν. | ᾗ καὶ Διογένης μειράκιον ἐκστατικὸν ἰδὼν καὶ παραφρονοῦν „νεανίσκε" ἔφησεν, „ὁ πατήρ σε μεθύων ἔσπειρε". καὶ περὶ μὲν
20 τῆς γενέσεως τοσαῦτ' εἰρήσθω μοι, περὶ δὲ τῆς ἀγωγῆς καὶ δὴ λεκτέον.

4. Καθόλου μὲν εἰπεῖν, ὃ κατὰ τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν λέγειν εἰώθαμεν, ταὐτὸν καὶ κατὰ τῆς ἀρετῆς φατέον ἐστίν, ὡς εἰς τὴν παντελῆ δικαιοπραγίαν τρία δεῖ συνδραμεῖν,
25 φύσιν καὶ λόγον καὶ ἔθος. καλῶ δὲ λόγον μὲν τὴν μάθησιν, ἔθος δὲ τὴν ἄσκησιν. εἰσὶ δ' αἱ μὲν ἀρχαὶ ⟨τῆς φύσεως, αἱ δὲ προκοπαὶ⟩ τῆς μαθήσεως, αἱ δὲ χρήσεις τῆς μελέτης, αἱ
B δ' ἀκρότητες πάντων. καθ' ὃ δ' ἂν λειφθῇ τούτων, κατὰ

---

2 cf. 186 D; Vit. Them. c. 18; Cato Mai. c. 8 7 cf. Vit. Ages. c. 2; Athen. 566a 17 cf. Diog. Laert. VII, 18

---

1 τοὐναντίον om. hMΠ 2 nomen Cleophanti corrupit auctor 4 τῷ² SΘ τᾷ τῶν O 10 ἐπειπ. Mez ὑπειπ Ω βασιλείδια Vit. Ages. βασιλείδας Ω 13 τὸ h om. O 14 τὸ Θ om. O 20 suppl. Amyot 26–27 suppl. Amyot

τοῦτ' ἀνάγκη χωλὴν γίγνεσθαι τὴν ἀρετήν. ἡ μὲν γὰρ φύσις
ἄνευ μαθήσεως τυφλόν, ἡ δὲ μάθησις δίχα φύσεως ἐλλιπές,
ἡ δ' ἄσκησις χωρὶς ἀμφοῖν ἀτελές. ὥσπερ δὲ τῇ γεωργίᾳ
πρῶτον μὲν ἀγαθὴν ὑπάρξαι δεῖ τὴν γῆν, εἶτα δὲ φυτουργὸν
ἐπιστήμονα, εἶτα σπέρματα σπουδαῖα, τὸν αὐτὸν τρόπον γῇ 5
μὲν ἔοικεν ἡ φύσις, γεωργῷ δ' ὁ παιδεύων, σπέρματι δ' αἱ
τῶν λόγων ὑποθῆκαι καὶ τὰ παραγγέλματα. ταῦτα πάντα δια-
τεινάμενος ⟨ἂν⟩ εἴποιμι ὅτι συνῆλθε καὶ συνέπνευσεν εἰς τὰς
τῶν παρ' ἅπασιν ᾀδομένων ψυχάς, Πυθαγόρου καὶ Σωκρά- C
τους καὶ Πλάτωνος καὶ τῶν ὅσοι δόξης ἀειμνήστου τετυχή- 10
κασιν. εὔδαιμον μὲν οὖν καὶ θεοφιλὲς εἴ τῳ ταῦτα πάντα
θεῶν τις ἀπέδωκεν. εἰ δέ τις οἴεται τοὺς οὐκ εὖ πεφυκότας
μαθήσεως καὶ μελέτης τυχόντας ὀρθῆς πρὸς ἀρετὴν οὐκ ἂν
τὴν τῆς φύσεως ἐλάττωσιν εἰς τοὐνδεχόμενον ἀναδραμεῖν,
ἴστω πολλοῦ, μᾶλλον δὲ τοῦ παντὸς διαμαρτάνων. φύσεως 15
μὲν γὰρ ἀρετὴν διαφθείρει ῥᾳθυμία, φαυλότητα δ' ἐπανορθοῖ
διδαχή· καὶ τὰ μὲν ῥᾴδια τοὺς ἀμελοῦντας φεύγει, τὰ δὲ χα-
λεπὰ ταῖς ἐπιμελείαις ἁλίσκεται. καταμάθοις δ' ἂν ὡς ἀνύσι-
μον πρᾶγμα καὶ τελεσιουργὸν ἐπιμέλεια καὶ πόνος ἐστίν, ἐπὶ D
πολλὰ τῶν γινομένων ἐπιβλέψας. σταγόνες μὲν γὰρ ὕδατος 20
πέτρας κοιλαίνουσι, σίδηρος δὲ καὶ χαλκὸς ταῖς ἐπαφαῖς τῶν
χειρῶν ἐκτρίβονται, οἱ δ' ἁρμάτειοι τροχοὶ τόρνῳ καμφθέντες
οὐδ' ἂν εἴ τι γένοιτο τὴν ἐξ ἀρχῆς δύναιντο ἀναλαβεῖν εὐθυω-
ρίαν· τάς γε μὴν καμπύλας τῶν ὑποκριτῶν βακτηρίας ἀπευθύ-
νειν ἀμήχανον, ἀλλὰ τὸ παρὰ φύσιν τῷ πόνῳ τῶν κατὰ φύσιν 25
ἐγένετο κρεῖττον. καὶ μόνα ἆρα ταῦτα τὴν τῆς ἐπιμελείας
ἰσχὺν διαδείκνυσιν; οὔκ, ἀλλὰ καὶ μυρία ἐπὶ μυρίοις. ἀγαθὴ
γῆ πέφυκεν· ἀλλ' ἀμεληθεῖσα χερσεύεται, καὶ ὅσῳ τῇ φύσει
βελτίων ἐστί, τοσούτῳ μᾶλλον ἐξαργηθεῖσα δι' ἀμέλειαν ἐξ- E

---

3 τῇ γ. Pat. τῆς (ἐπὶ τῆς Θ) γεωργίας Ω 5 σπουδαῖα] γεν-ναῖα S 7 διατεινόμενος SMΠΘ 8 ἂν add. Emp. 18 ἐπιμ. (Stephani) Ven. 250 ἐμμ.: O 22 τόρνῳ Pohl. (coll. Eurip. Bacch. 1066) τόνῳ Ω 23 ἀναλαβεῖν A ἂν λαβεῖν O 25 τοῦ πόνου qN τῶν] τοῦ h 26 τὴν om. qSNΘ τῆς om. MΠ

ἀπόλλυται. [ἀλλὰ] ἔστι τις ἀπόκροτος καὶ τραχυτέρα τοῦ δέοντος· ἀλλὰ γεωργηθεῖσα παραυτίκα γενναίους καρποὺς ἐξήνεγκε. ποῖα δὲ δένδρα οὐκ ὀλιγωρηθέντα μὲν στρεβλὰ φύεται καὶ ἄκαρπα καθίσταται, τυχόντα δ' ὀρθῆς παιδαγωγίας ἔγκαρπα
5 γίνεται καὶ τελεσφόρα; ποία δὲ σώματος ἰσχὺς οὐκ ἐξαμβλοῦται καὶ καταφθίνει δι' ἀμέλειαν καὶ τρυφὴν καὶ καχεξίαν; τίς δ' ἀσθενὴς φύσις οὐ τοῖς γυμνασαμένοις καὶ καταθλήσασι πλεῖστον εἰς ἰσχὺν ἐπέδωκε; τίνες δ' ἵπποι καλῶς πωλοδαμνηθέντες οὐκ εὐπειθεῖς ἐγένοντο τοῖς ἀναβάταις; τίνες δ' ἀδάμαστοι
F μείναντες οὐ σκληραύχενες καὶ θυμοειδεῖς ἀπέβησαν; καὶ τί
11 δεῖ τἄλλα θαυμάζειν, ὅπου γε τῶν θηρίων τῶν ἀγριωτάτων δρῶμεν πολλὰ καὶ τιθασευόμενα καὶ χειροήθη γινόμενα τοῖς πόνοις; εὖ δὲ καὶ ὁ Θετταλὸς ἐρωτηθεὶς τίνες εἰσὶν οἱ ἠπιώτατοι Θετταλῶν, ἔφη 'οἱ πανόμενοι πολεμεῖν'. καὶ τί δεῖ τὰ
15 πολλὰ λέγειν; καὶ γὰρ τὸ ἦθος ⟨ἔθος⟩ ἐστὶ πολυχρόνιον καὶ
3 τὰς ἠθικὰς ἀρετὰς ἐθικὰς ἄν τις λέγῃ, οὐκ ἄν τι πλημμελεῖν δόξειεν. ἑνὶ δὲ περὶ τούτων ἔτι παραδείγματι χρησάμενος ἀπαλλάξομαι τοῦ [ἔτι] περὶ αὐτῶν μηκύνειν. Λυκοῦργος γὰρ ὁ τῶν Λακεδαιμονίων νομοθέτης δύο σκύλακας τῶν αὐτῶν γονέων
20 λαβὼν οὐδὲν ὁμοίως ἀλλήλοις ἤγαγεν, ἀλλὰ τὸν μὲν λίχνον ἀπέφηνε καὶ σινάμωρον, τὸν δ' ἐξιχνεύειν καὶ θηρᾶν δυνατόν. εἶτά ποτε τῶν Λακεδαιμονίων εἰς ταὐτὸ συνειλεγμένων, 'μεγάλη τοι ῥοπὴ πρὸς ἀρετῆς κτῆσίν ἐστιν, ἄνδρες' ἔφησε 'Λακεδαιμόνιοι, καὶ ἔθη καὶ παιδεῖαι καὶ διδασκαλίαι καὶ βίων
B ἀγωγαί, καὶ ἐγὼ ταῦτα ὑμῖν αὐτίκα δὴ μάλα ποιήσω φανερά'.
26 εἶτα προσαγαγὼν τοὺς σκύλακας διαφῆκε, καταθεὶς εἰς μέσον λοπάδα καὶ λαγωὸν κατευθὺ τῶν σκυλάκων. καὶ ὁ μὲν ἐπὶ τὸν λαγωὸν ἦξεν, ὁ δ' ἐπὶ τὴν λοπάδα ὥρμησε. τῶν δὲ Λακε-

15 Aristot. Eth. N. 1103a 17. 19 cf. 225 F.

1 ἀλλὰ secl. Hch. 5 γίνεται h γίνονται O 15 ἔθος add Xyl (ἄλλως ἔθος A mg) 16 ἐθικὰς Fabricius ἐοικυίας Ω 18 ἔτι del. Nik. 20 ὁμοίους qSNMΠ 23 κτῆσιν Wytt. κίνησιν Ω cf. p. 24, 6 26 τοὺς δύο Π 27 καί[2] om. Jq[1]NM[1]

δαιμονίων οὐδέπω συμβαλεῖν ἐχόντων τί ποτ' αὐτῷ τοῦτο δύναται καὶ τί βουλόμενος τοὺς σκύλακας ἐπεδείκνυεν, 'οὗτοι γονέων' ἔφη 'τῶν αὐτῶν ἀμφότεροι, διαφόρου δὲ τυχόντες ἀγωγῆς ὁ μὲν λίχνος ὁ δὲ θηρευτὴς ἀποβέβηκε'. καὶ περὶ μὲν ἐθῶν καὶ βίων ἀρκείτω ταῦτα. 5

5. *Περὶ δὲ τροφῆς ἐχόμενον ἂν εἴη λέγειν. δεῖ δέ, ὡς ἐγὼ ἂν φαίην, αὐτὰς τὰς μητέρας τὰ τέκνα τρέφειν καὶ τούτοις* C *τοὺς μαστοὺς ὑπέχειν· συμπαθέστερόν τε γὰρ θρέψουσι καὶ διὰ πλείονος ἐπιμελείας, ὡς ἂν ἔνδοθεν καὶ τὸ δὴ λεγόμενον ἐξ ὀνύχων ἀγαπῶσαι τὰ τέκνα. αἱ τίτθαι δὲ καὶ αἱ τροφοὶ* 10 *τὴν εὔνοιαν ὑποβολιμαίαν καὶ παρέγγραπτον ἔχουσιν, ἅτε μισθοῦ φιλοῦσαι. δηλοῖ δὲ καὶ ἡ φύσις ὅτι δεῖ τὰς μητέρας ἃ γεγεννήκασιν αὐτὰς τιτθεύειν καὶ τρέφειν· διὰ γὰρ τοῦτο παντὶ ζῴῳ τεκόντι τὴν ἐκ τοῦ γάλακτος τροφὴν ἐχορήγησε· σοφῶς δὲ καὶ ἡ πρόνοια διττοὺς ἐνέθηκε ταῖς γυναιξὶ τοὺς* 15 *μαστούς, ἵνα, κἂν εἰ δίδυμα τέκοιεν, διττὰς ἔχοιεν τὰς τῆς* D *τροφῆς πηγάς. χωρὶς δὲ τούτων εὐνούστεραι τοῖς τέκνοις γίνοιντ' ἂν καὶ φιλητικώτεραι, καὶ μὰ Δί' οὐκ ἀπεικότως· ἡ συντροφία γὰρ ὥσπερ ἐπιτόνιόν ἐστι τῆς εὐνοίας. καὶ γὰρ τὰ θηρία τῶν συντρεφομένων ἀποσπώμενα ταῦτα ποθοῦντα φαίνεται.* 20 *μάλιστα μὲν οὖν ἅπερ ἔφην ταῦτα πειρατέον [τὰ τέκνα τρέφειν τὰς μητέρας]· εἰ δ' ἄρ' ἀδυνάτως ἔχοιεν ἢ διὰ σώματος ἀσθένειαν (γένοιτο γὰρ ἄν τι καὶ τοιοῦτον) ἢ πρὸς ἑτέρων τέκνων σπεύδουσαι γένεσιν, ἀλλὰ τάς γε τίτθας καὶ τροφοὺς οὐ τὰς τυχούσας ἀλλ' ὡς ἔνι μάλιστα σπουδαίας δοκιμαστέον* 25 *ἐστί. πρῶτον μὲν τοῖς ἤθεσιν Ἑλληνίδας. ὥσπερ γὰρ τὰ* E *μέλη τοῦ σώματος εὐθὺς ἀπὸ γενέσεως πλάττειν τῶν τέκνων ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἵνα ταῦτα ὀρθὰ καὶ ἀστραβῆ φύηται, τὸν*

---

19 cf. Xen. Cyr. II, 1, 28   26 ss. cf. 439 F.

---

4 *ἀποβ.*] *γέγονε* Sv[1]   15 *σοφῶς* Hch. *σοφὸν* Ω *δ' ἄρα* Θ   16 *κἂν* Bern. *καὶ* Ω   17 *εὐνούστεραι* Fabricius *εὔνους καὶ* SNh *εὔνους* O   18 *γίνοιντ' ἂν τοῖς τ.* MΠ   21 *ὅπερ ἔφην αὐτὰς* Θ   secl. Wil.

αὐτὸν τρόπον ἐξ ἀρχῆς τὰ τῶν τέκνων ἤθη ῥυθμίζειν προσήκει. εὔπλαστον γὰρ καὶ ὑγρὸν ἡ νεότης, καὶ ταῖς τούτων ψυχαῖς ἁπαλαῖς ἔτι τὰ μαθήματα ἐντήκεται· πᾶν δὲ τὸ σκληρὸν χαλε-
□ πῶς μαλάττεται. καθάπερ γὰρ ⟨αἱ⟩ σφραγῖδες τοῖς ἁπαλοῖς
5 ἐναπομάττονται κηροῖς, οὕτως αἱ μαθήσεις ταῖς τῶν ἔτι παι-
□ δίων ψυχαῖς ἐναποτυποῦνται. καί μοι δοκεῖ Πλάτων ὁ δαιμόνιος ἐμμελῶς παραινεῖν (Rep. 377b) ταῖς τίτθαις μηδὲ τοὺς
F τυχόντας μύθους τοῖς παιδίοις λέγειν, ἵνα μὴ τὰς τούτων ψυχὰς ἐξ ἀρχῆς ἀνοίας καὶ διαφθορᾶς ἀναπίμπλασθαι συμ-
□ 10 βαίνῃ. κινδυνεύει δὲ καὶ Φωκυλίδης ὁ ποιητὴς (fr. 13) καλῶς παραινεῖν λέγων

'χρὴ παῖδ' ἔτ' ἐόντα
καλὰ διδάσκειν ἔργα.'

6. οὐ τοίνυν οὐδὲ τοῦτο παραλιπεῖν ἄξιόν ἐστιν, ὅτι καὶ τὰ
15 παιδία τὰ μέλλοντα τοῖς τροφίμοις ὑπηρετεῖν καὶ τούτοις σύντροφα γίνεσθαι ζητητέον πρώτιστα μὲν σπουδαῖα τοὺς τρόπους,
4 ἔτι μέντοι Ἑλληνικὰ καὶ περίτρανα λαλοῦντα, ἵνα μὴ συναναχρωννύμενοι βαρβάροις καὶ τὸ ἦθος μοχθηροῖς ἀποφέρωνταί τι τῆς ἐκείνων φαυλότητος. καὶ οἱ παροιμιαζόμενοι δέ φασιν
20 οὐκ ἀπὸ τρόπου λέγοντες, ὅτι 'ἂν χωλῷ παροικήσῃς, ὑποσκάζειν μαθήσῃ'.

7. Ἐπειδὰν τοίνυν ἡλικίαν λάβωσιν ὑπὸ παιδαγωγοῖς τετάχθαι, ἐνταῦθα δὴ πολλὴν ἐπιμέλειαν ἑκτέον ἐστὶ τῆς τούτων καταστάσεως, ὡς μὴ λάθωσιν ἀνδραπόδοις ἢ βαρβάροις ἢ
25 παλιμβόλοις τὰ τέκνα παραδόντες. ἐπεὶ νῦν γε τὸ γινόμενον πολλοῖς ὑπερκαταγέλαστόν ἐστι. τῶν γὰρ δούλων τῶν σπου-
B δαίων τοὺς μὲν γεωργοὺς ἀποδεικνύουσι, τοὺς δὲ ναυκλήρους τοὺς δ' ἐμπόρους τοὺς δ' οἰκονόμους τοὺς δὲ δανειστάς· ὅ τι δ' ἂν εὕρωσιν ἀνδράποδον οἰνόληπτον καὶ λίχνον, πρὸς πᾶσαν

---

19 Par. Gr. II 286 25–26 ἐπει — ἐστι imitatur Aesch. Ctes. 192

---

4 αἱ add. Pat. 5 τῶν om. ΜΠ 7 μὴ Θ 17 λαλοῦντα Pat. λαλεῖν Ω 23 πολλὴν om. ΗΜΠΘ

πραγματείαν ἄχρηστον, τούτῳ φέροντες ὑποβάλλουσι τοὺς
υἱούς. δεῖ δὲ τὸν σπουδαῖον παιδαγωγὸν τοιοῦτον εἶναι τὴν
φύσιν οἷόσπερ ἦν ὁ Φοῖνιξ ὁ τοῦ Ἀχιλλέως παιδαγωγός. τὸ
δὲ πάντων μέγιστον καὶ κυριώτατον τῶν εἰρημένων ἔρχομαι
φράσων. διδασκάλους γὰρ ζητητέον τοῖς τέκνοις, οἳ καὶ τοῖς 5
βίοις εἰσὶν ἀδιάβλητοι καὶ τοῖς τρόποις ἀνεπίληπτοι καὶ ταῖς
ἐμπειρίαις ἄριστοι· πηγὴ γὰρ καὶ ῥίζα καλοκαγαθίας τὸ νο-
μίμου τυχεῖν παιδείας. καὶ καθάπερ τὰς χάρακας τοῖς φυτοῖς C
οἱ γεωργοὶ παρατιθέασιν, οὕτως οἱ νόμιμοι τῶν διδασκάλων
ἐμμελεῖς τὰς ὑποθήκας καὶ παραινέσεις παραπηγνύουσι τοῖς 10
νέοις, ἵν' ὀρθὰ τούτων βλαστάνῃ τὰ ἤθη. νῦν δέ τις κἂν κα-
ταπτύσειε τῶν πατέρων ἐνίων, οἵτινες πρὶν δοκιμάσαι τοὺς
μέλλοντας διδάσκειν, δι' ἄγνοιαν ἔσθ' ὅτε καὶ δι' ἀπειρίαν,
ἀνθρώποις ἀδοκίμοις καὶ παρασήμοις ἐγχειρίζουσι τοὺς παῖδας.
καὶ οὔπω τοῦτ' ἐστὶ καταγέλαστον εἰ δι' ἀπειρίαν αὐτὸ πράτ- 15
τουσιν, ἐκεῖνο δ' ἐσχάτως ἄτοπον. τὸ ποῖον; ἐνίοτε γὰρ εἰδότες,
αἰσθόμενοι ἢ ἄλλων αὐτοῖς τοῦτο λεγόντων, τὴν ἐνίων τῶν
παιδευτῶν ἀπειρίαν ἅμα καὶ μοχθηρίαν, ὅμως τούτοις ἐπιτρέ- D
πουσι τοὺς παῖδας, οἱ μὲν ταῖς τῶν ἀρεσκευομένων ἡττώμενοι
κολακείαις, εἰσὶ δ' οἳ καὶ δεομένοις χαριζόμενοι φίλοις, παρ- 20
όμοιον ποιοῦντες ὥσπερ ἂν εἴ τις τῷ σώματι κάμνων τὸν σὺν
ἐπιστήμῃ δυνηθέντα σῶσαι παραλιπών, φίλῳ χαριζόμενος τὸν
δι' ἀπειρίαν ἀπολέσοντα [ἂν] αὐτὸν προέλοιτο, ἢ ναύκληρον
τὸν ἄριστον ἀφεὶς τοιοῦτον δοκιμάσειε φίλου δεηθέντος. Ζεῦ

20 cf. 532 A

4 τῶν εἰρημένων om. hMΠ cf. 15, 23 6–7 ταῖς ἐμπ.] ἐμπει-
ρίᾳ Θ 8 τὰς (Stephani) Par. 2077 τοὺς O 9 οἱ γ. τοῖς
φ. Θ 11 ἵνα ὀρθὰ τούτων βλαστάνῃ Θ ὀρθὰ τούτων βλα-
στάνειν O κἂν Hch. καὶ Ω 15 εἰ καὶ διὰ MΠ 16 τὸ π.
hΘ τὸ ὁποῖον O 17 αἰσθ. ἢ ἄλλων (αἰσθ. δὲ καὶ ἀλλ. Bern.)
Wil., Weg. αἰσθομένοις μᾶλλον Ω 18 παιδευτῶν Θ παιδευ-
όντων N[2]A[2] παιδευθέντων O 19 ἀρεσκευομ. JqN ἀρεσκομ. O
20 καὶ q[2]S, om. O 22 ἂν σῶσαι Θ 23 ἀπολέσαντα A recc
nonn. ἂν secl. Wil. 24 τοιοῦτον (i. e. τὸν δι' ἀπειρίαν κτλ.)
Pat. τοῦτον O τὸν χείριστον Θ τοῦτον deleri iubet Wil.

καὶ θεοὶ πάντες, πατήρ τις καλούμενος πλείω λόγον τῆς τῶν
δεομένων ποιεῖται χάριτος ἢ τῆς τῶν τέκνων παιδεύσεως; εἶτ'
οὐκ εἰκότα πολλάκις Σωκράτης ἐκεῖνος ὁ παλαιὸς ἔλεγεν Plat.
E Clit. 407 a), ὅτι εἴπερ ἄρα δυνατὸν ἦν ἀναβάντα ἐπὶ τὸ με-
5 τεωρότατον τῆς πόλεως ἀνακραγεῖν μέρος 'ὦ ἄνθρωποι, ποῖ
φέρεσθε, οἵτινες χρημάτων μὲν κτήσεως πέρι πᾶσαν ποιεῖσθε
σπουδήν, τῶν δ' υἱέων, οἷς ταῦτα καταλείψετε, μικρὰ φρον-
τίζετε;' τούτοις δ' ἂν ἔγωγε προσθείην ὅτι οἱ τοιοῦτοι πα-
τέρες παραπλήσιον ποιοῦσιν, οἷον εἴ τις τοῦ μὲν ὑποδήματος
10 φροντίζοι, τοῦ δὲ ποδὸς ὀλιγώρως ἔχοι. πολλοὶ δ' εἰς τοσοῦτο
τῶν πατέρων προβαίνουσι φιλαργυρίας ἅμα καὶ μισοτεκνίας,
ὥσθ' ἵνα μὴ πλείονα μισθὸν τελέσειαν, ἀνθρώπους τοὺς μη-
F δενὸς τιμίους αἱροῦνται, τοῖς τέκνοις εὔωνον ἀμαθίαν διώκον-
τες. ᾗ καὶ Ἀρίστιππος οὐκ ἀκόμψως ἀλλὰ καὶ πάνυ ἀστείως
15 ἐπέσκωψε τῷ λόγῳ πατέρα νοῦ καὶ φρενῶν κενόν. ἐρωτήσαντος
γάρ τινος αὐτὸν πόσον αἰτοίη μισθὸν ὑπὲρ τῆς τοῦ τέκνου
παιδεύσεως, 'χιλίας' ἔφησε 'δραχμάς'. τοῦ δ' 'Ἡράκλεις'
εἰπόντος, 'ὡς ὑπέρπολυ τὸ αἴτημα· δύναμαι γὰρ ἀνδράποδον
5 χιλίων πρίασθαι' 'τοιγαροῦν' εἶπε 'δύο | ἕξεις ἀνδράποδα, καὶ
20 τὸν υἱὸν καὶ ὃν ἂν πρίῃ'. τὸ δ' ὅλον πῶς οὐκ ἄτοπον τῇ μὲν
δεξιᾷ συνεθίζειν [τὰ παιδία] δέχεσθαι τὰς τροφάς, κἂν προ-
τείνῃ τὴν ἀριστεράν, ἐπιτιμᾶν, μηδεμίαν δὲ ποιεῖσθαι πρόνοιαν
τοῦ λόγων ἐπιδεξίων καὶ νομίμων ἀκούειν;

τί οὖν συμβαίνει τοῖς θαυμαστοῖς πατράσιν, ἐπειδὰν κακῶς
25 μὲν θρέψωσι κακῶς δὲ παιδεύσωσι τοὺς υἱεῖς; ἐγὼ φράσω.
ὅταν γὰρ εἰς ἄνδρας ἐγγραφέντες τοῦ μὲν ὑγιαίνοντος καὶ
τεταγμένου βίου καταμελήσωσιν, ἐπὶ δὲ τὰς ἀτάκτους καὶ ἀν-
B δραποδώδεις ἡδονὰς ἑαυτοὺς κρημνίσωσι, τότε δὴ μεταμελοῦνται
[τὴν τῶν τέκνων παιδείαν], ὅτ' οὐδὲν ὄφελος, τοῖς ἐκείνων

---

20 cf. 99 D 21—23 cf. Theodori verba p. 467 C.

---

3 ὁ κράτης Ω: corr. recc. nonn. 5 πόλεως μέρος ἀνακρ. qSN ποῖ hΘ Plato 13 τοῖς τ. παιδευτὰς Θ 18 τὸ SΘ soli τὸ αἴτ. secl. Pat. 21 τὰ π. om. MΠ secl. Pat. προτείνῃ Hertlin προτείνεις Ω 25 μὲν κακῶς MΠ 29 Secl. Pat. προδεδωκότες παιδείαν Θ

ἀδικήμασιν ἀδημονοῦντες. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν κόλακας καὶ παρασίτους ἀναλαμβάνουσιν, ἀνθρώπους ἀσήμους καὶ καταράτους καὶ τῆς νεότητος ἀνατροπέας καὶ λυμεῶνας, οἱ δέ τινες ἑταίρας καὶ χαμαιτύπας λυτροῦνται σοβαρὰς καὶ πολυτελεῖς, ☐ οἱ δὲ κατοψοφαγοῦσιν, οἱ δ' εἰς κύβους καὶ κώμους ἐξοκέλλουσιν, ἤδη δέ τινες καὶ τῶν νεανικωτέρων ἅπτονται κακῶν, 5 μοιχεύοντες καὶ †κιττοφοροῦντες καὶ μίαν ἡδονὴν θανάτου τιμώμενοι. ☐ φιλοσόφῳ δ' ὁμιλήσαντες τούτου ἴσως τοῖς προστάγμασιν ἑαυτοὺς ἂν καταπειθεῖς παρέσχοντο, καὶ τό γε παράγ- C γελμα τοῦ Διογένους ἔμαθον ἄν, ὃς φορτικῶς μὲν τοῖς ῥήμα- 10 σιν ἀληθῶς δὲ τοῖς πράγμασι παραινεῖ καί φησιν 'εἴσελθε εἰς πορνεῖον παῖ, ἵνα μάθῃς ὅτι τῶν ἀξίων τὰ τίμια οὐδὲν διαφέρει'.

8. Συνελὼν τοίνυν ἐγώ φημι (καὶ χρησμολογεῖν μᾶλλον ἢ παραινεῖν δόξαιμ' ἂν εἰκότως) ὅτι ἓν πρῶτον καὶ μέσον καὶ 15 ☐ τελευταῖον ἐν τούτοις κεφάλαιον ἀγωγὴ σπουδαία καὶ παιδεία νόμιμός ἐστι, καὶ ταῦτα φορὰ καὶ συνεργὰ πρὸς ἀρετὴν καὶ πρὸς εὐδαιμονίαν φημί. καὶ τὰ μὲν ἄλλα τῶν ἀγαθῶν ἀνθρώπινα καὶ μικρὰ καὶ οὐκ ἀξιοσπούδαστα καθέστηκεν. εὐγένεια καλὸν D ☐ μέν, ἀλλὰ προγόνων ἀγαθόν. πλοῦτος δὲ τίμιον μέν, ἀλλὰ 20 τύχης κτῆμα, ἐπειδὴ τῶν μὲν ἐχόντων πολλάκις ἀφείλετο, τοῖς δ' οὐκ ἐλπίσασι φέρουσα προσήνεγκε, καὶ ὁ πολὺς πλοῦτος σκοπὸς ἔκκειται τοῖς βουλομένοις βαλλάντια τοξεύειν, κακούργοις οἰκέταις καὶ συκοφάνταις, καὶ τὸ μέγιστον, ὅτι καὶ τοῖς πονηροτάτοις μέτεστι. δόξα γε μὴν σεμνὸν ⟨μέν⟩, ἀλλ' ἀβέ- 25 ☐ βαιον. κάλλος δὲ περιμάχητον μέν, ἀλλ' ὀλιγοχρόνιον. ὑγίεια δὲ τίμιον μέν, ἀλλ' εὐμετάστατον. ἰσχὺς δὲ ζηλωτὸν μέν, ἀλλὰ νόσῳ εὐάλωτον καὶ γήρᾳ. τὸ δ' ὅλον εἴ τις ἐπὶ τῇ τοῦ σώμα-

14 infra 14 C

7 κοιτοφθοροῦντες ci. Heumann 8 φιλοσοφίᾳ Θ τ. ἴσ. τοῖς πρ. Pat. οὗτοι οὐ τοῖς ἴσοις (οὐ τοιούτοις ἴσως Θ) πράγμασι Ω 12 παῖ Cobet που Ω ἀξίων (Cobeti) recc. nonn. ἀναξίων O 19 δὲ καλὸν Ω (corr. m. rec. in b) 20 τίμιος ΜΠ 25 μὲν add. Hch.

E τος ῥώμῃ φρονεῖ, μαθέτω γνώμης διαμαρτάνων. πόστον γάρ
ἐστιν ἰσχὺς ἀνθρωπίνη τῆς τῶν ἄλλων ζῴων δυνάμεως; λέγω
δ' οἷον ἐλεφάντων καὶ ταύρων καὶ λεόντων. παιδεία δὲ τῶν
ἐν ἡμῖν μόνον ἐστὶν ἀθάνατον καὶ θεῖον. καὶ δύο τὰ πάντων
5 ἐστὶ κυριώτατα ἐν ἀνθρωπίνῃ φύσει, νοῦς καὶ λόγος. καὶ ὁ
μὲν νοῦς ἀρχικός ἐστι τοῦ λόγου, ὁ δὲ λόγος ὑπηρετικὸς τοῦ
νοῦ, τύχῃ μὲν ἀνάλωτος, συκοφαντίᾳ δ' ἀναφαίρετος, νόσῳ
δ' ἀδιάφθορος, γήρᾳ δ' ἀλύμαντος. μόνος γὰρ ὁ νοῦς πα-
λαιούμενος ἀνηβᾷ, καὶ ὁ χρόνος τὰ ἄλλα πάντα ἀφαιρῶν τῷ
10 γήρᾳ προστίθησι τὴν ἐπιστήμην. ὅ γε μὴν πόλεμος χειμάρρου
F δίκην πάντα σύρων καὶ πάντα φέρων μόνην οὐ δύναται
παιδείαν παρελέσθαι. καί μοι δοκεῖ Στίλπων ὁ Μεγαρεὺς φι-
λόσοφος ἀξιομνημόνευτον ποιῆσαι ἀπόκρισιν, ὅτε Δημήτριος
ἐξανδραποδισάμενος τὴν πόλιν εἰς ἔδαφος κατέβαλεν, ὁ δὲ τὸν
15 Στίλπωνα ἤρετο μή τι ἀπολωλεκὼς εἴη. καὶ ὅς 'οὐ δῆτα' εἶπε,
6 'πόλεμος γὰρ οὐ λαφυραγωγεῖ ἀρετήν'. | σύμφωνος δὲ καὶ
συνῳδὸς ἡ Σωκράτους ἀπόκρισις (Plat. Gorg. 470e) ταύτῃ
φαίνεται. καὶ γὰρ οὗτος ἐρωτήσαντος αὐτόν μοι δοκεῖ Γοργίου
ἣν ἔχοι περὶ τοῦ μεγάλου βασιλέως ὑπόληψιν καὶ εἰ νομίζοι
20 τοῦτον εὐδαίμονα εἶναι, 'οὐκ οἶδα' ἔφησε 'πῶς ἀρετῆς καὶ
παιδείας ἔχει', ὡς τῆς εὐδαιμονίας ἐν τούτοις, οὐκ ἐν τοῖς
τυχηροῖς ἀγαθοῖς κειμένης.

9. Ὥσπερ δὲ παραινῶ τῆς παιδείας τῶν τέκνων μηδὲν
ποιεῖσθαι προὐργιαίτερον, οὕτως αὖ πάλιν φημὶ δεῖν τῆς
25 ἀδιαφθόρου καὶ ὑγιαινούσης ἔχεσθαι, τῶν δὲ πανηγυρικῶν
λήρων ὡς πορρωτάτω τοὺς υἱεῖς ἀπάγειν. τὸ γὰρ τοῖς πολλοῖς
B ἀρέσκειν τοῖς σοφοῖς ἐστιν ἀπαρέσκειν. μαρτυρεῖ δέ μου τῷ
λόγῳ καὶ Εὐριπίδης λέγων (Hipp. 986):

---

12 cf. 475 C

---

11 alt. πάντα om. Θ παραφέρων Θ 12 μεγ. φιλ. Θ μεγ. καὶ φιλ. O 14 κατ. καὶ τὸν Θ 17 καὶ ἡ Θ 19 ἣν ἔχει Θ εἰ ἔχοι O καὶ εἰ Θ ἢ καὶ O 21—22 ὡς τῆς εὐδ. . . . κειμένης M[x]ΠΘ ὡς πρώτης εὐδ. . . . κειμ. M[1] πρώτην εὐδαιμονίαν . . . κειμένην O 25 καὶ ὑγ. Θ καὶ τῆς ὑγ. O

'ἐγὼ δ' ἄκομψος εἰς ὄχλον δοῦναι λόγον,
εἰς ἥλικας δὲ κὠλίγους σοφώτερος,'
'οἱ δὲ ἐν σοφοῖς
φαῦλοι παρ' ὄχλῳ μουσικώτεροι λέγειν.'
ὁρῶ δ' ἔγωγε τοὺς τοῖς συρφετώδεσιν ὄχλοις ἀρεστῶς καὶ 5
κεχαρισμένως ἐπιτηδεύοντας λέγειν καὶ τὸν βίον ὡς τὰ πολλὰ
ἀσώτους καὶ φιληδόνους ἀποβαίνοντας. καὶ νὴ Δί' εἰκότως.
εἰ γὰρ ἄλλοις ἡδονὰς παρασκευάζοντες ἀμελοῦσι τοῦ καλοῦ,
σχολῇ γ' ἂν τῆς ἰδίας ἡδυπαθείας καὶ τρυφῆς ὑπεράνω τὸ
ὀρθὸν καὶ ὑγιὲς ποιήσαιντο, [ἢ] τὸ σῶφρον ἀντὶ τοῦ τερπνοῦ C
διώκοντες. πρὸς δὲ τούτοις . . τί ἂν τοὺς παῖδας . . . . καλὸν 11
γάρ τοι μηδὲν εἰκῇ μήτε λέγειν μήτε πράττειν, καὶ κατὰ τὴν
παροιμίαν 'χαλεπὰ τὰ καλά'. οἱ δ' αὐτοσχέδιοι τῶν λόγων
πολλῆς εὐχερείας καὶ ῥᾳδιουργίας εἰσὶ πλήρεις, οὔθ' ὅθεν
ἀρκτέον οὔθ' ὅποι παυστέον ἐστὶν εἰδότων. χωρὶς δὲ τῶν ἄλ- 15
λων πλημμελημάτων οἳ ἂν ἐκ τοῦ παραχρῆμα λέγωσιν, εἰς
ἀμετρίαν δεινὴν ἐκπίπτουσι καὶ πολυλογίαν. σκέψις δ' οὐκ ἐᾷ
τῆς ἱκνουμένης συμμετρίας τὸν λόγον ἐκβαίνειν. ὁ Περικλῆς,
ὡς ἡμῖν ἀκούειν παραδέδοται, καλούμενος ὑπὸ τοῦ δήμου πολ- D
λάκις οὐχ ὑπήκουσε, λέγων ἀσύντακτος εἶναι. ὡσαύτως δὲ καὶ 20
Δημοσθένης ζηλωτὴς τῆς τούτου πολιτείας γενόμενος καλούν-
των αὐτὸν τῶν Ἀθηναίων σύμβουλον ἀντέβαινεν 'οὐ συντέ-
ταγμαι' λέγων. καὶ ταῦτα μὲν ἴσως ἀδέσποτός ἐστι καὶ πε-
πλασμένη παράδοσις· ἐν δὲ τῷ κατὰ Μειδίου τὴν τῆς σκέψεως
ὠφέλειαν ἐναργῶς παρίστησι. φησὶ γοῦν (191) 'ἐγὼ δ' ἐσκέφθαι 25
μὲν ὦ ⟨ἄνδρες⟩ Ἀθηναῖοι φημὶ κοὐκ ἂν ἀρνηθείην καὶ μεμε-

19 ὡς—παραδ. verba ex Demosth. 23, 66: de se cf. 803 F

6 λέγειν Θ om. O 8 οἱ γὰρ ἵν' ἄλλοις ἡδ. παρασκευάζωσιν ἀμελοῦντες (-οῦσι h) hΘ 10 ἢ del. Wil. 11 διώξαιεν qN[2]Θ post τούτοις lac. 5 litt. in M post παῖδας lac. 22 litt. in MαA χρηστὸν ἕτερον διδάξαιμεν, καὶ τίσιν ἀγαθοῖς ἐπιφύεσθαι παραινέσαιμεν suppl. q recc. Supplendum ὠφελήσειεν ἡ τῶν λόγων ἑτοιμότης vel sim. καλὸν] Incipit W 17 ἐμπ. SM[1]ΠΘ καὶ πολ. ἐκπ. Wqh 18 ἐκβαίνειν Θ ἐκπίπτειν qS[2]N[2]h[2]M[2]Π deest in O 26 suppl. Hch. καὶ μεμ. Demosth. καταμ. Ω

λετηκέναι γ' ὡς ἐνῆν μάλιστ' ἐμοί· καὶ γὰρ ἂν ἄθλιος ἦν, εἰ
E τοιαῦτα παθὼν καὶ πάσχων ἠμέλουν ὧν περὶ τούτων ἐρεῖν
ἔμελλον ⟨πρὸς ὑμᾶς'⟩. τὸ δὲ δεῖν παντάπασιν ἀποδοκιμάζειν
τῶν λόγων τὴν ἑτοιμότητα καὶ ταύτην οὐδ' ἐπ' ἀξίοις ἀσκεῖν
5 οὐ φαίην ἂν ἔγωγε, ἀλλ' ὡς ἐν φαρμάκου μοίρᾳ τοῦτο ποιη-
τέον ἐστί. μέχρι δὴ τῆς τῶν ἀνδρῶν ἡλικίας οὐδὲν ἐκ τοῦ
παρατυχόντος ἀξιῶ λέγειν, ἀλλ' ὅταν τις ῥιζώσῃ τὴν δύναμιν,
□ τότε τοῦτον τῶν καιρῶν καλούντων ἐλευθεριάζειν τοῖς λόγοις
προσῆκεν. ὥσπερ γὰρ οἱ πολὺν χρόνον δεθέντες κἂν ⟨εἰ⟩
10 λυθεῖεν ὕστερον, ὑπὸ τῆς πολυχρονίου τῶν δεσμῶν συνηθείας
οὐ δυνάμενοι βαδίζειν ὑποσκελίζονται, τὸν αὐτὸν τρόπον οἱ
πολλῷ χρόνῳ τὸν λόγον σφίγξαντες, κἂν εἴ ποτε ἐκ τοῦ παρα-
F χρῆμα δεήσειεν εἰπεῖν, οὐδὲν ἧττον τὸν αὐτὸν τῆς ἑρμηνείας
χαρακτῆρα φυλάττουσι. τὸ δ' ἔτι παῖδας ὄντας ἐᾶν ἐπὶ καιροῦ
15 λέγειν ματαιολογίας τῆς ἐσχάτης αἴτιον καθίσταται. ζωγράφος
φασὶν ἄθλιος Ἀπελλῇ δείξας εἰκόνα 'ταύτην' ἔφη 'νῦν γέ-
7 γραφα', ὁ δὲ 'καὶ ἣν μὴ λέγῃς' | εἶπεν 'οἶδα ὅτι ταχὺ γέ-
γραπται· θαυμάζω δὲ πῶς οὐχὶ τοιαύτας πλείους γέγραφας'.

ὥσπερ τοίνυν (ἐπανάγω γὰρ ἐπὶ τὴν ἐξ ἀρχῆς τοῦ λόγου
20 πρόθεσιν) τὸ θεατρικὸν καὶ παρατράγῳδον, οὕτως αὖ πάλιν
καὶ τὴν σμικρολογίαν τῆς λέξεως καὶ ταπείνωσιν παραινῶ
διευλαβεῖσθαι καὶ φεύγειν· ἡ μὲν γὰρ ὑπέρογκος ἀπολίτευτός
ἐστιν, ἡ δ' ἰσχνὴ λίαν ἀνέκπληκτος. καθάπερ δὲ τὸ σῶμα οὐ
μόνον ὑγιεινὸν ἀλλὰ καὶ εὐεκτικὸν εἶναι χρή, καὶ τὸν λόγον

---

5 ὡς . . . μοίρᾳ cf. Plat. Rep. 389 b.

---

3 ἤμελλον NM¹Π πρὸς ὑμᾶς Dem. Lac. in libris (14 fere litt.) pr. SN τὸ δὲ δεῖν S recc. τὸ οὐδὲ δεῖν qSNh τὸ οὐδὲ δεῖ MΠ τὸ δὴ W τὸ δὲ δὴ Θ 4 καὶ] ἢ πάλιν αὖ Θ οὐδὲ Pat. οὐκ Ω 5 ἔγωγε Θ ἐγὼ O 6 μέχρι δὲ Θ οὐδὲ MΠ 8 τοῦτον τῶν Herw. τοῦ τῶν N¹ τῶν Θ τοῦτον O 9 προσῆκεν hic et saepius infra scripsi testes antiquos secutus omnes pr. C¹ qui προσῆκον scribere solet εἰ add. Hch. 15 τῆς WqΘ om. O 16 φασὶν] τις Θ 17 ἔφη Θ 19 πρὸς τὴν MΠ 20 ὑπόθεσιν Θ τὸ θ. Papageorgiou et Nik. τὴν θεατρικὴν Ω

ὡσαύτως οὐκ ἄνοσον μόνον ἀλλὰ καὶ εὔρωστον εἶναι δεῖ. τὸ μὲν γὰρ ἀσφαλὲς ἐπαινεῖται μόνον, τὸ δ' ἐπικίνδυνον καὶ θαυμάζεται. τὴν ⟨αὐτὴν⟩ δὲ τυγχάνω γνώμην ἔχων καὶ περὶ B τῆς ἐν τῇ ψυχῇ διαθέσεως. οὔτε γὰρ θρασὺν οὔτ' ἄτολμον καὶ καταπλῆγα προσῆκεν εἶναι· τὸ μὲν γὰρ εἰς ἀναισχυντίαν, 5 τὸ δ' εἰς ἀνδραποδωδίαν περιίσταται· ἔντεχνον δὲ τὸ τὴν μέσην ἐν ἅπασι τέμνειν ἐμμελές τε. βούλομαι δ', ἕως ἔτι μέμνημαι τῆς παιδείας, ὡς ἔχω δόξης περὶ αὐτῆς εἰπεῖν, ὅτι τὸν μονόκωλον λόγον πρῶτον μὲν ἀμουσίας οὐ μικρὸν ποιοῦμαι τεκμήριον· ἔπειτα δὲ καὶ πρὸς τὴν ἄσκησιν ἀψίκορον καὶ πάντῃ 10 ἀνεπίμονον εἶναι νομίζω. μονῳδία γὰρ ἐν ἅπασίν ἐστι πλήσμιον καὶ πρόσαντες, ἡ δὲ ποικιλία τερπνόν, καθάπερ κἀν τοῖς ἄλλοις ἅπασιν, οἷον ἀκούσμασιν ἢ θεάμασιν.

10. Δεῖ τοίνυν τὸν παῖδα τὸν ἐλεύθερον μηδενὸς μηδὲ C τῶν ἄλλων τῶν καλουμένων ἐγκυκλίων παιδευμάτων μήτ' 15 ἀνήκοον μήτ' ἀθέατον ἐᾶν εἶναι, ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐκ παραδρομῆς μαθεῖν ὡσπερεὶ γεύματος ἕνεκεν (ἐν ἅπασι γὰρ τὸ τέλειον ἀδύνατον), τὴν δὲ φιλοσοφίαν πρεσβεύειν. ἔχω δὲ δι' εἰκόνος παραστῆσαι τὴν ἐμαυτοῦ γνώμην· ὥσπερ γὰρ περιπλεῦσαι μὲν πολλὰς πόλεις καλόν, ἐνοικῆσαι δὲ τῇ κρατίστῃ 20 χρήσιμον. ἀστείως δὲ καὶ Βίων ἔλεγεν ὁ φιλόσοφος ὅτι ὥσπερ οἱ μνηστῆρες τῇ Πηνελόπῃ πλησιάζειν μὴ δυνάμενοι ταῖς ταύτης ἐμίγνυντο θεραπαίναις, οὕτω καὶ οἱ φιλοσοφίας μὴ δυνάμενοι κατατυχεῖν ἐν τοῖς ἄλλοις παιδεύμασι τοῖς οὐδενὸς D ἀξίοις ἑαυτοὺς κατασκελετεύουσι. διὸ δεῖ τῆς ἄλλης παιδείας 25 ὥσπερ κεφάλαιον ποιεῖν τὴν φιλοσοφίαν. περὶ μὲν γὰρ τὴν τοῦ σώματος ἐπιμέλειαν διττὰς εὗρον ἐπιστήμας οἱ ἄνθρωποι, τὴν ἰατρικὴν καὶ τὴν γυμναστικήν, ὧν ἡ μὲν τὴν ὑγίειαν, ἡ δὲ τὴν εὐεξίαν ἐντίθησι. τῶν δὲ τῆς ψυχῆς ἀρρωστημάτων

26 ss. cf. Plat. Gorg. 464 b

3 αὐτὴν add. Hch. 10 πάντῃ] παντ' N πάντως h παντελῶς WqS 11 μονῳδία] Incipit C 16 παραδρ. hA περιδρ. O 17 τὸ habet Θ om. O

καὶ παθῶν ἡ φιλοσοφία μόνη φάρμακόν ἐστι. διὰ γὰρ ταύτην
ἔστι καὶ μετὰ ταύτης γνῶναι τί τὸ καλὸν τί τὸ αἰσχρόν, τί τὸ
δίκαιον τί τὸ ἄδικον, τί [τὸ] συλλήβδην αἱρετὸν τί φευκτόν·
πῶς θεοῖς πῶς γονεῦσι πῶς πρεσβυτέροις πῶς νόμοις [πῶς
E ἀλλοτρίοις] πῶς ἄρχουσι πῶς φίλοις πῶς γυναιξὶ πῶς τέκνοις
6 πῶς οἰκέταις χρηστέον ἐστί· ὅτι δεῖ θεοὺς μὲν σέβεσθαι, γο-
νέας δὲ τιμᾶν, πρεσβυτέρους αἰδεῖσθαι, νόμοις πειθαρχεῖν,
ἄρχουσιν ὑπείκειν, φίλους ἀγαπᾶν, πρὸς γυναῖκας σωφρονεῖν,
τέκνων στερκτικοὺς εἶναι, δούλους μὴ περιυβρίζειν· τὸ δὲ
10 μέγιστον, μήτ' ἐν ταῖς εὐπραγίαις περιχαρεῖς μήτ' ἐν ταῖς συμ-
φοραῖς περιλύπους ὑπάρχειν, μήτ' ἐν ταῖς ἡδοναῖς ἐκλύτους
εἶναι μήτ' ἐν ταῖς ὀργαῖς ἐκπαθεῖς καὶ θηριώδεις. ἅπερ ἐγὼ
πάντων τῶν ἐκ φιλοσοφίας περιγινομένων ἀγαθῶν πρεσβύτατα
F κρίνω. τὸ μὲν γὰρ εὐγενῶς ἀτυχεῖν ἀνδρός, τὸ δ' ἀνεπιφθό-
15 νως εὐθηνεῖν ἀνθρώπου, τὸ δὲ τοῖς λογισμοῖς περιεῖναι τῶν
ἡδονῶν σοφοῦ, τὸ δ' ὀργῆς κατακρατεῖν ἀνδρὸς οὐ τοῦ τυχόν-
τος ἐστί. τελείους δ' ἀνθρώπους ἡγοῦμαι τοὺς δυναμένους τὴν
8 πολιτικὴν δύναμιν μεῖξαι καὶ κεράσαι τῷ φιλοσόφῳ, | καὶ δυεῖν
ὄντοιν μεγίστοιν ἀγαθοῖν ἐπηβόλους ὑπάρχειν ὑπολαμβάνω, τοῦ
20 τε κοινωφελοῦς βίου πολιτευομένους, τοῦ τ' ἀκύμονος καὶ γα-
ληνοῦ διατρίβοντας περὶ φιλοσοφίαν. τριῶν γὰρ ὄντων βίων
ὧν ὁ μέν ἐστι πρακτικὸς ὁ δὲ θεωρητικὸς ὁ δ' ἀπολαυστικός,
ὁ μὲν ἔκλυτος καὶ δοῦλος τῶν ἡδονῶν ζῳώδης καὶ μικροπρε-
πής ἐστιν, ὁ δὲ πρακτικὸς ἀμοιρήσας φιλοσοφίας ἄμουσος

---

21 Aristot. Eth. Nic. 1095 b 17

---

3 τὸ secl. Larsen τί τὸ φ. h ἢ φ. Θ 4—5 πῶς θεοῖς ... πῶς νόμοις ... πῶς τέκνοις omn. pr. Θ secl. Hch. 8—9 ἄρχουσι δὲ ... φίλους δὲ ... τέκνων δὲ libri pr. Θ 11 ἐκλ. Θ ἐκδότους O 14 γὰρ M^{2}ΠΘ om. O ἀτυχεῖν Mez εὐτυχεῖν Ω 15 εὐθ. Pohl. εὐηνίου C^{2}M^{2} (in lac.) ΠΘ deest in O 16 σοφοῦ h σοφῶν O 18 καὶ κ. τῷ φ. καὶ δ. W^{2} in lac. Eorum loco τῇ (hoc a C^{1}) φιλοσοφίᾳ (-ίαν C^{2}) C^{2} in lac. M^{2} in lac. (25 litt.) ΠΘ Desunt in O 19 ὄντοιν WNhM^{1} οὓς τοῖν Cq^{2}SM^{2}ΠΘ τοιν q^{1} ὑπάρχειν] εἶναι Θ 20 πολιτευομένου M^{2}Π 21 διατρ. ShΘ διατρίβοντος O 23 ἔκλ. Θ ἔκδοτος O

καὶ πλημμελής, ὁ δὲ θεωρητικὸς τοῦ πρακτικοῦ διαμαρτάνων
ἀνωφελής. πειρατέον οὖν εἰς δύναμιν καὶ τὰ κοινὰ πράττειν
καὶ τῆς φιλοσοφίας ἀντιλαμβάνεσθαι κατὰ τὸ παρεῖκον τῶν
καιρῶν. οὕτως ἐπολιτεύσατο Περικλῆς, οὕτως Ἀρχύτας ὁ Τα- B
ραντῖνος, οὕτω Δίων ὁ Συρακόσιος, οὕτως Ἐπαμεινώνδας ὁ 5
Θηβαῖος, ὧν ἑκάτερος Πλάτωνος ἐγένετο συνουσιαστής. καὶ
περὶ μὲν παιδείας οὐκ οἶδ' ὅτι δεῖ πλείονα λέγοντα διατρίβειν·
πρὸς δὲ τοῖς εἰρημένοις χρήσιμον, μᾶλλον δὲ ἀναγκαῖόν ἐστι
μηδὲ τῆς τῶν παλαιῶν συγγραμμάτων κτήσεως ὀλιγώρως ἔχειν,
ἀλλὰ καὶ τούτων ποιεῖσθαι συλλογὴν κατὰ τὸ γεωργῶδες. . . . 10
τὸν αὐτὸν τρόπον ὄργανον τῆς παιδείας ἡ χρῆσις τῶν βιβλίων
ἐστί, καὶ ἀπὸ πηγῆς τὴν ἐπιστήμην τηρεῖν συμβέβηκεν.

11. Οὐ τοίνυν ἄξιον οὐδὲ τὴν τῶν σωμάτων ἀγωνίαν
παρορᾶν, ἀλλὰ πέμποντας ἐς παιδοτρίβου τοὺς παῖδας ἱκανῶς C
ταῦτα διαπονεῖν, ἅμα μὲν τῆς τῶν σωμάτων εὐρυθμίας ἕνεκεν, 15
ἅμα δὲ καὶ πρὸς ῥώμην· καλοῦ γὰρ γήρως θεμέλιος ἐν παισὶν
ἡ τῶν σωμάτων εὐεξία. καθάπερ οὖν ἐν εὐδίᾳ τὰ πρὸς τὸν
χειμῶνα προσῆκε παρασκευάζειν, οὕτως ἐν νεότητι τὴν εὐταξίαν
καὶ τὴν σωφροσύνην ἐφόδιον εἰς τὸ γῆρας ἀποτίθεσθαι. οὕτω
δὲ δεῖ ταμιεύεσθαι τὸν τοῦ σώματος πόνον, ὡς μὴ καταξήρους 20
γινομένους πρὸς τὴν τῆς παιδείας ἐπιμέλειαν ἀπαγορεύειν·
κατὰ γὰρ Πλάτωνα (Rep. 537 b) ὕπνοι καὶ κόποι μαθήμασι
πολέμιοι. καὶ τί ταῦτα; ἀλλ' ὅπερ πάντων ἐστὶ κυριώτατον τῶν
εἰρημένων σπεύδω λέγειν. πρὸς γὰρ τοὺς στρατιωτικοὺς ἀγῶνας D
τοὺς παῖδας ἀσκητέον ἐν ἀκοντισμοῖς αὐτοὺς καταθλοῦντας 25
καὶ τοξείαις καὶ θήραις. 'τὰ' γὰρ 'τῶν ἡττωμένων' ἐν ταῖς

---

20 Xen. Cyr. II 3, 2

---

6 ἑκάτ.] Fallitur scriptor ἕκαστος Wq ἅτερος ci. Wytt.
10 Lac. in W (75 mm.) qM (13 litt.) α Satis multa exciderunt,
e. g. καθάπερ γὰρ τοῖς κηπουροῖς ἐργαλείων δεῖ καὶ ὀχετῶν
12 πηγῆς] τῆς γῆς C^{2}MΠ 13 οὐδὲ habent pr. hM^{2}ΠΘ om. O
14 παιδ. hΘ παιδοτρίβον W^1 παιδοτρίβας O 17 ἡ Θ om. O
20 δὲ hA^{2}Z om. O 23 καὶ ταῦτα μὲν τοιαῦτα ci. Mez.
ὅπερ C ὃ O

μάχαις 'ἀγαθὰ τοῖς νικῶσιν ἆθλα πρόκειται'. πόλεμος δ' ἐσκιατραφημένην σωμάτων ἕξιν οὐ δέχεται, ἰσχνὸς δε στρατιώτης πολεμικῶν ἀγώνων ἐθὰς ἀθλητῶν †καὶ πολέμων φάλαγγας διωθεῖ.

5 *τί οὖν, ἄν τις εἴπῃ· 'σὺ δὲ δὴ περὶ τῆς τῶν ἐλευθέρων ἀγωγῆς ὑποσχόμενος παραγγέλματα δώσειν ἔπειτα φαίνῃ τῆς μὲν τῶν πενήτων καὶ δημοτικῶν παραμελῶν ἀγωγῆς, μόνοις δὲ τοῖς πλουσίοις †δμονοεῖς τὰς ὑποθήκας διδόναι'; πρὸς οὓς*
E *οὐ χαλεπὸν ἀπαντῆσαι. ἐγὼ γὰρ μάλιστα ἂν βουλοίμην πᾶσι*
10 *κοινῇ χρήσιμον εἶναι τὴν ἀγωγήν· εἰ δέ τινες ἐνδεῶς τοῖς ἰδίοις πράττοντες ἀδυνατήσουσι τοῖς ἐμοῖς χρῆσθαι παραγγέλμασι, τὴν τύχην αἰτιάσθωσαν, οὐ τὸν ταῦτα συμβουλεύοντα. πειρατέον μὲν οὖν εἰς δύναμιν τὴν κρατίστην ἀγωγὴν ποιεῖσθαι τῶν παίδων καὶ τοῖς πένησιν· εἰ δὲ μή, τῇ γε δυνατῇ χρηστέον.*
15 *καὶ ταῦτα μὲν δὴ τῷ λόγῳ παρεφορτισάμην, ἵν' ἐφεξῆς καὶ τἄλλα τὰ φέροντα πρὸς τὴν ὀρθὴν τῶν νέων ἀγωγὴν συνάψω.*

12. *Κἀκεῖνό φημι, δεῖν τοὺς παῖδας ἐπὶ τὰ καλὰ τῶν ἐπι-*
F *τηδευμάτων ἄγειν παραινέσεσι καὶ λόγοις, μὴ μὰ Δία πληγαῖς μηδ' αἰκισμοῖς. ἔοικε γάρ που ταῦτα τοῖς δούλοις μᾶλλον ἢ*
20 *τοῖς ἐλευθέροις πρέπειν· ἀποναρκῶσι γὰρ καὶ φρίττουσι πρὸς τοὺς πόνους, τὰ μὲν διὰ τὰς ἀλγηδόνας τῶν πληγῶν, τὰ δὲ καὶ διὰ τὰς ὕβρεις. ἔπαινοι δὲ καὶ ψόγοι πάσης εἰσὶν αἰκείας*
9 *ὠφελιμώτεροι | τοῖς ἐλευθέροις, οἱ μὲν ἐπὶ τὰ καλὰ παρορμῶντες οἱ δ' ἀπὸ τῶν αἰσχρῶν ἀνείργοντες. δεῖ δ' ἐναλλὰξ καὶ*
25 *ποικίλως χρῆσθαι ταῖς ἐπιπλήξεσι καὶ τοῖς ἐπαίνοις, κἀπειδάν ποτε σφαλῶσι, ταῖς ἐπιπλήξεσιν ἐν αἰσχύνῃ ποιεῖσθαι, καὶ*

---

1 *νικ.* Θ *ἐκνικ.* O *πρόκ.* ab *πρόκεινται* O 2 *ἐσκιατροφ.* NhMΠZ 3 *καὶ πολεμίων* Θ *εἰς πόλεμον* CN^2 *ἀπολέμων* ci. Wil. ⟨*ἀνασκήτων*⟩ *εἰς πόλεμον* Pat. 5 *τῶν* om. C^{1}Θ *ἐλ. παίδων* C^{2}M^{2}Π 6 *παραγγ.* h *παραδείγματα* (*δεί* in ras. W) O 8 *ὁμολογεῖς* υ^3 10 *κ. χρ. εἶναι* Θ *κοινὴν καὶ χρ. εἶναι* M^{2}Π *κοινὴν καὶ χρ.* CqN^2 *κοινὴν* (*-νὴ* h) *χρ.* O 15 *ἵνα*] *νῦν δὲ* ci. Larsen 16 *τὰ* C^{2}hM^{2}ΠΘ *μὴ* O 19 *ἔοικε* Pat. *ἐῶ* O *δοκεῖ* Θ *τοῖς δ. ταῦτα* MΠ 20 *γὰρ* A^{2}Θ om. O 25 *ποικ.* Θ *ποικίλαις* O 26 *σφ.* Wil. *σφοδρῶς* Ω (*εὐφραvῶνται* Ald.) *ταῖς ἐπ.*

πάλιν ἀνακαλεῖσθαι τοῖς ἐπαίνοις καὶ μιμεῖσθαι τὰς τίτθας, αἵτινες ἐπειδὰν τὰ παιδία κλαυθμυρίσωσιν, εἰς παρηγορίαν πάλιν τὸν μαστὸν ὑπέχουσι. δεῖ δ' αὐτοὺς μηδὲ τοῖς ἐγκωμίοις ἐπαίρειν καὶ φυσᾶν· χαυνοῦνται γὰρ ταῖς ὑπερβολαῖς τῶν ἐπαίνων καὶ θρύπτονται. 5

13. Ἤδη δέ τινας ἐγὼ εἶδον πατέρας, οἷς τὸ λίαν φιλεῖν τοῦ μὴ φιλεῖν αἴτιον κατέστη. τί δ' ἐστιν ὃ βούλομαι λέγειν; B [ἵνα τῷ παραδείγματι φωτεινότερον ποιήσω τὸν λόγον;] σπεύδοντες γὰρ τοὺς παῖδας ἐν πᾶσι τάχιον πρωτεῦσαι πόνους αὐτοῖς ὑπερμέτρους ἐπιβάλλουσιν, οἷς ἀπαυδῶντες ἐκπίπτουσι, 10 καὶ ἄλλως βαρυνόμενοι ταῖς κακοπαθείαις οὐ δέχονται τὴν μάθησιν εὐηνίως. ὥσπερ γὰρ τὰ φυτὰ τοῖς μὲν μετρίοις ὕδασι τρέφεται, τοῖς δὲ πολλοῖς πνίγεται, τὸν αὐτὸν τρόπον ψυχὴ τοῖς μὲν συμμέτροις αὔξεται πόνοις, τοῖς δ' ὑπερβάλλουσι βαπτίζεται. δοτέον οὖν τοῖς παισὶν ἀναπνοὴν τῶν συνεχῶν 15 πόνων, ἐνθυμουμένους ὅτι πᾶς ὁ βίος ἡμῶν εἰς ἄνεσιν καὶ σπουδὴν διῄρηται. καὶ διὰ τοῦτο οὐ μόνον ἐγρήγορσις ἀλλὰ C καὶ ὕπνος εὑρέθη, οὐδὲ πόλεμος ἀλλὰ καὶ εἰρήνη, οὐδὲ χειμὼν ἀλλὰ καὶ εὐδία, οὐδ' ἐνεργοὶ πράξεις ἀλλὰ καὶ ἑορταί. συνελόντι δ' εἰπεῖν ἡ ἀνάπαυσις τῶν πόνων ἐστὶν ἄρτυμα. καὶ οὐκ 20 ἐπὶ τῶν ζῴων μόνων τοῦτο ⟨ἂν⟩ ἴδοι τις γινόμενον, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἀψύχων· καὶ γὰρ τὰ τόξα καὶ τὰς λύρας ἀνίεμεν, ἵν' ἐπιτεῖναι δυνηθῶμεν. καθόλου δὲ σῴζεται σῶμα μὲν ἐνδείᾳ καὶ πληρώσει, ψυχὴ δ' ἀνέσει καὶ πόνῳ.

ἄξιον δ' ἐπιτιμᾶν τῶν πατέρων ἐνίοις, οἵτινες παιδαγωγοῖς 25 καὶ διδασκάλοις ἐπιτρέψαντες τοὺς υἱεῖς αὐτοὶ τῆς τούτων μαθήσεως οὔτ' αὐτόπται γίγνονται τὸ παράπαν οὔτ' αὐτήκοοι, πλεῖστον τοῦ δέοντος ἁμαρτάνοντες. αὐτοὺς γὰρ παρ' ὀλίγας D ἡμέρας δεῖ δοκιμασίαν λαμβάνειν τῶν παίδων, ἀλλὰ μὴ τὰς

Ald. ἐπιπλήξωσι Ω (Ceterum κἀπειδὰν . . . τοῖς ἐπαίνοις omissa ab h[1] suppl. m. rec., fortasse ex Ald.)

7 τί οὖν hΘ 8 secl. Pat. suadente Wil. locum lacunae quae satis magna erat occupant 10 ὑπὲρ μέτρον ΜΠ ἐκπ. Z ἐμπ. O 21 ἂν add. Hch. 27 οὔτε pr.] οὐκ Θ

ἐλπίδας ἔχειν ἐν μισθωτοῦ διαθέσει· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι πλείονα
ποιήσονται τὴν ἐπιμέλειαν τῶν παίδων, μέλλοντες ἑκάστοτε
διδόναι τὰς εὐθύνας. κἀνταῦθα δὴ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ ἱππο-
κόμου (Xen. Oec. XII 20) χάριεν, ὡς οὐδὲν οὕτω πιαίνει τὸν
5 ἵππον ὡς βασιλέως ὀφθαλμός.

πάντων δὲ ⟨δεῖ⟩ μάλιστα τὴν μνήμην τῶν παίδων ἀσκεῖν
καὶ συνεθίζειν· αὕτη γὰρ ὡσπερεὶ τῆς παιδείας ἐστὶ ταμεῖον,
καὶ διὰ τοῦτο μητέρα τῶν Μουσῶν ἐμυθολόγησαν εἶναι τὴν
Μνημοσύνην, αἰνιττόμενοι καὶ παραδηλοῦντες ὅτι οὕτως οὐδὲν
E γεννᾶν καὶ τρέφειν ὡς ἡ μνήμη πέφυκε. καὶ τοίνυν ταύτην
11 κατ' ἀμφότερ' ἐστὶν ἀσκητέον, εἴτ' ἐκ φύσεως μνήμονες εἶεν
οἱ παῖδες, εἴτε καὶ τοὐναντίον ἐπιλήσμονες. τὴν γὰρ πλεονεξίαν
τῆς φύσεως ἐπιρρώσομεν, τὴν δ' ἔλλειψιν ἀναπληρώσομεν· καὶ
οἱ μὲν τῶν ἄλλων ἔσονται βελτίους, οἱ δ' ἑαυτῶν. τὸ γὰρ
16 Ἡσιόδειον (OD 361) καλῶς εἴρηται

'εἰ γάρ κεν καὶ σμικρὸν ἐπὶ σμικρῷ καταθεῖο
καὶ θαμὰ τοῦθ' ἔρδοις, τάχα κεν μέγα καὶ τὸ γένοιτο.'

μὴ λανθανέτω τοίνυν μηδὲ τοῦτο τοὺς πατέρας, ὅτι τὸ μνη-
μονικὸν τῆς μαθήσεως μέρος οὐ μόνον πρὸς τὴν παιδείαν
F ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς τοῦ βίου πράξεις οὐκ ἐλαχίστην συμβάλ-
21 λεται μοῖραν. ἡ γὰρ τῶν γεγενημένων πράξεων μνήμη τῆς
περὶ τῶν μελλόντων εὐβουλίας γίνεται παράδειγμα.

14. Καὶ μέντοι καὶ τῆς αἰσχρολογίας ἀπακτέον τοὺς υἱούς·
'λόγος γὰρ ἔργου σκιή' κατὰ Δημόκριτον (fr. 145). εἶτά γε μὴν
10 ἐντευκτικοὺς αὐτοὺς | εἶναι παρασκευαστέον καὶ φιλοπροση-
26 γόρους· ὡς γὰρ τὰ ἀνέντευκτα τῶν ἠθῶν ἐστιν ἀξιομίσητα
οὕτως οἱ παῖδες ἀμισεῖς γίνοιντ' ἂν τοῖς συνοῦσι μὴ παντε-
λῶς ἐν ταῖς ζητήσεσιν ἀπαραχώρητοι γινόμενοι· οὐ γὰρ τὸ
νικᾶν μόνον ἀλλὰ καὶ τὸ ἡττᾶσθαι ἐπίστασθαι καλὸν ἐν οἷς

---

3 ὑπὸ τοῦ ἱππ. ρ. χ. MΠ 6 δὲ δεῖ Wil. δὲ SΘ δέ μοι O 7 ὥσπερ Θ 11 ἐστὶν om. Θ 16 κατ. SΠΘ καταθείης O 17 μ. καὶ τὸ M²ΠΘ καὶ τὸ μ. O 26—27 ὡς γὰρ κτλ.] οὐδὲν γὰρ ὡς τὰ ἀν. τῶν ἠθ. ἐστιν ἀξ. . . 27 ἔτι τοίνυν οἱ π. Θ 28 ἀπαρα-χώριστοι CSNM

τὸ νικᾶν βλαβερόν. ἔστι γὰρ ὡς ἀληθῶς καὶ νίκη Καδμεία. ἔχω δὲ μάρτυρα τούτου Εὐριπίδην τὸν σοφὸν ἐπαγαγέσθαι λέγοντα (fr. 654)

'δυοῖν λεγόντοιν, θατέρου θυμουμένου,
ὁ μὴ ἀντιτείνων τοῖς λόγοις σοφώτερος.' 5

ἃ τοίνυν τῶν εἰρημένων οὐδενὸς ἧττόν ἐστιν ἀλλὰ καὶ B μᾶλλον ἐπιτηδευτέα τοῖς νέοις, καὶ δὴ λεκτέον. ταῦτα δ' ἐστὶ τὸ τὸν βίον ἀτύφωτον ἀσκεῖν, τὸ τὴν γλῶτταν κατέχειν, τὸ τῆς ὀργῆς ὑπεράνω γίγνεσθαι, τὸ τῶν χειρῶν κρατεῖν. τούτων ἕκαστον ἡλίκον ἐστὶ σκεπτέον· ἔσται δ' ἐπὶ παραδειγμάτων 10 γνωριμώτερα. οἷον ἵνα ἀπὸ τοῦ τελευταίου πρῶτον ἄρξωμαι, τὰς χεῖράς τινες ὑποσχόντες λήμμασιν ἀδίκοις τὸν προβεβιωμένον βίον ἐξέχεαν· ὡς Γύλιππος ὁ Λακεδαιμόνιος τὰ σακκία τῶν χρημάτων παραλύσας φυγὰς ἀπηλάθη τῆς Σπάρτης. τό γε μὴν ἀόργητον ἀνδρός ἐστι σοφοῦ. Σωκράτης μὲν γάρ, C λακτίσαντος αὐτὸν νεανίσκου θρασέος μάλα καὶ βδελυροῦ, τοὺς 16 ἀμφ' αὐτὸν ὁρῶν ἀγανακτοῦντας καὶ σφαδάζοντας ὡς καὶ διώκειν αὐτὸν ἐθέλειν, 'ἆρα' ἔφησε 'καὶ εἴ με ὄνος ἐλάκτισεν, ἀντιλακτίσαι τοῦτον ἠξιώσατε ἄν;' οὐ μὴν ἐκεῖνός γε παντελῶς κατεπροίξατο, πάντων δ' αὐτὸν ὀνειδιζόντων καὶ λακτιστὴν 20 ἀποκαλούντων ἀπήγξατο. Ἀριστοφάνους δέ, ὅτε τὰς Νεφέλας ἐξέφερε, παντοίως πᾶσαν ὕβριν αὐτοῦ κατασκεδαννύντος, καί τινος τῶν παρόντων 'κα̃τα τοιαῦτα κωμῳδούμενος οὐκ ἀγανακτεῖς' εἰπόντος 'ὦ Σώκρατες;' 'μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε' ἔφησεν· 'ὡς γὰρ ἐν συμποσίῳ μεγάλῳ τῷ θεάτρῳ σκώπτομαι'. ἀδελφὰ D τούτοις καὶ σύζυγα φανήσονται πεποιηκότες Ἀρχύτας ὁ Ταραν- 26

15 cf. Demetr. Byz. ap. Diog. L. II 21 26 cf. p. 551 A

6 ἃ Θ αὕτη O ἧττόν AΘ ἧττων O 8 τὸ τὸν β. A² τὸν β. A¹ τὸ β. O ἀτυφ. E ἀτρύφητον O 10 σκ. Θ ὀπτέον O 12 τὸν πρ. β.] τὴν δόξαν τῶν προβεβιωμένων Θ 16 καὶ μάλα θρ. καὶ MΠ 19 ἠξιώκατε Θ 20 κατεπράξατο (διεπρ. W) Ω corr. Leonicus 22 παντ. π. ὕβρ. Θ om. cum lac. C¹W¹qNM¹ ὕβρεις suppl. C²hM²Π παντοίας ὕβρεις W² 23 κατὰ (κα̃τα m. 2) τὰ τ. C τὰ τ. O κωμ. Pat. ἀνακωμωδοῦντος 26 δὲ τούτ. (Hercheri) N²h ποιοῦντες Θ

τῖνος καὶ Πλάτων. ὁ μὲν γὰρ ἐπανελθὼν ἀπὸ τοῦ πολέμου (στρατηγῶν δ' ἐτύγχανε) ⟨τὴν⟩ γῆν καταλαβὼν κεχερσωμένην, τὸν ἐπίτροπον καλέσας αὐτῆς 'ᾤμωξας ἄν' ἔφησεν 'εἰ μὴ λίαν ὠργιζόμην'. Πλάτων δὲ δούλῳ λίχνῳ καὶ βδελυρῷ θυμωθείς, 5 τὸν τῆς ἀδελφῆς υἱὸν Σπεύσιππον καλέσας 'τοῦτον' ἔφησεν ἀπελθὼν 'κρότησον· ἐγὼ γὰρ πάνυ θυμοῦμαι'. χαλεπὰ δὲ ταῦτα καὶ δυσμίμητα φαίη τις ἄν. οἶδα κἀγώ. πειρατέον οὖν E εἰς ὅσον οἷόν τ' ἐστὶ τούτοις παραδείγμασι χρωμένους τὸ πολὺ τῆς ἀκρατοῦς καὶ μαινομένης ὑφαιρεῖν ὀργῆς· οὐδὲ γὰρ ἐς 10 τἄλλα ἐνάμιλλοι ταῖς ἐκείνων ἐσμὲν οὔτ' ἐμπειρίαις οὔτε καλοκαγαθίαις. ἀλλ' οὐδὲν ἧττον ἐκείνων, ὥσπερ θεῶν ἱεροφάνται καὶ δᾳδοῦχοι τῆς σοφίας ὄντες, ὅσαπέρ ἐστιν ἐν δυνατῷ, ταῦτα μιμεῖσθαι καὶ περικνίζειν ἐπιχειρῶμεν. τὸ τοίνυν τῆς γλώττης κρατεῖν (περὶ τούτου γάρ, ὥσπερ ὑπεθέμην, λοιπόν 15 εἰπεῖν) εἴ τις μικρὸν καὶ φαῦλον ὑπείληφε, πλεῖστον διαμαρτάνει τῆς ἀληθείας. σοφὸν γὰρ εὔκαιρος σιγὴ καὶ παντὸς λόγου κρεῖττον. καὶ διὰ τοῦτό μοι δοκεῖ τὰς μυστηριώδεις τελετὰς F οἱ παλαιοὶ κατέδειξαν, ἵν' ἐν ταύταις σιωπᾶν ἐθισθέντες ἐπὶ τὴν τῶν ἀνθρωπίνων μυστηρίων πίστιν τὸν ἀπὸ τῶν θεῶν 20 μεταφέρωμεν φόβον. καὶ γὰρ αὖ σιωπήσας μὲν οὐδεὶς μετενοήσε, λαλήσαντες δὲ παμπληθεῖς. καὶ τὸ μὲν σιγηθὲν ἐξειπεῖν ῥᾴδιον, τὸ δὲ ῥηθὲν ἀναλαβεῖν ἀδύνατον. μυρίους δ' ἔγωγ' οἶδ' ἀκούσας ταῖς μεγίσταις συμφοραῖς περιπεσόντας διὰ τὴν τῆς 11 γλώττης ἀκρασίαν. ὧν τοὺς ἄλλους παραλιπὼν ἑνὸς ἢ δυεῖν 25 τύπου ἕνεκεν ἐπιμνησθήσομαι. τοῦ γὰρ Φιλαδέλφου γήμαντος τὴν ἀδελφὴν Ἀρσινόην Σωτάδης εἰπὼν

'εἰς οὐχ ὁσίην τρυμαλιὴν τὸ κέντρον ὠθεῖς'

ἐν δεσμωτηρίῳ πολλοὺς κατεσάπη χρόνους καὶ τῆς ἀκαίρου

---

20 σιωπ. κτλ. cit. sub nomine Plutarchi Maxim. et Anton. p. 378 cf. 125 D, 514 F 25 cf. Athen. 14,621 a

---

1 τοῦ Θ om. O 2 τὴν add. Larsen 6 ἀπολαβὼν ci. Nauck 13 ἐπιχειροῦμεν Ω corr. Larsen 15 εἰπ. λ. Θ μικρὸν] Incipit D 16 τῆς ἀλ.] τοῦ δέοντος Θ 22 ἀδ.] ἀμήχανον C 24 περιλ. CWq[1]NM[1]

λαλιᾶς οὐ μεμπτὴν ἔδωκε δίκην, ἵνα δὲ γέλωτα παράσχῃ τοῖς ἄλλοις, αὐτὸς πολὺν χρόνον ἔκλαυσεν. ἐνάμιλλα δὲ τούτοις καὶ σύζυγα καὶ Θεόκριτος ὁ σοφιστὴς εἶπέ τε καὶ ἔπαθε, καὶ πολὺ δεινότερα. Ἀλεξάνδρου γὰρ πορφυρᾶς ἐσθῆτας κελεύσαντος κατασκευάζειν τοὺς Ἕλληνας, ἵνα ἐπανελθὼν τὰ ἐπινίκια τοῦ 5 πολέμου τοῦ κατὰ τῶν βαρβάρων θύσειε, καὶ τῶν ἐθνῶν κατὰ B κεφαλὴν εἰσφερόντων ἀργύριον 'πρότερον μέν' ἔφησεν 'ἠμφισβήτουν, νῦν δ' ᾔσθημαι σαφῶς ὅτι ὁ πορφύρεος Ὁμήρου θάνατος οὗτός ἐστιν'. ἐξ ὧν ἐχθρὸν ἐκτήσατο τὸν Ἀλέξανδρον. Ἀντίγονον δὲ τὸν βασιλέα τῶν Μακεδόνων ἑτερόφθαλμον 10 ὄντα τὴν πήρωσιν προφέρων εἰς οὐ μετρίαν ὀργὴν κατέστησε. τὸν γὰρ ἀρχιμάγειρον Εὐτροπίωνα πέμψας ⟨πρὸς τὸν ἄνδρα⟩ γεγενημένον ἐν τάξει παραγενέσθαι πρὸς αὐτὸν ἠξίου καὶ λόγον δοῦναι καὶ λαβεῖν. ταῦτα δ' ἀπαγγέλλοντος ἐκείνου πρὸς αὐτὸν καὶ πολλάκις προσιόντος 'εὖ οἶδα' ἔφησεν 'ὅτι ὠμόν με θέλεις 15 τῷ Κύκλωπι παραθεῖναι', ὀνειδίζων τὸν μὲν ὅτι πηρός, τὸν δ' ὅτι μάγειρος ἦν. κἀκεῖνος 'τοιγαροῦν' εἰπών 'τὴν κεφαλὴν C οὐχ ἕξεις ἀλλὰ τῆς ἀθυροστομίας ταύτης καὶ μανίας δώσεις δίκην', ἀπήγγειλε τὰ εἰρημένα τῷ βασιλεῖ, καὶ ὃς μεταπέμψας ἀνεῖλε τὸν Θεόκριτον. 20

παρὰ πάντα δὲ ταῦτα, ὅπερ ἐστὶν ἱεροπρεπέστατον, . . . ἐθίζειν τοὺς παῖδας τῷ τἀληθῆ λέγειν· τὸ γὰρ ψεύδεσθαι δουλοπρεπὲς καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἄξιον μισεῖσθαι καὶ οὐδὲ μετρίοις δούλοις συγγνωστόν.

15. Ταῦτα μὲν οὖν οὐκ ἐνδοιάσας οὐδὲ μελλήσας περὶ τῆς 25 τῶν παίδων εὐκοσμίας καὶ σωφροσύνης διείλεγμαι· περὶ δὲ τοῦ ῥηθήσεσθαι μέλλοντος ἀμφίδοξός εἰμι καὶ διχογνώμων, καὶ τῇδε κἀκεῖσε κλίνων ὡς ἐπὶ πλάστιγγος πρὸς οὐδέτερον D ῥέψαι δύναμαι, πολὺς δ' ὄκνος ἔχει με καὶ τῆς εἰσηγήσεως

---

7 ἀργ. Ch ἄργυρον O 12 εὐτροπ. Θ εὐτρεπ. O suppl. Pat. sed γεγ. ἐν τ. vix sanum 19 καὶ ὃς μ. Wil. καὶ ὁ μὲν πέμψας O ὁ δὲ π. D 21 Lac. 6 litt. in M ἀνάγκη vel ἀεὶ δεῖ suppl. 22 ἐθ. C[2]MΠΔ συνεθ. h (recte ut vid.) συνεθιστέον W[2] ἐκπαιδεύειν δεῖ q om. C[1]W[1] (cum lac.) SN τῷ C om. Θ τὸ O 28 κἀκ. D om. O μετακλ. D

καὶ τῆς ἀποτροπῆς τοῦ πράγματος. ἀποτολμητέον δ' οὖν ὅμως εἰπεῖν αὐτό. τί οὖν τοῦτο ἐστί; πότερα δεῖ τοὺς ἐρῶντας τῶν παίδων ἐᾶν τούτοις συνεῖναι καὶ συνδιατρίβειν, ἢ τοὐναντίον εἴργειν αὐτοὺς καὶ ἀποσοβεῖν τῆς πρὸς τούτους ὁμιλίας προσ-
5 ῆκεν; ὅταν μὲν γὰρ ἀποβλέψω πρὸς τοὺς πατέρας τοὺς αὐθεκάστους καὶ τὸν τρόπον ὀμφακίας καὶ στρυφνούς, οἳ τῶν τέκνων ὕβριν οὐκ ἀνεκτὴν νομίζουσι τὴν τῶν ἐρώντων ὁμιλίαν, εὐλαβοῦμαι ταύτης εἰσηγητὴς γενέσθαι καὶ σύμβουλος. ὅταν δ'
E αὖ πάλιν ἐνθυμηθῶ τὸν Σωκράτη τὸν Πλάτωνα τὸν Ξενο-
10 φῶντα τὸν Αἰσχίνην τὸν Κέβητα, τὸν πάντα χορὸν ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν οἳ τοὺς ἄρρενας ἐδοκίμασαν ἔρωτας καὶ τὰ μειράκια προήγαγον ἐπί τε παιδείαν καὶ δημαγωγίαν καὶ τὴν ἀρετὴν τῶν τρόπων, πάλιν ἕτερος γίνομαι καὶ κάμπτομαι πρὸς τὸν ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν ζῆλον. μαρτυρεῖ δὲ τούτοις Εὐριπίδης
15 (fr. 388) οὕτω λέγων

'ἀλλ' ἔστι δή τις ἄλλος ἐν βροτοῖς ἔρως
ψυχῆς δικαίας σώφρονός τε κἀγαθῆς.'

[τὸ δὴ τοῦ Πλάτωνος (Rep. 468b) σπουδῇ καὶ χαριεντισμῷ
F μεμιγμένον οὐ παραλειπτέον. ἐξεῖναι γάρ φησι δεῖν τοῖς ἀρι-
20 στεύσασιν ὃν ἂν βούλωνται τῶν καλῶν φιλῆσαι.] τοὺς μὲν οὖν τῆς ὥρας ἐπιθυμοῦντας ἀπελαύνειν προσῆκε, τοὺς δὲ τῆς ψυχῆς ἐραστὰς ἐγκρίνειν κατὰ τὸ σύνολον. καὶ τοὺς μὲν Θήβησι καὶ τοὺς ⟨ἐν⟩ Ἤλιδι φευκτέον ἔρωτας καὶ τὸν ἐν Κρήτῃ
12 καλούμενον | ἁρπαγμόν, τοὺς δ' Ἀθήνησι καὶ τοὺς ἐν Λακε-
25 δαίμονι ζηλωτέον. [καὶ τῶν παίδων μιμητέον.]

16. Περὶ μὲν οὖν τούτων, ὅπως ἕκαστος αὐτὸς ἑαυτὸν πε-

21—25 cf. Plato Symp. 182a

---

1 δὲ D om. O **5** alt. τοὺς D om. O Fort. πρός τινας π. αὐθ. scribendum **7** ἀν. τὴν τῶν ἐρ. ὁμ. ἡγοῦνται D τὴν μετὰ τῶν C²M²Π **11—12** καὶ ... προήγ.] ὡς ... προάγοντας Wil. **15** λ. οὔτ. Θ **16** ἄλλος om. MΠ **18—20** quae seclusa sunt om. C¹WqSNM¹ **23** ἐν add. Hch. ἐν κρ. AZ ἐκ κρήτης O **24** ἁρπ. Δ ἁρπασμὸν O **25** secl. Am(yôt) cum recc. nonn. τῶν π. ἕνεκα S **26** οὖν om. DMΠ

πεικεν, οὕτως ὑπολαμβανέτω· ἐγὼ δ' ἐπειδὴ περὶ τῆς τῶν
παίδων εὐταξίας εἴρηκα καὶ κοσμιότητος, καὶ ἐπὶ τὴν τῶν μει-
ρακίων ἡλικίαν ἤδη μεταβήσομαι μικρὰ παντάπασιν προειπών.
πολλάκις γὰρ κατεμεμψάμην τοὺς μοχθηρῶν ἐθῶν γεγονότας
εἰσηγητάς, οἵτινες τοῖς μὲν παισὶ παιδαγωγοὺς καὶ διδασκάλους 5
ἐπέστησαν, τὴν δὲ τῶν μειρακίων ὁρμὴν ἄφετον εἴασαν νέμε-
σθαι, δέον αὖ τοὐναντίον πλείω ποιεῖσθαι τούτων εὐλάβειαν
καὶ φυλακὴν ἢ τῶν παίδων. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν ὅτι τὰ μὲν B
τῶν παίδων πλημμελήματα μικρὰ καὶ παντελῶς ἐστιν ἰάσιμα,
παιδαγωγῶν ἴσως ὀλιγωρία καὶ διδασκάλων παραγωγὴ καὶ ἀνη- 10
κουστία· τὰ δὲ τῶν ἤδη νεανισκευομένων ἀδικήματα πολλάκις
ὑπερφυᾶ γίνεται καὶ σχέτλια, ἀμετρία γαστρὸς καὶ κλοπαὶ πα-
τρῴων χρημάτων καὶ κύβοι καὶ κῶμοι καὶ πότοι καὶ παρθέ-
νων ἔρωτες καὶ γυναικῶν οἰκοφθορίαι γαμετῶν. οὐκοῦν τὰς
τούτων ὁρμὰς ταῖς ἐπιμελείαις δεσμεύειν καὶ κατέχειν προσῆκεν. 15
ἀταμίευτον γὰρ τῶν ἡδονῶν ἡ ἀκμὴ καὶ σκιρτητικὸν καὶ χα-
λινοῦ δεόμενον, ὥσθ' οἱ μὴ τῆς ἡλικίας ταύτης ἐρρωμένως
ἀντιλαμβανόμενοι τῇ ἀνοίᾳ διδόντες ἐξουσίαν ἐπὶ τὰ ἀδική- C
ματα λανθάνουσι. δεῖ τοίνυν τοὺς ἔμφρονας πατέρας παρὰ
τοῦτον μάλιστα τὸν καιρὸν φυλάττειν ἐγρηγορέναι σωφρονίζειν 20
τοὺς μειρακίσκους διδάσκοντας ἀπειλοῦντας δεομένους συμ-
βουλεύοντας ὑπισχνουμένους, παραδείγματα δεικνύντας τῶν
μὲν διὰ φιληδονίαν συμφοραῖς περιπεσόντων διὰ δὲ καρτερίαν
ἔπαινον καὶ δόξαν ἀγαθὴν περιποιησαμένων. δύο γὰρ ταῦτα
ὡσπερεὶ στοιχεῖα τῆς ἀρετῆς ἐστιν, ἐλπίς τε τιμῆς καὶ φόβος 25
τιμωρίας· ἡ μὲν γὰρ ὁρμητικωτέρους πρὸς τὰ κάλλιστα τῶν

---

1 ὑπολ. Δ ὑπολαμβάνει hM^{2}Π -βάνειν O 3 καὶ μ. π. λέξω D πρ. Vulc. εἰπὼν C^{2}M^{2}ΠΘ om. O 6 ἄνετον Θ 7 αὖ] αὐτὸ ci. Wil. et Nik. τ. εὐλ. π. ΜΠ τῶν μειρακίων π. εὐλ. D 8 ἢ Dα^{2}A om. O 10 γὰρ ἴσως ΜΠ παραγωγὴ καὶ W^{1}D πρὸς ἀγωγὴν Θ παραγ. vel παρ' ἀγ. O παρακοὴ καὶ Wytt. 14 καὶ γαμ. C^{2}ΜΠΘ 18 ἀν. D διαν. O διδόασιν D 19 λανθ. hM^2 (in lac.) ΠΘ εἰσι insequente lac. q om. O (lac. in W) ἔδει D 23 διὰ φ. μὲν D 25 ἐστιν D εἰσιν O

D ἐπιτηδευμάτων ἡ δ' ὀκνηροὺς πρὸς τὰ φαῦλα τῶν ἔργων ἀπεργάζεται. **17.** Καθόλου δ' ἀπείργειν προσήκει τοὺς παῖδας τῆς πρὸς τοὺς πονηροὺς ἀνθρώπους συνουσίας· ἀποφέρονται γάρ τι τῆς τούτων κακίας. τοῦτο δὲ παρήγγειλε καὶ Πυθαγόρας αἰνίγμα-
5 σιν ἅπερ ἐγὼ παραθεὶς ἐξηγήσομαι· καὶ γὰρ ταῦτα πρὸς ἀρετῆς κτῆσιν συμβάλλεται ῥοπὴν οὐκ ἐλαχίστην. οἷον 'μὴ γεύεσθαι μελανούρων', τουτέστι μὴ συνδιατρίβειν μέλασιν ἀνθρώποις διὰ κακοήθειαν. 'μὴ ζυγὸν ὑπερβαίνειν,' τουτέστιν ὅτι δεῖ τῆς δικαιοσύνης πλεῖστον ποιεῖσθαι λόγον καὶ μὴ ταύτην ὑπερ-
10 βαίνειν. 'μὴ ἐπὶ χοίνικος καθίσαι,' ἤτοι φεύγειν ἀργίαν καὶ
E προνοεῖν ὅπως τὴν ἀναγκαίαν παρασκευάσομεν τροφήν. 'μὴ παντὶ ἐμβάλλειν δεξιάν,' ἀντὶ τοῦ προχείρως οὐ δεῖ συναλλάσσειν. 'μὴ φορεῖν στενὸν δακτύλιον', ὅτι δεῖ τὸν βίον ⟨ἐλεύθερον⟩ ἐπιτηδεύειν καὶ μηδενὶ δεσμῷ προσάπτειν [αὐτόν]. 'πῦρ
15 σιδήρῳ μὴ σκαλεύειν,' ἀντὶ τοῦ θυμούμενον μὴ ἐρεθίζειν· οὐ γὰρ προσῆκεν, ἀλλ' ὑπείκειν τοῖς ὀργιζομένοις. 'μὴ ἐσθίειν καρδίαν,' μὴ βλάπτειν τὴν ψυχὴν ταῖς φροντίσιν αὐτὴν κατατρύχοντα. 'κυάμων ἀπέχεσθαι,' ὅτι οὐ δεῖ πολιτεύεσθαι· κυαμευταὶ γὰρ ἦσαν ἔμπροσθεν αἱ ψηφοφορίαι δι' ὧν πέρας
F ἐπετίθεσαν ταῖς ἀρχαῖς. 'σιτίον εἰς ἀμίδα μὴ ἐμβάλλειν·' ἐπι-
21 σημαίνει γὰρ ὅτι εἰς πονηρὰν ψυχὴν ἀστεῖον λόγον ἐμβάλλειν οὐ προσῆκεν· ὁ μὲν γὰρ λόγος τροφὴ διανοίας ἐστί, τοῦτον δ' ἀκάθαρτον ἡ πονηρία ποιεῖ τῶν ἀνθρώπων. 'μὴ ἐπιστρέφεσθαι ἐπὶ τοὺς ὅρους ἐλθόντας,' τουτέστι μέλλοντας ἀποθνή-
25 σκειν καὶ τὸν ὅρον τοῦ βίου πλησίον ὄντα ὁρῶντας φέρειν εὐκόλως καὶ μὴ ἀθυμεῖν.

4 sq. Diels VS. I² p. 281

4 παρήγγελλε Θ 6 συμβ. πρὸς ἀρ. κτ. ῥ. Θ 8 et 9 μὴ D μηδὲ O 9 ταύτην qSΔ ταύτης O 10 ἐπὶ χ. D ἐπὶ (ὑπὲρ C²MΠ) χοίνικα O ἤτοι D om. O 11 παρ. Hch. -σωμεν (-σαιμεν D) Ω 13 suppl. Leonicus μηδ. Pat. μὴ δεῖν αὐτὸν (αὐτῷ D) secl. Wil., in W ante προσ. legitur 15 μὴ ἐρ. θ. Θ 17 ἤτοι ante μὴ add. Hch. 19 ψηφηφ. C²DMΠ 19—20 δι' ὧνπερ ἐπετ. τὰς ἀρχὰς ci. Hch. 20 Nonne ἀρχ⟨αιρεσί⟩αις?

Ἀνακάμψω δ' ἐπὶ τὴν ἐξ ἀρχῆς τοῦ λόγου πρόθεσιν· ἁπάν-
των μὲν γὰρ ὅπερ ἔφην τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων ἀπάγειν
δεῖ τοὺς παῖδας, μάλιστα δὲ τῶν κολάκων. ὅπερ γὰρ πολ-
λάκις καὶ πρὸς πολλοὺς τῶν | πατέρων διατελῶ λέγων, καὶ 13
νῦν ἂν εἴποιμι. γένος οὐδέν ἐστιν ἐξωλέστερον οὐδὲ μᾶλλον 5
καὶ θᾶττον. ἐκτραχηλίζον τὴν νεότητα τῶν κολάκων, οἳ καὶ
τοὺς πατέρας καὶ τοὺς παῖδας προρρίζους ἐκτρίβουσι, τῶν
μὲν τὸ γῆρας ἐπίλυπον, τῶν δὲ τὴν νεότητα ποιοῦντες, τῶν
δὲ συμβουλευμάτων δέλεαρ ἀφύλακτον προτείνοντες τὴν ἡδο-
νήν. τοῖς παισὶν [τοῖς πλουσίοις] οἱ πατέρες νήφειν παρ- 10
αινοῦσιν οἱ δὲ μεθύειν, σωφρονεῖν οἱ δ' ἀσελγαίνειν, φυλάτ-
τειν οἱ δὲ δαπανᾶν, φιλεργεῖν οἱ δὲ ῥαθυμεῖν, 'στιγμὴ χρόνου
πᾶς ἐστιν ὁ βίος' λέγοντες, 'ζῆν οὐ παραζῆν προσῆκε. τί δὲ
φροντιστέον ὑμῖν τῶν τοῦ πατρὸς ἀπειλῶν; κρονόληρος καὶ B
σοροδαίμων ἐστί, καὶ μετέωρον αὐτὸν ἀράμενοι τὴν ταχίστην 15
ἐξοίσομεν.' καθῆκε δέ τις καὶ χαμαιτύπην καὶ προηγώγευσε
γαμετήν, καὶ τὰ τῶν πατέρων ἐφόδια τοῦ γήρως ἐσύλησε καὶ
περιέκοψε. μιαρὸν τὸ φῦλον, ὑποκριταὶ φιλίας, ἄγευστοι παρ-
ρησίας, πλουσίων μὲν κόλακες πενήτων δ' ὑπερόπται, ὡς ἐκ
†λυρικῆς τέχνης ἐπὶ τοὺς νέους ἀγόμενοι, σεσηρότες ὅθ' οἱ 20
τρέφοντες γελῶσιν ἐκ ψυχῆς, ὑποβολιμαῖα καὶ νόθα μέρη βίου,
πρὸς δὲ τὸ τῶν πλουσίων νεῦμα ζῶντες, τῇ τύχῃ μὲν ἐλεύθε-
ροι, τῇ προαιρέσει δὲ δοῦλοι· ὅταν δὲ μὴ ὑβρίζωνται, τόθ'
ὑβρίζεσθαι δοκοῦντες, ὅτι μάτην παρατρέφονται. ὥστε εἴ τῳ C
μέλει τῶν πατέρων τῆς τῶν τέκνων εὐαγωγίας, ἐκδιωκτέον τὰ 25
μιαρὰ ταῦτα θρέμματα. ἐκδιωκτέον δὲ καὶ τὰς τῶν συμφοιτη-
τῶν μοχθηρίας· καὶ γὰρ οὗτοι τὰς ἐπιεικεστάτας φύσεις ἱκανοὶ
διαφθείρειν εἰσί.

---

1 ὑπόθ. D 4 διατελῶν λέγω SNMΠΘ 5 ἐξωλ. DZ -τατον O 6 ἐκτρ. Δ -λιζει O ὡς τῶν M²Π 10 τοῖς πλ. (τῶν πλουσίων D) secl. Wil. 13 οὐ D καὶ οὐ O 14 ὑμῖν MΠΘ ἡμῖν O 16 προηγ. SN²Δ προηγεῦσαι O 18 περικέκοφε καὶ σεσύληκε MΠΘ 21 ἐκ ψ. Pat. καὶ ψ. Ω 26 μυσαρὰ C²MΠΘ δὲ οὐχ ἥκιστα D

18. *Ταῦτα μὲν οὖν καλὰ καὶ συμφέροντα· ἃ δὲ μέλλω λέγειν, ἀνθρώπινα. οὐδὲ γὰρ αὖ πάλιν τοὺς πατέρας ἔγωγ' ἀξιῶ τελέως τραχεῖς καὶ σκληροὺς εἶναι τὴν φύσιν, ἀλλὰ πολλαχοῦ καὶ συγχωρῆσαί τινα τῶν πρᾳοτέρων ἁμαρτημάτων, καὶ ἑαυ-*
5 *τοὺς ἀναμιμνήσκειν ὅτι ἐγένοντο νέοι. καὶ καθάπερ ἰατροὶ τὰ*
D *πικρὰ τῶν φαρμάκων τοῖς γλυκέσι χυμοῖς καταμιγνύντες τὴν τέρψιν ἐπὶ τὸ συμφέρον πάροδον εὗρον, οὕτω δεῖ τοὺς πατέρας τὴν τῶν ἐπιτιμημάτων ἀποτομίαν τῇ πρᾳότητι μιγνύναι, καὶ τοτὲ μὲν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν παίδων ἐφεῖναι καὶ χαλάσαι τὰς*
10 *ἡνίας, τοτὲ δ' αὖ πάλιν ἀντιτεῖναι, καὶ μάλιστα μὲν εὐκόλως φέρειν τὰς ἁμαρτίας, εἰ δὲ μή γε, προσοργισθέντας ταχέως ἀποφλεγμῆναι. μᾶλλον γὰρ ὀξύθυμον εἶναι δεῖ τὸν πατέρα ἢ βαρύθυμον, ὡς τό γε δυσμενὲς καὶ δυσκατάλλακτον μισοτεκνίας οὐ μικρὸν τεκμήριόν ἐστι. καλὸν δὲ καὶ ἔνια τῶν*
15 *ἁμαρτημάτων μηδ' εἰδέναι δοκεῖν, ἀλλὰ τὸ τοῦ γήρως ἀμ-*
E *βλυῶττον καὶ δύσκωφον ἐπὶ τὰ γινόμενα μεταφέρειν, ὡς ἔνια τῶν πραττομένων δρῶντας μὴ δρᾶν καὶ ἀκούοντας μὴ ἀκούειν. φίλων ἁμαρτήματα φέρομεν· τί θαυμαστὸν εἰ τέκνων; δούλων πολλάκις κραιπαλώντων μέθην οὐκ ἐξηλέγξαμεν. ἐφείσω ποτέ,*
20 *ἀλλὰ καὶ χορήγησον· ἠγανάκτησάς ποτε, ἀλλὰ καὶ σύγγνωθι. ἐβουκόλησέ ποτε δι' οἰκέτου· τὴν ὀργὴν κατάσχες. ἐξ ἀγροῦ ποτε ζεῦγος ἀφείλετο, ἦλθέ ποτε χθιζῆς μέθης ἀποπνέων, ἀγνόησον· μύρων ὄζων, σίγησον. οὕτω σκιρτῶσα νεότης πωλοδαμνεῖται.*

25 **19.** *Πειρατέον δὲ τοὺς τῶν ἡδονῶν ἥττους καὶ πρὸς τὰς*
F *ἐπιτιμήσεις δυσηκόους γάμῳ καταζεῦξαι, δεσμὸς γὰρ οὗτος τῆς νεότητος ἀσφαλέστατος. ἐγγυᾶσθαι δὲ δεῖ τοῖς υἱοῖς γυναῖκας μήτ' εὐγενεστέρας πολλῷ μήτε πλουσιωτέρας· τὸ γὰρ 'τὴν κατὰ σαυτὸν ἔλα' σοφόν. ὡς οἵ γε μακρῷ κρείττους ἑαυτῶν*

---

28 cf. Callimachi ep. 1

---

3 *σκ. καὶ τρ.* ΜΠΘ 4 *προτέρων* Ω emend. Wil. 9 *τότε* D *πρῶτον* O *ἐφ.* D *ἐφιέναι* O 10 *ἀντιστῆναι* D 11 *πρὸς καιρὸν ὀργ.* D 14 *καὶ* D om. O 17 *μὴ ἀκούειν ἀκ.* Θ 19 *ἠλ.* WSh 21 *ἐβουκόλησας* C[3]M[2]Π (corr. A[2]) 23 *ἀπόζων* Θ 27 *υἱέοσι* D

λαμβάνοντες οὐ τῶν γυναικῶν ἄνδρες, τῶν δὲ | προικῶν δοῦ- 14
λοι λανθάνουσι γινόμενοι.

20. Βραχέα δὲ προσθεὶς αὐτοῖς περιγράψω τὰς ὑποθήκας.
πρὸ πάντων γὰρ δεῖ τοὺς πατέρας τῷ μηδὲν ἁμαρτάνειν ἀλλὰ
πάντα ἃ δεῖ πράττειν ἐναργὲς ἑαυτοὺς παράδειγμα τοῖς τέκνοις 5
παρέχειν, ἵνα πρὸς τὸν τούτων βίον ὥσπερ κάτοπτρον ἀπο-
βλέποντες ἀποτρέπωνται τῶν αἰσχρῶν ἔργων καὶ λόγων. ὡς
οἵτινες τοῖς ἁμαρτάνουσιν υἱοῖς ἐπιτιμῶντες τοῖς αὐτοῖς ἁμαρ-
τήμασι περιπίπτουσιν, ἐπὶ τῷ ἐκείνων ὀνόματι λανθάνουσιν
ἑαυτῶν κατήγοροι γινόμενοι· τὸ δ' ὅλον φαύλως ζῶντες οὐδὲ 10
τοῖς δούλοις παρρησίαν ἄγουσιν ἐπιτιμᾶν, μή τί γε τοῖς υἱοῖς.
χωρὶς δὲ τούτων γένοιντο ἂν αὐτοῖς τῶν ἀδικημάτων σύμ- B
βουλοι καὶ διδάσκαλοι. ὅπου γὰρ γέροντές εἰσιν ἀναίσχυντοι,
ἐνταῦθα ἀνάγκη καὶ νέους ἀναιδεστάτους εἶναι. πειρατέον οὖν
εἰς τὸν τῶν τέκνων σωφρονισμὸν πάνθ' ὅσα προσῆκεν ἐπιτη- 15
δεύειν, ζηλώσαντας Εὐρυδίκην, ἥτις Ἰλλυρὶς οὖσα καὶ τρι-
βάρβαρος, ὅμως ἐπὶ τῇ μαθήσει τῶν τέκνων ὀψὲ τῆς ἡλικίας
ἥψατο παιδείας. ἱκανῶς δ' αὐτῆς τὴν φιλοτεκνίαν σημαίνει
τοὐπίγραμμα, ὅπερ ἀνέθηκε Μούσαις

> Εὐρυδίκη Ἵρρα πολιήτισι τόνδ' ἀνέθηκε 20
> Μούσαις εὐκταῖον ψυχῇ ἑλοῦσα πόθον. C
> γράμματα γὰρ μνημεῖα λόγων μήτηρ γεγαυῖα
> παίδων ἡβώντων ἐξεπόνησε μαθεῖν.

τὸ μὲν οὖν πάσας τὰς προειρημένας συμπεριλαβεῖν παραινέσεις
εὐχῆς ἴσως ἔργον ἐστί· τὸ δὲ τὰς πλείους ζηλῶσαι καὶ αὐτὸ 25
μὲν εὐμοιρίας δεόμενόν ἐστι καὶ πολλῆς ἐπιμελείας, ἀνυστὸν
δ' οὖν ἀνθρωπίνῃ φύσει καθέστηκεν.

---

13 cf. Plat. Legg. 729 c 20 Anth. Gr. ed. Iacobs, Append. 182

---

8 αὐτοῖς] ἔτι D παραγρ. C[1]WqNM[1] 10 οἱ δ' ὅλως W
11 γε δὴ Θ 15 τῶν παίδων Z 17 βάρβ. Θ 19—20 ὅπερ ...
τόνδε om. C[1] 20 πολιῆτις Ω emend. Wil. Ex ἵρρα π. fecerunt
ἱεραπ. M[2]Π Eurydice, Hirrhae filia, regis Amyntae III uxor
erat. Apud Aristot. Pol. 1311 b12 πρὸς [ὁ] Ἵρραν scribendum
21 Μούσαις om. CSNMD εὐκ. Wil. εὔιστον 24–25 παρ. εὐχ. ἴσ.
Steph. εὐχ. ἴσ. ἢ παραινέσεως Ω

2.

ΠΩΣ ΔΕΙ ΤΟΝ ΝΕΟΝ ΠΟΙΗΜΑΤΩΝ ΑΚΟΥΕΙΝ

(Plan. 6)

(Gr.-Lat. 1599) **1.** *Εἰ μέν, ὡς Φιλόξενος ὁ ποιητὴς ἔλεγεν, ὦ Μάρκε Σηδάτιε, τῶν κρεῶν τὰ μὴ κρέα ἥδιστά ἐστι καὶ τῶν ἰχθύων οἱ μὴ ἰχθύες, ἐκείνοις ἀποφαίνεσθαι παρῶμεν οὓς ὁ Κάτων ἔφη τῆς καρδίας τὴν ὑπερῴαν εὐαισθητοτέραν ἔχειν. ὅτι δὲ τῶν* E *ἐν φιλοσοφίᾳ λεγομένων οἱ σφόδρα νέοι τοῖς μὴ δοκοῦσι φιλο-* 5 *σόφως μηδ' ἀπὸ σπουδῆς λέγεσθαι χαίρουσι μᾶλλον καὶ παρέχουσιν ὑπηκόους ἑαυτοὺς καὶ χειροήθεις, δῆλόν ἐστιν ἡμῖν. οὐ γὰρ μόνον τὰ Αἰσώπεια μυθάρια καὶ τὰς ποιητικὰς ὑποθέσεις καὶ τὸν Ἄβαριν τὸν Ἡρακλείδου καὶ τὸν Λύκωνα* 10 *τὸν Ἀρίστωνος διερχόμενοι, ⟨ἀλλὰ καὶ⟩ τὰ περὶ τῶν ψυχῶν δόγματα μεμειγμένα μυθολογίᾳ μεθ' ἡδονῆς ἐνθουσιῶσι. διὸ δεῖ μὴ μόνον ἐν ταῖς περὶ ἐδωδὴν καὶ πόσιν ἡδοναῖς διαφυλάττειν εὐσχημονοῦντας αὐτούς, ἔτι δὲ μᾶλλον ἐν ταῖς ἀκρο-* F *άσεσιν καὶ ἀναγνώσεσιν ἐθίζειν, ὥσπερ ὄψῳ χρωμένους με-* 15 *τρίως τῷ τέρποντι, τὸ χρήσιμον ἀπ' αὐτοῦ καὶ τὸ σωτήριον διώκειν. οὔτε γὰρ πόλιν αἱ κεκλεισμέναι πύλαι τηροῦσιν ἀνάλωτον, ἂν διὰ μιᾶς παραδέξηται τοὺς πολεμίους, οὔτε νέον αἱ περὶ τὰς ἄλλας ἡδονὰς ἐγκράτειαι σῴζουσιν, ἂν τῇ δι' ἀκοῆς*

Cat. Lampr. 103 (ubi *τὸν νέον* deesse videtur) Codd. GX*υ* Z(V)WCY(J)p(q)M*α*(t)ANhSD. *Γ* = $G^1X^1\upsilon$, *Π* = *α*A, *Δ* = ZD. Hic et in seqq. NhSD non ante M*Π*, ubi vere inserendi erant, sed in fine locantur, ut D ultimum locum occupare possit
3 Vit. Cat. Mai. c. 9 **4** ss. cf. 43 E **16** cf. 705 E

Tit. *περὶ τοῦ πῶς Γ* **1** *Σηδάτιε* (*Σήδατε* Basil.) Wytt. *σήδαπε Ω* **3—4** *οὓς . . . ἔχειν Γ* cum Vit. *οἷς . . . ὑπάρχειν* **O** **10** *ἀλλὰ καὶ* inserunt G^2X^3V (*ἀλλὰ* post 9 *ὑποθέσεις* m. post. in *α*); hiatus pausa excusandus **13** *εὐσχ. Γ* *εὐσχήμονας* **O** **15** *τὸ* ante *σωτ.* om. YJ fort. recte **18** *τῇ* Pat. (idem ci. Hartm.) *γε* Z *τι* **O** (om. υ^1CYJp)

λάθῃ προέμενος αὐτόν, | ἀλλ' ὅσον μᾶλλον αὕτη τοῦ φρονεῖν 15
καὶ λογίζεσθαι πεφυκότος ἅπτεται, μᾶλλον ἀμεληθεῖσα βλάπτει
καὶ διαφθείρει τὸν παραδεξάμενον. ἐπεὶ τοίνυν οὔτ' ἴσως δυ-
νατόν ἐστιν οὔτ' ὠφέλιμον ποιημάτων ἀπείργειν τὸν τηλικοῦτον
ἡλίκος ὁμός τε τὸ νῦν Σώκλαρός ἐστι καὶ ὁ σὸς Κλέανδρος, 5
εὖ μάλα παραφυλάττωμεν αὐτούς, ὡς ἐν ταῖς ἀναγνώσεσι
μᾶλλον ἢ ταῖς ὁδοῖς παιδαγωγίας δεομένους. ἃ δ' οὖν ἐμοὶ
περὶ ποιημάτων εἰπόντι πρῴην ἐπῆλθε νῦν πρὸς σὲ πέμψαι
γεγραμμένα, δίελθε· κἂν δοκῇ σοι μηδὲν εἶναι φαυλότερα τῶν B
ἀμεθύστων καλουμένων, ἅ τινες ἐν τοῖς πότοις περιάπτονται 10
καὶ προλαμβάνουσι, μεταδίδου τῷ Κλεάνδρῳ καὶ προκατα-
λάμβανε τὴν φύσιν αὐτοῦ διὰ τὸ μηδαμοῦ νωθρὸν ἀλλὰ παν-
ταχοῦ σφοδρὸν καὶ δεδορκὸς εὐαγωγοτέραν ὑπὸ τῶν τοιούτων
οὖσαν.

'Πουλύποδος κεφαλῇ ἔνι μὲν κακὸν ἐν δὲ καὶ ἐσθλόν,' ὅτι 15
βρωθῆναι μέν ἐστιν ἥδιστος, δυσόνειρον δ' ὕπνον ποιεῖ, καὶ
φαντασίας ταραχώδεις καὶ ἀλλοκότους δεχόμενον, ὥς λέγουσιν·
οὕτω δὴ καὶ ποιητικῇ πολὺ μὲν τὸ ἡδὺ καὶ τρόφιμον νέου
ψυχῆς ἔνεστιν, οὐκ ἔλαττον δὲ τὸ ταρακτικὸν καὶ παράφορον,
ἂν μὴ τυγχάνῃ παιδαγωγίας ὀρθῆς ἡ ἀκρόασις. οὐ γὰρ μόνον 20
ὡς ἔοικε περὶ τῆς Αἰγυπτίων χώρας ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ποιητι- C
κῆς ἔστιν εἰπεῖν ὅτι (δ 230) 'φάρμακα πολλὰ μὲν ἐσθλὰ με-
μειγμένα πολλὰ δὲ λυγρά' τοῖς χρωμένοις ἀναδίδωσιν. (Ξ 216)

ἔνθ' ἔνι μὲν φιλότης, ἐν δ' ἵμερος, ἐν δ' ὀαριστύς
πάρφασις, ἥ τ' ἔκλεψε νόον πύκα περ φρονεόντων. 25

οὐ γὰρ ἅπτεται τὸ ἀπατηλὸν αὐτῆς ἀβελτέρων κομιδῇ καὶ
ἀνοήτων. διὸ καὶ Σιμωνίδης μὲν ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν εἰπόντα
'τί δὴ μόνους οὐκ ἐξαπατᾷς Θεσσαλούς;' 'ἀμαθέστεροι γάρ

---

2 λογίζεσθαι] Incip. Y[1] 7 ἃ δ' G^2X^3v mg. A^2 ἃ WC^1 ἀλλ' O 8 εἰπεῖν Z πέμ. γεγ. ΓZ γεγ. πεμ. O 9 δί. $ΓZA^2$ διελθεῖν O Post πέμψαι inserit Z διενοήθην· καὶ λαβὼν ταῦτα 11 προσλ. G 15 πολύπ. ΓVpMS 16 βρ. C τῷ βρ. O ἐμ-ποιεῖ Z 17 δεχ. om. V 21 τῶν αἰγ. VhS 23 αὐτοῖς (αὖ τοῖς p) pro τοῖς $WCYpM^1N^1$

D εἰσιν ἢ ὡς ὑπ' ἐμοῦ ἐξαπατᾶσθαι'. Γοργίας δὲ τὴν τραγῳδίαν εἶπεν ἀπάτην, ἣν ὅ τ' ἀπατήσας δικαιότερος τοῦ μὴ ἀπατήσαντος καὶ ὁ ἀπατηθεὶς σοφώτερος τοῦ μὴ ἀπατηθέντος. πότερον οὖν τῶν νέων ὥσπερ τῶν Ἰθακησίων σκληρῷ τινι τὰ
5 ὦτα καὶ ἀτέγκτῳ κηρῷ καταπλάσσοντες ἀναγκάζωμεν αὐτοὺς τὸ Ἐπικούρειον ἀκάτιον ἀραμένους ποιητικὴν φεύγειν καὶ παρεξελαύνειν, ἢ μᾶλλον ὀρθῷ τινι λογισμῷ παριστάντες καὶ καταδέοντες τὴν κρίσιν, ὅπως μὴ παραφέρηται τῷ τέρποντι πρὸς τὸ βλάπτον, ἀπευθύνωμεν καὶ παραφυλάττωμεν;
10 'οὐδὲ γὰρ οὐδὲ Δρύαντος υἱὸς κρατερὸς Λυκόοργος' (Z 130) ὑγιαίνοντα νοῦν εἶχεν, ὅτι πολλῶν μεθυσκομένων καὶ παροινούν-
E των τὰς ἀμπέλους περιιὼν ἐξέκοπτεν ἀντὶ τοῦ τὰς κρήνας ἐγγυτέρω προσαγαγεῖν καὶ 'μαινόμενον' θεόν, ὥς φησιν ὁ Πλάτων (Legg. 773 d) 'ἑτέρῳ θεῷ νήφοντι κολαζόμενον' σωφρονίζειν.
15 ἀφαιρεῖ γὰρ ἡ κρᾶσις τοῦ οἴνου τὸ βλάπτον, οὐ συναναιροῦσα τὸ χρήσιμον. μηδ' ἡμεῖς οὖν τὴν ποιητικὴν ἡμερίδα τῶν Μουσῶν ἐκκόπτωμεν μηδ' ἀφανίζωμεν, ἀλλ' ὅπου μὲν ὑφ' ἡδονῆς ἀκράτου πρὸς δόξαν αὐθάδως θρασυνόμενον ἐξυβρίζει καὶ ὑλομανεῖ τὸ μυθῶδες αὐτῆς καὶ θεατρικόν, ἐπιλαμβανό-
20 μενοι κολούωμεν καὶ πιέζωμεν· ὅπου δ' ἅπτεταί τινος μούσης
F τῇ χάριτι καὶ τὸ γλυκὺ τοῦ λόγου καὶ ἀγωγὸν οὐκ ἄκαρπόν ἐστιν οὐδὲ κενόν, ἐνταῦθα φιλοσοφίαν εἰσάγωμεν καὶ καταμιγνύωμεν. ὥσπερ γὰρ ὁ μανδραγόρας ταῖς ἀμπέλοις παραφυόμενος καὶ διαδιδοὺς τὴν δύναμιν εἰς τὸν οἶνον μαλακω-
25 τέραν ποιεῖ τὴν καταφορὰν τοῖς πίνουσιν, οὕτω τοὺς λόγους ἡ ποίησις ἐκ φιλοσοφίας ἀναλαμβάνουσα ⟨καὶ προσφέρουσα⟩ μιγνυμένους πρὸς τὸ μυθῶδες ἐλαφρὰν καὶ προσφιλῆ παρέχει τοῖς νέοις τὴν μάθησιν. ὅθεν οὐ φευκτέον ἐστὶ τὰ ποιήματα

1 cf. 348 C Vors. 82 B 23 6 Epic. fr. 163 10 sq. cf. 451 C

4 σκλ. Mehler κηρῷ Ω 7 παραστ. C[1] περιστ. X[3]ZVWC[2] MαA[1] 18 Cohaerent ἡδ. ἀκρ. πρὸς δ. cf. 391 D ἡδονὴ ἄκρατος πρὸς τὸ λυποῦν 22 καταμ. ZCMΠNh καταμηνύωμεν O 24 διδοὺς G[1] 26 ἀναλ.] ἀνάγουσα S Suppl. Pat. coll. 37 F.

τοῖς φιλοσοφεῖν μέλλουσιν, ἀλλὰ ἐν ποιήμασι προφιλοσοφητέον ἐθιζομένους | ἐν τῷ τέρποντι τὸ χρήσιμον ζητεῖν καὶ ἀγαπᾶν· 16
εἰ δὲ μή, διαμάχεσθαι καὶ δυσχεραίνειν. ἀρχὴ γὰρ αὕτη παιδεύσεως,

> ἔργου δὲ παντὸς ἤν τις ἄρχηται καλῶς, 5
> καὶ τὰς τελευτὰς εἰκός ἐσθ' οὕτως ἔχειν

κατὰ τὸν Σοφοκλέα. (fr. 747)

2. Πρῶτον οὖν εἰσάγωμεν εἰς τὰ ποιήματα μηδὲν οὕτω μεμελετημένον ἔχοντας καὶ πρόχειρον ὡς τὸ 'πολλὰ ψεύδονται ἀοιδοί' τὰ μὲν ἑκόντες τὰ δ' ἄκοντες. ἑκόντες μέν, ὅτι πρὸς 10
ἡδονὴν ἀκοῆς καὶ χάριν, ἣν οἱ πλεῖστοι διώκουσιν, αὐστηροτέραν ἡγοῦνται τὴν ἀλήθειαν τοῦ ψεύδους. ἡ μὲν γὰρ ἔργῳ γινομένη, κἂν ἀτερπὲς ἔχῃ τὸ τέλος, οὐκ ἐξίσταται· τὸ δὲ B
πλαττόμενον λόγῳ ῥᾷστα παραχωρεῖ καὶ τρέπεται πρὸς τὸ ἥδιον ἐκ τοῦ λυποῦντος. οὔτε γὰρ μέτρον οὔτε τρόπος οὔτε λέξεως 15
ὄγκος οὔτ' εὐκαιρία μεταφορᾶς οὔτε ἁρμονία καὶ σύνθεσις ἔχει τοσοῦτον αἱμυλίας καὶ χάριτος ὅσον εὖ πεπλεγμένη διάθεσις μυθολογίας· ἀλλ' ὥσπερ ἐν γραφαῖς κινητικώτερόν ἐστι χρῶμα γραμμῆς διὰ τὸ ἀνδρείκελον καὶ ἀπατηλόν, οὕτως ἐν ποιήμασι μεμειγμένον πιθανότητι ψεῦδος ἐκπλήττει καὶ ἀγαπᾶ- 20
ται μᾶλλον τῆς ἀμύθου καὶ ἀπλάστου περὶ μέτρον καὶ λέξιν κατασκευῆς. ὅθεν ὁ Σωκράτης ἔκ τινων ἐνυπνίων ποιητικῆς ἁψάμενος αὐτὸς μέν, ἅτε δὴ γεγονὼς ἀληθείας ἀγωνιστὴς τὸν C
ἅπαντα βίον, οὐ πιθανὸς ἦν οὐδ' εὐφυὴς ψευδῶν δημιουργός, τοὺς δ' Αἰσώπου τοῖς ἔπεσι μύθους ἐνέμειξεν, ὡς ποίησιν οὐκ 25
οὖσαν ᾗ ψεῦδος μὴ πρόσεστι. θυσίας μὲν γὰρ ἀχόρους καὶ ἀναύλους ἴσμεν, οὐκ ἴσμεν δ' ἄμυθον οὐδ' ἀψευδῆ ποίησιν.

9 Aristot. Met. I 983a 4 22 Plat. Phaed. 61 b

1 προφ. G²XWM²ΠS προσφ. O πρ. τοῖς π. Z 8 εἰσάγειν εἰς τὰ π. δεῖ τὸν νέον μηδὲν Z τὸν νέον post ποίημ. add. X³C² 9 ἔχοντας Pat. ut subaudiatur „filios nostros" ἔχοντα Ω ὡς τὸ G²X³ZC²M²ΠMh ὥστε O 13 γενομ. ΓZα²A τὸ¹ C³MΠ om. O 17 πεποιημένη ZVα²AS² 25 ἐνεμ. Pat. ἐνέμιζεν WN ἐνόμιζεν O

τὰ δ' Ἐμπεδοκλέους ἔπη καὶ Παρμενίδου καὶ θηριακὰ Νικάνδρου καὶ γνωμολογίαι Θεόγνιδος λόγοι εἰσὶ κεχρημένοι παρὰ ποιητικῆς ὥσπερ ὄχημα τὸν ὄγκον καὶ τὸ μέτρον, ἵνα τὸ
☐ D πεζὸν διαφύγωσιν. ὅταν οὖν ἄτοπόν τι καὶ δυσχερὲς ἐν τοῖς
5 ποιήμασι λέγηται περὶ θεῶν ἢ δαιμόνων ἢ ἀρετῆς ὑπ' ἀνδρὸς ἐλλογίμου καὶ δόξαν ἔχοντος, ὁ μὲν ὡς ἀληθῆ προσδεξάμενος λόγον οἴχεται φερόμενος καὶ διέφθαρται τὴν δόξαν, ὁ δὲ μεμνημένος ἀεὶ καὶ κατέχων ἐναργῶς τῆς ποιητικῆς τὴν περὶ τὸ ψεῦδος γοητείαν καὶ δυνάμενος λέγειν ἑκάστοτε πρὸς αὐτήν
10 (Tr. adesp. 349)

'ὦ μηχάνημα λυγκὸς αἰολώτερον,

τί παίζουσα τὰς ὀφρῦς συνάγεις, τί δ' ἐξαπατῶσα προσποιῇ διδάσκειν;' οὐδὲν πείσεται δεινὸν οὐδὲ πιστεύσει φαῦλον, ἀλλ' ἐπιλήψεται μὲν αὑτοῦ φοβουμένου τὸν Ποσειδῶνα καὶ ταρ-
15 βοῦντος μὴ τὴν γῆν ἀναρρήξῃ καὶ ἀπογυμνώσῃ τὸν Ἅιδην,
E ἐπιλήψεται δὲ τῷ Ἀπόλλωνι χαλεπαίνοντος ὑπὲρ τοῦ πρώτου
☐ τῶν Ἀχαιῶν, ὃν (Aesch. fr. 350, 7)

αὐτὸς ὑμνῶν αὐτὸς ἐν δαίτῃ παρὼν
αὐτὸς τάδ' εἰπὼν αὐτός ἐστιν ὁ κτανών.

☐ 20 παύσεται δὲ τὸν φθιτὸν Ἀχιλλέα καὶ τὸν Ἀγαμέμνονα τον καθ' Ἅιδου δακρύων ἀδυνάτους καὶ ἀσθενεῖς χεῖρας ἐπιθυμίᾳ τοῦ ζῆν ὀρέγοντας. ἂν δέ που συνταράττηται τοῖς πάθεσι καὶ κρατῆται φαρμασσόμενος, οὐκ ὀκνήσει πρὸς ἑαυτὸν εἰπεῖν (λ 223)

'ἀλλὰ φόωσδε τάχιστα λιλαίεο· ταῦτα δὲ πάντα
25 ἴσθ', ἵνα καὶ μετόπισθε τεῇ εἴπησθα γυναικί.'

καὶ γὰρ τοῦτο χαριέντως Ὅμηρος εἰς τὴν νεκυίαν εἶπεν, ὡς
☐ F γυναικὸς ἀκρόασιν οὖσαν διὰ τὸ μυθῶδες. τοιαῦτα γάρ ἐστιν ἃ πλάττουσιν ἑκόντες οἱ ποιηταί· πλείονα δ' ἃ μὴ πλάττοντες

---

18 Τ 61 ss.

---

2 εἰσὶ λ. ci. Bern. κιχράμενοι ci. Mad. 3 τὸ μ. καὶ τὸν ὄ. Z 5 δαιμονίων Γ 11 λυγγὸς Ω corr. Nauck 16 τῷ ἀπ. ΓΥ² τοῦ ἀπόλλωνος Ο 18 δαίτι G³Z διαίτῃ (διαίτημα G) Ο 27 διὰ] δὴ Π (δὲ M)

ἀλλ' οἰόμενοι καὶ δοξάζοντες αὐτοὶ προσαναχρώννυνται τὸ ψεῦδος ἡμῖν· οἷον ἐπὶ τοῦ Διὸς εἰρηκότος Ὁμήρου X 210) |

'*ἐν δ' ἐτίθει δύο κῆρε τανηλεγέος θανάτοιο,* **17**
τὴν μὲν Ἀχιλλῆος τὴν δ' Ἕκτορος ἱπποδάμοιο,
ἕλκε δὲ μέσσα λαβών· ῥέπε δ' Ἕκτορος αἴσιμον ἦμαρ, 5
ᾤχετο δ' εἰς Ἀίδαο, λίπεν δέ ἑ Φοῖβος Ἀπόλλων'

τραγῳδίαν ὁ Αἰσχύλος ὅλην τῷ μύθῳ περιέθηκεν, ἐπιγράψας Ψυχοστασίαν καὶ παραστήσας ταῖς πλάστιγξι τοῦ Διὸς ἔνθεν μὲν τὴν Θέτιν ἔνθεν δὲ τὴν Ἠῶ, δεομένας ὑπὲρ τῶν υἱέων μαχομένων. τοῦτο δὲ παντὶ δῆλον, ὅτι μυθοποίημα καὶ πλάσμα 10 *πρὸς ἡδονὴν ἢ ἔκπληξιν ἀκροατοῦ γέγονε· τὸ δέ* Δ 84)

'*Ζεύς, ὅς τ' ἀνθρώπων ταμίης πολέμοιο τέτυκται' καὶ τό* (Aesch. fr. 156) B

'*θεὸς μὲν αἰτίαν φύει βροτοῖς,*
ὅταν κακῶσαι δῶμα παμπήδην θέλη,' 15

ταῦτα δ' ἤδη κατὰ δόξαν εἴρηται καὶ πίστιν αὐτῶν, ἣν ἔχουσιν ἀπάτην περὶ θεῶν καὶ ἄγνοιαν εἰς ἡμᾶς ἐκφερόντων καὶ μεταδιδόντων. πάλιν αἱ περὶ τὰς νεκυίας τερατουργίαι καὶ διαθέσεις ὀνόμασι φοβεροῖς ἐνδημιουργοῦσαι φάσματα καὶ εἴδωλα ποταμῶν φλεγομένων καὶ τόπων ἀγρίων καὶ κολασμά- 20 *των σκυθρωπῶν οὐ πάνυ πολλοὺς διαλανθάνουσιν ὅτι τὸ μυθῶδες αὐταῖς πολὺ καὶ τὸ ψεῦδος ὥσπερ τροφαῖς τὸ φαρμακῶδες ἐγκέκραται. καὶ οὔτε Ὅμηρος οὔτε Πίνδαρος οὔτε Σο-* C *φοκλῆς πεπεισμένοι ταῦτ' ἔχειν οὕτως ἔγραψαν* (Pind. fr. 131)

'*ἔνθεν τὸν ἄπειρον ἐρεύγονται σκότον* 25
βληχροὶ δνοφερᾶς νυκτὸς ποταμοί'

καί (ω 11)

'*πὰρ δ' ἴσαν Ὠκεανοῦ τε ῥοὰς καὶ Λευκάδα πέτρην'*

καί (Soph. fr. 748)

'*στενωπὸς Ἅιδου καὶ παλιρροία βυθοῦ.'* 30

---

8 Nauck, Fr. Tr. p. 88

---

9 *δεομ. δὲ* X¹vWC¹pM¹ *δεομ. δὴ* h 19 *φάσ.* G²XvZ *φαντάσματα* O 22 *αὐτοῖς* Ω corr. Hartm. *τροφ.*] *γραφαῖς* W

ὅσας μέντοι τὸν θάνατον ὡς οἰκτρὸν ἢ τὴν ἀταφίαν ὡς δεινὸν ὀλοφυρόμενοι καὶ δεδιότες φωνὰς ἐξενηνόχασι (λ 72)

□ 'μή μ' ἄκλαυστον ἄθαπτον ἰὼν ὄπιθεν καταλείπειν'

καί (Π 856, Χ 362)

5 'ψυχὴ δ' ἐκ ῥεθέων πταμένη Ἀιδόσδε βεβήκει,
ὃν πότμον γοόωσα, λιποῦσ' ἀνδρότητα καὶ ἥβην'

καί (Eurip. Iph. A 1218)

'μή μ' ἀπολέσῃς ἄωρον· ἡδὺ γὰρ τὸ φῶς
□ D λεύσσειν· τὰ δ' ὑπὸ γῆν μή μ' ἰδεῖν ἀναγκάσῃς',

10 αὗται πεπονθότων εἰσὶ καὶ προεαλωκότων ὑπὸ δόξης καὶ ἀπάτης. διὸ μᾶλλον ἅπτονται καὶ διαταράττουσιν ἡμᾶς, ἀναπιμπλαμένους τοῦ πάθους καὶ τῆς ἀσθενείας ἀφ' ἧς λέγονται. πρὸς ταῦτα δὴ πάλιν παρασκευάζωμεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἔχειν ἔναυλον ὅτι ποιητικῇ μὲν οὐ πάνυ μέλον ἐστὶ τῆς ἀληθείας, ἡ δὲ 15 περὶ ταῦτα ἀλήθεια καὶ τοῖς μηδὲν ἄλλο πεποιημένοις ἔργον ἢ γνῶσιν καὶ μάθησιν τοῦ ὄντος εὖ μάλα δυσθήρατός ἐστι καὶ δύσληπτος, ὡς ὁμολογοῦσιν αὐτοί. καὶ τὰ Ἐμπεδοκλέους ἔστω πρόχειρα ταυτί (fr. 2, 7)

E 'οὕτως οὔτ' ἐπιδερκτὰ τάδ' ἀνδράσιν οὔτ' ἐπακουστά
20 οὔτε νόῳ περιληπτά'

καὶ τὰ Ξενοφάνους (fr. 34)

'καὶ τὸ μὲν οὖν σαφὲς οὔτις ἀνὴρ γένετ' οὐδέ τις ἔσται
εἰδὼς ἀμφὶ θεῶν τε καὶ ἅσσα λέγω περὶ πάντων'

καὶ νὴ Δία τὰ Σωκράτους ἐξομνυμένου παρὰ Πλάτωνι τὴν 25 περὶ τούτων γνῶσιν. ἧττον γὰρ ὡς εἰδόσι τι περὶ τούτων προσέξουσι τοῖς ποιηταῖς ἐν οἷς τοὺς φιλοσόφους ἰλιγγιῶντας ὁρῶσιν.

3. Ἔτι δὲ μᾶλλον ἐπιστήσωμεν αὐτὸν ἅμα τῷ προσάγειν F τοῖς ποιήμασιν ὑπογράφοντες τὴν ποιητικὴν ὅτι μιμητικὴ

---

24 Plat. Phaed. 69 d et passim

---

1 ὅσας Larsen ὅσοι Ω 3 καταλείπειν M²ΠS² καταλιπεῖν O 10 προεαλ C προσεαλ. O 15 πεποιημ. ΓZVa²A πεπονημ. O 28 ἐπιστήσομεν G²MΠ -ωμεν O

τέχνη καὶ δύναμίς ἐστιν ἀντίστροφος τῇ ζωγραφίᾳ. καὶ μὴ
μόνον ἐκεῖνο τὸ θρυλούμενον ἀκηκοὼς ἔστω, ζωγραφίαν μὲν
εἶναι φθεγγομένην τὴν ποίησιν, ποίησιν δὲ σιγῶσαν τὴν ζω-
γραφίαν, | ἀλλὰ πρὸς τούτῳ διδάσκωμεν αὐτὸν ὅτι γεγραμ- 18
μένην σαύραν ἢ πίθηκον ἢ Θερσίτου πρόσωπον ἰδόντες ἡδό- 5
μεθα καὶ θαυμάζομεν οὐχ ὡς καλὸν ἀλλ' ὡς ὅμοιον. οὐσίᾳ
μὲν γὰρ οὐ δύναται καλὸν γενέσθαι τὸ αἰσχρόν· ἡ δὲ μίμησις,
ἄν τε περὶ φαῦλον ἄν τε περὶ χρηστὸν ἐφίκηται τῆς ὁμοιότη-
τος, ἐπαινεῖται. καὶ τοὐναντίον ἂν αἰσχροῦ σώματος εἰκόνα
καλὴν παράσχῃ, τὸ πρέπον καὶ τὸ εἰκὸς οὐκ ἀπέδωκεν. γρά- 10
φουσι δὲ καὶ πράξεις ἀτόπους ἔνιοι, καθάπερ Τιμόμαχος τὴν
Μηδείας τεκνοκτονίαν καὶ Θέων τὴν Ὀρέστου μητροκτονίαν
καὶ Παρράσιος τὴν Ὀδυσσέως προσποίητον μανίαν καὶ Χαιρε- B
φάνης ἀκολάστους ὁμιλίας γυναικῶν πρὸς ἄνδρας. ἐν οἷς μά-
λιστα δεῖ τὸν νέον ἐθίζεσθαι, διδασκόμενον ὅτι τὴν πρᾶξιν 15
οὐκ ἐπαινοῦμεν ἧς γέγονεν ἡ μίμησις, ἀλλὰ τὴν τέχνην εἰ
μεμίμηται προσηκόντως τὸ ὑποκείμενον. ἐπεὶ τοίνυν καὶ ποιη-
τικὴ πολλάκις ἔργα φαῦλα καὶ πάθη μοχθηρὰ καὶ ἤθη μιμη-
τικῶς ἀπαγγέλλει, δεῖ τὸ θαυμαζόμενον ἐν τούτοις καὶ κατορ-
θούμενον μήτ' ἀποδέχεσθαι τὸν νέον ὡς ἀληθὲς μήτε δοκιμάζειν 20
ὡς καλόν, ἀλλ' ἐπαινεῖν μόνον ὡς ἐναρμόττον τῷ ὑποκειμένῳ
προσώπῳ καὶ οἰκεῖον. ὥσπερ γὰρ ὑὸς βοὴν καὶ ψόφον τροχι- C
λίας καὶ πνευμάτων ῥοῖζον καὶ θαλάττης κτύπον ἀκούοντες
ἐνοχλούμεθα καὶ δυσχεραίνομεν, ἂν δέ τις πιθανῶς ταῦτα μι-
μῆται, καθάπερ Παρμένων τὴν ὗν καὶ Θεόδωρος τὰς τροχι- 25
λίας, ἡδόμεθα, καὶ νοσώδη μὲν ἄνθρωπον καὶ ὕπουλον ὡς
ἀτερπὲς θέαμα φεύγομεν, τὸν δ' Ἀριστοφῶντος Φιλοκτήτην
καὶ τὴν Σιλανίωνος Ἰοκάστην ὁμοίους φθίνουσι καὶ ἀποθνή-
σκουσι πεποιημένους ὁρῶντες χαίρομεν, οὕτως ὁ νέος ἀναγι-

---

2 58 B, 346 F 12—13 Aliter Plin. HN. XXXV, 36 13 Nicophanes est cf. Plin. ib. et Athen. 13, 567 b 22 cf. Plat. Rep. 436 b 24 sq. cf. 674 AB

---

13 παρρήσ. ΓΥpMh 28 ὁμ. X³ ὁμοίως O

γνώσκων ἃ Θερσίτης ὁ γελωτοποιὸς ἢ Σίσυφος ὁ φθορεὺς ἢ
Βάτραχος ὁ πορνοβοσκὸς λέγων ἢ πράττων πεποίηται, διδα-
σκέσθω τὴν μιμουμένην ταῦτα δύναμιν καὶ τέχνην ἐπαινεῖν,
D ἃς δὲ μιμεῖται διαθέσεις καὶ πράξεις προβάλλεσθαι καὶ κακίζειν.
5 οὐ γάρ ἐστι ταὐτὸ τὸ καλόν τι μιμεῖσθαι καὶ καλῶς. καλῶς γάρ
ἐστι τὸ πρεπόντως καὶ οἰκείως, οἰκεῖα δὲ καὶ πρέποντα τοῖς
αἰσχροῖς τὰ αἰσχρά. καὶ γὰρ αἱ Δαμωνίδα τοῦ χωλοῦ κρη-
πῖδες, ἃς ἀπολέσας εὔχετο τοῖς τοῦ κλέψαντος ἁρμόσαι ποσί,
φαῦλαι μὲν ἦσαν ἐκείνῳ δ' ἥρμοττον. καὶ τό (Eur. Phoen. 524)
10 'εἴπερ γὰρ ἀδικεῖν χρή, τυραννίδος πέρι
κάλλιστον ἀδικεῖν'
καὶ τό (Tr. adesp. 4)
'τοῦ μὲν δικαίου τὴν δόκησιν ἄρνυσο,
τὰ δ' ἔργα τοῦ πᾶν δρῶντος ἔνθα κερδανεῖς'
15 καί (Com. adesp. 117)
E 'τάλαντον ἡ προίξ. μὴ λάβω; ζῆν δ' ἔστι μοι
τάλαντον ὑπεριδόντι; τεύξομαι δ' ὕπνου
προέμενος; οὐ δώσω δὲ κἀν Ἅιδου δίκην
ὡς ἠσεβηκὼς εἰς τάλαντον ἀργυροῦν;'
20 μοχθηροὶ μέν εἰσι λόγοι καὶ ψευδεῖς, Ἐτεοκλεῖ δὲ καὶ Ἰξίονι
καὶ τοκογλύφῳ πρεσβύτῃ πρέποντες. ἂν οὖν ὑπομιμνήσκωμεν
F τοὺς παῖδας ὅτι ταῦτα οὐκ ἐπαινοῦντες οὐδὲ δοκιμάζοντες
ἀλλ' ὡς ἄτοπα καὶ φαῦλα φαύλοις καὶ ἀτόποις ἤθεσι καὶ
προσώποις περιτιθέντες γράφουσιν, οὐκ ἂν ὑπὸ τῆς δόξης
25 βλάπτοιντο τῶν ποιητῶν. ἀλλὰ τοὐναντίον ἡ πρὸς τὸ πρόσωπον
ὑποψία διαβάλλει καὶ τὸ πρᾶγμα καὶ τὸν λόγον, ὡς φαῦλον

---

1 cf. Herond. Mim. II ubi Battarus audit. 7 Damon audit apud Theonem (Progymn. V. 73), Dorion ap. Athen. 338 a

---

4 καὶ ante κακ. om. ΓCpM¹α¹N 5 οὐ ... μιμεῖσθαι om. G¹ τὸ om. qbS καλὸν] καλῶς X³ καὶ κ. recc. καλῶς C om. O 7 δαμ. ZA²N δημωνίδα (-ίδου G²X³vMΠS²) O 8 ἁρμ. Γ ἐναρμ. O 15 καὶ τὸ Kurtz 16 λάβω Grotius λαβὼν Γ λαβὼν καὶ O 25 βλάπτοιτο Γ. Hoc si verum, τοὺς παῖδας supra delendum

ὑπὸ φαύλου λεγόμενον καὶ πραττόμενον. οἷόν ἐστι καὶ τὸ τῆς συγκοιμήσεως τοῦ Πάριδος ἐκ τῆς μάχης ἀποδράντος. οὐδένα γὰρ ἄλλον ἀνθρώπων ἡμέρας συγκοιμώμενον γυναικὶ ποιήσας ἢ τὸν ἀκόλαστον καὶ μοιχικὸν ἐν αἰσχύνῃ δῆλός ἐστι καὶ ψόγῳ τιθέμενος τὴν τοιαύτην ἀκρασίαν. 5

4. Ἐν δὲ τούτοις | εὖ μάλα προσεκτέον εἴ τινας ὁ ποιητὴς 19 αὐτὸς ἐμφάσεις δίδωσι κατὰ τῶν λεγομένων ὡς δυσχεραινομένων ὑπ' αὐτοῦ. καθάπερ ὁ Μένανδρος ἐν τῷ προλόγῳ τῆς Θαΐδος πεποίηκεν (fr. 217)

'ἐμοὶ μὲν οὖν ἄειδε τοιαύτην, θεά, 10
θρασεῖαν ὡραίαν δὲ καὶ πιθανὴν ἅμα,
ἀδικοῦσαν ἀποκλείουσαν αἰτοῦσαν πυκνά,
μηθενὸς ἐρῶσαν, προσποιουμένην δ' ἀεί.'

ἄριστα δ' Ὅμηρος τῷ γένει τούτῳ κέχρηται· καὶ γὰρ προδιαβάλλει τὰ φαῦλα καὶ προσυνίστησι τὰ χρηστὰ τῶν λεγο- 15 μένων. προσυνίστησι μὲν οὕτως (ζ 148) B

'αὐτίκα μειλίχιον καὶ κερδαλέον φάτο μῦθον'

καί (Β 189)

'τὸν δ' ἀγανοῖς ἐπέεσσιν ἐρητύσασκε παραστάς·'

ἐν δὲ τῷ προδιαβάλλειν μονονοὺ μαρτύρεται καὶ διαγορεύει 20 μήτε χρῆσθαι μήτε προσέχειν ὡς οὖσιν ἀτόποις καὶ φαύλοις. οἷον τόν τ' Ἀγαμέμνονα μέλλων διηγεῖσθαι τῷ ἱερεῖ χρώμενον ἀπηνῶς προείρηκεν (Α 24)

'ἀλλ' οὐκ Ἀτρείδῃ Ἀγαμέμνονι ἥνδανε θυμῷ,
ἀλλὰ κακῶς ἀφίει,' 25

τουτέστιν ἀγρίως καὶ αὐθάδως καὶ παρὰ τὸ προσῆκον· τῷ τ' C Ἀχιλλεῖ τοὺς θρασεῖς λόγους περιτίθησιν (Α 225)

'οἰνοβαρές, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφοιο'

τὴν αὑτοῦ κρίσιν ὑπειπών (ib. 223)

'Πηλείδης δ' ἐξαῦτις ἀταρτηροῖς ἐπέεσσιν 30
Ἀτρείδην προσέειπε, καὶ οὔ πω λῆγε χόλοιο.'

---

1 καὶ λεγ. VC²MΠS 15 συνίστ. X¹vCS¹ 23 ἀπ.] ἀφειδῶς WC¹YpNS¹ 28 κρ. τ' Γ 29 αὐτοῦ Γh αὐτὴν O

καλὸν γὰρ εἰκὸς οὐθὲν εἶναι μετ' ὀργῆς καὶ αὐστηρῶς λεγόμενον. ὁμοίως ἐπὶ τῶν πράξεων (Ψ 24)

'ἦ ῥα, καὶ Ἕκτορα δῖον ἀεικέα μήδετο ἔργα,
πρηνέα πὰρ λεχέεσσι Μενοιτιάδαο τανύσσας.'

5 εὖ δὲ καὶ ταῖς ἐπιρρήσεσι χρῆται, καθάπερ τινὰ ψῆφον ἰδίαν D ἐπιφέρων τοῖς πραττομένοις ἢ λεγομένοις, ἐπὶ μὲν τῆς μοιχείας τοῦ Ἄρεως τοὺς θεοὺς ποιῶν λέγοντας (θ 329)

'οὐκ ἀρετᾷ κακὰ ἔργα· κιχάνει τοι βραδὺς ὠκύν',

ἐπὶ δὲ τῆς τοῦ Ἕκτορος ὑπερφροσύνης καὶ μεγαλαυχίας (Θ 198)

10 'ὣς ἔφατ' εὐχόμενος, νεμέσησε δὲ πότνια Ἥρη',

ἐπὶ δὲ τῆς Πανδάρου τοξείας (Δ 104)

'ὣς φάτ' Ἀθηναίη, τῷ δὲ φρένας ἄφρονι πεῖθεν.'

αὗται μὲν οὖν αἱ τῶν λόγων ἀποφάσεις καὶ δόξαι παντός εἰσι κατιδεῖν τοῦ προσέχοντος· ἑτέρας δ' ἐκ τῶν πραγμάτων E αὐτῶν παρέχουσι μαθήσεις, ὥσπερ ὁ Εὐριπίδης εἰπεῖν λέγεται 15 πρὸς τοὺς τὸν Ἰξίονα λοιδοροῦντας ὡς ἀσεβῆ καὶ μιαρόν, 'οὐ μέντοι πρότερον αὐτὸν ἐκ τῆς σκηνῆς ἐξήγαγον ἢ τῷ τροχῷ προσηλῶσαι'. παρὰ δ' Ὁμήρῳ σιωπώμενόν ἐστι τὸ τοιοῦτο γένος τῆς διδασκαλίας, ἔχει δ' ἀναθεώρησιν ὠφέλιμον ἐπὶ τῶν 20 διαβεβλημένων μάλιστα μύθων, οὓς ταῖς πάλαι μὲν ὑπονοίαις ἀλληγορίαις δὲ νῦν λεγομέναις παραβιαζόμενοι καὶ διαστρέφοντες ἔνιοι μοιχευομένην φασὶν Ἀφροδίτην ὑπ' Ἄρεως μηνύειν Ἥλιον, ὅτι τῷ τῆς Ἀφροδίτης ἀστέρι συνελθὼν ὁ τοῦ Ἄρεως μοιχικὰς ἀποτελεῖ γενέσεις, Ἡλίου δ' ἐπαναφερο- F μένου καὶ καταλαμβάνοντος οὐ λανθάνουσιν. τὸν δὲ τῆς Ἥρας 25 καλλωπισμὸν ἐπὶ τὸν Δία καὶ τὴν περὶ τὸν κεστὸν γοητείαν ἀέρος τινὰ κάθαρσιν εἶναι βούλονται τῷ πυρώδει πλησιάζοντος, ὥσπερ οὐκ αὐτοῦ τὰς λύσεις τοῦ ποιητοῦ διδόντος. ἐν

---

15 Nauck, Fr. Tr. p. 490 (cf. p. 457)

---

2 καὶ ἐπὶ Zh 7 (et infra v. 22. 24) Ἄρεως ΓΥ Ἄρεος O 19 ἔχει Ald. ἔχων ΓΥΜ¹S ἔχον O 23 ἡλ. secl. Amyot 26 τὰς . . . γοητείας ZMΠ 27 τινὰ Hch. τινὸς Ω τῷ π. G²X²ZVa²AhS τὸ πυρῶδες O 28 τοῦ π. τὰς λ. Xυ

μὲν γὰρ τοῖς περὶ τῆς Ἀφροδίτης διδάσκει τοὺς προσέχοντας, ὅτι μουσικὴ φαύλη καὶ ᾄσματα πονηρὰ καὶ λόγοι μοχθηρὰς ὑποθέσεις λαμβάνοντες ἀκόλαστα ποιοῦσιν ἤθη καὶ βίους ἀνάνδρους | καὶ ἀνθρώπους τρυφὴν καὶ μαλακίαν καὶ γυναικοκρασίαν ἀγαπῶντας (θ 249) 20 5

εἵματά τ' ἐξημοιβὰ λοετρά τε θερμὰ καὶ εὐνάς.

διὸ καὶ τὸν Ὀδυσσέα τῷ κιθαρῳδῷ προστάττοντα πεποίηκεν (θ 492)

'ἀλλ' ἄγε δὴ μετάβηθι καὶ ἵππου κόσμον ἄεισον',

καλῶς ὑφηγούμενος τὸ παρὰ τῶν φρονίμων καὶ νοῦν ἐχόντων 10 □ χρῆναι λαμβάνειν τοὺς μουσικοὺς καὶ ποιητικοὺς τὰς ὑποθέσεις. ἐν δὲ τοῖς περὶ τῆς Ἥρας ἄριστα τὴν ἀπὸ φαρμάκων καὶ γοητείας καὶ μετὰ δόλου πρὸς τοὺς ἄνδρας ὁμιλίαν καὶ χάριν ἔδειξεν οὐ μόνον ἐφήμερον καὶ ἀψίκορον καὶ ἀβέβαιον οὖσαν, ἀλλὰ καὶ μεταβάλλουσαν εἰς ἔχθραν καὶ ὀργήν, ὅταν B τὰ τῆς ἡδονῆς ἀπομαρανθῇ. τοιαῦτα γὰρ ὁ Ζεὺς ἀπειλεῖ καὶ 15 λέγει πρὸς αὐτήν (O 32)

'ὄφρα ἴδῃς ἤν τοι χραίσμῃ φιλότης τε καὶ εὐνή,
ἣν ἐμίγης ἐλθοῦσα θεῶν ἄπο καί μ' ἀπάτησας.'

ἡ γὰρ τῶν φαύλων διάθεσις ἔργων καὶ μίμησις ἂν προσαποδῷ 20 τὴν συμβαίνουσαν αἰσχύνην καὶ βλάβην τοῖς ἐργασαμένοις, ὠφέλησεν οὐκ ἔβλαψε τὸν ἀκροώμενον. οἱ γοῦν φιλόσοφοι παραδείγμασι χρῶνται, νουθετοῦντες καὶ παιδεύοντες ἐξ ὑποκειμένων, οἱ δὲ ποιηταὶ ταῦτα ποιοῦσι πλάττοντες αὐτοὶ C □ πράγματα καὶ μυθολογοῦντες. ὁ μὲν οὖν Μελάνθιος εἴτε 25 □ παίζων εἴτε σπουδάζων ἔλεγε διασῴζεσθαι τὴν Ἀθηναίων πόλιν ὑπὸ τῆς τῶν ῥητόρων διχοστασίας καὶ ταραχῆς· οὐ γὰρ ἀποκλίνειν ἅπαντας εἰς τὸν αὐτὸν τοῖχον, ἀλλὰ γίνεσθαί τινα τοῦ βλάπτοντος ἀνθολκὴν ἐν τῇ διαφορᾷ τῶν πολιτευομένων. αἱ δὲ τῶν ποιητῶν ὑπεναντιώσεις πρὸς αὐτοὺς ἀνταναφέρουσαι 30 τὴν πίστιν οὐκ ἐῶσιν ἰσχυρὰν ῥοπὴν γενέσθαι πρὸς τὸ βλάπτον.

---

4 γυναικοκρατίαν X[3] 6 εὐνάς ZCMΠNh εὐναί O 10 ἀφηγ. G[1] 12 φαρμ. Z τῶν φ. O 20 ἐργ. δι. Γ 30 πολιτῶν WYpM[1]NS πρὸς τοὺς αὐτ. G

ὅπου μὲν οὖν αὐτοὶ τῷ τιθέναι σύνεγγυς ἐκφανεῖς ποιοῦσι τὰς ἀντιλογίας, δεῖ τῷ βελτίονι συνηγορεῖν ὥσπερ ἐν τούτοις (Eur fr. 254)

D 'πόλλ', ὦ τέκνον, σφάλλουσιν ἀνθρώπους θεοί.'
5 'τὸ ῥᾷστον εἶπας, αἰτιάσασθαι θεούς.'

καὶ πάλιν (Eur. fr. 1069)

'χρυσοῦ σε πλήθει, τοῖσδε δ' οὐ χαίρειν χρεών.
σκαιόν γε πλουτεῖν κἄλλο μηδὲν εἰδέναι'

καί (Tr. adesp. 350)

10 'τί δῆτα θύειν δεῖ σε κατθανούμενον;'
'ἄμεινον· οὐδεὶς κάματος εὐσεβεῖν θεούς.'

τὰ γὰρ τοιαῦτα τὰς λύσεις ἔχει προδήλους, ἐὰν ὥσπερ εἴρηται, πρὸς τὰ βελτίονα τῇ κρίσει τοὺς νέους κατευθύνωμεν. ὅσα δ' εἴρηται μὲν ἀτόπως εὐθὺς δ' οὐ λέλυται, ταῦτα δεῖ τοῖς ἀλ-15 λαχόθι πρὸς τοὐναντίον εἰρημένοις ὑπ' αὐτῶν ἀνταναιρεῖν, E μὴ ἀχθομένους τῷ ποιητῇ μηδὲ χαλεπαίνοντας ... ἀλλ' ἐν ἤθει καὶ μετὰ παιδιᾶς λεγομένοις. εὐθύς, εἰ βούλει, πρὸς τὰς Ὁμηρικὰς τῶν θεῶν ῥίψεις ὑπ' ἀλλήλων καὶ τρώσεις ὑπ' ἀνθρώπων καὶ διαφορὰς καὶ χαλεπότητας (*H* 358)

20 'οἶσθα καὶ ἄλλον μῦθον ἀμείνονα τοῦδε νοῆσαι'

καὶ νοεῖς νὴ Δία καὶ λέγεις κρεῖττον ἀλλαχόθι καὶ βέλτιον τὰ τοιαῦτα 'θεοὶ ῥεῖα ζώοντες' (Z 138) καί (ζ 46)

'τῷ ἔνι τέρπονται μάκαρες θεοὶ ἤματα πάντα'

καὶ (Ω 525)

25 'ὡς γὰρ ἐπεκλώσαντο θεοὶ δειλοῖσι βροτοῖσι,
ζώειν ἀχνυμένοις· αὐτοὶ δέ τ' ἀκηδέες εἰσίν.'

F αὗται γάρ εἰσι δόξαι περὶ θεῶν ὑγιαίνουσαι καὶ ἀληθεῖς, ἐκεῖνα δὲ πέπλασται πρὸς ἔκπληξιν ἀνθρώπων. πάλιν Εὐριπίδου λέγοντος (fr. 972)

---

1 αὐτοὶ ... ποιοῦσι Pat. αὐτοῖς ... ποιεῖ Ω τὸ τιθ. G[s]Zp ad 4 εὐριπίδου p in mg. 7 τοῖσδε GX[s]V τούσδε O 10 θύειν Cob. οὖσιν (vel -σι) Ω κατθανεῖν Va[2]A 12 προχείρους α[2]A mg. 16 lac. ind. Pat. 23 ἤμ. π.] αἰὲν ἐόντες C 28 δ' περὶ θ. ὑγ. Γ ὑγ. π. θ. δ. O

'πολλαῖσι μορφαῖς οἱ θεοὶ σοφισμάτων □
σφάλλουσιν ἡμᾶς κρείττονες πεφυκότες' 21
οὐ χεῖρόν ἐστιν ὑπενεγκεῖν τό (fr. 292, 7)
'εἰ θεοί τι δρῶσι φλαῦρον, οὔκ εἰσιν θεοί', □
βέλτιον εἰρημένον ὑπ' αὐτοῦ. καὶ τοῦ Πινδάρου σφόδρα 5
πικρῶς καὶ παροξυντικῶς εἰρηκότος (Isth. IV 48)
'χρὴ δὲ πᾶν ἔρδοντ' ἀμαυρῶσαι τὸν ἐχθρόν',
'ἀλλ' αὐτός γε σὺ λέγεις ὅτι (Isth. VII 47)
τὸ πὰρ δίκαν
γλυκὺ πικροτάτα μένει τελευτά,' 10
καὶ τοῦ Σοφοκλέους (fr. 749)
'τὸ κέρδος ἡδύ, κἂν ἀπὸ ψευδῶν ἴῃ',
καὶ μὴν σοῦ γ' ἀκηκόαμεν ὡς (fr. 750)
'οὐκ ἐξάγουσι καρπὸν οἱ ψευδεῖς λόγοι.'
πρὸς δ' ἐκεῖνα τὰ περὶ τοῦ πλούτου (fr. 85, 6) B
'δεινὸς γὰρ ἕρπειν πλοῦτος ἔς τε τἄβατα 16
καὶ †πρὸς τὰ βατὰ καὶ ὁπόθεν πένης ἀνὴρ □
οὐδ' εὐτυχὼν δύναιτ' ἂν ὧν ἐρᾷ τυχεῖν.
καὶ γὰρ δυσειδὲς σῶμα καὶ δυσώνυμον
γλώσσῃ σοφὸν τίθησιν εὔμορφόν τ' ἰδεῖν' 20
ἀντιπαραθήσει πολλὰ τῶν Σοφοκλέους, ὧν καὶ ταῦτα ἐστί
(fr. 751)
'γένοιτο κἂν ἄπλουτος ἐν τιμαῖς ἀνήρ'
καί (fr. 752)
'οὐδὲν κακίων πτωχός, εἰ καλῶς φρονεῖ' 25
καί (fr. 534)
'ἀλλὰ τῶν πολλῶν καλῶν
τίς χάρις, εἰ κακόβουλος
φροντὶς ἐκτρέφει τὸν εὐαίωνα πλοῦτον;' C

---

4 φλ. GXυ p. c. φαῦλον O 5 παρ' αὐτοῦ C 9—10 τῷ . . . γλυκεῖ M²Π 12 ἴῃ (Brunckii) p ᾖ Z ἐῇ C εἴῃ O 16 ἔς Stob. πρὸς G²ZV om. O τἄβατα et τὰ βατὰ varie dist. codd. 18 εὐτ. Stob. ἐντ. Z τυχὼν O 19 ὄμμα Z 25 φρ. ΓZWCh φρονοῖ O

ὁ δὲ Μένανδρος ἐπῆρε μὲν ἀμέλει τὴν φιληδονίαν καὶ ὑπεχαύνωσε τοῖς ἐρωτικοῖς καὶ διαπύροις ἐκείνοις (fr. 611)

'ἅπανθ' ὅσα ζῇ καὶ τὸν ἥλιον βλέπει
τὸν κοινὸν ἡμῖν, δοῦλα ταῦτ' ἔσθ' ἡδονῆς.'

5 πάλιν δ' ἐπέστρεψε καὶ περιέσπασε πρὸς τὸ καλὸν ἡμᾶς καὶ τὴν θρασύτητα τῆς ἀκολασίας ἐξέκοψεν εἰπών (fr. 756)

'ὄνειδος αἰσχρὸς βίος ὅμως κἂν ἡδὺς ᾖ.'

ταῦτα γὰρ ἐκείνοις μέν ἐστιν ὑπεναντία, βελτίω δὲ καὶ χρησιμώτερα. δυεῖν οὖν θάτερον ἡ τοιαύτη τῶν ἐναντίων ποιήσει D παράθεσις καὶ κατανόησις, ἢ παράξει πρὸς τὸ βέλτιον ἢ καὶ 11 τοῦ χείρονος ἀποστήσει τὴν πίστιν.

ἂν δ' αὐτοὶ μὴ διδῶσι τῶν ἀτόπως εἰρημένων λύσεις, οὐ χεῖρόν ἐστιν ἑτέρων ἐνδόξων ἀποφάσεις ἀντιτάττοντας ὥσπερ ἐπὶ ζυγοῦ ποιεῖν πρὸς τὸ βέλτιον. οἷον τοῦ Ἀλέξιδος κινοῦν-15 τος ἐνίους ὅταν λέγῃ (fr. 271)

'τὰς ἡδονὰς δεῖ συλλέγειν τὸν σώφρονα.
τρεῖς δ' εἰσὶν αἵ γε τὴν δύναμιν κεκτημέναι
τὴν ὡς ἀληθῶς συντελοῦσαν τῷ βίῳ,
τὸ πιεῖν τὸ φαγεῖν τὸ τῆς Ἀφροδίτης τυγχάνειν·
20 τὰ δ' ἄλλα προσθήκας ἅπαντα χρὴ καλεῖν',

E ὑπομνηστέον ὅτι Σωκράτης τοὐναντίον ἔλεγε, τοὺς μὲν φαύλους ζῆν ἕνεκα τοῦ ἐσθίειν καὶ πίνειν τοὺς δ' ἀγαθοὺς ἐσθίειν καὶ πίνειν ἕνεκα τοῦ ζῆν. πρὸς δὲ τὸν γράψαντα

'ποτὶ τὸν πονηρὸν οὐκ ἄχρηστον ὅπλον ἁ πονηρία'

25 τρόπον τινὰ συνεξομοιοῦσθαι κελεύοντα τοῖς πονηροῖς, τὸ τοῦ Διογένους παραβαλεῖν ἔστιν· ἐρωτηθεὶς γὰρ ὅπως ἄν τις ἀμύναιτο τὸν ἐχθρόν, 'αὐτός' ἔφη 'καλὸς κἀγαθὸς γενόμενος'.

---

21 Muson. p. 102, 10, Athen. 158 f. 24 Epicharm. 275 cf. 534 A 26 cf. 88 A

---

7 ὄν. VYM²Π ὄν. δὲ O δ' ὅμως ZΠ 8 εἰσιν ΓZYS 10 παρ. X²ZCpMΠ ταράξει O 12 μὲν μὴ CM²Π ἀτ.] ἀπίστως Z 14 ποιεῖν] ῥέπειν Z 19 τὸ φ. τὸ π. Z 20 χρὴ] δεῖ Xv 22 ἕν. ante τοῦ ΓZ post πίν. O

δεῖ δὲ τῷ Διογένει καὶ πρὸς τὸν Σοφοκλέα χρήσασθαι· πολλὰς γὰρ ἀνθρώπων μυριάδας ἐμβέβληκεν εἰς ἀθυμίαν περὶ τῶν μυστηρίων ταῦτα γράψας (fr. 753)

'ὡς τρισόλβιοι
κεῖνοι βροτῶν, οἳ ταῦτα δερχθέντες τέλη F
μόλωσ' ἐς Ἅιδου· τοῖσδε γὰρ μόνοις ἐκεῖ 6
ζῆν ἔστι, τοῖς δ' ἄλλοισι πάντ' ἔχειν κακά.'

Διογένης δ' ἀκούσας τι τοιοῦτον 'τί λέγεις;' ἔφη. 'κρείττονα μοῖραν ἕξει Παταικίων ὁ κλέπτης ἀποθανὼν ἢ Ἐπαμεινώνδας ὅτι | μεμύηται;' Τιμοθέῳ μὲν γὰρ ᾄδοντι τὴν Ἄρτεμιν ἐν τῷ 22 *θεάτρῳ* (fr. 3) *'μαινάδα θυάδα φοιβάδα λυσσάδα' Κινησίας* 11 *εὐθὺς ἀντεφώνησε 'τοιαύτη σοι θυγάτηρ γένοιτο'. χάριεν δὲ καὶ τὸ τοῦ Βίωνος πρὸς τὸν Θέογνιν λέγοντα* (177)

'πᾶς γὰρ ἀνὴρ πενίῃ δεδμημένος οὔτε τι εἰπεῖν
οὔθ' ἔρξαι δύναται, γλῶσσα δέ οἱ δέδεται' 15

'πῶς οὖν σὺ πένης ὢν φλυαρεῖς τοσαῦτα καὶ καταδολεσχεῖς ἡμῶν;'

5. *Δεῖ δὲ μηδὲ τὰς ἐκ τῶν παρακειμένων ἢ συμφραζομένων παραλιπεῖν ἀφορμὰς πρὸς τὴν ἐπανόρθωσιν, ἀλλ' ὥσπερ οἱ ἰατροὶ τῆς κανθαρίδος οὔσης θανασίμου τοὺς πόδας ὅμως* 20 *καὶ τὰ πτερὰ βοηθεῖν οἴονται καὶ ἀναλύειν τὴν δύναμιν,* B *οὕτως ἐν τοῖς ποιήμασι, κἂν ὄνομα κἂν ῥῆμα παρακείμενον ἀμβλυτέραν ποιῇ τὴν πρὸς τὸ χεῖρον ἀπαγωγήν, ἐπιλαμβάνεσθαι καὶ προσδιασαφεῖν, ὡς ἐπὶ τούτων ἔνιοι ποιοῦσι* (δ 197)

'τοῦτό νύ που γέρας ἐστὶν ὀιζυροῖσι βροτοῖσι, 25
κείρασθαί τε κόμην βαλέειν τ' ἀπὸ δάκρυ παρειῶν'

καί (Ω 525)

'ὣς γὰρ ἐπεκλώσαντο θεοὶ δειλοῖσι βροτοῖσι,
ζώειν ἀχνυμένοις.'

---

8 cf. Diog. L. VI 39 **10** cf. 170 A

---

1 *τὸν διογένην* (-*ένη* G) ΓZVMΠ 2 *ἐμβ. εἰς ἀθ.* ΓZ *ἐμπέπληκεν ἀθυμίας* O 7 *ἔχειν* Pat. *ἐκεῖνα* (*ἐκεῖ* ZM²Π) Ω 22 *καὶ ἐν τοῖς* Z

οὐ γὰρ ἁπλῶς εἶπε καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ὑπὸ θεῶν ἐπικε-
κλῶσθαι λυπηρὸν βίον, ἀλλὰ τοῖς ἄφροσι καὶ ἀνοήτοις, οὓς
C δειλαίους καὶ οἰκτροὺς διὰ μοχθηρίαν ὄντας εἴωθε 'δειλοὺς'
καὶ 'ὀιζυροὺς' προσαγορεύειν.

5 **6.** Ἄλλος τοίνυν τρόπος ἐστὶ τὰς ἐν τοῖς ποιήμασιν ὑποψίας
πρὸς τὸ βέλτιον ἐκ τοῦ χείρονος μεθιστὰς ὁ διὰ τῶν ὀνομάτων
τῆς συνηθείας, περὶ ὃν δεῖ τὸν νέον γεγυμνάσθαι μᾶλλον ἢ
περὶ τὰς λεγομένας γλώττας. ἐκεῖνο μὲν γὰρ φιλόλογον, καὶ
οὐκ ἀηδὲς ὅτι 'ῥιγεδανὴ' (Τ 325) κακοθάνατός ἐστιν εἰδέναι,
□ 10 ('δάνον' γὰρ Μακεδόνες τὸν θάνατον καλοῦσι), 'καμμονίην' δὲ
νίκην Αἰολεῖς τὴν ἐξ ἐπιμονῆς καὶ καρτερίας, Δρύοπες δὲ
'πόπους' τοὺς δαίμονας. τουτὶ δ' ἀναγκαῖον καὶ χρήσιμον, εἰ
D μέλλομεν ἐκ τῶν ποιημάτων ὠφελήσεσθαι καὶ μὴ βλαβήσεσθαι,
τὸ γιγνώσκειν πῶς τοῖς τῶν θεῶν ὀνόμασιν οἱ ποιηταὶ χρῶν-
15 ται καὶ πάλιν τοῖς τῶν κακῶν καὶ ἀγαθῶν, καὶ τί τὴν Τύχην
καὶ τὴν Μοῖραν νοοῦντες ὀνομάζουσι, καὶ πότερον ταῦτα τῶν
ἁπλῶς ἢ τῶν πολλαχῶς λεγομένων ἐστὶ παρ' αὐτοῖς, ὥσπερ
ἄλλα πολλά. καὶ γὰρ 'οἶκον' ποτὲ μὲν τὴν οἰκίαν καλοῦσιν
□ (ε 42) 'οἶκον ἐς ὑψόροφον' ποτὲ δὲ τὴν οὐσίαν (δ 318) 'ἐσθίε-
20 ταί μοι οἶκος', καὶ 'βίοτον' ποτὲ μὲν τὸ ζῆν (Ν 562)

'ἀμενήνωσεν δέ οἱ αἰχμὴν
κυανοχαῖτα Ποσειδάων, βιότοιο μεγήρας'

E ποτὲ δὲ τὰ χρήματα (ν 419)

'βίοτον δέ μοι ἄλλοι ἔδουσι',

25 καὶ τῷ 'ἀλύειν' ποτὲ μὲν ἀντὶ τοῦ δάκνεσθαι καὶ ἀπορεῖσθαι
κέχρηνται (Ε 352)

'ὣς ἔφαθ', ἡ δ' ἀλύουσ' ἀπεβήσετο, τείρετο δ' αἰνῶς'

ποτὲ δ' ἀντὶ τοῦ γαυριᾶν καὶ χαίρειν (σ 333, 393)

'ἦ ἀλύεις ὅτι Ἶρον ἐνίκησας τὸν ἀλήτην;'

---

1 καὶ om. Z 3 δειλ. J^2Π δολίους O 7 περὶ ὧν Π δεῖ ΓZC χρὴ O 8 μὲν γαρ. Inc. D 9 ῥιγεδανός Δ 10 οἱ μακ. ZΠ 13 μέλλομεν Madv. μέλλοιμεν Ω ποιητῶν C ὠφ. Γ ὠφεληθήσεσθαι O 15 τύχην D ψυχὴν O 16 καί^1 post. τύχ.] τί D 20 βίοτον Wytt. τὸν βίον Ω 25 τῷ G^2X^3WD τὸ O 26 κέχρηνται Pat. κέχρηται Ω (an de Homero solo cogitat?)

καὶ τῷ ‘θοάζειν’ ἢ τὸ κινεῖσθαι σημαίνουσιν, ὡς Εὐριπίδης (fr. 145)

‘κῆτος θοάζον ἐξ Ἀτλαντικῆς ἁλός’,

ἢ τὸ καθέζεσθαι [καὶ θαάσσειν], ὡς Σοφοκλῆς (OR 2)

‘τίνας πόθ’ ἕδρας τάσδε μοι θοάζετε 5
ἱκτηρίοις κλάδοισιν ἐξεστεμμένοι;’ F

χάριεν δὲ καὶ τὸ τὴν χρείαν τὴν τῶν ὀνομάτων συνοικειοῦν τοῖς ὑποκειμένοις πράγμασιν, ὡς οἱ γραμματικοὶ διδάσκουσιν, ἄλλην πρὸς ἄλλα δύναμιν λαμβανόντων, οἷόν ἐστι (Hes. OD 643)

νῆ’ ὀλίγην αἰνεῖν, μεγάλῃ δ’ ἐνὶ φορτία θέσθαι. 10

τῷ μὲν γὰρ ‘αἰνεῖν’ σημαίνεται τὸ ἐπαινεῖν, αὐτῷ δὲ τῷ ἐπαινεῖν ἀντὶ τοῦ παραιτεῖσθαι νῦν κέχρηται, καθάπερ ἐν τῇ συνηθείᾳ ‘καλῶς’ φαμὲν ‘ἔχειν’ καὶ ‘χαίρειν’ κελεύομεν, ὅταν μὴ δεώμεθα μηδὲ λαμβάνωμεν. οὕτω δὲ καὶ τὴν ‘ἐπαινὴν 23 Περσεφόνειαν’ ἔνιοί φασιν ὡς παραιτητὴν εἰρῆσθαι. ταύτην 15 δὴ τὴν διαίρεσιν καὶ διάκρισιν τῶν ὀνομάτων ἐν τοῖς μείζοσι καὶ σπουδαιοτέροις παραφυλάττοντες ἀπὸ τῶν θεῶν ἀρχώμεθα διδάσκειν τοὺς νέους ὅτι χρῶνται τοῖς τῶν θεῶν ὀνόμασιν οἱ ποιηταὶ ποτὲ μὲν αὐτῶν ἐκείνων ἐφαπτόμενοι τῇ ἐννοίᾳ, ποτὲ δὲ δυνάμεις τινὰς ὧν οἱ θεοὶ δοτῆρές εἰσι καὶ καθηγεμόνες 20 ὁμωνύμως προσαγορεύοντες. οἷον εὐθὺς ὁ Ἀρχίλοχος, ὅταν μὲν εὐχόμενος λέγῃ (fr. 75)

‘κλῦθ’ ἄναξ Ἥφαιστε καί μοι σύμμαχος γουνουμένῳ
ἵλαος γενοῦ, χαρίζευ δ’ οἷάπερ χαρίζεαι’, B

αὐτὸν τὸν θεὸν κατακαλούμενος δῆλός ἐστιν· ὅταν δὲ τὸν ἄνδρα 25 τῆς ἀδελφῆς ἠφανισμένον ἐν θαλάττῃ καὶ μὴ τυχόντα νομίμου ταφῆς θρηνῶν λέγῃ μετριώτερον ἂν τὴν συμφορὰν ἐνεγκεῖν (fr. 12),

---

14 Plut. Comm. in Hes. Erga 643 (= fr. 61 Bern.)

---

1 τῷ (ante θοάζ.) W τὸ O 4 secl. Rsk. 7 alt. τὴν om. G p. c. pMΠS[1]Δ 9 ἄλλο πρὸς ἄλλην δύν. λαμβάνοντες D 10 θέσθαι α[2]AΔ τίθεσθαι O 11 τῷ μὲν X[3]WC[2]pMΠD τὸ μὲν O 11 σημ. — 12 ἐπ. secl. Pat. 11 αὐτῷ δὲ τῷ G[2]X[3]WCp αὐτὸ δὲ τὸ O 16 καὶ διάκ. GZ καὶ τὴν διάκ. O 24 χαρίζεται XυCY 25 κατακ. Γ (ἀνακ. X[3]) ἐπικ. O 27 θρηνῶν Δ om. O

'εἰ κείνου κεφαλὴν καὶ χαρίεντα μέλεα
Ἥφαιστος καθαροῖσιν ἐν εἵμασιν ἀμφεπονήθη',
τὸ πῦρ οὕτως, οὐ τὸν θεὸν προσηγόρευκε. πάλιν δ' ὁ μὲν
Εὐριπίδης εἰπὼν ἐν ὅρκῳ (Phoen. 1006)
5 'μὰ τὸν μετ' ἄστρων Ζῆν' Ἄρη τε φοίνιον'
αὐτοὺς τοὺς θεοὺς ὠνόμακε· τοῦ δὲ Σοφοκλέους λέγοντος (fr. 754)
'τυφλὸς γάρ, ὦ γυναῖκες, οὐδ' ὁρῶν Ἄρης
C σνὸς προσώπῳ πάντα τυρβάζει κακά'
τὸν πόλεμον ἔστιν ὑπακοῦσαι, καθάπερ αὖ τὸν χαλκὸν Ὁμήρου
10 λέγοντος (*H* 329)
'τῶν νῦν αἷμα κελαινὸν ἐύρροον ἀμφὶ Σκάμανδρον
ἐσκέδασ' ὀξὺς Ἄρης.'
πολλῶν οὖν οὕτω λεγομένων εἰδέναι δεῖ καὶ μνημονεύειν ὅτι
καὶ τῷ τοῦ Διὸς καὶ Ζηνὸς ὀνόματι ποτὲ μὲν τὸν θεὸν ποτὲ
15 δὲ τὴν τύχην πολλάκις δὲ τὴν εἱμαρμένην προσαγορεύουσιν.
ὅταν μὲν γὰρ λέγωσι 'Ζεῦ πάτερ, Ἴδηθεν μεδέων' (Hom. *Γ*
276 et alibi) καί (Tr. adesp. 351)
D 'ὦ Ζεῦ, τίς εἶναί φησι σοῦ σοφώτερος;'
τὸν θεὸν αὐτὸν λέγουσιν· ὅταν δὲ ταῖς αἰτίαις τῶν γιγνομέ-
20 νων πάντων ἐπονομάζωσι τὸν Δία καὶ λέγωσι (*A* 3)
'πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς Ἄϊδι προΐαψεν
— — Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή',
τὴν εἱμαρμένην. οὐ γὰρ τὸν θεὸν ὁ ποιητὴς οἴεται κακὰ μη-
χανᾶσθαι τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλὰ τὴν τῶν πραγμάτων ἀνάγκην
25 ὀρθῶς ὑποδείκνυσιν ὅτι καὶ πόλεσι καὶ στρατοπέδοις καὶ
ἡγεμόσιν, ἂν μὲν σωφρονῶσιν, εὖ πράττειν πέπρωται καὶ
κρατεῖν τῶν πολεμίων, ἂν δ' εἰς πάθη καὶ ἁμαρτίας ἐμπεσόντες
E ὥσπερ οὗτοι διαφέρωνται πρὸς ἀλλήλους καὶ στασιάζωσιν, ἀσχη-
μονεῖν καὶ ταράττεσθαι καὶ κακῶς ἀπαλλάττειν.

---

23 cf. 1050 B

---

3 προσηγόρευκε G -σε O 6 ὠνόμασε Z 9 αὖ τὸν GVD αὐτὸν O (χαλκ. αὐτ. vZ) 16 add. κύδιστε μέγιστε Z κ. μ. δὸς νίκην Αἴαντι *Γ* 18 φησι *Γ*ZD φήσει O 21 add. ἡρώων ... πᾶσι *Γ*Z 23 κακὰ μηχ. N[2]D κακομηχ. O 29 ταρ. CD ἐκταρ. O

εἱμαρμένον γὰρ τῶν κακῶν βουλευμάτων
κακὰς ἀμοιβάς ἐστι καρποῦσθαι βροτοῖς. (Tr. adesp. 352)
καὶ μὴν ὁ Ἡσίοδος τὸν Προμηθέα ποιῶν τῷ Ἐπιμηθεῖ παρακελευόμενον (OD 86)
'μή ποτε δῶρα 5
δέξασθαι πὰρ Ζηνὸς Ὀλυμπίου ἀλλ' ἀποπέμπειν',
ἐπὶ τῇ τῆς τύχης δυνάμει τῷ τοῦ Διὸς ὀνόματι κέχρηται· τὰ γὰρ τυχηρὰ τῶν ἀγαθῶν Διὸς δῶρα κέκληκε, πλούτους καὶ γάμους καὶ ἀρχὰς καὶ πάντα ὅλως τὰ ἐκτός, ὧν ἡ κτῆσις ἀνόνητός ἐστι τοῖς χρῆσθαι καλῶς μὴ δυναμένοις. διὸ καὶ τὸν F *Ἐπιμηθέα φαῦλον ὄντα καὶ ἀνόητον οἴεται δεῖν φυλάττεσθαι* 11 *καὶ δεδιέναι τὰς εὐτυχίας, ὡς βλαβησόμενον καὶ διαφθαρησόμενον ὑπ' αὐτῶν. καὶ πάλιν ὅταν λέγῃ* (OD 717)
'μηδέ ποτ' οὐλομένην πενίην θυμοφθόρον ἀνδρί
τέτλαθ' ὀνειδίζειν, μακάρων δόσιν αἰὲν ἐόντων', 15
θεόσδοτον νῦν τὸ τυχηρὸν εἴρηκεν, ὡς οὐκ ἄξιον ἐγκαλεῖν τοῖς διὰ τὴν τύχην πενομένοις, ἀλλὰ τὴν μετ' ἀργίας | καὶ μαλακίας καὶ πολυτελείας ἀπορίαν αἰσχρὰν καὶ ἐπονείδιστον οὖσαν. 24 *οὔπω γὰρ αὐτὸ τοὔνομα τῆς τύχης λέγοντες, εἰδότες δὲ τὴν τῆς ἀτάκτως καὶ ἀορίστως περιφερομένης αἰτίας* 20 *δύναμιν ἰσχυρὰν καὶ ἀφύλακτον οὖσαν ἀνθρωπίνῳ λογισμῷ τοῖς τῶν θεῶν ὀνόμασιν ἐξέφραζον, ὥσπερ ἡμεῖς καὶ πράγματα καὶ ἤθη καὶ νὴ Δία λόγους καὶ ἄνδρας εἰώθαμεν δαιμονίους καὶ θείους προσαγορεύειν. τούτων δὴ τὰ πολλὰ τῶν ἀτόπως περὶ τοῦ Διὸς λέγεσθαι δοκούντων ἐπανορθωτέον, ὧν ἐστι* 25 *καὶ ταῦτα* (Ω 527 et Plat. Rep. 379 d)
'δοιοὶ γάρ τε πίθοι κατακείαται ἐν Διὸς οὔδει
κηρῶν ἔμπλειοι, ὁ μὲν ἐσθλῶν, αὐτὰρ ὁ δειλῶν' B
καί (Η 69)

1—2 *κατὰ τὸν σοφοκλέα* add. X[3] mg. 5 *δῶρον* Z cum codd. Hes. 6 *πὰρ* GXhSΔ *παρὰ* O 12 *φθαρησ.* ΓV 16 *ἄξιον* ⟨*ὂν*⟩ Pat. dissuadet Wil. 17 post. *ἀργ.* add. *καὶ ῥαθυμίας* Π 18 *ἀπορίαν κακίζειν* D 23 *καὶ λόγους* D 24 *τούτων* X[1] *οὕτω* D *τούτῳ* O

'ὅρκια μὲν Κρονίδης ὑψίζυγος οὐκ ἐτέλεσσεν,
ἀλλὰ κακὰ φρονέων τεκμαίρεται ἀμφοτέροισι'
καί (Θ 81)
'τότε γάρ ῥα κυλίνδετο πήματος ἀρχή
5 Τρωσί τε καὶ Δαναοῖσι Διὸς μεγάλου διὰ βουλάς',
ὡς περὶ τῆς τύχης ἢ τῆς εἱμαρμένης λεγομένων, ἐν αἷς τὸ ἀσυλλόγιστον ἡμῖν τῆς αἰτίας καὶ ὅλως οὐ καθ' ἡμᾶς. ὅπου δὲ τὸ προσῆκον καὶ κατὰ λόγον καὶ εἰκός ἐστιν, ἐνταῦθα κυρίως ὀνομάζεσθαι τὸν θεὸν νομίζωμεν, ὥσπερ ἐν τούτοις (Λ 540)
10 'αὐτὰρ ὁ τῶν ἄλλων ἐπεπωλεῖτο στίχας ἀνδρῶν,
C Αἴαντος δ' ἀλέεινε μάχην Τελαμωνιάδαο·
Ζεὺς γάρ οἱ νεμέσασκ' ὅτ' ἀμείνονι φωτὶ μάχοιτο'
καί (Tr. adesp. 353)
'Ζεὺς γὰρ τὰ μὲν τοιαῦτα φροντίζει βροτῶν,
15 τὰ μικρὰ δ' ἄλλοις δαίμοσιν παρεὶς ἐᾷ.'

Σφόδρα δὲ δεῖ καὶ τοῖς ἄλλοις ὀνόμασι προσέχειν, κατὰ πολλὰ πράγματα κινουμένοις καὶ μεθισταμένοις ὑπὸ τῶν ποιητῶν. οἷόν ἐστι καὶ τὸ τῆς ἀρετῆς. ἐπεὶ γὰρ οὐ μόνον ἔμφρονας παρέχεται καὶ δικαίους καὶ ἀγαθοὺς ἐν πράξεσι καὶ λόγοις, 20 ἀλλὰ καὶ δόξας ἐπιεικῶς καὶ δυνάμεις περιτίθησιν, παρὰ τοῦτο ποιοῦνται καὶ τὴν εὐδοξίαν ἀρετὴν καὶ τὴν δύναμιν, ὀνομάζον- D τες ὥσπερ 'ἐλαίαν' τὸν ἀπὸ τῆς ἐλαίας, καὶ 'φηγὸν' τὸν ἀπὸ τῆς φηγοῦ καρπὸν ὁμωνύμως τοῖς φέρουσιν. οὐκοῦν ὁ νέος ἡμῖν, ὅταν μὲν λέγωσι (Hes. OD 289)
25 'τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν'
καί (Λ 90)
'τῆμος σφῇ ἀρετῇ Δαναοὶ ῥήξαντο φάλαγγας'

---

7 αἰτίας σημαίνεται D 9 νομίζωμεν (Wytt.) G ex corr. Ch -ομεν 0 10 ἀνδρῶν ἡρώων hSΔ 12 Deest in Hom. cit Arist. Rhet. 1387a νεμέσασχ' Arist. ἐνεμέσα (-έσσα Xυ) καὶ ΓZ[1] ἐνεμέσα (vel -έσσ vel -ησα) 0 ὅταν (corr. G[2]X[3]) ἀμ. φ. μ. ΓZ om. 0 cf. 36 A 14 μέγιστα pro μὲν τ. D 20 περιτ. Pat. περιποίησιν Γ περιποιεῖ (-εῖται D) 0 παρὰ hD ἁ παρὰ (sic) υ οὐ παρὰ 0 21 ἐνδοξ. Rsk. τὴν ante δύν. (Rsk.) habet X[3] om. 0 27 φάλαγγας GhΔ φάλαγγα 0

καί (Eur. fr. 994)

'εἰ δὲ θανεῖν θέμις, ὧδε θανεῖν καλόν,
εἰς ἀρετὴν καταλυσαμένους βίον',

εὐθὺς οἰέσθω λέγεσθαι ταῦτα περὶ τῆς ἀρίστης καὶ θειοτάτης ἕξεως ἐν ἡμῖν, ἣν ὀρθότητα λόγου καὶ ἀκρότητα λογικῆς φύσεως καὶ διάθεσιν ὁμολογουμένην ψυχῆς νοοῦμεν. ὅταν δ' ἀναγινώσκῃ πάλιν τό τε (Υ 242) 5

'Ζεὺς δ' ἀρετὴν ἄνδρεσσιν ὀφέλλει τε μινύθει τε' E

καὶ τὸ (Hes. OD 313)

'πλούτῳ δ' ἀρετὴ καὶ κῦδος ὀπηδεῖ', 10

μὴ καθήσθω τοὺς πλουσίους ἐκπεπληγμένος καὶ τεθηπὼς καθάπερ ὤνιον εὐθὺς ἀργυρίου τὴν ἀρετὴν ἔχοντας, μηδ' ἐπὶ τῇ τύχῃ κεῖσθαι τὴν αὑτοῦ φρόνησιν αὔξειν ἢ κολούειν νομίζων, ἀλλ' ἀντὶ δόξης ἢ δυνάμεως ἢ εὐτυχίας ἤ τινος ὁμοίου τῇ ἀρετῇ κεχρῆσθαι τὸν ποιητὴν ἡγούμενος. καὶ γὰρ τῇ κακότητι ποτὲ μὲν ἰδίως σημαίνουσι κακίαν καὶ μοχθηρίαν ψυχῆς, ὡς 'Ησίοδος (OD 287) 15

'τὴν μέν τοι κακότητα καὶ ἰλαδὸν ἔστιν ἑλέσθαι',

ποτὲ δ' ἄλλην τινὰ κάκωσιν ἢ δυστυχίαν, ὡς Ὅμηρος (τ 360) F

'αἶψα γὰρ ἐν κακότητι βροτοὶ καταγηράσκουσιν.' 20

ἐπεὶ καὶ τὴν εὐδαιμονίαν ἐξαπατηθείη τις ἂν οὕτω τοὺς ποιητὰς οἰόμενος λέγειν, ὡς οἱ φιλόσοφοι λέγουσι τὴν παντελῆ τῶν ἀγαθῶν ἕξιν ἢ κτῆσιν ἢ τελειότητα βίου κατὰ φύσιν εὐροοῦντος, | *ἀλλ' οὐχὶ καταχρωμένους πολλάκις τὸν πλούσιον εὐδαίμονα καλεῖν ἢ μακάριον καὶ τὴν δύναμιν ἢ τὴν δόξαν εὐδαιμονίαν. Ὅμηρος μὲν γὰρ ὀρθῶς κέχρηται τοῖς ὀνόμασιν* (δ 93) 25 25

'ὡς οὔ τοι χαίρων τοῖσδε κτεάτεσσιν ἀνάσσω'·

---

5 cf. 444 C Stoic. V. Fr. III 197 24 cf. Stoic. V. Fr. I 186 et III 4 et 16

---

3 *καταλ.* Nauck ex Vit. Marc. c. 30 *καταδ.* Ω 4 *λέγοντες* D *ἀρετῆς* Γ 6 *ὁμολ.*] *ἐπαινουμένην* D (corr. mg.) 15 *ἡγείσθω* D 18 *μέντοι* ΓS *μὲν γὰρ* O 23 *ἢ* post. *κτ.* Pat. *ἢ καὶ* Δ om. O

□ καὶ Μένανδρος (fr. 612)

'ἔχω δὲ πολλὴν οὐσίαν καὶ πλούσιος
καλοῦμ' ὑπὸ πάντων, μακάριος δ' ὑπ' οὐδενός',

Εὐριπίδης δὲ πολλὴν ἀπεργάζεται ταραχὴν καὶ σύγχυσιν ὅταν
5 λέγῃ (Med. 598)

'μή μοι γένοιτο λυπρὸς εὐδαίμων βίος'

καί (Phoen. 549)

B 'τί τὴν τυραννίδ', ἀδικίαν εὐδαίμονα,
τιμᾷς;'

10 ἂν μή τις, ὥσπερ εἴρηται, ταῖς μεταφοραῖς καὶ καταχρήσεσι τῶν ὀνομάτων ἕπηται. ταῦτα μὲν οὖν ἱκανὰ περὶ τούτων.

7. Ἐκεῖνο δ' οὐχ ἅπαξ ἀλλὰ πολλάκις ὑπομνηστέον ἐστὶ τοὺς νέους, ἐνδεικνύμενον αὐτοῖς ὅτι μιμητικὴν ἡ ποίησις ὑπόθεσιν ἔχουσα κόσμῳ μὲν καὶ λαμπρότητι χρῆται περὶ τὰς
15 ὑποκειμένας πράξεις καὶ τὰ ἤθη, τὴν δ' ὁμοιότητα τοῦ ἀληθοῦς οὐ προλείπει, τῆς μιμήσεως ἐν τῷ πιθανῷ τὸ ἀγωγὸν ἐχούσης. διὸ καὶ κακίας καὶ ἀρετῆς σημεῖα μεμειγμένα ταῖς πράξεσιν ἡ
C μὴ παντάπασι τῆς ἀληθείας ὀλιγωροῦσα συνεκφέρει μίμησις, ὥσπερ ἡ Ὁμήρου πολλὰ πάνυ τοῖς Στωϊκοῖς χαίρειν φράζουσα
20 μήτε τι φαῦλον ἀρετῇ προσεῖναι μήτε κακίᾳ χρηστὸν ἀξιοῦσιν, ἀλλὰ πάντως μὲν ἐν πᾶσιν ἁμαρτωλὸν εἶναι τὸν ἀμαθῆ, περὶ πάντα δ' αὖ κατορθοῦν τὸν ἀστεῖον. ταῦτα γὰρ ἐν ταῖς σχολαῖς ἀκούομεν· ἐν δὲ τοῖς πράγμασι καὶ τῷ βίῳ τῶν πολλῶν
□ κατὰ τὸν Εὐριπίδην (fr. 21, 3)

25 οὐκ ἂν γένοιτο χωρὶς ἐσθλὰ καὶ κακά,
ἀλλ' ἔστι τις σύγκρασις.

ἄνευ δὲ τοῦ ἀληθοῦς μάλιστα μὲν ἡ ποιητικὴ τῷ ποικίλῳ
D χρῆται καὶ πολυτρόπῳ. τὸ γὰρ ἐμπαθὲς καὶ παράλογον καὶ ἀπροσδόκητον, ᾧ πλείστη μὲν ἔκπληξις ἕπεται πλείστη δὲ χάρις,

19 Stoic. V. Fr. III 148

4 ἐργ. D 11 ἱκανὰ GMΠ -ῶς O 12 ἀλλὰ καὶ πολλ. ἐστὶν ὑπομ. C 13 ἐνδεικνυμένους Δ 18 συν. μίμ. Γ Tr. O 24 τὸν om. GMΠ

αἱ μεταβολαὶ παρέχουσι τοῖς μύθοις· τὸ δ' ἁπλοῦν ἀπαθὲς καὶ ἄμυθον. ὅθεν οὔτε νικῶντας ἀεὶ πάντα ποιοῦσι τοὺς αὐτοὺς οὔτ' εὐημεροῦντας οὔτε κατορθοῦντας. ἀλλ' οὐδὲ τοῖς θεοῖς, ὅταν εἰς ἀνθρωπίνας ἐμπέσωσι πράξεις, ἀπαθέσι χρῶνται καὶ ἀναμαρτήτοις, ἵνα μηδαμοῦ τό τε ταράττον καὶ τὸ ἐκπλῆττον ἀργῇ τῆς ποιήσεως ἀκινδύνων καὶ ἀνανταγωνίστων γινομένων.

8. Οὕτως οὖν τούτων ἐχόντων ἐπάγωμεν τοῖς ποιήμασι τὸν νέον μὴ τοιαύτας ἔχοντα τὰς δόξας περὶ τῶν καλῶν ἐκείνων καὶ μεγάλων ὀνομάτων, ὡς ἄρα σοφοὶ καὶ δίκαιοι οἱ ἄνδρες ἦσαν, ἄκροι τε βασιλεῖς καὶ κανόνες ἀρετῆς ἁπάσης καὶ ὀρθότητος. ἐπεὶ βλαβήσεται μεγάλα δοκιμάζων πάντα καὶ τεθηπώς, μὴ δυσχεραίνων μηδὲν ἀκούων μηδ' ἀποδεχόμενος τοῦ ψέγοντος αὐτοὺς τοιαῦτα πράττοντας καὶ λέγοντας (*Π* 97)

'αἲ γάρ, Ζεῦ τε πάτερ καὶ Ἀθηναίη καὶ Ἄπολλον,
μήτε τις οὖν Τρώων θάνατον φύγοι, ὅσσοι ἔασι,
μήτε τις Ἀργείων, νῶιν δ' ἐκδῦμεν ὄλεθρον,
ὄφρ' οἶοι Τροίης ἱερὰ κρήδεμνα λύωμεν'

καί (λ 421)

'οἰκτροτάτην δ' ἤκουσα ὄπα Πριάμοιο θυγατρῶν
Κασσάνδρης, τὴν κτεῖνε Κλυταιμνήστρη δολόμητις
ἀμφ' ἐμοί'

καί (*Ι* 452)

'παλλακίδι προμιγῆναι, ἵν' ἐχθήρειε γέροντα.
τῇ πιθόμην καὶ ἔρεξα'

καί (*Γ* 365)

'Ζεῦ πάτερ, οὔ τις σεῖο θεῶν ὀλοώτερος ἄλλος.'
μηδὲν ἐπαινεῖν ἐθιζέσθω τοιοῦτον ὁ νέος, μηδὲ προφάσεις

1 ἁπλοῦν X³Y²Δ ἀπὸν O 2 πάντα om. WC fort. recte 6—7 ἀκίνδυνον καὶ ἀνανταγώνιστον (ἀνταγ. Mα¹ND ἀναγ. G ἀκαταγ. Z) γινόμενον Ω corr. Pat. nisi quod ἀναγωνίστων malebat 9 τὰς om. D 10 οἱ hSD om. O notandus hiatus 13 μηδὲν Pat. δὲ μηδὲν μηδὲ D πάντα μηδὲ C μηδὲ O ἀκούων = „dum legit" 18 λύοιμεν A²D 20 θυγατρῶν O cum H Homeri θυγατρὸς D 28 μηδὲν οὖν D

λέγων μηδὲ παραγωγὰς εὐπρεπεῖς ἐπὶ πράγμασι φαύλοις μηχανώμενος πιθανὸς ἔστω καὶ πανοῦργος, ἀλλ' ἐκεῖνο μᾶλλον οἰέσθω, μίμησιν εἶναι τὴν ποίησιν ἠθῶν καὶ βίων ἀνθρώπων οὐ τελείων οὐδὲ καθαρῶν οὐδ' ἀνεπιλήπτων παντάπασιν, ἀλλὰ 5 μεμειγμένων πάθεσι καὶ δόξαις ψευδέσι καὶ ἀγνοίαις, διὰ δ' εὐφυΐαν αὐτοὺς πολλάκις μετατιθέντων πρὸς τὸ κρεῖττον. ἡ γὰρ τοιαύτη παρασκευὴ τοῦ νέου καὶ διάνοια, τοῖς μὲν εὖ λεγομένοις καὶ πραττομένοις ἐπαιρομένου καὶ συνενθουσιῶν- B τος, τὰ δὲ φαῦλα μὴ προσιεμένου καὶ δυσχεραίνοντος, ἀβλαβῆ 10 παρέξει τὴν ἀκρόασιν. ὁ δὲ πάντα θαυμάζων καὶ πᾶσιν ἐξοικειούμενος καὶ καταδεδουλωμένος [τῇ ἕξει] τὴν κρίσιν ὑπὸ τῶν ἡρωϊκῶν ὀνομάτων, ὥσπερ οἱ τὴν Πλάτωνος ἀπομιμούμενοι κυρτότητα καὶ τὴν Ἀριστοτέλους τραυλότητα, λήσεται πρὸς πολλὰ τῶν φαύλων εὐχερὴς γενόμενος. δεῖ δὲ μὴ δειλῶς 15 μηδ' ὥσπερ ὑπὸ δεισιδαιμονίας ἐν ἱερῷ φρίττειν ἅπαντα καὶ προσκυνεῖν, ἀλλὰ θαρραλέως ἐθιζόμενον ἐπιφωνεῖν μηδὲν ἧττον τοῦ 'ὀρθῶς' καὶ 'πρεπόντως' τὸ 'οὐκ ὀρθῶς' καὶ 'οὐ προσῆκον'. οἷον ὁ Ἀχιλλεὺς ἐκκλησίαν συνάγει τῶν στρατιωτῶν νοσούν- C των, ἀσχάλλων μὲν ἀργοῦντι τῷ πολέμῳ μάλιστα διὰ τὴν ἐν 20 ταῖς στρατείαις ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ δόξαν, ἰατρικὸς δ' ὢν καὶ μεθ' ἡμέραν ἐνάτην ᾗ ταῦτα κρίνεσθαι πέφυκεν αἰσθόμενος οὐκ οὖσαν συνήθη τὴν νόσον οὐδὲ συνεστῶσαν ἀπὸ κοινῶν αἰτιῶν. ἀναστὰς ⟨δ'⟩ οὐ δημαγωγεῖ πρὸς τὸν ὄχλον, ἀλλὰ τῷ βασιλεῖ γίνεται σύμβουλος (Α 59)

25 ''Ἀτρείδη, νῦν ἄμμε παλιμπλαγχθέντας ὀίω
ἂψ ἀπονοστήσειν.'

ὀρθῶς ταῦτα καὶ μετρίως καὶ πρεπόντως. τοῦ δὲ μάντεως

12 cf. 53 C

1 παραγ. Wy. τὰς (τινας D) παραγ. Ω 3 ἀνθρ. Χυ καὶ ἀνθρ. O 11 τῇ ἕξει Γ τῇ δόξῃ O secl. Pat. 12 ὁ ... ἀπομιμούμενος G¹D p. c. 16 θαρρ. ΓΖ θαρσ. O 17 ὀρθὸν υ προσηκόντως D 19 καὶ μάλ ZCα μάλ. δὲ Sh μάλ. πάντων Δ 23 suppl. Pohl. πρὸς om. Ald. prob. Reiskio

δεδιέναι φήσαντος ⟨τὴν⟩ ὀργὴν τοῦ δυνατωτάτου τῶν Ἑλλήνων, οὐκέτ' ὀρθῶς οὐδὲ μετρίως, ἐπομόσας μηδένα προσοίσειν χεῖρας αὐτῷ ζῶντος αὐτοῦ, προστίθησιν 'οὐδ' ἢν Ἀγα- D
μέμνονα εἴπῃς', (A 90) ἐνδεικνύμενος ὀλιγωρίαν καὶ περιφρόνησιν τοῦ ἄρχοντος. ἐκ δὲ τούτου μᾶλλον παροξυνθεὶς ἐπὶ 5
τὸ ξίφος φέρεται σφάττειν διανοούμενος, οὔτε πρὸς τὸ καλὸν ὀρθῶς οὔτε πρὸς τὸ συμφέρον. εἶτ' αὖθις μετανοήσας (A 220)

ἂψ ἐς κουλεὸν ὦσε μέγα ξίφος, οὐδ' ἀπίθησε
μύθῳ Ἀθηναίης,

ὀρθῶς πάλιν καὶ καλῶς, ὅτι τὸν θυμὸν ἐκκόψαι παντάπασι 10
μὴ δυνηθείς, ὅμως πρὶν ἀνήκεστόν τι δρᾶσαι μετέστησε καὶ κατέσχεν εὐπειθῆ τὸ λογισμῷ γενόμενον. πάλιν ὁ Ἀγαμέμνων E
ἐν μὲν τοῖς περὶ τὴν ἐκκλησίαν λεγομένοις καὶ γινομένοις ὑπ' αὐτοῦ καταγέλαστός ἐστιν, ἐν δὲ τοῖς περὶ Χρυσηίδα σεμνότερος καὶ βασιλικώτερος. ὁ μὲν γὰρ Ἀχιλλεὺς ἀγομένης τῆς 15
Βρισηίδος (A 349)

δακρύσας ἑτάρων ἄφαρ ἕζετο νόσφι λιασθείς,

οὗτος δ' αὐτὸς εἰς τὴν ναῦν ἐμβιβάζων καὶ παραδιδοὺς καὶ ἀποπέμπων τὴν ἄνθρωπον ἣν ὀλίγῳ πρόσθεν εἴρηκε τῆς γαμετῆς τῇ εὐνοίᾳ προκρίνειν, οὐθὲν αἰσχρὸν οὐδ' ἐρωτικὸν 20
ἐποίησε. καὶ μὴν ὁ Φοῖνιξ διὰ τὴν παλλακίδα κατάρατος ὑπὸ τοῦ πατρὸς γενόμενος (I 458)

'τὸν μὲν ἐγώ' φησί 'βούλευσα κατακτάμεν ὀξέι χαλκῷ· F
ἀλλά τις ἀθανάτων παῦσεν χόλον, ὅς ῥ' ἐνὶ θυμῷ
δήμου θῆκε φάτιν καὶ ὀνείδεα πόλλ' ἀνθρώπων, 25
ὡς μὴ πατροφόνος μετ' Ἀχαιοῖσιν καλεοίμην.'

ὁ μὲν οὖν Ἀρίσταρχος ἐξεῖλε ταῦτα τὰ ἔπη φοβηθείς· ἔχει δὲ πρὸς τὸν καιρὸν ὀρθῶς, τοῦ Φοίνικος τὸν Ἀχιλλέα διδάσκοντος | οἷόν ἐστιν ὀργὴ καὶ ὅσα διὰ θυμὸν ἄνθρωποι τολμῶσι, 27
μὴ χρώμενοι λογισμῷ μηδὲ πειθόμενοι τοῖς παρηγοροῦσι. 30

---

1 τὴν add. Ald. 4 περιφρόν. M²ΠΔ περιφροσύνην O
18 λεγ. καὶ γιν. (ita G³Δ γεν. O) Γ Tr. O 23 sq. Versus desunt in codd. Homeri cf. 72 B 26 πατροκτόνος ὑπ. C 27 φοβηθείς] Quidnam?

καὶ γὰρ τὸν Μελέαγρον ἐπεισάγει τοῖς πολίταις ὀργιζόμενον, εἶτα πραϋνόμενον, ὀρθῶς τὰ πάθη ψέγων, τὸ δὲ μὴ συνακολουθεῖν ἀλλ' ἀντιτάττεσθαι καὶ κρατεῖν καὶ μετανοεῖν ἐπαινῶν ὡς καλὸν καὶ συμφέρον. ἐνταῦθα μὲν οὖν ἡ διαφορὰ πρόδηλος·
5 ὅπου δ' ἀσάφεια τῆς γνώμης, διοριστέον οὕτω πως ἐφιστάντας τὸν νέον. εἰ μὲν ἡ Ναυσικάα ξένον ἄνδρα τὸν Ὀδυσσέα θεασαμένη καὶ παθοῦσα τὸ τῆς Καλυψοῦς πάθος πρὸς αὐτόν,
B ἅτε δὴ τρυφῶσα καὶ γάμων ὥραν ἔχουσα, τοιαῦτα μωραίνει πρὸς τὰς θεραπαινίδας (ζ 244)

10 'αἲ γὰρ ἐμεῦ τοιόσδε πόσις κεκλημένος εἴη
ἐνθάδε ναιετάων, καί οἱ ἅδοι αὐτόθι μίμνειν',

ψεκτέον τὸ θράσος αὐτῆς καὶ τὴν ἀκολασίαν· εἰ δὲ τοῖς λόγοις τοῦ ἀνδρὸς τὸ ἦθος ἐνιδοῦσα καὶ θαυμάσασα τὴν ἔντευξιν αὐτοῦ πολὺν νοῦν ἔχουσαν εὔχεται τοιούτῳ συνοικεῖν μᾶλλον
15 ἢ πλωτικῷ τινι καὶ ὀρχηστικῷ τῶν πολιτῶν, ἄξιον ἄγασθαι. πάλιν τῆς Πηνελόπης τοῖς μνηστῆρσι προσδιαλεγομένης οὐκ ἀπανθρώπως, ἐκείνων δ' αὐτῇ χαριζομένων ἱμάτια καὶ χρυσία καὶ κόσμον ἄλλον, ἡδόμενος Ὀδυσσεύς, (σ 282)

C οὕνεκα τῶν μὲν δῶρα παρέλκετο, θέλγε δὲ θυμόν,

20 εἰ μὲν ἐπὶ τῇ δωροδοκίᾳ καὶ πλεονεξίᾳ χαίρει, τὸν κωμῳδούμενον ὑπερβάλλει μαστροπείᾳ Πολίαγρον (Com. adesp. 8)

'εὐδαίμων Πολίαγρος οὐράνιον
αἶγα πλουτοφόρον τρέφων'·

εἰ δὲ μᾶλλον οἰόμενος ὑποχειρίους ἕξειν διὰ τὴν ἐλπίδα [καὶ]
25 τὸ μέλλον οὐ προσδοκῶντας, λόγον ἔχει τὸ ἡδόμενον αὐτῷ καὶ θαρροῦν. ὁμοίως ἐπὶ τῇ διαριθμήσει τῶν χρημάτων, ἃ συνεξέθηκαν οἱ Φαίακες αὐτῷ καὶ ἀπέπλευσαν, εἰ μὲν ἀληθῶς ἐν ἐρημίᾳ τοσαύτῃ καὶ τῶν καθ' αὐτὸν ἀσαφείᾳ καὶ ἀδηλότητι γεγονὼς περὶ τῶν χρημάτων φοβεῖται (ν 216),

---

1 525 sq.

---

5 ἀσαφεῖ τῆς Y[1]h ἀσαφῆ τῆς N ἀσαφῆ τὰ τῆς D 6 μὲν οὖν hD 17 καὶ χρ. (χρυσίον Xv) ΓZ om. O 24 ἐλπίδα θαρροῦντες D secl. Pat. (del. in X) 27 μὲν οὖν ΓZ

μή τί οἱ οἴχωνται κοίλης ἐκ νηὸς ἔχοντες, D □

οἰκτείρειν ἄξιον ἢ βδελύττεσθαι νὴ Δία τὴν φιλοπλουτίαν· εἰ δ', ὥσπερ ἔνιοι λέγουσι, περὶ τῆς Ἰθάκης ἀμφιδοξῶν οἴεται τὴν τῶν χρημάτων σωτηρίαν ἀπόδειξιν εἶναι τῆς τῶν Φαιάκων ὁσιότητος (οὐ γὰρ ἂν ἀκερδῶς φέροντας αὐτὸν εἰς ἀλλοτρίαν 5 ἐκβαλεῖν χώραν καὶ καταλιπεῖν, ἀποσχομένους τῶν χρημάτων), οὔτε φαύλῳ τεκμηρίῳ χρῆται καὶ τὴν πρόνοιαν ἄξιον ἐπαινεῖν. ἔνιοι δὲ καὶ τὴν ἔκθεσιν αὐτὴν εἰ μὲν ἀληθῶς ἐγένετο καθεύδοντος ψέγουσι, (καὶ Τυρρηνοὺς ἱστορίαν τινά φασι διαφυλάττειν ὡς ὑπνώδους φύσει τοῦ Ὀδυσσέως γενομένου καὶ E δυσεντεύκτου διὰ τοῦτο πολλάκις ὄντος), εἰ δ' οὐκ ἦν ἀληθὴς 11 ὁ ὕπνος, ἀλλ' αἰδούμενος μὲν ἀποπέμψαι τοὺς Φαίακας ἄνευ ξενίων καὶ φιλοφροσύνης, μὴ δυνάμενος δὲ τοὺς ἐχθροὺς λαθεῖν ἐκείνων συμπαρόντων ἐχρήσατο τῆς ἀπορίας παρακαλύμματι, κοιμωμένῳ ποιήσας ὅμοιον ἑαυτόν, ἀποδέχονται. καὶ 15 ταῦτα δὴ τοῖς νέοις ὑποδεικνύοντες οὐκ ἐάσομεν φορὰν πρὸς τὰ φαῦλα γίνεσθαι τῶν ἠθῶν ἀλλὰ τῶν βελτιόνων ζῆλον καὶ προαίρεσιν, εὐθὺς τοῖς μὲν τὸ ψέγειν τοῖς δὲ τὸ ἐπαινεῖν ἀποδιδόντες. μάλιστα δὲ τοῦτο δεῖ ποιεῖν ἐν ταῖς τραγῳδίαις, ὅσαι λόγους ἔχουσι πιθανοὺς καὶ πανούργους ἐν πράξεσιν F ἀδόξοις καὶ πονηραῖς. οὐ πάνυ γὰρ ἀληθὲς τὸ τοῦ Σοφο- 21 κλέους λέγοντος (fr. 755)

'οὐκ ἔστ' ἀπ' ἔργων μὴ καλῶν ἔπη καλά·'

καὶ γὰρ οὗτος εἴωθεν ἤθεσι φαύλοις καὶ ἀτόποις πράγμασι □ λόγους ἐπιγελῶντας καὶ φιλανθρώπους αἰτίας πορίζειν. καὶ 25 ὁ σύσκηνος αὐτοῦ πάλιν ὁρᾷς ὅτι τήν τε Φαίδραν καὶ προσεγκαλοῦσαν | τῷ Θησεῖ πεποίηκεν ὡς διὰ τὰς ἐκείνου παρανο- 28 μίας ἐρασθεῖσαν τοῦ Ἱππολύτου· τοιαύτην δὲ καὶ τῇ Ἑλένῃ παρρησίαν κατὰ τῆς Ἑκάβης ἐν ταῖς Τρῳάσι δίδωσιν, οἰομένῃ

25 In altero Hippolyto vide Fr. Tr. p. 491 28 Tro. vv. 919 sq.

1 ἐπὶ νηός D 6 ἐκβαλεῖν X[3]D ἐκβάλλειν O 7 οὐ G[1]
8 ἐγίνετο GX[1] 11 πολλάκις Pat. πολλοῖς (τοῖς π. C) Ω 19 δεῖ ποιεῖν ΓZ Tr. O 20 πράγμασι CM[2]Π 24 οὕτως X[1]v
29 κατὰ τὴν τῆς Γ Latetne infinitivus? οἰομένῃ GΔ -νην O

δεῖν ἐκείνην κολάζεσθαι μᾶλλον ὅτι μοιχὸν αὐτῆς ἔτεκε. μηδὲν οὖν τούτων κομψὸν ἡγεῖσθαι καὶ πανοῦργον ὁ νέος ἐθιζέσθω, μηδὲ προσμειδιάτω ταῖς τοιαύταις εὑρησιλογίαις, ἀλλὰ βδελυττέσθω τοὺς λόγους μᾶλλον ἢ τὰ ἔργα τῆς ἀκολασίας.

5 9. Ἐπὶ πᾶσι τοίνυν καὶ τὸ τὴν αἰτίαν ἑκάστου τῶν λεγομένων ἐπιζητεῖν χρήσιμόν ἐστιν. ὁ μὲν γὰρ Κάτων ἔτι παιδά-B ριον ὢν ἔπραττε μὲν ὃ προστάξειεν ὁ παιδαγωγός, αἰτίαν δὲ καὶ λόγον ἀπῄτει τοῦ προστάγματος, τοῖς δὲ ποιηταῖς οὐ πειστέον ὥσπερ παιδαγωγοῖς ἢ νομοθέταις, ἂν μὴ λόγον ἔχῃ

10 τὸ ὑποκείμενον. ἕξει δέ, ἄνπερ χρηστὸν ᾖ· ἂν δὲ μοχθηρόν, ὀφθήσεται κενὸν καὶ μάταιον. ἀλλ' οἱ πολλοὶ τῶν μὲν τοιούτων τὰς αἰτίας πικρῶς ἀπαιτοῦσι καὶ διαπυνθάνονται πῶς λέλεκται (Hes. OD 744)

'μηδέ ποτ' οἰνοχόην τιθέμεν κρητῆρος ὕπερθεν
15 πινόντων'

καί (Δ 306)

'ὃς δέ κ' ἀνὴρ ἀπὸ ὧν ὀχέων ἕτερ' ἅρμαθ' ἵκηται,
ἔγχει ὀρεξάσθω.'

C τῶν δὲ μειζόνων ἀβασανίστως δέχονται τὴν πίστιν, οἷα καὶ
20 ταῦτ' ἐστίν (Eur. Hipp. 424)

'δουλοῖ γὰρ ἄνδρα, κἂν θρασύσπλαγχνός τις ᾖ,
ὅταν συνειδῇ μητρὸς ἢ πατρὸς κακά',

καί (Eur. fr. 957)

'μικρὸν φρονεῖν χρὴ τὸν κακῶς πεπραγότα.'

25 καίτοι ταῦτα τῶν ἠθῶν ἅπτεται καὶ τοὺς βίους διαταράττει, κρίσεις ἐμποιοῦντα φαύλας καὶ δόξας ἀγεννεῖς, ἂν μὴ πρὸς ἕκαστον αὐτῶν εἰθισμένοι λέγωμεν διὰ τί μικρὸν φρονεῖν χρὴ τὸν κακῶς πεπραγότα καὶ μὴ μᾶλλον ἀνταίρειν τῇ τύχῃ καὶ ποιεῖν ὑψηλὸν ἑαυτὸν καὶ ἀταπείνωτον; διὰ τί δέ, ἂν ἐκ

---

6 Vit. Cat. Min. 1,10   21 cf. 1 C

---

7 ἔπρ. μὲν om., δὴ pro δὲ scr. S   19 δέχ. NSΔ παραδέχ. O   22 π. ἢ μ. υZMΠ   24 πεπραγότα Wagner. πεπραχότα Ω   28 πεπραγότα Hch. πεπραχότα Ω

πατρὸς φαύλου καὶ ἀνοήτου γεγονὼς αὐτὸς ὢ χρηστὸς καὶ φρόνιμος, οὐ προσήκει μοι διὰ τὴν ἐμὴν ἀρετὴν μέγα φρονεῖν D *ἀλλὰ καταπεπλῆχθαι καὶ ταπεινὸν εἶναι διὰ τὴν τοῦ πατρὸς ἀμαθίαν; ὁ γὰρ οὕτως ἀπαντῶν καὶ ἀντερείδων καὶ μὴ παντὶ λόγῳ πλάγιον ὥσπερ πνεύματι παραδιδοὺς ἑαυτὸν ἀλλ' ὀρθῶς* 5 *ἔχειν νομίζων τὸ 'βλὰξ ἄνθρωπος ἐπὶ παντὶ λόγῳ φιλεῖ ἐπτοῆσθαι', πολλὰ διακρούσεται τῶν οὐκ ἀληθῶς οὐδ' ὠφελίμως λεγομένων. ταῦτα μὲν οὖν ἀβλαβῆ παρέξει τὴν τῶν ποιημάτων ἀκρόασιν.*

10. *Ἐπεὶ δ' ὥσπερ ἐν ἀμπέλου φύλλοις καὶ κλήμασιν* 10 *εὐθαλοῦσι πολλάκις ὁ καρπὸς ἀποκρύπτεται καὶ λανθάνει* E *κατασκιαζόμενος, οὕτως ἐν ποιητικῇ λέξει καὶ μυθεύμασι περικεχυμένοις πολλὰ διαφεύγει τὸν νέον ὠφέλιμα καὶ χρήσιμα, δεῖ δὲ τοῦτο μὴ πάσχειν μηδ' ἀποπλανᾶσθαι τῶν πραγμάτων, ἀλλ' ἐμφύεσθαι μάλιστα τοῖς πρὸς ἀρετὴν φέρουσι καὶ δυνα-* 15 *μένοις πλάττειν τὸ ἦθος, οὐ χεῖρόν ἐστι καὶ περὶ τούτων διελθεῖν ἐν βραχέσιν, ἁψάμενον τύπῳ τῶν πραγμάτων, μήκη δὲ καὶ κατασκευὰς καὶ παραδειγμάτων ὄχλον ἐῶντα τοῖς ἐπιδεικτικώτερον γράφουσι. πρῶτον μὲν οὖν τὰ χρηστὰ καὶ τὰ φαῦλα γιγνώσκων ὁ νέος ἤθη καὶ πρόσωπα τοῖς λόγοις προσεχέτω* 20 *καὶ ταῖς πράξεσιν ἃς ὁ ποιητὴς ἑκατέρῳ προσηκόντως ἀποδίδωσιν· οἷον ὁ Ἀχιλλεὺς πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα λέγει, καίπερ* F *λέγων μετ' ὀργῆς* (*Α* 163)

> *'οὐ γάρ σοί ποτε ἶσον ἔχω γέρας, ὁππότ' Ἀχαιοί* □
> *Τρώων ἐκπέρσωσ' εὖ ναιόμενον πτολίεθρον',* 25

ὁ δὲ Θερσίτης τῷ αὐτῷ λοιδορούμενος λέγει (*Β* 226)

> *'πλεῖαί τοι χαλκοῦ κλισίαι, πολλαὶ δὲ γυναῖκες*
> *εἰσὶν ἐνὶ κλισίῃς ἐξαίρετοι, ἅς τοι Ἀχαιοί |*
> *πρωτίστῳ δίδομεν, εὖτ' ἂν πτολίεθρον ἕλωμεν',* **29**

---

5 cf. 706 E   6 Heraclit. fr. 87 cf. mor. **41a**

---

1 *ὤν* Y[1]CM[2]Π   6 *ἐπτ.* *Δ* *πεποιῆσθαι* O cf. 41 A   10 *ἐπειδὴ δ'* C   17 *ὡς ἐν τύπῳ* D   20 *τοῖς λεγομένοις* SD   21 *ἑκατέροις* D

και πάλιν ὁ Ἀχιλλεύς (*A* 128)

'αἴ κέ ποθι Ζεύς
δῶσι πόλιν Τροίην εὐτείχεον ἐξαλαπάξαι',

ὁ δὲ Θερσίτης (*B* 231)

5 *'ὅν κεν ἐγὼ δήσας ἀνάγω ἢ ἄλλος Ἀχαιῶν.'*

πάλιν τοῦ Ἀγαμέμνονος ἐν τῇ ἐπιπωλήσει τὸν Διομήδην λοιδορήσαντος ὁ μὲν οὐθὲν ἀντεῖπεν, (*Δ* 402)

αἰδεσθεὶς βασιλῆος ἐνιπὴν αἰδοίοιο,

ὁ δὲ Σθένελος, οὗ μηδεὶς λόγος, (ib. 404)

10 *''Ἀτρείδη' φησί, 'μὴ ψεύδε' ἐπιστάμενος σάφα εἰπεῖν.*
ἡμεῖς τοι πατέρων μέγ' ἀμείνονες εὐχόμεθ' εἶναι.'

B *ἡ γὰρ τοιαύτη διαφορὰ μὴ παρορωμένη διδάξει τὸν νέον ἀστεῖον ἡγεῖσθαι τὴν ἀτυφίαν καὶ μετριότητα, τὴν δὲ μεγαλαυχίαν καὶ περιαυτολογίαν ὡς φαῦλον εὐλαβεῖσθαι. χρήσιμον* 15 *δὲ καὶ τὸ τοῦ Ἀγαμέμνονος κατανοεῖν ἐνταῦθα· τὸν μὲν γὰρ Σθένελον ἀπροσαύδητον παρῆλθε, τοῦ δ' Ὀδυσσέως οὐκ ἠμέλησε δηχθέντος ἀλλ' ἠμείψατο καὶ προσηγόρευσεν,* (*Δ* 357)

ὡς γνῶ χωομένοιο· πάλιν δ' ὅ γε λάζετο μῦθον·

τὸ μὲν γὰρ πᾶσιν ἀπολογεῖσθαι θεραπευτικὸν καὶ οὐκ ἀξιωμα- 20 *τικόν· τὸ δὲ πάντων καταφρονεῖν ὑπερήφανον καὶ ἀνόητον. ἄριστα δ' ὁ Διομήδης ἐν μὲν τῇ μάχῃ σιωπᾷ κακῶς ἀκούων* C *ὑπὸ τοῦ βασιλέως, μετὰ δὲ τὴν μάχην παρρησίᾳ χρῆται πρὸς αὐτόν* (*I* 34)

'ἀλκὴν μέν μοι πρῶτον ὀνείδισας ἐν Δαναοῖσιν.'

25 *εὖ δ' ἔχει καὶ φρονίμου διαφορὰν ἀνδρὸς καὶ μάντεως πανηγυρικοῦ μὴ παραλιπεῖν. ὁ μὲν γὰρ Κάλχας οὐ συνεῖδε τὸν καιρόν, ἀλλ' ἐν πλήθει παρ' οὐδὲν ἐποιήσατο κατηγορῆσαι τοῦ βασιλέως ὡς τὸν λοιμὸν αὐτοῖς ἐπαγαγόντος· ὁ δὲ Νέστωρ*

---

3 *εὐτείχεον* om. SD **6** *πολήσει* S *περιπολ.* D **12** *διαφορὰ μὴ*] *διαφορμὴ* X^{1}vYM^{1}h *ἀφορμὴ* G **17** *δηχθέντος* G^{3}Z α^{2}A *δειχθ.* h *ληχθ.* Xv *λεχθ.* G^1 om. **O** **25** *ἀνδρ. διαφ. καὶ μάντ* vWCp *καὶ μάντ. ἀνδρ. διαφ.* Mα^{1}NSD *ἀνδρ. καὶ μάντ. διαφ.* Vα^{2}A **26** *παραλιπεῖν* ΓΜΠS *καταλ.* **O** **28** *ἐπάγοντος* ΓΜ *ἐπάγ. αὐτ.* G

βουλόμενος ἐμβαλεῖν λόγον ὑπὲρ τῶν πρὸς τὸν Ἀχιλλέα διαλλαγῶν, ἵνα μὴ διαβάλλειν δοκῇ τὸν Ἀγαμέμνονα πρὸς τὸ πλῆθος ὡς ἁμαρτόντα καὶ χρησάμενον ὀργῇ, (I 70)

δαίνυ δαῖτα γέρουσιν· ἔοικέ τοι, οὔ τοι ἀεικές.
πολλῶν δ' ἀγρομένων τῷ πείσεαι ὅς κεν ἀρίστην D
βουλὴν βουλεύσῃ. 6

καὶ μετὰ τὸ δεῖπνον ἐξαποστέλλει τοὺς πρέσβεις· τοῦτο γὰρ ἦν ἐπανόρθωσις ἁμαρτίας, ἐκεῖνο δὲ κατηγορία καὶ προπηλακισμός.

Ἔτι δὲ καὶ τὰς ἐν τοῖς γένεσι διαφορὰς σκεπτέον, ὧν 10 τοιοῦτός ἐστιν ὁ τρόπος. οἱ μὲν Τρῶες ἐπίασι μετὰ κραυγῆς καὶ θράσους, οἱ δ' Ἀχαιοί (Δ 431)

σιγῇ δειδιότες σημάντορας.

τὸ γὰρ ἐν χερσὶ τῶν πολεμίων ὄντων φοβεῖσθαι τοὺς ἄρχοντας ἀνδρείας ἅμα καὶ πειθαρχίας σημεῖον. ὅθεν ὁ μὲν Πλάτων 15 ἐθίζει τοὺς ψόγους φοβεῖσθαι καὶ τὰ αἰσχρὰ μᾶλλον ἢ τοὺς πόνους καὶ τοὺς κινδύνους, ὁ δὲ Κάτων ἔλεγε φιλεῖν τοὺς E ἐρυθριῶντας μᾶλλον ἢ τοὺς ὠχριῶντας. ἔστι δὲ καὶ τῶν ἐπαγγελιῶν ἴδιος χαρακτήρ. ὁ μὲν γὰρ Δόλων ἐπαγγέλλεται (K 325)

'τόφρα γὰρ ἐς στρατὸν εἶμι διαμπερές, ὄφρ' ἂν ἵκωμαι 20
νῆ' Ἀγαμεμνονέην',

ὁ δὲ Διομήδης ἐπαγγέλλεται μὲν οὐδέν, ἧττον δ' ἄν φησι φοβηθῆναι μεθ' ἑτέρου πεμπόμενος. Ἑλληνικὸν οὖν καὶ ἀστεῖον ἡ πρόνοια, βαρβαρικὸν δὲ καὶ φαῦλον ἡ θρασύτης· καὶ δεῖ τὸ μὲν ζηλοῦν τὸ δὲ δυσχεραίνειν. ἔχεται δέ τινος οὐκ 25 ἀχρήστου θεωρίας καὶ τὸ περὶ τοὺς Τρῶας καὶ τὸν Ἕκτορα πάθος, τοῦ Αἴαντος αὐτῷ μονομαχεῖν μέλλοντος. ὁ μὲν γὰρ F Αἰσχύλος Ἰσθμοῖ πύκτου πληγέντος εἰς τὸ πρόσωπον καὶ κραυγῆς γενομένης, 'οἷον' εἶπεν 'ἡ ἄσκησίς ἐστιν. οἱ θεώμενοι βοῶσιν, ὁ δὲ πληγεὶς σιωπᾷ.' τοῦ δὲ ποιητοῦ λέγοντος ὅτι τὸν 30

15 ubi? 17 Vit. Cat. mai. c. 9; 528F 27 cf. 79D

3 διαμαρτίας G^1v^1? 18 τοὺς ὠχρ. τῶν νέων X^3

Αἴαντα μετὰ τῶν ὅπλων ἐπιόντα λαμπρὸν οἱ μὲν Ἕλληνες
30 *ἔχαιρον ὁρῶντες,* (*H* 215) |

Τρῶας δὲ τρόμος αἰνὸς ὑπήλυθε γυῖα ἕκαστον,
Ἕκτορί τ' αὐτῷ θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι πάτασσε,

5 *τίς οὐκ ἂν ἀγάσαιτο τὴν διαφοράν; τοῦ μὲν κινδυνεύοντος ἡ καρδία πηδᾷ μόνον, ὥσπερ παλαίειν νὴ Δί' ἢ σταδιοδρομεῖν μέλλοντος, τῶν δὲ θεωμένων τρέμει καὶ πάλλεται τὸ σῶμα δι' εὔνοιαν καὶ φόβον ὑπὲρ τοῦ βασιλέως. ἐνταῦθα δὲ καὶ τὴν τοῦ κρατίστου πρὸς τὸν κάκιστον διαφορὰν ἀποθεωρητέον. ὁ*
10 *μὲν γὰρ Θερσίτης* (*B* 220)

ἔχθιστος δ' Ἀχιλῆι μάλιστ' ἦν ἠδ' Ὀδυσῆι,

B *ὁ δ' Αἴας ἀεί τε τῷ Ἀχιλλεῖ προσφιλὴς καὶ πρὸς τὸν Ἕκτορα λέγει περὶ αὐτοῦ* (*H* 226)

'νῦν μὲν δὴ σάφα εἴσεαι οἰόθεν οἶος
15 *οἷοι καὶ Δαναοῖσιν ἀριστῆες μετέασι,*
καὶ μετ' Ἀχιλλῆα ῥηξήνορα θυμολέοντα.'

καὶ τοῦτο μὲν Ἀχιλλέως τὸ ἐγκώμιόν ἐστι, τὰ δ' ἑξῆς ὑπὲρ ἁπάντων εἴρηται χρησίμως (ib. 231)

'ἡμεῖς δ' εἰμὲν τοῖοι οἳ ἂν σέθεν ἀντιάσαιμεν
20 *καὶ πολέες',*

οὔτε μόνον οὔτ' ἄριστον ἀποφαίνων ἑαυτὸν ἀλλὰ μετὰ πολλῶν ὁμοίων δυνάμενον ἀμύνασθαι. ταῦτα μὲν οὖν ἱκανὰ περὶ
C *διαφορᾶς, ἂν μὴ κἀκεῖνο βουλώμεθα προσλαβεῖν, ὅτι τῶν Τρώων ἑαλώκασι καὶ πολλοὶ ζῶντες, οὐδεὶς δὲ τῶν Ἀχαιῶν,*
25 *καὶ τῶν μὲν ὑποπεπτώκασιν ἔνιοι τοῖς πολεμίοις, ὥσπερ ὁ Ἄδραστος, οἱ Ἀντιμάχου παῖδες, ὁ Λυκάων, αὐτὸς ὁ Ἕκτωρ δεόμενος περὶ ταφῆς τοῦ Ἀχιλλέως, ἐκείνων δ' οὐδείς, ὡς βαρβαρικοῦ τοῦ ἱκετεύειν καὶ ὑποπίπτειν ἐν τοῖς ἀγῶσιν ὄντος, Ἑλληνικοῦ δὲ τοῦ νικᾶν μαχόμενον ἢ ἀποθνήσκειν.*

30 **11.** *Ἐπεὶ δ' ὥσπερ ἐν ταῖς νομαῖς ἡ μὲν μέλιττα διώκει*

---

1 *μετὰ* om. SΔ *ἐπιόντα* X[3] *εἰπόντα* O *ποιούντων* Δ
3 *ὑπήλ.* ΓZMO *ἐπήλ.* O 14 *δὴ* om. SD 22 *ὁμοίων* ΓZ
ὁμοίως O *δυναμένων* Ω corr. Wytt. 27 *ὑπὲρ ταφῆς* G

τὸ ἄνθος, ἡ δ' αἲξ τὸν θαλλόν, ἡ δ' ὗς τὴν ῥίζαν, ἄλλα δὲ ζῷα τὸ σπέρμα καὶ τὸν καρπόν, οὕτως ἐν ταῖς ἀναγνώσεσι τῶν ποιημάτων ὁ μὲν ἀπανθίζεται τὴν ἱστορίαν, ὁ δ' ἐμφύεται D τῷ κάλλει καὶ τῇ κατασκευῇ τῶν ὀνομάτων, καθάπερ ὁ Ἀριστοφάνης περὶ τοῦ Εὐριπίδου φησί (fr. 471, 1) 5

'χρῶμαι γὰρ αὐτοῦ τοῦ στόματος τῷ στρογγύλῳ',

οἱ δὲ τῶν πρὸς τὸ ἦθος εἰρημένων ὠφελίμως ἔχονται, πρὸς οὓς δὴ νῦν ἡμῖν ὁ λόγος ἐστίν, ὑπομιμνήσκωμεν αὐτοὺς ὅτι δεινόν ἐστι τὸν μὲν φιλόμυθον μὴ λανθάνειν τὰ καινῶς ἱστορούμενα καὶ περιττῶς, μηδὲ τὸν φιλόλογον ἐκφεύγειν τὰ 10 καθαρῶς πεφρασμένα καὶ ῥητορικῶς, τὸν δὲ φιλόκαλον καὶ φιλότιμον καὶ μὴ παιγνίας ἀλλὰ παιδείας ἕνεκα ποιημάτων □ ἁπτόμενον ἀργῶς καὶ ἀμελῶς ἀκούειν τῶν πρὸς ἀνδρείαν ἢ E σωφροσύνην ἢ δικαιοσύνην ἀναπεφωνημένων, οἷα καὶ ταῦτ' ἐστί (Λ 313) 15

'Τυδείδη, τί παθόντε λελάσμεθα θούριδος ἀλκῆς; □
ἀλλ' ἄγε δεῦρο, πέπον, παρ' ἔμ' ἵστασο· δὴ γὰρ ἔλεγχος
ἔσσεται, εἴ κεν νῆας ἕλῃ κορυθαίολος Ἕκτωρ.'

τὸ γὰρ ἐν κινδύνῳ τοῦ διαφθαρῆναι καὶ ἀπολέσθαι μετὰ πάντων ὄντα τὸν φρονιμώτατον ὁρᾶν τὸ αἰσχρὸν δεδοικότα καὶ 20 τὸ ἐπονείδιστον ἀλλὰ μὴ τὸν θάνατον, ἐμπαθῆ ποιήσει πρὸς ἀρετὴν τὸν νέον. καὶ τῷ (γ 52)

'χαῖρε δ' Ἀθηναίη πεπνυμένῳ ἀνδρὶ δικαίῳ'

τοιοῦτον ἐπιλογισμὸν δίδωσι, μήτε πλουσίῳ τινὶ μήτε καλῷ τὸ σῶμα μήτ' ἰσχυρῷ τὴν θεὸν χαίρουσαν ἀλλὰ φρονίμῳ καὶ F δικαίῳ ποιήσας, καὶ πάλιν τὸν Ὀδυσσέα φάσκουσαν μὴ περιορᾶν μηδὲ προλείπειν (ν 332), 25

'οὕνεκ' ἐπητής ἐστι καὶ ἀγχίνοος καὶ ἐχέφρων',

---

2 sq. cf. 18 EF

---

8 ὑπομιμνήσκωμεν Δ -ομεν O οὖν post ὑπομ. add. Γ αὐτοὺς G²D 9 καινῶς Y²a²AΔ κενῶς O 11 φιλόκ. καὶ φιλοτ. G 13 μὴ ἀργῶς M²Π 21 τὸν ante θάν. h om. O 22 τῷ Wytt. τὸ Ω 26 φάσκουσαν Γ φάσκουσα (-σιν D) O sed Homerus non Minerva ἐνδείκνυται

ἐνδείκνυται μόνον εἶναι τῶν ἡμετέρων θεοφιλὲς καὶ θεῖον ἀρετήν, εἴγε δὴ τὰ ὅμοια χαίρειν τοῖς ὁμοίοις πέφυκεν. ἐπεὶ
□ □ 31 δὲ | μεγάλου δοκοῦντος εἶναι καὶ ὄντος τοῦ κρατεῖν ὀργῆς μεῖζόν ἐστιν ἡ φυλακὴ καὶ ἡ πρόνοια τοῦ μὴ περιπεσεῖν ὀργῇ
5 μηδ' ἁλῶναι, καὶ ταῦτα δεῖ τοῖς ἀναγιγνώσκουσιν ὑποδεικνύειν μὴ παρέργως, ὅτι τὸν Πρίαμον ὁ Ἀχιλλεὺς οὐκ ἀνασχετικὸς ὢν οὐδὲ πρᾶος ἡσυχίαν ἄγειν κελεύει καὶ μὴ παροξύνειν αὐτόν, οὕτως (Ω 560)

'μηκέτι νῦν μ' ἐρέθιζε, γέρον (νοέω δὲ καὶ αὐτὸς
10 Ἕκτορά τοι λῦσαι, Διόθεν δέ μοι ἄγγελος ἦλθε)
μή σε, γέρον, οὐδ' αὐτὸν ἐνὶ κλισίῃσιν ἐάσω,
καὶ ἱκέτην περ ἐόντα, Διὸς δ' ἀλίτωμαι ἐφετμάς',

B καὶ τὸν Ἕκτορα λούσας καὶ περιστείλας αὐτὸς ἐπὶ τὴν ἀπήνην τίθησι, πρὶν ᾐκισμένον ὑπὸ τοῦ πατρὸς ὀφθῆναι, (ib. 584)

15 'μὴ ὁ μὲν ἀχνυμένῃ κραδίῃ χόλον οὐκ ἐρύσαιτο,
παῖδα ἰδών, Ἀχιλῆι δ' ὀρινθείη φίλον ἦτορ
καί ἑ κατακτείνειε, Διὸς δ' ἀλίτηται ἐφετμάς.'

τὸ γὰρ ἐπισφαλῶς πρὸς ὀργὴν ἔχοντα καὶ φύσει τραχὺν ὄντα καὶ θυμοειδῆ μὴ λανθάνειν ἑαυτὸν ἀλλ' ἐξευλαβεῖσθαι καὶ
20 φυλάττεσθαι τὰς αἰτίας καὶ προκαταλαμβάνειν τῷ λογισμῷ πόρρωθεν ὅπως οὐδ' ἄκων τῷ πάθει περιπεσεῖται, θαυμαστῆς
C ἐστι προνοίας. οὕτω δὲ δεῖ καὶ πρὸς μέθην τὸν φίλοινον ἔχειν καὶ πρὸς ἔρωτα τὸν ἐρωτικόν· ὥσπερ ὁ Ἀγησίλαος οὐχ ὑπέμεινεν ὑπὸ τοῦ καλοῦ φιληθῆναι προσιόντος, ὁ δὲ Κῦρος οὐδ'
25 ἰδεῖν τὴν Πάνθειαν ἐτόλμησε, τῶν ἀπαιδεύτων τοὐναντίον ὑπεκκαύματα τοῖς πάθεσι συλλεγόντων καὶ πρὸς ἃ μάλιστα κακῶς καὶ ὀλισθηρῶς ἔχουσιν αὐτοὺς προϊεμένων. ὁ δ' Ὀδυσσεὺς οὐ μόνον ἑαυτὸν ἀνέχει θυμούμενον, ἀλλὰ καὶ τὸν Τηλέμαχον ἐκ τοῦ λόγου συνιδὼν χαλεπὸν ὄντα καὶ μισοπόνη-

---

□ 2–4 cit. Stob. III, 20, 52 23 Xen. Ages. V, 4. Vit. Ages. cap. 11 24 Xen. Cyrop. V, 1, 8 mor. 521 f

---

1 καὶ θεῖον om. CMα¹NSD 4 μείζων CMΠSh 5 ὑποδεικνύναι G¹ 12 καὶ ΓCM²Π om. O 18 τὸν γὰρ SD

ρον ἀμβλύνει καὶ παρασκευάζει πόρρωθεν ἡσυχίαν ἄγειν καὶ ἀνέχεσθαι, κελεύων (π 274)

'οἱ δέ μ' ἀτιμήσουσι δόμον κάτα, σὸν δὲ φίλον κῆρ
τετλάτω ἐν στήθεσσι κακῶς πάσχοντος ἐμεῖο, D
ἤν περ καὶ διὰ δῶμα ποδῶν ἕλκωσι θύραζε 5
ἢ βέλεσιν βάλλωσι· σὺ δ' εἰσορόων ἀνέχεσθαι.'

ὥσπερ γὰρ τοὺς ἵππους οὐκ ἐν τοῖς δρόμοις χαλινοῦσιν ἀλλὰ πρὸ τῶν δρόμων, οὕτω τοὺς δυσκαθέκτους πρὸς τὰ δεινὰ καὶ θυμοειδεῖς προκαταλαμβάνοντες τοῖς λογισμοῖς καὶ προκαταρτύοντες ἐπὶ τοὺς ἀγῶνας ἄγουσι. 10

δεῖ δὲ μηδὲ τῶν ὀνομάτων ἀμελῶς ἀκούειν, ἀλλὰ τὴν μὲν Κλεάνθους παιδιὰν παραιτεῖσθαι· κατειρωνεύεται γάρ ἔστιν ὅτε προσποιούμενος ἐξηγεῖσθαι τὸ δὴ 'Ζεῦ πάτερ Ἴδηθεν μεδέων' (Γ 320) εἰδήσει μεδέων καὶ τὸ 'Ζεῦ ἄνα Δωδωναῖε' (Π 233) E κελεύων ἀναγινώσκειν ὑφ' ἕν, ὡς τὸν ἐκ τῆς γῆς ἀναθυμιώμενον ἀέρα διὰ τὴν ἀνάδοσιν ἀναδωδωναῖον ὄντα. καὶ Χρύσιππος δὲ πολλαχοῦ γλίσχρος ἐστίν, οὐ παίζων ἀλλ' εὑρησιλογῶν ἀπιθάνως, καὶ παραβιαζόμενος εὐρύοπα Κρονίδην εἶναι τὸν δεινὸν ἐν τῷ διαλέγεσθαι καὶ διαβεβηκότα τῇ δυνάμει τοῦ λόγου. βέλτιον δὲ ταῦτα τοῖς γραμματικοῖς παρέντας ἐκεῖνα 20 μᾶλλον πιέζειν οἷς ἅμα τὸ χρήσιμον καὶ πιθανὸν ἔνεστιν (Ζ 444)

'οὐδέ με θυμὸς ἄνωγεν, ἐπεὶ μάθον ἔμμεναι ἐσθλός'

καί (Ρ 671)

'πᾶσιν γὰρ ἐπίστατο μείλιχος εἶναι.'

τήν τε γὰρ ἀνδρείαν ἀποφαίνων μάθημα καὶ τὸ προσφιλῶς F ἅμα καὶ κεχαρισμένως ἀνθρώποις ὁμιλεῖν ἀπ' ἐπιστήμης καὶ 25 κατὰ λόγον γίγνεσθαι νομίζων προτρέπει μὴ ἀμελεῖν ἑαυτῶν,

12 St. V. Fr. I 535 16 St. V. Fr. II 101 25 sq. Eustath. 654, 33 et 1122, 13

4 τετλάτ' ἐνὶ MαD 7 γὰρ om. G 13 τὸ δὴ p τὸ δὲ (τόδε Zα²A) O τό τε D 14 εἰδήσει μεδ. Xυ om. O. Ante haec vix cum Pat. κελ. ἀναγιν. ex seqq. intellegendum, sed Plut. dicit 'non serio interpretatur sed ludit' cf 66, 25 τὸ om. WYpMΠN 19—20 τῷ λόγῳ C 21 ἔνεστιν Hch. ἐστιν

ἀλλὰ μανθάνειν τὰ καλὰ καὶ προσέχειν τοῖς διδάσκουσιν, ὡς
καὶ τὴν σκαιότητα καὶ τὴν δειλίαν ἀμαθίαν καὶ ἄγνοιαν οὖσαν.
σφόδρα δὲ τούτοις κἀκεῖνα σύμφωνά ἐστιν ἃ λέγει περὶ τοῦ
Διὸς καὶ τοῦ Ποσειδῶνος (Ν 354)

32 'ἦ μὰν ἀμφοτέροισιν ὁμὸν γένος ἠδ' ἴα πάτρη,
5 ἀλλὰ Ζεὺς πρότερος γεγόνει καὶ πλείονα ᾔδη.'

θειότατον γὰρ ἀποφαίνει τὴν φρόνησιν καὶ βασιλικώτατον, ἐν
ᾗ τίθεται τὴν μεγίστην ὑπεροχὴν τοῦ Διός, ἅτε δὴ καὶ τὰς
ἄλλας ἀρετὰς ἕπεσθαι ταύτῃ νομίζων. ἐθιστέον δ' ἅμα καὶ
10 τούτων ἐγρηγορότως τὸν νέον ἀκούειν (γ 20, 328)

'ψεῦδος δ' οὐκ ἐρέει· μάλα γὰρ πεπνυμένος ἐστί'

καί (Ψ 570)

''Ἀντίλοχε, πρόσθεν πεπνυμένε, ποῖον ἔρεξας;
ᾔσχυνας μὲν ἐμὴν ἀρετήν, βλάψας δέ μοι ἵππους'

15 καί (Ρ 170)

'Γλαῦκε, τίη δὲ σὺ τοῖος ἐὼν ὑπέροπλον ἔειπας;
B ὦ πέπον, ἦ τ' ἐφάμην σε περὶ φρένας ἔμμεναι ἄλλων',

ὡς οὔτε ψευδομένων τῶν φρονίμων οὔτε κακομαχούντων ἐν
τοῖς ἀγῶσιν οὔτε παρ' ἀξίαν ἑτέροις ἐγκαλούντων. καὶ τὸν
20 Πάνδαρον δὲ πεισθῆναι λέγων διὰ τὴν ἀφροσύνην τὰ ὅρκια
συγχέαι δῆλός ἐστιν οὐκ ἂν ἀδικῆσαι τὸν φρόνιμον ἡγούμενος.
ὅμοια δ' ἔστι καὶ περὶ σωφροσύνης ὑποδεικνύειν ἐφιστάντα
τοῖς οὕτω λεγομένοις (Ζ 160)

'τῷ δὲ γυνὴ Προίτου ἐπεμήνατο, δῖ' Ἄντεια,
25 κρυπταδίῃ φιλότητι μιγήμεναι· ἀλλὰ τὸν οὔ τι
πεῖθ' ἀγαθὰ φρονέοντα, δαΐφρονα Βελλεροφόντην'

καί (γ 265)

C 'ἡ δ' ἤτοι τὸ πρὶν μὲν ἀναίνετο ἔργον ἀεικές,
δῖα Κλυταιμνήστρη· φρεσὶ γὰρ κέχρητ' ἀγαθῇσιν.'

30 ἐν μὲν οὖν τούτοις τῇ φρονήσει τὴν τοῦ σωφρονεῖν αἰτίαν

---

4 cf. 351 D

---

9 δὲ Δ om. O

ἀποδίδωσιν, ἐν δὲ ταῖς παρὰ τὰς μάχας κελεύσεσιν ἑκάστοτε λέγων (*Π* 422)

'*αἰδώς, ὦ Λύκιοι. πόσε φεύγετε; νῦν θοοὶ ἔστε*'

καί (*N* 121)

'*ἀλλ' ἐν φρεσὶ θέσθε ἕκαστος* 5

αἰδῶ καὶ νέμεσιν· δὴ γὰρ μέγα νεῖκος ὄρωρεν'

ἀνδρείους ἔοικε ποιεῖν τοὺς σώφρονας διὰ τὸ αἰδεῖσθαι τὰ αἰσχρὰ καὶ τὰς ἡδονὰς δυναμένους ὑπερβαίνειν καὶ τοὺς κιν- D *δύνους ὑφίστασθαι. ἀφ' ὧν καὶ Τιμόθεος ὁρμηθεὶς οὐ κακῶς ἐν τοῖς Πέρσαις τοὺς Ἕλληνας παρεκάλει* (fr. 14) 10

'*σέβεσθ' αἰδῶ συνεργὸν ἀρετᾶς δοριμάχου*',

Αἰσχύλος δὲ καὶ τὸ πρὸς δόξαν ἔχειν ἀτύφως καὶ μὴ διασοβεῖσθαι μηδ' ἐπαίρεσθαι τοῖς παρὰ τῶν πολλῶν ἐπαίνοις ἐν τῷ φρονεῖν τίθεται περὶ τοῦ Ἀμφιαράου γράφων (Sept. 592)

'*οὐ γὰρ δοκεῖν ἄριστος ἀλλ' εἶναι θέλει,* 15

βαθεῖαν ἄλοκα διὰ φρενὸς καρπούμενος,

ἀφ' ἧς τὰ κεδνὰ βλαστάνει βουλεύματα.'

τὸ γὰρ ἐφ' ἑαυτῷ καὶ τῇ διαθέσει τῇ περὶ αὐτὸν οὔσῃ κρατίστῃ μέγα φρονεῖν νοῦν ἔχοντος ἀνδρός ἐστι. πάντων οὖν E *ἀναγομένων εἰς τὴν φρόνησιν ἀποδείκνυται πᾶν εἶδος ἀρετῆς* 20 *ἐπιγιγνόμενον ἐκ λόγου καὶ διδασκαλίας.*

12. *Ἡ μὲν οὖν μέλιττα φυσικῶς ἐν τοῖς δριμυτάτοις ἄνθεσι καὶ ταῖς τραχυτάταις ἀκάνθαις ἐξανευρίσκει τὸ λειότατον μέλι καὶ χρηστικώτατον, οἱ δὲ παῖδες, ἂν ὀρθῶς ἐντρέφωνται τοῖς ποιήμασιν, καὶ ἀπὸ τῶν φαύλους καὶ ἀτόπους ὑποψίας ἐχόν-* 25 *των ἕλκειν τι χρήσιμον ἀμωσγέπως μαθήσονται καὶ ὠφέλιμον. αὐτίκα γοῦν ὕποπτός ἐστιν ὁ Ἀγαμέμνων ὡς διὰ δωροδοκίαν ἀφεὶς τῆς στρατείας τὸν πλούσιον ἐκεῖνον τὸν τὴν Αἴθην χαρισάμενον αὐτῷ* (Ψ 297)

---

9 cf. 323 E 24 cf. 41 F

---

1 *περὶ τὰς* G³ZΠ 19 *μεγαλοφρ.* hS¹D 21 *ἐκ λόγου* Krebs *ἑκάστου* (*-τῳ* X³Δ) Ω 24 *ἐντρέφωνται* Xh *ἐκτρ.* 0 28 *τὸν* p. C. *καὶ* 0 (om. D)

F δῶρ', ἵνα μή οἱ ἕποιθ' ὑπὸ Ἴλιον ἠνεμόεσσαν
ἀλλ' αὐτοῦ τέρποιτο μένων· μέγα γάρ οἱ ἔδωκεν
Ζεὺς ἄφενος.

ὀρθῶς δέ γ' ἐποίησεν, ὡς Ἀριστοτέλης φησίν (fr. 166), ἵππον
5 ἀγαθὴν ἀνθρώπου τοιούτου προτιμήσας· οὐδὲ γὰρ κυνὸς ἀντάξιος οὐδ' ὄνου μὰ Δία δειλὸς ἀνὴρ καὶ ἄναλκις, ὑπὸ πλούτου
33 καὶ μαλακίας διερρυηκώς. πάλιν αἴσχιστα δοκεῖ τὸν υἱὸν | ἡ Θέτις ἐφ' ἡδονὰς παρακαλεῖν καὶ ἀναμιμνήσκειν ἀφροδισίων. ἀλλὰ κἀνταῦθα δεῖ παραθεωρεῖν τὴν τοῦ Ἀχιλλέως ἐγκράτειαν,
10 ὅτι τῆς Βρισηίδος ἐρῶν ἡκούσης πρὸς αὐτόν, εἰδὼς τὴν τοῦ βίου τελευτὴν ἐγγὺς οὖσαν οὐ σπεύδει τῶν ἡδονῶν πρὸς ἀπόλαυσιν οὐδ' ὥσπερ οἱ πολλοὶ πενθεῖ τὸν φίλον ἀπραξίᾳ καὶ παραλείψει τῶν καθηκόντων, ἀλλὰ τῶν μὲν ἡδονῶν διὰ τὴν λύπην ἀπέχεται, ταῖς δὲ πράξεσι καὶ ταῖς στρατηγίαις
15 ἐνεργός ἐστι. πάλιν ὁ Ἀρχίλοχος οὐκ ἐπαινεῖται λυπούμενος μὲν ἐπὶ τῷ ἀνδρὶ τῆς ἀδελφῆς διεφθαρμένῳ κατὰ θάλασσαν,
B οἴνῳ δὲ καὶ παιδιᾷ πρὸς τὴν λύπην μάχεσθαι διανοούμενος. αἰτίαν μέντοι λόγον ἔχουσαν εἴρηκεν (fr. 13)

'οὔτε τι γὰρ κλαίων ἰήσομαι οὔτε κάκιον
20 θήσω τερπωλὰς καὶ θαλίας ἐφέπων.'

εἰ γὰρ ἐκεῖνος οὐδὲν ἐνόμιζεν ποιήσειν κάκιον τερπωλὰς καὶ θαλίας ἐφέπων, πῶς ἡμῖν τὰ παρόντα χεῖρον ἕξει φιλοσοφοῦσι καὶ πολιτευομένοις καὶ προιοῦσιν εἰς ἀγορὰν καὶ καταβαίνουσιν εἰς Ἀκαδήμειαν καὶ γεωργίαν ἐφέπουσιν; ὅθεν οὐδ' αἱ
25 παραδιορθώσεις φαύλως ἔχουσιν αἷς καὶ Κλεάνθης ἐχρήσατο
C καὶ Ἀντισθένης, ὁ μὲν εὖ μάλα τοὺς Ἀθηναίους θορυβήσαντας ἐν τῷ θεάτρῳ (Eur. fr. 19)

'τί δ' αἰσχρὸν ἦν μὴ τοῖσι χρωμένοις δοκῇ;'

---

4 cf. 988 A 5 cit. Ant. ex Max. Sent. II p. 35 24 Platoni trib. Serenus apud Stob. III 5, 36

---

1 δῶρον SΔ 5 οὐ γὰρ G 22 πῶς οὖν D 26 ἰδὼν inserit post Ἀθην. Δ. Locus nondum sanatus. [τοὺς Ἀθ.] θορυβήσαντος τοῦ θεάτρου olim ci. Pat. θε.⟨πρὸς τὸ Εὐριπίδειον ... ὁρῶν⟩ Wil. 28 ἦν μὴ ... δοκῇ Γ εἰ μὴ ... δοκεῖ O

παραβαλὼν εὐθύς

> 'αἰσχρὸν τό γ' αἰσχρόν, κἂν δοκῇ κἂν μὴ δοκῇ',

ὁ δὲ Κλεάνθης ⟨*τὸ*⟩ *περὶ τοῦ πλούτου* (Eur. El. 428)

> 'φίλοις τε δοῦναι σῶμά τ' εἰς νόσους πεσόν
> δαπάναισι σῶσαι' 5

μεταγράφων οὕτω

> 'πόρναις τε δοῦναι σῶμά τ' εἰς νόσους πεσόν
> δαπάναις ἐπιτρῖψαι.'

καὶ ὁ Ζήνων (fr. 219) *ἐπανορθούμενος τὸ τοῦ Σοφοκλέους* □
(fr. 789) 10

> 'ὅστις δὲ πρὸς τύραννον ἐμπορεύεται, D
> κείνου 'στὶ δοῦλος, κἂν ἐλεύθερος μόλῃ'

μετέγραφεν

> 'οὐκ ἔστι δοῦλος, ἂν ἐλεύθερος μόλῃ',

τῷ ἐλευθέρῳ νῦν συνεκφαίνων τὸν ἀδεῆ καὶ μεγαλόφρονα καὶ 15 □
ἀταπείνωτον. τί δὴ κωλύει καὶ ἡμᾶς ταῖς τοιαύταις ὑποφωνή-
σεσι τοὺς νέους ἀποκαλεῖν πρὸς τὸ βέλτιον, οὕτω πως χρω- □
μένους τοῖς λεγομένοις;

> 'τόδ' ἐστὶ τὸ ζηλωτὸν ἀνθρώποις, ὅτῳ
> τόξον μερίμνης εἰς ὃ βούλεται πέσῃ.' (Tr. adesp. 354) 20

οὐκ, ἀλλ' 'ὅτῳ

> τόξον μερίμνης εἰς ὃ συμφέρει πέσῃ.'

τὸ γὰρ ἃ μὴ δεῖ βουλόμενον λαβεῖν καὶ τυγχάνειν οἰκτρόν
ἐστι καὶ ἄζηλον. καί (Eur. Iph. A. 29)

> 'οὐκ ἐπὶ πᾶσίν σ' ἐφύτευσ' ἀγαθοῖς, E □
> Ἀγάμεμνον, Ἀτρεύς. 25
> δεῖ δέ σε χαίρειν καὶ λυπεῖσθαι.'

μὰ Δία, φήσομεν, ἀλλὰ δεῖ σε χαίρειν, μὴ λυπεῖσθαι τυγχά-
νοντα μετρίων·

---

2 St. V. Fr. I 562

---

3 add. Wil. 14 *ἂν* GYp *ἦν* O 16 *ταῖς ὑποφ. ταῖς τοι.* Μα 17 *ὑποκαλεῖν* ZCM²Π *παρακ.* D 23 *λαμβάνειν* Z 25 *σε* α²AhS om. O 29 *μετρίων* α²A *μέτρων* O

'οὐ γὰρ ἐπὶ πᾶσιν ἐφύτευσ' ἀγαθοῖς
Ἀγαμέμνον' Ἀτρεύς.' —
'αἰαῖ τόδ' ἤδη θεῖον ἀνθρώποις κακόν,
ὅταν τις εἰδῇ τἀγαθόν, χρῆται δὲ μή.' (Eur. fr. 841)
5 θηριῶδες μὲν οὖν καὶ ἄλογον καὶ οἰκτρὸν εἰδότα τὸ βέλτιον
ὑπὸ τοῦ χείρονος ἐξ ἀκρασίας καὶ μαλακίας ἄγεσθαι.
'τρόπος ἔσθ' ὁ πείθων τοῦ λέγοντος, οὐ λόγος.' (Men. fr. 472, 7)
F καὶ τρόπος μὲν οὖν καὶ λόγος ἢ τρόπος διὰ λόγου, καθάπερ
ἱππεὺς διὰ χαλινοῦ καὶ ⟨διὰ⟩ πηδαλίου κυβερνήτης, οὐθὲν
10 οὕτω φιλάνθρωπον οὐδὲ συγγενὲς ὄργανον ἐχούσης τῆς ἀρετῆς
ὡς τὸν λόγον (Tr. adesp. 355, Com. adesp. 360) |
34 'πρὸς θῆλυ νεύει μᾶλλον ἢ 'πὶ τἄρρενα;'
'ὅπου προσῇ τὸ κάλλος, ἀμφιδέξιος.'
ἦν δὲ βέλτιον εἰπεῖν 'ὅπου προσῇ τὸ σῶφρον, ἀμφιδέξιος' ὡς
15 ἀληθῶς καὶ ἰσόρροπος· ὁ δ' ὑφ' ἡδονῆς καὶ ὥρας δεῦρο κἀκεῖ
μετοιακιζόμενος ἐπαρίστερος καὶ ἀβέβαιος.
'φόβος τὰ θεῖα τοῖσι σώφροσιν βροτῶν.' (Tr. adesp. 356)
καὶ μὴν οὐδαμῶς, ἀλλά 'θάρσος τὰ θεῖα τοῖσι σώφροσιν βροτῶν', φόβος δὲ τοῖς ἄφροσι καὶ ἀνοήτοις καὶ ἀχαρίστοις, ὅτι
20 καὶ τὴν παντὸς αἰτίαν ἀγαθοῦ δύναμιν καὶ ἀρχὴν ὡς βλάπτου-
B σαν ὑφορῶνται καὶ δεδίασι. τὸ μὲν οὖν τῆς ἐπανορθώσεως
γένος τοιοῦτόν ἐστι.

13. Τὴν δ' ἐπὶ πλέον τῶν λεγομένων χρῆσιν ὑπέδειξεν
ὀρθῶς ὁ Χρύσιππος, ὅτι δεῖ μετάγειν καὶ διαβιβάζειν ἐπὶ τὰ
25 ὁμοειδῆ τὸ χρήσιμον. ὅ τε γὰρ Ἡσίοδος εἰπών (OD 348)
'οὐδ' ἂν βοῦς ἀπόλοιτ', εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη'
καὶ περὶ κυνὸς ταὐτὸ καὶ περὶ ὄνου λέγει καὶ περὶ πάντων

7—8 cf. 801 C 12 cf. 766 F 24 St. V. Fr. II 100

1 ἐφύτευσέ σε D 4 εἰδῇ pM²ΠSΔ ἴδῃ (ἰδόντα WC) O 9 ἵπποὺς G²X¹v ἵππος O corr. Grotius add. Hch. 10 φιλ. ἐχ. τῆς ἀρ. ὀργ. οὐδὲ συγγ. Δ ὀργ. ἐχ. τῆς ἀρ. Γ ἐχ. τῆς ἀρ. ὀργ. O 12 νεύειν Γ τἄρρενα M²Π τ' ἄρρεν vWCh τἄρρεν δ' O 13 ἀμφιδέξιον Δ 14 ὡς om. ΓZ 15 δεῦρο GZ ὧδε O 16 μετοιακιζ. X¹vS μετοικιζ. G¹Y 18 καὶ μὴν del. Pohl. 20 καὶ τὴν hSD τὴν O δύν. ἀγ. G

ὁμοίως τῶν ἀπολέσθαι δυναμένων. καὶ πάλιν τοῦ Εὐριπίδου λέγοντος (fr. 958)

'τίς δ' ἐστὶ δοῦλος τοῦ θανεῖν ἄφροντις ὤν;'

ὑπακουστέον ὅτι καὶ περὶ πόνου καὶ νόσου τὰ αὐτὰ εἴρηκεν. ὡς γὰρ φαρμάκου πρὸς ἓν ἁρμόσαντος νόσημα τὴν δύναμιν 5 καταμαθόντες οἱ ἰατροὶ μετάγουσι καὶ χρῶνται πρὸς πᾶν τὸ C παραπλήσιον, οὕτω καὶ λόγον κοινοῦν καὶ δημοσιεύειν τὴν χρείαν δυνάμενον οὐ χρὴ περιορᾶν ἑνὶ πράγματι συνηρτημένον ἀλλὰ κινεῖν ἐπὶ πάντα τὰ ὅμοια, καὶ τοὺς νέους ἐθίζειν τὴν κοινότητα συνορᾶν καὶ μεταφέρειν ὀξέως τὸ οἰκεῖον, ἐν 10 πολλοῖς παραδείγμασι ποιουμένους μελέτην καὶ ἄσκησιν ὀξυηκοΐας, ἵνα τοῦ μὲν Μενάνδρου λέγοντος (fr. 114)

'μακάριος ὅστις οὐσίαν καὶ νοῦν ἔχει'

τοῦτο καὶ περὶ δόξης καὶ περὶ ἡγεμονίας καὶ περὶ λόγου δυνάμεως εἰρῆσθαι νομίζωσι, τὴν δὲ πρὸς τὸν Ἀχιλλέα τὸν ἐν 15 Σκύρῳ καθήμενον ἐν ταῖς παρθένοις γεγενημένην ἐπίπληξιν D ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσέως (Tr. adesp. 9)

'σὺ δ', ὦ τὸ λαμπρὸν φῶς ἀποσβεννὺς γένους,
ξαίνεις, ἀρίστου πατρὸς Ἑλλήνων γεγώς;'

καὶ πρὸς τὸν ἄσωτον οἴωνται λέγεσθαι καὶ πρὸς τὸν αἰσχρο- 20 κερδῆ καὶ πρὸς τὸν ἀμελῆ καὶ ἀπαίδευτον 'πίνεις, ἀρίστου πατρὸς Ἑλλήνων γεγώς, ἢ κυβεύεις ἢ ὀρτυγοκοπεῖς ἢ νὴ Δία καπηλεύεις ἢ τοκογλυφεῖς, μηδὲν μέγα φρονῶν μηδ' ἄξιον τῆς εὐγενείας';

'μὴ πλοῦτον εἴπῃς. οὐχὶ θαυμάζω θεόν 25
ὃν χὠ κάκιστος ῥᾳδίως ἐκτήσατο.' (Eur. fr. 20) E

οὐκοῦν μηδὲ δόξαν εἴπῃς μηδὲ σώματος εὐμορφίαν μηδὲ στρατηγικὴν χλαμύδα μηδ' ἱερατικὸν στέφανον, ὧν καὶ τοὺς κακίστους ὁρῶμεν τυγχάνοντας.

---

6 ἅπαν D 7 καὶ λόγ. NhSD λόγ. O κοινοῦν $X^{3}Y^{2}$ κοινὸν O 11 ποιουμένοις MΠ ὀξυηκ. $G^{2}α^{2}A^{1}$ (ὀξηκ. A^{2}) ὀξυκ. O 12 μὲν Γ om. O 18 ἀποσβεννὺς $G^{2}X^{3}CpM^{3}Π$ -σβέννοιο D γρ. καὶ καταισχύνων X^{3} cf. 72E 20 οἴωνται Hch. οἴονται D οἷον τε O 22 γεγονὼς $hS^{1}D$ νὴ δία Γ om. O 26 καὶ ὁ Ω

τῆς δειλίας γὰρ αἰσχρὰ γίνεται τέκνα (Tr. adesp. 357)
καὶ ναὶ μὰ Δία τῆς ἀκολασίας καὶ τῆς δεισιδαιμονίας καὶ τοῦ φθόνου καὶ τῶν ἄλλων νοσημάτων ἁπάντων. ἄριστα δ' εἰρηκότος Ὁμήρου τό (Γ 39) 'Δύσπαρι εἶδος ἄριστε' καὶ τό (Ρ 142)
5 '"Εκτορ εἶδος ἄριστε' (ψόγου γὰρ ἀποφαίνει καὶ λοιδορίας
F ἄξιον ᾧ μηθέν ἐστιν ἀγαθὸν εὐμορφίας κάλλιον) ἐφαρμοστέον τοῦτο καὶ τοῖς ὁμοίοις, κολούοντα τοὺς μέγα φρονοῦντας ἐπὶ τοῖς μηδενὸς ἀξίοις, καὶ διδάσκοντα τοὺς νέους ὄνειδος ἡγεῖσθαι καὶ λοιδορίαν τὸ 'χρήμασιν ἄριστε' καὶ 'δείπνοις ἄριστε' καὶ
10 'παισὶν ἢ ὑποζυγίοις ἄριστε' καὶ νὴ Δία 'τῷ λέγειν ἐφεξῆς
35 ἄριστε'. | δεῖ γὰρ ἐκ τῶν καλῶν διώκειν τὴν ὑπεροχὴν καὶ περὶ τὰ πρῶτα πρῶτον εἶναι καὶ μέγαν ἐν τοῖς μεγίστοις· ἡ δ' ἀπὸ μικρῶν δόξα καὶ φαύλων ἄδοξός ἐστι καὶ ἀφιλότιμος. τοῦτο δ' ἡμᾶς εὐθὺς ὑπομιμνήσκει τὸ παράδειγμα τὸ τοὺς
15 ψόγους ἀποθεωρεῖν καὶ τοὺς ἐπαίνους ἐν τοῖς Ὁμήρου μάλιστα ποιήμασιν· ἔμφασις γὰρ γίγνεται μεγάλη τοῦ τὰ σωματικὰ καὶ τυχηρὰ μὴ μεγάλης ἄξια σπουδῆς νομίζειν. πρῶτον μὲν γὰρ ἐν ταῖς δεξιώσεσι καὶ ἀνακλήσεσιν οὐ καλοὺς οὐδὲ πλουσίους οὐδ' ἰσχυροὺς προσαγορεύουσιν, ἀλλὰ τοιαύταις
20 εὐφημίαις χρῶνται (Β 173)

'διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ'

καί (Η 47)

B '"Εκτορ υἱὲ Πριάμοιο, Διὶ μῆτιν ἀτάλαντε'

καί (Τ 216)

25 'ὦ Ἀχιλεῦ Πηλέος υἱέ, μέγα κῦδος Ἀχαιῶν'

καί (Λ 608)

'δῖε Μενοιτιάδη, τῷ ἐμῷ κεχαρισμένε θυμῷ.'

ἔπειτα λοιδοροῦσιν οὐδὲν ἐφαπτόμενοι τῶν σωματικῶν, ἀλλὰ τοῖς ἁμαρτήμασι τοὺς ψόγους ἐπιφέροντες

30 'οἰνοβαρές, κυνὸς ὄμματ' ἔχων' (Α 225)

7 μεγαλοφρον. CpSΔ 10 τὸ λέγ. G[1]WNShD 14 τοῦ τοὺς G[2]X[3] 30 non pugnat cum prioribus, nam κυνὸς ὄμματ' ad ἀναίδειαν spectat cf. π. ὕψους 4, 5 κραδίην δ' ἐλάφοιο add. O om. Γ

καί (Ψ 483)

'Αἶαν νείκει ἄριστε, κακοφραδές'

καί (Ψ 474. 478)

''Ιδομενεῦ, τί πάρος λαβρεύεαι; οὐδέ τί σε χρή
λαβραγόρην ἔμεναι' 5

καί (Ν 824)

'Αἶαν ἁμαρτοεπὲς βουγάιε.'

καὶ τέλος ὁ Θερσίτης ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσέως οὐ χωλὸς οὐ φαλα- C κρὸς οὐ κυρτὸς ἀλλ' ἀκριτόμυθος λοιδορεῖται, τὸν δ' Ἥφαιστον ἡ τεκοῦσα [καὶ] φιλοφρονουμένη προσηγόρευσεν ἀπὸ τῆς 10 χωλότητος (Φ 331)

'ὄρσεο κυλλοπόδιον, ἐμὸν τέκος.'

οὕτως Ὅμηρος καταγελᾷ τῶν αἰσχυνομένων ἐπὶ χωλότησιν ἢ τυφλότησιν, οὔτε ψεκτὸν ἡγούμενος τὸ μὴ αἰσχρὸν οὔτ' αἰσχρὸν τὸ μὴ δι' ἡμᾶς ἀλλ' ἀπὸ τύχης γινόμενον. δύο δὴ περιγίγνε- 15 ται μεγάλα τοῖς τῶν ποιητῶν ἐπιμελῶς ἐθιζομένοις ἀκούειν, τὸ μὲν εἰς μετριότητα, μηδενὶ τύχην ἐπαχθῶς καὶ ἀνοήτως ὀνειδίζειν, τὸ δ' εἰς μεγαλοφροσύνην, αὐτοὺς χρησαμένους τύχαις μὴ ταπεινοῦσθαι μηδὲ διαταράττεσθαι, φέρειν δὲ πράως D καὶ σκώμματα καὶ λοιδορίας καὶ γέλωτας, μάλιστα μὲν τὸ τοῦ 20 Φιλήμονος ἔχοντας πρόχειρον (fr. 23)

'ἥδιον οὐδὲν οὐδὲ μουσικώτερον
ἔστ' ἢ δύνασθαι λοιδορούμενον φέρειν.'

ἂν δὲ φαίνηταί τις ἐπιλήψεως δεόμενος, τῶν ἁμαρτημάτων καὶ τῶν παθῶν ἐπιλαμβανομένους, ὥσπερ ὁ τραγικὸς Ἄδραστος, 25 τοῦ Ἀλκμέωνος εἰπόντος πρὸς αὐτόν (Tr. adesp. 358)

'ἀνδροκτόνου γυναικὸς ὁμογενὴς ἔφυς',

ἀπεκρίνατο

'σὺ δ' αὐτόχειρ γε μητρὸς ἥ σ' ἐγείνατο.'

---

2 νείκη ΜΠ 10 καὶ om. Z 14 τὸ bis X[3]D τὸν O 15 ὑπὸ τύχης ΖΠ 16 ποιημάτων SD ἐπιμελῶς Γh om. O 17 post. μετρ. add. αὐτοὺς κατὰ τὸν βίον εὐροοῦντας X[3] mg. Zt 19 διαταρ. ΓΖ ταρ. O 22 ἥδιστον hD 25 ἐπιλαμβανομένους X[3] ἐπιλαμβάνουσ' (-βάνουσι W -βάνου X[1]V -βάνεται Z -βάνεσθαι hD) O 27 ὁμοφυὴς G[1]

E καθάπερ γὰρ οἱ τὰ ἱμάτια μαστιγοῦντες οὐχ ἅπτονται τοῦ σώματος, οὕτως οἱ δυστυχίας τινὰς ἢ δυσγενείας ὀνειδίζοντες εἰς τὰ ἐκτὸς ἐντείνονται κενῶς καὶ ἀνοήτως, τῆς ψυχῆς δ' οὐ θιγγάνουσιν οὐδὲ τῶν ἀληθῶς ἐπανορθώσεως δεομένων καὶ 5 δήξεως.

14. Καὶ μὴν ὥσπερ ἐπάνω πρὸς τὰ φαῦλα καὶ βλαβερὰ ποιήματα λόγους καὶ γνώμας ἀντιτάσσοντες ἐνδόξων καὶ πολιτικῶν ἀνδρῶν ἐδοκοῦμεν ἀφιστάναι καὶ ἀνακρούειν τὴν πίστιν, οὕτως ὅ τι ἂν ἀστεῖον εὕρωμεν παρ' αὐτοῖς καὶ χρηστόν, ἐκ-10 τρέφειν χρὴ καὶ αὔξειν ἀποδείξεσι καὶ μαρτυρίαις φιλοσόφοις, ἀποδιδόντας τὴν εὕρεσιν ἐκείνοις. καὶ γὰρ δίκαιον καὶ ὠφέλι-F μον, ἰσχὺν τῆς πίστεως καὶ ἀξίωμα προσλαμβανούσης, ὅταν τοῖς ἀπὸ σκηνῆς λεγομένοις καὶ πρὸς λύραν ᾀδομένοις καὶ μελετωμένοις ἐν διδασκαλείῳ τὰ Πυθαγόρου δόγματα καὶ Πλά-15 τωνος ὁμολογῇ, καὶ τὰ Χίλωνος παραγγέλματα καὶ τὰ Βίαντος ἐπὶ τὰς αὐτὰς ἄγῃ γνώμας ἐκείνοις τοῖς παιδικοῖς ἀναγνώσμα-**36** σιν. | ὅθεν οὐ παρέργως ὑποδεικτέον ὅτι τὸ μέν (E 428)

'τέκνον ἐμόν, οὔ τοι δέδοται πολεμήια ἔργα,
ἀλλὰ σύ γ' ἱμερόεντα μετέρχεο ἔργα γάμοιο'

20 καὶ τό (Λ 543)

'Ζεὺς γάρ τοι νεμέσασχ', ὅτ' ἀμείνονι φωτὶ μάχοιο'

οὐδὲν διαφέρει τοῦ 'γνῶθι σαυτόν', ἀλλὰ τὴν αὐτὴν ἔχει διάνοιαν ἐκείνῳ· τὸ δέ (Hes. OD 40)

'νήπιοι, οὐδ' ἴσασιν ὅσῳ πλέον ἥμισυ παντός'

25 καὶ τό (ib. 266)

'ἡ δὲ κακὴ βουλὴ τῷ βουλεύσαντι κακίστη'

ταὐτόν ἐστι τοῖς Πλάτωνος ἐν Γοργίᾳ καὶ Πολιτείᾳ δόγμασι περὶ τοῦ τὸ ἀδικεῖν κάκιον εἶναι τοῦ ἀδικεῖσθαι καὶ τοῦ κακῶς

---

1 cf. 565 A 27 Plato Gorg. 473a et Rep. passim

---

2 τινὰς G p. c. S²D τινὸς O 3 ἀνονήτως ci. Pat. 4 καὶ δηξ. δεομ. ΓZ 6 ὥσπερ om. Wα¹ 10 χρὴ] δεῖ WΠh 13 ἐπὶ σκ. X³D 14 τὰ πλ. Z 18 ita etiam Cic. ad Att. XIV 13 οὔ τοι τ. ἐμόν codd. Homeri 21 cf. supra 24 C νεμεσσάχ (-ᾶχ G²vZ) ΓZ νεμεσᾶ O μάχοιο MΠD -οιτο O

πάσχειν τὸ ποιεῖν κακῶς βλαβερώτερον. ἐπιρρητέον δὲ καὶ τῷ B
τοῦ Αἰσχύλου (fr. 352)

'θάρσει· πόνου γὰρ ἄκρον οὐκ ἔχει χρόνον'

ὅτι τοῦτ' ἐστὶ τὸ παρ' Ἐπικούρου θρυλούμενον ἀεὶ καὶ θαυμαζόμενον, ὡς 'οἱ μεγάλοι πόνοι συντόμως ἐξάγουσιν, οἱ δὲ 5
χρόνιοι μέγεθος οὐκ ἔχουσιν'. ὧν τὸ μὲν εἴρηκεν ὁ Αἰσχύλος ἐναργῶς, τὸ δὲ τῷ εἰρημένῳ παρακείμενόν ἐστιν· εἰ γὰρ ὁ μέγας καὶ σύντονος οὐ παραμένει πόνος, οὐκ ἔστι μέγας ὁ παραμένων οὐδὲ δυσεγκαρτέρητος. τὰ δὲ τοῦ Θέσπιδος ταυτί
(Fr. Tr. p. 833) 10

'ὁρᾷς ὅτι Ζεὺς τῷδε πρωτεύει θεῶν,
οὐ ψεῦδος οὐδὲ κόμπον οὐ μῶρον γέλων
ἀσκῶν· τὸ δ' ἡδὺ μοῦνος οὐκ ἐπίσταται' C

τί διαφέρει τοῦ 'πόρρω γὰρ ἡδονῆς καὶ λύπης ἵδρυται τὸ θεῖον', ὡς Πλάτων ἔλεγε (Epist. 3, 315 c). τὸ δέ 15

'φάσω μέγιστον
κῦδος ἔχειν ἀρετάν·
πλοῦτος δὲ καὶ δειλοῖσιν ἀνθρώπων ὁμιλεῖ'

λεγόμενον ὑπὸ τοῦ Βακχυλίδου (I 159) καὶ πάλιν ὑπὸ τοῦ Εὐριπίδου παραπλησίως (fr. 959) 20

'ἐγὼ δ'
οὐδὲν πρεσβύτερον νομίζω τᾶς σωφροσύνας, ἐπεὶ
τοῖς ἀγαθοῖς ἀεὶ ξύνεστι'

καὶ τό (fr. 960) 25

'τί μάταν πέπασθε, πλούτῳ δ' ἀρετὰν κατεργάσεσθαι δοκεῖτε . . . ἐν ἐσθλοῖς δὲ καθήσεσθ' ἄνολβοι'

---

4 Epicur. fr. 447

---

1 τῷ τοῦ αἰσχ. Δ τῷ αἰσχύλῳ O 4 ἐπικούρου ΓΔ -ρῳ O 9 δυσεγκ.] δυσκαρτέρητος G p c. ChM²ΠΔ δυσέγκαρπος ῥητὸς O 13 μοῦνος G² μόνος O 16 φάσωμε (φράσωμαι D) πιστὸν Ω 18 ὀπηδεῖ W ὁμιλίας Γ 26—27 τί μάταν βροτοὶ δὲ πολλὰ πέπασθε πλούτῳ τε δοκ. ἀρ. κατεργάσεσθαι; Satyrus v. Eur. (Ox. Pap. IX 1176, col. 2) τιμὰν τὰν τέτασθε Ω κατεργασάσθω Ω καθήσεσθαι ΓΖ κάθησθε ci. Nauck

D *ἆρ' οὐκ ἀπόδειξίς ἐστιν ὧν οἱ φιλόσοφοι λέγουσι περὶ πλούτου καὶ τῶν ἐκτὸς ἀγαθῶν, ὡς χωρὶς ἀρετῆς ἀνωφελῶν ὄντων καὶ ἀνονήτων τοῖς ἔχουσι; τὸ γὰρ οὕτω συνάπτειν καὶ συνοικειοῦν τοῖς δόγμασιν ἐξάγει τὰ ποιήματα τοῦ μύθου καὶ τοῦ προσω-*
5 *πείου, καὶ σπουδὴν περιτίθησι τοῖς χρησίμως λεγομένοις· ἔτι δὲ προανοίγει καὶ προκινεῖ τὴν τοῦ νέου ψυχὴν τοῖς ἐν φιλοσοφίᾳ λόγοις. ἔρχεται γὰρ οὐκ ἄγευστος αὐτῶν παντάπασιν οὐδ' ἀνήκοος, οὐδ' ἀκρίτως ἀνάπλεως ὧν ἤκουε τῆς μητρὸς ἀεὶ καὶ τίτθης καὶ νὴ Δία τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ παιδαγωγοῦ,*
E *τοὺς πλουσίους εὐδαιμονιζόντων καὶ σεβομένων, φριττόντων*
11 *δὲ τὸν θάνατον καὶ τὸν πόνον, ἄζηλον δὲ καὶ τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ μηδὲν ἄνευ χρημάτων καὶ δόξης ἀγόντων. οἷς ἀντίφωνα τῶν φιλοσόφων ἀκούοντας αὐτοὺς τὸ πρῶτον ἔκπληξις ἴσχει καὶ ταραχὴ καὶ θάμβος, οὐ προσιεμένους οὐδ' ὑπομένοντας,*
15 *ἂν μὴ καθάπερ ἐκ σκότους πολλοῦ μέλλοντες ἥλιον ὁρᾶν ἐθισθῶσι καθάπερ ἐν νόθῳ φωτὶ κεκραμένης μύθοις ἀληθείας αὐγὴν ἔχοντι μαλθακὴν ἀλύπως διαβλέπειν τὰ τοιαῦτα καὶ μὴ φεύγειν. προακηκοότες γὰρ ἐν τοῖς ποιήμασι καὶ προανεγνωκότες* (Eur. fr. 449, 2—4)

20 *'τὸν φύντα θρηνεῖν εἰς ὅσ' ἔρχεται κακά,*
F *τὸν δ' αὖ θανόντα καὶ πόνων πεπαυμένον*
χαίροντας εὐφημοῦντας ἐκπέμπειν δόμων'

καί (Eur. fr. 892)

'ἐπεὶ τί δεῖ βροτοῖσι πλὴν δυεῖν μόνον
25 *Δήμητρος ἀκτῆς πώματός θ' ὑδρηχόου;'*

καί (Tr. adesp. 359)

'ἰὼ τυραννὶ βαρβάρων ἀνδρῶν φίλη'

καί | (Tr. adesp. 360)

---

24 cf. 1043 E 1044 BF

---

1 *ἀπόδ. ἐστιν* ΓZ *ἀπόδειξιν ἔχει* O 5 *τοῖς*] *αὐτοῖς* Cp hSΔ 6 *προαν.* GX³WD *προσαν.* O *προσκ.* vc *προσκλίνει* M²Π 11 *καὶ* ante *τὴν* om. X³D 13 *τὰ τῶν* D *τὸν πρῶτον* X¹v *τῶν πρώτων* G¹ 16 *καθάπερ*] *οἷον* D *κεκρ.* D *καὶ κεκρ.* O 18 *διαφεύγειν* (corr. ipse X¹) Γ Post hoc ras. 5 litt. in G 24 *τίνος γε δεῖ* D *μόνων* G²Δ 25 *πώματος* Π *πόμ.* O

'ἡ βροτῶν τ' εὐπραξία 37
τῶν τἀλάχιστα γίγνεται λυπουμένων'
ἧττον ταράττονται καὶ δυσκολαίνουσι παρὰ τοῖς φιλοσόφοις ἀκούοντες ὡς 'ὁ θάνατος οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς' καὶ 'ὁ τῆς φύσεως πλοῦτος ὥρισται' καὶ 'τὸ εὔδαιμον καὶ μακάριον οὐ χρη- 5 μάτων πλῆθος οὐδὲ πραγμάτων ὄγκος οὐδ' ἀρχαί τινες ἔχουσιν οὐδὲ δυνάμεις, ἀλλ' ἀλυπία καὶ πραότης παθῶν καὶ διάθεσις ψυχῆς τὸ κατὰ φύσιν ὁρίζουσα'. διὸ καὶ τούτων ἕνεκα καὶ τῶν προειρημένων ἁπάντων ἀγαθῆς δεῖ τῷ νέῳ κυβερνήσεως περὶ τὴν ἀνάγνωσιν, ἵνα μὴ προδιαβληθεὶς ἀλλὰ μᾶλλον προ- 10 παιδευθεὶς εὐμενὴς καὶ φίλος καὶ οἰκεῖος ὑπὸ ποιητικῆς ἐπὶ B φιλοσοφίαν προπέμπηται.

3.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΚΟΥΕΙΝ

(Plan. 15)

1. Τὴν γενομένην μοι σχολήν, ὦ Νίκανδρε, περὶ τοῦ ἀκού- C ειν ἀπέσταλκά σοι γράψας, ὅπως εἰδῇς τοῦ πείθοντος ὀρθῶς 15 ἀκούειν, ὅτε τῶν προσταττόντων ἀπήλλαξαι τὸ ἀνδρεῖον ἀνειληφὼς ἱμάτιον. ἀναρχία μὲν γάρ, ἣν ἔνιοι τῶν νέων ἐλευθερίαν ἀπαιδευσίᾳ νομίζουσι, χαλεπωτέρους ἐκείνων τῶν ἐν παισὶ διδασκάλων καὶ παιδαγωγῶν δεσπότας ἐφίστησι τὰς ἐπιθυμίας ὥσπερ ἐκ δεσμῶν λυθείσας· καὶ καθάπερ Ἡρόδοτός (I 8) φη- 20 σιν ἅμα τῷ χιτῶνι συνεκδύεσθαι τὴν αἰδῶ τὰς γυναῖκας, οὕτως D ἔνιοι τῶν νέων ἅμα τῷ τὸ παιδικὸν ἱμάτιον ἀποθέσθαι συναποθέμενοι τὸ αἰδεῖσθαι καὶ φοβεῖσθαι καὶ λύσαντες τὴν κατασχηματίζουσαν αὐτοὺς περιβολὴν εὐθὺς ἐμπίπλανται τῆς

4 Epicur. Sent. II XV 5 Epicur. fr 548
13 Cat. Lampr. 102 Codd. LCGXvKJWYMαAZ(n)NhSD Γ = G[1]X[1]v Π = αA Δ = ZD. Ubi C sine L citatur, vel deest L vel non legitur 17 Plat. Rep. 562e 20 cf. 139 C

7 οὐδὲ δυνάμις GΔ οὐ δυν. O 14 περὶ τοῦ ἀκ. ὦ νίκ. CKJ 16 ἀνειλ. C ἀπειλ. O 19 ἐφιστ.] ἀφίησι C[1]

ἀναγωγίας. σὺ δὲ πολλάκις ἀκηκοὼς ὅτι ταὐτόν ἐστι τὸ ἕπεσθαι
θεῷ καὶ τὸ πείθεσθαι λόγῳ, νόμιζε τὴν εἰς ἄνδρας ἐκ παίδων
□ ἀγωγὴν οὐκ ⟨ἀπαλλαγὴν⟩ ἀρχῆς εἶναι τοῖς εὖ φρονοῦσιν, ἀλλὰ
μεταβολὴν ἄρχοντος, ἀντὶ μισθωτοῦ τινος ἢ ἀργυρωνήτου
5 θεῖον ἡγεμόνα τοῦ βίου λαμβάνουσι τὸν λόγον, ᾧ τοὺς ἑπομέ-
νους ἄξιόν ἐστι μόνους ἐλευθέρους νομίζειν. μόνοι γὰρ ἃ δεῖ
E βούλεσθαι μαθόντες, ὡς βούλονται ζῶσι· ταῖς δ' ἀπαιδεύτοις
□ καὶ παραλόγοις ὁρμαῖς καὶ πράξεσιν ἀγεννὲς ἔνεστι καὶ μικρὸν
ἐν πολλῷ τῷ μετανοοῦντι τὸ ἑκούσιον.
10 2. Ἐπεὶ δ' ὥσπερ τῶν ἐγγραφομένων εἰς τὰς πολιτείας οἱ
μὲν ἀλλοδαποὶ καὶ ξένοι κομιδῇ πολλὰ μέμφονται καὶ δυσκο-
λαίνουσι τῶν γινομένων, οἱ δ' ἐκ μετοίκων σύντροφοι καὶ
συνήθεις τῶν νόμων ὄντες οὐ χαλεπῶς προσδέχονται τὰ ἐπι-
βάλλοντα καὶ στέργουσιν, οὕτω σε δεῖ πολὺν χρόνον ἐν φιλο-
15 σοφίᾳ παρατρεφόμενον καὶ πᾶν μάθημα καὶ ἄκουσμα παιδικὸν
ἀπ' ἀρχῆς ἐθισθέντα προσφέρεσθαι λόγῳ φιλοσόφῳ μεμειγμέ-
F νον, εὐμενῆ καὶ οἰκεῖον ἥκειν εἰς φιλοσοφίαν, ἣ μόνη τὸν
ἀνδρεῖον καὶ τέλειον ὡς ἀληθῶς ἐκ λόγου τοῖς νέοις περι-
τίθησι κόσμον, οὐκ ἂν ἀηδῶς οἶμαί σε προακοῦσαι περὶ τῆς
□ 38 ἀκουστικῆς αἰσθήσεως, ἣν ὁ Θεόφραστος | παθητικωτάτην
21 εἶναί φησι πασῶν. οὔτε γὰρ ὁρατὸν οὐδὲν οὔτε γευστὸν οὔθ'
ἁπτὸν ἐκστάσεις ἐπιφέρειν καὶ ταραχὰς καὶ πτοίας τηλικαύτας
ἡλίκαι καταλαμβάνουσι τὴν ψυχὴν κτύπων τινῶν καὶ πατάγων
καὶ ἤχων τῇ ἀκοῇ προσπεσόντων. ἔστι δὲ λογικωτέρα μᾶλλον
25 ἢ παθητικωτέρα. τῇ μὲν γὰρ κακίᾳ πολλὰ χωρία καὶ μέρη τοῦ
σώματος παρέχει δι' αὐτῶν ἐνδῦσαν ἅψασθαι τῆς ψυχῆς, τῇ
δ' ἀρετῇ μία λαβὴ τὰ ὦτα τῶν νέων ἐστίν, ἂν ᾖ καθαρὰ καὶ

27 cf. Zeno fr. 278

3 οὐκ om. GKJ^{1}WYM^1 ἀπαλλ. hic suppl. Pat. (exciderant οὐκ ἀπαλλ. propter homoeoteleuton) Post φρονοῦσιν suppl. ἀπαλλ. G^2 ἀποβολὴν C^{2}M^{2}ΠΔ cf. Vit. Sull. 30,5 ἀρχὴν X^{3}J^{2}Y^{2}h 8 ἔστι hD 13 ὄντες om. Δ 14 οὕτως ἔδει Ω corr. Dübner 15 παρατρ.] κατατριβόμενον C^1 17 τὸ ἀνδρ. Xv^{1}KW 19 οἶμαι (Bern.) LC δὲ οἶμαι O προσακ. Ω corr. Madv. 22 ἐπιφέρειν Wil. -ρει Ω 25 γὰρ om. WM^{1}h 27 ᾖ om. h^2 (cum Reiskio)

ἄθρυπτα κολακείᾳ, καὶ λόγοις ἄθικτα φαύλοις ἀπ' ἀρχῆς φυλάττηται. διὸ καὶ Ξενοκράτης τοῖς παισὶ μᾶλλον ἢ τοῖς ἀθληταῖς ἐκέλευε περιάπτειν ἀμφωτίδας, ὡς ἐκείνων μὲν τὰ ὦτα B ταῖς πληγαῖς, τούτων δὲ τοῖς λόγοις τὰ ἤθη διαστρεφομένων, οὐκ ἀνηκοΐαν οὐδὲ κωφότητα προμνώμενος, ἀλλὰ τῶν λόγων 5 τοὺς φαύλους φυλάττεσθαι παραινῶν, πρὶν ἑτέρους χρηστοὺς ὥσπερ φύλακας ἐντραφέντας ὑπὸ φιλοσοφίας τῷ ἤθει τὴν μάλιστα κινουμένην αὐτοῦ καὶ ἀναπειθομένην χώραν κατασχεῖν. καὶ Βίας ὁ παλαιὸς Ἀμάσιδι, κελευσθεὶς τὸ χρηστότατον ὁμοῦ καὶ φαυλότατον ἀποπέμψαι κρέας τοῦ ἱερείου, τὴν γλῶτ- 10 ταν ἐξελὼν ἀπέπεμψεν, ὡς καὶ βλάβας καὶ ὠφελείας τοῦ λέγειν ἔχοντος μεγίστας. οἵ τε πολλοὶ τὰ μικρὰ παιδία καταφιλοῦντες αὐτοί τε τῶν ὤτων ἅπτονται κἀκεῖνα τοῦτο ποιεῖν κελεύουσιν, C αἰνιττόμενοι μετὰ παιδιᾶς ὅτι δεῖ φιλεῖν μάλιστα τοὺς διὰ τῶν ὤτων ὠφελοῦντας. ἐπεὶ ὅτι γε πάσης ἀκροάσεως ἀπειργόμε- 15 νος ὁ νέος καὶ λόγου μηδενὸς γευόμενος οὐ μόνον ἄκαρπος ὅλως καὶ ἀβλαστὴς διαμενεῖ πρὸς ἀρετήν, ἀλλὰ καὶ διαστρέφοιτ' ἂν πρὸς κακίαν, ὥσπερ ἐκ χώρας ἀκινήτου καὶ ἀργῆς ἄγρια πολλὰ τῆς ψυχῆς ἀναδιδούς, δῆλόν ἐστι. τὰς γὰρ ἐφ' ἡδονὴν ὁρμὰς καὶ πρὸς πόνον ὑποψίας, οὐ θυραίους οὐδ' 20 ὑπὸ λόγων ἐπεισάκτους, ἀλλ' ὥσπερ αὐτόχθονας οὔσας μυρίων παθῶν καὶ νοσημάτων πηγάς, ἂν ἐᾷ τις ἀφέτους ᾗ πεφύκασι D χωρεῖν καὶ μὴ λόγοις χρηστοῖς ἀφαιρῶν ἢ παρατρέπων καταρτύῃ τὴν φύσιν, οὐκ ἔστιν ὃ τῶν θηρίων οὐκ ἂν ἡμερώτερον ἀνθρώπου φανείη. 25

3. Διὸ δὴ μεγάλην μὲν ὠφέλειαν οὐκ ἐλάττω δὲ κίνδυνον τοῖς νέοις τοῦ ἀκούειν ἔχοντος, οἶμαι καλῶς ἔχειν καὶ πρὸς

2 fr. 96 cf. 706 C 9 cf. 146 E 506 C

5 τῶν λ. τοὺς φ. Y²M²ΠΔ τοὺς λόγους τῶν φαύλων O 8 αὐτοῦ om. LC 10 ὁμοῦ καὶ φαυλ. Δn om. O ἐκπέμψαι Δ 13 κἀκείνοις WYNΔn καὶ τούτοις MΠ 14 μάλιστα om. D 15 ἐξειργ. LC 16 καὶ λ. μηδ. Δn λόγου O (videtur καὶ μηδ. post ὁ νέος excidisse) ἄκ. Δn ἄκαρπος ὢν O 17 διαμενεῖ Madv. διαμένει Ω 18 ἂν D om. O 19 τῆς ψ. om. C[1] 23 καταρτύτη A²Δ -τοίη C²KJM²αA[1] -ταίη O 27 καλ. ἔχ. om. C[1]

αὐτὸν ἀεὶ καὶ πρὸς ἕτερον διαλέγεσθαι περὶ τοῦ ἀκούειν. ἐπεὶ καὶ τούτῳ κακῶς τοὺς πλείστους χρωμένους ὁρῶμεν, οἳ λέγειν ἀσκοῦσι πρὶν ἀκούειν ἐθισθῆναι· καὶ λόγων μὲν οἴονται μάθησιν εἶναι καὶ μελέτην, ἀκροάσει δὲ καὶ τοὺς ὁπωσοῦν χρω-
5 μένους ὠφελεῖσθαι. καίτοι τοῖς μὲν σφαιρίζουσιν ἅμα τοῦ
E βαλεῖν καὶ τοῦ λαβεῖν τὴν σφαῖραν ἡ μάθησις· ἐν δὲ τῇ τοῦ λόγου χρείᾳ τὸ δέξασθαι καλῶς τοῦ προέσθαι πρότερόν ἐστιν, ὥσπερ τοῦ τεκεῖν τὸ συλλαβεῖν τι καὶ κατασχεῖν τῶν γονίμων. ταῖς μὲν οὖν ὄρνισι τῆς ὑπηνεμίου λοχείας ὠδῖνας ἀτελῶν
10 τινων καὶ ἀψύχων ὑπολειμμάτων ἀρχὰς λέγουσιν εἶναι· τῶν δ' ἀκούειν μὴ δυναμένων νέων μηδ' ὠφελεῖσθαι δι' ἀκοῆς ἐθισθέντων ὑπηνέμιος ὄντως ὁ λόγος ἐκπίπτων

ἀκλειὴς ἀίδηλος ὑπαὶ νεφέεσσι κεδάσθη.

τὰ μὲν γὰρ ἀγγεῖα πρὸς τὴν ὑποδοχὴν τῶν ἐγχεομένων ἐπι-
15 κλίνουσι καὶ συνεπιστρέφουσιν, ἵν' ἔγχυσις ἀληθῶς, μὴ ἔκχυσις
F γένηται, αὐτοὺς δὲ τῷ λέγοντι παρέχειν καὶ συναρμόττειν τῇ προσοχῇ τὴν ἀκρόασιν, ὡς μηδὲν ἐκφύγῃ τῶν χρησίμως λεγομένων, οὐ μανθάνουσιν, ἀλλ' ὃ πάντων καταγελαστότατόν
39 ἐστιν, ἂν μέν τινι προστύχωσι διηγουμένῳ δεῖπνον | ἢ πομπὴν
20 ἢ ὄνειρον ἢ λοιδορίαν γεγενημένην αὐτῷ πρὸς ἄλλον, ἀκροῶνται σιωπῇ καὶ προσλιπαροῦσιν· ἂν δέ τις αὐτοὺς ἐπισπασάμενος διδάσκῃ τι τῶν χρησίμων ἢ παραινῇ τῶν δεόντων ἢ νουθετῇ πλημμελοῦντας ἢ καταπραΰνῃ χαλεπαίνοντας, οὐχ ὑπομένουσιν, ἀλλ' ἐὰν μὲν δύνωνται, φιλοτιμούμενοι περι-
25 γενέσθαι διαμάχονται πρὸς τὸν λόγον· εἰ δὲ μή, φεύγοντες ἀπίασι πρὸς ἑτέρους λόγους καὶ φλυάρους, ὡς ἀγγεῖα φαῦλα

6 cf. 45 E

2 κακῶς C¹A mg. Dn καλῶς O 3 λόγων C²G p c. hΔn λόγον JWMΠ λόγον O 6 βάλλειν ΓKJ τὴν σφ. om. C¹ ἡ μαθ. γίνεται C 8 καὶ κατ. τι Δ τι om. WYMΠNh 9 τὰς ὑπηνεμίους λοχείας καὶ ὠδ. Ω emend. Wil. 13 Empedoclis esse videtur Wyttenbachio 14 τὴν om. CZn¹ 16 τῷ τε λέγ. CΓKJ 17 ἐκφύγῃ (Hercheri) h -γοι O 24 φιλ. περιγ. LCΓKJ Tr. O

*καὶ σαθρὰ τὰ ὦτα πάντων μᾶλλον ἢ τῶν ἀναγκαίων ἐμπι-
πλάντες. τοὺς μὲν οὖν ἵππους οἱ καλῶς τρέφοντες εὐστόμους
τῷ χαλινῷ, τοὺς δὲ παῖδας εὐηκόους τῷ λόγῳ παρέχουσι, πολλὰ* B
*μὲν ἀκούειν μὴ πολλὰ δὲ λέγειν διδασκομένους. καὶ γὰρ τὸν
Ἐπαμεινώνδαν ὁ Σπίνθαρος ἐπαινῶν ἔφη μήτε πλείονα γι-* 5
*νώσκοντι μήτ᾽ ἐλάττονα φθεγγομένῳ ῥᾳδίως ἐντυχεῖν ἑτέρῳ.
καὶ τὴν φύσιν ἡμῶν ἑκάστῳ λέγουσι δύο μὲν ὦτα δοῦναι,
μίαν δὲ γλῶτταν, ὡς ἐλάττονα λέγειν ἢ ἀκούειν ὀφείλοντι.*

4. *Πανταχοῦ μὲν οὖν τῷ νέῳ κόσμος ἀσφαλής ἐστιν ἡ
σιωπή, μάλιστα δ᾽ ὅταν ἀκούων ἑτέρου μὴ συνταράττηται* 10
*μηδ᾽ ἐξυλακτῇ πρὸς ἕκαστον, ἀλλὰ κἂν ὁ λόγος ᾖ μὴ λίαν
ἀρεστός, ἀνέχηται καὶ περιμένῃ παύσασθαι τὸν διαλεγόμενον,* C
*καὶ παυσαμένου μὴ εὐθέως ἐπιβάλλῃ τὴν ἀντίρρησιν, ἀλλ᾽ ὡς
Αἰσχίνης φησί, διαλείπῃ χρόνον, εἴτε προσθεῖναί τι βούλοιτο
τοῖς λελεγμένοις ὁ εἰρηκώς, εἴτε μεταθέσθαι καὶ ἀφελεῖν. οἱ* 15
*δ᾽ εὐθὺς ἀντικόπτοντες, οὔτ᾽ ἀκούοντες οὔτ᾽ ἀκουόμενοι λέ-
γοντες δὲ πρὸς λέγοντας, ἀσχημονοῦσιν· ὁ δ᾽ ἐγκρατῶς καὶ
μετ᾽ αἰδοῦς ἀκούειν ἐθισθεὶς τὸν μὲν ὠφέλιμον λόγον ἐδέξατο
καὶ κατέσχε, τὸν δ᾽ ἄχρηστον ἢ ψευδῆ μᾶλλον διεῖδε καὶ κατε-
φώρασε, φιλαλήθης φανείς, οὐ φιλόνεικος οὐδὲ προπετὴς καὶ* 20
*δύσερις. ὅθεν οὐ κακῶς ἔνιοι λέγουσιν ὅτι δεῖ τῶν νέων μᾶλ-
λον ἐκπνευματοῦν τὸ οἴημα καὶ τὸν τῦφον ἢ τῶν ἀσκῶν τὸν* D
*ἀέρα τοὺς ἐγχέαι τι βουλομένους χρήσιμον· εἰ δὲ μή, γέμοντες
ὄγκου καὶ φυσήματος οὐ προσδέχονται.*

5. *Φθόνος τοίνυν μετὰ βασκανίας καὶ δυσμενείας οὐδενὶ* 25
*μὲν ἔργῳ παρὼν ἀγαθόν, ἀλλὰ πᾶσιν ἐμπόδιος τοῖς καλοῖς,
κάκιστος δ᾽ ἀκροωμένῳ πάρεδρος καὶ σύμβουλος, ἀνιαρὰ καὶ
ἀηδῆ καὶ δυσπρόσδεκτα ποιῶν τὰ ὠφέλιμα διὰ τὸ πᾶσι μᾶλλον
ἥδεσθαι τοὺς φθονοῦντας ἢ τοῖς εὖ λεγομένοις. καίτοι πλοῦτος*

---

5 cf. 592 F 7 cf. 502 C 13 Aeschin. p 183 Dittmar.

---

1 *μάλιστα* ΠΖ 9 *οὖν* om. LCh 12 *ἀντίσχηται* (*-ίσχῃς*) LC *προσδιαλ.* LC 15 *λελ.* G p. c. Xυ[1] mg. K[1] mg. JYM *εἰρημένοις* LC *διαλεγομένοις* G[1]υK *λεγομ.* O 29 *πάλιν τοὺς* C[1] *εὐλογουμένοις* (*-ημένοις* Yh) WYMΠNh

μὲν ὅντινα δάκνει καὶ δόξα καὶ κάλλος ἑτέροις ὑπάρχοντα,
φθονερός ἐστι μόνον· ἄχθεται γὰρ ἄλλων εὐτυχούντων· ὁ δὲ
E λόγῳ καλῶς λεγομένῳ δυσχεραίνων ὑπὸ τῶν ἰδίων ἀγαθῶν
ἀνιᾶται. ὡς γὰρ τὸ φῶς τῶν βλεπόντων, καὶ ὁ λόγος τῶν
5 ἀκουόντων ἀγαθόν ἐστιν, ἂν βούλωνται δέχεσθαι. τὸν μὲν οὖν
ἐφ' ἑτέροις φθόνον ἄλλαι τινὲς ἀπαίδευτοι καὶ κακαὶ διαθέσεις
ἐμποιοῦσιν, ὁ δὲ πρὸς τοὺς λέγοντας ἐκ φιλοδοξίας ἀκαίρου
καὶ φιλοτιμίας ἀδίκου γεννώμενος οὐδὲ προσέχειν ἐᾷ τοῖς λεγο-
μένοις τὸν οὕτω διακείμενον, ἀλλὰ θορυβεῖ καὶ περισπᾷ τὴν
10 διάνοιαν, ἅμα μὲν τὴν ἑαυτῆς ἕξιν ἐπισκοποῦσαν εἰ λείπεται
τῆς τοῦ λέγοντος, ἅμα δὲ τοὺς ἄλλους ἐπιβλέπουσαν εἰ ἄγαν-
ται καὶ θαυμάζουσιν, ἐκπληττομένην ὑπὸ τῶν ἐπαίνων καὶ
F ἀγριαίνουσαν πρὸς τοὺς παρόντας ἂν ἀποδέχωνται τὸν λέγοντα,
τῶν δὲ λόγων τοὺς μὲν εἰρημένους ἐῶσαν καὶ προϊεμένην, ὅτι
15 λυποῦσι μνημονευόμενοι, πρὸς δὲ τοὺς ἐπιόντας ταραττομένην
καὶ τρέμουσαν μὴ τῶν εἰρημένων βελτίονες γένωνται, σπεύ-
δουσαν δὲ τάχιστα παύσασθαι τοὺς λέγοντας ὅταν κάλλιστα
40 λέγωσι, | λυθείσης δὲ τῆς ἀκροάσεως πρὸς οὐδενὶ τῶν εἰρη-
μένων οὖσαν ἀλλὰ τὰς φωνὰς καὶ διαθέσεις τῶν παρόντων
20 ἐπιψηφίζουσαν, καὶ τοὺς μὲν ἐπαινοῦντας ὥσπερ ἐμμανεῖς
φεύγουσαν καὶ ἀποπηδῶσαν, προστρέχουσαν δὲ καὶ συναγελα-
ζομένην τοῖς ψέγουσι τὰ εἰρημένα καὶ διαστρέφουσιν· ἂν δὲ
μηδὲν ᾖ διαστρέψαι, παραβάλλουσαν ἑτέρους τινὰς ὡς ἄμεινον
εἰρηκότας εἰς τὸ αὐτὸ καὶ δυνατώτερον, ἕως διαφθείρασα καὶ
25 λυμηναμένη τὴν ἀκρόασιν ἀχρεῖον ἑαυτῇ καὶ ἀνόνητον ἀπερ-
γάσηται.

6. Διὸ δεῖ τῇ φιληκοΐᾳ πρὸς τὴν φιλοδοξίαν σπεισάμενον
B ἀκροᾶσθαι τοῦ λέγοντος ἵλεων καὶ πρᾶον, ὥσπερ ἐφ' ἑστίασιν

4 cf. 777 F

2 εὐθυμούντων C 11 ἄγανται C ἄγονται (εἰσάγ. pro εἰ ἄγ. XυKJ) 0 12 τε ὑπὸ Z 13 λέγοντα] λόγον C 15 ἐπιόντας CA²Z εἰπόντας 0 λείποντας D 20 ἐμμανεῖς Wil. ἐμμανῆ Ω 23 μηδὲν ᾖ G²Δ μηδενὶ 0 παραβ. ἑτ. C²ΠZ παραβάλλουσα (-σαν CG) νεωτέρους 0 25 διαλυμ. hD

ἱερὰν καὶ θυσίας ἀπαρχὴν παρειλημμένον, ἐπαινοῦντα μὲν
⟨ἐν⟩ οἷς ἐπιτυγχάνει τὴν δύναμιν, ἀγαπῶντα δὲ τὴν προθυ-
μίαν αὐτὴν τοῦ φέροντος εἰς μέσον ἃ γιγνώσκει καὶ πείθοντος
ἑτέρους δι' ὧν αὐτὸς πέπεισται. τοῖς μὲν οὖν κατορθουμένοις
ἐπιλογιστέον ὡς οὐκ ἀπὸ τύχης οὐδὲ αὐτομάτως ἀλλ' ἐπιμελείᾳ 5
καὶ πόνῳ καὶ μαθήσει κατορθοῦται, καὶ μιμητέον ταῦτα θαυ-
μάζοντάς γε δὴ καὶ ζηλοῦντας· τοῖς δ' ἁμαρτανομένοις ἐφ-
ιστάναι χρὴ τὴν διάνοιαν, ὑφ' ὧν αἰτιῶν καὶ ὅθεν ἡ παρατροπὴ
γέγονεν. ὡς γὰρ ὁ Ξενοφῶν (Oec. I 17) *φησι τοὺς οἰκονομι-*
κοὺς καὶ ἀπὸ τῶν φίλων ὀνίνασθαι καὶ ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν, 10
οὕτως τοὺς ἐγρηγορότας καὶ προσέχοντας οὐ μόνον κατορθοῦν- C
τες ἀλλὰ καὶ διαμαρτάνοντες ὠφελοῦσιν οἱ λέγοντες· καὶ γὰρ
διανοήματος εὐτέλεια καὶ ῥήματος κενότης καὶ σχῆμα φορτικὸν
καὶ πτόησις μετὰ χαρᾶς ἀπειροκάλου πρὸς ἔπαινον καὶ ὅσα
τοιαῦτα μᾶλλον ἀκροωμένοις ἐφ' ἑτέρων ἢ λέγουσιν ἐφ' ἑαυτῶν 15
καταφαίνεται. διὸ δεῖ μεταφέρειν τὴν εὐθύνην ἐφ' ἑαυτοὺς
ἀπὸ τοῦ λέγοντος, ἀνασκοποῦντας εἴ τι τοιοῦτον λανθάνομεν
ἁμαρτάνοντες. ῥᾷστον γάρ ἐστι τῶν ὄντων τὸ μέμψασθαι τὸν
πλησίον, ἀχρήστως τε καὶ κενῶς γινόμενον, ἂν μὴ πρός τινα
διόρθωσιν ἢ φυλακὴν ἀναφέρηται τῶν ὁμοίων. καὶ τὸ τοῦ D
Πλάτωνος οὐκ ὀκνητέον ἀεὶ πρὸς αὑτὸν ἐπὶ τῶν ἁμαρτανόν- 21
των ἀναφθέγγεσθαι, 'ἦ που ἄρ' ἐγὼ τοιοῦτος;' ὡς γὰρ ἐν
τοῖς ὄμμασι τῶν πλησίον ἐλλάμποντα τὰ ἑαυτῶν ὁρῶμεν, οὕτως
ἐπὶ τῶν λόγων δεῖ τοὺς ἑαυτῶν ἐνεικονίζεσθαι τοῖς ἑτέρων,
ἵνα μήτε ἄγαν θρασέως καταφρονῶμεν ἄλλων αὐτοῖς τε προσ- 25
έχωμεν ἐν τῷ λέγειν ἐπιμελέστερον. χρήσιμον δὲ πρὸς τοῦτο
καὶ τὸ τῆς παραβολῆς, ὅταν γενόμενοι καθ' αὑτοὺς ἀπὸ τῆς

---

20 cf. 88e 129d 463e. Hor. Sat. I 4, 136 **22** cf. Plat. Alc. I 133a

---

2 *ἐν* add. Re. **6** *κατορθοῦται* C[1]Z *-οῦνται* **0** *μιμ.* CΓKJ *μιμ. γε* **0** **19** *ἀχρ.*] *ἀδίκως* C *τε*] *γε* Wil. (*δὲ* malit Po), sed *τε καὶ* etiam 94, 19 legitur **22** *ἦ που* (cf. 463e)] *ποῦ* CΓKJ *μή πη* (ita libri 88e) G[2] mg. *μή που* (ita plurimi 129d) J[2] mg. *ἄρ' ἐγὼ*] *ἄρα τῷ* ΓKJ **24** *τοὺς* Δ *τὰ* LCG[2]M[2]α[2]A (def. Wil.) *τοῖς* **0** **25** *προσέχ.*] *τῷ* (*τὸ* C) *προσέχειν* LC

ἀκροάσεως καὶ λαβόντες τι τῶν μὴ καλῶς ἢ μὴ ἱκανῶς εἰρῆσθαι δοκούντων ἐπιχειρῶμεν εἰς ταὐτὸ καὶ προάγωμεν αὑτούς, τὰ
E μὲν ὥσπερ ἀναπληροῦν, τὰ δ' ἐπανορθοῦσθαι, τὰ δ' ἑτέρως φράζειν, τὰ δ' ὅλως ἐξ ὑπαρχῆς εἰσφέρειν πειρώμενοι πρὸς
5 τὴν ὑπόθεσιν. ὃ καὶ Πλάτων ἐποίησε πρὸς τὸν Λυσίου λόγον (Phaidr. 244 sqq.). τὸ μὲν γὰρ ἀντειπεῖν οὐ χαλεπὸν ἀλλὰ καὶ πάνυ ῥᾴδιον εἰρημένῳ λόγῳ· τὸ δ' ἕτερον ἀνταναστῆσαι βελτίονα παντάπασιν ἐργῶδες. ὥσπερ ὁ Λακεδαιμόνιος ἀκούσας ὅτι Φίλιππος Ὄλυνθον κατέσκαψεν 'ἀλλ' οὐκ ἀναστῆσαί γε τοιαύτην'
10 ἔφη 'πόλιν ἐκεῖνος ἂν δυνηθείη'. ὅταν οὖν ἐν τῷ διαλέγεσθαι πρὸς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν μὴ πολὺ φαινώμεθα τῶν εἰρηκότων
F διαφέροντες, πολὺ τοῦ καταφρονεῖν ἀφαιροῦμεν, καὶ τάχιστα κολούεται τὸ αὔθαδες ἡμῶν καὶ φίλαυτον ἐν ταῖς τοιαύταις ἐλεγχόμενον ἀντιπαραβολαῖς.

15 **7.** Τῷ τοίνυν καταφρονεῖν τὸ θαυμάζειν ἀντικείμενον εὐγνωμονεστέρας μέν ἐστι δήπου καὶ ἡμερωτέρας φύσεως, δεῖταί γε μὴν οὐδ' αὐτὸ μικρᾶς εὐλαβείας, τάχα δὲ καὶ μείζονος· οἱ μὲν γὰρ καταφρονητικοὶ καὶ θρασεῖς ἧττον ὠφελοῦνται ὑπὸ τῶν
41 λεγόντων, | οἱ δὲ θαυμαστικοὶ καὶ ἄκακοι μᾶλλον βλάπτονται,
20 καὶ τὸν Ἡράκλειτον οὐκ ἐλέγχουσιν εἰπόντα (fr. 87) 'βλὰξ ἄνθρωπος ἐπὶ παντὶ λόγῳ ἐπτοῆσθαι φιλεῖ'. δεῖ δὲ τὸν μὲν ἔπαινον ἀφελῶς τοῖς λέγουσι τὴν δὲ πίστιν εὐλαβῶς προΐεσθαι τοῖς λόγοις, καὶ τῆς μὲν λέξεως καὶ προφορᾶς τῶν ἀγωνιζομένων εὐμενῆ καὶ ἁπλοῦν εἶναι θεατήν, τῆς δὲ χρείας καὶ
25 τῆς ἀληθείας τῶν λεγομένων ἀκριβῆ καὶ πικρὸν ἐξεταστήν, ἵν' οἱ μὲν λέγοντες μὴ μισῶσιν, οἱ δὲ λόγοι μὴ βλάπτωσιν· ὡς πολλὰ ψευδῆ καὶ πονηρὰ δόγματα λανθάνομεν εὐνοίᾳ καὶ

8 cf. 458 c

4 εἰσφ. ἐξ ὑπ. ΓKJ 7 εἰρημένῳ λόγῳ Δ εἰρημένον λόγον (τὸν λόγον LC) O ἀναιροῦντα τὸν λ. vel sim. requirit Pat. **11** τοιαύτην NhD **15** τὸ et τῷ tr G¹KJ¹ τὸ bis Xυ¹ **17** οἱ D ὡς οἱ h ὅσῳ οἱ M²ΠZn ὅσοι O **18** γὰρ Dn¹ om. O **21** ἐπτ.] παιδεύεσθαι Ω corr. Xyl. coll. p. 57, 6: vocem Ionicam latere susp. Wil.

πίστει τῇ πρὸς τοὺς λέγοντας ἐκδεχόμενοι. οἱ μὲν οὖν Λακε- B
δαιμονίων ἄρχοντες ἀνδρὸς οὐκ εὖ βεβιωκότος γνώμην δοκι-
μάσαντες ἑτέρῳ προσέταξαν εἰπεῖν εὐδοκιμοῦντι περὶ τὸν βίον
καὶ τὸ ἦθος, ὀρθῶς πάνυ καὶ πολιτικῶς ἐθίζοντες τὸν δῆμον
ὑπὸ τοῦ τρόπου μᾶλλον ἢ τοῦ λόγου τῶν συμβουλευόντων 5
ἄγεσθαι. τοὺς δ' ἐν φιλοσοφίᾳ λόγους ἀφαιροῦντα χρὴ τὴν
τοῦ λέγοντος δόξαν αὐτοὺς ἐφ' ἑαυτῶν ἐξετάζειν. ὡς γὰρ πο-
λέμου, καὶ ἀκροάσεως πολλὰ τὰ κενά ἐστι. καὶ γὰρ πολιὰ τοῦ
λέγοντος καὶ πλάσμα καὶ ὀφρῦς καὶ περιαυτολογία, μάλιστα
δ' αἱ κραυγαὶ καὶ οἱ θόρυβοι καὶ τὰ πηδήματα τῶν παρόν- C
των συνεκπλήττει τὸν ἄπειρον ἀκροατὴν καὶ νέον ὥσπερ ὑπὸ 11
ῥεύματος παραφερόμενον. ἔχει δέ τι καὶ ἡ λέξις ἀπατηλόν,
ὅταν ἡδεῖα καὶ πολλὴ καὶ μετ' ὄγκου τινὸς καὶ κατασκευῆς
ἐπιφέρηται τοῖς πράγμασιν. ὡς γὰρ τῶν ὑπ' αὐλὸν ᾀδόντων
αἱ πολλαὶ τοὺς ἀκούοντας ἁμαρτίαι διαφεύγουσιν, οὕτως πε- 15
ριττὴ καὶ σοβαρὰ λέξις ἀντιλάμπει τῷ ἀκροατῇ πρὸς τὸ δηλού-
μενον. ὁ μὲν γὰρ Μελάνθιος, ὡς ἔοικε, περὶ τῆς Διογένους
τραγῳδίας ἐρωτηθεὶς οὐκ ἔφη κατιδεῖν αὐτὴν ὑπὸ τῶν ὀνο-
μάτων ἐπιπροσθουμένην· αἱ δὲ τῶν πολλῶν διαλέξεις καὶ με- D
λέται σοφιστῶν οὐ μόνον τοῖς ὀνόμασι παραπετάσμασι χρῶνται 20
τῶν διανοημάτων, ἀλλὰ καὶ τὴν φωνὴν ἐμμελείαις τισὶ καὶ
μαλακότησι καὶ περιᾴσεσιν ἐφηδύνοντες ἐκβακχεύουσι καὶ παρα-
φέρουσι τοὺς ἀκροωμένους, κενὴν ἡδονὴν διδόντες καὶ κενο-
τέραν δόξαν ἀντιλαμβάνοντες. ὥστε αὐτοῖς συμβαίνει τὸ ὑπὸ
Διονυσίου ῥηθέν. ἐκεῖνος γάρ, ὡς ἔοικεν, εὐδοκιμοῦντι κιθα- 25
ρῳδῷ παρὰ τὴν θέαν ἐπαγγειλάμενος δωρεάς τινας μεγάλας
ὕστερον οὐδὲν ἔδωκεν ὡς ἀποδεδωκὼς τὴν χάριν· 'ὅσον γάρ'
ἔφη 'χρόνον εὔφραινες ᾄδων, τοσοῦτον ἔχαιρες ἐλπίζων.' E
τοῦτον δὲ τὸν ἔρανον αἱ τοιαῦται πληροῦσιν ἀκροάσεις τοῖς

1 cf. 233 f 801 b Aeschin. I 180 10 sq. Plat. Rep. VI 492 b
25 sqq. cf. 333 f

1 ἐνδεχόμενοι D 9 πλάσματα WYMΠZN 14 τῶν M²ΠΔ
om. O αὐλὸν M²ΠZ τὸν αὐλον G²C αὐλοῖς D αὐλῶν W τῶν
αὐλῶν O 22 περιᾴσ.] παρισώσεσιν D παραφέρουσι Δ πε-
ριφ. O 24 συμβαίνει C¹J -ειν O

λέγουσι· θαυμάζονται γὰρ ἐφ' ὅσον τέρπουσιν, εἶτα ἅμα τῆς ἀκοῆς ἐξερρύη τὸ ἡδὺ κἀκείνους προλέλοιπεν ἡ δόξα, καὶ μάτην τοῖς μὲν ὁ χρόνος τοῖς δὲ καὶ ὁ βίος ἀνάλωται.

8. *Διὸ δεῖ τὸ πολὺ καὶ κενὸν ἀφαιροῦντα τῆς λέξεως αὐτὸν* 5 *διώκειν τὸν καρπὸν καὶ μιμεῖσθαι μὴ τὰς στεφηπλόκους ἀλλὰ τὰς μελίσσας. αἱ μὲν γὰρ ἐπινοοῦσαι τὰ ἀνθηρὰ καὶ εὐώδη τῶν φύλλων συνείρουσι καὶ διαπλέκουσιν ἡδὺ μὲν ἐφήμερον* F *δὲ καὶ ἄκαρπον ἔργον· αἱ δὲ πολλάκις ἴων καὶ ῥόδων καὶ ὑακίνθων διαπετόμεναι λειμῶνας ἐπὶ τὸν τραχύτατον καὶ δρι-* 10 *μύτατον θύμον καταίρουσι καὶ τούτῳ προσκάθηνται*

'ξανθὸν μέλι μηδόμεναι', (Sim. fr. 47)

καὶ λαβοῦσαί τι τῶν χρησίμων ἀποπέτονται πρὸς τὸ οἰκεῖον ἔργον. οὕτω δὴ δεῖ τὸν φιλότεχνον καὶ καθαρὸν ἀκροατὴν τὰ 42 *μὲν ἀνθηρὰ καὶ τρυφερὰ τῶν ὀνομάτων | καὶ τῶν πραγμάτων* 15 *τὰ δραματικὰ καὶ πανηγυρικὰ 'κηφήνων βοτάνην' σοφιστιών- των ἡγούμενον ἐᾶν, αὐτὸν δὲ τῇ προσοχῇ καταδυόμενον εἰς τὸν νοῦν τοῦ λόγου καὶ τὴν διάθεσιν τοῦ λέγοντος ἕλκειν ἀπ' αὐτῆς τὸ χρήσιμον καὶ ὠφέλιμον, μεμνημένον ὡς οὐκ εἰς θέατρον οὐδ' ᾠδεῖον ἀλλ' εἰς σχολὴν καὶ διδασκαλεῖον ἀφῖκται,* 20 *τῷ λόγῳ τὸν βίον ἐπανορθωσόμενος. ὅθεν δὴ καὶ ποιητέον ἐπίσκεψιν καὶ κρίσιν τῆς ἀκροάσεως ἐξ αὑτοῦ καὶ τῆς περὶ αὑτὸν διαθέσεως, ἀναλογιζόμενον εἴ τι τῶν παθῶν γέγονε μαλακώτερον, εἴ τι τῶν ἀνιαρῶν κουφότερον, εἰ θάρσος, εἰ* B *φρόνημα βέβαιον, εἰ πρὸς ἀρετὴν καὶ τὸ καλὸν ἐνθουσιασμός.* 25 *οὐ γὰρ ἐκ κουρείου μὲν ἀναστάντα δεῖ τῷ κατόπτρῳ παραστῆ- ναι καὶ τῆς κεφαλῆς ἅψασθαι, τὴν περικοπὴν τῶν τριχῶν ἐπισκοποῦντα καὶ τῆς κουρᾶς τὴν διαφοράν, ἐκ δὲ ἀκροάσεως ἀπιόντα καὶ σχολῆς οὐκ εὐθὺς ἀφορᾶν χρὴ πρὸς ἑαυτόν,*

---

6 cf. 32e 145b 467c 15 Plat. Rep. 564e

---

1 *τέρπ.*] *πέμπουσιν* WMα[1]Nh 3 *καὶ* ante *ὁ βίος* om. LC[1]h 6 *ἐπιοῦσαι* Wy. (in indice) et Hch. *ἐπιλέγουσαι* Wil. *ἐγκρίνου- σαι?* *τὰ ἀνθηρὰ καὶ εὐώδη* Ω *τὰ ἄνθη καὶ τὰ εὐώδη* Pat. 13 *δὴ*] *δὲ* LC[1] *οὖν* Δn 15 *δραμ.* LC[1]ΓKJD *δραστικὰ* O

καταμανθάνοντα τὴν ψυχὴν εἴ τι τῶν ὀχληρῶν ἀποτεθειμένη
καὶ περιττῶν ἐλαφροτέρα γέγονε καὶ ἡδίων. ‘οὔτε γὰρ βαλα-
νείου’ φησὶν ὁ Ἀρίστων ‘οὔτε λόγου μὴ καθαίροντος ὄφελός
ἐστιν.’

9. Ἡδέσθω μὲν οὖν ὑπὸ λόγων ὠφελούμενος ὁ νέος· οὐ 5
δεῖ δὲ τὸ ἡδὺ τῆς ἀκροάσεως ποιεῖσθαι τέλος, οὐδ’ οἴεσθαι
δεῖν ἐκ σχολῆς ἀπιέναι φιλοσόφου ‘μινυρίζοντα καὶ γεγανω- C
μένον’, οὐδὲ ζητεῖν μυρίζεσθαι δεόμενον ἐμβροχῆς καὶ κατα-
πλάσματος, ἀλλὰ χάριν ἔχειν, ἐάν τις ὥσπερ καπνῷ σμῆνος
λόγῳ δριμεῖ τὴν διάνοιαν ἀχλύος πολλῆς καὶ ἀμβλύτητος γέ- 10
μουσαν ἐκκαθήρῃ. καὶ γὰρ εἰ τοῖς λέγουσι προσήκει μὴ παν-
τάπασιν ἡδονὴν ἐχούσης καὶ πιθανότητα λέξεως παραμελεῖν,
ἐλάχιστα τούτου φροντιστέον ἐστὶ τῷ νέῳ, τό γε πρῶτον. ὕστε-
ρον δέ που, καθάπερ οἱ πίνοντες, ὅταν παύσωνται διψῶντες,
τότε τὰ τορεύματα τῶν ἐκπωμάτων ὑποθεωροῦσι καὶ στρέφου- 15
σιν, οὕτως ἐμπλησθέντι δογμάτων καὶ ἀναπνεύσαντι δοτέον
τὴν λέξιν εἴ τι κομψὸν ἔχει καὶ περιττὸν ἐπισκοπεῖν. ὁ δ’ D
εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς μὴ τοῖς πράγμασιν ἐμφυόμενος ἀλλὰ τὴν λέξιν
Ἀττικὴν ἀξιῶν εἶναι καὶ ἰσχνὴν ὅμοιός ἐστι μὴ βουλομένῳ
πιεῖν ἀντίδοτον, ἂν μὴ τὸ ἀγγεῖον ἐκ τῆς Ἀττικῆς κωλιάδος 20
ᾖ κεκεραμευμένον, μηδὲ ἱμάτιον περιβαλέσθαι χειμῶνος, εἰ μὴ
προβάτων Ἀττικῶν εἴη τὸ ἔριον, [ἀλλ’] ὥσπερ ἐν τρίβωνι
Λυσιακοῦ λόγου λεπτῷ καὶ ψιλῷ καθήμενος ἄπρακτος καὶ
ἀκίνητος. ταῦτα γὰρ τὰ νοσήματα πολλὴν μὲν ἐρημίαν νοῦ
καὶ φρενῶν ἀγαθῶν, πολλὴν δὲ τερθρείαν καὶ στωμυλίαν ἐν 25
ταῖς σχολαῖς πεποίηκε, τῶν μειρακίων οὔτε βίον οὔτε πρᾶξιν E
οὔτε πολιτείαν φιλοσόφου παραφυλαττόντων ἀνδρός, ἀλλὰ
λέξεις καὶ ῥήματα καὶ τὸ καλῶς ἀπαγγέλλειν ἐν ἐπαίνῳ τιθε-

3 St. V. Fr. I 385 7 Plat. Rep. III 411a

1 τῶν ὀχλ.] τῶν περιττῶν (om. infra καὶ περ.) LC 3 ἀποκαθ. Y ἀνακαθ. h 8 ἐμβρ. G p. c. C²M²Π ἐκβρ. O 11 ἐκκαθήρῃ L -άρῃ O 13 ἐστὶ om. NhD 17 τῇ λέξει KJh 20 ἐκ γῆς [Ἀττικῆς] κωλ. ci. Sauppe 22 ἀλλ’ secl. Bases 23 λυσιακῷ (Larseni) LC λόγῳ D Λυσιακῷ [λόγου] Pat.

μένων, τὸ δ' ἀπαγγελλόμενον εἴτε χρήσιμον εἴτε ἄχρηστον εἴτε ἀναγκαῖον εἴτε κενόν ἐστι καὶ περιττὸν οὐκ ἐπισταμένων οὐδὲ βουλομένων ἐξετάζειν.

10. Ἀκολουθεῖ δὲ τούτοις τὸ περὶ τῶν προβλημάτων παράγ-
5 γελμα. δεῖ γὰρ τὸν ἐπὶ δεῖπνον ἥκοντα τοῖς παρακειμένοις χρῆσθαι καὶ μηδὲν αἰτεῖν ἄλλο μηδ' ἐξελέγχειν· ὁ δ' ἐπὶ λόγων ἀφιγμένος ἑστίασιν, ἂν μὲν ἐπὶ ῥητοῖς, ἀκροάσθω σιωπῇ τοῦ λέγοντος (οἱ γὰρ εἰς ἄλλας ὑποθέσεις ἐξάγοντες καὶ παρεμ-
E βάλλοντες ἐρωτήματα καὶ προσδιαποροῦντες, οὐχ ἡδεῖς οὐδ'
10 εὐσυνάλλακτοι πρὸς ἀκρόασιν ὄντες, ὠφελοῦνται μὲν οὐδέν, τὸν δὲ λέγοντα καὶ τὸν λόγον ὁμοῦ συνταράττουσιν)· ὅταν δὲ τοὺς ἀκούοντας ὁ λέγων ἐρωτᾶν καὶ προβάλλειν κελεύσῃ, χρήσιμόν τι δεῖ καὶ ἀναγκαῖον ἀεὶ προβάλλοντα φαίνεσθαι. ὁ μὲν γὰρ Ὀδυσσεὺς καταγελᾶται παρὰ τοῖς μνηστῆρσιν

43 'αἰτίζων ἀκόλους, οὐκ ἄορας οὐδὲ λέβητας'· (ρ 222)

16 μεγαλοψυχίας γὰρ ἡγοῦνται σημεῖον, ὡς τὸ διδόναι τι τῶν μεγάλων, καὶ τὸ αἰτεῖν. μᾶλλον δ' ἄν τις ἀκροατοῦ καταγελάσειεν εἰς μικρὰ καὶ γλίσχρα προβλήματα τὸν διαλεγόμενον κινοῦντος, οἷα τερθρευόμενοί τινες τῶν νέων καὶ παρεπιδει-
20 κνύμενοι διαλεκτικὴν ἢ μαθηματικὴν ἕξιν εἰώθασι προβάλλειν
□ περὶ τῆς τῶν ἀορίστων τομῆς, καὶ τίς ἡ κατὰ πλευρὰν ἢ κατὰ
□ διάμετρον κίνησις. πρὸς οὓς ἔστιν εἰπεῖν τὸ ὑπὸ Φυλοτίμου πρὸς τὸν ἔμπυον καὶ φθισιῶντα ῥηθέν. ἐπεὶ γὰρ ἐλάλησεν
B αὐτῷ φαρμάκιον αἰτῶν πρὸς παρωνυχίαν, αἰσθόμενος ἀπὸ τῆς
25 χρόας καὶ τῆς ἀναπνοῆς τὴν διάθεσιν 'οὐκ ἔστι σοι' φησίν 'ὦ βέλτιστε, περὶ παρωνυχίας'. οὐδὲ σοὶ τοίνυν, ὦ νεανία, περὶ τοιούτων ζητημάτων ὥρα σκοπεῖν, ἀλλὰ πῶς οἰήματος καὶ ἀλαζονείας ἐρώτων τε καὶ φλυαρίας ἀπολυθεὶς εἰς βίον ἄτυφον καὶ ὑγιαίνοντα καταστήσεις σαυτόν.

---

22 cf. 73b

---

16 ἡγοῦντο CXvKJY ἡγοῦνται τὸ G ὡς τὸ] ὥστε CXvK
21 ἀορ. M p. c. Δ ἀρίστων O 22 Φυλοτ. Athenaeus passim: Φιλοτ. Ω 24 φάρμακον CN 26 ὁ λόγος post παρων. add. Δn. Cf. 73b 29 σεαυτὸν C ἑαυτὸν Δ αὐτὸν G

11. Εὖ μάλα δὲ χρὴ καὶ πρὸς τὴν τοῦ λέγοντος ἐμπειρίαν ἢ φύσιν ἢ δύναμιν ἡρμοσμένον ἐν οἷς αὐτὸς ἑαυτοῦ κράτιστός ἐστι ποιεῖσθαι τὰς ἐρωτήσεις, καὶ μὴ παραβιάζεσθαι, τῷ μὲν ἠθικώτερον φιλοσοφοῦντι φυσικὰς ἐπάγοντα καὶ μαθηματικὰς ἀπορίας, τὸν δὲ τοῖς φυσικοῖς σεμνυνόμενον εἰς συνημμένων C ἐπικρίσεις ἕλκοντα καὶ ψευδομένων λύσεις. ὡς γὰρ ὁ τῇ κλειδὶ 6 τὰ ξύλα σχίζειν τῇ δ' ἀξίνῃ τὴν θύραν ἀνοίγειν πειρώμενος οὐκ ἐκεῖνα δόξειεν ἂν ἐπηρεάζειν, ἀλλ' αὐτὸν ἀποστερεῖν τῆς ἑκατέρου χρείας καὶ δυνάμεως, οὕτως οἱ παρὰ τοῦ λέγοντος ὃ μὴ πέφυκε μηδ' ἤσκηκεν αἰτοῦντες, ὃ δ' ἔχει καὶ δίδωσι μὴ 10 δρεπόμενοι μηδὲ λαμβάνοντες, οὐ τοῦτο βλάπτονται μόνον ἀλλὰ καὶ κακοήθειαν καὶ δυσμένειαν προσοφλισκάνουσι.

12. Φυλακτέον δὲ καὶ τὸ πολλὰ καὶ πολλάκις αὐτὸν προβάλλειν· ἔστι γὰρ καὶ τοῦτο τρόπον τινὰ παρεπιδεικνυμένου. D τὸ δ' ἑτέρου προτείνοντος ἀκροᾶσθαι μετ' εὐκολίας φιλόλογον 15 καὶ κοινωνικόν, ἐὰν μή τι τῶν ἰδίων ἐνοχλῇ καὶ κατεπείγῃ πάθος ἐπισχέσεως δεόμενον ἢ νόσημα παρηγορίας. τάχα μὲν γὰρ οὐδὲ 'ἀμαθίην κρύπτειν ἄμεινον', ὥς φησιν Ἡράκλειτος (fr. 95), ἀλλ' εἰς μέσον τιθέναι καὶ θεραπεύειν. ἂν δ' ὀργή τις ἢ προσβολὴ δεισιδαιμονίας ἢ διαφορὰ πρὸς οἰκείους σύν- 20 τονος ἢ περιμανὴς ἐξ ἔρωτος ἐπιθυμία (Tr. ad. 361)

'κινοῦσα χορδὰς τὰς ἀκινήτους φρενῶν'

ἐπιταράξῃ τὴν διάνοιαν, οὐ φευκτέον εἰς ἑτέρους λόγους ἀποδιδράσκοντας τὸν ἔλεγχον, ἀλλὰ περὶ αὐτῶν τούτων ἀκουστέον E ἐν ταῖς διατριβαῖς, καὶ μετὰ τὰς διατριβὰς ἰδίᾳ προσιόντας 25 αὐτοὺς καὶ προσανακρίνοντας. ἀλλὰ μὴ τοὐναντίον, ὥσπερ οἱ πολλοὶ χαίρουσι τοῖς φιλοσόφοις περὶ ἄλλων διαλεγομένοις καὶ θαυμάζουσιν, ἐὰν δὲ τοὺς ἄλλους ἐάσας ὁ φιλόσοφος αὐτοῖς ἐκείνοις ἰδίᾳ παρρησιάζηται περὶ τῶν διαφερόντων καὶ ὑπο-

2 Eur. fr. 183 18 cf. 644f 22 cf. 456c 501a 502d 657c

2 ἢ φ. ἢ δύν. G² ἢ φυσικὴν δύν. CM²ΠhΔ ἢ φυσικὴν ἢ δύν. O vel ἢ φύσιν vel ἢ δύν. delere iubet Po. 3 τὸν μὲν ἠθ. (τὸν ἐνηθ. ΓKJh) φιλοσοφοῦντα ΓKJhΔ 14 παρενδ. C ἐπιδ. Z

μιμνήσκῃ, δυσχεραίνουσι καὶ περίεργον νομίζουσιν. ἐπιεικῶς γάρ, ὥσπερ τῶν τραγῳδῶν ἐν τοῖς θεάτροις, καὶ τῶν φιλοσόφων ἐν ταῖς σχολαῖς οἴονται δεῖν ἀκούειν, ἐν δὲ τοῖς ἔξω πράγμασιν οὐδὲν αὐτοὺς ἑαυτῶν διαφέρειν ἡγοῦνται, πρὸς
F *μὲν τοὺς σοφιστὰς εἰκότως τοῦτο πεπονθότες (ἀναστάντες γὰρ*
6 *ἀπὸ τοῦ θρόνου καὶ ἀποθέμενοι τὰ βιβλία καὶ τὰς εἰσαγωγὰς ἐν τοῖς ἀληθινοῖς τοῦ βίου μέρεσι μικροὶ καὶ ὑπὸ χεῖρα φαίνονται τοῖς πολλοῖς), περὶ δὲ τῶν ὄντως φιλοσόφων ἀγνοοῦντες ὅτι καὶ σπουδὴ καὶ παιδιὰ καὶ νεῦμα καὶ μειδίαμα καὶ σκυ-*
10 *θρωπασμὸς αὐτῶν, μάλιστα δ' ὁ πρὸς ἕκαστον ἰδίᾳ περαινό-*
44 *μενος λόγος ἔχει τινὰ καρπὸν | ὠφέλιμον τοῖς ὑπομένειν καὶ προσέχειν ἐθισθεῖσι.*

13. *Δεῖται δὲ καὶ τὸ περὶ τοὺς ἐπαίνους καθῆκον εὐλαβείας τινὸς καὶ μετριότητος διὰ τὸ μήτε τὴν ἔλλειψιν αὐτοῦ μήτε*
15 *τὴν ὑπερβολὴν ἐλευθέριον εἶναι. βαρὺς μὲν γὰρ ἀκροατὴς καὶ φορτικὸς ὁ πρὸς πᾶν ἄτεγκτος καὶ ἀτενὴς τὸ λεγόμενον, οἰήματος ὑπούλου καὶ περιαυτολογίας ἐνδιαθέτου μεστός, ὡς ἔχων*
□ *τι τῶν λεγομένων βέλτιον εἰπεῖν, μήτε ὀφρῦν κατασχηματίζων μήτε φωνὴν εὐγνώμονος μάρτυρα φιληκοΐας προϊέμενος, ἀλλὰ*
20 *σιγῇ καὶ βαρύτητι καταπλάστῳ καὶ σχηματισμῷ θηρώμενος δόξαν εὐσταθοῦς καὶ βάθος ἔχοντος ἀνδρός, ὥσπερ χρημάτων*
B *τῶν ἐπαίνων ὅσον ἄλλῳ μεταδίδωσιν αὑτοῦ δοκῶν ἀφαιρεῖσθαι. πολλοὶ γάρ εἰσιν οἱ κακῶς καὶ παρὰ μέλος τὴν Πυθαγόρου φωνὴν ὑπολαμβάνοντες. ἐκεῖνος μὲν γὰρ ἐκ φιλοσοφίας ἔφησεν*
25 *αὑτῷ περιγεγονέναι τὸ μηδὲν θαυμάζειν· οὗτοι δὲ τὸ μηδὲν ἐπαινεῖν μηδὲ τιμᾶν, ἐν τῷ καταφρονεῖν ⟨τὸ φρονεῖν⟩ τιθέμενοι καὶ τὸ σεμνὸν ὑπεροψίᾳ διώκοντες. ὁ γὰρ φιλόσοφος λόγος τὸ μὲν ἐξ ἀπειρίας καὶ ἀγνοίας θαῦμα καὶ θάμβος ἐξαιρεῖ γνώσει καὶ ἱστορίᾳ τῆς περὶ ἕκαστον αἰτίας, τὸ δ' εὔκο-*

---

8 *πρὸς δὲ τοὺς ὄντως φιλοσόφους οὐ καλῶς* D *οὐκ ἀγν.* Z 15 *ἀκρ.* G p. c. D *ὁ ἀκρ.* O 18 *κατασχ.* Mittelhaus de Pl. praec. ger. reip. p. 59 *κατὰ σχῆμα κινῶν* Ω 22 *δοκῶν* D *δοκεῖν* O 25 *μηδὲν* ante *ἐπ.* hD *μηδένα* O 26 *τὸ φρ.* add. Pat. *τίθενται . . . διώκουσιν* Z 28 *ἀπορίας* Ω corr. Xyl.

λον καὶ †μέγα καὶ φιλάνθρωπον οὐκ ἀπόλλυσι. τοῖς μὲν γὰρ ἀληθινῶς καὶ βεβαίως ἀγαθοῖς τιμή τε καλλίστη τὸ τιμῆσαί τινα τῶν ἀξίων, καὶ κόσμος εὐπρεπέστατος τὸ ἐπικοσμῆσαι, C *περιουσίᾳ δόξης καὶ ἀφθονίᾳ γιγνόμενον. οἱ δὲ γλίσχροι περὶ τοὺς ἑτέρων ἐπαίνους ἔτι πένεσθαι καὶ πεινῆν ἐοίκασι τῶν* 5 *ἰδίων. ὁ δ' ἐναντίος αὖ πάλιν τούτων, μηδὲν ἐπικρίνων ἀλλὰ κατὰ ῥῆμα καὶ συλλαβὴν ἐφιστάμενος καὶ κεκραγώς, ἐλαφρός τις ὢν καὶ ὀρνεώδης, πολλάκις μὲν οὐδὲ αὐτοῖς ἀρέσκει τοῖς ἀγωνιζομένοις, ἀεὶ δὲ λυπεῖ τοὺς ἀκροωμένους, ἀνασοβῶν καὶ συνεξανιστὰς παρὰ γνώμην, οἷον ἑλκομένους βίᾳ δι' αἰδῶ καὶ* 10 *συνεπηχοῦντας. οὐδὲν δ' ὠφεληθεὶς διὰ τὸ ταραχώδη καὶ πολυπτόητον αὐτῷ παρὰ τοὺς ἐπαίνους γεγονέναι τὴν ἀκρόασιν ἀπέρχεται τῶν τριῶν ἓν φερόμενος· εἴρων γὰρ ἢ κόλαξ ἢ περὶ* D *λόγους ἀπειρόκαλος ἔδοξεν εἶναι. δίκην μὲν οὖν δικάζοντα δεῖ μήτε πρὸς ἔχθραν τινὰ μήτε πρὸς χάριν ἀκούειν ἀλλ' ἀπὸ* 15 *γνώμης πρὸς τὸ δίκαιον· ἐν δὲ ταῖς φιλολόγοις ἀκροάσεσιν οὔτε νόμος οὐδεὶς οὔτε ὅρκος ἡμᾶς ἀπείργει μὴ μετ' εὐνοίας ἀποδέχεσθαι τὸν διαλεγόμενον. ἀλλὰ καὶ τὸν Ἑρμῆν ταῖς Χάρισιν οἱ παλαιοὶ συγκαθίδρυσαν, ὡς μάλιστα τοῦ λόγου τὸ κεχαρισμένον καὶ προσφιλὲς ἀπαιτοῦντος. οὐδὲ γὰρ οἷόν τε* 20 *παντελῶς οὕτως ἐκβόλιμον εἶναι τὸν λέγοντα καὶ διημαρτημένον, ὥστε μήτε νοῦν τινα παρασχεῖν ἄξιον ἐπαίνου μήτε* E *ἀπομνημόνευσιν ἑτέρων μήτε αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν τοῦ λόγου καὶ προαίρεσιν, ἀλλὰ μηδὲ λέξιν ἢ διάθεσιν τῶν λεγομένων,*

'ὡς ἀν' ἐχινόποδας καὶ ἀνὰ τρηχεῖαν ἄνωνιν 25
φύονται μαλακῶν ἄνθεα λευκοΐων'.

---

1 cf. 787 d 817 b   25—26 Laudat etiam 485 a 621 e

---

1 ἵλεω Pat. μέτριον Bern. μὲν C om. 0   3 ἐκπρ. CKJY 4 ἀφθονίας Δ   6 τούτῳ ΓKJYD μηδὲν Δ μηδὲ 0   7 ἐφιστ. Cα²AΔ ἀνιστ. G² ἐπιστ. 0 ἐξιστ. ci. Emp.   8 μὲν οὖν οὐδὲ CΓKJ   12 παρὰ Wil. περὶ Ω   17 μετ' εὐμενείας Π   19 τοῦ λόγ. WMΠΔ λόγ. 0 τὸ om. ΓKJN   20 κεχ. G p. c. ED συγκεχ. 0 οἷόν τε CG p. c. Δ οἴονται 0   21 οὕτως om. C¹hΔ 25 ὄνωνιν hDZ mg. (ita 485 a Da) ὁδὸν ἵνα LCα²A (idem 485 a omnes praet. Da) ὁδὸν Z

ὅπου γὰρ ἐμέτου τινὲς ἐγκώμια καὶ πυρετοῦ καὶ νὴ Δία χύ-
τρας ἐπιδεικνύμενοι πιθανότητος οὐκ ἀμοιροῦσιν, ἦ που λόγος
ὑπ' ἀνδρὸς ἀμωσγέπως δοκοῦντος ἢ καλουμένου φιλοσόφου
περαινόμενος οὐκ ἂν ὅλως ἀναπνοήν τινα καὶ καιρὸν ἀκροα-
5 ταῖς εὐμενέσι καὶ φιλανθρώποις παράσχοι πρὸς ἔπαινον; οἵ
F γοῦν ἐν ὥρᾳ πάντες, ὥς φησιν ὁ Πλάτων (Rep. 474 e), ἀμηγέπῃ
δάκνουσι τὸν ἐρωτικόν, καὶ λευκοὺς μὲν θεῶν παῖδας ἀνακα-
45 λῶν μέλανας δ' ἀνδρικούς, καὶ τὸν γρυπὸν βασιλικὸν | καὶ
τὸν σιμὸν ἐπίχαριν τὸν δ' ὠχρὸν ὑποκοριζόμενος μελίχρουν
10 ἀσπάζεται καὶ ἀγαπᾷ· δεινὸς γάρ ἐστιν ὁ ἔρως ὥσπερ κιττὸς
αὑτὸν ἐκ πάσης ἀναδῆσαι προφάσεως. πολὺ δὴ μᾶλλον ὁ φι-
λήκοος καὶ φιλόλογος ἀεί τινος αἰτίας εὑρετικὸς ἔσται, δι' ἣν
οὐκ ἀπὸ τρόπου τῶν λεγόντων ἕκαστον ἐπαινῶν φανεῖται. καὶ
γὰρ ὁ Πλάτων τὸν Λυσίου λόγον οὔτε κατὰ τὴν εὕρεσιν ἐπαι-
15 νῶν καὶ τῆς ἀταξίας αἰτιώμενος ὅμως αὐτοῦ τὴν ἀπαγγελίαν
ἐπαινεῖ, καὶ ὅτι 'τῶν ὀνομάτων σαφῶς καὶ στρογγύλως ἕκα-
στον ἀποτετόρνευται' (Phaedr. 234 e). μέμψαιτο δ' ἄν τις Ἀρχι-
λόχου μὲν τὴν ὑπόθεσιν, Παρμενίδου δὲ τὴν στιχοποιίαν,
B Φωκυλίδου δὲ τὴν εὐτέλειαν, Εὐριπίδου δὲ τὴν λαλιάν, Σο-
20 φοκλέους δὲ τὴν ἀνωμαλίαν, ὥσπερ ἀμέλει καὶ τῶν ῥητόρων
ἐστὶν ὁ μὲν οὐκ ἔχων ἦθος, ὁ δὲ πρὸς πάθος ἀργός, ὁ δ' ἐν-
δεὴς χαρίτων· ἕκαστός γε μὴν ἐπαινεῖται κατὰ τὸ ἴδιον τῆς
δυνάμεως, ᾧ κινεῖν καὶ ἄγειν πέφυκεν. ὥστε καὶ τοῖς ἀκού-
ουσιν εὐπορίαν εἶναι καὶ ἀφθονίαν τοῦ φιλοφρονεῖσθαι τοὺς
25 λέγοντας. ἐνίοις γὰρ ἐξαρκεῖ, κἂν μὴ διὰ φωνῆς ἐπιμαρτυρῶ-
μεν, ὄμματος πρᾳότητα καὶ γαλήνην προσώπου καὶ διάθεσιν
εὐμενῆ καὶ ἄλυπον ἐμπαρασχεῖν. ἐκεῖνα μὲν γὰρ ἤδη καὶ πρὸς
C τοὺς ὅλως ἀποτυγχάνοντας ὥσπερ ἐγκύκλια καὶ κοινὰ πάσης
ἀκροάσεώς ἐστι, καθέδρα δή τ ς ἄθρυπτος καὶ ἀκλινὴς ἐν

6 cf. 56 c 9 cf. 84 e

1 τινες G²Δ τινος O 3 ἄλλως γέ πως Ω corr. Re. 5 παρ-
άσχοι D παρασχεῖν O 9 μελ. ὑποκ. hDn 10 κιττ. Δ ὁ
κιττ. O 15 ἀταξ.] ἀξίας ΓΚJZ ἀπαγγ. LCG p. c. M²ΠΔ
ἐπαγγ. O 29 δὴ Pat. δὲ Ω τε Wy. ἄτυφος C²Πn¹

ὀρθῷ σχήματι καὶ πρόσβλεψις αὐτῷ τῷ λέγοντι καὶ τάξις ἐνεργοῦ προσοχῆς, καὶ προσώπου κατάστασις καθαρὰ καὶ ἀνέμφαντος οὐχ ὕβρεως οὐδὲ δυσκολίας μόνον ἀλλὰ καὶ φροντίδων ἄλλων καὶ ἀσχολιῶν. * * * ὡς ἐν ἔργῳ γε παντὶ τὸ μὲν καλὸν ἐκ πολλῶν οἷον ἀριθμῶν εἰς ἕνα καιρὸν ἡκόντων ὑπὸ συμμετρίας τινὸς καὶ ἁρμονίας ἐπιτελεῖται, τὸ δ' αἰσχρὸν ἐξ ἑνὸς τοῦ τυχόντος ἐλλείποντος ἢ προσόντος ἀτόπως εὐθὺς ἑτοίμην ἔχει τὴν γένεσιν, ὥσπερ ἐπ' αὐτῆς τῆς ἀκροάσεως οὐ μόνον βαρύτης ἐπισκυνίου καὶ ἀηδία προσώπου καὶ βλέμμα ῥεμβῶδες (D) καὶ περίκλασις σώματος καὶ μηρῶν ἐπάλλαξις ἀπρεπὴς ἀλλὰ καὶ νεῦμα καὶ ψιθυρισμὸς πρὸς ἕτερον καὶ μειδίαμα χάσμαι τε ὑπνώδεις καὶ κατήφειαι καὶ πᾶν εἴ τι τούτοις ἔοικεν ὑπεύθυνόν ἐστι καὶ δεῖται πολλῆς εὐλαβείας. **14.** οἱ δὲ τοῦ μὲν λέγοντος οἴονταί τι ἔργον εἶναι, τοῦ δ' ἀκούοντος οὐδέν, ἀλλ' ἐκεῖνον μὲν ἀξιοῦσιν ἥκειν πεφροντικότα καὶ παρεσκευασμένον, αὐτοὶ δ' ἄσκεπτοι καὶ ἀφρόντιδες τῶν καθηκόντων ἐμβαλόντες καθέζονται καθάπερ ἀτεχνῶς ἐπὶ δεῖπνον ἥκοντες, εὖ παθεῖν πονουμένων ἑτέρων. καίτοι καὶ συνδείπνου τι χαρίεντος ἔργον ἐστί, πολὺ δὲ μᾶλλον ἀκροατοῦ. κοινωνὸς γάρ (E) ἐστι τοῦ λόγου καὶ συνεργὸς τοῦ λέγοντος, καὶ οὐ τὰ μὲν ἐκείνου πλημμελήματα πικρῶς ἐξετάζειν ὀφείλει κατὰ ῥῆμα καὶ πρᾶγμα προσάγων τὴν εὐθύνην, αὐτὸς δ' ἀνεύθυνος ἀσχημονεῖν πολλὰ καὶ σολοικίζειν περὶ τὴν ἀκρόασιν, ἀλλ' ὥσπερ ἐν τῷ σφαιρίζειν τῷ βάλλοντι δεῖ συγκινούμενον εὐρύθμως φέρεσθαι τὸν δεχόμενον, οὕτως ἐπὶ τῶν λόγων ἔστι τις εὐρυθμία καὶ περὶ τὸν λέγοντα καὶ περὶ τὸν ἀκροώμενον, ἂν ἑκάτερος τὸ προσῆκον αὑτῷ φυλάττῃ.

---

4 cf. St. V. F. III p. 136

---

1 ἐνεργοῦς XvKJ 2 ἀνέμφαντας Δ ἀνέμφατος O 4 Lacunam indicat Pat. Usque ad v. 8 (γένεσιν) laudare videtur Pl. verba philosophi nescio cuius. Ipse ἐν ἔργῳ γε non scripsisset γε] om. LC δὲ D 13 οἱ δὲ] An οἱ δὲ πολλοί? (We.) 16 ἐμβάλλ. G[1]XJW 18 συνδ. τι χαρ. Δ συνδειπνοῦντι χαριέντως (καὶ χαρ. X) O. 22 προάγων Ω corr. Re. ἀνευθύνως Δ 23 πολλὰ καὶ LCΓKJ Tr. O 24 βάλλ. LCG[1]YΔ βαλόντι O

15. *Δεῖ δὲ μηδὲ ταῖς φωναῖς τῶν ἐπαίνων ὡς ἔτυχε χρῆ-*
F *σθαι. καὶ γὰρ Ἐπίκουρος ἐπὶ τοῖς τῶν φίλων ἐπιστολίοις κρο-*
τοθορύβους γίνεσθαι παρ' αὐτῷ λέγων ἀηδής ἐστιν. οἱ δὲ τὰς
ξένας φωνὰς τοῖς ἀκροατηρίοις νῦν ἐπεισάγοντες οὗτοι καὶ τὸ
5 *'θείως' καὶ 'θεοφορήτως' καὶ 'ἀπροσίτως' ἐπιλέγοντες, ὡς*
οὐκέτι τοῦ 'καλῶς' καὶ τοῦ 'σοφῶς' καὶ τοῦ 'ἀληθῶς' ἐξαρ-
κοῦντος, οἷς οἱ περὶ Πλάτωνα καὶ Ἰσοκράτη καὶ Ὑπερείδην
46 *ἐχρῶντο σημείοις τῶν ἐπαίνων, ὑπερασχημονοῦσι | καὶ διαβάλ-*
λουσι τοὺς λέγοντας ὡς ὑπερηφάνων τινῶν καὶ περιττῶν δεομέ-
10 *νους ἐπαίνων. σφόδρα δ' ἀηδεῖς εἰσι καὶ οἱ μεθ' ὅρκου τοῖς*
λέγουσιν ὥσπερ ἐν δικαστηρίῳ τὰς μαρτυρίας ἀποδιδόντες. οὐχ
ἧττον δὲ τούτων οἱ περὶ τὰς ποιότητας ἀστοχοῦντες, ὅταν φι-
λοσόφῳ μὲν ἐπιφωνῶσι 'δριμέως', γέροντι δ' 'εὐφυῶς' ἢ 'ἀν-
θηρῶς', τὰς τῶν παιζόντων καὶ πανηγυριζόντων ἐν ταῖς σχο-
15 *λαστικαῖς μελέταις φωνὰς ἐπὶ τοὺς φιλοσόφους μετακομίζοντες*
καὶ λόγῳ σωφρονοῦντι προσφέροντες ἔπαινον ἑταιρικόν, ὥσπερ
ἀθλητῇ κρίνων ἢ ῥόδων στέφανον, οὐ δάφνης οὐδὲ κοτίνου
B *περιτιθέντες. Εὐριπίδης μὲν οὖν ὁ ποιητής, ὡς ὑπολέγοντος*
αὐτοῦ τοῖς χορευταῖς ᾠδήν τινα πεποιημένην ἐφ' ἁρμονίας εἷς
20 *ἐγέλασεν, 'εἰ μή τις ἦς ἀναίσθητος' εἶπε 'καὶ ἀμαθής, οὐκ ἂν*
ἐγέλας ἐμοῦ μιξολυδιστὶ ᾄδοντος'. ἀνὴρ δ' ἂν οἶμαι φιλόσοφος
καὶ πολιτικὸς ἀκροατοῦ διακεχυμένου τρυφὴν ἐκκόψειεν εἰπών
'σύ μοι δοκεῖς ἀνόητος εἶναι καὶ ἀνάγωγος· οὐ γὰρ ἂν ἐμοῦ
διδάσκοντος ἢ νουθετοῦντος ἢ διαλεγομένου περὶ θεῶν ἢ πο-
25 *λιτείας ἢ ἀρχῆς ἐτερέτιζες καὶ προσωρχοῦ τοῖς λόγοις'. ὅρα*
γὰρ ἀληθῶς οἷόν ἐστι φιλοσόφου λέγοντος ἀπορεῖν τοὺς ἔξωθεν
C *ὑπὸ τῶν ἔνδον βοώντων καὶ ἀλαλαζόντων πότερον αὐλοῦντος*
ἢ κιθαρίζοντος ἢ ὀρχουμένου τινὸς ὁ ἔπαινός ἐστι.

---

2 Epicur. fr. 143 8 sq. cf. 543 e 5 cf. Philostr. Vit. Soph. p. 216, 6 (Kayser)

---

1 *μὴ* LC[1]G 3 *παρ' αὐτῷ* Z *παρ' αὐτοῦ* D *παρ' αὐτῶν* O 4 *τὸ* G[2] om. O 5 *θεοφορ.* C[2]M[2]ΠΔ *ἀπορρήτως* (*ἀφθορ.* K text.) K mg. JM[1] *ἀφορ.* O 7 *σωκράτην* Ω corr. Herw. 20 *ἀμαθ.* C[1]Δ *ἀπαθής* O 21 *ἐγέλασας* Δ

16. *Καὶ μὴν τῶν γε νουθεσιῶν καὶ τῶν ἐπιπλήξεων οὔτε ἀναλγήτως οὔτε ἀνάνδρως ἀκουστέον. οἵ τε γὰρ εὐκόλως καὶ ὀλιγώρως τὸ κακῶς ἀκούειν ὑπὸ τῶν φιλοσόφων φέροντες, ὥστε καὶ γελᾶν ἐλεγχόμενοι καὶ τοὺς ἐλέγχοντας ἐπαινεῖν, ὥσπερ οἱ παράσιτοι τοὺς τρέφοντας, ὅταν ὑπ' αὐτῶν λοιδο- ρῶνται, παντάπασιν ἰταμοὶ καὶ θρασεῖς ὄντες, οὐ καλὴν οὐδ' ἀληθῆ διδόασιν ἀπόδειξιν ἀνδρείας τὴν ἀναισχυντίαν. σκῶμμα μὲν γὰρ ἀνύβριστον ἐν παιδιᾷ τινι μετ' εὐτραπελίας ἀφειμένον ἐνεγκεῖν ἀλύπως καὶ ἱλαρῶς οὐκ ἀγεννὲς οὐδὲ ἀπαίδευτον ἀλλ'* D *ἐλευθέριον πάνυ καὶ Λακωνικόν ἐστιν· ἐπαφῆς δὲ καὶ νου-* 10 *θεσίας πρὸς ἐπανόρθωσιν ἤθους ὥσπερ φαρμάκῳ δάκνοντι λόγῳ χρωμένης ἐλέγχοντι μὴ συνεσταλμένον ἀκούειν μηδ' ἱδρῶ- τος καὶ ἰλίγγου μεστόν, αἰσχύνῃ φλεγόμενον τὴν ψυχήν, ἀλλ' ἄτρεπτον καὶ σεσηρότα καὶ κατειρωνευόμενον, ἀνελευθέρου τινὸς δεινῶς καὶ ἀπαθοῦς πρὸς τὸ αἰδεῖσθαι νέου διὰ συν-* 15 *ήθειαν ἁμαρτημάτων καὶ συνέχειαν, ὥσπερ ἐν σκληρᾷ σαρκὶ καὶ τυλώδει τῇ ψυχῇ μώλωπα μὴ λαμβάνοντος. τούτων δὲ τοιούτων ὄντων οἱ τὴν ἐναντίαν διάθεσιν ἔχοντες νέοι κἂν ἅπαξ ποτὲ κακῶς ἀκούσωσι, φεύγοντες ἀνεπιστρεπτὶ καὶ δρα-* E *πετεύοντες ἐκ φιλοσοφίας, καλὴν ἀρχὴν πρὸς τὸ σωθῆναι τὸ* 20 *αἰδεῖσθαι παρὰ τῆς φύσεως ἔχοντες, ἀπολλύουσι διὰ τρυφὴν καὶ μαλακίαν, οὐκ ἐγκαρτεροῦντες τοῖς ἐλέγχοις οὐδὲ τὰς ἐπανορθώσεις δεχόμενοι γεννικῶς, ἀλλ' ἐπὶ τὰς προσηνεῖς καὶ ἁπαλὰς ἀποστρέφοντες ὁμιλίας τὰ ὦτα, κολάκων τινῶν ἢ σο- φιστῶν ἀνωφελεῖς καὶ ἀνοήτους ἡδείας δὲ φωνὰς καταδόν-* 25 *των. ὥσπερ οὖν ὁ μετὰ τὴν τομὴν φεύγων τὸν ἰατρὸν καὶ τὸν ἐπίδεσμον μὴ προσιέμενος τὸ μὲν ἀλγεινὸν ἀνεδέξατο, τὸ δ' ὠφέλιμον οὐχ ὑπέμεινε τῆς θεραπείας, οὕτως ὁ τῷ χαράξαντι* F *καὶ τρώσαντι λόγῳ τὴν ἀβελτερίαν ἀπουλῶσαι καὶ καταστῆσαι μὴ παρασχὼν ἀπῆλθε δηχθεὶς καὶ ἀλγήσας ἐκ φιλοσοφίας,* 30

26 cf. 74 d

4 *καὶ γελ.* C[1] *γελ.* O 19 *κακῶς ποτὲ ἀκ.* Μα[1] *ποτὲ ἀκ. κακῶς* Δ

ὠφεληθεὶς δὲ μηδέν. οὐ γὰρ μόνον, ὡς Εὐριπίδης φησί, τὸ Τηλέφου τραῦμα (fr. 724)

'πριστοῖσι λόγχης θέλγεται ῥινήμασιν',

47 ἀλλὰ καὶ τὸν ἐκ φιλοσοφίας ἐμφυόμενον εὐφυέσι νέοις δηγμὸν
5 αὐτὸς ὁ τρώσας λόγος ἰᾶται. διὸ δεῖ πάσχειν μέν τι καὶ δάκνεσθαι, μὴ συντρίβεσθαι δὲ μηδ' ἀθυμεῖν τὸν ἐλεγχόμενον, ἀλλ' ὥσπερ ἐν τελετῇ κατηργμένης αὐτοῦ φιλοσοφίας τοὺς πρώτους καθαρμοὺς καὶ θορύβους ἀνασχόμενον ἐλπίζειν τι γλυκὺ καὶ λαμπρὸν ἐκ τῆς παρούσης ἀδημονίας καὶ ταραχῆς. καὶ
10 γὰρ ἂν ἀδίκως ἡ ἐπιτίμησις γίνεσθαι δοκῇ, καλὸν ἀνασχέσθαι καὶ διακαρτερῆσαι λέγοντος· παυσαμένῳ δ' αὐτὸν ἐντυχεῖν ἀπολογούμενον καὶ δεόμενον τὴν παρρησίαν ἐκείνην καὶ τὸν
B τόνον, ᾧ νῦν κέχρηται πρὸς αὐτόν, εἴς τι τῶν ἀληθῶς ἁμαρτανομένων φυλάττειν.

15 17. Ἔτι τοίνυν ὥσπερ ἐν γράμμασι καὶ περὶ λύραν καὶ παλαίστραν αἱ πρῶται μαθήσεις πολὺν ἔχουσι θόρυβον καὶ πόνον καὶ ἀσάφειαν, εἶτα προιόντι κατὰ μικρὸν ὥσπερ πρὸς ἀνθρώπους συνήθεια πολλὴ καὶ γνῶσις ἐγγενομένη πάντα φίλα καὶ χειροήθη καὶ ῥᾴδια λέγειν τε καὶ πράττειν παρέσχεν,
20 οὕτω δὴ καὶ φιλοσοφίας ἐχούσης τι καὶ γλίσχρον ἀμέλει καὶ ἀσύνηθες ἐν τοῖς πρώτοις ὀνόμασι καὶ πράγμασιν οὐ δεῖ φοβηθέντα τὰς ἀρχὰς ψοφοδεῶς καὶ ἀτόλμως ἐγκαταλιπεῖν, ἀλλὰ
C πειρώμενον ἑκάστου καὶ προσλιπαροῦντα καὶ γλιχόμενον τοῦ πρόσω τὴν πᾶν τὸ καλὸν ἡδὺ ποιοῦσαν ἀναμένειν συνήθειαν.
25 ἥξει γὰρ οὐ διὰ μακροῦ πολὺ φῶς ἐπιφέρουσα τῇ μαθήσει καὶ δεινοὺς ἔρωτας ἐνδιδοῦσα πρὸς τὴν ἀρετήν, ὧν ἄνευ πάνυ τλήμονος ἀνδρός ἐστιν ἢ δειλοῦ τὸν ἄλλον ὑπομένειν βίον, ἐκπεσόντα δι' ἀνανδρίαν φιλοσοφίας. ἴσως μὲν οὖν ἔχει τι καὶ τὰ πράγματα τοῖς ἀπείροις καὶ νέοις ἐν ἀρχῇ δυσκατανόητον.

---

7 cf. 81 d 24 Pythagoreum est saepius a Pl. laudatum

---

5 μέν τι] μέντοι ΠΖ 16 πρῶται C¹Δ πρὸς τὰς O θόρ. καὶ π. καὶ ἀσ.] τὸν θόρυβον καὶ κρότον C¹ 19 ῥᾴδια] μέτρια C 21 φοβηθέντα C¹G -τας O 22 ἐγκαταλείπειν Δ 25 τῇ] τῆς D τοῖς LC 26 τὴν om. LC¹ 29 δυσκαταγώνιστον LC¹

οὐ μὴν ἀλλὰ τῇ γε πλείστῃ περιπίπτουσιν ἀσαφείᾳ καὶ ἀγνοίᾳ δι' αὐτούς, ἀπ' ἐναντίων φύσεων ταὐτὸν ἁμαρτάνοντες. οἱ μὲν γὰρ αἰσχύνῃ τινὶ καὶ φειδοῖ τοῦ λέγοντος ὀκνοῦντες ἀν-ερέσθαι καὶ βεβαιώσασθαι τὸν λόγον ὡς ἔχοντες ἐν νῷ συν- D επινεύουσιν, οἱ δ' ὑπὸ φιλοτιμίας ἀώρου καὶ κενῆς πρὸς ἑτέρους 5 ἁμίλλης ὀξύτητα καὶ δύναμιν εὐμαθείας ἐπιδεικνύμενοι, πρὶν ἢ λαβεῖν ἔχειν ὁμολογοῦντες, οὐ λαμβάνουσιν. εἶτα συμβαίνει τοῖς μὲν αἰδήμοσι καὶ σιωπηλοῖς ἐκείνοις, ὅταν ἀπέλθωσι, λυ-πεῖν αὐτοὺς καὶ ἀπορεῖσθαι, καὶ τέλος αὖθις ὑπ' ἀνάγκης ἐλαυνομένους σὺν αἰσχύνῃ μείζονι τοῖς εἰποῦσιν ἐνοχλεῖν 10 ἀναπυνθανομένους καὶ μεταθέοντας, τοῖς δὲ φιλοτίμοις καὶ θρασέσιν ἀεὶ περιστέλλειν καὶ ἀποκρύπτειν συνοικοῦσαν τὴν ἀμαθίαν.

18. Πᾶσαν οὖν ἀπωσάμενοι τὴν τοιαύτην βλακείαν καὶ ἀλαζονείαν καὶ πρὸς τῷ μαθεῖν καὶ περιλαβεῖν τῇ διανοίᾳ τὸ E χρησίμως λεγόμενον ὄντες, ὑπομένωμεν τοὺς τῶν εὐφυῶν δο- 16 κούντων γέλωτας, ὥσπερ ὁ Κλεάνθης (fr. 464) καὶ ὁ Ξενοκράτης βραδύτεροι δοκοῦντες εἶναι τῶν συσχολαστῶν οὐκ ἀπεδίδρασκον ἐκ τοῦ μανθάνειν οὐδ' ἀπέκαμνον, ἀλλὰ φθάνοντες εἰς ἑαυ-τοὺς ἔπαιζον, ἀγγείοις τε βραχυστόμοις καὶ πινακίσι χαλκαῖς 20 ἀπεικάζοντες, ὡς μόλις μὲν παραδεχόμενοι τοὺς λόγους, ἀσφα-λῶς δὲ καὶ βεβαίως τηροῦντες. οὐ γὰρ μόνον, ὥς φησι Φω-κυλίδης, (fr. 14)

'πόλλ' ἀπατηθῆναι διζήμενον ἔμμεναι ἐσθλόν',

ἀλλὰ καὶ γελασθῆναι δεῖ πολλὰ καὶ ἀδοξῆσαι, καὶ σκώμματα 25 καὶ βωμολοχίας ἀναδεξάμενον ὤσασθαι παντὶ τῷ θυμῷ καὶ F καταθλῆσαι τὴν ἀμαθίαν. οὐ μὴν οὐδὲ τῆς πρὸς τοὐναντίον ἁμαρτίας ἀμελητέον, ἣν ἁμαρτάνουσιν οἱ μὲν ὑπὸ νωθείας, ἀηδεῖς καὶ κοπώδεις ὄντες· οὐ γὰρ ἐθέλουσι | γενόμενοι καθ' 48 αὑτοὺς πράγματα ἔχειν, ἀλλὰ παρέχουσι τῷ λέγοντι, πολλάκις 30

2 ἐναντίας φύσεως LC[1] ἐναντίων φύσεως W 14 τοσαύτην C[2]Π 15 καὶ ante πρὸς om. XυK τῶ μ. G p. c. τὸ μ O πρὸς τὸ μ. ἰόντες καὶ περὶ τὸ λαβεῖν τῇ δι. Δ 15—16 τῷ χρ. CN[1] 17 γέλωτας M[2]ΠΔ γελῶντας O 21 δεχόμενοι MΠ

ἐκπυνθανόμενοι περὶ τῶν αὐτῶν, ὥσπερ ἀπτῆνες νεοσσοὶ (*I* 323)
κεχηνότες ἀεὶ πρὸς ἀλλότριον στόμα καὶ πᾶν ἕτοιμον ἤδη καὶ
διαπεπονημένον ὑπ' ἄλλων ἐκλαμβάνειν ἐθέλοντες. ἕτεροι δὲ
προσοχῆς καὶ δριμύτητος ἐν οὐ δέοντι θηρώμενοι δόξαν ἀπο-
5 κναίουσι λαλιᾷ καὶ περιεργίᾳ τοὺς λέγοντας, ἀεί τι προσδια-
πoροῦντες τῶν οὐκ ἀναγκαίων καὶ ζητοῦντες ἀποδείξεις τῶν
οὐ δεομένων·

'οὕτως ὁδὸς βραχεῖα γίγνεται μακρά',

ὥς φησι Σοφοκλῆς (Ant. 232), οὐκ αὐτοῖς μόνον ἀλλὰ καὶ
B τοῖς ἄλλοις. ἀντιλαμβανόμενοι γὰρ ἑκάστοτε κεναῖς καὶ περιτ-
11 ταῖς ἐρωτήσεσι τοῦ διδάσκοντος, ὥσπερ ἐν συνοδίᾳ, τὸ ἐνδε-
λεχὲς ἐμποδίζουσι τῆς μαθήσεως, ἐπιστάσεις καὶ διατριβὰς
λαμβανούσης. οὗτοι μὲν οὖν κατὰ τὸν Ἱερώνυμον ὥσπερ οἱ
δειλοὶ καὶ λίχνοι σκύλακες τὰ δέρματα δάκνοντες οἴκοι καὶ τὰ
15 τίλματα τίλλοντες τῶν θηρίων αὐτῶν οὐχ ἅπτονται· τοὺς δ'
ἀργοὺς ἐκείνους παρακαλῶμεν, ὅταν τὰ κεφάλαια τῇ νοήσει
περιλάβωσιν, αὐτοὺς δι' αὑτῶν τὰ λοιπὰ συντιθέναι, καὶ τῇ
μνήμῃ χειραγωγεῖν τὴν εὕρεσιν, καὶ τὸν ἀλλότριον λόγον οἷον
C ἀρχὴν καὶ σπέρμα λαβόντας ἐκτρέφειν καὶ αὔξειν. οὐ γὰρ ὡς
20 ἀγγεῖον ὁ νοῦς ἀποπληρώσεως ἀλλ' ὑπεκκαύματος μόνον ὥσπερ
ὕλη δεῖται, ὁρμὴν ἐμποιοῦντος εὑρετικὴν καὶ ὄρεξιν ἐπὶ τὴν
ἀλήθειαν. ὥσπερ οὖν εἴ τις ἐκ γειτόνων πυρὸς δεόμενος, εἶτα
πολὺ καὶ λαμπρὸν εὑρὼν αὐτοῦ καταμένοι διὰ τέλους θαλπό-
μενος, οὕτως εἴ τις ἥκων λόγου μεταλαβεῖν πρὸς ἄλλον οὐκ
25 οἴεται δεῖν φῶς οἰκεῖον ἐξάπτειν καὶ νοῦν ἴδιον, ἀλλὰ χαίρων
τῇ ἀκροάσει κάθηται θελγόμενος, οἷον ἔρευθος ἕλκει καὶ γά-
νωμα τὴν δόξαν ἀπὸ τῶν λόγων, τὸν δ' ἐντὸς εὐρῶτα τῆς
ψυχῆς καὶ ζόφον οὐκ ἐκτεθέρμαγκεν οὐδ' ἐξέωκε διὰ φιλοσο-
D φίας. εἰ ⟨δὴ⟩ δεῖ τινος πρὸς ἀκρόασιν ἑτέρου παραγγέλματος,
30 δεῖ καὶ τοῦ νῦν εἰρημένου μνημονεύοντας ἀσκεῖν ἅμα τῇ μα-

---

10 ἕκαστος LC 11 τοῦ διδ. $CM^2ΠΔ$ τοῦ δὲ διδ. O
14 λιχνοὶ Wy. γλισχροὶ Ω 17 περιβάλωσιν ΓΚJ 26 ἕλ-
κων C[1] 28 ἐκτ. NbD ἐκ (ἐν W) τεθέρμακεν O 29 δὴ add.
Po τινος οὖν Δ 30 μνημονεύοντας $G^2C^2M^2ΠΔ$ -τος O

θήσει τὴν εὕρεσιν, ἵνα μὴ σοφιστικὴν ἕξιν μηδὲ ἱστορικὴν ἀλλ' ἐνδιάθετον καὶ φιλόσοφον λαμβάνωμεν, ἀρχὴν τοῦ καλῶς βιῶναι τὸ καλῶς ἀκοῦσαι νομίζοντες.

4.

ΠΩΣ ΑΝ ΤΙΣ ΔΙΑΚΡΙΝΕΙΕ ΤΟΝ ΚΟΛΑΚΑ ΤΟΥ ΦΙΛΟΥ 5

(Plan. 7)

1. *Τῷ σφόδρα φιλεῖν ἑαυτόν, ὦ Ἀντίοχε Φιλόπαππε, φάσκοντι συγγνώμην μὲν ἅπαντας ὁ Πλάτων διδόναι φησί, κακίαν δὲ σὺν πολλαῖς ἄλλαις ἐγγίνεσθαι μεγίστην, ὑφ' ἧς οὐκ* 10 *ἔστιν αὑτοῦ κριτὴν δίκαιον οὐδ' ἀδέκαστον εἶναι· 'τυφλοῦται γὰρ τὸ φιλοῦν περὶ τὸ φιλούμενον', ἂν μή τις μαθὼν ἐθισθῇ* F *τὰ καλὰ τιμᾶν καὶ διώκειν μᾶλλον ἢ τὰ συγγενῆ καὶ οἰκεῖα. τοῦτο τῷ κόλακι πολλὴν μεταξὺ τῆς φιλίας εὐρυχωρίαν δίδωσιν, ὁρμητήριον ἐφ' ἡμᾶς εὐφυὲς ἔχοντι τὴν φιλαυτίαν, δι'* 15 *ἣν αὐτὸς αὑτοῦ κόλαξ ἕκαστος ὢν πρῶτος καὶ μέγιστος οὐ χαλεπῶς προσίεται τὸν | ἔξωθεν ὧν οἴεται καὶ βούλεται μάρ-* 49 *τυν ἅμα αὐτῷ καὶ βεβαιωτὴν προσγινόμενον. ὁ γὰρ λοιδορούμενος φιλοκόλαξ σφόδρα φίλαυτός ἐστι, [καὶ] δι' εὔνοιαν ἑαυτῷ πάντα μὲν ὑπάρχειν βουλόμενος πάντα δ' οἰόμενος ὧν ἡ μὲν* 20 *βούλησις οὐκ ἄτοπος ἡ δ' οἴησις ἐπισφαλὴς καὶ δεομένη πολλῆς εὐλαβείας. εἰ δὴ θεῖον ἡ ἀλήθεια καὶ 'πάντων μὲν ἀγαθῶν*

---

9 Plato Legg. 731 d e cf. 90 a, 92 f. 18 Arist. Rhet. 1371 b 21

---

1 *μηδὲ*] *καὶ* C 2 *καλῶς* G p. c. Δ *κακῶς* O
Plan. 7. Cat. Lampr. 89. Codd. GXΔF(v)Z(V)K(J)WCYq (usque ad p. 142, inde pro eo citatur p) MαA(E)(t)NhSD. Γ = G¹X¹ΔF, vel ubi X¹ deest G¹ΔF, Π = MαA, Υ = Yq (vel p) MΠNhS Tit. *ἐν ἑτέρῳ ἐπιγράφεται* (*ἐν ἄλλοις ἐπιγραφὴ* h) *περὶ διαφορᾶς φίλου καὶ κόλακος* XFWh *πῶς διακρίνομεν τοῦ φίλου τὸν κόλακα* Cat Lampr. 16 *ἑκάστοτε* X¹F mg. v mg. ZW 17 *τῶν ἔξ.* X¹FK *ὃν οἴ.* X¹qMΠN 18 *ἅμα* CYD om. O 19 *καί* om. D 22 *δή*] *δὲ* G²FΔZKW *δὲ δὴ* V

θεοῖς πάντων δ' ἀνθρώποις' ἀρχὴ κατὰ Πλάτωνα (Legg. 730c), *κινδυνεύει θεοῖς ἐχθρὸς ὁ κόλαξ εἶναι, τῷ δὲ Πυθίῳ διαφερόντως. ἀντιτάττεται γὰρ ἀεὶ πρὸς τὸ 'γνῶθι σαυτόν', ἀπάτην*
B *ἑκάστῳ πρὸς ἑαυτὸν ἐμποιῶν καὶ ἄγνοιαν ἑαυτοῦ καὶ τῶν*
5 *περὶ αὑτὸν ἀγαθῶν καὶ κακῶν, τὰ μὲν ἐλλιπῆ καὶ ἀτελῆ τὰ δ' ὅλως ἀνεπανόρθωτα ποιῶν.*

2. *Εἰ μὲν οὖν, ὡς τὰ πλεῖστα τῶν ἄλλων κακῶν, ὁ κόλαξ ἥπτετο μόνον ἢ μάλιστα τῶν ἀγεννῶν καὶ φαύλων, οὐκ ἂν ἦν οὕτως δεινὸν οὐδὲ δυσφύλακτον· ἐπεὶ δ' ὥσπερ οἱ θρῖπες*
10 *ἐνδύονται μάλιστα τοῖς ἁπαλοῖς καὶ γλυκέσι ξύλοις, οὕτως τὰ φιλότιμα τῶν ἠθῶν καὶ χρηστὰ καὶ ἐπιεικῆ τὸν κόλακα δέχεται καὶ τρέφει προσφυόμενον, ἔτι δ' ὥσπερ ὁ Σιμωνίδης* (fr. 15) *τὴν 'ἱπποτροφίαν' φησίν 'οὐ Ζακύνθῳ ὀπαδεῖν ἀλλ' ἀρούραισι*
C *πυροφόροις', οὕτως τὴν κολακείαν ὁρῶμεν οὐ πένησιν οὐδ'*
15 *ἀδόξοις οὐδ' ἀδυνάτοις ἀκολουθοῦσαν, ἀλλ' οἴκων τε καὶ πραγμάτων μεγάλων ὀλίσθημα καὶ νόσημα γιγνομένην, πολλάκις δὲ καὶ βασιλείας καὶ ἡγεμονίας ἀνατρέπουσαν, οὐ μικρὸν ἔργον ἐστὶν οὐδὲ φαύλης δεόμενον προνοίας ἡ περὶ αὐτῆς ἐπίσκεψις, πῶς ἂν μάλιστα περίφωρος οὖσα μὴ βλάπτοι μηδὲ*
20 *διαβάλλοι τὴν φιλίαν. οἱ μὲν γὰρ φθεῖρες ἀπίασιν ἀπὸ τῶν τελευτώντων καὶ ἀπολείπουσι τὰ σώματα σβεννυμένου τοῦ αἵματος ἐξ οὗ τρέφονται, τοὺς δὲ κόλακας οὐδ' ὅλως ἰδεῖν*
D *ἔστι πράγμασι ξηροῖς καὶ κατεψυγμένοις προσιόντας, ἀλλὰ ταῖς δόξαις καὶ ταῖς δυνάμεσιν ἐπιτίθενται καὶ αὔξονται, ταχὺ δ'*
25 *ἐν ταῖς μεταβολαῖς ἀπορρέουσιν. ἀλλὰ τὴν τότε πεῖραν οὐ δεῖ περιμένειν, ἀνωφελῆ μᾶλλον δὲ βλαβερὰν καὶ οὐκ ἀκίνδυνον οὖσαν. χαλεπὴ γὰρ ἐν καιρῷ δεομένῳ φίλων ἡ τῶν μὴ φίλων αἴσθησις, ἀντικαταλλαγὴν οὐκ ἔχουσα χρηστοῦ καὶ βεβαίου πρὸς ἀβέβαιον καὶ κίβδηλον. ἀλλ' ὥσπερ νόμισμα δεῖ τὸν φίλον*

---

1 *ἀνθρώπων* FZK[1] **4** *ἑαυτοῦ* GX[3]ΛZKY[2] *ἑαυτῷ* **0** *καὶ τῶν* om. CYD **10** *ἐμφύονται* ZKM[2]Π *ἐνδυεμφ.* F **13** *Ζακύνθῳ* Vulc. *λακύθῳ* **Ω** (defendit Pat.) **17** *οὐ* ΛCYD *διὸ* (*διὰ τοῦτο* G[3]) *οὐ* **0** *οὐ μ. γὰρ* C **18** *αὐτὴν* Y[1]qMΠSD **19** *πῶς* Pat. *ὡς* **Ω** **25** *ὑπορρ.* X[3]Λ

ἔχειν πρὸ τῆς χρείας δεδοκιμασμένον, μὴ ὑπὸ τῆς χρείας ἐλεγχόμενον. οὐ γὰρ δεῖ βλαβέντας αἰσθέσθαι, ἀλλ' ὅπως μὴ βλαβῶμεν ἐμπειρίαν λαβεῖν καὶ κατανόησιν τοῦ κόλακος· εἰ δὲ μή, E ταὐτὸ πεισόμεθα τοῖς αἰσθανομένοις τῷ προγεγεῦσθαι τῶν θανασίμων φαρμάκων εἰς τὴν κρίσιν ἀπολλύντες ἑαυτοὺς καὶ 5 διαφθείροντες. οὔτε γὰρ δὴ τούτους ἐπαινοῦμεν οὔθ' ὅσοι τὸ φίλον εἰς τὸ καλὸν τιθέμενοι καὶ ὠφέλιμον οἴονται τοὺς κεχαρισμένως ὁμιλοῦντας εὐθὺς ἔχειν ἐπ' αὐτοφώρῳ κόλακας εἰλημμένους. οὐδὲ γὰρ ἀηδὴς ὁ φίλος οὐδ' ἄκρατος, οὐδὲ τῷ πικρῷ σεμνὸν ἡ φιλία καὶ αὐστηρῷ, ἀλλ' αὐτὸ δὴ τοῦτο τὸ 10 καλὸν καὶ τὸ σεμνὸν αὐτῆς ἡδὺ καὶ ποθούμενόν ἐστι,

'πὰρ δ' αὐτῇ Χάριτές τε καὶ Ἵμερος οἰκί' ἔθεντο', (Hes. Theog. 64) καὶ οὐ δυστυχοῦντι μόνον F

'εἰς ὄμματ' εὔνου φωτὸς ἐμβλέψαι γλυκύ'

κατ' Εὐριπίδην (Ion. 732), ἀλλ' οὐδὲν ἧττον τοῖς ἀγαθοῖς ἡδο- 15 νὴν ἐπιφέρουσα καὶ χάριν ἢ τῶν κακῶν ἀφαιροῦσα τὰς λύπας καὶ τὰς ἀπορίας παρέπεται. καὶ καθάπερ ὁ Εὔηνος | εἶπε, τῶν **50** ἡδυσμάτων τὸ πῦρ εἶναι κράτιστον, οὕτως τῷ βίῳ μίξας τὴν φιλίαν ὁ θεὸς ἅπαντα φαιδρὰ καὶ γλυκέα καὶ προσφιλῆ ταύτης παρούσης καὶ συναπολαυούσης ἐποίησεν. ἐπεὶ πῶς ἂν ὁ 20 κόλαξ ὑπεδύετο ταῖς ἡδοναῖς, εἰ τὴν φιλίαν ἑώρα μηδαμοῦ τὸ ἡδὺ προσιεμένην; οὐκ ἔστιν εἰπεῖν. ἀλλ' ὥσπερ τὰ ψευδόχρυσα καὶ τὰ κίβδηλα τὴν λαμπρότητα τοῦ χρυσοῦ καὶ τὸ γάνωμα μιμεῖται μόνον, οὕτως ἔοικεν ὁ κόλαξ τοῦ φίλου τὸ ἡδὺ καὶ κεχαρισμένον ἐκμιμούμενος ἀεὶ παρέχειν ἱλαρὸν καὶ ἀνθηρὸν 25 καὶ πρὸς μηδὲν ἀντιβαίνοντα μηδ' ὑπεναντιούμενον ἑαυτόν. ὅθεν οὐδὲ τοὺς ἐπαινοῦντας εὐθὺς ὡς κολακεύοντας ἁπλῶς B

3 cf. 517 a 14 cf. 69 a 17 cf. 126 d, 697 d, 1010 c

1 χρείας] πείρας K (commendat Wil.) 2 ἀλλ' ὅπως G¹Λ ἀλλὰ πῶς O 7 τὸ φ. (Reiskii) Λ τὸν φ. G²X³Y²MΠD τῶν φίλων O 10 αὐστηρῷ Cα²AΔ -ρόν O 12 αὐτῇς et οἰκί' ἔχουσιν Hes. 16 τὰς λύσεις F text. (corr. m. 1 mg.) W τὰς λύσεις τὰς λύπας C 19 προσήνη X³ΛZ 21 μηδ. τὸ ἡδὺ GΛ τὸ ἡδὺ μηδ. O 23 τὰ κ. τῶν σκευῶν X³ΛZA mg.

ὑφορατέον· ἔπαινος γὰρ οὐχ ἧττον ἐν καιρῷ ψόγου φιλίᾳ προσήκει, μᾶλλον δὲ τὸ μὲν δύσκολον ὅλως καὶ μεμψίμοιρον ἄφιλον καὶ ἀνομίλητον, τῆς δ' ἀφθόνως καὶ προθύμως τὸν ἐπὶ τοῖς καλοῖς ἀποδιδούσης ἔπαινον εὐνοίας καὶ τὸ νουθετοῦν
5 αὖθις καὶ παρρησιαζόμενον ἐλαφρῶς καὶ ἀλύπως ὑπομένουσι, πιστεύοντες καὶ ἀγαπῶντες ὡς ἀναγκαίως ψέγοντα τὸν ἡδέως ἐπαινοῦντα.

3. 'Χαλεπὸν οὖν' φαίη τις ἄν 'ἐστι διακρῖναι τὸν κόλακα καὶ τὸν φίλον, εἰ μήτε ἡδονῇ μήτε ἐπαίνῳ διαφέρουσι· καὶ
C γὰρ ἐν ὑπουργίαις καὶ διακονίαις πολλάκις ἰδεῖν ἔστι τὴν φι-
11 λίαν ὑπὸ τῆς κολακείας παρατρεχομένην.' τί δ' οὐ μέλλει, φήσομεν, ἂν τὸν ἀληθινὸν κόλακα καὶ μετὰ δεινότητος καὶ τέχνης ἁπτόμενον τοῦ πράγματος διώκωμεν, ἀλλὰ μή, καθάπερ οἱ πολλοί, τοὺς 'αὐτοληκύθους' τούτους λεγομένους καὶ 'τραπεζέας'
15 καὶ 'μετὰ τὸ κατὰ χειρὸς ὕδωρ ἀκουομένους' ὥς τις εἶπε, κόλακας νομίζωμεν, ὧν ἐν μιᾷ λοπάδι καὶ κύλικι μετὰ βωμολοχίας καὶ βδελυρίας ἡ ἀνελευθερία γίνεται κατάδηλος; οὐ γὰρ δήπου Μελάνθιον ἔδει τὸν Ἀλεξάνδρου τοῦ Φεραίου παράσιτον ἐξελέγχειν, ὃς τοῖς ἐρωτῶσι πῶς Ἀλέξανδρος ἐσφάγη 'διὰ τῆς
D πλευρᾶς' ἔλεγεν 'εἰς τὴν γαστέρα τὴν ἐμήν', οὐδὲ τοὺς ἀμφὶ
21 πλουσίαν τράπεζαν ἐγκυκλουμένους, οὓς 'οὔτε πῦρ οὐ σίδηρος οὐδὲ χαλκὸς εἴργει μὴ φοιτᾶν ἐπὶ δεῖπνον' (Eupol. fr. 162), οὐδὲ τὰς ἐν Κύπρῳ κολακίδας, ἐπειδὴ διέβησαν εἰς Συρίαν, κλιμακίδας προσαγορευθείσας, ὅτι ταῖς γυναιξὶ τῶν βασιλέων
25 ἀναβαίνειν ἐπὶ τὰς ἁμάξας δι' αὐτῶν ὑποκατακλινόμεναι παρεῖχον.

4. Τίνα οὖν δεῖ φυλάττεσθαι; τὸν μὴ δοκοῦντα μηδ' ὁμολογοῦντα κολακεύειν, ὃν οὐκ ἔστι λαβεῖν περὶ τοὐπτανεῖον,

---

15 cf. Vit. Phoc. c. 8 23 cf. Clearch. ap. Ath. 256d

---

5 ὑπομένουσι GX¹J² ὑπομένομεν (-ωμεν D) X³ΔC¹Y²D ὑπομενούσης O 14 λεγ. μόνον D 15 καὶ om. WC 21 οὐ πῦρ 778e οὔτε σίδ. οὔτε GΔ σίδαρος G¹FYMαNSD 23 sq. τοὺς . . . προσαγορευθέντας . . . ὑποκατακλινόμενοι FKWC

οὐδὲ ἁλίσκεται 'σκιὰν καταμετρῶν ἐπὶ δεῖπνον', οὐδ' ἔρριπται μεθυσθεὶς ὅπως ἔτυχεν, ἀλλὰ νήφει τὰ πολλὰ καὶ πολυπραγμονεῖ καὶ πράξεων μετέχειν οἴεται δεῖν καὶ λόγων ἀπορρήτων βούλεται κοινωνὸς εἶναι, καὶ ὅλως τραγικός ἐστιν οὐ σατυρικὸς φιλίας ὑποκριτὴς οὐδὲ κωμικός. ὡς γὰρ ὁ Πλάτων φησίν (Rep. 361 a) 'ἐσχάτης ἀδικίας εἶναι δοκεῖν δίκαιον μὴ ὄντα', καὶ κολακείαν ἡγητέον χαλεπὴν τὴν λανθάνουσαν οὐ τὴν ὁμολογοῦσαν, οὐδὲ τὴν παίζουσαν ἀλλὰ τὴν σπουδάζουσαν· αὕτη γὰρ ἀναπίμπλησι καὶ τὴν ἀληθινὴν φιλίαν ἀπιστίας, συνεμπίπτουσαν αὐτῇ πολλάκις, ἂν μὴ προσέχωμεν. ὁ μὲν οὖν Γωβρύης εἰς σκοτεινὸν οἴκημα τῷ μάγῳ φεύγοντι συνεισπεσὼν καὶ γενόμενος ἐν διαπάλαις ἐπιστάντα καὶ διαποροῦντα τὸν Δαρεῖον ἐκέλευσεν ὠθεῖν καὶ δι' ἀμφοτέρων· ἡμεῖς δέ, εἰ μηδαμῇ μηδαμῶς ἐπαινοῦμεν τὸ 'ἐρρέτω φίλος σὺν ἐχθρῷ' (Tr. ad. 362), διὰ πολλῶν ὁμοιοτήτων τὸν κόλακα τῷ φίλῳ συμπεπλεγμένον ἀποσπάσαι ζητοῦντες | ὀφείλομεν εὖ μάλα φοβεῖσθαι μή πως ἢ τῷ κακῷ τὸ χρήσιμον συνεκβάλωμεν ἢ φειδόμενοι τοῦ οἰκείου τῷ βλάπτοντι περιπέσωμεν. ὥσπερ γὰρ οἶμαι τῶν ἀγρίων σπερμάτων ὅσα καὶ σχῆμα καὶ μέγεθος παραπλήσιον ἔχοντα τῷ πυρῷ συμμέμικται χαλεπὴν ἔχει τὴν ἀποκάθαρσιν (ἢ γὰρ οὐ διεκπίπτει τῶν στενοτέρων πόρων ἢ συνεκπίπτει διὰ τῶν ἀραιῶν), οὕτως ἡ κολακεία τῆς φιλίας εἰς πᾶν πάθος καὶ πᾶν κίνημα καὶ χρείαν καὶ συνήθειαν ἑαυτὴν καταμιγνύουσα δυσχώριστός ἐστιν.

5. Ὅτι μέντοι γε πάντων ἥδιστον ἡ φιλία καὶ οὐδὲν ἄλλο μᾶλλον εὐφραίνει, διὰ τοῦτο καὶ ὁ κόλαξ ἡδοναῖς ὑπάγεται καὶ περὶ ἡδονάς ἐστιν. ὅτι δ' ἡ χάρις καὶ ἡ χρεία τῇ φιλίᾳ παρέπεται (καθ' ὃ δὴ καὶ λέλεκται πυρὸς καὶ ὕδατος ὁ φίλος ἀναγκαιότερος εἶναι), διὰ τοῦτο ἐμβάλλων εἰς τὰς ὑπουργίας

10 Herod. III 78 28 Cic. de Am. 6, 22

1 ἐπὶ δείπνῳ X[3]Λ 9 συνεμπίπτουσα Re 11 φεύγοντι om. G[1] 18 τῶν οἰκείων X[1] mg. F[1] mg. C[1] mg. 25 ἥδιστόν ἐστ' C[2]TD 28 λέγεται TD

ἑαυτὸν ὁ κόλαξ ἁμιλλᾶται σπουδαστικὸς ἀεὶ φαίνεσθαι καὶ
ἄοκνος καὶ πρόθυμος. ἐπεὶ δὲ τὸ μάλιστα φιλίας ἀρχὴν συνέ-
χον ὁμοιότης ἐστὶν ἐπιτηδευμάτων καὶ ἠθῶν, καὶ ὅλως τὸ χαί-
ρειν τοῖς αὐτοῖς καὶ τὸ ταὐτὰ φεύγειν πρῶτον εἰς ταὐτὸ
5 *συνάγει καὶ συνίστησι διὰ τῆς ὁμοιοπαθείας, τοῦτο κατιδὼν*
ὁ κόλαξ αὐτὸν ὥσπερ ὕλην τινὰ ῥυθμίζει καὶ σχηματίζει, περιαρ-
C *μόσαι καὶ περιπλάσαι ζητῶν οἷς ἂν ἐπιχειρῇ διὰ μιμήσεως,*
ὑγρὸς ὢν μεταβάλλεσθαι καὶ πιθανὸς ἐπὶ τὰς ἐξομοιώσεις, ὥστ'
εἰπεῖν (Tr. ad. 36)
10 *'οὐ παῖς Ἀχιλλέως, ἀλλ' ἐκεῖνος αὐτὸς εἶ'.*
ὃ δὲ πάντων ἐστὶν αὐτοῦ πανουργότατον, αἰσθανόμενος τὴν
παρρησίαν καὶ λεγομένην καὶ δοκοῦσαν ἰδίαν εἶναι φωνὴν
ὥσπερ τινὸς ζῴου τῆς φιλίας, τὸ δ' ἀπαρρησίαστον ἄφιλον
καὶ ἀγεννές, οὐδὲ ταύτην ἀμίμητον ἀπολέλοιπεν, ἀλλ' ὥσπερ
15 *οἱ δεινοὶ τῶν ὀψοποιῶν τοῖς πικροῖς χυμοῖς καὶ αὐστηροῖς*
ἡδύσμασι χρῶνται, τῶν γλυκέων ἀφαιροῦντες τὸ πλήσμιον,
οὕτως οἱ κόλακες οὐκ ἀληθινὴν οὐδ' ὠφέλιμον ἀλλ' οἷον ἐπιλ-
D *λώπτουσαν ἐξ ὀφρύος καὶ γαργαλίζουσαν ἀτεχνῶς παρρησίαν*
προσφέρουσιν. ἔστι μὲν οὖν διὰ ταῦτα δυσφώρατος ὁ ἀνήρ,
20 *ὥσπερ τῶν θηρίων ὅσα πεφυκότα τὴν χρόαν τρέπεσθαι συν-*
αφομοιοῦται τοῖς ὑποκειμένοις ὑλήμασι καὶ χωρίοις· ἐπεὶ δ'
ἐκεῖνος ἐξαπατᾷ τε καὶ περικαλύπτεται ταῖς ὁμοιότησιν, ἡμέ-
τερον ἔργον ἐστὶ ταῖς διαφοραῖς ἀνακαλύπτειν καὶ ἀπογυμνοῦν
αὐτὸν 'ἀλλοτρίοις χρώμασι καὶ σχήμασιν', ᾗ φησιν ὁ Πλάτων,
25 *'χήτει οἰκείων κοσμούμενον'* (Phaedr. 239 d).

6. *Εὐθὺς οὖν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς σκοπῶμεν. ἀρχὴν δὲ φιλίας*
ἔφαμεν εἶναι τοῖς πλείστοις τὴν ταὐτὰ μὲν ἐπιεικῶς ἀσπαζο-
E *μένην ἔθη καὶ ἤθη τοῖς δ' αὐτοῖς χαίρουσαν ἐπιτηδεύμασι καὶ*

10 v. Alc. 23 **15** hinc v. Anton. 24

2 *ἐπειδὴ δὲ Π* *συνέχον καὶ συνιστᾶνον* GJ^2Y^2 **4** *τοῖς* D *ἐν τοῖς* Y^1qM^1NhS *ἔν γε τοῖς* **O** *ἐπὶ τοῖς* ci. We. **5** *συνάπτει* codd. pr. G^1X^1CN *συνίστ. καὶ συνά. ΥΔ* **19** *δυσφ.* ZK *δυσφωρότατος* vel *δυσφορώτατος* **O** cf. infra 61 f 63 c **21** *χήμασι* (sic) G^1J^2Y mg. *χίμασι* G^2 mg (var. lec. *ὑλήμασι* eadem) *σχήμασι* X^1 mg. F^1 mg. v^1 mg. Z *χρώμασι* W mg. D **24** *σχήμ.*] *κόσμοις* Plato

πράγμασι καὶ διατριβαῖς ὁμοιοπαθῆ διάθεσιν καὶ φύσιν, ἐφ' ἧς καὶ ταῦτ' εἴρηται (Tr. ad. 364 = Com. ad. 1206)

'γέρων γέροντι γλῶσσαν ἡδίστην ἔχει,
παῖς παιδί, καὶ γυναικὶ πρόσφορον γυνή,
νοσῶν τ' ἀνὴρ νοσοῦντι, καὶ δυσπραξίᾳ 5
ληφθεὶς ἐπῳδός ἐστι τῷ πειρωμένῳ'.

εἰδὼς οὖν ὁ κόλαξ ὅτι τῷ χαίρειν τοῖς ὁμοίοις καὶ τὸ χρῆσθαι καὶ ἀγαπᾶν ἔμφυτόν ἐστι, ταύτῃ πρῶτον ἐπιχειρεῖ πλησιάζειν ἑκάστῳ καὶ παρασκηνοῦν, ὥσπερ ἔν τισι νομαῖς θηρίῳ, τοῖς αὐτοῖς ἐπιτηδεύμασι καὶ διατριβαῖς περὶ ταὐτὰ καὶ σπουδαῖς 10 καὶ διαίταις ἀτρέμα παραβάλλων καὶ προσαναχρωννύμενος, F ἄχρι οὗ λαβὴν παραδῷ καὶ ψαύοντι τιθασὸς γένηται καὶ συνήθης, ψέγων μὲν οἷς ἐκεῖνον αἰσθάνεται πράγμασι καὶ βίοις καὶ ἀνθρώποις ἀχθόμενον, ἐπαινέτης δὲ τῶν ἀρεσκόντων οὐ μέτριος ἀλλ' ὥστε ὑπερβάλλειν | σὺν ἐκπλήξει καὶ θαύ- 52 ματι φαινόμενος, βεβαιῶν δὲ τὸ φιλοῦν καὶ τὸ μισοῦν ὡς 16 κρίσει μᾶλλον ἢ πάθει γινόμενον.

7. Πῶς οὖν ἐλέγχεται καὶ τίσιν ἁλίσκεται διαφοραῖς, οὐκ ὢν ὅμοιος οὐδὲ γινόμενος ἀλλὰ μιμούμενος ὅμοιον; πρῶτον μὲν ὁρᾶν δεῖ τὴν ὁμαλότητα τῆς προαιρέσεως καὶ τὸ ἐνδελε- 20 χές, εἰ χαίρει τε τοῖς αὐτοῖς ἀεὶ καὶ ταὐτὰ ἐπαινεῖ καὶ πρὸς ἓν ἀπευθύνει καὶ καθίστησι παράδειγμα τὸν ἑαυτοῦ βίον, ὥσπερ ἐλευθέρῳ φιλίας ὁμοιοτρόπου καὶ συνηθείας ἐραστῇ προσήκει. τοιοῦτος γὰρ ὁ φίλος. ὁ δὲ κόλαξ ἅτε δὴ μίαν ἑστίαν ἤθους οὐκ ἔχων μόνιμον οὐδὲ ἑαυτῷ βίον ζῶν αἱρετόν, 25 ἀλλ' ἑτέρῳ καὶ πρὸς ἕτερον πλάττων καὶ προσαρμόττων ἑαυ- B τόν, οὐχ ἁπλοῦς οὐδὲ εἷς ἀλλὰ παντοδαπός ἐστι καὶ ποικίλος,

---

9 cf. Plat. Rep. 493 a 24 cf. 97 a

1—2 ἐφ' οἷς FZK 7 τῷ Ha. τὸ Ω 9 θηρίῳ Lar. θηρίον (om. S[1]) Ω 12 ἄχρι οὖν WCα[2]ANhSD 19 ἢ πρ. μὲν ὁρᾶν χρὴ G 20 ὁμοιότητα X (corr. m. 1 mg.) F (corr. m. 1 mg) KWY[2] 23 ὁμοιοτρόπου GJ[2]Y[2]D p. c. -πῳ O 25 ζῶν Δ et recc. ζητῶν O

εἰς ἄλλον ἐξ ἄλλου τύπον ὥσπερ τὸ μετερώμενον ὕδωρ περιρ-
ρέων ἀεὶ καὶ μετασχηματιζόμενος τοῖς ὑποδεχομένοις. ὁ μὲν γὰρ
ὦτος ὡς ἔοικε μιμεῖσθαι τὸν ἄνθρωπον ἐπιχειρῶν ἁλίσκεται
συγκινούμενος καὶ συνορχούμενος, ὁ δὲ κόλαξ αὐτὸς ἑτέρους
5 ἐπάγεται καὶ παλεύει μιμούμενος, οὐχ ὁμοίως ἅπαντας ἀλλὰ
τῷ μὲν συνορχούμενος καὶ συνᾴδων, τῷ δὲ συμπαλαίων καὶ
συγκονιόμενος· θηρατικοῦ δὲ καὶ κυνηγετικοῦ λαβόμενος μο-
νονοὺ τὰ τῆς Φαίδρας ἀναβοῶν ἕπεται (Eur. Hipp. 218)

'πρὸς θεῶν ἔραμαι κυσὶ θωῦξαι

C βαλίαις ἐλάφοις ἐγχριπτόμενος',

11 καὶ οὐδὲν αὐτῷ πρᾶγμα πρὸς τὸ θηρίον, ἀλλ' αὐτὸν ἐκσαγη-
νεύει καὶ περιβάλλεται τὸν κυνηγόν. ἂν δὲ θηρεύῃ φιλόλογον
καὶ φιλομαθῆ νέον, αὖθις ἐν βιβλίοις ἐστὶ καὶ πώγων ποδή-
ρης καθεῖται καὶ τριβωνοφορία τὸ χρῆμα καὶ ἀδιαφορία, καὶ
15 διὰ στόματος οἵ τε ἀριθμοὶ καὶ τὰ ὀρθογώνια τρίγωνα Πλά-
τωνος. εἴ τε ῥᾴθυμός τις ἐμπέπαικεν αὖθις καὶ φιλοπότης καὶ
πλούσιος, (χ 1)

'αὐτὰρ ὁ γυμνώθη ῥακέων πολύμητις Ὀδυσσεύς',

ἔρριπται μὲν ὁ τρίβων, κατακείρεται δ' ὁ πώγων ὥσπερ ἄκαρ-
20 πον θέρος, ψυκτῆρες δὲ καὶ φιάλαι καὶ γέλωτες ἐν περιπάτοις
D καὶ σκώμματα πρὸς τοὺς φιλοσοφοῦντας. ὥσπερ ἐν Συρακού-
σαις φασίν, ὁπηνίκα Πλάτων ἀφίκετο καὶ Διονύσιον ζῆλος ἔσχε
περιμανὴς φιλοσοφίας, τὰ βασίλεια κονιορτοῦ γέμειν ὑπὸ πλή-
θους τῶν γεωμετρούντων· ἐπεὶ δὲ προσέκρουσε Πλάτων, καὶ
25 Διονύσιος ἐκπεσὼν φιλοσοφίας πάλιν εἰς πότους καὶ γύναια

---

3 cf. 961e 705a 4 cf. 97a 19 'ὥσπερ ἄκ. θ.' affert Mich. Psellus apud Fabric. B.Gr. VI p. 515 22 Vit. Dion. 13, 4

---

1 τόπον D μεταιρόμενον (μεταιώρουμ. ΛZ) Ω corr. Lobeck. περιρρέων X^{3}ΛD -έον O 2 μετασχηματιζόμενος X^{3}Λ συσχ. D σχηματιζόμενον Y μετασχηματιζόμενον O 3 ὦτος G^{1} mg. X^{1} mg. F^{1} mg. v^{1} mg. πίθηκος O 7 συγκ. GqhΔ συγκονιούμενος (συγκινούμ. KΠ) O cf. 97a μονονουχὶ WC 14 σχῆμα F p. c. VK 15 τρίγ. cod. Turnebi καὶ τρ. Ω 16 τις om. MΠ ἐκπ. WC ἐμ (ἐκ Z) πέπτωκεν G (fort. p. c.) VK^{1} 19 εἰς τρίβον ὁ τρ. X^{3}Λ 25 πάλιν om. WC^{1}

καὶ τὸ ληρεῖν καὶ ἀκολασταίνειν ἧκε φερόμενος, ἀθρόως ἅπαντας ὥσπερ ἐν Κίρκης μεταμορφωθέντας ἀμουσία καὶ λήθη καὶ συνηνία κατέσχε. μαρτυρεῖ δὲ καὶ τὰ τῶν μεγάλων ἔργα κολάκων [καὶ τά], τῶν δημαγωγῶν, ὧν ὁ μέγιστος Ἀλκιβιάδης Ἀθήνησι μὲν σκώπτων καὶ ἱπποτροφῶν καὶ μετ' εὐτραπελίας ζῶν E καὶ χάριτος, ἐν δὲ Λακεδαίμονι κειρόμενος ἐν χρῷ καὶ τριβωνοφορῶν καὶ ψυχρολουτῶν, ἐν δὲ Θρᾴκῃ πολεμῶν καὶ πίνων, ἐπεὶ δὲ πρὸς Τισσαφέρνην ἀφίκετο, τρυφῇ καὶ ἁβρότητι καὶ ἀλαζονείᾳ χρώμενος, ἐδημαγώγει καὶ καθωμίλει τῷ συναφομοιοῦν καὶ συνοικειοῦν ἑαυτὸν ἅπασιν. οὐ μὴν τοιοῦτος Ἐπαμεινώνδας οὐδ' Ἀγησίλαος, ἀλλὰ πλείστοις ὁμιλήσαντες ἀνθρώποις καὶ πόλεσι καὶ βίοις τὸ προσῆκον ἦθος αὐτοῖς πανταχοῦ καὶ στολῇ καὶ διαίτῃ καὶ λόγῳ καὶ βίῳ διεφύλαττον. οὕτω καὶ Πλάτων ἐν Συρακούσαις οἷος ἐν Ἀκαδημείᾳ, καὶ πρὸς Διονύσιον οἷος πρὸς Δίωνα. F

8. Τὰς δὲ τοῦ κόλακος ὥσπερ πολύποδος τροπὰς ῥᾷστα φωράσειεν ἄν τις αὐτὸς ἐπὶ πολλὰ δοκῶν τρέπεσθαι, καὶ ψέγων μὲν ὃν ἐπῄνει πρότερον βίον, οἷς δ' ἤχθετο πράγμασιν ἢ διαίταις ἢ λόγοις ὡς ἀρέσκοντας ἐξαίφνης προσιέμενος. | 53 ὄψεται γὰρ αὐτὸν οὐδαμοῦ βέβαιον οὐδ' ἴδιον οὐδ' οἰκείῳ πάθει φιλοῦντα καὶ μισοῦντα καὶ χαίροντα καὶ λυπούμενον, ἀλλὰ δίκην κατόπτρου παθῶν ὀθνείων καὶ βίων καὶ κινημάτων εἰκόνας ἀναδεχόμενον. τοιοῦτος γὰρ οἷος, εἰ ψέγοις τινὰ τῶν φίλων πρὸς αὐτόν, εἰπεῖν 'βραδέως πεφώρακας τὸν ἄνθρωπον· ἐμοὶ μὲν γὰρ οὐδὲ πρότερον ἤρεσκεν'· ἂν δ' αὖ πάλιν ἐπαινῇς μεταβαλόμενος, νὴ Δία φήσει συνήδεσθαι καὶ χάριν ἔχειν αὐτὸς ὑπὲρ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πιστεύειν. ἂν δὲ βίον

4 Arist. Pol. 1292 a 20 4 sq. Satyr. cf. Athen. p. 534 b. Vit. Alc. c. 23 16 cf. 96 f

2 κίρκης GWY²SD -κῃ O 3 συνηνία Nik. εὐήθεια 4 secl. Sauppe 7 δὲ om. X¹FKWC πονῶν D 18 ἥδετο F (corr. m. 1 mg.) v (corr. m. 1 mg.) 19 ὡς οὐκ ἀρ. F mg. v mg. ZK ἀρέσκοντα qΜΠD προι. W 26 μεταβαλλ. XFKM²Nh συνήδ.] ἂν ἥδ. GS²

ἀλλακτέον ἕτερον εἴπῃς, οἷον εἰς ἀπραγμοσύνην καὶ ἡσυχίαν
B ἐκ πολιτείας μεταβαλλόμενος, 'πάλαι γ' ἐχρῆν' φησί 'θορύβων
ἡμᾶς ἀπηλλάχθαι καὶ φθόνων'. ἂν δὲ πάλιν ὁρμᾶν δοκῇς ἐπὶ
τὸ πράττειν καὶ λέγειν, ὑπεφώνησεν 'ἄξια σαυτοῦ φρονεῖς· ἡ
5 δ' ἀπραγμοσύνη γλυκὺ μέν, ἀλλ' ἄδοξον καὶ ταπεινόν'. εὐθὺς
οὖν λέγειν χρὴ πρὸς τὸν τοιοῦτον

'ἀλλοῖός μοι, ξεῖνε, φάνης νέον ἠὲ πάροιθεν', (π 181)

οὐ δέομαι φίλου συμμεθισταμένου καὶ συνεπινεύοντος (ἡ γὰρ
σκιὰ ταῦτα ποιεῖ μᾶλλον), ἀλλὰ συναληθεύοντος καὶ συνεπι-
10 κρίνοντος.

Εἷς μὲν οὖν τῶν ἐλέγχων τρόπος τοιοῦτός ἐστιν· (9) ἑτέ-
ραν δὲ δεῖ ταῖς ὁμοιώσεσι τοιαύτην παραφυλάττειν διαφοράν.
ὁ μὲν ἀληθὴς φίλος οὔτε μιμητής ἐστι πάντων οὔτ' ἐπαινέτης
C πρόθυμος, ἀλλὰ τῶν ἀρίστων μόνων·

15 'οὐ γὰρ συνέχθειν ἀλλὰ συμφιλεῖν ἔφυ' (Antig. 523)

κατὰ τὸν Σοφοκλέα, καὶ νὴ Δία συγκατορθοῦν καὶ συμφιλο-
καλεῖν, οὐ συναμαρτάνειν οὐδὲ συρραδιουργεῖν, ἂν μή τις
οἷον ὀφθαλμίας ἀπορροὴ καὶ ἀνάχρωσις ἄκοντα δι' ὁμιλίαν
καὶ συνήθειαν ἀναπλήσῃ φαυλότητος ἢ πλημμελείας τινός.
20 ὥς που καὶ Πλάτωνος ἀπομιμεῖσθαί φασι τοὺς συνήθεις τὸ
ἐπίκυρτον, Ἀριστοτέλους δὲ τὸν τραυλισμόν, Ἀλεξάνδρου δὲ
τοῦ βασιλέως τὴν ἔγκλισιν τοῦ τραχήλου καὶ τὴν ἐν τῷ δια-
λέγεσθαι τραχύτητα τῆς φωνῆς· τὰ γὰρ πολλὰ λανθάνουσιν
D ἔνιοι καὶ ἀπὸ τῶν ἠθῶν καὶ ἀπὸ τῶν βίων ἀναλαμβάνοντες.
25 ὁ δὲ κόλαξ ἀτεχνῶς τὸ τοῦ χαμαιλέοντος πέπονθεν. ἐκεῖνός τε
γὰρ ἁπάσῃ χρόᾳ πλὴν τοῦ λευκοῦ συναφομοιοῦται, καὶ ὁ
κόλαξ ἐν τοῖς ἀξίοις σπουδῆς ὅμοιον ἑαυτὸν ἐξαδυνατῶν παρ-
έχειν οὐδὲν ἀπολείπει τῶν αἰσχρῶν ἀμίμητον. ἀλλ' ὥσπερ οἱ

---

20 cf. 26 b 20 sq. cf. 335 b. Vit. Alex. c. 4 25 Vit. Alc. 23

---

2 μεταβαλ. ZYqMΠ φήσει FYqMΠ 4 φρονήσεις G
13 μὲν GY²qa²A μὲν γὰρ (Bern.) recc. μὲν οὖν O 15 συν-
έχθειν VKM²S²D¹ (συναχθ. m. 2) συνεκθεῖν O 16 συμφιλοσο-
φεῖν T (corr. M²Π) D 23 τραχ. VY¹D et recc. ταχ. O λανθ.]
μανθ. GY²

φαῦλοι ζωγράφοι τῶν καλῶν ἐφικνεῖσθαι μὴ δυνάμενοι δι'
ἀσθένειαν ἐν ῥυτίσι καὶ φακοῖς καὶ οὐλαῖς τὰς ὁμοιότητας
ἀναφέρουσιν, οὕτως οὗτος ἀκρασίας γίνεται μιμητής, δεισι-
δαιμονίας ἀκραχολίας, πικρίας πρὸς οἰκέτας, ἀπιστίας πρὸς
οἰκείους καὶ συγγενεῖς. φύσει τε γὰρ ἀφ' αὑτοῦ πρὸς τὰ 5
χείρονα κατάντης ἐστί, καὶ δοκεῖ πορρωτάτω τοῦ ψέγειν τὸ E
αἰσχρὸν εἶναι μιμούμενος. ὕποπτοι γὰρ οἱ τὰ βελτίω ζηλοῦν-
τες ἄχθεσθαι καὶ δυσκολαίνειν τοῖς ἁμαρτήμασι τῶν φίλων·
ὃ δὴ καὶ Διονυσίῳ Δίωνα καὶ Σάμιον Φιλίππῳ καὶ Κλεομένη
Πτολεμαίῳ διέβαλε καὶ ἀπώλεσεν. ὁ δὲ βουλόμενος εἶναι καὶ 10
δοκεῖν ὅμοιος ἡδὺς ἅμα καὶ πιστός, ὡς ὑπὸ τοῦ σφόδρα φι-
λεῖν οὐδὲ τὰ φαῦλα δυσχεραίνων, ἀλλὰ συμπαθὴς πᾶσι καὶ
συμφυὴς γινόμενος. ὅθεν οὐδὲ τῶν ἀβουλήτων καὶ τυχηρῶν
ἀμοιρεῖν ἀξιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ νοσεῖν ὅμοια προσποιοῦνται, κο-
λακεύοντες τοὺς νοσώδεις, καὶ μήτε βλέπειν ὀξὺ μήτ' ἀκούειν, 15
ἂν ὑποτύφλοις ἢ ὑποκώφοις συνῶσιν, ὥσπερ οἱ Διονυσίου F
κόλακες ἀμβλυωποῦντος ἐμπίπτοντες ἀλλήλοις καὶ τὰς παρο-
ψίδας ἐν τῷ δειπνεῖν καταβάλλοντες. ἔνιοι δὲ καὶ μᾶλλον
ἁπτόμενοι τῶν παθῶν ἐνδοτέρω ποιοῦσιν ἑαυτοὺς καὶ κατα-
μιγνύουσιν ἄχρι τῶν ἀπορρήτων ταῖς ὁμοιοπαθείαις. | αἰσθό- 54
μενοι γὰρ ἢ περὶ γάμον δυστυχοῦντας ἢ πρὸς υἱοὺς ἢ πρὸς 21
οἰκείους ὑπόπτως ἔχοντας αὐτοὶ σφῶν αὐτῶν ἀφειδοῦσι καὶ
ἀποδύρονται περὶ τέκνων ἰδίων ἢ γυναικὸς ἢ συγγενῶν ἢ
οἰκείων, αἰτίας τινὰς ἀπορρήτους ἐξαγορεύοντες. ἡ γὰρ ὁμοι-
ότης συμπαθεστέρους ποιεῖ, καὶ μᾶλλον ὥσπερ ὅμηρα δε- 25

16 cf. Theophr. ap. Athen. 249f 435e

1 Post καλῶν deest F; citabo *v* 3 οὗτος V ἐκεῖνος D om. **0** 4 ἀκραχ. XWD ἀκροχ. **0** 5 συγγενεῖς usque ad οἰκείους v. 22 desunt in S[1] 7 ζητοῦντες Ω corr. Re. Post hoc add. καὶ δοκοῦντες t Ald. 9 Σάμον Polyb. V 9, quae forma Plutarcho quoque reddenda vid. 10–13 οἱ δὲ βουλόμενοι ... ἡδεῖς ἅμα καὶ πιστοὶ ὡς ... δυσχεραίνοντες, ἀλλὰ συμπαθεῖς πᾶσι καὶ συμφυεῖς γινόμενοι οὐδὲ κτλ. Λ A mg. *v* mg. 11 ὅμοιος Schellens ὁμοίως Ω post πιστὸς inser. D τοῖς χείροσι μᾶλλον ὑποκρίνεται χαίρειν 14 ἀμοιρεῖν om. WC 17 ἀμβλυωποῦντος ΠN, fuerat fort. in D -τες **0** 20 τὰς ὁμοιοπαθείας TD

δεγμένοι προΐενταί τι τῶν ἀπορρήτων αὐτοῖς, προέμενοι δὲ χρῶνται καὶ δεδίασιν ἐγκαταλιπεῖν τὴν πίστιν. ἐγὼ δ' οἶδα καὶ συνεκβαλόντα γαμετήν, ὡς ὁ φίλος ἀπεπέμψατο τὴν ἑαυτοῦ· κρύφα δὲ φοιτῶν πρὸς αὐτὴν καὶ διαπεμπόμενος ἐφωράθη, συναισθομένης τῆς τοῦ φίλου γυναικός. οὕτως ἄπειρος ἦν κόλακος ὁ νομίζων τὰ ἰαμβεῖα ταυτὶ τῷ κόλακι μᾶλλον ἢ τῷ καρκίνῳ προσήκειν

'γαστὴρ ὅλον τὸ σῶμα, πανταχῇ βλέπων
ὀφθαλμός, ἕρπον τοῖς ὀδοῦσι θηρίον'· (PLG III p. 669)

παρασίτου γὰρ ὁ τοιοῦτος εἰκονισμός ἐστι

'τῶν περὶ τάγηνον καὶ μετ' ἄριστον φίλων',

ὡς Εὔπολίς φησιν (fr. 346).

10. *Οὐ μὴν ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τὸν οἰκεῖον ἀναθώμεθα τοῦ λόγου τόπον· ἐκεῖνο δὲ μὴ παρῶμεν ἐν ταῖς μιμήσεσι τὸ σόφισμα τοῦ κόλακος, ὅτι κἂν τῶν καλῶν τι μιμῆται τοῦ κολακευομένου, διαφυλάττει τὴν ὑπεροχὴν ἐκείνῳ. τοῖς μὲν γὰρ ἀληθῶς φίλοις οὔτε ζῆλος οὐδείς ἐστι πρὸς ἀλλήλους οὔτε φθόνος, ἀλλὰ κἂν ἴσον ἔχωσιν ἐν τῷ κατορθοῦν κἂν ἔλαττον, ἀνεπαχθῶς καὶ μετρίως φέρουσιν. ὁ δὲ κόλαξ ἀεὶ μνημονεύων τοῦ τὰ δεύτερα λέγειν ὑφίεται τῇ ὁμοιότητι τῆς ἰσότητος, ἡττᾶσθαι πανταχοῦ καὶ ἀπολείπεσθαι πλὴν τῶν φαύλων ὁμολογῶν. ἐν δὲ τοῖς φαύλοις οὐ παρίησι τὸ πρωτεῖον, ἀλλά φησιν, ἂν ἐκεῖνος ᾖ δύσκολος, αὐτὸν εἶναι μελαγχολικόν· ἂν ἐκεῖνος δεισιδαίμων, αὐτὸν θεοφόρητον· ἐρᾶν ἐκεῖνον, μαίνεσθαι δ' αὐτόν. 'ἀκαίρως' φησίν 'ἐγέλας, ἐγὼ δ' ἐξέθνησκον ὑπὸ τοῦ γέλωτος'. ἀλλ' ἔν γε τοῖς χρηστοῖς τοὐναντίον. αὐτός φησι ταχέως τρέχειν, ἵπτασθαι δ' ἐκεῖνον· αὐτὸς ἱππεύειν ἐπιεικῶς, 'ἀλλὰ τί πρὸς τὸν ἱπποκένταυρον τοῦτον'; 'εὐφυής εἰμι ποιητὴς καὶ στίχον οὐ φαυλότατον γράφω,*

---

1 *προιέμ.* CMΠ 3 *καὶ*] *τινα* D 4 *καὶ* om. WC 6 *ὁ μὴ νομ.* vWC[1] *τῷ κόλ. μ. ἢ τῷ καρκ.* G[2]WC A mg. *τῷ καρκ. μ. ἢ τῷ κόλ.* O 8 *πανταχοῦ* Gh 17 *οὐδείς* om. hS 21 *πανταχῇ* MΠ 25 *ἐγὼ δέ φησιν* G 29 *οὐ φ.* Denuo incipit F *φαῦλον* G *γράφω* ΓΔ *γράφων* O

'βροντᾶν δ' οὐκ ἐμὸν ἀλλὰ Διός.' (Callim. fr. 490)
ἅμα γὰρ αὑτοῦ δοκεῖ καὶ τὴν προαίρεσιν ἀποφαίνειν καλὴν
μιμούμενος καὶ τὴν δύναμιν ἀνέφικτον ἡττώμενος. ἐν μὲν
οὖν ταῖς ἐξομοιώσεσι τοιαῦταί τινές εἰσιν αἱ τοῦ κόλακος δια-
φοραὶ πρὸς τὸν φίλον. 5

11. Ἐπεὶ δ' ὥσπερ εἴρηται καὶ τὸ τῆς ἡδονῆς κοινόν ἐστι
(χαίρει γὰρ οὐχ ἧττον τοῖς φίλοις ὁ χρηστὸς ἢ τοῖς κόλαξιν
ὁ φαῦλος), φέρε καὶ τοῦτο διορίσωμεν. ἔστι δὲ διορισμὸς ἡ
πρὸς τὸ τέλος ἀναφορὰ τῆς ἡδονῆς. σκόπει δ' οὕτως. ἔνεστι
μέν που τῷ μύρῳ τὸ εὐῶδες, ἔνεστι δ' ἀντιδότῳ. διαφέρει E
δ' ὅτι τοῦτο μὲν πρὸς ἡδονὴν καὶ πρὸς οὐδὲν ἕτερον γέγονεν, 11
⟨ἐν⟩ ἐκείνῳ δὲ τὸ καθαῖρον ἢ τὸ θερμαῖνον ἢ τὸ σαρκοῦν
τῆς δυνάμεως ἄλλως εὐῶδές ἐστι. πάλιν οἱ γραφεῖς ἀνθηρὰ
χρώματα καὶ βάμματα μιγνύουσιν, ἔστι δὲ καὶ τῶν ἰατρικῶν
φαρμάκων ἔνια τὴν ὄψιν ἀνθηρὰ καὶ τὴν χρόαν οὐκ ἀπάν- 15
θρωπον ἔχοντα. τί τοίνυν διαφέρει; ἢ δῆλον ὅτι τῷ τέλει τῆς
χρείας διακρινοῦμεν. οὐκοῦν ὁμοίως αἱ μὲν τῶν φίλων χάριτες
ἐπὶ καλῷ τινι καὶ ὠφελίμῳ τὸ εὐφραῖνον ὥσπερ ἐπανθοῦν
ἔχουσιν, ἔστι δ' ὅτε καὶ παιδιᾷ καὶ τραπέζῃ καὶ οἴνῳ καὶ νὴ
Δία γέλωτι καὶ φλυάρῳ πρὸς ἀλλήλους οἷον ἡδύσμασιν ἐχρή- F
σαντο τῶν καλῶν καὶ σπουδαίων. πρὸς ὃ δὴ καὶ λέλεκται 21
τό (Λ 643)

'μύθοισιν τέρποντο πρὸς ἀλλήλους ἐνέποντες'

καὶ τό (δ 178)

'οὐδέ κεν ἄλλο 25
ἄμμε διέκρινεν φιλέοντέ τε τερπομένω τε'. |

τοῦ δὲ κόλακος τοῦτ' ἔργον ἐστὶ καὶ τέλος, ἀεί τινα παιδιὰν 55
ἢ πρᾶξιν ἢ λόγον ἐφ' ἡδονῇ καὶ πρὸς ἡδονὴν ὀψοποιεῖν καὶ

---

10 ἔστι WC ἐν ἀντ. codd. pr. Gh **12** ἐν suppl. Pat. ἐκείνῳ G[1]J ἐκεῖνο G p. c. ZKWC[1] ἐκεῖ G[2] mg. et O (praefert Wil.) **16** τίνι G ἢ Ω corr. Re. **20** φλυάρῳ G[2]F (corr. m. 1 mg.) W (corr. m. 1 mg.) CΓD φλυαρίᾳ O **25** ἄλλο ἄμμε hic et 95a Ω ἥμεας ἄλλο codd. Hom. **26** διέκρινε (διακρινέει Λ) Ω cum nonnullis Hom.

καρυκεύειν. συνελόντι δ' εἰπεῖν ὁ μὲν ἵνα ἡδὺς ᾖ πάντα δεῖν οἴεται ποιεῖν, ὁ δ' ἀεὶ ποιῶν ἃ δεῖ πολλάκις μὲν ἡδὺς πολλάκις δ' ἀηδής ἐστιν, οὐ τοῦτο βουλόμενος, εἰ δὲ βέλτιον εἴη, μηδὲ τοῦτο φεύγων. ὥσπερ γὰρ ἰατρός, ἂν συμφέρῃ, κρόκον
5 *καὶ νάρδον ἐπέβαλε καὶ νὴ Δία πολλάκις ἔλουσε προσηνῶς καὶ ἔθρεψε φιλανθρώπως, ἔστι δ' ὅπου ταῦτα ἐάσας καστόριον ἐνέσεισεν*

'ἢ πόλιον βαρύοσμον ὃ δὴ ῥίγιστον ὄδωδεν' (Nic. Ther. 64)

ἤ τινα ἐλλέβορον ἐκπιεῖν τρίψας ἠνάγκασεν, οὔτε ἐνταῦθα τὸ
B *ἀηδὲς οὔτε ἐκεῖ τὸ ἡδὺ ποιούμενος τέλος ἀλλ' ἐφ' ἓν δι' ἀμ-*
11 *φοτέρων [ἐπὶ] τὸ συμφέρον ἄγων τὸν θεραπευόμενον, οὕτως ὁ φίλος ἔστι μὲν ὅτε σὺν ἐπαίνῳ καὶ χάριτι μεγαλύνων καὶ εὐφραίνων ἄγει πρὸς τὸ καλόν, ὥσπερ οὗτος* (Θ 281)

'Τεῦκρε, φίλη κεφαλή, Τελαμώνιε, κοίρανε λαῶν,
15 *βάλλ' οὕτω'*

καί (K 243, α 65)

'πῶς ἂν ἔπειτ' Ὀδυσῆος ἐγὼ θείοιο λαθοίμην;'

ὅπου δ' αὖ πάλιν ἐπιστροφῆς δεῖται, λόγῳ δήκτῃ καὶ παρρησίᾳ κηδεμονικῇ καθαπτόμενος (H 109)

20 *'ἀφραίνεις, Μενέλαε διοτρεφές, οὐδέ τί σε χρὴ*
C *ταύτης ἀφροσύνης'.*

ἔστι δ' ὅπου καὶ τὸ ἔργον ἅμα τῷ λόγῳ συνῆψεν, ὡς Μενέδημος Ἀσκληπιάδου τοῦ φίλου τὸν υἱὸν ἄσωτον ὄντα καὶ ἄτακτον ἀποκλείων καὶ μὴ προσαγορεύων ἐσωφρόνισε, καὶ
25 *Βάτωνι τὴν σχολὴν ἀπεῖπεν Ἀρκεσίλαος, ὅτε πρὸς Κλεάνθην στίχον ἐποίησεν ἐν κωμῳδίᾳ, πείσαντος δὲ τὸν Κλεάνθην καὶ μεταμελουμένου διηλλάγη. δεῖ γὰρ ὠφελοῦντα λυπεῖν τὸν φίλον, οὐ δεῖ δὲ λυποῦντα τὴν φιλίαν ἀναιρεῖν, ἀλλ' ὡς φαρμάκῳ τῷ δάκνοντι χρῆσθαι, σῴζοντι καὶ φυλάττοντι τὸ θερα-*
30 *πευόμενον. ὅθεν ὥσπερ ἁρμονικὸς ὁ φίλος τῇ πρὸς τὸ καλὸν*

---

1 *ἵνα*] *ὅπως* G fort. recte 10 *ἐφ'* om. C 11 secl. Hu. 12 *μεγ.* G[1] *μεγ. ἀεὶ* O 18 *καὶ λόγῳ* VJC[2]Y[2]*Π* 19 *καθαπτ.*] *χρώμενος* W 25 *Βάτωνι* Meineke (Com. Fr. I p. 480) *βάτῳ* vel *βάττῳ* *Ω* 27 *μεταμελουμ.* *Γ* (pr. *Δ*) *μεταμελομ.* O

καὶ συμφέρον μεταβολῇ τὰ μὲν ἐνδιδοὺς ἃ δ' ἐπιτείνων πολ- D
λάκις μὲν ἡδὺς ἀεὶ δ' ὠφέλιμός ἐστιν. ὁ δὲ κόλαξ ἀφ' ἑνὸς
διαγράμματος ἀεὶ τὸ ἡδὺ καὶ τὸ πρὸς χάριν εἰωθὼς ὑποκρέ-
κειν οὔτε ἔργον οἶδεν ἀντιτεῖνον οὔτε ῥῆμα λυποῦν, ἀλλὰ
μόνῳ παρέπεται τῷ βουλομένῳ, συνᾴδων ἀεὶ καὶ συμφθεγ- 5
γόμενος. ὥσπερ οὖν τὸν Ἀγησίλαον ὁ Ξενοφῶν (Ages. XI 5)
ἡδέως ἐπαινεῖσθαί φησιν ὑπὸ τῶν καὶ ψέγειν ἐθελόντων,
οὕτω δεῖ τὸ εὐφραῖνον καὶ χαριζόμενον ἡγεῖσθαι φιλικόν, ἂν
καὶ λυπεῖν ποτε δύνηται καὶ ἀντιτείνειν, τὴν δὲ συνεχῆ ταῖς
ἡδοναῖς καὶ τῷ πρὸς χάριν ἄκρατον ἀεὶ καὶ ἄδηκτον ὁμιλίαν 10
ὑπονοεῖν, καὶ νὴ Δία τὸ τοῦ Λάκωνος ἔχειν πρόχειρον, ὃς E
ἐπαινουμένου Χαρίλλου τοῦ βασιλέως 'πῶς οὗτος' ἔφη 'χρη-
στός, ὃς οὐδὲ τοῖς πονηροῖς πικρός ἐστι;'

12. Τοῖς μὲν οὖν ταύροις τὸν οἶστρον ἐνδύεσθαι παρὰ τὸ
οὖς λέγουσι, καὶ τοῖς κυσὶ τὸν κρότωνα· τῶν δὲ φιλοτίμων ὁ 15
κόλαξ τὰ ὦτα κατέχων τοῖς ἐπαίνοις καὶ προσπεφυκὼς δυσ-
απότριπτός ἐστιν. ὅθεν ἐνταῦθα δεῖ μάλιστα τὴν κρίσιν ἔχειν
ἐγρηγορυῖαν καὶ παραφυλάττουσαν πότερον τοῦ πράγματος ἢ
τοῦ ἀνδρὸς ὁ ἔπαινός ἐστιν. ἔστι δὲ τοῦ πράγματος, ἂν ἀπόν-
τας μᾶλλον ἢ παρόντας ἐπαινῶσιν, ἂν καὶ αὐτοὶ ταὐτὰ βου- 20
λόμενοι καὶ ζηλοῦντες, ἂν μὴ μόνους ἡμᾶς ἀλλὰ πάντας ἐπὶ
τοῖς ὁμοίοις, ἂν μὴ νῦν μὲν ταῦτα νῦν δὲ τἀναντία πράτ- F
τοντας καὶ λέγοντας· τὸ δὲ μέγιστον, ἂν αὐτοὶ γινώσκωμεν
ἑαυτοὺς μὴ μεταμελουμένους ἐφ' οἷς ἐπαινούμεθα μηδὲ αἰσχυ-
νομένους μηδὲ μᾶλλον ἡμῖν τἀναντία τούτων πεπρᾶχθαι καὶ 25
λελέχθαι βουλομένους. ἡ γὰρ οἴκοθεν κρίσις ἀντιμαρτυροῦσα |

---

11 cf. 537d 218b

---

3 alt. τὸ om. G^1 10 τῷ G p. c. JpM^1 τὸ O τὸ πρὸς χ. ἔχουσαν D 12 χαρίλλου om. G^1 18 πότερον G^2 in ras. 2 litt. 20 ἂν (ita G ἐὰν O) καὶ ΓΚΜ^{2}ΠS^{1}D ἐὰν δὲ καὶ O 21 ἂν μὴ JY^2 πότερον ἂν μὴ G μὴ O 22 ἐπαινῶσιν post ὁμ. add. W^{2}D ἂν GX^{3}J om. O πράττοντας καὶ λέγοντας Gα^{1}S -τες bis O 23 post λεγ. add φαίνοιντο D αὐτοὶ ὦν D 24 μεταμελουμ. Γ (pr. Δ) ΜΠ μεταμελομ. O

56 καὶ μὴ προσδεχομένη τὸν ἔπαινον ἀπαθής ἐστι καὶ ἀνάλωτος
ὑπὸ τοῦ κολακεύοντος. ἀλλ' οὐκ οἶδ' ὅπως οἱ πολλοὶ τὰς μὲν
ἐπὶ τοῖς ἀτυχήμασι παρηγορίας οὐχ ὑπομένουσιν, ἀλλὰ μᾶλ-
λον ὑπὸ τῶν συνεπιθρηνούντων ἄγονται καὶ συνοδυρομένων·
5 ὅταν δ' ἁμαρτάνωσι καὶ πλημμελῶσιν, ὁ μὲν ἐλέγχῳ καὶ ψόγῳ
δηγμὸν ἐμποιῶν καὶ μετάνοιαν ἐχθρὸς δοκεῖ καὶ κατήγορος,
τὸν δ' ἐπαινοῦντα καὶ κατευλογοῦντα τὰ πεπραγμένα ἀσπάζον-
ται καὶ νομίζουσιν εὔνουν καὶ φίλον. ὅσοι μὲν οὖν ἢ πρᾶξιν
ἢ λόγον ἢ σπουδάσαντος ὁτιοῦν ἢ σκώψαντος εὐχερῶς ἐπαι-
B νοῦσι καὶ συνεπικροτοῦσιν, εἰς τὸ παρὸν εἰσιν οὗτοι καὶ τὰ
11 ὑπὸ χεῖρα βλαβεροὶ μόνον· ὅσοι δὲ πρὸς τὸ ἦθος ἐξικνοῦνται
τοῖς ἐπαίνοις καὶ νὴ Δία τοῦ τρόπου τῇ κολακείᾳ θιγγάνουσι,
ταὐτὸ ποιοῦσι τῶν οἰκετῶν τοῖς μὴ ἀπὸ τοῦ σωροῦ κλέπτουσιν
□ ἀλλ' ἀπὸ τοῦ σπέρματος· σπέρμα γὰρ τῶν πράξεων οὖσαν τὴν
15 διάθεσιν καὶ τὸ ἦθος ἀρχὴν καὶ πηγὴν τοῦ βίου διαστρέφουσι,
τὰ τῆς ἀρετῆς ὀνόματα τῇ κακίᾳ περιτιθέντες. ἐν μὲν γὰρ
ταῖς στάσεσι καὶ τοῖς πολέμοις ὁ Θουκυδίδης (III 82) φησὶν
ὅτι 'τὴν εἰωθυῖαν ἀξίωσιν τῶν ὀνομάτων ἐς τὰ ἔργα ἀντήλ-
λαξαν τῇ δικαιώσει. τόλμα μὲν γὰρ ἀλόγιστος ἀνδρεία φιλ-
C έταιρος ἐνομίσθη, μέλλησις δὲ προμηθὴς δειλία εὐπρεπής, τὸ
21 δὲ σῶφρον τοῦ ἀνάνδρου πρόσχημα, καὶ τὸ πρὸς ἅπαν συνε-
□ τὸν ἐπὶ πᾶν ἀργόν'. ἐν δὲ ταῖς κολακείαις ὁρᾶν χρὴ καὶ
παραφυλάττειν ἀσωτίαν μὲν ἐλευθεριότητα καλουμένην καὶ
δειλίαν ἀσφάλειαν, ἐμπληξίαν δ' ὀξύτητα, μικρολογίαν δὲ σω-
25 φροσύνην, τὸν δ' ἐρωτικὸν φιλοσυνήθη καὶ φιλόστοργον, ἀν-
δρεῖον δὲ τὸν ὀργίλον καὶ ὑπερήφανον, φιλάνθρωπον δὲ τὸν
εὐτελῆ καὶ ταπεινόν. ὥς που καὶ Πλάτων (Rep. 474 d) φησὶ

---

1 ἀπαθής (γρ. ἄθικτος F^1 mg. γρ. ἄθ. καὶ W mg.) ἐστι καὶ ἀν. ὑπὸ τοῦ κ. GFKW ἄθικτός ἐστι καὶ ἀν. ὑπὸ τοῦ κ. XΛ ἀπ. ἐστι καὶ ἄθ. ὑπὸ τοῦ κ. καὶ ἀν. Z ἀπ. ἐστι καὶ ἄθ. καὶ ὑπὸ τοῦ κ. ἀν. O 4 συνεπιθρ. ΓZKW συνθρ. Y^{1}M^{2}Σ ἐπι-συνθρ. O ἐπαγ. Y^{2}M^{2}Π 12 νὴ δία X^{3}D διὰ O 16 περιτιθ. GX^{3}ΛD περιθ. O 25—26 ἀνδρ. . . . φιλάνθρ.] ἄνδρα . . . ἄν-θρωπον G^1

τὸν ἐραστὴν κόλακα τῶν ἐρωμένων ὄντα τὸν μὲν σιμὸν καλεῖν ἐπίχαριν, τὸν δὲ γρυπὸν βασιλικόν, μέλανας δ' ἀνδρικούς, λευ- D κοὺς δὲ θεῶν παῖδας· τὸ δὲ μελίχρουν ὅλως ἐραστοῦ προσποίημα εἶναι ὑποκοριζομένου καὶ εὐκόλως φέροντος τὴν ὠχρότητα. καίτοι καλὸς μὲν εἶναι πεισθεὶς ὁ αἰσχρὸς ἢ μέγας ὁ μικρὸς 5 οὔτε χρόνον πολὺν τῇ ἀπάτῃ σύνεστι καὶ βλάπτεται βλάβην ἐλαφρὰν καὶ οὐκ ἀνήκεστον. ὁ δὲ ταῖς κακίαις ἐθίζων ἔπαινος ὡς ἀρεταῖς μὴ ἀχθόμενον ἀλλὰ χαίροντα χρῆσθαι, καὶ τὸ αἰδεῖσθαι τῶν ἁμαρτανομένων ἀφαιρῶν, οὗτος ἐπέτριψε Σικελιώτας, τὴν Διονυσίου καὶ Φαλάριδος ὠμότητα μισοπονη- 10 ρίαν καὶ δικαιοσύνην προσαγορεύων, οὗτος Αἴγυπτον ἀπώλεσε, τὴν Πτολεμαίου θηλύτητα καὶ θεοληψίαν καὶ ὀλολυγμοὺς καὶ E κρίνων καὶ τυμπάνων ἐγχαράξεις εὐσέβειαν ὀνομάζων καὶ θεῶν λατρείαν, οὗτος τὰ Ῥωμαίων ἤδη τηλικαῦτα παρ' οὐδὲν ἦλθεν ἀνατρέψαι καὶ ἀνελεῖν, τὰς Ἀντωνίου τρυφὰς καὶ ἀκολασίας 15 καὶ πανηγυρισμοὺς ἱλαρὰ παίγματα καὶ φιλάνθρωπα χρωμένης ἀφθόνως αὐτῇ δυνάμεως καὶ τύχης ὑποκοριζόμενος. Πτολεμαίῳ δὲ τί περιῆψεν ἄλλο φορβειὰν καὶ αὐλούς, τί δὲ Νέρωνι τραγικὴν ἐπήξατο σκηνὴν καὶ προσωπεῖον καὶ κοθόρνους περιέθηκεν; οὐχ ὁ τῶν κολακευόντων ἔπαινος; οἱ δὲ πολλοὶ τῶν 20 βασιλέων οὐκ Ἀπόλλωνες μὲν ἂν μινυρίσωσι, Διόνυσοι δ' ἂν F μεθυσθῶσιν, Ἡρακλεῖς δ' ἂν παλαίσωσι προσαγορευόμενοι [καὶ] χαίροντες εἰς ἅπασαν αἰσχύνην ὑπὸ τῆς κολακείας ἐξάγονται;

13. Διὸ φυλακτέον ἐστὶ μάλιστα τὸν κόλακα περὶ τοὺς ἐπαίνους. ὅπερ οὐδὲ αὐτὸν ἐκεῖνον λέληθεν, ἀλλὰ δεινὸς ὢν 25

1sq. cf. 45a 84f

1—2 τὸ μὲν (ita etiam X)...ἐπίχαρι, τὸ δὲ G[1] (alt. τὸ cum Platone) 3 ποίημα Plat. 8 μὴ X[3]Δ καὶ μὴ V recte fort. ὡς μὴ O 9 ἐπέτριψε G[1]X[3]ΔKD ἐπέτρεψε O 11 καὶ δικ. om. CTD προσαγορεύειν CY 13 κρίνων καὶ GJY[2] om. O 'Hederam potius inmisisse sibi Philopatora tradunt Et. M. s. v. γάλλος Macc. III, 2, 29' (Wil.) κερνῶν olim ci. Pat. 14 ἤθη VKY[2]ΠSΔ τηλ. G[1]Z την. O 16 παίγματα Hch. πράγματα Ω 17 ἀφθόνως om. CT (add. M[2]Π) D αὐτῇ Mez. αὐτῷ 18 φορβέαν Γ (pr. Δ) YqMΠ 19 προσωπεῖον ZVK -πεῖα O 22 secl. Po.

57 *φυλάττεσθαι τὸ ὕποπτον, ἐὰν μὲν εὐπαρύφου τινὸς ἢ ἀγροίκου λάβηται φορίνην παχεῖαν φέροντος, ὅλῳ τῷ μυκτῆρι χρῆται, καθάπερ ὁ Στρουθίας ἐμπεριπατῶν τῷ Βίαντι καὶ κατορχούμενος τῆς ἀναισθησίας αὐτοῦ τοῖς ἐπαίνοις*

5 *'Ἀλεξάνδρου πλέον*
τοῦ βασιλέως πέπωκας' (Menandr. fr. 293)

καί (id. fr. 297)

'γελῶ τὸ πρὸς τὸν Κύπριον ἐννοούμενος'.

τοὺς δὲ κομψοτέρους ὁρῶν ἐνταῦθα μάλιστα προσέχοντας
10 *[αὐτῷ] καὶ φυλαττομένους τὸ χωρίον τοῦτο καὶ τὸν τόπον οὐκ ἀπ' εὐθείας ἐπάγει τὸν ἔπαινον, ἀλλ' ἀπαγαγὼν πόρρω κυκλοῦται καὶ πρόσεισιν οἷον ἀψοφητὶ θρέμματος ἐπιψαύων καὶ ἀποπειρώμενος. νῦν μὲν γὰρ ἑτέρων περὶ αὐτοῦ τινων*
B *ἐπαίνους ἀπαγγέλλει, καθάπερ οἱ ῥήτορες, ἀλλοτρίῳ προσχρώ-*
15 *μενος προσώπῳ, ξένοις λέγων ἢ πρεσβυτέροις ἐν ἀγορᾷ μάλ' ἡδέως παραγενέσθαι πολλὰ καὶ ἀγαθὰ μεμνημένοις αὐτοῦ καὶ θαυμάζουσι· νῦν δ' αὖ πάλιν αἰτίας ἐλαφρὰς καὶ ψευδεῖς πλασάμενος καὶ συνθεὶς ἐπ' αὐτόν, ὡς ἀκηκοὼς ἑτέρων ἀφῖκται μετὰ σπουδῆς, πυνθανόμενος ποῦ τοῦτ' εἶπεν ἢ ποῦ τοῦτ'*
20 *ἔπραξεν. ἀρνουμένου δ', ὡς εἰκός, αὐτόθεν ἑλὼν ἐμβέβληκεν εἰς τοὺς ἐπαίνους τὸν ἄνθρωπον 'ἐγὼ δ' ἐθαύμαζον εἰ σὺ κακῶς τινα τῶν συνήθων εἶπας ὁ μηδὲ τοὺς ἐχθροὺς πεφυ-*
C *κώς, εἰ σὺ τοῖς ἀλλοτρίοις ἐπεχείρησας ὁ τοσαῦτα τῶν ἰδίων δωρούμενος'*

25 **14.** *Ἕτεροι τοίνυν, ὥσπερ οἱ ζωγράφοι τὰ φωτεινὰ καὶ λαμπρὰ τοῖς σκιεροῖς καὶ σκοτεινοῖς ἐπιτείνουσιν ἐγγὺς παρατιθεμένοις, οὕτως τῷ ψέγειν τἀναντία καὶ λοιδορεῖν ἢ διασύρειν καὶ καταγελᾶν λανθάνουσι τὰ προσόντα κακὰ τοῖς κολα-*

---

1 *ἢ* secl. Schellens 2 *φορβειὴν* Cq *φορβειὰν* G²KWY²D ante c. *φορβεὰν* Y mg. M mg. *Π* mg. D p. c. 3 Post *Στρουθίας* deest X¹ 5—6 *τοῦ βασ. πλέον* Ω 8 *γέλωτι πρὸς τὸν κ. ἐνηθούμενος* Ω emend. Cob. 10 *αὐτῷ* secl. Pat. Cf. 62 a *αὐτοῖς* ci. Re. 11 *ἐπάγει* FΔ *ἐπανάγει* O 12 *πρόεισιν* G¹ 20 *ἀρνούμενον* FY²MΠ *ἑλὼν* Courier *ἔχων* Ω 21 *εἰ*] *καὶ* MΠ

κενομένοις ἐπαινοῦντες καὶ τρέφοντες. σωφροσύνην τε γὰρ ὡς ἀγροικίαν ψέγουσιν ἐν ἀσώτοις, κἂν πλεονέκταις καὶ κακούργοις καὶ πλουτοῦσιν ἀπὸ πραγμάτων αἰσχρῶν καὶ πονηρῶν αὐτάρκειαν [δὲ] καὶ δικαιοσύνην ὡς ἀτολμίαν καὶ ἀρρωστίαν πρὸς τὸ πράττειν· ὅταν δὲ ῥαθύμοις καὶ σχολασταῖς καὶ τὰ μέσα 5 φεύγουσι τῶν πόλεων ὁμιλῶσιν, οὐκ αἰσχύνονται πολιτείαν D μὲν ἀλλοτριοπραγίαν ἐπίπονον, φιλοτιμίαν δὲ κενοδοξίαν ἄκαρπον ὀνομάζοντες. ἤδη δὲ καὶ ῥήτορος ἔστιν κολακεία διασῦραι φιλόσοφον, καὶ παρὰ γυναιξὶν ἀκολάστοις εὐδοκιμοῦσι τὰς μονολεχεῖς καὶ φιλάνδρους ἀναφροδίτους καὶ ἀγροίκους ἀπο- 10 καλοῦντες. ὑπερβάλλει δὲ μοχθηρίᾳ τὸ μηδ' ἑαυτῶν ἀπέχεσθαι τοὺς κόλακας. ὡς γὰρ οἱ παλαισταὶ τὸ σῶμα ποιοῦσι ταπεινόν, ὅπως ἑτέρους καταβάλωσιν, οὕτω τῷ ψέγειν ἑαυτοὺς εἰς τὸ θαυμάζειν τοὺς πλησίον ὑπορρέουσιν. 'ἀνδράποδόν εἰμι δειλὸν ἐν θαλάσσῃ, πρὸς τοὺς πόνους ἀπαγορεύω, μαίνομαι κα- E κῶς ἀκούσας ὑπ' ὀργῆς· ἀλλὰ τούτῳ' φησίν 'οὐδέν ἐστι δει- 15 νόν, οὐδὲν πονηρόν, ἀλλ' ἴδιος ἄνθρωπος, πάντα πράως φέρει, πάντα ἀλύπως.' ἂν δέ τις οἰόμενος πολὺν ἔχειν νοῦν καὶ βουλόμενος αὐστηρὸς εἶναι καὶ αὐθέκαστος ὑπὸ δή τινος ὀρθότητος ἀεὶ προβάλληται τό (K 249) 20

'Τυδείδη, μήτ' ἄρ με μάλ' αἴνεε μήτε τι νείκει',

οὐ ταύτῃ πρόσεισιν ὁ τεχνίτης κόλαξ, ἀλλ' ἔστι τις ἑτέρα μηχανὴ πρὸς τὸν τοιοῦτον. ἥκει γὰρ αὐτῷ περὶ πραγμάτων ἰδίων ὡς δὴ φρονῆσαι περιττοτέρῳ συμβουλευσόμενος, καί φησι μᾶλ- F λον μὲν ἑτέρους ἔχειν συνήθεις, ἐνοχλεῖν δ' ἀναγκαίως ἐκείνῳ· 25 'ποῦ γὰρ καταφύγωμεν οἱ γνώμης δεόμενοι, τίνι δὲ πιστεύσωμεν;' εἶτ' ἀκούσας ὅ τι ἂν εἴπῃ, χρησμὸν εἰληφέναι φήσας οὐ γνώμην ἄπεισιν. ἂν δὲ καὶ λόγων τινὸς ἐμπειρίας ὁρᾷ μεταποιούμενον, ἔδωκέ τι τῶν αὐτῷ γεγραμμένων, | ἀναγνῶναι καὶ 58

2 κἂν Bern. καὶ Ω 4 secl. Pat. τε Hch. 8 διασύρει GΛ 16 τοῦτο FKWNS 18 δὲ Pat. δ' ἢ Ω 24 φρονήσει K περισσ. ΛSD συμβουλευόμ. ΓZKWh 26 καταφεύγομεν FZK[1]WC[1] πιστεύσωμεν ΠND -ομεν O 27 ἐπίῃ G[2] mg. F[1] mg. Y[2] mg. 28 λόγων τινῶν GY[2] 29 αὐτοῦ FCΥ (pr. h)

διορθῶσαι παρακαλέσας. Μιθριδάτῃ δὲ τῷ βασιλεῖ φιλιατροῦντι καὶ τεμεῖν ἔνιοι καὶ καῦσαι παρέσχον αὑτοὺς τῶν ἑταίρων, ἔργῳ κολακεύοντες οὐ λόγῳ· μαρτυρεῖσθαι γὰρ ἐμπειρίαν ἐδόκει πιστευόμενος ὑπ' αὐτῶν.

5 *'πολλαὶ μορφαὶ τῶν δαιμονίων',* (Eur. passim)

τὸ δὲ γένος τοῦτο τῶν ἀρνουμένων ἐπαίνων πανουργοτέρας δεόμενον εὐλαβείας ἐλεγκτέον ἐπίτηδες ἀτόπους ἐκτάττοντα συμβουλίας καὶ ὑποθήκας, καὶ διορθώσεις ποιούμενον ἀλόγους. πρὸς μηδὲν γὰρ ἀντιλέγων, ἀλλὰ πᾶσι συνεπινεύων καὶ δεχό-
10 *μενος πάντα καὶ βοῶν παρ' ἕκαστον ὡς εὖ καὶ ἱκανῶς, γίνεται καταφανής* (Tr. ad. 366)

B *'σύνθημ' ἐρωτῶν, ἄλλο μαστεύων χρέος'.*

ἐπαινέσαι καὶ συνεπιτυφῶσαι βουλόμενος.

15. *Ἔτι τοίνυν ὥσπερ ἔνιοι τὴν ζωγραφίαν σιωπῶσαν*
15 *ἀπεφήναντο ποιητικήν, οὕτως ἔστι τις κολακείας σιωπώσης ἔπαινος. ὥσπερ γὰρ οἱ θηρεύοντες ἂν μὴ τοῦτο ποιεῖν ἀλλ' ὁδοιπορεῖν ἢ νέμειν ἢ γεωργεῖν δοκῶσι, μᾶλλον τὰ θηρευόμενα λανθάνουσιν, οὕτως οἱ κόλακες ἅπτονται μάλιστα τοῖς ἐπαίνοις, ὅταν ἐπαινεῖν μὴ δοκῶσιν ἀλλ' ἕτερόν τι πράττειν. ὁ γὰρ*
20 *εἴκων ἕδρας καὶ κλισίας ἐπιόντι καὶ λέγων πρὸς δῆμον ἢ βουλὴν ἂν αἴσθηταί τινα τῶν πλουσίων βουλόμενον εἰπεῖν, ἀπο-*
C *σιωπῶν μεταξὺ καὶ παραδιδοὺς τὸ βῆμα καὶ τὸν λόγον ἐνδείκνυται σιωπῶν μᾶλλον τοῦ βοῶντος ὅτι κρείττονα νομίζει καὶ διαφέροντα τῷ φρονεῖν ἐκεῖνον. ὅθεν ὁρᾶν ἔστιν αὐτοὺς ἕδρας*
25 *τε τὰς πρώτας ἐν ἀκροάσεσι καὶ θεάτροις καταλαμβάνοντας, οὐχ ὅτι τούτων ἀξιοῦσιν αὑτούς, ἀλλ' ὅπως ὑπεξανιστάμενοι τοῖς πλουσίοις κολακεύωσι· καὶ λόγου κατάρχοντας ἐν συνόδοις καὶ συνεδρίοις, εἶτα παραχωροῦντας ὡς κρείττοσι καὶ μετατιθεμένους ῥᾷστα πρὸς τοὐναντίον, ἄνπερ ᾖ δυνατὸς ἢ πλού-*

---

14 cf. 17f

---

1 *καλέσας* N *κελεῦσαι* S[1] (*παρακελεύσας* m. 2) *κελεύσας* D **6** *πανουργεστ.* Y[1]q[1]Ma[1] **7** *ἐκτάττοντας* G[1]J *ἐπιτάττοντα* ci. Wil. *πλάττοντα* Hirschig **9** *ἀποδεχ.* ci. Re. **10** *καλῶς* D recte fortasse, sed cf. 40d **26** *ὑπεξιστ.* D *ἐξανιστ.* S

σιος ἢ ἔνδοξος ὁ ἀντιλέγων. ᾧ καὶ μάλιστα δεῖ τὰς τοιαύτας ὑποκατακλίσεις καὶ ἀναχωρήσεις αὐτῶν ἐξελέγχειν, οὐκ ἐμπειρίαις οὐδ' ἀρεταῖς οὐδ' ἡλικίαις ὑφιεμένων ἀλλὰ πλούτοις καὶ (D) δόξαις. Ἀπελλῆς μὲν γὰρ ὁ ζωγράφος, Μεγαβύζου παρακαθίσαντος αὐτῷ καὶ περὶ γραμμῆς τι καὶ σκιᾶς βουλομένου λα- (5) λεῖν, 'ὁρᾷς' ἔφη 'τὰ παιδάρια ταυτὶ τὰ τρίβοντα τὴν μηλίδα; πάνυ σοι προσεῖχε τὸν νοῦν σιωπῶντι, καὶ τὴν πορφύραν ἐθαύμαζε καὶ τὰ χρυσία· νῦν δέ σου καταγελᾷ περὶ ὧν οὐ μεμάθηκας ἀρξαμένου λαλεῖν.' καὶ Σόλων, Κροίσου περὶ εὐδαιμονίας διαπυνθανομένου, Τέλλον τινὰ τῶν οὐκ ἐπιφανῶν Ἀθή- (10) νησι καὶ Βίτωνα καὶ Κλέοβιν ἀπέφηνεν εὐποτμοτέρους. οἱ δὲ κόλακες τοὺς βασιλεῖς καὶ πλουσίους καὶ ἄρχοντας οὐκ ὀλβίους (E) μόνον καὶ μακαρίους ἀλλὰ καὶ φρονήσει καὶ τέχνῃ καὶ ἀρετῇ πάσῃ πρωτεύοντας ἀναγορεύουσιν.

16. Εἶτα τῶν μὲν Στωϊκῶν οὐδ' ἀκούειν ἔνιοι ὑπομένουσι (15) τὸν σοφὸν ὁμοῦ πλούσιον καλὸν εὐγενῆ βασιλέα προσαγορευόντων, οἱ δὲ κόλακες τὸν πλούσιον ὁμοῦ καὶ ῥήτορα καὶ ποιητήν, ἂν δὲ βούληται, καὶ ζωγράφον καὶ αὐλητὴν ἀποφαίνουσι καὶ ποδώκη καὶ ῥωμαλέον, ὑποπίπτοντες ἐν τῷ παλαίειν καὶ ἀπολειπόμενοι θεόντων, ὥσπερ Κρίσων ὁ Ἱμεραῖος ἀπελείφθη (20) διαθέων πρὸς Ἀλέξανδρον, ὁ δ' αἰσθόμενος ἠγανάκτησε. Καρνεάδης δ' ἔλεγεν ὅτι πλουσίων καὶ βασιλέων παῖδες ἱππεύειν (F) μόνον, ἄλλο δ' οὐδὲν εὖ καὶ καλῶς μανθάνουσι· κολακεύει γὰρ αὐτοὺς ἐν ταῖς διατριβαῖς ὁ διδάσκαλος ἐπαινῶν καὶ ὁ προσπαλαίων ὑποκατακλινόμενος, ὁ δ' ἵππος, οὐκ εἰδὼς οὐδὲ φροντίζων (25) ὅστις ἰδιώτης ἢ ἄρχων ἢ πλούσιος ἢ πένης, ἐκτραχηλίζει τοὺς μὴ δυναμένους ὀχεῖσθαι. | εὐήθη τοίνυν καὶ ἀβέλτερα τὰ τοῦ (59)

4 cf. 471 f 15 cf. 472 a 20 cf. 471 f

2 αὐτῶν om. C[1]T (add. α[2]A) D 3 ἐφιεμ. KC[1] 6 ταυτὶ om. CT (add. α[2]A) D τρ. τὴν μ. ΓW τὴν μ. τρ O 10 πυνθ. D διαπυνθ. C 11 κλ. καὶ βίτ. hD 15 ὑπομ. ἔνιοι? 16 ὁμοῦ τὸν D 17 δὲ om. CT ⟨φιλόσοφον⟩ ὁμοῦ? Po. 20 ἀπολειπ. ΓK ἀπολιμπανόμενοι O κρίσσων FKCYqMΠ 26 ἢ πλ. ἢ ἄ. CΠ ab ἢ πένης denuo inc. X[1]

Βίωνος 'εἰ τὸν ἀγρὸν ἔμελλεν ἐγκωμιάζων εὔφορον ποι-εῖν καὶ εὔκαρπον, οὐκ ἂν ἁμαρτάνειν ἐδόκει τοῦτο ποιῶν μᾶλ-λον ἢ σκάπτων καὶ πράγματα ἔχων· οὐ τοίνυν οὐδ' ἄνθρωπον ἄτοπος ἂν εἴη ἐπαινῶν, εἰ τοῖς ἐπαινοῦσιν ὠφέλιμός ἐστιν καὶ
5 *πάμφορος'. ὁ μὲν γὰρ ἀγρὸς οὐ γίνεται χείρων ἐπαινούμενος, ἄνθρωπον δὲ τυφοῦσι καὶ ἀπολλύουσιν οἱ ψευδῶς καὶ παρ' ἀξίαν ἐπαινοῦντες.*

17. *Ταῦτα μὲν οὖν ἀπόχρη περὶ τούτων· ἐφεξῆς δὲ τὸ τῆς παρρησίας ἴδωμεν. ἔδει μὲν γάρ, ὡς ὁ Πάτροκλος τοῦ Ἀχιλ-*
B *λέως τὰ ὅπλα περιβαλλόμενος καὶ τοὺς ἵππους ἐξελαύνων ἐπὶ*
11 *τὴν μάχην μόνης οὐκ ἐτόλμησε τῆς Πηλιάδος θιγεῖν ἀλλ' ἀφῆ-κεν, οὕτω τὸν κόλακα τοῖς τοῦ φίλου σκευοποιούμενον καὶ ἀναπλαττόμενον ἐπισήμοις καὶ συμβόλοις μόνην τὴν παρρη-σίαν ὥσπερ ἐξαίρετον βάσταγμα φιλίας*
15 *'βριθὺ μέγα στιβαρόν'* (*Π* 141)
καταλείπειν ἄθικτον καὶ ἀμίμητον. ἐπεὶ δὲ φεύγοντες τὸν ἐν γέλωτι καὶ ἀκράτῳ καὶ σκώμμασι καὶ παιδιαῖς ἔλεγχον εἰς ὀφρῦν αἴρουσιν ἤδη τὸ πρᾶγμα καὶ κολακεύουσιν ἐσκυθρω-πακότες καὶ ψόγον τινὰ καὶ νουθεσίαν παραμιγνύουσι, φέρε
C *μηδὲ τοῦτο παραλίπωμεν ἀβασάνιστον. οἶμαι δέ, ὥσπερ ἐν κω-*
21 *μῳδίᾳ Μενάνδρου Ψευδηρακλῆς πρόεισι ῥόπαλον κομίζων οὐ στιβαρὸν οὐδ' ἰσχυρὸν ἀλλὰ χαῦνόν τι πλάσμα καὶ διάκενον, οὕτω τὴν τοῦ κόλακος παρρησίαν φανεῖσθαι πειρωμένοις μαλ-θακὴν καὶ ἀβαρῆ καὶ τόνον οὐκ ἔχουσαν, ἀλλὰ ταὐτὸν τοῖς*
25 *τῶν γυναικῶν προσκεφαλαίοις δρῶσαν, ἃ δοκοῦντα ταῖς κε-φαλαῖς ἀντερείδειν καὶ ἀντέχειν ἐνδίδωσι καὶ ὑπείκει μᾶλλον· ὥσπερ ἡ κίβδηλος αὕτη παρρησία κενὸν ἔχουσα [καὶ ψευδῆ]*

21 v. Meineke IV p. 225

1 *Βίωνος* ⟨*ὡς*⟩? Po. 2 *εἶτ' οὐκ* D *οὐκ ἂν δὲ* G p. c. JCY[2] *μὴ ποιῶν* D 3 *ἄνθρωπον* (*ἀνθρώπους* Dobree) Pat. *ἄνθρω-πος* 4 *εἴη* om. C *ἐπαινοῦσιν* *Γ* (pr. *Δ*) Z *ἐπαινουμένοις* O 5 *γὰρ* om. G 16 *καταλείπειν* D *καταλιπεῖν* O 17 *καὶ σκ.* om. C*Γ* (add. α[2]A) D *καὶ παιδ. καὶ ἀκρ.* C 20 *ἀνεξέτα-στον* G[1] 21 *πρόσεισι* *Ω* corr. Nik. *οὐ στ. κ.* D 24 *ἀβαρῆ*] *ἁπαλὸν* C *ταὐτὰ* NhSD 27 *καὶ ψ.* a G[1] omissum secl. Pat.

καὶ ὕπουλον ὄγκον ἐξήρθη καὶ ᾤδησεν, ἵνα συσταλεῖσα καὶ συμπεσοῦσα δέξηται καὶ συνεπισπάσηται τὸν καταφερόμενον εἰς αὐτήν. ἡ μὲν γὰρ ἀληθὴς καὶ φιλικὴ παρρησία τοῖς ἁμαρ- D τανομένοις ἐπιφύεται, σωτήριον ἔχουσα καὶ κηδεμονικὸν τὸ λυποῦν, ὥσπερ τὸ μέλι τὰ ἡλκωμένα δάκνουσα καὶ καθαί- 5 ρουσα, τἆλλα δ' ὠφέλιμος οὖσα καὶ γλυκεῖα, περὶ ἧς ἴδιος ἔσται λόγος. ὁ δὲ κόλαξ πρῶτον μὲν ἐνδείκνυται τὸ πικρὸς εἶναι καὶ περισπερχὴς καὶ ἀπαραίτητος ἐν τοῖς πρὸς ἑτέρους (οἰκέταις γὰρ αὐτοῦ χαλεπός ἐστι καὶ συγγενῶν καὶ οἰκείων ἐπεμβῆναι δεινὸς ἁμαρτήμασι καὶ μηδένα θαυμάσαι μηδὲ σεμ- 10 νῦναι τῶν ἐκτὸς ἀλλ' ὑπερορᾶν, ἀσυγγνώμων δὲ καὶ διάβολος ἐν τῷ πρὸς ὀργὴν ἑτέρους παροξύνειν, θηρώμενος μισοπονηρίας δόξαν, ὡς οὐκ ἂν ἑκὼν ὑφέμενος παρρησίας αὐτοῖς οὐδὲ E ποιήσας οὐδὲν οὐδ' εἰπὼν πρὸς χάριν), ἔπειτα δὲ τῶν μὲν ἀληθινῶν καὶ μεγάλων ἁμαρτημάτων οὐδὲν εἰδέναι προσποι- 15 ούμενος οὐδὲ γιγνώσκειν, πρὸς δὲ τὰ μικρὰ καὶ τὰ ἐκτὸς ἐλλείμματα δεινὸς ᾆξαι καὶ μετὰ τόνου καθάψασθαι καὶ σφοδρότητος, ἂν σκεῦος ἀμελῶς ἴδῃ κείμενον, ἂν οἰκοῦντα φαύλως, ἂν ὀλιγωροῦντα κουρᾶς ἢ ἀμπεχόνης ἢ κυνός τινος ἢ ἵππου μὴ κατ' ἀξίαν ἐπιμελούμενον· γονέων δὲ ὀλιγωρία καὶ 20 παίδων ἀμέλεια καὶ ἀτιμία γαμετῆς καὶ πρὸς οἰκείους ὑπεροψία καὶ χρημάτων ὄλεθρος οὐδέν ἐστι πρὸς αὐτόν, ἀλλ' ἄφω- F νος ἐν τούτοις καὶ ἄτολμος, ὥσπερ ἀθλητὴν ἀλείπτης ἐῶν μεθύειν καὶ ἀκολασταίνειν, εἶτα περὶ ληκύθου χαλεπὸς ὢν καὶ στλεγγίδος, ἢ γραμματικὸς ἐπιπλήττων παιδὶ περὶ δέλτου καὶ 25 γραφείου, σολοικίζοντος δὲ καὶ βαρβαρίζοντος οὐ δοκῶν ἀκούειν. τοιοῦτος γὰρ ὁ κόλαξ, οἷος ῥήτορος φαύλου καὶ καταγελάστου μηδὲν εἰπεῖν πρὸς τὸν λόγον, ἀλλὰ περὶ τῆς φωνῆς αἰτιᾶσθαι | καὶ χαλεπῶς ἐγκαλεῖν ὅτι τὴν ἀρτηρίαν διαφθείρει ψυχροπο- 60 τῶν, καὶ σύγγραμμα κελευσθεὶς ἄθλιον διελθεῖν αἰτιᾶσθαι τὸ 30

5 cf. Vit. Phoc. 2, 3 14 cf. Hor. Ep. I, 1, 94 sq.

2 τὸ καταφ. D 12 παροξῦναι XΛ 19 τινος om. MΠ 20 ἐπιμελούμ. G[1] ἐπιμελόμ. O 21 γαμετῆς] γυναικὸς FKW

χαρτίον ὡς δασὺ καὶ τὸν γραφέα μιαρὸν καὶ ὀλίγωρον ἀποκαλεῖν. οὕτως δὲ καὶ Πτολεμαίῳ φιλομαθεῖν δοκοῦντι περὶ γλώττης καὶ στιχιδίου καὶ ἱστορίας μαχόμενοι μέχρι μέσων νυκτῶν ἀπέτεινον· ὠμότητι δὲ χρωμένου καὶ ὕβρει καὶ τυμπανίζοντος
5 καὶ τελοῦντος οὐδεὶς ἐνέστη τῶν τοσούτων. ὥσπερ οὖν εἴ τις ἀνθρώπου φύματα καὶ σύριγγας ἔχοντος ἰατρικῷ σμιλίῳ τὰς
B τρίχας τέμνοι καὶ τοὺς ὄνυχας, οὕτως οἱ κόλακες τὴν παρρησίαν πρὸς τὰ μὴ λυπούμενα μέρη μηδ' ἀλγοῦντα προσφέρουσιν.

□ 10 18. Ἔτι δὲ τούτων ἕτεροι πανουργότεροι καὶ πρὸς ἡδονὴν
□ χρῶνται τῷ παρρησιάζεσθαι καὶ ψέγειν. καθάπερ Ἆγις ὁ Ἀργεῖος, Ἀλεξάνδρου γελωτοποιῷ τινι μεγάλας δωρεὰς δόντος, ὑπὸ φθόνου καὶ λύπης ἐξέκραγεν 'ὢ τῆς πολλῆς ἀτοπίας', ἐπιστρέψαντος δὲ τοῦ βασιλέως πρὸς αὐτὸν ὀργῇ καὶ δή 'τί
15 σὺ λέγεις;' εἰπόντος 'ὁμολογῶ' φησίν 'ἄχθεσθαι καὶ ἀγανακτεῖν, ὁρῶν ὑμᾶς τοὺς ἐκ Διὸς γεγονότας ἅπαντας ὁμοίως κό-
C λαξιν ἀνθρώποις καὶ καταγελάστοις χαίροντας· καὶ γὰρ Ἡρακλῆς Κέρκωψί τισι, καὶ Σειληνοῖς ὁ Διόνυσος ἐτέρπετο, καὶ
□ παρὰ σοὶ τοιούτους ἰδεῖν ἔστιν εὐδοκιμοῦντας'. Τιβερίου δὲ
20 Καίσαρος εἰς τὴν σύγκλητόν ποτε παρελθόντος εἷς τῶν κολάκων ἀναστὰς ἔφη δεῖν ἐλευθέρους ὄντας παρρησίᾳ χρῆσθαι καὶ μηδὲν ὑποστέλλεσθαι μηδὲ ἀποσιωπᾶν τῶν συμφερόντων· ἀνατείνας δὲ πάντας οὕτως, γενομένης αὐτῷ σιωπῆς καὶ τοῦ Τιβερίου προσέχοντος, 'ἄκουσον' ἔφη 'Καῖσαρ ἅ σοι πάντες
25 ἐγκαλοῦμεν, οὐδεὶς δὲ τολμᾷ φανερῶς λέγειν. ἀμελεῖς σεαυτοῦ καὶ προΐεσαι τὸ σῶμα καὶ κατατρύχεις ἀεὶ φροντίσι καὶ πόνοις ὑπὲρ ἡμῶν, οὔτε μεθ' ἡμέραν οὔτε νυκτὸς ἀναπαυόμενος'
D πολλὰ δ' αὐτοῦ τοιαῦτα συνείροντος, εἰπεῖν φασι τὸν ῥήτορα Κάσσιον Σευῆρον 'αὕτη τοῦτον ἡ παρρησία τὸν ἄνθρωπον
30 ἀποκτενεῖ'.

4 vid. Vit. Cleom. c. 33

3 μαχ. καὶ ἱστ. CMΠNhSD 5 fort. ⟨τελετὰς⟩ τελ., ut in Vita Cleom. 12 διδόντας D 14 τί δὴ D 19 τοιούτους D τούτους O 21 παρρησιάζεσθαι CΥD 29 κάσσ. SD κάσ. O

19. *Καὶ ταυτὶ μὲν ἐλάττονά ἐστιν. ἐκεῖνα δ' ἤδη χαλεπὰ
καὶ λυμαινόμενα τοὺς ἀνοήτους, ὅταν εἰς τὰ ἐναντία πάθη
καὶ νοσήματα κατηγορῶσιν (ὥσπερ Ἱμέριος ὁ κόλαξ τῶν πλου-
σίων τινὰ ⟨τὸν⟩ ἀνελευθερώτατον καὶ φιλαργυρώτατον Ἀθή-
νησιν ὡς ἄσωτον ἐλοιδόρει καὶ ἀμελῆ καὶ πεινήσοντα κακῶς* 5
*μετὰ τῶν τέκνων) ἢ τοὺς ἀσώτους αὖ πάλιν καὶ πολυτελεῖς
εἰς μικρολογίαν καὶ ῥυπαρίαν ὀνειδίζωσιν (ὥσπερ Νέρωνα
Τίτος Πετρώνιος) ἢ τοὺς ὠμῶς καὶ ἀγρίως προσφερομένους
ἄρχοντας ὑπηκόοις ἀποθέσθαι κελεύωσι τὴν πολλὴν ἐπιείκειαν* E
καὶ τὸν ἄκαιρον ἔλεον καὶ ἀσύμφορον. ὅμοιος δὲ τούτοις καὶ 10
*ὁ τὸν εὐήθη καὶ βλᾶκα καὶ ἀβέλτερον ὡς δεινόν τινα καὶ πα-
νοῦργον φυλάττεσθαι καὶ δεδιέναι προσποιούμενος, καὶ ὁ τοῦ
βασκάνου δὲ καὶ τῷ κακολογεῖν ἀεὶ καὶ ψέγειν χαίροντος, ἄν
ποτε προαχθεὶς ἐπαινέσῃ τινὰ τῶν ἐνδόξων, καθαπτόμενος καὶ
ἀντιλέγων ὡς νόσημα τοῦτο ἔχοντος· 'ἀνθρώπους ἐπαινεῖς μηδε-* 15
*νὸς ἀξίους. τίς γὰρ οὗτός ἐστιν ἢ τί λαμπρὸν εἴρηκεν ἢ πεποίηκε;'
μάλιστα δὲ περὶ τοὺς ἔρωτας τοῖς κολακευομένοις ἐπιτίθενται
καὶ προσεκκαίουσιν. ἀδελφοῖς μὲν γὰρ ὁρῶντες διαφερομένους
ἢ γονέων ὑπερφρονοῦντας ἢ πρὸς γυναῖκας αὐτῶν ὑπεροπτι-* F
κῶς ἔχοντας οὔτε νουθετοῦσιν οὔτ' ἐγκαλοῦσιν, ἀλλὰ καὶ προσ- 20
*επιτείνουσι τὰς ὀργάς. 'οὐ γὰρ αἰσθάνῃ σαυτοῦ; καὶ σὺ τού-
των αἴτιος, ἀεὶ θεραπευτικῶς προσφερόμενος καὶ ταπεινῶς.'
ἐὰν δὲ πρὸς ἑταίραν ἢ μοιχεύτριαν ἐρωμένην | κνησμός τις* 61
*ἐξ ὀργῆς καὶ ζηλοτυπίας ὑπογένηται, πάρεστι μετὰ παρρησίας
λαμπρᾶς ἡ κολακεία, πῦρ ἐπὶ πῦρ ἐπεισφέρουσα καὶ δικαιολο-* 25
*γουμένη καὶ κατηγοροῦσα τοῦ ἐρῶντος ὡς ἀνέραστα πολλὰ καὶ
σκληρὰ καὶ νεμεσητὰ ποιοῦντος·* (Aesch. fr. 135)

'ὦ δυσχάριστε τῶν πυκνῶν φιλημάτων.'

---

3 *ἡμερτὸς* G[1] *Ἱμεραῖος* (Demetrii Phalerei frater) ci. Wil. 4 add. Hch. 9 *κελεύουσι* WC*Τ* (pr. N?) 10 *ὁμοίως* G[1]XF JY[1]D 12 *καὶ φυλ.* D 14 *ποτε*] *τε* C[1]*Τ* (corr. M[2]*Π*) 15 *ἐπαινεῖς*] *ἐπαινεῖν καὶ* D 16 *πεπ. ἢ καὶ εἴρ.* M*Π* 18 *ἀδελ-φοῖς* X[1]Y[1]qNbD *-φοὺς* O (*ἀδ. ... διαφ.* om. C[1]) 19 *ὑπόπτως* ci. Wy. 24 *ἐπιγ.* X[3]*Λ* *ἐγγ.* D *εὐθὺς μετὰ* D 25 *ἐπιφ.* ZM*Π* *εἰσφ.* X*Λ*FNSD

οὕτως Ἀντώνιον οἱ φίλοι τῆς Αἰγυπτίας ἐρῶντα καὶ καόμενον ἀνέπειθον ὡς ὑπ' ἐκείνης ἐρῷτο, καὶ λοιδοροῦντες ἐκάλουν ἀπαθῆ καὶ ὑπερήφανον. 'ἡ μὲν γυνὴ καταλιποῦσα βασιλείαν τοσαύτην καὶ διατριβὰς εὐδαίμονας φθείρεται μετὰ σοῦ στρα-
5 τευομένη, σχῆμα παλλακίδος ἔχουσα· (κ 329)
B 'σοὶ δέ τις ἐν στήθεσσιν ἀκήλητος νόος ἐστί'
καὶ περιορᾷς αὐτὴν ἀνιωμένην.' ὁ δ' ἡδέως ἐξελεγχόμενος ὡς ἀδικῶν καὶ τοῖς κατηγοροῦσι χαίρων ὡς οὐδὲ τοῖς ἐπαινοῦσιν ἐλάνθανε τῷ νουθετεῖν δοκοῦντι προσδιαστρεφόμενος. ἔοικε
10 γὰρ ἡ τοιαύτη παρρησία τοῖς τῶν ἀκολάστων δήγμασι γυναικῶν, ἐγείρουσα καὶ γαργαλίζουσα τῷ δοκοῦντι λυπεῖν τὸ ἡδόμενον. καὶ καθάπερ τὸν ἄκρατον ἄλλως βοηθοῦντα πρὸς τὸ κώνειον ἂν ἐμμίξωσι προσβάλλοντες αὐτῷ, κομιδῇ ποιοῦσι τὴν τοῦ φαρμάκου δύναμιν ἀβοήθητον, ὀξέως ἀναφερομένην
C εἰς τὸν ὄγκον ὑπὸ τῆς θερμότητος, οὕτως τὴν παρρησίαν ἐπι-
16 στάμενοι μέγα βοήθημα πρὸς τὴν κολακείαν οὖσαν οἱ πονηροὶ δι' αὐτῆς κολακεύουσι τῆς παρρησίας. ὅθεν οὐδὲ ὁ Βίας ἀπεκρίνατο καλῶς τῷ πυθομένῳ τί τῶν ζῴων χαλεπώτατόν ἐστιν, ἀποκρινάμενος ὅτι τῶν μὲν ἀγρίων ὁ τύραννος, τῶν δ' ἡμέ-
20 ρων ὁ κόλαξ. ἐμμελέστερον γὰρ ἦν εἰπεῖν ὅτι τῶν κολάκων ἥμεροι μέν εἰσιν οἱ περὶ τὸ βαλανεῖον οὗτοι καὶ περὶ τὴν τράπεζαν, ὁ δ' εἰς τὰ δωμάτια καὶ τὴν γυναικωνῖτιν ἐκτείνων ὥσπερ πλεκτάνας τὸ πολύπραγμον καὶ διάβολον καὶ κακόηθες ἄγριος καὶ θηριώδης καὶ δυσμεταχείριστος.

D **20.** *Εἷς δέ τις ἔοικε τρόπος εἶναι φυλακῆς τὸ γινώσκειν*
26 καὶ μνημονεύειν ἀεὶ ὅτι τῆς ψυχῆς τὸ μὲν ἀληθινὸν καὶ φιλόκαλον καὶ λογικὸν ἐχούσης, τὸ δ' ἄλογον καὶ φιλοψευδὲς καὶ παθητικὸν ὁ μὲν φίλος ἀεὶ τῷ κρείττονι πάρεστι σύμβουλος

---

1 Vit. Ant. 53 12 cf. 653a, 509d 17 cf. 147b

---

3 ἡ μὲν γὰρ hSD 7 ἐξελ. ΓZK ἐλ. O 13 προσβαλόντες G p. c. X²Λ προσεμβαλόντες D 15 εἰς τὸν ὄγκον (in molem corporis) G¹Y² ἐπὶ τὴν καρδίαν O ὑπὸ τῆς G ὑπὸ O 20 ἐμμελ. GFW ἀληθέστερον F¹ mg. W¹ mg. et O ἦν om G¹ZK 21 οὗτοι om. ZK, post τραπ. habet J

καὶ συνήγορος, ὥσπερ ἰατρὸς τὸ ὑγιαῖνον αὔξων καὶ διαφυλάττων, ὁ δὲ κόλαξ τῷ παθητικῷ καὶ ἀλόγῳ παρακάθηται, καὶ τοῦτο κνᾷ καὶ γαργαλίζει καὶ ἀναπείθει καὶ ἀφίστησι τοῦ λογισμοῦ, μηχανώμενος αὐτῷ πονηράς τινας ἡδυπαθείας. ὥσπερ οὖν τῶν σιτίων ἔστιν ἃ μήτε αἵματι προσφύεται μήτε πνεύ- 5 ματι, μηδὲ νεύροις τινὰ τόνον ἢ μυελοῖς προστίθησιν, ἀλλ' αἰδοῖα παρακινεῖ καὶ κοιλίαν ἐγείρει καὶ σάρκα ποιεῖ σαθρὰν E καὶ ὕπουλον, οὕτως ὁ τοῦ κόλακος λόγος οὐδὲν τῷ φρονοῦντι καὶ λογιζομένῳ προστίθησιν, ἀλλ' ἡδονήν τινα τιθασεύων ἔρωτος ἢ θυμὸν ἐντείνων ἀνόητον ἢ διερεθίζων φθόνον ἢ φρο- 10 νήματος ὄγκον ἐμποιῶν ἐπαχθῆ καὶ κενὸν ἢ λύπῃ συνεπιθρηνῶν ἢ τὸ κακόηθες καὶ ἀνελεύθερον καὶ ἄπιστον ἀεί τισι διαβολαῖς καὶ προαισθήσεσι δριμὺ καὶ ψοφοδεὲς ποιῶν καὶ ὕποπτον οὐ διαφεύξεται τοὺς προσέχοντας. ἀεὶ γὰρ ὑφορμεῖ τινι πάθει καὶ τοῦτο πιαίνει, καὶ πάρεστι βουβῶνος δίκην ἑκάστοτε 15 τοῖς ὑπούλοις καὶ φλεγμαίνουσι τῆς ψυχῆς ἐπιγινόμενος. 'ὀρ- F γίζῃ; κόλασον. ἐπιθυμεῖς; ὤνησαι. φοβῇ; φύγωμεν. ὑπονοεῖς; πίστευσον.' ἂν δὲ περὶ ταῦτα δυσφώρατος ᾖ τὰ πάθη, διὰ σφοδρότητα καὶ μέγεθος ἐκκρουομένου τοῦ λογισμοῦ, περὶ τὰ μικρὰ λαβὴν παρέξει μᾶλλον, ὅμοιος ὤν. | καὶ γὰρ ἐν ὑποψίᾳ 62 κραιπάλης τινὸς ἢ πλησμονῆς γενόμενον καὶ διστάζοντα περὶ 21 λουτροῦ καὶ τροφῆς ὁ μὲν φίλος ἐφέξει, φυλάττεσθαι καὶ προσέχειν παραινῶν, ὁ δὲ κόλαξ εἰς τὸ βαλανεῖον ἕλκει καὶ κελεύει νεαρόν τι παρατιθέναι καὶ μὴ κακοῦν ἀνατάσει τὸ σῶμα. καὶ πρὸς ὁδὸν ἢ πλοῦν ἤ τινα πρᾶξιν ὁρῶν ἀπομαλθακιζόμενον 25 οὐ φήσει κατεπείγειν τὸν καιρόν, ἀλλὰ ταὐτὸν ποιήσειν ὑπερθεμένους ἢ πέμψαντας ἕτερον. ἂν δ' ὑπεσχημένος ἀργύριον οἰκείῳ τινὶ δανείσειν ἢ ἐπιδώσειν μεταμέληται μὲν αἰδῆται δέ,

---

4 τινας om. CTD ἡδονὰς καὶ ἡδυπ. Z 6 μηδὲ Hch. μήτε 7 καὶ κοιλ. G κοιλ. O 8 φρον. G[1]D σωφρον. O 13 προαισθήσεσι] παραθήξεσι ci. Pat.; προαισθ. enim aegre 'simulatas ipsius praesensiones' significare potest 15 ἑκάστοτε] ἀεὶ CTD 18 nonne ἀπίστησον? Po. δυσφ.] Turbant libri complures ut supra 51 d et infra 63 c 19 τὰ λοιπὰ K Ald. 24 παρόντι παρατ. C

τῇ χείρονι ῥοπῇ προστιθεὶς ἑαυτὸν ὁ κόλαξ ἐπέρρωσε τὴν εἰς
B τὸ βαλλάντιον γνώμην καὶ τὸ δυσωπούμενον ἐξέκοψεν, ὡς
ἀναλίσκοντα πολλὰ καὶ πολλοῖς ἀρκεῖν ὀφείλοντα φείδεσθαι
κελεύων. ὅθεν εἰ μὴ λανθάνομεν ἑαυτοὺς ἐπιθυμοῦντες ἀν-
5 αισχυντοῦντες ἀποδειλιῶντες, ὁ κόλαξ ἡμᾶς οὐ λήσεται. ἔστι
γὰρ ὁ συνηγορῶν ἀεὶ τούτοις τοῖς πάθεσι καὶ ὑπὲρ τούτων
παρρησιαζόμενος. ταῦτα μὲν οὖν ἱκανὰ περὶ τούτων.

21. Ἐπὶ δὲ τὰς χρείας καὶ τὰς ὑπουργίας ἴωμεν ἤδη· καὶ
γὰρ ἐν ταύταις πολλὴν ἀπεργάζεται σύγχυσιν καὶ ἀσάφειαν ὁ
10 κόλαξ τῆς πρὸς τὸν φίλον διαφορᾶς, ἄοκνος δοκῶν εἶναι καὶ
C πρόθυμος ἐν πᾶσι καὶ ἀπροφάσιστος. ὁ γὰρ τοῦ φίλου τρόπος
ὥσπερ ὁ τῆς ἀληθείας μῦθος ἁπλοῦς ἐστι κατ' Εὐριπίδην
(Phoen. 469) καὶ ἀφελὴς καὶ ἄπλαστος, ὁ δὲ τοῦ κόλακος ὄντως

'νοσῶν ἐν αὑτῷ φαρμάκων δεῖται σοφῶν' (ib. 472)

15 καὶ πολλῶν νὴ Δία καὶ περιττῶν. ὥσπερ οὖν ἐν ταῖς ἀπαν-
τήσεσιν ὁ μὲν φίλος ἔστιν ὅτε μήτε εἰπὼν μήτε ἀκούσας μηδὲν
ἀλλὰ προσβλέψας καὶ μειδιάσας τὸ εὐμενὲς καὶ τὸ οἰκεῖον ἔν-
δοθεν διαδοὺς ταῖς ὄψεσι καὶ δεξάμενος παρῆλθεν, ὁ δὲ κόλαξ
τρέχει καταδιώκει δεξιοῦται πόρρωθεν, ἂν προσαγορευθῇ πρό-
20 τερος ὀφθείς, ἀπολογεῖται μετὰ μαρτύρων καὶ ὅρκων πολλάκις,
D οὕτως ἐν ταῖς πράξεσι πολλὰ παραλείπουσιν οἱ φίλοι τῶν μι-
κρῶν, οὐκ ἐξακριβοῦντες οὐδὲ πολυπραγμονοῦντες οὐδέν, οὐδ'
ἑαυτοὺς εἰς πᾶσαν ὑπουργίαν ἐμβάλλοντες. ἀλλ' ἐκεῖνος ἐν-
ταῦθα συνεχὴς καὶ ἐνδελεχὴς καὶ ἄτρυτος, οὐ διδοὺς ἑτέρῳ
25 τόπον οὐδὲ χώραν διακονίας, ἀλλὰ βουλόμενος κελεύεσθαι,
κἂν μὴ κελευσθῇ, δακνόμενος, μᾶλλον δ' ὅλως ἐξαθυμῶν καὶ
ποτνιώμενος.

22. Ἔστι μὲν οὖν καὶ ταῦτα δηλώματα τοῖς νοῦν ἔχουσιν
οὐκ ἀληθινῆς φιλίας οὐδὲ σώφρονος ἀλλ' ἑταιρούσης καὶ περι-

6 ὁ om. D 6 ὑπὲρ τούτων G[1] περὶ τὰς τούτων ἐκβάσεις (volueratne interpolator ἐκκαύσεις?) O 10 εἶναι om. XΛ 11 μὲν γὰρ D probante Wil. 13 καὶ ἀφ. καὶ ἄπλ. om. ZK 14—15 πολλῶν καὶ σοφῶν Δ 18 διαδοὺς GJY[2]S δοὺς D διδοὺς O 19 κἂν ci. Hch. πρότερος G -ρον O 21 τῶν φίλων οἱ τῶν μικρῶν XΛZK[1]W 22 οὐδὲν om. G 26 ἀθυμῶν G[1]

πλεκομένης ἑτοιμότερον τῶν δεομένων. οὐ μὴν ἀλλὰ δεῖ πρῶ- □
τον ἐν ταῖς ἐπαγγελίαις σκοπεῖν τὴν διαφοράν. εὖ γὰρ εἴρηται E
καὶ τοῖς πρὸ ἡμῶν φίλου μὲν ἐκείνην εἶναι τὴν ἐπαγγελίαν
(Ξ 196 Σ 427ε90)

'εἰ δύναμαι τελέσαι γε καὶ εἰ τετελεσμένον ἐστί', 5

κόλακος δὲ ταύτην (Ξ 195 Σ 426ε89)

'αὔδα ὅ τι φρονέεις'.

καὶ γὰρ οἱ κωμικοὶ τοιούτους εἰσάγουσιν (Com. ad. 125)

'ἐμέ, Νικόμαχε, πρὸς τὸν στρατιώτην τάξατε,
ἂν μὴ ποιήσω πέπονα μαστιγῶν ὅλον, 10
ἂν μὴ ποιήσω πυτίας μαλακώτερον
τὸ πρόσωπον'.

ἔπειτα τῶν μὲν φίλων οὐδεὶς γίγνεται συνεργός, εἰ μὴ γένοιτο
σύμβουλος πρότερον, ἀλλ' ὅταν δοκιμάσῃ, καὶ συγκαταστήσει
τὴν πρᾶξιν εἰς τὸ πρέπον ἢ τὸ συμφέρον· ὁ δὲ κόλαξ, κἂν 15
ἀποδῷ τις αὐτῷ τὸ συνδοκιμάσαι καὶ συναποφήνασθαι περὶ F
τοῦ πράγματος, οὐ μόνον ὑπείκειν καὶ χαρίζεσθαι βουλόμενος,
ἀλλὰ καὶ δεδιὼς ὑποψίαν ὀκνοῦντος παρέχειν καὶ φεύγοντος τὸ
ἔργον, ἐνδίδωσι καὶ συνεξορμᾷ τὴν ἐπιθυμίαν. οὐδεὶς γάρ ἐστι
ῥᾳδίως πλούσιος οὐδὲ βασιλεὺς οἷος εἰπεῖν (Eur. fr. 412) | 20

'ἐμοὶ γὰρ εἴη πτωχός, εἰ δὲ βούλεται, 63
πτωχοῦ κακίων, ὅστις ὢν εὔνους ἐμοί
φόβον παρελθὼν τἀπὸ καρδίας ἐρεῖ',

ἀλλ' ὥσπερ οἱ τραγῳδοὶ χοροῦ δέονται [φίλων] συνᾴδοντος ἢ
θεάτρου συνεπικροτοῦντος. ὅθεν ἡ μὲν τραγικὴ Μερόπη παραι- 25
νεῖ (Eur. fr. 362, 18)

---

1 τῶν δ. 'quam amplectuntur supplicantes' interpretatur Wil. τὸν δυνάμενον (potentem) olim ci. Pat. et talem amplificationem vocis ἑταιρούσης potius expectas τοῦ δέοντος Mez. 11 πυτίας G[1] σπογγιᾶς O 13 γένοιτο GW γίνεται D γένηται O 14 συγκαταστήσῃ Ω emend. Hartm. 15 εἰς τὸ πρ. ἢ G[1]S[2]D ἢ τὸ πρ. εἰς G[2]XΛFW ἢ τὸ πρ. ἢ O 17 οὐ γὰρ μόνον D 19 τῇ ἐπιθυμίᾳ Ω corr. Pflugk. 24 secl. Hu. συνᾴδοντος G p. c. (fort. a m. 1) συνᾳδόντων O 25 ἡ μὲν τρ. Μερ.] ὁ μὲν εὐριπίδης F (corr. m. 1 mg.) υ (corr. m. 1 mg.) W

'φίλους δὲ τοὺς μὲν μὴ χαλῶντας ἐν λόγοις
κέκτησο, τοὺς δὲ πρὸς χάριν σὺν ἡδονῇ
τῇ σῇ πονηροὺς κλεῖθρον εἰργέτω στέγης',
οἱ δὲ τοὐναντίον δρῶσι, τοὺς μὲν μὴ χαλῶντας ἐν λόγοις ἀλλ'
5 ἀντιβαίνοντας ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος ἀφοσιοῦνται, τοὺς δὲ
πρὸς χάριν πονηροὺς καὶ ἀνελευθέρους καὶ γόητας οὐ μόνον
B κλείθρων καὶ στέγης ἐντὸς ἀλλὰ καὶ παθῶν καὶ πραγμάτων
ἀπορρήτων λαμβάνουσιν. ὧν ὁ μὲν ἁπλούστερος οὐκ οἴεται
δεῖν οὐδ' ἀξιοῖ σύμβουλος εἶναι πραγμάτων τηλικούτων ἀλλ'
10 ὑπουργὸς καὶ διάκονος, ὁ δὲ πανουργότερος ἔστη μὲν ἐν τῷ
συνδιαπορεῖν καὶ τὰς ὀφρῦς συνέχειν καὶ συνδιανεύειν τῷ
προσώπῳ, λέγει δ' οὐδέν· ἂν δ' ἐκεῖνος εἴπῃ τὸ φαινόμενον,
'ὦ Ἡράκλεις, ἔφθης με' φησί 'μικρὸν εἰπών, ἐγὼ γὰρ αὐτὸ
τοῦτο λέγειν ἔμελλον'. ὡς γὰρ οἱ μαθηματικοὶ τὰς ἐπιφανείας
15 καὶ τὰς γραμμὰς λέγουσι μήτε κάμπτεσθαι μήτε διατείνεσθαι
C μήτε κινεῖσθαι καθ' αὑτάς, νοητὰς καὶ ἀσωμάτους οὔσας,
συγκάμπτεσθαι δὲ καὶ συνδιατείνεσθαι καὶ συμμεθίστασθαι
τοῖς σώμασιν ὧν πέρατά εἰσιν, οὕτω τὸν κόλακα φωράσεις ἀεὶ
συνεπιφάσκοντα καὶ συναποφαινόμενον καὶ συναισθανόμενον
20 νὴ Δία καὶ συνοργιζόμενον, ὥστε παντελῶς ἔν γε τούτοις εὐφώ-
ρατον εἶναι τὴν διαφοράν. ἔτι δὲ μᾶλλον ἐν τῷ τρόπῳ τῆς
□ ὑπουργίας. ἡ μὲν γὰρ παρὰ τοῦ φίλου χάρις ὥσπερ ζῷον ἐν
βάθει τὰς κυριωτάτας ἔχει δυνάμεις, ἐπιδεικτικὸν δὲ καὶ πανη-
γυρικὸν οὐδὲν ἔπεστιν ἀλλὰ πολλάκις, ὥσπερ ἰατρὸς λαθὼν
25 ἐθεράπευσε, καὶ φίλος ὠφέλησεν ἐντυχὼν ἢ διαλυσάμενος,
□ D ἀγνοοῦντος ἐπιμεληθείς. τοιοῦτος Ἀρκεσίλαος περί τε τἆλλα

14 cf. 140a

3 τῇ σῇ GFWC^{2}M^{2}ΠD σιγῇ ΛKD mg. τῇ σιγῇ O 5 ἀφοσ.] ἐξελαύνουσι XΛF^1 mg. KY^1 mg. 8 ἀπορρ. om. α^1 (habet M) S^{1}D 10 ἔστη G p. c. N^{2}S^2 ἔστι O 11 συνάγειν CY^{1}qN^{2}hSD συνέλκειν ci. Re. 16 νο. καὶ om. G^1 18 τοῦ σώματος XΛ οὗ πέρατά εἰσι κινουμένου X^{3}Λ 19 συναποφ. (Reiskii) D συνεπιφ. O συναισθ.] συνηδόμενον D συνεκκαιόμενον ci. Pat. 20 εὐφορω (vel εὐφωρο)τάτην Ω Cf. 51d 22 περὶ τοῦ M^{1}αA^1 25 ἐντ. non est 'collocutus' ut reddunt, sed 'intercedens'. apte igitur additur ἢ διαλ.

καὶ νοσοῦντος Ἀπελλοῦ τοῦ Χίου τὴν πενίαν καταμαθὼν
ἐπανῆλθεν αὖθις ἔχων εἴκοσι τετράδραχμα, καὶ καθίσας πλη-
σίον 'ἐνταῦθα μέν' εἶπεν 'οὐδὲν ἢ τὰ Ἐμπεδοκλέους στοιχεῖα
ταυτί (fr. 17, 18)

'πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ γαῖα καὶ αἰθέρος ἤπιον ὕψος'. 5

ἀλλ' οὐδὲ κατάκεισαι σὺ δεξιῶς', ἅμα δὲ διακινῶν τὸ προσκε-
φάλαιον αὐτοῦ, λαθὼν ὑπέβαλε τὸ κερμάτιον. ὡς οὖν ἡ δια-
κονοῦσα πρεσβῦτις εὗρε καὶ θαυμάσασα τῷ Ἀπελλῇ προσήγ-
γειλε, γελάσας ἐκεῖνος ''Ἀρκεσιλάου' εἶπε 'τοῦτο τὸ κλέμμα'.
καὶ μὴν 'ἐοικότα' γε 'τέκνα' φύεται γονεῦσιν ἐν φιλοσοφίᾳ. 10
Λακύδης γοῦν ὁ Ἀρκεσιλάου γνώριμος ἀπ' εἰσαγγελίας φεύ- E
γοντι δίκην Κηφισοκράτει μετὰ τῶν ἄλλων φίλων παρειστήκει.
τοῦ δὲ κατηγόρου τὸν δακτύλιον αἰτήσαντος, ὁ μὲν ἡσυχῇ
παρακαθῆκεν, αἰσθόμενος δ' ὁ Λακύδης ἐπέβη τῷ ποδὶ καὶ
ἐπέκρυψεν· ἦν δ' ὁ ἔλεγχος ἐν ἐκείνῳ. μετὰ δὲ τὴν ἀπόφασιν 15
τοῦ Κηφισοκράτους δεξιουμένου τοὺς δικαστὰς εἷς τις ὡς ἔοι-
κεν ἑωρακὼς τὸ γενόμενον ἐκέλευσε Λακύδῃ χάριν ἔχειν καὶ
τὸ πρᾶγμα διηγήσατο, τοῦ Λακύδους πρὸς μηδένα φράσαντος.
οὕτως οἶμαι καὶ τοὺς θεοὺς εὐεργετεῖν τὰ πολλὰ λανθάνοντας,
αὐτῷ τῷ χαρίζεσθαι καὶ εὖ ποιεῖν φύσιν ἔχοντας ἥδεσθαι καὶ 20
χαίρειν. τὸ δὲ τοῦ κόλακος ἔργον οὐδὲν ἔχει βέβαιον οὐδ' ἀληθινὸν F
οὐδὲ ἁπλοῦν οὐδ' ἐλευθέριον, ἀλλ' ἱδρῶτα καὶ κραυγὴν καὶ δια-
δρομὴν καὶ σύντασιν προσώπου ποιοῦσαν ἔμφασιν καὶ δόκησιν
ἐπιπόνου χρείας καὶ κατεσπευσμένης, | ὥσπερ ζωγράφημα περί- 64
εργον ἀναιδέσι φαρμάκοις καὶ κεκλασμέναις στολίσι καὶ ῥυ- 25
τίσι καὶ γωνίαις ἐναργείας φαντασίαν ἐπαγόμενον. ἔστι δὲ καὶ
διηγούμενος ἐπαχθὴς ὡς ἔπραξε, πλάνας τινὰς ἑαυτοῦ καὶ

10 Hes. OD 235 26 sq. cf. Cic. de amic. 20, 71

2 ἐπανῆλθε μὲν ZC[2]MΠ τετρ. GF[1] mg. υ[1] mg. δραχμάς O
5 αἰθ.] ἠέρος ceteri auctores 8 προσήνεγκεν Yq[1] 11 οὖν
ΛMΠ δ' οὖν F 12 φίλων om. XΛ 15 ἦν γὰρ D 18 λα-
κύδους GX[1]Y[1] -δου O 20 καὶ χαίρ. G om. O Cf. Dio Chrys.
XIX 60 21 βέβαιον Wil. ex G qui βέβαιον οὔτε δίκαιον δί-
καιον O. 27 ἑαυτοῦ Pat. αὐτοῦ K[1] ἐπ' αὐτοῦ (αὐτῷ D) O

φροντίδας εἶτα ἀπεχθείας πρὸς ἑτέρους εἶτα πράγματα μυρία καὶ παθήματα διεξιών, ὥστ' εἰπεῖν 'οὐκ ἄξια ταῦτα ἐκείνων'· πᾶσα μὲν γὰρ ὀνειδιζομένη χάρις ἐπαχθὴς καὶ ἄχαρις καὶ οὐκ ἀνεκτή, ταῖς δὲ τῶν κολάκων οὐχ ὕστερον ἀλλὰ πραττομέναις ἔνεστιν εὐθὺς τὸ ἐπονείδιστον καὶ δυσωποῦν. ὁ δὲ φίλος, κἂν εἰπεῖν δεήσῃ, τὸ πρᾶγμα μετρίως ἀπήγγειλε, περὶ B *αὐτοῦ δ' οὐδέν. οὕτω δὴ καὶ Λακεδαιμόνιοι Σμυρναίοις δεομένοις σῖτον πέμψαντες, ὡς ἐθαύμαζον ἐκεῖνοι τὴν χάριν, 'οὐδέν' ἔφασαν 'μέγα· μίαν γὰρ ἡμέραν ψηφισάμενοι τὸ ἄριστον ἀφελεῖν ἑαυτῶν καὶ τῶν ὑποζυγίων ταῦτα ἠθροίσαμεν'. οὐ γὰρ μόνον ἐλευθέριος ἡ τοιαύτη χάρις, ἀλλὰ καὶ τοῖς λαμβάνουσιν ἡδίων, ὅτι τοὺς ὠφελοῦντας οὐ μεγάλα βλάπτεσθαι νομίζουσιν.*

23. *Οὐ τοίνυν μάλιστα τῷ περὶ τὰς ὑπουργίας ἐπαχθεῖ τοῦ κόλακος οὐδὲ τῇ περὶ τὰς ἐπαγγελίας εὐχερείᾳ γνοίη τις ἂν τὴν φύσιν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐν τῷ καλῷ τῆς χρείας ἢ αἰσχρῷ καὶ διαφέροντι πρὸς ἡδονὴν ἢ ὠφέλειαν. ὁ μὲν γὰρ φίλος οὐχ,* C *ὥσπερ ἀπεφαίνετο Γοργίας, αὐτῷ μὲν ἀξιώσει τὰ δίκαια τὸν φίλον ὑπουργεῖν, ἐκείνῳ δ' αὐτὸς ὑπηρετήσει πολλὰ καὶ τῶν μὴ δικαίων·*

'συσσωφρονεῖν γάρ, οὐχὶ συννοσεῖν ἔφυ' (Eur. Iph. A. 407):
μᾶλλον οὖν ἐκεῖνον ἀποτρέψει τῶν μὴ προσηκόντων· ἂν δὲ μὴ πείθῃ, καλὸν τὸ Φωκίωνος πρὸς Ἀντίπατρον 'οὐ δύνασαί μοι καὶ φίλῳ χρῆσθαι καὶ κόλακι', τουτέστι καὶ φίλῳ καὶ μὴ φίλῳ. συνεργεῖν γὰρ δεῖ τῷ φίλῳ μὴ συμπανουργεῖν, καὶ συμβουλεύειν μὴ συνεπιβουλεύειν, καὶ συμμαρτυρεῖν μὴ συνεξαπατᾶν, καὶ συνατυχεῖν νὴ Δία μὴ συναδικεῖν. οὐδὲ γὰρ τὸ συνειδέναι τοῖς φίλοις τὰ αἰσχρά, πόθεν γε δὴ τὸ συμπράττειν

7 cf. Arist. Oecon. 1347b 16 17 Cic. de amic. 16, 57
22 cf. 142b, 188f. vit. Phoc. c. 30 Agid. c. 2

2 *παθήματα* G[1]Z *πάθη μεγάλα* (*μεγ. π.* ΛWCYD) O 7 *οὐδὲν* G[1] *εἶπεν οὐδὲν* O *οὕτω* Wil. *ὦ* GX[3]Λ *ἡ* D *ὃ* O (ex compendio natum) 15 Post *μᾶλλον* deest X[1] 21 *κἀκεῖνον* D *ἀποτρ.* ΛKΔ *ἀποστρ.* O 23 *καὶ φίλω* ΓZKW *φίλῳ* O 24 *καὶ μὴ* ΛFZK 26 *τῷ συνειδέναι* FKW

καὶ συνασχημονεῖν αἱρετόν ἐστιν· ὥσπερ οὖν Λακεδαιμόνιοι D
μάχῃ κρατηθέντες ὑπ' Ἀντιπάτρου καὶ ποιούμενοι διαλύσεις
ἠξίουν ὅ τι βούλεται ζημιῶδες, αἰσχρὸν δὲ μηδὲν ἐπιτάττειν
αὐτοῖς, οὕτως ὁ φίλος τοιοῦτος ⟨οἷος⟩, ἄν τις ἢ δαπάνην ἢ
κίνδυνον ἢ πόνον ἔχουσα χρεία καταλαμβάνῃ, πρῶτος ἀξιοῦν 5
καλεῖσθαι, καὶ μετέχειν ἀπροφασίστως καὶ προθύμως, ὅπου δὲ
πρόσεστιν αἰσχύνη μόνον, ἐᾶν καὶ φείδεσθαι παραιτούμενος.
ἀλλ' ἥ γε κολακεία τοὐναντίον ἐν μὲν ταῖς ἐπιπόνοις καὶ κιν-
δυνώδεσιν ὑπουργίαις ἀπαγορεύει, κἂν διαπειρώμενος κρού-
σῃς, σαθρὸν ἔκ τινος προφάσεως ὑπηχεῖ καὶ ἀγεννές· ἐν δὲ E
ταῖς αἰσχραῖς καὶ ταπειναῖς καὶ ἀδόξοις διακονίαις ἀπόχρησαι 11
πάτησον, οὐδὲν ἡγεῖται δεινὸν οὐδ' ὑβριστικόν. ὁρᾷς τὸν πί-
θηκον; οὐ δύναται τὴν οἰκίαν φυλάττειν ὡς ὁ κύων, οὐδὲ □
βαστάζειν ὡς ὁ ἵππος, οὐδ' ἀροῦν τὴν γῆν ὡς ὁ βοῦς· ὕβριν
οὖν φέρει καὶ βωμολοχίαν καὶ παιδιᾶς ἀνέχεται καὶ γέλωτος 15
ὄργανον ἐμπαρέχων ἑαυτόν. οὕτω δὴ καὶ ὁ κόλαξ οὐ συνειπεῖν
οὐ συνεισενεγκεῖν οὐ συναγωνίσασθαι δυνάμενος, πόνου τε
καὶ σπουδῆς ἁπάσης ἀπολειπόμενος, ἐν ταῖς ὑπὸ μάλης πρά-
ξεσιν ἀπροφάσιστός ἐστι, καὶ πιστὸς ἔρωτος ὑπηρέτης καὶ περὶ
λύσιν πόρνης ἀκριβὴς καὶ πότου δαπάνης ἐκκαθᾶραι λογισμὸν F
οὐκ ἀμελής, οὐδὲ ῥᾴθυμος ἐν δείπνων παρασκευαῖς, θεραπευ- 21
τικὸς δὲ παλλακίδων, πρὸς δὲ κηδεστὰς ἀποθρασύνεσθαι κε-
λευσθεὶς καὶ συνεκβαλεῖν γαμετὴν ἄτεγκτος καὶ ἀδυσώπητος.
ὥστε μηδὲ ταύτῃ δυσφώρατον εἶναι τὸν ἄνδρα· | προσταττό- 65
μενος γὰρ ὅ τι βούλει τῶν ἀδόξων καὶ μὴ καλῶν ἕτοιμος 25
ἀφειδεῖν ἑαυτοῦ, τῷ προστάττοντι χαριζόμενος.

24. Οὐχ ἥκιστα δ' ἄν τις αὐτὸν ἐν τῇ πρὸς τοὺς ἄλλους
φίλους διαθέσει καταμάθοι πολὺ τοῦ φίλου διαφέροντα. τῷ

---

1 cf. 235 b 10 cf. Plat. Theaetet. 179 d □

---

4 τοιοῦτος Z καὶ τ. O secl. Bern. (probante Wil.) οἷος add. Pat. 5 ἀξιοῦν Pat. ἀξιῶν (ἄξιοί G[1] v. l. ΛW) Ω 14 ὁ βοῦς ΓZKW οἱ βόες O 15 καὶ γέλ. ΓZKW γέλ. O 18 ὑπὸ μαλὴν W 24 δυσφ. Libri turbant ut solent (corr. D mg.) cf. 51 d 27 τοὺς ἄλλους ΓKW ἄλλους O

μὲν γὰρ ἥδιστόν ἐστι μετὰ πολλῶν φιλεῖν καὶ φιλεῖσθαι, καὶ τοῦτο πράττων ἀεὶ διατελεῖ περὶ τὸν φίλον ὅπως πολύφιλος καὶ πολυτίμητος ἔσται· κοινὰ γὰρ τὰ φίλων ἡγούμενος οὐδὲν οὕτως οἴεται δεῖν κοινὸν ὡς τοὺς φίλους ὑπάρχειν· ὁ δὲ ψευ-
5 *δὴς καὶ νόθος καὶ ὑπόχαλκος, ἅτε δὴ μάλιστα γινώσκων ἑαυ-*
B *τὸν ἀδικοῦντα τὴν φιλίαν ὥσπερ νόμισμα παράσημον ὑπ' αὐτοῦ γενομένην, ἔστι μὲν καὶ φύσει φθονερός, ἀλλὰ τῷ φθόνῳ χρῆται πρὸς τοὺς ὁμοίους, διαμιλλώμενος ὑπερβαλέσθαι βωμολοχίᾳ καὶ σπερμολογίᾳ, τὸν δὲ κρείττονα τρέμει καὶ δέδοικεν, οὐ μὰ Δία*
10 *'παρὰ Λύδιον ἅρμα πεζὸς οἰχνεύων'* (Pind. fr. 206), *ἀλλὰ 'παρὰ χρυσὸν ἑφθόν', ὥς φησι Σιμωνίδης* (fr. 64), *'ἀκήρατον οὐδὲ μόλυβδον ἔχων'. ὅταν οὖν ἐλαφρὸς ὢν καὶ ἐπίτηκτος καὶ ἀπατηλὸς ἐγγύθεν ἀντεξετάζηται πρὸς ἀληθινὴν καὶ ἐμβριθῆ φιλίαν καὶ σφυρήλατον, οὐκ ἀναφέρων ἀλλ' ἐξελεγχόμενος ταὐτὸ ποιεῖ*
15 *τῷ ζωγραφήσαντι τοὺς ἀλεκτρυόνας ἀθλίως. ἐκεῖνός τε γὰρ*
C *ἐκέλευσε τὸν παῖδα τοὺς ἀληθινοὺς ἀλεκτρυόνας ἀποσοβεῖν ἀπωτάτω τοῦ πίνακος, οὗτός τε τοὺς ἀληθινοὺς ἀποσοβεῖ φίλους καὶ οὐκ ἐᾷ πλησιάζειν· ἂν δὲ μὴ δύνηται, φανερῶς μὲν ὑποσαίνει καὶ περιέπει καὶ τέθηπεν ὡς ἀμείνονας, λάθρᾳ δ'*
20 *ὑφίησί τινας καὶ ὑποσπείρει διαβολάς. κρυφίου δὲ λόγου κνίσαντος ἕλκος κἂν μὴ παντελῶς εὐθὺς ἐξεργάσηται, τὸ τοῦ Μηδείου φυλάττει μεμνημένος. ἦν δ' ὁ Μήδειος τοῦ περὶ Ἀλέξανδρον χοροῦ τῶν κολάκων οἷον ἔξαρχος καὶ σοφιστὴς κορυφαῖος ἐπὶ τοὺς ἀρίστους συντεταγμένος. ἐκέλευεν οὖν θαρ-*
25 *ροῦντας ἅπτεσθαι καὶ δάκνειν ταῖς διαβολαῖς, διδάσκων ὅτι,*
D *κἂν θεραπεύσῃ τὸ ἕλκος ὁ δεδηγμένος, ἡ οὐλὴ μενεῖ τῆς διαβολῆς. ταύταις μέντοι ταῖς οὐλαῖς, μᾶλλον δὲ γαγγραίναις καὶ καρκινώμασι διαβρωθεὶς Ἀλέξανδρος ἀπώλεσε καὶ Καλλισθένη*

3 cf. 490e (Theophrasti)   **10** cf. Vit. Nic. 1

3 *τὰ τῶν φ.* G   **5** *ὑπόχ. ὢν* D   **10** *ἰχν.* plerique **12** *ἐπίκτητος* (*ἐπίπλαστος* Δ) Ω corr. Wy. Ceterum *ὡς οὖν λάβρος ὢν καὶ ἐπιτηδευτικὸς* F[1] mg. C[2] mg. Y[1] mg.   **16** *ἐκέλευε* Δ   **20** *παρασπ.* G[1] *κρυφίου . . . ἕλκος*] 'poeticum esse videtur' (Wy.)   **21** *ἐργάσηται* D   **22** *Μηδίου — Μήδιος* Ω corr. Wil. *ἀλέξ.* ΓZW *τὸν ἀλέξ.* O   **24** *ἐκέλευσεν* FKNhSΔ   **26** *μένει* GFWC

καὶ Παρμενίωνα καὶ Φιλώταν, Ἄγνωσι δὲ καὶ Βαγώαις καὶ Ἀγησίαις καὶ Δημητρίοις ἀφειδῶς ἐνέδωκεν ἑαυτὸν ὑποσκελίζεσθαι, προσκυνούμενον καὶ καταστολιζόμενον καὶ ἀναπλαττόμενον ὥσπερ ἄγαλμα βαρβαρικὸν ὑπ' αὐτῶν. οὕτως μεγάλην ἔχει τὸ πρὸς χάριν δύναμιν, καὶ μεγίστην ὡς ἔοικεν ἐν 5 τοῖς μεγίστοις εἶναι δοκοῦσι· τὸ γὰρ οἴεσθαι τὰ κάλλιστα μετὰ τοῦ βούλεσθαι πίστιν ἅμα τῷ κόλακι καὶ θάρσος δίδωσι. τῶν μὲν γὰρ τόπων τὰ ὑψηλὰ δυσπρόσοδα καὶ δυσέφικτα γίνεται E τοῖς ἐπιβουλεύουσι, τὸ δ' ἐν ψυχῇ [νοῦν οὐκ ἐχούσῃ] δι' εὐτυχίαν ἢ δι' εὐφυΐαν ὕψος καὶ φρόνημα τοῖς μικροῖς καὶ ταπει- 10 νοῖς μάλιστα βάσιμόν ἐστιν.

25. Ὅθεν ἀρχόμενοί τε τοῦ λόγου παρεκελευσάμεθα καὶ νῦν παρακελευόμεθα τὸ φίλαυτον ἐκκόπτειν ἑαυτῶν καὶ τὴν οἴησιν· αὕτη γὰρ ἡμᾶς προκολακεύουσα μαλακωτέρους ποιεῖ τοῖς θυραίοις κόλαξιν, ὡς τινὰς ὄντας. ἂν δὲ πειθόμενοι τῷ 15 θεῷ καὶ τὸ 'γνῶθι σαυτὸν' ὡς ἑκάστῳ τοῦ παντὸς ἄξιόν ἐστι μαθόντες ἅμα καὶ φύσιν καὶ τροφὴν καὶ παίδευσιν ἑαυτῶν ἀναθεωρῶμεν ἐλλείμματα μυρία τοῦ καλοῦ καὶ πολὺ τὸ φαύ- F λως καὶ εἰκῇ συμμεμιγμένον ἔχουσαν ἐν πράξεσιν ἐν λόγοις ἐν πάθεσιν, οὐ πάνυ ῥαδίως ἐμπεριπατεῖν τοῖς κόλαξιν ἑαυτοὺς 20 παρέξομεν. Ἀλέξανδρος μὲν γὰρ ἀπιστεῖν ἔφη τοῖς θεὸν αὐτὸν ἀναγορεύουσιν ἐν τῷ καθεύδειν μάλιστα καὶ ἀφροδισιάζειν, ὡς ἀγεννέστερος περὶ ταῦτα καὶ παθητικώτερος αὑτοῦ γινόμενος· | ἡμεῖς δὲ πολλὰ πολλαχοῦ τῶν ἰδίων αἰσχρὰ καὶ λυ- 66 πηρὰ καὶ ἀτελῆ καὶ ἡμαρτημένα καθορῶντες ἀεὶ φωράσομεν 25 ἑαυτοὺς οὐκ ἐπαινοῦντος φίλου καὶ κατευλογοῦντος, ἀλλ' ἐλέγχοντος καὶ παρρησιαζομένου καὶ ψέγοντος [ἡμᾶς ἰδίᾳ

6 cf. 49a 16 cf. initium huius libri 21 cf. 717f.

2 Ἄγισι Wy. ex p. 60b 4 ὑπ' αὐτ. ὥσπερ ἄγ. β. CYD 7 θάρσος C²MΠD θράσος O 9 secl. Pat.; scioli emblema est; adhuc de Alexandro cogitat Pl. (sed Cic. Tu. III 21 confert Po.) 15 ὥς τινας G¹F¹ mg. εἴ τινα W ὡς ἑτοίμους O 16 ἑκάστω G¹ΔA p. c. Δ ἕκαστον O 24 πολλὰ πολλ.] πανταχοῦ πολλὰ GW (corr. mg.) πολλὰ om. F (hab. C¹) 26 δεομένους post. κατευλ. add. ΔA¹ mg. D 27 ἰδίαν C νὴ Δία

κακῶς πράττοντας]. ὀλίγοι μὲν γὰρ ἐκ πολλῶν εἰσιν οἱ παρρησιάζεσθαι μᾶλλον ἢ χαρίζεσθαι τοῖς φίλοις τολμῶντες· ἐν δὲ τοῖς ὀλίγοις αὖθις οὐ ῥαδίως ἂν εὕροις ἐπισταμένους τοῦτο ποιεῖν, ἀλλ' οἰομένους, ἂν λοιδορῶσι καὶ ψέγωσι, παρρησίᾳ
5 χρῆσθαι. καίτοι καθάπερ ἄλλῳ τινὶ φαρμάκῳ, καὶ τῷ παρρη-
B σιάζεσθαι μὴ τυχόντι καιροῦ τὸ λυπεῖν ἀχρήστως καὶ ταράττειν περίεστι καὶ ποιεῖν τρόπον τινὰ μετ' ἀλγηδόνος ὃ ποιεῖ μεθ' ἡδονῆς τὸ κολακεύειν. βλάπτονται γὰρ οὐκ ἐπαινούμενοι μόνον ἀκαίρως ἀλλὰ καὶ ψεγόμενοι· καὶ τοῦτο μάλιστα τοῖς
10 κόλαξιν εὐλήπτους καὶ πλαγίους παραδίδωσιν, ἀπὸ τῶν σφόδρα προσάντων καὶ ἀντιτύπων ὥσπερ ἐπὶ τὰ κοῖλα καὶ μαλακὰ δίκην ὕδατος ἀπολισθάνοντας. διὸ δεῖ τὴν παρρησίαν ἤθει κεκρᾶσθαι καὶ λόγον ἔχειν ἀφαιροῦντα τὸ ἄγαν καὶ τὸ ἄκρατον αὐτῆς ὥσπερ φωτός, ἵνα μὴ ταραττόμενοι μηδ' ἀλγοῦντες
15 ὑπὸ τῶν ἅπαντα μεμφομένων καὶ πᾶσιν ἐγκαλούντων κατα-
C φεύγωσιν εἰς τὴν τοῦ κόλακος σκιάν, καὶ πρὸς τὸ μὴ λυποῦν
□ ἀποστρέφωνται. πᾶσαν μὲν γάρ, ὦ Φιλόπαππε, κακίαν φευκτέον ἐστὶ δι' ἀρετῆς, οὐχὶ διὰ τῆς ἐναντίας κακίας, ὥσπερ ἔνιοι δοκοῦσιν αἰσχυντηλίαν μὲν ἀναισχυντίᾳ φεύγειν ἀγροι-
20 κίαν δὲ βωμολοχίᾳ, δειλίας δὲ καὶ μαλακίας ἀπωτάτω τίθεσθαι τὸν τρόπον ἂν ἔγγιστα φαίνωνται λαμυρίας καὶ θρασύτητος. ἔνιοι δὲ καὶ δεισιδαιμονίας ἀθεότητα καὶ πανουργίαν ἀβελτερίας ἀπολόγημα ποιοῦνται, καθάπερ ξύλον τὸ ἦθος ἐκ καμπῆς εἰς τοὐναντίον ἀπειρίᾳ τοῦ κατορθοῦν διαστρέφοντες.
25 αἰσχίστη δὲ κολακείας ἄρνησις ἀνωφελῶς λυπηρὸν εἶναι, καὶ
D κομιδῇ τινος ἀμούσου καὶ ἀτέχνου πρὸς εὔνοιαν ὁμιλίας ἀηδίᾳ καὶ χαλεπότητι φεύγειν τὸ ἀγεννὲς ἐν φιλίᾳ καὶ ταπεινόν, ὥσπερ ἀπελεύθερον ἐν κωμῳδίᾳ τὴν κακηγορίαν ἰσηγορίας ἀπόλαυσιν ἡγούμενον. ἐπεὶ τοίνυν αἰσχρὸν μέν ἐστι κολακείᾳ
30 περιπεσεῖν διώκοντα τὸ πρὸς χάριν, αἰσχρὸν δὲ φεύγοντα κο-

---

Wmg D; glossema del. Wil. ψέγ. ἤ. νὴ Δία καλῶς [πράττοντας] Pat.
2 a τολμῶντες denuo inc. X[1] 12 ἀπολισθάν. G[1] ἀπολισθαίν. O 24 διαστρέφοντος X[3]FWY[1]qNh 25 αἰσχίστη G p. c. C[2]D -της O 28 κακηγ. Mez. κατηγ. Ω

λακείαν παρρησίας ἀμετρίᾳ διαφθεῖραι τὸ φιλικὸν καὶ κηδεμονικόν, δεῖ δὲ μηδέτερον παθεῖν ἀλλ' ὥσπερ ἄλλῳ τινὶ καὶ τῇ παρρησίᾳ τὸ καλὸν ἐκ τοῦ μετρίου λαβεῖν, αὐτὸς ἔοικεν ὁ λόγος ὁ τὸ ἐφεξῆς ἀπαιτῶν ἐπιτιθέναι τὴν κορωνίδα τῷ συγγράμματι.

26. Ὥσπερ οὖν κῆράς τινας ἐπούσας τῇ παρρησίᾳ πλείονας E ὁρῶντες πρῶτον ἀφαιρῶμεν αὐτῆς τὴν φιλαυτίαν, εὖ μάλα 6 φυλαττόμενοι μὴ διά τι τῶν ἰδίων οἷον ἀδικούμενοι καὶ ἀλγοῦντες ἐξονειδίζειν δοκῶμεν. οὔτε γὰρ ἀπ' εὐνοίας ἀλλ' ἀπ' ὀργῆς οἴονται γίνεσθαι τὸν ὑπὲρ αὑτοῦ τοῦ λέγοντος γινόμενον λόγον, οὔτε νουθεσίαν ἀλλὰ μέμψιν εἶναι. φιλικὸν γὰρ ἡ 10 παρρησία καὶ σεμνόν, ἡ δὲ μέμψις καὶ φίλαυτον καὶ μικρολόγον. ὅθεν αἰδοῦνται τοὺς παρρησιαζομένους καὶ θαυμάζουσι, τοῖς δὲ μεμφομένοις ἀντεγκαλοῦσι καὶ καταφρονοῦσιν. ὥσπερ ὁ Ἀγαμέμνων τὸν Ἀχιλλέα παρρησιάζεσθαι δοκοῦντα μετρίως οὐχ ὑπέμεινε, τοῦ δ' Ὀδυσσέως καθαπτομένου πικρῶς καὶ λέ- F γοντος (Ξ 84) 16

> 'οὐλόμεν', αἴθ' ὤφελλες ἀεικελίου στρατοῦ ἄλλου
> σημαίνειν'

εἴκει καὶ καρτερεῖ, τῷ κηδεμονικῷ τοῦ λόγου καὶ νοῦν ἔχοντι συστελλόμενος. οὗτος μὲν γὰρ οὐκ ἔχων ἰδίας πρόφασιν ὀργῆς 20 ἐπαρρησιάζετο πρὸς αὐτὸν | ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, ἐκεῖνος δὲ δι' 67 αὑτὸν ἐδόκει μάλιστα χαλεπαίνειν. αὐτός γε μὴν ὁ Ἀχιλλεύς, καίπερ 'οὐ γλυκύθυμος' ὢν 'οὐδ' ἀγανόφρων' (Υ 467) ἀλλὰ 'δεινὸς ἀνήρ, οἷος καὶ ἀναίτιον αἰτιάασθαι', (Λ 654) παρεῖχε τῷ Πατρόκλῳ σιωπῇ καταφέρειν αὑτοῦ πολλὰ τοιαῦτα (Π 33) 25

> 'νηλεές, οὐκ ἄρα σοί γε πατὴρ ἦν ἱππότα Πηλεύς
> οὐδὲ Θέτις μήτηρ· γλαυκὴ δέ σε τίκτε θάλασσα
> πέτραι τ' ἠλίβατοι, ὅτι τοι νόος ἐστὶν ἀπηνής'.

---

3 cf. 546 b

---

4 ἐπιτ. τὴν κ. τῷ σ. D ὑποτ. τῇ κορωνίδι τοῦ συγγράμματος O 7 ἀλογοῦντες X^{1}F^1 mg. CΥ (pr. S, corr. M^{2}Π) ἀγνοοῦντες G^{2}F text. W 8 ἀπ' ... ἀπ'] ὑπ' ... ἀπ' JC^{1}YqNhS ὑπ' ... ὑπ' C^{2}MΠD 17 ἄλλου σημ.] ἄλλου ἀνάσσειν Z ἀνάσσειν CΥD mg. ἄρχειν D text. 24 αἰτιάασθαι Δ αἰτιᾶσθαι O δ. ἀ., τάχα κεν κ. ἀ. αἰτιόῳτο Hom. 26 γε om. Υ (add. M^{2}Π) D

ὥσπερ γὰρ Ὑπερείδης ὁ ῥήτωρ (fr. 212 J.) ἠξίου σκοπεῖν Ἀθηναίους μὴ μόνον εἰ πικρός ἐστιν, ἀλλ' εἰ καὶ προῖκα πικρός,
B οὕτως ἡ τοῦ φίλου νουθεσία καθαρεύουσα παντὸς ἰδίου πάθους αἰδεστόν ἐστι καὶ σεμνὸν καὶ ἀναντίβλεπτον. ἐὰν δὲ δὴ καὶ φανε-
5 ρὸς ᾖ τις ἐν τῷ παρρησιάζεσθαι τὰ μὲν εἰς αὐτὸν ἁμαρτήματα τοῦ φίλου κομιδῇ προϊέμενος καὶ ἀπολείπων, ἄλλας δέ τινας αὐτοῦ πλημμελείας ἐλέγχων καὶ δάκνων ἐφ' ἑτέροις καὶ μὴ φειδόμενος, ἄμαχος ὁ τόνος τῆς παρρησίας οὗτός ἐστι καὶ τῇ γλυκύτητι τοῦ νουθετοῦντος ἐπιτείνων τὸ πικρὸν καὶ αὐστη-
10 ρὸν τῆς νουθεσίας. ὅθεν εὖ μὲν εἴρηται τὸ δεῖν ἐν ταῖς ὀργαῖς καὶ ταῖς διαφοραῖς ταῖς πρὸς τοὺς φίλους μάλιστα πράττειν τι καὶ σκοπεῖν τῶν ἐκείνοις συμφερόντων ἢ πρεπόντων,
C οὐχ ἧττον δὲ τούτου φιλικόν ἐστι τὸ παρορᾶσθαι καὶ ἀμελεῖσθαι δοκοῦντας αὐτοὺς ὑπὲρ ἄλλων ἀμελουμένων παρρησιά-
15 ζεσθαι καὶ ὑπομιμνήσκειν. ὡς Πλάτων ἐν ταῖς πρὸς Διονύσιον ὑποψίαις καὶ διαφοραῖς ᾐτήσατο καιρὸν ἐντυχίας· εἶτα ὁ μὲν ἔδωκεν, οἰόμενος ὑπὲρ αὑτοῦ τι ἔχειν μέμψασθαι τὸν Πλάτωνα καὶ διελθεῖν, ὁ δὲ Πλάτων οὕτω πως διελέχθη πρὸς αὐτόν. 'εἴ τινα αἴσθοιο, Διονύσιε, δυσμενῆ πεπλευκότα εἰς
20 Σικελίαν, κακόν τί σε ποιῆσαι βουλόμενον οὐκ ἔχοντα δὲ καιρόν, ἆρ' ἂν ἐάσειας αὐτὸν ἐκπλεῦσαι καὶ περιίδοις ἀθῷον ἀπαλλαγέντα;' 'πολλοῦ δέω' εἶπεν ὁ Διονύσιος 'ὦ Πλάτων·
D δεῖ γὰρ οὐ τὰ ἔργα τῶν ἐχθρῶν μόνον ἀλλὰ καὶ τὴν προαίρεσιν μισεῖν καὶ κολάζειν.' 'εἰ τοίνυν' εἶπεν ὁ Πλάτων 'ἐπ'
25 εὐνοίᾳ τις ἀφιγμένος τῇ σῇ δεῦρο βούλεται μὲν ἀγαθοῦ τινος αἴτιός σοι γενέσθαι, σὺ δὲ καιρὸν οὐ παρέχεις, ἄξιόν ἐστι τοῦτον ἀχαρίστως προέσθαι καὶ ὀλιγώρως;' ἐρωτήσαντος δὲ τοῦ Διονυσίου τίς οὗτός ἐστιν, 'Αἰσχίνης' εἶπεν 'ἀνὴρ τῷ τε ἤθει παρ' ὀντινοῦν τῶν Σωκράτους ἑταίρων ἐπιεικὴς καὶ τῷ λόγῳ

1 Vit. Phoc. 10, 6 15 sqq. cf. ep Socratic. 23

2 καὶ om. D 4 ἀναντ. GWM²ΠD δυσαντ. X³Λ ἀντ. O
16 ὑπεροψίαις Ω corr. ed. Paris. a. 1624 17 ἔχειν Λ om. O
18 δι.. ελθεῖν G 28 ἐστιν οὗτος D

δυνατὸς ἐπανορθοῦν οἷς συνείη· πλεύσας δὲ δεῦρο πολλὴν θάλατταν, ὡς συγγένοιτό σοι διὰ φιλοσοφίας, ἠμέληται'. ταῦτα οὕτως ἐκίνησε τὸν Διονύσιον, ὥστε τῷ μὲν Πλάτωνι τὰς χεῖρας E εὐθὺς περιβαλεῖν καὶ κατασπάζεσθαι, τὴν εὐμένειαν καὶ μεγαλοφροσύνην ἀγάμενον, τοῦ δ' Αἰσχίνου καλῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς ἐπιμεληθῆναι. 5

27. Δεύτερον τοίνυν ὥσπερ ἐκκαθαίροντες ὕβριν ἅπασαν καὶ γέλωτα καὶ σκῶμμα καὶ βωμολοχίαν ἡδύσματα πονηρὰ τῆς παρρησίας ἀφαιρῶμεν. ὥσπερ γὰρ ἰατροῦ σάρκα τέμνοντος εὐρυθμίαν τινὰ δεῖ καὶ καθαριότητα τοῖς ἔργοις ἐπιτρέχειν, ὀρχηστικὴν δὲ καὶ παράβολον καὶ περιτρέχουσαν ὑγρότητα καὶ περιεργίαν ἀπεῖναι τῆς χειρός, οὕτως ἡ παρρησία δέχεται τὸ ἐπιδέξιον καὶ τὸ ἀστεῖον, ἂν ἡ χάρις τὴν σεμνότητα σῴζῃ, θρασύτης δὲ καὶ βδελυρία καὶ ὕβρις προσοῦσα πάνυ διαφθείρει καὶ ἀπόλλυσιν. ὅθεν ὁ μὲν ψάλτης οὐκ ἀπιθάνως οὐδ' ἀμούσως ἐπεστόμισε τὸν Φίλιππον ἐπιχειροῦντα περὶ κρουμάτων διαφέρεσθαι πρὸς αὐτόν, εἰπὼν 'μὴ γένοιτό σοι οὕτως ὦ βασιλεῦ κακῶς, ἵν' ἐμοῦ ταῦτα βέλτιον εἰδῇς'. | Ἐπίχαρμος δ' οὐκ ὀρθῶς, τοῦ Ἱέρωνος ἀνελόντος ἐνίους τῶν συνήθων καὶ μεθ' ἡμέρας ὀλίγας καλέσαντος ἐπὶ δεῖπνον αὐτόν, 'ἀλλὰ πρῴην' ἔφη 'θύων τοὺς φίλους οὐκ ἐκάλεσας'. κακῶς δὲ καὶ Ἀντιφῶν, παρὰ Διονυσίῳ ζητήσεως οὔσης καὶ λόγου 'ποῖος χαλκὸς ἄριστος', 'ἐκεῖνος' εἶπεν, 'ἐξ οὗ κατεσκεύασαν Ἀθηναῖοι τὰς Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος εἰκόνας'. οὔτε γὰρ ὠφελεῖ τούτων τὸ λυπηρὸν καὶ πικρόν, οὔτε τέρπει τὸ βωμολόχον καὶ παιδιῶδες, ἀλλ' ἔστι κακοηθείᾳ καὶ ὕβρει μεμιγμένης ἀκρασίας μετ' ἔχθρας τὸ τοιοῦτον εἶδος, ᾧ χρώμενοι προσαπολλύουσιν αὐτούς, τὴν περὶ τὸ φρέαρ ὄρχησιν ἀτεχνῶς ὀρχούμενοι. καὶ B

(margin: 10 F 15 68 20 25)

15 cf. 179 b 334 c d 634 d 21 cf. 833 b

1 συνείη X³ΛZ συνίοι C²M²ΠD συνήει (-ήιει GC¹) O 3 τῷ μὲν πλ. τὰς χ. G τὰς μὲν χ. τῷ πλ. O 4 περιβαλεῖν XΛFZK βάλλειν O 11 δὲ καὶ] δὲ D περιτρ. cf. Wy. in comm. 13 τὸ ἀστ.] ἀστ. ΛCTD 18 ταῦτα σὺ D σὺ ταῦτα libri 634 d σὺ deest etiam 179 b et 334 d 23 ἀθ. (ἀθήνησι D) κατ. TD

γὰρ Ἀντιφῶν ἀπέθανεν ὑπὸ Διονυσίου καὶ Τιμαγένης ἐξέπεσε
τῆς Καίσαρος φιλίας, ἐλευθέρᾳ μὲν οὐδέποτε φωνῇ χρησάμε-
νος, ἐν δὲ τοῖς συμποσίοις καὶ τοῖς περιπάτοις ἑκάστοτε πρὸς
οὐδ' ἡντινοῦν σπουδὴν 'ἀλλ' ὅ τι οἵ εἴσαιτο γελοίιον' (B 215)
5 ἐπ' ἀμφιβόλοις ὥσπερ σόφισμα λοιδορίας προφερόμενος. ἐπεὶ
καὶ τοῖς κωμικοῖς πολλὰ πρὸς τὸ θέατρον αὐστηρὰ καὶ πολι-
τικὰ πεποίηται, συμμεμιγμένον δὲ τὸ γελοῖον αὐτοῖς καὶ βωμο-
λόχον, ὥσπερ σιτίοις ὑπότριμμα μοχθηρόν, ἐξίτηλον ἐποίει τὴν
παρρησίαν καὶ ἄχρηστον, ὥστε περιῆν κακοηθείας δόξα καὶ
C βδελυρίας τοῖς λέγουσι, χρήσιμον δὲ τοῖς ἀκούουσιν οὐδὲν ἀπὸ
11 τῶν λεγομένων. ἄλλως μὲν οὖν προσοιστέον ἐστὶ καὶ παιδιὰν
καὶ γέλωτα τοῖς φίλοις· ἡ δὲ παρρησία σπουδὴν ἐχέτω καὶ
ἦθος. ἐὰν δ' ὑπὲρ μειζόνων ᾖ, καὶ πάθει καὶ σχήματι καὶ
τόνῳ φωνῆς ὁ λόγος ἀξιόπιστος ἔστω καὶ κινητικός. ὁ δὲ και-
15 ρὸς ἐν παντὶ μὲν παρεθεὶς μεγάλα βλάπτει, μάλιστα δὲ τῆς
παρρησίας διαφθείρει τὸ χρήσιμον. ὅτι μὲν οὖν ἐν οἴνῳ καὶ
μέθῃ τὸ τοιοῦτο φυλακτέον, εὔδηλόν ἐστιν. εὐδίᾳ γὰρ ἐπάγει
νέφος ὁ κινῶν ἐν παιδιᾷ καὶ φιλοφροσύνῃ λόγον ὀφρῦν ἀνα-
σπῶντα καὶ συνιστάντα τὸ πρόσωπον, ὥσπερ ἀντιταττόμενος
D τῷ Λυαίῳ θεῷ καὶ 'λύοντι τὸ τῶν δυσφόρων σκύνιον μερι-
21 μνᾶν' κατὰ Πίνδαρον. (fr. 248) ἔχει δὲ καὶ κίνδυνον ἡ ἀκαιρία
μέγαν. ἀκροσφαλεῖς γάρ εἰσιν αἱ ψυχαὶ πρὸς ὀργὴν διὰ τὸν
οἶνον, καὶ πολλάκις ἡ μέθη προσλαβοῦσα τὴν παρρησίαν ἔχ-

---

8 cf. Satyr. vit. Eurip. (Oxyr. Pap. IX p. 146) 14 cf. Democr. fr. 226

---

4 σπουδὴν] φωνὴν F (corr. m. 1 mg.) WC γελ. G γελ. ἀργείοισιν O 5 ἐπ' ἀμφ. GF[1] mg. E mg. αἰτίαν φιλίας O ἐν ἀμφιβ. Wil. an ἐπαμφιβόλους scribendum? σοφίσματα ci. Pat. λοιδορίαις C[1] προφ. G p. c. Y[1]q ἐπιφ. κ. προσφ. O
6 αὐστηρὰ] λυπηρὰ F (corr m. 1 mg.) ZKWC 7 πεποίητο D συμμεμ. hSD συμμιγνύμενον O 8 ὑποτριμμά τι V 9 περιεῖναι με κακ. δόξαν καὶ βδελυρίαν F 10 βδελυρίας Α -ρία O
13 καὶ π.] καὶ om. G[1]X[1]F probante Wil. 14 ἀξ. ὁ λ. G
19 συνανιστ. MΠ ἀντιταττόμενον Ω corr. Hartm. 20 λυδίῳ Ω corr. Wy. σκύνιον Nauck. σχοινίον Ω μεριμνῶν Ω 23 προσλ. G[2]q παραπροσλ. C παραλ. O

θραν ἐποίησε. καὶ ὅλως οὐκ ἔστι γενναῖον οὐδὲ θαρραλέον ἀλλ' ἄνανδρον ἐν τῷ νήφειν ἀπαρρησιάστου τὸ παρρησιάζεσθαι παρὰ τράπεζαν ὥσπερ οἱ δειλοὶ κύνες. οὐδὲν οὖν δεῖ περὶ τούτων λέγοντα μηκύνειν.

28. Ἐπεὶ δὲ πολλοὶ τοὺς φίλους εὖ φερομένους ἐν τοῖς 5 πράγμασιν οὔτε ἀξιοῦσιν οὔτε τολμῶσι ῥυθμίζειν, ἀλλ' ὅλως ἀπρόσιτον καὶ ἀνέφικτον ἡγοῦνται νουθεσίᾳ τὸ εὐτυχοῦν εἶναι, E σφαλλομένοις δὲ καὶ πταίουσιν ἐπιτίθενται καὶ πατοῦσιν ὑπὸ χεῖρα καὶ ταπεινοὺς γεγενημένους, ὥσπερ ῥεῦμα κεκρατημένον παρὰ φύσιν τὴν παρρησίαν ἀθρόως ἐφιέντες αὐτοῖς καὶ ἀπο- 10 λαύοντες ἄσμενοι τῆς μεταβολῆς διὰ τὴν πρόσθεν ὑπεροψίαν ἐκείνων αὐτῶν δ' ἀσθένειαν, οὐ χεῖρον καὶ περὶ τούτων διελθεῖν καὶ ἀποκρίνασθαι τῷ Εὐριπίδῃ λέγοντι (Or. 667)

'ὅταν δ' ὁ δαίμων εὖ διδῷ, τί δεῖ φίλων;'

ὅτι δεῖ μάλιστα παρρησιαζομένων φίλων τοῖς εὐτυχοῦσι καὶ 15 τὸ ἄγαν ὑφιέντων τοῦ φρονήματος. ὀλίγοι γάρ εἰσιν οἷς μετὰ τοῦ εὐτυχεῖν παραγίνεται τὸ φρονεῖν· οἱ δὲ πολλοὶ φρενῶν ἐπεισάκτων δέονται καὶ λογισμῶν πιεζόντων ἔξωθεν αὐτοὺς F ὑπὸ τῆς τύχης φυσωμένους καὶ σαλευομένους. ὅταν δ' ὁ δαίμων καταβάλῃ καὶ περιέλῃ τὸν ὄγκον, αὐτοῖς τοῖς πράγμασιν 20 ἔνεστι τὸ νουθετοῦν καὶ μετάνοιαν ἐμποιοῦν. ὅθεν οὐδὲν ἔργον τότε παρρησίας φιλικῆς οὐδὲ λόγων βάρος ἐχόντων καὶ δηγμόν, ἀλλ' ὡς ἀληθῶς ἐν ταῖς τοιαύταις μεταβολαῖς (Eur. Ion. 732)

| 'εἰς ὄμματ' εὔνου φωτὸς ἐμβλέψαι γλυκύ' 69

παρηγοροῦντος καὶ παραθαρρύνοντος, ὥσπερ τοῦ Κλεάρχου τὸ 26 πρόσωπον ὁ Ξενοφῶν ἐν ταῖς μάχαις καὶ παρὰ τὰ δεινά φησιν ὁρώμενον εὐμενὲς καὶ φιλάνθρωπον εὐθαρσεστέρους ποιεῖν

14 cf. Aristot. 1169 b. 8 27 Xen. Anab. II 6, 11 cf. 620 d

3 περὶ τρ. X[3]ΛZΠ 7 ἀπρόσ. ἀπαρρησίαστον καὶ ἀνεφ. G νουθεσίαν GWCM[1]Nh 10 ἀφι. MΠD 11 τὴν μεταβολὴν G[1] 12 καὶ περὶ ΛD ἔστι περὶ O (ἔστι καὶ περὶ t) 15 φιλ. GWND τῶν φιλ. O 17 φρονοῦν Υ (pr. S) 21 νουθετοῦν G[1]ΛWMΠD -τεῖν O ἐμποιεῖν FK 27 περὶ τὰ ZC[2]Π 28 ποιεῖν D ἐποίει O

τοὺς κινδυνεύοντας. ὁ δὲ παρρησίαν καὶ δηγμὸν ἀνθρώπῳ δυστυχοῦντι προσάγων ὥσπερ ὀξυδορκικὸν ὄμματι ταρασσομένῳ καὶ φλεγμαίνοντι, θεραπεύει μὲν οὐδὲν οὐδὲ ἀφαιρεῖ τοῦ λυποῦντος, ὀργὴν δὲ τῇ λύπῃ προστίθησι καὶ παροξύνει
5 *τὸν ἀνιώμενον. αὐτίκα γοῦν ὑγιαίνων μέν τις οὐ χαλεπός*
B *ἐστιν οὐδ' ἄγριος παντάπασιν ἀνδρὶ φίλῳ ψέγοντι μὲν συνουσίας καὶ πότους αὐτοῦ ψέγοντι δ' ἀργίαν τε γυμνασίων καὶ λουτρὰ συνεχῆ καὶ πλησμονὰς ἀκαίρους· νοσοῦντι δ' οὐκ ἀνεκτὸν ἀλλὰ μείζων νόσος ἀκούειν ὅτι ταῦτά σοι γέγονεν ἐξ*
10 *ἀκρασίας καὶ μαλακίας καὶ δι' ὄψα καὶ γυναῖκας. 'ὢ τῆς ἀκαιρίας, ἄνθρωπε· διαθήκην γράφω καὶ παρασκευάζεταί μοι καστόριον ἢ σκαμώνιον ὑπὸ τῶν ἰατρῶν, σὺ δὲ νουθετεῖς καὶ φιλοσοφεῖς.' οὕτω τοίνυν καὶ τὰ πράγματα τῶν δυστυχούντων οὐ παρρησίαν ἐνδέχεται καὶ γνωμολογίαν, ἀλλ' ἐπιεικείας*
15 *δεῖται καὶ βοηθείας. καὶ γὰρ αἱ τίτθαι τοῖς παιδίοις πεσοῦσιν*
C *οὐ λοιδορησόμεναι προστρέχουσιν, ἀλλ' ἤγειραν καὶ περιέπλυναν καὶ κατέστειλαν, εἶθ' οὕτως ἐπιπλήττουσι καὶ κολάζουσι. λέγεται δὲ καὶ Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς ὅτε τῆς πατρίδος ἐξέπεσε καὶ περὶ Θήβας ἀδοξῶν καὶ ταπεινὰ πράττων διῆγεν,*
20 *οὐχ ἡδέως ἰδεῖν προσιόντα Κράτητα, παρρησίαν κυνικὴν καὶ λόγους τραχεῖς προσδεχόμενος· ἐντυχόντος δὲ πρᾴως αὐτῷ τοῦ Κράτητος καὶ διαλεχθέντος περὶ φυγῆς ὡς οὐδὲν ἔχοι κακὸν οὐδ' ἄξιον φέρειν βαρέως πραγμάτων σφαλερῶν καὶ ἀβεβαίων ἀπηλλαγμένον, ἅμα δὲ θαρρεῖν ἐφ' ἑαυτῷ καὶ τῇ διαθέσει*
D *παρακαλοῦντος, ἡδίων γενόμενος καὶ ἀναθαρρήσας πρὸς τοὺς*
26 *φίλους εἶπε 'φεῦ τῶν πράξεων ἐκείνων καὶ ἀσχολιῶν δι' ἃς ἄνδρα τοιοῦτον οὐκ ἔγνωμεν'.*

> *'λυπουμένῳ' γὰρ 'μῦθος εὐμενὴς φίλων,*
> *ἄγαν δὲ μωραίνοντι νουθετήματα.'* (Eur. fr. 962, 2 sq.)

---

5 *τὸ ἀν.* G[1] 7 *πόνους* C[2]MαA[1] *τε γυμ.* G *τε γυμνασίαν* W *τε καὶ γυμνασίαν καὶ ἀγυμνασίαν* X[3]Λ *καὶ γυμνάσια* ZK *καὶ γυμνασίαν* O 14 *ἐνδ.* m. rec. in Par. 1211 *ἐκδ.* (*ἐπιδ.* Z) O 22 *ἔχει* ΠNhD 23 *ἀβεβ.* ΓK *βαρέων* hSD *βιαίων* O 24 *ἀπηλλαγμένος* ci. Lar. *ἐφ'* om. SD 26 *φίλωι* G[1]

οὗτος ὁ τρόπος τῶν γενναίων φίλων· οἱ δ' ἀγεννεῖς καὶ ταπεινοὶ τῶν εὐτυχούντων κόλακες, 'ὥσπερ τὰ ῥήγματα καὶ τὰ σπάσματά' φησι Δημοσθένης (XVIII, 198) 'ὅταν τι κακὸν τὸ σῶμα λάβῃ τότε κινεῖσθαι', καὶ οὗτοι ταῖς μεταβολαῖς ἐπιφύονται, καθάπερ ἡδόμενοι καὶ ἀπολαύοντες. καὶ γὰρ ἂν 5 δέηταί τινος ὑπομνήσεως ἐν οἷς δι' αὐτὸν ἔπταισε βουλευσά- E μενος κακῶς, ἱκανόν ἐστι τό

'οὔ τι καθ' ἡμέτερόν γε νόον· μάλα γάρ τοι ἔγωγε
πόλλ' ἀπεμυθεόμην'. (I 108)

29. Ἐν τίσιν οὖν σφοδρὸν εἶναι δεῖ τὸν φίλον καὶ πότε 10 τῷ τόνῳ χρῆσθαι τῆς παρρησίας; ὅταν ἡδονῆς ἢ ὀργῆς ἢ ὕβρεως ἐπιλαβέσθαι φερομένης οἱ καιροὶ παρακαλῶσιν ἢ κολοῦσαι φιλαργυρίαν ἢ πρὸς ἐξουσίαν ἀντισχεῖν ἀνόητον. οὕτως ἐπαρρησιάζετο Σόλων πρὸς Κροῖσον ὑπ' εὐτυχίας ἀβεβαίου διεφθορότα καὶ τρυφῶντα, τὸ τέλος ὁρᾶν κελεύσας· οὕτω Σω- 15 κράτης Ἀλκιβιάδην ἐκόλουε καὶ δάκρυον ἐξῆγεν ἀληθινὸν ἐξελεγχομένου καὶ τὴν καρδίαν ἔστρεφε. τοιαῦτα τὰ Κύρου F πρὸς Κυαξάρην καὶ τὰ πρὸς Δίωνα Πλάτωνος (Ep. IV 321 b) ὅτε λαμπρότατος ἦν καὶ πάντας εἰς ἑαυτὸν ἀνθρώπους ἐπέστρεφε διὰ τὸ κάλλος τῶν πράξεων καὶ τὸ μέγεθος, παρακε- 20 λευομένου φυλάττεσθαι καὶ δεδιέναι τὴν 'αὐθάδειαν, ὡς ἐρημίᾳ ξύνοικον'. | ἔγραφε δὲ καὶ Σπεύσιππος αὐτῷ μὴ μέγα 70 φρονεῖν εἰ πολὺς αὐτοῦ λόγος ἐστὶν ἐν παιδαρίοις καὶ γυναίοις, ἀλλ' ὁρᾶν ὅπως ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ καὶ νόμοις ἀρίστοις κοσμήσας Σικελίαν εὐκλεᾶ θήσει τὴν Ἀκαδήμειαν. 25 Εὔκτος δὲ καὶ Εὔλαιος, ἑταῖροι Περσέως, εὐτυχοῦντι μὲν ἀεὶ πρὸς χάριν ὁμιλοῦντες καὶ συνεπινεύοντες ὥσπερ οἱ λοιποὶ παρηκολούθουν· ἐπεὶ δὲ Ῥωμαίοις συμβαλὼν περὶ Πύδναν

13 Herod. I 30 15 Plat. Symp. 215 e. Cf. 84 c Vit. Alc. 6, 1
17 Xenoph. Cyrop. 5, 5, 5 sqq. 26 cf. Vit. Aem. 23, 6

1 οὕτως X[1]FW 13 πρὸς ἕξιν (vel πρόσεξιν) CYqMΠ προσεξίαν N[1] ἀπροσεξίαν N[2]hSD ἀνασχεῖν D 15 τὸ τέλος N[2] τέλος O 17 ἔστρεφε Hch. cf. 84 c Alc. 6 ἀνέστρ. Ω τὰ κ. GWD τοῦ κ. O

ἔπταισε καὶ ἔφυγε, προσπεσόντες ἐπετίμων πικρῶς καὶ ἀνεμίμνησκον ὧν ἐξήμαρτεν ἢ παρεῖδεν, ἕκαστον ἐξονειδίζοντες, ἄχρι
B οὗ διαλγήσας ὁ ἄνθρωπος ὑπὸ λύπης καὶ ὀργῆς ἀμφοτέρους τῷ ξιφιδίῳ παίων ἀνεῖλεν.
5 **30.** Ὁ μὲν οὖν κοινὸς οὕτω διωρίσθω καιρός· οὓς δὲ παρέχουσιν αὐτοὶ πολλάκις οὐ χρὴ προΐεσθαι τὸν κηδόμενον φίλον ἀλλὰ χρῆσθαι· καὶ γὰρ ἐρώτησις ἐνίοις καὶ διήγησις καὶ ψόγος ὁμοίων ἐφ' ἑτέροις ἢ ἔπαινος ὥσπερ ἐνδόσιμον εἰς παρρησίαν ἐστίν. οἷον ἐλθεῖν Δημάρατον εἰς Μακεδονίαν ἐκ
10 Κορίνθου λέγουσι καθ' ὃν χρόνον ἐν διαφορᾷ πρὸς τὴν γυναῖκα καὶ τὸν υἱὸν ὁ Φίλιππος ἦν· ἀσπασαμένου δ' αὐτὸν τοῦ Φιλίππου καὶ πυθομένου πῶς πρὸς ἀλλήλους ἔχουσιν ὁμονοίας οἱ Ἕλληνες, εἰπεῖν τὸν Δημάρατον εὔνουν ὄντα καὶ
C συνήθη 'πάνυ γοῦν ὦ Φίλιππε καλόν ἐστί σοι πυνθάνεσθαι
15 περὶ τῆς Ἀθηναίων καὶ Πελοποννησίων ὁμοφροσύνης, τὴν δ' οἰκίαν περιορᾶν τὴν σεαυτοῦ τοσαύτης στάσεως καὶ διχονοίας γέμουσαν'. εὖ δὲ καὶ Διογένης, ὃς ἐπεὶ παρελθὼν εἰς τὸ τοῦ Φιλίππου στρατόπεδον, ὅτε τοῖς Ἕλλησιν ἐβάδιζε μαχούμενος, ἀνήχθη πρὸς αὐτόν, ὁ δ' ἀγνοῶν ἠρώτησεν εἰ κατάσκοπός ἐστι,
20 'πάνυ μὲν οὖν' ἔφη 'κατάσκοπος ὦ Φίλιππε τῆς ἀβουλίας σου καὶ ἀνοίας, δι' ἣν οὐδενὸς ἀναγκάζοντος ἔρχῃ περὶ βασιλείας καὶ τοῦ σώματος ὥρᾳ μιᾷ διακυβεύσων'. τοῦτο μὲν οὖν ἴσως σφοδρότερον· (**31**) ἕτερος δὲ καιρός ἐστι νουθεσίας ὅταν
D ὑπ' ἄλλων λοιδορηθέντες ἐφ' οἷς ἁμαρτάνουσι ταπεινοὶ γένων-
25 ται καὶ συσταλῶσιν. ᾧ χρῷτο ἂν ἐμμελῶς ὁ χαρίεις τοὺς μὲν λοιδοροῦντας ἀνακόπτων καὶ διακρουόμενος, ἰδίᾳ δ' αὐτὸς ἁπτόμενος τοῦ φίλου καὶ ὑπομιμνήσκων ὡς εἰ διὰ μηδὲν ἄλλο προσεκτέον αὐτοῖς, ὅπως γε μὴ θρασεῖς ὦσιν οἱ ἐχθροί. 'ποῦ

---

9 cf. 179c Vit. Alex. c. 9 17 cf. 606c

---

5 προωρίσθω D 7 [φίλον]? Wil. φίλων Re. (sed tum Plut. scripsisset τῶν φ.) 9 ἐκ κορ. om. C[1]Υ (add. M[2]Π) D 15 μὲν περὶ D 18 μαχούμ. ΛWα[2]AhS[1]D μαχόμ. O 22 διακινδυνεύσων FZK οὖν om. CD 28 προσ. ἐστιν ZC[2]MΠ αὐτῷ D

γάρ ἔστι τούτοις τὸ στόμα διᾶραι, τί δὲ πρός σ' εἰπεῖν, ἂν
ἀφῇς ταῦτα καὶ ῥίψῃς ἐφ' οἷς κακῶς ἀκούεις;' γίνεται γὰρ
οὕτω τὸ μὲν λυπηρὸν τοῦ λοιδοροῦντος, τὸ δ' ὠφέλιμον τοῦ
νουθετοῦντος. ἔνιοι δὲ κομψότερον, ἄλλους ψέγοντες, ἐπιστρέ-
φουσι τοὺς συνήθεις· κατηγοροῦσι γὰρ ἑτέρων ἃ πράττοντας E
ἐκείνους ἴσασιν. ὁ δ' ἡμέτερος καθηγητὴς Ἀμμώνιος ἐν δει- 6
λινῇ διατριβῇ τῶν γνωρίμων τινὰς αἰσθόμενος ἠριστηκότας
οὐχ ἁπλοῦν ἄριστον ἐκέλευσεν ἰδίῳ παιδὶ πληγὰς ἐμβαλεῖν
τὸν ἀπελεύθερον, ἐπειπὼν ὅτι χωρὶς ὄξους ἀριστᾶν οὐ δύνα-
ται. καὶ ἅμα πρὸς ἡμᾶς ἀπέβλεψεν, ὥστε τῶν ἐνόχων ἅψασθαι 10
τὴν ἐπιτίμησιν.

32. Ἔτι τοίνυν εὐλαβητέον ἐστὶν ἐν πολλοῖς παρρησίᾳ
χρῆσθαι πρὸς φίλον, ἐνθυμούμενον τὸ τοῦ Πλάτωνος. ἐπεὶ
γὰρ ὁ Σωκράτης ἥψατό τινος τῶν συνήθων σφοδρότερον ἐπὶ
ταῖς τραπέζαις διαλεγόμενος, 'οὐκ ἄμεινον ἦν' ὁ Πλάτων ἔφη 15
'ἰδίᾳ ταῦτα λελέχθαι;' καὶ ὁ Σωκράτης 'σὺ δ'' εἶπεν 'οὐκ ἄμει- F
νον ἂν ἐποίησας ἰδίᾳ πρὸς ἐμὲ τοῦτο εἰπών;' Πυθαγόρου
δὲ τραχύτερον ἐν πολλοῖς γνωρίμῳ προσενεχθέντος ἀπάγξασθαι
τὸ μειράκιον λέγουσιν, ἐκ τούτου δὲ μηδέποτε τὸν Πυθαγόραν
αὖθις ἄλλου παρόντος ἄλλον νουθετῆσαι. δεῖ γὰρ ὡς νοσή- 20
ματος οὐκ εὐπρεποῦς τῆς ἁμαρτίας τὴν νουθέτησιν καὶ ἀπο-
κάλυψιν ἀπόρρητον εἶναι | καὶ μὴ πανηγυρικὴν μηδ' ἐπι- 71
δεικτικὴν μηδὲ μάρτυρας καὶ θεατὰς συνάγουσαν. οὐ γὰρ
φιλικὸν ἀλλὰ σοφιστικὸν ἀλλοτρίοις ἐνευδοκιμεῖν σφάλμασι,
καλλωπιζόμενον πρὸς τοὺς παρόντας, ὥσπερ οἱ χειρουργοῦντες 25
ἐν τοῖς θεάτροις ἰατροὶ πρὸς ἐργολαβίαν. ἄνευ δὲ τῆς ὕβρεως,
ἣν οὐδεμιᾷ θεραπείᾳ προσεῖναι δίκαιόν ἐστι, καὶ τὸ τῆς κα-
κίας σκεπτέον φιλόνεικον καὶ αὔθαδες. οὐ γὰρ ἁπλῶς 'νουθε-
τούμενος ἔρως μᾶλλον πιέζει' κατ' Εὐριπίδην, (fr. 665) ἀλλ'

---

1 πρός σ' εἰπεῖν (Larseni) G[1] προσειπεῖν O 4 ἄλλον ΛC[2] M[2]Π ψέγ. GWD λέγοντες (-τος C[2]) O 9 τὸν ἀπελ. om. G[1] 14 ἐν ταῖς G 15 διαλεγομένου h 16 σὺ δ' οὐκ ἄμ. εἶπεν ἐπ. ἂν (ἂν om. F) FhD 20 αὖθις om. ΛCΥ (add. α[2]A) D 21 ἀποκ. G[1]C[2]MΠ ἀνακ. O cf. infra 71 c 24 εὐδ. XΛFZK

ἐὰν νουθετῇ τις ἐν πολλοῖς καὶ μὴ φειδόμενος, πᾶν νόσημα
καὶ πᾶν πάθος εἰς τὸ ἀναίσχυντον καθίστησιν. ὥσπερ οὖν ὁ
B *Πλάτων* (Legg. 729b) *τοὺς παρασκευάζοντας ἐν τοῖς νέοις*
αἰσχύνην γέροντας αὐτοὺς ἀξιοῖ πρῶτον αἰσχύνεσθαι τοὺς
5 *νέους, οὕτω τῶν φίλων ἡ δυσωπουμένη παρρησία δυσωπεῖ*
μάλιστα, καὶ τὸ μετ' εὐλαβείας ἀτρέμα προσιέναι καὶ ἅπτεσθαι
τοῦ ἁμαρτάνοντος ὑπερείπει καὶ διεργάζεται τὴν κακίαν ἀνα-
πιμπλαμένην τοῦ αἰδεῖσθαι τὸ αἰδούμενον. ὅθεν ἄριστα μὲν
ἔχει τό

10 *'ἄγχι σχὼν κεφαλήν, ἵνα μὴ πευθοίαθ' οἱ ἄλλοι',*

(*α* 157 et passim) *ἥκιστα δὲ πρέπει γαμετῆς ἀκουούσης ἄνδρα*
καὶ παίδων ἐν ὄψει πατέρα καὶ ἐραστὴν ἐρωμένου παρόντος
C *ἢ γνωρίμων διδάσκαλον ἀποκαλύπτειν· ἐξίστανται γὰρ ὑπὸ*
λύπης καὶ ὀργῆς ἐλεγχόμενοι παρ' οἷς εὐδοκιμεῖν ἀξιοῦσιν.
15 *οἶμαι δὲ καὶ Κλεῖτον οὐχ οὕτω παροξῦναι διὰ τὸν οἶνον, ὡς*
ὅτι πολλῶν παρόντων ἐδόκει κολούειν τὸν Ἀλέξανδρον. καὶ
Ἀριστομένης ὁ Πτολεμαίου καθηγητὴς ὅτι νυστάζοντα πρεσ-
βείας παρούσης ἐπάταξεν ἐξεγείρων, λαβήν τινα παρέσχε τοῖς
κόλαξι, προσποιουμένοις ἀγανακτεῖν ὑπὲρ τοῦ βασιλέως καὶ
20 *λέγουσιν 'εἰ τοσαῦτα κοπιῶν καὶ ἀγρυπνῶν κατηνέχθης, ἰδίᾳ*
σε νουθετεῖν ὀφείλομεν, οὐκ ἐναντίον ἀνθρώπων τοσούτων
D *προσφέρειν τὰς χεῖρας'. ὁ δὲ φαρμάκου κύλικα πέμψας ἐκέλευ-*
σεν ἐκπιεῖν τὸν ἄνθρωπον. Ἀριστοφάνης δὲ καὶ τὸν Κλέωνα
τοῦτο ἐγκαλεῖν φησιν ὅτι (Acharn. 503)

25 *'ξένων παρόντων τὴν πόλιν κακῶς λέγει'*

καὶ παροξύνειν τοὺς Ἀθηναίους. διὸ δεῖ σφόδρα φυλάττεσθαι
καὶ τοῦτο μετὰ τῶν ἄλλων τοὺς μὴ παρεπιδείκνυσθαι μηδὲ
δημαγωγεῖν ἀλλ' ὀνησιφόρως καὶ θεραπευτικῶς χρῆσθαι τῇ
παρρησίᾳ βουλομένους.

---

1 *νουθετεῖν* X^{1}Y^{1}S -*τῶν* VK 5 *τὸν φίλον* G 7 *ὑπερείδει* Z 8 *τὸν αἰδούμ.* GF^1 mg. *τὸ* (*τὸν* J) *καλούμενον* FZKJ *τὸ ἐπιδούμενον* NhSD 15 *κλεῖτος* ZKC^{2}M^2*Π* 16 *τὸν ἀλ.* *Γ*ZKY *ἀλ.* O 18 *ἐπάταξεν* D *ἐπάτησεν* O 25 *λέγει* C^{2}p M^2*Π*hSD *λέγοι* O 26 *παροξύνει* *Ω* corr. Wy. *καὶ π. τ. Ἀ.* secl. Pat. *σφόδρα* om. D 27 *τοὺς* D *τὸ* O

καὶ μὴν ὅπερ ὁ Θουκυδίδης (I 70) τοὺς Κορινθίους λέγοντας περὶ αὑτῶν πεποίηκεν, ὡς 'ἄξιοί' εἰσιν ἑτέροις 'ἐπενεγκεῖν ψόγον', οὐ κακῶς εἰρημένον, ἔδει παρεῖναι τοῖς παρρησιαζομένοις. Λύσανδρος μὲν γὰρ ὡς ἔοικε πρὸς τὸν ἐκ Μεγάρων E ἐν τοῖς συμμάχοις παρρησιαζόμενον ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἔφη 5 τοὺς λόγους αὐτοῦ πόλεως δεῖσθαι· παρρησίᾳ δὲ παντὸς ἀνδρὸς ἤθους ἴσως δεῖται, καὶ τοῦτ' ἀληθέστατόν ἐστιν ἐπὶ τῶν ἑτέρους νουθετούντων καὶ σωφρονιζόντων λεγόμενον. ὁ γοῦν Πλάτων ἔλεγε νουθετεῖν τῷ βίῳ τὸν Σπεύσιππον, ὥσπερ ἀμέλει καὶ Πολέμωνα Ξενοκράτης ὀφθεὶς μόνον ἐν τῇ διατριβῇ καὶ 10 ἀποβλέψας πρὸς αὐτὸν ἐτρέψατο καὶ μετέθηκεν. ἐλαφροῦ δὲ καὶ φαύλου τὸ ἦθος ἀνθρώπου λόγῳ παρρησίας ἁπτομένου περίεστι προσακοῦσαι τό (Eur. fr. 1086)

'ἄλλων ἰατρὸς αὐτὸς ἕλκεσιν βρύων'.

(33) Οὐ μὴν ἀλλ' ἐπεὶ φαύλους γε ὄντας αὐτοὺς ἑτέροις τε F τοιούτοις ὁμιλοῦντας ἐξάγει τὰ πράγματα πολλάκις εἰς τὸ νουθετεῖν, ἐπιεικέστατος ἂν εἴη τρόπος ὁ συνεμπλέκων καὶ συμπεριλαμβάνων ἁμηγέπη τῷ ἐγκλήματι τὸν παρρησιαζόμενον· ἐν ᾧ λέλεκται καὶ τό (Λ 313)

'Τυδείδη, τί παθόντε λελάσμεθα θούριδος ἀλκῆς;' 20

| καὶ τὸ (Θ 234) 72

'νῦν δ' οὐδ' ἑνὸς ἄξιοι εἰμὲν
Ἕκτορος'.

καὶ ὁ Σωκράτης οὕτως ἀτρέμα τοὺς νέους ἤλεγχεν, ὡς μηδ' αὐτὸς ἀπηλλαγμένος ἀμαθίας, ἀλλὰ μετ' ἐκείνων οἰόμενος δεῖν 25 ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι καὶ ζητεῖν τὸ ἀληθές. καὶ γὰρ εὔνοιαν καὶ πίστιν ἔχουσιν οἱ τὰ αὐτὰ μὲν ἁμαρτάνειν, ἐπανορθοῦσθαι δὲ τοὺς φίλους ὥσπερ αὑτοὺς δοκοῦντες. ὁ δὲ σεμνύνων ἑαυτὸν ἐν τῷ κολούειν ἕτερον, ὡς δή τις εἰλικρινὴς καὶ ἀπαθής,

---

4 190f Vit. Lys. c. 22   9 cf. 491f

---

2 ἀνάξιοι (-ον F) F (non v) KM²α¹D   9 ἔλεγε cf. 492a   τῷ βίῳ GX³WD   τὸν βίον O   12 ἁπτομένῳ D, sed verba non aurita sunt   19 ἐφ' ᾧ D, sed auditur τρόπῳ

ἂν μὴ πολὺ καθ' ἡλικίαν ᾖ προήκων μηδὲ ἔχων ἀρετῆς ὁμολογούμενον ἀξίωμα καὶ δόξης, ἐπαχθὴς φανεὶς καὶ βαρὺς
☐ οὐδὲν ὠφέλησεν. ὅθεν οὐχ ἁπλῶς ὁ Φοίνιξ ἐνέβαλε τὰ περὶ
B αὑτὸν ἀτυχήματα, δι' ὀργὴν ἐπιχειρήσαντος ἀνελεῖν τὸν πατέρα
5 καὶ ταχὺ μεταγνόντος, (*I* 461, cf. p. 26f, deest in Hom. codd.)

'ὡς μὴ πατροφόνος μετ' Ἀχαιοῖσιν καλεοίμην',

⟨ἀλλ'⟩ ἵνα μὴ δοκῇ νουθετεῖν ἐκεῖνον ὡς αὐτὸς ἀπαθὴς ὢν ὑπ' ὀργῆς καὶ ἀναμάρτητος. ἐνδύεται γὰρ ἠθικῶς τὰ τοιαῦτα, καὶ μᾶλλον εἴκουσι τοῖς ὁμοιοπαθεῖν ἀλλὰ μὴ περιφρονεῖν
10 δοκοῦσιν.

ἐπεὶ δ' οὔτε φῶς λαμπρὸν ὄμματι φλεγμαίνοντι προσοιστέον, οὔτ' ἐμπαθὴς ψυχὴ παρρησίαν ἀναδέχεται καὶ νουθεσίαν ἄκρατον, ἐν τοῖς χρησιμωτάτοις ἐστὶ τῶν βοηθημάτων ὁ παραμιγνύμενος ἐλαφρὸς ἔπαινος, ὥσπερ ἐν τούτοις (*N* 116)

C 'ὑμεῖς δ' οὐκέτι καλὰ μεθίετε θούριδος ἀλκῆς
16 πάντες ἄριστοι ἐόντες ἀνὰ στρατόν. οὐδ' ἂν ἔγωγε
ἀνδρὶ μαχεσσαίμην ὅστις πολέμοιο μεθείη
λυγρὸς ἐών· ὑμῖν δὲ νεμεσσῶμαι περὶ κῆρι

καί (*E* 171)

20 'Πάνδαρε, ποῦ τοι τόξον ἰδὲ πτερόεντες ὀιστοί
καὶ κλέος, ᾧ οὔ τίς τοι ἐρίζεται ἐνθάδε γ' ἀνήρ;'

σφόδρα δ' ἐμφανῶς ἀνακαλεῖται καὶ τὰ τοιαῦτα τοὺς ὑποφερομένους (Eur. Phoen. 1688)

☐ 'ὁ δ' Οἰδίπους ποῦ καὶ τὰ κλείν' αἰνίγματα;'

25 καί (Eur. Herc. 1250)

☐ 'ὁ πολλὰ δὴ τλὰς Ἡρακλῆς λέγει τάδε;'

D οὐ γὰρ μόνον ἀνίησι τοῦ ψόγου τὸ τραχὺ καὶ κολουστικόν, ἀλλὰ καὶ ζῆλον ἐμποιεῖ πρὸς ἑαυτὸν αἰδουμένῳ τὰ αἰσχρὰ τῇ τῶν καλῶν ὑπομνήσει καὶ παράδειγμα ποιουμένῳ τῶν βελ-
30 τιόνων ἑαυτόν. ὅταν δ' ἑτέρους οἷον ἥλικας ἢ πολίτας ἢ συγ-

---

3—4 τὰ ἑαυτοῦ D 6 ἐν ἀχ. C*T* (corr. M²*Π*) D 7 add. Pat. 9 ὁμοπ. G¹C²YM*Π*N 21 γ' ἀνήρ om. C¹*T* (add. M²*Π*) D 27 κολ. Reiskii confirmat G (κολουτικὸν καὶ κελευστικόν) κελευστικόν O

γενεῖς ἀντιπαραβάλλωμεν, ἄχθεται καὶ διαγριαίνεται τὸ φιλόνικον τῆς κακίας, καὶ τοῦτο πολλάκις εἴωθεν ὑποφωνεῖν μετ' ὀργῆς 'τί οὖν οὐκ ἄπει πρὸς τοὺς ἐμοῦ κρείττονας, ἐμοὶ δὲ μὴ παρέχεις πράγματα;' φυλακτέον οὖν ἑτέρους ἐπαινεῖν παρρησιαζόμενον πρὸς ἑτέρους, ἂν μὴ νὴ Δία γονεῖς ὦσιν. 5 ὡς Ἀγαμέμνων (E 800)

'ἦ ὀλίγον οἱ παῖδα ἐοικότα γείνατο Τυδεύς', E

καὶ ὁ ἐν τοῖς Σκυρίοις Ὀδυσσεύς (Tr. ad. 9)

'σὺ δ', ὦ τὸ λαμπρὸν φῶς καταισχύνων γένους,
ξαίνεις, ἀρίστου πατρὸς Ἑλλήνων γεγώς;' 10

34. Ἥκιστα δὲ προσήκει νουθετούμενον ἀντινουθετεῖν καὶ παρρησίᾳ παρρησίαν ἀντεκφέρειν· ταχὺ γὰρ ἐκκαίει καὶ ποιεῖ διαφοράν, καὶ ὅλως οὐκ ἀντιπαρρησιαζομένου δόξειεν ἂν ἀλλὰ παρρησίαν μὴ φέροντος ὁ τοιοῦτος ὠθισμὸς εἶναι. βέλτιον οὖν ὑπομένειν τὸν νουθετεῖν δοκοῦντα φίλον· ἂν γὰρ ὕστερον 15 αὐτὸς ἁμαρτάνῃ καὶ δέηται νουθεσίας, αὐτὸ τοῦτο τῇ παρρησίᾳ τρόπον τινὰ παρρησίαν δίδωσιν. ὑπομιμνησκόμενος γὰρ F ἄνευ μνησικακίας ὅτι τοὺς φίλους καὶ αὐτὸς εἰώθει μὴ περιορᾶν ἁμαρτάνοντας ἀλλ' ἐξελέγχειν καὶ διδάσκειν, μᾶλλον ἐνδώσει καὶ παραδέξεται τὴν ἐπανόρθωσιν, ὡς οὖσαν εὐνοίας 20 καὶ χάριτος οὐ μέμψεως ἀνταπόδοσιν οὐδ' ὀργῆς.

35. | Ἔτι τοίνυν ὁ μὲν Θουκυδίδης (II 64) φησὶν 'ὅστις 73 ἐπὶ μεγίστοις τὸ ἐπίφθονον λαμβάνει, ὀρθῶς βουλεύεται'· τῷ δὲ φίλῳ προσήκει τὸ ἐκ τοῦ νουθετεῖν ἐπαχθὲς ὑπὲρ μεγάλων ἀναδέχεσθαι καὶ σφόδρα διαφερόντων. ἂν δ' ἐπὶ πᾶσι καὶ 25 πρὸς πάντα δυσκολαίνῃ καὶ μὴ φιλικῶς ἀλλὰ παιδαγωγικῶς προσφέρηται τοῖς συνήθεσιν, ἀμβλὺς ἐν τοῖς μεγίστοις νουθετῶν ἔσται καὶ ἄπρακτος, ὥσπερ ἰατρὸς δριμὺ φάρμακον ἢ πικρὸν ἀναγκαῖον δὲ καὶ πολυτελὲς εἰς πολλὰ καὶ μικρὰ καὶ

25 sq. cf. 818 b

1 παραβάλλωμεν ἢ συγγ. CTD (-βάλωμεν ΠD) 4 παρέχεις JM²ΠD -χῃς O 8 σκυρ. G²X³CY²pM²ΠΔ κυρ. O 9 φῶς om. hSD νῦν κατ. γένος D 12 ἀντεισφ. F (non v) K 16 αὐτῷ τούτῳ ci. Pasquali 24 καὶ ὑπὲρ F (non v) C

οὐκ ἀναγκαῖα τὴν παρρησίαν κατακεχρημένος. αὐτὸς μὲν οὖν σφόδρα φυλάξεται τὸ συνεχὲς καὶ φιλαίτιον· ἑτέρου δὲ μικρο- B *λογουμένου περὶ πάντα καὶ παρασυκοφαντοῦντος ὥσπερ ἐνδόσιμον ἕξει πρὸς τὰ μείζονα τῶν ἁμαρτημάτων. καὶ γὰρ* 5 *ἰατρὸς Φυλότιμος ἐμπύου περὶ ἧπαρ ἀνθρώπου δείξαντος αὐτῷ τὸν δάκτυλον ἡλκωμένον 'οὐκ ἔστι σοι' εἶπεν 'ὦ τᾶν περὶ παρωνυχίας'. οὐκοῦν καὶ τῷ φίλῳ δίδωσιν ὁ καιρὸς εἰπεῖν πρὸς τὸν ἐπὶ μικροῖς καὶ μηδενὸς ἀξίοις ἐγκαλοῦντα 'τί παιδιὰς καὶ πότους καὶ φλυάρους λέγομεν; οὗτος, ὦ τᾶν, ἀπο-* 10 *πεμψάσθω τὴν ἑταίραν ἢ παυσάσθω κυβεύων, καὶ τὰ ἄλλα θαυμαστὸς ἡμῖν ἄνθρωπος ἔσται'. ὁ γὰρ εἰς τὰ μικρὰ συγγνώμην λαβὼν οὐκ ἀηδῶς εἰς τὰ μείζονα τῷ φίλῳ παρρησίαν* C *δίδωσιν· ὁ δ' ἐγκείμενος ἀεὶ καὶ πανταχοῦ πικρὸς καὶ ἀτερπὴς καὶ πάντα γινώσκων καὶ πολυπραγμονῶν οὐδὲ παισὶν* 15 *ἀνεκτὸς οὐδ' ἀδελφοῖς, ἀλλὰ καὶ δούλοις ἀφόρητος.*

36. *Ἐπεὶ δ' οὔτε τῷ γήρᾳ πάντα πρόσεστι κακὰ κατ' Εὐριπίδην* (Phoen. 528) *οὔτε τῇ τῶν φίλων ἀβελτερίᾳ, δεῖ μὴ μόνον ἁμαρτάνοντας ἀλλὰ καὶ κατορθοῦντας ἐπιτηρεῖν τοὺς φίλους, καὶ νὴ Δία προθύμως ἐπαινεῖν τὸ πρῶτον, εἶτα ὥσπερ* 20 *ὁ σίδηρος πυκνοῦται τῇ περιψύξει καὶ δέχεται τὴν στόμωσιν ἀνεθεὶς πρῶτον ὑπὸ θερμότητος καὶ μαλακὸς γενόμενος, οὕτω τοῖς φίλοις διακεχυμένοις καὶ θερμοῖς οὖσιν ὑπὸ τῶν ἐπαί-* D *νων ὥσπερ βαφὴν ἀτρέμα τὴν παρρησίαν ἐπάγειν. δίδωσι γὰρ ὁ καιρὸς εἰπεῖν 'ἆρα ἄξιον ἐκεῖνα τούτοις παραβάλλειν; ὁρᾷς* 25 *τὸ καλὸν οἵους καρποὺς ἀποδίδωσι; ταῦτα ἀπαιτοῦμεν οἱ φίλοι, ταῦτά ἐστιν οἰκεῖα, πρὸς ταῦτα πέφυκας· ἐκεῖνα δ' ἀποδιοπομπητέον* (Z 347)

'εἰς ὄρος ἢ εἰς κῦμα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης'.

---

19 sq. cf. 136 a 734 a saepius

---

1 *τὴν παρρ.* Pat. *τῇ παρρησίᾳ* Ω *διελὼν* quod ante *τῇ* add. Vulc. deest in Ω cf. 818 b 3 *παρὰ π.* C²MΠ 5 *φιλότιμος* Ω cf. supra 43 a *ἐμπ. τὸ ἧπαρ* D 7 Post *παρων.* add. *ὁ λόγος* D cf. 43 a 9 *φλυαρίας* XΛ 11 *ἀνθρώποις* NhS *ἔσται* Hch. *ἐστιν* Ω 17 *δεῖ* G²KC²MΠ *δεῖ δὲ* (*δὴ* Λ) O 22 *τοῖς φ.* seclud. Pat.

ὡς γὰρ ἰατρὸς εὐγνώμων βούλοιτ' ἂν ὕπνῳ καὶ τροφῇ μᾶλλον ἢ καστορίῳ καὶ σκαμωνίῳ τὸ νόσημα λῦσαι τοῦ κάμνοντος, οὕτω καὶ φίλος ἐπιεικὴς καὶ πατὴρ χρηστὸς καὶ διδάσκαλος ἐπαίνῳ μᾶλλον ἢ ψόγῳ χαίρει πρὸς ἐπανόρθωσιν ἤθους χρώμενος. οὐδὲν γὰρ ἄλλο ποιεῖ τὸν παρρησιαζόμενον ἥκιστα λυ- E πεῖν καὶ μάλιστα θεραπεύειν ἢ τὸ φειδόμενον ὀργῆς ἐν ἤθει 6 καὶ μετ' εὐνοίας προσφέρεσθαι τοῖς ἁμαρτάνουσιν. ὅθεν οὔτε ἀρνουμένους δεῖ πικρῶς ἐξελέγχειν οὔτε κωλύειν ἀπολογουμένους, ἀλλὰ καὶ προφάσεις εὐσχήμονας ἀμωσγέπως συνεκπορίζειν καὶ τῆς χείρονος αἰτίας ἀφιστάμενον αὐτὸν ἐνδιδόναι 10 μετριωτέραν, ὡς ὁ Ἕκτωρ (Z 326)

'δαιμόνι', οὐ μὲν καλὰ χόλον τόνδ' ἔνθεο θυμῷ'

πρὸς τὸν ἀδελφόν, ὡς οὐκ ἀπόδρασιν οὐδὲ δειλίαν οὖσαν ἀλλ' ὀργὴν τὴν ἐκ τῆς μάχης ἀναχώρησιν αὐτοῦ. καὶ πρὸς τὸν Ἀγα- F μέμνονα ὁ Νέστωρ (*I* 109) 15

'σὺ δὲ σῷ μεγαλήτορι θυμῷ
εἴξας —'.

ἠθικώτερον γὰρ οἶμαι τοῦ 'ἠδίκησας' καὶ 'ἠσχημόνησας' τὸ 'οὐκ ἐπέστησας' καὶ 'ἠγνόησας', καὶ τὸ 'μὴ φιλονίκει πρὸς τὸν ἀδελφὸν' ἢ τὸ 'μὴ φθόνει τῷ ἀδελφῷ', καὶ τὸ 'φύγε τὴν γυ- 20 ναῖκα διαφθείρουσαν' | ἢ τὸ 'παῦσαι τὴν γυναῖκα διαφθεί- 74 ρων'· τοιοῦτον γὰρ ἡ θεραπευτικὴ παρρησία ζητεῖ τρόπον, ἡ δὲ †πρακτικὴ τὸν ἐναντίον. ὅταν γὰρ ἢ μέλλοντας ἁμαρτάνειν ἐκκροῦσαι δεήσῃ πρὸς ὁρμήν τινα βίαιον ἱσταμένους ἐξ ἐναντίας φερομένην ἢ πρὸς τὰ καλὰ μαλακῶς καὶ ἀπροθύμως ἔχον- 25 τας ἐντεῖναι καὶ παρορμῆσαι θελήσωμεν, εἰς αἰτίας δεῖ μεταφέρειν ἀτόπους καὶ μὴ πρεπούσας τὸ γινόμενον. ὡς ὁ παρὰ Σοφοκλεῖ (fr. 141) τὸν Ἀχιλλέα παροξύνων Ὀδυσσεὺς οὔ φησιν ὀργίζεσθαι διὰ τὸ δεῖπνον, ἀλλ'

9 καὶ om. Y (habet p) M[1]ND εὔσχημον D 10 ἀφ. Pat. ἀφισταμένους Ω αὐτοὺς D ἐκδ. D 11 μετριωτέραν D -ώτερον O ὡς om. D 17 voluitne Pl. εἶξας? Po. 18. 19 ἠσχ. καὶ οὐκ ἐπέστησας τὸ ἠγνόησας Ω corr. Amyot 23 προφυλακτικὴ ci. Po. προτρεπτικὴ? Wil. τὸν ἐν. ΓZC τὸ ἐν. O 24 ἐνιστ. ci. Bern. 25 [φερομένην]? Po. 26 παραφέρειν NhS περιφ. D

'ἤδη' φησί 'τὰ Τροίας εἰσορῶν ἑδώλια
δέδοικας;'

B καὶ πρὸς ταῦτα πάλιν τοῦ Ἀχιλλέως διαγανακτοῦντος καὶ ἀποπλεῖν λέγοντος

5 'ἐγᾦδ' ὃ φεύγεις, οὐ τὸ μὴ κλύειν κακῶς,
ἀλλ' ἐγγὺς Ἕκτωρ ἐστί· θυμαίνειν καλόν'.

τὸν μὲν οὖν θυμοειδῆ καὶ ἀνδρώδη δειλίας δόξῃ, τὸν δὲ σώφρονα καὶ κόσμιον ἀκολασίας, τὸν δ' ἐλευθέριον καὶ μεγαλοπρεπῆ μικρολογίας καὶ φιλαργυρίας δεδιττόμενοι παρορμῶσι 10 πρὸς τὰ καλὰ καὶ τῶν αἰσχρῶν ἀπελαύνουσι, μέτριοι μὲν ἐπὶ τοῖς ἀνηκέστοις ἐξεταζόμενοι καὶ τὸ λυπούμενον καὶ τὸ συναλγοῦν πλέον ἐν τῷ παρρησιάζεσθαι τοῦ ψέγοντος ἔχοντες, ἐν C δὲ ταῖς κωλύσεσι τῶν ἁμαρτανομένων καὶ πρὸς τὰ πάθη διαμάχαις σφοδροὶ καὶ ἀπαραίτητοι καὶ συνεχεῖς ὄντες· οὗτος γὰρ 15 ὁ καιρὸς εὐνοίας ἀθρύπτου καὶ παρρησίας ἀληθινῆς ἐστι. τῷ δὲ ψέγειν τὰ πραχθέντα καὶ τοὺς ἐχθροὺς κατ' ἀλλήλων ὁρῶμεν χρωμένους, ὥσπερ Διογένης ἔλεγεν ὅτι τῷ μέλλοντι σῴζεσθαι δεῖ φίλους ἀγαθοὺς ἢ διαπύρους ἐχθροὺς ὑπάρχειν· οἳ μὲν γὰρ διδάσκουσιν, οἳ δ' ἐλέγχουσι. βέλτιον δὲ τὰς ἁμαρ-20 τίας φυλάττεσθαι τοῖς συμβουλεύουσι πειθόμενον ἢ μετανοεῖν ἁμαρτόντα διὰ τοὺς κακῶς λέγοντας. καὶ διὰ τοῦτο δεῖ καὶ περὶ τὴν παρρησίαν φιλοτεχνεῖν, ὅσῳ μέγιστόν ἐστι καὶ κρά-D τιστον ἐν φιλίᾳ φάρμακον, εὐστοχίας τε καιροῦ μάλιστα καὶ κράσεως μέτρον ἐχούσης ἀεὶ δεομένην. **37.** Ἐπεὶ τοίνυν, ὥσπερ 25 εἴρηται, πολλάκις ἡ παρρησία †τῷ θεραπεύοντι λυπηρὰ ὑπάρχει δεῖ μιμεῖσθαι τοὺς ἰατρούς· οὔτε γὰρ ἐκεῖνοι τέμνοντες ἐν τῷ πονεῖν καὶ ἀλγεῖν καταλείπουσι τὸ πεπονθός, ἀλλ' ἐνέβρεξαν προσηνῶς καὶ κατηόνησαν, οὔτε οἱ νουθετοῦντες ἀστείως τὸ

17 cf. 82a 89b 25 ὥσπερ εἴρ. 66d 26 cf. 46e

6 θυμαίνειν GXΛF mg. (οὐ μαίνειν text.) υ mg. οὐ θυμ. K οὐ μένειν O 10 ἐπὶ] ἐν ΥD 11 τὸ λυποῦν FK 13 καὶ τῷ πρὸς X[3]ΛY[2] διαμαχαῖς GD διαμάχεσθαι O 24 δεομένη X[1]D 25 τῷ θεραπευομένῳ λυπηρὰ πέφυκε D Aliud latet, fort. τῆς παρρησίας τὸ θεραπεῦον λυπηρὸν ὑπ. Pat. 28 καταιόνησαν G a. c. XFKY

πικρὸν καὶ δηκτικὸν προσβαλόντες ἀποτρέχουσιν, ἀλλ' ὁμιλίαις ἑτέραις καὶ λόγοις ἐπιεικέσιν ἐκπραΰνουσι καὶ διαχέουσιν, ὥσπερ οἱ λιθοξόοι τὰ πληγέντα καὶ περικοπέντα τῶν ἀγαλμάτων ἐπιλεαίνοντες καὶ γανοῦντες. ὁ δὲ πληγεὶς μὲν τῇ παρρησίᾳ καὶ E *χαραχθείς, ἀφεθεὶς δὲ τραχὺς καὶ οἰδῶν καὶ ἀνώμαλος ὑπ'* 5 *ὀργῆς δυσανάκλητος αὖθίς ἐστι καὶ δυσπαρηγόρητος. διὸ καὶ τοῦτο δεῖ παραφυλάττειν ἐν τοῖς μάλιστα τοὺς νουθετοῦντας καὶ μὴ προαπολείπειν, μηδὲ ποιεῖσθαι πέρας ὁμιλίας καὶ συνουσίας τὸ λυποῦν καὶ παροξῦνον τοὺς συνήθεις.*

5. 10

ΠΩΣ ΑΝ ΤΙΣ ΑΙΣΘΟΙΤΟ ΕΑΥΤΟΥ ΠΡΟΚΟΠΤΟΝΤΟΣ ΕΠ' ΑΡΕΤΗΙ 75

(Plan. 3)

1. *Τίς τῶν λόγων, ὦ Σόσσιε Σενεκίων, σώσει τὴν αὑτοῦ* B *βελτιουμένου πρὸς ἀρετὴν συναίσθησιν, εἰ μηδεμίαν αἱ προ-* 15 *κοπαὶ ποιοῦσι τῆς ἀφροσύνης ἄνεσιν, ἀλλ' ἴσῳ σταθμῷ πᾶσιν ἡ κακία περιτιθεμένη* (Soph. fr. 756) □

'μολυβδὶς ὥστε δίκτυον κατέσπασεν;'

οὐδὲ γὰρ ἐν μουσικοῖς τις ἢ γραμματικοῖς ἐπιδιδοὺς ἂν γνοίη μηδὲν ἐν τῷ μανθάνειν ἀπαρύτων τῆς περὶ ταῦτα ἀμαθίας 20 *ἀλλ' ἴσης ἀεὶ τῆς ἀτεχνίας αὐτῷ παρούσης, οὐδὲ κάμνοντι θεραπεία μὴ ποιοῦσα ῥᾳστώνην μηδὲ κουφισμὸν ἁμωσγέπως τοῦ νοσήματος ὑπείκοντος καὶ χαλῶντος αἴσθησιν ἂν παρέχοι διαφορᾶς, πρὶν εἰλικρινῆ τὴν ἐναντίαν ἕξιν ἐγγενέσθαι παντάπασι τοῦ σώματος ἀναρρωσθέντος. ἀλλ' ὥσπερ ἐν τούτοις* C

Plan. 3. Cat. Lampr. 87. Codd. GXFΔKJWCYqMαA(V)ZbN (maiorem partem deest) hD (usque ad 150, 14). Γ = G¹X¹F, x = X³Δ, Π = αA, Θ = Zb

4 *περιγαν.* FK 5 *ἀφ. δὲ* om. C¹ 8 *προσαπολ.* X¹FZKYp Tit. *πρὸς ἀρετὴν* Cat. Lampr. 15 *βελτιουμένου* (*-μένην* K²J) *τινος* KJ 17 *περιτ.* Emp. *περιθεμένη* Ω 19 *ἂν* K mg. D om. O 21 *αὐτῷ τῆς ἀτ. ἀεὶ* MΠΘh

οὐ προκόπτουσιν, ἂν προκόπτοντες ἀνέσει τοῦ βαρύνοντος οἷον ἐπὶ ζυγοῦ πρὸς τοὐναντίον ἀναφερόμενοι μὴ γινώσκωσι τὴν μεταβολήν, οὕτως ἐν τῷ φιλοσοφεῖν οὔτε τινὰ προκοπὴν οὔτε προκοπῆς αἴσθησιν ἀπολειπτέον, εἰ μηθὲν ἡ ψυχὴ μεθ-
5 ίησι μηδ' ἀποκαθαίρεται τῆς ἀβελτερίας, ἀλλ' ἄχρι τοῦ λαβεῖν τὸ ἄκρον ἀγαθὸν καὶ τέλειον ἀκράτῳ τῷ κακῷ χρῆται.
□ καὶ γὰρ ἀκαρεῖ χρόνου καὶ ὥρας ἐκ τῆς ὡς ἔνι μάλιστα φαυλότητος εἰς οὐκ ἔχουσαν ὑπερβολὴν ἀρετῆς διάθεσιν μεταβα-
□ λὼν ὁ σοφός, ἧς οὐδ' ἐν χρόνῳ πολλῷ μέρος ἀφεῖλε κακίας,
D ἅμα πᾶσαν ἐξαίφνης ἀποπέφευγε. καίτοι ἤδη ταῦτά γε λέγον-
11 τας οἶσθα δήπου πάλιν πολλὰ παρέχοντας αὐτοῖς πράγματα καὶ μεγάλας ἀπορίας περὶ τοῦ διαλεληθότος, ὃς αὐτὸς ἑαυτὸν οὔπω κατείληφε γεγονὼς σοφός, ἀλλ' ἀγνοεῖ καὶ ἀμφιδοξεῖ τῷ κατὰ μικρὸν ἐν χρόνῳ πολλῷ τὰ μὲν ἀφαιροῦντι τὰ δὲ
15 προστιθέντι γινομένην τὴν ἐπίδοσιν καθάπερ πορείαν τῇ ἀρετῇ λαθεῖν ἀτρέμα προσμίξασαν. εἰ δέ γ' ἦν τάχος τοσοῦτον τῆς
□ μεταβολῆς καὶ μέγεθος, ὥστε τὸν πρωῒ κάκιστον ἑσπέρας γεγονέναι κράτιστον, ἂν δ' οὕτω τινὶ συντύχῃ τὰ τῆς μεταβολῆς,
E καταδαρθόντα φαῦλον ἀνεγρέσθαι σοφὸν καὶ προσειπεῖν ἐκ
20 τῆς ψυχῆς μεθεικότα τὰς χθιζὰς ἀβελτερίας καὶ ἀπάτας (Eur. Iph. T. 569)

'ψευδεῖς ὄνειροι, χαίρετ'· οὐδὲν ἦτ' ἄρα',

τίς ⟨ἂν⟩ ἀγνοήσειεν ἑαυτοῦ διαφορὰν ἐν αὑτῷ τοσαύτην γενομένην καὶ φρόνησιν ἀθρόον ἐκλάμψασαν; ἐμοὶ μὲν γὰρ δο-
25 κεῖ μᾶλλον ἄν τις, ὡς ὁ Καινεύς, γενόμενος κατ' εὐχὴν ἀνὴρ

8sq. St. V. Fr. III 539 19 cf. 1057 f

3 ἐν τῷ φ. GxC²D ἐν τοῖς φ. O ἐπαγγελλομένοις post φ. add. FqM mg. α²AΘN mg. S 4 ἀποληπτ. W ὑποληπτ. xC²D 6 τὸ ἄκρον] ἄκρατον τὸ D 8 μεταβάλοι ἂν xC²A²Θ 10 ἅμα D ἀλλὰ (in G erasum, om. q) O λέγοντας] Stoicos intellege. Librum περὶ τοῦ διαλεληθότος scripsit Chrysippus καίτοι καὶ μὴ ταῦτά γε λέγ. (sc. ἡμᾶς) ci. Wil. γε ἤδη ταῦτα γε C Cum ἤδη ... οἶσθα cf. ἤδη ἴσμεν 162f 13 ἀγνοεῖ καὶ ΓΛC²M²ΠΘ om. O 14 τῷ G³p² ὡς D τὸ O ten. Wil. Post μικρὸν deest D 18 κάλλιστον xC² ἂν δὲ] ἢ ἂν xC² οὐδὲ G² 19 καταδαρθέντα Ω corr. Wy. 23 add. Vulc.

ἐκ γυναικὸς ἀγνοῆσαι τὴν μετακόσμησιν, ἢ σώφρων καὶ φρόνιμος καὶ ἀνδρεῖος ἐκ δειλοῦ καὶ ἀνοήτου καὶ ἀκρατοῦς ἀποτελεσθεὶς καὶ μεταβαλὼν εἰς θεῖον ἐκ θηριώδους βίον ἀκαρὲς διαλαθεῖν αὐτόν. (2.) Ἀλλ' ὀρθῶς μὲν εἴρηται τό 'πρὸς στάθμη πέτρον τίθεσθαι, μή τι πρὸς πέτρῳ στάθμην'. οἵ δὲ F μὴ τιθέμενοι τὰ δόγματα πρὸς τοῖς πράγμασιν ἀλλὰ τὰ πράγ- 6 ματα πρὸς τὰς ἑαυτῶν ὑποθέσεις ὁμολογεῖν μὴ πεφυκότα καταβιαζόμενοι πολλῶν ἀποριῶν ἐμπεπλήκασι φιλοσοφίαν, μεγίστης δὲ τῆς εἰς μίαν ὁμοῦ | κακίαν πάντας ἀνθρώπους πλὴν 76 ἑνὸς τοῦ τελείου τιθεμένης, ὑφ' ἧς αἴνιγμα γέγονεν ἡ λεγο- 10 μένη προκοπή, μικρὸν ἀπολείπουσα ἐσχάτης ἀφροσύνης, τοὺς δὲ ⟨μὴ⟩ πάντων ἅμα παθῶν καὶ νοσημάτων ἀφειμένους ἅπαντας ἔτι τοῖς μηδενὸς ἀπηλλαγμένοις τῶν κακίστων ὁμοίως παρέχουσα κακοδαιμονοῦντας. οὗτοι μὲν οὖν ἑαυτοὺς ἐλέγχουσιν, ἐν μὲν ταῖς σχολαῖς ἴσην ἀδικίαν τὴν Ἀριστείδου τῇ 15 Φαλάριδος τιθέμενοι, καὶ δειλίαν τὴν Βρασίδου τῇ Δόλωνος, καὶ νὴ Δία τῆς Μελήτου μηδ' ὁτιοῦν τὴν Πλάτωνος ἀγνωμοσύνην διαφέρουσαν, ἐν δὲ τῷ βίῳ καὶ τοῖς πράγμασιν ἐκείνους μὲν ἐκτρεπόμενοι καὶ φεύγοντες ὡς ἀμειλίκτους, τούτοις B δ' ὡς ἀξίοις πολλοῦ τὰ μέγιστα καὶ χρώμενοι καὶ πιστεύοντες. 20

3. Ἡμεῖς δὲ παντὶ γένει κακοῦ, μάλιστα δὲ τῷ περὶ ψυχὴν ἀτάκτῳ καὶ ἀορίστῳ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐγγινόμενον ὁρῶντες (ᾗ καὶ διαφέρουσιν αἱ προκοπαὶ καθάπερ σκιᾶς ἀνέσει τῆς μοχθηρίας, τοῦ λόγου διαφωτίζοντος ἀτρέμα τὴν ψυχὴν καὶ διακαθαίροντος) οὐκ ἄλογον οἰόμεθα τὴν συναίσθησιν 25 εἶναι τῆς μεταβολῆς ὥσπερ ἐκ βυθοῦ τινος ἀναφερομένοις, ἀλλ' ἔχουσαν ἐπιλογισμούς. ὧν σκόπει τὸν πρῶτον εὐθύς,

5 sq. St. V. Fr. III 535

8 ἀκαρεῖ (vel -εὶ vel -ῇ) xWMΠ 8 φιλ. Γ τὴν φ. O cf. 77 a 79 a 12 μὴ add. Wy. ἅπαντας Pat. ἀπ' (ὑπ' Λ) αὐτῆς Ω 15—16 τῇ Φ.] τῆς Φ. GFJM[1]N[1]h 16 Post τιθέμενοι deest N[1] 17 τὴν μελ. . . . τῆς πλ. MΠΘ ἀγνωμοσύνης Πh 24 τοῦ λ. Λ ὑπὸ τοῦ λ. O 26 ἀναφερομένης X[1]Λ -μένην h 27 σκ. τὸν G[2]X[3]C[3] ἐσκόπει τὸν Γ ἐσκόπει (σκ. A[2]) τὸ vel ἐσκοπεῖτο (ἐπισκ. Z) O

εἰ, καθάπερ οἱ πρὸς ἀχανὲς θέοντες ἱστίοις πέλαγος ἅμα τῷ
C χρόνῳ πρὸς τὴν τοῦ πνεύματος ῥύμην ἀναμετροῦνται τὸν δρό-
μον, ὅσον εἰκὸς ἐν τοσούτῳ γ' ἐντόνως ὑπὸ τοσαύτης κομι-
ζομένοις ἠνύσθαι δυνάμεως, οὕτως ἄν τις ἐν φιλοσοφίᾳ τὸ
5 ἐνδελεχὲς καὶ τὸ συνεχὲς τῆς πορείας καὶ μὴ πολλὰς διὰ μέσου
ποιούμενον ἐπιστάσεις, εἶτ' αὖθις ὁρμὰς καὶ ἐπιπηδήσεις, ἀλλὰ
λείως καὶ ὁμαλῶς τοῦ πρόσθεν ἐπιλαμβανόμενον ἀεὶ καὶ διιὸν
ἀπταίστως διὰ τοῦ λόγου τεκμήριον ἑαυτῷ ποιήσαιτο προκο-
πῆς. τὸ γὰρ (Hes. OD 361)

10 'εἰ καὶ σμικρὸν ἐπὶ σμικρῷ καταθεῖο
καὶ θαμὰ τοῦθ' ἔρδοις'

οὐ πρὸς ἀργυρίου μόνον αὔξησιν εἴρηται καλῶς, ἀλλ' εἰς
D ἅπαντα ποιεῖ, μάλιστα δ' εἰς ἀρετῆς ἐπίδοσιν, πολὺ καὶ τελε-
σιουργὸν ἔθος τοῦ λόγου προσλαμβάνοντος· αἱ δ' ἀνωμαλίαι
15 καὶ ἀμβλύτητες τῶν φιλοσοφούντων οὐ μονὰς ποιοῦσι ⟨καὶ⟩
ἐποχὰς ὥσπερ ἐν ὁδῷ τῆς προκοπῆς, ἀλλὰ ἀναλύσεις, ἀεὶ τῷ
παρείκοντι κατὰ σχολὴν τῆς κακίας ἐπιτιθεμένης καὶ πρὸς
τοὐναντίον ἀνθυποφερούσης. τοὺς μὲν γὰρ πλάνητας οἱ μα-
θηματικοὶ στηρίζειν λέγουσι παυσαμένης τῆς εἰς τοὔμπροσθεν
20 αὐτῶν πορείας, ἐν δὲ τῷ φιλοσοφεῖν οὐκ ἔστι ληγούσης διά-
λειμμα προκοπῆς οὐδὲ στηριγμός, ἀλλ' ἀεί τινας ἔχουσα κινή-
σεις ἡ φύσις ὥσπερ ἐπὶ ζυγοῦ ῥέπειν ἐθέλει καὶ κατατείνεσθαι
E ταῖς βελτίοσιν, ἢ ταῖς ἐναντίαις οἴχεται φερομένη πρὸς τὸ χεῖ-
ρον. ἂν οὖν κατὰ τὸν δοθέντα χρησμὸν ὑπὸ τοῦ θεοῦ 'Κιρ-
25 ῥαίοις πάντ' ἤματα καὶ πάσας νύκτας πολεμεῖν' οὕτω συνίδῃς
σεαυτὸν ἡμέρας τε καὶ νύκτωρ ἀεὶ τῇ κακίᾳ διαμεμαχημένον,

24 Aeschin. 3, 108 cf. v. Sol. c. 11

2 ῥύμην KJh ῥώμην 0 3 ὅσον Mez. ὡς Ω γ' ἐντ. Pat. γεγονὼς (-νόσιν Mα -νέναι xΛ om. Z) Ω 4 ἠν. om. xC^2 7 ἐπιλ. ΛS ἐπιλαμβάνον (-ων G^{1}X^1) 0 10 εἰ καὶ xC^2 εἰ M^{2}ΠΘ om. 0 13 τελεῖ ci. Siev. ἀρετὴν ci. Larsen. et habet cod. Lips. recensionis Λ πολλὴν ΓW 15 μόνως G^1 καὶ (ἢ Wy.) add. Pat. 16 ἀλλὰ καὶ xC^{2}A^2 24 κιρρ. ὑπὸ τοῦ θεοῦ Ω corr. Boissonade 25 πάνθ' ἤματα X^{3}KWq Inc. Y πολεμεῖν G^{3}ΛA^2 -μῆς 0 συνειδῇς Ω corr. Re.

ἢ μὴ πολλάκις γε τὴν φρουρὰν ἀνεικότα μηδὲ συνεχῶς παρ'
αὐτῆς οἱονεὶ κήρυκας ἡδονάς τινας ἢ ῥᾳστώνας ἢ ἀσχολίας
ἐπὶ σπονδαῖς προσδεδεγμένον, εἰκότως ἂν εὐθαρσὴς καὶ πρό-
θυμος ἐπὶ τὸ λειπόμενον βαδίζοις.

4. Οὐ μὴν ἀλλὰ κἂν ᾖ διαλείμματα γινόμενα τοῦ φιλοσο- 5
φεῖν, τὰ δ' ὕστερα τῶν προτέρων ἑδραιότερα καὶ μακρότερα,
σημεῖον οὐ πονηρόν ἐστιν ἐκθλιβομένης πόνῳ καὶ ἀσκήσει τῆς F
ῥᾳθυμίας· τὸ δ' ἐναντίον πονηρόν, αἱ μετ' οὐ πολὺν χρόνον
πολλαὶ καὶ συνεχεῖς ἀνακοπαί, τῆς προθυμίας οἷον ἀπομα-
ραινομένης. ὡς γὰρ ἡ τοῦ καλάμου βλάστησις, ὁρμὴν ἔχουσα 10
πλείστην ἀπ' ἀρχῆς | εἰς μῆκος ὁμαλὸν καὶ συνεχὲς τὸ πρῶ- 77
τον, ἐν διαστήμασι μεγάλοις ὀλίγας λαμβάνουσα προσκρούσεις
καὶ ἀντικοπάς, εἶθ' οἷον ὑπ' ἄσθματος ἄνω δι' ἀσθένειαν
ἀπαγορεύουσα πολλοῖς ἐνίσχεται καὶ πυκνοῖς τοῖς γόνασι, τοῦ
πνεύματος πληγὰς καὶ τρόμους ἔχοντος, οὕτως ὅσοι τὸ πρῶτον 15
μεγάλαις ἐκδρομαῖς ἐχρήσαντο πρὸς φιλοσοφίαν, εἶτα πολλὰ
καὶ συνεχῆ προσκρούματα καὶ διασπάσματα λαμβάνουσι μη-
δενὸς διαφόρου πρὸς τὸ βέλτιον ἐπαισθανόμενοι, τελευτῶντες
ἐξέκαμον καὶ ἀπηγόρευσαν. 'τῷ δ' αὖτε πτερὰ γίγνετο' (T 386)
δι' ὠφέλειαν φερομένῳ καὶ διακόπτοντι τὰς προφάσεις ὥσπερ B
ὄχλον ἐμποδὼν ὄντα ῥώμῃ καὶ προθυμίᾳ τῆς ἀνύσεως. καθά- 21
περ οὖν ἔρωτος ἀρχομένου σημεῖόν ἐστιν οὐ τὸ χαίρειν τῷ
καλῷ παρόντι (τοῦτο γὰρ κοινόν) ἀλλὰ τὸ δάκνεσθαι καὶ ἀλ-
γεῖν ἀποσπώμενον, οὕτως ἄγονται μὲν ὑπὸ φιλοσοφίας πολ-
λοὶ καὶ σφόδρα γε φιλοτίμως ἀντιλαμβάνεσθαι τοῦ μανθάνειν 25

13 cf. Plat. Rep. 568 d

1 ἀνύκοτα G^1KW^1h ἠνυκ- $G^2X^3W^2C$ 8 οὐ om. $ΓΛC^2h$
11 πλείστης καὶ καλλίστης ἀπαρχῆς Θ πλείστην καὶ καλλίστην
ἀπαρχῆς Ald. post μῆκος add. ἐπιδώσειν Θ ἐπιδίδωσιν (Reiskii)
V fort. recte   13 Post ἀντικ. add. ἐκτείνεται qM^2 [ἄνω]
Wil.   14 τοῖς γόν. V γόν. O Po.   15 ἔχοντος corruptum?
sed cf. 127 d 652 d λαμβάνοντος X^3C^2 (cf. 649 b)   16 πολλὰ
καὶ x πολλάκις O   17 προσκρούσματα $xWCM^1Πh$ 19 γίνε-
ται G γένετο xZ   20 φερ. xC^2M^2 23 παρόντα Hu.

δοκοῦσιν, ἂν δ' ἀπέλθωσιν, ὑπὸ πραγμάτων ἄλλων καὶ ἀσχολιῶν ἐξερρύη τὸ πάθος ἐκεῖνο, καὶ ῥᾳδίως φέρουσιν.
'ὅτῳ δ' ἔρωτος δῆγμα παιδικὸν προσῇ' (Soph. fr. 757) μέτριος ἄν σοι φανείη καὶ πρᾶος ἐν τῷ παρεῖναι καὶ συμ-
5 φιλοσοφεῖν· ὅταν δ' ἀποσπασθῇ καὶ χωρὶς γένηται, θεῷ
C φλεγόμενον καὶ ἀδημονοῦντα καὶ δυσκολαίνοντα πᾶσι πράγμασι καὶ ἀσχολίαις, λήθῃ δὲ φίλων ὥσπερ ὁ Λάιος ἐλαύνεται πόθῳ τῷ πρὸς φιλοσοφίαν. οὐ γὰρ δεῖ τοῖς λόγοις εὐφραίνεσθαι παρόντας ὥσπερ τοῖς μύροις, ἀποστάντας δὲ μὴ
10 ζητεῖν μηδ' ἀσχάλλειν, ἀλλὰ πείνῃ τινὶ καὶ δίψῃ πάθος ὅμοιον ἐν τοῖς ἀποσπασμοῖς †ἔχεσθαι τοῦ προκόπτοντος ἀληθῶς, ἄν τε γάμος ἄν τε πλοῦτος ἄν τε φιλία τις ἄν τε στρατεία προσπεσοῦσα ποιήσῃ τὸν χωρισμόν. ὅσῳ γὰρ πλέον ἐστὶ τὸ προσειλημμένον ἐκ φιλοσοφίας, τοσούτῳ μᾶλλον ἐνοχλεῖ τὸ ἀπολει-
15 πόμενον.

5. Τούτῳ δ' ὁμοῦ τι ταὐτόν ἐστιν ἢ σύνεγγυς τὸ πρεσβύ-
D τατον δήλωμα προκοπῆς τοῦ Ἡσιόδου, μηκέτι προσάντη μηδ' ὄρθιον ἄγαν ἀλλὰ ῥᾳδίαν καὶ λείαν καὶ δι' εὐπετείας εἶναι τὴν ὁδόν, οἷον ἐκλεαινομένην τῇ ἀσκήσει καὶ φῶς ἐν τῷ φι-
20 λοσοφεῖν καὶ λαμπρότητα ποιοῦσαν ἐξ ἀπορίας καὶ πλάνης καὶ μεταμελειῶν, αἷς προστυγχάνουσιν οἱ φιλοσοφοῦντες τὸ πρῶτον, ὥσπερ οἱ γῆν ἀπολιπόντες ἣν ἴσασι, μηδέπω δὲ καθορῶντες ἐφ' ἣν πλέουσι. προέμενοι γὰρ τὰ κοινὰ καὶ συνήθη πρὶν ἢ τὰ βελτίονα γνῶναι καὶ λαβεῖν, ἐν μέσῳ περιφέρονται
25 πολλάκις ὑποτρεπόμενοι. καθάπερ φασὶ Σέξτιόν τε τὸν Ῥω-

---

3 cf. 619a 17 Hes. OD 288sq.

---

2 αὐτῶν ἐκεῖνο ΓΛC²M²Π 3 προσῇ G² πρόσεστι xC²M² προσῆν O 7 ὁ Λάιος Wil. coll. 750a ἄλογος Ω 8 πόθῳ τῷ xC²M²Π πόθῳ G¹C¹ πόθων (vel ποθῶν) O 11 πάσχοντας post ἀποσπ. add. xC²M² ἔχεσθαι Ω ἔσται τὸ Pat. (ita fere Amyot) 'Qui vere profectum facit tale quid sentiet si quando etc.' Infinitivum a δεῖ pendentem potius poscit Wil., sed cf. locum similem 84c, d 14 τὸ λειπ. Θ 16 δὲ] δὴ ΜΠΘ 25 τε om. x, sed ad καὶ περὶ (infra 155, 4) prospicit

μαῖον ἀφεικότα τὰς ἐν τῇ πόλει τιμὰς καὶ ἀρχὰς διὰ φιλοσο- E
φίαν, ἐν δὲ τῷ φιλοσοφεῖν αὖ πάλιν δυσπαθοῦντα καὶ χρώ-
μενον τῷ λόγῳ χαλεπῶς τὸ πρῶτον, ὀλίγου δεῆσαι καταβαλεῖν
ἑαυτὸν ἔκ τινος διήρους. καὶ περὶ Διογένους ὅμοια τοῦ Σινω-
πέως ἱστοροῦσιν ἀρχομένου φιλοσοφεῖν, ὡς Ἀθηναίοις ἦν 5
ἑορτὴ καὶ δεῖπνα δημοτελῆ καὶ θέατρα, καὶ συνουσίας μετ' ἀλ-
λήλων ἔχοντες ἐχρῶντο κώμοις καὶ παννυχίσιν, ὁ δ' ἔν τινι
γωνίᾳ τῆς ἀγορᾶς συνεσπειραμένος ὡς καθευδήσων ἐνέπιπτεν
εἰς λογισμοὺς στρέφοντας αὐτὸν οὐκ ἀτρέμα καὶ θραύοντας,
ὡς οὐδ' ἀπὸ μιᾶς ἀνάγκης εἰς ἐπίπονον καὶ ἀλλόκοτον ἥκων 10
βίον αὐτὸς ὑφ' ἑαυτοῦ κάθηται τῶν ἀγαθῶν ἁπάντων ἐστερη- F
μένος. εἶτα μέντοι μῦν τινα προσερπύσαντα λέγεται περὶ τὰς
ψίχας αὐτοῦ τῆς μάζης ἀναστρέφεσθαι, τὸν δ' αὖθις ἀναφέ-
ρειν τῷ φρονήματι καὶ λέγειν πρὸς ἑαυτὸν οἷον ἐπιπλήττοντα
καὶ κακίζοντα 'τί φῄς, ὦ Διόγενες; | τοῦτον μὲν εὐωχεῖ τὰ 78
σὰ λείμματα καὶ τρέφει, σὺ δ' ὁ γενναῖος ὅτι μὴ μεθύεις ἐκεῖ 16
κατακείμενος ἐν ἀνθινοῖς καὶ ἁπαλοῖς στρώμασιν ὀδύρῃ καὶ
θρηνεῖς σεαυτόν;' ὅταν οὖν οἱ τοιοῦτοι κατασπασμοὶ γένωνται
μὴ πολλάκις, αἵ τε πρὸς αὐτοὺς ἐξερείσεις καὶ ἀνακρούσεις
τοῦ φρονήματος ὥσπερ ἐκ στροφῆς ταχεῖαι παρῶσι καὶ δια- 20
λύωσι ῥᾳδίως τὸν ἄλυν καὶ τὴν ἀδημονίαν, ἔν τινι βεβαίῳ
τὴν προκοπὴν εἶναι δεῖ νομίζειν.

6. Ἐπεὶ δ' οὐ μόνον ἐξ αὑτῶν τὰ κατασείοντα καὶ στρέ-
φοντα πρὸς τοὐναντίον ὑπ' ἀσθενείας ἐπιγίνεται τοῖς φιλο-
σοφοῦσιν, ἀλλὰ καὶ φίλων συμβουλαὶ μετὰ σπουδῆς καὶ δια- 25
φόρων ἀντιλήψεις ἐν γέλωτι καὶ παιδιᾷ γιγνόμεναι κάμπτουσι B
καὶ μαλάσσουσιν, ἐνίους δὲ καὶ τέλεον ἤδη φιλοσοφίας ἐξ-
έσεισαν, οὐ φαῦλον ἄν τι προκοπῆς εἴη σημεῖον ἡ πρὸς ταῦτα

4 cf. Ael. V. H. 13, 26

1 τῇ om. G 8 χαλεπῶς GX[3]ΜΠΘ χαλεπῷ O 9 στρέφ. Iunius τρέποντας Ω 17 ἀπ. καὶ ἀνθ. ΜΠΘh 19 μὴ ΓΛC[1] ἂν μὴ O ἐξερείσεις (Hercheri) V p. c. ἐξάρσεις (Emperii) Par. 1676 ἐξαιρήσεις O 20 στροφῆς Lars. τροπῆς Ω 24 ἐπιγ. (Iunii) V ἐπιτείνεται O 25 συμβ. Z mg. σπουδαὶ O σπουδῆς] παιδιᾶς xC[2] 27 ἐξέστησαν Θ

πρᾳότης ἑκάστου καὶ τὸ μὴ ταραττόμενον μηδὲ κνιζόμενον ὑπὸ τῶν λέγοντων καὶ ὀνομαζόντων ἥλικάς τινας ἐν αὐλαῖς εὐημεροῦντας ἢ φερνὰς ἐπὶ γάμοις λαμβάνοντας ἢ κατιόντας ὑπὸ πλήθους εἰς ἀγορὰν ἐπ' ἀρχήν τινα ἢ συνηγορίαν. ὁ γὰρ
5 *ἀνέκπληκτος ἐν τούτοις καὶ ἄτεγκτος ἤδη δῆλός ἐστιν εἰλημμένος ἣν προσήκει λαβὴν ὑπὸ φιλοσοφίας. οὐ γὰρ οἷόν τε*
C *παύσασθαι ζηλοῦντας ἅπερ οἱ πολλοὶ θαυμάζουσιν, οἷς ἂν μὴ τὸ θαυμάζειν ἀρετὴν ἐγγένηται. πρὸς μὲν γὰρ ἀνθρώπους ἀποθρασύνεσθαι καὶ δι' ὀργὴν ἐνίοις παρέστη καὶ δι' ἀφρο-*
10 *σύνην· ὧν δὲ θαυμάζουσιν ἄνθρωποι πραγμάτων οὐκ ἔστιν ἄνευ φρονήματος ἀληθινοῦ καὶ βεβαίου καταφρονῆσαι. διὸ καὶ ταῦτα παραβάλλοντες ἐκείνοις ἐπιγαυροῦσιν ἑαυτούς, ὥσπερ ὁ Σόλων* (fr. 15)

'ἀλλ' ἡμεῖς γ' αὐτοῖς οὐ διαμειψόμεθα
15 *τῆς ἀρετῆς τὸν πλοῦτον, ἐπεὶ τὸ μὲν ἔμπεδόν ἐστι,*
χρήματα δ' ἀνθρώπων ἄλλοτε ἄλλος ἔχει'.

D *καὶ Διογένης τὴν εἰς Ἀθήνας ἐκ Κορίνθου καὶ πάλιν εἰς Κόρινθον ἐξ Ἀθηνῶν μετάβασιν ἑαυτοῦ παρέβαλλε ταῖς βασιλέως ἔαρος μὲν ἐν Σούσοις καὶ χειμῶνος ἐν Βαβυλῶνι, θέρους δ'*
20 *ἐν Μηδίᾳ διατριβαῖς. καὶ ὁ Ἀγησίλαος περὶ τοῦ μεγάλου βασιλέως 'τί γὰρ ἐμοῦ μείζων ἐκεῖνος, εἰ μὴ καὶ δικαιότερος;' ὁ δ' Ἀριστοτέλης πρὸς Ἀντίπατρον περὶ Ἀλεξάνδρου γράφων ἔφη μὴ μόνον ἐκείνῳ προσήκειν ὅτι πολλῶν κρατεῖ μέγα φρονεῖν, ἀλλ' οὐδὲν ἧττον εἴ τις ὀρθῶς γιγνώσκει περὶ θεῶν. ὁ δὲ Ζήνων*
25 *ὁρῶν τὸν Θεόφραστον ἐπὶ τῷ πολλοὺς ἔχειν μαθητὰς θαυμαζόμενον, 'ὁ ἐκείνου χορὸς' ἔφη 'μείζων, οὑμὸς δὲ συμφωνότερος'.*

7. *Ὅταν οὖν οὕτω τὰ τῆς ἀρετῆς πρὸς τὰ ἐκτὸς ἀντιτιθεὶς*
E *ὑπεκχέῃς φθόνους καὶ ζηλοτυπίας καὶ τὰ κνίζοντα καὶ ταπεινοῦντα πολλοὺς τῶν ἀρχομένων φιλοσοφεῖν, μέγα καὶ τοῦτο*

---

17 cf. Dion Chr. 6, 1   20 cf. 213c, 545a. Vit. Ages. c. 23
22 cf. 472e 545a Arist. fr. 664   24 cf. 545f St. V. F. I 280

---

1 *ἑκάστοτε*? Po.   2 Post *αὐλ.* add. *βασιλέων* xC²M² mg. Θ
6 *ὑπὸ* secl. Pat.   14 *γε* om. ΛΜΠh   18 *ἐξ ἀθ.* Λ *ἐκ θηβῶν* O *μετάστασιν* ΜΠh   27 *ἀντιτ.* G²xC²α²ΑΘ *ἀνατ.* O

δήλωμα σεαυτῷ τοῦ προκόπτειν. οὐκ ἔστι δὲ μικρὸν οὐδ' ἡ περὶ
τοὺς λόγους μεταβολή. πάντες γὰρ ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν [οἱ] ἀρ-
χόμενοι τοὺς πρὸς δόξαν διώκουσι μᾶλλον, οἱ μὲν ὥσπερ ὄρ-
νιθες ἐπὶ τὴν λαμπρότητα τῶν φυσικῶν καὶ τὸ ὕψος ὑπὸ
κουφότητος καὶ φιλοτιμίας καταίροντες, οἱ δ' 'ὥσπερ τὰ σκυ- 5
λάκια' φησὶν ὁ Πλάτων (Rep. 539b) 'τῷ ἕλκειν καὶ σπαράτ-
τειν χαίροντες' ἐπὶ τὰς ἔριδας καὶ τὰς ἀπορίας καὶ τὰ σο- F
φίσματα χωροῦσιν, οἱ δὲ πλεῖστοι τοῖς διαλεκτικοῖς ἐνδύντες
εὐθὺς ἐπισιτίζονται πρὸς σοφιστείαν, ἔνιοι δὲ χρείας καὶ ἱστο-
ρίας ἀναλεγόμενοι περιίασιν, ὥσπερ Ἀνάχαρσις ἔλεγε τῷ νο- 10
μίσματι πρὸς οὐδὲν ἢ τὸ ἀριθμεῖν χρωμένους ὁρᾶν τοὺς Ἕλ-
ληνας, οὕτως τοῖς λόγοις παραριθμούμενοι καὶ παραριθμοῦντες,
ἄλλο δ' οὐδὲν εἰς ὄνησιν ἀπ' αὐτῶν | τιθέμενοι. συμβαίνει δὴ 79
τὸ τοῦ Ἀντιφάνους, ὅ τις εἶπεν ⟨ἐπὶ⟩ τῶν Πλάτωνος συνήθων.
ὁ γὰρ Ἀντιφάνης ἔλεγε παίζων ἔν τινι πόλει τὰς φωνὰς εὐθὺς 15
λεγομένας πήγνυσθαι διὰ ψῦχος, εἶθ' ὕστερον ἀνιεμένων
ἀκούειν θέρους ἃ τοῦ χειμῶνος διελέχθησαν· οὕτω δὴ τῶν
ὑπὸ Πλάτωνος ἔφη νέοις οὖσι λεχθέντων μόλις ὀψὲ τοὺς πολ-
λοὺς αἰσθάνεσθαι γέροντας γενομένους. καὶ πρὸς ὅλην δὲ
τοῦτο φιλοσοφίαν πεπόνθασιν, ἄχρι οὗ κατάστασιν ὑγιεινὴν 20
ἡ κρίσις λαβοῦσα τοῖς ἦθος ἐμποιεῖν καὶ μέγεθος δυναμένοις
ἄρξηται συμφέρεσθαι καὶ ζητεῖν λόγους, ὧν κατὰ τὸν Αἴσω-
πον εἴσω μᾶλλον ἢ ἔξω τὰ ἴχνη τέτραπται. ὥσπερ γὰρ ὁ Σο- B
φοκλῆς ἔλεγε τὸν Αἰσχύλου διαπεπαιχὼς ὄγκον, εἶτα τὸ πικρὸν
καὶ κατάτεχνον τῆς αὑτοῦ κατασκευῆς, τρίτον ἤδη τὸ τῆς λέ- 25
ξεως μεταβάλλειν εἶδος, ὅπερ ἐστὶν ἠθικώτατον καὶ βέλτιστον,
οὕτως οἱ φιλοσοφοῦντες, ὅταν ἐκ τῶν πανηγυρικῶν καὶ κατα-

---

1 ποιεῖς post προκ. ins. xC² 2 οἱ secl. Wil. (sed cf. 156, 29) φιλοσοφεῖν ἀρχ. xC² 6 τε καὶ σπ. Plato 9 καὶ χρ. Z 11 ἄλλο ἢ X³ ἕτερον ἢ Λ τὸ G²xWZ τῷ O 12 τοῖς λόγοις Pat. τοὺς λόγους Ω παραριθμοῦντες] om. Π παραμετροῦντες xC², sed cf. Pap. Herc. St. V. Fr. II p. 40 l. 31 et ibid. III p. 147 l. 14
13 ἀπ' αὐτῶν X³C²Z αὐτῶν ΛS ἐπ' αὐτῶν O 14 ὅτις xC² ὅστις Γ ὥς τις O ἢ ὅστις εἶπεν ἐπὶ ci. Mad. vid. Wil. Herm. XL 149 26 μεταλαβεῖν Bernhardy, et hoc recepto [τὸ] τῆς λ. μ. εἶδος ὅπερ H. Schoene, probante Wil. Noluit mutare Pat.

τέχνων εἰς τὸν ἁπτόμενον ἤθους καὶ πάθους λόγον καταβῶσιν, ἄρχονται τὴν ἀληθῆ προκοπὴν καὶ ἄτυφον προκόπτειν.

8. Ὅρα δὴ μὴ μόνον φιλοσόφων συγγράμματα διεξιὼν καὶ λόγους ἀκούων εἰ μὴ πλέον τοῖς ὀνόμασι μόνοις προσέχεις ἢ
5 τοῖς πράγμασι μηδὲ μᾶλλον ἐπιπηδᾷς τοῖς τὸ δύσκολον ἔχουσι
C καὶ περιττὸν ἢ τοῖς τὸ χρήσιμον καὶ σάρκινον καὶ ὠφέλιμον, ἀλλὰ καὶ ποιήμασιν ὁμιλῶν καὶ ἱστορίᾳ παραφύλαττε σεαυτὸν εἰ μηδέν σε διαφεύγει τῶν πρὸς ἐπανόρθωσιν ἤθους ἢ πάθους κουφισμὸν ἐμμελῶς λεγομένων. ὥσπερ γὰρ ἄνθεσιν ὁμιλεῖν ὁ
10 Σιμωνίδης (fr. 47) φησὶ τὴν μέλιτταν 'ξανθὸν μέλι μηδομέναν', οἱ δ' ἄνθρωποι χρόαν αὐτῶν καὶ ὀσμήν, ἕτερον δ' οὐθὲν ἀγαπῶσιν οὐδὲ λαμβάνουσιν, οὕτως ⟨ὁ⟩ τῶν ἄλλων ἐν ποιήμασιν ἡδονῆς ἕνεκα καὶ παιδιᾶς ἀναστρεφομένων αὐτὸς εὑρίσκων τι καὶ συνάγων σπουδῆς ἄξιον ἔοικεν ἤδη γνωριστικὸς
15 ὑπὸ συνηθείας καὶ φιλίας τοῦ καλοῦ καὶ οἰκείου γεγονέναι.
D τοὺς μὲν γὰρ Πλάτωνι καὶ Ξενοφῶντι χρωμένους διὰ τὴν λέξιν, ἕτερον δὲ μηθὲν ἀλλ' ἢ τὸ καθαρόν τε καὶ Ἀττικὸν ὥσπερ δρόσον καὶ χνοῦν ἀποδρεπομένους τί ἂν ἄλλο φαίης ἢ φαρμάκων τὸ εὐῶδες καὶ ἀνθηρὸν ἀγαπᾶν, τὸ δ' ἀνώδυ-
20 νον καὶ καθαρτικὸν · μὴ προσίεσθαι μηδὲ γινώσκειν; ἀλλ' οἵ γε μᾶλλον ἔτι προκόπτοντες οὐκ ἀπὸ λόγων μόνον ἀλλὰ καὶ θεαμάτων καὶ πραγμάτων πάντων ὠφελεῖσθαι δύνανται καὶ συνάγειν τὸ οἰκεῖον καὶ χρήσιμον, οἷα καὶ περὶ Αἰσχύλου λέγεται καὶ περὶ ἄλλων ὁμοίων. Αἰσχύλος μὲν γὰρ Ἰσθμοῖ
E θεώμενος ἀγῶνα πυκτῶν, ἐπεὶ πληγέντος τοῦ ἑτέρου τὸ θέα-
25 τρον ἐξέκραγε, νύξας Ἴωνα τὸν Χῖον 'ὁρᾷς' ἔφη 'οἷον ἡ ἄσκησίς ἐστιν; ὁ πεπληγὼς σιωπᾷ, οἱ δὲ θεώμενοι βοῶσιν'. Βρασίδας δὲ μῦν τινα συλλαβὼν ἐν ἰσχάσι καὶ δηχθεὶς ἀφῆκεν·

3 cf. 41 e f 16 cf. 42 d 23 cf. 29 f Cit. ex hoc loco Stob. III 29, 89 27 cf. 190 b, 219 c

3 μὴ om. WC[1]M[1] συγγρ. xC[2] γράμματα O 4 μόνον Mh μόνων X[1] 11 ἄνθρωποι Lars. ἄλλοι O 12 ὁ add. Mad. 14 γνωστικὸς Θ 19 τὸ μὲν εὐ· Λ καὶ ἀνθ. Λ καὶ τὸ ἀνθ. O 23 λέγεται ΓΛ λέγουσι O 24 ὁμοίως ci. Po. 25 τοῦ ἑτ. ΓΛC[2] ἑτ. O

εἶτα πρὸς ἑαυτόν 'ὦ Ἡράκλεις' ἔφη, 'ὡς οὐδέν ἐστι μικρὸν
⟨οὕτως⟩ οὐδ' ἀσθενές, ὃ μὴ ζήσεται τολμῶν ἀμύνασθαι'.
Διογένης δὲ τὸν πίνοντα ταῖς χερσὶ θεασάμενος ἐξέβαλε τῆς
πήρας τὸ ποτήριον. οὕτω τὸ προσέχειν καὶ τετάσθαι τὴν ἄσκη-
σιν αἰσθητικοὺς καὶ δεκτικοὺς ποιεῖ τῶν πρὸς ἀρετὴν φερόν- 5
των πανταχόθεν. γίνεται δὲ τοῦτο μᾶλλον, ἂν τοὺς λόγους ταῖς
πράξεσι μιγνύωσι, μὴ μόνον, ὡς Θουκυδίδης (I 18) *ἔλεγε,* F
'μετὰ κινδύνων ποιούμενοι τὰς μελέτας', ἀλλὰ καὶ πρὸς ἡδονὰς
καὶ πρὸς ἔριδας καὶ περὶ κρίσεις καὶ συνηγορίας καὶ ἀρχάς,
οἷον ἀπόδειξιν αὐτοῖς τῶν δογμάτων διδόντες, μᾶλλον δὲ 10
τῷ χρῆσθαι δόγματα ποιοῦντες· | ὡς τούς γε μανθάνοντας 80
ἔτι καὶ πραγματευομένους [*καὶ*] *σκοποῦντας ὃ λαβόντες ἐκ*
φιλοσοφίας εὐθὺς εἰς ἀγορὰν ἢ νέων διατριβὴν ἢ βασιλικὸν
συμπόσιον ἐκκυκλήσουσιν, οὐ μᾶλλον οἴεσθαι χρὴ φιλοσοφεῖν
ἢ τοὺς τὰ φάρμακα καὶ τὰ μίγματα πωλοῦντας ἰατρεύειν· 15
μᾶλλον δ' ὅλως οὐθὲν ὁ τοιοῦτος σοφιστὴς διαφέρει τῆς
Ὁμηρικῆς ὄρνιθος, ὅ τι ἂν λάβῃ τοῖς μαθηταῖς ὥσπερ ἀπτῆσι
νεοσσοῖς διὰ τοῦ στόματος προσφέρων. 'κακῶς δέ τέ οἱ πέλει
αὐτῷ' (I 323) *μηδὲν εἰς ὄνησιν οἰκείαν ἀναδιδόντι μηδὲ κατα-*
πέττοντι τῶν λαμβανομένων. 20

9. *Ὅθεν ἐπισκοπεῖν ἀναγκαῖον εἰ χρώμεθα τῷ λόγῳ πρὸς*
ἑαυτους μὲν δὴ χρηστικῶς, πρὸς ἑτέρους δὲ μὴ δόξης εἰκαίας B
ἕνεκα μηδ' ἐκ φιλοτιμίας, ἀλλὰ μᾶλλον ⟨τοῦ⟩ ἀκοῦσαί τι καὶ
διδάξαι, μάλιστα δ' εἰ τὸ φιλόνικον καὶ δύσερι περὶ τὰς ζη-
τήσεις ὑφεῖται καὶ πεπαύμεθα τοὺς λόγους ὥσπερ ἱμάντας ἢ 25
σφαίρας ἐπιδούμενοι πρὸς ἀλλήλους καὶ τῷ πατάξαι καὶ κατα-
βαλεῖν μᾶλλον ἢ τῷ μαθεῖν τι καὶ διδάξαι χαίροντες· ἡ γὰρ
ἐν τούτοις ἐπιείκεια καὶ πραότης καὶ τὸ μὴ μετ' ἀγῶνος συν-

---

17 cf. 494 d 48 a 26 cf. Plat. Euthyd. 277 d

---

2 *οὕτως* add. Wil. (*οὕτως* pro *ὡς* ci. Lars.) *ζήσ.*] *σώζεται* WC 10 *διδόντες* G²qM p. c. α p. c. A p. c. b (non Z) *διδόντος* O *αὐτοῖς ... διδόντος ⟨τοῦ πράγματος⟩ ... ποιοῦντος* ci. Pat. 11 *τὰ δ.* α²AΘ *ποιοῦντες* iidem qui *διδόντες* *ποιοῦντος* O 12 *καὶ* secl. Po. 12 *ὃ* qM²*ΠZ* *εἰ* xKJCY² *οἱ* O 17 *λάβῃ* Pflugk *λάβοι* *Ω* 23 add. Pueb.

ἵστασθαι μηδὲ διαλύεσθαι μετ' ὀργῆς τὰς κοινολογίας μηδ' οἷον ἐφυβρίζειν ἐλέγξαντας ἢ χαλεπαίνειν ἐλεγχθέντας ἱκανῶς
C *προκόπτοντός ἐστιν. ἐδήλωσε δ' Ἀρίστιππος ἔν τινι λόγῳ κατασοφισθεὶς ὑπ' ἀνθρώπου τόλμαν ἔχοντος, ἄλλως δὲ μανικοῦ*
5 *καὶ ἀνοήτου. χαίροντα γὰρ ὁρῶν καὶ τετυφωμένον 'ἐγὼ μὲν' εἶπεν 'ὁ ἐλεγχθεὶς ἄπειμι σοῦ τοῦ ἐλέγξαντος ἥδιον καθευδήσων'. ἔστι δὲ καὶ λέγοντας ἑαυτῶν λαμβάνειν διάπειραν εἰ μήτε πολλῶν παρὰ προσδοκίαν συνελθόντων ὑπὸ δειλίας ἀναδυόμεθα, μήτ' ἐν ὀλίγοις ἀθυμοῦμεν ἀγωνιζόμενοι, μήτε*
10 *πρὸς δῆμον ἢ πρὸς ἀρχὴν εἰπεῖν δεῆσαν ἐνδείᾳ τῆς περὶ λέξιν παρασκευῆς προϊέμεθα τὸν καιρόν, οἷα περὶ Δημοσθένους λέ-*
D *γουσι καὶ Ἀλκιβιάδου. καὶ γὰρ οὗτος νοῆσαι ⟨τὰ⟩ πράγματα δεινότατος ὢν περὶ δὲ τὴν λέξιν ἀθαρσέστερος ἑαυτὸν διέκρουεν ἐν τοῖς πράγμασι, καὶ πολλάκις ἐν αὐτῷ τῷ λέγειν ζητῶν καὶ*
15 *διώκων ὄνομα καὶ ῥῆμα διαφεῦγον ἐξέπιπτεν· Ὅμηρος δὲ τὸν πρῶτον οὐ διηνέχθη τῶν στίχων ἄμετρον ἐξενεγκών· τοσοῦτον περιῆν αὐτῷ φρονήματος εἰς τὰ λοιπὰ διὰ τὴν δύναμιν. οὐκοῦν μᾶλλον εἰκός ἐστιν, οἷς πρὸς ἀρετὴν καὶ τὸ καλὸν ἡ ἅμιλλα, τῷ καιρῷ καὶ τοῖς πράγμασι χρῆσθαι τῶν ἐπὶ ταῖς*
20 *λέξεσι θορύβων καὶ κρότων ἐλάχιστα φροντίζοντας.*

10. *Οὐ μόνον δὲ δεῖ τοὺς λόγους ἀλλὰ καὶ τὰς πράξεις*
E *ἑκάστοτ' ἐπισκοπεῖν εἰ τὸ χρειῶδες τοῦ πανηγυρικοῦ καὶ τοῦ πρὸς ἐπίδειξιν αὐταῖς πλέον ἔνεστι τὸ πρὸς ἀλήθειαν. εἰ γὰρ ἀληθινὸς ἔρως παιδὸς ἢ γυναικὸς οὐ ζητεῖ μάρτυρας, ἀλλὰ*
25 *καρποῦται τὸ ἡδὺ κἂν κρύφα κατεργάσηται τὸν πόθον, ἔτι μᾶλλον εἰκός ἐστι τὸν φιλόκαλον καὶ φιλόσοφον συνόντα διὰ τῶν πράξεων τῇ ἀρετῇ καὶ χρώμενον αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ σιωπῇ*

12 cf. 804 a

1 pr. *μηδὲ* Bern. *μήτε Ω* 3 *δὲ καὶ* W 5 *αὐτὸν* add. post *τετυφ.* X³C² post *ὁρῶν Λ* 9 *ἀναδυώμεθα ... ἀθυμῶμεν* CY¹ MΠ pr. *μήτε Λ* *μηδὲ* O 10 *τὴν λ.* xM²Π 12 *νοῆσαι* xA² *τὸ ν.* X¹F *τῷ ν.* O *τὰ* add. Wil. 22 *ἑκ.* Pat. *ἕκαστον Ω* 22. 23 *τὸ πρὸς* KJMΠ (corr. A² non E) Θh 23 *τὸ πρὸς* X¹ΛWCYq *τοῦ πρὸς* O 27 *ἐφ. ἑαυτῷ* K

μέγα φρονεῖν, ἐπαινετῶν καὶ θεατῶν μηδὲν δεόμενον. ὥσπερ
οὖν ὁ καλῶν ἐκεῖνος οἴκοι τὴν θεραπαινίδα καὶ βοῶν ‘θέασαι,
Διονυσία, πέπαυμαι τετυφωμένος’, οὕτως ὁ ποιήσας τι χάριεν
καὶ ἀστεῖον εἶτα τοῦτο διηγούμενος καὶ περιφέρων πανταχόσε
δῆλός ἐστιν ἔξω βλέπων ἔτι καὶ πρὸς δόξαν ἑλκόμενος, οὔπω F
δὲ τῆς ἀρετῆς γεγονὼς θεατής, οὐδ' ὕπαρ ἀλλ' ὄναρ αὐτῆς 6
ἐν εἰδώλοις καὶ σκιαῖς ῥεμβόμενος, εἶθ' ὥσπερ ζωγράφημα
προτιθεὶς ἐπὶ θέαν τὸ πεπραγμένον. ἔστιν οὖν τοῦ προκόπτον-
τος οὐ μόνον δόντα τῷ φίλῳ | καὶ γνώριμον εὐεργετήσαντα 81
μὴ φράσαι πρὸς ἑτέρους, ἀλλὰ καὶ ψῆφον ἐν πολλαῖς θέμενον 10
ἀδίκοις δικαίαν καὶ πρὸς ἔντευξιν αἰσχρὰν πλουσίου τινὸς ἢ
ἄρχοντος ἀπισχυρισάμενον καὶ δωρεᾶς ὑπεριδόντα καὶ νὴ Δία
διψήσαντα νύκτωρ καὶ μὴ πιόντα ἢ πρὸς φίλημα καλῆς ἢ
καλοῦ διαμαχεσάμενον, ὡς ὁ Ἀγησίλαος, ἐν ἑαυτῷ κατασχεῖν
καὶ σιωπῆσαι. τὸ γὰρ αὐτὸν εὐδοκιμοῦντα παρ' ἑαυτῷ μὴ 15
καταφρονεῖν ἀλλὰ χαίρειν καὶ ἀγαπᾶν ὡς ἱκανὸν ὄντα μάρτυν
ἅμα τῶν καλῶν καὶ θεατὴν δείκνυσι τὸν λόγον ἐντὸς ἤδη τρε-
φόμενον καὶ ῥιζούμενον ἐν ἑαυτῷ καὶ κατὰ Δημόκριτον (fr. 146)
‘αὐτὸν ἐξ ἑαυτοῦ τὰς τέρψιας ἐθιζόμενον λαμβάνειν’. οἱ μὲν B
οὖν γεωργοὶ τῶν σταχύων ἥδιον ὁρῶσι τοὺς κεκλιμένους καὶ 20
νεύοντας ἐπὶ γῆν, τοὺς δ' ὑπὸ κουφότητος αἰρομένους ἄνω
κενοὺς ἡγοῦνται καὶ ἀλαζόνας· οὕτως δὴ καὶ τῶν φιλοσο-
φεῖν βουλομένων νέων οἱ μάλιστα κενοὶ καὶ βάρος οὐκ ἔχοντες
θράσος ἔχουσι καὶ σχῆμα καὶ βάδισμα καὶ πρόσωπον ὑπερ-
οψίας καὶ ὀλιγωρίας μεστὸν ἀφειδούσης ἁπάντων, ἀρχόμενοι 25
δὲ πληροῦσθαι καὶ συλλέγειν καρπὸν ἀπὸ τῶν λόγων τὸ σο-
βαρὸν καὶ φλοιῶδες ἀποτίθενται. καὶ καθάπερ ἀγγείων κενῶν
ὑγρὸν δεχομένων ὁ ἐντὸς ἀὴρ ἐκθλιβόμενος ὑπέξεισιν, οὕτως

14 cf. 31 c

1 θεατῶν Pat. ὅσα τῶν G p. c. Y^1 ὅσα τὸν G^{1}X^{1}KJWCM^1 ὅσα ἀκροατῶν τὸν (τὸν deleto) F ὅσα ἀκρ. q ἀκρ. G^2 mg. M^2 ΠΘ cum καὶ om. x 8 προτ. G^{2}x προστ. O 13 καλῆς ἢ καλοῦ ΓΛ trai. O 15 τὸ Mad. τοῦτον Ω 17 τρεφ. ΛJ^1 στρεφ. O 21 γῆν xC^2 γῆς O 22 δὴ MΠh δὲ O 26 τῶν λ. MΠ Zh τοῦ λόγου O Wil. 27 κενῶν V om. O 28 ἐντὸς V κενὸς O

C ἀνθρώποις πληρουμένοις τῶν ἀληθινῶν ἀγαθῶν ἐνδίδωσιν ὁ
τῦφος καὶ γίνεται τὸ οἴημα μαλακώτερον, καὶ παυόμενοι τοῦ
διὰ πώγωνα καὶ τρίβωνα φρονεῖν μέγα τὴν ἄσκησιν ἐπὶ τὴν
ψυχὴν μεταφέρουσι, καὶ τῷ δηκτικῷ καὶ πικρῷ χρῶνται πρὸς
5 ἑαυτοὺς μάλιστα, τοῖς δ' ἄλλοις πρᾳότερον ἐντυγχάνουσι. τὸ
δὲ φιλοσοφίας ὄνομα καὶ τὴν τοῦ φιλοσοφεῖν δόξαν οὐχ ἁρπάζουσιν αὐτοῖς ὡς πρότερον οὐδὲ προσγράφουσιν, ἀλλὰ καὶ
προσαγορευθεὶς ὑφ' ἑτέρου ταύτῃ τῇ προσηγορίᾳ †φράσειεν ἂν
εὐφυὴς νέος ὥστ' εἰπεῖν μειδιάσας καὶ ὑποπλησθεὶς ἐρυθή-
10 ματος

D 'οὔ τοι ἐγὼ θεός εἰμι· τί μ' ἀθανάτοισιν ἐίσκεις;' (π 187)
'νέας' μὲν γὰρ 'γυναικός', ὡς Αἰσχύλος φησίν (fr. 243), οὐ
λανθάνει

'φλέγων
15 ὀφθαλμός, ἥτις ἀνδρὸς ᾖ γεγευμένη'·

νέῳ δ' ἀνδρὶ γευσαμένῳ προκοπῆς ἀληθοῦς ἐν φιλοσοφίᾳ τὰ
Σαπφικὰ ταυτὶ παρέπεται (fr. 2, 9)

'κὰμ μὲν γλῶσσα ἔαγε, λέπτον δ'
αὔτικα χρῷ πῦρ ὑποδεδρόμακε'·

20 ἀθόρυβον δ' ὄψει καὶ πρᾷον ὄμμα, φθεγγομένου δ' ἂν ἀκοῦσαι
ποθήσειας. ὡς γὰρ οἱ τελούμενοι κατ' ἀρχὰς ἐν θορύβῳ καὶ
βοῇ πρὸς ἀλλήλους ὠθούμενοι συνίασι, δρωμένων δὲ καὶ
E δεικνυμένων τῶν ἱερῶν προσέχουσιν ἤδη μετὰ φόβου καὶ
σιωπῆς, οὕτω καὶ φιλοσοφίας ἐν ἀρχῇ καὶ περὶ θύρας πολὺν
25 θόρυβον ὄψει καὶ θρασύτητα καὶ λαλιάν, ὠθουμένων πρὸς
τὴν δόξαν ἐνίων ἀγροίκως [τε] καὶ βιαίως· ὁ δ' ἐντὸς γενόμενος
καὶ μέγα φῶς ἰδών, οἷον ἀνακτόρων ἀνοιγομένων, ἕτερον

---

11 cf. 543 d   21 cf. 47 a

---

8 φθάσειεν (ὥστε deleto) Re., atque ita videtur legisse auctor recensionis Λ qui φθάσας ἂν — εἴποι scripsit. Aliud (velut σφαδάσειεν Pat.) latet   11 οὔ τίς τοι θ. x   15 ἥτις xM[2]ΠΘ εἴ τις O   16 ἀληθοῦς· xY[2]A -θῶς O   18 κατὰ μὲν γλῶσσα γε λ. αὔτ. Ω   19 ὑποδέδρομε καὶ Ω (καὶ om. Λ)   20 ὄψει G[2]x ὄψιν O ἂν Λ om. O   25 λαλιάν ΓΛ λαλιάς O   26 τε secl. Wil.   27 μέγα φῶς ΓΛ trai. O

λαβὼν σχῆμα καὶ σιωπὴν καὶ θάμβος ὥσπερ θεῷ τῷ λόγῳ 'ταπεινὸς συνέπεται καὶ κεκοσμημένος'. εἰς δὲ τούτους ἔοικε καὶ τὸ Μενεδήμῳ πεπαιγμένον εὖ λέγεσθαι· καταπλεῖν γὰρ ἔφη τοὺς πολλοὺς ἐπὶ σχολὴν Ἀθήναζε, σοφοὺς τὸ πρῶτον, εἶτα γίνεσθαι φιλοσόφους, τοῦ δὲ χρόνου προϊόντος ἰδιώτας, ὅσῳ 5 *μᾶλλον ἅπτονται τοῦ λόγου, μᾶλλον τὸ οἴημα καὶ τὸν τῦφον* F *κατατιθεμένους.*

11. *Τῶν τοίνυν δεομένων ἰατρείας οἱ μὲν ὀδόντα πονοῦντες ἢ δάκτυλον αὐτόθεν βαδίζουσι πρὸς τοὺς θεραπεύσοντας, οἱ δὲ πυρέττοντες οἴκαδε καλοῦσι καὶ δέονται βοηθεῖν, οἱ δ'* 10 *εἰς μελαγχολίαν ἢ φρενῖτιν ἢ παρακοπὴν ἥκοντες οὐδὲ φοιτῶντας ἐνιαχοῦ πρὸς αὐτοὺς ἀνέχονται, ἀλλ' ἐξελαύνουσιν ἢ φεύγουσιν, ὑπὸ τοῦ σφόδρα νοσεῖν μηδ' ὅτι νοσοῦσιν αἰσθανόμενοι.* | *οὕτως δὴ καὶ τῶν ἁμαρτανόντων ἀνήκεστοι μέν εἰσιν* 82 *οἱ πρὸς τοὺς ἐλέγχοντας καὶ νουθετοῦντας ἐχθρῶς καὶ ἀγρίως* 15 *διατιθέμενοι καὶ χαλεπαίνοντες· οἱ δ' ὑπομένοντες καὶ προσιέμενοι πρᾳότερον ἔχουσι. τὸ δ' ἑαυτὸν ἁμαρτόντα παρέχειν τοῖς ἐλέγχουσι καὶ τὸ πάθος λέγειν καὶ τὴν μοχθηρίαν ἀποκαλύπτειν καὶ μὴ χαίρειν λανθάνοντα μηδ' ἀγαπᾶν ἀγνοούμενον ἀλλ' ὁμολογεῖν καὶ δεῖσθαι τοῦ ἁπτομένου καὶ νουθετοῦντος* 20 *οὐ φαῦλον ἂν εἴη προκοπῆς σημεῖον. ὥς που Διογένης ἔλεγε τῷ σωτηρίας δεομένῳ ζητεῖν προσήκειν ἢ φίλον σπουδαῖον ἢ διάπυρον ἐχθρόν, ὅπως ἐλεγχόμενος ἢ θεραπευόμενος ἀποφεύγῃ τὴν κακίαν. ἄχρι δ' οὗ τις ἐπιδεικνύμενος ῥύπον ἢ* B *κηλῖδα χιτῶνος ἢ διερρωγὸς ὑπόδημα καλλωπίζεται πρὸς* 25 *τοὺς ἐκτὸς ἀτυφίᾳ κενῇ καὶ νὴ Δία σκώπτων αὐτὸς ἑαυτὸν*

---

1 Plat. Legg. 716a 8 cf. Basil. de leg. Gr. libr. extr. 18 cf. 501b 21 cf. 74c 26 cf. 804b

---

4 *κατὰ σχ.* M[1]α[1]h 5 *γίν.* Λ *γενέσθαι* O post *φιλ.* add. *εἶτα ῥήτορας* xC[2]M[2]mg. Amg. 9 *αὐτόθεν* xΠ *-θι* O *θεραπευσ.* Treu *θεραπεύοντας* Ω 11 *ἢ φρ.* G[2]CMΠΘh *καὶ φρ.* O 17 *ἑαυτὸν* C[1]Θ *ἑαυτὸν τὸν* xC[2] *αὖ τὸν* vel *αὐτὸν* O *ἁμαρτάνοντα* GXΛΘ Wil. 23 *ἐκφεύγοι* ΛΘ 26 *κενῇ καὶ νὴ Δία σκ.*] *κενῇ* (vel *καινῇ*) *διασκ.* Ω emend. Re.

ὡς μικρὸν ἢ ὡς κυρτὸν οἴεται νεανιεύεσθαι, τὰ δ' ἐντὸς αἴσχη
τῆς ψυχῆς καὶ τὰ περὶ τὸν βίον †ἐγχρέμματα [καὶ] φθόνους
καὶ κακοηθείας καὶ μικρολογίας καὶ φιληδονίας ὥσπερ ἕλκη
περιστέλλων καὶ ἀποκρύπτων οὐδένα θιγεῖν οὐδὲ προσιδεῖν
5 ἐᾷ δεδιὼς τὸν ἔλεγχον, ὀλίγον αὐτῷ προκοπῆς μέτεστι, μᾶλ-
λον δ' οὐδέν. ἀλλ' ὁ τούτοις ὁμόσε χωρῶν καὶ μάλιστα μὲν
C αὐτὸς ἑαυτὸν ἀλγύνειν τε καὶ κακίζειν ἁμαρτάνοντα, δεύτερον
δὲ παρέχειν ἑτέρου νουθετοῦντος ἐγκαρτεροῦντα καὶ καθαιρό-
μενον ὑπὸ τῶν ἐλέγχων δυνάμενος καὶ βουλόμενος, οὗτος
10 ἀποτριβομένῳ καὶ βδελυττομένῳ τὴν μοχθηρίαν ἀληθῶς ἔοικε.
δεῖ μὲν γὰρ ἀμέλει καὶ τὸ δοκεῖν εἶναι πονηρὸν αἰδεῖσθαι καὶ
φεύγειν· ὁ δὲ τὴν οὐσίαν τῆς μοχθηρίας μᾶλλον ἢ τὴν ἀδο-
ξίαν δυσχεραίνων οὐ φεύγει τὸ κακῶς ἀκοῦσαι καὶ† εἰπεῖν ἐπὶ
τῷ βελτίων γενέσθαι. χάριεν γὰρ τὸ τοῦ Διογένους πρός
15 τινα νεανίσκον ὀφθέντ' ἐν καπηλείῳ, καταφυγόντα δ' εἰς τὸ
D καπνεῖον, 'ὅσῳ' γὰρ εἶπεν 'ἐνδοτέρω φεύγεις, μᾶλλον ἐν τῷ
καπηλείῳ γίνῃ'. καὶ τῶν φαύλων ἕκαστος ὅσῳ μᾶλλον ἀρ-
νεῖται, τοσούτῳ μᾶλλον ἐνδύεται καὶ καθείργνυσιν ἑαυτὸν εἰς
τὴν κακίαν. ἀμέλει τῶν πενομένων οἱ προσποιούμενοι πλουτεῖν
20 ἔτι μᾶλλον πένονται διὰ τὴν ἀλαζονείαν· ὁ δὲ προκόπτων
ἀληθῶς τὸν Ἱπποκράτην παράδειγμα ποιεῖται, τὸ περὶ τὰς
ῥαφὰς ἀγνοηθὲν αὐτῷ τῆς κεφαλῆς ἐξαγορεύσαντα καὶ γρά-
ψαντα, λογιζόμενος ὅτι δεινόν ἐστιν ἐκεῖνον μέν, ὅπως ἂν
ἕτεροι μὴ τὸ αὐτὸ πάθωσιν, αὐτοῦ τὴν ἁμαρτίαν κατειπεῖν,
25 αὐτὸν δέ τινα μέλλοντα σῴζεσθαι μὴ τολμᾶν ἐλέγχεσθαι μηδ'

14 cf. 847e 20 Hippocr. Epid. V 14

1 ὡς ... ὡς ΛC²M²ΠΘ εἰς ... εἰς O 2 ἐγχρώσματα ci. Po. coll. Arist. Eth. 1105a 3 ἐγχρίμματα Gatakerus Wil. ἐλλείμματα Bern. καὶ secl. Wil. 5 ἐῶν q 9 ἐλεγχόντων F 12 τῆς πονηρίας C 13 καὶ εἰπεῖν non intellegitur. Propter hiatum secludere non licet καὶ ⟨ἑαυτὸν⟩ εἰπ. ci. Po. 15 τὸ καπνεῖον Pat. τὸ καπηλεῖον Ω. Fumarium est, locus ubi vina condiebantur. τὸ κατώγειον ci. Re. 16 ὅσῳ] θεῷ ΓKJ¹WC¹M¹ 18 τοσούτῳ ΓΛWCΠ τόσῳ O 21 τὸν Emp. καὶ τὸν Ω 22 ῥαφὰς GxC²qM²ΠZ γραφὰς (ἐγγρ. X¹) O

ὁμολογεῖν τὴν ἀβελτερίαν καὶ τὴν ἀμαθίαν. καὶ μὴν τά γε E
Βίωνος καὶ Πύρρωνος οὐ προκοπῆς ἄν τις ἀλλὰ μείζονος
ἕξεως σημεῖα θεῖτο καὶ τελειοτέρας. ὁ μὲν γὰρ ἠξίου τοὺς
συνήθεις οἴεσθαι προκόπτειν ὅταν τῶν λοιδορούντων οὕτως
ἀκούωσιν ὡς λεγόντων 5

'ὦ ξέν', ἐπεὶ οὔτε κακῷ οὔτ' ἄφρονι φωτὶ ἔοικας, (ζ 187)
οὖλέ τε καὶ μέγα χαῖρε, θεοί νύ τοι ὄλβια δοῖεν'. (ω 402)

Πύρρωνα δέ φασι πλέοντα καὶ κινδυνεύοντα χειμῶνι δελ-
φάκιόν τι δεῖξαι χρώμενον ἀσμένως κριθαῖς παρακεχυμέναις
καὶ εἰπεῖν πρὸς τοὺς ἑταίρους ὅτι τοιαύτην ἀπάθειαν παρα- F
σκευαστέον ἐκ λόγου καὶ φιλοσοφίας τὸν ὑπὸ τῶν προστυγ- 11
χανόντων διαταράττεσθαι μὴ βουλόμενον.

12. Ὅρα δὴ καὶ τὸ τοῦ Ζήνωνος ὁποῖόν ἐστιν. ἠξίου γὰρ
ἀπὸ τῶν ὀνείρων ἕκαστον ἑαυτοῦ συναισθάνεσθαι προκόπτον-
τος, εἰ μήτε ἡττώμενον αἰσχροῦ τινος ἑαυτὸν μήτε τι προσ- 15
ιέμενον ἢ πράττοντα τῶν δεινῶν καὶ ἀδίκων ὁρᾷ κατὰ τοὺς
ὕπνους, ἀλλ' οἷον ἐν βυθῷ γαλήνης ἀκλύστου καταφανεῖ
διαλάμπει τῆς ψυχῆς τὸ φανταστικὸν καὶ παθητικὸν ὑπὸ τοῦ
λόγου διακεχυμένον. | τοῦτο δὲ Πλάτων, ὡς ἔοικε, συνιδὼν 83
πρότερος ἐξεμόρφωσε καὶ διετύπωσε τῆς φύσει τυραννικῆς 20
ψυχῆς οἷα κατὰ τοὺς ὕπνους δρᾷ τὸ φανταστικὸν καὶ ἄλογον,
μητρί τ' ἐπιχειροῦν μίγνυσθαι καὶ πρὸς βρώσεις ὁρμῶν παν-
τοδαπάς, παρανομοῦν καὶ χρώμενον ἑαυτοῦ ταῖς ἐπιθυμίαις
οἷον λελυμέναις, ἃς μεθ' ἡμέραν ὁ νόμος αἰσχύνῃ καὶ φόβῳ
καθείργνυσιν. ὥσπερ οὖν τὰ πεπαιδευμένα καλῶς τῶν ὑπο- 25
ζυγίων, οὐδ' ἂν ἀφῇ τὰς ἡνίας ὁ ἄρχων, ἐπιχειρεῖ παρατρέ-

8 Posidon. ap. Diog. L. IX 68 13 Stoic. V. Fr. I 234
19 Plat. Rep. 571 c cf. 100f sq.

1 ἀβελτ.] ἐλευθερίαν WC 6 φωτὶ] ἀνδρὶ xFC² 8 φησι GqMΠ χειμῶνος x 9 παρεγκεχ. ΓΛ 10 πρὸς τοὺς ἑτέρους ΓΥΜ πρὸς ἑτέρους Π 15 pr. μήτε] μὴ τὸ G¹WCYM¹h ἡττώμ. (Cobeti) m. post. in G ἡδόμενον O αἰσχρῷ τινι xM²Π 16 ἢ xJC²qα²AΘ om. O 19 δε καὶ xC² 20 πρότερον Θ τῆς φ. G²xCqM²Z τῇ φ. O 22 τε γὰρ ἐπιχειρεῖ xC²A² πρὸς Hcb. περὶ Ω ὁρμῶν Θ ὁρμᾷ O 23 παρανόμους Θ

πεσθαι καὶ ἀπολείπειν τὴν ὁδόν, ἀλλ' ὥσπερ εἴθισται πρόεισιν
B ἐν τάξει, διαφυλάττοντα τὴν πορείαν ἄπταιστον, οὕτως οἷς
ἂν εὐπειθὲς ἤδη τὸ ἄλογον καὶ πρᾷον ᾖ γεγονὸς ὑπὸ τοῦ
λόγου καὶ κεκολασμένον, οὔτε καθ' ὕπνους οὔθ' ὑπὸ νόσων
5 ἔτι ῥᾳδίως ἐξυβρίζειν ἢ παρανομεῖν ἐθέλει ταῖς ἐπιθυμίαις,
ἀλλὰ τηρεῖ καὶ διαμνημονεύει τὸν ἐθισμόν, ἰσχὺν ἐμποιοῦντα
τῇ προσοχῇ καὶ τόνον. εἰ γὰρ καὶ τὸ σῶμα τῇ ἀσκήσει τῆς
ἀπαθείας ὑπήκοον ἑαυτὸ καὶ τὰ μέρη παρέχειν πέφυκεν, ὡς
ὀφθαλμούς τε πρὸς οἶκτον ἴσχεσθαι δακρύων καὶ καρδίαν
10 πηδήματος ἐν φόβοις, αἰδοῖά τε σωφρόνως ἔχειν ἀτρέμα καὶ
μηδὲν ἐνοχλεῖν παρὰ καλοῖς ἢ καλαῖς, πῶς οὐ μᾶλλον εἰκός
C ἐστι τῆς ψυχῆς τοῦ παθητικοῦ τὴν ἄσκησιν ἐπιλαμβανομένην
οἷον ἐκλεαίνειν καὶ συσχηματίζειν τὰ φαντάσματα καὶ τὰ
κινήματα μέχρι τῶν ὕπνων πιέζουσαν; οἷα λέγεται περὶ τοῦ
☐ 15 φιλοσόφου Στίλπωνος, [ὡς] ἰδεῖν δόξαι κατὰ τοὺς ὕπνους
ὀργιζόμενον αὐτῷ τὸν Ποσειδῶνα μὴ θύσαντι βοῦν, ὥσπερ
☐ ἔθος ἦν τοῖς ἱερεῦσιν· αὐτὸν δὲ μηθὲν ἐκπλαγέντα 'τί λέγεις'
φάναι 'ὦ Πόσειδον; ὥσπερ παῖς ἥκεις μεμψιμοιρῶν ὅτι μὴ
δανεισάμενος ἐνέπλησα κνίσης τὴν πόλιν, ἀλλ' ἀφ' ὧν εἶχον
20 ἔθυσά σοι μετρίως οἴκοθεν;' καὶ μέντοι δοκεῖν αὐτῷ τὸν Πο-
σειδῶνα μειδιάσαντα τὴν δεξιὰν προτεῖναι καὶ εἰπεῖν ὡς ἀφύων
D φορὰν Μεγαρεῦσι ποιήσει δι' ἐκεῖνον. οἷς οὖν οὕτως εὐόνειρα
καὶ φανὰ καὶ ἄλυπα, φοβερὸν δὲ μηθὲν ἢ τραχὺ μηδὲ κα-
κόηθες ἢ σκολιὸν ἐκ τῶν ὕπνων ἐπαναφέρεται, ταῦτα τῆς
☐ 25 προκοπῆς ἀπαυγασμούς τινας εἶναι λέγουσιν, οἴστρους δὲ καὶ
πτοίας καὶ φυγὰς ἀγεννεῖς καὶ παιδικὰς περιχαρείας καὶ ὀλο-
φύρσεις ἐνυπνίων οἰκτρῶν καὶ ἀλλοκότων ῥαχίαις τισὶ καὶ σά-

23 cf. verba Democriti laudata 735 b (= Vorsokr. 68 A 77)

1 πρόσεισιν GX¹KJYM¹α¹h 3 καὶ τὸ πρ. F 7 καὶ γὰρ καὶ ΓKJ¹Y¹M¹h 8 ἑαυτῷ G³YMΠ πεφύλακεν GX¹KJY¹M¹h 10 σωφρόνων ΓKJMΠh σωφρονεῖν q²V 12 ἐπιλαμβανομένης Θ 14 καὶ περὶ Θ 15 ὡς secl. Wil. ὃς ... ἔδοξε xF 17 ἦν ἔθος ΛF 22 fort. ᾗ γ' οὖν (sc. ψυχῇ) et infra ταύτῃ pro ταῦτα (v. 24) et ἐοικέναι ⟨τῆς⟩ οὔπω (p. 167 v. 1) 27 τέ τισι ΜΠΘ

λοις ἐοικέναι ψυχῆς οὔπω τὸ κοσμοῦν ἐχούσης οἰκεῖον, ἀλλὰ
πλαττομένης ἔτι δόξαις καὶ νόμοις, ὧν ἀπωτάτω γινομένη
κατὰ τοὺς ὕπνους αὖθις ἀναλύεται καὶ ἐνελίττεται τοῖς πάθεσι.
ταῦτα μὲν οὖν συνεπισκόπει καὶ αὐτός, εἴτε προκοπῆς ἐστιν E
εἴτε τινὸς ἕξεως ἤδη βεβαιότητα καὶ κράτος ἐχούσης ἐπὶ τοῖς 5
λόγοις ἀσάλευτον.

13. Ἐπεὶ δ' ἡ παντελὴς ἀπάθεια μέγα καὶ θεῖον, ⟨ἐν⟩
ἐνδόσει δέ τινι καὶ πραότητι παθῶν ὡς λέγομεν ἡ προκοπή,
δεῖ καὶ πρὸς αὐτὰ καὶ πρὸς ἄλληλα τὰ πάθη σκοποῦντας κρί-
νειν τὰς διαφοράς· πρὸς αὐτὰ μέν, εἰ νῦν ἐπιθυμίαις τε μα- 10
λακωτέραις χρώμεθα τῶν πάλαι καὶ φόβοις καὶ ὀργαῖς, ταχὺ
τῷ λόγῳ τὸ ἐξᾶττον αὐτῶν καὶ φλεγμαῖνον ἀφαιροῦντες· πρὸς
ἄλληλα δέ, εἰ μᾶλλον αἰσχυνόμεθα νῦν ἢ φοβούμεθα καὶ ζη-
λοῦμεν ἢ φθονοῦμεν καὶ φιλοδοξοῦμεν ἢ φιλοχρηματοῦμεν, F
καὶ ὅλως εἰ Δωρίοις μᾶλλον ἢ Λυδίοις ὥσπερ οἱ μελῳδοῦντες 15
ὑπερβολαῖς ἁμαρτάνομεν, σκληρότεροι περὶ τὴν δίαιταν ὄντες
ἢ μαλακώτεροι, καὶ βραδύτεροι περὶ τὰς πράξεις ἢ προπετέ-
στεροι, καὶ θαυμασταὶ παρ' ὃ δεῖ λόγων καὶ ἀνθρώπων ἢ
καταφρονηταί. | καθάπερ γὰρ αἱ τῶν νόσων εἰς τὰ μὴ καίρια 84
μέρη τοῦ σώματος ἐκτροπαὶ σημεῖον οὐ φαῦλόν εἰσιν, οὕτως 20
ἡ κακία τῶν προκοπτόντων ἔοικεν εἰς ἐπιεικέστερα πάθη
μεθισταμένη κατὰ μικρὸν ἐξαλείφεσθαι. Φρῦνιν μὲν γὰρ οἱ
ἔφοροι ταῖς ἑπτὰ χορδαῖς δύο παρεντεινάμενον ἠρώτων πότερον
τὰς ἄνωθεν ἢ τὰς κάτωθεν ἐκτεμεῖν αὐτοῖς ἐθέλει παρασχεῖν·
ἡμῶν δὲ δεῖται μέν πως τὰ ἄνω καὶ τὰ κάτω περικοπῆς, εἰ 25
μέλλομεν εἰς τὸ μέσον καθίστασθαι καὶ μέτριον. ἡ δὲ προκοπὴ
τὰς ὑπερβολὰς πρότερον καὶ τὰς ὀξύτητας τῶν παθῶν ἀνίησι

---

22 220 c Vit. Agid. 10, 7

---

1 ψυχῆς xC^{2}Θ om. O 3 ἐνελ. Re. ἀνελ. Ω 7 καὶ μέγα καὶ XC^2 ἐν add. Pat. 8 ἡ πρ. xA^{2}Θ πρ. O 9 σκοποῦντα ΛFC^{2}M^{2}αΘ 10 νῦν Λh^1 νῦν μὲν O 12 ἐξάπτον JWCM^1 13 ζηλ. (μᾶλλον add. ΛΠ) ἢ φθ. καὶ φιλοδ. xC^{2}M^{2}Π ζηλ. καὶ οὐ φθ. καὶ οὐ (εἰ οὐ Θ) φιλοδ. O 19 αἱ om. G^1 καίρια ΛRM^2 κύρια O 22 φρύννιν GMΘh 26 μέλλομεν Z μέλλοιμεν O

'πρὸς ἅσπερ οἱ μαργῶντες ἐντονώτατοι'
κατὰ τὸν Σοφοκλέα (fr. 758).
B 14. Καὶ μὴν ὅτι τὸ τὰς κρίσεις ἐπὶ τὰ ἔργα μετάγειν καὶ
τοὺς λόγους μὴ λόγους ἐᾶν ἀλλὰ πράξεις ποιεῖν μάλιστα τῆς
5 προκοπῆς ἴδιόν ἐστιν, εἴρηται. δήλωμα δ' αὐτοῦ πρῶτον μὲν
ὁ πρὸς τὰ ἐπαινούμενα ζῆλος καὶ τὸ ποιεῖν εἶναι προθύμους
ἃ θαυμάζομεν, ἃ δὲ ψέγομεν μὴ ἐθέλειν μηδὲ ὑπομένειν.
ἐπεὶ πάντας γ' Ἀθηναίους εἰκὸς ἦν ἐπαινεῖν τὴν Μιλτιάδου
τόλμαν καὶ ἀνδρείαν, Θεμιστοκλῆς δ' εἰπὼν ὡς οὐκ ἐᾷ καθ-
10 εύδειν αὐτὸν ἀλλ' ἐκ τῶν ὕπνων ἀνίστησι τὸ Μιλτιάδου
τρόπαιον, οὐκ ἐπαινῶν μόνον καὶ θαυμάζων ἀλλὰ καὶ ζηλῶν
C καὶ μιμούμενος εὐθὺς ἦν καταφανής. σμικρὸν οὖν οἴεσθαι
χρὴ προκόπτειν, ἄχρι οὗ τὸ θαυμάζον τοὺς κατορθοῦντας
ἀργὸν ἔχομεν καὶ ἀκίνητον ἐξ ἑαυτοῦ πρὸς μίμησιν. οὔτε γὰρ
15 ἔρως σώματος ἐνεργός, εἰ μὴ μετὰ ζηλοτυπίας ἔνεστιν, οὔτ'
ἔπαινος ἀρετῆς διάπυρος καὶ δραστήριος ὁ μὴ νύττων μηδὲ
κεντρίζων μηδὲ ποιῶν ἀντὶ φθόνου ζῆλον ἐπὶ τοῖς καλοῖς,
ἀναπληρώσεως ὀρεγόμενον. οὐ γὰρ ὑπὸ τῶν λόγων δεῖ τοῦ
φιλοσοφοῦντος μόνον ὥσπερ Ἀλκιβιάδης ἔλεγε τὴν καρδίαν
20 στρέφεσθαι καὶ δάκρυα ἐκπίπτειν, ἀλλ' ὅ γε προκόπτων ἀλη-
θῶς μᾶλλον ἔργοις καὶ πράξεσιν ἀνδρὸς ἀγαθοῦ καὶ τελείου
D παραβάλλων ἑαυτόν ἅμα τῷ συνειδότι τοῦ ἐνδεοῦς δακνόμενος
καὶ δι' ἐλπίδα καὶ πόθον χαίρων καὶ μεστὸς ὢν ὁρμῆς οὐκ
ἠρεμούσης οἷός τ' ἐστὶ κατὰ Σημωνίδην (fr. 5)
25 'ἄθηλος ἵππῳ πῶλος ὣς ἅμα τρέχειν',
τῷ ἀγαθῷ μονονουχὶ συμφῦναι γλιχόμενος. καὶ γὰρ τοῦτο
προκοπῆς ἀληθοῦς ἴδιόν ἐστι πάθος, ὧν ζηλοῦμεν τὰ ἔργα
τὴν διάθεσιν φιλεῖν καὶ ἀγαπᾶν καὶ μετ' εὐνοίας ἀεὶ τιμὴν

5 εἴρηται 79f 8 cf. 92c 800b vit. Them. c. 3 19 Plat. Conv. 215e 25 cf. 136a 446e 790f

1 ἅπερ G[1]XΛYMΠΘ εὐτον. MΠh 3 ὅτι τὸ ΛV p. c. τὸ (καὶ τὸ C[1]) ὅτι O 5 πρῶτα Θ 9 δ' εἰπὼν] Denuo inc. N[1] 11 καὶ θαυμ. G[1] οὐδὲ θ. O καὶ ante ζηλ. om. GK 13 θαυμάζειν ΛM[2]ΠΘ 18 τοὺς φιλοσοφοῦντας FΘ 23 ὀργῆς C[1] 24 τὸν σιμ. MΠΘ Σημωνίδην Wil. σιμ. Ω 28 τὴν τιμὴν F

ἀποδιδούσης εὔφημον ἐξομοιοῦσθαι. φιλονικία δ' ὅτῳ καὶ φθόνος ἐνέστακται πρὸς τοὺς κρείττονας, οὗτος ἴστω δόξης τινὸς ἢ δυνάμεως ζηλοτυπίᾳ κνιζόμενος, ἀρετὴν δὲ μὴ τιμῶν μηδὲ θαυμάζων.

15. *Ὅταν οὖν οὕτως ἀρχώμεθα τῶν ἀγαθῶν ἐρᾶν, ὥστε* E *μὴ μόνον κατὰ Πλάτωνα* (Legg. 711 e) *μακάριον μὲν αὐτὸν* 6 *ἡγεῖσθαι τὸν σώφρονα, 'μακάριον δὲ τὸν ξυνήκοον τῶν ἐκ τοῦ σωφρονοῦντος στόματος ἰόντων λόγων', ἀλλὰ καὶ σχῆμα καὶ βάδισμα καὶ βλέμμα καὶ μειδίαμα θαυμάζοντες αὐτοῦ καὶ ἀγαπῶντες οἷοι συναρμόττειν καὶ συγκολλᾶν ὦμεν ἑαυτούς,* 10 *τότε χρὴ νομίζειν ἀληθῶς προκόπτειν. ἔτι δὲ μᾶλλον, ἂν μὴ μόνον εὐημεροῦντας τοὺς ἀγαθοὺς θαυμάζωμεν, ἀλλ' ὥσπερ οἱ ἐρῶντες καὶ τραυλότητας ἀσπάζονται τῶν ἐν ὥρᾳ καὶ ὠχρότητας, τῆς δὲ Πανθείας καὶ δάκρυα καὶ κατήφεια πενθούσης* F *ἄρα καὶ κεκακωμένης ἐξέπληξε τὸν Ἀράσπην, οὕτως ἡμεῖς* 15 *μήτε φυγὴν Ἀριστείδου μήτε εἱργμὸν Ἀναξαγόρου μήτε πενίαν Σωκράτους ἢ καταδίκην Φωκίωνος ὑποδειμαίνωμεν, ἀλλὰ καὶ μετὰ τούτων ἀξιέραστον ἡγούμενοι τὴν ἀρετὴν ὁμόσε χωρῶμεν αὐτῇ, τὸ Εὐριπίδειον ἐφ' ἑκάστῳ φθεγγόμενοι* | (fr. 961)

'φεῦ, τοῖσι γενναίοισιν ὡς ἅπαν καλόν'. 85

τὸν γὰρ ἄχρι τοῦ καὶ τὰ φαινόμενα δεινὰ μὴ δυσχεραίνειν 21 *ἀλλὰ θαυμάζειν καὶ ζηλοῦν ἐνθουσιασμὸν οὐκ ἂν ἔτι γε τῶν καλῶν οὐδεὶς ἀποτρέψειεν. ἤδη δὲ τοῖς τοιούτοις παρέπεται βαδίζουσιν ἐπὶ πράξεις τινὰς ἢ λαβοῦσιν ἀρχὴν ἢ χρησαμένοις τύχῃ τίθεσθαι πρὸ ὀφθαλμῶν τοὺς ὄντως ἀγαθοὺς γεγενημένους,* 25 *καὶ διανοεῖσθαι 'τί δ' ἂν ἔπραξεν ἐν τούτῳ Πλάτων, τί δ' ἂν εἶπεν Ἐπαμεινώνδας, ποῖος δ' ἂν ὤφθη Λυκοῦργος ἢ Ἀγησίλαος', οἷον πρὸς ἔσοπτρα κοσμοῦντας ἑαυτοὺς καὶ* B

13 cf. 44 f 56 d 14 Xen. Cyr. V, 1, 6

8 *σώφρονος* G 10 *οἷον* ΛΜΘ *ἁρμόζειν* Θ *ὦμεν*] *ζητῶμεν* Θ *πρόθυμοι ὦμεν* xC²M²Π 19 *ἐπιφθ*. C 23 *δὲ* om. Ma¹h 24 *βαδ*. G p. c. W p. c. *τὸ βαδ*. xWCΘ *τοῖς βαδ*. 0 25 *ὄντως ἀγ*. Pat. *ὄντας ἀγ*. ἢ Ω 28 *οἷον* Schaefer *οἷόν τι* Ω *καὶ* Emp. ἢ Ω

*μεταρρυθμίζοντας, ἢ φωνῆς ἀγεννεστέρας αὐτῶν ἐπιλαμβανο-
μένους ἢ πρός τι πάθος ἀντιβαίνοντας. οἱ μὲν γὰρ ἐκμεμαθη-
κότες τὰ τῶν Ἰδαίων ὀνόματα δακτύλων χρῶνται πρὸς τοὺς
φόβους αὐτοῖς ὡς ἀλεξικάκοις, ἀτρέμα καταλέγοντες ἕκαστον· ἡ
5 δὲ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἐπίνοια καὶ μνήμη ταχὺ παρισταμένη
καὶ ἀναλαμβάνουσα τοὺς προκόπτοντας ἐν πᾶσι πάθεσι καὶ
πάσαις ἀπορίαις ὀρθοὺς διαφυλάσσει καὶ ἀπτῶτας. ὅθεν
ἔστω σοι καὶ τοῦτο σημεῖον †αὐτὸ τοῦ πρὸς ἀρετὴν ἐπιδιδόντος.*

16. *Πρὸς δὲ τούτῳ τὸ μηκέτι ταράττεσθαι σφόδρα μηδ'
C ἐρυθριᾶν μηδὲ κατακρύπτειν ἢ μετασχηματίζειν τι τῶν καθ'
11 αὑτὸν ἀνδρὸς ἐνδόξου καὶ σώφρονος ἐξαπίνης ἐπιφανέντος,
ἀλλὰ θαρρεῖν ὁμόσε χωροῦντα τοῖς τοιούτοις ἔχει τινὰ τοῦ
συνειδότος ἐκβεβαίωσιν. Ἀλέξανδρος μὲν γὰρ ὡς ἔοικεν ἄγγε-
λον ἰδὼν περιχαρῆ προσθέοντα καὶ τὴν δεξιὰν προτείνοντα
15 'τί μοι μέλλεις' εἶπεν 'ὦ τᾶν ἀπαγγελεῖν; ἢ ὅτι Ὅμηρος
ἀναβεβίωκεν;' οὐδενὸς αὐτῷ τὰ πράγματα πλὴν ὑστεροφη-
μίας οἰόμενος ἐνδεῖν. νέῳ δ' ἀνδρὶ βελτιουμένῳ τὸ ἦθος οὐ-
δενὸς ἔρως ἐμφύεται μᾶλλον ἢ καλοῖς κἀγαθοῖς ἀνδράσιν
ἐγκαλλωπίσασθαι καὶ παρασχεῖν οἰκίαν αὑτοῦ καταφανῆ, τρά-
D πεζαν γυναῖκα, παιδιὰν σπουδήν, λόγους λεγομένους ἢ γρα-
21 φομένους, ὥστε καὶ δάκνεσθαι πατρὸς τεθνεῶτος ἢ καθηγητοῦ
μεμνημένον οὐκέτ' ἰδόντος αὐτὸν ἐν τοιαύτῃ διαθέσει, καὶ
μηθὲν οὕτως ἂν εὔξασθαι παρὰ θεῶν, ὡς ἐκείνους ἀναβιώ-
σαντας αὐτῷ γενέσθαι τοῦ βίου καὶ τῶν πράξεων θεατάς.
25 ὥσπερ αὖ τοὐναντίον οἱ καταμελήσαντες ἑαυτῶν καὶ διαφθα-
ρέντες οὐδ' ἐν ὕπνῳ τοὺς προσήκοντας ἀτρόμως καὶ ἀδεῶς
ὁρῶσιν.*

17. *Ἔτι τοίνυν πρόσλαβε τοῖς εἰρημένοις σημεῖον οὐ μι-*

---

1 *ἀγενν.* om. F 3 *Ἰδαίων* F^1 mg. *Π* *ἰδίων* O 6 *ἀναλαμβ.* Wil. *διαλ.* *Ω* 8 *αὐτὸ* om. *Λ* *αὐτῷ* V 10 *ἢ μετασχ.*] *μηδὲ κατασχ.* WC^1 11 *ἀναφαν.* C^1 15 *ἀπαγγέλλειν* *Γ*WC 16 *οὐδ.* G^{2}xKJYqA^2*Θ* *ἐν οὐδ.* O *ὑστεροφωνίας* WC^1 17 *ἐνδ. οἰόμ.* M*Π* 20 *παιδία* *Ω* corr. Emp. 22 *οὐκέτ' ἰδόντος* Wil. *οὐκ ἐπιδ.* *Ω* *τοσαύτῃ* *Ω* corr. Emp. 23 *ἂν οὕτως* *Λ*FM*Π* 26 *ἀτρό.* X^{3}FC^2 *ἀτρεμῶς* O

κρόν, εἰ βούλει, τὸ μηδὲν ἔτι μικρὸν ἡγεῖσθαι τῶν ἁμαρτανομένων ἀλλ' ἐξευλαβεῖσθαι καὶ προσέχειν ἅπασιν. ὥσπερ E γὰρ οἱ τὸ πλουτήσειν ἀπεγνωκότες ἐν οὐδενὶ τίθενται τὰ μικρὰ δαπανήματα, μηθὲν οἰόμενοι ποιεῖν μέγα τὸ μικρῷ τινι προστιθέμενον, ἡ δ' ἐλπὶς ἐγγυτέρω τοῦ τέλους βαδίζουσα τῷ 5 πλούτῳ συναύξει τὴν φιλοπλουτίαν, οὕτως ἐν τοῖς πρὸς ἀρετὴν πράγμασιν ὁ μὴ πολλὰ συγχωρῶν τῷ 'τί γὰρ τὸ παρὰ τοῦτο;' καὶ 'νῦν μὲν οὕτως αὖθις δὲ βέλτιον', ἀλλὰ προσέχων ἑκάστῳ κἂν εἰς τὸ μικρότατον ἡ κακία ποτὲ τῶν ἁμαρτημάτων ἐνδῦσα συγγνώμην πορίζηται δυσανασχετῶν καὶ δυσκολαίνων 10 δῆλός ἐστιν ἤδη τι καθαρὸν κτώμενος ἑαυτῷ καὶ οὐδ' ὁπωσοῦν ἀξιῶν ῥυπαίνεσθαι, τὸ δὲ †μηθὲν οἴεσθαι καταισχύνειν μέγα F μηδὲ ἔχειν †εὐχερεῖς πρὸς τὰ μικρὰ ποιεῖ καὶ ὀλιγώρους. καὶ γὰρ αἱμασιάν τινα καὶ θριγκὸν οἰκοδομοῦσιν οὐ διαφέρει ξύλον τὸ τυχὸν ἢ λίθον ἐπιβαλεῖν χυδαῖον ἢ στήλην ὑποθεῖναι 15 παραπεσοῦσαν ἀπὸ μνήματος, οἷα ποιοῦσιν οἱ φαῦλοι, πᾶσαν ἐργασίαν καὶ πρᾶξιν ὡς ἔτυχε συμφοροῦντες εἰς ταὐτὸ καὶ σωρεύοντες· ἀλλ' οἵ γε προκόπτοντες, οἷς ἤδη, | καθάπερ 86 ἱεροῦ τινος οἰκοδομήματος καὶ βασιλικοῦ τοῦ βίου 'κεκρότηται χρυσέα κρηπίς', οὐδὲν εἰκῇ προσίενται τῶν γιγνομένων, 20 ἀλλ' οἷον ἀπὸ στάθμης τοῦ λόγου προσάγουσι καὶ προσαρμόττουσιν ἕκαστον, ὑπέρευ τὸν Πολύκλειτον οἰόμενοι λέγειν ὡς ἔστι χαλεπώτατον αὐτῶν τὸ ἔργον οἷς ἂν εἰς ὄνυχα ὁ πηλὸς ἀφίκηται.

4 cf. Comm. in Hes. OD 361 19 Pind. fr. 194 22 Vorsokr. 40 B 1 cf. 636 c

2 προσήκειν WC 4 οἰόμ. π.] ποιούμενοι WC 10 γνώμην ΓΘ 12 κατ' αἰσχύνην X³WCY²N κατ' αἰσχίνην ΛF κατ' αἰσχύλον α²ΑΘ 12. 13 τὸ δὲ . . . ἔχειν] δεινὸν pro ἔχειν ci. Re. τὸ δὲ μέγα οἴεσθαι καταισχῦνον μηδὲν ἔχειν ci. Wil. 14 τινα καὶ explicit K 18 σωρ. ΓΛΜ²ΠΘ συλλέγοντες O 22 ὑπέρευ Re. ὑπὲρ οὗ Ω οἰόμεθα ΛΑ²Θ

6.

B

ΠΩΣ ΑΝ ΤΙΣ ΑΠ' ΕΧΘΡΩΝ ΩΦΕΛΟΙΤΟ

(Plan. 5)

1. *Ὁρῶ μὲν ὅτι τὸν πραότατον, ὦ Κορνήλιε Ποῦλχερ, πολιτείας ᾕρησαι τρόπον, ἐν ᾧ μάλιστα τοῖς κοινοῖς ὠφέλιμος ὢν ἀλυπότατον ἰδίᾳ τοῖς ἐντυγχάνουσι παρέχεις σεαυτόν. Ἐπεὶ δὲ χώραν μὲν ἄθηρον ὥσπερ ἱστοροῦσι τὴν Κρήτην εὑρεῖν* C *ἔστι, πολιτεία δὲ μήτε φθόνον ἐνηνοχυῖα μήτε ζῆλον ἢ φι-* 6 *λονικίαν, ἔχθρας γονιμώτατα πάθη, μέχρι νῦν οὐ γέγονεν (ἀλλ' εἰ μηδὲν ἄλλο, ταῖς ἔχθραις αἱ φιλίαι συμπλέκουσιν ἡμᾶς· ὃ καὶ Χίλων ὁ σοφὸς νοήσας τὸν εἰπόντα μηδένα ἔχειν ἐχθρὸν ἠρώτησεν εἰ μηδὲ φίλον ἔχοι), δοκεῖ μοι τά τ' ἄλλα* 10 *περὶ ἐχθρῶν τῷ πολιτικῷ διεσκέφθαι προσήκειν καὶ τοῦ Ξενοφῶντος ἀκηκοέναι μὴ παρέργως εἰπόντος ὅτι τοῦ νοῦν ἔχοντός ἐστι καὶ 'ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ὠφελεῖσθαι'* (Oec. 1, 15). *ἅπερ οὖν εἰς τοῦτο πρῴην εἰπεῖν μοι παρέστη, συναγαγὼν ὁμοῦ τι τοῖς αὐτοῖς ὀνόμασιν ἀπέσταλκά σοι, φεισάμενος ὡς ἐνῆν μάλιστα* 15 *τῶν ἐν τοῖς Πολιτικοῖς Παραγγέλμασι γεγραμμένων, ἐπεὶ* D *κἀκεῖνο τὸ βιβλίον ὁρῶ σε πρόχειρον ἔχοντα πολλάκις.*

2. *Ἐξήρκει τοῖς παλαιοῖς ὑπὸ τῶν ἀλλοφύλων καὶ ἀγρίων ζῴων μὴ ἀδικεῖσθαι, καὶ τοῦτο τῶν πρὸς τὰ θηρία τέλος ἦν ἀγώνων ἐκείνοις· οἱ δ' ὕστερον ἤδη χρῆσθαι μαθόντες αὐτοῖς* 20 *καὶ ὠφελοῦνται σαρξὶ τρεφόμενοι καὶ θριξὶν ἀμφιεννύμενοι καὶ χολαῖς καὶ πυτίαις ἰατρευόμενοι καὶ δέρμασιν ὁπλίζοντες*

Plan. 5. Cat. Lampr. 130. Codd. GXF*v* (in c. 11) (R)KJWCY (usque ad p. 173, 3) (p)qMαA(V)(E)ZbNh. Accedit Syr. (interpres Syrus) libere agens ac saepe in breviorem formam redigens. Γ = G¹X¹F, Π = αA, Θ = Zb 8 cf. 96a

---

Tit. ἀπ' Bern. ὑπ' Ω et Cat. Lampr. 1 ποῦλχερ FMΠΘNh ποῦλχρε (πόλχ. X¹) 0 ἄτερ (τῆς K) πολ. Ω corr. Xyl. 9 ἔχοι E ἔχει 0 Po. 13 τι om. MΠΘ 20 ὠφελοῦντο W

αὐτούς, ὥστε ἄξιον εἶναι δεδιέναι μὴ τῶν θηρίων ἐπιλιπόντων τῷ ἀνθρώπῳ θηριώδης ὁ βίος αὐτοῦ γένηται καὶ ἀνήμερος. ἐπεὶ τοίνυν τοῖς μὲν ἄλλοις ἱκανόν ἐστι τὸ μὴ πάσχειν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν κακῶς, τοὺς δὲ νοῦν ἔχοντας ὁ Ξενοφῶν E καὶ ὠφελεῖσθαί φησιν ἀπὸ τῶν διαφερομένων, ἀπιστεῖν μὲν 5 οὐ χρή, ζητεῖν δὲ μέθοδον καὶ τέχνην δι' ἧς τοῦτο περιέσται τὸ καλὸν οἷς χωρὶς ἐχθροῦ ζῆν ἀδύνατόν ἐστιν. οὐ δύναται πᾶν ἐξημερῶσαι δένδρον ὁ γεωργὸς οὐδὲ πᾶν τιθασεῦσαι θηρίον ὁ κυνηγός· ἐζήτησαν οὖν καθ' ἑτέρας χρείας ὁ μὲν ἐκ τῶν ἀκάρπων ὁ δ' ἀπὸ τῶν ἀγρίων ὠφελεῖσθαι. τῆς θαλάττης 10 τὸ ὕδωρ ἄποτόν ἐστι καὶ πονηρόν, ἀλλ' ἰχθῦς τρέφει καὶ πόμπιμόν ἐστι πάντῃ καὶ πορεύσιμον ὄχημα τοῖς κομιζομένοις· τοῦ δὲ σατύρου τὸ πῦρ, ὡς πρῶτον ὤφθη, βουλομένου φιλῆσαι καὶ περιβαλεῖν ὁ Προμηθεύς (Aesch. fr. 207)

'τράγος γένειον ἆρα πενθήσεις σύ γε'· 15

καίει τὸν ἁψάμενον, ἀλλὰ φῶς παρέχει καὶ θερμότητα καὶ F τέχνης ἁπάσης ὄργανόν ἐστι τοῖς χρῆσθαι μαθοῦσι. σκόπει δὴ καὶ τὸν ἐχθρόν, εἰ βλαβερὸς ὢν τἆλλα καὶ δυσμεταχείριστος, ἁμωσγέπως ἁφὴν ἐνδίδωσιν αὐτοῦ καὶ χρῆσιν οἰκείαν καὶ ὠφέλιμός ἐστι. | καὶ τῶν πραγμάτων ἄφιλα πολλὰ καὶ ἀπεχθῆ 87 καὶ ἀντίπαλα τοῖς ἐντυγχάνουσιν· ἀλλ' ὁρᾷς ὅτι καὶ νόσοις 21 ἔνιοι σώματος εἰς ἀπραγμοσύνην ἐχρήσαντο, καὶ πόνοι πολλοῖς προσπεσόντες ἔρρωσαν καὶ ἤσκησαν. ἔνιοι δὲ καὶ πατρίδος στέρησιν καὶ χρημάτων ἀποβολὴν ἐφόδιον σχολῆς ἐποιήσαντο καὶ φιλοσοφίας, ὡς Διογένης καὶ Κράτης· Ζήνων δέ, τῆς 25 ναυκληρίας αὐτῷ συντριβείσης, πυθόμενος 'εὖ γ'' εἶπεν 'ὦ τύχη ποιεῖς, εἰς τὸν τρίβωνα συνελαύνουσα ἡμᾶς'. ὥσπερ γὰρ

2 cf. 964 a 25 St. V. Fr. I 277 cf. 467 d 603 d 27 sq. cit. Suidas s. v. σικχός

2 αὐτοῦ deest Y[1] καὶ ἀνήμ. GWC καὶ ἄπορος (cf. 964 a) καὶ ἀνήμ. O Syr. 'fort. recte' Po. 5 καὶ ἀπὸ τῶν δ. ὠφ. φ. qMΠΘN 9 καθ' GW Syr. ut v. καὶ καθ' O ὁ μὲν] ὁ δὲ C 12 κομιζ.] ποριζομένοις G[2]F[1] mg. 16 post θερμ. add. καὶ ἀλέαν X[3] mg. (v. l. ad θερμ. erat) 22 πολλοὺς G[1] Wil. 24 στολῆς F[1]WMa[1]N συστολῆς C[1]q σχολῆς O Syr. 26 εὖ γ' εἶπεν G εἶπεν εὖ γε O

τὰ ῥωμαλέα τοὺς στομάχους καὶ ὑγιεινότατα τῶν ζῴων ὄφεις
ἐσθίοντα καταπέττει καὶ σκορπίους, ἔστι δ' ἃ καὶ λίθοις καὶ
B ὀστράκοις τρέφεται μεταβάλλουσι δι' εὐτονίαν καὶ θερμότητα
πνεύματος, οἱ δὲ σικχοὶ καὶ νοσώδεις ἄρτον καὶ οἶνον προσφε-
5 ρόμενοι ναυτιῶσιν, οὕτως οἱ μὲν ἀνόητοι καὶ τὰς φιλίας
διαφθείρουσιν, οἱ δὲ φρόνιμοι καὶ ταῖς ἔχθραις ἐμμελῶς χρῆ-
σθαι δύνανται.

3. Πρῶτον μὲν οὖν δοκεῖ μοι τῆς ἔχθρας τὸ βλαβερώτατον
ὠφελιμώτατον ἂν γενέσθαι τοῖς προσέχουσιν. τί δὲ τοῦτό
10 ἐστιν; ἐφεδρεύει σου τοῖς πράγμασιν ἐγρηγορὼς ὁ ἐχθρὸς ἀεὶ
καὶ λαβὴν ζητῶν πανταχόθεν περιοδεύει τὸν βίον, οὐ διὰ
δρυὸς μόνον ὁρῶν ὡς ὁ Λυγκεὺς οὐδὲ διὰ πλίνθων καὶ λίθων,
C ἀλλὰ καὶ διὰ φίλου καὶ οἰκέτου καὶ διὰ συνήθους παντός
ὡς ἀνυστόν ἐστι φωρῶν τὰ πραττόμενα καὶ τὰ βουλευόμενα
15 διορύττων καὶ διερευνώμενος. οἱ μὲν γὰρ φίλοι καὶ νοσοῦν-
τες ἡμᾶς πολλάκις καὶ ἀποθνήσκοντες λανθάνουσιν ἀμελοῦν-
τας καὶ ὀλιγωροῦντας, τῶν δ' ἐχθρῶν μονονουχὶ καὶ τοὺς
ὀνείρους πολυπραγμονοῦμεν· νόσοι δὲ καὶ δανεισμοὶ καὶ δια-
φοραὶ πρὸς γυναῖκας αὐτοὺς ἐκείνους μᾶλλον ἢ τὸν ἐχθρὸν
20 λανθάνουσι. μάλιστα δὲ τῶν ἁμαρτιῶν ἔχεται καὶ ταύτας
ἐξιχνεύει. καὶ καθάπερ οἱ γῦπες ἐπὶ τὰς ὀσμὰς τῶν διεφθο-
ρότων σωμάτων φέρονται, τῶν δὲ καθαρῶν καὶ ὑγιαινόντων
D αἴσθησιν οὐκ ἔχουσιν, οὕτω τὰ νοσοῦντα τοῦ βίου καὶ φαῦλα
καὶ πεπονθότα κινεῖ τὸν ἐχθρόν, καὶ πρὸς ταῦτα οἱ μισοῦντες
25 ᾄττουσι καὶ τούτων ἅπτονται καὶ σπαράττουσι. τοῦτο οὖν
ὠφέλιμόν ἐστι; πάνυ μὲν οὖν, εὐλαβούμενον ζῆν καὶ προσέχειν

---

1 ῥωμαλεώτατα (Hercheri) S ῥωμαλεώτερα Suidas τοὺς στ. Suid. τοῖς στομάχοις Ω **2—4** ἔστι . . . πνεύματος om. Suid. **3** δι' W γὰρ δι' GX^3 δὲ δι' O 'sich nähren und durch die Wärme ihrer Mägen sie verdauen' Syr. **4** πνεύμ.] σώματος F mg. KJ **12** ὁρῶν om. Θ πλ. καὶ λ. G ac fort. Syr. ('Wände — Steine') πλ. καὶ ὀστράκων X^1 mg. F^1 mg. M^1 λ. καὶ ὀστ. O **14** καὶ βουλ. F **16** ἀμελ. GF^1 mg. W^1 mg. Syr. μέλλοντας O **26** καὶ πάνυ KJ εὐλαβούμενος X^1Fh Ante εὐλ. lac. statuit Hch. Fort. πανὺ μὲν οὖν <— — — ποιοῦν> Pat. οὖν, <πρὸς τὸ> ci. Po.

ἑαυτῷ καὶ μήτε πράττειν μηδὲν ὀλιγώρως καὶ ἀπερισκέπτως
μήτε λέγειν, ἀλλ' ἀεὶ διαφυλάττειν ὥσπερ ἐν ἀκριβεῖ διαίτῃ
τὸν βίον ἀνεπίληπτον· ἡ γὰρ οὕτω συστέλλουσα τὰ πάθη καὶ
συνέχουσα τὸν λογισμὸν εὐλάβεια μελέτην ἐμποιεῖ καὶ προαίρε-
σιν τοῦ ζῆν ἐπιεικῶς καὶ ἀνεγκλήτως. καθάπερ γὰρ αἱ πο- 5
λέμοις ἀστυγειτονικοῖς καὶ στρατείαις ἐνδελεχέσι σωφρονιζό-
μεναι πόλεις εὐνομίαν καὶ πολιτείαν ὑγιαίνουσαν ἠγάπησαν, E
οὕτως οἱ δι' ἔχθρας τινὰς ἀναγκασθέντες ἐπινήφειν τῷ βίῳ
καὶ φυλάττεσθαι τὸ ῥᾳθυμεῖν καὶ καταφρονεῖν καὶ μετ' εὐ-
χρηστίας ἕκαστα πράττειν λανθάνουσιν εἰς τὸ ἀναμάρτητον 10
ὑπὸ τῆς συνηθείας ἀγόμενοι καὶ κατακοσμούμενοι τὸν τρόπον,
ἂν καὶ μικρὸν ὁ λόγος συνεπιλαμβάνηται. τὸ γάρ (*Α* 255)

'ἦ κεν γηθήσαι Πρίαμος Πριάμοιό τε παῖδες'

οἷς ἐστιν ἀεὶ πρόχειρον, ἐπιστρέφει καὶ διατρέπει καὶ ἀφίστησι
τῶν τοιούτων ἐφ' οἷς οἱ ἐχθροὶ χαίρουσι καὶ καταγελῶσι. καὶ F
μὴν τοὺς περὶ τὸν Διόνυσον τεχνίτας ὁρῶμεν ἐκλελυμένως 16
καὶ ἀπροθύμως καὶ οὐκ ἀκριβῶς πολλάκις ἀγωνιζομένους ἐν
τοῖς θεάτροις ἐφ' ἑαυτῶν· ὅταν δ' ἅμιλλα καὶ ἀγὼν γένηται
πρὸς ἑτέρους, οὐ μόνον αὐτοὺς ἀλλὰ καὶ τὰ ὄργανα μᾶλλον
συνεπιστρέφουσι, χορδολογοῦντες καὶ ἀκριβέστερον ἁρμοζό- 20
μενοι καὶ καταυλοῦντες. ὅστις οὖν οἶδεν ἀνταγωνιστὴν βίου
καὶ δόξης τὸν ἐχθρὸν ὄντα, | προσέχει μᾶλλον αὑτῷ καὶ τὰ 88
πράγματα περισκοπεῖ καὶ διαρμόζεται τὸν βίον. ἐπεὶ καὶ τοῦτο
τῆς κακίας ἴδιόν ἐστι, τὸ τοὺς ἐχθροὺς αἰσχύνεσθαι μᾶλλον
ἢ τοὺς φίλους ἐφ' οἷς ἐξαμαρτάνομεν. ὅθεν ὁ Νασικᾶς, οἰομέ- 25 □
νων τινῶν καὶ λεγόντων ἐν ἀσφαλεῖ γεγονέναι τὰ Ῥωμαίων
πράγματα Καρχηδονίων μὲν ἀνῃρημένων Ἀχαιῶν δὲ δεδουλω-

---

22 cf. 21e

---

1 ἀσκέπτως GKW **2** ὥσπερ om. G[1] **9** καὶ μετ'] τῷ μετ' G εὐχαριστίας KJCαA[1]Θ **11** ἀπὸ τῆς GJqNh **14** διαπρέπει (καὶ διατρ. om. G[1]) X[1]W **16** τούς γε περὶ (γε in ras. m. 2) G **16** ἐκλελυμένους Ω corr. Pat. **17** ἀπροθύμως C -μους O **18** ἐφ' ἑαυτῶν om. C[1]M[1]N **20** ἁρμ.] ἐργαζόμενοι KV et recc. **23** μεθαρμ. Θ

μένων, 'νῦν μὲν οὖν' εἶπεν 'ἐπισφαλῶς ἔχομεν, μήτε οὓς φοβηθῶμεν μήτε οὓς αἰσχυνθῶμεν ἑαυτοῖς ἀπολελοιπότες'.

□ **4.** Ἔτι τοίνυν πρόσλαβε τὴν Διογένους ἀπόφασιν, φιλόσοφον σφόδρα καὶ πολιτικὴν οὖσαν· 'πῶς ἀμυνοῦμαι τὸν B ἐχθρόν;' 'αὐτὸς καλὸς κἀγαθὸς γενόμενος.' ἵππους ἐχθρῶν □ 6 ὁρῶντες εὐδοκιμοῦντας ἀνιῶνται, κύνας ἐπαινουμένους. ἂν χωρίον ἐκπεπονημένον ἴδωσιν, ἂν εὐθαλοῦντα κῆπον, ἐπιστένουσι. τί οὖν οἴει, σεαυτὸν ἐπιδεικνύμενος ἄνδρα δίκαιον ἀρτίφρονα χρηστόν, ἐν λόγοις εὐδόκιμον, ἐν πράξεσι καθαρόν, 10 ἐν διαίτῃ κόσμιον,

□ 'βαθεῖαν ἄλοκα διὰ φρενὸς καρπούμενον,
ἐξ ἧς τὰ κεδνὰ βλαστάνει βουλεύματα;' (Aesch. Sept. 593)

'νικώμενοι' φησὶ Πίνδαρος (fr. 229) 'ἄνδρες ἀγρυξίᾳ δέδενται', οὐχ ἁπλῶς οὐδὲ πάντες, ἀλλ' ὅσοι νικωμένους αὐτοὺς 15 ὁρῶσιν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἐπιμελείᾳ χρηστότητι μεγαλοφροσύνῃ □ C φιλανθρωπίαις εὐεργεσίαις· ταῦτα 'ἀποστρέφει τὴν γλῶτταν' ὡς ὁ Δημοσθένης φησίν (XIX 208), 'ἐμφράττει τὸ στόμα, ἄγχει, σιωπᾶν ποιεῖ'.

'σύ τοι διάφερε τῶν κακῶν· ἔξεστι γάρ.' (Eur. Orest. 251)

20 εἰ θέλεις ἀνιᾶν τὸν μισοῦντα, μὴ λοιδόρει κίναιδον μηδὲ μαλακὸν μηδ' ἀκόλαστον μηδὲ βωμολόχον μηδ' ἀνελεύθερον, ἀλλ' αὐτὸς ἀνὴρ ἴσθι καὶ σωφρόνει καὶ ἀλήθευε καὶ χρῶ φιλανθρώπως καὶ δικαίως τοῖς ἐντυγχάνουσιν. ἂν δὲ λοιδορῆσαι προαχθῇς, 'ἄπαγε πορρωτάτω σεαυτὸν ὧν λοιδορεῖς ἐκεῖνον. 25 ἐνδύου τῇ ψυχῇ, περισκόπει τὰ σαθρά, μή τίς σοί ποθεν □ ὑποφθέγγηται κακία τὸ τοῦ τραγῳδοῦ

□ 'ἄλλων ἰατρὸς αὐτὸς ἕλκεσι βρύων'. (Eur. fr. 1086)

D ἂν ἀπαίδευτον εἴπῃς, ἐπίτεινε τὸ φιλομαθὲς ἐν σεαυτῷ καὶ

---

11 αὔλακα Ω 13 φ. ἄνδρες π. ΠΘ 14 οὐδὲ] δὲ C[1] 16 φιλανθρωπίαις GKJ -πίᾳ O 19 καλῶν Θ 24 ἐκείνων C 25 σαθρά] χρηστὰ C[1] τίς] τί G[2]X[1]FKCq τι καί α[2]A 26 κακίᾳ G[2]XM κακία non vertit Syr. τῇ τοῦ G[2]FKMαA[1]Nh 28 Ante ἂν inser. JqY mg. εἰ δὲ ὁ ἐχθρὸς λοιδορεῖ σε ἀπαίδ.] αὐτὸν F εἴπῃς (Boissonnadii) Syr. εἴπῃ σε O ἐπίτεινον G

φιλόπονον· ἂν δειλόν, ἔγειρε μᾶλλον τὸ ἀνδρῶδες καὶ θαρραλέον· κἂν ἀσελγῆ καὶ ἀκόλαστον, ἐξάλειφε τῆς ψυχῆς εἴ τι λανθάνον ἐστὶ φιληδονίας ἴχνος. οὐδὲν γὰρ αἴσχιόν ἐστι βλασφημίας παλινδρομούσης οὐδὲ λυπηρότερον, ἀλλ' ἔοικε καὶ τοῦ φωτὸς τὸ ἀνακλώμενον μᾶλλον ἐνοχλεῖν τὰς ἀσθενεῖς 5 ὁράσεις καὶ τῶν ψόγων οἱ πρὸς αὐτοὺς ἀναφερόμενοι τοὺς ψέγοντας ὑπὸ τῆς ἀληθείας. ὡς γὰρ ὁ καικίας τὰ νέφη, καὶ ὁ φαῦλος βίος ἐφ' ἑαυτὸν ἕλκει τὰς λοιδορίας.

5. Ὁ μὲν οὖν Πλάτων ὁσάκις ἀσχημονοῦσιν ἀνθρώποις παραγένοιτο, πρὸς αὐτὸν ἀπιὼν εἰώθει λέγειν 'μή πῃ ἄρ' ἐγὼ E τοιοῦτος;' ὁ δὲ λοιδορήσας τὸν ἑτέρου βίον ἂν εὐθὺς ἐπισκοπῇ 11 τὸν ἑαυτοῦ καὶ μεθαρμόττῃ πρὸς τοὐναντίον ἀπευθύνων καὶ ἀποστρέφων, ἕξει τι χρήσιμον ἐκ τοῦ λοιδορεῖν, ἄλλως ἀχρήστου καὶ κενοῦ δοκοῦντος εἶναι καὶ ὄντος. οἱ μὲν οὖν πολλοὶ γελῶσιν, ἄν τις ὢν φαλακρὸς ἢ κυρτὸς ἑτέρους εἰς ταῦτα 15 λοιδορῇ καὶ σκώπτῃ, γελοῖον δ' ὅλως ἐστὶ τὸ λοιδορεῖν καὶ σκώπτειν ὁτιοῦν ἀντιλοιδορηθῆναι δυνάμενον· ὡς Λέων ὁ Βυζάντιος ὑπὸ τοῦ κυρτοῦ λοιδορηθεὶς εἰς τὴν τῶν ὀμμάτων ἀσθένειαν 'ἀνθρώπινον' ἔφη 'πάθος ὀνειδίζεις, ἐπὶ τοῦ νώτου F φέρων τὴν νέμεσιν'. οὐκοῦν μηδὲ μοιχὸν λοιδορήσῃς, αὐτὸς 20 ὢν παιδομανής· μηδὲ ἄσωτον, αὐτὸς ὢν ἀνελεύθερος.

'ἀνδροκτόνου γυναικὸς ὁμογενὴς ἔφυς' (Tr. ad. 358)

πρὸς τὸν Ἄδραστον ὁ Ἀλκμέων· τί οὖν ἐκεῖνος; οὐκ ἀλλότριον ἀλλ' ἴδιον αὐτῷ προφέρων ὄνειδος

'σὺ δ' αὐτόχειρ γε μητρὸς ἥ σ' ἐγείνατο'. 89

πρὸς τὸν Κράσσον ὁ Δομίτιος 'οὐ σὺ σμυραίνης ἐν ζωγρείῳ 26 σοι τρεφομένης εἶτα ἀποθανούσης ἔκλαυσας;' καὶ ὁ ἕτερος 'οὐ σὺ τρεῖς γυναῖκας ἐκκομίσας οὐκ ἐδάκρυσας;' οὐκ εὐφυᾶ δεῖ τὸν λοιδορησόμενον εἶναι καὶ μεγαλόφωνον καὶ ἰταμόν,

7 sq. Trag. ad. 75 Cit. Sent. Max. et Ant. p. 329 9 cf. 40 d
17 Aliter 633 c 26 cf. 811 a 976 a

1 θαρρ. καὶ ἀνδρ. MΠ 8 ἐφέλκει MΠNh 10 ἀπιὼν om. W habet Syr. 16 καὶ σκ. om. G 18 τοῦ om. C²MΠΘ 23 πρός τὸν X³A² τὸν O def. Po. (sc. ἐλοιδόρησε) 24 προσφ. G¹FKWΠh

ἀλλ' ἀλοιδόρητον καὶ ἀνέγκλητον· οὐδενὶ γὰρ οὕτως ἔοικε
προστάττειν ὁ θεὸς ὡς τῷ μέλλοντι ψέγειν ἕτερον τὸ 'γνῶθι
σαυτόν', ἵνα μὴ λέγοντες ἃ θέλουσιν ἀκούωσιν ἃ μὴ θέλουσι.
'φιλεῖ' γὰρ ὁ τοιοῦτος κατὰ τὸν Σοφοκλέα (fr. 843, 3 sq.)
B 'γλῶσσαν ἐκχέας μάτην
6 ἄκων ἀκούειν οὓς ἑκὼν εἴπῃ λόγους'.

6. Τουτὶ μὲν οὖν ἔνεστι τῷ λοιδορεῖν τὸν ἐχθρὸν ὠφέλιμον
καὶ χρήσιμον· οὐκ ἐλάττω δ' ἕτερα τῷ λοιδορεῖσθαι καὶ κακῶς
ἀκούειν αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν. ὅθεν ὀρθῶς ὁ Ἀντισθένης
10 εἶπεν ὅτι τοῖς μέλλουσι σῴζεσθαι φίλων δεῖ γνησίων ἢ δια-
πύρων ἐχθρῶν· οἱ μὲν γὰρ νουθετοῦντες τοὺς ἁμαρτάνοντας
οἱ δὲ λοιδοροῦντες ἀποτρέπουσι. ἐπεὶ δ' ἡ φιλία τὰ νῦν
ἰσχνόφωνος γέγονεν ἐν τῷ παρρησιάζεσθαι, καὶ τὸ κολακεῦον
αὐτῆς λάλον ἐστὶ τὸ δὲ νουθετοῦν ἄναυδον, ἀκουστέον ἐστὶ
C παρὰ τῶν ἐχθρῶν τὴν ἀλήθειαν. ὡς γὰρ ὁ Τήλεφος οἰκείου
16 μὴ τυγχάνων ἰατροῦ τῷ πολεμικῷ δόρατι τὸ ἕλκος ὑπέθηκεν,
οὕτως τοὺς ἀποροῦντας εὐνοίας νουθετούσης ὑπομένειν ἀνάγκη
μισοῦντος ἐχθροῦ λόγον, ἂν ἐλέγχῃ καὶ κολάζῃ τὴν κακίαν,
σκοποῦντας τὸ ἔργον ἀλλὰ μὴ τὴν γνώμην τοῦ κακῶς λέγον-
20 τος. ὥσπερ γὰρ ὁ τὸν Θεσσαλὸν Προμηθέα κτεῖναι διανοηθεὶς
ἔπαισε τῷ ξίφει τὸ φῦμα καὶ διεῖλεν οὕτως ὥστε σωθῆναι τὸν
ἄνθρωπον καὶ ἀπαλλαγῆναι τοῦ φύματος ῥαγέντος, οὕτως
πολλάκις ὑπ' ὀργῆς ἢ ἔχθρας προσπεσοῦσα λοιδορία κακὸν
ψυχῆς ἢ ἀγνοούμενον ἢ ἀμελούμενον ἐθεράπευσεν. ἀλλ' οἱ
D πολλοὶ λοιδορηθέντες οὐ σκοποῦσιν εἰ πρόσεστιν αὐτοῖς τὸ
26 λεγόμενον, ἀλλὰ τί πρόσεστιν ἕτερον τῷ λοιδοροῦντι, καὶ κα-
θάπερ οἱ παλαίοντες τὴν κόνιν οὐχ ἑαυτῶν ἀποψῶσι τὰς

---

9 cf. 74c 82a **15** cf. 46f

---

4 ὁ τοι.] ὁ οὗτος C[1] **5** γλῶσσαν GW γλῶττ. O **6** εἶπεν Stob. Clem. **7** τῷ λ. G[2]F[2]AΘ τὸ λ. G[1]F[1]WC τε λ. X τοῦ λ. O **8** ἐλ. δὲ ἕτερα G[2]WC[1] ἔλαττον δὲ ἕτερον G[1] ἔλαττον δὲ ἑτέρου X[3]Θ ἐλάττω δὲ ἑτέρου O τῷ λ. G[2]X[3] τὸ λ. O **15** πρὸς τῶν ΜΠΘ **18** ἐχθρ. φανερῶς λόγ. Θ **21** ὥστε] ὡς Θ **24** ἀμελ. ἢ ἀγν. G **27** τὰς λ. om. G[1]

λοιδορίας, ἀλλὰ συμπάσσουσιν ἀλλήλους, εἶτα φύρονται καὶ
ἀναχρώννυνται συμπεσόντες ὑπ' ἀλλήλων. δεῖ δ' ἀκούσαντα
κακῶς ὑπ' ἐχθροῦ τὸ μὲν προσὸν ἀφαιρεῖν αὐτοῦ μᾶλλον ἢ
κηλῖδα προσοῦσαν ἱματίῳ καὶ δειχθεῖσαν· ἂν δέ τις λέγῃ τὰ
μὴ προσόντα, ὅμως ζητεῖν ⟨τὴν⟩ αἰτίαν ἀφ' ἧς ἡ βλασφη- 5
μία γέγονε καὶ φυλάττεσθαι καὶ δεδιέναι μή τι λανθάνωμεν
ἢ σύνεγγυς ἢ ὅμοιον τῷ λεγομένῳ παραμαρτάνοντες. οἷον E
Λακήδην τὸν Ἀργείων βασιλέα κόμης τις διάθεσις καὶ βάδισμα
τρυφερώτερον εἰς μαλακίαν διέβαλε, καὶ Πομπήιον τὸ ἑνὶ
κνᾶσθαι δακτύλῳ τὴν κεφαλὴν πορρωτάτω θηλύτητος καὶ 10
ἀκολασίας ὄντα. Κράσσος δὲ τῶν ἱερῶν μιᾷ παρθένων αἰτίαν
ἔσχε πλησιάζειν, χωρίον τι καλὸν ὠνήσασθαι παρ' αὐτῆς βου-
λόμενος καὶ διὰ τοῦτο πολλάκις ἐντυγχάνων ἰδίᾳ καὶ θερα-
πεύων. Ποστουμίαν δὲ τὸ γελᾶν προχειρότερον καὶ λαλιᾷ
χρῆσθαι θρασυτέρᾳ πρὸς ἄνδρας διέβαλεν, ὥστε κριθῆναι 15
φθορᾶς. εὑρέθη μὲν οὖν καθαρὰ τῆς αἰτίας, ἀπολύσας δ'
αὐτὴν ὁ ἀρχιερεὺς Σπόριος Μινύκιος ὑπέμνησε μὴ χρῆσθαι F
λόγοις ἀσεμνοτέροις τοῦ βίου. Θεμιστοκλεῖ δὲ Παυσανίας μηδὲν
ἀδικοῦντι προσετρίψατο τὴν ὑποψίαν τῆς προδοσίας διὰ τὸ
χρῆσθαι φίλῳ καὶ γράφειν συνεχῶς καὶ πέμπειν πρὸς αὐτόν. 20

7. Ὅταν οὖν λεχθῇ τι μὴ ἀληθές, οὐχ ὅτι ψεῦδός ἐστι δεῖ
καταφρονεῖν καὶ ἀμελεῖν, ἀλλὰ σκοπεῖν τί τῶν ὑπὸ σοῦ λεγο-
μένων ἢ πραττομένων | ἢ σπουδαζομένων ἢ συνόντων ὁμοιό- 90
τητα τῇ διαβολῇ παρέσχηκε, καὶ τοῦτο διευλαβεῖσθαι καὶ
φεύγειν. εἰ γὰρ ἕτεροι πράγμασιν ἀβουλήτοις περιπεσόντες δι- 25

9 cf. 800 d Vit. Pomp. c. 48 V. Caes. c. 4 11 Vit. Crass. c. 1 14 Liv. IV 44 18 Vit. Them. c. 23

5 τὴν add. Hch. 8 Λακήδην Wy. ex Paus. 2, 19, 2 λακύδην (καλύδην Θ) Ω τις G^1? X^3 τινος O 9 διέβαλλε GWα[1] τῷ X^1W 10 τὴν κ. δ. W 15 θρασ.] τραχ. K ταχ. Θ 17 Μινύκιος Pat. μινίκιος ΓW μινούκιος O 18 δὲ] τε ΜΠ 21 δεῖ O Syr. χρὴ X^3 μὴ X^1F^1KNh 23 συνόντων Ω Syr. συντεινόντων recc. προσόντων Bern. (σοι προσ. Ha.) Fort. πραττομένων ⟨ἢ τίς αἰτία τῶν . . . μένων⟩ ἢ σπ. ἢ συν. 24 παρέσχηκας Zp. c. b

δάσκονται τὸ χρήσιμον, ὥσπερ ἡ Μερόπη φησίν (Eur. fr. 458)
'αἱ τύχαι δέ με
μισθὸν λαβοῦσαι τῶν ἐμῶν τὰ φίλτατα
σοφὴν ἔθηκαν',
5 τί κωλύει διδάσκαλον ἄμισθον λαβόντα τὸν ἐχθρὸν ὠφεληθῆναι καὶ μαθεῖν τι τῶν λανθανόντων; πολλὰ γὰρ ὁ ἐχθρὸς αἰσθάνεται τοῦ φίλου μᾶλλον — 'τυφλοῦται' γὰρ 'τὸ φιλοῦν περὶ τὸ φιλούμενον', ὡς ὁ Πλάτων φησί (Legg. 731e) —, τῷ δὲ μισεῖν μετὰ τοῦ πολυπραγμονεῖν καὶ τὸ λαλεῖν ἔνεστιν. ὁ
B Ἱέρων ὑπό τινος τῶν ἐχθρῶν εἰς τὴν δυσωδίαν ἐλοιδορήθη
11 τοῦ στόματος. ἐλθὼν οὖν οἴκαδε πρὸς τὴν γυναῖκα 'τί λέγεις;' εἶπεν, 'οὐδὲ σύ μοι τοῦτο ἔφρασας;' ἡ δ' οὖσα σώφρων καὶ ἄκακος 'ᾤμην' εἶπεν 'ὅτι τοιοῦτο πάντες ὄζουσιν οἱ ἄνδρες'. οὕτω καὶ τὰ αἰσθητὰ [καὶ τὰ σωματικὰ] καὶ καταφανῆ πᾶσι παρὰ
15 τῶν ἐχθρῶν μαθεῖν πρότερον ἔστιν ἢ τῶν φίλων καὶ συνήθων.

8. Ἄνευ δὲ τούτου τὴν περὶ γλῶτταν ἐγκράτειαν, οὐ μικρὸν ἀρετῆς μέρος οὖσαν, ὑπήκοον ἀεὶ τῷ λογισμῷ καὶ πειθήνιον ἔχειν οὐκ ἔνεστιν, ἂν μή τις ἀσκήσει καὶ μελέτῃ καὶ φιλοπονίᾳ τὰ κάκιστα τῶν παθῶν, οἷόν ἐστιν ἡ ὀργή, κατεργάση-
C ται. ἡ γὰρ 'ἀκουσίως ἐκπίπτουσα φωνὴ' καὶ τὸ 'ἔπος φύγεν
21 ἕρκος ὀδόντων' καὶ τὸ 'ἔνια ἐξίπτασθαι τῶν ῥημάτων αὐτόματα' τοῖς ἀνασκήτοις μάλιστα θυμοῖς οἷον ὀλισθάνουσι καὶ διαρρέουσιν ἐπιγίγνεται δι' ἀσθένειαν † θυμοῦ, δι' ἀκρατῆ γνώμην, δι' ἕξιν θρασεῖαν. λόγου δὲ κουφοτάτου πράγματος βαρυ-

8 48e 92f 10 cf. 175b 16sq. Cit. Stob. III 33, 9 24sq. Cit. Stob. III 19, 7

6 πολλάκις C[1] 7 ὁ φιλῶν Plat. 9 λαλὸν G[2] 14 αἰσθητὰ GX[3] αἰσθητικὰ 0 secl. Wil. ('sowohl offenbare Fehler als geheime Fehler' Syr.) καταφ. FK τὰ καταφ. 0 15 τῶν συν. A 16 περὶ τὴν FC cum Stob. Po. 18 ἔστιν ΓKJWΘ 19 τὰ Θ 'um die Affekte zu unterjochen' Syr. καὶ τὰ 0 23—24 δι' ἀσθ. . . . θρασεῖαν om. G 23 ἐπιγ. δὲ τοῦτο δι' KΘ θυμοῦ διὰ] θυμηδία XM[1]N 'aus Schwäche nnd Unvorsichtigkeit und Verwegenheit' Syr. τοῦ νοῦ pro θυμοῦ ci. Po. οἶμαι Pat. del. Wil. ἀκρ.] ἀνάγκη X γνώμη XM[1]N 24 δι' ἕξιν θρ. Pat. διαίτῃ (διὰ τί XM[1]N) θρασείᾳ (θρασεῖα F) Ω

τάτη ζημία κατὰ τὸν θεῖον Πλάτωνα καὶ παρὰ θεῶν ἕπεται
καὶ παρ' ἀνθρώπων. ἡ δὲ σιγὴ πανταχοῦ μὲν ἀνυπεύθυνον
(οὐ μόνον ἄδιψον, ὥς φησιν Ἱπποκράτης), ἐν δὲ λοιδορίαις
σεμνὸν καὶ Σωκρατικόν, μᾶλλον δ' Ἡράκλειον, εἴ γε κἀκεῖνος
'οὐδ' ὅσσον μυίας στυγερῶν ἐμπάζετο μύθων'. 5
οὔτι μὴν τούτου σεμνότερον καὶ κάλλιόν ἐστι, τοῦ λοιδοροῦντος D
ἐχθροῦ τὴν ἡσυχίαν ἄγειν 'λισσάδα πέτραν φιλοκέρτομον ὣς
παρανηχομένους', οὐδ' ἄλλη μείζων ἄσκησις. ἂν ⟨γὰρ⟩ ἐχθρὸν
ἐθισθῇς λοιδοροῦντα φέρειν σιωπῇ, πάνυ ῥᾳδίως οἴσεις γυναι-
κὸς ὀργὴν κακῶς λεγούσης, καὶ φίλου φωνὰς καὶ ἀδελφοῦ 10
πικροτέρας ἀκούων ὑπομενεῖς ἀθορύβως· πατρὶ δὲ καὶ μητρὶ
τυπτόμενος καὶ βαλλόμενος παρέξεις ἄθυμον καὶ ἀμήνιτον
σεαυτόν. ὁ μὲν γὰρ Σωκράτης ἔφερε τὴν Ξανθίππην θυ-
μοειδῆ καὶ χαλεπὴν οὖσαν, ὡς εὐκόλως συνεσόμενος ἑτέροις,
ἂν ἐκείνην ὑπομένειν ἐθισθῇ· πολὺ δὲ βέλτιον ἐχθρῶν καὶ E
ἀλλοτρίων ἐγγυμνασάμενον βδελυρίαις καὶ ὀργαῖς καὶ σκώμ- 15
μασι καὶ λοιδορίαις ἐθίσαι τὸν θυμὸν ἡσυχίαν ἄγειν μηδὲ
ἀσχάλλειν ἐν τῷ λοιδορεῖσθαι.

9. Πρᾳότητα μὲν οὖν καὶ ἀνεξικακίαν οὕτως ἔστιν ἐνεπι-
δείξασθαι ταῖς ἔχθραις, ἁπλότητα δὲ καὶ μεγαλοφροσύνην καὶ 20
χρηστότητα μᾶλλον ἢ ταῖς φιλίαις. φίλον μὲν γὰρ οὐχ οὕτως
τὸ εὖ ποιεῖν καλόν, ὡς αἰσχρὸν τὸ μὴ ποιεῖν δεόμενον· ἐχθροῦ
δὲ καὶ τὸ τιμωρίαν παραλείπειν καιροῦ παρασχόντος ἐπιεικές
ἐστι. τὸν δὲ καὶ πταίσαντι συμπαθήσαντα καὶ δεηθέντι συλ-

1 cf. 456d 505c 634f Plat. Legg. 717d 935a 3 cf. 515a
5 Schneider Callim. II p. 784 7 unde?

3 λοιδορίαις Stob. -ρίᾳ Ω 5 ὅσσον WΘ ὅσον O μυίας X[3]Wh μυῖαι C[1] μυῖα O 6 οὔτι Madv. οὔτε Ω (Syr. non habet 'und') τοῦ (Reiskii) K τὸ O 8 οὐδ' ἄλλη μ. ἄ. Emp. ἀλλὰ μ. ἡ ἄ. Ω γὰρ add. Reiske ('wenn nämlich' Syr.) 10 ὀργὴν X[3] ὁρμὴν O 11 πικροτάτας F 12 καὶ ἀμ. om. C[1]M[1]Nh (non vertit Syr.) 14 ὡς ΓKW ὡς ἂν O 15 ἂν] εἰ CqNh 16 γυμν. MΠ 21 μᾶλλον ἢ Syr. μᾶλλον ἐν Ω 22 ἐχθρῷ JCqNh (Syr.?) ἐχθρῶν M[1] 23 παραλείπειν κ. Hch. παραλιπεῖν ἐν καιρῷ Ω παρασχόντι X[3]N 24 συμπ.] συμπαθῆ (-θεῖ F) δακρύσαντα G[2] mg. F[1] mg. συμπαθήσαντα καὶ δακρ. (καὶ a m. post.) G text. 'wenn er nun auch weint über seinen Fall' Syr.

λαβόμενον καὶ παισὶν ἐχθροῦ καὶ οἰκείοις [πράγμασιν] ἐν
F χρείᾳ γενομένοις σπουδήν τινα καὶ προθυμίαν ἐνδειξάμενον
ὅστις οὐκ ἄγαται τῆς εὐμενείας οὐδὲ ἐπαινεῖ τὴν χρηστότητα,
κεῖνος (Pind. fr. 123, 4 sq.)
91 'ἐξ ἀδάμαντος
6 ἢ σιδάρου κεχάλκευται μέλαιναν καρδίαν'.
τῷ Καίσαρι κελεύσαντι τὰς Πομπηίου τιμὰς ἀνασταθῆναι
καταβεβλημένας ὁ Κικέρων 'τοὺς Πομπηίου' φησίν 'ἀνδριάντας
ἔστησας, τοὺς δὲ σοὺς ἔπηξας'. ὅθεν οὐδὲ ἐπαίνου φει-
10 στέον οὐδὲ τιμῆς περὶ ἀνδρὸς ἐχθροῦ δικαίως εὐδοκιμήσαντος.
ἐπαινῶν τε γὰρ φέρεται μείζονας τοὺς ἐπαίνους, καὶ πίστιν
ἔχει πάλιν ἐγκαλῶν, ὡς οὐ τὸν ἄνδρα μισῶν ἀλλὰ τὴν πρᾶξιν
ἀποδοκιμάζων, τὸ δὲ κάλλιστον καὶ χρησιμώτατον, ἀπωτάτω
καθίσταται τοῦ φθονεῖν καὶ φίλοις εὐτυχοῦσι καὶ κατορθοῦσιν
15 οἰκείοις ὁ τοὺς ἐχθροὺς ἐθισθεὶς ἐπαινεῖν καὶ μὴ δάκνεσθαι
B μηδὲ βασκαίνειν εὖ πραττόντων. καίτοι τίς ἄσκησις ἑτέρα
μείζονα ὠφέλειαν ἐνεργάζεται ταῖς ψυχαῖς ἢ διάθεσιν κρείττονα
τῆς ἀφαιρούσης τὸ δύσζηλον ἡμῶν καὶ φιλόφθονον;
ὥσπερ γὰρ ἐν πολέμῳ πολλὰ τῶν ἀναγκαίων ἄλλως δὲ φαύλων
20 ἔθους λαβόντα καὶ νόμου δύναμιν οὐκ ἔστι ῥᾳδίως ἀπώσασθαι
βλαπτομένους, οὕτως ἡ ἔχθρα συνεισάγουσα τῷ μίσει φθόνον
ζηλοτυπίαν ἐπιχαιρεκακίαν μνησικακίαν ἐναπολείπει. πρὸς δὲ
τούτοις καὶ πανουργία καὶ ἀπάτη καὶ ἐπιβουλή, δοκοῦσα μὴ
24 φαῦλον εἶναι μηδ' ἄδικον πρὸς ἐχθρόν, ἂν ἐγγένηται, παρα-
C μένει δυσαπάλλακτος· εἶτα χρῶνται πρὸς τοὺς φίλους αὖθις

4 cf. 558a 7 205e Vit. Caes. c. 57. Vit. Cic. c. 40

1 secl. Pat. (om. Syr.) πραγμάτων X[3] 3 ἄγαται Hch. ἀγαπᾷ Ω 6 σιδάρου XFWqM σιδήρου O Wil. 9 ἀνέστ. KJ (ac Syr. idem verbum habet ac versu 7), sed cf. Vit. Cic. et V. Caes. 11 ἐπ. τε γὰρ φέρεται μ. τοὺς ἐπ. Pat.: 'Mehr nämlich wird gelobt, der seinen Feind lobt' Syr. ἔπαινόν τε γὰρ φέρει μείζονα τοῖς ἐπαινοῦσι Ω ἔπαινόν τε γ. φέρεται μ. τοῖς ἐπαίνοις (sc. ὁ ἐθισθείς) Po. 14 καθ. α m. post. ν Ald. καθίστησιν O ἑαυτὸν post φθ. add. X[3] 16 ἑτέρα om. G[1] 17 ταῖς ψ. R ψυχαῖς O 19 ὡς γὰρ ΓJWΘ 20 ἔθος G[1]Π 22 ἐπιχαιρεκακίαν X[3]MΠ -ίᾳ O 25 αὖθις Pat. αὐτοὶ Ω ('es anzuwenden auch gegen s. Freunde' Syr.)

ὑπὸ συνηθείας, ἂν μὴ φυλάξωνται πρὸς τοὺς ἐχθρούς. εἴπερ οὖν ὀρθῶς ὁ Πυθαγόρας, ἐν ἀλόγοις ζῴοις ἐθίζων ὠμότητος ἀπέχεσθαι καὶ πλεονεξίας, ὀρνέων τε θηρευτὰς παρῃτεῖτο καὶ βόλους ὠνούμενος ἰχθύων ἐκέλευεν ἀφιέναι καὶ παντὸς ἡμέρου ζῴου φόνον ἀπηγόρευε, πολὺ δήπου σεμνότερόν ἐστιν ἐν δια- 5
φοραῖς πρὸς ἀνθρώπους καὶ φιλονικίαις, γενναῖον ἐχθρὸν ὄντα καὶ δίκαιον καὶ ἀψευδῆ, τὰ μοχθηρὰ καὶ ἀγεννῆ καὶ πανοῦργα πάθη κολάζειν καὶ ταπεινὰ ποιεῖν, ὅπως ἐν τοῖς πρὸς τοὺς φίλους συμβολαίοις παντάπασιν ἀτρεμῇ καὶ ἀπέχηται τοῦ κακουργεῖν. Σκαῦρος ἐχθρὸς ἦν Δομιτίου καὶ κατή- D
γορος. οἰκέτης οὖν τοῦ Δομιτίου πρὸ τῆς δίκης ἧκε πρὸς αὐ- 11
τὸν ὡς ἔχων τι μηνῦσαι τῶν λανθανόντων ἐκεῖνον, ὁ δ' οὐκ εἴασεν εἰπεῖν, ἀλλὰ συλλαβὼν τὸν ἄνθρωπον ἀπέστειλε πρὸς τὸν δεσπότην. Κάτωνι δὲ Μουρήναν διώκοντι δημοκοπίας καὶ συνάγοντι τοὺς ἐλέγχους ἐξ ἔθους παρηκολούθουν οἱ τὰ πραττ- 15
όμενα παραφυλάττοντες. πολλάκις οὖν αὐτὸν ἠρώτων εἴ τι μέλλει σήμερον συνάγειν ἢ πραγματεύεσθαι πρὸς τὴν κατηγορίαν· εἰ δὲ μὴ φαίη, πιστεύοντες ἀπῄεσαν. ταῦτα μὲν οὖν αὐτοῦ τῆς δόξης ἔχει τεκμήριον μέγιστον· ἀλλὰ μεῖζον καὶ κάλλιον, ὅτι τῷ δικαίῳ χρῆσθαι καὶ πρὸς ἐχθροὺς ἐθισθέντες E
οὐδέποτε μὴ προσενεχθῶμεν ἀδίκως καὶ πανούργως τοῖς συν- 21
ήθεσι καὶ φίλοις.

10. ''Ἐπεὶ' δὲ 'πάσῃσι κορυδαλλίσι χρὴ λόφον ἐγγενέσθαι' κατὰ τὸν Σιμωνίδην (fr. 68), καὶ πᾶσα φύσις ἀνθρώπου φέρει

---

2 cf. 729e 10 Fallitur. vid. Cic. Pro rege Deiot. 31.
14 Vit. Cat. min. 21, 5 sq. 23 cf. 809b V. Timol. 37, 1

---

3 θήρας ci. Hch. sed cf. Polyb. V 27, 3 (Wil.) 4 ἐκέλευσε X[1] 5 ἀπηγόρευσε XWC[1]qMNh 8 κακοῦργα Θ 10 τὸ κακ. KΠ 12 ἐκείνῳ MΠ 13 ἀπέστ. O Syr. ἀπήγαγε qNh
20 κάλλιον Re. κάλλιστον Ω 21 καὶ παν. om. Θ (non vertit Syr.) 23 πάσῃισι (vel -ῃσι) Gp.c. XWC[1]N πάσαισι O
κορυδαλλίσι G[1]JMp.c. Θ -ῇσι O cf. scholion ex Etymol. Luperci ad hunc locum in cod. α adscriptum, Class. Rev. XXVI p. 9

φιλονικίαν καὶ ζηλοτυπίαν καὶ φθόνον, 'κενεοφρόνων ἑταῖρον
ἀνδρῶν', ὥς φησι Πίνδαρος (fr. 212), οὐ μετρίως ἄν τις ὠφε-
λοῖτο τῶν παθῶν τούτων ποιούμενος εἰς τοὺς ἐχθροὺς ἀποκα-
θάρσεις καὶ ἀποστρέφων ὥσπερ ὀχετοὺς πορρωτάτω τῶν ἑταίρων
5 καὶ οἰκείων. καὶ τοῦτο, ὡς ἔοικε, συνιδὼν πολιτικὸς ἀνὴρ ὄνομα
F Δῆμος, ἐν Χίῳ τῆς κρατούσης μερίδος ἐν στάσει γενόμενος,
παρῄνει τοῖς ἑταίροις μὴ πάντας ἐξελάσαι τοὺς ἀντιστασιάσαν-
92 τας, ἀλλ' ὑπολιπέσθαι τινάς, | 'ὅπως' ἔφη 'μὴ πρὸς τοὺς φί-
λους ἀρξώμεθα διαφέρεσθαι, τῶν ἐχθρῶν παντάπασιν ἀπαλ-
10 λαγέντες'. οὐκοῦν καὶ ἡμῶν καταναλισκόμενα ταῦτα τὰ πάθη
πρὸς τοὺς ἐχθροὺς ἧττον ἐνοχλήσει τοῖς φίλοις. οὐ γὰρ κερα-
μεῖ δεῖ κεραμέα φθονεῖν οὐδ' ἀοιδὸν ἀοιδῷ καθ' Ἡσίοδον
(OD 25), οὐδὲ γείτονα ζηλοῦν οὐδὲ ἀνεψιὸν οὐδὲ ἀδελφὸν 'εἰς
ἄφενος σπεύδοντα' καὶ τυγχάνοντα χρηστῶν πραγμάτων. ἀλλ'
15 εἰ μηδεὶς τρόπος ἐστὶν ἄλλος ἀπαλλαγῆς ἐρίδων καὶ φθόνων
καὶ φιλονικιῶν, ἔθιζε σεαυτὸν δάκνεσθαι τῶν ἐχθρῶν εὐημε-
ρούντων, καὶ παρόξυνε καὶ χάραττε τὸ φιλόνικον ἐν ἐκείνοις
B θηγόμενον. ὥσπερ γὰρ οἱ χαρίεντες γεωργοὶ τὰ ῥόδα καὶ τὰ
ἴα βελτίω ποιεῖν νομίζουσι σκόροδα καὶ κρόμμυα παραφυ-
20 τεύοντες (ἀποκρίνεται γὰρ εἰς ἐκεῖνα πᾶν ὅσον ἔνεστι τῇ τροφῇ
δριμὺ καὶ δυσῶδες), οὕτω καὶ ὁ ἐχθρὸς ἀναλαμβάνων καὶ
περισπῶν τὸ κακόηθες καὶ βάσκανον εὐμενέστερον παρέξει
τοῖς φίλοις εὖ πράττουσι καὶ ἀλυπότερον. διὸ καὶ τὰς ἁμίλλας
πρὸς ἐκείνους ἐστὶ ποιητέον ὑπὲρ δόξης ἢ ἀρχῆς ἢ πορισμῶν
25 δικαίων, μὴ δακνομένους μόνον, ἄν τι πλέον ἡμῶν ἔχωσιν,
ἀλλὰ καὶ πάντα παραφυλάττοντας ἐξ ὧν πλέον ἔχουσι, καὶ

5 813 a

1 ἑταῖρον G[2]JΘ ἕτερον X[1]M[1] ἑταίρων Ο 2 ἀνδρ. ἑτ. KJ
5 ὄν. δ. J[1]q Syr. ('der weise Demos') ὀνομάδημος (acc. om. F)
Ο Pl. bis (hic et 813 a) ὄνομα adiecisse videtur, cum δῆμός
τις nimis ambiguum esset. De nomine Ὀνομάδημος, ni fallor,
non cogitandum 7 τοὺς στασ. WC fort. recte 9 παντ. ἀπαλλ.]
ἐπιλιπόντων Syr. K mg. J (παντ. habet) qM[1]Nh 16 μὴ δακ.
M[1]hΘ Syr. 18 γηθόμ. JM[1] 21 οὕτως ὁ GXMΠ (καὶ etiam
Syr.) 22 περιέπων Ω corr. Bases καὶ β. ΧΠΘ καὶ τὸ β. Ο
παρέξει ⟨σε⟩ X[3]

πειρωμένους ὑπερβαλέσθαι ταῖς ἐπιμελείαις καὶ φιλοπονίαις C
καὶ τῷ σωφρονεῖν καὶ προσέχειν ἑαυτοῖς, ὡς Θεμιστοκλῆς
ἔλεγεν οὐκ ἐᾶν αὐτὸν καθεύδειν τὴν ἐν Μαραθῶνι Μιλ-
τιάδου νίκην. ὁ μὲν γὰρ εὐτυχίᾳ διαφέρειν αὐτοῦ τὸν ἐχθρὸν
ἡγούμενος ἐν ἀρχαῖς ἢ συνηγορίαις ἢ πολιτείαις ἢ παρὰ φί- 5
λοις καὶ ἡγεμόσιν, ἐκ τοῦ πράττειν τι καὶ ζηλοῦν εἰς τὸ βασκαί-
νειν παντάπασι καὶ ἀθυμεῖν καταδυόμενος, ἀργῷ τῷ φθόνῳ
καὶ ἀπράκτῳ σύνεστιν· ὁ δὲ μὴ τυφλούμενος περὶ τὸ μισού-
μενον ἀλλὰ καὶ βίου καὶ ἤθους καὶ λόγων καὶ ἔργων γινό-
μενος θεατὴς δίκαιος τὰ πλεῖστα κατόψεται τῶν ζηλουμένων 10
ἐξ ἐπιμελείας καὶ προνοίας καὶ πράξεων χρηστῶν περιγιγνό- D
μενα τοῖς κεκτημένοις, καὶ πρὸς ταῦτα συντείνων ἐπασκήσει
τὸ φιλότιμον αὐτοῦ καὶ φιλόκαλον, τὸ δὲ χασμῶδες ἐκκόψει
καὶ ῥᾴθυμον.

11. Εἰ δέ τινας οἱ ἐχθροὶ κολακεύοντες ἢ πανουργοῦντες 15
ἢ δεκάζοντες ἢ μισθαρνοῦντες αἰσχρῶς καὶ ἀνελευθέρως δο-
κοῦσι καρποῦσθαι δυνάμεις ἐν αὐλαῖς ἢ πολιτείαις, οὐκ ἐνοχλή-
σουσιν ἡμᾶς ἀλλὰ μᾶλλον εὐφρανοῦσι, τὴν αὐτῶν ἐλευθερίαν
καὶ τὸ καθαρὸν τοῦ βίου καὶ ἀνύβριστον ἀντιτιθέντας· 'ἅπας'
γὰρ 'ὁ ὑπὲρ γῆς καὶ ὑπὸ γῆς χρυσὸς ἀρετῆς οὐκ ἀντάξιος' 20
κατὰ Πλάτωνα (Legg. 728 a), καὶ τὸ τοῦ Σόλωνος ἔχειν ἀεὶ E
δεῖ πρόχειρον (fr. 15)

'ἀλλ' ἡμεῖς αὐτοῖς οὐ διαμειψόμεθα
τῆς ἀρετῆς τὸν πλοῦτον'

οὐδέ γε βοὰς δεδειπνισμένων θεάτρων οὐδὲ τιμὰς καὶ προε- 25

2 cf. 84b 800b V. Them. c. 3   22 cf. 472 e

2 ὡς] ὁ WC   4 ἑαυτοῦ K αὐτοῦ O   7 καὶ τὸ ἀθ. qM ΠNh   9 pr. καὶ om. G[1]   15 Hic fere incipit fons antiquus codicis v   16 δεκ. G[1]X[3]WA[2] δικ. O Syr. αἰσχρὰς (-ᾶς K) καὶ ἀνελευθέρους (-ρας KWC[1]) Ω corr. Wil. ('aus schändlichen Mitteln' Syr.) δοκοῦσι om. WC[1]   19 ἀντιτιθέντες X[1]vh ἀντιθέντες C[1]   20 ὑπὲρ (ἐπὶ Plato) γῆς καὶ ὑπὸ γῆς FqNΠ 'das über der Erde und das im Innern der Erde' Syr. ὑπὲρ γῆς καὶ ὑπὸ γῆν MhΘ ὑπὸ γῆς (vel γῆν) καὶ ὑπὲρ γῆς (vel γῆν) O   25 βοαὶς F βοαῖς X[1]vJ[2]qM[1]N βοῦς Θ δεδ.]

δρίας παρ' εὐνούχοις καὶ παλλακαῖς καὶ σατράπαις βασιλέων· ζηλωτὸν γὰρ οὐδὲν οὐδὲ καλὸν ἐξ αἰσχροῦ φυόμενον. ἀλλ' ἐπεὶ τυφλοῦται τὸ φιλοῦν περὶ τὸ φιλούμενον, ὥς φησιν ὁ Πλάτων (Legg. 731 e), καὶ μᾶλλον ἡμῖν οἱ ἐχθροὶ παρέχουσιν 5 αἴσθησιν ἀσχημονοῦντες, δεῖ μήτε τὸ χαῖρον ἐφ' οἷς ἁμαρτάνουσιν ἀργὸν εἶναι μήτε τὸ λυπούμενον ἐφ' οἷς κατορθοῦσιν, F ἀλλ' ἐπιλογίζεσθαι δι' ἀμφοτέρων ὅπως τὰ μὲν φυλαττόμενοι βελτίονες ὦμεν αὐτῶν, τὰ δὲ μιμούμενοι μὴ χείρονες.

7.

93 ΠΕΡΙ ΠΟΛΥΦΙΛΙΑΣ

11 (Plan. 16)

1. Μένωνα τὸν Θετταλὸν οἰόμενον ἐν λόγοις ἱκανῶς γεγυμνάσθαι καὶ τοῦτο δὴ τὸ ὑπὸ τοῦ Ἐμπεδοκλέους λεγόμενον B (fr. 4, 8) 'σοφίας ἐπ' ἄκροισι θαμίζειν' ἠρώτησεν ὁ Σωκράτης 15 τί ἀρετή ἐστιν (Plato Men. 71 d)· ἀποκριναμένου δ' ἰταμῶς ἐκείνου καὶ προχείρως ὅτι καὶ παιδός ἐστιν ἀρετὴ καὶ πρεσβύτου καὶ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς καὶ ἄρχοντος καὶ ἰδιώτου καὶ δεσπότου καὶ θεράποντος, 'εὖ γ'' εἶπεν ὁ Σωκράτης 'ὅτι μίαν ἀρετὴν αἰτηθεὶς σμῆνος ἀρετῶν κεκίνηκας', οὐ κακῶς τεκμαι- 20 ρόμενος ὅτι μηδεμίαν εἰδὼς ἀρετὴν ἄνθρωπος πολλὰς ὠνόμαζεν. ἆρ' οὖν οὐχὶ καὶ ἡμῖν ἄν τις ἐπιχλευάσειεν ὅτι μηδέπω μίαν φιλίαν κεκτημένοι βεβαίως φοβούμεθα μὴ λάθωμεν εἰς πολυ-

Plan. 16: Deest in Lampriae catal. Codd. LCGX(v)WFYNq MαARhDZbn. Ubi C sine L citatur, vel deest L vel non legitur. Γ = GXv. Π = αA, Θ = Zb, Δ = DΘ 4 90a 19 cf. 441b

ληρουμένων K (corr. mg.) qα mg. Nh πληρ. J[2] δεδειπνισμένων ληρουμένων M δεδειπνεῖς ληρουμένων Fv 'für Lobreden trunkener Zuschauer' Syr. χρανθησόμεθα post θεάτρων add. F[2] mg. post βοαῖς J[2]pq; δηλώσομεν post τιμὰς add. Jpq (mg.) 1 σατράπαις (Reiskii) G[1] Syr. σατραπείαις O 5 δεῖ X[3]A[2] Syr. ut v. δεῖ δὲ O 7 διὰ τῶν ἀμφ. qMΠNh 12 οἰόμενος WR 12. 13 ἐγγυμνάσθαι (sed ἐγγεγ. n) Θn 14 θαυμάζειν C[1] θοάζει Sextus et Proclus 15 ἐστιν ἀρετὴ Θn 19 αἰτ.] ἐρωτηθεὶς Π κεκ. ἀμαθῶς C[1] 21 οὖν om. CMΠΘn ὅτι om. R

φιλίαν ἐμπεσόντες; σχεδὸν γὰρ οὐδὲν διαφέρομεν ἀνθρώπου C
κολοβοῦ καὶ τυφλοῦ, φοβουμένου μὴ Βριάρεως ὁ ἑκατόγχειρ
καὶ Ἄργος ὁ πανόπτης γένηται. καίτοι τόν γε παρὰ τῷ Μενάν-
δρῳ (fr. 554) νεανίσκον ὑπερφυῶς ἐπαινοῦμεν εἰπόντα ʽθαυ-
μαστὸν ὅσον νομίζειν ἀγαθὸν ἕκαστον, ἂν ἔχῃ φίλου σκιάν'. 5

2. † Αἴτιον δὲ μετὰ πολλῶν ἄλλων οὐχ ἥκιστά γ' εἰς φι-
λίας κτῆσιν ἡ τῆς πολυφιλίας ὄρεξις, ὥσπερ ἀκολάστων γυ-
ναικῶν τὸ πολλάκις καὶ πολλοῖς συμπλέκεσθαι, τῶν πρώτων
κρατεῖν μὴ δυναμένης ἀμελουμένων καὶ ἀπορρεόντων· μᾶλλον
δ' ὥσπερ ὁ τῆς Ὑψιπύλης τρόφιμος εἰς τὸν λειμῶνα καθίσας 10
ἔδρεπεν (Eur. Hyps. fr. 754 Suppl. Eur. p. 56, 16)

ʽἕτερον ἐφ' ἕτερον αἰρόμενος D
ἄγρευμ' ἀνθέων ἡδομένᾳ ψυχᾷ
τὸ νήπιον ἄπληστον ἔχων',

οὕτως ἕκαστον ἡμῶν διὰ τὸ φιλόκαινον καὶ ἀψίκορον ὁ πρόσφα- 15
τος ἀεὶ καὶ ἀνθῶν ἐπάγεται, καὶ μετατίθησι πολλὰς ὁμοῦ καὶ
ἀτελεῖς ἀρχὰς πράττοντας φιλίας καὶ συνηθείας, ἔρωτι τοῦ
διωκομένου παρερχομένους τὸ καταλαμβανόμενον.

Πρῶτον μὲν οὖν ὥσπερ ἀφ' ἑστίας ἀρξάμενοι τῆς τοῦ βίου
φήμης ἣν ὑπὲρ φίλων βεβαίων ἀπολέλοιπεν ἡμῖν, τὸν μακρὸν 20
καὶ παλαιὸν αἰῶνα μάρτυρα ἅμα τοῦ λόγου καὶ σύμβουλον
λάβωμεν, ἐν ᾧ κατὰ ζεῦγος φιλίας λέγονται Θησεὺς καὶ Πει-
ρίθους, Ἀχιλλεὺς καὶ Πάτροκλος, Ὀρέστης καὶ Πυλάδης, Φιν- E
τίας καὶ Δάμων, Ἐπαμεινώνδας καὶ Πελοπίδας. σύννομον γὰρ
ἡ φιλία ζῷον, οὐκ ἀγελαῖόν ἐστιν οὐδὲ κολοιῶδες, καὶ τὸ ἄλλον 25

---

3 cf. 479 c 7 cf. Lucian. Toxaris 37 11 cf. 661 f
22 cf. Arist. Eth. N. 1171 a 15

---

5 ἔχ. ἀγ. CΘ ἕκαστον om. R 6 αἴτιον] ἐναντίον Wy. et hoc scripto πρὸς pro γ' εἰς Hch. αἴτ. . . . ⟨τοῦ μὴ ἥκειν⟩ εἰς (Po) vel simile requiritur 8 τὸ Wil. τῷ Ω 9 δυναμένης Pat. -νοις Ω 12 ἐφ' ἑτέρῳ ΘD corr. n[1] ἐφ' ἑτέρων R ἐφ' ἑτέρας p. 661 f αἱρούμενος AD 14 ἄχρηστον Ω ἄπληστος (ἐών pro ἔχων) 661 f 17 πράττοντας Dn[1] (cf. παρερχομένους) πράττοντα O φ. καὶ σ. D καὶ φ. καὶ σ. (καὶ σ. καὶ φ. Cn) O
18 τὸ Re. τὸν ut vid. Ω 22 φ. ζ. Θn

αὐτὸν ἡγεῖσθαι τὸν φίλον καὶ προσαγορεύειν ἑταῖρον ὡς ἕτερον
οὐδέν ἐστιν ἄλλο πλὴν μέτρῳ φιλίας τῇ δυάδι χρωμένων. οὔτε
γὰρ δούλους οὔτε φίλους ἔστι κτήσασθαι πολλοὺς ἀπ' ὀλίγου
νομίσματος. τί οὖν νόμισμα φιλίας; εὔνοια καὶ χάρις μετ'
5 ἀρετῆς, ὧν οὐδὲν ἔχει σπανιώτερον ἡ φύσις. ὅθεν τὸ σφόδρα
φιλεῖν καὶ φιλεῖσθαι πρὸς πολλοὺς οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ὥσπερ οἱ
F ποταμοὶ πολλὰς σχίσεις καὶ κατατομὰς λαμβάνοντες ἀσθενεῖς
καὶ λεπτοὶ ῥέουσιν, οὕτως †τῷ φιλεῖν ἡ ψυχὴ σφοδρὰ πέφυ-
κεν, εἰς πολλοὺς δὲ μεριζομένη ἐξαμαυροῦται. διὸ καὶ τῶν
10 ζῴων τὸ φιλότεκνον τοῖς μονοτόκοις ἰσχυρότερον ἐμφύεται,
94 καὶ Ὅμηρος ἀγαπητὸν υἱὸν ὀνομάζει | 'μοῦνον τηλύγετον'
(Ι 482 π 19), τουτέστι μήτ' ἔχουσιν ἕτερον γονεῦσι μήθ' ἕξουσι
γεγενημένον. (**3.**) τὸν δὲ φίλον ἡμεῖς 'μοῦνον' μὲν οὐκ ἀξιοῦ-
μεν εἶναι, μετ' ἄλλων δὲ τηλύγετός τις καὶ ὀψίγονος ἔστω, τὸν
15 θρυλούμενον ἐκεῖνον χρόνῳ τῶν ἁλῶν συγκατεδηδοκὼς μέδι-
μνον, οὐχ ὥσπερ νῦν πολλοὶ φίλοι λεγόμενοι συμπιόντες ἅπαξ
ἢ συσφαιρίσαντες ἢ συγκυβεύσαντες ἢ συγκαταλύσαντες ἐκ
πανδοκείου καὶ παλαίστρας καὶ ἀγορᾶς φιλίας συλλέγουσιν. ἐν
δὲ ταῖς τῶν πλουσίων καὶ ἡγεμονικῶν οἰκίαις πολὺν ὄχλον
20 καὶ θόρυβον ἀσπαζομένων καὶ δεξιουμένων καὶ δορυφορούν-
B των ὁρῶντες εὐδαιμονίζουσι τοὺς πολυφίλους. καίτοι πλείονάς
γε μυίας ἐν τοῖς ὀπτανείοις αὐτῶν ὁρῶσιν· ἀλλ' οὔτε αὗται
τῆς λιχνείας οὔτε ἐκεῖνοι τῆς χρείας ἐπιλιπούσης παραμένουσιν.

5 cf. Arist. ib. 1156b 25 1171a 5 13 cf. Apoll. lex. Hom. s. *τηλύγετος* al. 15 cf. 482b Arist. ib. 1156b 27 Eth. Eud. 1238a 2 Cic. Lael. 67 16 cf. 659f sq. 19 cf. 679b 22 cf. 50d

1 ἑτ. ὡς ἕτ. G[1]ΠbNn ἑτ. ἕτ. D ἑταῖρον καὶ ἑταῖρον ὡς ἕτ. O 2 ἄλλο πλὴν] ἢ D οὐδενός ἐστιν ἄλλου ci. Lar. 8 λεπτοὶ] χαλεπῶς Wmg.R τὸ (ita etiam WR) φ. ἐν ψυχῇ σφοδρὸν πεφυκὸς εἰς π. μεριζόμενον Δn[1] ubi ἐν ψυχῇ otiosum. τοῦ φ. ἡ ῥύμη et 9 μεριζομένης ci. Pat. οὕ. φιλεῖν ἡ ψ. σφόδρα πέφ., εἰς π. δὲ μεριζόμενον ἐξ. Wil. itemque Weg., nisi quod οὕ. ⟨πρὸς⟩ τὸ φ. 12 τουτ. τὸν τοῖς μήτε Δn 14 μετ' ἄλλου Δn Po. τις] ἐστι L τι C 15 χρόνῳ del. Ha. 16 οἱ πολύφιλοι λεγ. ci. Wil. 18 ἢ ἀγ. Θn φιλίαν D 22 μυίας] μοίρας LCΓND αὐτῶν ΠΘn αὐτοῖς C[2]G[2]X[2]F corr. q (def. Pat. ὀπτ. popinas non culinas esse statuens) αὐτῆς O 23 χροιᾶς X[1]Wmg.

Ἐπεὶ δ' ἡ ἀληθινὴ φιλία τρία ζητεῖ μάλιστα, τὴν ἀρετὴν
ὡς καλόν, καὶ τὴν συνήθειαν ὡς ἡδύ, καὶ τὴν χρείαν ὡς
ἀναγκαῖον, δεῖ δ' ἀποδέξασθαι κρίναντα καὶ χαίρειν συνόντα
καὶ χρῆσθαι δεόμενον, ἃ πάντα πρὸς τὴν πολυφιλίαν ὑπεναν-
τιοῦται, καὶ μάλιστά πως τὸ κυριώτατον ἡ κρίσις, ὅρα δὴ 5
πρῶτον εἰ δυνατόν ἐστιν ἐν βραχεῖ χρόνῳ δοκιμάσαι χορευτὰς
συναγωνιουμένους, ἐρέτας ὁμορροθήσοντας, οἰκέτας χρημάτων
ἐπιτρόπους ἢ τέκνων παιδαγωγοὺς ἐσομένους, μήτι γε φίλους C
πολλοὺς εἰς ἀγῶνα πάσης τύχης συναποδυσομένους, ὧν ἕκαστος
αὐτός τε αὐτόν 10

'πράττων εὖ τίθησιν εἰς μέσον,

τοῦ δυστυχοῦς τε λαγχάνων οὐκ ἄχθεται' (Tr. ad. 366).

οὔτε ναῦς ἐπὶ τοσούτους ἕλκεται χειμῶνας εἰς θάλατταν, οὔτε
χωρίοις τριγχοὺς καὶ λιμέσι προβάλλουσιν ἕρκη καὶ χώματα
τηλικούτους προσδεχόμενοι κινδύνους καὶ τοσούτους, ὅσων 15
ἐπαγγέλλεται φιλία καταφυγὴν καὶ βοήθειαν, ὀρθῶς καὶ βε-
βαίως ἐξετασθεῖσα· τῶν δ' ἀνεξετάστως παρεισρυέντων ὥσπερ
νομισμάτων ἀδοκίμων ἐλεγχομένων

'οἱ μὲν ἐστερημένοι 19

χαίρουσιν, οἱ δ' ἔχοντες εὔχονται φυγεῖν' (Soph. fr. 779). D

ἔστι δὲ τοῦτο χαλεπὸν καὶ οὐ ῥᾴδιον, τὸ φυγεῖν ἢ ἀποθέσθαι
δυσαρεστουμένην φιλίαν. ἀλλ' ὥσπερ σιτίον βλαβερὸν καὶ δυσχε-

---

1 ad hanc dispositionem capp. 3—7 cf. Theophrastum ap. Aspasium in Arist. Eth. Nic. p. 178, 4 H. 19 cf. 768 e

---

1 ἐπεὶ δ' ἡ Vulc. ἐπειδὴ ἡ C[2]D ἐπειδὴ δὲ LC[1] ἐπεὶ δὲ F ἐπειδὴ 0 ζητεῖ] φιλεῖ F 3—4 δεῖ—δεόμ. om. LC[1] 3 δὲ Pat. γὰρ Ω (def. Hu.) 4 ἃ (ἅ D) πάντα C[2]FqM[2]ΠΔn ἅπ. h πάντα 0 5 πως C[2]qD πω F πως πρὸς Θ πρὸς 0 ὅρα (σκόπει Wytt.) Pat. ποία (ποῖα LCF ποῖαν N) Ω pr. Δ qui σκεπτέον δὴ Turn. Vulc. δὲ 6 δοκ. Δ δοκιμασία 0 7 συναγων. Wy. συναγορευομένους (συναγορευσομ. ZD συγχορευσομ. b) Ω 9 εἰς ἀγ. π. τ. D εἰς ἀγ. πάσῃ τύχῃ FR[2]b εἰσάγων ἁπάσῃ τύχῃ 0 συναποδυσ. Δn συναποδυομ. 0 12 λαγχ. om. R 13 ναῦς γὰρ Dn 14 θρίγκους LCG[2]FqΘn[1] ἕρκη πρ. LCΘn προσβ. ΔR περιβ. G
17 ἀνεξετάστως C[1]FqΔn -των 0 παρεισρ. Wy. (in indice) παραρρ. 21 καὶ om. W

ραινόμενον οὔτε κατέχειν οἷόν τ' εἰ μὴ λυποῦν καὶ διαφθεῖρον οὔτ' ἐκβάλλειν οἷον εἰσῆλθεν ἀλλ' εἰδεχθὲς καὶ συμπεφυραμένον καὶ ἀλλόκοτον, οὕτω φίλος πονηρὸς ἢ σύνεστι λυπῶν καὶ λυμαινόμενος, ἢ βίᾳ μετ' ἔχθρας καὶ δυσμενείας ὥσπερ
5 χολή τις ἐξέπεσε.

4. Διὸ δεῖ μὴ ῥᾳδίως προσδέχεσθαι μηδὲ κολλᾶσθαι τοῖς ἐντυγχάνουσι μηδὲ φιλεῖν τοὺς διώκοντας, ἀλλὰ τοὺς ἀξίους
E φιλίας διώκειν. οὐ γὰρ αἱρετέον πάντως τὸ ῥᾳδίως ἁλισκόμενον. καὶ γὰρ ἀπαρίνην καὶ βάτον ἐπιλαμβανομένην ὑπερ-
10 βάντες καὶ διωσάμενοι βαδίζομεν ἐπὶ τὴν ἐλαίαν καὶ τὴν ἄμπελον. οὕτως δεῖ μὴ τὸν εὐχερῶς περιπλεκόμενον ποιεῖσθαι συνήθη [καλόν], ἀλλὰ τοῖς ἀξίοις σπουδῆς καὶ ὠφελίμοις αὐτοὺς περιπλέκεσθαι δοκιμάζοντας. (**5.**) ὥσπερ οὖν ὁ Ζεῦξις αἰτιωμένων αὐτόν τινων ὅτι ζωγραφεῖ βραδέως, 'ὁμολογῶ'
15 εἶπεν 'ἐν πολλῷ χρόνῳ γράφειν, καὶ γὰρ εἰς πολύν', οὕτω φιλίαν καὶ συνήθειαν σώσεις παραλαβὼν ἐν πολλῷ κριθεῖσαν.

Ἆρ' οὖν κρῖναι μὲν οὐκ ἔστι πολλοὺς φίλους ῥᾴδιον, συνεῖναι
F δὲ πολλοῖς ὁμοῦ ῥᾴδιον, ἢ καὶ τοῦτο ἀδύνατον; καὶ μὴν ἀπόλαυσίς ἐστιν ἡ συνήθεια τῆς φιλίας, καὶ τὸ ἥδιστον ἐν τῷ
20 συνεῖναι καὶ συνημερεύειν·

'οὐ μὲν γὰρ ζωοί γε φίλων ἀπάνευθεν ἑταίρων
βουλὰς ἑζόμενοι βουλεύσομεν'. (Ψ 77) |

95 καὶ περὶ τοῦ Ὀδυσσέως ὁ Μενέλαος (δ 178)

'οὐδέ κεν ἄλλο
25 ἄμμε διέκρινεν φιλέοντέ τε τερπομένω τε,
πρίν γ' ὅτε δὴ θανάτοιο μέλαν νέφος ἀμφεκάλυψε'.

9 cf. 709 e **13** cf. vit. Pericl. c. 13 **24** 54 f

1 οἷόν τ' εἰ Lar. οἱόντε (οἴονται X^1v) Ω **2** συμπεφυρμ. $C^2G^2X^2h$ **3** οὕτω — λυμαινόμενος om. WR **4** λυμ. Hch. λυπούμενος (συλλυπ. $C^2MΠ$) Ω **9** ἀπαρ. Turn. Vulc. ἐρίκην CG^1n ἐρείκ. G^2X^2FD ἐρίνην O **10** ἢ καὶ τὴν Z **11** δεῖ Wy. ἀεὶ Ω **12** secl. Hch. καὶ φίλον ci. Wy. **13** δοκιμάσαντας Re. **15** πολὺν CG^1n πολὴν X πολλὴν O **16** σώσεις Pat. σῴζει C σῴζειν O φιλ. δεῖ καὶ συν. σῴζειν παραλαβόντας D **20** συνδημ. q συνδιημ. Δn. sed cf. Arist. Eth. N· 1156 b 4 al.
25 διέκρινε Ω

τοὐναντίον οὖν ἔοικεν ἡ καλουμένη πολυφιλία ⟨τῇ φιλίᾳ⟩
ποιεῖν. ἡ μὲν γὰρ συνάγει καὶ συνίστησι καὶ συνέχει κατα-
πυκνοῦσα ταῖς ὁμιλίαις καὶ φιλοφροσύναις

'ὡς δ' ὅτ' ὀπὸς γάλα λευκὸν ἐγόμφωσεν καὶ ἔδησε'

κατ' Ἐμπεδοκλέα (fr. 33) (τοιαύτην γὰρ ἡ φιλία βούλεται ποιεῖν 5
ἑνότητα καὶ σύμπηξιν), ἡ δὲ πολυφιλία διίστησι καὶ ἀποσπᾷ B
καὶ ἀποστρέφει, τῷ μετακαλεῖν καὶ μεταφέρειν ἄλλοτε πρὸς
ἄλλον οὐκ ἐῶσα κρᾶσιν οὐδὲ κόλλησιν εὐνοίας ἐν τῇ συνηθείᾳ
περιχυθείσῃ καὶ παγείσῃ γενέσθαι.

Τοῦτο δ' εὐθὺς ὑποβάλλει καὶ τὴν περὶ τὰς ὑπουργίας 10
ἀνωμαλίαν καὶ δυσωπίαν· τὰ γὰρ εὔχρηστα τῆς φιλίας δύσχρη-
στα γίγνεται διὰ τὴν πολυφιλίαν.

'ἄλλον τρόπον ἄλλον ἐγείρει φροντὶς ἀνθρώπων'·
(Fr. Lyr. ad. 99)

οὔτε γὰρ αἱ φύσεις ἡμῶν ἐπὶ ταὐτὰ ταῖς ὁρμαῖς ῥέπουσιν, 15
οὔτε τύχαις ὁμοτρόποις ἀεὶ σύνεσμεν· οἵ τε τῶν πράξεων και-
ροὶ καθάπερ τὰ πνεύματα τοὺς μὲν φέρουσι τοῖς δ' ἀντιπίπτουσι.
(**6.**) καίτοι κἂν πάντες ἅμα τῶν αὐτῶν οἱ φίλοι δέωνται, χα- C
λεπὸν ἐξαρκέσαι πᾶσι βουλευομένοις ἢ πολιτευομένοις ἢ φιλο-
τιμουμένοις ἢ ὑποδεχομένοις. ἂν δ' ἑνὶ καιρῷ διαφόροις πράγ- 20
μασι καὶ πάθεσι προστυγχάνοντες ὁμοῦ παρακαλῶσιν ὁ μὲν
πλέων συναποδημεῖν, ὁ δὲ κρινόμενος συνδικεῖν, ὁ δὲ κρίνων
συνδικάζειν, ὁ δὲ πιπράσκων ἢ ἀγοράζων συνδιοικεῖν, ὁ δὲ
γαμῶν συνθύειν, ὁ δὲ θάπτων συμπενθεῖν,

'πόλις δ' ὁμοῦ μὲν θυμιαμάτων γέμῃ, 25
ὁμοῦ δὲ παιάνων τε καὶ στεναγμάτων' (Soph. O. R. 4),

ἡ πολυφιλία, πᾶσι μὲν ἀμήχανον παρεῖναι, μηδενὶ δ' ἄτοπον,
ἑνὶ δ' ὑπουργοῦντα προσκρούειν πολλοῖς ἀνιαρόν· D

18 cf. Arist. Eth. N. 1171 a 3 25 cf. 169 d 445 d 623 c

1 μὲν οὖν LCnh add. Pat. 4 ἔδησε] ἔπηξε LC 5 βούλ. π.] ποιεῖ D 7 ἄλλ. πρὸς ἄλλον καὶ μ. Θn 13 τρόπον LCΔn τρόπος O γὰρ post τρ. add. Δn 17 τοὺς μὲν LCGFWqD τοῖς μὲν O 19 ἢ πολ. om. D 21 προστυγχάνωσιν LC[1] 22 συναπολογεῖσθαι καὶ συνδικεῖν LC 25 γέμῃ NΔ γέμει O 27 ἡ δὲ GR τῇ πολυφιλίᾳ Fh

□ ‘οὐδεὶς γὰρ ἀγαπῶν αὐτὸς ἀμελεῖθ’ ἡδέως’ (Menandr. fr. 757).
□ καίτοι τὰς ἀμελείας καὶ ῥαθυμίας τῶν φίλων πρᾳότερον φέρουσι, καὶ τὰς τοιαύτας ἀπολογίας ἀμηνίτως δέχονται παρ’ αὐτῶν ‘ἐξελαθόμην’ ‘ἠγνόησα’· ὁ δὲ λέγων ‘οὐ παρέστην σοι
5 δίκην ἔχοντι, παριστάμην γὰρ ἑτέρῳ φίλῳ’, καὶ ‘πυρέττοντά σε οὐκ εἶδον, τῷ δεῖνι γὰρ φίλους ἑστιῶντι συνησχολούμην’ αἰτίαν τῆς ἀμελείας τὴν ἑτέρων ἐπιμέλειαν ποιούμενος οὐ λύει τὴν μέμψιν, ἀλλὰ προσεπιβάλλει ζηλοτυπίαν. ἀλλ’ οἱ πολλοὶ
9 τῆς πολυφιλίας ἃ δύναται παρέχειν μόνον ὡς ἔοικε σκοποῦσιν,
□ E ἃ δὲ †ἐμποιεῖν παρορῶσι, καὶ οὐ μνημονεύουσιν ὅτι ἀνάγκη πολλοῖς εἰς ἃ δεῖται χρώμενον πολλοῖς δεομένοις ἀνθυπουργεῖν. ὥσπερ οὖν ὁ Βριάρεως ἑκατὸν χερσὶν εἰς πεντήκοντα φορῶν γαστέρας οὐδὲν ἡμῶν πλέον εἶχε τῶν ἀπὸ δυεῖν χεροῖν
□ □ μίαν κοιλίαν διοικούντων, οὕτως ἐν τῷ φίλοις πολλοῖς χρῆσθαι
15 καὶ τὸ λειτουργεῖν πολλοῖς ἔνεστι καὶ τὸ συναγωνιᾶν καὶ τὸ συνασχολεῖσθαι καὶ συγκάμνειν. οὐ γὰρ Εὐριπίδῃ πειστέον λέγοντι (Hipp. 253)

‘χρῆν γὰρ μετρίαν εἰς ἀλλήλους
φιλίαν θνητοὺς ἐντείνασθαι
20 καὶ μὴ πρὸς ἄκρον μυελὸν ψυχῆς,

---

1 cf. 491 c

---

1 ἀμελεῖθ.] ἀμελεῖ ὁ G[1]X[1]υYM[1]N ἀμελεῖται FΔn[1] 2 τὰς ῥαθ. LCn 3 δέχονται] ἔχον certe et αι in ras. C[2]; erat fort. φέρουσι, nam in q φέρουσι δέχ. legitur 4 ἐξελ. om. C[1] ἠγνόησα RDn om. O 7 λύει] φεύγει C 8 οἱ om. M[2]Π 9 τῆς π. ἃ δύναται Pat. τὰς π. (φιλίας MΠ) ἃ δύνανται Ω 10 ἐμποιεῖν] ἀνταπαιτοῦσι D ἐμποδὼν (vel τὰ δ’ ἔμπαλιν) ci. Pat. ἐμποδίζειν Po. ἀνάγκη G δεῖ C[2]M[2]Π δεῖ τὸν Δn om. O ἀνάγκη ⟨τὸν⟩ Wil. 11 ad δεῖται adscr. m. post. in G γρ. καὶ δεῖ π. δεόμενον NR ἀνθ. δεῖ C 12 ὁ om. C 13 γαστ. φ. CΘn πλ. ἡμ. F 14 ἐν τοῖς φ. χρήσιμον Ω emend. Halm et Madv. (pro π. φ. eorum φ. π. Pat.) 16 ἐκκάμνειν WR 18 χρῆν b χρὴ O μετρίας — φιλίας libri Eur. 19 θνατούς ΠΘ ἐντ. (hoc videtur legisse Plut. in Eur. suo, vide p. 193, 3. 10 et cf. Eur. Orest. 706) GΘ (-εσθαι D) ἀντ. (ἀνατ. CA[1]) O pr. F qui ἀνακίρνασθαι ex libris Eur.

εὔλυτα δ' εἶναι θέλγητρα φρενῶν,
ἀπό τ' ὤσασθαι καὶ ξυντεῖναι',

καθάπερ πόδα νεὼς ἐπιδιδόντα καὶ προσάγοντα ταῖς χρείαις F
τὴν φιλίαν. ἀλλὰ τοῦτο μέν, ὦ Εὐριπίδη, μεταθῶμεν ἐπὶ τὰς
ἔχθρας, καὶ κελεύωμεν μετρίας ποιεῖσθαι τὰς διαφορὰς καὶ 5
μὴ πρὸς ἄκρον μυελὸν ψυχῆς, εὔλυτα δ' εἶναι μίση καὶ ὀργὰς
καὶ μεμψιμοιρίας καὶ ὑπονοίας· ἐκεῖνο δὲ μᾶλλον ἡμῖν | παραί- 96
νει τὸ Πυθαγορικὸν 'μὴ πολλοῖς ἐμβάλλειν δεξιάν', τουτέστι
μὴ πολλοὺς ποιεῖσθαι φίλους μηδὲ πολύκοινον μηδὲ πάνδη-
μον ἀσπάζεσθαι φιλίαν καὶ προσεντείνειν μετὰ πολλῶν παθῶν 10
εἰσιοῦσαν, ὧν τὸ μὲν συναγωνιᾶν καὶ συνάχθεσθαι καὶ συμ-
πονεῖν καὶ συγκινδυνεύειν οὐ πάνυ δύσοιστον τοῖς ἐλευθέροις
καὶ γενναίοις ἐστί, τὸ δὲ τοῦ σοφιστοῦ Χίλωνος ἀληθὲς πρὸς
τὸν εἰπόντα μηδένα ἔχειν ἐχθρόν 'ἔοικας' ἔφη 'σὺ μηδὲ φίλον
ἔχειν'· αἱ γὰρ ἔχθραι ταῖς φιλίαις εὐθὺς ἐπακολουθοῦσι καὶ 15
συμπλέκονται. (7.) οὐκ ἔστι φίλῳ μὴ συναδικεῖσθαι μηδὲ
συναδοξεῖν καὶ συναπεχθάνεσθαι· οἱ γὰρ ἐχθροὶ τῶν φίλων
εὐθὺς ὑφορῶνταί τε καὶ μισοῦσιν, οἱ δὲ φίλοι πολλάκις φθο- B
νοῦσί τε καὶ ζηλοτυποῦσι καὶ περισπῶσιν. ὥσπερ οὖν ὁ τῷ
Τιμησίᾳ περὶ τῆς ἀποικίας δοθεὶς χρησμὸς προηγόρευσε 20

'σμῆνα μελισσάων τάχα τοι καὶ σφῆκες ἔσονται',

οὕτως οἱ φίλων ζητοῦντες ἑσμὸν ἔλαθον ἐχθρῶν σφηκιαῖς περι-

13 cf. 86 c

1 στέλγηθρα Z στέργηθρα Eur. 2 ἀπό τ' ὤσ. Θn p. c. ἃ τροπώσασθαι (ἀτρο corr. ex ἀποτρο. F) O pr. D ὡσ. τροπ. D
3 ἐνδιδόντι καὶ προσάγοντι D 5 μετρίως WYMΠNhD
7 μεμψιμοιρίας CGXΔn -ίαν O 10 προσεντείνειν Pat. προσεναντίην (-ίαν ΘNRn) ἢ Ω pr. C ubi m[2] προσάντη ἂν ᾖ fecit; ex scriptura m. 1 non superest nisi προς . . τ . αν . η. Ad ἐντείνασθαι Euripidis respicit. Hic, ut illic, erat v. l. προσε(αν)ντ. προσέτι ci. Ha. 11 εἰσιοῦσαν q -σα O 12 οὐ πάνυ om. N οὐ om. hD
13 σοφοῦ D ὃς πρὸς D 16 ἐπείπερ οὐκ D φίλῳ Pat. φίλων (-ον FD) Ω 17 καὶ] μηδὲ YhD om. X[1]vM[1]N τῶν φίλων ΓYM[1]N τὸν φίλον O 20 τισία q τισέα D τὰς ἀπ. XFv προσηγ. Γq 21 σμήνη D σμήνει ni fallor G[1] σμῆνι — ἕπονται ci. Re. σμῆ τὰ μελισσάων· τάχα Wil. Pindar 319[3] 22 σφ. ἐ. LC σφηκίαις codd.

πεσόντες. καὶ οὐκ ἴσον ἄγει σταθμὸν ἐχθροῦ μνησικακία καὶ φίλου χάρις. ὅρα δὲ τοὺς Φιλώτου καὶ Παρμενίωνος φίλους καὶ οἰκείους ἃ διέθηκεν Ἀλέξανδρος, ἃ τοὺς Δίωνος Διονύσιος, τοὺς Πλαύτου Νέρων καὶ τοὺς Σηιανοῦ Τιβέριος στρε- 5 *βλοῦντες καὶ ἀποκτιννύοντες. ὡς γὰρ τὸν Κρέοντα τῆς θυγα-* C *τρὸς οὐδὲν ὁ χρυσὸς οὐδ' ὁ πέπλος ὠφέλει, τὸ δὲ πῦρ ἀναφθὲν αἰφνιδίως προσδραμόντα καὶ περιπτύξαντα κατέκαυσε καὶ συναπώλεσεν, οὕτως ἔνιοι τῶν φίλων οὐθὲν ἀπολαύσαντες εὐτυχούντων συναπόλλυνται δυστυχοῦσι. καὶ τοῦτο μάλιστα πά-* 10 *σχουσιν οἱ φιλόστοργοι καὶ χαρίεντες, ὡς Θησεὺς τῷ Πειρίθῳ κολαζομένῳ καὶ δεδεμένῳ*

'*αἰδοῦς ἀχαλκεύτοισιν ἔζευκται πέδαις*' (Eur. fr. 595),

ἐν δὲ τῷ λοιμῷ φησιν ὁ Θουκυδίδης (II 51) *τοὺς ἀρετῆς μάλιστα μεταποιουμένους συναπόλλυσθαι τοῖς φίλοις νοσοῦσιν·* 15 *ἠφείδουν γὰρ σφῶν αὐτῶν ἰόντες παρὰ τοὺς ἐπιτηδείους.*

D 8. *Ὅθεν οὕτως τῆς ἀρετῆς ἀφειδεῖν οὐ προσῆκον ἄλλοτε ἄλλοις συνδέοντας αὐτὴν καὶ συμπλέκοντας, ἀλλὰ τοῖς ἀξίοις τὴν αὐτῆς κοινωνίαν φυλάττειν, τουτέστι τοῖς ὁμοίως φιλεῖν καὶ κοινωνεῖν δυναμένοις. καὶ γὰρ δὴ τοῦτο πάντων μέγιστόν* 20 *ἐστιν ἐναντίωμα πρὸς τὴν πολυφιλίαν, ὅτι φιλίας γένεσις δι' ὁμοιότητός ἐστιν. ὅπου γὰρ καὶ τὰ ἄψυχα τὰς μίξεις πρὸς τὰ ἀνόμοια ποιεῖται μετὰ βίας ἀναγκαζόμενα καὶ ὀκλάζει καὶ ἀγανακτεῖ φεύγοντα ἀπ' ἀλλήλων, τοῖς δὲ συγγενέσι καὶ οἰκείοις ὁμοπαθεῖ κεραννύμενα καὶ προσίεται τὴν κοινωνίαν λείως καὶ* 25 *μετ' εὐμενείας, πῶς οἷόν τε φιλίαν ἤθεσι διαφόροις ἐγγενέσθαι*

---

5 Eur. Med. 1136 12 cf. 482a 533a 763f 16 ad cap. 8. 9 cf. de ad. et am. 6—10 20 cf. 51 b

---

4 *τοὺς πλ.* LCFWAΔn *τοῦ πλ.* (*πλύτου* G^1) 0 *τοὺς σ.* C^2 F W$α^2$AΔ *τοῦ σ.* 0 *σηιανοῦ* WDR *σηρανοῦ* (*σκράνου* LC) 0 6 *πέπλος*] *πλοῦτος* C^2MΠ 9 *καὶ δυστ.* LCqb 10 *φιλόστοργοι* Sauppe *φιλόσοφοι* 12 Ita libri 482a 533a (763 f) *πέδαις* (*παῖδες* ND) *ἀχ. ἔζ. πόδας* Ω 16 *ἀφ.* C^2G$X^2α^2$ADn *ἀπιδεῖν* 0 *ἄλλοτε* D om. 0 18 *αὐτῆς* LCDn^1 *αὐτὴν* 0 *φυλ. κ.* LCΘn 20 *φιλία* ςLCFqh *-ίᾳ* (*τῇ φ.* Δ) 0 21 *ἄψυχα*] *ἄλογα* Wy. 25 *εὐνοίας* LC^1 *οἴονται* ΓYN

καὶ πάθεσιν ἀνομοίοις καὶ βίοις ἑτέρως προαιρέσεως ἔχουσιν; E
ἡ μὲν γὰρ περὶ ψαλμοὺς καὶ φόρμιγγας ἁρμονία δι' ἀντιφώ-
νων ἔχει τὸ σύμφωνον, ὀξύτησι καὶ βαρύτησιν ἁμωσγέπως
ὁμοιότητος ἐγγινομένης· τῆς δὲ φιλικῆς συμφωνίας ταύτης καὶ
ἁρμονίας οὐδὲν ἀνόμοιον οὐδὲ ἀνώμαλον οὐδὲ †ἄδολον εἶναι 5
δεῖ μέρος, ἀλλ' ἐξ ἁπάντων ὁμοίως ἐχόντων ὁμολογεῖν καὶ
ὁμοβουλεῖν καὶ ὁμοδοξεῖν καὶ συνομοπαθεῖν, ὥσπερ μιᾶς ψυχῆς
ἐν πλείοσι διῃρημένης σώμασι.

9. *Τίς* οὖν ἐστιν οὕτως ἐπίπονος καὶ μετάβολος καὶ παν-
τοδαπὸς ἄνθρωπος, ὥστε πολλοῖς ἑαυτὸν ἐξομοιοῦν καὶ προσαρ- 10
μόττειν καὶ μὴ καταγελᾶν τοῦ Θεόγνιδος παραινοῦντος (v. 215) F

'πουλύποδος νόον ἴσχε πολύφρονος, ὃς ποτὶ πέτρῃ,
τῇ περ ὁμιλήσῃ, τοῖος ἰδεῖν ἐφάνη;'

καίτοι τοῦ πολύποδος αἱ μεταβολαὶ βάθος οὐκ ἔχουσιν, ἀλλὰ
περὶ αὐτὴν γίγνονται τὴν ἐπιφάνειαν, στυφότητι καὶ μανότητι 15
τὰς ἀπορροίας τῶν πλησιαζόντων ἀναλαμβάνουσαν· | αἱ δὲ 97
φιλίαι τὰ ἤθη ζητοῦσι συνεξομοιοῦν καὶ τὰ πάθη καὶ τοὺς
λόγους καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα καὶ τὰς διαθέσεις. Πρωτέως τινὸς
οὐκ εὐτυχοῦς οὐδὲ πάνυ χρηστοῦ τὸ ἔργον, ἀλλ' ὑπὸ γοητείας
ἑαυτὸν εἰς ἕτερον εἶδος ἐξ ἑτέρου μεταλλάττοντος ἐν τῷ αὐτῷ 20
πολλάκις, φιλολόγοις συναναγιγνώσκοντος καὶ παλαισταῖς
συγκονιομένου καὶ φιλοθήροις συγκυνηγετοῦντος καὶ φιλοπό-
ταις συμμεθυσκομένου καὶ πολιτικοῖς συναρχαιρεσιάζοντος,
ἰδίαν ἤθους ἑστίαν οὐκ ἔχοντος. ὡς δὲ τὴν ἀσχημάτιστον οἱ
φυσικοὶ καὶ ἀχρώματον οὐσίαν καὶ ὕλην λέγουσι ⟨ταῖς ποι- 25

---

7 Arist. Eth. N. 1168b 7 Cic. Lael. 92 11 cf. 916c 978e
14sq. cf. 916 d—f 18—24 52a 24 St. V. Fr. II 380

---

1 πλήθεσιν Θn[1] ἑτέρως (Reiskii) LC -ρας 0 προαιρέσεις
bD 4 ἐγγιν. X[2]Wα[2]AhDn ἐγγεν. 0 συμφ. τ. καὶ ἁρμ.] ἁρμ.
ταύτης LC[1] συμφ. καὶ ἁρμ. τ. C[2] 5 ἄδολον] ἄδηλον q ἄνισον
D ἀλλοῖον ci. Po. 6 δεῖ Dn om. 0 8 ἐν πολλοῖς LC[1]
9 ἐστιν om. LC[1] 10 ἑαυτὸν] καὶ αὐτὸν ΓWYM[1]N 11 μὴ]
μὴν ΓYqM[1]N 12 πολύπ. LCXFυWNDn πολυχρόου D ut 916c
978e 13 τῇ προσομιλ. N ut 916c et codd. Theogn. -σῃ LCG[2]
Nhn -σει 0 16 ἀναλαμβάνουσαν D -βανούσης 0 22 συγκο-
νιουμ. ΓW 25 suppl. Wy. cf. 1085e

B *ότησιν⟩ ὑποκειμένην καὶ τρεπομένην ὑπ' αὐτῶν νῦν μὲν φλέγεσθαι νῦν δ' ἐξυγραίνεσθαι, τοτὲ δ' ἐξαεροῦσθαι πήγνυσθαι δ' αὖθις, οὕτως ἄρα τῇ πολυφιλίᾳ ψυχὴν ὑποκεῖσθαι δεήσει πολυπαθῆ καὶ πολύτροπον καὶ ὑγρὰν καὶ ῥᾳδίαν μεταβάλλειν.*
5 *ἀλλ' ἡ φιλία στάσιμόν τι ζητεῖ καὶ βέβαιον ἦθος καὶ ἀμετάπτωτον ἐν μιᾷ χώρᾳ καὶ συνηθείᾳ· διὸ καὶ σπάνιον καὶ δυσεύρετόν ἐστι φίλος βέβαιος.*

---

1 *ὑπ' αὐτῆς* b *ὑφ' αὐτῆς* ZDn 2 *ποτε δὲ* Fυ

8.

ΠΕΡΙ ΤΥΧΗΣ

C

(Plan. 18)

1. 'Τύχη τὰ θνητῶν πράγματ', οὐκ εὐβουλία' (Tr. fr. p. 782). πότερον οὐδὲ δικαιοσύνη τὰ θνητῶν πράγματα οὐδὲ ἰσότης 5 οὐδὲ σωφροσύνη οὐδὲ κοσμιότης, ἀλλ' ἐκ τύχης μὲν καὶ διὰ τύχην Ἀριστείδης ἐνεκαρτέρησε τῇ πενίᾳ, πολλῶν χρημάτων κύριος γενέσθαι δυνάμενος, καὶ Σκιπίων Καρχηδόνα ἑλὼν οὐδὲν οὔτε ἔλαβεν οὔτε εἶδε τῶν λαφύρων, ἐκ τύχης δὲ καὶ διὰ τύχην Φιλοκράτης λαβὼν χρυσίον παρὰ Φιλίππου 'πόρνας 10 καὶ ἰχθῦς ἠγόραζε,' καὶ Λασθένης καὶ Εὐθυκράτης ἀπώλεσαν Ὄλυνθον, 'τῇ γαστρὶ μετροῦντες καὶ τοῖς αἰσχίστοις τὴν εὐ- D δαιμονίαν;' ἀπὸ τύχης δ' ὁ μὲν Φιλίππου Ἀλέξανδρος αὐτός τε τῶν αἰχμαλώτων ἀπείχετο γυναικῶν καὶ τοὺς ὑβρίζοντας ἐκόλαζεν, ὁ δὲ Πριάμου δαίμονι κακῷ καὶ τύχῃ χρησάμενος 15

Plan. 18. Declamatio non perpolita, quam Plutarchus materiem librorum ipsi praeparaturus conscripsisse videtur. argumentum de quo hic agit 'et libris et scholis omnium philosophorum' tractabatur (Cic. Tusc. V 25). Deest in Lampriae catal.
Codd. LCGX(v)WQYNMαA(R)hDZbn. De LC cf. adn. ad l. π. πολυφ. Π = αA, Θ = Zb, Δ = DΘ

4 Chaeremonis versus in Theophrasti Callisthene laudatus, Cic. Tusc. V 25, θέσις est, de qua disputatur. 8 cf. 200b
10 Dem. XIX 229, XVIII 296 cf. 668a Athen. 343e 13 Vit. Alex. 21 cf. 522a

---

7 χρημάτων] πραγμάτων R 8 σκηπ. fere semper codd.
15 χρώμενος MΠΘhn

συνεκοιμᾶτο τῇ τοῦ ξένου γυναικί, καὶ λαβὼν αὐτὴν ἐνέπλησε πολέμου καὶ κακῶν τὰς δύο ἠπείρους; εἰ γὰρ ταῦτα γίγνεται διὰ τύχην, τί κωλύει καὶ τὰς γαλᾶς καὶ τοὺς τράγους καὶ τοὺς πιθήκους συνέχεσθαι φάναι διὰ τύχην ταῖς λιχνείαις καὶ ταῖς
5 ἀκρασίαις καὶ ταῖς βωμολοχίαις;

E **2.** *Εἰ δ' ἔστι σωφροσύνη καὶ δικαιοσύνη καὶ ἀνδρεία, πῶς λόγον ἔχει μὴ εἶναι φρόνησιν, εἰ δὲ φρόνησις, πῶς εὐβουλίαν μὴ εἶναι; ἡ γὰρ σωφροσύνη φρόνησίς τίς ἐστιν ὥς λέγουσι, * * καὶ ἡ δικαιοσύνη τῆς φρονήσεως δεῖται παρούσης· μᾶλλον
10 δὲ τὴν εὐβουλίαν καὶ φρόνησιν ἐν μὲν ἡδοναῖς ἀγαθοὺς παρεχομένην ἐγκράτειαν καὶ σωφροσύνην καλοῦμεν, ἐν δὲ κινδύνοις καὶ πόνοις καρτερίαν καὶ ἀνδραγαθίαν, ἐν δὲ κοινωνήμασι καὶ πολιτείαις εὐνομίαν καὶ δικαιοσύνην. ὅθεν εἰ τὰ τῆς εὐβουλίας ἔργα τῆς τύχης δικαιοῦμεν εἶναι, ἔστω τύχης καὶ τὰ τῆς
15 δικαιοσύνης καὶ τὰ τῆς σωφροσύνης, καὶ νὴ Δία τὸ κλέπτειν τύχης ἔστω καὶ τὸ βαλλαντιοτομεῖν καὶ τὸ ἀκολασταίνειν, καὶ
F μεθέμενοι τῶν οἰκείων λογισμῶν εἰς τὴν τύχην ἑαυτοὺς ἀφῶμεν ὥσπερ ὑπὸ πνεύματος πολλοῦ κονιορτὸν ἢ συρφετὸν ἐλαυνομένους καὶ διαφερομένους. εὐβουλίας τοίνυν μὴ οὔσης οὐδὲ
20 βουλὴν εἰκὸς εἶναι περὶ πραγμάτων οὐδὲ σκέψιν οὐδὲ ζήτησιν*

9 cf. 1034 c—d et 441 a (Zenonis Stoici sent.) = St. V. Fr. I 200 sq.

1 ἐνέπλ. GX ἐνέπλ. τε O 2 κακ. κ. πολ. Π 4 διὰ τὴν τ. CXυΘn 5 ταῖς βωμ. C βωμ. O 6 εἰ δ' ἔστι] εἰ δέ τις GW[a. c.] 7 ἔχει λ. LC εἰ δὲ D εἰ O 8 φρ. τίς ἐστι hic (τίς ἐστι infra post φρ. om.) LC Post μὴ εἶναι habent omnes pr. C[2]ΠΘD (de quo vide infra)n emblema hoc, var. lect. praecedentis clausulae, οὔσης δὲ σωφροσύνης καὶ (καὶ om. GυQW) δικαιοσύνης καὶ ἀνδρείας πῶς λόγον ἔχει μὴ εἶναι φρόνησιν (in N hoc emblema cum antecedentibus 7 εἰ δὲ — 8 εἶναι propter homoioteleuton omiss.). Deinde ἡ γὰρ σωφρ. φρ. om. omnes pr. C[2]X[2]RM[2]ΠΘn. 9 Lac. ind. Pat. Exciderunt nonnulla de fortitudine. In ὡς λ. fere latere ὡς λέγει τοὔνομα iudicat Po. Stoicos indicari putat Wil.
9 μᾶλλον δὲ Xyl.: δὲ μ. Ω (pr. D) 10 καὶ φρ. D καὶ τὴν φρ. O Ceterum totum locum ita refinxit D: εἰ δὲ φρόνησιν, πῶς οὐ καὶ εὐβουλίαν· δεῖται μὲν γὰρ καὶ ἡ δικ. τῆς φρ.· ἥ τε σωφρ. φρ. τίς ἐστιν ὥς φασιν· εὐβουλίαν γέ τοι καὶ φρ. παρεχ.] ην in ras. C[2] 13 τῆς εὐνομίας LC[1] 17 μεταθ. LC[1]QNh θέμενοι G τὸν οἰκεῖον λογισμὸν G 18 ἢ σ. om. LC 19 καὶ Wy. ἢ περιφ. LC

τοῦ συμφέροντος, ἀλλ' ἐλήρησεν εἰπὼν ὁ Σοφοκλῆς ὅτι | (OR 110)
'πᾶν τὸ ζητούμενον 98
ἁλωτόν, ἐκφεύγει δὲ τἀμελούμενον'
καὶ πάλιν αὖ τὰ πράγματα διαιρῶν (fr. 759)
'τὰ μὲν διδακτὰ μανθάνω, τὰ δ' εὑρετὰ 5
ζητῶ, τὰ δ' εὐκτὰ παρὰ θεῶν ᾐτησάμην'.
τί γὰρ εὑρετὸν ἢ τί μαθητόν ἐστιν ἀνθρώποις, εἰ πάντα περαίνεται κατὰ τύχην; ποῖον δ' οὐκ ἀναιρεῖται βουλευτήριον πόλεως ἢ ποῖον οὐ καταλύεται συνέδριον βασιλέως, εἰ ὑπὸ τῇ Τύχῃ πάντα ἐστίν; ἣν τυφλὴν λοιδοροῦμεν, ὡς τυφλοὶ περι- 10 πίπτοντες αὐτῇ· τί δ' οὐ μέλλομεν, ὅταν ὥσπερ ὄμματα τὴν εὐβουλίαν ἐκκόψαντες αὐτῶν τοῦ βίου τυφλὴν χειραγωγὸν B λαμβάνωμεν;

3. Καίτοι φέρε λέγειν τινὰ ἡμῶν ὡς τύχη τὰ τῶν βλεπόντων πράγματα, οὐκ ὄψις οὐδὲ 'ὄμματα φωσφόρα', φησὶν ὁ 15 Πλάτων (Tim. 45b, 67b), καὶ τύχη τὰ τῶν ἀκουόντων, οὐ δύναμις ἀντιληπτικὴ πληγῆς ἀέρος δι' ὠτὸς καὶ ἐγκεφάλου προσφερομένης· καλὸν δ' [ἦν], ὡς ἔοικεν, εὐλαβεῖσθαι τὴν αἴσθησιν. ἀλλὰ μὴν τὴν ὄψιν καὶ ἀκοὴν καὶ γεῦσιν καὶ ὄσφρησιν καὶ τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ σώματος †δυνάμεως αὐτῶν ὑπηρεσίαν 20 εὐβουλίας καὶ φρονήσεως ἡ φύσις ἤνεγκεν ἡμῖν, καὶ 'νοῦς ὁρῇ καὶ νοῦς ἀκούει, τἄλλα κωφὰ καὶ τυφλά' (Epich. fr. 249).

---

10 Menand. fr. 417b al. **15** Platonis et Heracliti (200, 1) verba hinc sumpsit Clem. Al. Protr. 113 **20** cf. 961a

---

1 περὶ τοῦ LC ἐλ. ἂν (ἂν incertum in L) σοφ. εἰπὼν LC[1] **4** αὖ om. LCR **5** εὑρετά Δn^mg. ἕτερα O **6** παρὰ θ. C[2]M ΠΔn παρ' ἀθηναίων O **7** ἐν ἀνθρ. R **9** ὑπὸ τύχης G[1] **14** τινὰ ἡμῶν] τι ἡ (sic) D **17** πληγῆς ἀ. Δn[1] πλ. δι' ἀ. R πληγὴ (-ῇ XQ) ἀ. O **18** προσφερομένης D -νου O ἦν om. Δn[1] Wil. (qui malit δή, nisi hiatus obstet). vitium gravius latere putat Po. **20** δυνάμεις C[2] post δυνάμεως ras. 2 litt. in G τοῦ σ. αὐτῶν δυν. (om. ὑπηρ.) LC τοῦ σ. καὶ τὰς δυνάμεις αὐτῶν Re. Amyotum secutus; τὰ λ. μ. τ. σ. ⟨κατὰ τὰς⟩ δυνάμεις αὐτῶν Wil. **22** τὰ δ' ἄλλα QYMΠΘh τὰ γ' ἄλλα R τἄλλα δὲ X[2]Dn τ. καὶ κ. WDn

C *καὶ ὥσπερ ἡλίου μὴ ὄντος ἕνεκα τῶν ἄλλων ἄστρων εὐφρόνην ἂν ἤγομεν, ὥς φησιν Ἡράκλειτος* (fr. 99), *οὕτως ἕνεκα τῶν αἰσθήσεων, εἰ μὴ νοῦν μηδὲ λόγον ὁ ἄνθρωπος ἔσχεν, οὐδὲν ἂν διέφερε τῷ βίῳ τῶν θηρίων. νῦν δ' οὐκ ἀπὸ τύχης οὐδὲ*
5 *αὐτομάτως περίεσμεν αὐτῶν καὶ κρατοῦμεν, ἀλλ' ὁ Προμηθεύς, τουτέστιν ὁ λογισμός, αἴτιος*

'ἵππων ὄνων τ' ὀχεῖα καὶ ταύρων γονὰς
δοὺς ἀντίδουλα καὶ πόνων ἐκδέκτορα'

κατ' Αἰσχύλον (fr. 194). *ἐπεὶ τύχῃ γε καὶ φύσει γενέσεως*
10 *ἀμείνονι τὰ πλεῖστα τῶν ἀλόγων κέχρηται. τὰ μὲν γὰρ ὥπλι-*
D *σται κέρασι καὶ ὀδοῦσι καὶ κέντροις, 'αὐτὰρ ἐχίνοις' φησὶν Ἐμπεδοκλῆς* (fr. 83)

'ὀξυβελεῖς χαῖται νώτοις ἐπιπεφρίκασι',

καὶ ὑποδέδεται καὶ ἠμφίεσται φολίσι καὶ λάχναις καὶ χηλαῖς
15 *καὶ ὁπλαῖς ἀποκρότοις· μόνος δ' ὁ ἄνθρωπος κατὰ τὸν Πλάτωνα* (Prot. 321 c) *'γυμνὸς καὶ ἄοπλος καὶ ἀνυπόδητος καὶ ἄστρωτος' ὑπὸ τῆς φύσεως ἀπολέλειπται.*

'ἀλλ' ἓν διδοῦσα πάντα μαλθάσσει τάδε' (Tr. ad. 367),

τὸν λογισμὸν καὶ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν πρόνοιαν.

20 *'ἦ βραχὺ μὲν σθένος ἀνέρος· ἀλλὰ*
ποικιλίᾳ πραπίδων
δεινὰ μὲν πόντου χθονίων τ' ὀρέων
δάμναται παιδεύματα' (Eur. fr. 27).

---

2 cf. 957 a **7** cf. 964 f **11** cf. Hieroclis eth. col. 2, 9 **20** cf. 959 d

---

3 *εἴ γε μὴ* G **5** *οἱ* (*ὁ* v) *προμήθεις* (vel *προμηθεῖς*) XvWRY^1 **8** *ἀντίδουλα* 964 f *ἀντίδωρα* **Ω** **10** *ἀμείνονι* Re. *ἄμεινον* (*ἀμείνονα* N) **Ω** **11** *ἐχίνοις* Vulc. *ἐχῖνος* **Ω** **13** *ὀξυβελεῖς* C^{2}X^{2}M^2 *-οῖς* W *-ὴς* **0** *χαῖται* Vulc. *καί τε* N *δέ τε* (*έ* in ras. G) **0** (*ἀκάνθαι δέ τε* Dn) **14** *καὶ ὑποδ.*] *τὰ δὲ ὑποδ.* Dn **16** *ἄοπλος* G *ἄνο.* **0** *ἀνυπόδητος* LCXMh *-δετος* **0** **18** *μαλθ.* α^{2}AΔn *μαλάσσει* **0** **20** *ἦ* Y^{1}Δn et libri 959 d om. **0** *μὲν*] *τοι* 959 d et Stob. *ἀνέρος* Δn ut 959 d *ἀνδρὸς* **0** **21** *ποικιλίαις* 959 d **22** *δεινὰ* G^{1}MΠΔn *-ναὶ* **0** *πόντου* LCG^{2}M^{2}ΠΔn *πόνου* (*-ον* M^1) **0** *χθ. τ' ὀρέων* Wil. (*χθονίων* = *ἐπιγείων* Hesych.) *χθ. τ' ἀερίων τε* Δn *χθ. δὲ ὀρέων* **0** **23** *παιδ.*] *βουλεύματα* Δn Pro *δεινὰ — παιδ.* libri p. 959 d habent *δάμναται* (vel *δαμᾶ*

κουφότατον ἵπποι καὶ ὠκύτατον, ἀνθρώπῳ θέουσι· μάχιμον E
κύων καὶ θυμοειδές, ἄνθρωπον φυλάττει· ἰσχυρὸν ὗς καὶ
πολύσαρκον, ἀνθρώπῳ τροφὴ καὶ ὄψον ἐστί. τί μεῖζον ἐλέ-
φαντος ἢ φοβερώτερον ἰδεῖν; ἀλλὰ καὶ τοῦτο παίγνιον γέγο-
νεν ἀνθρώπου καὶ θέαμα πανηγυρικόν, ὀρχήσεις τε μανθάνει 5
καὶ χορείας καὶ προσκυνήσεις, οὐκ ἀχρήστως τῶν τοιούτων
παρεισαγομένων, ἀλλ' ἵνα μανθάνωμεν, ποῦ τὸν ἄνθρωπον ἡ
φρόνησις αἴρει καὶ τίνων ὑπεράνω ποιεῖ, καὶ †πλείω κρατεῖ
πάντων καὶ περίεστιν. 9

'οὐ γὰρ πυγμάχοι εἰμὲν ἀμύμονες οὐδὲ παλαισταί, F
οὐδὲ ποσὶ κραιπνῶς θέομεν' (θ 246),

ἀλλ' ἐν πᾶσι τούτοις ἀτυχέστεροι τῶν θηρίων ἐσμέν· ἐμπειρίᾳ
δὲ καὶ μνήμῃ καὶ σοφίᾳ καὶ τέχνῃ κατ' Ἀναξαγόραν (fr. 21b)
†σφῶν τε αὐτῶν χρώμεθα καὶ βλίττομεν καὶ ἀμέλγομεν καὶ φέ-
ρομεν καὶ ἄγομεν συλλαμβάνοντες, ὥστε ἐνταῦθα μηδὲν τῆς 15
τύχης ἀλλὰ πάντα τῆς εὐβουλίας εἶναι καὶ τῆς προνοίας. |

4. Ἀλλὰ μὴν καὶ τὰ τεκτόνων δήπου πράγματα 'θνητῶν 99
πράγματά' ἐστι, καὶ τὰ χαλκοτύπων καὶ οἰκοδόμων καὶ ἀν-
δριαντοποιῶν, ἐν οἷς οὐδὲν αὐτομάτως οὐδ' ὡς ἔτυχε κατορ-

---

3 cf. 968 b

φῦλα) πόντου χθονίων τ' ἑανά τε παιδ., ubi in ANATE latere videntur vestigia vocis δάμναται.

1 ἀνθρώπῳ Δn ἀνθρώποις CM^{2}Π ἄνθρωποι O δὲ θ. Δn 2 ὁ κ. Δn ἀλλ' ἄνθρ. Δn ἰσχ. ὗς καὶ π. Pat. Po. ἰχθὺς καὶ π. ὗς (ἰ. π. καὶ ὗς C^{2}X^{2}M^{2}Π Wil. ὧς pro ὗς WYN) Ω ἡδύτατον ante ἰχθὺς suppl. Δn inepte 3 ἀνθρώπῳ Hch. ἀνθρώποις (ἀνερώτοις W ἀλλ' ἐρώτοις G^{1}X^{1}υ) Ω pr. N (ἀνερώτων) et R (ἀλλ' ἐρώτων) ἀνθρ. δὲ Δn 5 τε] γε WYNh 8 ἄγει C^1 καὶ τ. Δn τ. καὶ O καὶ τ. καὶ ⟨πηλίκων⟩ ci. Pat. πλείω] πῶς inepte Δn καὶ ὅτι νῷ κρ. π. καὶ π. ⟨οὐ τύχῃ⟩· οὐ γὰρ κτλ. ci. Pat. τί δὲ ᾧ pro πλείω ci. Wil. speciose quidem, sed tum καὶ expellendum erat 14 σφῶν τι Y^{1}MΠNhΔn σφῶν τε O. Dativus latet, ἔργῳ ci. Sauppe 15 μηδὲ D 16 καὶ τῆς πρ. om. D 17 πρ. θν. πρ. G πρ. θν. O 19 ἔτυχε] ἔτ et ε in ras. G^2. fuerat ut videtur τύχη

θούμενον ὁρῶμεν. καὶ ὅτι μὲν βραχεῖα σοφῷ τύχη παρεμπίπτει [χαλκοτύπῳ τε καὶ οἰκοδόμῳ], τὰ δὲ πλεῖστα καὶ μέγιστα τῶν ἔργων αἱ τέχναι συντελοῦσι δι' αὐτῶν, καὶ οὗτος ὑποδεδήλωκε· (Soph. fr. 760)

5 ʽβᾶτ' εἰς ὁδὸν δὴ πᾶς ὁ χειρῶναξ λεώς,
οἳ τὴν Διὸς γοργῶπιν Ἐργάνην στατοῖς
λίκνοισι προστρέπεσθε'.

B τὴν γὰρ Ἐργάνην [καὶ τὴν Ἀθηνᾶν] αἱ τέχναι πάρεδρον, οὐ τὴν Τύχην ἔχουσιν. ἕνα μέντοι φασὶν ἵππον ζωγραφοῦντα 10 τοῖς μὲν ἄλλοις κατορθοῦν εἴδεσι καὶ χρώμασι, τοῦ δ' ἀφροῦ τὴν περὶ τῷ χαλινῷ κοπτομένην χαυνότητα καὶ τὸ συνεκπίπτον ἆσθμα μὴ ἀρέσκειν ἑαυτῷ γράφοντα· πολλάκις γοῦν ἐξαλείφειν, τέλος δ' ὑπ' ὀργῆς προσβαλεῖν τῷ πίνακι τὸν σπόγγον ὥσπερ εἶχε τῶν φαρμάκων ἀνάπλεω, τὸν δὲ προσπεσόντα θαυμαστῶς 15 ἐναπομάξαι καὶ ποιῆσαι τὸ δέον. τοῦτο ἔντεχνον τύχης μόνον ἱστορεῖται. Κανόσι καὶ στάθμαις καὶ μέτροις καὶ ἀριθμοῖς πανταχοῦ χρῶνται, ἵνα μηδαμοῦ τὸ εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχε τοῖς ἔργοις C ἐγγένηται. καὶ μὴν αἱ τέχναι μικραί τινες εἶναι λέγονται φρονήσεις, μᾶλλον δ' ἀπόρροιαι φρονήσεως καὶ ἀποτρίμματα ἐν- 20 διεσπαρμένα ταῖς χρείαις ⟨ταῖς⟩ περὶ τὸν βίον, ὥσπερ αἰνίττεται τὸ πῦρ ὑπὸ τοῦ Προμηθέως μερισθὲν ἄλλο ἄλλῃ δια-

---

1 Epicur. Sent. 16 9 Val. Max. VIII 12. 7 Plin. H. N. XXXV 103 Dio. Or. LXIII 4

---

1 καὶ ὅτι μὲν Pat. ὅτι γὰρ Δn καὶ εἰ μὲν O βρ.— —παρ.] τούτοις βρ. τις παρ. τύχη Δ (non n) 2 χ. τε κ. οἰκ. om. D τε om. LC 6 στ. G²XυWRD στρατοῖς N στρατὸν (vel -ῶν) G¹QY στρατὸν τοῖς LCMΠn στρατὸν στατοῖς Θ 7 προτρ. LCΔn 8 secl. Hch. 11 παρὰ τῷ ΠΘ 11sq. καὶ τὸ — ἑαυτῷ Bases καὶ συν. ἀσταθμῇ (στάθμη W) ἄρ' ἔστιν (θμῇ ἄρ' ἔστιν in lac. m. post. in G) ἐπ' αὐτῷ O καὶ συνεκπίπτουσαν τῷ ἄσθματι μὴ ἀρεστὴν ἐπ' αὐτῷ C²X²M²Π καὶ τὸ συνεκπίπτον ἆσθμα μὴ κατορθοῦντα Δn γράφειν τε πολλ. καὶ ἐξ. Dn 15 μ. τ. LCΠ μόνον ἔργον Θn 16 καν. δὲ καὶ Θn σταθμοῖς Δn 17 πανταχοῦ om. R 19 μ. δὲ Dn μ. δὲ καὶ QYΘ μ. καὶ O φρονήσεως Y²Δn om. O ἀποτρ. Vulc. προτρ. Ω 20 suppl. Hch. 21 τὸ τὸ (Reiskii) Θ

σπαρῆναι. καὶ γὰρ τῆς φρονήσεως εἰς μόρια καὶ σπάσματα
μικρὰ θραυομένης καὶ κατακερματιζομένης εἰς τάξεις κεχώρηκε.

5. Θαυμαστὸν οὖν ἐστι πῶς αἱ μὲν τέχναι τῆς τύχης οὐ
δέονται πρὸς τὸ οἰκεῖον τέλος, ἡ δὲ πασῶν μεγίστη καὶ τελειο-
τάτη τέχνη καὶ τὸ κεφάλαιον τῆς ἀνθρωπίνης εὐφημίας καὶ 5
δικαιώσεως οὐδέν ἐστιν· ἀλλ' ἐν ἐπιτάσει μὲν καὶ ἀνέσει χορ-
δῶν εὐβουλία τίς ἐστιν ἣν μουσικὴν καλοῦσιν, καὶ περὶ ἄρ- D
τυσιν ὄψων ἣν μαγειρικὴν ὀνομάζομεν, καὶ περὶ γνάψιν ἱμα-
τίων ἣν γναφικήν, τούς τε παῖδας καὶ ὑποδεῖσθαι καὶ περι-
βάλλεσθαι διδάσκομεν καὶ τῇ δεξιᾷ λαμβάνειν τοῦ ὄψου τῇ 10
δ' ἀριστερᾷ κρατεῖν τὸν ἄρτον, ὡς οὐδὲ τούτων γινομένων
ἀπὸ τύχης ἀλλ' ἐπιστάσεως καὶ προσοχῆς δεομένων, τὰ δὲ
μέγιστα καὶ κυριώτατα πρὸς εὐδαιμονίαν οὐ παρακαλεῖ τὴν
φρόνησιν οὐδὲ μετέχει τοῦ κατὰ λόγον καὶ πρόνοιαν. ἀλλὰ
γῆν μὲν οὐδεὶς ὕδατι δεύσας ἀφῆκεν, ὡς ἀπὸ τύχης καὶ αὐτο- 15
μάτως πλίνθων ἐσομένων, οὐδὲ ἔρια καὶ σκύτη κτησάμενος
κάθηται τῇ τύχῃ προσευχόμενος ἱμάτιον αὐτῷ καὶ ὑποδήματα E
γενέσθαι, χρυσίον δὲ πολὺ συμφορήσας καὶ ἀργύριον καὶ
πλῆθος ἀνδραπόδων καὶ πολυθύρους αὐλὰς περιβαλόμενος καὶ
κλίνας προθέμενος πολυτελεῖς καὶ τραπέζας οἴεται ταῦτα φρο- 20
νήσεως αὐτῷ μὴ παραγενομένης εὐδαιμονίαν ἔσεσθαι καὶ βίον
ἄλυπον καὶ μακάριον καὶ ἀμετάβλητον; Ἠρώτα τις Ἰφικράτην
τὸν στρατηγόν, ὥσπερ ἐξελέγχων, τίς ἐστιν; 'οὔτε γὰρ ὁπλίτης
οὔτε τοξότης οὔτε πελταστής'. κἀκεῖνος 'ὁ τούτοις' ἔφη 'πᾶσιν
ἐπιτάττων καὶ χρώμενος'. (6.) οὐ χρυσίον ἡ φρόνησίς ἐστιν 25

---

9 cf. 5a 439b 440a 18 cf. 100c 22 cf. 440b 187b

---

1 εἰς LCG om. 0 2 μικρὰ om. G[1] περιθρ. LC κεχώρηκε] Quidnam? τὰ ἔργα? ὁ βίος? Haec omnia summatim scripta sunt neque quidquam mutandum 3 αἱ μὲν ⟨ἄλλαι⟩ τ. Larsen
5 εὐφ.] τέχνης LC[1] 6—7 ἀλλ' ἐπ.—ἔνεστι D falso, nam in seqq. subauditur ἐστι καὶ ἀν. χ. Bens. χ. (καὶ χ. D) καὶ ἀν. Ω 8 γνάψιν Pat. γναῦσιν G[1] λύσιν LCR πλύσιν 0 9 ἣν γν.] καὶ γν. QWRNh ἡ γναφική G[1] τε Hch. δὲ 17 ἱμάτια RΘn[corr.]
19 περιβαλ. ΠΔ περιβαλλ. 0 20 προσθ. Π 25 φρ. τίς ἐστιν ΜΠΘhn

οὐδ' ἀργύριον οὐδὲ δόξα οὐδὲ πλοῦτος οὐδὲ ὑγίεια οὐδ' ἰσχὺς
F οὐδὲ κάλλος. τί οὖν ἐστι; τὸ πᾶσι καλῶς τούτοις χρῆσθαι
δυνάμενον καὶ δι' ὃ τούτων ἕκαστον ἡδὺ γίνεται καὶ ἔνδοξον
καὶ ὠφέλιμον· ἄνευ δὲ τούτου δύσχρηστα καὶ ἄκαρπα καὶ βλα-
5 βερά, καὶ βαρύνει καὶ καταισχύνει τὸν κεκτημένον. ἦ που κα-
λῶς ὁ Ἡσιόδου Προμηθεὺς τῷ Ἐπιμηθεῖ παρακελεύεται (OD 86)
'μή ποτε δῶρα
δέξασθαι πὰρ Ζηνὸς Ὀλυμπίου ἀλλ' ἀποπέμπειν', |
100 τὰ τυχηρὰ λέγων καὶ τὰ ἐκτός, ὡς εἰ παρεκελεύετο μὴ συρίζειν
10 ἄμουσον ὄντα μηδὲ ἀναγιγνώσκειν ἀγράμματον μηδὲ ἱππεύειν
ἄνιππον, οὕτως παρακελευόμενος αὐτῷ μὴ ἄρχειν ἀνόητον
ὄντα μηδὲ πλουτεῖν ἀνελεύθερον μηδὲ γαμεῖν κρατούμενον
ὑπὸ γυναικός. 'τὸ γὰρ εὖ πράσσειν παρὰ τὴν ἀξίαν ἀφορμὴ
τοῦ κακῶς φρονεῖν τοῖς ἀνοήτοις γίνεται', ὡς Δημοσθένης
15 (I 23) εἶπεν· ἀλλὰ τὸ εὐτυχεῖν παρὰ τὴν ἀξίαν ἀφορμὴ τοῦ
κακῶς πράττειν τοῖς μὴ φρονοῦσιν.

9.

B ΠΕΡΙ ΑΡΕΤΗΣ ΚΑΙ ΚΑΚΙΑΣ

(Plan. 1)

20 **1.** Τὰ ἱμάτια δοκεῖ θερμαίνειν τὸν ἄνθρωπον, οὐκ αὐτὰ
δήπου θερμαίνοντα καὶ προσβάλλοντα τὴν θερμότητα, καθ'
ἑαυτὸ γὰρ ἕκαστον αὐτῶν ψυχρόν ἐστιν (ᾗ καὶ πολλάκις καυ-
ματιζόμενοι καὶ πυρέττοντες ἐξ ἑτέρων ἕτερα μεταλαμβάνουσιν),
C ἀλλ' ἣν ὁ ἄνθρωπος ἀναδίδωσιν ἐξ αὑτοῦ θερμότητα, ταύτην
25 ἡ ἐσθὴς τῷ σώματι προσπεσοῦσα συνέχει καὶ περιστέλλει, καὶ

Plan. 1: Hypomnema ut libellus antecedens. Deest in Lampriae catal. Non habent WYD nec vetustae partes codd. CGX. extat in X (p. alt.) nNMΠPQG (p. rec.) w (quocum semper conspirat v) S (p. alt.) Ricc. Θ. Π = αA, Θ = Zb

2 τούτ. καλ. Δn 5 ἦ που] ἤτοι ΓWYM[1]Nh εἴ τι Q 8 δέξασθαι Dn -ηται O 9 ὡς εἰ παρ. Vulc. ὡς εἴπερ (εἰπεῖν G) ἐκελεύετο (ἐκέλευε Δn) Ω 13 τὸ γὰρ] οὐ γὰρ μονὸν τὸ Δn οὐ γὰρ τὸ Q[corr.] οὐ τὸ M[2] 22 ᾗ] εἰ P

καθειργνυμένην εἰς τὸ σῶμα οὐκ ἐᾷ πάλιν σκεδάννυσθαι. ταὐτὸ δὴ τοῦτο τοῖς πράγμασιν ὑπάρχον ἐξαπατᾷ τοὺς πολλούς, ⟨ὡς⟩, ἂν οἰκίας μεγάλας περιβάλωνται καὶ πλῆθος ἀνδραπόδων καὶ χρημάτων συναγάγωσιν, ἡδέως βιωσομένους. τὸ δ' ἡδέως ζῆν καὶ ἱλαρῶς οὐκ ἔξωθέν ἐστιν, ἀλλὰ τοὐναντίον ὁ ἄνθρω- 5 πος τοῖς περὶ αὐτὸν πράγμασιν ἡδονὴν καὶ χάριν ὥσπερ ἐκ πηγῆς τοῦ ἤθους προστίθησιν.

'αἰθομένου δὲ πυρὸς γεραρώτερος οἶκος ἰδέσθαι' (Homeri D vita Herod. 31 = Certam. 273), καὶ πλοῦτος ἡδίων καὶ δόξα λαμπροτέρα καὶ δύναμις, ἂν τὸ ἀπὸ ψυχῆς ἔχῃ γῆθος· ὅπου 10 καὶ πενίαν καὶ φυγὴν καὶ γῆρας ἐλαφρῶς καὶ προσηνῶς πρὸς εὐκολίαν καὶ πραότητα τρόπου φέρουσιν. (2.) Ὡς γὰρ ἀρώματα τρίβωνας εὐώδεις καὶ ῥάκια ποιεῖ, τοῦ δ' Ἀγχίσου τὸ σῶμα ἰχῶρα πονηρὸν ἐξεδίδου 'νώτου καταστάζοντα βύσσινον φάρος' (Soph. fr. 344,3) οὕτω μετ' ἀρετῆς καὶ δίαιτα πᾶσα καὶ βίος 15 ἄλυπός ἐστι καὶ ἐπιτερπής, ἡ δὲ κακία καὶ τὰ λαμπρὰ φαινόμενα καὶ πολυτελῆ καὶ σεμνὰ μιγνυμένη λυπηρὰ καὶ ναυ- E τιώδη καὶ δυσπρόσδεκτα παρέχει τοῖς κεκτημένοις.

'οὗτος μακάριος ἐν ἀγορᾷ νομίζεται,
ἐπὰν δ' ἀνοίξῃ τὰς θύρας, τρισάθλιος· 20
γυνὴ κρατεῖ πάντων, ἐπιτάττει, μάχετ' ἀεί' (Men. fr. 302).

καίτοι γυναικὸς οὐ χαλεπῶς ἄν τις ἀπαλλαγείη πονηρᾶς ἀνὴρ ὤν, μὴ ἀνδράποδον· πρὸς δὲ τὴν ἑαυτοῦ κακίαν οὐκ ἔστι γραψάμενον ἀπόλειψιν ἤδη πραγμάτων ἀφεῖσθαι καὶ ἀναπαύεσθαι γενόμενον καθ' αὑτόν, ἀλλ' ἀεὶ συνοικοῦσα τοῖς 25 σπλάγχνοις καὶ προσπεφυκυῖα νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν 'εὕει ἄτερ δαλοῦ καὶ ὠμῷ γήραϊ δῶκε' (Hes. OD 705), βαρεῖα συν- F έκδημος οὖσα δι' ἀλαζονείαν καὶ πολυτελὴς σύνδειπνος ὑπὸ λιχνείας καὶ σύγκοιτος ὀδυνηρά, φροντίσι καὶ μερίμναις καὶ

3 cf. 99 e   8 cf. 762 d   19 cf. 471 b   29 cf. 83 d

3 ὡς add. Anon. in Ald.   10 τῆς ψυχῆς libri pr. XnG
13 σῶμα GwRicc. S ῥάκος O   14 νώτου G et codd. Dion. Hal. Ant. I 48 μότου O   21 μάχετ' ἀεὶ Xn (ita 471 b) μάχεται O
23 μὴ Xnw μηδὲ O

ζηλοτυπίαις ἐκκόπτουσα τὸν ὕπνον καὶ διαφθείρουσα. καὶ γὰρ
□ ὃ καθεύδουσι, τοῦ σώματος ὕπνος ἐστὶ καὶ ἀνάπαυσις, τῆς δὲ
ψυχῆς πτοῖαι καὶ ὄνειροι καὶ ταραχαὶ διὰ δεισιδαιμονίαν.

'ὅταν δὲ νυστάζοντά μ' ἡ λύπη λάβῃ,
5 ἀπόλλυμ' ὑπὸ τῶν ἐνυπνίων' (Com. adesp. 185)

φησί τις. οὕτω δὲ καὶ φθόνος καὶ φόβος καὶ θυμὸς καὶ ἀκο-
λασία διατίθησι. μεθ' ἡμέραν μὲν γὰρ ἔξω βλέπουσα καὶ
συσχηματιζομένη πρὸς ἑτέρους ἡ κακία δυσωπεῖται καὶ περι-
101 καλύπτει | τὰ πάθη, καὶ οὐ παντάπασι ταῖς ὁρμαῖς ἐκδίδωσιν
10 ἑαυτὴν ἀλλ' ἀντιτείνει καὶ μάχεται πολλάκις· ἐν δὲ τοῖς ὕπνοις
ἀποφυγοῦσα δόξας καὶ νόμους καὶ πορρωτάτω γενομένη τοῦ
δεδιέναι καὶ αἰδεῖσθαι, πᾶσαν ἐπιθυμίαν κινεῖ καὶ ἐπανεγείρει
τὸ κακόηθες καὶ ἀκόλαστον. 'μητρί τε γὰρ ἐπιχειρεῖ μίγνυ-
σθαι', ὥς φησιν ὁ Πλάτων (Rep. 571 c), καὶ βρώσεις ἀθέσμους
15 προσφέρεται καὶ πράξεως οὐδεμιᾶς ἀπέχεται, ἀπολαύουσα τοῦ
παρανομεῖν ὡς ἀνυστόν ἐστιν εἰδώλοις καὶ φάσμασιν εἰς οὐδε-
μίαν ἡδονὴν οὐδὲ τελείωσιν τοῦ ἐπιθυμοῦντος τελευτῶσιν,
ἀλλὰ κινεῖν μόνον καὶ διαγριαίνειν τὰ πάθη καὶ τὰ νοσήματα
δυναμένοις.

B 3. Ποῦ τοίνυν τὸ ἡδὺ τῆς κακίας ἐστίν, εἰ μηδαμοῦ τὸ
21 ἀμέριμνον καὶ τὸ ἄλυπον μηδ' αὐτάρκεια μηδ' ἀταραξία μηδ'
ἡσυχία; ταῖς μὲν γὰρ τῆς σαρκὸς ἡδοναῖς ἡ τοῦ σώματος εὐ-
κρασία καὶ ὑγίεια χώραν δίδωσι, τῇ δὲ ψυχῇ οὐκ ἔστιν ἐγγε-
νέσθαι γῆθος οὐδὲ χαρὰν βέβαιον, ἂν μὴ τὸ εὔθυμον καὶ
25 ἄφοβον καὶ θαρραλέον ὥσπερ ἕδραν ἢ γαλήνην ἄκλυστον ὑπο-

13 sqq. cf. 83 a 25 cf. 82 f

2 ἀνάπαυσις τοῦτο τῆς ψυχῆς Xn 4 μ' ἡ Xn μὲν M²ΠN μὲ O 8 ἡ κακία πρὸς ἑτέρους libri pr. Xn περικαλύπτει ΠΘG παρακ. O 12 καὶ αἰδ. PQMNGwRicc.S τε καὶ αἰδ. O 13 καὶ τὸ ἀκόλ. libri pr. Xn 15 προσφέρεται Xn προσάγεται O 16 ⟨ἐν⟩ εἰδ. Steph. 21 καὶ habent QN²S$^{p.c.}$ GwRicc. om. O 23 sic Xn χώραν καὶ γένεσιν (γενέσθαι h) δ. O 24 γῆθος usque ad εὔθυμον καὶ om. M¹. suppl. M² omissis εὔθυμον καὶ. εὔθυμον καὶ om. ΠΘ ἄθυμον pro εὔθυμον P¹QGw 25 τὸ ἄφοβον libri pr. X (def. Po. cf. praef.) post ἄφοβον add. M² καὶ ἄτυφον

βάληται, ἀλλὰ κἂν ὑπομειδιάσῃ τις ἐλπὶς ἢ τέρψις, αὕτη ταχὺ φροντίδος ἐκραγείσης ὥσπερ ἐν εὐδίᾳ σπιλάδος συνεχύθη καὶ ☐ συνεταράχθη.

4. Ἄθροιζε χρυσίον, σύναγε ἀργύριον, οἰκοδόμει περιπάτους, ἔμπλησον ἀνδραπόδων τὴν οἰκίαν καὶ χρεωστῶν τὴν C πόλιν· ἂν μὴ τὰ πάθη τῆς ψυχῆς καταστορέσῃς καὶ τὴν ἐπι- 6 θυμίαν παύσῃς καὶ φόβων καὶ φροντίδων ἀπαλλάξῃς σαυτόν, οἶνον διηθεῖς πυρέττοντι καὶ χολικῷ μέλι προσφέρεις καὶ σιτία καὶ ὄψα κοιλιακοῖς ἑτοιμάζεις καὶ δυσεντερικοῖς, μὴ στέγουσι μηδὲ ῥωννυμένοις ἀλλὰ προσδιαφθειρομένοις ὑπ' αὐτῶν. οὐχ 10 ὁρᾷς τοὺς νοσοῦντας ὅτι τῶν βρωμάτων τὰ καθαρειότατα καὶ πολυτελέστατα δυσχεραίνουσι καὶ διαπτύουσι καὶ παραιτοῦνται προσφερόντων καὶ βιαζομένων, εἶτα, τῆς κράσεως μεταβαλούσης καὶ πνεύματος χρηστοῦ καὶ γλυκέος αἵματος ἐγγενομένου D καὶ θερμότητος οἰκείας, ἀναστάντες ἄρτον λιτὸν ἐπὶ τυρῷ καὶ 15 καρδάμῳ χαίρουσι καὶ ἀσμενίζουσιν ἐσθίοντες; τοιαύτην ὁ ☐ λόγος ἐμποιεῖ τῇ ψυχῇ διάθεσιν· αὐτάρκης ἔσῃ, ἐὰν μάθῃς τί τὸ καλὸν κἀγαθόν ἐστι· τρυφήσεις ἐν πενίᾳ καὶ βασιλεύσεις καὶ τὸν ἀπράγμονα βίον καὶ ἰδιώτην οὐδὲν ἧττον ἀγαπήσεις ἢ τὸν ἐπὶ στρατηγίαις καὶ ἡγεμονίαις· οὐ βιώσῃ φιλοσοφήσας 20 ἀηδῶς, ἀλλὰ πανταχοῦ ζῆν ἡδέως μαθήσῃ καὶ ἀπὸ πάντων· εὐφρανεῖ σε πλοῦτος πολλοὺς εὐεργετοῦντα καὶ πενία πολλὰ μὴ μεριμνῶντα καὶ δόξα τιμώμενον καὶ ἀδοξία μὴ φθονούμενον.

---

2 cf. 476 a 10 sqq. cf. 466 d

---

2 ἐν habent Xn soli 5 τὴν[1] om. PNh τὴν οἰκίαν om. M[1]α[1] 6 ἐπιθυμίαν Xn ἀπληστίαν O 9 στέργουσι PQMα[1]ΘNh 11 καθαριώτατα (καθαρώτατα G) libri pr. XnQ 12 πολυτελέστερα libri pr. XnS Ricc. 16 ἔσθοντες libri, corr. Jannot. 17 ἐμφαίνει ss. G[1] habet wS διάθεσιν τῇ ψυχῇ Xn 20 ἐπὶ] ἐν ci. Ha.

10.

E

*ΠΑΡΑΜΥΘΗΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣ ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΝ

(Plan. 22)

5 **1.** *Καὶ πάλαι σοι συνήλγησα καὶ συνηχθέσθην, Ἀπολλώνιε,*
F *ἀκούσας περὶ τῆς τοῦ προσφιλεστάτου πᾶσιν ἡμῖν υἱοῦ σου*
προώρου μεταλλαγῆς τοῦ βίου, νεανίσκου κοσμίου πάνυ καὶ
σώφρονος καὶ διαφερόντως τά τε πρὸς θεοὺς καὶ τὰ πρὸς
102 *γονεῖς καὶ φίλους ὅσια καὶ δίκαια διαφυλάξαντος.* | *τότε μὲν*
10 *οὖν ὑπὸ τὸν τῆς τελευτῆς καιρὸν ἐντυγχάνειν σοι καὶ παρα-*
καλεῖν ἀνθρωπίνως φέρειν τὸ συμβεβηκὸς ἀνοίκειον ἦν παρει-
μένῳ τό τε σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν ὑπὸ τῆς παραλόγου συμ-
φορᾶς, καὶ συμπαθεῖν δ' ἦν ἀναγκαῖον· οὐδὲ γὰρ οἱ βέλτιστοι
τῶν ἰατρῶν πρὸς τὰς ἀθρόας τῶν ῥευμάτων ἐπιφορὰς εὐθὺς
15 *προσφέρουσι τὰς διὰ τῶν φαρμάκων βοηθείας, ἀλλ' ἐῶσι τὸ*
βαρῦνον τῆς φλεγμονῆς δίχα τῆς τῶν ἔξωθεν περιχρίστων
ἐπιθέσεως αὐτὸ δι' αὐτοῦ λαβεῖν πέψιν. (**2.**) *ἐπεὶ δὲ νῦν καὶ*
χρόνος ὁ πάντα πεπαίνειν εἰωθὼς ἐγγέγονε τῇ συμφορᾷ καὶ
B *ἡ περὶ σὲ διάθεσις ἀπαιτεῖν ἔοικε τὴν παρὰ τῶν φίλων βο-*
20 *ήθειαν, καλῶς ἔχειν ὑπέλαβον τῶν παραμυθητικῶν σοι μετα-*
δοῦναι λόγων πρὸς ἄνεσιν τῆς λύπης καὶ παῦλαν τῶν πεν-
θικῶν καὶ ματαίων ὀδυρμῶν.

Libellus spurius ab homine stulto ex Crantoris libro *περὶ πένθους*, florilegiis, argumentis consolatoriis per scholas et rhetorum et philosophorum iactatis compilatus. deest in Lampriae catal.

Codices collati pgαAED (desinit p. 248, 11 *ἔχειν*) Zb (in capp. 1—6) *v*B, hic illic citati Vat. Reg. Su. 120 X (pars rec.) nC (rec.) Berol. gr. oct. 15. *Φ* = p (g Vat. 120), *Π* = αAE (Xn), *Θ* = Zb, *Δ* = DZ (vel *Θ*) (C). *v* ex rec. *Θ* ortus sed alia immiscens

13 cf. Chrysippum ap. Cic. Tu. IV 63 qui ipse Crantorem sequi vid. (Herm. XLI 336[1])

---

8 *τὰ πρὸς Δ* (praeter C[1]) *v* om. **O** 11 *παρειμένῳ* Wil. *-μένον* **Ω** 13 *συμπαθεὶς* D *συμπενθεῖν* ci. Pat. 16 *δίχα Δ διὰ* **O** *ἐπιχρίστων Φ* (*ἐπιχρήστων* p) *Πv* 17 *ἐπεὶ δὲ νῦν* Re. *ἐπειδὴ οὖν* **Ω**

'ψυχῆς' γὰρ 'νοσούσης εἰσὶν ἰατροὶ λόγοι,
ὅταν τις ἐν καιρῷ γε μαλθάσσῃ κέαρ' (Aesch. Prom. 379).
κατὰ γὰρ τὸν σοφὸν Εὐριπίδην (fr. 962)
'ἄλλ' ἐπ' ἄλλῃ φάρμακον κεῖται νόσῳ·
λυπουμένῳ μὲν μῦθος εὐμενὴς φίλων, 5
ἄγαν δὲ μωραίνοντι νουθετήματα.'
Πολλῶν γὰρ ὄντων ψυχικῶν παθῶν ἡ λύπη τὸ χαλεπώτατον πέφυκεν εἶναι πάντων· 'διὰ λύπην γάρ' φασί 'καὶ μανίαν C γίγνεσθαι πολλοῖς
καὶ νοσήματ' οὐκ ἰάσιμα, 10
αὐτούς τ' ἀνῃρήκασι διὰ λύπην τινές' (Philem. fr. 106).
(3.) τὸ μὲν οὖν ἀλγεῖν καὶ δάκνεσθαι τελευτήσαντος υἱοῦ φυσικὴν ἔχει τὴν ἀρχὴν τῆς λύπης, καὶ οὐκ ἐφ' ἡμῖν. οὐ γὰρ ἔγωγε συμφέρομαι τοῖς ὑμνοῦσι τὴν ἄγριον καὶ σκληρὰν ἀπάθειαν, ἔξω καὶ τοῦ δυνατοῦ καὶ τοῦ συμφέροντος οὖσαν· 15 ἀφαιρήσεται γὰρ ἡμῶν αὕτη τὴν ἐκ τοῦ φιλεῖσθαι καὶ φιλεῖν εὔνοιαν, ἣν παντὸς μᾶλλον διασῴζειν ἀναγκαῖον. τὸ δὲ πέρα τοῦ μέτρου παρεκφέρεσθαι καὶ συναύξειν τὰ πένθη παρὰ φύσιν εἶναί φημι καὶ ὑπὸ τῆς ἐν ἡμῖν φαύλης γίγνεσθαι δόξης. διὸ D καὶ τοῦτο μὲν ἐατέον ὡς βλαβερὸν καὶ φαῦλον καὶ σπουδαίοις 20 ἀνδράσιν ἥκιστα πρέπον, τὴν δὲ μετριοπάθειαν οὐκ ἀποδοκιμαστέον. 'μὴ γὰρ νοσοῖμεν' φησὶν ὁ ἀκαδημαϊκὸς Κράντωρ, 'νοσήσασι δὲ παρείη τις αἴσθησις, εἴτ' οὖν τέμνοιτό τι τῶν ἡμετέρων εἴτ' ἀποσπῷτο. τὸ γὰρ ἀνώδυνον τοῦτ' οὐκ ἄνευ μεγάλων ἐγγίγνεται μισθῶν τῷ ἀνθρώπῳ· τεθηριῶσθαι γὰρ 25 εἰκὸς ἐκεῖ μὲν σῶμα τοιοῦτον ἐνταῦθα δὲ ψυχήν.'

1 cf. Cic. Tu. III 76. alterum versum responsum esse Promethei scriptor non sensit 5 cf. p. 69 d 12 cf. Crantorem ap. Cic. Tu. III 71 18 Crantor ap. Cic. Tu. III 12 22 Crantor ibidem

1 ψυχῆς] ὀργῆς Aesch. 4 ἄλλο ἐπ' ΔvB ἄλλο δέ γ' ἐπ' X (interpolans ut senarium faciat) 7 τὸ χαλεπώτατον] χαλεπωτάτη ΦΠΒ 14 τὴν ἄγριον ὑμνοῦσι Θv 18 μετρίου Pflugk 19 φημι om. ΦΠΒ γενέσθαι ΦΠΒ 21 ἥκιστα] οὐ ΦΠΒ 22 ἀκαδημιακὸς ΦΠ 24 ἀποσπᾶτο Φα[1] 26 τοιοῦτον del. Döhner

4. *Οὔτ' οὖν ἀπαθεῖς ἐπὶ τῶν τοιούτων συμφορῶν ὁ λόγος ἀξιοῖ γίγνεσθαι τοὺς εὖ φρονοῦντας οὔτε δυσπαθεῖς· τὸ μὲν γὰρ ἄτεγκτον καὶ θηριῶδες, τὸ δ' ἐκλελυμένον καὶ γυναικο-* E *πρεπές. εὐλόγιστος δ' ὁ τὸ οἰκεῖον ὅρον ἔχων καὶ δυνάμενος* 5 *φέρειν δεξιῶς τά τε προσηνῆ καὶ τὰ λυπηρὰ τῶν ἐν τῷ βίῳ συμβαινόντων, καὶ προειληφὼς ὅτι καθάπερ ἐν δημοκρατίᾳ κλῆρός ἐστι τῶν ἀρχῶν καὶ δεῖ λαχόντα μὲν ἄρχειν ἀπολαχόντα δὲ φέρειν ἀνεπαχθῶς τὴν τύχην, οὕτω καὶ τῇ διανομῇ τῶν πραγμάτων ἀνεγκλήτως καὶ πειθηνίως ἕπεσθαι. τοῦτο γὰρ οἱ* 10 *μὴ δυνάμενοι ποιεῖν οὐδὲ τὰς εὐπραγίας ἂν ἐμφρόνως φέρειν δύναιντο καὶ μετρίως. τῶν μὲν γὰρ καλῶς λεγομένων ἐστὶν ἐν ὑποθήκης μέρει καὶ τοῦτο* (Eurip. fr. 963)

'μηδ' εὐτύχημα μηδὲν ὧδ' ἔστω μέγα,
F *ὅ σ' ἐξεπαρεῖ μεῖζον ἢ χρεὼν φρονεῖν,*
15 *μηδ' ἄν τι συμβῇ δυσχερές, δουλοῦ πάλιν,*
ἀλλ' αὐτὸς αἰεὶ μίμνε, τὴν σαυτοῦ φύσιν
σῴζων βεβαίως, ὥστε χρυσὸς ἐν πυρί.'

πεπαιδευμένων γάρ ἐστι καὶ σωφρόνων ἀνδρῶν πρός τε τὰς **103** *δοκούσας | εὐτυχίας τὸν αὐτὸν εἶναι, καὶ πρὸς τὰς ἀτυχίας* 20 *γενναίως φυλάξαι τὸ πρέπον. τῆς γὰρ εὐλογιστίας ἔργον ἐστὶν ἢ φυλάξασθαι τὸ κακὸν ἐπιφερόμενον ἢ διορθώσασθαι γενόμενον ἢ συστεῖλαι πρὸς τὸ βραχύτατον ἢ παρασκευάζειν αὑτῷ τὴν ὑπομονὴν ἄρρενα καὶ γενναίαν. καὶ γὰρ περὶ τἀγαθὸν ἡ φρόνησις πραγματεύεται τετραχῶς, ἢ κτωμένη τἀγαθὰ ἢ φυ-* 25 *λάττουσα ἢ αὔξουσα ἢ χρωμένη δεξιῶς. οὗτοι τῆς φρονήσεως καὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν εἰσι κανόνες, οἷς πρὸς ἀμφότερα χρηστέον.*

'οὐκ ἔστιν' γὰρ 'ὅστις πάντ' ἀνὴρ εὐδαιμονεῖ' (Eur. fr. 661) B *καὶ νὴ Δία*

'τό τοι χρεὼν οὐκ ἔστι μὴ χρεὼν ποιεῖν' (Tr. ad. 368).

---

4 τὸ Wil. *τὸν* **Ω** *ὁ καὶ τὸν Φ οἰκεῖον* ⟨*λογισμὸν*⟩ Po. **5** *τὰ* ante *λυπηρὰ* om. *ΦΠ*B **8** *φεύγειν Φ* **10** *εὐφρόνως Φα*[1]B *εὐφόρως α*[2]AE **16** *αὐτὸς μίμνε τὴν αὐτὸς αὐτοῦ Φ αὐτὸς αὐτὸς μίμνε τὴν σαυτοῦ Π* *αἰεὶ* D *ἀεὶ* **0** (om. *ΠΦ*) **18** *γὰρ*] *δὲ* D **20** *φυλ. γενν.* D **21** *ἢ τὸ φυλάξασθαι ΦΠ*B *ἢ φυλάξαι Θ* **22** *βραχύτερον υΠ* *αὐτῷ* D *αὐτοῦ* **0** **25** *αὔξουσα ἢ φυλ. ΦΠ* **27** *πάντα* om. *ΦΠ*B

(5.) Ὥσπερ γὰρ ἐν φυτοῖς ποτὲ μὲν πολυκαρπίαι γίγνονται ποτὲ δ' ἀκαρπίαι, καὶ ἐν ζῴοις ποτὲ μὲν πολυγονίαι ποτὲ δὲ καὶ ἀγονίαι, καὶ ἐν θαλάττῃ εὐδίαι τε καὶ χειμῶνες, οὕτω καὶ ἐν βίῳ πολλαὶ καὶ ποικίλαι περιστάσεις γιγνόμεναι πρὸς τὰς ἐναντίας περιάγουσι τοὺς ἀνθρώπους τύχας. εἰς ἃς διαβλέψας 5 ἄν τις οὐκ ἀπεικότως εἴποι (Eur. Iph. A. 29)

'οὐκ ἐπὶ πᾶσίν σ' ἐφύτευσ' ἀγαθοῖς,
Ἀγάμεμνον, Ἀτρεύς.
δεῖ δέ σε χαίρειν καὶ λυπεῖσθαι·
θνητὸς γὰρ ἔφυς. κἂν μὴ σὺ θέλῃς, C
τὰ θεῶν οὕτω βουλόμεν' ἔσται' 11

καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ Μενάνδρου ῥηθέν (fr. 531)

'εἰ γὰρ ἐγένου σύ, τρόφιμε, τῶν πάντων μόνος,
ὅτ' ἔτικτεν ἡ μήτηρ σ', ἐφ' ᾧ τε διατελεῖν
πράσσων ἃ βούλει καὶ διευτυχῶν ἀεί, 15
καὶ τοῦτο τῶν θεῶν τις ὡμολόγησέ σοι,
ὀρθῶς ἀγανακτεῖς· ἔστι γάρ σ' ἐψευσμένος,
ἄτοπόν τε πεποίηκ'. εἰ δ' ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς νόμοις
ἐφ' οἷσπερ ἡμεῖς ἔσπασας τὸν ἀέρα 19
τὸν κοινόν, ἵνα σοι καὶ τραγικώτερον λαλῶ, D
οἰστέον ἄμεινον ταῦτα καὶ λογιστέον.
τὸ δὲ κεφάλαιον τῶν λόγων, ἄνθρωπος εἶ,
οὗ μεταβολὴν θᾶττον πρὸς ὄγκον καὶ πάλιν
ταπεινότητα ζῷον οὐδὲν λαμβάνει.
καὶ μάλα δικαίως· ἀσθενέστατον γὰρ ὂν 25
φύσει μεγίστοις οἰκονομεῖται πράγμασιν,

---

3 καὶ ante ἀγονίαι om. ΦΠ (habet g qui δὲ om.) 7 σ' ἔφυσεν ἀγαθοῖς ἀγαμ. Θυρ (ἔφυσας ἀγαθ. ἀγαμ. g) σ' ἔφυσεν ἀγαμ. ἀγαθ. Π 9 σε καὶ χαίρειν Δυ 11 τῶν θεῶν οὕτω βουλομένων Ω 14 τε Schaefer γε 17 σ' add. Grotius ἐψευσμένον (-νθον A) p (17 ἔστι—18 πεποίηκ' om. g) Π 18 πεποίηκεν B πεποιήκει O 19/20 τὸν κοινὸν ἀέρα Π (corr. A mg.) 20 καὶ D om. O 23 οὗ μεταβολὴν] εὐμετάβολον ΦΠ ὄγκον Duebner οἶκτον ΦΠ ὕψος O 25 ἀσθενέστερον ΑΕ ὢν Π

ὅταν πέσῃ δέ, πλεῖστα συντρίβει καλά.
σὺ δ' οὔθ' ὑπερβάλλοντα, τρόφιμ', ἀπώλεσας
ἀγαθά, τὰ νυνί τ' ἐστὶ μέτριά σοι κακά·
E ὥστ' ἀνὰ μέσον που †καὶ τὸ λοιπὸν φέρε.'

5 ἀλλ' ὅμως τοιούτων ὄντων τῶν πραγμάτων ἔνιοι διὰ τὴν ἀφροσύνην οὕτως εἰσὶν ἀβέλτεροι καὶ κεναυχεῖς, ὥστε μικρὸν ἐπαρθέντες ἢ διὰ χρημάτων περιουσίαν ἄφθονον ἢ διὰ μέγεθος ἀρχῆς ἢ διά τινας προεδρίας πολιτικὰς ἢ διὰ τιμὰς καὶ δόξας ἐπαπειλεῖν τοῖς ἥττοσι καὶ ἐξυβρίζειν, οὐκ ἐνθυμούμενοι 10 τὸ τῆς τύχης ἄστατον καὶ ἀβέβαιον, οὐδ' ὅτι ῥᾳδίως τὰ ὑψηλὰ γίγνεται ταπεινὰ καὶ τὰ χθαμαλὰ πάλιν ὑψοῦται ταῖς ὀξυρρόποις μεθιστάμενα τῆς τύχης μεταβολαῖς. ζητεῖν οὖν ἐν ἀβεβαίοις βέβαιόν τι λογιζομένων ἐστὶ περὶ τῶν πραγμάτων οὐκ ὀρθῶς·

F 'τροχοῦ' γὰρ 'περιστείχοντος ἄλλοθ' ἡτέρα
16 ἁψὶς ὕπερθε γίγνετ' ἄλλοθ' ἡτέρα.'

6. Κράτιστον δὴ πρὸς ἀλυπίαν φάρμακον ὁ λόγος καὶ ἡ διὰ τούτου παρασκευὴ πρὸς πάσας τὰς τοῦ βίου μεταβολάς. χρὴ γὰρ οὐ μόνον ἑαυτὸν εἰδέναι θνητὸν ὄντα τὴν φύσιν, 20 ἀλλὰ καὶ ὅτι θνητῷ σύγκληρός ἐστι βίῳ καὶ πράγμασι ῥᾳδίως 104 μεθισταμένοις πρὸς τοὐναντίον. | ἀνθρώπων γὰρ ὄντως θνητὰ μὲν καὶ ἐφήμερα τὰ σώματα, θνηταὶ δὲ τύχαι καὶ πάθη καὶ πάνθ' ἁπλῶς τὰ κατὰ τὸν βίον, ἅπερ 'οὐκ ἔστι φυγεῖν βροτὸν οὐδ' ὑπαλύξαι' (M 327) τὸ παράπαν ἀλλά

25 'Ταρτάρου πυθμένα †πτίξεις ἀφανοῦς σφυρηλάτοις
ἀνάγκαις'

---

15 poetae tragici versus? cf. Bergk. P. L. III p. 740

---

1 δὲ Θυ δὴ O 3 νυνί Bentley νῦν τε Hercher δὲ 4 κἂν τὸ λοιπὸν ᾖ ci. Pat. καὶ τὸ λοιπὸν ⟨ὂν⟩ Bern. καὶ τὸ λυπηρὸν Nauck 7 περιουσίαν ἄφθονον] ἀφθονίαν malit Po. 9 ὑβρίζειν ΦΠ 12 μεθιστανόμενα ΦΠ 18 τὰς om. ΘΠ post βίου habet DB 19 θνητὸν εἰδέναι Θυ τῇ φύσει Π 25 πυθμένα (-μίνα A) πτίξεις ΦΠ πυθμένα πιέζεις Θυ πυθμὴν πιέζει σ' D ἀφανοῦς om. Φ Ταρτάρου πυθμένα ποθ' ἥξεις ἀχανοῦς? Wil.

ὥς φησι Πίνδαρος (fr. 207). ὅθεν ὀρθῶς ὁ Φαληρεὺς Δημήτριος εἰπόντος Εὐριπίδου (Phoen. 558)

'ὁ δ' ὄλβος οὐ βέβαιος ἀλλ' ἐφήμερος'

καὶ ὅτι (fr. 420, 2)

'μικρὰ τὰ σφάλλοντα, καὶ μί' ἡμέρα 5
τὰ μὲν καθεῖλεν ὑψόθεν τὰ δ' ἦρ' ἄνω'

τὰ μὲν ἄλλα καλῶς ἔφη λέγειν αὐτόν, βέλτιον δ' ἂν ἔχειν, εἰ μὴ μίαν ἡμέραν ἀλλὰ στιγμὴν εἶπε χρόνου. B

'κύκλος γὰρ αὐτὸς καρπίμοις τε γῆς φυτοῖς
θνητῶν τε γενεᾷ. τοῖς μὲν αὔξεται βίος, 10
τῶν δὲ φθίνει τε κἀκθερίζεται πάλιν' (Eur. fr. 415, 3—5).

ὁ δὲ Πίνδαρος ἐν ἄλλοις (Pyth. VIII 95 sq.)

'τί δέ τις; τί δ' οὔ τις; σκιᾶς ὄναρ
ἄνθρωπος'

ἐμφαντικῶς σφόδρα καὶ φιλοτέχνως ὑπερβολῇ χρησάμενος τὸν 15 τῶν ἀνθρώπων βίον ἐδήλωσε. τί γὰρ σκιᾶς ἀσθενέστερον; τὸ δὲ ταύτης ὄναρ οὐδ' ἂν ἐκφράσαι τις τορῶς δυνηθείη [σαφῶς]. τούτοις δ' ἑπόμενος καὶ ὁ Κράντωρ παραμυθούμενος ἐπὶ τῇ τῶν τέκνων τελευτῇ τὸν Ἱπποκλέα φησί 'ταῦτα γὰρ πᾶσα C αὕτη ἡ ἀρχαία φιλοσοφία λέγει τε καὶ παρακελεύεται. ὧν εἰ 20 δή τι ἄλλο μὴ ἀποδεχόμεθα, τό γε πολλαχῇ εἶναι ἐργώδη καὶ δύσκολον τὸν βίον ἄγαν ἀληθές. καὶ γὰρ εἰ μὴ φύσει τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, ὑπό γ' ἡμῶν εἰς τοῦτ' ἀφῖκται διαφθορᾶς. ἥ τ' ἄδηλος αὕτη τύχη πόρρωθεν ἡμῖν καὶ ἔτ' ἀπ' ἀρχῆς ἠκολούθηκεν οὐδ' ἐφ' ἑνὶ ὑγιεῖ, φυομένοις τε μίγνυταί τις ἐν 25

3 citat Crantor ap. Sext. Emp. adv. Math. XI 56 7 Seneca Ep. 91, 6

5 μικρὰ τὰ Stob. μικρότατα σφάλλοντα Stob. σφάλλονται 7 ἂν ἔχειν Pat. cum Wy. εἶχεν ὃν (ἂν B) 8 εἶπε] εἶχε Φ 10 θνητῶν τε γενεὰ Stob. θνητῶν γενεᾷ X² θν. γενεᾶς ΦΠΒ γενεᾶς θν. Θυ γένει βροτῶν τε D 11 καὶ θερ. Stob. 12 δὲ om. gΠ (post Πίνδαρος habet p) 15 σφόδρα] ἄγαν Π χρησ. ὑπερβολῇ Π 17 τορῶς Wil. ἑτέρως Mez. ἕτερος Ω σαφῶς del. Pat. Wil. 19 ταῦτα] τοῦτον ΦΠ πᾶσα ἴδε αὕτη (lac. 10 litt. ante ἴδε in g) ΦΠ, fort. latet var. l. ἥδε (ἤδη ci. Wil.) 20 ἡ ἀρχαία αὕτη Θ 22 τοιοῦτον ΦΠΒ 23 ἀφῖχθαι ΦΠ διαφορᾶς Φ

πᾶσι κακοῦ μοῖρα· τὰ γάρ τοι σπέρματα εὐθὺς θνητὰ ὄντα ταύτης κοινωνεῖ τῆς αἰτίας, ἐξ ἧς ἀφυΐα μὲν ψυχῆς, ʽνόσοι καὶ κήδεα μύρια θνητῶν᾿ ἐκεῖθεν ἡμῖν ʽἕρπει᾿.᾿ τοῦ δὴ χάριν ἐτραπόμεθα δεῦρο; ἵν᾿ εἰδείημεν ὅτι καινὸν ἀτυχεῖν οὐδὲν ἀν-
D *θρώπῳ ἀλλὰ πάντες ταὐτὸ πεπόνθαμεν. ʽἄσκοπος γὰρ ἡ τύχη᾿*
5 *φησὶν ὁ Θεόφραστος ʽκαὶ δεινὴ παρελέσθαι τὰ προπεπονημένα καὶ μεταρρῖψαι τὴν δοκοῦσαν εὐημερίαν, οὐδένα καιρὸν ἔχουσα τακτόν᾿. ταῦτα γὰρ καὶ ἄλλα τοιαῦτα καὶ καθ᾿ ἑαυτὸν ἑκάστῳ λογίσασθαι ῥάδιον, καὶ ἄλλων ἀκοῦσαι παλαιῶν καὶ σοφῶν*
10 *ἀνδρῶν· ὧν πρῶτος μέν ἐστιν ὁ θεῖος Ὅμηρος, εἰπών* (σ 130)

ʽοὐδὲν ἀκιδνότερον γαῖα τρέφει ἀνθρώποιο.
οὐ μὲν γάρ ποτέ φησι κακὸν πείσεσθαι ὀπίσσω,
ὄφρ᾿ ἀρετὴν παρέχωσι θεοὶ καὶ γούνατ᾿ ὀρώρῃ·
14 *ἀλλ᾿ ὅτε δὴ καὶ λυγρὰ θεοὶ μάκαρες τελέουσι,*
E *καὶ τὰ φέρει ἀεκαζόμενος τετληότι θυμῷ᾿*

καὶ (σ 136)

ʽτοῖος γὰρ νόος ἐστὶν ἐπιχθονίων ἀνθρώπων,
οἷον ἐπ᾿ ἦμαρ ἄγῃσι πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε᾿

καὶ ἐν ἄλλοις (Z 145)

20 *ʽΤυδείδη μεγάθυμε, τίη γενεὴν ἐρεείνεις;*
οἵη περ φύλλων γενεή, τοίη δὲ καὶ ἀνδρῶν.
φύλλα τὰ μέν τ᾿ ἄνεμος χαμάδις χέει, ἄλλα δέ θ᾿ ὕλη
τηλεθόωσα φύει, ἔαρος δ᾿ ἐπιγίγνεται ὥρη·
ὣς ἀνδρῶν γενεὴ ἡ μὲν φύει ἡ δ᾿ ἀπολήγει.᾿

25 *ταύτῃ δ᾿ ὅτι καλῶς ἐχρήσατο τῇ εἰκόνι τοῦ ἀνθρωπείου βίου*
F *δῆλον ἐξ ὧν ἐν ἄλλῳ τόπῳ φησὶν οὕτως* (Φ 463)

---

11. 17 scriptor e florilegio hauriens se unum Homeri locum afferre non sensit

---

1 *ὄντα* om. *ΦΠ* 2 Poetica verba agnoscit et *μύρια* pro *καὶ μοῖρα* (*Ω*) scr. Wil. 3 *τε καὶ Δν κήδεα ΠΒ*[2] *εἴδεα* O (sed spatium in *υ* ante *ει*) *ἕρπει*] *ἕρπειν Π ἐστι υ*B om. *Φ* spatio relicto 3 *τοῦ — 5 πεπόνθαμεν* etiam Crantori trib. Po., Progr. Gott. 1909 p. 17 (scriptor ipse non fecit digressionem) 4 *ἵνα* om. *ΦΠ* *οὐδὲν ἀτυχεῖν* Re. 8 *γὰρ*] *δὲ* Steph. 14 *τελέσωσι* Hom. 25 *εἰκόνι*] *φύσει υΠ* 26 *οὗτος* libri pr. D (qui hab. *οὕτω*)

'βροτῶν ἕνεκα πτολεμίζειν
δειλῶν, οἳ φύλλοισιν ἐοικότες ἄλλοτε μέν τε
ζαφλεγέες τελέθουσιν ἀρούρης καρπὸν ἔδοντες,
ἄλλοτε δὲ φθινύθουσιν ἀκήριοι, οὐδέ τις ἀλκή.' 4
Σιμωνίδης δ' ὁ τῶν μελῶν ποιητής, Παυσανίου τοῦ βασι- 105
λέως τῶν Λακεδαιμονίων μεγαλαυχουμένου συνεχῶς ἐπὶ ταῖς
αὐτοῦ πράξεσι καὶ κελεύσαντος ἀπαγγεῖλαί τι αὐτῷ σοφὸν μετὰ
χλευασμοῦ, συνεὶς αὐτοῦ τὴν ὑπερηφανίαν συνεβούλευσε με-
μνῆσθαι ὅτι ἄνθρωπός ἐστι. Φίλιππος δ' ὁ τῶν Μακεδόνων
βασιλεὺς τριῶν αὐτῷ προσαγγελθέντων εὐτυχημάτων ὑφ' ἕνα 10
καιρόν, πρώτου μὲν ὅτι τεθρίππῳ νενίκηκεν Ὀλύμπια, δευ-
τέρου δ' ὅτι Παρμενίων ὁ στρατηγὸς μάχῃ Δαρδανεῖς ἐνίκησε,
τρίτου δ' ὅτι ἄρρεν αὐτῷ παιδίον τέτοκεν ἡ Ὀλυμπιάς, ἀνα-
τείνας εἰς τὸν οὐρανὸν τὰς χεῖρας 'ὦ δαῖμον' εἶπε, 'μέτριόν
τι τούτοις ἀντίθες ἐλάττωμα', εἰδὼς ὅτι τοῖς μεγάλοις εὐτυ- B
χήμασι φθονεῖν πέφυκεν ἡ τύχη. Θηραμένης δ' ὁ γενόμενος 16
Ἀθήνησι τῶν τριάκοντα τυράννων, συμπεσούσης τῆς οἰκίας
ἐν ᾗ μετὰ πλειόνων ἐδείπνει, μόνος σωθεὶς καὶ πρὸς πάντων
εὐδαιμονιζόμενος, ἀναφωνήσας μεγάλῃ τῇ φωνῇ 'ὦ Τύχη'
εἶπεν, 'εἰς τίνα με καιρὸν ἄρα φυλάττεις;' μετ' οὐ πολὺν δὲ 20
χρόνον καταστρεβλωθεὶς ὑπὸ τῶν συντυράννων ἐτελεύτησεν.

7. Ὑπερφυῶς δὲ φαίνεται περὶ τὴν παραμυθίαν ὁ ποιητὴς
εὐδοκιμεῖν, ποιήσας τὸν Ἀχιλλέα λέγοντα πρὸς τὸν Πρίαμον
ἥκοντα ἐπὶ λύτρα τοῦ Ἕκτορος ταυτί (Ω 522)

'ἀλλ' ἄγε δὴ κατ' ἄρ' ἕζευ ἐπὶ θρόνου, ἄλγεα δ' ἔμπης C
ἐν θυμῷ κατακεῖσθαι ἐάσομεν ἀχνύμενοί περ· 26
οὐ γάρ τις πρῆξις πέλεται κρυεροῖο γόοιο.

5. 16 cf. Ael. v. h. IX 41. 21 9 cf. 177c (aliter v. Alex. 3)

1 δ' οὕνεκα ΦΠ πτολεμίζω Hch. 4 φθίνουσιν ΦΠΒ 5 δὲ om. Θ 7 κελεύοντος Δυ μετὰ χλ. ante κελεύσαντος trp. Po. 8 συνεβούλευε Δυ 9 ἐστι] εἴ Θυ. Fort. εἴη 10 βασιλεὺς om. Φ 12 δὲ om. ΦΠ 13 τέτοκεν ἡ Φ ἐκύησεν O 15 ἀντ. ἐλάττωμα τούτοις (τοῦτο Φ) ΦΠ τοῖς om. ΦΠΒ 20 εἶπεν, ὦ τύχη Φ 21 συντυράννων ΠΘυ τυράννων O

ὣς γὰρ ἐπεκλώσαντο θεοὶ δειλοῖσι βροτοῖσι,
ζώειν ἀχνυμένοις· αὐτοὶ δέ τ' ἀκηδέες εἰσί.
δοιοὶ γάρ τε πίθοι κατακείαται ἐν Διὸς οὔδει
δώρων οἷα δίδωσι, κακῶν, ἕτερος δὲ ἑάων.
5 ᾧ μέν κ' ἀμμίξας δώῃ Ζεὺς τερπικέραυνος,
ἄλλοτε μέν τε κακῷ ὅ γε κύρεται ἄλλοτε δ' ἐσθλῷ·
ᾧ δέ κε τῶν λυγρῶν δώῃ, λωβητὸν ἔθηκε
D καί ἑ κακὴ βούβρωστις ἐπὶ χθόνα δῖαν ἐλαύνει,
φοιτᾷ δ' οὔτε θεοῖσι τετιμένος οὔτε βροτοῖσιν.'

10 ὁ δὲ μετὰ τοῦτον καὶ τῇ δόξῃ καὶ τῷ χρόνῳ, καίτοι τῶν Μουσῶν ἀναγορεύων ἑαυτὸν μαθητὴν Ἡσίοδος, καὶ οὗτος ἐν πίθῳ καθείρξας τὰ κακά, τὴν Πανδώραν ἀνοίξασαν ἀποφαίνει σκεδάσαι τὸ πλῆθος ἐπὶ πᾶσαν γῆν καὶ θάλατταν, λέγων ὧδε (OD 94–98. 100–104)

15 'ἀλλὰ γυνὴ χείρεσσι πίθου μέγα πῶμ' ἀφελοῦσα
ἐσκέδασ'· ἀνθρώποισι δὲ μήσατο κήδεα λυγρά.
μούνη δ' αὐτόθι Ἐλπὶς ἐν ἀρρήκτοισι δόμοισιν
ἔνδον ἔμεινε πίθου ὑπὸ χείλεσιν, οὐδὲ θύραζε
E ἐξέπτη· πρόσθεν γὰρ ἐπέμβαλε πῶμα πίθοιο.
20 ἄλλα δὲ μυρία λυγρὰ κατ' ἀνθρώπους ἀλάληται.
πλείη μὲν γὰρ γαῖα κακῶν, πλείη δὲ θάλασσα.
νοῦσοι δ' ἀνθρώποισιν ἐφ' ἡμέρῃ αἳ δ' ἐπὶ νυκτί
αὐτόματοι φοιτῶσι, κακὰ θνητοῖσι φέρουσαι
σιγῇ, ἐπεὶ φωνὴν ἐξείλετο μητίετα Ζεύς.'

25 (8.) ἀπηρτημένος δὲ τούτων ὁ κωμικὸς ἐπὶ τῶν δυσπαθούντων ἐπὶ ταῖς τοιαύταις συμφοραῖς ταυτὶ λέγει (Philem. fr. 73)

'εἰ τὰ δάκρυ' ἡμῖν τῶν κακῶν ἦν φάρμακον,
ἀεί θ' ὁ κλαύσας τοῦ πονεῖν ἐπαύετο,
F ἠλλαττόμεσθ' ἂν δάκρυα, δόντες χρυσίον.

---

12 τὰ κακὰ καθ. Π 16 μήδετο Π 19 ἐπέμβαλε X[corr.] n ut Hesiodi Φ Tzetzes ἐπέλλαβε D ut Hes. CHK ἐπέβαλε O ut Proclus 22 ἐφ' ἡμέρῃ X[corr.] n ut Hesiodi ΨΦ ἐφημέριαι Φα[1] ∾ Stob. ἐφήμεροι O 25 ἀπηρτημένως ut vid. Par. 2992 τούτω) Wil. Po. τούτοις Ω 'ab his vetustissimis poetis (cf. v. 10. 11ν pendens', cf. 218, 11 28 ἀεὶ Stob. αἰεὶ

νῦν δ' οὐ προσέχει τὰ πράγματ' οὐδ' ἀποβλέπει
εἰς ταῦτα, δέσποτ', ἀλλὰ τὴν αὐτὴν ὁδόν,
ἐάν τε κλάῃς ἄν τε μή, πορεύεται.
τί οὖν πλέον ποιοῦμεν; [οὐδέν·] ἡ λύπη δ' ἔχει |
ὥσπερ τὰ δένδρα τοῦτο καρπόν, τὸ δάκρυον.' 106

ὁ δὲ παραμυθούμενος τὴν Δανάην δυσπαθοῦσαν Δίκτυς φησί 6
(Eur. fr. 332)

'δοκεῖς τὸν Ἅιδην σῶν τι φροντίζειν γόων
καὶ παῖδ' ἀνήσειν τὸν σόν, εἰ θέλεις στένειν;
παῦσαι· βλέπουσα δ' εἰς τὰ τῶν πέλας κακά 10
ῥάων γένοι' ἄν, εἰ λογίζεσθαι θέλοις
ὅσοι τε δεσμοῖς ἐκμεμόχθηνται βροτῶν,
ὅσοι τε γηράσκουσιν ὀρφανοὶ τέκνων,
τούς τ' ἐκ μέγιστον ὀλβίας τυραννίδος
τὸ μηδὲν ὄντας. ταῦτά σε σκοπεῖν χρεών.' 15

κελεύει γὰρ αὐτὴν ἐνθυμεῖσθαι τὰ τῶν ἴσα καὶ μείζω χρεωστούντων ὡς ἐσομένην ἐλαφροτέραν. (9.) ἐνταῦθα γὰρ ἄν τις ἑλκύσειε καὶ τὴν τοῦ Σωκράτους φωνήν, τὴν οἰομένην, εἰ συνεισενέγκαιμεν εἰς τὸ κοινὸν τὰς ἀτυχίας, ὥστε διελέσθαι τὸ ἴσον ἕκαστον, ἀσμένως ἂν τοὺς πλείους τὰς αὑτῶν λαβόντας ἀπελθεῖν. ἐχρήσατο δὲ τῇ τοιαύτῃ ἀγωγῇ καὶ Ἀντίμαχος ὁ ποιητής. ἀποθανούσης γὰρ τῆς γυναικὸς αὐτῷ Λύδης, πρὸς ἣν φιλοστόργως εἶχε, παραμύθιον τῆς λύπης αὑτῷ ἐποίησε τὴν ἐλεγείαν τὴν καλουμένην Λύδην, ἐξαριθμησάμενος τὰς
B □ 20 □

17 sqq. cf. Herod. VII 152 Val. Max. VII 2 ext. 2 Soloni tribuens

2 αὐτὴν pΔvB αὐτῶν gΠ 3 πορεύεται DB cum Stob. πορεύσεαι (vel -ηαι) Φ πορεύσεται Π 4 secl. Wil. τί δὴ ποεῖς πλέον; οὐδέν Stob. 5 τὸ δένδρον Stob. τὸ δάκρυον Stob. τὰ δάκρυα Ω 6 δυσπαθοῦσαν B δυσπενθοῦσαν O δίκτυς δυσπ. Π 9 θέλεις ΦΠ θέλοις O 11 θέλεις ΦΠ 12 ἐμμεμόχλευνται Bentley 14 μέγιστον Elmsley μεγίστης 16 χρεωστούντων ΦΠΖ 'intactum reliqui, sed ft. ἀρρωστούντων leg.' Pat. δυστυχούντων DvB δυσχρηστούντων Po. 18 εἰ σ.] δεῖν εἰ συνεισενέγκαιμεν Z δεῖν συνεισενέγκαιμεν v δεῖν συνεισενέγκαι μὲν ΦΠ 19 ὥστε διελέσθαι] ὥστε διαιρεῖσθαι v διαιρεῖσθαι δὲ ΦΠ 21 ἐπαγωγῇ ci. Pat. 23 αὐτοῦ ΦΠv

C ἡρωικὰς συμφοράς, τοῖς ἀλλοτρίοις κακοῖς ἐλάττω τὴν ἑαυτοῦ ποιῶν λύπην. ὥστε καταφανὲς εἶναι ὅτι ὁ παραμυθούμενος τὸν λελυπημένον καὶ δεικνύων κοινὸν [καὶ] πολλῶν τὸ συμβεβηκὸς καὶ τῶν ἑτέροις συμβεβηκότων ἔλαττον τὴν δόξαν τοῦ 5 λελυπημένου μεθίστησι καὶ τοιαύτην τινὰ ἐμποιεῖ πίστιν αὐτῷ, ὅτι ἔλαττον ἢ ἡλίκον ᾤετο τὸ συμβεβηκός ἐστιν.

10. Ὁ δ' *Αἰσχύλος* καλῶς ἔοικεν ἐπιπλήττειν τοῖς νομίζουσι τὸν θάνατον εἶναι κακόν, λέγων ὧδε (fr. 353)

'ὡς οὐ δικαίως θάνατον ἔχθουσιν βροτοί,
10 ὅσπερ μέγιστον ῥῦμα τῶν πολλῶν κακῶν.'

τοῦτον γὰρ ἀπεμιμήσατο καὶ ὁ εἰπών

D 'ὦ θάνατε παιάν, ⟨πῶς ἂν⟩ ἰατρὸς μόλοις'.

'λιμὴν' γὰρ ὄντως '"Αἰδας ἀνιᾶν' (Tr. adesp. 369). μέγα γάρ ἐστι τὸ μετὰ πείσματος τεθαρρηκότως εἰπεῖν (Eur. fr. 958)

15 'τίς δ' ἐστὶ δοῦλος τοῦ θανεῖν ἄφροντις ὤν;'

καὶ τὸ

'"Αιδην δ' ἔχων βοηθὸν οὐ τρέμω σκιάς' (Tr. adesp. 370).

τί γὰρ τὸ χαλεπόν ἐστι καὶ τὸ δυσανιῶν ἐν τῷ τεθνάναι; τὰ γὰρ τοῦ θανάτου μήποτε καὶ λίαν ἡμῖν ὄντα συνήθη καὶ 20 συμφυῆ πάλιν οὐκ οἶδ' ὅπως δυσαλγῆ δοκεῖ εἶναι. τί γὰρ θαυμαστὸν εἰ τὸ τμητὸν τέτμηται, εἰ τὸ τηκτὸν τέτηκται, εἰ τὸ καυστὸν κέκαυται, εἰ τὸ φθαρτὸν ἔφθαρται; πότε γὰρ ἐν E ἡμῖν αὐτοῖς οὐκ ἔστιν ὁ θάνατος; καί, ᾗ φησιν Ἡράκλειτος

12 'tragicus ignotus Aeschyli fragm. 255 imitatus est quod ex exemplari suo transferre scriptor stultus omisit (tertium versum adfert 109 f)' Po. 15 cf. 34 b

2 εἶναι] ἦν v 3 del. Wil. 4 καὶ τῶν Φα¹B καὶ τῶν καὶ D ἐκ τῶν καὶ Zn ἐκ τῶν να²AEX ἔλαττον (Reiskii) B ἐλάττονα O 5 καθίστησι D ποιεῖ Δv 6 καὶ ἔλαττον ΦΠ 9 ἔχθουσι Ω 10 ῥῦμα] ἴαμα ΦΠ 11 καὶ ὁ] τότε ΦΠ 12 add. Cobet 13 ἀνιᾶν Xyl. et Ruhnken (ad Longin. p. 139) ἀν' αἶαν 14 τεθαρρηκότος Dv 16 καὶ τὸν ΦΠB 17 δὲ om. ΦΠ 18 ἀνιῶν B ἐν Zv καὶ ἐν O 19 ὄντα ἡμῖν ΦΠ 21/22 ἢ ter pro εἰ ΦΠ 22 ἢ εἰ τὸ v οὐκ ἐν ἡμῖν α²AEX 23 οὐκ Zv om. O ᾗ φησιν] φύσει Zv ἡ φύσις D

(fr. 88), 'ταὐτὸ [γ' ἔνι] ζῶν καὶ τεθνηκὸς καὶ [τὸ] ἐγρηγορὸς
καὶ καθεῦδον καὶ νέον καὶ γηραιόν'. τάδε γὰρ μεταπεσόντα
ἐκεῖνά ἐστι, κἀκεῖνα πάλιν μεταπεσόντα ταῦτα. ὡς γὰρ ἐκ τοῦ
αὐτοῦ πηλοῦ δύναταί τις πλάττων ζῷα συγχεῖν καὶ πάλιν
πλάττειν καὶ συγχεῖν καὶ τοῦθ' ἓν παρ' ἓν ποιεῖν ἀδιαλείπτως, 5
οὕτω καὶ ἡ φύσις ἐκ τῆς αὐτῆς ὕλης πάλαι μὲν τοὺς προ-
γόνους ἡμῶν ἀνέσχεν, εἶτα συγχέασ' αὐτοὺς ἐγέννησε τοὺς πα-
τέρας, εἶθ' ἡμᾶς, εἶτ' ἄλλους ἐπ' ἄλλοις ἀνακυκλήσει. καὶ ὁ
τῆς γενέσεως ποταμὸς οὗτος ἐνδελεχῶς ῥέων οὔποτε στήσεται,
καὶ πάλιν ὁ ἐξ ἐναντίας αὐτῷ ὁ τῆς φθορᾶς εἴτ' Ἀχέρων εἴτε 10
Κωκυτὸς καλούμενος ὑπὸ τῶν ποιητῶν. ἡ πρώτη οὖν αἰτία ἡ F
δείξασα ἡμῖν τὸ τοῦ ἡλίου φῶς, ἡ αὐτὴ καὶ τὸν ζοφερὸν
Ἅιδην ἄγει. καὶ μήποτε τοῦδ' εἰκὼν ᾖ ὁ περὶ ἡμᾶς ἀήρ, ἓν
παρ' ἓν ἡμέραν καὶ νύκτα ποιῶν, ἐπαγωγὸς ζωῆς τε καὶ
θανάτου καὶ ὕπνου καὶ ἐγρηγόρσεως. διὸ καὶ μοιρίδιον χρέος 15
εἶναι λέγεται τὸ ζῆν, ὡς ἀποδοθησόμενον ὃ ἐδανείσαντο ἡμῶν
οἱ προπάτορες. | ὃ δὴ καὶ εὐκόλως καταβλητέον καὶ ἀστενά- 107
κτως, ὅταν ὁ δανείσας ἀπαιτῇ· εὐγνωμονέστατοι γὰρ ἂν οὕτω
φανείημεν. (**11.**) οἶμαι δὲ καὶ τὴν φύσιν ὁρῶσαν τό τ' ἄτα-
κτον καὶ βραχυχρόνιον τοῦ βίου ἄδηλον ποιῆσαι τὴν τοῦ θα- 20
νάτου προθεσμίαν· οὕτω γὰρ ἦν ἄμεινον. εἰ γὰρ προῄδειμεν,
κἂν προεξετήκοντό τινες ταῖς λύπαις καὶ πρὶν ἀποθανεῖν ἐτε-
θνήκεσαν.

Ὅρα δὲ καὶ τοῦ βίου τὸ ὀδυνηρὸν καὶ τὸ πολλαῖς φρον-
τίσιν ἐπηντλημένον, ἃς εἰ βουλοίμεθα καταριθμεῖσθαι, λίαν 25

---

16 infra 116ab

---

1 γ' ἔνι (τ' ἔνι ΦΠ) del. Wil. (= γένει) τὸ del. Re. 2 καθεῦ-δον ΦΠ (pr. E) B τὸ καθ. O 2 τάδε — 3 ταῦτα non iam Heraclito trib. Wil. 7 συνεχεῖς (συγγενεῖς υ) αὐτοῖς Ω em. Sauppe συγχέασ' αὐτὴν Ha. 9 οὕτως ΦD 10 ὁ ante ἐξ om. ΠZυ[2] 13 ἐπάγει? Po. cf. 14 ἦν Z ἡμῶν D 14 ἐπαγωγὸς B (non nox et dies ἐπαγωγοὶ vitae et mortis sunt, sed ἀὴρ et πρώτη αἰτία comparantur) ἐπαγωγοὺς (Emperii) Δυ ἐπαγωγὰς O
16 ὃ ante ἐδαν.] ὧ ΠB 18 εὐδαιμονέστατοι ΦΠB 21 οὕτω Pat. τοῦτο 24 ἑώρα ΦΠ τοῦ βίου καὶ B

ἂν αὐτοῦ καταγνοίημεν, ἐπαληθεύσαιμεν δὲ καὶ τὴν παρ'
B ἐνίοις κρατοῦσαν δόξαν ὡς ἄρα κρεῖττόν ἐστι τὸ τεθνάναι τοῦ
ζῆν. ὁ γοῦν Σιμωνίδης (fr. 54)

'ἀνθρώπων' φησίν 'ὀλίγον μὲν κάρτος, ἄπρακτοι δὲ με-
5 ληδόνες,
αἰῶνι δ' ἐν παύρῳ πόνος ἀμφὶ πόνῳ.
ὁ δ' ἄφυκτος ὁμῶς ἐπικρέμαται θάνατος·
κείνου γὰρ ἴσον λάχον [μέρος] οἵ τ' ἀγαθοί
ὅστις τε κακός.'

10 Πίνδαρος δέ (Pyth. III 81)

'ἓν παρ' ἐσθλὸν σύνδυο πήματα δαίονται βροτοῖς
ἀθάνατοι. τὰ μὲν ὦν οὐ δύνανται νήπιοι κόσμῳ φέρειν.'

Σοφοκλῆς δέ (fr. 761)

'σὺ δ' ἄνδρα θνητὸν εἰ κατέφθιτο στένεις,
15 εἰδὼς τὸ μέλλον οὐδὲν εἰ κέρδος φέρει;'

Εὐριπίδης δέ (Alc. 780)

'τὰ θνητὰ πράγματ' οἶσθά γ' ἣν ἔχει φύσιν;
δοκῶ μὲν οὔ· πόθεν γάρ; ἀλλ' ἄκουέ μου.
C βροτοῖς ἅπασι κατθανεῖν ὀφείλεται,
20 κοὐκ ἔστιν αὐτῶν ὅστις ἐξεπίσταται
τὴν αὔριον μέλλουσαν εἰ βιώσεται.
τὸ τῆς τύχης γὰρ ἀφανὲς οἷ προβήσεται.'

τοιούτου δὴ τοῦ βίου τῶν ἀνθρώπων ὄντος οἷον οὗτοί φασι,
πῶς οὐκ εὐδαιμονίζειν μᾶλλον προσήκει τοὺς ἀπολυθέντας τῆς
25 ἐν αὐτῷ λατρείας ἢ κατοικτείρειν τε καὶ θρηνεῖν, ὅπερ οἱ
πολλοὶ δρῶσι δι' ἀμαθίαν;

---

1 ἂν om. ΦΠΒ δὲ εἰ καὶ ΦΠ ἐπ' ἐνίοις ΦΠΒ 6 δ' ἐν Pflugk δὲ Ω πόνῳ] πόνον Φ 7 ἄφυκτ' ὠμῶς (ὠμὸς Π) ΦΠ 8 del. Pflugk 9 ὅς D ὅτις αA τε om. Φα[1] 11 δαίονται Pind. δαίνυνται Δ αἴνυνται vB δαίνν(vel δαίν-)υται ΦΠ βροτοὶ ΔvB 12 τὰ μὲν ὦν Pind. τε μένειν Ω 17 οἶσθα γ' Φ οἶσθας (cum Photio) αAE οἶσθα vXn οἶσθ' (om. ἣν) Z οἶδας DB 18 δοκῶ] οἶμαι Eur. 19 βροτοῖς] τούτοις ΦΠ 20 οὐκ ΠΒ ἔστι θνητῶν Eurip. 22 om. ΦΠ οἷ προβ. Eur. ὅπη (ὅποι Z) βήσεται O 23 δὲ ΦΠv

12. Ὁ δὲ Σωκράτης παραπλήσιον ἔλεγεν εἶναι τὸν θάνατον ἤτοι τῷ βαθυτάτῳ ὕπνῳ ἢ ἀποδημίᾳ μακρᾷ καὶ πολυχρονίῳ ἢ τρίτον φθορᾷ τινι καὶ ἀφανισμῷ τοῦ τε σώματος καὶ τῆς D ψυχῆς, κατ' οὐδὲν δὲ τούτων κακὸν εἶναι. καὶ καθ' ἕκαστον ἐπεπορεύετο, καὶ πρῶτον τῷ πρώτῳ. εἰ γὰρ δὴ ὕπνος τίς 5 ἐστιν ὁ θάνατος καὶ περὶ τοὺς καθεύδοντας μηδέν ἐστι κακόν, δῆλον ὡς οὐδὲ περὶ τοὺς τετελευτηκότας εἴη ἄν τι κακόν. ἀλλὰ μήν γ' ὅτι ἥδιστός ἐστιν ὁ βαθύτατος τί δεῖ καὶ λέγειν; αὐτὸ γὰρ τὸ πρᾶγμα φανερόν ἐστι πᾶσιν ἀνθρώποις, μαρτυρεῖ δὲ καὶ Ὅμηρος ἐπ' αὐτοῦ λέγων (ν 80) 10

'νήγρετος ἥδιστος, θανάτῳ ἄγχιστα ἐοικώς'.

ἀλλαχοῦ δὲ καὶ ταῦτα λέγει (Ξ 231)

'ἔνθ' Ὕπνῳ ξύμβλητο, κασιγνήτῳ Θανάτοιο'

⟨καί⟩

'Ὕπνῳ καὶ Θανάτῳ διδυμάοσιν' (Π 672. 682), E

⟨μονονοὺκ⟩ ὄψει τὴν ὁμοιότητα αὐτῶν δηλῶν· τὰ γὰρ δίδυμα 16 τὴν ὁμοιότητα μάλιστα παρεμφαίνει. πάλιν τέ πού φησι τὸν θάνατον εἶναι 'χάλκεον ὕπνον' (Λ 241), τὴν ἀναισθησίαν ἡμᾶς διδάξαι πειρώμενος. οὐκ ἀμούσως δ' ἔδοξεν ἀποφήνασθαι οὐδ' ὁ εἰπὼν τὸν ὕπνον τὰ μικρὰ τοῦ θανάτου μυστήρια 20 (Mnesimachus fr. 11 Com. fr. II 442)· προμύησις γὰρ ὄντως ἐστὶ τοῦ θανάτου ὁ ὕπνος. πάνυ δὲ σοφῶς καὶ ὁ κυνικὸς Διογένης κατενεχθεὶς εἰς ὕπνον καὶ μέλλων ἐκλείπειν τὸν βίον, διεγείραντος αὐτὸν τοῦ ἰατροῦ καὶ πυθομένου μή τι περὶ αὐτὸν εἴη χαλεπόν, 'οὐδέν' ἔφη· 'ὁ γὰρ ἀδελφὸς τὸν ἀδελφὸν 25 προλαμβάνει', ὁ ὕπνος τὸν θάνατον. F

---

1 Plato Apol. 40 c δυοῖν θάτερόν ἐστιν τὸ τεθνάναι κτλ., hic tertio membro addito depravata 19 dictum Gorgiae in Diog. translatum, Vors. 82 A 15 (Ael. v. h. 2, 35)

---

5 ἐπεπόρευτο Zv τῷ] αὐτῷ p αὐτοῦ g 6 οὐδὲν p κακὸν om. ΦΠ 12 πολλαχοῦ Ω corr. Ald. 14 καί suppl. nescio quis 16 add. Po. 17 φασι Φα[1] 18 ἡμᾶς διδ. πειρ.] ἡμῶν αἰνιττόμενος ΔB τὴν — πειρώμενος del. Pat. 20 εἰπὼν] ὑπνῶν p 21 πρόμνησις ΦΠ 22 τοῦ et ὁ[1] om. ΦΠB δὲ et καὶ om. iidem recte fort. cf. 227, 1. 8 25 ὁ] οὐ αAa.c. 26 προσλαμβάνει Zv ὁ. ὕ. τ. θ. del. Doehner, a scriptore ipso addita esse mon. Wil.

13. *Εἴ γε μὴν ἀποδημίᾳ προσέοικεν ὁ θάνατος, οὐδ' οὕτως ἐστὶ κακόν· μήποτε δὲ καὶ τοὐναντίον ἀγαθόν· τὸ γὰρ ἀδούλωτον τῇ σαρκὶ καὶ τοῖς ταύτης πάθεσι διάγειν, ὑφ' ὧν κατα-*
4 *σπώμενος ὁ νοῦς τῆς θνητῆς ἀναπίμπλαται φλυαρίας, εὐδαι-*
108 *μόν τι καὶ μακάριον.* | *'μυρίας μὲν γὰρ ἡμῖν' φησὶν ὁ Πλάτων* (Phaed. 66 b) *'ἀσχολίας παρέχει τὸ σῶμα διὰ τὴν ἀναγκαίαν τροφήν· ἔτι δ' ἐάν τινες νόσοι προσπέσωσιν, ἐμποδίζουσιν ἡμῖν τὴν τοῦ ὄντος θέαν. ἐρώτων δὲ καὶ ἐπιθυμιῶν καὶ φόβων καὶ εἰδώλων παντοδαπῶν καὶ φλυαρίας ἐμπίπλησιν ἡμᾶς,*
10 *ὥστε τὸ λεγόμενον ὡς ἀληθῶς τῷ ὄντι ὑπ' αὐτοῦ οὐδὲ φρονῆσαι ἡμῖν ἐγγίγνεται οὐδέποτ' οὐδέν. καὶ γὰρ πολέμους καὶ στάσεις καὶ μάχας οὐδὲν ἄλλο παρέχει ἢ τὸ σῶμα καὶ αἱ τούτου ἐπιθυμίαι. διὰ γὰρ τὴν τῶν χρημάτων κτῆσιν πάντες οἱ πόλεμοι γίγνονται, τὰ δὲ χρήματα ἀναγκαζόμεθα κτᾶσθαι διὰ*
B *τὸ σῶμα, δουλεύοντες τῇ τούτου θεραπείᾳ· καὶ ἐκ τούτου*
16 *ἀσχολίαν ἄγομεν φιλοσοφίας πέρι διὰ ταῦτα πάντα. τὸ δ' ἔσχατον πάντων, ὅτι ἐάν τις ἡμῖν καὶ σχολὴ γένηται ἀπ' αὐτοῦ καὶ τραπώμεθα πρὸς τὸ σκοπεῖν τι, ἐν ταῖς ζητήσεσι πανταχοῦ περιπῖπτον θόρυβον παρέχει καὶ ταραχὴν καὶ ἐκπλήτ-*
20 *τει, ὥστε μὴ δύνασθαι ὑπ' αὐτοῦ καθορᾶν τἀληθές. ἀλλὰ τῷ ὄντι ἡμῖν δέδεικται ὅτι εἰ μέλλομέν ποτε καθαρῶς τι εἴσεσθαι, ἀπαλλακτέον αὐτοῦ καὶ αὐτῇ τῇ ψυχῇ θεατέον αὐτὰ τὰ πράγματα· καὶ τότε, ὡς ἔοικεν, ἡμῖν ἔσται οὗ ἐπιθυμοῦμεν καὶ οὗ*
C *φαμεν ἐρασταὶ εἶναι, φρόνησις, ἐπειδὰν τελευτήσωμεν, ὡς ὁ*
25 *λόγος σημαίνει, ζῶσι δ' οὔ. εἰ γὰρ μὴ οἷόν τε μετὰ τοῦ σώματος μηδὲν καθαρῶς γνῶναι, δυοῖν θάτερον, ἢ οὐδαμοῦ ἔστι*

2 *εἴποτε ΦΠ* *τὸ γὰρ ἀδούλωτον τῇ* Duebn. *τοῦτο γὰρ δεδούλωται* D *τοῦτο γὰρ δεδήλωται ΦΠ* *τὸ γὰρ δεδουλῶσθαι* Zυ *οὐ γὰρ τὸ δεδουλῶσθαι* B 5 *μὲν* habent DB soli 8 *θήραν υ* cum Platonis codd. 9 *καὶ φλυαρίας* om. *Π* 10 *οὐδὲν* libri pr. DB 12 *περιέχει ΦΠ* *ἢ* om. *ΦΠ*B *αἱ*] *αἱ ἀπὸ ΦΔυ*B *ἀπὸ Π* 14 *ἐγγίνονται Πυ* 18 *πρὸς τὸ* om. *Π* *αὖ παντ.* Plato 19 *καὶ ἐκπλήττει* om. Zυ 23 *ἐπιθυμοῦμέν τε καὶ φ.* Plato 24 *ἐρασταὶ εἶναι* Plato *ἐρᾶν ἔσται ΦΠ* *ἐρᾶν ἔσται δὲ υ* *ἐρᾶν ἔστι δὲ Δ*B *φρόνησις* etiam Iambl. *φρονήσεως* Platonis codd. 26 *τὰ ἕτερα ΦΠ*

κτήσασθαι τὸ εἰδέναι ἢ τελευτήσασι· τότε γὰρ αὐτὴ καθ' αὑτὴν ἔσται ἡ ψυχὴ χωρὶς τοῦ σώματος, πρότερον δ' οὔ. καὶ ἐν ᾧ ἂν ζῶμεν, οὕτως, ὡς ἔοικεν, ἐγγυτάτω ἐσόμεθα τοῦ εἰδέναι, ἐὰν ὅτι μάλιστα μηδὲν ὁμιλῶμεν τῷ σώματι μηδὲ κοινωνῶμεν, ὅτι μὴ πᾶσα ἀνάγκη, μηδὲ ἀναπιμπλώμεθα τῆς τούτου φύσεως, ἀλλὰ καθαρεύωμεν ἀπ' αὐτοῦ, ἕως ἂν ὁ θεὸς αὐτὸς ἀπολύσῃ ἡμᾶς. καὶ οὕτω μὲν καθαροὶ ἀπαλλαττόμενοι τῆς τοῦ σώματος ἀφροσύνης, ὡς τὸ εἰκός, μετὰ τοιούτων ἐσόμεθα, δι' ἡμῶν αὐτῶν πᾶν τὸ εἰλικρινὲς ὁρῶντες· τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ ἀληθές. μὴ καθαρῷ γὰρ καθαροῦ ἐφάπτεσθαι μὴ οὐ θεμιτὸν ᾖ.' ὥστ' εἰ καὶ προσέοικε ⟨τῷ⟩ μετάγειν εἰς ἕτερον τόπον ὁ θάνατος, οὐκ ἔστι κακόν· μήποτε γὰρ καὶ τῶν ἀγαθῶν ἀναφαίνηται, καθάπερ ἀπέδειξεν ὁ Πλάτων. διὸ καὶ πάνυ δαιμονίως ὁ Σωκράτης (Apol. 29a) πρὸς τοὺς δικαστὰς τοιαῦτ' ἔφη· 'τὸ γὰρ δεδιέναι, ὦ ἄνδρες, τὸν θάνατον οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ δοκεῖν σοφὸν εἶναι μὴ ὄντα· δοκεῖν γὰρ εἰδέναι ἐστὶν ἃ οὐκ οἶδεν. οἶδε μὲν γὰρ οὐδεὶς τὸν θάνατον οὐδ' εἰ τυγχάνει τῷ ἀνθρώπῳ μέγιστον πάντων ὂν τῶν ἀγαθῶν, δεδίασι δ' ὡς εὖ εἰδότες ὅτι μέγιστον τῶν κακῶν ἐστιν.' οὐκ ἀπᾴδειν δ' ἔοικε τούτων οὐδ' ὁ εἰπών (Tr. adesp. 371)

'μηδεὶς φοβείσθω θάνατον ἀπόλυσιν πόνων',

ἀλλὰ καὶ κακῶν τῶν μεγίστων. (**14**.) λέγεται δὲ τούτοις μαρτυρεῖν καὶ τὸ θεῖον. πολλοὺς γὰρ παρειλήφαμεν δι' εὐσέβειαν παρὰ θεῶν ταύτης τυχόντας τῆς δωρεᾶς. ὧν τοὺς μὲν ἄλλους φειδόμενος τῆς συμμετρίας τοῦ συγγράμματος παραλείψω, μνη-

22 ad cap. 14 cf. Cic. Tu. I 113 sqq. qui narrationis de Elysio auctorem Crantorem nominat, [Plato] Axioch. 367 c sqq.

1 τοτε — 5 φύσεως om. ΦΠ 2 ἔσται ἡ Ω ψυχὴ ut Platonis B²W Iambl. ἡ ψυχὴ ἔσται Platonis B¹T 7 καθαροὶ ZvB Plato om. O 8 τοιούτων τε (τε om. Iambl. Olymp.) ἐσόμεθα καὶ γνωσόμεθα δι' ἡμῶν αὐτῶν πᾶν τὸ εἰλικρινές, τοῦτο δ' ἐστὶν ἴσως τὸ ἀληθές Plato 9 γὰρ pro δὲ Π 11 τῷ add. Pat. μετάγειν τινὰ εἰς codd. pr. DB 12 ἀναφαίνεται ΦΠΖ 14 τὸ γάρ τοι θάνατον δεδιέναι, ὦ ἄ. Plato 17 οὐδ' εἰ] ὁ δὲ ΦΠ 18 πάντων μέγ. Plato ὢν Zv 19 τῶν κακῶν μέγιστον Zv 23 καὶ om. ΦΠ εἰλήφαμεν Π

σθήσομαι δὲ τῶν ὄντων ἐμφανεστάτων καὶ πᾶσι διὰ στόματος. πρῶτα δή σοι τὰ περὶ Κλέοβιν καὶ Βίτωνα τοὺς Ἀργείους νεανίσκους διηγήσομαι. φασὶ γὰρ τῆς μητρὸς αὐτῶν ἱερείας
F οὔσης τῆς Ἥρας ἐπειδὴ τῆς εἰς τὸν νεὼν ἀναβάσεως ἧκεν ὁ
5 καιρός, τῶν ἑλκόντων τὴν ἀπήνην ὀρέων ὑστερησάντων καὶ τῆς ὥρας ἐπειγούσης, τούτους ὑποδύντας ὑπὸ τὴν ἀπήνην ἀγαγεῖν εἰς τὸ ἱερὸν τὴν μητέρα, τὴν δ' ὑπερησθεῖσαν τῇ τῶν υἱῶν εὐσεβείᾳ κατεύξασθαι τὸ κράτιστον αὐτοῖς παρὰ τῆς θεοῦ δοθῆναι τῶν ἐν ἀνθρώποις, τοὺς δὲ κατακοιμηθέντας μηκέτ'
10 ἀναστῆναι, τῆς θεοῦ τὸν θάνατον αὐτοῖς τῆς εὐσεβείας ἀμοι-
109 βὴν δωρησαμένης. | καὶ περὶ Ἀγαμήδους δὲ καὶ Τροφωνίου φησὶ Πίνδαρος (fr. 2. 3) τὸν νεὼν τὸν ἐν Δελφοῖς οἰκοδομήσαντας αἰτεῖν παρὰ τοῦ Ἀπόλλωνος μισθόν, τὸν δ' αὐτοῖς ἐπαγγείλασθαι εἰς ἑβδόμην ἡμέραν ἀποδώσειν, ἐν τοσούτῳ δ'
15 εὐωχεῖσθαι παρακελεύσασθαι· τοὺς δὲ ποιήσαντας τὸ προσταχθὲν τῇ ἑβδόμῃ νυκτὶ κατακοιμηθέντας τελευτῆσαι. λέγεται δὲ καὶ αὐτῷ τῷ Πινδάρῳ ἐπισκήψαντι τοῖς παρὰ τῶν Βοιωτῶν πεμφθεῖσιν εἰς θεοῦ πυθέσθαι 'τί ἄριστόν ἐστιν ἀνθρώποις' ἀποκρίνασθαι τὴν πρόμαντιν ὅτι οὐδ' αὐτὸς ἀγνοεῖ,
20 εἴ γε τὰ γραφέντα περὶ Τροφωνίου καὶ Ἀγαμήδους ἐκείνου
B ἐστίν· εἰ δὲ καὶ πειραθῆναι βούλεται, μετ' οὐ πολὺ ἔσεσθαι αὐτῷ πρόδηλον. καὶ οὕτω πυθόμενον τὸν Πίνδαρον συλλογίζεσθαι τὰ πρὸς τὸν θάνατον, διελθόντος δ' ὀλίγου χρόνου τελευτῆσαι. τὰ δὲ περὶ τὸν Ἰταλὸν Εὐθύνοον τοιαῦτά φασι
□ □ 25 γενέσθαι. εἶναι μὲν γὰρ αὐτὸν Ἠλυσίου πατρὸς [καὶ] Τεριναίου, τῶν ἐκεῖ πρώτου καὶ ἀρετῇ καὶ πλούτῳ καὶ δόξῃ, τελευτῆσαι δ' ἐξαπίνης αἰτίᾳ τινὶ ἀδήλῳ. τὸν οὖν Ἠλύσιον εἰσελθεῖν ὅπερ ἴσως κἂν ἄλλον εἰσῆλθε, μήποτ' εἴη φαρμάκοις ἀπολωλώς· τοῦτον γὰρ εἶναι μόνον αὐτῷ ἐπ' οὐσίᾳ πολλῇ καὶ
C χρήμασιν. ἀποροῦντα δ' ὅτῳ τρόπῳ βάσανον λάβοι τούτων,
31 ἀφικέσθαι ἐπί τι ψυχομαντεῖον, προθυσάμενον δ' ὡς νόμος

□ 2 Herod. I 31

8 αὐτῆς D 11 καὶ περὶ τροφ. ΦΠ 17 τῷ om. D
25 del. Bern. 26 δόξῃ καὶ πλούτῳ ΦΠ 28 ἄλλῳ ΦΠ

ἐγκοιμᾶσθαι καὶ ἰδεῖν ὄψιν τοιάνδε. δόξαι παραγενέσθαι τὸν πατέρα τὸν ἑαυτοῦ· ἰδόντα δὲ διεξέρχεσθαι πρὸς αὐτὸν περὶ τῆς τύχης τῆς κατὰ τὸν υἱόν, καὶ ἀντιβολεῖν τε καὶ δεῖσθαι συνεξευρεῖν τὸν αἴτιον τοῦ θανάτου. καὶ τὸν 'ἐπὶ τούτῳ' φάναι 'ἥκω. ἀλλὰ δέξαι παρὰ τοῦδ' ἅ σοι φέρει, ἐκ γὰρ τού- 5 των ἅπαντ' εἴσῃ ὧν πέρι λυπῇ.' εἶναι δ' ὃν ἐσήμηνε νεανίσκον ἑπόμενον αὐτῷ, ἐμφερῆ τε τῷ υἱῷ καὶ τὰ τοῦ χρόνου τε καὶ τὰ τῆς ἡλικίας ἐγγύς. ἐρέσθαι οὖν ὅστις εἴη. καὶ τὸν φάναι 'δαίμων τοῦ υἱέος σου', καὶ οὕτω δὴ ὀρέξαι οἱ γραμματείδιον. D ἀνειλήσαντα οὖν αὐτὸ ἰδεῖν ἐγγεγραμμένα ⟨ἔπη⟩ τρία ταῦτα 10

'† ἦρου νήπιε Ἠλύσιε φρένας ἀνδρῶν.

Εὐθύνοος κεῖται μοιριδίῳ θανάτῳ.

οὐκ ἦν γὰρ ζώειν καλὸν ⟨οὔτε οἱ⟩ οὔτε γονεῦσι.'

τοιαῦτα δή σοι καὶ τὰ τῶν διηγημάτων τῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἀναγεγραμμένων. 15

15. Εἴ γε μὴν ὁ θάνατος τελεία τίς ἐστι φθορὰ καὶ διάλυσις τοῦ τε σώματος καὶ τῆς ψυχῆς (τὸ τρίτον γὰρ ἦν τοῦτο τῆς Σωκρατικῆς εἰκασίας), οὐδ' οὕτω κακόν ἐστιν· ἀναισθησία E γάρ τις κατ' αὐτὸν γίγνεται καὶ πάσης ἀπαλλαγὴ λύπης καὶ φροντίδος. ὥσπερ γὰρ οὐδ' ἀγαθὸν ἡμῖν ἔπεστιν, οὕτως οὐδὲ 20 κακόν· περὶ γὰρ τὸ ὂν καὶ τὸ ὑφεστηκὸς καθάπερ τὸ ἀγαθὸν πέφυκε γίγνεσθαι, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὸ κακόν· περὶ δὲ τὸ μὴ ὂν ἀλλ' ἠρμένον ἐκ τῶν ὄντων οὐδέτερον τούτων ὑπάρχει. εἰς τὴν αὐτὴν οὖν τάξιν οἱ τελευτήσαντες καθίστανται τῇ πρὸ τῆς γενέσεως. ὥσπερ οὖν οὐδὲν ἦν ἡμῖν πρὸ τῆς γενέ- 25 σεως οὔτ' ἀγαθὸν οὔτε κακόν, οὕτως οὐδὲ μετὰ τὴν τελευτήν.

---

18 sqq. cf. Epicuri ep. III 124 sq.

---

3 ψυχῆς ΦΠ 5 ἥκω φάναι ΦΠ 6 ἐσήμανε Φ ἐσήμαινε Π 9 -είδιον Wil. -ίδιον Ω 10 ἔπη add. Pat. (vel hic vel ante ἐγγ.) 11 ἠλίσιε ΦΠ ἦπου Iunius ἦπου νηπιέῃσιν ἀλύουσιν φρένες ἀ. Hch. (cf. Cic. Tu. I 115 *ignaris homines in vita mentibus errant*) ἦπου νήπιαι, Ἠλύσιε, ⟨ζώντων⟩ φρένες ἀ. Wil. □ 12 δὲ κεῖται ΦΠ 13 οὐκ om. ΦΠ suppl. Pat. οὐδὲ pro οὔτε Π unde ⟨αὐτῷ⟩ οὐδὲ Xyl. 18 ἐστιν Dv¹B ἐστιν ὁ θάνατος O 20 οὔτ' ἀγαθὸν Ω corr. Sauppe 25 ἡμῖν ἦν libri pr. D

καὶ καθάπερ τὰ πρὸ ἡμῶν οὐδὲν ἦν πρὸς ἡμᾶς, οὕτως οὐδὲ
F τὰ μεθ' ἡμᾶς οὐδὲν ἔσται πρὸς ἡμᾶς·

'ἄλγος' γὰρ ὄντως 'οὐδὲν ἅπτεται νεκροῦ'
(Aesch. fr. 255).

5 'τὸ' γὰρ 'μὴ γενέσθαι τῷ θανεῖν ἴσον λέγω'
(Eurip. Troad. 636).

ἡ γὰρ αὐτὴ κατάστασίς ἐστι τῇ πρὸ τῆς γενέσεως ἡ μετὰ τὴν τελευτήν. ἀλλ' οἴει σὺ διαφορὰν εἶναι [ἢ] μὴ γενέσθαι ἢ γενόμενον ἀπογενέσθαι; εἰ μὴ καὶ τῆς οἰκίας καὶ τῆς ἐσθῆτος
10 ἡμῶν μετὰ τὴν φθορὰν ὑπολαμβάνεις τινὰ διαφορὰν εἶναι
110 πρὸς τὸν ὃν οὐδέπω κατεσκευάσθη χρόνον· | εἰ δ' ἐπὶ τούτων οὐδὲν ἔστι, δῆλον ὡς οὐδ' ἐπὶ τοῦ θανάτου πρὸς τὴν πρὸ τῆς γενέσεως κατάστασιν ἔστι διαφορά. χάριεν γὰρ τὸ τοῦ Ἀρκεσιλάου. 'τοῦτο' φησί 'τὸ λεγόμενον κακὸν ὁ θάνατος μόνον
15 τῶν ἄλλων τῶν νενομισμένων κακῶν παρὸν μὲν οὐδένα πώποτ' ἐλύπησεν, ἀπὸν δὲ καὶ προσδοκώμενον λυπεῖ.' τῷ γὰρ ὄντι πολλοὶ διὰ τὴν οὐδένειαν καὶ τὴν πρὸς τὸν θάνατον διαβολὴν ἀποθνήσκουσιν, ἵνα μὴ ἀποθάνωσι. καλῶς οὖν ὁ Ἐπίχαρμος (fr. 245)

20 'συνεκρίθη' φησί 'καὶ διεκρίθη κἀπῆλθεν ὅθεν ἦλθεν πάλιν,
γᾶ μὲν εἰς γᾶν, πνεῦμα δ' ἄνω· τί τῶνδε χαλεπόν; οὐδὲ ἕν.'

B ὁ Κρεσφόντης δέ που ὁ παρὰ τῷ Εὐριπίδῃ περὶ τοῦ Ἡρακλέους λέγων (fr. 450)

'εἰ μὲν γὰρ οἰκεῖ' φησί 'νερτέρας ὑπὸ χθονός
25 ἐν τοῖσιν οὐκέτ' οὖσιν, οὐδὲν ἂν σθένοι'·

τοῦτο μεταποιήσας εἴποις ἄν·

'εἰ μὲν γὰρ οἰκεῖ νερτέρας ὑπὸ χθονός
ἐν τοῖσιν οὐκέτ' οὖσιν, οὐδὲν ἂν πάθοι.'

---

17 cf. 107a Epic. fr. 497

---

2 ἔσται gD ἐστὶ O 7 περὶ τὴν ΦΠ 8 del. Wy. 9 εἰ] ἢ α²AEX ἢ εἰ υ 10 φθορ.] διαφθορὰν Zυ εἶναι ὑπολ. τινὰ διαφ. Π 12 ἐπὶ τῆς θ. ΦΠ ἐπὶ τῆς ⟨μετὰ τὸν⟩ θάνατον? 22 δέ που] δήπου ΦΠ περὶ τοῦ εὐριπίδου Zυ 24 et 27 νερτέρου ΔυB 28 πάθοι] 'qui primus versum deflexit, fort. scripsit στένοι' Po.

γενναῖον δὲ καὶ τὸ Λακωνικόν·

'νῦν ἄμμες, πρόσθ' ἄλλοι ἐθάλεον, αὐτίκα δ' ἄλλοι,
ὧν ἄμμες γενεὰν οὐκέτ' ἐποψόμεθα'

καὶ πάλιν·

'οἵδ' ἔθανον 5
οὐ τὸ ζῆν θέμενοι καλὸν οὐδὲ τὸ θνήσκειν,
ἀλλὰ τὸ ταῦτα καλῶς ἀμφότερ' ἐκτελέσαι.' C

πάνυ δὲ καλῶς καὶ ὁ Εὐριπίδης ἐπὶ τῶν τὰς μακρὰς νοσηλείας ὑπομενόντων φησί (Suppl. 1109)

'μισῶ δ' ὅσοι χρῄζουσιν ἐκτείνειν βίον 10
βρωτοῖσι καὶ ποτοῖσι καὶ μαγεύμασι
παρεκτρέποντες ὀχετὸν ὥστε μὴ θανεῖν.
οὓς χρῆν, ἐπειδὰν μηδὲν ὠφελῶσι γῆν,
θανόντας ἔρρειν κἀκποδὼν εἶναι νέοις.'

ἡ δὲ Μερόπη λόγους ἀνδρώδεις προφερομένη κινεῖ τὰ θέατρα, 15
λέγουσα τοιαῦτα (Eur. fr. 454)

'τεθνᾶσι παῖδες οὐκ ἐμοὶ μόνῃ βροτῶν, D
οὐδ' ἀνδρὸς ἐστερήμεθ', ἀλλὰ μυρίαι
τὸν αὐτὸν ἐξήντλησαν ὡς ἐγὼ βίον.'

τούτοις γὰρ οἰκείως ἄν τις ταῦτα συνάψειε (Tr. adesp. 372) 20

'ποῦ γὰρ τὰ σεμνὰ κεῖνα, ποῦ δὲ Λυδίης
μέγας δυνάστης Κροῖσος ἢ Ξέρξης βαρὺν
ζεύξας θαλάσσης αὐχέν' Ἑλλησποντίας;
ἅπαντες Ἅιδαν ἦλθον καὶ Λάθας δόμους',

τῶν χρημάτων ἅμα τοῖς σώμασι διαφθαρέντων. 25

---

2 De epigrammate cf. Bergk P. L. III 662 5 cf. v. Pelop. 1 Teles p. 59, 4 H.[2]

---

1 δὲ καὶ om. ΦΠ cf. 8 et 221, 22 2 ἐθάλεον Berol. ἐθάλλεον (καὶ θάλλεον p) O 3 γενεὴν Δυ 4 καὶ πάλιν om. ΦΠ 5 οἵδ' ἔθανον Ω ut v. Pelop. 1. sequ. versum etiam Teles a verbo οὐ incipiens adfert 8 δὲ et καὶ om. ΦΠ 11 ματτ(vel ματ-)εύμασι ΦΠ μαντεύμασι l. Eurip. μαγγανεύμασι M. Ant. VII 51, unde Markl. Pat. hic: [καὶ] μαγγανεύμασι 15 προσφερομένη ZυΦ 22 βαθὺν Wy. 24 ἐς πάντες ἅδαν (sic) D λήθης Zυ

16. *Νὴ Δί' ἀλλὰ τοὺς πολλοὺς κινεῖ πρὸς τὰ πένθη καὶ*
E *τοὺς θρήνους ὁ ἄωρος θάνατος. ἀλλὰ καὶ οὗτος οὕτως ἐστὶν*
εὐπαραμύθητος, ὥστε καὶ ὑπὸ τῶν τυχόντων ποιητῶν συνεω-
ρᾶσθαι καὶ τετυχηκέναι παραμυθίας. θέασαι γὰρ οἷα περὶ
5 *τούτου φησὶ τῶν κωμικῶν τις πρὸς τὸν ἐπὶ τῷ ἀώρῳ λυπού-*
μενον θανάτῳ (Com. adesp. 116)

□ *'εἶτ' εἰ μὲν ᾔδεις* †*ὅττι τοῦτον τὸν βίον,*
ὃν οὐκ ἐβίωσε, ζῶν διευτύχησεν ἄν,
□ *ὁ θάνατος οὐκ εὔκαιρος· εἰ δ' ἤνεγκεν* ⟨*ἂν*⟩
10 *οὗτος ὁ βίος τι τῶν ἀνηκέστων, ἴσως*
⟨*ὁ θάνατος*⟩ *αὐτὸς σοῦ γέγονεν εὐνούστερος.'*

ἀδήλου οὖν ὄντος πότερον συμφερόντως ἀνεπαύσατο τὸν βίον
ἐκλιπὼν καὶ μειζόνων ἀπολυθεὶς κακῶν ἢ οὔ, χρὴ μὴ φέρειν
F *οὕτω βαρέως ὡς ἀπολωλεκότας πάνθ' ὅσων ᾠήθημεν τεύξεσθαι*
15 *παρ' αὐτοῦ. οὐ φαύλως γὰρ ἂν δόξειεν ὁ παρὰ τῷ ποιητῇ*
'Αμφιάραος παραμυθεῖσθαι τὴν 'Αρχεμόρου μητέρα δυσχεραί-
νουσαν ὅτι νήπιος ὢν ὁ παῖς καὶ ἄγαν ἄωρος ἐτελεύτησε.
□ *φησὶ γὰρ οὕτως* (Eurip. Hyps. fr. 757. Suppl. Eur. fr. 60, 90)

'ἔφυ μὲν οὐδεὶς ὅστις οὐ πονεῖ βροτῶν
20 *θάπτει τε τέκνα χἄτερα κτᾶται νέα,*
αὐτός τε θνήσκει· καὶ τάδ' ἄχθονται βροτοί |
111 *εἰς γῆν φέροντες γῆν; ἀναγκαίως δ' ἔχει*
□ *βίον θερίζειν ὥστε κάρπιμον στάχυν,*
καὶ τὸν μὲν εἶναι τὸν δὲ μή. τί ταῦτα δεῖ
25 *στένειν, ἅπερ δεῖ κατὰ φύσιν διεκπερᾶν;*
□ *δεινὸν γὰρ οὐδὲν τῶν ἀναγκαίων βροτοῖς.'*

---

26 versus in florilegio quo et hic scriptor et Clemens Al. Strom. IV 53 utebatur male cum antecedentibus coniunctus. solus adfertur p. 117 d

---

2 *οὕτως* om. *ΦΠ* 9 suppl. edd. 11 suppl. Mez. 13 *ἢ* om. *ΦΠ* 14 *βραδέως ΦΠ* *ἀπολωλεκότος* iidem 15 *παρ' αὐτοῦ τεύξεσθαι Π* 16 *ἀμφιάρεως Π* 20 *θάπτει τε* Eur. *θάπτει* D *καὶ θάπτει* Zυ *θ. δὲ ΦΠ* *καὶ ἕτερα* Stob. Clem. *χἄτερος Π* *χἄτερος αὖ* O 22 *φ. τὴν δὲ ἀναγκαίως ἔχει* (*ἔχειν* Φ) *Ω* corr. Grotius ex Cic. Tu. III 59

17. Καθόλου γὰρ χρὴ διανοεῖσθαι πάντα τινὰ καὶ πρὸς αὑτὸν καὶ πρὸς ἄλλον διεξιόντα μετὰ σπουδῆς ὡς οὐχ ὁ μακρότατος βίος ἄριστος ἀλλ' ὁ σπουδαιότατος. οὐδὲ γὰρ ὁ πλεῖστα κιθαρῳδήσας ἢ ῥητορεύσας ἢ κυβερνήσας ἀλλ' ὁ καλῶς ἐπαινεῖται. τὸ γὰρ καλὸν οὐκ ἐν μήκει χρόνου θετέον ἀλλ' ἐν B ἀρετῇ καὶ τῇ καιρίῳ συμμετρίᾳ· τοῦτο γὰρ εὔδαιμον καὶ θεο- 6 φιλὲς εἶναι νενόμισται. διὰ τοῦτο γοῦν τοὺς ὑπεροχωτάτους τῶν ἡρώων καὶ φύντας ἀπὸ θεῶν πρὸ γήρως ἐκλιπόντας τὸν βίον οἱ ποιηταὶ παρέδοσαν ἡμῖν· οὐδὲ γὰρ ἐκεῖνος

'ὃν περὶ κῆρι φίλει Ζεύς τ' αἰγίοχος καὶ Ἀπόλλων 10
παντοίην φιλότητ', [οὐδ'] ἵκετο γήραος οὐδόν' (o 245).

τὴν γὰρ εὐκαιρίαν μᾶλλον, οὐ τὴν εὐγηρίαν πανταχοῦ θεωροῦμεν πρωτεύουσαν. καὶ γὰρ φυτῶν ἄριστα τὰ πλείστας καρπῶν ἐν βραχεῖ φορὰς ποιούμενα, καὶ ζῴων ἀφ' ὧν ἐν οὐ πολλῷ χρόνῳ πολλὴν πρὸς τὸν βίον ὠφέλειαν ἔχομεν. τό τε C πολὺ δήπουθεν ἢ μικρὸν οὐδὲν διαφέρειν δοκεῖ πρὸς τὸν 16 ἄπειρον ἀφορῶσιν αἰῶνα. τὰ γὰρ χίλια καὶ τὰ μύρια κατὰ Σιμωνίδην ἔτη στιγμή τίς ἐστιν ἀόριστος, μᾶλλον δὲ μόριόν τι βραχύτατον στιγμῆς. ἐπεὶ καὶ τῶν ζῴων ἐκείνων, ἅπερ ἱστοροῦσι περὶ τὸν Πόντον γιγνόμενα τὴν ζωὴν ἔχειν ἡμερησίαν, 20 ἕωθεν μὲν γεννώμενα, μεσούσης δ' ἡμέρας ἀκμάζοντα, δείλης δὲ γηρῶντα καὶ τελειοῦντα τὸ ζῆν, οὐχὶ κἀκείνων εἴπερ ἦν ψυχή τις ἀνθρωπίνη καὶ λογισμός, ἑκάστοις ταὐτὰ δήπου γ' ἂν συνέπιπτεν, ὥστε τὰ πρὸ μεσούσης ἡμέρας ἐκλείποντα θρή- D

---

17 Semonidi Amorg. (cf. eius fr. 3) trib. Reitzenstein Epigr. u. Skol. p. 154² 19 Cic. Tu. I 94 al.

---

9 οὐδὲ γὰρ ἐκεῖνος] ὥσπερ κἀκεῖνον ΔυB 11 secl. Pat. οὐδῶ Ω ut Homeri nonnulli 12 πανταχῇ DB καθορῶμεν ΦΠ
13 ἄριστα φυτῶν Zυ πλεῖστον καρπὸν . . . φορᾶς ΦΠ
19 ἱστοροῦμεν Ω corr. Steph. 21 μεσούσης Pat. μέσου α²AEX μέσον Φα¹ μέσης O 22 τελειοῦνται ζωῇ ΦΠ ἦν εἴπερ ΦΠ trp. Pat. totum locum sic refingunt ΔυB: κἀκείνοις (κἀκεῖνα D) ἦν ἂν τὸ καθ' ἡμᾶς (καθ' ἡμᾶς om. B) πάθος τοῦτο (τ. om. Z), εἴπερ ψυχὴ—ἑκάστοις ἐνῆν, καὶ ταὐτὰ 24 τὰ νῦν πρὸ ΦΠ μεσούσης Pat. μέσου τῆς ΦΠ μέσης τῆς O

νους παρέχειν καὶ δάκρυα, τὰ δὲ διημερεύσαντα πάντως ἂν
εὐδαιμονίζεσθαι; μέτρον γὰρ τοῦ βίου τὸ καλόν, οὐ τὸ τοῦ
χρόνου μῆκος.

18. Ματαίους γὰρ καὶ πολλῆς εὐηθείας ἡγητέον εἶναι τὰς
5 τοιαύτας ἐκφωνήσεις 'ἀλλ' οὐκ ἔδει νέον ὄντα ἀναρπαγῆναι'.
τίς γὰρ ἂν εἴποι ὡς ἔδει; πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἐφ' ὧν ἄν τις
εἴποι ὡς 'οὐκ ἔδει πραχθῆναι' πέπρακται καὶ πράττεται καὶ
νῦν καὶ πραχθήσεται πολλάκις. οὐ γὰρ νομοθετήσοντες πάρ-
εσμεν εἰς τὸν βίον, ἀλλὰ πεισόμενοι τοῖς διατεταγμένοις ὑπὸ
10 τῶν τὰ ὅλα πρυτανευόντων θεῶν καὶ τοῖς τῆς εἱμαρμένης καὶ
προνοίας θεσμοῖς.

E 19. Τί δ'; οἱ πενθοῦντες τοὺς οὕτως ἀποθανόντας ἑαυτῶν
ἕνεκα πενθοῦσιν ἢ τῶν κατοιχομένων; εἰ μὲν οὖν αὑτῶν, ὅτι
τῆς ἀπὸ τῶν τεθνεώτων ἡδονῆς ἢ χρείας ἢ γηροβοσκίας ἐστε-
15 ρήθησαν, φίλαυτος ἡ τῆς λύπης πρόφασις· οὐ γὰρ ἐκείνους
ποθοῦντες ἀλλὰ τὰς ἀπ' αὐτῶν ὠφελείας φανήσονται. εἰ δὲ
τῶν τεθνεώτων ἕνεκα πενθοῦσιν, ἐπιστήσαντες ὅτι ἐν οὐδενὶ
κακῷ τυγχάνουσιν ὄντες, ἀπαλλαγήσονται τῆς λύπης, ἀρχαίῳ
καὶ σοφῷ πεισθέντες λόγῳ τῷ παραινοῦντι τὰ μὲν ἀγαθὰ
20 ποιεῖν ὡς μέγιστα, τὰ δὲ κακὰ συστέλλειν καὶ ταπεινοῦν. εἰ
F μὲν οὖν τὸ πένθος ἐστὶν ἀγαθόν, δεῖ ποιεῖν αὐτὸ ὡς πλεῖστον
καὶ μέγιστον· εἰ δ', ὥσπερ ἡ ἀλήθεια ἔχει, κακὸν αὐτὸ ὁμο-
λογοῦμεν εἶναι, συστέλλειν καὶ ποιεῖν ὡς ἐλάχιστον καὶ ἐξα-
λείφειν εἰς τὸ δυνατόν. ὡς δὲ τοῦτο ῥᾴδιον, καταφανὲς ἐκ τῆς
25 τοιαύτης παραμυθίας. φασὶ γάρ τινα τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων
112 εἰσιόντα πρὸς Ἀρσινόην τὴν βασίλισσαν | πενθοῦσαν τὸν υἱὸν
τοιούτῳ χρήσασθαι λόγῳ, φάμενον ὅτι καθ' ὃν χρόνον ὁ Ζεὺς

□ 27 Plut. 609 f ad Aesopum refert fabulam. cf. Sotionem ap. Stob. III p. 972, 7

---

5 ἁρπαγῆναι *Π* 6 ὡς D? om. O 8 νῦν καὶ] νῦν καὶ om. DvB καὶ om. Z πράττεται [καὶ] νῦν Wil. 10 καὶ om. *ΦΠ*
16 ποθοῦντες Zv πενθοῦντες O 18 post λύπης scriptoris ut vid. culpa conexus interruptus 22 κακὸν ὁμ. αὐτὸ εἶναι Z ὁμ. κακὸν αὐτὸ εἶναι v ὁμ. αὐτὸ κακὸν εἶναι *Π* αὐτὸ del. Wil.

ἔνεμε τοῖς δαίμοσι τὰς τιμάς, οὐκ ἔτυχε παρὸν τὸ Πένθος, ἤδη δὲ νενεμημένων ἦλθεν ὕστερον. τὸν οὖν Δία, ὡς ἠξίου καὶ αὐτῷ τιμὴν δοθῆναι, ἀποροῦντα διὰ τὸ ἤδη κατηναλῶσθαι πάσας τοῖς ἄλλοις, ταύτην αὐτῷ δοῦναι τὴν ἐπὶ τοῖς τελευτήσασι γιγνομένην, οἷον δάκρυα καὶ λύπας. ὥσπερ οὖν 5 τοὺς ἄλλους δαίμονας, ὑφ' ὧν τιμῶνται, τούτους ἀγαπᾶν, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὸ Πένθος. 'ἐὰν μὲν οὖν αὐτὸ ἀτιμάσῃς, ὦ γύναι, οὐ προσελεύσεταί σοι· ἐὰν δὲ τιμᾶται ὑπὸ σοῦ ἐπιμελῶς ταῖς δοθείσαις αὐτῷ τιμαῖς, λύπαις καὶ θρήνοις, ἀγα- B πήσει σε καὶ ἀεί τί σοι παρέξεται τοιοῦτον ἐφ' ᾧ τιμηθήσεται 10 συνεχῶς ὑπὸ σοῦ.' θαυμασίως δὴ φαίνεται τῷ λόγῳ πείσας οὗτος παρελέσθαι τῆς ἀνθρώπου τὸ πένθος καὶ τοὺς θρήνους.

20. Τὸ δ' ὅλον εἴποι τις ἂν πρὸς τὸν πενθοῦντα 'πότερα παύσῃ ποτὲ δυσφορῶν ἢ ἀεὶ δεῖν οἰήσῃ λυπεῖσθαι καὶ παρ' ὅλον τὸν βίον; εἰ μὲν γὰρ ἀεὶ μενεῖς ἐπὶ τῇ δυσπαθείᾳ ταύτῃ, 15 τελείαν ἀθλιότητα σεαυτῷ παρέξεις καὶ πικροτάτην κακοδαιμονίαν διὰ ψυχῆς ἀγέννειαν καὶ μαλακίαν· εἰ δὲ μεταθήσῃ ποτέ, τί οὐκ ἤδη μετατίθεσαι καὶ σεαυτὸν ἀνέλκεις ἐκ τῆς ἀτυχίας; οἷς γὰρ λόγοις τοῦ χρόνου προϊόντος χρησάμενος ἀπο- C λυθήσῃ, τούτοις νῦν προσσχὼν ἀπαλλάγηθι τῆς κακουχίας· 20 καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν σωματικῶν παθημάτων ἡ ταχίστη τῆς ἀπαλλαγῆς ὁδὸς ἀμείνων. ὃ οὖν μέλλεις τῷ χρόνῳ χαρίζεσθαι, τοῦτο τῷ λόγῳ χάρισαι καὶ τῇ παιδείᾳ, καὶ σεαυτὸν ἔκλυσαι τῶν κακῶν'.

21. ''Αλλ' οὐ γὰρ ἤλπιζον' φησί 'ταῦτα πείσεσθαι, οὐδὲ 25 προσεδόκων.' ἀλλ' ἐχρῆν σε προσδοκᾶν καὶ προκατακεκρικέναι τῶν ἀνθρωπείων τὴν ἀδηλότητα καὶ οὐδένειαν, καὶ οὐκ ἂν νῦν ἀπαράσκευος ὥσπερ ὑπὸ πολεμίων ἐξαίφνης ἐπελθόντων ἐλήφθης. καλῶς γὰρ ὁ παρὰ τῷ Εὐριπίδῃ Θησεὺς παρεσκευ- D

29 Galenus (V 418 K.) ex Posidonio. Cicero Tu. III 29 □

1 τοῖς δαίμοσι (δαιτύμοσι B) om. D 3 καταναλ. ΦΠ 7 οὖν om. ΦΠ 10 σε] τε ΦΠ παρέσται D 11 παρὰ σοῦ συνεχῶς Zv 13 ἂν om. Φ 26 χρὴ ΦΠ

ἄσθαι φαίνεται πρὸς τὰ τοιαῦτα· ἐκεῖνος γάρ φησιν (fr. 964)

☐ *'ἐγὼ δὲ παρὰ σοφοῦ τινος μαθὼν*
εἰς φροντίδας νοῦν συμφοράς τ' ἐβαλλόμην,
φυγάς τ' ἐμαυτῷ προστιθεὶς πάτρας ἐμῆς
5 *θανάτους τ' ἀώρους καὶ κακῶν ἄλλας ὁδούς,*
ἵν' εἴ τι πάσχοιμ' ὧν ἐδόξαζον φρενί,
μή μοι νεῶρες προσπεσὸν μᾶλλον δάκῃ'.

οἱ δ' ἀγεννέστεροι καὶ ἀνασκήτως διακείμενοι οὐδ' ἀναστροφὴν ἐνίοτε λαμβάνουσι πρὸς τὸ βουλεύεσθαί τι τῶν εὐσχη-
E *μόνων καὶ συμφερόντων, ἀλλ' ἐκτρέπονται πρὸς τὰς ἐσχάτας*
11 *ταλαιπωρίας, τὸ μηδὲν αἴτιον σῶμα τιμωρούμενοι καὶ τὰ μὴ*
☐ *νοσοῦντα κατὰ τὸν Ἀχαιὸν* (Tr. Gr. p. 757) *συναλγεῖν ἀναγκάζοντες.*

22. *Διὸ καὶ πάνυ καλῶς ὁ Πλάτων* (Rep. 604 b) *ἔοικε παρ-*
15 *αινεῖν 'ἐν ταῖς' τοιαύταις 'συμφοραῖς ἡσυχίαν ἔχειν, ὡς οὔτε δήλου ὄντος τοῦ κακοῦ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ, οὔτ' εἰς τὸ πρόσθεν οὐδὲν προβαῖνον τῷ χαλεπῶς φέροντι· ἐμποδὼν γὰρ γί-*
☐ *γνεσθαι τὸ λυπεῖσθαι τῷ βουλεύεσθαι περὶ τὸ γεγονὸς καὶ ὥσπερ ἐν πτώσει κύβων πρὸς τὰ πεπτωκότα τίθεσθαι τὰ ἑαυ-*
20 *τοῦ πράγματα, ὅπῃ ⟨ὁ⟩ λόγος αἱρεῖ βέλτιστ' ἔχειν. οὐ δεῖν*
F *οὖν προσπταίσαντας καθάπερ παῖδας ἐχομένους τοῦ πληγέντος βοᾶν, ἀλλ' ἐθίζειν τὴν ψυχὴν ὅτι τάχιστα γίγνεσθαι περὶ τὸ ἰᾶσθαί τε καὶ ἐπανορθοῦν τὸ πεσόν τε καὶ νοσῆσαν, ἰατρικῇ θρηνῳδίαν ἀφανίζοντας.'*

☐ 25 *Τὸν τῶν Λυκίων νομοθέτην φασὶ προστάξαι τοῖς αὑτοῦ*

---

25 cf. Val. Max. II 6, 13

2—8 om. B spatio relicto 3 *εἰς φρ.—ἐβαλλ.* Galenus *φροντίδας εἰς συμφορὰς ἐβ.* *Ω* 7 *νεῶρες* Musgrave *νεαρὲς* *Π* (*νεαραῖς* Galen.) *νεαρὸν* O 9 *βουλεύσασθαι* Dvb 11 *τιμ.*] *πηρούμενοι* XΠ *τειρόμενοι*? 15 *ἄγειν* (cum Plat.) cod. Berol. 16 *τοῦ κ.—ἀγαθοῦ* om. *Φα*[1] 17 *ἐκποδὼν* libri pr. DB 18 *τὸ γεγονὸς* *ΦΠ* (cum Plat.) *τοῦ γεγονότος* O 19 *ἑαυτῶν* *Φα*[1] 20 *ὁ* Plato *ἂν ἔχειν* Plato 23 *τὸ νοσῆσαν* *Δ*vB 24 *θρηνῳδίᾳ* *ΦΠ*

πολίταις, ἐπὰν πενθῶσι, γυναικείαν ἠμφιεσμένους ἐσθῆτα
πενθεῖν, ἐμφαίνειν βουληθέντα ὅτι γυναικῶδες τὸ πάθος ἐστὶ |
καὶ οὐχ ἁρμόττον ἀνδράσι κοσμίοις καὶ παιδείας ἐλευθερίου 113
μεταπεποιημένοις. θῆλυ γὰρ ὄντως καὶ ἀσθενὲς καὶ ἀγεννὲς
τὸ πενθεῖν· γυναῖκες γὰρ ἀνδρῶν εἰσι φιλοπενθέστεραι καὶ οἱ 5
βάρβαροι τῶν Ἑλλήνων καὶ οἱ χείρους ἄνδρες τῶν ἀμεινόνων,
καὶ αὐτῶν δὲ τῶν βαρβάρων οὐχ οἱ γενναιότατοι, Κελτοὶ καὶ
Γαλάται καὶ πάντες οἱ φρονήματος ἀνδρειοτέρου πεφυκότες
ἔμπλεοι, μᾶλλον δ', εἴπερ ἄρα, Αἰγύπτιοί τε καὶ Σύροι καὶ
Λυδοὶ καὶ πάντες ὅσοι τούτοις παραπλήσιοι. τούτων γὰρ τοὺς 10
μὲν εἰς βόθρους τινὰς καταδύντας ἱστοροῦσιν ἐπὶ πλείους
ἡμέρας μένειν, μηδὲ τὸ τοῦ ἡλίου φῶς ὁρᾶν βουλομένους, B
ἐπειδὴ καὶ ὁ τετελευτηκὼς ἀπεστέρηται τούτου. Ἴων γοῦν ὁ
τραγικὸς ποιητής, οὐκ ἀνήκοος ὢν τῆς τούτων εὐηθείας, πε-
ποίηκέ τινα λέγουσαν (fr. 54) 15

> 'ἐξῆλθον †οἱ μωνῆται καί τ' ἡμῶν† τροφός
> παίδων, βόθρους λιποῦσα πενθητηρίους'.

τινὲς δὲ τῶν βαρβάρων καὶ μέρη τοῦ σώματος ἀποτέμνουσι,
ῥῖνας καὶ ὦτα καὶ τὸ ἄλλο σῶμα καταικίζοντες, δοκοῦντές τι
χαρίζεσθαι τοῖς τετελευτηκόσιν ἀπαρτώμενοι τῆς κατὰ φύσιν 20
ἐν τοῖς τοιούτοις μετριοπαθείας.

23. Ἀλλὰ νὴ Δία τινὲς ὑποτυγχάνοντες οὐκ ἐπὶ παντὶ θα-
νάτῳ τὰ πένθη δεῖν οἴονται γίγνεσθαι, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ἀώροις,
διὰ τὸ μηδενὸς τετυχηκέναι τῶν ἐν τῷ βίῳ νενομισμένων ἀγα- C
θῶν, οἷον γάμου παιδείας τελειότητος πολιτείας ἀρχῶν (ταῦτα 25
γὰρ εἶναι τὰ λυποῦντα μάλιστα τοὺς ἐπὶ τοῖς ἀώροις ἀτυχοῦν-
τας, διὰ τὸ ἀφῃρῆσθαι πρὸ τοῦ δέοντος τῆς ἐλπίδος), ἀγνο-

---

1 ἠμφιεσαμένους υ ἀμφιεσαμ. DB 2 ἐστι om. DB 3 ἐλευθέρου Ω corr. Hertlin 5 φιλοπ. εἰσι Zυ 6 'καὶ οἱ χ.—ἀμεινόνων [καὶ] melius ante καὶ οἱ βάρβαροι locum haberent' Po.
9 ἔμπλεω ΠZB 12 μένειν] πενθεῖν ci. Kaibel 13 καὶ om. DB οὖν ΦΠ 16 sic (vel μονῆται) Φ (τ' om. g). ἡμωνῆται καὶ τοὺς ἡμῶν Πυ ἡμῶν καὶ τα ἥμ (sic) D ἡμῶν καὶ τὰ ἡμῶν Z ὑμῶν ἱκέτις ἡβώντων B ἡ μόνη τε καὶ τλήμων Jacobs ὑμῖν τλημόνων τλήμων tempt. Po. 19 τι] τινας D
26 [εἶναι] Wil.

οῦντες ὅτι ὁ ἄωρος θάνατος ὡς πρὸς τὴν τῶν ἀνθρώπων φύ-
σιν οὐδὲν διαφέρει. καθάπερ γὰρ τῆς εἰς κοινὴν πατρίδα πο-
ρείας προκειμένης πᾶσιν ἀναγκαίας καὶ ἀπαραιτήτου οἱ μὲν
προπορεύονται οἱ δ' ἐπακολουθοῦσι, πάντες δ' ἐπὶ τὸ αὐτὸ
5 *ἔρχονται, τὸν αὐτὸν τρόπον οἱ τὴν εἰς τὸ χρεὼν πορευόμενοι*
D *οὐδὲν πλέον ἔχοντες τυγχάνουσι [οἱ] βραδύτερον ἀφικνούμενοι*
τῶν θᾶττον παραγιγνομένων. εἴ γε μὴν ὁ ἄωρος θάνατος κα-
κόν ἐστιν, ἀωρότατος ἂν εἴη ὁ τῶν νηπίων παίδων καὶ ἔτι
μᾶλλον ὁ τῶν ἄρτι γεγονότων. ἀλλὰ τοὺς τούτων θανάτους
10 *ῥᾳδίως φέρομεν καὶ εὐθύμως, τὸν δὲ τῶν ἤδη προβεβηκό-*
των δυσχερῶς καὶ πενθητικῶς διὰ τὸν ἐκ τῶν ματαίων ἐλπί-
δων ἀναπλασμόν, ἤδη νομιζόντων ἡμῶν βεβαίαν ἔχειν τὴν
τῶν τηλικούτων διαμονήν· εἰ δὴ ὁ τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων
χρόνος εἰκοσαέτης ἦν, τὸν πεντεκαίδεκα ἐτῶν γενόμενον ἐνο-
15 *μίζομεν ἂν μηκέτ' ἄωρον τελευτᾶν ἀλλ' ἤδη μέτρον ἡλικίας*
E *ἔχοντα ἱκανόν· τὸν δὲ τὴν τῶν εἴκοσιν ἐτῶν προθεσμίαν ἐκ-*
πληρώσαντα ἢ τὸν ἐγγὺς γενόμενον τοῦ τῶν εἴκοσιν ἐτῶν ἀρι-
θμοῦ πάντως ἂν ἐμακαρίζομεν ὡς εὐδαιμονέστατον καὶ τε-
λειότατον διαπεράσαντα βίον. εἰ δὲ διακοσίων ἐτῶν ἦν, τὸν
20 *ἑκατὸν ἐτῶν τελευτήσαντα πάντως ἂν ἄωρον νομίζοντες εἶναι*
πρὸς ὀδυρμοὺς καὶ θρήνους ἐτραπόμεθα.

---

1 *ὁ* Z om. 0 4 *πορεύονται* DB 5 *οἱ τὴν — ποιούμενοι* *ΦΠ*B *τῶν — ὁδευόντων* *Δ*v *οἱ τὴν — πορευόμενοι* Wil. Patonium secutus qui ipse *ποιούμενοι* fort. tenendum esse indicat (sc. *τ. πορείαν*) 6 del. Pat. 7 *περαινόμενον* B 8 *ἀωρότερος* *Π*v *παίδων καὶ νηπιών* v *παίδων καὶ τῶν νηπίων* Z *νηπίων καὶ παίδων* DB 10 *τοὺς δὲ* *Δ*vB 11 *πενθικῶς* *Π* *τὸν*] *τῶν* D *τῶν μ.*] *τῶν* om. *Δ*v 13 *δή*] *δὲ* DvB ft. rectius 14 *εἰκοσαέτης ἦν*] *εἰκὸς δὴ* (*δὲ* *Π*) *ΦΠ* *τὸν πεντεκαίδεκα ἐτῶν* Pat. *τὸν πεντεκαίδεκα ἔτη* *Δ*vB *τὸν τῶν* (i. e. *τὸν* ⟨*ιε ἐ*⟩*τῶν*) *ΦΠ* *γενομένων* *ΦΠ* 15 *ἂν* om. *ΦΠ* *εἰ δὲ ὁ τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων χρόνος εἴκοσιν ἐτῶν ὁ μέγιστος ὥριστο, τὸν δέκα ἐτῶν ἀπογινόμενον ἐνομίζομεν ἂν* vel in mg. (praemissis *οὕτως οἶμαι δεῖν γράφεσθαι* αA al. *ὁ κύριος Μάξιμος ὁ Πλανούδης οἴεται δεῖν γράφεσθαι* E) vel in textu exh. codd. *Π*.; cf. Treu, Progr. Waldenburg 1877, 10 sqq. Wegehaupt, Philol. 1914, 247 et Praefat. IX sq. 16 *τὴν* om. *ΦΠ* *εἴκ.*] *εἰκοστῶν* *Φ*α[1] 17 *γινόμενον* *Π* (pr. Xn) *ἀριθμοῦ ἐτῶν* Z 19 *διακοσίων*] *σ'* D *ἦν τὸν*] *ἤγουν* *Φ*

24. *Δῆλον οὖν ὅτι καὶ ὁ λεγόμενος ἄωρος θάνατος εὐπαραμύθητός ἐστι διά τε ταῦτα καὶ τὰ προειρημένα ἐν τοῖς ἔμπροσθεν. "μεῖον" γὰρ ὄντως "ἐδάκρυσεν Τρωίλος ἢ Πρίαμος", ⟨καὶ⟩ οὗτος, εἰ προετελεύτησεν ἔτι ἀκμαζούσης αὐτῷ τῆς βασιλείας καὶ τῆς τοσαύτης τύχης, ἧσ⟨σον ἂν⟩ἐθρήνει.* F
οἷα γοῦν πρὸς τὸν ἑαυτοῦ διελέχθη υἱὸν Ἕκτορα, παραινῶν 6
ἀποχωρεῖν ἀπὸ τῆς πρὸς τὸν Ἀχιλλέα μάχης, ἐν οἷς φησιν (*X* 56)

"ἀλλ' εἰσέρχεο τεῖχος, ἐμὸν τέκος, ὄφρα σαώσῃς
Τρῶας καὶ Τρωάς, μηδὲ μέγα κῦδος ὀρέξῃς
Πηλείδῃ, αὐτὸς δὲ φίλης αἰῶνος ἀμερθῇς. 10
πρὸς δ' ἐμὲ τὸν δύστηνον ἔτι φρονέοντ' ἐλέησον, **114**
δύσμορον, ὅν ῥα πατὴρ Κρονίδης ἐπὶ γήραος οὐδῷ
αἴσῃ ἐν ἀργαλέῃ φθίσει, κακὰ πόλλ' ἐπιδόντα,
υἷάς τ' ὀλλυμένους, ἑλκηθείσας τε θύγατρας,
καὶ θαλάμους κεραϊζομένους, καὶ νήπια τέκνα 15
βαλλόμενα προτὶ γαίῃ, ἐν αἰνῇ δηιοτῆτι,
αὐτὸν δ' ἂν πύματόν με κύνες πρώτῃσι θύρῃσι
ὠμησταὶ ἐρύουσιν, ἐπεί κέ τις ὀξέι χαλκῷ
τύψας ἠὲ βαλὼν ῥεθέων ἐκ θυμὸν ἕληται.
ἀλλ' ὅτε δὴ πολιόν τε κάρη πολιόν τε γένειον B
αἰδῶ τ' αἰσχύνωσι κύνες κταμένοιο γέροντος, 21
τοῦτο δὴ οἴκτιστον πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσιν'.
ἦ ῥ' ὁ γέρων· πολιὰς δ' ἄρ' ἀνὰ τρίχας ἕλκετο χερσί,
τίλλων ἐκ κεφαλῆς, οὐδ' Ἕκτορι θυμὸν ἔπειθε.'

---

8 Callimachus (fr. 363) ap. Cic. Tu. I 93

---

1 *θάνατος ἄωρος Π* 3 *τρωίλος ἐδάκρυσεν Zυ* 4 *καὶ οὗτος* Pat. *οὗτος ΦΠ αὐτὸς* 0 ⟨*καὶ Πρίαμος*⟩ *αὐτὸς* Madv. *ἔτ' ἀκμ. Δ ἐπ' ἀκμ.* vel *ἐπακμ.* 0 *αὐτοῦ ΠΒ* 5 *ἧσσον ἂν* Madv. *ἧς ΠΦ ἦν* 0 6 *γοῦν*] *οὖν* Z om. *ΦΠ ἦν ἐθρήνει, ὅτε* [*γοῦν*] *πρὸς* Wil. quo recepto in v. 4 vel ⟨*οὗτος δ' ἂν*⟩ *αὐτὸς* (Po.) vel ⟨*κἂν Πρίαμος*⟩ *αὐτὸς* (Bern.) scrib. 7 *ἀναχωρεῖν* DB 12 *ὀλοῷ ἐπὶ Δυ* (cf. *Ω* 487) 14 *ἑλκυσθείσας ΦΠ* 16 *προτὶ ΦΠ ποτὶ* 0 post *δηιοτῆτι* v. 65 a scriptore omissum (*ἑλκομένας τε νυοὺς ὀλοῇς ὑπὸ χερσὶν Ἀχαιῶν*) hab. B omissis verbis *τε νυοὺς ὀλοῇς* (spatio relicto) 18 *ἐρύουσιν* B *ἐρύωσιν ΦΠ ἐρύσωσιν Δυ ἐπὴν Δυ* 19 post *ἕληται* v. 69—73 a scriptore omissos suppl. B 22 *πέλει Φα*[1] 23 *πολιὰς δ' ἄρ' ἀνὰ*] *πολλὰς δ' ἀνὰ* B *πολιὰς δὲ Δυ πολλὰς δὲ ΦΠ*

παμπόλλων οὖν παραδειγμάτων περὶ τούτων ὄντων ἐννοήθητι τὸν θάνατον οὐκ ὀλίγους ἀπαλλάττειν μεγάλων καὶ χαλεπῶν κακῶν, ὧν, εἰ ἐπεβίωσαν, πάντως ἂν ἐπειράθησαν. ἃ φειδόμενος τῆς τοῦ λόγου συμμετρίας παρέλιπον, ἀρκεσθεὶς τοῖς C *εἰρημένοις πρὸς τὸ μὴ δεῖν πέρα τοῦ φυσικοῦ καὶ μετρίου* 6 *πρὸς ἄπρακτα πένθη καὶ θρήνους ἀγεννεῖς ἐκτρέπεσθαι.*

25. *Τὸ γὰρ μὴ δι' αὑτὸν κακῶς πράττειν ὁ μὲν Κράντωρ φησὶν οὐ μικρὸν εἶναι κούφισμα πρὸς τὰς τύχας, ἐγὼ δ' ἂν εἴποιμι φάρμακον ἀλυπίας εἶναι μέγιστον· τὸ δὲ φιλεῖν τὸν* 10 *μεταλλάξαντα καὶ στέργειν οὐκ ἐν τῷ λυπεῖν ἑαυτούς ἐστιν, ἀλλ' ἐν τῷ τὸν ἀγαπώμενον ὠφελεῖν· ὠφέλεια δ' ἐστὶ τοῖς ἀφῃρημένοις ἡ διὰ τῆς ἀγαθῆς μνήμης τιμή. οὐδεὶς γὰρ ἀγαθὸς ἄξιος θρήνων ἀλλ' ὕμνων καὶ παιάνων, οὐδὲ πένθους ἀλλὰ μνήμης εὐκλεοῦς, οὐδὲ δακρύων ἐπωδύνων ἀλλ' ἐτείων* D *ἀπαρχῶν, εἴ γ' ὁ μετηλλαχὼς θειότερόν τινα βίον μετείληφεν,* 16 *ἀπαλλαγεὶς τῆς τοῦ σώματος λατρείας καὶ τῶν ἀτρύτων ἕνεκα τούτου φροντίδων τε καὶ συμφορῶν, ἃς ἀνάγκη τοὺς εἰληχότας τὸν θνητὸν βίον ὑπομένειν, ἕως ἂν ἐκπλήσωσι τὸν ἐπικλωσθέντα τῆς ζωῆς †βίον, ὃν ἔδωκεν ἡμῖν ἡ φύσις οὐκ εἰς* 20 *ἅπαντα τὸν χρόνον, ἀλλὰ καθ' ἕκαστον ἀπένειμε τὸν μερισθέντα κατὰ τοὺς τῆς εἱμαρμένης νόμους.*

26. *Διὸ τοὺς εὖ φρονοῦντας ἐπὶ τοῖς ἀποθνήσκουσιν οὐ χρὴ πέρα τοῦ φυσικοῦ καὶ μετρίου τῆς περὶ τὴν τύχην λύπης εἰς ἄπρακτα καὶ βαρβαρικὰ πένθη παρεκτρέπεσθαι καὶ τοῦθ'* E *ὅπερ πολλοῖς ἤδη συνέβη περιμένειν, ὥστε πρὶν ἀπώσασθαι* 26 *τὰ πένθη κακουχουμένους τελευτῆσαι τὸν βίον καὶ ἐν τοῖς*

---

7 cf. cap. 19 init.

---

1 *παμπόλλων οὖν* Pat. *παμπόλλων* ΦΠ *ὄντων οὖν σοι παμπ.* ΔυΒ *περὶ τούτων* om. Z *τοῦτον* Φα[1] *τούτου* α[2] *ὄντων* α[2]AEX om. O 2 *τὸν* om. Π 5 *πέραν* Π 7 *τὸ γὰρ μὴ*] *τὸ μὲν γὰρ* Φα[1] 9 *μέγιστον εἶναι* Π 13 *παιάνων* van Lennep. *ἐπαίνων* 14 *ἐτείων* Toupius *ἀστείων* (def. Wil.) 16 *ἕνεκα τούτου* B *ἕνεκα τούτων* ΦΠ *τούτων* Δυ 19 *μίτον* Hch. *κλῆρον* Pat. 23 *καὶ* om. D (*μέτρου* m. 2) *ψυχὴν* Ω corr. Wy.

πενθίμοις τῆς κακοδαίμονος ταφῆς μεταλαβεῖν, ἅμα τῶν τε ἀνιαρῶν καὶ τῶν ἐκ τῆς ἀλογιστίας κακῶν συγκηδευομένων αὐτοῖς, ὥστ' ἐπιφθέγξασθαι τὸ Ὁμηρικόν

'μυρομένοισι δὲ τοῖσι μέλας ἐπὶ ἕσπερος ἦλθε'
(∼ Ψ 109. α 423. σ 306). 5

διὸ καὶ πολλάκις αὐτοῖς προσδιαλέγεσθαι χρή 'τί δέ; παυσόμεθά ποτε λυπούμενοι ἢ ἀκαταπαύστῳ συμφορᾷ συνεσόμεθα μέχρι παντὸς τοῦ βίου;' τὸ γὰρ δὴ ἀτελεύτητόν τι νομίζειν τὸ πένθος ἀνοίας ἐστὶν ἐσχάτης, καίτοι γ' ὁρῶντας ὡς καὶ οἱ F βαρυλυπότατοι καὶ πολυπενθέστατοι πραότατοι γίγνονται πολ- 10 λάκις ὑπὸ τοῦ χρόνου, καὶ ἐν οἷς ἐδυσχέραινον σφόδρα μνήμασιν ἀνοιμώζοντες καὶ στερνοτυπούμενοι, λαμπρὰς εὐωχίας συνίστανται μετὰ μουσουργῶν καὶ τῆς ἄλλης διαχύσεως. μεμηνότος οὖν ἐστι τὸ οὕτως ὑπολαμβάνειν παράμονον ἕξειν τὸ 14 πένθος. | ἀλλ' εἰ λογίζοινθ' ὅτι παύσεταί τινος γενομένου, 115 προσαναλογίσαιντ' ἂν 'χρόνου δηλαδὴ τί ποιήσαντος;' τὸ μὲν γὰρ γεγενημένον οὐδ' ἐκείνῳ δυνατόν ἐστι ποιεῖν ἀγένητον. οὐκοῦν τὸ νῦν παρ' ἐλπίδα συμβεβηκὸς καὶ παρὰ τὴν ἡμετέραν δόξαν ἔδειξεν [τὸ] εἰωθὸς περὶ πολλοὺς γίγνεσθαι δι' αὐτῶν τῶν ἔργων. τί οὖν; ἆρά γ' ἡμεῖς τοῦτο διὰ τοῦ λόγου 20 μαθεῖν οὐ δυνάμεθα οὐδ' ἐπιλογίσασθαι, διότι 'πλείη μὲν γαῖα κακῶν πλείη δὲ θάλασσα' (Hes. OD 101) καὶ

'τοιάδε ⟨τοι⟩ θνητοῖσι κακῶν κακά, ἀμφί τε κῆρες
εἰλεῦνται, κενεὴ δ' εἴσδυσις οὐδ' ἀθέρι';

(27.) πολλοῖς γὰρ καὶ σοφοῖς ἀνδράσιν, ὥς φησι Κράν- B τωρ, οὐ νῦν ἀλλὰ πάλαι κέκλανσται τἀνθρώπινα, τιμωρίαν 26

1 μεταλαμβάνειν ΦΠΒ 2 ἀνδρῶν Π ἀναγκαίων ci. Wy. ⟨ἀναγκαίως⟩ ἀνιαρῶν Po. 4 τούτοις ΦΠΒ 6 δαὶ gZ δὴ p 8 τὸ μὲν γὰρ ΦΠ τι om. Δυ 9 πάθος ΦΠ 10 πολυπ.] βαρυπενθέστατοι ΦΠΒ πολλάκις γίγνονται Zυ 15 γινομένου Dυ 16 προσαναλγήσαιντ' ἂν (προαναγησίαν B) libri pr. Π χρόνον ΦΠ τί Orelli τι 17 οὐδ' ἐκεῖνο Φα[1] οὐδὲ θεῷ ΔυΒ ποιῆσαι Dυ 19 τὸ secl. Madv. 21 διότι ΦΠ ὅτι O cf. p. 243, 8 23 τὰ τοιάδε ΔυΒ 23. 24 distichon refecit Wil. τοι addens, κακὰ κακῶν (Ω) et αἰθέρι (Ω) corrigens 24 εἰλοῦνται Zυ 25 καὶ — Κράντωρ] ὥς φησι Κράντωρ σοφοῖς ἀνδράσι Π 26 κέκλανται ΦΠ

ἡγουμένοις εἶναι τὸν βίον καὶ ἀρχὴν τὸ γενέσθαι ἀνθρώπῳ
συμφορᾶς τῆς μεγίστης· τοῦτο δέ φησιν Ἀριστοτέλης καὶ τὸν
Σειληνὸν συλληφθέντα τῷ Μίδᾳ ἀποφήνασθαι. βέλτιον δ'
αὐτὰς τὰς τοῦ φιλοσόφου λέξεις παραθέσθαι. φησὶ δὴ ἐν
5 τῷ Εὐδήμῳ ἐπιγραφομένῳ ἢ Περὶ ψυχῆς ταυτί (fr. 44)· 'δι-
όπερ, ὦ κράτιστε πάντων καὶ μακαριστότατε, πρὸς τῷ μακα-
ρίους καὶ εὐδαίμονας εἶναι τοὺς τετελευτηκότας νομίζειν καὶ
τὸ ψεύσασθαί τι κατ' αὐτῶν καὶ τὸ βλασφημεῖν οὐχ ὅσιον ὡς
C κατὰ βελτιόνων ἡγούμεθα καὶ κρειττόνων ἤδη γεγονότων. καὶ
10 ταῦθ' οὕτως ἀρχαῖα καὶ παλαιὰ διατελεῖ νενομισμένα παρ'
ἡμῖν, ὥστε τὸ παράπαν οὐδεὶς οἶδεν οὔτε τοῦ χρόνου τὴν ἀρ-
χὴν οὔτε τὸν θέντα πρῶτον, ἀλλὰ τὸν ἄπειρον αἰῶνα τυγχάνει
διὰ τέλους οὕτω νενομισμένα. πρὸς δὲ δὴ τούτοις διὰ στόμα-
τος ὃν τοῖς ἀνθρώποις ὁρᾷς ὡς ἐκ πολλῶν ἐτῶν [παλαιοῦ
15 χρόνου] περιφέρεται θρυλούμενον —' 'τί τοῦτ';' ἔφη. κἀκεῖνος
ὑπολαβὼν 'ὡς ἄρα μὴ γίνεσθαι μέν' ἔφη 'ἄριστον πάντων,
τὸ δὲ τεθνάναι τοῦ ζῆν ἐστι κρεῖττον. καὶ πολλοῖς οὕτω παρὰ
τοῦ δαιμονίου μεμαρτύρηται. τοῦτο μὲν ἐκείνῳ τῷ Μίδᾳ λέ-
D γουσι δήπου μετὰ τὴν θήραν ὡς ἔλαβε τὸν Σειληνὸν διερω-
20 τῶντι καὶ πυνθανομένῳ τί ποτ' ἐστὶ τὸ βέλτιστον τοῖς ἀνθρώ-
ποις καὶ τί τὸ πάντων αἱρετώτατον, τὸ μὲν πρῶτον οὐδὲν
ἐθέλειν εἰπεῖν ἀλλὰ σιωπᾶν ἀρρήκτως· ἐπειδὴ δέ ποτε μόλις

18 sqq. Cic. Tu. I 114. ap. Aristotelem alia narratiuncula sequebatur, cf. τοῦτο μέν.

1 ἀνθρώπῳ van Lennep. ἀνθρώπου ΦΠ ἄνθρωπον O 2 συμφορᾶς τῆς μεγίστης (Hertlinii) B συμφορὰν τὴν μεγίστην O 4 δὴ] γάρ p 6 μακαρίστατε DB πρὸς D καὶ πρὸς O 7 καὶ ante εὐδ. om. Φα[1]B νομίζειν Steph. νομίζομεν 6. 7 καὶ πρὸς τῷ μακ. εὐδ. . . . νομίζομεν Pat. 10 διατελεῖν ὠνειδισμένα ΦΠ διατελεῖ ἐνῳκισμένα ci. Pat. διατελεῖ νενομισμένα (διατελεῖ νενομισμένα παρ' ἡμῖν Wil.) post αἰῶνα (12) deletis verbis τυγχάνουσι — οὕτω νενομισμένα (ut varia lectione) trp. Sauppe (Emend. Plutarcheae, Index schol. Gotting. 1883/84 p. 6) Wil., sed in hoc scriptore repetitio ft. toleranda 12 τυγχάνουσι Ω 13 δὲ om. Π 14 ὃν Halm ἐν Ω (def. Pat.) παλαιοῦ χρόνου om. D? 15 aposiopesin indic. Po. 16 ἔφην Π 20 βέλτιον Ω corr. Mez. 22 ἀρρήκτως Re. ἀρρήτως Ω def. Vahlen opp. II 207

πᾶσαν μηχανὴν μηχανώμενος προσηγάγετο φθέγξασθαί τι πρὸς αὐτόν, οὕτως ἀναγκαζόμενον εἰπεῖν 'δαίμονος ἐπιπόνου □ *καὶ τύχης χαλεπῆς ἐφήμερον σπέρμα, τί με βιάζεσθε λέγειν ἃ ὑμῖν ἄρειον μὴ γνῶναι; μετ' ἀγνοίας γὰρ τῶν οἰκείων κακῶν ἀλυπότατος ὁ βίος. ἀνθρώποις δὲ πάμπαν οὐκ ἔστι γενέσθαι* 5 *τὸ πάντων ἄριστον οὐδὲ μετασχεῖν τῆς τοῦ βελτίονος φύσεως·* E *ἄριστον γὰρ πᾶσι καὶ πάσαις τὸ μὴ γενέσθαι. τὸ μέντοι μετὰ* □ □ *τοῦτο καὶ τὸ πρῶτον τῶν ἀνθρώποις ἀνυστῶν, δεύτερον δέ, τὸ* □ *γενομένους ἀποθανεῖν ὡς τάχιστα.' δῆλον οὖν ⟨ὅτι⟩ ὡς οὔσης κρείττονος τῆς ἐν τῷ τεθνάναι διαγωγῆς ἢ τῆς ἐν τῷ ζῆν, οὕτως* 10 *ἀπεφήνατο. μυρία δ' ἐπὶ μυρίοις ἄν τις ἔχοι τοιαῦτα παρατίθεσθαι πρὸς ταὐτὸ κεφάλαιον· ἀλλ' οὐκ ἀναγκαῖον μακρηγορεῖν.*

28. *Οὐ χρὴ οὖν τοὺς ἀποθνήσκοντας νέους θρηνεῖν ὅτι τῶν ἐν τῷ μακρῷ βίῳ νομιζομένων ἀγαθῶν ἀπεστέρηνται· τοῦτο γὰρ ἄδηλον, ὡς πολλάκις εἴπομεν, εἴτ' ἀγαθῶν ἀπεστερημένοι τυγχάνουσιν εἴτε κακῶν·* 15 *πολλῷ γὰρ πλείονα τὰ κακά·* F *καὶ τὰ μὲν μόγις καὶ διὰ πολλῶν φροντίδων κτώμεθα, τὰ δὲ κακὰ πάνυ ῥᾳδίως· στρογγύλα γὰρ εἶναί φασι ταῦτα καὶ συνεχῆ καὶ πρὸς ἄλληλα φερόμενα κατὰ πολλὰς αἰτίας, τὰ δ' ἀγαθὰ διεχῆ τε καὶ δυσκόλως συνερχόμενα πρὸς αὐτοῖς τοῦ* 20 *βίου τοῖς τέρμασιν.*

*Ἐπιλελησμένοις οὖν ἐοίκαμεν ***· οὐ γὰρ μόνον, ὥς φησιν* 116 *Εὐριπίδης, 'τὰ χρήματα' οὐκ 'ἴδια κέκτηνται βροτοί', ἀλλ'* □ *ἁπλῶς τῶν ἀνθρωπίνων οὐδέν. διὸ καὶ ἐπὶ πάντων λέγειν χρή* (Eur. Phoen. 556) 25

> *'τὰ τῶν θεῶν ἔχοντες ἐπιμελούμεθα.*
> *ὅταν δὲ χρῄζωσ', αὔτ' ἀφαιροῦνται πάλιν.'*

---

19 quis?

---

2 *ἀναγκαζόμενον* B *-ος* O 3 *ἃ μὴ ὑμῖν* (*ἡμῖν* *Φα*[1]) *ἄρειον γνῶναι* *ΦΠ* 6 *μεταπεσεῖν* (et *οὐκ ἐστι*) Po. *βελτίστου* *Δυ*B 8 *τὸ* post *καὶ* om. D *ἀνθρώπῳ* (*-οις* Wil. propter hiatum) *ἀνυστῶν* Re. *ἄλλων ἀνυστόν* 9 suppl. Re. 11 *τοιαῦτα* om. *Π* 18 *φασι* om. DB 21 *τοῖς* om. *ΦΠ* 22 *οὐ γὰρ*] *ὅτι οὐ* D*υ* lac. (vel corruptelam) stat. Pat. cf. 240, 12; addubit. Wil. 24 *χρὴ λέγειν* *Π* 26 *δ' ἔχοντες* D*υ*B Eur.

οὐ δεῖ οὖν δυσφορεῖν, ἐὰν ἃ ἔχρησαν ἡμῖν πρὸς ὀλίγον, ταῦτ' ἀπαιτῶσιν· οὐδὲ γὰρ οἱ τραπεζῖται, καθάπερ εἰώθαμεν λέγειν πολλάκις, ἀπαιτούμενοι τὰ θέματα δυσχεραίνουσιν ἐπὶ τῇ ἀποδόσει, ἐάνπερ εὐγνωμονῶσι. πρὸς γὰρ τοὺς οὐκ εὐμαρῶς 5 ἀποδιδόντας εἰκότως ἄν τις εἴποι 'ἐπελάθου ὅτι ταῦτ' ἔλαβες ἐπὶ τῷ ἀποδοῦναι;' τοῦτο δὴ τοῖς θνητοῖς ἅπασι συμβέβηκεν. B ἔχομεν γὰρ τὸ ζῆν ὥσπερ ⟨παρακαταθήκην ἣν ἀποδοτέον τοῖς⟩ παρακαταθεμένοις θεοῖς ἐξ ἀνάγκης, καὶ τούτου χρόνος οὐδείς ἐστιν ὡρισμένος τῆς ἀποδόσεως, ὥσπερ οὐδὲ τοῖς τρα-10 πεζίταις τῆς τῶν θεμάτων, ἀλλ' ἄδηλον πόθ' ὁ δοὺς ἀπαιτήσει. ὁ οὖν ἢ αὐτὸς μέλλων ἀποθνήσκειν ἢ τέκνων ἀποθανόντων ὑπεραγανακτῶν πῶς οὐ καταφανῶς ἐπιλέλησται ὅτι καὶ αὐτὸς ἄνθρωπός ἐστι καὶ τὰ τέκνα θνητὰ ἐγέννησεν; οὐ γάρ ἐστι φρένας ἔχοντος ἀνθρώπου ἀγνοεῖν ὅτι ὁ ἄνθρωπος ζῷόν ἐστι 15 θνητόν, οὐδ' ὅτι γέγονεν εἰς τὸ ἀποθανεῖν. εἰ γοῦν ἡ Νιόβη κατὰ τοὺς μύθους πρόχειρον εἶχε τὴν ὑπόληψιν ταύτην ὅτι καὶ ἡ

C 'θαλέθοντι βίῳ
βλάσταις τε τέκνων βριθομένα γλυκερόν
φάος ὁρῶσα' (Tr. ad. 373)

20 τελευτήσει, οὐκ ἂν οὕτως ἐδυσχέραινεν ὡς καὶ τὸ ζῆν ἐθέλειν ἐκλιπεῖν διὰ τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς καὶ τοὺς θεοὺς ἐπικαλεῖσθαι ἀνάρπαστον αὐτὴν γενέσθαι πρὸς ἀπώλειαν τὴν χαλεπωτάτην.

Δύ' ἐστὶ τῶν Δελφικῶν γραμμάτων τὰ μάλιστ' ἀναγκαι-25 ότατα πρὸς τὸν βίον, τὸ 'γνῶθι σαυτὸν' καὶ τὸ 'μηδὲν ἄγαν'· ἐκ τούτων γὰρ ἤρτηται καὶ τἆλλα πάντα. ταῦτα δ' ἐστὶν ἀλλήλοις συνῳδὰ καὶ σύμφωνα, καὶ διὰ θατέρου θάτερον ἔοικε δηλοῦσθαι κατὰ δύναμιν. ἔν τε γὰρ τῷ γιγνώσκειν ἑαυτὸν D περιέχεται τὸ μηδὲν ἄγαν, καὶ ἐν τούτῳ τὸ γιγνώσκειν ἑαυτόν. 30 διὸ καὶ περὶ μὲν τούτων φησὶν ὁ Ἴων οὕτως (fr. 55 Tr. Gr. p. 743)

---

2 cf. 106 f   15 Cic. Tu. III 63

---

7 suppl. Pat.   14 ὁ om. ΦΠ   ἐστι om. ΦDB   16 καὶ ἡ] οὐκ αἰεὶ libri pr. ΔB   26 τἆλλα] τὰ λοιπὰ Π   δὲ ΦΠ γὰρ O 30 τούτου DB

'τὸ 'γνῶθι σαυτὸν' τοῦτ' ἔπος μὲν οὐ μέγα,
ἔργον δ' ὅσον Ζεὺς μόνος ἐπίσταται θεῶν',

ὁ δὲ Πίνδαρος (fr. 216)

'σοφοὶ δέ' φησί 'καὶ τὸ 'μηδὲν ἄγαν' ἔπος αἴνησαν
περισσῶς'. 5

(29.) ταῦτ' οὖν ἐν διανοίᾳ τις ἔχων ὡς πυθόχρηστα παραγγέλματα πρὸς πάντα τὰ τοῦ βίου πράγματα ῥᾳδίως ἐφαρμόζειν δυνήσεται καὶ φέρειν αὐτὰ δεξιῶς, εἴς τε τὴν αὑτοῦ φύσιν ἀφορῶν καὶ εἰς τὸ μὴ πέρα τοῦ προσήκοντος ἐν τοῖς προσπίπτουσιν ἢ διαίρεσθαι πρὸς ἀλαζονείαν ἢ ταπεινοῦσθαι E καὶ καταπίπτειν πρὸς οἴκτους καὶ ὀλοφυρμοὺς διὰ τὴν τῆς 11 ψυχῆς ἀσθένειαν καὶ τὸν ἐμφυόμενον ἡμῖν τοῦ θανάτου φόβον παρὰ τὴν ἄγνοιαν τῶν εἰωθότων ἐν τῷ βίῳ συμβαίνειν κατὰ τὴν τῆς ἀνάγκης ἢ πεπρωμένης μοῖραν. καλῶς δ' οἱ Πυθαγόρειοι παρεκελεύσαντο λέγοντες (Carm. Aur. 17) 15

'ὅσσα δὲ δαιμονίαισι τύχαις βροτοὶ ἄλγε' ἔχουσιν,
ἣν ἂν μοῖραν ἔχῃς, ταύτην ἔχε μηδ' ἀγανάκτει'

καὶ ὁ τραγικὸς Αἰσχύλος (immo Eur. fr. 1078)

'ἀνδρῶν γάρ ἐστιν ἐναρέτων τε καὶ σοφῶν
ἐν τοῖς κακοῖσι μὴ τεθυμῶσθαι θεοῖς' F

καὶ ὁ Εὐριπίδης (fr. 965) 21

'ὅστις δ' ἀνάγκῃ συγκεχώρηκεν βροτῶν,
σοφὸς παρ' ἡμῖν, καὶ τὰ θεῖ' ἐπίσταται'

καὶ ἐν ἄλλοις (fr. 505)

'τὰ προσπεσόντα δ' ὅστις εὖ φέρει βροτῶν, | 25
ἄριστος εἶναι σωφρονεῖν τέ μοι δοκεῖ'. 117

30. Οἱ δὲ πολλοὶ πάντα καταμέμφονται καὶ πάντα τὰ παρὰ τὰς ἐλπίδας αὐτοῖς συμβεβηκότα ἐξ ἐπηρείας τύχης καὶ δαιμόνων γίνεσθαι νομίζουσι. διὸ καὶ ἐπὶ πᾶσιν ὀδύρονται,

7 τὰ Zv om. O 7. 8 ⟨καὶ⟩ πρὸς ... ἐφαρμόζων ῥᾳδίως δυν. φέρειν αὐτὰ καὶ δεξιῶς ci. Ha. (si quid mutandum, sufficit 8 ὥστε pro καὶ) 16 δὲ om. D δαιμονίῃσι Δv 17 ἣν] ὧν ΦΠ ἣν ὧν Z ἂν] δὴ Φ ἔχεις ΦD ἔχοις Z 19 ἐνδίκων recte Stob. III p. 967, 16 H. 20 ἐν τοῖς κακίστοις ΔB κἂν τοῖσι δεινοῖς Stob.

στένοντες καὶ τὴν ἑαυτῶν ἀτυχίαν αἰτιώμενοι. πρὸς οὓς ὑποτυχὼν ἄν τις εἴποι (∼ Soph. OR 379)

'θεὸς δέ σοι πῆμ' οὐδὲν ἀλλ' αὐτὸς σὺ σοί'

καὶ ἡ διὰ τὴν ἀπαιδευσίαν ἄνοια καὶ παραφροσύνη. διὰ ταύ-
5 την γοῦν τὴν διηπατημένην καὶ ψευδῆ δόξαν πάντα κατα-
B μέμφονται θάνατον. ἐὰν μὲν γὰρ ἐν ἀποδημίᾳ τις ὢν ἀποθάνῃ, στένουσιν ἐπιλέγοντες

'δύσμορος, οὐδ' ἄρα τῷ γε πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ
ὄσσε καθαιρήσουσιν' (Λ 452)·

10 ἐὰν δ' ἐπὶ τῆς οἰκείας πατρίδος παρόντων τῶν γονέων, ὀδύρονται ὡς ἐξαρπασθέντος ἐκ τῶν χειρῶν καὶ τὴν ἐν ὀφθαλμοῖς ὀδύνην . . της μένων. ἐὰν δ' ἄφωνος μηδὲν προσειπὼν περὶ μηδενός, κλαίοντες λέγουσιν

'οὐδέ τί μοι εἶπες πυκινὸν ἔπος, οὗ τέ κεν αἰεί
15 μεμνήμην' (Ω 744)·

C ἐὰν προσομιλήσας τι, τοῦτ' ἀεὶ πρόχειρον ἔχουσιν ὥσπερ ὑπέκκαυμα τῆς λύπης. ἐὰν ταχέως, ὀδύρονται λέγοντες 'ἀνηρπάσθη'· ἐὰν μακρῶς, μέμφονται ὅτι καταφθινήσας καὶ τιμωρηθεὶς ἀπέθανε. πᾶσα πρόφασις ἱκανὴ πρὸς τὸ τὰς λύπας καὶ
20 τοὺς θρήνους συνεγείρειν. ταῦτα δ' ἐκίνησαν οἱ ποιηταί, καὶ μάλιστα τούτων ὁ πρῶτος Ὅμηρος λέγων (Ψ 222)

'ὡς δὲ πατὴρ οὗ παιδὸς ὀδύρεται ὀστέα καίων,
νυμφίου, ὅς τε θανὼν δειλοὺς ἀκάχησε τοκῆας,
24 ἄρρητον δὲ τοκεῦσι γόον καὶ πένθος ἔθηκε'

D καὶ ταῦτα μὲν οὔπω δῆλον εἰ δικαίως ὀδύρεται, ἀλλ' ὅρα τὸ ἑξῆς·

---

3 αὐτὸς αὐτῷ σὺ σοὶ Ω 4 καὶ διὰ ταύτην ΦΠ 6 μὲν om. Φα[1] ὤν τις ΦΠ 10 πατρίδος del. Re. τῶν om. ΦD 11 ἐν ὀφθαλμοῖς] ἐπ' αὐτῷ Zυ 12 Ita an αὐτῆς μένων AEX om. p spatio relicto αὐτοῖς ἀφέντος ΔυB 14 εἶπας Δυ 16 προσομιλήσας τι] προσομιλήσαντες ΦΠυB αἰεὶ libri pr. B 18 τιμ.] καταμαρανθείς ci. Michael 20 συναγείρειν ΦΠ 21 ὁ πρῶτος om. p 23 νυμφιδίου ΦΠΖ 24 (= P 37) deest hic in codd. Homeri pr. Pap. Bodl. MS Gr. class. b 3, ubi alius versus intermissus est γονεῦσι υB 25 ἀλλ' ὅρα τὸ ἑξῆς om. Π

'μοῦνος τηλύγετος πολλοῖσιν ἐπὶ κτεάτεσσι' (I 482).

(**31.**) τίς γὰρ οἶδεν, εἰ ὁ θεὸς πατρικῶς προεστὼς καὶ κηδόμενος τοῦ ἀνθρωπείου γένους καὶ προορώμενος τὰ μέλλοντα συμβήσεσθαι προεξάγει τινὰς ἐκ τοῦ ζῆν ἀώρους; ὅθεν οὐδὲν φευκτὸν νομιστέον αὐτοὺς πάσχειν· 'οὐδὲν γὰρ δεινὸν τῶν 5 ἀναγκαίων βροτοῖς' οὔτε τῶν κατὰ προηγούμενον λόγον συμβαινόντων οὔτε τῶν κατ' ἐπακολούθησιν. πεπαιδευμένων δ' E ἐστὶν ἀνθρώπων προειληφέναι διότι βραχὺν χρόνον προειλήφασιν ἡμᾶς οἱ δοκοῦντες ἄωροι τοῦ ζῆν ἐστερῆσθαι (καὶ γὰρ ὁ μακρότατος βίος ὀλίγος ἐστὶ καὶ στιγμαῖος πρὸς τὸν ἄπειρον 10 αἰῶνα) καὶ ὅτι οἱ πλεῖστοι θάνατοι πρὸ ἄλλων δυσχερῶν μειζόνων γίγνονται, καὶ ὅτι τοῖς μὲν οὐδὲ γενέσθαι συνέφερε, τοῖς δ' ἅμα τῷ γενέσθαι ἀποθανεῖν, τοῖς δὲ προελθοῦσιν ἐπὶ μικρὸν τοῖς δ' ἀκμάζουσι. πρὸς πάντας δὴ τούτους τοὺς θανάτους ἐλαφρῶς ἐκτέον, εἰδότας ὅτι τὴν μοῖραν οὐκ ἔστιν ἐκφυγεῖν, 15 καὶ ὅτι πολλοὶ τῶν ἐπὶ πλέον πενθησάντων μετ' οὐ πολὺ τοῖς ὑπ' αὐτῶν κατοδυρθεῖσιν ἐπηκολούθησαν, οὐδὲν ἐκ τοῦ πένθους ὄφελος περιποιησάμενοι, μάτην δ' ἑαυτοὺς καταικισάμενοι ταῖς κακουχίαις. βραχυτάτου δὲ τοῦ τῆς ἐπιδημίας F ὄντος ἐν τῷ βίῳ χρόνου, οὐκ ἐν ταῖς αὐχμηραῖς λύπαις οὐδ' 20 ἐν τῷ κακοδαιμονεστάτῳ πένθει διαφθείρειν ἑαυτοὺς δεῖ ταῖς ὀδύναις καὶ ταῖς τοῦ σώματος αἰκίαις παρατεινομένους, ἀλλὰ μεταβάλλειν ἐπὶ τὸ κρεῖσσον καὶ ἀνθρωπικώτερον πειρωμένους καὶ σπουδάζοντας ἐντυγχάνειν ἀνδράσι μὴ τοῖς συλλυπουμέ- 24 νοις καὶ διεγείρουσι τὰ πένθη διὰ κολακείαν, | ἀλλὰ τοῖς ἀφαι- 118 ρουμένοις τὰς λύπας διὰ τῆς γενναίας καὶ σεμνῆς παρηγορίας,

1 cf. 94a 5 cf. 111a 7 sqq. iterata e capp. 23. 17

2 προεστὼς Pat. (cf. Epict. III 24, 3 τὸν κηδόμενον ἡμῶν καὶ πατρικῶς προιστάμενον): προειδὼς (προειδὼς καὶ om. Dv) 3 καὶ habet unus D 5 φευκτόν (-τέον p)] ἀπευκτὸν Hch. 7 πεπαιδευμένων — 11 αἰῶνα post ἐκφυγεῖν (15) leguntur in Ω, trp. Po. (causa turbarum duplex καὶ ὅτι 11 et 16) 8 προειληφέναι] παρειλ. Pat. διειλ. vel εἰδέναι Wil. προειλ. def. (cf. 210, 6) et mox προεληλύθασιν (coll. v. Brut. 25, 3 sq.) scr. Po. ὅτι ΔvB 13 καὶ ἀποθανεῖν vB οἷς δὲ ΦΠΒ 25 πρὸς κολ. Π

ἐπακούοντας καὶ ἔχοντας ἐν νῷ τὸ Ὁμηρικὸν τοῦτ' ἔπος, ὅπερ ὁ Ἕκτωρ πρὸς τὴν Ἀνδρομάχην ἀντιπαρηγορῶν αὐτὴν εἶπεν ὡδί (Z 486)

'δαιμονίη, μή μοί τι λίην ἀκαχίζεο θυμῷ·
5 οὐ γάρ τίς μ' ὑπὲρ αἶσαν ἀνὴρ Ἄιδι προϊάψει,
μοῖραν δ' οὔ τινά φημι πεφυγμένον ἔμμεναι ἀνδρῶν,
οὐ κακὸν οὐδὲ μὲν ἐσθλόν, ἐπὴν τὰ πρῶτα γένηται'.

ταύτην δὴ τὴν μοῖραν, ἐν ἄλλοις ὁ ποιητής φησι (Υ 128)

'γεινομένῳ ἐπένησε λίνῳ, ὅτε μιν τέκε μήτηρ'.

B **32.** Ταῦτα πρὸ διανοίας λαβόντες τῆς ἀπράκτου καὶ κενῆς
11 ἀπαλλαγησόμεθα βαρυπενθείας, ὀλίγου δὴ παντάπασι τοῦ μεταξὺ χρόνου τῆς ζωῆς ὄντος. φειστέον οὖν, ὅπως εὔθυμόν τε καὶ ἀπαρενόχλητον τοῦτον ταῖς πενθικαῖς λύπαις διάγωμεν, τὰ τοῦ πένθους παράσημα μεθέμενοι καὶ τῆς τοῦ σώμα-
15 τος ἐπιμελείας φροντίσαντες καὶ τῆς τῶν συμβιούντων ἡμῖν σωτηρίας. καλὸν δὲ καὶ μεμνῆσθαι τῶν λόγων, οἷς κατὰ τὸ εἰκὸς ἐχρησάμεθά ποτε πρὸς συγγενεῖς ἢ φίλους ἐν ταῖς παραπλησίοις γενομένους συμφοραῖς, παραμυθούμενοι καὶ πείθον-
C τες τὰ κοινὰ τοῦ βίου συμπτώματα κοινῶς φέρειν καὶ τὰ ἀν-
20 θρώπινα ἀνθρωπίνως, καὶ μὴ τοῖς μὲν ἄλλοις ἐπαρκεῖν πρὸς ἀλυπίαν δύνασθαι, ἑαυτοῖς δὲ μηδὲν ὄφελος εἶναι τὴν τούτων ὑπόμνησιν μηδὲ τὸ ἀλγοῦν τῆς ψυχῆς ἀποθεραπεύειν 'παιωνίοις λόγου φαρμάκοις', ὡς πάντων μᾶλλον ἢ ἀλυπίας ἀναβολὴν δεῖ ποιεῖσθαι. καίτοι γε τὸν ἐν ὁτῳοῦν 'ἀμβολιεργὸν
25 ἄταις' φησὶ 'παλαίειν' (Hes. OD 413), τὸ κυκλούμενον τοῦτο παρὰ πᾶσιν ἔπος· πολὺ δ' οἶμαι μᾶλλον τὸν ὑπερτιθέμενον τὰ

19 Cic. Tu. III 34 al.

9 δ' ἐπένησε Φα[1] 11 δὴ et 12 τῆς ζωῆς om. ΦΠ οὖν om. DB 13 διαγάγωμεν libri pr. v 15 βιούντων Φα[1] 16 καὶ τὸ μ. ΦΠ 17 καὶ πρὸς ΦΠ 22 μηδὲ] δι' ὧν δεῖ D. continuatur enuntiatum καὶ μὴ τοῖς κτλ. 23 λόγοις D ἀναβολὰς ΦΠ 24 δεῖ gZvB δεῖν O (praefert Po. = δέον) 25 κυκλούμενον Turn. Vulc. κυκώμενον Ω sed λ supra scripsit cod. Berol.

τῆς ψυχῆς ἀχθεινὰ πάθη καὶ δυσάντητα πρὸς τὸν ἐπιόντα χρόνον.

33. Ἀποβλέπειν δὲ ⟨δεῖ⟩ καὶ πρὸς τοὺς εὐγενῶς καὶ μεγαλοφρόνως τοὺς ἐπὶ τοῖς υἱοῖς γενομένους θανάτους [πράως] ὑποστάντας, Ἀναξαγόραν τὸν Κλαζομένιον καὶ Δημοσθένην τὸν Ἀθηναῖον καὶ Δίωνα τὸν Συρακόσιον καὶ τὸν βασιλέα Ἀντίγονον, καὶ συχνοὺς ἄλλους τῶν τε παλαιῶν καὶ τῶν καθ' ἡμᾶς. τούτων γὰρ Ἀναξαγόραν (Vors. 59 A 33) παρειλήφαμεν, ὥς φασι, φυσιολογοῦντα καὶ διαλεγόμενον τοῖς γνωρίμοις, ἀκούσαντα παρά τινος τῶν ἀγγειλάντων αὐτῷ τὴν περὶ τὸν υἱὸν τελευτήν, μικρὸν ἐπισχόντα πρὸς τοὺς παρόντας εἰπεῖν 'ᾔδειν ὅτι θνητὸν ἐγέννησα' [υἱόν]. Περικλέα δὲ τὸν Ὀλύμπιον προσαγορευθέντα διὰ τὴν περὶ τὸν λόγον καὶ τὴν σύνεσιν ὑπερβεβλημένην δύναμιν, πυθόμενον ἀμφοτέρους αὐτοῦ τοὺς υἱοὺς μετηλλαχέναι τὸν βίον, Πάραλόν τε καὶ Ξάνθιππον, ὥς φησι Πρωταγόρας εἰπὼν οὕτως (fr. 9)· 'τῶν γὰρ υἱέων νεηνιῶν ὄντων καὶ καλῶν, ἐν ὀκτὼ δὲ ταῖς πάσῃσιν ἡμέρῃσιν ἀποθανόντων νηπενθέως ἀνέτλη· εὐδίης γὰρ εἴχετο, ἐξ ἧς πολλὸν ὤνητο κατὰ πᾶσαν ἡμέρην εἰς εὐποτμίην καὶ ἀνωδυνίην καὶ τὴν ἐν τοῖς πολλοῖσι δόξαν· πᾶς γάρ τίς μιν ὁρῶν τὰ ἑαυτοῦ πένθεα ἐρρωμένως φέροντα, μεγαλόφρονά τε καὶ ἀνδρεῖον ἐδόκει εἶναι καὶ ἑαυτοῦ κρείσσω, κάρτα εἰδὼς τὴν ἑαυτοῦ ἐν τοιοῖσδε πράγμασιν ἀμηχανίην' — τοῦτον γὰρ εὐθὺς

---

3 ad exempla sequentia cf. Ael. v. h. III 2—5 IX 6   8 cf. Posidonium ap. Gal. V 418 K. Cic. Tu. III 30. 58   12 Pericles et Xenophon ap. Hieron. ep. 60, 5 (e Cic.) De Pericle cf. etiam Val. Max. V 10 ext. 1. aliter Plutarchus v. Per. 36

---

3 δεῖ add. Pat. an observatur etiam καλόν (p. 244, 16)?   4 τὰ ἐπὶ τ. υἱοῖς [γενομένους θανάτους] Pat.   πράως del. Wil. ⟨καὶ⟩ πράως Wy.   5 ὑποστάντας πατέρας ci. Pat.   6 et p. 246, 15 συρακόσσιον D συρ(vel συρρ)ακούσιον O   9 καὶ διαλ. om. D   10 ἀναγγειλάντων ΦΠ ft. rectius   12 υἱὸν del. Pat. τὸν καὶ ὀλύμπιον libri pr. D   16 εἰπεῖν libri: corr. Turn. et alii   υἱῶν Π   18 εἴχετο Turn Vulc. ἐχεῖτο   19 πολλὸν ZυB πολλῶν O   ἡμέραν ΦΠ   23 τοῖσδε τοῖς ΦΠ

F μετὰ τὴν προσαγγελίαν ἀμφοτέρων τῶν υἱέων οὐδὲν ἧττον ἐστεφανωμένον κατὰ τὸ πάτριον ἔθος καὶ λευχειμονοῦντα δημηγορεῖν 'βουλάς τ' ἐξάρχοντ' ἀγαθάς' (Β 273) πρός τε τὸν πόλεμον ἐπιπαρορμῶντα τοὺς Ἀθηναίους. Ξενοφῶντα δὲ τὸν
5 Σωκρατικὸν θύοντά ποτε, παρὰ τῶν ἀγγέλων ⟨τῶν⟩ ἀπὸ τοῦ πολέμου πυθόμενον ὅτι ὁ υἱὸς αὐτοῦ Γρύλλος ἀγωνιζόμενος
119 ἐτελεύτησε, περιελόμενον τὸν στέφανον | ἐξετάζειν τίνα τρόπον ἐτελεύτησε. τῶν δὲ ἀπαγγειλάντων ὅτι γενναίως ἀριστεύων καὶ πολλοὺς τῶν πολεμίων κατακτείνας, μικρὸν παντελῶς διαστή-
10 σαντα χρόνον καὶ τῷ λογισμῷ τὸ πάθος παρακατασχόντα, ἐπιθέμενον πάλιν τὸν στέφανον ἐπιτελεῖν τὴν θυσίαν, καὶ πρὸς τοὺς ἀγγέλους εἰπεῖν ὅτι 'θεοῖς ηὐξάμην οὐκ ἀθάνατον οὐδὲ πολυχρόνιον γενέσθαι μοι τὸν υἱόν (τὸ γὰρ τοιοῦτον ἄδηλον εἰ συμφέρει), ἀγαθὸν δὲ καὶ φιλόπατριν, ὃ δὴ καὶ γέγονεν'.
15 Δίωνα δὲ τὸν Συρακόσιον συνεδρεύοντα μετὰ τῶν φίλων, κατὰ τὴν οἰκίαν θορύβου γενομένου καὶ μεγάλης κραυγῆς,
B πυθόμενον τὴν αἰτίαν καὶ τὸ συμβεβηκὸς ἀκούσαντα ὅτι ὁ υἱὸς αὐτοῦ καταπεσὼν ἀπὸ τοῦ τέγους ἐτελεύτησεν, οὐδὲν ἐκπλαγέντα τὸ μὲν σωμάτιον κελεῦσαι τοῦ μεταλλάξαντος ταῖς
20 γυναιξὶ παραδοῦναι πρὸς τὴν νόμιμον ταφήν, αὐτὸν δὲ περὶ ὧν διεσκέπτετο μὴ παραλιπεῖν. τοῦτον ζηλῶσαι λέγεται καὶ Δημοσθένην τὸν ῥήτορα, τὴν μόνην καὶ ἀγαπητὴν ἀπολέσαντα θυγατέρα, περὶ ἧς φησιν Αἰσχίνης, κατηγορεῖν αὐτοῦ δόξας, ταυτί (III 77)· 'ἑβδόμην δ' ἡμέραν τῆς θυγατρὸς αὐτῷ τετε-
25 λευτηκυίας, πρὶν πενθῆσαι καὶ τὰ νομιζόμενα ποιῆσαι, στεφα-
C νωσάμενος καὶ λευκὴν ἐσθῆτα ἀναλαβὼν ἐβουθύτει καὶ παρηνόμει, τὴν μόνην ὁ δείλαιος καὶ πρώτην αὐτὸν πατέρα προσ-

15 aliter v. Dionis 55, 4 22 v. Demosth. 22 Cic. Tu. III 63. τοῦτον ζηλ. male a Xenophonte (vel Pericle) ad Dionem Syr. translatum videtur

1 ἀμφ. τ. υἱ. del. Hartm. υἱέων ⟨τῆς τελευτῆς⟩? Po. 5 suppl. Bern. 9 διασιωπήσαντα ci. idem 10 κατασχ. Ha. 12 εἰπόντα ΦΠ εὐξάμην ΦΠ 13 γίνεσθαι Π 14 εἰ Hch. ὅτι καὶ post δὴ om. ΦΠ 15 τῶν om. ΦD 18 στέγους Ω corr. Wil. 21 ἐσκέπτετο ΦΠ 24 ἑβδόμῃ δ' ἡμέρᾳ ΔB αὐτοῦ ΦΠ

ειποῦσαν ἀπολέσας.' οὗτος μὲν οὖν ῥητορικῶς προθέμενος αὐτοῦ κατηγορῆσαι ταῦτα διεξῆλθεν, ἀγνοῶν ὅτι διὰ τούτων αὐτὸν ἐπαινεῖ τὸ πενθεῖν παρωσάμενον καὶ τὸ φιλόπατρι πρὸ τῆς τῶν ἀναγκαίων συμπαθείας ἐπιδειξάμενον. Ἀντίγονον δὲ τὸν βασιλέα πυθόμενον τὴν Ἀλκυονέως τοῦ υἱοῦ τελευτὴν ἐν 5 παρατάξει γενομένην μεγαλοφρόνως τε πρὸς τοὺς ἀπαγγείλαντας αὐτῷ τὴν συμφορὰν ἀπιδεῖν καὶ μικρὸν ἐπισχόντα καὶ κατηφιάσαντα προσειπεῖν 'ὦ Ἀλκυονεῦ, ὀψίτερον μετήλλαξας τὸν βίον, οὕτως ἀφειδῶς ἐφορμῶν πρὸς τοὺς πολεμίους καὶ D οὔτε τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας οὔτε τῶν ἐμῶν παραινέσεων φροντίζων'. 10 τούτους δὴ τοὺς ἄνδρας θαυμάζουσι μὲν τῆς μεγαλοφροσύνης πάντες καὶ ἄγανται, μιμεῖσθαι δ' ἐπὶ τῶν ἔργων οὐ δύνανται διὰ τὴν ἐκ τῆς ἀπαιδευσίας ἀσθένειαν τῆς ψυχῆς. πλὴν πολλῶν ὄντων παραδειγμάτων τῶν διὰ τῆς ἱστορίας ἡμῖν παραδεδομένων τῆς τε Ἑλληνικῆς καὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς τῶν γεν- 15 ναίως καὶ καλῶς ἐν ταῖς τῶν ἀναγκαίων τελευταῖς διαγενομένων ἀποχρήσει τὰ εἰρημένα πρὸς τὴν ἀπόθεσιν τοῦ πάντων ἀνιαροτάτου πένθους καὶ τῆς ἐν τούτῳ πρὸς οὐδὲν χρήσιμον ματαιοπονίας. E

34. Ὅτι γὰρ οἱ ταῖς ἀρεταῖς διενεγκόντες ὡς θεοφιλεῖς νέοι 20 μετέστησαν πρὸς τὸ χρεὼν καὶ πάλαι μὲν διὰ τῶν πρόσθεν ὑπέμνησα λόγων, καὶ νῦν δὲ πειράσομαι διὰ βραχυτάτων ἐπιδραμεῖν, προσμαρτυρήσας τῷ καλῶς ὑπὸ Μενάνδρου ῥηθέντι τούτῳ

'ὃν οἱ θεοὶ φιλοῦσιν ἀποθνήσκει νέος' (fr. 125). 25

ἀλλ' ἴσως ὑποτυχὼν ἂν φαίης, Ἀπολλώνιε φίλτατε, ⟨ὡς⟩ σφόδρ' ἦν ἐπιγεγευμένος ὁ νεανίσκος Ἀπολλώνιος εὐμοιρίας, καὶ σὲ ἔδει

21 cf. cap. 14

1 οὖν D om. O 7 ἀπιδεῖν καὶ om. ΦΠ ἐπισχ. μικρὸν Π 9 ἐξορμῶν ΔvB 10 σεαυτοῦ ZvB ἐφρόντισας ΦΠ 11 τῇ μεγαλοφροσύνῃ ΦΠ 15 παραδιδομένων Dv 16 γενομένων Π 17 παντὸς Ω corr. Re. 26 ὡς add. Pat. 27 ἐπιγεγευμένος (ἔτι γεγ. v. d. Gerst apud Larsen) Pat. ἐπιτετευμένος AEΔ ἐπιτετευγμένος ΦavB ἀπολλώνιος ἐν μοίραις ΦΠZB mg. ἀπόλλωνι καὶ μοίραις DvB em. v. d. Gerst, lectionem Φ def. Wil.

ὑπ' ἐκείνου τελείου γενομένου κηδευθῆναι μεταλλάξαντα τὸν βίον· τοῦτο γὰρ εἶναι κατὰ φύσιν. τὴν ἡμετέραν δηλονότι καὶ F τὴν ἀνθρωπίνην, ἀλλ' οὐ κατὰ τὴν τῶν ὅλων πρόνοιαν καὶ τὴν κοσμικὴν διάταξιν. ἐκείνῳ δὲ τῷ μακαρισθέντι οὐκ ἦν 5 κατὰ φύσιν περαιτέρω τοῦ ἀπονεμηθέντος αὐτῷ χρόνου πρὸς τὸν ἐνθάδε βίον περιμένειν, ἀλλ' εὐτάκτως τοῦτον ἐκπλήσαντα πρὸς τὴν εἱμαρμένην ἐπανάγειν πορείαν, καλούσης αὐτῆς, φησίν (sc. Plato Phaed. 115 a), ἤδη πρὸς ἑαυτήν. 'ἀλλ' ἄωρος ἐτελεύτησεν'. οὐκοῦν εὐποτμότερος διὰ τοῦτο καὶ κακῶν ἀπειρα10τός ἐστιν· |

120 'ὁ βίος γάρ' φησὶν Εὐριπίδης 'ὄνομ' ἔχει πόνος γεγώς' (fr. 966).

οὗτος δ' ἐπὶ τῆς εὐανθεστάτης ἡλικίας προαπεφοίτησεν ὁλόκληρος ἠίθεος, ζηλωτὸς καὶ περίβλεπτος πᾶσι τοῖς συνήθεσιν 15 αὐτῷ, φιλοπάτωρ γενόμενος καὶ φιλομήτωρ καὶ φιλοίκειος καὶ φιλόσοφος, τὸ δὲ σύμπαν εἰπεῖν φιλάνθρωπος, αἰδούμενος μὲν τοὺς πρεσβυτέρους τῶν φίλων ὥσπερ πατέρας, στέργων δὲ τοὺς ὁμήλικας καὶ συνήθεις, τιμητικὸς δὲ τῶν καθηγησαμένων, ξένοις δὲ καὶ ἀστοῖς πρᾳότατος, πᾶσι δὲ μείλιχος καὶ 20 φίλος διά τε τὴν ἐξ ὄψεως χάριν καὶ τὴν εὐπροσήγορον φιB λανθρωπίαν. ἀλλὰ γὰρ ἐκεῖνος μὲν τῆς τε σῆς εὐσεβείας καὶ τῆς ἑαυτοῦ τὴν πρέπουσαν εὐφημίαν ἔχων πρὸς τὸν ἀεὶ χρόνον προαπεφοίτησε τοῦ θνητοῦ βίου, καθάπερ ἐκ [τοῦ] συμποσίου, πρὶν εἴς τινα παροινίαν ἐκπεσεῖν τὴν τῷ μακρῷ γήρᾳ 25 παρεπομένην. εἰ δ' ὁ τῶν παλαιῶν ποιητῶν τε καὶ φιλοσόφων λόγος ἐστὶν ἀληθής, ὥσπερ εἰκὸς ἔχειν, [οὕτω] καὶ τοῖς εὐσεβέσι τῶν μεταλλαξάντων ἔστι τις τιμὴ καὶ προεδρία, καθάπερ λέγεται, καὶ χῶρός τις ἀποτεταγμένος ἐν ᾧ διατρίβουσιν αἱ

---

23 Epicuri fr. 499

---

4 δὲ] δὴ Po. 5 τοῦ om. ΦΠ 6 ἐκπλήσαντι Dv 8 ἄωρος cod. Berol. ἀώρως O 9 ποθεινότερος ΦΠvB 11 Post ἔχειν (sic) deest D ἐγώ σ' (πόνος ἐγώ σ' om. p relicta lac.) Ω corr. Nauck 16 φιλόσοφος] φιλόφιλος ci. Michael 23 del. Pat. 26 del. Ha.

τούτων ψυχαί, καλὰς ἐλπίδας ἔχειν σε δεῖ περὶ τοῦ μακαρίτου υἱέος σου, ὅτι τούτοις συγκαταριθμηθεὶς συνέσται.

35. *Λέγεται δ' ὑπὸ μὲν τοῦ μελικοῦ Πινδάρου ταυτὶ περὶ* C *τῶν εὐσεβῶν ἐν Ἅιδου* (fr. 130. 1) □

'τοῖσι λάμπει μὲν μένος ἀελίου τὰν ἐνθάδε νύκτα κάτω, 5
φοινικορόδοις ⟨δ'⟩ ἐνὶ λειμώνεσσι προάστιον αὐτῶν.
καὶ λιβανῷ σκιαρᾷ καὶ χρυσοκάρποισιν βέβριθε □
⟨δενδρέοις⟩,
καὶ τοὶ μὲν ἵπποις γυμνασίοις ⟨τε⟩, τοὶ δὲ πεσσοῖς,
τοὶ δὲ φορμίγγεσσι τέρπονται, παρὰ δέ σφισιν εὐανθὴς 10
ἅπας τέθηλεν ὄλβος.
ὀδμὰ δ' ἐρατὸν κατὰ χῶρον κίδναται
αἰεὶ θύα μιγνύντων πυρὶ τηλεφανεῖ παντοῖα θεῶν ἐπὶ
βωμοῖς'.

καὶ μικρὸν προελθὼν ἐν ἄλλῳ θρήνῳ περὶ ψυχῆς λέγων φησίν 15
'ὄλβιοι δ' ἅπαντες αἴσᾳ λυσιπόνων τελετᾶν'. □

καὶ 'σῶμα μὲν πάντων ἕπεται θανάτῳ περισθενεῖ, D □
ζωὸν δ' ἔτι λείπεται αἰῶνος εἴδωλον· τὸ γάρ ἐστι μόνον
ἐκ θεῶν. εὕδει δὲ πρασσόντων μελέων, ἀτὰρ εὑδόντεσσιν
ἐν πολλοῖς ὀνείροις 20
δείκνυσι τερπνῶν ἐφέρποισαν χαλεπῶν τε κρίσιν.'

36. *Ὁ δὲ φιλόσοφος Πλάτων πολλὰ μὲν ἐν τῷ Περὶ ψυχῆς*

3sqq. cf. 1130c Wilamowitz, Pindar 497 17—19 *ἐκ θεῶν* v. Rom. 28

---

4 *εὐσεβέων* libri pr. B 5 *μὲν* om. 1130c 6 *φοινικοροόδιαί* (-*δοιαί* ΠZ) *τε λειμῶνες εἰσὶ Ω φοινικορόδοις ἐν λειμώνεσσι* p. 1130 corr. Boeckh et Bergk 7 *σκιαρᾷ* Boeckh *σκιαρὸν* B (def. Wil.) *σκιαρὰν* (-*ερὰν* ΦΠ) O 8 suppl. Wil. 9 *τε* add. Hermann *γυμνασίοισί ⟨τε γυίων⟩* Wil. 10 *φορμίγγεσι Ω τέρψονται* ΦZv 12 *ἐρατῶν* (*ἀρετᾶν* Φ) Ω corr. Xyl. *σκίδναται* ΦΠ 13 *θύα* Hermann *θύματα* 15 *μικρὸν προελθὼν* post *καὶ* (17) trp. Bergk, *ἐν ἄλλῳ θρήνῳ* in eundem locum Wil. 16 *ὀλβίᾳ* et *λυσίπονον τελετάν* Ω corr. Wil. *ὀλβίᾳ δραπόντες αἴσᾳ λυσίπονον τελετάν* Schroeder 18 *ζωὸν δ' ἔτι* v. Rom. *ζῶν δὲ τὸ γάρ ἐστι μόνον* v. Rom. *γὰρ μόνον ἐστὶν* 21 *τε* ΦvB *δὲ* O 22 *φιλόσοφος*] *θεῖος* C Berol.

περὶ τῆς ἀθανασίας αὐτῆς εἴρηκεν, οὐκ ὀλίγα δ' ἐν τῇ Πολι-
τείᾳ καὶ τῷ Μένωνι καὶ τῷ Γοργίᾳ καὶ σποράδην ἐν τοῖς ἄλ-
λοις διαλόγοις. ἀλλὰ τὰ μὲν ἐν τῷ Περὶ ψυχῆς διαλόγῳ ῥη-
θέντα κατ' ἰδίαν ὑπομνηματισάμενός σοι παρέξομαι, ὡς ἐβου-
5 *λήθης· τά⟨δε⟩ δὲ πρὸς τὸ παρὸν καίρια καὶ χρήσιμα, λεχθέντα*
E *πρὸς ⟨Καλλικλέα⟩ τὸν Ἀθηναῖον, ἑταῖρον δὲ καὶ μαθητὴν*
Γοργίου τοῦ ῥήτορος. φησὶ γὰρ ὁ παρὰ τῷ Πλάτωνι Σωκρά-
της (Gorg. 523 a)· '*ἄκουε δή, φασί, μάλα καλοῦ λόγου, ὃν σὺ*
μὲν ἡγήσῃ, ὡς ἐγὼ οἶμαι, μῦθον, ἐγὼ δὲ λόγον· ὡς ἀληθῆ
10 *γὰρ ὄντα σοι λέξω ἃ μέλλω λέγειν. διενείμαντο τὴν ἀρχὴν ὁ*
Ζεὺς καὶ ὁ Ποσειδῶν καὶ ὁ Πλούτων, ἐπειδὴ παρὰ τοῦ πατρὸς
παρέλαβον· ἦν οὖν νόμος ὅδε περὶ ἀνθρώπων καὶ ἐπὶ Κρό-
νου, καὶ ἀεὶ καὶ νῦν ἔτ' ἔστιν ἐν θεοῖς, τῶν ἀνθρώπων τὸν
14 *μὲν δικαίως τὸν βίον διελθόντα καὶ ὁσίως, ἐπειδὰν τελευτήσῃ,*
F *εἰς μακάρων νήσους ἀπιόντα οἰκεῖν ἐν πάσῃ εὐδαιμονίᾳ ἐκτὸς*
121 *κακῶν, τὸν δ' ἀδίκως καὶ ἀθέως | εἰς τὸ τῆς δίκης τε καὶ τί-*
σεως δεσμωτήριον, ὃ δὴ Τάρταρον καλοῦσιν, ἰέναι. τούτων
δ' οἱ δικασταὶ ἐπὶ Κρόνου καὶ ἔτι νεωστὶ τοῦ Διὸς τὴν ἀρχὴν
ἔχοντος ζῶντες ἦσαν ζώντων, ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ δικάζοντες ᾗ
20 *μέλλοιεν τελευτήσειν. ἔπειτα αἱ δίκαι πως οὐ καλῶς ἐκρίνοντο·*
ὅ τ' οὖν Πλούτων καὶ οἱ ἐπιμεληταὶ οἱ ἐκ μακάρων νήσων
ἰόντες ἔλεγον πρὸς τὸν Δία ὅτι φοιτῷέν σφισιν ἄνθρωποι ἑκα-
τέρωσε ἀνάξιοι. εἶπεν οὖν ὁ Ζεύς 'ἀλλ' ἐγώ' ἔφη 'παύσω
τοῦτο γιγνόμενον. νῦν μὲν γὰρ κακῶς αἱ δίκαι δικάζονται.
25 *ἀμπεχόμενοι γάρ' ἔφη 'οἱ κρινόμενοι κρίνονται· ζῶντες γὰρ*
B *κρίνονται. πολλοὶ οὖν ἴσως' ἦ δ' ὅς 'πονηρὰς ψυχὰς ἔχοντες*

---

5 *τάδε* Pat. *τὰ* **6** *πρὸς* Φ om. 0 (spatio relicto in B) *Καλλικλέα* add. Xyl. **8** *φησί* Ω **9** *ἡγήσει* C **10** *λέγειν· ὥσπερ γὰρ Ὅμηρος λέγει* Plato **12** *καὶ* non habet Plato **14** *τὸν βίον διελθ.* Φ cum Platone *διελθ. τὸν βίον* 0 **16** *τίσεώς τε καὶ δίκης* Plato **18** *δὲ δικ.* Plato **20** *τελευτῆσαι* Φ (*τελευτᾶν* Plato) *κακῶς οὖν αἱ δίκαι ἐκρ.* Plato **21** *οἱ* ante *ἐκ* om. Platonis codd. **22** *σφίσιν* Ω ut Stob. *σφίν* Platonis codd. **23** *τοῦτο παύσω* ΦB **25** *ζῶντες γὰρ κρίνονται* om. C ut Stob. et Platonis P **26** *οὖν* Φ Plato *μὲν οὖν* 0 *ἴσως* non habet Plato

ἠμφιεσμένοι εἰσὶ σώματά τε καλὰ καὶ γένη καὶ πλούτους, καὶ ἐπειδὰν ἡ κρίσις ᾖ, ἔρχονται αὐτοῖς πολλοὶ μαρτυρήσοντες ὡς δικαίως βεβιώκασιν. οἱ οὖν δικασταὶ ὑπό τε τούτων ἐκπλήττονται, καὶ ἅμα καὶ αὐτοὶ ἀμπεχόμενοι δικάζουσι, πρὸ τῆς ψυχῆς τῆς ἑαυτῶν ὀφθαλμούς τε καὶ ὦτα καὶ ὅλον τὸ σῶμα 5 προκεκαλυμμένοι. ταῦτα δὴ αὐτοῖς πάντ' ἐπιπρόσθησις γίγνεται, καὶ τὰ ἑαυτῶν ἀμφιέσματα καὶ τὰ τῶν κρινομένων. πρῶτον μὲν οὖν παυστέον ἐστὶ προειδότας αὐτοὺς τὸν θάνατον· νῦν γὰρ προΐσασι. τοῦτο μὲν οὖν καὶ δὴ εἴρηται τῷ Προμηθεῖ ὅπως ἂν παύσῃ αὐτῶν. ἔπειτα γυμνοὺς κριτέον ἁπάντων C τούτων· τεθνεῶτας γὰρ δεῖ κρίνεσθαι. καὶ τὸν κριτὴν δεῖ 11 γυμνὸν εἶναι, τεθνεῶτα, αὐτῇ τῇ ψυχῇ αὐτὴν τὴν ψυχὴν θεωροῦντα ἐξαίφνης ἀποθανόντος ἑκάστου, ἔρημον ἁπάντων τῶν συγγενῶν, καταλιπόντα ἐπὶ τῆς γῆς πάντα ἐκεῖνον τὸν κόσμον, ἵνα δικαία ἡ κρίσις ᾖ. ἐγὼ οὖν ταῦτ' ἐγνωκὼς πρότερον ἢ 15 ὑμεῖς ἐποιησάμην δικαστὰς υἱεῖς ἐμαυτοῦ, δύο μὲν ἐκ τῆς Ἀσίας, Μίνω τε καὶ Ῥαδάμανθυν, ἕνα δ' ἐκ τῆς Εὐρώπης, Αἰακόν. οὗτοι οὖν ἐπειδὰν τελευτήσωσι, δικάσουσιν ἐν τῷ λειμῶνι, ἐν τῇ τριόδῳ ἐξ ἧς φέρετον τὼ ὁδώ, ἡ μὲν εἰς μακάρων νήσους, ἡ δ' εἰς Τάρταρον. καὶ τοὺς μὲν ἐκ τῆς Ἀσίας D Ῥαδάμανθυς κρινεῖ, τοὺς δ' ἐκ τῆς Εὐρώπης Αἰακός· Μίνῳ 21 δὲ πρεσβεῖα δώσω ἐπιδιακρίνειν ἐὰν ἀπορῆτόν τι τὼ ἑτέρω, ἵν' ὡς δικαιοτάτη ἡ κρίσις ᾖ περὶ τῆς πορείας τοῖς ἀνθρώποις.' ταῦτ' ἐστίν, ὦ Καλλίκλεις, ἃ ἐγὼ ἀκηκοὼς πιστεύω ἀληθῆ εἶναι· καὶ ἐκ τούτων τῶν λόγων τοιόνδε τι λογίζομαι συμβαί- 25

2 μάρτυρες μαρτυρήσοντες Plato 5 τε non habet Plato 6 ἐπιπρόσθεσις libri pr. αυB ἐπίπροσθεν Plato 7 ἀμφιάσματα ΦΠZB 8 μὲν om. CZ οὖν' ἔφη 'π. Plato 9 νῦν μὲν γὰρ libri pr. Φ 10 αὐτῶν Plato αὐτὸν Φ (Platonis P) αὐτὸ O 13 πάντων Plato 14 καὶ καταλ. Plato γῆς ΦυB ψυχῆς O 15 ἡ κρίσις δικαία gCZυ μὲν οὖν X cum Platone πρότερος Plato 16 υἱεῖς] ὑμᾶς Φ 18 οὖν υ solus cum Platone νῦν ΦΠB δὲ δὴ CZ δικάζουσιν ΦΠB 19 τὼ] τὰ CZ 22 ἀπόρρητόν τι τὼ (vel τῷ) ἑτέρω Platonis codd. ἀπόρρητόν τι (om. B) ᾖ τῷ ἑτέρῳ Ω cum Stob. corr. Findeisen 23 ἡ om. Ω (ᾖ κρίσις Stob.) 25 τοιόνδε υ solus cum Platone (τι omisso) τοιόν C²Z τοιοῦτον O

□ νειν, ὅτι ὁ θάνατος τυγχάνει ὤν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, οὐδὲν ἄλλο ἢ
δυοῖν πραγμάτοιν διάλυσις, τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, ἀπ'
ἀλλήλοιν.'

37. Ταῦτά σοι συναγαγών, Ἀπολλώνιε φίλτατε, καὶ συν-
E θεὶς μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας ἀπειργασάμην τὸν παραμυθητι-
6 κόν σοι λόγον, ἀναγκαιότατον ὄντα σοι πρός τε τὴν τῆς παρ-
ούσης λύπης ἀπαλλαγὴν καὶ τοῦ πάντων ἀνιαροτάτου πέν-
θους παῦλαν. περιέχει δὲ καὶ τὴν πρὸς τὸν θεοφιλέστατον
υἱόν σου Ἀπολλώνιον πρέπουσαν τιμήν, ποθεινοτάτην οὖσαν
10 τοῖς ἀφιερωθεῖσι, τὴν διὰ τῆς ἀγαθῆς μνήμης καὶ τῆς ἀδια-
λείπτου πρὸς τὸν ἀεὶ χρόνον εὐφημίας. καλῶς οὖν ποιήσεις
καὶ τῷ λόγῳ πεισθεὶς καὶ τῷ μακαρίτῃ σου υἱῷ χαρισάμενος,
[καὶ] μεταβαλὼν ἐκ τῆς ἀνωφελοῦς περὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν
ψυχὴν κακώσεως καὶ καταφθορᾶς ἐπὶ τὴν συνήθη καὶ κατὰ
□ F φύσιν σοι διαγωγὴν [ἐλθεῖν]. ὡς γὰρ οὐδὲ συμβιῶν ἡμῖν
16 ἡδέως ἑώρα κατηφεῖς ὄντας οὔτε σὲ οὔτε τὴν μητέρα, οὕτως
οὐδὲ νῦν μετὰ θεῶν ὢν καὶ τούτοις συνεστιώμενος εὐαρεστή-
σειεν ἂν τῇ τοιαύτῃ ὑμῶν διαγωγῇ. ἀνδρὸς οὖν ἀγαθοῦ καὶ
γενναίου καὶ φιλοτέκνου φρόνημα ἀναλαβὼν σεαυτόν τε καὶ
122 τὴν μητέρα τοῦ νεανίσκου | καὶ τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους ἔκλυ-
21 σαι τῆς τοιαύτης κακοδαιμονίας, εἰς γαληνότερον μετελθὼν
βίου σχῆμα καὶ προσφιλέστερον τῷ τε υἱῷ σου καὶ πᾶσιν ἡμῖν
τοῖς κηδομένοις σου κατὰ τὸ προσῆκον.

---

1 ὅτι non habet Plato 3 ἀλλήλων libri pr. Cυ 11 εὐ-
φημίαν Φ 12 χρησάμενος libri pr. υ 13 καὶ secl. Po.
15 secl. Re. ἡμῖν om. Φ 17 τούτους (-οις B) συνεπισπώ-
μενος ΦΠΒ τούτους συνεσπώμενος υ 18 τῇ τοιαύτῃ] τοιαύτῃ
αE τῇ αὐτῇ A τῇ Z 22 προσφιλέστατον Ω corr. Re.

11.

ΥΓΙΕΙΝΑ ΠΑΡΑΓΓΕΛΜΑΤΑ B

(Plan. 29)

COLLOQUUNTUR MOSCHIO ET ZEUXIPPUS

1. *M. Σὺ δὴ Γλαῦκον χθές, ὦ Ζεύξιππε, τὸν ἰατρὸν ἀπε-* 5
τρίψω συμφιλοσοφεῖν ὑμῖν βουλόμενον;

Z. *Οὔτ' ἀπετριψάμην, ὦ φίλε Μοσχίων, οὔτ' ἐβούλετο συμ-*
φιλοσοφεῖν ἐκεῖνος, ἀλλ' ἔφυγον καὶ ἐφοβήθην λαβὴν φιλο-
μαχοῦντι παρασχεῖν. ἐν μὲν γὰρ ἰατρικῇ καθ' Ὅμηρον (Λ 514) C
ὁ ἀνὴρ 'πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων', οὐκ εὐμενὴς δὲ πρὸς φιλο- 10
σοφίαν, ἀλλ' ἀεί τι τραχὺ καὶ δύσκολον ἔχων ἐν τοῖς λόγοις·
καὶ νῦν ἐναντίος ἐφ' ἡμᾶς ἐχώρει, βοῶν ἔτι πρόσωθεν οὐ
μικρὸν οὐδ' ἐπιεικὲς ἔργον ἡμῖν σύγχυσιν ὅρων τετολμῆσθαι
διαλεχθεῖσι περὶ διαίτης ὑγιεινῆς. 'χωρίς' γὰρ ἔφη τὰ φιλο-
σόφων καὶ ἰατρῶν ὥσπερ τινῶν 'Μυσῶν καὶ Φρυγῶν ὁρί- 15
σματα' (Tr. adesp. 560) *καί τινα τῶν οὐ μετὰ σπουδῆς, οὐ* □
μὴν ἀχρήστως εἰρημένων παρ' ἡμῶν διὰ στόματος ἔχων ἐσπά-
ραττεν.

M. *Ἀλλὰ καὶ τούτων ἔγωγε καὶ τῶν ἄλλων, ὦ Ζεύξιππε,*
πρόθυμος ἀκροατὴς ἡδέως ἂν γενοίμην. 20

Z. *Φιλόσοφος γὰρ εἶ τὴν φύσιν, ὦ Μοσχίων, καὶ τῷ μὴ*
φιλιατροῦντι χαλεπαίνεις φιλοσόφῳ, καὶ ἀγανακτεῖς εἰ μᾶλλον D
αὐτὸν οἴεται προσήκειν γεωμετρίας καὶ διαλεκτικῆς καὶ μου-
σικῆς ὁρᾶσθαι μεταποιούμενον ἢ ζητεῖν καὶ μανθάνειν βου-

Cat. Lampr. 94. Codd.: OJ(S)Rv(w)αAEZvb Π = αAE, Θ = Zvb. Ald.[2] = lectiones Leonici in margine Aldinae Hamburgensis

Nomina personarum in codd. non indicantur. *τὰ τοῦ διαλόγου πρόσωπα μοσχίων καὶ ζεύξιππος* add. α[3]
5 *ἀπετρέψω* O *ἀπεπέμψω* JA[2] corr. L. Dind. Cobet 6 *ὑμῖν* S *ἡμῖν* O 7 *ἀπετρεψάμην* Ω corr. L. Dind. Cobet 12 *ἐναντίως* JR (non S) 16 *καί τινων τῶν* JAEΘ 17 *τῶν παρ'* OJR (non S)

λόμενον 'ὅττι τοι ἐν μεγάροισι κακόν τ' ἀγαθόν τε τέτυκται' (δ 392) τῷ σώματι. καίτοι πλείους ἂν ἴδοις ἐκεῖ θεατάς, ὅπου θεωρικόν τι νέμεται τοῖς συνιοῦσιν ὥσπερ Ἀθήνησι· τῶν ἐλευθερίων δὲ τεχνῶν ἰατρικὴ τὸ μὲν γλαφυρὸν καὶ περιττὸν
5 *καὶ ἐπιτερπὲς οὐδεμιᾶς ἐνδεέστερον ἔχει, θεωρικὸν δὲ μέγα τοῖς φιλομαθοῦσι τὴν σωτηρίαν καὶ τὴν ὑγίειαν ἐπιδίδωσιν.*
E *ὥστ' οὐ παράβασιν ὅρων ἐπικαλεῖν δεῖ τοῖς περὶ ὑγιεινῶν διαλεγομένοις φιλοσόφοις, [ἀλλ'] εἰ μὴ παντάπασιν ἀνελόντες οἴονται δεῖν τοὺς ὅρους ὥσπερ ἐν μιᾷ χώρᾳ κοινῶς ἐμφιλο-*
10 *καλεῖν, ἅμα τὸ ἡδὺ τῷ λόγῳ καὶ τὸ ἀναγκαῖον διώκοντες.*

Μ. Ἀλλὰ Γλαῦκον μὲν ἐῶμεν, ὦ Ζεύξιππε, ὑπὸ σεμνότητος αὐτοτελῆ βουλόμενον εἶναι καὶ ἀπροσδεῆ φιλοσοφίας, σὺ δὲ τοὺς λόγους ἡμῖν δίελθε πάντας· εἰ δὲ βούλει, πρώτους ἐκείνους ὧν ἔφης οὐ πάνυ μετὰ σπουδῆς εἰρημένων ἐπιλαμ-
15 *βάνεσθαι τὸν Γλαῦκον.*

F **2.** *Ζ. Ἔφη τοίνυν ὁ ἑταῖρος ἡμῶν ἀκοῦσαί τινος λέγοντος ὡς τὸ τὰς χεῖρας ἀεὶ θερμὰς ἔχειν καὶ μὴ περιορᾶν ψυχομέ-*
123 *νας οὐ μικρὸν εἴη πρὸς ὑγίειαν· | καὶ τοὐναντίον ἡ τῶν ἄκρων περίψυξις εἰς τὰ μέσα συνελαύνουσα τὸ θερμὸν ὥσπερ τινὰ*
20 *συνήθειαν ἢ μελέτην ἐμποιεῖ πυρετοῦ, τὸ δ' ἔξω στρέφοντα [μετὰ] τῆς θερμότητος ἕλκειν ἐπὶ πάντα καὶ διανέμειν τὴν ὕλην ὑγιεινόν. ἂν μὲν ⟨οὖν⟩ ἐνεργοῦντές τι ταῖς χερσὶ καὶ χρώμενοι τυγχάνωμεν, αὐτὴν τὴν κίνησιν ἐπάγειν ἐνταῦθα καὶ συνέχειν τὸ θερμόν· ἔργων δὲ τοιούτων σχολὴν ἄγοντας*
25 *ἥκιστα δεῖν προσδέχεσθαι τοῖς ἄκροις τὸ ψυχρόν.*

3. *Ἓν μὲν οὖν τοῦτο τῶν γελασθέντων ἦν· δεύτερον δ' οἶμαι τὸ περὶ τὰς τροφὰς ἃς προσφέρετε τοῖς κάμνουσιν.*

---

1 cf. 1063 d *ἐκ τῶν στρωματέων* cp. 9 (VII 41, 5 Bern.) **3** *τῶν* — **6** *ὑγίειαν* Stob. IV p. 900, 12 **18** ss. cf. 424 e 635 c 688 c 951 c **28** cf. 957 d

---

1 *ὅτι* OJR(non S)vαA[1] **5** *θεωρητικὸν* O^1J^1Stob. **8** del. Ha. **9** *τ. ὅ. ο. δ.* Re. **16** *ὁ ἑταῖρος*] 'sc. Plutarchus' Wy. **20** *τὰ δ'* OJS **21** del. Ha. ('caloris materiam' cf. *ὕλη* 424 e) *διαμένειν* $OJS^1v\alpha^1A^1\Theta$ *τὴν ὕλην* om. O, in mg. add. m. 1 **22** add. Mez. **27** *προσφέρετε*] ipse Moschio videtur medicus esse, cf. 658 a

ἅπτεσθαι γὰρ αὐτῶν διὰ χρόνου παρῄνει καὶ γεύεσθαι, συν-
εθίζοντας αὐτοὺς ἐν τῷ ὑγιαίνειν καὶ μὴ τρέμοντας ὥσπερ τὰ B
παιδάρια μηδὲ μισοῦντας ἐκείνην τὴν δίαιταν, ἀλλὰ ποιουμέ-
νους ἀτρέμα χειροήθη ταῖς ὀρέξεσι καὶ σύντροφον, ὅπως ἐν
τῷ νοσεῖν μὴ δυσχεραίνωμεν ὡς φάρμακα τὰ σιτία μηδ' 5
ἀσχάλλωμεν ἁπλοῦν τι καὶ ἄνοψον καὶ ἄκνισσον λαμβάνοντες.
ὅθεν οὐδ' ἀλούτους ποτὲ φευκτέον ἐλθεῖν ἐπὶ τροφὴν οὐδ'
ὕδωρ πιεῖν οἴνου παρόντος οὐδὲ θερμὸν ἐν θέρει χιόνος
παρακειμένης, τὰς μὲν ἐπιδεικτικὰς καὶ σοφιστικὰς χαίρειν
ἐῶντας ἀποσχέσεις τῶν τοιούτων καὶ μεγαλαυχίας ἐπὶ ταῖς 10
ἀποσχέσεσιν, αὐτοὺς δὲ καθ' ἑαυτοὺς σιωπῇ τήν τε ὄρεξιν
ἅμα τοῦ συμφέροντος ὑπήκοον ἐθίζοντας εἶναι μετ' εὐκολίας C
καὶ τῆς ψυχῆς ἀφαιροῦντας πόρρωθεν ἔτι τὴν περὶ ταῦτα
μικρολογίαν ἐν ταῖς νόσοις καὶ τὸ ἐπιθρηνεῖν, ἀνοδυρομένης
ὡς ⟨ἐξ⟩ ἡδονῶν μεγάλων καὶ ἀγαπητῶν εἰς ἀγεννῆ καὶ τα- 15
πεινὴν ἀπελήλαται δίαιταν. εὖ γὰρ εἰρημένον τὸ 'ἑλοῦ βίον
τὸν ἄριστον, ἡδὺν δ' αὐτὸν ἡ συνήθεια ποιήσει' καὶ κατὰ
μέρος εἰς ἕκαστα πειρωμένῳ χρήσιμόν ἐστι, μάλιστα δὲ τῶν
περὶ τὸ σῶμα διαιτημάτων [ἐν] τοῖς ὑγιεινοτάτοις ἐπάγοντα
τὴν συνήθειαν εὐμενῆ καὶ γνώριμα τῇ φύσει καὶ οἰκεῖα πα- 20
ρασκευάζειν, μεμνημένον ἃ πάσχουσιν ἔνιοι καὶ ποιοῦσιν ἐν
ταῖς ἀρρωστίαις, χαλεπαίνοντες καὶ δυσανασχετοῦντες ὕδατος D
θερμοῦ προσφερομένου καὶ ῥοφήματος ἢ ἄρτου, μιαρὰ μὲν
ταῦτα καὶ ἀηδῆ μιαροὺς δὲ καὶ χαλεποὺς τοὺς ἀναγκάζοντας
ἀποκαλοῦντες. πολλοὺς δὲ καὶ λουτρὸν ἀπώλεσεν, οὐδὲν ἐν 25
ἀρχῇ μέγα κακὸν ἔχοντας ἀλλ' ἢ τὸ μὴ δύνασθαι μηδ' ὑπο-
μένειν γεύσασθαι τροφῆς ἀλούτους· ὧν καὶ Τίτος ἦν ὁ αὐτο-
κράτωρ, ὥς φασιν οἱ νοσηλεύσαντες.

4. Ἔτι τοίνυν ἐλέχθη τοιοῦτον, ὡς ἀεὶ μὲν ὑγιεινότερα
σώματι τὰ εὐτελέστερα, μάλιστα δὲ φυλακτέον πλησμονὰς καὶ 30

6 cf. 661 b 16 cf. 47 b 466 f 602 b 18 ss. Plat. Legg. 797 e

9 τὰς μὲν οὖν Θ 15 add. α² 18 εἰς Wy. ὡς Ω δὲ ⟨δεῖ⟩ Wy. 19 del. Ha. 22 δυσανασχ.] δυσχεραίνοντες R 30 σώ-
ματα J²S² et ss. R

E *μέθας καὶ ἡδυπαθείας ἑορτήν τινα μέλλουσαν ἢ φίλων ὑποδοχὴν ἐν χερσὶν ἔχοντας ἢ προσδοκῶντας ἑστίασιν ἡγεμονικὴν καὶ συμπεριφορὰν ἀπαραίτητον, οἷον ἐπιόντος ἀνέμου καὶ κύματος εὐσταλὲς τὸ σῶμα καὶ κοῦφον ἐν εὐδίᾳ παρασκευάζον-*
5 *τας. ἔργον γάρ ἐστιν ἐν συνουσίαις καὶ φιλοφροσύναις αὑτὸν ἐπὶ τῶν μετρίων καὶ τῶν συνήθων φυλάξαι μὴ πᾶσι μετ' ἀηδίας δεινῆς ἐπαχθῆ φανέντα καὶ φορτικόν. ἵν' οὖν μὴ πῦρ ἐπὶ πυρί, ὥς φασι, πλησμονή τις ἐπὶ πλησμονῇ καὶ ἄκρα-*
9 *τος ἐπ' ἀκράτῳ γένηται, τὸ παιχθὲν ἀστείως ὑπὸ Φιλίππου*
F *μετὰ σπουδῆς μιμητέον· ἦν δὲ τοιοῦτον. ἄνθρωπος αὐτὸν ἐπὶ χώρας ὡς σὺν ὀλίγοις ὄντα δειπνῆσαι παρεκάλεσεν, εἶτα ὁρῶν πολλοὺς ἄγοντα παρεσκευασμένων οὐ πολλῶν ἐταράττετο. συναισθόμενος οὖν ὁ Φίλιππος ὑπέπεμπε τῶν φίλων ἑκάστῳ κε-*
124 *λεύων πλακοῦντι καταλιπεῖν χώραν, | οἱ δὲ πειθόμενοι καὶ*
15 *προσδοκῶντες ἐφείδοντο τῶν παρακειμένων. ἤρκεσεν οὖν ἅπασι τὸ δεῖπνον. οὕτω δὴ προπαρασκευαστέον αὑτοὺς τῶν ἀναγκαίων συμπεριφορῶν, καὶ ὄψῳ καὶ πέμματι καὶ νὴ Δία μέθῃ χώραν φυλάττοντας ἐν τῷ σώματι, καὶ πρόσφατον ἐπὶ ταῦτα ⟨καὶ⟩ βουλομένην τὴν ὄρεξιν ἄγοντας.* **(5.)** *ἐὰν δὲ τοιαῦταί τινες*
20 *ἄφνω βαρεῖς ὄντας ἡμᾶς καὶ διακειμένους φαύλως ἀνάγκαι καταλάβωσιν ἡγεμόνων καλούντων ἢ ξένων ἐπιφανέντων ὑπ' αἰδοῦς βαδίζειν εἰς ταὐτὸ τοῖς ἱκανῶς ἔχουσι καὶ συμπίνειν, ἐνταῦθα μάλιστα δεῖ παρατετάχθαι πρὸς 'τὴν μέγα σινομένην*
24 *ἄνδρας αἰδῶ'* (Ω 45; Hes. OD 318) *καὶ δυσωπίαν τὰ τοῦ τρα-*
B *γικοῦ Κρέοντος λέγοντας* (Eur. Med. 290)

'κρεῖσσον δέ μοι νῦν πρός σ' ἀπεχθέσθαι, ξένε,
ἢ μαλθακισθένθ' ὕστερον μέγα στένειν.'

---

8 Plat. Legg. 666a, cf. 61a 143f 610c 919d; v. Artax. 28
10 ss. cf. 178d 707b 24 cf. 530b

---

2 *βασιλικὴν καὶ* ante *ἡγ.* add. vΠΘ 5 *καὶ φιλοφροσύναις* om. JR (non S) 6 *τῶν*[2] om. R 14 *πυθόμενοι* Ja[2]AEZ[1]vb 15 *ἤρεσκεν* A[1]EZ[1]vb 16 *παρασκευαστέον* Ω corr. Ald.[2] 17 *νὴ Δία* om. OJb 18 *παραφυλάττοντας* R add. Re. 21 *καλούντων*] *παρόντων* ΠΘ *ὑπ' αἰδοῦς* del. Ha. 22 *καὶ* del. Re. 25 *λέγοντος* JZ

τὸ γὰρ ἀγροικίας φοβηθέντα δόξαν εἰς πλευρῖτιν ἢ φρενῖτιν ἐμβάλλειν ἑαυτὸν ἀγροίκου τινὸς ὡς ἀληθῶς ἐστι καὶ νοῦν οὐκ ἔχοντος οὐδὲ λόγον ἄνευ κύλικος καὶ κνίσσης ἀνθρώποις ἐπιστάμενον ὁμιλεῖν. ἥ τε γὰρ παραίτησις ἂν τὸ ἐπιδέξιον ἔχῃ καὶ τὸ ἀστεῖον, οὐχ ἧττον ἔσται κεχαρισμένη τῆς συμπεριφο- 5 ρᾶς· ἄν τέ τις παρέχων ἑστίασιν ὥσπερ θυσίαν ἄγευστον αὐτὸς ἀπέχηται, παρῇ δὲ τῇ κύλικι καὶ τῇ τραπέζῃ μετὰ προθυμίας C καὶ φιλοφροσύνης ἅμα τι παίζων καὶ λέγων εἰς ἑαυτόν, ἡδίων φανεῖται τοῦ συμμεθυσκομένου καὶ συνοψοφαγοῦντος. ἐμνήσθη δὲ τῶν μὲν παλαιῶν Ἀλεξάνδρου μετὰ πότον πολὺν αἰσχυν- 10 θέντος ἀπειπεῖν Μηδίῳ παρακαλοῦντι καὶ καταβαλόντος αὖθις ἐξ ἀρχῆς αὑτὸν εἰς ἄκρατον ἀφ' οὗ διεφθάρη, τῶν δὲ καθ' ἡμᾶς Ῥήγλου τοῦ παγκρατιαστοῦ. καλοῦντος γὰρ ἐπὶ τὸ λουτρὸν ἅμ' ἡμέρᾳ Τίτου Καίσαρος ἧκε καὶ συνελούσατο, καὶ πιὼν ἅπαξ, ὥς φασιν, ἀποπληξίας καταλαβούσης εὐθὺς ἀπέ- 15 θανε. ταῦθ' ἡμῖν ὁ Γλαῦκος ἐν γέλωτι προύφερεν ὡς παιδαγωγικά· τῶν δ' ἄλλων οὐ πάνυ πρόθυμος ἦν ἀκούειν, οὐδ' D ἡμεῖς ἐκείνῳ διηγεῖσθαι. σὺ δ' ἐπισκόπει τῶν λεχθέντων ἕκαστον.

6. Πρῶτον μὲν ὁ Σωκράτης (Xen. Mem. I 3, 6) παρακε- 20 λευόμενος φυλάττεσθαι τῶν βρωμάτων ὅσα μὴ πεινῶντας ἐσθίειν ἀναπείθει, καὶ τῶν πομάτων ὅσα πίνειν μὴ διψῶντας, οὐχ ἁπλῶς τὸ χρῆσθαι τούτοις ἀπηγόρευσεν, ἀλλὰ χρῆσθαι δεομένους ἐδίδασκε καὶ τὸ ἡδὺ κατατάττοντας αὐτῶν εἰς τὸ ἀναγκαῖον, ὥσπερ οἱ τὰ θεωρικὰ ποιοῦντες ἐν ταῖς πόλεσι 25 στρατιωτικά. τὸ γὰρ ἡδὺ τῇ φύσει μέχρι ἂν ᾖ μέρος τοῦ τρέφοντος οἰκεῖόν ἐστι, καὶ δεῖ πεινῶντας ἔτι τῶν ἀναγκαίων

9 ss. Diod. XVII 117; Curt. X 4; cf. 472 d; v. Alex. 75, 4 sq.
20 cf. 513 c 521 f 661 f

4/5 ἐπιδ. κ. τ. ἀ. ἔ. vΠΘ 5 ἐστὶ R 7 παρῇ δὲ Wy. παρά τε Ω 11 ἀντειπεῖν Ω corr. Wy. καταβάλλοντι Ω corr. Bern. 13 ῥίγλου OvΠΘ 15 φησίν RvαA 18 σὺ δ'] οὐδὲ Ω (συ ss. O) ἐπεσκόπει Ω corr. Mez. 20 πρῶτος Ω corr. Wy. 26 μέχρι S μέχρις O

E ἀπολαύειν ἢ τῶν ἡδέων, ἰδίᾳ δὲ μὴ κινεῖν ἑτέρας ὀρέξεις
τῶν κοινῶν ἀπηλλαγμένους. ὥσπερ γὰρ αὖ τῷ Σωκράτει
(Xen. Conv. II 15 ss.) γυμνάσιον ἦν οὐκ ἀηδὲς ἡ ὄρχησις, οὕ-
τως ᾧτινι τὸ πέμμα καὶ τὸ τράγημα δεῖπνόν ἐστι καὶ σιτίον,
5 ἧττον βλάπτεται· τὸ δ' ἀπέχοντα τῇ φύσει τὸ μέτριον καὶ
πεπληρωμένον ἐπιδράττεσθαι τῶν τοιούτων φυλακτέον ἐν τοῖς
μάλιστα. φυλακτέον δὲ τῆς περὶ ταῦτα φιληδονίας καὶ γαστρι-
μαργίας οὐδὲν ἧττον ἀπειροκαλίαν καὶ φιλοτιμίαν· καὶ γὰρ
9 αὗται πολλάκις συναναπείθουσι μὴ πεινῶντας ἐσθίειν ἔνια καὶ
F πίνειν μὴ διψῶντας, ἀνελευθέρους κομιδῇ καὶ φορτικὰς ὑπο-
βάλλουσαι φαντασίας, ὡς ἄτοπόν ἐστι πράγματος σπανίου καὶ
πολυτελοῦς μὴ ἀπολαῦσαι παρόντος, οἷον οὔθατος ἢ μυκήτων
Ἰταλικῶν ἢ Σαμίου πλακοῦντος ἢ χιόνος ἐν Αἰγύπτῳ. ταῦτα
14 γὰρ δήπου προάγεται πολλάκις χρῆσθαι τοῖς περιβοήτοις καὶ
125 σπανίοις, ὥσπερ ὑπὸ κνίσσης τῆς κενῆς | δόξης ἀγομένους
καὶ τὸ σῶμα κοινωνεῖν μηδὲν δεόμενον ἀναγκάζοντας, ὅπως
ἔχωσιν ἑτέροις διηγεῖσθαι, ζηλούμενοι τῆς ἀπολαύσεως τῶν
οὕτω δυσπορίστων καὶ περιττῶν. ὅμοια δὲ καὶ πρὸς γυναῖκας
ἐνδόξους πάσχουσιν. ἰδίαις μὲν γὰρ ἔστιν ὅτε καὶ καλαῖς καὶ
20 ἀγαπώσαις συναναπαυόμενοι τὴν ἡσυχίαν ἄγουσι, Φρύνῃ δὲ
τελέσαντες ἀργύριον ἢ Λαΐδι καὶ τὸ σῶμα φαύλως καὶ πρὸς
συνουσίαν ἀργῶς ἔχοντες διακείμενον ἐγείρουσιν ἅμα καὶ παρα-
καλοῦσι τὸ ἀκόλαστον ἐπὶ τὴν ἡδονὴν ὑπὸ τῆς κενῆς δόξης.
B αὐτὴ γοῦν ἔλεγεν ἡ Φρύνη πρεσβυτέρα γεγενημένη τὴν τρύγα
25 πλείονος πωλεῖν διὰ τὴν δόξαν. (7.) ἔστι δὲ μέγα καὶ θαυ-
μαστόν, ἂν ὅσον ἡ φύσις δεομένη δέχεται τῶν ἡδονῶν προσιέ-
μενοι τῷ σώματι, μᾶλλον δ' ἐὰν τὰ πολλὰ παρὰ τὰς ὀρέξεις
αὐτῷ διαμαχόμενοι καὶ ἀναβαλλόμενοι καὶ πάνυ μόλις ταῖς

2 cf. 130 e 711 e

1 ἢ del. Re. δὲ μηδὲ JRvΠ post ὀρέξεις inser. ἐπὶ ταῦτα O ἐπὶ τὸ J ἔπειτα R 2 αὐτῷ Ω corr. Wy. 16 μηδὲν] μὴ vΠΘ 22 ἀργὸν ΠΘ ἅμα] θαμὰ Ha. 26 ὅσων OvΠΘ δέχηται OJ RZυ προιέμενοι OJR 27 ἐὰν μὴ OJR παρὰ OαA[1]EZυ περὶ RJvA[mg.] διὰ b ὀρέξεις] πράξεις αA[1]EΘ 28 μόλις πάνυ ΠΘ

ἀναγκαίαις χρηματίζοντες ἢ ὥς φησιν ὁ Πλάτων (Phaedr. 254 d) καὶ δάκνοντος καὶ κατατείνοντος ἐνδιδόντες ἀβλαβεῖς ἀπαλλάττωμεν. τὰς δ' ἀνάπαλιν ἐκ τῆς ψυχῆς ἐπὶ τὸ σῶμα κατιούσας ἐπιθυμίας καὶ καταβιαζομένας τοῖς ἐκείνης ὑπηρετεῖν καὶ συνεξανίστασθαι πάθεσιν οὐδεμία μηχανὴ τὸ μὴ 5 σφοδροτάτας βλάβας καὶ μεγίστας ἐφ' ἡδοναῖς ἀσθενέσι καὶ C ἀμαυραῖς ἐναπολιπεῖν. ἥκιστα δὲ ψυχῆς ἐπιθυμίᾳ σῶμα πρὸς ἡδονὰς κινητέον· ἡ γὰρ ἀρχὴ παρὰ φύσιν γίγνεται. καὶ καθάπερ αἱ τῶν μασχαλῶν ψηλαφήσεις οὐκ ἴδιον οὐδὲ πρᾶον οὐδ' ἵλεων γέλωτα τῇ ψυχῇ παρέχουσιν ἀλλ' ἐοικότα σπασμῷ 10 καὶ χαλεπόν, οὕτω πάλιν ὅσας τὸ σῶμα νυττόμενον ὑπὸ τῆς ψυχῆς ἡδονὰς ἴσχει καὶ ταραττόμενον, ἐκστατικαὶ καὶ ταρακτικαὶ αὗται καὶ ἀλλότριαι τῆς φύσεώς εἰσιν. ὅταν οὖν τι τῶν σπανίων ἀπολαυσμάτων ἢ ἐνδόξων παραγένηται, φι- 14 λοτιμητέον ταῖς ἀποσχέσεσι μᾶλλον ἢ ταῖς ἀπολαύσεσι, μεμνη- D μένους ὅτι καθάπερ ὁ Σιμωνίδης ἔλεγε μηδέποτ' αὐτῷ μεταμελῆσαι σιγήσαντι, φθεγξαμένῳ δὲ πολλάκις, οὕτως ἡμῖν οὔτ' ὄψον παρωσαμένοις μετεμέλησεν οὔθ' ὕδωρ ἀντὶ Φαλερίνου πιοῦσιν. ἀλλὰ τοὐναντίον οὐ μόνον οὐ προσβιαστέον ἐστὶ τὴν φύσιν, ἀλλὰ κἂν δεομένῃ προσφέρηταί τι τῶν τοιούτων, ἐπὶ 20 τὰ λιτὰ καὶ συνήθη πολλάκις ἀποτρεπτέον ἔθους ἕνεκα καὶ μελέτης τὴν ὄρεξιν. 'εἴπερ γὰρ ἀδικεῖν χρή' φησὶν ὁ Θηβαῖος (Eur. Phoen. 524) οὐκ ὀρθῶς λέγων, 'τυραννίδος πέρι κάλλιστον ἀδικεῖν'· ἡμεῖς δὲ βέλτιον ὡς, εἴπερ φιλοδοξεῖν πρὸς τὰ τοι- 24 αῦτα, ἐγκρατείᾳ κάλλιστον ὑπὲρ ὑγιείας. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ E μικρολογία καὶ γλισχρότης ἐνίους ἀναγκάζει πιέζοντας οἴκοι τὰς ἐπιθυμίας καὶ κατισχναίνοντας ἐμπίπλασθαι παρ' ἑτέροις τῶν πολυτελῶν καὶ ἀπολαύειν, καθάπερ ἐκ πολεμίας ἀφειδῶς

16 cf. 10 f 514 f 22 cf. 18 d 25 οὐ—p. 260, 2 ἔχοντες Stob. III p. 485, 15

1 ἀνάγκαις vαA[1]EΘ 6 ἐφ'] ἐν vΠΘ 9 ἴδιον] εὔδιον Re. locum corruptum et ἵλεων correcturam vocis ἴδιον falso insertam putat Wil. 10 ἵλεω JvαA[1] 14/15 τ. ἀποσχ. μ. φ. ἢ vΠΘ 18 φαλερίνου J φαλλερίνου O 25 ἐγκράτειαν J ἐγκράτεια O corr. Wy. 26 πιέζοντας O πιεζοῦντας O πιεζομένους Stob.

ἐπισιτιζομένους· εἶτα κακῶς διατεθέντες ἀπίασιν, εἰς τὴν ὑστεραίαν ἐφόδιον τῆς ἀπληστίας τὴν ἀπεψίαν ἔχοντες. ὁ μὲν οὖν Κράτης διὰ τρυφὴν καὶ πολυτέλειαν οἰόμενος οὐχ ἥκιστα τὰς στάσεις καὶ τὰς τυραννίδας ἐμφύεσθαι ταῖς πόλεσι, μετὰ παι-
5 διᾶς παρῄνει (fr. 6 Diels)

'μὴ πρὸ φακῆς λοπάδ' αὔξων
F εἰς στάσιν ἄμμε βάλῃς'·

αὐτὸς δέ τις ἑαυτῷ παρακελευέσθω μὴ πρὸ φακῆς λοπάδ' αὔξων ἀεὶ μηδὲ πάντως ὑπερβαίνων τὴν καρδαμίδα καὶ τὴν
10 ἐλαίαν ἐπὶ τὸ θρῖον καὶ τὸν ἰχθὺν εἰς στάσιν ἐκ πλησμονῆς τὸ σῶμα καὶ ταραχὰς ἐμβάλλειν καὶ διαρροίας. τὰ γὰρ εὐτελῆ κρατεῖ τὴν ὄρεξιν ἐπὶ τῶν φυσικῶν μέτρων, ὀψοποιῶν δὲ τέχναι καὶ δημιουργῶν καί 'τὰ πανοῦργα ταῦτ' ὀψάρια καὶ
126 ὑποτρίμματα' κατὰ τὸν κωμικὸν (Com. adesp. 135) ἀεὶ τοὺς
15 ὅρους τῆς ἡδονῆς μετατίθησιν εἰς τοὔμπροσθεν καὶ παραλλάττει τὸ συμφέρον, οὐκ οἶδ[α δ]' ὅντινα τρόπον ἡμῶν τὰς γυναῖκας ὅσαι φίλτρα μηχανῶνται καὶ γοητείας ἐπὶ τοὺς ἄνδρας βδελυττομένων καὶ δυσχεραινόντων, μισθωτοῖς δὲ καὶ δούλοις προϊεμένων τὰ σιτία καὶ τὰ ὄψα μονονοὺ μαγγανεύειν
20 καὶ φαρμάττειν. εἰ τοίνυν καὶ πικρότερον φανεῖται τὸ τοῦ Ἀρκεσιλάου πρὸς τοὺς μοιχικοὺς καὶ ἀκολάστους εἰρημένον, 'μηδὲν διαφέρειν ὄπισθέν τινα ἢ ἔμπροσθεν εἶναι κίναιδον', οὐκ ἀνάρμοστόν ἐστι τοῖς ὑποκειμένοις. τί γὰρ ὡς ἀληθῶς
24 διαφέρει σατύρια προσάγοντα κινεῖν καὶ παροξύνειν τὸ ἀκό-
B λαστον ἐπὶ τὰς ἡδονάς ἢ τὴν γεῦσιν ὀσμαῖς καὶ καρυκείαις ἐρεθίζειν ⟨ὥσθ'⟩ ὥσπερ τὰ ψωριῶντα κνησμῶν ἀεὶ δεῖσθαι καὶ γαργαλισμῶν;

---

11 τὰ — **16** συμφέρον Stob. IV p. 880, 3 **18** cf. 644 b 664a **22** cf. 705 e; frg. inc. 131 (VII 165 Bern.) = Gell. III 5

---

2 ἀπληστίας] ἀσιτίας Stob. ἀσωτίας Hense **7** εἰς Athen. 158 b ἀεὶ JR ἀεὶ ἐς O **9** ἀεὶ del. Hch. **16** del. Wy. cf. 432 b **18** δὲ] τε OJRva[2] **19** προϊέμεθα JA[2] προσεφιᾶσι O **24** τὸ] τὸν OJRb **26** add. Po. cf. 136 f ἐθίζειν ci. Mez.

8. Ἄλλοτε μὲν οὖν πρὸς τὰς ἡδονὰς λεκτέον ἴσως τὸ καλὸν καὶ σεμνὸν ἐφ' ἑαυτοῦ τῆς ἐγκρατείας οἷόν ἐστι δεικνύοντας· ὁ δὲ νῦν λόγος ὑπὲρ πολλῶν ἡδονῶν καὶ μεγάλων ἐστίν. οὔτε γὰρ πράξεις οὔτ' ἐλπίδας οὔτ' ἀποδημίας οὔτε διαγωγὰς αἱ νόσοι τοσαύτας ὅσας ἡδονὰς ἡμῶν ἀφαιροῦνται καὶ διαφθεί- 5 ρουσιν. ὅθεν ἥκιστα λυσιτελεῖ καταφρονεῖν τῆς ὑγιείας τοῖς μάλιστα τὴν ἡδονὴν διώκουσι. καὶ γὰρ φιλοσοφεῖν ἀρρωστίαι πολλοῖς παρέχουσι καὶ χρηματίζεσθαι καὶ στρατηγεῖν νὴ Δία καὶ βασιλεύειν, ἡδοναὶ δὲ σωματικαὶ καὶ ἀπολαύσεις ἔνιαι μὲν C οὐδ' ὅλως γένεσιν ἐν νόσῳ λαμβάνουσιν, αἱ δὲ λαμβάνουσαι 10 βραχὺ τὸ οἰκεῖον καὶ οὐ καθαρὸν ἀλλὰ συμπεφυρμένον πολλῷ τῷ ἀλλοτρίῳ καὶ μεμωλωπισμένον ὥσπερ ἐκ ζάλης καὶ χειμῶνος ἀναφύουσιν. οὐ γὰρ 'ἐν πλησμοναῖς Κύπρις' (Eur. fr. 895), ἀλλὰ μᾶλλον ἐν εὐδίᾳ σαρκὸς καὶ γαλήνῃ καὶ Κύπρις εἰς ἡδονὴν τελευτᾷ καὶ βρῶσις καὶ πόσις· ἡ δ' ὑγίεια ταῖς ἡδοναῖς 15 ὥσπερ ἡ γαλήνη ταῖς ἀλκυόσιν ἀσφαλῆ καὶ καλὴν γένεσιν καὶ λοχείαν ἐνδίδωσι. κομψῶς γὰρ ἔοικε καὶ Πρόδικος εἰπεῖν ὅτι τῶν ἡδυσμάτων ἄριστόν ἐστι τὸ πῦρ· ἀληθέστερον δ' ἄν τις D εἴποι τὴν ὑγίειαν ἥδυσμα θειότατον εἶναι καὶ προσηνέστατον· ἑφθὰ μὲν γὰρ καὶ ὀπτὰ καὶ πεπτὰ βρώματα νοσοῦσιν ἢ κραι- 20 παλῶσιν ἢ ναυτιῶσιν οὐδεμίαν ἡδονὴν οὐδὲ χάριν ἀποδίδωσι, καθαρὰ δὲ καὶ ἀκραιφνὴς ὄρεξις ὑγιαίνοντι σώματι πᾶν ἡδὺ ποιεῖ καὶ 'ἁρπαλέον', ὡς Ὅμηρος ἔφη (ϑ 164), καὶ πρόσφορον.

9. Ἔτι δ' ὥσπερ ὁ Δημάδης πολεμικοὺς ἀκαίρως τοὺς Ἀθηναίους ὄντας ἔλεγε μηδέποτε χειροτονεῖν εἰρήνην ἄνευ 25 μελάνων ἱματίων, οὕτω καὶ ἡμεῖς οὐδέποτε μεμνήμεθα λιτῆς διαίτης καὶ σώφρονος ἄνευ καύσεων καὶ καταπλασμάτων, ἐν

3 cf. 662 bc 13 cf. 655 a b; 917 b 15 ἡ — 23 ποιεῖ Stob. IV p. 878, 3 16 cf. 982 f 17 cf. 49 f 697 c 1010 c (his locis Eueno tributum) 20 cf. 101 c

8 πολλοῖς Re. πολλοὺς Ω κ. χρ. om. vΠΘ νὴ Δία om. OJ 13 ἀναφύουσιν J ἀναφέρουσιν O 16 ὥσπερ εὐδία ταῖς R 17 ἔοικε καὶ OJRStob ἔοικεν ὁ O 18 ἀληθέστερον JStob. ἀληθέστατον O δ' Mez. γὰρ Ω 24 ἔτι Si. ἐπεὶ Ω

E τε τούτοις γιγνόμενοι πιέζομεν σφόδρα τὰς ἁμαρτίας, ἀνταπερειδόμενοι τῇ μνήμῃ καὶ καθάπερ οἱ πολλοὶ νῦν μὲν ἀέρας νῦν δὲ χώρας ἐπιμεμφόμενοι νοσώδεις [ἀποδημίας τέ τινας λέγουσιν], ἐξαιρούμενοι τῆς αἰτίας τὴν ἀκρασίαν καὶ φιληδονίαν.
5 ἀλλ' ὥσπερ ὁ Λυσίμαχος ἐν Γέταις συσχεθεὶς δίψῃ καὶ παραδοὺς ἑαυτὸν μετὰ τοῦ στρατεύματος αἰχμάλωτον εἶτα πιὼν ὕδωρ ψυχρόν 'ὦ θεοί' εἶπεν, 'ὡς βραχείας ἡδονῆς ἕνεκα μεγάλην εὐδαιμονίαν ἀπεβαλόμην', οὕτως ἀνοιστέον ἐν ταῖς ἀρ-
9 ρωστίαις πρὸς αὐτοὺς ὡς διὰ ψυχροποσίαν ἢ λουτρὸν ἄκαιρον
F ἢ συμπεριφορὰν πολλὰς μὲν αὐτῶν διεφθείραμεν ἡδονάς, καλὰς δὲ πράξεις ἐπιτερπεῖς τε διαγωγὰς ἀπωλέσαμεν. ὁ γὰρ ἐκ τῶν τοιούτων ἀναλογισμῶν δηγμὸς αἱμάσσει τὴν μνήμην, ὥστε οἷον οὐλὴν παραμένουσαν ἐν τῷ ὑγιαίνειν εὐλαβεστέρους ποιεῖν
127 περὶ τὴν δίαιταν. | οὐδὲ γὰρ ἄγαν τὸ ὑγιαῖνον σῶμα φύει με-
15 γάλας ἐπιθυμίας οὐδὲ δυσπειθεῖς οὐδ' ἀσυνήθεις οὐδὲ δυσεκβιάστους, ἀλλὰ δεῖ θαρρεῖν πρὸς τὰς ὀρέξεις ἐκφερομένας καὶ ἐπιπηδώσας ταῖς ἀπολαύσεσιν, ὡς ἐλαφρὸν καὶ παιδικὸν ἐχούσας τὸ μεμψιμοιροῦν καὶ κλαυθμυριζόμενον, εἶτα παυομένας ἀρθείσης τῆς τραπέζης καὶ μηδὲν ἐγκαλούσας μηδ' ἀδι-
20 κουμένας, ἀλλὰ τοὐναντίον καθαρὰς καὶ ἱλαρὰς καὶ οὐ βαρείας οὐδὲ ναυτιώδεις περιμενούσας τὴν αὔριον. ὥσπερ ἀμέλει καὶ Τιμόθεος εἶπε τῇ προτεραίᾳ δεδειπνηκὼς ἐν Ἀκαδημίᾳ παρὰ Πλάτωνι μουσικὸν καὶ λιτὸν δεῖπνον, ὡς οἱ παρὰ Πλάτωνι
B δειπνήσαντες καὶ εἰς αὔριον ἡδέως γίγνονται. λέγεται δὲ καὶ

5 ss. cf. 183 d 14 cf. 584 d 16 δεῖ — 21 αὔριον Stob. IV p. 880, 10 21 ss. Cic. Tu. V 35, 100; cf. 686 a 24 ss. cf. 180 a 1099 c; v. Alex. 22 24 λέγεται — p. 263, 3 ὀλιγαριστίαν Stob. IV p. 880, 17

1 γενόμενοι OJR πιέζομεν O πιεζοῦμεν O ἐνερειδόμενοι Ω corr. Hch. 3 del. Hch. (ἐπιδημίας Xyl.) 5 δίψει JR 6 τοῦ om. vΠΘ 8 ἀπεβαλλόμην vZ 10 διαφθείρομεν aut διεφθείρομεν Ω corr. Re. καλὰς] πολλὰς Wy. 11 δὲ Wy. τε Ω 14 ἄγαν] ἄγει S ἂν Hch. φύει O φύσει O φύσεις Hch. 16 θαρρεῖν] θαρροῦντας μάχεσθαι Stob. 18 μεμψίμοιρον (om. κ. κ.) Stob. 22 τιμόθεον εἰπεῖν vΠΘ δεδειπνηκότα A²EΘ

Ἀλέξανδρον εἰπεῖν τοὺς τῆς Ἄδας ὀψοποιοὺς ἀποπεμψάμενον ὡς ἔχει βελτίονας [ἄγειν] ἀεὶ σὺν αὐτῷ, πρὸς μὲν τὸ ἄριστον τὴν νυκτοπορίαν, πρὸς δὲ τὸ δεῖπνον τὴν ὀλιγαριστίαν.

10. *Οὐκ ἀγνοῶ δ' ὅτι καὶ διὰ κόπους πυρέττουσιν ἄνθρωποι καὶ δι' ἐγκαύσεις καὶ διὰ περιψύξεις. ἀλλ' ὥσπερ αἱ τῶν* 5 □ *ἀνθέων ὀσμαὶ καθ' ἑαυτὰς ἀσθενεῖς εἰσι, μιχθεῖσαι δὲ τῷ ἐλαίῳ ῥώμην ἴσχουσι καὶ τόνον, οὕτω ταῖς ἔξωθεν αἰτίαις καὶ ἀρχαῖς οἷον οὐσίαν καὶ σῶμα παρέχει τὸ πλῆθος ὑποκείμενον. ἄνευ δὲ τούτου χαλεπὸν οὐδέν, ἀλλ' ἐξαμαυροῦνται καὶ δια-* 9 □ *χέονται ῥᾳδίως, αἵματος λεπτοῦ καὶ πνεύματος καθαροῦ δεχο-* C *μένου τὴν κίνησιν· ἐν δὲ πλήθει καὶ περιττώματι οἷον ἰλὺς ἀναταραττομένη μιαρὰ ποιεῖ πάντα καὶ δυσχερῆ καὶ δυσαπάλλακτα. διὸ δεῖ μὴ καθάπερ οἱ ἄθλιοι ναύκληροι πολλὰ δι'* □ *ἀπληστίαν ἐμβαλλόμενοι τοὐντεῦθεν ἤδη διατελοῦσιν ἀντλοῦντες καὶ ὑπεξαιροῦντες τὴν θάλατταν, οὕτως ἐμπλήσαντας τὸ* 15 □ *σῶμα καὶ βαρύναντας ὑποκαθαίρειν αὖθις καὶ ὑποκλύζειν, ἀλλὰ διατηρεῖν εὐσταλές, ὅπως, κἂν πιεσθῇ ποτε, φελλοῦ δίκην ὑπὸ κουφότητος ἀναφέρηται.*

11. *Μάλιστα δὲ προφυλακτέον ἐν ταῖς προπαθείαις καὶ* 19 *προαισθήσεσιν. οὐ γὰρ ἅπασαι κατὰ τὸν Ἡσίοδον* (OD 104) D □ *ἐπιφοιτῶσιν αἱ νόσοι 'σιγῇ, ἐπεὶ φωνὴν ἐξείλετο μητίετα Ζεύς', ἀλλ' αἱ πλεῖσται καθάπερ προαγγέλους καὶ προδρόμους καὶ κήρυκας ἔχουσιν ἀπεψίας καὶ δυσκινησίας. 'βαρύτητες καὶ κόποι' φησὶν Ἱπποκράτης* (Aphor. II 5) *'αὐτόματοι νοῦσον φράζουσι', διὰ πλῆθος ὡς ἔοικεν ἐντὸς διάτασιν καὶ σφήνωσιν* 25 *τοῦ περὶ τὰ νεῦρα πνεύματος ἔχοντος. ἀλλ' ὅμως αὐτοῦ μονονουχὶ τοῦ σώματος ἀντιτείνοντος καὶ κατασπῶντος ἐπὶ τὸ κλινίδιον καὶ τὴν ἡσυχίαν οἱ μὲν ὑπὸ λαιμαργίας καὶ φιλη-* E *δονίας ἐμβάλλουσιν ἑαυτοὺς ἐπὶ τὰ βαλανεῖα καὶ σπεύδουσιν*

---

1 *ἀλέξανδρος* v (non w) *ΠΘ* *τοὺς ἐθάδας* OJRvαA[1] *ἀποπεμψάμενος* A[2]E*Θ* 2 *ἄγειν* om. Stob. 8 *οὐσίαις* *Ω* corr. Ald.[2] 9 *τούτων* *Ω* corr. Re. 13 *ἄθλιοι* Wy. *ἀγαθοὶ* *Ω* 14 *ἐμβαλόμενοι* α[2]AEZb 15 *ὑπεξαίροντες* v*ΠΘ* 19 *φυλακτέον* Jb *προσπαθείαις* Sv*Θ* 25 *διάστασιν* OJR

ἐπὶ τὰς προπόσεις, ὥσπερ εἰς πολιορκίαν ἐπισιτιζόμενοι καὶ δεδιότες μὴ φθάσῃ καταλαβὼν αὐτοὺς ὁ πυρετὸς ἀναρίστους, οἱ δὲ κομψότεροι ταύτῃ μὲν οὐχ ἁλίσκονται, πάνυ δ' ἀβελτέρως αἰσχυνόμενοι κραιπάλην ἢ ἀπεψίαν ὁμολογεῖν καὶ διημε-
5 ρεύειν ἐν ἱματίοις ἑτέρων εἰς τὸ γυμνάσιον βαδιζόντων καὶ παρακαλούντων ἀναστάντες συναποδύονται καὶ ταὐτὰ πράττουσι τοῖς ὑγιαίνουσι. τοὺς δὲ πλείους ἀκρασίας καὶ μαλακίας συνήγορον ἔχουσα ⟨τὴν⟩ παροιμίαν ἐλπὶς ἀναπείθει καὶ προ-
F ἄγεται βαδίζειν ἀναστάντας ἰταμῶς ἐπὶ τὴν συνήθειαν ὡς
10 οἴνῳ δὴ τὸν οἶνον κραιπάλῃ δὲ τὴν κραιπάλην ἐξελῶντας καὶ διαφορήσοντας. πρὸς μὲν οὖν ταύτην τὴν ἐλπίδα τὴν τοῦ Κάτωνος εὐλάβειαν ἀντιτακτέον ἥν φησιν ἐκεῖνος ὁ ἀνὴρ 'τὰ μὲν μεγάλα μικρὰ ποιεῖν τὰ δὲ μικρὰ παντελῶς ἀναιρεῖν', |
128 καὶ ὅτι κρεῖττον ἔνδειαν ὑπομεῖναι διακενῆς καὶ ἡσυχίαν ἢ
15 διακυβεῦσαι πρὸς λουτρὸν ὠσαμένους καὶ δεῖπνον. εἰ μὲν γάρ ἔστι τι, βλάψει τὸ μὴ φυλάξασθαι μηδ' ἐπισχεῖν· εἰ δὲ μηδέν, οὐ βλάψει τὸ συσταλῆναι τῷ σώματι καὶ γενέσθαι καθαρώτερον. ὁ δὲ παιδαριώδης ἐκεῖνος καὶ τοῖς φίλοις δεδιὼς καὶ τοῖς οἰκέταις φανερὸς γενέσθαι διακείμενος ἐκ πλησμονῆς ἢ κραι-
20 πάλης ἀηδῶς, αἰσχυνόμενος ἀπεψίαν ὁμολογῆσαι τήμερον, αὔριον ὁμολογήσει κατάρροιαν ἢ πυρετὸν ἢ στρόφον. 'αἰσχυνόμενος αἴσχιστα πενίαν ⟨ἂν⟩ φέροις' (Men. fr. 810), πολὺ δ' αἴσχιον ἀπεψίαν καὶ βαρύτητα καὶ πλησμονὴν σώματος εἰς
24 βαλανεῖον ἑλκομένου καθάπερ εἰς θάλασσαν σαθροῦ πλοίου
B καὶ μὴ στέγοντος. ὥσπερ γὰρ ἀμέλει πλέοντες ἔνιοι χειμῶνος ὄντος αἰδοῦνται διατρίβειν ἐπ' ἀκτῆς, εἶτ' ἀναχθέντες αἴσχιστα διάκεινται βοῶντες καὶ ναυτιῶντες, οὕτως ἐν ὑποψίᾳ καὶ

---

10 cf. Antiphan. ap. Athen. 44 a 12 cf. 825 d

---

4 ἀπεψίαν] λαιμαργίαν R 7 πλείονας vΠΘ ἀκρασία καὶ μαλακία Ω corr. Erasm. ἀκρασία . . ⟨τὴν⟩ παροιμίαν ἐλπίσιν Re. proverbium πάτταλος παττάλῳ ἐκκρούεται (Paroem. Gr. II 116, 9 Leutsch) respici adn. Wy. 8 παροινίαν JRA 10 ἐξελόντας Ω corr. S[2] 11 διαφορήσαντες libri pr. S 22 add. Porson φέρεις OJS wZ[1]v[1] 26 ἐ. ἀ. δ. vΠΘ

προπαθείᾳ σώματος ἀγεννὲς ἡγούμενοι μίαν ἡμέραν ἐν κλίνῃ διάγειν καὶ μὴ παραθέσθαι τράπεζαν, αἴσχιστα πολλὰς ἡμέρας κεῖνται καθαιρόμενοι καὶ καταπλασσόμενοι καὶ θωπεύοντες ἰατροὺς καὶ θεραπεύοντες, οἶνον αἰτοῦντες ἢ ψυχρὸν ὕδωρ, ἄτοπα καὶ ἀγεννῆ πολλὰ ποιεῖν καὶ φθέγγεσθαι διὰ τὸν πόνον 5 καὶ τὸν φόβον ὑπομένοντες. καὶ μὴν τούς γε διὰ τὰς ἡδονὰς C μὴ κρατοῦντας ἑαυτῶν ἀλλ' ἐγκλίνοντας ἢ φερομένους ὑπὸ τῶν ἐπιθυμιῶν καλῶς ἔχει διδάσκειν καὶ ἀναμιμνήσκειν ὅτι πλεῖστον ἐκ τοῦ σώματος αἱ ἡδοναὶ λαμβάνουσι. **(12.)** καὶ καθάπερ οἱ Λάκωνες ὄξος καὶ ἅλας διδόντες τῷ μαγείρῳ τὰ 10 λοιπὰ κελεύουσιν ἐν τῷ ἱερείῳ ζητεῖν, οὕτως ἐν τῷ σώματι τοῦ προσφερομένου τὰ κάλλιστα τῶν ἡδυσμάτων ἐστίν, ἄνπερ ὑγιαίνοντι καὶ καθαρῷ προσφέρηται. γλυκὺ μὲν γὰρ ἢ πολυτελὲς ἔξω καὶ καθ' αὑτὸ τῶν τοιούτων ἕκαστόν ἐστιν, ἡδὺ δὲ πέφυκεν ἐν τῷ ἡδομένῳ καὶ μετὰ τοῦ ἡδομένου γίγνεσθαι 15 κατὰ φύσιν ἔχοντος· ἐν δὲ δυσαρέστοις καὶ κραιπαλῶσι καὶ D φαύλως διακειμένοις πάντα τὴν αὑτῶν χάριν καὶ ὥραν ἀπόλλυσι. διὸ δεῖ μὴ σκοπεῖν τὸν ἰχθὺν εἰ πρόσφατος μηδὲ τὸν ἄρτον εἰ καθαρὸς μηδὲ τὸ βαλανεῖον εἰ θερμὸν μηδὲ τὴν ἑταίραν εἰ εὔμορφος, ἀλλ' αὑτὸν εἰ μὴ ναυτιώδης μηδὲ θολε- 20 ρὸς μηδ' ἕωλος μηδὲ τεταραγμένος. εἰ δὲ μή, καθάπερ εἰς οἰκίαν πενθοῦσαν ἐμβαλόντες ἐπίκωμοι μεθύοντες οὐ φιλοφροσύνην παρέσχον οὐδ' ἡδονὴν ἀλλὰ κλαυθμοὺς καὶ ὀδυρμοὺς ἐποίησαν, οὕτω καὶ ἀφροδίσια καὶ ὄψα καὶ βαλανεῖα καὶ οἶνος ἐν σώματι κακῶς καὶ παρὰ φύσιν ἔχοντι μιγνύμενα 25 τοῖς μὴ καθεστῶσι καὶ διεφθορόσι φλέγμα καὶ χολὴν κινεῖ καὶ ταράττει καὶ προσεξίστησιν, ἡδὺ δ' οὐδὲν ἀξιολόγως οὐδ' ἀπο- E λαυστικὸν οὐδὲν οἷον προσεδοκήσαμεν ἀποδίδωσιν.

18 διὸ — 27 προσεξίστησιν Stob. IV p. 881, 3

1 προσπαθεία waAΘ σώματος γενομένου ἀγ. R 10 δόντες JRΠΘ 14 ἕκαστον O, om. O ἡδὺ] ἤδη αA¹Θ 21 μ. ἕ. om. Stob. 23 κ. ὀ. Stob., om. Ω 26 καθεστῶσι μηδὲ αA¹EΘ 27 παρεξίστησιν Hch.

13. Ἡ μὲν οὖν ἀκριβὴς σφόδρα καὶ δι' ὄνυχος λεγομένη δίαιτα τό τε σῶμα κομιδῇ ψοφοδεὲς παρέχεται καὶ σφαλερόν, αὐτῆς τε τῆς ψυχῆς τὸ γαῦρον κολούει πάντα πράγματα καὶ πᾶσαν οὐχ ἧττον ἐν ἡδοναῖς ἢ πόνοις διατριβὴν καὶ πρᾶξιν
5 ὑφορωμένης καὶ πρὸς μηδὲν ἰταμῶς καὶ θαρραλέως βαδιζούσης. δεῖ δ' ὥσπερ ἱστίον τὸ σῶμα μήτε συστέλλειν εὐδίας οὔσης καὶ πιέζειν σφόδρα μήτ' ἀνειμένως χρῆσθαι καὶ κατα-
F φρονεῖν ἐν ὑποψίᾳ γινόμενον, ἀλλ' ἐνδιδόναι καὶ ποιεῖν ἐλαφρὸν ὥσπερ εἴρηται (123 b, e), καὶ μὴ περιμένειν ἀπεψίας καὶ
10 διαρροίας μηδὲ θερμασίας μηδὲ νάρκας, ὑφ' ὧν ἔνιοι μόλις ὥσπερ ὑπ' ἀγγέλων ἢ κλητόρων, πυρετοῦ περὶ θύρας ὄντος |
129 ἤδη, θορυβούμενοι συστέλλουσιν ἑαυτούς, ἀλλὰ πόρρωθεν ἐξευλαβεῖσθαι 'πρὸ χείματος, ὥστ' ἀνὰ ποντίαν ἄκραν βορρᾶ πνέοντος' (Lyr. adesp. 100). **(14.)** ἄτοπον γάρ ἐστι κοράκων
15 μὲν λαρυγγισμοῖς καὶ κλωσμοῖς ἀλεκτορίδων καὶ 'συσὶν ἐπὶ φορυτῷ μαργαινούσαις', ὡς ἔφη Δημόκριτος (fr. 147), ἐπιμελῶς προσέχειν σημεῖα ποιουμένους πνευμάτων καὶ ὄμβρων, τὰ δὲ τοῦ σώματος κινήματα καὶ σάλους καὶ προπαθείας μὴ προλαμβάνειν μηδὲ προφυλάττειν μηδ' ἔχειν σημεῖα χειμῶνος
20 ἐν ἑαυτῷ γενησομένου καὶ μέλλοντος. ὅθεν οὐ περὶ τροφὴν μόνον οὐδὲ γυμνάσια δεῖ φυλάττειν τὸ σῶμα μὴ παρὰ τὸ εἰωθὸς
B ἅπτεται τούτων ὀκνηρῶς καὶ ἀπροθύμως ἢ πάλιν διψῶδές ἐστι καὶ πειναλέον ὡς οὐ πέφυκεν, ἀλλὰ καὶ τῶν ὕπνων τὸ μὴ συνεχὲς μηδὲ λεῖον ἀλλ' ἀνωμαλίας ἔχον καὶ διασπασμοὺς εὐλαβεῖσθαι,
25 καὶ νὴ Δία τῶν ἐνυπνίων τὴν ἀτοπίαν, ἄνπερ ὦσι μὴ νόμιμοι μηδὲ συνήθεις αἱ φαντασίαι, πλῆθος ἢ πάχος ὑγρῶν ἢ πνεύματος

---

1 ἡ — 8 ἐλαφρὸν Stob. IV p. 881, 14   13 cf. 455 a 503 a
20 ὅθεν — p. 267, 8 περιόδοις Stob. IV p. 882, 1   26 cf. 736 a

---

3 τε Stob. δὲ Ω   4 ἢ Madv. καὶ Ω   κ. πρ. om. Stob.
5 ὑφορωμένοις $α^1A^1Θ$ 7 χρ. τε καὶ vΠΘ   10 ὑφ' OS ἀφ' vΠΘ ἐφ' JR   13 βορέα Bergk   15 κυσὶν OJR   19 παραφυλάττειν OJR   22 ἅπτεται Stob. ἅπτηται Ω   25 νὴ Δία om. OJb   ἂν γὰρ Stob.   26 πνευμάτων Ω corr. Stob.

ταραχὴν ἐντὸς κατηγοροῦσαν. ἤδη δὲ καὶ τὰ τῆς ψυχῆς κινήματα τὸ σῶμα μηνύει πρὸς νόσον ἐπισφαλῶς ἔχειν. ἄλογοι γὰρ ἴσχουσιν ἀθυμίαι καὶ φόβοι πολλάκις ἀπ' οὐδενὸς φοβεροῦ τὰς C ἐλπίδας ἄφνω κατασβεννύουσαι· γίγνονται δὲ καὶ ταῖς ὀργαῖς ἐπίχολοι καὶ ὀξεῖς καὶ μικρόλυποι καὶ δακρυρροοῦσι καὶ ἀδημο- 5 νοῦσιν ὅταν ἀτμοὶ πονηροὶ καὶ ἀναθυμιάσεις πικραὶ συνιστάμεναι 'ταῖς τῆς ψυχῆς', ὥς φησιν ὁ Πλάτων (Tim. 47 d), ἀνακραθῶσι 'περιόδοις'. διὸ δεῖ σκοπεῖν οἷς ἂν ταῦτα συμπίπτῃ καὶ μνημονεύειν [ἂν μηδὲν ᾖ πνευματικόν], ὅτι σωματικόν ἐστιν αἴτιον ὑποστολῆς τινος ἢ καθάρσεως δεόμενον. 10

15. Χρήσιμον δὲ πάνυ καὶ τὸ τοὺς φίλους ἐπισκεπτόμενον ἀσθενοῦντας ἐκπυνθάνεσθαι τὰς αἰτίας, μὴ σοφιστικῶς μηδὲ D περιέργως ἐνστάσεις καὶ παρεμπτώσεις καὶ κοινότητας λαλοῦντα καὶ παρεπιδεικνύμενον ἰατρικῶν ὀνομάτων καὶ γραμμάτων ἐμπειρίαν, ἀλλὰ ταυτὶ τὰ φαῦλα καὶ κοινὰ μὴ παρέργως ἀκού- 15 οντα, πλῆθος ἡλίωσιν κόπον ἀγρυπνίαν, μάλιστα δὲ δίαιταν ᾗ χρώμενος ἐπύρεξεν. εἶθ' ὥσπερ ὁ Πλάτων ἐπὶ τοῖς ἀλλοτρίοις ἁμαρτήμασιν εἰώθει λέγειν ἀπιὼν 'μήπου ἄρα καὶ ἐγὼ τοιοῦτος;' οὕτω τὰ περὶ αὐτὸν ἐν τοῖς πλησίον εὖ τίθεσθαι, καὶ φυλάττεσθαι καὶ μνημονεύειν ὅπως οὐ περιπεσεῖται τοῖς 20 αὐτοῖς οὐδ' αὐτὸς εἰς τὴν κλίνην καταπεσὼν ὑμνήσει ποθῶν τὴν πολυτίμητον ὑγίειαν, ἀλλ' ἑτέρου πάσχοντος ἐνσημανεῖται πρὸς ἑαυτὸν ὡς ἄξιον πολλοῦ τὸ ὑγιαίνειν καὶ δεῖ τοῦτο δια- E τηρεῖν αὐτῷ προσέχοντα καὶ φειδόμενον. οὐ χεῖρον δὲ καὶ τὴν ἑαυτῶν παρεπισκοπεῖν δίαιταν· ἂν γὰρ ἐν πόσεσι καὶ 25 προσφοραῖς ἤ τισι πόνοις καὶ ἀταξίαις ἑτέραις τυγχάνωμεν γεγονότες, τὸ δὲ σῶμα μηδεμίαν ὑποψίαν παρέχῃ μηδὲ προ-

18 cf. 40 d 88 e 463 e

1 κατηγοροῦσαν ss. Vossianus 2 κατηγοροῦσιν Ω Stob. 3 ἀπ'] ὑπ' ΠΘ φοβεροῦ OJRA[2]Stob. φανεροῦ O 6 πικραὶ] πυκναὶ Stob. 7 φησι Πλ. Stob. 9 del. Hch. (ψυχικὸν pro πνευματικὸν prop. Wy.) 10 καθάρσεως Ald.[2] cf. 286 e κατακρίσεως JA[2] κατακράσεως O δεόμ.]γινόμενον Θ 13 παρεκπτώσεις OR 16 ἢ λέγωσι O ἢ λείωσιν O corr. Erasm.

αἴσθησιν, ὅμως αὐτοὺς δεῖ φυλάττεσθαι καὶ προκαταλαμβάνειν ἐκ μὲν ἀφροδισίων καὶ κόπων ὄντας ἀναπαύσει καὶ ἡσυχίᾳ, μετὰ δ' οἴνωσιν καὶ συμπεριφορὰν ὑδροποσίᾳ, μάλιστα δὲ τροφαῖς κεχρημένους ἐμβριθέσι καὶ κρεώδεσιν ἢ ποικίλαις ὀλιγο- 5 *σιτεῖν καὶ μηδὲν ὑπολείπειν περιττώματος πλῆθος ἐν τῷ σώματι. καὶ γὰρ αὐτὰ ταῦτα δι' αὐτὰ πολλῶν αἴτια νόσων ἐστί,* F *καὶ προστίθησι ταῖς ἄλλαις αἰτίαις ὕλην καὶ δύναμιν. ὅθεν ἄριστα λέλεκται 'τροφῆς ἀκορίην καὶ πόνων ἀοκνίην καὶ σπέρ-* 130 *ματος οὐσίης τήρησιν ὑγιεινότατα εἶναι'. | καὶ γὰρ ἡ περὶ τὰς* 10 *συνουσίας ἀκρασία τῷ μάλιστα τὴν δύναμιν ἐκλύειν ὑφ' ἧς ἡ τροφὴ διαπονεῖται, πλέον περίττωμα ποιεῖ καὶ πλῆθος.*

16. *Αὖθις οὖν ἀναλαβόντες ἐξ ἀρχῆς περὶ ἑκάστου πρῶτον δὲ περὶ γυμνασίων φιλολόγοις ἁρμοζόντων λέγωμεν ὅτι ὥσπερ ὁ φήσας μηδὲν γράφειν παραθαλασσίοις περὶ †ὀδόντων* 15 *ἐδίδαξε τὴν χρείαν, οὕτω καὶ φιλολόγοις φαίη τις ἂν μὴ γράφειν περὶ γυμνασίων. ἡ γὰρ καθ' ἡμέραν τοῦ λόγου χρεία διὰ φωνῆς περαινομένη θαυμαστὸν οἷόν ἐστι γυμνάσιον οὐ μόνον πρὸς ὑγίειαν ἀλλὰ καὶ πρὸς ἰσχὺν οὐ παλαιστικὴν οὐδὲ* 19 *σαρκοῦσαν καὶ πυκνοῦσαν τὰ ἐκτὸς ὥσπερ οἰκοδομήματος,* B *ἀλλὰ τοῖς ζωτικωτάτοις καὶ κυριωτάτοις μέρεσι ῥώμην ἐνδιάθετον καὶ τόνον ἀληθινὸν ἐμποιοῦσαν. ὅτι μὲν γὰρ ἰσχὺν δίδωσι τὸ πνεῦμα, δηλοῦσιν οἱ ἀλεῖπται, τοὺς ἀθλητὰς κελεύοντες ἀντερείδειν ταῖς τρίψεσι καὶ παρεγκάπτειν τείνοντας ἀεὶ τὰ πλασσόμενα μέρη καὶ ψηλαφώμενα τοῦ σώματος· ἡ δὲ* 25 *φωνὴ τοῦ πνεύματος οὖσα κίνησις οὐκ ἐπιπολαίως ἀλλ'*

5 ss. cf. 732e 7 *ὅθεν* — 11 *πλῆθος* Stob. IV p. 882, 18 8 cf. Hipp. Epidem. VI 4, 18

2 *ὄντας*] *διδόντας* ci. Si. 9 *συντήρησιν* v*ΠΘ* *ὑγιεινότατον* R *ὑγιεινότερα* *ΠΘ* 11 *πλεῖον* v*ΠΘ* *ποιεῖ* Stob. *ποιεῖται* *Ω* 13 *λέγομεν* R (non S) 14 *τριοδόντων* dubitanter Bern. *ὄψων* Si. cf. 667 f Xyl. aquae marinae usum dentibus prodesse opinatur 19 *τὰ*] *τὴν* *ΠΘ* 21 *ἐμποιοῦσα* Wil. *ἰσχύειν* *Ω* corr. Mez. 22 *δίδωσι*] *δεῖ* OJR 23 *παρεκκόπτειν* OJRw *παρακάμπτειν* A[2] *παρεγκόπτειν* O corr. Madv. hic et *πότερον ψυχῆς ἢ σώματος ἐπιθυμία καὶ λύπη* c. 4 (VII 4, 17 Bern.) *τείνοντας* Mez. *τηροῦντας* *Ω*

ὥσπερ ἐν πηγαῖς περὶ τὰ σπλάγχνα φορουμένη τὸ θερμὸν αὔξει καὶ λεπτύνει τὸ αἷμα, καὶ πᾶσαν μὲν ἐκκαθαίρει φλέβα, πᾶσαν δ' ἀρτηρίαν ἀνοίγει, σύστασιν δὲ καὶ πῆξιν ὑγρότητος οὐκ ἐᾷ περιττωματικῆς ὥσπερ ὑποστάθμην ἐγγενέσθαι τοῖς 4 τὴν τροφὴν παραλαμβάνουσι καὶ κατεργαζομένοις ἀγγείοις. C διὸ δεῖ μάλιστα ποιεῖν ἑαυτοὺς τούτῳ τῷ γυμνασίῳ συνήθεις καὶ συντρόφους ἐνδελεχῶς λέγοντας, ἂν δ' ᾖ τις ὑποψία τοῦ σώματος ἐνδεέστερον ἢ κοπωδέστερον ἔχοντος, ἀναγιγνώσκοντας ἢ ἀναφωνοῦντας. ὅπερ γὰρ αἰώρα πρὸς γυμνάσιόν ἐστι, τοῦτο πρὸς διάλεξιν ἀνάγνωσις, ὥσπερ ἐπ' ὀχήματος ἀλλοτρίου 10 λόγου κινοῦσα μαλακῶς καὶ διαφοροῦσα πράως τὴν φωνήν. ἡ δὲ διάλεξις ἀγῶνα καὶ σφοδρότητα προστίθησιν ἅμα τῆς ψυχῆς τῷ σώματι συνεπιτιθεμένης. κραυγὰς μέντοι περιπαθεῖς καὶ σπαραγματώδεις εὐλαβητέον· αἱ γὰρ ἀνώμαλοι προσ- D βολαὶ καὶ διατάσεις τοῦ πνεύματος ῥήγματα καὶ σπάσματα 15 ποιοῦσιν. ἀναγνόντα δ' ἢ διαλεχθέντα λιπαρᾷ καὶ ἀλεεινῇ τρίψει χρηστέον πρὸ τοῦ περιπάτου καὶ μαλάξει τῆς σαρκός, ὡς ἀνυστόν ἐστι, τῶν σπλάγχνων ποιούμενον ἀφὴν καὶ τὸ πνεῦμα πράως διομαλύνοντα καὶ διαχέοντα μέχρι τῶν ἄκρων. μέτρον δὲ τοῦ πλήθους τῆς τρίψεως ἔστω τὸ προσφιλὲς τῇ 20 αἰσθήσει καὶ ἄλυπον. ὁ γὰρ οὕτω καταστήσας τὴν ἐν βάθει ταραχὴν καὶ διάτασιν τοῦ πνεύματος ἀλύπῳ τε χρῆται τῷ περιττώματι, κἂν ἀκαιρία τις ἢ χρεία κωλύσῃ τὸν περίπατον, οὐδέν ἐστι πρᾶγμα· τὸ γὰρ οἰκεῖον ἡ φύσις ἀπείληφεν. ὅθεν E οὔτε πλοῦν ποιητέον οὔτε καταγωγὴν ἐν πανδοκείῳ σιγῆς πρό- 25 φασιν, οὐδ' ἂν πάντες καταγελῶσιν. ὅπου γὰρ οὐκ αἰσχρὸν τὸ φαγεῖν, οὐδὲ τὸ γυμνάζεσθαι δήπουθεν αἰσχρόν· ἀλλ' αἴσχιον τὸ δεδοικέναι καὶ δυσωπεῖσθαι ναύτας καὶ ὀρεωκόμους καὶ πανδοκεῖς καταγελῶντας οὐ τοῦ σφαιρίζοντος καὶ

27 ss. Plat. Legg. 830 b c

1 πληγαῖς S φορουμένη Si. ῥωννυμένη Ω 4 γενέσθαι vΠΘ 11 διαφέρουσα RvΠΘ 14 σπαραγμώδεις O προβολαὶ Salm. 18 ἀνυστόν J[2] ἂν οἰστόν Ω 20 μέτριον τοῦ πλ. vαA[1] 25 πανδοκείω E πανδοχείω O 29 πανδοχεῖς vΠΘ σφετερίζοντος Θ

σκιαμαχοῦντος ἀλλὰ τοῦ λέγοντος, ἂν ἅμα διδάσκῃ τι καὶ ζητῇ
καὶ μανθάνῃ καὶ ἀναμιμνήσκηται γυμναζόμενος. ὁ μὲν γὰρ
□ Σωκράτης ἔλεγεν (Xen. Conv. II 18) ὅτι τῷ κινοῦντι δι' ὀρχή-
F σεως αὑτὸν ἑπτάκλινος οἶκος ἱκανός ἐστιν ἐγγυμνάζεσθαι, τῷ
5 δὲ δι' ᾠδῆς ἢ λόγου γυμναζομένῳ γυμνάσιον ἀποχρῶν καὶ
ἑστῶτι καὶ κατακειμένῳ πᾶς τόπος παρέχει. μόνον ἐκεῖνο φυ-
λακτέον, ὅπως μήτε πλησμονὴν μήτε λαγνείαν μήτε κόπον
131 ἑαυτοῖς συνειδότες ἐντεινώμεθα τῇ φωνῇ τραχύτερον, | ὃ πά-
σχουσι πολλοὶ τῶν ῥητόρων καὶ τῶν σοφιστῶν, οἱ μὲν ὑπὸ
10 δόξης καὶ φιλοτιμίας, οἱ δὲ διὰ μισθοὺς ἢ πολιτικὰς ἁμίλλας
ἐξαγόμενοι παρὰ τὸ συμφέρον ἀγωνίζεσθαι. Νίγρος δ' ὁ ἡμέ-
τερος ἐν Γαλατίᾳ σοφιστεύων ἄκανθαν ἐτύγχανεν ἰχθύος κα-
ταπεπωκώς. ἑτέρου δ' ἐπιφανέντος ἔξωθεν σοφιστοῦ καὶ μελε-
τῶντος, ὀρρωδῶν ὑφειμένου δόξαν παρασχεῖν, ἔτι τῆς ἀκάν-
15 θης ἐνισχομένης ἐμελέτησε· μεγάλης δὲ φλεγμονῆς καὶ σκλη-
ρᾶς γενομένης, τὸν πόνον οὐ φέρων ἀνεδέξατο τομὴν ἔξωθεν
βαθεῖαν. ἡ μὲν οὖν ἄκανθα διὰ τοῦ τραύματος ἐξῃρέθη, τὸ
B δὲ τραῦμα χαλεπὸν γενόμενον καὶ ῥευματικὸν ἀνεῖλεν αὐτόν.
ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἄν τις ὕστερον εὐκαίρως ὑπομνήσειε.
20 **17.** Λουτρῷ δὲ χρῆσθαι γυμνασαμένους ψυχρῷ μὲν ἐπι-
δεικτικὸν καὶ νεανικὸν μᾶλλον ἢ ὑγιεινόν ἐστιν. ἣν γὰρ δο-
κεῖ ποιεῖν δυσπάθειαν πρὸς τὰ ἔξω καὶ σκληρότητα τοῦ σώ-
ματος, αὕτη μεῖζον ἀπεργάζεται περὶ τὰ ἐντὸς κακόν, ἐνιστα-
μένη τοῖς πόροις καὶ τὰ ὑγρὰ συνάγουσα καὶ πηγνύουσα τὰς
25 ἀναθυμιάσεις ἀεὶ χαλᾶσθαι καὶ διαφορεῖσθαι βουλομένας. ἔτι
δ' ἀνάγκη τοὺς ψυχρολουτοῦντας εἰς ἐκείνην αὖθις μεταβαί-
νειν ἣν φεύγομεν ἀκριβῆ καὶ τεταγμένην ἀποτόμως δίαιταν,
C ἀεὶ προσέχοντας αὑτοῖς μὴ παραβαίνωσι ταύτην, ὡς εὐθὺς
ἐξελεγχομένου πικρῶς παντὸς ἁμαρτήματος. ἡ δὲ θερμολουσία

1 κ. ζ. om. R 5 γυμνάσιον ἀπόχρη (ἀποχρῶν Vossianus 2 m. 2) γυμναζομένω Ω corr. Re. 14 ὀρρωδῶν post παρασχεῖν ΠΘ 19 ὕ. ἄ. τ. αΑΘ 20 γ. δ. λ. χ. ΠΘ 25/26 ἔστι δὲ R ὅτι δὲ A¹EΘ 26 ἐμβαίνειν vαΑΘ 28 ἀεὶ] δεῖ A¹EΘ παραβαίνοντας OJRvαA¹ παραβαίνειν O corr. Re. ταύτην om. ORvαA¹

δίδωσι πολλὴν συγγνώμην. οὐ γὰρ τοσοῦτον εὐτονίας ὑφαιρεῖ καὶ ῥώμης, ὅσον ὠφελεῖ πρὸς ὑγίειαν, ἐνδόσιμα τῇ πέψει καὶ μαλακτικὰ παρέχουσα, τοῖς δὲ τὴν πέψιν διαφεύγουσιν, ἄν γε δὴ μὴ παντάπασιν ὠμὰ καὶ μετέωρα μείνῃ, διαχύσεις ἀλύπους παρασκευάζουσα καὶ κόπους ἐκλεαίνουσα λανθάνοντας. οὐ μὴν ἀλλ' ὅταν ἡ φύσις παρέχῃ μετρίως διακειμένου καὶ ἱκανῶς τοῦ σώματος αἴσθησιν, ἐατέον τὸ βαλανεῖον. ἄλειμμα D δὲ τὸ πρὸς πυρὶ βέλτιον, ἂν ἀλέας δέηται τὸ σῶμα· ταμιεύεται γὰρ αὐτῷ τῆς θερμότητος. ὁ δ' ἥλιος οὔτε μᾶλλον οὔθ' ἧττον ἀλλ' ὡς κέκραται πρὸς τὸν ἀέρα κεχρῆσθαι δίδωσι. ταῦτα μὲν οὖν ἱκανὰ περὶ γυμνασίων.

18. Ἐπὶ δὲ τροφὴν παραγενομένοις, ἂν μὲν ᾖ τι τῶν πρόσθεν ὄφελος λόγων οἷς τὰς ὀρέξεις ἐκηλοῦμεν καὶ κατεπραΰνομεν, ἄλλο τι χρὴ παραινεῖν τῶν ἐφεξῆς· ἂν δ' ὥσπερ ἐκ δεσμῶν λελυμένῃ χαλεπὸν ᾖ χρῆσθαι καὶ φιλονικεῖν πρὸς γαστέρα ὦτα μὴ ἔχουσαν, ὡς ἔλεγε Κάτων, διαμηχανητέον τῇ ποιότητι τῆς τροφῆς ἐλαφρότερον ποιεῖν τὸ πλῆθος. καὶ τὰ μὲν στερεὰ καὶ πολυτρόφα τῶν σιτίων, οἷον τὰ κρεώδη καὶ E τυρώδη καὶ σύκων τὰ ξηρὰ καὶ ᾠῶν τὰ ἑφθά, προσφέρεσθαι πεφυλαγμένως ἁπτόμενον (ἔργον γὰρ ἀεὶ παραιτεῖσθαι), τοῖς δὲ λεπτοῖς ἐμφύεσθαι καὶ κούφοις, οἷα τὰ πολλὰ τῶν λαχάνων καὶ τὰ πτηνὰ καὶ τῶν ἰχθύων οἱ μὴ πίονες. ἔστι γὰρ τὰ τοιαῦτα προσφερόμενον καὶ χαρίζεσθαι ταῖς ὀρέξεσι καὶ τὸ σῶμα μὴ πιέζειν. μάλιστα δὲ τὰς ἀπὸ κρεῶν φοβητέον ἀπεψίας· καὶ γὰρ εὐθὺς σφόδρα [καὶ] βαρύνουσι, καὶ λείψανον εἰσαῦθις πονηρὸν ἀπ' αὐτῶν παραμένει. καὶ κράτιστον μὲν ἐθίσαι τὸ σῶμα μηδεμιᾶς προσδεῖσθαι σαρκοφαγίας (πολλὰ γὰρ οὐ F μόνον πρὸς διατροφὴν ἄφθονα ἀλλὰ καὶ πρὸς εὐπάθειαν καὶ

16 cf. 198 d 996 d; v. Cat. Mai. 8

1 πολλῷ Ω corr. Re. 3 μαλακὰ Ω corr. Hch. 8 πῦρ Re. 9 αὐτὸ R (non S) 12 παραγενομένων J 13 κηλ. κ. καταπρ. Ω corr. Re. 15 λελυμέναις Mez. 16 μὴ] οὐκ R 23 προσφερόμενα OR 25 del. Ha. 26 ἀπ'] παρ' R

ἀπόλαυσιν ἀναδίδωσιν ἡ γῆ, τοῖς μὲν αὐτόθεν ἀπραγμόνως χρῆσθαι παρέχουσα, τὰ δὲ μιγνύμενα παντοδαπῶς καὶ σκευα-
132 *ζόμενα συνηδύνειν)· | ἐπεὶ δὲ τὸ ἔθος τρόπον τινὰ φύσις τοῦ παρὰ φύσιν γέγονεν, οὐ δεῖ χρῆσθαι κρεωφαγίᾳ πρὸς ἀπο-*
5 *πλήρωσιν ὀρέξεως, ὥσπερ λύκους ἢ λέοντας, ἀλλ᾽ οἷον ὑπέρεισμα καὶ διάζωμα τῆς τροφῆς ἐμβαλλομένους ἑτέροις σιτίοις χρῆσθαι καὶ ὄψοις, ἃ καὶ τῷ σώματι μᾶλλόν ἐστι κατὰ φύσιν καὶ τῆς ψυχῆς ἧττον ἀμβλύνει τὸ λογικὸν ὥσπερ ἐκ λιτῆς καὶ ἐλαφρᾶς ὕλης ἀναπτόμενον.*

10 **19.** *Τῶν δ᾽ ὑγρῶν γάλακτι μὲν οὐχ ὡς ποτῷ χρηστέον, ἀλλ᾽ ὡς σιτίῳ δύναμιν ἐμβριθῆ καὶ πολυτρόφον ἔχοντι· πρὸς δὲ τὸν οἶνον ἅπερ Εὐριπίδης πρὸς τὴν Ἀφροδίτην διαλεκτέον* (fr. 967)

□ 14 *'εἴης μοι, μέτριον δέ πως*
B *εἴης, μηδ᾽ ἀπολείποις'·*

□ *καὶ γὰρ ποτῶν ὠφελιμώτατόν ἐστι καὶ φαρμάκων ἥδιστον καὶ*
□ *ὄψων ἀσικχότατον, ἂν τύχῃ τῆς πρὸς τὸν καιρὸν εὐκρασίας μᾶλλον ἢ τῆς πρὸς τὸ ὕδωρ. ὕδωρ δ᾽ οὐ μόνον τὸ μιγνύμενον πρὸς οἶνον, ἀλλὰ καὶ τὸ καθ᾽ ἑαυτὸ τοῦ κεκραμένου με-*
20 *ταξὺ πινόμενον ἀβλαβέστερον ποιεῖ τὸ κεκραμένον. ἐθιστέον οὖν παρὰ τὴν καθ᾽ ἡμέραν δίαιταν ὕδατος προσφέρεσθαι καὶ δύο καὶ τρία ποτήρια, τήν τε δύναμιν τοῦ οἴνου ποιοῦντα μαλακωτέραν καὶ τοῦ σώματος συνήθη τὴν ὑδροποσίαν, ὅπως,*
24 *ὅταν ἐν χρείᾳ γένηται, μὴ ξενοπαθῇ μηδ᾽ ἀπαναίνηται. συμ-*
C *βαίνει γὰρ ἐνίους φέρεσθαι μάλιστα πρὸς τὸν οἶνον ὅταν μάλιστα χρείαν ὑδροποσίας ἔχωσι. καὶ γὰρ ἡλιωθέντες καὶ ῥιγώσαντες πάλιν καὶ σφοδρότερον εἰπόντες καὶ συντονώτερον φροντίσαντες καὶ ὅλως μετὰ τοὺς κόπους καὶ τοὺς ἀγῶνας οἴονται ποτέον εἶναι τὸν οἶνον, ὡς καὶ τῆς φύσεως ἀπαιτού-*

---

2 *μιγν. καὶ* Θ *καὶ* O om. O 3 *ἦθος* vaA[1] *τοῦ* O *οὐ* O 4 *κρεωφαγίαις* vΠ 6 *διάζ.* OJ *διάζωσμα* O 7 *καὶ κατὰ φ.* RvΠ 8 *λογιστικὸν* ORZb 12 *λεκτέον* Re. 14 *δέπας* J[1]SZb 15 *ἀπολίποις* OS[1]wΠ *ἀπολείπῃς* Θ *ἀπολίπῃς* J[2]Rv 17 *δῖψον* JS *τῆς πρὸς* om. OJ 21 *καὶ* om. R 29 *ποτὲ* Jv

σης εὐπάθειάν τινα τῷ σώματι καὶ μεταβολὴν ἐκ τῶν πόνων.
ἡ δὲ φύσις εὐπάθειαν μέν, εἴ τις εὐπάθειαν καλεῖ τὴν ἡδυ-
πάθειαν, οὐκ ἀπαιτεῖ, μεταβολὴν δ' ἀπαιτεῖ τὴν εἰς τὸ μέσον
ἡδονῆς καὶ πόνου καθιστᾶσαν. διὸ καὶ τροφῆς ὑφαιρετέον ἐν 4
τούτοις καὶ τὸν οἶνον ἢ παντελῶς ἀφαιρετέον ἢ προσοιστέον D
πολλῇ κατακεραννύμενον διὰ μέσου καὶ κατακλυζόμενον ὑδρο-
ποσίᾳ. πλήκτης γὰρ ὢν καὶ ὀξὺς ἐπιτείνει τὰς τοῦ σώματος
ταραχάς, καὶ τραχύτερα ποιεῖ καὶ παροξύνει τὰ πεπληγμένα
παρηγορίας δεόμενα καὶ λειότητος, ἃς μάλιστα τὸ ὕδωρ ἐνδί-
δωσι. καὶ γὰρ ἂν οὐ διψῶντες ἄλλως δὲ θερμὸν ὕδωρ πίω- 10
μεν μετὰ τοὺς κόπους καὶ τὰς διατάσεις καὶ τὰ καύματα, χα-
λάσματος καὶ μαλακότητος αἰσθανόμεθα περὶ τὰ ἐντός· ἤπιος
γὰρ ἡ τοῦ ὕδατος ὑγρότης καὶ ἄσφυκτος, ἡ δὲ τοῦ οἴνου φο-
ρὰν ἔχει πολλὴν καὶ δύναμιν οὐκ εὐμενῆ τοῖς προσφάτοις E
πάθεσιν οὐδὲ φιλάνθρωπον. καὶ γὰρ ἃς λέγουσιν ἔνιοι τῷ 15
σώματι τὴν ἀσιτίαν δριμύτητας ἐγγεννᾶν καὶ πικρότητας εἴ
τις δέδιεν ἢ καθάπερ οἱ παῖδες δεινὸν ἡγεῖται πρὸ τοῦ πυρέτ-
τειν μὴ παρατίθεσθαι τράπεζαν ἐν ὑποψίᾳ γεγονώς, εὐάρμο-
στον ἡ ὑδροποσία μεθόριον. καὶ γὰρ αὐτῷ τῷ Διονύσῳ πολ-
λάκις νηφάλια θύομεν, ἐθιζόμενοι καλῶς μὴ ζητεῖν ἀεὶ τὸν 20
ἄκρατον. ὁ δὲ Μίνως καὶ τὸν αὐλὸν ἀφεῖλε τῆς θυσίας καὶ
τὸν στέφανον ὑπὸ λύπης. καίτοι λυπουμένην ψυχὴν ἴσμεν
οὔθ' ὑπὸ στεφάνων οὔθ' ὑπ' αὐλῶν παθοῦσαν· σῶμα δ' οὐδὲν
οὕτως ἰσχυρόν ἐστιν, ᾧ τεταραγμένῳ καὶ φλεγμαίνοντι προσ- F
πεσὼν οἶνος οὐκ ἠδίκησε. 25

20. Τοὺς μὲν οὖν Λυδοὺς ἐν τῷ λιμῷ λέγουσι διαγαγεῖν
παρ' ἡμέραν τρεφομένους, εἶτα παίζοντας καὶ κυβεύοντας·
φιλόλογον δ' ἄνδρα καὶ φιλόμουσον ἐν καιρῷ δεομένῳ βρα-
δυτέρου δείπνου | διάγραμμα παρακείμενον ἤ τι βιβλίδιον ἢ 133

21 cf. Apollod. Bibl. III, 15, 7 26 ss. Herodot. I 94

2 εὐπ. alt. om. R 9 ἃς Re. οἷς Ω 11 διαστάσεις OJR
12 αἰσθάνονται ORvαAΘ 13 ἄφυκτος OJ¹R(non S)wZ 16 ἐγ-
γενᾶν Svα¹E 27 ἡμέραν π. ἡ. EΘ 28 ἄνδρα] ἄρα vαAv
δεόμενον Ω corr. Mez. 29 βιβλίον JvΠ

λύριον οὐ προΐενται τῇ γαστρὶ λεηλατούμενον, ἀλλ' ἀποστρέφων συνεχῶς καὶ μεταφέρων ἐπὶ ταῦτα τὴν διάνοιαν ἀπὸ τῆς τραπέζης ὥσπερ Ἁρπυίας τὰς ὀρέξεις διασοβήσει ταῖς Μούσαις. οὐ γὰρ ὁ μὲν Σκύθης, ὅταν πίνῃ, πολλάκις ἐφάπτεται τοῦ
5 τόξου καὶ παραψάλλει τὴν νευράν, ἐκλυόμενον ὑπὸ τῆς μέθης ἀνακαλούμενος τὸν θυμόν, Ἕλλην δ' ἀνὴρ φοβήσεται τοὺς καταγελῶντας αὐτοῦ γράμμασι καὶ βιβλίοις ἀγνώμονα καὶ δυσπαραίτητον ἐπιθυμίαν ἀνιέντος ἀτρέμα καὶ χαλῶντος; τῶν
9 μὲν γὰρ παρὰ τῷ Μενάνδρῳ νεανίσκων ὑπὸ τοῦ πορνοβοσκοῦ
B παρὰ πότον ἐπιβουλευομένων καλὰς καὶ πολυτελεῖς εἰσάγοντος ἑταίρας ἕκαστος, ὥς φησι (fr. 607),

'κύψας καθ' αὑτὸν τῶν τραγημάτων ἔφλα',

φυλαττόμενος καὶ φοβούμενος ἐμβλέπειν· οἱ δὲ φιλόλογοι πολλὰς καὶ καλὰς καὶ ἡδείας ἀπόψεις καὶ ἀποστροφὰς ἔχουσιν,
15 ἄνπερ ἄλλως μὴ δύνωνται τὸ κυνικὸν καὶ θηριῶδες τῶν ὀρέξεων κατέχειν παρακειμένης τραπέζης. ἀλειπτῶν δὲ φωνὰς καὶ παιδοτριβῶν λόγους ἑκάστοτε λεγόντων ὡς τὸ παρὰ δεῖπνον φιλολογεῖν τὴν τροφὴν διαφθείρει καὶ βαρύνει τὴν κεφαλὴν
19 τότε φοβητέον, ὅταν τὸν Ἰνδὸν ἀναλύειν ἢ διαλέγεσθαι περὶ
C τοῦ Κυριεύοντος ἐν δείπνῳ μέλλωμεν. τὸν μὲν γὰρ ἐγκέφαλον τοῦ φοίνικος γλυκὺν ὄντα σφόδρα κεφαλαλγὲς λέγουσιν εἶναι, διαλεκτικὴ δὲ 'τρωγάλιον' ἐπὶ δείπνῳ 'γλυκὺ' (Pind. fr. 124[c] Schroeder) μὲν οὐδαμῶς κεφαλαλγὲς δὲ καὶ κοπῶδες ἰσχυρῶς ἐστιν. ἂν δ' ἡμᾶς μηδ' ἄλλο τι ζητεῖν ἢ φιλοσοφεῖν ἢ ἀναγι-
25 γνώσκειν παρὰ δεῖπνον ἐῶσι τῶν ἐν τῷ καλῷ καὶ ὠφελίμῳ τὸ ἐπαγωγὸν ὑφ' ἡδονῆς καὶ γλυκὺ μόριον ἐχόντων, κελεύσομεν αὐτοὺς μὴ ἐνοχλεῖν, ἀλλ' ἀπιόντας ἐν τῷ ξυστῷ ταῦτα καὶ ταῖς παλαίστραις διαλέγεσθαι τοῖς ἀθληταῖς, οὓς τῶν βιβλίων ἐξελόν-

---

4 ss. v. Demetr. 19, 10 12 cf. 706 b 20 cf. 615 a 1070 c
21 cf. Xen. An. II, 3, 16

---

1 προίεται α¹A² προίονται v προσίεται J προσίενται R
9 μὲν om. Π 10 ὑποτελεῖς R 12 καθ' Wy. εἰς Ω 14 καλ. κ. π. vΠ 19 Ἰνδὸν res obscura 21 κεφαλαλγὸν Ω corr. G. Dind. 24 μηδ' Po. μὴ Ω

τες ἀεὶ διημερεύειν ἐν σκώμμασι καὶ βωμολοχίαις ἐθίζοντες, ὡς
ὁ κομψὸς Ἀρίστων ἔλεγε, τοῖς ἐν γυμνασίῳ κίοσιν ὁμοίως λιπα- D
ροὺς πεποιήκασι καὶ λιθίνους. αὐτοὶ δὲ πειθόμενοι τοῖς
ἰατροῖς παραινοῦσιν ἀεὶ τοῦ δείπνου καὶ τοῦ ὕπνου λαμβά-
νειν μεθόριον καὶ μὴ συμφορήσαντας εἰς τὸ σῶμα τὰ σιτία 5
καὶ τὸ πνεῦμα καταθλίψαντας [μὴ] εὐθὺς ὠμῇ καὶ ζεούσῃ τῇ
τροφῇ βαρύνειν τὴν πέψιν ἀλλ' ἀναπνοὴν καὶ χάλασμα παρέ-
χειν, ὥσπερ οἱ τὰ σώματα κινεῖν μετὰ δεῖπνον ἀξιοῦντες οὐ
δρόμοις οὐδὲ παγκρατίοις τοῦτο ποιοῦσιν ἀλλὰ βληχροῖς περι-
πάτοις καὶ χορείαις ἐμμελέσιν, οὕτω ⟨καὶ⟩ ἡμεῖς οἰησόμεθα 10
δεῖν τὰς ψυχὰς διαφέρειν μετὰ τὸ δεῖπνον μήτε πράγμασι καὶ
φροντίσι μήτε σοφιστικοῖς ἀγῶσι πρὸς ἅμιλλαν ἐπιδεικτικὴν E
ἢ νικητικὴν περαινομένοις· ἀλλὰ πολλὰ μέν ἐστι τῶν φυσι-
κῶν προβλημάτων ἐλαφρὰ καὶ πιθανά, πολλὰ δ' ἠθικὰ σκέψεις
ἔχοντα ⟨προσηνεῖς καὶ⟩ τοῦτο δὴ τὸ 'μενοεικές', ὡς Ὅμηρος 15
ἔφη, καὶ μὴ ἀντίτυπον. τὰς δ' ἐν ἱστορικαῖς καὶ ποιητικαῖς ζητή-
σεσι διατριβὰς οὐκ ἀηδῶς ἔνιοι δευτέρας τραπέζας ἀνδράσι
φιλολόγοις καὶ φιλομούσοις προσεῖπον. εἰσὶ δὲ καὶ διηγήσεις
ἄλυποι καὶ μυθολογίαι, καὶ τὸ περὶ αὐλοῦ τι καὶ λύρας ἀκοῦ-
σαι καὶ εἰπεῖν ἐλαφρότερον ἢ λύρας αὐτῆς φθεγγομένης ἀκού- 20
ειν καὶ αὐλοῦ. μέτρον δὲ τοῦ καιροῦ τὸ τῆς τροφῆς καθιστα-
μένης ἀτρέμα καὶ συμπνεούσης τὴν πέψιν ἐγκρατῆ γενέσθαι
καὶ ὑπερδέξιον. F

21. Ἐπεὶ δ' Ἀριστοτέλης (fr. 233) οἴεται τῶν δεδειπνηκό-
των τὸν μὲν περίπατον ἀναρριπίζειν τὸ θερμόν, τὸν δ' ὕπνον, 25
ἂν εὐθὺς καθεύδωσι, καταπνίγειν, ἕτεροι δὲ τὴν μὲν ἡσυχίαν
οἴονται τὰς πέψεις βελτίονας ποιεῖν, τὴν δὲ κίνησιν ταράττειν

1 cf. 612 f 17 cf. 672 e

6 del. Xyl. 7/8 ἔχειν Ω corr. Bens. 9 ἀλλὰ βληχροῖς Urbinas 100 L. Dind. ἀλλ' ἀβληχροῖς O ἀλλ' ἀβληχροῖς καὶ vΠ 10 οὕτως ἡμεῖς Ω corr. Re. 11 μετὰ δεῖπνον J[2]SvΠ πράγμασι μήτε φρ. vΠ 13 κινητικὴν Πυ 14 πολλὰ δ' ἤθη καὶ σκ. OJR πολλαὶ δὲ διηγήσεις ἤθη καὶ σκ. O corr. Po. 15 ἔχοντα OJ[1] ἔχουσι J[2]S[1] ἔχουσαι J[3]S[2]R O προσηνεῖς add. Po. καὶ (et 14 ἠθικὰς cum Duebnero) Bern. 16 τὰς δ' ἐν Xyl. ταῖς δὲ Ω

134 τὰς ἀναδόσεις, | καὶ τοῦτο τοὺς μὲν περιπατεῖν εὐθὺς ἀπὸ δείπνου τοὺς δ' ἀτρεμεῖν πέπεικεν, ἀμφοτέρων ἂν οἰκείως ἐφάπτεσθαι δόξειεν ὁ τὸ μὲν σῶμα συνθάλπων καὶ συνέχων μετὰ τὸ δεῖπνον, τὴν δὲ διάνοιαν μὴ καταφερόμενος μηδ'
□ 5 ἀργῶν εὐθὺς ἀλλ' ὥσπερ εἴρηται διαφορῶν ἐλαφρῶς τὸ πνεῦμα καὶ λεπτύνων τῷ λαλεῖν τι καὶ ἀκούειν τῶν προσηνῶν καὶ μὴ δακνόντων μηδὲ βαρυνόντων.

22. Ἐμέτους δὲ καὶ κοιλίας καθάρσεις ὑπὸ φαρμάκων,
□ μιαρὰ ʽπαραμύθια πλησμονῆςʼ, ἄνευ μεγάλης ἀνάγκης οὐ
10 κινητέον, ὥσπερ οἱ πολλοὶ κενώσεως ἕνεκα πληροῦντες τὸ σῶμα καὶ πάλιν πληρώσεως κενοῦντες παρὰ φύσιν, ταῖς πλησμοναῖς οὐχ ἧττον ἢ ταῖς ἐνδείαις ἀνιώμενοι, μᾶλλον δ' ὅλως
B τὴν μὲν πλήρωσιν ὡς κώλυσιν ἀπολαύσεως βαρυνόμενοι, τὴν δ' ἔνδειαν ὡς χώραν ἀεὶ ταῖς ἡδοναῖς παρασκευάζοντες. τὸ
15 γὰρ βλαβερὸν ἐν τούτοις προὖπτόν ἐστι· ταραχάς τε γὰρ ἀμφότερα τῷ σώματι παρέχεται καὶ σπαραγμούς. ἴδιον δὲ τῷ μὲν ἐμέτῳ κακὸν πρόσεστι τὸ τὴν ἀπληστίαν αὔξειν τε καὶ τρέφειν· γίγνονται γὰρ αἱ πεῖναι καθάπερ τὰ ἀνακοπτόμενα ῥεῖθρα τραχεῖαι καὶ χαραδρώδεις, καὶ βίᾳ τὴν τροφὴν ἕλκουσιν
20 ἀεὶ λυττῶσαι, οὐκ ὀρέξεσιν ἐοικυῖαι σιτίων δεομέναις ἀλλὰ
C φλεγμοναῖς φαρμάκων καὶ καταπλασμάτων. ὅθεν ἡδοναὶ μὲν ὀξεῖαι καὶ ἀτελεῖς καὶ πολὺν ἔχουσαι σφυγμὸν καὶ οἶστρον ἐν ταῖς ἀπολαύσεσι λαμβάνουσιν αὐτούς, διατάσεις δὲ καὶ πληγαὶ πόρων καὶ πνευμάτων ἐναπολήψεις διαδέχονται, μὴ περιμέ-
25 νουσαι τὰς κατὰ φύσιν ἐξαγωγάς, ἀλλ' ἐπιπολάζουσαι τοῖς σώμασιν ὥσπερ ὑπεράντλοις σκάφεσι, φορτίων ἐκβολῆς οὐ περιττωμάτων δεομένοις. αἱ δὲ περὶ τὴν κάτω κοιλίαν ἐκταράξεις διὰ φαρμακείας φθείρουσαι καὶ τήκουσαι τὰ ὑποκείμενα πλείονα ποιοῦσι περίττωσιν ἢ ἐξάγουσιν. ὥσπερ οὖν, εἴ τις Ἑλλή-

---

2 ἀμφοτέρως R¹wαA ἀμφοτέροις v 12 ἀνιώμενον v (non w) Π 16 παρέχει Zb 18 κοπτόμενα Ω corr. Madv. 19 χαραδρώδεις O ταραχώδεις O 20 λυττῶσαν O λυποῦσαι J¹ λυποῦντας O corr. Bern. ὄρεξιν R¹vΠΘ ἐοικυῖαν vΠ ἐοικυῖα Θ 24 ἐναπολείψεις wΠΘ

νων ὄχλον ἐν πόλει βαρυνόμενος σύνοικον, Ἀράβων ἐμπλή- D
σειε καὶ Σκυθῶν τὴν πόλιν ἐπηλύδων, οὕτως ἔνιοι τοῦ παν-
τὸς διαμαρτάνουσιν ἐπ' ἐκβολῇ περιττωμάτων συνήθων καὶ
συντρόφων ἐμβάλλοντες ἔξωθεν εἰς τὸ σῶμα κόκκους τινὰς
Κνιδίους καὶ σκαμωνίαν καὶ δυνάμεις ἄλλας ἀσυγκράτους καὶ 5
ἀγρίας καὶ καθαρμοῦ δεομένας μᾶλλον ἢ καθᾶραι τὴν φύσιν
δυναμένας. ἄριστον μὲν οὖν τὸ μετρίᾳ διαίτῃ καὶ σώφρονι τὸ
σῶμα ποιεῖν περί τε πληρώσεις καὶ κενώσεις αὐτοτελὲς ἀεὶ καὶ
σύμμετρον· εἰ δ' ἀνάγκη ποτὲ καταλάβοι, τοὺς μὲν ἐμέτους 9
ποιητέον ἄνευ φαρμακείας καὶ περιεργίας, μηδὲν ἐκταράττον- E
τας ἀλλ' ὅσον ἀπεψίαν διαφυγεῖν αὐτόθεν ἀφιέντας ἀπραγμό-
νως τῷ πλεονάζοντι τὴν ἀπέρασιν. ὡς γὰρ τὰ ὀθόνια ῥύμμασι
καὶ χαλαστραίοις πλυνόμενα μᾶλλον ἐκτρίβεται τῶν ὑδατοκλύ-
στων, οὕτως οἱ μετὰ φαρμάκων ἔμετοι λυμαίνονται τὰ σώματα
καὶ διαφθείρουσιν. ὑφισταμένης δὲ κοιλίας οὐδὲν φάρμακον 15
οἷα τῶν σιτίων ἔνια μαλακὰς ἐνδιδόντα προθυμίας καὶ διαλύ-
οντα πράως, ὧν ἥ τε πεῖρα πᾶσι συνήθης καὶ ἡ χρῆσις ἄλυ-
πος. ἂν δὲ τούτοις ἀπειθῇ, πλείονας ἡμέρας ὑδροποσίαν ἢ
ἀσιτίαν ἢ κλυστῆρα προσδεκτέον μᾶλλον ἢ ταρακτικὰς καὶ
φθαρτικὰς φαρμακείας, ἐφ' ἃς οἱ πολλοὶ φέρονται προχείρως, 20
καθάπερ ἀκόλαστοι γυναῖκες ἐκβολίοις χρώμεναι καὶ φθορίοις F
ὑπὲρ τοῦ πάλιν πληροῦσθαι καὶ ἡδυπαθεῖν.

23. Ἀλλὰ τούτους μὲν ἐατέον· οἱ δ' ἄγαν αὖ πάλιν ἀκρι-
βεῖς καὶ τεταγμένας τινὰς ἐκ περιόδου κριτικὰς ἐμβάλλοντες □
ἀσιτίας οὐκ ὀρθῶς τὴν φύσιν μὴ δεομένην διδάσκουσι δεῖ- 135
σθαι συστολῆς καὶ ποιεῖν ἀναγκαίαν τὴν οὐκ ἀναγκαίαν ὑφαί- 26
ρεσιν ἐν καιρῷ †ζητούμενον ἔθος ἀπαιτοῦντι. βέλτιον γὰρ
ἐλευθέροις τοῖς τοιούτοις χρῆσθαι κολασμοῖς εἰς τὸ σῶμα μη-
δεμιᾶς [δὲ] προαισθήσεως οὔσης μηδ' ὑποψίας, καὶ τὴν ἄλλην

5 σκαμμωνίαν JΘ ἀσυγκρίτους Ω corr. Mez. 7 δεομένας S[1]REb 8 κεν. κ. π. SvΠ 9 καταλάβῃ J[2]S μεταλάβοι E μεταλαβεῖν vαA 11 ἐκφυγεῖν vΠΘ 12 ῥύμασι OR[1]vαA[1]EΘ 13 ἐντρίβεται O ἐκπλύνεται JvΠΘ ἐκτήκεται R corr. Bern. 14 τῷ σώματι vΠ 17 πᾶσι om. vΠ 27 ἐν καιρῷ τὸ ἔθος ἀπαιτοῦντι (vel ζητοῦντι) Ha. 29 del. Hch. γε Wy.

δίαιταν, ὥσπερ εἴρηται (123 b), πρὸς τὸ συντυγχάνον ἀεὶ ταῖς
μεταβολαῖς ὑπήκοον ἔχειν, μὴ καταδεδουλωμένην μηδ' ἐνδεδε-
μένην ἑνὶ σχήματι βίου πρός τινας καιροὺς ἢ ἀριθμοὺς ἢ
4 περιόδους ἄγεσθαι μεμελετηκότος. οὐ γὰρ ἀσφαλὲς οὐδὲ ῥᾴ-
B διον οὐδὲ πολιτικὸν οὐδ' ἀνθρωπικὸν ἀλλ' ὀστρέου τινὸς ζωῇ
προσεοικὸς ἢ στελέχους τὸ ἀμετάστατον τοῦτο καὶ κατηναγκασ-
μένον ἐν τροφαῖς καὶ ἀποχαῖς καὶ κινήσεσι καὶ ἡσυχίαις * * *
εἰς ἐπίσκιόν τινα βίον καὶ σχολαστὴν καὶ μονότροπόν τινα
καὶ ἄφιλον καὶ ἄδοξον ἀπωτάτω πολιτείας καθίσασιν ἑαυ-
10 τοὺς καὶ συστείλασιν [οὐ] κατά γε τὴν ἐμὴν ἔφη γνώμην.
(24.) οὐ γὰρ ἀργίας ὤνιον ἡ ὑγίεια καὶ ἀπραξίας, ἅ γε δὴ
μέγιστα κακῶν ταῖς νόσοις πρόσεστι, καὶ οὐδὲν διαφέρει τοῦ
τὰ ὄμματα τῷ μὴ διαβλέπειν καὶ τὴν φωνὴν τῷ μὴ φθέγγε-
σθαι φυλάττοντος ὁ τὴν ὑγίειαν ἀχρηστίᾳ καὶ ἡσυχίᾳ σῴζειν
15 οἰόμενος· πρὸς οὐδὲν γὰρ ἑαυτῷ χρήσαιτ' ἄν τις ὑγιαίνοντι
C κρεῖττον ἢ πρὸς πολλὰς καὶ οὐκ ἀφιλανθρώπους πράξεις. ἥκι-
στα δὴ τὴν ἀργίαν ὑγιεινὸν ὑποληπτέον, εἰ τὸ τῆς ὑγιείας
τέλος ἀπόλλυσι, καὶ οὐδ' ἀληθές ἐστι τὸ μᾶλλον ὑγιαίνειν τοὺς
ἡσυχίαν ἄγοντας· οὔτε γὰρ Ξενοκράτης μᾶλλον διυγίαινε Φω-
20 κίωνος οὔτε Δημητρίου Θεόφραστος, Ἐπίκουρον δὲ καὶ τοὺς
περὶ Ἐπίκουρον οὐδὲν ὤνησε πρὸς τὴν ὑμνουμένην σαρκὸς
εὐστάθειαν ἡ πάσης φιλοτιμίαν ἐχούσης πράξεως ἀπόδρασις.
ἀλλ' ἑτέραις ἐπιμελείαις διασωστέον ἐστὶ τῷ σώματι τὴν κατὰ
24 φύσιν ἕξιν, ὡς παντὸς βίου καὶ νόσον δεχομένου καὶ ὑγίειαν.
D οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῖς πολιτικοῖς ἔφη παραινετέον εἶναι τοὐν-
αντίον οὗ Πλάτων παρῄνει τοῖς νέοις. ἐκεῖνος μὲν γὰρ λέ-
γειν ἐκ τῆς διατριβῆς ἀπαλλαττόμενος εἰώθει 'ἄγε, ὅπως εἰς
καλόν τι καταθήσεσθε τὴν σχολήν, ὦ παῖδες'· ἡμεῖς δ' ἂν

2 ἐνδεδυμένην O (corr. m. 1) Zb 7 lac. ind. Hch. <μᾶλλον δὲ προσῆκον τοῖς> Wil. 10 del. Wil. ἔφη] 'sc. Plutarchus' Wy. 12 μάλιστα vΠZυ γνώμην κακῶν vΠ 14 σώζειν O χρήζειν O 15 πρὸς O om. O ἄν τις O ἄν τι O 16 κρείττονι Ω corr. Mez. οὐ φιλανθρώπους Ov ἀφιλανθρώπους O corr. Si. 17 δὴ] δὲ O 19 διυγίαινε O δι' ὑγείαν O ἐν φωκίωνος JRvΘ 20 δὲ Si. τε Ω 22 πάσης καὶ RvΠZυ φιλοτιμίας JvΠυ 23 ἀλλὰ καὶ vΠΘ

τοῖς πολιτευομένοις παραινέσαιμεν εἰς τὰ καλὰ χρῆσθαι τοῖς πόνοις καὶ ἀναγκαῖα, μὴ μικρῶν ἕνεκα μηδὲ φαύλων τὸ σῶμα παρατείνοντας, ὥσπερ οἱ πολλοὶ κακοπαθοῦσιν ἐπὶ τοῖς τυχοῦσιν ἀποκναίοντες ἑαυτοὺς ἀγρυπνίαις καὶ πλάναις καὶ περιδρομαῖς εἰς οὐδὲν χρηστὸν οὐδ' ἀστεῖον, ἀλλ' ἐπηρεάζοντες 5 ἑτέροις ἢ φθονοῦντες ἢ φιλονικοῦντες ἢ δόξας ἀκάρπους καὶ κενὰς διώκοντες. πρὸς τούτους γὰρ οἶμαι μάλιστα τὸν Δημόκριτον εἰπεῖν (fr. 159) ὡς εἰ τὸ σῶμα δικάσαιτο τῇ ψυχῇ κακώσεως, οὐκ ἂν αὐτὴν ἀποφυγεῖν. ἴσως μὲν γάρ τι καὶ Θεόφραστος ἀληθὲς εἶπεν εἰπὼν ἐν μεταφορᾷ πολὺ τῷ σώματι 10 τελεῖν ἐνοίκιον τὴν ψυχήν. πλείονα μέντοι τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς ἀπολαύει κακὰ μὴ κατὰ λόγον αὐτῷ χρωμένης μηδ' ὡς προσήκει θεραπευόμενον· ὅταν γὰρ ἐν πάθεσιν ἰδίοις γένηται καὶ ἀγῶσι καὶ σπουδαῖς, ἀφειδεῖ τοῦ σώματος. ὁ μὲν οὖν Ἰάσων οὐκ οἶδ' ὅ τι παθὼν 'τὰ μικρὰ δεῖν ἀδικεῖν' ἔλεγεν 15 'ἕνεκα τοῦ τὰ μεγάλα δικαιοπραγεῖν'· ἡμεῖς δ' ἂν εὐλόγως τῷ πολιτικῷ παραινέσαιμεν τὰ μικρὰ ῥᾳθυμεῖν καὶ σχολάζειν καὶ ἀναπαύειν αὐτὸν ἐν ἐκείνοις, εἰ βούλεται πρὸς τὰς καλὰς πράξεις καὶ μεγάλας μὴ διάπονον ἔχειν τὸ σῶμα μηδ' ἀμβλὺ μηδ' ἀπαγορεῦον | ἀλλ' ὥσπερ ἐν νεωλκίᾳ τῇ σχολῇ τεθεραπευμένον, ὅπως αὖθις ἐπὶ τὰς χρείας τῆς ψυχῆς ἀγούσης 'ἄθηλος 21 ἵππῳ πῶλος ὣς ἅμα τρέχῃ' (Sem. Amorg. fr. 5).

E

F

136

25. Διὸ τῶν πραγμάτων διδόντων ἀναληπτέον ἑαυτοὺς μήθ' ὕπνου φθονοῦντας τῷ σώματι μήτ' ἀρίστου μήτε ῥᾳστώνης τὸν μέσον ἡδυπαθείας καὶ κακοπαθείας [μήτε] φυλάττοντας 25 ὅρον, ὃν οἱ πολλοὶ ⟨μὴ⟩ φυλάττοντες ἐπιτρίβουσι τὸ σῶμα ταῖς μεταβολαῖς, ὥσπερ τὸν βαπτόμενον σίδηρον, ὅταν ἐνταθῇ καὶ πιεσθῇ σφόδρα τοῖς πόνοις, αὖθις ἐν ἡδοναῖς τηκόμενον ἀμέτρως καὶ λειβόμενον, εἶτα πάλιν ἐξ ἀφροδισίων καὶ οἴνου B

7—11 cf. πότερον ψυχῆς ἢ σώματος ἐ. κ. λ. c. 2 (VII 2, 14—3, 11 Bern.) 15 Ar. Rhet. 1373a 26; cf. 817 f 21 cf. 84 d 446 e 790 f 997 d; frg. inc. 2 (VII 150, 16 Bern.) 29 ss. cf. 655 c

3 ὡς γὰρ O¹RvΠΘ 16 ἕνεκε aut ἕνεκεν vΠ 22 τρέχει JRb 25 τὸν Salm. τὸ Ω del. Salm. φυλαττούσης Ω corr. Wy. 26 ὃν Salm. οἷον Ω add. Salm. 29 θλιβόμενον Ω corr. Wy.

διάλυτόν καὶ μαλακὸν εἰς ἀγορὰν ἢ αὐλὴν ἤ τινα πραγματείαν διαπύρου καὶ συντόνου δεομένην σπουδῆς ἐλαυνόμενον. Ἡράκλειτος μὲν γὰρ ὑδρωπιάσας ἐκέλευεν (A 1, 3) *'αὐχμὸν ἐξ ἐπομβρίας' ποιῆσαι τὸν ἰατρόν· οἱ δὲ πολλοὶ τοῦ παντὸς ἁμαρ-*
5 *τάνουσιν, ὅταν ἐν κόποις καὶ πόνοις καὶ ἐνδείαις γένωνται, μάλιστα ταῖς ἡδοναῖς ἐξυγραίνειν καὶ ἀνατήκειν τὰ σώματα παραδιδόντες, αὖθις δὲ μετὰ τὰς ἡδονὰς οἷον ἐπιστρέφοντες καὶ κατατείνοντες. ἡ γὰρ φύσις οὐ ζητεῖ τοιαύτην ἀνταπόδο-*
9 *σιν τοῦ σώματος, ἀλλὰ τῆς ψυχῆς τὸ ἀκόλαστον καὶ ἀνελεύ-*
C *θερον ἐκ τῶν ἐπιπόνων ὥσπερ οἱ ναῦται πρὸς ἡδονὰς καὶ ἀπολαύσεις ὕβρει φερόμενον καὶ μετὰ τὰς ἡδονὰς πάλιν ἐπ' ἐργασίας καὶ πορισμοὺς ὠθούμενον οὐκ ἐᾷ λαβεῖν τὴν φύσιν ἧς μάλιστα δεῖται καταστάσεως καὶ γαλήνης, ἀλλ' ἐξίστησι καὶ ταράττει διὰ τὴν ἀνωμαλίαν. οἱ δὲ νοῦν ἔχοντες ἥκιστα μὲν*
15 *ἡδονὰς πονοῦντι τῷ σώματι προσφέρουσιν· οὐ γὰρ δέονται τὸ παράπαν οὐδὲ μέμνηνται τῶν τοιούτων πρὸς τῷ καλῷ τῆς πράξεως τὴν διάνοιαν ἔχοντες καὶ τῷ χαίροντι τῆς ψυχῆς ἢ σπουδάζοντι τὰς ἄλλας ἐξαμαυροῦντες ἐπιθυμίας. ὅπερ*
19 *γάρ φασιν εἰπεῖν τὸν Ἐπαμεινώνδαν μετὰ παιδιᾶς, ἀνδρὸς*
D *ἀγαθοῦ περὶ τὰ Λευκτρικὰ νόσῳ τελευτήσαντος, 'ὦ Ἡράκλεις, πῶς ἐσχόλασεν ἀνὴρ ἀποθανεῖν ἐν τοσούτοις πράγμασι;' τοῦτ' ἀληθῶς ἔστιν εἰπεῖν ἐπ' ἀνδρὸς ἢ πολιτικὴν πρᾶξιν ἢ φιλόσοφον φροντίδα διὰ χειρὸς ἔχοντος, 'τίς δὲ σχολὴ τῷ ἀνδρὶ τούτῳ νῦν ἀπεπτεῖν ἢ μεθύειν ἢ λαγνεύειν;' γενόμενοι δὲ*
25 *πάλιν ἀπὸ τῶν πράξεων ἐν ἡσυχίᾳ κατατίθενται τὸ σῶμα καὶ διαναπαύουσι, τῶν τε πόνων τοὺς ἀχρήστους καὶ μᾶλλον ἔτι τῶν ἡδονῶν τὰς οὐκ ἀναγκαίας ὡς τῇ φύσει πολεμίας φυλαττόμενοι καὶ φεύγοντες.*

□ **26.** *Ἤκουσα* [*τοίνυν*] *Τιβέριόν ποτε Καίσαρα εἰπεῖν ὡς*

---

29 ss cf. 794 b; Tac. Ann. VI 46

---

3 *ἐκέλευσεν* JRvb 5 *π. κ. κόπ.* OΘ 12 *λαβεῖν* O² *λαχεῖν* JRb *λαθεῖν* O 17 *τῷ χαίροντι* O *τὸ χαῖρον* O 18 *σπουδάζοντι* O *σπουδάζον* O *ταῖς ἄλλαις — ἐπιθυμίαις* Ω corr. Xyl. 21 *ἀνὴρ* Ω corr. edd. 23 *χειρῶν* ORΘ 29 del. Wy. *ποτε* om. Π

ἀνὴρ ὑπὲρ ἑξήκοντα γεγονὼς ἔτη καὶ προτείνων ἰατρῷ χεῖρα
καταγέλαστός ἐστιν. ἐμοὶ δὲ τοῦτο μὲν εἰρῆσθαι δοκεῖ σοβαρώ- E
τερον, ἐκεῖνο δ' ἀληθὲς εἶναι, τὸ δεῖν ἕκαστον αὑτοῦ μήτε
σφυγμῶν ἰδιότητος ἄπειρον εἶναι (πολλαὶ γὰρ αἱ καθ' ἕκαστον
διαφοραί) μήτε κρᾶσιν ἀγνοεῖν ἣν ἔχει τὸ σῶμα θερμότητος 5
καὶ ξηρότητος, μήθ' οἷς ὠφελεῖσθαι χρώμενον ἢ βλάπτεσθαι
πέφυκεν. αὑτοῦ γὰρ ἀναίσθητός ἐστιν καὶ τυφλὸς ἐνοικεῖ τῷ
σώματι καὶ κωφὸς ὁ ταῦτα μανθάνων παρ' ἑτέρου καὶ πυν-
θανόμενος τοῦ ἰατροῦ πότερον θέρους μᾶλλον ἢ χειμῶνος
ὑγιαίνει, καὶ πότερον τὰ ὑγρὰ ῥᾷον ἢ τὰ ξηρὰ προσδέχεται, 10
καὶ πότερον φύσει πυκνὸν ἔχει τὸν σφυγμὸν ἢ μανόν· καὶ γὰρ F
ὠφέλιμον εἰδέναι τὰ τοιαῦτα καὶ ῥᾴδιον, ἀεί γε δὴ πειρωμέ-
νους καὶ συνόντας. βρωμάτων δὲ καὶ πομάτων τὰ χρήσιμα
μᾶλλον ἢ τὰ ἡδέα γιγνώσκειν προσήκει, καὶ μᾶλλον ἔμπειρον
εἶναι τῶν εὐστομάχων ἢ τῶν εὐστόμων, καὶ τῶν τὴν πέψιν 15
μὴ ταραττόντων | ἢ τῶν τὴν γεῦσιν σφόδρα γαργαλιζόντων. 137
τὸ γὰρ παρ' ἰατροῦ πυνθάνεσθαι τί δύσπεπτον ἢ εὔπεπτον
αὐτῷ καὶ τί δυσκοίλιον ἢ εὐκοίλιον οὐχ ἧττον αἰσχρόν ἐστιν
ἢ τὸ πυνθάνεσθαι τί γλυκὺ καὶ τί πικρὸν καὶ αὐστηρόν. νῦν
δὲ τοὺς μὲν ὀψοποιοὺς ἐπανορθοῦσιν, ἐμπείρως διαισθανόμε- 20
νοι ποῦ πλέον τὸ γλυκὺ τοῦ προσήκοντος ἢ τὸ ἁλμυρὸν ἢ τὸ
αὐστηρὸν ἔνεστιν· αὐτοὶ δ' ἀγνοοῦσι τί τῷ σώματι μιχθὲν
ἐλαφρὸν καὶ ἄλυπον ἔσται καὶ χρήσιμον. ὅθεν ζωμοῦ μὲν
ἄρτυσις οὐ πολλάκις ἁμαρτάνεται παρ' αὐτοῖς, αὐτοὺς δὲ φαύ-
λως ὁμοῦ καὶ κακῶς ἀρτύοντες ὁσημέραι πολλὰ παρέχουσι 25
πράγματα τοῖς ἰατροῖς. ζωμὸν μὲν γὰρ οὐκ ἄριστον ἡγοῦνται B
τὸν γλυκύτατον, ἀλλὰ καὶ πικρὰ καὶ δριμέα συμμιγνύουσιν·
εἰς δὲ τὸ σῶμα πολλὰς καὶ κατακόρους ἐμβάλλουσιν ἡδονάς,
τὰ μὲν ἀγνοοῦντες τὰ δ' οὐ μνημονεύοντες ὅτι τοῖς ὑγιεινοῖς

---

9 μ. θ. vΠ 12 δὴ] δεῖ OvΠΘ 13 συνόντας] μανθάνον-
τας R 15 ἢ τῶν οὐκ εὐστομάχων Ω corr. Vossianus II m. 2
19 καὶ πικρὸν JvΠΘ καὶ τί αὐστηρόν R 24/25 ὁμοῦ φαύ-
λως vΠZυ 25 ὁμοῦ om. JRb 26 ζωμοῦ γὰρ Π 27 κ.
πολλὰ κ. δριμέα vΠ κ. πικρὰ κ. γλυκέα Θ

καὶ ὠφελίμοις ἡ φύσις ἡδονὴν ἄλυπον καὶ ἀμεταμέλητον προστίθησιν. ἀλλὰ καὶ ταῦτα δεῖ μνημονεύειν, τὰ σύμφυλα καὶ πρόσφορα τῷ σώματι καὶ τοὐναντίον ἐν ταῖς καθ' ὥραν μετα-
4 βολαῖς καὶ ταῖς ἄλλαις περιστάσεσιν, εἰδότας οἰκείως προσαρ-
C μόττειν ἑκάστῳ τὴν δίαιταν. (27.) ὅσα μὲν γὰρ μικρολογίας καὶ ἀνελευθερίας προσκρούματα λαμβάνουσιν οἱ πολλοὶ περί τε συγκομιδὰς καρπῶν καὶ τηρήσεις ἐπιπόνους, ἀγρυπνίαις καὶ περιδρομαῖς ἐξελέγχοντες τὰ σαθρὰ καὶ ὕπουλα τοῦ σώματος, οὐκ ἄξιόν ἐστι δεδιέναι μὴ πάθωσιν ἄνδρες φιλό-
10 λογοι καὶ πολιτικοί, πρὸς οὓς ἐνέστηκεν ἡμῖν ὁ λόγος· ἀλλ' ἑτέραν τινὰ φυλακτέον ἐστὶ τούτοις δριμυτέραν ἐν γράμμασι καὶ μαθήσεσι μικρολογίαν, ὑφ' ἧς ἀφειδεῖν καὶ ἀμελεῖν
D τοῦ σώματος ἀναγκάζονται πολλάκις ἀπαγορεύοντος οὐκ ἐνδιδόντες, ἀλλὰ προσβιαζόμενοι θνητὸν ἀθανάτῳ καὶ γηγενὲς
15 Ὀλυμπίῳ συνεξαμιλλᾶσθαι καὶ συνεξανύτειν. εἶθ' ὥσπερ ὁ βοῦς πρὸς τὴν ὁμόδουλον ἔλεγε κάμηλον ἐπικουφίσαι τοῦ φορτίου μὴ βουλομένην, 'ἀλλὰ κἀμὲ καὶ ταῦτα πάντα μετὰ μικρὸν οἴσεις', ὃ καὶ συνέβη τελευτήσαντος αὐτοῦ, οὕτω συμβαίνει τῇ ψυχῇ· μικρὰ χαλάσαι καὶ παρεῖναι μὴ βου-
20 λομένῃ πονοῦντι καὶ δεομένῳ, μετ' ὀλίγον πυρετοῦ τινος ἢ σκοτώματος ἐμπεσόντος ἀφεῖσα τὰ βιβλία καὶ τοὺς λόγους καὶ τὰς διατριβὰς ἀναγκάζεται συννοσεῖν ἐκείνῳ καὶ συγ-
E κάμνειν. ὀρθῶς οὖν ὁ Πλάτων παρήνεσε (Tim. 88 b) μήτε σῶμα κινεῖν ἄνευ ψυχῆς μήτε ψυχὴν ἄνευ σώματος, ἀλλ' οἷόν
25 τινα συνωρίδος ἰσορροπίαν διαφυλάττειν, ὅτε μάλιστα τῇ ψυχῇ συνεργεῖ τὸ σῶμα καὶ συγκάμνει, πλείστην ἐπιμέλειαν αὐτῷ καὶ θεραπείαν ἀποδιδόντας καὶ τὴν καλὴν καὶ ἐράσμιον ὑγί-

---

14 Plat. Legg. 727 e 15 ss. fab. Aesop. 177 H. (de equo et asino)

---

1 ἀμετάβλητον JwΠ 4 ἄλλως O[1]JΘ 6 προσκρούσματα J[1]Rv 9 ἄνθρωποι R 12 μαθήμασι SΠ 14 ἀθανάτοις vΠZυ 15 ὀλυμπίοις Θ συναμιλλᾶσθαι αA συνεξανύττειν R(nonS) vα[1] ὥσπερ O om. O 16 τὴν] τὸν R(non S)v 17 πάντα om. JRΘ 19 ψυχῇ καὶ RvαAZυ 27 ὑγίειαν υ ὑγίειαν ἀποδιδόντας O

ειαν ὧν δίδωσιν ἀγαθῶν κάλλιστον ἡγουμένους διδόναι τὸ πρὸς κτῆσιν ἀρετῆς καὶ χρῆσιν ἔν τε λόγοις καὶ πράξεσιν ἀκώλυτον [αὐτῶν].

12.

ΓΑΜΙΚΑ ΠΑΡΑΓΓΕΛΜΑΤΑ 138

(Plan. 34)

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ ΠΟΛΛΙΑΝΩΙ ΚΑΙ ΕΥΡΥΔΙΚΗΙ ΕΥ ΠΡΑΤΤΕΙΝ

Μετὰ τὸν πάτριον θεσμόν, ὃν ὑμῖν ἡ τῆς Δήμητρος ἱέρεια B συνειργνυμένοις ἐφήρμοσεν, οἶμαι καὶ τὸν λόγον ὁμοῦ συν- 10 εφαπτόμενον ὑμῶν καὶ συνυμεναιοῦντα χρήσιμόν ἄν τι ποιῆσαι καὶ τῷ νόμῳ προσῳδόν. ἐν μὲν γὰρ τοῖς μουσικοῖς ἕνα τῶν αὐλητικῶν νόμων ἱππόθορον ἐκάλουν μέλος τι τοῖς ἵπποις ὁρμῆς ἐπεγερτικὸν ὡς ἔοικεν ἐνδιδόντα πρὸς τὰς ὀχείας· φιλοσοφίᾳ δὲ πολλῶν λόγων καὶ καλῶν ἐνόντων, οὐδενὸς ἧττον 15 ἄξιος σπουδῆς ὁ γαμήλιός ἐστιν οὗτος, ᾧ κατᾴδουσα τοὺς ἐπὶ βίου κοινωνίᾳ συνιόντας εἰς ταὐτὸ πρᾴους τε παρέχει καὶ χειροήθεις ἀλλήλοις. ὧν οὖν ἀκηκόατε πολλάκις ἐν φιλοσοφίᾳ C παρατρεφόμενοι κεφάλαια συντάξας ἔν τισιν ὁμοιότησι βραχείαις, ὡς εὐμνημόνευτα μᾶλλον εἴη, κοινὸν ἀμφοτέροις πέμπω 20 δῶρον, εὐχόμενος τῇ Ἀφροδίτῃ τὰς Μούσας παρεῖναι καὶ συνεργεῖν, ὡς μήτε λύραν τινὰ μήτε κιθάραν μᾶλλον αὐταῖς ἢ τὴν περὶ γάμον καὶ οἶκον ἐμμέλειαν ἡρμοσμένην παρέχειν διὰ λόγου καὶ ἁρμονίας καὶ φιλοσοφίας προσῆκον. καὶ γὰρ οἱ παλαιοὶ τῇ Ἀφροδίτῃ τὸν Ἑρμῆν συγκαθίδρυσαν, ὡς τῆς περὶ 25 τὸν γάμον ἡδονῆς μάλιστα λόγου δεομένης, τήν τε Πειθὼ καὶ

Cat. Lampr. 115. Codd.: OJSvαAEZvb. Π = αAE, Θ = Zvb. Ald.[2] = lectiones Leonici in margine Aldinae Hamburgensis
13 cf. 704 f

2 κτῆσιν α²A²E πτῆξιν Z γνῶσιν OJvb πτῶσιν Rvα¹A¹ 3 del. Ha. 5 γυναικῶν ἀρεταί inscr. falso α² 14 πρὸς Re. περὶ Ω 16 καταδέουσα vΠ καταδύουσα O 17 κοινωνίαν vΠZv συνόντας Zv

τὰς Χάριτας, ἵνα πείθοντες διαπράττωνται παρ' ἀλλήλων ἃ
D βούλονται, μὴ μαχόμενοι μηδὲ φιλονεικοῦντες.

1. Ὁ Σόλων ἐκέλευε τὴν νύμφην τῷ νυμφίῳ συγκατακλίνεσθαι μήλου κυδωνίου κατατραγοῦσαν, αἰνιττόμενος ὡς ἔοικεν
5 ὅτι δεῖ τὴν ⟨πρώτην⟩ ἀπὸ στόματος καὶ φωνῆς χάριν εὐάρμοστον εἶναι [πρώτην] καὶ ἡδεῖαν.

2. Ἐν Βοιωτίᾳ τὴν νύμφην κατακαλύψαντες ἀσφαραγωνιᾷ στεφανοῦσιν· ἐκείνη τε γὰρ ἥδιστον ἐκ τραχυτάτης ἀκάνθης καρπὸν ἀναδίδωσιν, ἥ τε νύμφη τῷ μὴ φυγόντι μηδὲ δυσχερά-
10 ναντι τὴν πρώτην χαλεπότητα καὶ ἀηδίαν αὐτῆς ἥμερον καὶ γλυκεῖαν παρέξει συμβίωσιν. οἱ δὲ τὰς πρώτας τῶν παρθένων
E διαφορὰς μὴ ὑπομείναντες οὐδὲν ἀπολείπουσι τῶν διὰ τὸν ὄμφακα τὴν σταφυλὴν ἑτέροις προϊεμένων. πολλαὶ δὲ καὶ τῶν νεογάμων δυσχεράνασαι διὰ τὰ πρῶτα τοὺς νυμφίους ὅμοιον
15 ἔπαθον πάθος τοῖς τὴν μὲν πληγὴν τῆς μελίττης ὑπομείνασι, τὸ δὲ κηρίον προεμένοις.

3. Ἐν ἀρχῇ μάλιστα δεῖ τὰς διαφορὰς καὶ τὰς προσκρούσεις φυλάττεσθαι τοὺς γεγαμηκότας, ὁρῶντας ὅτι καὶ τὰ συναρμοσθέντα τῶν σκευῶν κατ' ἀρχὰς μὲν ὑπὸ τῆς τυχούσης
20 ῥᾳδίως διασπᾶται προφάσεως, χρόνῳ δὲ τῶν ἁρμῶν σύμπηξιν λαβόντων μόγις ὑπὸ πυρὸς καὶ σιδήρου διαλύεται.

F **4.** Ὥσπερ τὸ πῦρ ἐξάπτεται μὲν εὐχερῶς ἐν ἀχύροις καὶ θρυαλλίδι καὶ θριξὶ λαγῴαις, σβέννυται δὲ τάχιον, ἂν μή τινος ἑτέρου δυναμένου στέγειν ἅμα καὶ τρέφειν ἐπιλάβηται, οὕτω
25 τὸν ἀπὸ σώματος καὶ ὥρας ὀξὺν ἔρωτα τῶν νεογάμων ἀναφλεγόμενον δεῖ μὴ διαρκῆ μηδὲ βέβαιον νομίζειν, ἂν μὴ περὶ τὸ ἦθος ἱδρυθεὶς καὶ τοῦ φρονοῦντος ἀψάμενος ἔμψυχον λάβῃ διάθεσιν.

139 **5.** Ἡ διὰ τῶν φαρμάκων θήρα ταχὺ μὲν αἱρεῖ καὶ λαμβά-

3 cf. 279f v. Sol. 20 22 cf. 454 e

5 add. Hch. ex 6 6 πρῶτον Ov del. Hch. 7 καταλείψαντες v καταλύψαντες αA[1] 9 μηδὲ Sauppe μήτε Ω 16 προϊεμένοις SAE 20 σύντηξιν Sb[1] σύνταξιν J 22/23 κ. θρυαλλίδι om. vΠ 26 διαρκεῖν Π

νει ῥαδίως τὸν ἰχθύν, ἄβρωτον δὲ ποιεῖ καὶ φαῦλον· οὕτως αἱ φίλτρα τινὰ καὶ γοητείας ἐπιτεχνώμεναι τοῖς ἀνδράσι καὶ χειρούμεναι δι' ἡδονῆς αὐτοὺς ἐμπλήκτοις καὶ ἀνοήτοις καὶ διεφθαρμένοις συμβιοῦσιν. οὐδὲ γὰρ τὴν Κίρκην ὤνησαν οἱ καταφαρμακευθέντες, οὐδ' ἐχρήσατο πρὸς οὐδὲν αὐτοῖς ὑσὶ 5 καὶ ὄνοις γενομένοις, τὸν δ' Ὀδυσσέα νοῦν ἔχοντα καὶ συνόντα φρονίμως ὑπερηγάπησεν.

6. *Αἱ βουλόμεναι μᾶλλον ἀνοήτων κρατεῖν ἀνδρῶν ἢ φρονίμων ἀκούειν ἐοίκασι τοῖς ἐν ὁδῷ βουλομένοις μᾶλλον ὁδηγεῖν τυφλοὺς ἢ τοῖς γιγνώσκουσιν ἀκολουθεῖν καὶ βλέπουσι.* 10

7. *Τὴν Πασιφάην ἀπιστοῦσι βοὸς ἐρασθῆναι βασιλεῖ συνοῦσαν, ἐνίας ὁρῶσαι τοὺς μὲν αὐστηροὺς καὶ σώφρονας βαρυνομένας, τοῖς δ' ἐξ ἀκρασίας καὶ φιληδονίας κεκραμένοις ὥσπερ κυσὶν ἢ τράγοις ἥδιον συνούσας.* B

8. *Οἱ τοῖς ἵπποις ἐφάλλεσθαι μὴ δυνάμενοι δι' ἀσθένειαν* 15 *ἢ μαλακίαν αὐτοὺς ἐκείνους ὀκλάζειν καὶ ὑποπίπτειν διδάσκουσιν· οὕτως ἔνιοι τῶν λαβόντων εὐγενεῖς ἢ πλουσίας γυναῖκας οὐχ ἑαυτοὺς ποιοῦσι βελτίους ἀλλ' ἐκείνας περικολούουσιν, ὡς μᾶλλον ἄρξοντες ταπεινῶν γενομένων. δεῖ δ' ὥσπερ ἵππου τὸ μέγεθος φυλάττοντα καὶ τὸ ἀξίωμα τῆς γυναικὸς χρῆσθαι τῷ* 20 *χαλινῷ.*

9. *Τὴν σελήνην, ὅταν ἀποστῇ τοῦ ἡλίου, περιφανῆ καὶ λαμπρὰν ὁρῶμεν, ἀφανίζεται δὲ καὶ κρύπτεται πλησίον γενομένη· τὴν δὲ σώφρονα γυναῖκα δεῖ τοὐναντίον ὁρᾶσθαι μάλιστα μετὰ τοῦ ἀνδρὸς οὖσαν, οἰκουρεῖν δὲ καὶ κρύπτεσθαι μὴ* 25 *παρόντος.* C

10. *Οὐκ ὀρθῶς Ἡρόδοτος εἶπεν* (I 8) *ὅτι ἡ γυνὴ ἅμα τῷ χιτῶνι ἐκδύεται καὶ τὴν αἰδῶ· τοὐναντίον γὰρ ἡ σώφρων ἀντενδύεται τὴν αἰδῶ, καὶ τοῦ μάλιστα φιλεῖν τῷ μάλιστα αἰδεῖσθαι συμβόλῳ χρῶνται πρὸς ἀλλήλους.* 30

8 *αἱ* — 10 *βλέπουσι* Stob. IV p. 678, 12   27 cf. 37 c

10 *τυφλοὺς* O Stob. *τυφλοῖς* 0   13 *κρεμαμένοις* OναΑΘ *κεκρατημένοις* Coraes   27 *ὁ ἡρόδοτος* OE   29 *τοῦ* Z² *τῶ* 0 *τῷ* O *τὸ* 0

11. Ὥσπερ, ἂν φθόγγοι δύο σύμφωνοι ληφθῶσι, τοῦ βαρυτέρου γίγνεται τὸ μέλος, οὕτω πᾶσα πρᾶξις ἐν οἰκίᾳ σω-
D φρονούσῃ πράττεται μὲν ὑπ' ἀμφοτέρων ὁμονοούντων, ἐπιφαίνει δὲ τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἡγεμονίαν καὶ προαίρεσιν.

5 **12.** Ὁ ἥλιος τὸν βορέαν ἐνίκησεν. ὁ γὰρ ἄνθρωπος τοῦ μὲν ἀνέμου βιαζομένου τὸ ἱμάτιον ἀφελέσθαι καὶ λαμπρὸν καταπνέοντος μᾶλλον ἔσφιγγε καὶ συνεῖχε τὴν περιβολήν· τοῦ δ' ἡλίου μετὰ τὸ πνεῦμα θερμοῦ γενομένου θαλπόμενος εἶτα καυματιζόμενος καὶ τὸν χιτῶνα τῷ ἱματίῳ προσαπεδύσατο.
10 τοῦτο ποιοῦσιν αἱ πλεῖσται γυναῖκες· ἀφαιρουμένοις τοῖς ἀνδράσι βίᾳ τὴν τρυφὴν καὶ τὴν πολυτέλειαν διαμάχονται καὶ χαλεπαίνουσιν· ἂν δὲ πείθωνται μετὰ λόγου, πράως ἀποτίθενται καὶ μετριάζουσιν.

E **13.** Ὁ Κάτων ἐξέβαλε τῆς βουλῆς τὸν φιλήσαντα τὴν ἑαυ-
15 τοῦ γυναῖκα τῆς θυγατρὸς παρούσης. τοῦτο μὲν οὖν ἴσως σφοδρότερον· εἰ δ' αἰσχρόν ἐστιν, ὥσπερ ἐστίν, ἑτέρων παρόντων ἀσπάζεσθαι καὶ φιλεῖν καὶ περιβάλλειν ἀλλήλους, πῶς οὐκ αἴσχιον ἑτέρων παρόντων λοιδορεῖσθαι καὶ διαφέρεσθαι πρὸς ἀλλήλους, καὶ τὰς μὲν ἐντεύξεις καὶ φιλοφροσύνας ἀπορρήτους
20 πρὸς τὴν γυναῖκα ποιεῖσθαι, νουθεσίᾳ δὲ καὶ μέμψει ⟨σὺν⟩ παρρησίᾳ χρῆσθαι φανερᾷ καὶ ἀναπεπταμένῃ;

14. Ὥσπερ ἐσόπτρου κατεσκευασμένου χρυσῷ καὶ λίθοις ὄφελος οὐδέν ἐστιν, εἰ μὴ δείκνυσι τὴν μορφὴν ὁμοίαν, οὕτως
F οὐδὲ πλουσίας γαμετῆς ὄνησις, εἰ μὴ παρέχει τὸν βίον ὅμοιον
25 τῷ ἀνδρὶ καὶ σύμφωνον τὸ ἦθος. εἰ ⟨γὰρ⟩ χαίροντος μὲν εἰκόνα σκυθρωπὴν ἀποδίδωσι τὸ ἔσοπτρον, ἀχθομένου δὲ καὶ σκυθρωπάζοντος ἱλαρὰν καὶ σεσηρυῖαν, ἡμαρτημένον ἐστὶ καὶ φαῦλον· οὐκοῦν καὶ γυνὴ φαῦλος καὶ ἄκαιρος ἡ παίζειν μὲν ὡρμημένου καὶ φιλοφρονεῖσθαι τοῦ ἀνδρὸς ἐσκυθρωπακυῖα,

---

5 ss. fab. Aesop. 82 H. Athen. 604 f 14 ss. v. Cat. Mai. 17
22 ὥσπερ — 25 ἦθος cit. Stob. IV p. 549, 5

---

11 βίᾳ om. vΠ 19 καὶ pr. Xyl. δεῖ ΑΕΘ om. O 20 πέμψει SvEb add. Wil. καὶ Mez. 24 παρέχοι OJΘ 25 add. Si.

σπουδάζοντος δὲ παίζουσα καὶ γελῶσα· τὸ μὲν γὰρ ἀηδίας, τὸ δ' ὀλιγωρίας. | δεῖ δέ, ὥσπερ οἱ γεωμέτραι λέγουσι τὰς γραμ- **140** μὰς καὶ τὰς ἐπιφανείας οὐ κινεῖσθαι καθ' ἑαυτὰς ἀλλὰ συγκινεῖσθαι τοῖς σώμασιν, οὕτω τὴν γυναῖκα μηδὲν ἴδιον πάθος ἔχειν, ἀλλὰ κοινωνεῖν τῷ ἀνδρὶ καὶ σπουδῆς καὶ παιδιᾶς καὶ 5 συννοίας καὶ γέλωτος.

15. *Οἱ τὰς γυναῖκας μὴ ἡδέως βλέποντες ἐσθιούσας μετ' αὐτῶν διδάσκουσιν ἐμπίπλασθαι μόνας γενομένας. οὕτως οἱ μὴ συνόντες ἱλαρῶς ταῖς γυναιξὶ μηδὲ παιδιᾶς κοινωνοῦντες αὐταῖς καὶ γέλωτος ἰδίας ἡδονὰς χωρὶς αὐτῶν ζητεῖν διδά-* 10 *σκουσιν.*

16. *Τοῖς τῶν Περσῶν βασιλεῦσιν αἱ γνήσιαι γυναῖκες παρακάθηνται δειπνοῦσι καὶ συνεστιῶνται· βουλόμενοι δὲ* B *παίζειν καὶ μεθύσκεσθαι ταύτας μὲν ἀποπέμπουσι, τὰς δὲ μουσουργοὺς καὶ παλλακίδας καλοῦσιν, ὀρθῶς τοῦτό γ' αὐτὸ* 15 *ποιοῦντες, ὅτι τοῦ συνακολασταίνειν καὶ παροινεῖν οὐ μεταδιδόασι ταῖς γαμεταῖς. ἂν οὖν ἰδιώτης ἀνήρ, ἀκρατὴς δὲ περὶ τὰς ἡδονὰς καὶ ἀνάγωγος, ἐξαμάρτῃ τι πρὸς ἑταίραν ἢ θεραπαινίδα, δεῖ τὴν γαμετὴν μὴ ἀγανακτεῖν μηδὲ χαλεπαίνειν, λογιζομένην ὅτι παροινίας καὶ ἀκολασίας καὶ ὕβρεως αἰδού-* 20 *μενος αὐτὴν ἑτέρᾳ μεταδίδωσιν.*

17. *Οἱ φιλόμουσοι τῶν βασιλέων πολλοὺς μουσικοὺς ποιοῦσιν, οἱ φιλόλογοι λογίους, οἱ φιλαθληταὶ γυμναστικούς. οὕ-* C *τως ἀνὴρ φιλοσώματος καλλωπίστριαν γυναῖκα ποιεῖ, φιλήδονος ἑταιρικὴν καὶ ἀκόλαστον, φιλάγαθος καὶ φιλόκαλος σώ-* 25 *φρονα καὶ κοσμίαν.* □

18. *Λάκαινα παιδίσκη, πυνθανομένου τινὸς εἰ ἤδη ἀνδρὶ προσελήλυθεν 'οὐκ ἔγωγ' εἶπεν 'ἀλλ' ἐμοὶ ἐκεῖνος'. οὗτος ὁ τρόπος, οἶμαι, τῆς οἰκοδεσποίνης, μήτε φεύγειν μήτε δυσχεραί-* □

---

2 ss. cf. 63 c 12 ss. cf. 613 a 24 *ἀνὴρ — 26 κοσμίαν* Stob. IV p. 678, 17 27 ss. cf. 242 c

---

7 *ἐσθ. καὶ πινούσας Π* 8 *αὐ. καὶ πινούσας* Zb 14 *τὰς*] *τοὺς* va^1 15 *αὐτὸ* om. vΠ 16 *τοῦ* OJ^2 *τὸ* O 25 *ἐρωτικὴν* Stob.

νειν τὰ τοιαῦτα τοῦ ἀνδρὸς ἀρχομένου μήτ' αὐτὴν κατάρχεσθαι· τὸ μὲν γὰρ ἑταιρικὸν καὶ ἰταμόν, τὸ δ' ὑπερήφανον καὶ ἀφιλόστοργον.

19. *Ἰδίους οὐ δεῖ φίλους κτᾶσθαι τὴν γυναῖκα, κοινοῖς δὲ* 5 *χρῆσθαι τοῖς τοῦ ἀνδρός· οἱ δὲ θεοὶ φίλοι πρῶτοι καὶ μέγι-* D *στοι. διὸ καὶ θεοὺς οὓς ὁ ἀνὴρ νομίζει σέβεσθαι τῇ γαμετῇ καὶ γιγνώσκειν μόνους προσήκει, περιέργοις δὲ θρησκείαις καὶ ξέναις δεισιδαιμονίαις ἀποκεκλεῖσθαι τὴν αὔλειον. οὐδενὶ γὰρ θεῶν ἱερὰ κλεπτόμενα καὶ λανθάνοντα δρᾶται κεχαρισμένως* 10 *ὑπὸ γυναικός.*

20. *Ὁ Πλάτων φησὶν* (Rep. 462 c) *εὐδαίμονα καὶ μακαρίαν εἶναι πόλιν, ἐν ᾗ 'τὸ ἐμὸν καὶ τὸ οὐκ ἐμὸν' ἥκιστα φθεγγομένων ἀκούουσι διὰ τὸ κοινοῖς ὡς ἔνι μάλιστα χρῆσθαι τοῖς* □ *ἀξίοις σπουδῆς τοὺς πολίτας. πολὺ δὲ μᾶλλον ἐκ γάμου δεῖ* 15 *τὴν τοιαύτην φωνὴν ἀνῃρῆσθαι. πλὴν ὥσπερ οἱ ἰατροὶ λέγουσι τὰς τῶν εὐωνύμων πληγὰς τὴν αἴσθησιν ἐν τοῖς δεξιοῖς ἀνα-* E *φέρειν, οὕτω τὴν γυναῖκα τοῖς τοῦ ἀνδρὸς συμπαθεῖν καλὸν καὶ τὸν ἄνδρα τοῖς τῆς γυναικός, ἵν' ὥσπερ οἱ δεσμοὶ κατὰ τὴν ἐπάλλαξιν ἰσχὺν δι' ἀλλήλων λαμβάνουσιν, οὕτως ἑκατέ-* 20 *ρου τὴν εὔνοιαν ἀντίστροφον ἀποδιδόντος ἡ κοινωνία σῴζηται δι' ἀμφοῖν. καὶ γὰρ ἡ φύσις μίγνυσι διὰ τῶν σωμάτων ἡμᾶς, ἵν' ἐξ ἑκατέρων μέρος λαβοῦσα καὶ συγχέασα κοινὸν ἀμφοτέροις ἀποδῷ τὸ γεννώμενον, ὥστε μηδέτερον διορίσαι μηδὲ διακρῖναι τὸ ἴδιον ἢ τὸ ἀλλότριον. τοιαύτη τοίνυν καὶ χρημά-* 25 *των κοινωνία προσήκει μάλιστα τοῖς γαμοῦσιν εἰς μίαν οὐσίαν* □ F *πάντα καταχεαμένοις καὶ ἀναμείξασι μὴ τὸ μέρος ἴδιον καὶ τὸ μέρος ἀλλότριον ἀλλὰ πᾶν ἴδιον ἡγεῖσθαι καὶ μηδὲν ἀλλότριον. ὥσπερ ⟨γὰρ⟩ τὸ κρᾶμα καίτοι ὕδατος μετέχον πλείονος οἶνον*

11 ὁ — 15 ἀνῃρῆσθαι Stob. IV p. 582, 15 12 cf. 484 b 767 d
24 τοιαύτη — p. 289, 2 συμβάλληται Stob. IV p. 583, 4

4 ἰδίους om. Π 9 θεῶ vΠ κρυπτόμενα Π 12 τὸ[2] Stob. om. Ω 17 καλὸν Wy. μᾶλλον O μᾶλλον δὲ JS 19 ἔπαλξιν OZb 23 γεννώμενον Ob γενόμενον Zv γινόμενον O 24 αὕτη Ω corr. Stegmann 28 add. Hch. μ. ὕ. Bern. propter hiatum (vol. I p. LXV) οἶνον] ὕδωρ JS

καλοῦμεν, οὕτω τὴν οὐσίαν δεῖ καὶ τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρὸς λέγεσθαι, κἂν ἡ γυνὴ πλείονα συμβάλληται.

21. *Φιλόπλουτος ἡ Ἑλένη, φιλήδονος ὁ Πάρις· φρόνιμος ὁ Ὀδυσσεύς, σώφρων ἡ Πηνελόπη. διὰ τοῦτο μακάριος γάμος* 4 *ὁ τούτων καὶ ζηλωτός, ὁ δ' ἐκείνων Ἰλιάδα* | *κακῶν Ἕλλησι* 141 *καὶ βαρβάροις ἐποίησεν.*

22. *Ὁ Ῥωμαῖος ὑπὸ τῶν φίλων νουθετούμενος ὅτι σώφρονα γυναῖκα καὶ πλουσίαν καὶ ὡραίαν ἀπεπέμψατο, τὸν κάλτιον αὐτοῖς προτείνας 'καὶ γὰρ οὗτος' ἔφη 'καλὸς ἰδεῖν καὶ καινός, ἀλλ' οὐδεὶς οἶδεν ὅπου με θλίβει'. δεῖ τοίνυν μὴ* 10 *προικὶ μηδὲ γένει μηδὲ κάλλει τὴν γυναῖκα πιστεύειν, ἀλλ' ἐν οἷς ἅπτεται μάλιστα τοῦ ἀνδρός, ὁμιλίᾳ τε καὶ ἤθει καὶ συμπεριφορᾷ, ταῦτα μὴ σκληρὰ μηδ' ἀνιῶντα καθ' ἡμέραν ἀλλ' εὐάρμοστα καὶ ἄλυπα καὶ προσφιλῆ παρέχειν. ὥσπερ γὰρ οἱ ἰατροὶ τοὺς ἐξ αἰτιῶν ἀδήλων καὶ κατὰ μικρὸν συλλεγομένων* 15 *γεννωμένους πυρετοὺς μᾶλλον δεδοίκασιν ἢ τοὺς ἐμφανεῖς* B *καὶ μεγάλας προφάσεις ἔχοντας, οὕτω τὰ λανθάνοντα τοὺς πολλοὺς μικρὰ καὶ συνεχῆ καὶ καθημερινὰ προσκρούματα γυναικὸς καὶ ἀνδρὸς μᾶλλον διίστησι καὶ λυμαίνεται τὴν συμβίωσιν.* 20

23. *Ὁ βασιλεὺς Φίλιππος ἤρα Θεσσαλῆς γυναικὸς αἰτίαν ἐχούσης καταφαρμακεύειν αὐτόν. ἐσπούδασεν οὖν ἡ Ὀλυμπιὰς λαβεῖν τὴν ἄνθρωπον ὑποχείριον. ὡς δ' εἰς ὄψιν ἐλθοῦσα τό τ' εἶδος εὐπρεπὴς ἐφάνη καὶ διελέχθη πρὸς αὐτὴν οὐκ ἀγεννῶς οὐδ' ἀσυνέτως, 'χαιρέτωσαν' εἶπεν ἡ Ὀλυμπιάς 'αἱ δια-* 25 *βολαί· σὺ γὰρ ἐν σεαυτῇ τὰ φάρμακα ἔχεις'. ἄμαχον οὖν τι γίγνεται πρᾶγμα γαμετὴ γυνὴ καὶ νόμιμος, ἂν ἐν αὑτῇ πάντα* C

---

7 *ὁ* — 14 *παρέχειν* Stob. IV p. 583, 12 7 ss. v. Aem. P. 5 14 *ὥσπερ* — 19 *συμβίωσιν* Stob. IV p. 584, 1 21 ss. de Hystaspis uxore narrantur in Satyri Vita Euripidea Ox. Pap. IX Col. XIV 1 26 *ἄμαχον* — p. 290, 2 *εὔνοιαν* Stob. IV p. 584, 8

---

2 *συμβάλητσι* JSAEΘ 9 *κάλπιον* OS[1] *καλτίκιον* 0 *καλλίγιον* Stob. corr. Hch. cf. Po. GGA 1918 p. 335 18 *προσκρούσματα* OvΠZυ cf. p. 282, 6 26 *ἄμαχον*] *ἀμήχανον* Stob. 27 *γυνὴ* om. vαA

θεμένη, καὶ προῖκα καὶ γένος καὶ φάρμακα καὶ τὸν κεστὸν αὐτόν, ἤθει καὶ ἀρετῇ κατεργάσηται τὴν εὔνοιαν.

24. Πάλιν ἡ Ὀλυμπιάς, αὐλικοῦ τινος νεανίσκου γήμαντος εὐπρεπῆ γυναῖκα κακῶς ἀκούουσαν, 'οὗτος' εἶπεν 'οὐκ 5 ἔχει λογισμόν· οὐ γὰρ ἂν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἔγημε'. δεῖ δὲ μὴ τοῖς ὄμμασι γαμεῖν μηδὲ τοῖς δακτύλοις, ὥσπερ ἔνιοι ψηφίσαντες πόσα φέρουσαν λαμβάνουσιν, οὐ κρίναντες πῶς συμβιωσομένην.

9 **25.** Ὁ Σωκράτης ἐκέλευε τῶν ἐσοπτριζομένων νεανίσκων D τοὺς μὲν αἰσχροὺς ἐπανορθοῦσθαι τῇ ἀρετῇ, τοὺς δὲ καλοὺς μὴ καταισχύνειν τῇ κακίᾳ τὸ εἶδος. καλὸν οὖν καὶ τὴν οἰκοδέσποιναν, ὅταν ἐν ταῖς χερσὶν ἔχῃ τὸ ἔσοπτρον, αὐτὴν ἐν ἑαυτῇ διαλαλεῖν, τὴν μὲν αἰσχράν 'τί οὖν, ἂν μὴ σώφρων γένωμαι;' τὴν δὲ καλὴν 'τί οὖν, ἂν καὶ σώφρων γένωμαι;' τῇ 15 γὰρ αἰσχρᾷ σεμνὸν εἰ φιλεῖται διὰ τὸ ἦθος <μᾶλλον> ἢ τὸ κάλλος * * *

26. Ταῖς Λυσάνδρου θυγατράσιν ὁ τύραννος ὁ Σικελικὸς ἱμάτια καὶ πλόκια τῶν πολυτελῶν ἔπεμψεν· ὁ δὲ Λύσανδρος οὐκ ἔλαβεν εἰπών 'ταῦτα τὰ κόσμια καταισχυνεῖ μου μᾶλλον 20 ἢ κοσμήσει τὰς θυγατέρας'. πρότερος δὲ Λυσάνδρου Σοφοκλῆς τοῦτ' εἶπεν (fr. 762)

E 'οὐ κόσμος, οὔκ, ὦ τλῆμον, ἀλλ' ἀκοσμία
φαίνοιτ' ἂν εἶναι σῶν τε μαργότης φρενῶν'.

'κόσμος γάρ ἐστιν', ὡς ἔλεγε Κράτης, 'τὸ κοσμοῦν'· κοσμεῖ δὲ 25 τὸ κοσμιωτέραν τὴν γυναῖκα ποιοῦν. ποιεῖ δὲ τοιαύτην οὔτε χρυσὸς οὔτε σμάραγδος οὔτε κόκκος, ἀλλ' ὅσα σεμνότητος εὐταξίας αἰδοῦς ἔμφασιν περιτίθησιν.

---

3 ss. Athen. 609 c 9 ss. Diog. Laert. II 5, 16 17 ss. cf. 190 e 229 a; v. Lys. 2; de Archidamo narrantur 218 e 24 κόσμος — 27 περιτίθησιν Stob. IV p. 584, 13

---

3 καὶ γήμ. JS (in ras.) vΠ 10 αἰσχρ.] ὀρθοὺς JSΘ οὐκ ὀρθοὺς vαA 14 καὶ O om. O 15 add. Ald.[2] (lac. 6 litt. in Paris. B 1675) <τῇ καλῇ δ' εἰ μᾶλλον διὰ τὸ ἦθος> Wil. aliquid excidisse de pulchra uxore vidit Wy. 20 τὴν θυγατέρα vΠ 25 τὴν om. OJSvα[1]E Stob. τοιαύτην O Stob. ταύτην O οὔτε χρυσὸς O Stob. οὐ χρυσὸς O

27. Οἱ τῇ γαμηλίᾳ θύοντες Ἥρᾳ τὴν χολὴν οὐ συγκαθαγίζουσι τοῖς ἄλλοις ἱεροῖς, ἀλλ' ἐξελόντες ἔρριψαν παρὰ τὸν βωμόν, αἰνιττομένου τοῦ νομοθέτου τὸ μηδέποτε δεῖν χολὴν μηδ' ὀργὴν γάμῳ παρεῖναι. δεῖ γὰρ εἶναι τῆς οἰκοδεσποίνης 4 ὥσπερ οἴνου τὸ αὐστηρὸν ὠφέλιμον καὶ ἡδύ, μὴ πικρὸν ὥσπερ F ἀλόης μηδὲ φαρμακῶδες.

28. Ὁ Πλάτων τῷ Ξενοκράτει βαρυτέρῳ τὸ ἦθος ὄντι τἄλλα δὲ καλῷ κἀγαθῷ παρεκελεύετο θύειν ταῖς Χάρισιν. οἶμαι δὴ καὶ τῇ σώφρονι μάλιστα δεῖν πρὸς τὸν ἄνδρα χαρίτων, ἵν', 9 ὡς ἔλεγε Μητρόδωρος (fr. 36 Koerte), | ἡδέως συνοικῇ καὶ 142 'μὴ ὀργιζομένη ὅτι σωφρονεῖ'. δεῖ γὰρ μήτε τὴν εὐτελῆ καθαριότητος ἀμελεῖν μήτε τὴν φίλανδρον φιλοφροσύνης· ποιεῖ γὰρ ἡ χαλεπότης ἀηδῆ τὴν εὐταξίαν τῆς γυναικός, ὥσπερ ἡ ῥυπαρία τὴν ἀφέλειαν.

29. Ἡ φοβουμένη γελάσαι πρὸς τὸν ἄνδρα καὶ παῖξαί τι, 15 μὴ φανῇ θρασεῖα καὶ ἀκόλαστος, οὐδὲν διαφέρει τῆς ἵνα μὴ δοκῇ μυρίζεσθαι τὴν κεφαλὴν μηδ' ἀλειφομένης, καὶ ἵνα μὴ φυκοῦσθαι τὸ πρόσωπον μηδὲ νιπτομένης. ὁρῶμεν δὲ καὶ ποιητὰς καὶ ῥήτορας, ὅσοι φεύγουσι τὸ περὶ τὴν λέξιν ὀχλικὸν καὶ ἀνελεύθερον καὶ κακόζηλον, τοῖς πράγμασι καὶ ταῖς οἰκο- 20 νομίαις καὶ τοῖς ἤθεσιν ἄγειν καὶ κινεῖν τὸν ἀκροατὴν φιλοτεχνοῦντας. διὸ δεῖ καὶ τὴν οἰκοδέσποιναν ὅτι πᾶν τὸ περιτ- B τὸν καὶ ἑταιρικὸν καὶ πανηγυρικὸν εὖ ποιοῦσα φεύγει καὶ παραιτεῖται, μᾶλλον φιλοτεχνεῖν ἐν ταῖς ἠθικαῖς καὶ βιωτικαῖς χάρισι πρὸς τὸν ἄνδρα, τῷ καλῷ μεθ' ἡδονῆς συνεθίζουσαν 25 αὐτόν. ἂν δ' ἄρα φύσει τις αὐστηρὰ καὶ ἄκρατος γένηται καὶ

1ss. cf. ἐκ τοῦ περὶ τῶν ἐν Πλαταιαῖς δαιδάλων c. 2 (VII 44, 7 Bern.) 4ss. cf. 769 d; v. Marii 2 10 cf. 753 c

---

1 γαμηλίω OvαA 2 ὤρυξαν ci. Si. cf. test. supr. cit. παρὰ] περὶ vaZ ἐπὶ JS 5 μὴ. πικρὸν] μικρὸν JS 15 πρᾶξαι Ω corr. Wy. 16 ἀκόλαστος] εὔτολμος Zb 21 καὶ κηλεῖν b 22 ὅτι om. vΠΘ 23 ποιοῦσαν vΠυ φεύγειν καὶ παραιτεῖσθαι vΠΘ 24 μᾶλλον δὲ vΠΘ

ἀνήδυντος, εὐγνωμονεῖν δεῖ τὸν ἄνδρα, καὶ καθάπερ ὁ Φωκίων, τοῦ Ἀντιπάτρου πρᾶξιν αὐτῷ προστάττοντος οὐ καλὴν οὐδὲ πρέπουσαν, εἶπεν 'οὐ δύνασαί μοι καὶ φίλῳ χρῆσθαι καὶ 4 κόλακι', οὕτω λογίζεσθαι περὶ τῆς σώφρονος καὶ αὐστηρᾶς C γυναικός 'οὐ δύναμαι τῇ αὐτῇ καὶ ὡς γαμετῇ καὶ ὡς ἑταίρᾳ συνεῖναι'.

30. Ταῖς Αἰγυπτίαις ὑποδήμασι χρῆσθαι πάτριον οὐκ ἦν, ὅπως ἐν οἴκῳ διημερεύωσι. τῶν δὲ πλείστων γυναικῶν ἂν ὑποδήματα διάχρυσα περιέλῃς καὶ ψέλια καὶ περισκελίδας καὶ 10 πορφύραν καὶ μαργαρίτας, ἔνδον μενοῦσιν.

31. Ἡ Θεανὼ παρέφηνε τὴν χεῖρα περιβαλλομένη τὸ ἱμάτιον. εἰπόντος δέ τινος 'καλὸς ὁ πῆχυς', 'ἀλλ' οὐ δημόσιος' ἔφη. δεῖ δὲ μὴ μόνον τὸν πῆχυν ἀλλὰ μηδὲ τὸν λόγον δημόσιον εἶναι τῆς σώφρονος, καὶ τὴν φωνὴν ὡς ἀπογύμνωσιν 15 αἰδεῖσθαι καὶ φυλάσσεσθαι πρὸς τοὺς ἐκτός· ἐνορᾶται γὰρ D αὐτῇ καὶ πάθος καὶ ἦθος καὶ διάθεσις λαλούσης.

32. Τὴν Ἠλείων ὁ Φειδίας Ἀφροδίτην ἐποίησε χελώνην πατοῦσαν, οἰκουρίας σύμβολον ταῖς γυναιξὶ καὶ σιωπῆς. δεῖ γὰρ ἢ πρὸς τὸν ἄνδρα λαλεῖν ἢ διὰ τοῦ ἀνδρός, μὴ δυσχεραί- 20 νουσαν εἰ δι' ἀλλοτρίας γλώσσης ὥσπερ αὐλητὴς φθέγγεται σεμνότερον.

33. Οἱ πλούσιοι καὶ οἱ βασιλεῖς τιμῶντες τοὺς φιλοσόφους αὑτούς τε κοσμοῦσι κἀκείνους, οἱ δὲ φιλόσοφοι τοὺς πλουσίους θεραπεύοντες οὐκ ἐκείνους ποιοῦσιν ἐνδόξους ἀλλ' αὑτοὺς ἀδο- 25 ξοτέρους. τοῦτο συμβαίνει καὶ περὶ τὰς γυναῖκας. ὑποτάττουσαι μὲν γὰρ ἑαυτὰς τοῖς ἀνδράσιν ἐπαινοῦνται, κρατεῖν δὲ E βουλόμεναι μᾶλλον τῶν κρατουμένων ἀσχημονοῦσι. κρατεῖν δὲ τὸν ἄνδρα τῆς γυναικὸς οὐχ ὡς δεσπότην κτήματος ἀλλ' ὡς

1 καθάπερ — 6 συνεῖναι Stob. IV p. 584, 18 1 ss. cf. 64 c 188 f 532 f; v. Phoc. 30, 3 v. Agid. 2, 4 11 ἡ — 20 φθέγγεται Stob. IV p. 585, 1 17 ss. cf. 381 e; Paus. VI 25, 2

6 προσεῖναι vΠ 10 μένουσιν Ω corr. Duebner 12 ἑ. δ. τ. Stob. τ. δ. ε. Ω 14 καὶ τὴν O Stob. ἀλλὰ τὴν O ὡς om. OJSΘ ἀπογυμνώσειν OJSΘ 22 οἱ[2] om. vαA 26 δὲ δεῖ vΠΘ

ψυχὴν σώματος συμπαθοῦντα καὶ συμπεφυκότα τῇ εὐνοίᾳ δίκαιόν ἐστιν. ὥσπερ οὖν σώματος ἔστι κήδεσθαι μὴ δουλεύοντα ταῖς ἡδοναῖς αὐτοῦ καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις, οὕτω γυναικὸς ἄρχειν εὐφραίνοντα καὶ χαριζόμενον.

34. *Τῶν σωμάτων οἱ φιλόσοφοι τὰ μὲν ἐκ διεστώτων λέγουσιν εἶναι καθάπερ στόλον καὶ στρατόπεδον, τὰ δ' ἐκ συναπτομένων ὡς οἰκίαν καὶ ναῦν, τὰ δ' ἡνωμένα καὶ συμφυῆ καθάπερ ἐστὶ τῶν ζῴων ἕκαστον. σχεδὸν οὖν καὶ γάμος ὁ μὲν τῶν ἐρώντων ἡνωμένος καὶ συμφυής ἐστιν, ὁ δὲ τῶν διὰ προῖκας ἢ τέκνα γαμούντων ἐκ συναπτομένων, ὁ δὲ τῶν ⟨ἡδονῆς ἕνεκα⟩ συγκαθευδόντων ἐκ διεστώτων, οὓς συνοικεῖν ἄν τις ἀλλήλοις οὐ συμβιοῦν νομίσειε. δεῖ δέ, ὥσπερ οἱ φυσικοὶ τῶν ὑγρῶν λέγουσι δι' ὅλων γενέσθαι τὴν κρᾶσιν, οὕτω τῶν γαμούντων | καὶ σώματα καὶ χρήματα καὶ φίλους καὶ οἰκείους ἀναμιχθῆναι δι' ἀλλήλων. καὶ γὰρ ὁ Ῥωμαῖος νομοθέτης ἐκώλυσε δῶρα διδόναι καὶ λαμβάνειν παρ' ἀλλήλων τοὺς γεγαμηκότας, οὐχ ἵνα μηδενὸς μεταλαμβάνωσιν, ἀλλ' ἵνα πάντα κοινὰ νομίζωσιν.*

5 F 10 143 15

35. *Ἐν Λέπτει τῆς Λιβύης πόλει πάτριόν ἐστι τῇ μετὰ τὸν γάμον ἡμέρᾳ τὴν νύμφην πρὸς τὴν τοῦ νυμφίου μητέρα πέμψασαν αἰτεῖσθαι χύτραν· ἡ δ' οὐ δίδωσιν οὐδέ φησιν ἔχειν, ὅπως ἀπ' ἀρχῆς ἐπισταμένη τὸ τῆς ἑκυρᾶς μητρυιῶδες, ἢν ὕστερόν τι συμβαίνῃ τραχύτερον, μὴ ἀγανακτῇ μηδὲ δυσκολαίνῃ. τοῦτο δεῖ γιγνώσκουσαν τὴν γυναῖκα θεραπεύειν τὴν πρόφασιν· ἔστι δὲ ζηλοτυπία τῆς μητρὸς ὑπὲρ εὐνοίας πρὸς αὐτήν. θεραπεία δὲ μία τοῦ πάθους ἰδίᾳ μὲν εὔνοιαν τῷ ἀνδρὶ ποιεῖν πρὸς ἑαυτήν, τὴν δὲ τῆς μητρὸς μὴ περισπᾶν μηδ' ἐλαττοῦν.*

20 25 B

36. *Τοὺς υἱοὺς δοκοῦσι μᾶλλον ἀγαπᾶν αἱ μητέρες ὡς δυναμένους αὐταῖς βοηθεῖν, οἱ δὲ πατέρες τὰς θυγατέρας ὡς* 30

5 ss. Sext. Emp. adv. Math. VII 102. cf. 426 a; St. V. Fr. II 366
12 ss. cf. 769 f 15 *καὶ*—18 *νομίζωσιν* Stob. IV p. 585, 15; cf. 265 e

1/2 *δ. ἐ.* om. vΠ 10 add. Hch. 24 *δεῖ* edd. *δὴ* Ω

δεομένας αὐτῶν βοηθούντων· ἴσως δὲ καὶ τιμῇ τῇ πρὸς ἀλλήλους ὁ ἕτερος τὸ μᾶλλον οἰκεῖον τῷ ἑτέρῳ βούλεται μᾶλλον ἀσπαζόμενος καὶ ἀγαπῶν φανερὸς εἶναι. καὶ τοῦτο μὲν ἴσως ἀδιάφορόν ἐστιν, ἐκεῖνο δ' ἀστεῖον, ἂν ἡ γυνὴ μᾶλλον ἀπο-
5 κλίνασα τῇ τιμῇ πρὸς τοὺς γονεῖς τοῦ ἀνδρὸς ἢ τοὺς ἑαυτῆς
C βλέπηται, κἄν τι λυπῆται, πρὸς ἐκείνους ἀναφέρουσα, τοὺς δ' ἑαυτῆς λανθάνουσα. ποιεῖ γὰρ καὶ τὸ πιστεύειν δοκεῖν πιστεύεσθαι καὶ τὸ φιλεῖν φιλεῖσθαι.

37. Τοῖς περὶ τὸν Κῦρον Ἕλλησι παρήγγειλαν οἱ στρατη-
10 γοὶ τοὺς πολεμίους, ἐὰν μὲν βοῶντες ἐπίωσι, δέχεσθαι μετὰ σιωπῆς, ἐὰν δ' ἐκεῖνοι σιωπῶσιν, αὐτοὺς μετὰ βοῆς ἀντεξελαύνειν. αἱ δὲ νοῦν ἔχουσαι γυναῖκες ἐν ταῖς ὀργαῖς τῶν ἀνδρῶν κεκραγότων μὲν ἡσυχάζουσι, σιωπῶντας δὲ προσλαλοῦσαι καὶ παραμυθούμεναι καταπραΰνουσιν.

15 38. Ὀρθῶς ὁ Εὐριπίδης (Med. 190 ss.) αἰτιᾶται τοὺς τῇ λύρᾳ χρωμένους παρ' οἶνον· ἔδει γὰρ ἐπὶ τὰς ὀργὰς καὶ τὰ
D πένθη μᾶλλον τὴν μουσικὴν παρακαλεῖν ἢ προσεκλύειν τοὺς ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὄντας. νομίζετε οὖν ὑμεῖς ἁμαρτάνειν τοὺς ἡδονῆς ἕνεκα συγκαθεύδοντας ἀλλήλοις, ὅταν δ' ἐν ὀργῇ τινι
20 γένωνται καὶ διαφορᾷ χωρὶς ἀναπαυομένους καὶ μὴ τότε μάλιστα τὴν Ἀφροδίτην παρακαλοῦντας ἰατρὸν οὖσαν τῶν τοιούτων ἀρίστην. ὥς που καὶ ὁ ποιητὴς διδάσκει τὴν Ἥραν ποιῶν λέγουσαν (Ξ 205. 209)

'καί σφ' ἄκριτα νείκεα λύσω
25 εἰς εὐνὴν ἀνέσασα ὁμωθῆναι φιλότητι'.

39. Ἀεὶ μὲν δεῖ καὶ πανταχοῦ φεύγειν τὸ προσκρούειν τῷ
E ἀνδρὶ τὴν γυναῖκα καὶ τῇ γυναικὶ τὸν ἄνδρα, μάλιστα δὲ φυλάττεσθαι τοῦτο ποιεῖν ἐν τῷ συναναπαύεσθαι καὶ συγκαθεύδειν. ἡ μὲν γὰρ ὠδίνουσα καὶ δυσφοροῦσα πρὸς τοὺς κατα-
30 κλίνοντας αὐτὴν ἔλεγε 'πῶς δ' ἂν ἡ κλίνη ταῦτα θεραπεύσειεν

---

9 τοῖς—14 καταπραΰνουσιν Stob. IV p. 585, 20 15 cf. 710 ef

---

4 διάφορον Ω corr. Mez. 11 μετὰ βοῆς] μέγα βοήσαντας Stob. 18 ταῖς om. vΠ 25 ἀνιεῖσα O

οἷς ἐπὶ τῆς κλίνης περιέπεσον;' ἃς δ' ἡ κλίνη γεννᾷ διαφορὰς καὶ λοιδορίας καὶ ὀργάς, οὐ ῥᾴδιόν ἐστιν ἐν ἄλλῳ τόπῳ καὶ χρόνῳ διαλυθῆναι.

40. Ἡ Ἑρμιόνη δοκεῖ τι λέγειν ἀληθὲς λέγουσα (Eur. Andr. 930) 5

'κακῶν γυναικῶν εἴσοδοί μ' ἀπώλεσαν'.

τοῦτο δ' οὐχ ἁπλῶς γιγνόμενόν ἐστιν, ἀλλ' ὅταν αἱ πρὸς τοὺς ἄνδρας διαφοραὶ καὶ ζηλοτυπίαι ταῖς τοιαύταις γυναιξὶ μὴ τὰς θύρας μόνον ἀλλὰ καὶ τὰς ἀκοὰς ἀνοίγωσι. τότ' οὖν δεῖ F μάλιστα τὴν νοῦν ἔχουσαν ἀποκλείειν τὰ ὦτα καὶ φυλάττεσθαι 10 τὸν ψιθυρισμόν, ἵνα μὴ πῦρ ἐπὶ πῦρ γένηται, καὶ πρόχειρον ἔχειν τὸ τοῦ Φιλίππου. λέγεται γὰρ ἐκεῖνος ὑπὸ τῶν φίλων παροξυνόμενος ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας ὡς εὖ πάσχοντας καὶ κακῶς αὐτὸν λέγοντας εἰπεῖν 'τί οὖν, ἂν [καὶ] κακῶς ποιῶμεν αὐτούς;' ὅταν οὖν αἱ διαβάλλουσαι λέγωσιν ὅτι 'λυπεῖ σε φιλοῦσαν ὁ 15 ἀνὴρ καὶ σωφρονοῦσαν', | 'τί οὖν, ἂν καὶ μισεῖν αὐτὸν ἄρ- 144 ξωμαι καὶ ἀδικεῖν;'

41. Ὁ τὸν δραπέτην ἰδὼν διὰ χρόνου καὶ διώκων, ὡς κατέφυγε φθάσας εἰς μυλῶνα, 'ποῦ δ' ἄν' ἔφη 'σὲ μᾶλλον εὑρεῖν ἐβουλήθην ἢ ἐνταῦθα;' γυνὴ τοίνυν διὰ ζηλοτυπίαν 20 ἀπόλειψιν γράφουσα καὶ χαλεπῶς ἔχουσα λεγέτω πρὸς ἑαυτήν 'ποῦ δ' ἂν ἡ ζηλοῦσά με μᾶλλον ἥσθείη θεασαμένη καὶ τί ποιοῦσαν ἢ λυπουμένην καὶ στασιάζουσαν πρὸς τὸν ἄνδρα καὶ τὸν οἶκον αὐτὴν καὶ τὸν θάλαμον προϊεμένην;'

42. Ἀθηναῖοι τρεῖς ἀρότους ἱεροὺς ἄγουσι, πρῶτον ἐπὶ 25 Σκίρῳ, τοῦ παλαιοτάτου τῶν σπόρων ὑπόμνημα, δεύτερον ἐν τῇ Ῥαρίᾳ, τρίτον ὑπὸ πόλιν τὸν καλούμενον Βουζύγιον. τού- B

4 ἡ—17 ἀδικεῖν Stob. IV p. 586, 5 11 Plat. Legg. 666 a; cf. 61 a 123 e 610 c 919 d; v. Art. 28, 1 12 ss. cf. 179 a 457 f; de Pausania narrantur 230 d 18 ss. similia narrantur de Phocione 188 a; v. Phoc. 10, 9

1 περιέπεσεν Ω corr. edd. 9 δεῖ om. αA[1] 11 ἐπὶ πυρὶ Θ 14 del. Hch. 21 ἀπολείψειν JZ ἀπολείψεις vΠ ἀπολείψοι S 24 αὐτὸν Ω corr. Wil. προεμένην OJSvα[1]Θ 25 λέγουσι S[2]vΠ 27 πέλιν Ω corr. Xyl. cf. Preller-Robert, Griech. Mythol. I[4] 771 n. 3

των δὲ πάντων ἱερώτατός ἐστιν ὁ γαμήλιος σπόρος καὶ ἄροτος
ἐπὶ παίδων τεκνώσει· ⟨καὶ⟩ καλῶς τὴν Ἀφροδίτην ὁ Σοφοκλῆς
(fr. 763) 'εὔκαρπον Κυθέρειαν' προσηγόρευσε. διὸ δεῖ μάλιστα
τούτῳ χρῆσθαι μετ' εὐλαβείας τὸν ἄνδρα καὶ τὴν γυναῖκα
5 τῶν ἀνιέρων καὶ παρανόμων πρὸς ἑτέρους ἁγνεύοντας ὁμι-
λιῶν, καὶ μὴ σπείροντας ἐξ ὧν οὐδὲν αὐτοῖς φύεσθαι θέ-
λουσιν ἀλλὰ κἂν γένηται καρπὸς αἰσχύνονται καὶ ἀποκρύπ-
τουσι.

43. Γοργίου τοῦ ῥήτορος ἀναγνόντος ἐν Ὀλυμπίᾳ λόγον
10 περὶ ὁμονοίας τοῖς Ἕλλησιν ὁ Μελάνθιος 'οὗτος ἡμῖν' ἔφη
'συμβουλεύει περὶ ὁμονοίας, ὃς αὐτὸν καὶ τὴν γυναῖκα καὶ
C τὴν θεράπαιναν ἰδίᾳ τρεῖς ὄντας ὁμονοεῖν οὐ πέπεικεν;' ἦν
γὰρ ὡς ἔοικέ τις ἔρως τοῦ Γοργίου καὶ ζηλοτυπία τῆς γυναι-
κὸς πρὸς τὸ θεραπαινίδιον. εὖ τοίνυν ἡρμοσμένον τὸν οἶκον
15 εἶναι δεῖ τῷ μέλλοντι ἁρμόζεσθαι πόλιν καὶ ἀγορὰν καὶ φί-
λους· μᾶλλον γὰρ ἔοικε τὰ τῶν γυναικῶν ἢ τὰ πρὸς γυναῖκας
ἁμαρτήματα λανθάνειν τοὺς πολλούς.

44. Εἰ καθάπερ τὸν αἴλουρον ὀσμῇ μύρων ἐκταράττεσθαι
καὶ μαίνεσθαι λέγουσιν, οὕτω τὰς γυναῖκας ἀγριαίνειν καὶ
20 παραφρονεῖν ὑπὸ μύρων συνέβαινε, δεινὸν ἦν μὴ ἀπέχεσθαι
μύρου τοὺς ἄνδρας, ἀλλὰ δι' ἡδονὴν αὐτῶν βραχεῖαν οὕτω
κακουμένας περιορᾶν. ἐπεὶ τοίνυν ταῦτα πάσχουσιν οὐ μυριζο-
D μένων τῶν ἀνδρῶν ἀλλὰ συγγιγνομένων ἑτέραις, ἄδικόν ἐστιν
ἡδονῆς ἕνεκα μικρᾶς ἐπὶ τοσοῦτο λυπεῖν καὶ συνταράττειν
25 τὰς γυναῖκας καὶ μή, καθάπερ ταῖς μελίτταις (ὅτι δοκοῦσι
δυσχεραίνειν καὶ μάχεσθαι τοῖς μετὰ γυναικῶν γενομένοις),
ἁγνοὺς καὶ καθαρεύοντας ἑτέρων συνουσίας προσιέναι ταῖς
γυναιξίν.

45. Οἱ προσιόντες ἐλέφασιν ἐσθῆτα λαμπρὰν οὐ λαμβά-

6 Plat. Legg. 839 a 29 cf. 330 b

2 παιδοτεκνώσει JS καὶ add. Wil. 10 μέλανθος Ω corr. Xyl.
13 τοῦ γοργίου om. OJS 15 πόλιν O om. O 18 εἰ καθάπερ v
εἰ καὶ καθάπερ O om. O ὀδμῇ Ω corr. edd. 19 οὕτως εἰ α²ΑΘ
γυναῖκας εἰ OJS 23 ἑταίραις Θ 24 τοσούτω Ω corr. Re.

νουσιν οὐδὲ φοινικίδας οἱ ταύροις· διαγριαίνεται γὰρ ὑπὸ τῶν χρωμάτων τούτων μάλιστα τὰ ζῷα· τὰς δὲ τίγρεις φασὶ περιτυμπανιζομένας ἐκμαίνεσθαι παντάπασι καὶ διασπᾶν ἑαυτάς. ἐπεὶ τοίνυν καὶ τῶν ἀνδρῶν οἱ μὲν ἐσθῆτας κοκκίνας 4 καὶ πορφυρᾶς ὁρῶντες δυσανασχετοῦσιν, οἱ δὲ κυμβάλοις καὶ E τυμπάνοις ἄχθονται, τί δεινὸν ἀπέχεσθαι τούτων τὰς γυναῖκας καὶ μὴ ταράττειν μηδὲ παροξύνειν τοὺς ἄνδρας, ἀλλὰ συνεῖναι μετ' εὐσταθείας καὶ πραότητος;

46. Γυνή τις πρὸς τὸν Φίλιππον ἄκουσαν ἐφελκόμενον αὐτὴν 'ἄφες μ'' εἶπε· 'πᾶσα γυνὴ τοῦ λύχνου ἀρθέντος ἡ 10 αὐτή ἐστι.' τοῦτο πρὸς τοὺς μοιχικοὺς καὶ ἀκολάστους εἴρηται καλῶς, τὴν δὲ γαμετὴν δεῖ μάλιστα τοῦ φωτὸς ἀρθέντος εἶναι μὴ τὴν αὐτὴν ταῖς τυχούσαις γυναιξίν, ἀλλὰ φαίνεσθαι τοῦ σώματος μὴ βλεπομένου τὸ σῶφρον αὐτῆς καὶ ἴδιον τῷ ἀνδρὶ καὶ ⟨τὸ⟩ τεταγμένον καὶ φιλόστοργον. 15

47. Ὁ Πλάτων τοῖς πρεσβύταις μᾶλλον παρῄνει αἰσχύνεσθαι F τοὺς νέους, ἵνα κἀκεῖνοι πρὸς αὐτοὺς αἰδημόνως ἔχωσιν· ὅπου γὰρ ἀναισχυντοῦσι γέροντες (Legg. 729 b), οὐδεμίαν αἰδῶ τοῖς νέοις οὐδ' εὐλάβειαν ἐγγίγνεσθαι. τούτου δεῖ μεμνημένον τὸν 19 ἄνδρα μηδένα μᾶλλον αἰδεῖσθαι τῆς γυναικός, | ὡς τὸν θάλαμον αὐτῇ διδασκαλεῖον εὐταξίας ἢ ἀκολασίας γενησόμενον. 145 ὁ δὲ τῶν αὐτῶν ἡδονῶν αὐτὸς μὲν ἀπολαύων ἐκείνην δ' ἀποτρέπων οὐδὲν διαφέρει τοῦ κελεύοντος διαμάχεσθαι τὴν γυναῖκα πρὸς τοὺς πολεμίους, οἷς αὐτὸς ἑαυτὸν παρέδωκε.

48. Περὶ δὲ φιλοκοσμίας σὺ μέν, ὦ Εὐρυδίκη, τὰ πρὸς 25 Ἀρίστυλλαν ὑπὸ Τιμοξένας γεγραμμένα ἀναγνοῦσα πειρῶ διαμνημονεύειν· σὺ δέ, ὦ Πολλιανέ, μὴ νόμιζε περιεργίας ἀφέξεσθαι τὴν γυναῖκα καὶ πολυτελείας, ἂν ὁρᾷ σε μὴ καταφρονοῦντα τούτων ἐν ἑτέροις, ἀλλὰ καὶ χαίροντα χρυσώσεσιν

2 cf. 167 c 12 cf. 716 d 18 cf. 14 b 272 c

3 τυμπανιζομένας OJS 15 add. Wil. 19 γίνεσθαι vαA γενέσθαι E τοῦτο OJS 20 τοῦ θαλάμου . . . διδασκαλίου . . . γενησομένου v¹b 23/4 τ. γυν. del. Ha. 28 ὁρᾷς μὴ O

ἐκπωμάτων καὶ γραφαῖς οἰκηματίων καὶ χλιδῶσιν ἡμιόνων
B καὶ ἵππων περιδεραίοις. οὐ γάρ ἔστιν ἐξελάσαι τῆς γυναικωνίτιδος ἐν μέσῃ τῇ ἀνδρωνίτιδι τὴν πολυτέλειαν ἀναστρεφομένην.

Καὶ σὺ μὲν ὥραν ἔχων ἤδη φιλοσοφεῖν τοῖς μετ' ἀποδεί-
5 ξεως καὶ κατασκευῆς λεγομένοις ἐπικόσμει τὸ ἦθος, ἐντυγχάνων καὶ πλησιάζων τοῖς ὠφελοῦσι· τῇ δὲ γυναικὶ πανταχόθεν τὸ χρήσιμον συνάγων ὥσπερ αἱ μέλιτται καὶ φέρων αὐτὸς ἐν σεαυτῷ μεταδίδου καὶ προσδιαλέγου, φίλους αὐτῇ ποιῶν καὶ συνήθεις τῶν λόγων τοὺς ἀρίστους. πατὴρ μὲν γάρ 'ἐσσί'
10 αὐτῇ 'καὶ πότνια μήτηρ ἠδὲ κασίγνητος' (Z 429)· οὐχ ἧττον δὲ σεμνὸν ἀκοῦσαι γαμετῆς λεγούσης 'ἄνερ, 'ἀτὰρ σύ μοί
C ἐσσι' καθηγητὴς καὶ φιλόσοφος καὶ διδάσκαλος τῶν καλλίστων καὶ θειοτάτων'. τὰ δὲ τοιαῦτα μαθήματα πρῶτον ἀφίστησι τῶν ἀτόπων τὰς γυναῖκας· αἰσχυνθήσεται γὰρ ὀρχεῖσθαι γυνὴ
15 γεωμετρεῖν μανθάνουσα, καὶ φαρμάκων ἐπῳδὰς οὐ προσδέξεται τοῖς Πλάτωνος ἐπᾳδομένη λόγοις καὶ τοῖς Ξενοφῶντος. ἂν δέ τις ἐπαγγέλληται καθαιρεῖν τὴν σελήνην, γελάσεται τὴν ἀμαθίαν καὶ τὴν ἀβελτερίαν τῶν ταῦτα πειθομένων γυναικῶν, ἀστρολογίας μὴ ἀνηκόως ἔχουσα καὶ περὶ Ἀγλαονίκης ἀκηκουῖα
20 τῆς Ἡγήτορος τοῦ Θεσσαλοῦ θυγατρὸς ὅτι τῶν ἐκλειπτικῶν
D ἔμπειρος οὖσα πανσελήνων καὶ προειδυῖα τὸν χρόνον, ἐν ᾧ συμβαίνει τὴν σελήνην ὑπὸ τῆς σκιᾶς ἁλίσκεσθαι, παρεκρούετο καὶ συνέπειθε τὰς γυναῖκας ὡς αὐτὴ καθαιροῦσα τὴν σελήνην. παιδίον μὲν γὰρ οὐδεμία ποτὲ λέγεται ποιῆσαι δίχα
25 κοινωνίας ἀνδρός, τὰ δ' ἄμορφα κυήματα καὶ σαρκοειδῆ καὶ σύστασιν ἐν ἑαυτοῖς ἐκ διαφθορᾶς λαμβάνοντα μύλας καλοῦσι. τοῦτο δὴ φυλακτέον ἐν ταῖς ψυχαῖς γίγνεσθαι τῶν γυναικῶν.

19 ss. Ar. Nub. 749 Plat. Gorg. 513 a Σ Ap. Rhod. IV 59; cf. 416 f

1 χλιδώσεσιν Ω corr. Stephanus 2 περιδεραίοις E περιδερραίοις O 6 κ. π. om. vαA 9 ἐστιν Ω corr. Leonicus in α 19 post ἔχουσα lac. in Zv ἀγανίκης Ω corr. Re. ἀκήκοα OJS 24 ποτὲ γυνὴ vΠΘ 26 διαφορᾶς OJvα[1]Θ 27 δὴ] δὲ Oα[1] (?)

ἂν γὰρ λόγων χρηστῶν σπέρματα μὴ δέχωνται μηδὲ κοινωνῶσι παιδείας τοῖς ἀνδράσιν, αὐταὶ καθ' αὑτὰς ἄτοπα πολλὰ καὶ φαῦλα βουλεύματα καὶ πάθη κύουσι. σὺ δ' ὦ Εὐρυδίκη μάλιστα πειρῶ τοῖς τῶν σοφῶν καὶ ἀγαθῶν ἀποφθέγμασιν ὁμιλεῖν καὶ διὰ στόματος ἀεὶ τὰς φωνὰς ἔχειν ἐκείνας ὧν καὶ 5 παρθένος οὖσα παρ' ἡμῖν ἀνελάμβανες, ὅπως εὐφραίνῃς μὲν τὸν ἄνδρα, θαυμάζῃ δ' ὑπὸ τῶν ἄλλων γυναικῶν, οὕτω κοσμουμένη περιττῶς καὶ σεμνῶς ἀπὸ μηδενός. τοὺς μὲν γὰρ τῆσδε τῆς πλουσίας μαργαρίτας καὶ τὰ τῆσδε τῆς ξένης σηρικὰ λαβεῖν οὐκ ἔστιν οὐδὲ περιθέσθαι μὴ πολλοῦ πριαμένην, τὰ 10 δὲ Θεανοῦς κόσμια καὶ Κλεοβουλίνης καὶ Γοργοῦς τῆς Λεωνίδου γυναικὸς καὶ Τιμοκλείας τῆς Θεογένους ἀδελφῆς καὶ Κλαυδίας τῆς παλαιᾶς καὶ Κορνηλίας τῆς Σκιπίωνος καὶ ὅσαι ἐγένοντο θαυμασταὶ καὶ περιβόητοι, ταῦτα δ' ἔξεστι περικειμένην προῖκα καὶ κοσμουμένην αὐτοῖς ἐνδόξως ἅμα βιοῦν 15 καὶ μακαρίως. εἰ γὰρ ἡ Σαπφὼ διὰ τὴν ἐν τοῖς μέλεσι καλλιγραφίαν ἐφρόνει τηλικοῦτον | ὥστε γράψαι πρός τινα πλουσίαν (fr. 68)

'κατθάνοισα δὲ κείσεαι, οὐδέ τις μναμοσύνα σέθεν
ἔσεται· οὐ γὰρ πεδέχεις ῥόδων 20
τῶν ἐκ Πιερίας',

πῶς οὐχί σοι μᾶλλον ἐξέσται μέγα φρονεῖν ἐφ' ἑαυτῇ καὶ λαμπρόν, ἂν μὴ τῶν ῥόδων ἀλλὰ καὶ τῶν καρπῶν μετέχῃς, ὧν αἱ Μοῦσαι φέρουσι καὶ χαρίζονται τοῖς παιδείαν καὶ φιλοσοφίαν θαυμάζουσιν; 25

19 cf. 646 f

1 χρηστὰ vΠ 4 ἀγαθῶν γυναικῶν v¹Π 6 μετελάμβανες Ha. εὐφράνῃς vΠZυ 12 θεαγένους vΠ 19 κατθανοῖσα libri 646 f κατθανοῦσα OJSΘ καὶ θανοῦσα O μνημόσυνα JSvΠ 20 πεδέχῃς 646 f (Vindob. 148) μετέχεις O παῖδ' ἔχεις O ῥόδον vΠ 21 πιερίης OJSΘ 23 καὶ om. SvΠZυ 24 φέρονται vΠ

13.

ΤΩΝ ΕΠΤΑ ΣΟΦΩΝ ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ

(Plan. 31)

Narrat Diocles vates (306, 25) Nicarcho

5 1. Ἦ που προϊὼν ὁ χρόνος, ὦ Νίκαρχε, πολὺ σκότος ἐπάξει τοῖς πράγμασι καὶ πᾶσαν ἀσάφειαν, εἰ νῦν ἐπὶ προσφάτοις
C οὕτω καὶ νεαροῖς λόγοι ψευδεῖς συντεθέντες ἔχουσι πίστιν. οὔτε γὰρ μόνων, ὡς ὑμεῖς ἀκηκόατε, τῶν ἑπτὰ γέγονε τὸ συμπόσιον, ἀλλὰ πλειόνων ἢ δὶς τοσούτων (ἐν οἷς καὶ αὐτὸς
10 ἤμην, συνήθης μὲν ὢν Περιάνδρῳ διὰ τὴν τέχνην, ξένος δὲ Θαλέω· παρ' ἐμοὶ γὰρ κατέλυσεν ὁ ἀνὴρ Περιάνδρου κελεύσαντος), οὔτε τοὺς λόγους ὀρθῶς ἀπεμνημόνευσεν ὅστις ἦν ὑμῖν ⟨ὁ⟩ διηγούμενος· ἦν δ' ὡς ἔοικεν οὐδεὶς τῶν παραγεγονότων. ἀλλ' ἐπεὶ σχολή τε πάρεστι πολλὴ καὶ τὸ γῆρας οὐκ
15 ἀξιόπιστον ἐγγυήσασθαι τὴν ἀναβολὴν τοῦ λόγου, προθυμουμένοις ὑμῖν ἀπ' ἀρχῆς ἅπαντα διηγήσομαι.

2. Παρεσκευάκει μὲν γὰρ οὐκ ἐν τῇ πόλει τὴν ὑποδοχὴν
D ὁ Περίανδρος, ἀλλ' ἐν τῷ περὶ τὸ Λέχαιον ἑστιατορίῳ παρὰ τὸ τῆς Ἀφροδίτης ἱερόν, ἧς ἦν καὶ θυσία. μετὰ γὰρ τὸν ἔρωτα
20 τῆς μητρὸς αὐτοῦ προεμένης τὸν βίον ἑκουσίως οὐ τεθυκὼς τῇ Ἀφροδίτῃ τότε πρῶτον ἔκ τινων ἐνυπνίων τῆς Μελίσσης ὥρμησε τιμᾶν καὶ θεραπεύειν τὴν θεόν. τῶν δὲ κεκλημένων ἑκάστῳ συνωρὶς ἱκανῶς κεκοσμημένη προσήχθη· καὶ γὰρ ὥρα θέρους ἦν, καὶ τὴν ὁδὸν ἅπασαν ὑπὸ πλήθους ἁμαξῶν καὶ
25 ἀνθρώπων ἄχρι θαλάττης κονιορτὸς καὶ θόρυβος κατεῖχεν. ὁ

Lampr. 110. Codd. PQhJV(usque ad 302, 3)Onv(quocum fere semper conspirat w)αAEB. Π = αAE. ΠvB nullius fere pretii neque semper citati. De multis locis egit Wilamowitz Herm. XXV 196 sqq.

Tit. συμπόσιον (-σια J) φιλοσόφων JOn συμπ. φιλ. ἐν ἄλλῳ τῶν ἑπτὰ σοφῶν συμπ. VΠ συμπόσιον τῶν ἑπτὰ σοφῶν Lampr. cap. 1. apparet convivii Platonici imitatio. 19 Parthenius 17

---

7 λόγους PQ. Hoc si admittas, συντιθέντες cum cod. h scribendum 13 add. Pflugk 19 ἡ θυσία P$^{corr.}$ 23 ξυνωρὶς Qh

μέντοι Θαλῆς τὸ ζεῦγος ἐπὶ ταῖς θύραις ἰδὼν [καὶ] μειδιάσας ἀφῆκεν. ἐβαδίζομεν οὖν ἐκτραπόμενοι διὰ τῶν χωρίων καθ' ἡσυχίαν, καὶ μεθ' ἡμῶν τρίτος ὁ Ναυκρατίτης Νειλόξενος, E ἀνὴρ ἐπιεικὴς καὶ τοῖς περὶ Σόλωνα καὶ Θαλῆν γεγονὼς ἐν Αἰγύπτῳ συνήθης. ἐτύγχανε δὲ πρὸς Βίαντα πάλιν ἀπεσταλ- 5 μένος· ὧν δὲ χάριν, οὐδ' αὐτὸς ᾔδει, πλὴν ὑπενόει πρόβλημα δεύτερον αὐτῷ κομίζειν ἐν βιβλίῳ κατασεσημασμένον· εἴρητο γάρ, εἰ Βίας ἀπαγορεύσειεν, ἐπιδεῖξαι τοῖς σοφωτάτοις Ἑλλήνων τὸ βιβλίον. 'ἕρμαιον ⟨οὖν⟩' ὁ Νειλόξενος ἔφη 'μοι γέγονεν ἐνταῦθα λαβεῖν ἅπαντας ὑμᾶς, καὶ κομίζω τὸ βιβλίον 10 ὡς ὁρᾷς ἐπὶ τὸ δεῖπνον.' ἅμα δ' ἡμῖν ἐπεδείκνυε. καὶ ὁ Θαλῆς γελάσας 'εἴ τι κακόν' εἶπεν, 'αὖθις εἰς Πριήνην· διαλύσει γὰρ ὁ Βίας, ὡς διέλυσεν αὐτὸς τὸ πρῶτον.' 'τί δ' ἦν' ἔφην F ἐγώ 'τὸ πρῶτον;' 'ἱερεῖον' εἶπεν 'ἔπεμψεν αὐτῷ, κελεύσας τὸ πονηρότατον ἐξελόντα καὶ χρηστότατον ἀποπέμψαι κρέας. 15 ὁ δ' ἡμέτερος εὖ καὶ καλῶς τὴν γλῶτταν ἐξελὼν ἔπεμψεν· ὅθεν εὐδοκιμῶν δῆλός ἐστι καὶ θαυμαζόμενος.' | 'οὐ διὰ ταῦτ'' 147 ἔφη 'μόνον' ὁ Νειλόξενος, 'ἀλλ' οὐ φεύγει τὸ φίλος εἶναι καὶ λέγεσθαι βασιλέων καθάπερ ὑμεῖς· ἐπεὶ σοῦ γε καὶ τἄλλα θαυμάζει, καὶ τῆς πυραμίδος τὴν μέτρησιν ὑπερφυῶς ἠγάπησεν, 20 ὅτι πάσης ἄνευ πραγματείας καὶ μηδενὸς ὀργάνου δεηθεὶς ἀλλὰ τὴν βακτηρίαν στήσας ἐπὶ τῷ πέρατι τῆς σκιᾶς ἣν ἡ πυραμὶς ἐποίει, γενομένων τῇ ἐπαφῇ τῆς ἀκτῖνος δυεῖν τριγώνων, ἔδειξας ὃν ἡ σκιὰ πρὸς τὴν σκιὰν λόγον εἶχε τὴν πυραμίδα πρὸς τὴν βακτηρίαν ἔχουσαν (Vors. 11 A 21). ἀλλ', ὅπερ 25 ἔφην, διεβλήθης μισοβασιλεὺς εἶναι, καί τινες ὑβριστικαί σου

12 cf. prov. εἴ τι κακόν, εἰς Πύρραν Paroem. I p. 84 14 cf. 38b et (de Pittaco) 506c Comm. Hes. OD 719 D. L. I 105 al.

1 secl. Hertlein 4 Θάλητα Ω corr. Hch. 5 ξυνήθης wΠB mira haec scribendi ratio initio libelli solo occurrens. an Plutarchus olim dialecto uti volebat? 6 πρόβλημα] νόημα Π 9 ἑρμαῖον τὸ βιβλίον libri pr. PQ οὖν add. Wil. Φιλόξενος hic et infra n Harl. 5692 14 ⟨Ἄμασις⟩ ἔπ. Wil. 15 ⟨τὸ⟩ χρ. Mez. 18 ἀλλ' ⟨ὅτι⟩ οὐ? Po. 19 λέγεσθαι PQ om. O γε Vulc. τε Ω

B περὶ τυράννων ἀποφάσεις ἀνεφέροντο πρὸς αὐτόν, ὡς ἐρωτηθεὶς ὑπὸ Μολπαγόρου τοῦ Ἴωνος τί παραδοξόταταν εἴης ἑωρακώς, ἀποκρίναιο 'τύραννον γέροντα', καὶ πάλιν ἔν τινι πότῳ, περὶ τῶν θηρίων λόγου γενομένου, φαίης κάκιστον 5 εἶναι τῶν μὲν ἀγρίων θηρίων τὸν τύραννον, τῶν δ' ἡμέρων τὸν κόλακα· τοιαῦτα γάρ, εἰ καὶ πάνυ προσποιοῦνται διαφέρειν οἱ βασιλεῖς τῶν τυράννων, οὐκ εὐμενῶς ἀκούουσιν.' 'ἀλλὰ τοῦτο μέν' εἶπεν ὁ Θαλῆς 'Πιττακοῦ ἐστιν, εἰρημένον ἐν παιδιᾷ ποτε πρὸς Μυρσίλον· ἐγὼ δὲ 'θαυμάσαιμ' ἄν' 10 ἔφην 'οὐ τύραννον ἀλλὰ κυβερνήτην γέροντα θεασάμενος'.
C πρὸς δὲ τὴν μετάθεσιν τὸ τοῦ νεανίσκου πέπονθα τοῦ βαλόντος μὲν ἐπὶ τὴν κύνα πατάξαντος δὲ τὴν μητρυιὰν καὶ εἰπόντος 'οὐδ' οὕτω κακῶς'. διὸ καὶ Σόλωνα σοφώτατον ἡγησάμην οὐ δεξάμενον τυραννεῖν. καὶ Πιττακὸς οὗτος εἰ μοναρχίᾳ μὴ 15 προσῆλθεν, οὐκ ἂν εἶπεν ὡς 'χαλεπὸν ἐσθλὸν ἔμμεναι' (Simon. fr. 5, 9). Περίανδρος δ' ἔοικεν ὥσπερ ἐν νοσήματι πατρῴῳ τῇ τυραννίδι κατειλημμένος οὐ φαύλως ἐξαναφέρειν, χρώμενος ὁμιλίαις ὑγιειναῖς ἄχρι γε νῦν καὶ συνουσίας ἀνδρῶν νοῦν ἐχόντων ἐπαγόμενος, ἃς δὲ Θρασύβουλος αὐτῷ κολούσεις τῶν 20 ἄκρων οὐμὸς πολίτης ὑφηγεῖται μὴ προσιέμενος. γεωργοῦ γὰρ
D αἴρας καὶ †ὄρνιθας ἀντὶ πυρῶν καὶ κριθῶν συγκομίζειν ἐθέλοντος οὐδὲν διαφέρει τύραννος ἀνδραπόδων μᾶλλον ἄρχειν ἢ ἀνδρῶν βουλόμενος· ἓν γὰρ ἀντὶ πολλῶν κακῶν ἀγαθὸν αἱ δυναστεῖαι τὴν τιμὴν καὶ τὴν δόξαν ἔχουσιν ἄνπερ ἀγαθῶν 25 ὡς κρείττονες ἄρχωσι καὶ μεγάλων μείζονες εἶναι δοκῶσι· τὴν δ' ἀσφάλειαν ἀγαπῶντας ἄνευ τοῦ καλοῦ προβάτων ἔδει πολλῶν καὶ ἵππων καὶ βοῶν ἄρχειν, μὴ ἀνθρώπων. ἀλλὰ γὰρ

2 Molpag. etiam Aristogorae patris nomen Herod. V 30
3 cf. 578 d 5 cf. 61 c, ubi Bianti tribuitur 12 cf. 467 c
13 v. Sol. 14, 7 sq. 19 Herod. V 92 ζ 2 sqq.

Post 3 deest V 4 τῶν om. n¹vΠB 6 τοιαῦτα Larsen ταῦτα
10 ἔφην OnvΠ ἔφη O 18 γε PQ τε O 19 ἃς] ἃ P ὃ Q
21 αἴρας Wy. ἄγρας PQJ ἀκρίδας O ὀρν.] ὀνωνίδας ci. Doehner αἰγίλωπας Hch. 24 ἔχουσιν om. PQ¹J, post ἀγαθὸν habet Q², post τιμὴν Ald. 26 πόλεων ci. Larsen

εἰς οὐδὲν προσήκοντας ἐμβέβληκεν ἡμᾶς' ἔφη 'ὁ ξένος οὑτοσὶ
λόγους, ἀμελήσαντας λέγειν τι καὶ ζητεῖν ἁρμόττον ἐπὶ δεῖπνον
βαδίζουσιν. ἦ γὰρ οὐκ οἴει, καθάπερ ἑστιάσοντος ἔστι τις
παρασκευή, καὶ δειπνήσοντος εἶναι; Συβαρῖται μὲν γὰρ ὡς E
ἔοικε πρὸ ἐνιαυτοῦ τὰς κλήσεις ποιοῦνται τῶν γυναικῶν, ὅπως 5
ἐκγένοιτο κατὰ σχολὴν παρασκευασαμέναις ἐσθῆτι καὶ χρυσῷ
φοιτᾶν ἐπὶ τὸ δεῖπνον· ἐγὼ δὲ πλέονος οἶμαι χρόνου δεῖσθαι
τὴν ἀληθινὴν τοῦ δειπνήσοντος ὀρθῶς παρασκευήν, ὅσῳ χαλε-
πώτερόν ἐστιν ἤθει τὸν πρέποντα κόσμον ἢ σώματι τὸν περιτ-
τὸν ἐξευρεῖν καὶ ἄχρηστον. οὐ γὰρ ὡς ἀγγεῖον ἥκει κομίζων 10
ἑαυτὸν ἐμπλῆσαι πρὸς τὸ δεῖπνον ὁ νοῦν ἔχων, ἀλλὰ καὶ σπου-
δάσαι τι καὶ παῖξαι καὶ ἀκοῦσαι καὶ εἰπεῖν ὧν ὁ καιρὸς παρα-
καλεῖ τοὺς συνόντας, εἰ μέλλουσι μετ' ἀλλήλων ἡδέως ἔσεσθαι. F
καὶ γὰρ καὶ ὄψον πονηρὸν ἔστι παρώσασθαι, κἂν οἶνος ᾖ φαῦ-
λος, ἐπὶ τὰς νύμφας καταφυγεῖν· σύνδειπνος δὲ κεφαλαλγὴς 15
καὶ βαρὺς καὶ ἀνάγωγος παντὸς μὲν οἴνου καὶ ὄψου πάσης
δὲ μουσουργοῦ χάριν ἀπόλλυσι καὶ λυμαίνεται, καὶ οὐδ' ἀπε-
μέσαι τὴν τοιαύτην ἀηδίαν ἕτοιμόν ἐστιν, | ἀλλ' ἐνίοις εἰς ἅπαντα 148
τὸν βίον ἐμμένει τὸ πρὸς ἀλλήλους δυσάρεστον ὥσπερ ἑωλο-
κρασία τις, ὕβρεως ἢ ὀργῆς ἐν οἴνῳ γενομένης. ὅθεν ἄριστα 20
Χίλων, καλούμενος ἐχθές, οὐ πρότερον ὡμολόγησεν ἢ πυθέ-
σθαι τῶν κεκλημένων ἕκαστον. ἔφη γὰρ ὅτι σύμπλουν ἀγνώ-
μονα δεῖ φέρειν καὶ σύσκηνον οἷς πλεῖν ἀνάγκη καὶ στρα-
τεύεσθαι, †πρὸς δὲ τὸ συμπόταις ἑαυτὸν οἷς ἔτυχε καταμιγνύ-
ειν, οὐ νοῦν ἔχοντος ἀνδρός ἐστιν. ὁ δ' Αἰγύπτιος σκελετός, 25
ὃν ἐπιεικῶς εἰσφέροντες εἰς τὰ συμπόσια προτίθενται καὶ πα-

4 Phylarchus ap. Ath. 521 c 11 cf. 660 b 22 cf. 708 d
25 Luc. de luctu 21

2 ἀμελήσαντας A[2]EB ἀμελήσας O λέγειν τε καὶ ζητεῖν ἃ (καὶ Jn[1]) ἁρμόττει (-τειν JOn) Ω emend. Wil. 7 ἐγὼ] ἔστω Pw 8 ὅσῳ n[2] ᾧ να[1]? ὃ O (ὅτι Xyl.) 9 τρέποντα P 12 ὧν Re. ὃ 14 καὶ γὰρ καὶ Jn καὶ γὰρ O 16 πάσης PQJ πᾶσαν O 20 γενομένη PQJO 23 συμπλεῖν (ita etiam O) καὶ συστρατεύειν nvΠ 24 genetivum requir. Pat. (παιδὸς Wil. παρασίτου? Po.) τὸ δὲ συμπ. Vulc. οἷς Wil. ὡς

ρακαλοῦσι μεμνῆσθαι τάχα δὴ τοιούτους ἐσομένους, καίπερ ἄχαρις καὶ ἄωρος ἐπίκωμος ἥκων ὅμως ἔχει τινὰ καιρόν, εἰ
B *μὴ πρὸς τὸ πίνειν καὶ ἡδυπαθεῖν ἀλλὰ πρὸς φιλίαν καὶ ἀγάπησιν ἀλλήλων προτρέπεται, καὶ παρακαλεῖ τὸν βίον μὴ τῷ*
5 *χρόνῳ βραχὺν ὄντα πράγμασι κακοῖς μακρὸν ποιεῖν.'*

3. *Ἐν τοιούτοις λόγοις γενόμενοι κατὰ τὴν ὁδὸν ἀφικόμεθα πρὸς τὴν οἰκίαν, καὶ λούσασθαι μὲν ὁ Θαλῆς οὐκ ἠθέλησεν, ἀληλιμμένοι γὰρ ἦμεν· ἐπιὼν δὲ τούς τε δρόμους ἐθεᾶτο καὶ τὰς παλαίστρας καὶ τὸ ἄλσος τὸ παρὰ τὴν θάλασσαν ἱκα-*
10 *νῶς διακεκοσμημένον, ὑπ' οὐδενὸς ἐκπληττόμενος τῶν τοιούτων, ἀλλ' ὅπως μὴ καταφρονεῖν δοκοίη μηδ' ὑπερορᾶν τοῦ*
C *Περιάνδρου τῆς φιλοτιμίας. τῶν δ' ἄλλων τὸν ἀλειψάμενον ἢ λουσάμενον οἱ θεράποντες εἰσῆγον εἰς τὸν ἀνδρῶνα διὰ τῆς στοᾶς. ὁ δ' Ἀνάχαρσις ἐν τῇ στοᾷ καθῆστο, καὶ παιδίσκη*
15 *προειστήκει τὴν κόμην ταῖς χερσὶ διακρίνουσα. ταύτην ⟨ὁ⟩ Θαλῆς ἐλευθεριώτατά πως αὐτῷ προσδραμοῦσαν ἐφίλησε καὶ γελάσας 'οὕτως' ἔφη 'ποίει καλὸν τὸν ξένον, ὅπως ἡμερώτατος ὢν μὴ φοβερὸς ᾖ τὴν ὄψιν ἡμῖν μηδ' ἄγριος.' ἐμοῦ δ' ἐρομένου περὶ τῆς παιδὸς ἥτις εἴη, 'τὴν σοφήν' ἔφη 'καὶ περι-*
20 *βόητον ἀγνοεῖς Εὔμητιν; οὕτω γὰρ ταύτην ὁ πατὴρ αὐτός, οἱ δὲ πολλοὶ πατρόθεν ὀνομάζουσι Κλεοβουλίνην.' καὶ ὁ Νει-*
D *λόξενος εἶπεν 'ἦ που τὴν περὶ τὰ αἰνίγματα δεινότητα καὶ σοφίαν' ἔφη 'τῆς κόρης ἐπαινεῖς· καὶ γὰρ εἰς Αἴγυπτον ἔνια τῶν προβαλλομένων ὑπ' αὐτῆς διῖκται.' 'οὐκ ἔγωγ'' εἶπεν ὁ*
25 *Θαλῆς· 'τούτοις γὰρ ὥσπερ ἀστραγάλοις, ὅταν τύχῃ, παίζουσα χρῆται καὶ διαβάλλεται πρὸς τοὺς ἐντυχόντας. ἀλλὰ καὶ φρόνημα θαυμαστὸν καὶ νοῦς ἔνεστι πολιτικὸς καὶ φιλάνθρωπον ἦθος, καὶ τὸν πατέρα τοῖς πολίταις πρᾳότερον ἄρχοντα παρέχει καὶ δημοτικώτερον.' 'εἶεν' ὁ Νειλόξενος ἔφη, 'καὶ φαίνε-*
30 *ται βλέποντι πρὸς τὴν λιτότητα καὶ ἀφέλειαν αὐτῆς· Ἀνάχαρ-*

6 *τούτοις καὶ τοιούτοις* h 8 *ἀλήλιμμαι γὰρ εἶπεν* vΠB *περιιών* Ha. 15 *παρειστήκει* ci. Wil. *ὁ* add. Hch. 20 *αὐτῆς* JOn 21 *ὁ* om. PQJO 22 *εἶπεν* om. vBAld. ft. recte 24 *ὁ* om. OvB 26 *ἐντυγχάνοντας* vΠB 29 *εἶεν*] *εἶναι* JOn *καὶ* B 30 *λειότητα* PQ. cf. infra 308, 18; 330, 20

σιν δὲ πόθεν οὕτω τημελεῖ φιλοστόργως;' 'ὅτι' ἔφη 'σώφρων ἀνήρ ἐστι καὶ πολυμαθής, καὶ τὴν δίαιταν αὐτῇ καὶ τὸν κα- E θαρμόν, ᾧ χρῶνται Σκύθαι περὶ τοὺς κάμνοντας, ἀφθόνως καὶ προθύμως παραδέδωκε. καὶ νῦν οἴομαι περιέπειν αὐτὴν τὸν ἄνδρα καὶ φιλοφρονεῖσθαι μανθάνουσάν τι καὶ προσδια- 5 λεγομένην.'

Ἤδη δὲ πλησίον οὖσιν ἡμῖν τοῦ ἀνδρῶνος ἀπήντησεν Ἀλεξίδημος ὁ Μιλήσιος (ἦν δὲ Θρασυβούλου τοῦ τυράννου νόθος), ἐξῄει δὲ τεταραγμένος καὶ σὺν ὀργῇ τινι πρὸς αὑτὸν οὐδὲν ἡμῖν γε σαφὲς διαλεγόμενος· ὡς δὲ τὸν Θαλῆν εἶδε, μικρὸν 10 ἀνενεγκὼν καὶ καταστάς 'οἵαν ὕβριν' εἶπεν 'εἰς ἡμᾶς Περίανδρος ὕβρικεν, ἐκπλεῦσαι μὲν οὐκ ἐάσας ὡρμημένον ἀλλὰ προσ- F μεῖναι δεηθεὶς τὸ δεῖπνον, ἐλθόντι δὲ νέμων κλισίαν ἄτιμον, Αἰολεῖς δὲ καὶ νησιώτας (καὶ τίνας γὰρ οὐχί;) Θρασυβούλου προτιμῶν· Θρασύβουλον γὰρ ἐν ἐμοὶ τὸν πέμψαντα προπηλα- 15 κίσαι βουλόμενος καὶ καταβαλεῖν ὡς δὴ περιορῶν δῆλός ἐστιν.' 'εἶτ' ἔφη 'σὺ δέδιας μὴ καθάπερ | Αἰγύπτιοι τοὺς ἀστέρας ὑψώ- 149 ματα καὶ ταπεινώματα λαμβάνοντας ἐν τοῖς τόποις οὓς διεξίασι γίγνεσθαι βελτίονας ἢ χείρονας ἑαυτῶν λέγουσιν, οὕτω καὶ περὶ σὲ διὰ τὸν τόπον ἀμαύρωσις ἢ ταπείνωσις γένηται; 20 καὶ τοῦ Λάκωνος ἔσῃ φαυλότερος, ὃς ἐν χορῷ τινι κατασταθεὶς εἰς τὴν ἐσχάτην χώραν ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος 'εὖ γ'' εἶπεν 'ἐξεῦρες, ὡς καὶ αὕτα ἔντιμος γένηται'; οὐ γὰρ λαβόντας' ἔφη 'τόπον ⟨σκοπεῖν δεῖ⟩, μετὰ τίνας κατακείμεθα, μᾶλλον δ' ὅπως B εὐάρμοστοι τοῖς συγκατακειμένοις ὦμεν, ἀρχὴν καὶ λαβὴν φι- 25 λίας εὐθὺς ἐν αὐτοῖς ζητοῦντες μᾶλλον δ' ἔχοντες, τὸ μὴ δυσ-

7 sqq. cf. 615 d sqq. 21 cf. 219 e

7 ἀνδρὸς PQ 9 ἐξῄει δὲ B ἐξῄει PQ om. J καὶ ἐξῄει O οὐδὲ PQJB 11 πρὸς ἡμᾶς OnvΠ 13 τῷ δείπνῳ Turn. Vulc. κλισίην JnvΠB. Neminem inducit Ionice loquentem 19 οὕτω καὶ Re. οὕτως ἢ 23 αὐτὰ Ω corr. Wil. οὐ γὰρ λαβόντας Pat. οὐ καταλαβόντας Ω οὐ ⟨γὰρ⟩ καταλ. Wil. 24 τὸν τόπον QJ suppl. Wy. δεῖ ζητεῖν post κατακείμεθα Re. ut cod. B. Fort. plura exciderunt 26 ἐν αὐτῷ—τῷ μὴ Wil. ζηλοῦντες Ω corr. Re.

B κολαίνειν ἀλλ' ἐπαινεῖν ὅτι τοιούτοις συγκατεκλίνημεν· ὡς ὅ
γε τόπῳ κλισίας δυσχεραίνων δυσχεραίνει τῷ συγκλίτῃ μᾶλλον
ἢ τῷ κεκληκότι, καὶ πρὸς ἀμφοτέρους ἀπεχθάνεται.' 'λόγος'
ἔφη 'ταῦτα, λόγος ἐστίν' ὁ Ἀλεξίδημος, 'ἔργῳ δὲ καὶ τοὺς σο-
5 φοὺς ὑμᾶς ὁρῶ τὸ τιμᾶσθαι διώκοντας', καὶ ἅμα παραμειψά-
μενος ἡμᾶς ἀπῆλθε. καὶ ὁ Θαλῆς πρὸς ἡμᾶς τὴν ἀτοπίαν τοῦ
ἀνθρώπου θαυμάζοντας 'ἔμπληκτος' ἔφη, 'καὶ ἀλλόκοτος φύ-
σει, ἐπεὶ καὶ μειράκιον ὢν ἔτι, μύρου σπουδαίου Θρασυβούλῳ
κομισθέντος, εἰς ψυκτῆρα κατεράσας μέγαν καὶ προσεγχέας
10 ἄκρατον ἐξέπιεν, ἔχθραν ἀντὶ φιλίας Θρασυβούλῳ διαπεπραγ-
C μένος.' ἐκ τούτου παρελθὼν ὑπηρέτης 'κελεύει σε Περίανδρος'
ἔφη 'καὶ Θαλῆν παραλαβόντα τοῦτον ἐπισκέψασθαι τὸ κεκο-
μισμένον ἀρτίως αὐτῷ πότερον ἄλλως γέγονεν ἤ τι σημεῖόν
ἐστι καὶ τέρας· αὐτὸς μὲν γὰρ ἔοικε τεταράχθαι σφόδρα, μίασμα
15 καὶ κηλῖδα τῆς θυσίας ἡγούμενος.' ἅμα δ' ἀπῆγεν ἡμᾶς εἴς
τι οἴκημα τῶν περὶ τὸν κῆπον. ἐνταῦθα νεανίσκος ὡς ἐφαί-
νετο νομευτικός, οὔπω γενειῶν ἄλλως τε τὸ εἶδος οὐκ ἀγεννής,
ἀναπτύξας τινὰ διφθέραν ἔδειξεν ἡμῖν βρέφος ὥς ἔφη γεγο-
19 νὸς ἐξ ἵππου, τὰ μὲν ἄνω μέχρι τοῦ τραχήλου καὶ τῶν χειρῶν
D ἀνθρωπόμορφον, τὰ λοιπὰ δ' ἔχον ἵππου, τῇ δὲ φωνῇ καθά-
περ τὰ νεογνὰ παιδάρια κλαυθμυριζόμενον. ὁ μὲν οὖν Νειλό-
ξενος ''Ἀλεξίκακε' εἰπὼν ἀπεστράφη τὴν ὄψιν, ὁ δὲ Θαλῆς
προσέβλεπε τῷ νεανίσκῳ πολὺν χρόνον, εἶτα μειδιάσας (εἰώθει
δ' ἀεὶ παίζειν πρὸς ἐμὲ περὶ τῆς τέχνης) 'ἦ που τὸν καθαρ-
25 μὸν ὦ Διόκλεις' ἔφη 'κινεῖν διανοῇ καὶ παρέχειν πράγματα
τοῖς ἀποτροπαίοις, ὥς τινος δεινοῦ καὶ μεγάλου συμβάντος;'
'τί δ'' εἶπον 'οὐ μέλλω; στάσεως γάρ, ὦ Θαλῆ, καὶ διαφορᾶς
τὸ σημεῖόν ἐστι, καὶ δέδια μὴ μέχρι γάμου καὶ γενεᾶς ἐξίκη-
ται, πρὶν ἢ τὸ πρῶτον ἐξιλάσασθαι μήνιμα, τῆς θεοῦ δεύτε-

1 συγκατεκλίν. P[1]h συγκατεκλίθ. O 3/4 Ita PQJ ἄλλος (-ως n) ἔφη ταῦτα λόγος Qn λόγος ἔφη ταῦτα ἄλλως O 8 ὢν (ὂν P[1]) om. JnvΠ 9 κατακεράσας JOn μέγα PQJn 11 περιελθὼν Ω corr. Re. 17 τε καὶ τὸ OnvΠB 24 τὸν del. Wil. 26 τροπαίοις libri pr. PQ 27 εἶπεν PQ[1]vB

ρον ὡς ὁρᾷς προφαινούσης.' πρὸς τοῦτο μηδὲν ἀποκρινάμε- E
νος ὁ Θαλῆς ἀλλὰ γελῶν ἀπηλλάττετο. καὶ τοῦ Περιάνδρου
πρὸς τὰς θύρας ἀπαντήσαντος ἡμῖν καὶ διαπυνθανομένου περὶ
ὧν εἴδομεν, ἀφεὶς ὁ Θαλῆς με καὶ λαβόμενος τῆς ἐκείνου χει-
ρὸς ἔφη 'ἃ μὲν Διοκλῆς κελεύει δράσεις καθ' ἡσυχίαν· ἐγὼ 5
δέ σοι παραινῶ νέοις οὕτω μὴ χρῆσθαι νομεῦσιν ἵππων ἢ
διδόναι γυναῖκας αὐτοῖς.' ἔδοξε μὲν οὖν μοι τῶν λόγων ἀκού-
σας ὁ Περίανδρος ἡσθῆναι σφόδρα· καὶ γὰρ ἐξεγέλασε καὶ
τὸν Θαλῆν περιβαλὼν κατησπάσατο. κἀκεῖνος 'οἶμαι δ'' εἶπεν
'ὦ Διόκλεις, καὶ πέρας ἔσχε τὸ σημεῖον· ὁρᾷς γὰρ ἡλίκον κακὸν 10
γέγονεν ἡμῖν, Ἀλεξιδήμου συνδειπνεῖν μὴ θελήσαντος.' F

4. Ἐπεὶ δ' εἰσήλθομεν ἤδη, μεῖζον ὁ Θαλῆς φθεγξάμενος
'ποῦ δ'' εἶπεν 'ὁ ἀνὴρ κατακλινάμενος ἐδυσχέρανεν;' ἀπο-
δειχθείσης δὲ τῆς χώρας περιελθὼν ἐκεῖ κατέκλινεν ἑαυτὸν καὶ
ἡμᾶς 'ἀλλὰ κἂν ἐπριάμην' εἰπὼν ''Αρδάλῳ κοινωνεῖν μιᾶς 15
τραπέζης.' ἦν δὲ Τροιζήνιος ὁ Ἄρδαλος, αὐλῳδὸς καὶ | ἱερεὺς **150**
τῶν Ἀρδαλίδων Μουσῶν, ἃς ὁ παλαιὸς Ἄρδαλος ἱδρύσατο ὁ
Τροιζήνιος. ὁ δ' Αἴσωπος (ἐτύγχανε γὰρ ὑπὸ Κροίσου νεωστὶ
πρός τε Περίανδρον ἅμα καὶ πρὸς τὸν θεὸν εἰς Δελφοὺς ἀπε-
σταλμένος καὶ παρῆν ἐπὶ δίφρου τινὸς χαμαιζήλου παρὰ τὸν 20
Σόλωνα καθήμενος ἄνω κατακείμενον) 'ἡμίονος' δ' ἔφη (fab. 157)
'Λυδὸς ἐν ποταμῷ τῆς ὄψεως ἑαυτοῦ κατιδὼν εἰκόνα καὶ θαυ-
μάσας τὸ κάλλος καὶ τὸ μέγεθος τοῦ σώματος ὥρμησε θεῖν
ὥσπερ ἵππος ἀναχαιτίσας. εἶτα μέντοι συμφρονήσας ὡς ὄνου 24
υἱὸς εἴη, κατέπαυσε ταχὺ τὸν δρόμον καὶ ἀφῆκε τὸ φρύαγμα B
καὶ τὸν θυμόν.' ὁ δὲ Χίλων λακωνίσας τῇ φωνῇ 'καὶ τύνη'
ἔφη 'βραδύς, καττρέχεις τὸν ἡμίονον.'

5 cf. Aesopum ap. Phaedrum III 3 16 cf. 1133a 20—21 cf. Platonis Phaed. 89b

3 διαπυνθανομένου JOn διαπυθομένου O 5 ἔφη P^corr·Qh n²B ἐφ' O 6 sic JnBA² παραινῶν ἐθίσω τὸ μὴ O χρᾶσθαι PhJvΠ 7 διαδιδ. Qh τὸν λόγον QB 10 ἔσχε JOn εἶχε PQ ἔχει vΠB (ἔχειν Re.) 17 Ἀρδαλίδων Wil. ex Hesych. et Steph. ἀρδαλείων J ἀρδαλίων O ὁ τροιζ. del. Si. 23 τε καὶ OvΠ 27 καττρέχεις Pat. καὶ τρέχεις Ω καὶ ⟨κατ⟩τρέχεις Wil. τὸν ἡμ.] ὡς ἡμίονος B τὸν ἡμιόνου Kaibel

Ἐκ τούτου παρῆλθε μὲν ἡ Μέλισσα καὶ κατεκλίθη παρὰ τὸν Περίανδρον, ἡ δ' Εὔμητις ἐκάθισε παρὰ *** τὸ δειπνεῖν. καὶ ὁ Θαλῆς ἐμὲ προσαγορεύσας ἐπάνω τοῦ Βίαντος κατακείμενον 'τί οὐκ ἔφρασας' εἶπεν 'ὦ Διόκλεις Βίαντι τὸν Ναυκρατίτην 5 ξένον ἥκοντα μετὰ προβλημάτων βασιλικῶν αὖθις ἐπ' αὐτόν, ὅπως νήφων καὶ προσέχων ἑαυτῷ τὸν λόγον δέχηται;' καὶ ὁ Βίας 'ἀλλ' οὗτος μέν' ἔφη 'πάλαι ⟨με⟩ δεδίττεται ταῦτα παρακελευόμενος, ἐγὼ δὲ τὸν Διόνυσον οἶδα τά τ' ἄλλα δεινὸν C ὄντα καὶ Λύσιον ἀπὸ σοφίας προσαγορευόμενον, ὥστ' οὐ δέδια 10 τοῦ θεοῦ μεστὸς γενόμενος μὴ ἀθαρσέστερον ἀγωνίσωμαι.' τοιαῦτα μὲν ἐκεῖνοι πρὸς ἀλλήλους ἅμα δειπνοῦντες ἔπαιζον· ἐμοὶ δὲ τὸ δεῖπνον εὐτελέστερον ὁρῶντι τοῦ συνήθους ἐννοεῖν ἐπῄει πρὸς ἐμαυτὸν ὡς σοφῶν κἀγαθῶν ἀνδρῶν ὑποδοχὴ καὶ κλῆσις οὐδεμίαν προστίθησι δαπάνην ἀλλὰ συστέλλει μᾶλλον, 15 ἀφαιροῦσα περιεργασίας ὄψων καὶ μύρα ξενικὰ καὶ πέμματα καὶ πολυτελῶν οἴνων διαχύσεις, οἷς καθ' ἡμέραν χρώμενος ἐπιεικῶς ὁ Περίανδρος ἐν τυραννίδι καὶ πλούτῳ καὶ πράγμασι, τότε πρὸς τοὺς ἄνδρας ἐκαλλωπίζετο λιτότητι καὶ σωφροσύνῃ D δαπάνης. οὐ γὰρ μόνον τῶν ἄλλων ἀλλὰ καὶ τῆς γυναικὸς 20 ἀφελὼν καὶ ἀποκρύψας τὸν συνήθη κόσμον ἐπεδείκνυε σὺν εὐτελείᾳ καὶ μετριότητι κεκοσμημένην.

5. Ἐπεὶ δ' ἐπήρθησαν αἱ τράπεζαι καὶ στεφάνων παρὰ τῆς Μελίσσης διαδοθέντων ἡμεῖς μὲν ἐσπείσαμεν ἡ δ' αὐλητρὶς ἐπιφθεγξαμένη μικρὰ ταῖς σπονδαῖς ἐκ μέσου μετέστη, προσα- 25 γορεύσας τὸν Ἀνάχαρσιν ὁ Ἄρδαλος ἠρώτησεν εἰ παρὰ Σκύθαις αὐλητρίδες εἰσίν· ὁ δ' ἐκ τοῦ προστυχόντος 'οὐδ' ἄμπε-

10 cf. 700e 26 Aristot. An. post. 78b 30 al.

2 τὸ δεῖπνον v lac. indic. Pat. παρὰ ⟨τὸν πατέρα. ἐτραπόμεθ' οὖν πρὸς⟩ τὸ δ. vel similia (velut π. τ. π. ἐδειπνοῦμεν οὖν) supplens. παρὰ τὸν Αἴσωπον ci. Kaibel 4 τί δ' οὐκ nO 7 suppl. Wil. 9 ὑπὸ Ω corr. Hch. 12 ὁρῶντι τοῦ συνήθους] τι τοῦ συνήθους P[1]J (ὁρῶν ante τι add. P[2]) τι τοῦ συνήθους ὁρῶν Qh τι (τε AE) τοῦ συνήθους ὁρῶντι O 15 περιεργασίας PQJ περιεργίας O 18 λειότητι PQ cf. 304, 30 22 ἀπήρθησαν JOn[1]

λοι' εἶπε. τοῦ δ' Ἀρδάλου πάλιν εἰπόντος 'ἀλλὰ θεοί γε Σκύθαις εἰσί', 'πάνυ μὲν οὖν' ἔφη, 'γλώσσης ἀνθρωπίνης συνιέντες, οὐχ ὥσπερ δ' οἱ Ἕλληνες οἰόμενοι Σκυθῶν διαλέγεσθαι E βέλτιον ὅμως τοὺς θεοὺς ὀστέων καὶ ξύλων ἥδιον ἀκροᾶσθαι νομίζουσιν'. ὁ δ' Αἴσωπος 'εἴ γ'' εἶπεν 'εἰδείης, ὦ ξένε, τοὺς 5 νῦν αὐλοποιοὺς ὡς προέμενοι τὰ νεβρεῖα χρῶνται τοῖς ὀνείοις καὶ βέλτιον ἠχεῖν λέγουσιν. διὸ καὶ Κλεοβουλίνη πρὸς τὸν Φρύγιον αὐλὸν ἠνίξατο

'κνήμῃ νεκρὸς ὄνος με κερασφόρῳ οὖας ἔκρουσε',

ὥστε θαυμάζειν τὸν ὄνον εἰ παχύτατος καὶ ἀμουσότατος ὢν 10 τἆλλα λεπτότατον καὶ μουσικώτατον ὀστέον παρέχεται'. καὶ ὁ Νειλόξενος 'ἀμέλει ταῦτ' ἔφη 'καὶ ἡμῖν τοῖς Ναυκρατίταις ἐγκαλοῦσι Βουσιρῖται· χρώμεθα γὰρ ἤδη τοῖς ὀνείοις εἰς τὸν F αὐλόν. ἐκείνοις δὲ καὶ σάλπιγγος ἀκούειν ἀθέμιτον, ὡς ὄνῳ φθεγγομένης ὅμοιον. ὄνον δ' ὑπ' Αἰγυπτίων ἴστε δήπου διὰ 15 Τυφῶνα προπηλακιζόμενον.'

6. Γενομένης δὲ σιωπῆς ὁ Περίανδρος ὁρῶν βουλόμενον μὲν ὀκνοῦντα δ' ἄρξασθαι τοῦ λόγου τὸν Νειλόξενον | 'ἐγώ 151 τοι' εἶπεν 'ὦ ἄνδρες ἐπαινῶ καὶ πόλεις καὶ ἄρχοντας, ὅσοι ξένοις πρῶτον εἶτα πολίταις χρηματίζουσι· καὶ νῦν δοκεῖ μοι 20 τοὺς μὲν ἡμετέρους λόγους οἷον ἐπιχωρίους καὶ συνήθεις βραχὺν χρόνον ἐπισχεῖν, πρόσοδον δ' ὥσπερ ⟨ἐν⟩ ἐκκλησίᾳ δοῦναι τοῖς Αἰγυπτίοις ἐκείνοις καὶ βασιλικοῖς, οὓς ὁ βέλτιστος ἥκει κομίζων Νειλόξενος Βίαντι, Βίας δὲ βούλεται κοινῇ σκέψασθαι μεθ' ἡμῶν.' καὶ ὁ Βίας 'ποῦ γὰρ ἢ μετὰ τίνων' ἔφη 25 'προθυμότερον ἄν τις ἀποκινδυνεύσειεν, εἰ δεῖ, πρὸς τοιαύτας

16 cf. 362 f

6 χρῶνται Pat. χρώμενοι 7 κλεόβουλον ἢ Ω corr. Wy. 8/10 ἠνίξατο — ὥσ om. J[1] relicta lacuna 8 ἠνίξατο Wy. ἦξατο PQ ἤρξατο O 9 νεβρογόνος αιμε (αἷμα OvΠ) Ω corr. Bern. ἔκρουσε (Hermanni) n ἐκτίκρουσε PQ ἔκ τι (τινος W τε O) κρούσε OvwΠ (κρούσεώς τε pro κρουσε ὥστε Ovw). Ceterum J[2] et B locum ab ἠνίξατο usque ad ὄνον ita reficiunt νεβρογόνος κνήμη κερασφόρον οὖας ἦξε θαυμάζειν ἕκατι κρούσεως (ἕκατι κρουσε B) τὸν ὄνον 22 ἐν supplet O[2] 25 ἔφη προθ. ἢ μετὰ τίνων JOn

ἀποκρίσεις, ἄλλως τε τοῦ βασιλέως κελεύσαντος ἄρξασθαι μὲν
ἀπ' ἐμοῦ, περιελθεῖν δ' εἰς ἅπαντας ὑμᾶς τὸν λόγον;' οὕτω
B δὴ παρεδίδου μὲν αὐτῷ τὸ γραμματεῖον ὁ Νειλόξενος, ὁ δ'
αὐτὸν ἐκέλευσε λύσαντα [πάντα] πᾶσιν ἐς μέσον ἀναγνῶναι.
5 διάνοιαν δὲ τοιαύτην εἶχε τὰ γεγραμμένα· 'Βασιλεὺς Αἰγυπτίων Ἄμασις λέγει Βίαντι σοφωτάτῳ Ἑλλήνων. Βασιλεὺς Αἰθιόπων ἔχει πρὸς ἐμὲ σοφίας ἅμιλλαν. ἡττώμενος δὲ τοῖς ἄλλοις ἐπὶ πᾶσι συντέθεικεν ἄτοπον ἐπίταγμα καὶ δεινόν, ἐκπιεῖν με κελεύων τὴν θάλασσαν. ἔστι δὲ λύσαντι μὲν ἔχειν κώμας
10 τε πολλὰς καὶ πόλεις τῶν ἐκείνου, μὴ λύσαντι δ' αὖ τῶν περὶ Ἐλεφαντίνην ἀποστῆναι. σκεψάμενος οὖν εὐθὺς ἀπόπεμπε
C Νειλόξενον. ἃ δὲ δεῖ φίλοις σοῖς ἢ πολίταις γενέσθαι παρ' ἡμῶν οὐ τἀμὰ κωλύσει.' τούτων ἀναγνωσθέντων οὐ πολὺν χρόνον ἐπισχὼν ὁ Βίας, ἀλλὰ μικρὰ μὲν αὐτὸς πρὸς αὑτῷ γε-
15 νόμενος μικρὰ δὲ τῷ Κλεοβούλῳ προσομιλήσας ἐγγὺς κατακειμένῳ 'τί λέγεις' εἶπεν 'ὦ Ναυκρατῖτα; βασιλεύων ἀνθρώπων τοσούτων Ἄμασις ⟨καὶ⟩ κεκτημένος χώραν ἀρίστην τοσαύτην ἠθέλησεν ἐπὶ κώμαις ἀδόξοις καὶ λυπραῖς ἐκπιεῖν ⟨τὴν⟩ θάλασσαν;' καί ὁ Νειλόξενος γελάσας 'ὡς θελήσαντος' εἶπεν 'ὦ
20 Βία σκόπει τὸ δυνατόν.' 'φραζέτω τοίνυν' ἔφη 'τῷ Αἰθίοπι τοὺς ἐμβάλλοντας εἰς τὰ πελάγη ποταμοὺς ἐπισχεῖν, ἕως αὐτὸς
D ἐκπίνει τὴν νῦν οὖσαν θάλασσαν· περὶ ταύτης γὰρ τὸ ἐπίταγμα γέγονεν, οὐ τῆς ὕστερον ἐσομένης.'

Ὡς δὲ ταῦτ' εἶπεν ὁ Βίας, ὁ μὲν Νειλόξενος ὑφ' ἡδονῆς
25 ὥρμησε περιβαλεῖν τὸν Βίαντα καὶ φιλῆσαι, τῶν δ' ἄλλων ἐπαινεσάντων καὶ ἀποδεξαμένων γελάσας ὁ Χίλων 'ὦ Ναυκρατῖτα' ἔφη 'ξένε, πρὶν ἀπολέσθαι τὴν θάλασσαν ἐκπο-

8 idem mandatum v. Aesopi p. 269, Syntipas p. 103 Eb.

3 ὁ ante δὲ P^2Q om. O 4 παντάπασιν Ω corr. Re. πάντα πᾶσιν Wy. 10 αὖ τῶν Wil. ἀστῶν PQ^1J ἀετῶν h ἄστεων τῶν O 11 εὐθὺς om. n^1v ἔναγχος O ἀποπέμπει (-πω B) libri pr. J 12 δὲ Π om. O 17 τοσούτων ἀνθρώπων hJvΠ καὶ add. Pat. κεκτ. δὲ χ. OnvΠ 18 ἠθέλησεν Wil. ἐθελήσει τὴν add. idem 25 περιβαλεῖν Q^2Jn περιβάλλειν O 27 ἀπολέσθαι O^2 ἀπολέσασθαι $J^{corr.}$ ἀπολύσασθαι O ἀποκλύσασθαι ci. Paton coll. Plat. Phaedr. 243 d idemque ἀναδώσει 311, 2

θεῖσαν ἀπάγγελλε πλεύσας Ἀμάσιδι μὴ ζητεῖν ὅπως ἅλμην ἀναλώσει τοσαύτην, ἀλλὰ μᾶλλον ὅπως πότιμον καὶ γλυκεῖαν τοῖς ὑπηκόοις τὴν βασιλείαν παρέξει· περὶ ταῦτα γὰρ δεινότατος Βίας καὶ διδάσκαλος τούτων ἄριστος, ἃ μαθὼν Ἄμασις οὐδὲν ἔτι τοῦ χρυσοῦ δεήσεται ποδανιπτῆρος ἐπὶ τοὺς Αἰγυπ- 5 τίους, ἀλλὰ θεραπεύσουσι πάντες αὐτὸν καὶ ἀγαπήσουσι χρη- E στὸν ὄντα, κἂν μυριάκις ἢ νῦν ἀναφανῇ δυσγενέστερος.' 'καὶ μήν' ἔφη ὁ Περίανδρος 'ἄξιόν γε τοιαύτας ἀπαρχὰς τῷ βασιλεῖ συνεισενεγκεῖν ἅπαντας 'ἀνδρακάς', ὥσπερ ἔφησεν Ὅμηρος (ν 14)· ἐκείνῳ τε γὰρ ἂν γένοιτο πλέονος ἀξία τῆς ἐμπορίας 10 ἡ παρενθήκη, καὶ ἡμῖν ἀντὶ πάντων ὠφέλιμος.'

7. Εἰπόντος οὖν τοῦ Χίλωνος ὡς Σόλων κατάρχεσθαι τοῦ λόγου δίκαιός ἐστιν, οὐ μόνον ὅτι πάντων προήκει καθ' ἡλικίαν καὶ τυγχάνει κατακείμενος πρῶτος, ἀλλ' ὅτι τὴν μεγίστην καὶ τελειοτάτην ἀρχὴν ἄρχει νόμους Ἀθηναίοις θέμενος, ὁ 15 [οὖν] Νειλόξενος ἡσυχῇ πρὸς ἐμέ 'πολλά γ'' εἶπεν 'ὦ Διόκλεις F πιστεύεται ψευδῶς, καὶ χαίρουσιν οἱ πολλοὶ λόγους ἀνεπιτηδείους περὶ σοφῶν ἀνδρῶν αὐτοί τε πλάττοντες καὶ δεχόμενοι παρ' ἑτέρων ἑτοίμως· οἷα καὶ πρὸς ἡμᾶς εἰς Αἴγυπτον ἀπηγγέλη περὶ Χίλωνος, ὡς ἄρα διαλύσαιτο τὴν πρὸς Σόλωνα φι- 20 λίαν καὶ ξενίαν, ὅτι τοὺς νόμους ὁ Σόλων | ἔφη μετακινητοὺς 152 εἶναι. καὶ ἐγώ 'γελοῖος' ἔφην 'ὁ λόγος· οὕτω γὰρ ἔδει πρῶτον ἀποποιεῖσθαι τὸν Λυκοῦργον αὐτοῖς νόμοις ὅλην μετακινήσαντα τὴν Λακεδαιμονίων πολιτείαν.' μικρὸν οὖν ἐπισχὼν ὁ Σόλων 'ἐμοὶ μέν' ἔφη 'δοκεῖ μάλιστ' ἂν ἔνδοξος γενέσθαι καὶ 25 βασιλεὺς καὶ τύραννος, εἰ δημοκρατίαν ἐκ μοναρχίας κατα-

---

4 Herod. II 172 25 'ἐμοὶ μέν' ἔφη ὁ Σόλων — p. 312, 9 Stob. IV p. 260

---

2 ἀναχώση PQvΠB ἀναλώσει O 3 παρέξῃ PQ 7 δυσγενέστατος PQJ δυσμενέστερος n δυσμενέστατος O corr. Re. 9 συνενεγκεῖν PQJ ὅμηρος ἔφησεν Jn 13 ὅτι] εἰ PQJ 15 ἀρχὴν καὶ τελ. O ἄρχει Π om. O 16 del. Hch. 18 αὐτοῖς PQνα 19 ἑτοίμως Wy. ἕτοιμοι Ω (ἕτεροι h) 22 δεῖ Ω corr. Due.

σκευάσειε τοῖς πολίταις.᾿ δεύτερος δ᾿ ὁ Βίας εἶπεν ʿεἰ τρόποις
χρῷτο τοῖς νόμοις τῆς πατρίδος.᾿ ἐπὶ τούτῳ δ᾿ ὁ Θαλῆς ἔφησεν
εὐδαιμονίαν ἄρχοντος νομίζειν, εἰ τελευτήσειε γηράσας κατὰ
4 φύσιν. τέταρτος Ἀνάχαρσις ʿεἰ μὴ μόνος εἴη φρόνιμος.᾿
B πέμπτος δὲ Κλεόβουλος ʿεἰ μηδενὶ πιστεύοι τῶν συνόντων.᾿
ἕκτος δ᾿ ὁ Πιττακός ʿεἰ τοὺς ὑπηκόους ὁ ἄρχων παρασκευάσειε
φοβεῖσθαι μὴ αὐτὸν ἀλλ᾿ ὑπὲρ αὐτοῦ.᾿ μετὰ τοῦτον ὁ Χίλων
ἔφη τὸν ἄρχοντα χρῆναι μηδὲν φρονεῖν θνητόν, ἀλλὰ πάντ᾿
ἀθάνατα. ῥηθέντων δὲ τούτων ἠξιοῦμεν ἡμεῖς καὶ αὐτὸν εἰ-
10 πεῖν τι τὸν Περίανδρον. ὁ δ᾿ οὐ μάλα φαιδρὸς ἀλλὰ συστήσας
τὸ πρόσωπον ʿἐγὼ τοίνυν᾿ ἔφη ʿπροσαποφαίνομαι τὰς εἰρη-
μένας γνώμας ἁπάσας σχεδὸν ἀφιστάναι τοῦ ἄρχειν τὸν νοῦν
ἔχοντα.᾿ καὶ ὁ Αἴσωπος οἷον ἐλεγκτικός ʿἔδει τοίνυν᾿ ἔφη
14 ʿτοῦτο καθ᾿ ἑαυτοὺς περαίνειν καὶ μὴ συμβούλους φάσκον-
C τας εἶναι καὶ φίλους κατηγόρους γίγνεσθαι τῶν ἀρχόντων.᾿
ἁψάμενος οὖν αὐτοῦ τῆς κεφαλῆς ὁ Σόλων καὶ διαμειδιάσας
εἶπεν ʿοὐκ ἂν δοκεῖ σοι μετριώτερον ἄρχοντα ποιεῖν καὶ τύ-
ραννον ἐπιεικέστερον ὁ πείθων ὡς ἄμεινον εἴη τὸ μὴ ἄρχειν
ἢ τὸ ἄρχειν;᾿ ʿτίς δ᾿ ἄν᾿ ἔφη ʿσοὶ τοῦτο πεισθείη μᾶλλον ἢ
20 τῷ θεῷ φράσαντι κατὰ τὸν πρὸς σὲ χρησμόν

ʿεὔδαιμον πτολίεθρον ἑνὸς κήρυκος ἀκοῦον᾿;

καὶ ὁ Σόλων ʿἀλλὰ μήν᾿ ἔφη ʿκαὶ νῦν ἑνὸς Ἀθηναῖοι κήρυ-
κος ἀκροῶνται καὶ ἄρχοντος τοῦ νόμου, δημοκρατίαν ἔχοντες.
σὺ δὲ δεινὸς εἶ κοράκων ἐπαΐειν καὶ κολοιῶν, τῆς δὲ θεοῦ
D φωνῆς οὐκ ἀκριβῶς ἐξακούεις, ἀλλὰ πόλιν μὲν οἴει κατὰ τὸν
26 θεὸν ἄριστα πράττειν τὴν ἑνὸς ἀκούουσαν, συμποσίου δ᾿ ἀρε-
τὴν νομίζεις τὸ πάντας διαλέγεσθαι καὶ περὶ πάντων.᾿ ʿσὺ

---

6 v. Arati 257 cf. Aristot. E.N. 1177 b 31. Chilonis aliud dictum refert Stobaeus 21 non commemoratur in v. Solonis

---

1 *τρόποις* Stob. S *πρῶτος τρόποις* Stob. A *πρῶτος Ω* Stob. M. cf. Hyper. epit. 20 Aesch. III 6 6 *ὁ ἄρχων* (sic etiam Stob.) del. Wil. 12 *ἀφιστάναι* Pn^mg. *ἀφεστάναι* O 13 sic P^corr. Qhva *ἐλεγτικῶς* O 15 *ἢ κατηγ.* PQ 18 *ἢ πείθων* n²v*Π* 19 *μᾶλλον* PQ om. O 20 *θεσμόν* O^mg. n^mg. v 21 *ἀκούειν Ω* corr. Xyl. 24 *θεοῦ* Re. *σοῦ* 27 *νομίζεις* α^corr. EB *νομίζειν* AO

γάρ' ἔφη ὁ Αἴσωπος 'οὔπω γέγραφας [ὅτι ὅμοιον] οἰκέτας μὴ
μεθύειν, ὡς ἔγραψας Ἀθήνησιν οἰκέτας μὴ ἐρᾶν μηδὲ ξηρα-
λοιφεῖν.' γελάσαντος οὖν τοῦ Σόλωνος Κλεόδωρος ὁ ἰατρός
'ἀλλ' ὅμοιον' ἔφη 'τὸ ξηραλοιφεῖν τῷ λαλεῖν ἐν οἴνῳ βρεχό-
μενον· ἥδιστον γάρ ἐστι.' καὶ ὁ Χίλων ὑπολαβὼν ἔφη 'διὰ 5
τοῦτό τοι μᾶλλον ἀφεκτέον αὐτοῦ.' πάλιν δ' ὁ Αἴσωπος 'καὶ
μήν' ἔφη 'Θαλῆς ἔδοξεν εἰπεῖν ὅτι ⟨*** ὅτι⟩ τάχιστα γηράσει.'

8. Γελάσας οὖν ὁ Περίανδρος, 'ἔχομεν' εἶπεν 'Αἴσωπε τὴν E
δίκην προσηκόντως, [ὅτι] πρὶν ἢ τοὺς Ἀμάσιδος ⟨ὡς⟩ προει-
λόμεθα πάντας εἰσαγαγεῖν λόγους εἰς ἑτέρους ἐμπεσόντες. ὅρα 10
δή, Νειλόξενε, τὰ λοιπὰ τῆς ἐπιστολῆς, καὶ χρῶ παροῦσιν ἐν
ταὐτῷ τοῖς ἀνδράσιν.' 'ἀλλὰ μήν' ὁ Νειλόξενος ἔφη 'τὴν μὲν
τοῦ Αἰθίοπος ἐπίταξιν οὐδὲν ἄν τις ἄλλο πλὴν 'ἀχνυμένην
σκυτάλην' προσείποι κατ' Ἀρχίλοχον (fr. 89), ὁ δὲ σὸς ξένος
Ἄμασις ἡμερώτερος ἐν τοῖς τοιούτοις προβλήμασι καὶ μουσι- 15
κώτερος γέγονεν· ἐκέλευσε γὰρ αὐτὸν εἰπεῖν τὸ πρεσβύτατον
καὶ τὸ κάλλιστον καὶ τὸ μέγιστον καὶ τὸ σοφώτατον καὶ τὸ F
κοινότατον, καὶ ναὶ μὰ Δία πρὸς τούτοις τὸ ὠφελιμώτατον,
καὶ ⟨τὸ⟩ βλαβερώτατον καὶ τὸ ἰσχυρότατον καὶ τὸ ῥᾷστον
[εἰπεῖν]'. 'ἆρ' οὖν ἀπεκρίνατο καὶ διέλυσε τούτων ἕκαστον;' 20
'οὕτως' ὁ Νειλόξενος ἔφη· 'κρίνετε δ' ὑμεῖς ἀκούσαντες. περὶ
πολλοῦ γὰρ ὁ βασιλεὺς ποιεῖται | μήτε συκοφαντῶν ἁλῶναι τὰς 153
ἀποκρίσεις, εἴ τέ τι σφάλλεται κατὰ ταύτας ⟨ὁ⟩ ἀποκρινάμενος,
τοῦτο μὴ διαφυγεῖν ἀνεξέλεγκτον. ἀναγνώσομαι δ' ὑμῖν πῶς
ἀπεκρίνατο. τί πρεσβύτατον; 'χρόνος'. τί μέγιστον; 'κόσμος'. τί 25
σοφώτατον; 'ἀλήθεια'. τί κάλλιστον; 'φῶς'. τί κοινότατον;
'θάνατος'. τί ὠφελιμώτατον; 'θεός'. τί βλαβερώτατον; 'δαί-
μων'. τί ῥωμαλεώτατον; 'τύχη'. τί ῥᾷστον; '⟨τὸ⟩ ἡδύ'.

---

2 cf. 751 b v. Sol. 1, 6

---

1 ὅτι ὅμοιον] del. Re. 4 τῷ—τὸ Patzig (τὸ—τὸ $α^1$)
7 lac. indic. Pat. cf. p. 312, 3 9 ὅτι secl. Re. ὡς suppl.
Pat. (οὓς suppl. B) 11 ἐν τούτῳ Ω corr. Re. 19 add. Hch.
20 εἰπεῖν secl. idem, post οὖν inser. εἶπεν Norden, De Minuc.
Fel. aetate 28 23 add. Wy. 24 πῶς Pat. ὡς PQJOn ὥσπερ O
28 τὸ add. Wil. (obloq. Norden)

9. Τούτων πάλιν ἀναγνωσθέντων, ὦ Νίκαρχε, γενομένης
σιωπῆς Θαλῆς ἠρώτησε τὸν Νειλόξενον εἰ προσήκατο τὰς λύ-
σεις ὁ Ἄμασις. ἐκείνου δ' εἰπόντος ὅτι τὰς μὲν ἀπεδέξατο
B ταῖς δ' ἐδυσκόλαινε 'καὶ μὴν οὐδέν' εἶπεν ὁ Θαλῆς 'ἀνεπί-
5 ληπτόν ἐστιν, ἀλλ' ἔχει πάντα διαμαρτίας μεγάλας καὶ ἀγνοίας.
οἷον εὐθὺς ὁ χρόνος πῶς ἂν εἴη πρεσβύτατον, εἰ τὸ μὲν αὐ-
τοῦ γεγονὸς τὸ δ' ἐνεστώς ἐστι τὸ δὲ μέλλον; ὁ γὰρ μεθ' ἡμᾶς
ἐσόμενος χρόνος καὶ πραγμάτων τῶν νῦν καὶ ἀνθρώπων νεώ-
τερος ἂν φανείη. τὸ δὲ τὴν ἀλήθειαν ἡγεῖσθαι σοφίαν οὐδὲν
10 ἐμοὶ δοκεῖ διαφέρειν τοῦ τὸ φῶς ὀφθαλμὸν ἀποφαίνειν. εἰ δὲ
τὸ φῶς καλὸν ὥσπερ ἐστὶν ἐνόμιζε, πῶς τὸν ἥλιον αὐτὸν
παρεῖδε; τῶν δ' ἄλλων ἡ μὲν περὶ θεῶν καὶ δαιμόνων ἀπό-
C κρισις θράσος ἔχει καὶ κίνδυνον, ἀλογίαν δέ γε πολλὴν ἡ περὶ
τῆς τύχης. οὐ γὰρ ἂν μετέπιπτε ῥᾳδίως οὕτως, ἰσχυρότατον
15 οὖσα τῶν ὄντων καὶ ῥωμαλεώτατον. οὐ μὴν οὐδὲ θάνατος
κοινότατόν ἐστιν· οὐ γάρ ἐστι πρὸς τοὺς ζῶντας. ἀλλ' ἵνα μὴ
δοκῶμεν εὐθύνειν τὰ τῶν ἑτέρων, ἰδίας ἀποφάσεις ταῖς ἐκείνου
παραβάλωμεν· ἐμαυτὸν δὲ παρέχω πρῶτον, εἰ βούλεται Νειλό-
ξενος, ἐρωτᾶν καθ' ἕκαστον.'

20 Ὡς οὖν ἐγένοντο τότε, κἀγὼ νῦν διηγήσομαι τὰς ἐρωτήσεις
καὶ τὰς ἀποκρίσεις. 'τί πρεσβύτατον;' 'θεός' ἔφη Θαλῆς·
'ἀγέννητον γάρ ἐστι.' 'τί μέγιστον;' 'τόπος· τἆλλα μὲν γὰρ ὁ
κόσμος, τὸν δὲ κόσμον οὗτος περιέχει.' 'τί κάλλιστον;' 'κόσμος·
D πᾶν γὰρ τὸ κατὰ τάξιν τούτου μέρος ἐστί.' 'τί σοφώτατον;'
25 'χρόνος· τὰ μὲν γὰρ εὕρηκεν οὗτος ἤδη, τὰ δ' εὑρήσει.' 'τί
κοινότατον;' 'ἐλπίς· καὶ γὰρ οἷς ἄλλο μηδέν, αὕτη πάρεστι.'
'τί ὠφελιμώτατον;' 'ἀρετή· καὶ γὰρ τἆλλα τῷ χρῆσθαι καλῶς

22sqq. cf. D. L. I 35 (Vors. 11 A 1) Stob. I p. 34, 1 157, 4 102, 7 IV 1001, 12 III 182, 11 I 72, 1

---

4 ταῖς] τὰς P[a. c.]QJnwα[1] μὴν οὐδὲν] αὐτὸν v μετὰ ταῦτα w μὴν Π (οὐδὲν post ὁ Θαλῆς add. A[2]E atque ibi legitur in J) οὐδὲ αh 11 ὥσπερ καλόν ἐστιν Ω corr. Wy. 13 γε Jn om. OvB καὶ O (praefert Po. cl. καὶ πάνυ) 17 τὰ Pat. τὰς 21 ὁ Θ. PQJOn 22 τί om. PQJ 27 τὸ χρῆσθαι PhJ

ὠφέλιμα ποιεῖ.' 'τί βλαβερώτατον;' 'κακία· καὶ γὰρ τὰ χρηστὰ βλάπτει παραγενομένη.' 'τί ἰσχυρότατον;' 'ἀνάγκη· μόνον γὰρ ἀνίκητον.' 'τί ῥᾷστον;' 'τὸ κατὰ φύσιν, ἐπεὶ πρὸς ἡδονάς γε πολλάκις ἀπαγορεύουσιν.'

10. Ἀποδεξαμένων δὲ πάντων τὸν Θαλῆν, ὁ Κλεόδωρος εἶπε 'τοιαῦτ' ἐρωτᾶν καὶ ἀποκρίνεσθαι βασιλεῦσιν, ὦ Νειλόξενε, προσῆκόν ἐστιν· ὁ δὲ προπίνων τὴν θάλατταν Ἀμάσιδι βάρβαρος ἐδεῖτο τῆς Πιττακοῦ βραχυλογίας, ᾗ πρὸς Ἀλυάττην ἐχρήσατο προστάττοντά τι καὶ γράφοντα Λεσβίοις ὑπερήφανον, ἀποκρινάμενος οὐδὲν ἀλλ' ἢ μόνον κελεύσας κρόμμυα καὶ θερμὸν ἄρτον ἐσθίειν.' ὑπολαβὼν οὖν ὁ Περίανδρος 'ἀλλὰ μὴν' ἔφη 'καὶ τοῖς παλαιοῖς Ἕλλησιν ἔθος ἦν, ὦ Κλεόδωρε, τοιαύτας ἀλλήλοις ἀπορίας προβάλλειν. ἀκούομεν γὰρ ὅτι καὶ πρὸς τὰς Ἀμφιδάμαντος ταφὰς εἰς Χαλκίδα τῶν τότε σοφῶν οἱ δοκιμώτατοι [ποιηταὶ] συνῆλθον· ἦν δ' ὁ Ἀμφιδάμας ἀνὴρ πολεμικός, καὶ πολλὰ πράγματα παρασχὼν Ἐρετριεῦσιν ἐν ταῖς περὶ Ληλάντου μάχαις ἔπεσεν. ἐπεὶ δὲ τὰ παρεσκευασμένα τοῖς ποιηταῖς ἔπη χαλεπὴν καὶ δύσκολον ἐποίει τὴν κρίσιν διὰ τὸ ἐφάμιλλον, ἥ τε δόξα τῶν ἀγωνιστῶν [Ὁμήρου καὶ Ἡσιόδου] πολλὴν ἀπορίαν μετ' αἰδοῦς τοῖς κρίνουσι παρεῖχεν, ἐτράποντο πρὸς τοιαύτας ἐρωτήσεις, καὶ προύβαλε μέν, ὥς φασι, Λέσχης

'Μοῦσά μοι ἔννεπε κεῖνα, τὰ μήτ' ἐγένοντο πάροιθε
μήτ' ἔσται μετόπισθεν',

(E 6; 10; 15; F 16; 19; 154 21)

8 cf. Biantem ap. D. L. I 83 18 narratiunculam hic Plutarchus omittere noluit, etsi ipse in comm. ad Hesiodi OD vv. 654—662 interpolatos esse censuit (Σ 648). cf. 675 a 21 sqq. cf. Cert. Hom. et Hes. 8, Pap. Flinders Patrie 25, 1, ubi Hes. sic provocat, Homerus respondet cf. Wil. Herm. XXV 217

1 χρηστὰ Stob. III p. 182, 11 πλεῖστα Ω 2 μόνη Hch. 5 κλεόδημος hic et infra OnvΠ (sed hic in α corr. ex κλεόδωρος) 6 τοιαῦτα n[2] τοσαῦτα O 10 κελεύσας om. h ft. recte 12 Θεόδωρε P[1]Q 15 secl. Larsen 16 πολιτικὸς α[2]AE 17 λαλάντου PQ λιλάντου O corr. Wy. τὰ om. PQJv 19 secl. Wil. 21 προύβαλε (-βαλλε P) μὲν PQB προυβάλομεν v προυβάλλομεν O φασι QhJ nwB φησὶ O

ἀπεκρίνατο δ' Ἡσίοδος ἐκ τοῦ παρατυχόντος
'ἀλλ' ὅταν ἀμφὶ Διὸς τύμβῳ καναχήποδες ἵπποι
ἅρματα συντρίψωσιν ἐπειγόμενοι περὶ νίκης'.
καὶ διὰ τοῦτο λέγεται μάλιστα θαυμασθεὶς τοῦ τρίποδος τυ-
5 χεῖν.' 'τί δὲ ταῦθ'' ὁ Κλεόδωρος εἶπε 'διαφέρει τῶν Εὐμήτιδος
αἰνιγμάτων; ἃ ταύτην μὲν ἴσως οὐκ ἀπρεπές ἐστι παίζουσαν
B καὶ διαπλέκουσαν ὥσπερ ἕτεραι ζώνια καὶ κεκρυφάλους προ-
βάλλειν [ταῖς γυναιξίν], ἄνδρας δὲ νοῦν ἔχοντας ἔν τινι
σπουδῇ τίθεσθαι γελοῖον.' ἡ μὲν οὖν Εὔμητις ἡδέως ἂν εἰ-
10 ποῦσά τι πρὸς αὐτόν, ὡς ἐφαίνετο, κατέσχεν ἑαυτὴν ὑπ' αἰ-
δοῦς, καὶ ἀνεπλήσθη τὸ πρόσωπον ἐρυθήματος· ὁ δ' Αἴσωπος
οἷον ἀμυνόμενος ὑπὲρ αὐτῆς 'οὐ γελοιότερον οὖν' εἶπε 'τὸ
μὴ δύνασθαι ταῦτα διαλύειν; οἷον [ἐστὶν], ὃ μικρὸν ἔμπροσθεν
ἡμῖν τοῦ δείπνου προύβαλεν
15 'ἄνδρ' εἶδον πυρὶ χαλκὸν ἐπ' ἀνέρι κολλήσαντα',
τί τοῦτ' ἐστὶν ἔχοις ἂν εἰπεῖν;' 'ἀλλ' οὐδὲ μαθεῖν δέομαι'
C ἔφη ὁ Κλεόδωρος. 'καὶ μὴν οὐδείς' ἔφη 'σοῦ τοῦτο μᾶλλον
οἶδεν οὐδὲ ποιεῖ βέλτιον· εἰ δ' ἀρνῇ, μάρτυρας ἔχω Σικυωνίας.'
ὁ μὲν οὖν Κλεόδωρος ἐγέλασε· καὶ γὰρ ἐχρῆτο μάλιστα ταῖς
20 σικύαις τῶν καθ' αὐτὸν ἰατρῶν, καὶ δόξαν οὐχ ἥκιστα τὸ
βοήθημα τοῦτο δι' ἐκεῖνον ἔσχηκε.

11. Μνησίφιλος δ' ὁ Ἀθηναῖος, ἑταῖρος ὢν καὶ ζηλωτὴς
Σόλωνος, 'ἐγώ τοι' εἶπεν 'ὦ Περίανδρε τὸν λόγον ἀξιῶ καθ-
άπερ τὸν οἶνον μὴ πλουτίνδην μηδ' ἀριστίνδην ἀλλ' ἐξ ἴσου
25 πᾶσιν ὥσπερ ἐν δημοκρατίᾳ νέμεσθαι καὶ κοινὸν εἶναι· τῶν
δ' ἄρτι περὶ ἀρχῆς καὶ βασιλείας εἰρημένων οὐδὲν ἡμῖν τοῖς
D δημοτικοῖς μέτεστιν. ὅθεν οἰόμεθα δεῖν πάλιν ἕκαστον ὑμῶν
περὶ πολιτείας ἰσονόμου γνώμην τινὰ συμβαλέσθαι, ἀρξαμένους

15 cf. Aristot. rhet. 1405 b 1 poet. 1458 a 29 al. 24 cf. v. Lys. 13, 7

6 ταύτην PQ ταῦτα J ταύτῃ O 7 ἑταῖραι libri pr. A[mg]B 8 secl. Pat. quia post ἕτεραι abundat 13 del. Wil. 17 ἔφησε τοῦτο Ω corr. Mez. 20 σικύαις ss. in α man. rec. σικυωνίαις O 22 ὢν] ἦν JO δ' ἦν B

αὖθις ἀπὸ Σόλωνος.' ἐδόκει δὴ ταῦτα ποιεῖν. καὶ πρῶτος ὁ Σόλων 'ἀλλ' ἀκήκοας μέν' εἶπεν 'ὦ Μνησίφιλε μετὰ πάντων Ἀθηναίων ἣν ἔχω γνώμην περὶ πολιτείας· εἰ δὲ βούλει καὶ νῦν ἀκούειν, δοκεῖ μοι πόλις ἄριστα πράττειν καὶ μάλιστα σῴζειν δημοκρατίαν, ἐν ᾗ τὸν ἀδικήσαντα τοῦ ἀδικηθέντος οὐδὲν ἧττον οἱ μὴ ἀδικηθέντες προβάλλονται καὶ κολάζουσι.' 5 δεύτερος δ' ὁ Βίας ἔφησε κρατίστην εἶναι δημοκρατίαν ἐν ᾗ πάντες ὡς τύραννον φοβοῦνται τὸν νόμον. ἐπὶ τούτῳ Θαλῆς E τὴν μήτε πλουσίους ἄγαν μήτε πένητας ἔχουσαν πολίτας. μετὰ δὲ τοῦτον ὁ Ἀνάχαρσις ἐν ᾗ τῶν ἄλλων ἴσων νομιζομένων 10 ἀρετῇ τὸ βέλτιον ὁρίζεται καὶ κακίᾳ τὸ χεῖρον. πέμπτος δὲ Κλεόβουλος ἔφη μάλιστα σωφρονεῖν δῆμον ὅπου τὸν ψόγον μᾶλλον οἱ πολιτευόμενοι δεδοίκασιν ἢ τὸν νόμον. ἕκτος δὲ Πιττακός, ὅπου τοῖς πονηροῖς οὐκ ἔξεστιν ἄρχειν καὶ τοῖς ἀγαθοῖς οὐκ ἔξεστι μὴ ἄρχειν. †μετατραπεὶς δ' ὁ Χίλων ἀπε- 15 φήνατο τὴν μάλιστα νόμων ἥκιστα δὲ ῥητόρων ἀκούουσαν πολιτείαν ἀρίστην εἶναι. τελευταῖος δὲ πάλιν ὁ Περίανδρος ἐπικρίνων ἔφη δοκεῖν αὐτῷ πάντας ἐπαινεῖν δημοκρατίαν τὴν F ὁμοιοτάτην ἀριστοκρατίᾳ.

12. Τέλος δὲ καὶ τούτου τοῦ λόγου λαβόντος ἠξίουν ἐγὼ 20 καὶ περὶ οἴκου ᾗ χρηστέον εἰπεῖν τοὺς ἄνδρας ἡμῖν· 'βασιλείας μὲν γὰρ καὶ πόλεις ὀλίγοι κυβερνῶσιν, ἑστίας δὲ πᾶσιν ἡμῖν καὶ οἴκου μέτεστι.' γελάσας οὖν ὁ Αἴσωπος 'οὔκ, εἴγε τῶν πάντων' ἔφη | 'καὶ Ἀνάχαρσιν ἀριθμεῖς· τούτῳ γὰρ οἶκος 155 οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ καὶ σεμνύνεται τῷ ἄοικος εἶναι, χρῆσθαι δ' 25 ἁμάξῃ, καθάπερ τὸν ἥλιον ἐν ἅρματι λέγουσι περιπολεῖν, ἄλλοτ' ἄλλην ἐπινεμόμενον τοῦ οὐρανοῦ χώραν.' καὶ ὁ Ἀνάχαρ-

3 εἰ δὲ — 17 εἶναι Stob. IV p. 81, 6 4 cf. D. L. I 59

8 ἐπὶ τ.] ἔπειτα Stob. 10 Periandri nomen substit. Stob. ὁριζομένων vΠ 11 καὶ κακίᾳ] κακίᾳ δὲ Stob. δὲ om. vΠB δ' ὁ Stob. 14 καὶ — 15 ἄρχειν om. Stob. 15 οὐκ habet unus B μὴ P¹QJ om. O μετατρ. corruptum iam ante Stob. qui ὁ δὲ Χίλων ἀπ. μετὰ τούτους ci. Wy. 18 πάντα PQJwΠ 22 γὰρ JB om. O 23 οὖν om. PQ 25 δὲ habent PQB soli

σις 'διὰ τοῦτό τοι' εἶπεν 'ἢ μόνος ἢ μάλιστα τῶν θεῶν ἐλεύθερός ἐστι καὶ αὐτόνομος, καὶ κρατεῖ πάντων, κρατεῖται δ' ὑπ' οὐδενός, ἀλλὰ βασιλεύει καὶ ἡνιοχεῖ. πλὴν σέ γε τὸ ἅρμα λέληθεν αὐτοῦ, ὡς ὑπερφυὲς κάλλει καὶ μεγέθει θαυμάσιόν
5 ἐστιν· οὐ γὰρ ἂν παίζων ἐπὶ γέλωτι παρέβαλες ἐκεῖνο τοῖς ἡμετέροις. οἶκον δέ μοι δοκεῖς, ὦ Αἴσωπε, ταυτὶ τὰ πήλινα
B καὶ ξύλινα καὶ κεραμεᾶ στεγάσματα νομίζειν, ὥσπερ εἰ κοχλίαν ἡγοῖο τὸ κέλυφος, ἀλλὰ μὴ τὸ ζῷον. εἰκότως οὖν σοι γέλωτα παρέσχεν ὁ Σόλων, ὅτε τοῦ Κροίσου τὴν οἰκίαν κεκοσμημένην
10 πολυτελῶς θεασάμενος οὐκ εὐθὺς ἀπεφήνατο τὸν κεκτημένον εὐδαιμόνως οἰκεῖν καὶ μακαρίως, ἅτε δὴ τῶν ἐν αὐτῷ μᾶλλον ἀγαθῶν ἢ τῶν παρ' αὐτῷ βουλόμενος γενέσθαι θεατής· σὺ δ' ἔοικας οὐδὲ τῆς σεαυτοῦ μνημονεύειν ἀλώπεκος (fab. 42). ἐκείνη μὲν γὰρ εἰς ἀγῶνα ποικιλίας καταστᾶσα πρὸς τὴν πάρ-
15 δαλιν ἠξίου τὰ ἐντὸς αὐτῆς καταμαθεῖν τὸν δικαστήν, ποικι-
C λωτέρα γὰρ ἐκεῖθεν φανεῖσθαι· σὺ δὲ τὰ τεκτόνων καὶ λιθοξόων ἔργα περινοστεῖς οἶκον ἡγούμενος, οὐ τὰ ἐντὸς ἑκάστου καὶ οἰκεῖα, παῖδας καὶ γάμον καὶ φίλους καὶ θεράποντας, οἷς κἂν ἐν μυρμηκιᾷ τις ἢ νεοττιᾷ νοῦν ἔχουσι καὶ σωφρονοῦσι
20 κοινωνῇ τῶν ὑπόντων, χρηστὸν οἶκον οἰκεῖ καὶ μακάριον. ἐγὼ μὲν οὖν' ἔφη 'ταῦτα καὶ πρὸς Αἴσωπον ἀποκρίνομαι καὶ Διοκλεῖ συμβάλλομαι· τῶν δ' ἄλλων ἕκαστος ἀποφαίνεσθαι δίκαιός ἐστι τὴν ἑαυτοῦ γνώμην.' οὕτως οὖν ὁ Σόλων ἄριστον αὐτῷ δοκεῖν οἶκον εἶπεν, ὅπου τὰ κτήματα μήτε κτωμένοις
25 ἀδικία μήτε φυλάττουσιν ἀπιστία μήτε δαπανῶσι μετάνοια
D πρόσεστιν. ὁ δὲ Βίας 'ἐν ᾧ τοιοῦτός ἐστιν ὁ δεσπότης δι' αὐ-

---

9 Aesopum cum Solone una Sardibus fuisse leg. in v. Sol. 28 13 cf. 500 c 23 τοῦτον οὖν — p. 319, 9 δημοκρατίαν Stob. IV p. 679, 10

---

5 ἐκεῖνα Ω corr. Anon. 8 τὸ ante ζῷον Π om. O 9 ὅτε Wil. ὅτι 16 φανήσεται h 18 γάμους hvΠ 19 κἂν B καὶ εἰ On καὶ O 20 τῶν ὑπαρχόντων χρηστῶν (χρηστὸν E) vΠ 23 δίκαιος] εἰκός Qh 23 οὖν et 24 εἶπεν unus n cum Stob., qui τοῦτον οὖν ἄριστον ὁ Σόλων εἶπεν αὐτῷ δοκεῖν οἶκον 24 κτήματα Π Stob. χρήματα O

τὸν οἷος ἔξω διὰ τὸν νόμον.' ὁ δὲ Θαλῆς 'ἐν ᾧ πλείστην
ἄγειν τῷ δεσπότῃ σχολὴν ἔξεστιν.' ὁ δὲ Κλεόβουλος εἰ πλεί-
ονας ἔχοι τῶν φοβουμένων αὐτὸν τοὺς φιλοῦντας ὁ δεσπότης.
ὁ δὲ Πιττακὸς εἶπεν ὡς 'ἄριστος οἶκός ἐστιν ὁ τῶν περισσῶν
μηδενὸς δεόμενος καὶ τῶν ἀναγκαίων μηδενὸς ἐνδεόμενος.' 5
ὁ δὲ Χίλων ἔφη δεῖν μάλιστα βασιλευομένῃ πόλει προσεοικέναι
τὸν οἶκον· εἶτα προσεπεῖπεν ὅτι καὶ Λυκοῦργος πρὸς τὸν κε-
λεύοντα δημοκρατίαν ἐν τῇ πόλει καταστῆσαι 'πρῶτος' ἔφη
'ποίησον ἐν τῇ οἰκίᾳ σου δημοκρατίαν.'

13. Ἐπεὶ δὲ καὶ οὗτος ἔσχεν ὁ λόγος τέλος, ἡ μὲν Εὔμη- 10
τις ἐξῆλθε μετὰ τῆς Μελίσσης, τοῦ δὲ Περιάνδρου τῷ Χίλωνι E
προπιόντος εὐμεγέθη κύλικα, τῷ δὲ Βίαντι τοῦ Χίλωνος, Ἄρ-
δαλος ἐπαναστὰς καὶ προσαγορεύσας τὸν Αἴσωπον 'σὺ δ' οὐκ
ἄν' ἔφη 'διαπέμψαιο δεῦρο τὸ ποτήριον πρὸς ἡμᾶς, ὁρῶν
τούτους ὥσπερ τὴν Βαθυκλέους κύλικα διαπεμπομένους ἀλ- 15
λήλοις, ἑτέρῳ δὲ μὴ μεταδιδόντας;' καὶ ὁ Αἴσωπος 'ἀλλ' οὐδὲ
τοῦτ'' ἔφη 'τὸ ποτήριον δημοτικὸν ⟨ἔοικεν⟩ εἶναι· Σόλωνι
γὰρ ἔκπαλαι παράκειται μόνῳ.' τὸν οὖν Μνησίφιλον προσαγο-
ρεύσας ὁ Πιττακὸς ἠρώτησε τί οὐ πίνει Σόλων ἀλλὰ κατα-
μαρτυρεῖ τῶν ποιημάτων ἐν οἷς γέγραφεν (fr. 26) 20

'ἔργα δὲ Κυπρογενοῦς νῦν μοι φίλα καὶ Διονύσου F
καὶ Μουσέων, ἃ τίθησ' ἀνδράσιν εὐφροσύνας'.

ὑποφθάσας δ' Ἀνάχαρσις 'σὲ γάρ, ὦ Πιττακέ, καὶ τὸν σὸν
ἐκεῖνον τὸν χαλεπὸν φοβεῖται νόμον, ἐν ᾧ γέγραφας Ἐάν τις
ὁτιοῦν μεθύων ἁμάρτῃ, διπλασίαν ἢ τῷ νήφοντι τὴν ζημίαν
εἶναι.' καὶ ὁ Πιττακός 'σὺ δέ γ'' εἶπεν 'οὕτως ἐξύβρισας εἰς 25
τὸν νόμον, ὥστε πέρυσι παρὰ Λάβυι τῷ Δελφῷ μεθυσθεὶς ἆθλον

7 cf. v. Lyc. 19 Mor. 189e 228d 15 cf. v. Sol. 4 Callimachum in Iambis (P. Ox. VII 1011 v. 103) 20 v. Sol. 31 Amat. 751e 24 Aristot. 1274b 19 1113b 31 1402b 12

3 ἔχει QhvΠB 5 μηδενὸς δεόμενος Stob. om. Ω 7 προσεῖπεν vΠ Stob. ὅτι om. Stob. 8 πρῶτον Stob. 17 ἔοικεν add. Pat. εἶναι del. Wil. 19 ὁ· σόλων OnvΠ 25 ὁτιοῦν] οὖν P[a.c.] vΠ 26 εἶναι om. vα[1] 27 παρὰ λίβυτ' ἀδελφῷ PQJOn παρὰ λίβυι τ' ἀδ. B παρὰ λίβυι τῷ ἀδ. n γὰρ καὶ νυνὶ vΠ corr. Wil. coll. schol. Plat. Phileb. 48c (Δελφῷ iam. Wy.)

156 *αἰτεῖν καὶ στέφανον.' | 'τί δ' οὐκ ἔμελλον' ἔφη ὁ Ἀνάχαρσις 'τῷ πλεῖστον πιόντι προκειμένων ἄθλων πρῶτος μεθυσθεὶς ἀπαιτεῖν τὸ νικητήριον; ἢ διδάξατέ μ' ὑμεῖς, τί τέλος ἐστὶ τοῦ πολὺν πιεῖν ἄκρατον ἢ τὸ μεθυσθῆναι.' τοῦ δὲ Πιττακοῦ*
5 *γελάσαντος ὁ Αἴσωπος λόγον εἶπε τοιοῦτον* (fab. 282)· *'λύκος ἰδὼν ποιμένας ἐσθίοντας ἐν σκηνῇ πρόβατον ἐγγὺς προσελθὼν 'ἡλίκος ἂν ἦν' ἔφη 'θόρυβος ὑμῶν, εἰ ἐγὼ τοῦτ' ἐποίουν.' καὶ ὁ Χίλων 'ὀρθῶς' ἔφη 'Αἴσωπος ἠμύνατο, μικρὸν ἔμπροσθεν ἐπιστομισθεὶς ὑφ' ἡμῶν, εἶτα νῦν ὁρῶν ἑτέρους τὸν Μνησι-*
10 *φίλου λόγον ὑφῃρπακότας· Μνησίφιλος γὰρ ᾐτήθη τὴν ὑπὲρ Σόλωνος ἀπόκρισιν.' 'καὶ λέγω' ὁ Μνησίφιλος εἶπεν 'εἰδὼς*
B *ὅτι Σόλωνι δοκεῖ πάσης τέχνης καὶ δυνάμεως ἀνθρωπίνης τε καὶ θείας ἔργον εἶναι τὸ γιγνόμενον μᾶλλον ἢ δι' οὗ γίγνεται, καὶ τὸ τέλος ἢ τὰ πρὸς τὸ τέλος. ὑφάντης τε γὰρ ἂν οἶμαι*
15 *χλαμύδα ποιήσαιτο μᾶλλον ἔργον αὑτοῦ καὶ ἱμάτιον ἢ κανόνων διάθεσιν καὶ ἄνερσιν ἀγνύθων, χαλκεύς τε κόλλησιν σιδήρου καὶ στόμωσιν πελέκεως μᾶλλον ἤ τι τῶν ἕνεκα τούτου γιγνομένων ἀναγκαίων, οἷον ἀνθράκων ἐκζωπύρησιν ἢ λατύπης παρασκευήν. ἔτι δὲ μᾶλλον ἀρχιτέκτων μέμψαιτ' ἂν ἡμᾶς*
20 *ἔργον αὐτοῦ μὴ ναῦν μηδ' οἰκίαν ἀποφαίνοντας, ἀλλὰ τρυπῆσαι ξύλα καὶ φυρᾶσαι πηλόν· αἱ δὲ Μοῦσαι καὶ παντά-*
C *πασιν, εἰ νομίζοιμεν αὐτῶν ἔργον εἶναι κιθάραν καὶ αὐλούς, ἀλλὰ μὴ τὸ παιδεύειν τὰ ἤθη καὶ παρηγορεῖν τὰ πάθη τῶν χρωμένων μέλεσι καὶ ἁρμονίαις. οὐκοῦν οὐδὲ τῆς Ἀφροδίτης*
25 *ἔργον ἐστὶ συνουσία καὶ μῖξις, οὐδὲ τοῦ Διονύσου μέθη καὶ οἶνος, ἀλλ' ἣν ἐμποιοῦσι διὰ τούτων φιλοφροσύνην καὶ πόθον καὶ ὁμιλίαν ἡμῖν καὶ συνήθειαν πρὸς ἀλλήλους· ταῦτα γὰρ ἔργα θεῖα καλεῖ Σόλων, καὶ ταῦτά φησιν ἀγαπᾶν καὶ διώκειν*

1 sqq. Athen. 437 f 23 cf. 167 b

4 *πολὺ* PQ 7 *ἔφη* PhB om. O *ὑμῶν* PJOB *ὑμῖν* O 8 *ἔμπροσθεν* PQB *ὄπισθεν* O 10 *ὑφῃρπακότας* PQ *ὑφῃρηκότας* O *ἡττήθη* Ω corr. Jannot. 11 *λέγων* Ω corr. Wy. 15 *ποιῆσαι* Ω corr. Wy. 16 *ἄνερσιν* Wil. *ἀνέγερσιν* Ω *ἀνάρτησιν* Bern. 18 *γενομένων* ΠB

μάλιστα πρεσβύτης γενόμενος. ἔστι δὲ τῆς μὲν πρὸς γυναῖκας ἀνδρῶν ὁμοφροσύνης καὶ φιλίας δημιουργὸς ἡ Ἀφροδίτη, τοῖς σώμασιν ὑφ' ἡδονῆς ἅμα συμμιγνύουσα καὶ συντήκουσα τὰς ψυχάς· τοῖς δὲ πολλοῖς καὶ μὴ πάνυ συνήθεσι μηδ' ἄγαν D γνωρίμοις ὁ Διόνυσος ὥσπερ ἐν πυρὶ τῷ οἴνῳ μαλάσσων τὰ 5 ἤθη καὶ ἀνυγραίνων ἀρχήν τινα συγκράσεως πρὸς ἀλλήλους καὶ φιλίας ἐνδίδωσιν. ὅταν δὲ τοιοῦτοι συνέλθωσιν ἄνδρες, οἵους ὁ Περίανδρος ὑμᾶς παρακέκληκεν, οὐδὲν ἔργον ἐστὶν οἶμαι κύλικος οὐδ' οἰνοχόης, ἀλλ' αἱ Μοῦσαι καθάπερ κρατῆρα νηφάλιον ἐν μέσῳ προθέμεναι τὸν λόγον, ᾧ πλεῖστον 10 ἡδονῆς ἅμα καὶ παιδιᾶς καὶ σπουδῆς ἔνεστιν, ἐγείρουσι τούτῳ καὶ κατάρδουσι καὶ διαχέουσι τὴν φιλοφροσύνην, ἐῶσαι τὰ πολλὰ τὴν οἰνοχόην ἀτρέμα κεῖσθαι 'κρατῆρος ὕπερθεν', ὅπερ ἀπηγόρευσεν Ἡσίοδος (OD 744) ἐν τοῖς πίνειν μᾶλλον ἢ διαλέ- E γεσθαι δυναμένοις. ἐπεὶ τάς γε προπόσεις' ἔφη 'λιτὰς πυνθά- 15 νομαι λέγειν *** τοῖς παλαιοῖς ἐγχεῖν, οἶνον ⟨'δαιτρόν'⟩, ὡς Ὅμηρος ἔφη (Δ 262), καὶ μετρητὸν ἑκάστου πίνοντος, εἶθ' ὥσπερ κρέως ⟨τῆς⟩ μερίδος μεταδιδόντος τῷ πλησίον.' εἰπόντος δὲ ταῦτα τοῦ Μνησιφίλου Χερσίας ὁ ποιητὴς (ἀφεῖτο γὰρ ἤδη τῆς αἰτίας καὶ διήλλακτο τῷ Περιάνδρῳ νεωστί, Χίλωνος 20 δεηθέντος) 'ἆρ' οὖν' ἔφη 'καὶ τοῖς θεοῖς ὁ Ζεύς, ὥσπερ τοῖς

2 769 a 3 Plato Conv. 192 d 5 cf. 712 b 620 d 13 cf. 28 b

8 ὁ om. PQJOn 11 ἅμα nB[1] ἀλλὰ O 15 post δυναμένοις add. J^mg n^mg vΠB εἴπερ γάρ τ' ἄλλοι γε καρηκομόωντες Ἀχαιοὶ | δαιτρὸν πίνωσιν, σὸν δὲ πλεῖον δέπας αἰεὶ | ἕστηκεν (Δ 261—3) 15/18 locus corruptus nec certa ratione restituendus 15 γε Re. τε λιτὰς cum Herchero Pat. αὐτὰς Ω (ante ἔφη Π) 16 lac. indic. Pat. τοὺς παλαιοὺς B ἔνδεινον Ω ἐγχεῖν οἶνον Pat. ἐνδεῖν Bern. δαιτρὸν, quod certe legit qui ad v. 11 Δ 261—3 addidit, suppl. Amyot 18 κρέως Pat. αἴας Ω quod Αἴας interpret. edd. vett. τῆς add. Wil. μεταδιδόντος τῷ B recte corrigens ut vid. μεταδιδόντα τῷ PQJOn[1] μεταδιδόντας αὖ τῷ Π et (αὐτῷ) n[2]v ἐπεὶ τάς γε προπόσεις αὐτὰς ⟨ἀσπασμούς τινας⟩ ἔφη πυνθάνομαι ⟨τὸ ἀρχαῖον οὔσας καὶ τὸ προπίνειν δειδίσκεσθαι⟩ λέγειν τοῖς παλαιοῖς ἐν ἔθει γενόμενον, δαιτρὸν—πίνοντος, εἶθ' ὥσπερ δαιτὸς [μερίδος] μεταδιδόντος τῷ πλ. tempt. Po. coll. Athen. 13 extr.

F ἀριστεῦσιν ὁ Ἀγαμέμνων, μετρητὸν ἐνέχει τὸ ποτόν, ὅτε προύπινον ἀλλήλοις ἑστιώμενοι παρ' αὐτῷ;' καὶ ὁ Κλεόδωρος 'σὺ δ' ὦ Χερσία' εἶπεν, 'εἰ τὴν ἀμβροσίαν τῷ Διὶ πελειάδες τινὲς κομίζουσιν, ὡς ὑμεῖς λέγετε (μ 62), τὰς Πλαγκτὰς ὑπερπετό-
5 μεναι χαλεπῶς καὶ μόλις, οὐ νομίζεις καὶ τὸ νέκταρ αὐτῷ
157 δυσπόριστον εἶναι καὶ σπάνιον, ὥστε φείδεσθαι καὶ παρέχειν ἑκάστῳ τεταμιευμένον;'

14. '"Ισως' εἶπεν ὁ Χερσίας· 'ἀλλ' ἐπεὶ πάλιν οἰκονομίας λόγος γέγονε, τίς ἂν ὑμῶν φράσειεν ἡμῖν τὸ ἀπολειπόμενον;
10 ἀπολείπεται δ' οἶμαι κτήσεώς τι λαβεῖν μέτρον αὐτάρκους καὶ ἱκανῆς ἐσομένης.' καὶ ὁ Κλεόβουλος 'ἀλλὰ τοῖς μὲν σοφοῖς' ἔφη 'μέτρον ὁ νόμος δέδωκε, πρὸς δὲ τοὺς φαύλους ἐρῶ λόγον τῆς ἐμῆς θυγατρὸς ὃν πρὸς τὸν ἀδελφὸν εἶπεν. ἔφη γὰρ τὴν Σελήνην δεῖσθαι τῆς ἑαυτῆς μητρὸς ὅπως αὐτῇ χιτώνιον
15 ὑφήνῃ σύμμετρον· τὴν δ' εἰπεῖν 'καὶ πῶς σύμμετρον ὑφήνω; νῦν μὲν γὰρ ὁρῶ σε πανσέληνον, αὖθις δὲ μηνοειδῆ, τοτὲ δ'
B ἀμφίκυρτον'. οὕτω δή, ὦ φίλε Χερσία, καὶ πρὸς ἄνθρωπον ἀνόητον καὶ φαῦλον οὐδέν ἐστι μέτρον οὐσίας· ἄλλοτε γὰρ ἄλλος ἐστὶ ταῖς χρείαις διὰ τὰς ἐπιθυμίας καὶ τὰς τύχας, ὥσ-
20 περ ὁ Αἰσώπου κύων, ὃν οὑτοσί φησιν (fab. 222) ἐν τῷ χειμῶνι συστρεφόμενον καὶ συσπειρώμενον διὰ τὸ ῥιγοῦν οἰκίαν ποιεῖν διανοεῖσθαι, θέρους δ' αὖ πάλιν ἐκτεταμένον καθεύδοντα φαίνεσθαι μέγαν ἑαυτῷ· μήτ' ἀναγκαῖον ⟨οὖν⟩ ἡγεῖσθαι μήτε μικρὸν ἔργον οἰκίαν περιβαλέσθαι τοσαύτην. ἢ γὰρ
25 οὐχ ὁρᾷς' εἶπεν, 'ὦ Χερσία, καὶ τοὺς †μικροὺς νῦν μὲν εἰς μικρὰ κομιδῇ συστέλλοντας ἑαυτοὺς ὡς στρογγύλως καὶ Λα-
C κωνικῶς βιωσομένους, νῦν δέ, εἰ μὴ τὰ πάντων ἔχουσιν ἰδιωτῶν ἅμα καὶ βασιλέων, ὑπ' ἐνδείας ἀπολεῖσθαι νομίζοντας;' ὡς οὖν ὁ Χερσίας ἀπεσιώπησεν, ὑπολαβὼν ὁ Κλεόδωρος 'ἀλλὰ

---

1 ὅτι Ω corr. Mez. 2 ὁ om. PQ 5 αὐτὸ Qh 8 ἐπεὶ] εἴποτε Onv εἴτε Π 12 τὸ μέτρον vΠB 13 θυγ.] μητρὸς vΠB 14 ἑαυτ.] ἐμῆς JOn 15 ὑφάνῃ PQΠvB 16 ποτὲ hvΠ 20 Αἰσώπου om. Q del. Wil. 21 συσπειρώμενον α²AE -όμενον O 23 μήτε PQJ καὶ μήτε O οὖν add. Pat. 25 μικροὺς] natum ex μικρὸν 24 vel μικρὰ 26. oppon. σοφούς p. 323, 1 μωροὺς Wy. πολλοὺς Wil.

καὶ τοὺς σοφούς' εἶπεν 'ὑμᾶς ὁρῶμεν ἀνίσοις μέτροις τὰς κτήσεις νενεμημένας πρὸς ἀλλήλους ἔχοντας.' καὶ ὁ Κλεόβουλος 'ὁ γάρ τοι νόμος' εἶπεν, 'ὦ βέλτιστε ἀνδρῶν, ὡς ὑφάντης ἑκάστῳ τὸ πρέπον ἡμῶν καὶ τὸ μέτριον καὶ ⟨τὸ⟩ ἁρμόττον ἀποδίδωσι. καὶ σὺ καθάπερ [τῷ] νόμῳ τῷ λόγῳ τρέφων καὶ διαιτῶν 5 καὶ φαρμακεύων τοὺς κάμνοντας οὐκ ἴσον ἑκάστῳ, τὸ δὲ προσῆκον ἀπονέμεις ἅπασιν.' ὑπολαβὼν δ' ὁ Ἄρδαλος 'ἆρ' D οὖν' ἔφη 'καὶ τὸν ἑταῖρον ὑμῶν Σόλωνος δὲ ξένον Ἐπιμενίδην (Vors. 3 A 5) νόμος τις ἀπέχεσθαι τῶν ἄλλων σιτίων κελεύει, τῆς δ' ἀλίμου δυνάμεως ἣν αὐτὸς συντίθησι μικρὸν εἰς 10 τὸ στόμα λαμβάνοντα διημερεύειν ἀνάριστον καὶ ἄδειπνον;' ἐπιστήσαντος δὲ τοῦ λόγου τὸ συμπόσιον ὁ μὲν Θαλῆς ἐπισκώπτων εὖ φρονεῖν ἔφη τὸν Ἐπιμενίδην ὅτι μὴ βούλεται πράγματα ἔχειν ἀλῶν τὰ σιτία καὶ πέττων ἑαυτῷ, καθάπερ Πιττακός. ἐγὼ γάρ' εἶπε 'τῆς ξένης ἤκουον ᾀδούσης πρὸς τὴν 15 μύλην, ἐν Ἐρέσῳ γενόμενος (C. pop. 43 PL III 673),

'ἄλει μύλα ἄλει·
καὶ γὰρ Πιττακὸς ἄλει E
μεγάλας Μυτιλάνας βασιλεύων.'

ὁ δὲ Σόλων ἔφη θαυμάζειν τὸν Ἄρδαλον εἰ τὸν νόμον οὐκ 20 ἀνέγνωκε τῆς διαίτης τοῦ ἀνδρὸς ἐν τοῖς ἔπεσι τοῖς Ἡσιόδου γεγραμμένον· 'ἐκεῖνος γάρ ἐστιν ὁ πρῶτος Ἐπιμενίδῃ σπέρματα τῆς τροφῆς ταύτης παρασχών, [καὶ] ζητεῖν [ὁ] διδάξας

'ὅσον ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνειαρ' (OD 41).

'οἴει γὰρ' ὁ Περίανδρος εἶπε 'τὸν Ἡσίοδον ἐννοῆσαί τι τοιοῦ- 25 τον, οὐκ ἐπαινέτην ὄντα φειδοῦς ἀεί, [καὶ] πρὸς τὰ λιτότατα

---

7 sqq. In comm. ad Hes. OD 41 Plutarchus fusius de Hesiodi consilio Epimenidisque cum eo ratione necnon περὶ τῆς ἀλίμου egit (Ἕρμιππος γὰρ ἐν τῷ ⟨περὶ⟩ τῶν ἑπτὰ σοφῶν περὶ τῆς ἀλίμου λέγει!). cf. etiam 940c 8 cf. v. Sol. 12

---

4 μέτρον Q τὸ ante ἁρμ. (ἁρμόζον h) add. edd. 5 secl. Hch. 6 διαφαρμακεύων libri pr. vΠ 10 ἣν ἡδονὴν n²vΠ 16 ἐν om. PQJ λέσβῳ OnvΠ ἐφέσῳ B 19 μιτυλάνας PQJ μυτηλάνας B μιτυλήνας O 23 καὶ et ὁ secl. Wil. Ha. 26 αἰεὶ libri pr. P καὶ secl. Pat.

F τῶν ὄψων ὡς ἥδιστα παρακαλεῖν ἡμᾶς; ἀγαθὴ μὲν γὰρ ἡ μαλάχη βρωθῆναι, γλυκὺς δ' ὁ ἀνθέρικος· τὰ δ' ἄλιμα ταῦτα καὶ ἄδιψα φάρμακα μᾶλλον ἢ σιτία πυνθάνομαι καὶ μέλι καὶ τυρόν τινα βαρβαρικὸν δέχεσθαι καὶ σπέρματα πάμπολλα τῶν
5 οὐκ εὐπορίστων. πῶς οὖν †οὐκ ἐν τῷ Ἡσιόδῳ τὸ 'πηδάλιον ὑπὲρ καπνοῦ' κείμενον
'ἔργα βοῶν τ' ἀπόλοιτο καὶ ἡμιόνων ταλαεργῶν' (OD 45. 46), εἰ τοσαύτης δεήσει παρασκευῆς; θαυμάζω δέ σου τὸν ξένον
158 ὦ Σόλων εἰ Δηλίοις ἔναγχος ποιησάμενος τὸν μέγαν καθαρ-
10 μὸν οὐχ ἱστόρησε παρ' αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερὸν κομιζόμενα τῆς πρώτης ὑπομνήματα τροφῆς καὶ δείγματα μετ' ἄλλων εὐτελῶν καὶ αὐτοφυῶν μαλάχην καὶ ἀνθέρικον, ὧν εἰκός ἐστι καὶ τὸν Ἡσίοδον προξενεῖν ἡμῖν τὴν λιτότητα καὶ τὴν ἀφέλειαν.' 'οὐ ταῦτ'' ἔφη 'μόνον' ὁ Ἀνάχαρσις 'ἀλλὰ καὶ πρὸς ὑγίειαν ἐν
15 τοῖς μάλιστα τῶν λαχάνων ἑκάτερον ἐπαινεῖται.' καὶ ὁ Κλεόδωρος 'ὀρθῶς' ἔφη 'λέγεις. ἰατρικὸς γὰρ Ἡσίοδος, ὃς δῆλός ἐστιν οὐκ ἀμελῶς οὐδ' ἀπείρως περὶ διαίτης καὶ κράσεως οἴνου
B καὶ ἀρετῆς ὕδατος καὶ λουτροῦ γυναικῶν διαλεγόμενος καὶ συνουσίας καιροῦ καὶ βρεφῶν καθίσεως. ἀλλ' Ἡσιόδου μὲν
20 ἐμοὶ δοκεῖ δικαιότερον Αἴσωπος αὐτὸν ἀποφαίνειν μαθητὴν ἢ Ἐπιμενίδης· τούτῳ γὰρ ἀρχὴν τῆς καλῆς ταύτης καὶ ποικίλης καὶ πολυγλώσσου σοφίας ὁ πρὸς τὴν ἀηδόνα λόγος τοῦ ἱέρακος παρέσχηκεν (OD 203). ἐγὼ δ' ἂν ἡδέως ἀκούσαιμι Σόλωνος· εἰκὸς γὰρ αὐτὸν πεπύσθαι, πολὺν χρόνον Ἀθήνησιν Ἐπι-
25 μενίδῃ συγγενόμενον, ὅ τι δὴ παθὼν ἢ σοφιζόμενος ἐπὶ τοιαύτην ἦλθε δίαιταν.'

---

8 sqq. cf. Porphyr. v. Pyth. 34 Tzetzem ad Hes. 41 6 sq. 527 b 17—19 spectat maxime OD 41. 589—596. 737—741. 753. 735—6. 695—8. 812—3. 750

---

5 οὐκ ante εὐπ. om. Onva οὐκ ἐν] 'Latet, ni fallor, verbum optativo modo positum' Pat. οὐκ ἂν Mez. Wil. [οὐκ] ἂν Wy. οὐ κενὸν et postea ⟨καὶ τὸ⟩ ἔργα Po. coll. 28 b 7 τ' Wy. δ' 8 δεήσειε Hch. 16 ὃς PQ ὡς O 18 sic PQJB καὶ γυναικῶν O. ft. tamen γυναικείου cum Hesiodo (OD 753) scribendum

15. *Καὶ ὁ Σόλων ἔφη ʻτί δὲ τοῦτ' ἐκεῖνον ἐρωτᾶν ἔδει; δῆλον γὰρ ἦν ὅτι τοῦ μεγίστου τῶν ἀγαθῶν καὶ κρατίστου δεύτερόν ἐστι τὸ δεῖσθαι τροφῆς βραχυτάτης. ἦ τὸ μέγιστον* C *οὐ δοκεῖ ⟨σοι⟩ τὸ μηδ' ὅλως τροφῆς δεῖσθαι;' ʻοὐδαμῶς' ὁ Κλεόδωρος ʻἔμοιγ'' εἶπεν, ʻεἰ δεῖ τὸ φαινόμενον εἰπεῖν, καὶ* 5 *μάλιστα παρακειμένης τραπέζης, ⟨ἣν⟩ ἀναιροῦσιν αἰρομένης τροφῆς φιλίων θεῶν βωμὸν οὖσαν καὶ ξενίων. ὡς δὲ Θαλῆς λέγει τῆς γῆς ἀναιρεθείσης σύγχυσιν τὸν ὅλον ἕξειν κόσμον, οὕτως οἴκου διάλυσις ⟨ἡ τροφῆς κατάλυσίς⟩ ἐστι· συναναιρεῖται γὰρ αὐτῇ πῦρ ἑστιοῦχον ἑστία κρατῆρες ὑποδοχαὶ ξενι-* 10 *σμοί, φιλανθρωπότατα καὶ πρῶτα κοινωνήματα πρὸς ἀλλήλους, μᾶλλον δὲ σύμπας ὁ βίος, εἴ γε διαγωγή τίς ἐστιν ἀνθρώπου πράξεων ἔχουσα διέξοδον, ὧν ἡ τῆς τροφῆς χρεία καὶ παρα-* D *σκευὴ τὰς πλείστας παρακαλεῖ. δεινὸν μὲν οὖν, ὦ ἑταῖρε, καὶ τὸ γεωργίαν ⟨σὺν⟩ αὐτῇ διολλυμένην [γὰρ] αὖθις ἀπολείπειν* 15 *γῆν ἡμῖν ἄμορφον καὶ ἀκάθαρτον, ὕλης ἀκάρπου καὶ ῥευμάτων πλημμελῶς φερομένων ὑπ' ἀργίας ἀνάπλεω. συναπόλλυσι δὲ καὶ τέχνας πάσας καὶ ἐργασίας, ὧν ἔξαρχός ἐστι καὶ παρέχει βάσιν πάσαις καὶ ὕλην, καὶ τὸ μηδὲν εἰσι ταύτης ἐκποδὼν γενομένης. καταλύονται ⟨δὲ⟩ καὶ τιμαὶ θεῶν, Ἡλίῳ μὲν* 20 *μικράν ἔτι δ' ἐλάττω Σελήνῃ χάριν αὐγῆς μόνον καὶ ἀλέας ἀνθρώπων ἐχόντων. Ὀμβρίῳ δὲ Διὶ καὶ Προηροσίᾳ Δήμητρι καὶ Φυταλμίῳ Ποσειδῶνι ποῦ βωμὸς ἔσται, ποῦ δὲ θυσία;* E *πῶς δὲ Χαριδότης ὁ Διόνυσος, εἰ δεησόμεθα μηδενὸς ὧν δί-*

---

12 cf. Stoicos ap. Stob. II p. 165, 10

---

3 *ἦ ϵἰ τὸ* On et v*Π* qui *ἦ εἰ* etiam 323, 20 4 *οὐ δοκεῖ* PQ *εὐδοκεῖ* O *σοι* add. Wy. *ἦ ⟨οὐ⟩ τὸ μέγ. σοι δοκεῖ τὸ* Wil. 5 *δεῖ*] *δὴ* PQ 6 *ἣν* suppl. Anon. 7 *βωμὸν* om. v*Π* 9 suppl. Pat. sec. Xyl. qui *⟨ἡ τροφῆς ἀναίρεσις⟩* 12 *εἴ γε* Xyl. *εἴ τε* 15 *γεωργίας αὐτῇ διολλυμένη* (*διαλυομένη* v*Π*B[1])*Ω* *γεωργίας ἅμ' αὐτῇ διολλυμένης* Wil. 'Malui ita corrigere ut *γεωργίαν* subiectum sit verbi' Pat. *γὰρ αὖθις ἀπολείπει* *Ω* corr. Wil. 20 *δὲ* add. Mez. *μὲν* idem *δὲ* 23 *φυταλμίῳ* P[a. c.] *Φοιταλμίῳ* O *ἔσται* Re. *ἐστι* 24 *χαριδότης* PQ ut 613 d 1048 c v. Ant. 24 *χαριτώδης* J *χαριτοδότης* O *χαριδώτης* ubique flagitat Lobeck

δωσι; τί δὲ θύσομεν ἢ σπείσομεν; τίνος δ' ἀπαρξόμεθα; πάντα γὰρ ταῦτα τῶν μεγίστων ἀνατροπὴν καὶ σύγχυσιν ἔχει πραγμάτων. ἡδονῆς δὲ πάσης μὲν περιέχεσθαι καὶ πάντως ἀλόγιστόν ἐστι, πᾶσαν δὲ φεύγειν καὶ πάντως ἀναίσθητον. τὴν
5 μὲν οὖν ψυχὴν ἑτέραις τισὶν ἡδοναῖς χρῆσθαι κρείττοσιν ὑπαρχέτω, τῷ δὲ σώματι λαβεῖν ἡδονὴν τῆς ἀπὸ τοῦ τρέφεσθαι δικαιοτέραν οὐκ ἔστιν [εὑρεῖν], ὅπερ οὐθένα λέληθεν ἀνθρώπων· †ἣν γὰρ ἐν μέσῳ θέμενοι κοινωνοῦσιν ἀλλήλοις δείπνων
F καὶ τραπέζης, ἀφροδισίων δὲ νύκτα καὶ πολὺ προβάλλονται
10 σκότος, ἡγούμενοι ταύτης τὸ κοινωνεῖν ἀναίσχυντον εἶναι καὶ θηριῶδες, ὡς τὸ μὴ κοινωνεῖν ἐκείνης.' *** ὑπολαβὼν τοῦ Κλεοδώρου διαλιπόντος 'ἐκεῖνο δ' οὐ λέγεις' εἶπεν, 'ὅτι καὶ τὸν ὕπνον ἅμα τῇ τροφῇ συνεκβάλλομεν. ὕπνου δὲ μὴ ὄντος
159 οὐδ' ὄνειρός ἐστιν, ἀλλ' οἴχεται τὸ πρεσβύτατον ἡμῖν μαντεῖον.
15 ἔσται δὲ μονοειδὴς ὁ βίος καὶ τρόπον τινὰ μάτην τὸ σῶμα περικείσεται τῇ ψυχῇ· τὰ πλεῖστα γὰρ αὐτοῦ καὶ κυριώτατα τῶν μερῶν ἐπὶ τὴν τροφὴν ὄργανα παρεσκεύασται, γλῶττα καὶ ὀδόντες καὶ στόμαχος καὶ ἧπαρ. ἀργὸν γὰρ οὐδέν ἐστιν οὐδὲ πρὸς ἄλλην συντεταγμένον χρείαν· ὥσθ' ὁ μὴ δεόμενος τρο-
20 φῆς οὐδὲ σώματος δεῖται. τοῦτο δ' αὐτὸν ἦν αὑτοῦ μὴ δεῖσθαι· σὺν σώματι γὰρ ἡμῶν ἕκαστος.' 'ἡμεῖς μὲν οὖν' ἔφην ἐγώ 'ταύτας τῇ γαστρὶ συμβολὰς εἰσφέρομεν· εἰ δὲ Σόλων ἤ τις ἄλλος τι κατηγορεῖ, ἀκουσόμεθα.'

B **16.** 'Πάνυ μὲν οὖν' ἔφη ὁ Σόλων, 'μὴ καὶ τῶν Αἰγυπ-
25 τίων ἀκριτώτεροι φανῶμεν, οἳ τὸν νεκρὸν ἀνατεμόντες ⟨καὶ

---

9 cf. 654 d 705 a 1089 a 25 cf. 996 e Porphyr. abst. IV 10 (p. 244, 10 N.)

---

7 εὑρεῖν del. Hch. ('recte, nisi antea λαβὴν ἡδονῆς scrib.' Po.) 8 ἣν] ταύτην Turn. Vulc., sed latet fort. aliud 9 δὲ νύκτα Xyl. δεκτὰ Ω ⟨τῆς δ'⟩ ἀφρ. κλεῖθρα ci. Pat. 11 lac. ind. Pat. in fine ⟨ἐμοὶ δ' ἐμβλέψας ὁ Θαλῆς⟩ vel sim. excidisse putans coll. v. 21 (ubi Dioclem potius se ipsum a generali ratiocinatione revocare statuit Wil.), ἔγωγε οὖν ὑπολαβὼν On ὑπολαβὼν οὖν ἐγὼ Π Wil. 12 εἶπεν PQ εἶπον O Wil. 20 αὐτὸν JOn αὐτὸ O (om. h) 25 ἀνατέμνοντες Ω corr. Wy. suppl. Pat.

τὴν κοιλίαν ἐξελόντες⟩ ἔδειξαν τῷ ἡλίῳ, εἶτα ταύτην μὲν εἰς τὸν ποταμὸν κατέβαλον, τοῦ δ' ἄλλου σώματος ὡς ἤδη καθαροῦ γεγονότος ἐπιμέλονται. τῷ γὰρ ὄντι τοῦτ' ἐστὶ τὸ μίασμα τῆς σαρκὸς ἡμῶν καὶ ὁ τάρταρος, ὡς ὁ ἐν Ἅιδου δεινῶν τινων ῥευμάτων καὶ πνεύματος ὁμοῦ καὶ πυρὸς συμπεφυρμένου 5 καὶ νεκρῶν περίπλεως. ζῶν γὰρ ἀπ' οὐδενὸς τρέφεται ζῶντος, ἀλλὰ θανατοῦντες τὰ ἔμψυχα καὶ τὰ φυόμενα, τῷ τρέφεσθαι καὶ αὔξεσθαι μετέχοντα τοῦ ζῆν, ἀπολλύντες ἀδικοῦμεν. ἀπόλλυται γὰρ ἐξ οὗ πέφυκε τὸ μεταβάλλον εἰς ἄλλο, καὶ πᾶσαν φθείρεται φθοράν, ὅπως ἂν θατέρου τροφὴ γένηται. τὸ δ' C ἀπέχεσθαι σαρκῶν ἐδωδῆς, ὥσπερ Ὀρφέα τὸν παλαιὸν ἱστο- 11 ροῦσι, σόφισμα μᾶλλον ἢ φυγὴ τῶν περὶ τὴν τροφὴν ἀδικημάτων ἐστί. φυγὴ δὲ μία καὶ καθαρμὸς εἷς τελέως αὐτάρκη καὶ ἀπροσδεῆ γενέσθαι. ᾧ δ' ἄνευ κακώσεως ἑτέρου τὴν αὑτοῦ σωτηρίαν ἀμήχανον ὁ θεὸς πεποίηκε, τούτῳ τὴν φύσιν ἀρχὴν 15 ἀδικίας προστέθεικεν. ἆρ' οὖν οὐκ ἄξιον, ὦ φίλε, συνεκτεμεῖν ἀδικίᾳ κοιλίαν καὶ στόμαχον καὶ ἧπαρ, ἃ καλοῦ μὲν οὐδενὸς αἴσθησιν ἡμῖν οὐδ' ὄρεξιν ἐνδίδωσι, σκεύεσι δὲ μαγειρικοῖς, οἷα κοπίδες καὶ λέβητες, τὰ δὲ μυλωθρικοῖς καὶ φρεωρύχοις καὶ καμινιαίοις καὶ μακτηρίοις ἔοικεν; ἀτεχνῶς δὲ τῶν πολ- D λῶν ἴδοι τις ἂν ὥσπερ ἐν μυλῶνι τῷ σώματι τὴν ψυχὴν ἐγκε- 21 καλυμμένην ἀεὶ περὶ τὴν τῆς τροφῆς χρείαν κυκλοῦσαν· ὥσπερ ἀμέλει καὶ ἡμεῖς ἄρτι μὲν οὔθ' ἑωρῶμεν ἀλλήλους οὔτ' ἠκούομεν, ἀλλ' ἕκαστος ἐγκεκυφὼς ἐδούλευε τῇ περὶ τὴν τροφὴν χρείᾳ, νυνὶ δ' ἐπαρθεισῶν τῶν τραπεζῶν, ἐλεύθεροι γεγονότες 25 ὡς ὁρᾷς, ἐστεφανωμένοι περὶ λόγους διατρίβομεν καὶ ἀλλήλοις

13—16 imit. Porphyr. abst. III 25 (p. 223, 17 N.) 24 resp. ad Menandri fr. 607 (cf. p. 133a 706b)

1 ταύτην Pat. αὐτὰ ἀνατεμ. ἔδ. τῷ ἡλίῳ ⟨τὰ περὶ τὴν κοιλίαν⟩, εἶτ' αὐτὰ Wil. 2 ὡς om. OnvΠB 4 ὡς ὁ Pat. ὁ PQ ὡς O 6 ⟨τὸ⟩ ζῶν Wil. 10 γένηται Wil. γένοιτο 12 τρυφὴν vΠ (pr. E) B 13 εἷς Pat. εἰς δικαιοσύνην Ω τελειοῖ Ω corr. Wil. τέλειος Re. 14 ἀνενδεῆ Π 19 καὶ ante φρε. om. PQOnJ 20 καμινιαίοις Pat. καμίνοις 22 τροφῆς Amyot ψυχῆς 23 ἀλλήλοις PQ 25 ἐπαρθεισῶν JOn[1] παρατεθεισῶν O

σύνεσμεν καὶ σχολὴν ἄγομεν, εἰς τὸ μὴ δεῖσθαι τροφῆς ἐληλυθότες. ἆρ' οὖν, ἄνπερ ἡ νῦν οὖσα περὶ ἡμᾶς ἕξις ἄπαυστος
E *διαμένῃ παρὰ πάντα τὸν βίον, οὐκ ἀεὶ σχολὴν ἕξομεν ἀλλήλοις συνεῖναι, μὴ δεδιότες πενίαν μηδ' εἰδότες πλοῦτον; ὁ γὰρ*
5 *τῶν περισσῶν ζῆλος εὐθὺς ἀκολουθεῖ καὶ συνοικίζεται τῇ χρείᾳ τῶν ἀναγκαίων. ἀλλ' οἴεται δεῖν τροφὴν εἶναι Κλεόδωρος, ὅπως τράπεζαι καὶ κρατῆρες ὦσι, καὶ Δήμητρι καὶ Κόρῃ θύωμεν. ἕτερος δέ τις ἀξιούτω μάχας εἶναι καὶ πόλεμον, ἵνα καὶ τείχη καὶ νεωσοίκους καὶ ὁπλοθήκας ἔχωμεν καὶ θύωμεν ἑκα-*
10 *τομφόνια, καθάπερ φασὶ νόμον εἶναι Μεσσηνίοις. ἄλλον δὲ πρὸς τὴν ὑγίειαν οἶμαι χαλεπανεῖν· ʽδεινὸν γὰρ εἰ μηδενὸς νο-*
F *σοῦντος οὐ στρωμνῆς ἔτι μαλακῆς ὄφελος οὐ κλίνης, οὐκ Ἀσκληπιῷ θύσομεν οὐκ ἀποτροπαίοις, ἰατρικὴ δὲ μετ' ὀργάνων καὶ φαρμάκων ἀποκείσεται τοσούτων ἀκλεὴς καὶ ἀπόθε-*
15 *στος.' ἢ τί ταῦτ' ἐκείνων διαφέρει; καὶ γὰρ ἡ τροφὴ λιμοῦ φάρμακον προσάγεται, καὶ θεραπεύειν ἑαυτοὺς λέγονται πάν-*
160 *τες οἱ τρεφόμενοι ⟨καὶ⟩ διαιτᾶν, | οὐχ ὡς ἡδύ τι καὶ κεχαρισμένον ἀλλ' ὡς ἀναγκαῖον τοῦτο τῇ φύσει πράττοντες. ἐπεὶ λύπας γε πλείονας ἔστιν ἀπὸ τῆς τροφῆς τῶν ἡδονῶν γινο-*
20 *μένας καταριθμῆσαι, μᾶλλον δ' ἡ μὲν ἡδονὴ καὶ τόπον ἔχει βραχὺν ἐν τῷ σώματι καὶ χρόνον οὐ πολύν, ἡ δὲ περὶ τὴν διοίκησιν αὐτῆς ἀσχολία καὶ δυσχέρεια τί δεῖ λέγειν ὅσων αἰσχρῶν καὶ ὀδυνηρῶν ἡμᾶς ἐμπίπλησιν; οἶμαι γὰρ εἰς τοιαῦτα βλέψαντα τὸν Ὅμηρον ἀποδείξει κεχρῆσθαι περὶ θεῶν τοῦ μὴ*
25 *ἀποθνήσκειν τῷ μὴ τρέφεσθαι* (E 341)

ʽοὐ γὰρ σῖτον ἔδουσ', οὐ πίνουσ' αἴθοπα οἶνον·
B *τοὔνεκ' ἀναίμονές εἰσι καὶ ἀθάνατοι καλέονται',*

---

9 cf. 660 f v. Rom. 25 **19** cf. 1088 ab **24**—p. 329, 2 imit. Porph. abst. IV 20 (p. 265, 18 N.)

---

4 *συνεῖναι* PQ om. JB *ἵνα* O **7** *ὦσι καὶ* Hch. *ὦσιν αἳ* PJ *ὦσιν ὡς* Qh *ὦσιν ἃ* O *θύωμεν* Hch. *θύων ἔτι* PQJ *θύονται ἔτι* O *θύωμεν ἔτι* Pat. (sed *ἔτι* ex *ἕτερος* natum) **11** *χαλεπανεῖν* Pat. *χαλεπαίνειν* **14** *τοσοῦτον* P[a.c.]JOnB *ἀπόθεστος* Wy. *ἀπόθετος* **17** *καὶ διαιτᾶν* Due. *δίαιταν* **19** *τε* Ω corr. Re. **22** *ἢ ὅσων* PQJ **23** *τοιαῦτα* Larsen *τοσαῦτα* **25** *τὸ μὴ τρ.* PQJOn

ὡς μὴ μόνον τοῦ ζῆν ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀποθνήσκειν τὴν τροφὴν ἐφόδιον οὖσαν. ἐκ ταύτης γὰρ αἱ νόσοι συντρέφονται τοῖς σώμασιν οὐκ ἔλαττον ἐνδείας κακὸν ἔχουσι τὴν πλήρωσιν· πολλάκις δὲ καὶ μεῖζόν ἐστιν ἔργον τοῦ πορίσαι τροφὴν καὶ συναγαγεῖν τὸ καταναλῶσαι καὶ διαφορῆσαι πάλιν εἰς τὸ σῶμα 5 παραγενομένην. ἀλλ' ὥσπερ εἰ διαποροῖεν αἱ Δαναΐδες τίνα βίον βιώσονται καὶ τί πράξουσιν ἀπαλλαγεῖσαι τῆς περὶ τὸν πίθον λατρείας καὶ πληρώσεως, οὕτω διαποροῦμεν ἡμεῖς, εἰ γένοιτο παύσασθαι φοροῦντας εἰς τὴν σάρκα τὴν ἄτρυτον ἐκ C γῆς ἅμα καὶ θαλάττης τοσαῦτα, τί πράξομεν, ἀπειρίᾳ τῶν κα- 10 λῶν τὸν ἐπὶ τοῖς ἀναγκαίοις στέργοντες βίον. ὥσπερ οὖν οἱ δουλεύσαντες, ὅταν ἐλευθερωθῶσιν, ἃ πάλαι τοῖς δεσπόταις ἔπραττον ὑπηρετοῦντες, ταῦτα πράττουσιν αὐτοῖς καὶ δι' αὑτούς, οὕτως ἡ ψυχὴ νῦν μὲν τρέφει τὸ σῶμα πολλοῖς πό- νοις καὶ ἀσχολίαις, εἰ δ' ἀπαλλαγείη τῆς λατρείας, αὑτὴν δή- 15 πουθεν ἐλευθέραν γενομένην θρέψει καὶ βιώσεται, εἰς αὑτὴν ὁρῶσα καὶ τὴν ἀλήθειαν, οὐδενὸς περισπῶντος οὐδ' ἀπάγον- τος.' τὰ μὲν οὖν ῥηθέντα περὶ τροφῆς, ὦ Νίκαρχε, ταῦτ' ἦν.

17. Ἔτι δὲ τοῦ Σόλωνος λέγοντος εἰσῆλθε Γόργος ὁ Περιάν- D δρου ἀδελφός· ἐτύγχανε γὰρ εἰς Ταίναρον ἀπεσταλμένος ἔκ 20 τινων χρησμῶν, τῷ Ποσειδῶνι θυσίαν καὶ θεωρίαν ἀπάγων. ἀσπασαμένων δ' αὐτὸν ἡμῶν καὶ τοῦ Περιάνδρου προσαγαγο- μένου καὶ φιλήσαντος καθίσας παρ' αὐτὸν ἐπὶ τῆς κλίνης ἀπήγγειλεν ἅττα δὴ πρὸς μόνον ἐκεῖνον, ὁ δ' ἠκροᾶτο, πολλὰ πάσχοντι πρὸς τὸν λόγον ὅμοιος ὤν. τὰ μὲν γὰρ ἀχθόμενος 25 τὰ δ' ἀγανακτῶν ἐφαίνετο, πολλάκις δ' ἀπιστῶν, εἶτα θαυμά- ζων· τέλος δὲ γελάσας πρὸς ἡμᾶς 'βούλομαι μέν' ἔφη 'πρὸς

2 cf. 731 d 6—18 imit. Porph. abst. III 27 p. 227, 7—228, 4. Plut. ipse pendet a Plat. Gorg. 493

2 συντρεφόμεναι (συστρ. vΠ) Ω corr. Larsen 5 τὸ καταν.] καὶ καταν. vΠB καὶ τὸ διαφ. vΠ 6 ἂν pro εἰ et 8 διαπο- ροῖμεν Larsen 9 ἄτρητον PQJB 17 ἀνάγοντος libri pr. AE 19 γοργίας hic et infra OnvΠB 22 δὲ ἡμῶν αὐτὸν JOnv ΠB δὲ et ἡμῶν om. P^a.c. 24 ἅττα ut v. codd.

τὸ παρὸν φράσαι τὸ προσηγγελμένον, ὀκνῶ δ' ἀκούσας Θαλέω
E ποτ' εἰπόντος ὅτι δεῖ τὰ μὲν εἰκότα λέγειν, τὰ δ' ἀμήχανα
σιωπᾶν.' ὑπολαβὼν οὖν ὁ Βίας 'ἀλλὰ καὶ τοῦτ'' ἔφη 'Θαλέω
τὸ σοφόν ἐστιν, ὅτι δεῖ τοῖς μὲν ἐχθροῖς καὶ περὶ τῶν πιστῶν
5 ἀπιστεῖν, τοῖς δὲ φίλοις καὶ τὰ ἄπιστα πιστεύειν, ἐχθροὺς μέν,
ἔγωγ' ἡγοῦμαι, τοὺς πονηροὺς καὶ ἀνοήτους, φίλους δὲ τοὺς
χρηστοὺς καὶ φρονίμους αὐτοῦ καλοῦντος.' 'οὐκοῦν' ἔφη
'λεκτέον εἰς ἅπαντας, ὦ Γόργε, μᾶλλον δ' ᾀστέον [ἐπὶ] τοὺς
νέους τούτους διθυράμβους ὑπερφθεγγόμενον, ὃν ἥκεις λόγον
10 ἡμῖν κομίζων.'

18. Ἔφη τοίνυν Γόργος ὅτι, τῆς θυσίας ἐφ' ἡμέρας τρεῖς
συντελεσθείσης ὑπ' αὐτοῦ καὶ τῇ τελευταίᾳ παννυχίδος οὔσης
F καὶ χορείας τινὸς καὶ παιδιᾶς παρὰ τὸν αἰγιαλόν, ἡ μὲν σε-
λήνη κατέλαμπεν εἰς τὴν θάλατταν, οὐκ ὄντος δὲ πνεύματος
15 ἀλλὰ νηνεμίας καὶ γαλήνης πόρρωθεν ἀφεωρᾶτο φρίκη κατ-
ιοῦσα παρὰ τὴν ἄκραν, ἀφρόν τινα καὶ ψόφον ἄγουσα τῷ
ῥοθίῳ περὶ αὐτὴν πολύν, ὥστε πάντας ἐπὶ τὸν τόπον οἷ προσ-
έβαλλε καταδραμεῖν θαυμάσαντας. πρὶν δ' εἰκάσαι τὸ προσφε-
ρόμενον ὑπὸ τάχους, δελφῖνες ὤφθησαν, οἱ μὲν ἀθρόοι πέριξ
20 κυκλοῦντες, οἱ δ' ὑφηγούμενοι τοῦ αἰγιαλοῦ πρὸς τὸ λειότα-
161 τον, ἄλλοι δ' ἐξόπισθεν, οἷον περιέποντες. | ἐν μέσῳ δ' ἀνεῖχεν
ὑπὲρ τῆς θαλάττης ὄγκος ἀσαφὴς καὶ ἄσημος ὀχουμένου σώ-
ματος, μέχρι οὗ συναγαγόντες εἰς ταὐτὸ καὶ συνεποκείλαντες
ἐξέθηκαν ἐπὶ γῆν ἄνθρωπον ἔμπνουν καὶ κινούμενον, αὐτοὶ
25 δὲ πάλιν πρὸς τὴν ἄκραν ἀναφερόμενοι μᾶλλον ἢ πρότερον
ἐξήλλοντο, παίζοντες ὑφ' ἡδονῆς τινος ὡς ἔοικε καὶ σκιρτῶν-
τες. 'ἡμῶν δ'' ὁ Γόργος ἔφη 'πολλοὶ μὲν διαταραχθέντες

cap. 18: res inde ab Herodoto I 24 sescenties tractata

4 τοῖς μὲν ἐχθροῖς] τοῖς ἐχθροῖς μὲν JOn τοῖς ἐχθροῖς vΠ 6 ἔγωγε Hch. ἐγὼ 8 ἀκτέον ἐπὶ Ω corr. Haupt 13 παρὰ] περὶ J πρὸς vΠB 17 προσέβαλλε JOn προσέμελλε O (alt. ε in ras. α) προσβάλλειν ἔμελλε Re. 20 λιτότατον PQ cf. p. 304, 30 23 συναγαγ. h συνάγοντες O αὐτὸ JONvΠ 26 ἐξήλλοντο J[corr.]B ἐξήλλαντο PJ[a. c.]h ἐξήλοντο vΠ ἐξήλαντο QOn

ἔφυγον ἀπὸ τῆς θαλάσσης, ὀλίγοι δὲ μετ' ἐμοῦ θαρρήσαντες προσελθεῖν ἐγνώρισαν Ἀρίονα τὸν κιθαρῳδόν, αὐτὸν τοὔνομα φθεγγόμενον ἑαυτοῦ καὶ τῇ στολῇ καταφανῆ γενόμενον· τὸν γὰρ ἐναγώνιον ἐτύγχανεν ἀμπεχόμενος κόσμον, ᾧ κιθαρῳδῶν B ἐχρῆτο. κομίσαντες οὖν ἐπὶ σκηνὴν αὐτόν, ὡς οὐδὲν εἶχε κα- 5 κὸν ἀλλ' ἢ διὰ τάχος καὶ ῥοῖζον ἐφαίνετο τῆς φορᾶς ἐκλελυμένος καὶ κεκμηκώς, ἠκούσαμεν ἄπιστον λόγον ἅπασι πλὴν ἡμῶν τῶν θεασαμένων τὸ τέλος. ἔλεγε γὰρ Ἀρίων ὡς πάλαι μὲν ἐγνωκὼς ἐκ τῆς Ἰταλίας ἀπαίρειν, Περιάνδρου δὲ γράψαντος αὐτῷ προθυμότερος γενόμενος ὁλκάδος Κορινθίας 10 παραφανείσης εὐθὺς ἐπιβὰς ἀναχθείη· μετρίῳ δὲ πνεύματι χρωμένων ἡμέρας τρεῖς αἴσθοιτο τοὺς ναύτας ἐπιβουλεύοντας ἀνελεῖν αὐτόν, εἶτα καὶ παρὰ τοῦ κυβερνήτου πύθοιτο κρύφα μηνύσαντος ὡς τῇ νυκτὶ τοῦτο δρᾶν αὐτοῖς εἴη δεδογμένον. C ἔρημος οὖν ὢν βοηθείας καὶ ἀπορῶν ὁρμῇ τινι χρήσαιτο δαι- 15 μονίῳ τὸ μὲν σῶμα κοσμῆσαι καὶ λαβεῖν ἐντάφιον αὐτῷ τὸν ἐναγώνιον ἔτι ζῶν κόσμον, ἐξᾷσαι δὲ τῷ βίῳ τελευτῶν καὶ μὴ ☐ γενέσθαι κατὰ τοῦτο τῶν κύκνων ἀγεννέστερος. ἐσκευασμένος οὖν καὶ προειπὼν ὅτι προθυμία τις αὐτὸν ἔχοι τῶν νόμων διελθεῖν τὸν Πυθικὸν ὑπὲρ σωτηρίας αὐτοῦ καὶ τῆς νεὼς καὶ 20 τῶν ἐμπλεόντων, καταστὰς παρὰ τοῖχον ἐν πρύμνῃ καί τινα θεῶν πελαγίων ἀνάκλησιν προανακρουσάμενος ᾄδοι τὸν νόμον. καὶ ὅσον οὔπω μεσοῦντος αὐτοῦ καταδύοιτο μὲν ὁ ἥλιος εἰς τὴν θάλατταν, ἀναφαίνοιτο δ' ἡ Πελοπόννησος. οὐκέτ' D οὖν τῶν ναυτῶν τὴν νύκτα περιμενόντων ἀλλὰ χωρούντων ἐπὶ 25 τὸν φόνον, ἰδὼν ξίφη γεγυμνωμένα καὶ παρακαλυπτόμενον ἤδη τὸν κυβερνήτην, ἀναδραμὼν ῥίψειεν ἑαυτὸν ὡς δυνατὸν ἦν μάλιστα πόρρω τῆς ὁλκάδος. πρὶν δ' ὅλον καταδῦναι τὸ

17 imit. Platonis Phaedonem 84 e

5 ἐχρήσατο Ω corr. Re. σκηνῆς vΠB ὡς om. OvΠ 7 sic PQJOn λόγον ἄπιστ. O 8 μὲν γὰρ PQ 12 χρωμένῳ On -οις h ἡμέρας τρεῖς habent PQ soli 13 κρύφα] λάθρα vΠB 17 δὲ καὶ n²Π τὸν βίον Re., recte ut vid. 19 τὸν νόμον JOn ΠB 21 καταστὰς οὖν PQJ τοῖχον iidem τὸν τ. O (ft. rectius)

σῶμα, δελφίνων ὑποδραμόντων ἀναφέροιτο, μεστὸς ὢν ἀπο-
ρίας καὶ ἀγωνίας καὶ ταραχῆς τὸ πρῶτον· ἐπεὶ δὲ ῥᾳστώνη
τῆς ὀχήσεως ἦν, καὶ πολλοὺς ἑώρα ἀθροιζομένους περὶ αὐτὸν
εὐμενῶς καὶ διαδεχομένους ὡς ἀναγκαῖον ἐν μέρει λειτούρ-
5 γημα καὶ προσῆκον πᾶσιν, ἡ δ' ὁλκὰς ἀπολειφθεῖσα πόρρω
E τοῦ τάχους αἴσθησιν παρεῖχε, μήτε τοσοῦτον ἔφη δέους πρὸς
θάνατον αὐτῷ μήτ' ἐπιθυμίας τοῦ ζῆν ὅσον φιλοτιμίας ἐγγενέ-
σθαι πρὸς τὴν σωτηρίαν, ὡς θεοφιλὴς ἀνὴρ φανείη καὶ λάβοι
παρὰ θεῶν δόξαν βέβαιον. ἅμα δὲ καθορῶν τὸν οὐρανὸν
10 ἀστέρων περίπλεων καὶ τὴν σελήνην ἀνίσχουσαν εὐφεγγῆ καὶ
□ καθαράν, ἑστώσης δὲ πάντῃ τῆς θαλάσσης ἀκύμονος ὥσπερ
τρίβον ἀνασχιζόμενον τῷ δρόμῳ, διανοεῖσθαι πρὸς αὐτὸν ὡς
οὐκ ἔστιν εἷς ὁ τῆς Δίκης ὀφθαλμός, ἀλλὰ πᾶσι τούτοις ἐπι-
□ σκοπεῖ κύκλῳ [ὁ] θεὸς τὰ πραττόμενα περὶ γῆν τε καὶ θάλατταν·
F τούτοις δὲ δὴ τοῖς λογισμοῖς ἔφη τὸ κάμνον αὐτῷ καὶ βαρυ-
16 νόμενον ἤδη τοῦ σώματος ἀναφέρεσθαι, καὶ τέλος ἐπεὶ τῆς
ἄκρας ἀπαντώσης ἀποτόμου καὶ ὑψηλῆς εὖ πως φυλαξάμενοι
καὶ κάμψαντες ἐν χρῷ παρενήχοντο τὴν γῆν ὥσπερ εἰς λιμένα
□ 162 σκάφος ἀσφαλῶς κατάγοντες, παντάπασιν αἰσθέσθαι | θεοῦ κυ-
20 βερνήσει γεγονέναι τὴν κομιδήν. 'ταῦθ'' ὁ Γόργος ἔφη 'τοῦ
□ Ἀρίονος εἰπόντος ἠρόμην αὐτὸν ὅπου τὴν ναῦν οἴεται κατα-
σχήσειν. ὁ δὲ πάντως μὲν εἰς Κόρινθον, πολὺ μέντοι καθυ-
στερεῖν· αὐτὸν γὰρ ἑσπέρας ἐκπεσόντα πεντακοσίων οὐ μεῖον
οἴεσθαι σταδίων δρόμον κομισθῆναι, καὶ γαλήνην εὐθὺς κατα-
25 σχεῖν.' οὐ μὴν ἀλλ' ἑαυτὸν ὁ Γόργος ἔφη πυθόμενον τοῦ τε
ναυκλήρου τοὔνομα καὶ τοῦ κυβερνήτου καὶ τῆς νεὼς τὸ παρά-
σημον ἐκπέμψαι πλοῖα καὶ στρατιώτας τὰς κατάρσεις παρα-

---

13 Tr. adesp. 421 cf. p. 1124 f

---

2 ἀγωνίας Hch. ἀγνοίας 6/7 μήτε bis Π μηδὲ O 7 ἐπι-
θυμίας hJOn ἐπιθυμίαν O ὅσον Steph. ἧσσον 9 παρὰ Re.
περὶ 14 ὁ secl. Wil. 15 δὲ (ante δὴ) hΠ τε O 18 γὰρ
ἐνήχοντο (ἐνήχοντο παρὰ B) Ω corr. Wy. 19 ἀσφαλῶς Re.
ἀσφαλὲς 22 καθυστερήσειν Π 24 sic Q[1] δρόμον σταδίων O
27 sic n[2]ΠB τὰς om. JOn[1]v ἐπὶ τὰς hab. O

φυλάξοντας· τὸν δ' Ἀρίονα μετ' αὐτοῦ κομίζειν ἀποκεκρυμμένον, ὅπως μὴ προαισθόμενοι τὴν σωτηρίαν διαφύγοιεν. ὄντως B οὖν ἐοικέναι θείᾳ τύχῃ τὸ πρᾶγμα· παρεῖναι γὰρ αὐτὸς ἅμα δεῦρο καὶ πυνθάνεσθαι τῆς νεὼς κεκρατημένης ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν συνειλῆφθαι τοὺς ἐμπόρους καὶ ναύτας. 5

19. Ὁ μὲν οὖν Περίανδρος ἐκέλευσεν εὐθὺς ἐξαναστάντα τὸν Γόργον εἰς φυλακὴν ἀποθέσθαι τοὺς ἄνδρας οὗ μηδεὶς αὐτοῖς πρόσεισι μηδὲ φράσει τὸν Ἀρίονα σεσωσμένον· ὁ δ' Αἴσωπος 'ἀλλ' ὑμεῖς' ἔφη 'τοὺς ἐμοὺς χλευάζετε κολοιοὺς καὶ κόρακας εἰ διαλέγονται· δελφῖνες δὲ τοιαῦτα νεανιεύονται.' 10 κἀγὼ πρὸς αὐτόν 'ἄλλο τι λέγωμεν' ἔφην 'ὦ Αἴσωπε· τοιούτῳ δὲ λόγῳ πιστευομένῳ καὶ γραφομένῳ παρ' ἡμῖν πλέον ἢ χίλι' ἔτη διαγέγονεν [καὶ] ἀπὸ τῶν Ἰνοῦς καὶ Ἀθάμαντος χρόνων.' C ὁ δὲ Σόλων ὑπολαβών 'ἀλλὰ ταῦτα μέν, ὦ Διόκλεις, ἐγγὺς θεῶν ἔστω καὶ ὑπὲρ ἡμᾶς· ἀνθρώπινον δὲ καὶ πρὸς ἡμᾶς τὸ 15 Ἡσιόδου πάθος· ἀκήκοας γὰρ ἴσως τὸν λόγον.' 'οὐκ ἔγωγ'' εἶπον. 'ἀλλὰ μὴν ἄξιον πυθέσθαι. Μιλησίου γάρ, ὡς ἔοικεν, ἀνδρός, ᾧ ξενίας ἐκοινώνει ὁ Ἡσίοδος καὶ διαίτης ἐν Λοκροῖς, τῇ τοῦ ξένου θυγατρὶ κρύφα συγγενομένου καὶ φωραθέντος ὑποψίαν ἔσχεν ὡς γνοὺς ἀπ' ἀρχῆς καὶ συνεπικρύψας τὸ ἀδί- 20 κημα, μηδενὸς ὢν αἴτιος, ὀργῆς δὲ καιρῷ καὶ διαβολῆς περιπεσὼν ἀδίκως. ἀπέκτειναν γὰρ αὐτὸν οἱ τῆς παιδίσκης ἀδελφοὶ περὶ τὸ Λοκρικὸν Νέμειον ἐνεδρεύσαντες, καὶ μετ' αὐτοῦ D τὸν ἀκόλουθον, ᾧ Τρωίλος ἦν ὄνομα. τῶν δὲ σωμάτων εἰς τὴν θάλασσαν ὠσθέντων τὸ μὲν τοῦ Τρωίλου εἰς τὸν Δάφνον 25 ποταμὸν ἔξω φορούμενον ἐπεσχέθη περικλύστῳ χοιράδι μικρὸν ὑπὲρ τὴν θάλασσαν ἀνεχούσῃ· καὶ μέχρι νῦν Τρωίλος ἡ χοιρὰς καλεῖται· τοῦ δ' Ἡσιόδου τὸν νεκρὸν εὐθὺς ἀπὸ γῆς ὑπολαβοῦσα δελφίνων ἀγέλη πρὸς τὸ Ῥίον ἐκόμιζε κατὰ τὴν

13 Paus. I 44, 7 al. 28 sqq. cf. 984 d

3 αὐτοὺς Ω corr. Wil. 11 κἀγὼ πρὸς αὐτὸν habent PQ soli ἀλλὰ τί et 12 δὴ pro δὲ ci. Wy. τοιούτῳ Pat. τούτῳ 12 δὲ] γὰρ Wil. λόγῳ PQJ τῷ λόγῳ O 13 del. Re. 15 ἐστιν Wil. 17 εἶπεν Ω corr. Re. 18 ὁ Ἡ. ἐκ. Wil. 21 διαβολῆς Q διαβολῇ O 27 ἀπεχούσῃ Ω corr. Turn. Vulc. 29 κατὰ Palmer. ap. Wy. καὶ

Μολυκρείων. ἐτύγχανε δὲ Λοκροῖς ἡ τῶν Ῥίων καθεστῶσα θυσία καὶ πανήγυρις, ἣν ἄγουσιν ἔτι νῦν ἐπιφανῶς περὶ τὸν
E *τόπον ἐκεῖνον. ὡς δ' ὤφθη προσφερόμενον τὸ σῶμα, θαυμάσαντες ὡς εἰκὸς ἐπὶ τὴν ἀκτὴν κατέδραμον, καὶ γνωρίσαντες*
5 *ἔτι πρόσφατον τὸν νεκρὸν ἅπαντα δεύτερα τοῦ ζητεῖν τὸν φόνον ἐποιοῦντο διὰ τὴν δόξαν τοῦ Ἡσιόδου. καὶ τοῦτο μὲν ταχέως ἔπραξαν, εὑρόντες τοὺς φονεῖς· αὐτούς τε γὰρ κατεπόντισαν ζῶντας καὶ τὴν οἰκίαν κατέσκαψαν. ἐτάφη δ' ὁ Ἡσίοδος πρὸς τῷ Νεμείῳ· τὸν δὲ τάφον οἱ πολλοὶ τῶν ξένων*
10 *οὐκ ἴσασιν, ἀλλ' ἀποκέκρυπται ζητούμενος ὑπ' Ὀρχομενίων, ὥς φασι, βουλομένων κατὰ χρησμὸν ἀνελέσθαι τὰ λείψανα καὶ θάψαι παρ' αὐτοῖς. εἴπερ οὖν οὕτως ἔχουσιν οἰκείως καὶ φιλ-*
F *ανθρώπως πρὸς τοὺς ἀποθανόντας, ἔτι μᾶλλον εἰκός ἐστι τοῖς ζῶσι βοηθεῖν, καὶ μάλιστα κηληθέντας αὐλοῖς ἢ τισι μέ-*
15 *λεσι. τουτὶ γὰρ ἤδη πάντες ἴσμεν, ὅτι μουσικῇ τὰ ζῷα ταῦτα χαίρει καὶ διώκει καὶ παρανήχεται τοῖς ἐλαυνομένοις πρὸς ᾠδὴν καὶ αὐλὸν ἐν εὐδίᾳ χορείαις τερπόμενα. χαίρει δὲ καὶ*
163 *νήξεσι παίδων καὶ κολύμβοις ἁμιλλᾶται. | διὸ καὶ νόμος ἀδείας ἄγραφός ἐστιν αὐτοῖς· θηρᾷ γὰρ οὐδεὶς οὐδὲ λυμαίνεται, πλὴν*
20 *ὅταν ἐν δικτύοις γενόμενοι κακουργῶσι περὶ τὴν ἄγραν, πληγαῖς κολάζονται καθάπερ παῖδες ἁμαρτάνοντες. μέμνημαι δὲ καὶ παρὰ Λεσβίων ἀνδρῶν ἀκούσας σωτηρίαν τινὰ κόρης ὑπὸ δελφῖνος ἐκ θαλάττης γενέσθαι· ἀλλὰ Πιττακὸς ἐπεὶ γιγνώσκει ⟨τὸ⟩ λεγόμενον ἀκριβῶς, δίκαιός [δ'] ἐστι περὶ τούτων*
25 *διελθεῖν.'*

15 cf. 704 extr. 984 b sqq.

1 *μολυκρίων* Jv *μολύκριαν* ΠΒ *Ῥιείων* Re. *ἡ ⟨ἐπὶ⟩ τῶν* Wil. 2 *ἐπιφανῶς* PQΠ *περιφανῶς* O 16 sic On *χαίρειν καὶ διώκειν καὶ παρανήχεσθαι* O *χαίρειν ⟨εἴωθεν⟩*? Po. 17 *χορείαις* Wy. *πορείαις* PQJ²O *πορειῶν* nB *πορειὰς* vΠ *ἐν εὐδίᾳ πορείαις* om. J¹ relicto spatio 19 *οὔτε* Ω corr. Hch. 21 *μέμνηται* JvΠ 22 *τινος* Q 23—p. 335, 1 *ἐπεὶ — Πιττακὸς* om. vΠ 23 *ἐπιγιγνώσκει* Ω corr. Wy. 24 *λεγόμενον ἀκριβῶς* post 23 *γένεσθαι* Ω trp. (et *τὸ* add.) Halm (Ztsch. f. Alt. 1842, 1039) *ἐγὼ μὲν οὖν* (insequente lacuna) pro *λεγόμενον* ci. Re. *δ'* del. Wy.

20. Ἔφη τοίνυν ὁ Πιττακὸς ἔνδοξον εἶναι καὶ μνημονευόμενον ὑπὸ πολλῶν τὸν λόγον. χρησμοῦ γὰρ γενομένου τοῖς οἰκίζουσι Λέσβ(ον) ὅταν ἕρματι πλέοντες προστύχωσιν ὃ καλεῖται Μεσόγαιον, τότ' ἐνταῦθα Ποσειδῶνι μὲν ταῦρον Ἀμφι- B τρίτῃ δὲ καὶ Νηρηίσι ζῶσαν καθεῖναι παρθένον· ὄντων οὖν 5 ἀρχηγετῶν ἑπτὰ καὶ βασιλέων, ὀγδόου δὲ τοῦ Ἐχελάου πυθοχρήστου τῆς ἀποικίας ἡγεμόνος, οὗτος μὲν ἠίθεος ἦν ἔτι, τῶν δ' ἑπτὰ κληρουμένων, ὅσοις ἄγαμοι παῖδες ἦσαν, καταλαμβάνει θυγατέρα Σμινθέως ὁ κλῆρος. ἣν ἐσθῆτι καὶ χρυσῷ κοσμήσαντες ὡς ἐγένοντο κατὰ τὸν τόπον, ἔμελλον εὐξάμενοι καθ- 10 ήσειν. ἔτυχε δέ τις ἐρῶν αὐτῆς τῶν συμπλεόντων οὐκ ἀγεννὴς ὡς ἔοικε νεανίας, οὗ καὶ τοὔνομα διαμνημονεύουσιν Ἔναλον. οὗτος ἀμήχανόν τινα τοῦ βοηθεῖν τῇ παρθένῳ προθυμίαν ἐν τῷ τότε πάθει λαβὼν παρὰ τὸν καιρὸν ὥρμησε καὶ C περιπλακεὶς ὁμοῦ συγκαθῆκεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλατταν. εὐθὺς 15 μὲν οὖν φήμη τις οὐκ ἔχουσα τὸ βέβαιον, ἄλλως δὲ πείθουσα πολλοὺς ἐν τῷ στρατοπέδῳ διηνέχθη, περὶ σωτηρίας αὐτῶν καὶ κομιδῆς. ὑστέρῳ δὲ χρόνῳ τὸν Ἔναλόν φασιν ἐν Λέσβῳ φανῆναι καὶ λέγειν ὡς ὑπὸ δελφίνων φορητοὶ διὰ θαλάττης ἐκπέσοιεν ἀβλαβῶς εἰς τὴν ἤπειρον, ἔτι δ' ἄλλα θειότερα τού- 20 των ἐκπλήττοντα καὶ κηλοῦντα τοὺς πολλοὺς διηγεῖσθαι, πάντων δὲ πίστιν ἔργῳ παρασχεῖν. κύματος γὰρ ἠλιβάτου περὶ τὴν νῆσον αἰρομένου καὶ τῶν ἀνθρώπων δεδιότων, ἀπαντῆσαι μόνον θαλάττῃ ** ἕπεσθαι πολύποδας αὐτῷ πρὸς τὸ ἱερὸν D τοῦ Ποσειδῶνος. ὧν τοῦ μεγίστου λίθον κομίζοντος λαβεῖν 25 τὸν Ἔναλον καὶ ἀναθεῖναι, καὶ τοῦτον †εἰ καλοῦμεν. καθόλου

cap. 20: cf. 984 e (ex Myrsilo Lesbio), Anticlidem ap. Athen. 466 c

4 μεσόγειον vΠ (pr. E) 5 καθεῖναι Hch. καθιέναι J[corr.] κατιέναι O 6 ἀχελ. Qh 8 ὅσοις J ὅσοι O 9 μητέρα vΠ 10 ὡσεὶ PQhv καταθύσειν h[1] 14 παρα⟨τηρήσας⟩ τὸν κ.? Po. 15 καθῆκεν On 19 ἐπὶ δ. vΠ 20 ἔτι Hch. ἐστι 22 ἔργον vB ἔργων Π 23 ἀπαντῆσαι δεδ. Π 24 lac. hic ind. Larsen, post μόνον Wy. 26 εἰ] ἔναλον OnB, interpolatum ut vid. secundum Τρωΐλος ἡ χοιρὰς καλεῖται (p. 333, 27)

δ'' εἶπεν 'εἴ τις εἰδείη διαφορὰν ἀδυνάτου καὶ ἀσυνήθους
καὶ παραλόγου καὶ παραδόξου, μάλιστ' ἄν, ὦ Χίλων, [καὶ]
μήτε πιστεύων ὡς ἔτυχε μήτ' ἀπιστῶν, τὸ 'μηδὲν ἄγαν' ὡς σὺ
προσέταξας διαφυλάττοι.'

5 **21.** Μετὰ δὲ τοῦτον ὁ Ἀνάχαρσις εἶπεν ὅτι τοῦ Θαλέω
καλῶς ὑπολαμβάνοντος ἐν πᾶσιν εἶναι τοῖς κυριωτάτοις μέρεσι
τοῦ κόσμου καὶ μεγίστοις ψυχήν, οὐκ ἄξιόν ἐστι θαυμάζειν εἰ
E τὰ κάλλιστα περαίνεται θεοῦ γνώμῃ. 'ψυχῆς γὰρ ὄργανον τὸ
σῶμα, θεοῦ δ' ἡ ψυχή· καὶ καθάπερ σῶμα πολλὰς μὲν ἐξ
10 αὐτοῦ κινήσεις ἔχει, τὰς δὲ πλείστας καὶ καλλίστας ὑπὸ ψυχῆς,
οὕτως αὖ πάλιν ἡ ψυχὴ τὰ μὲν ὑφ' ἑαυτῆς κινουμένη πράτ-
τει, τὰ δὲ τῷ θεῷ παρέχει χρωμένῳ κατευθύνειν καὶ τρέπειν
ἑαυτὴν ᾗ βούλοιτο, πάντων ὀργάνων εὐτρεπέστατον οὖσα. δει-
νὸν γάρ' εἶπεν 'εἰ πῦρ μὲν ὄργανόν ἐστι θεοῦ καὶ πνεῦμα καὶ
15 ὕδωρ καὶ νέφη καὶ ὄμβροι, δι' ὧν πολλὰ μὲν σῴζει [τε] καὶ
τρέφει, πολλὰ δ' ἀπόλλυσι καὶ ἀναιρεῖ, ζῴοις δὲ χρῆται πρὸς
οὐδὲν ἁπλῶς οὐδέποτε τῶν ὑπ' αὐτοῦ γιγνομένων. ἀλλὰ μᾶλ-
F λον εἰκὸς ἐξηρτημένα τῆς τοῦ θεοῦ δυνάμεως ὑπουργεῖν, καὶ
συμπαθεῖν ταῖς τοῦ θεοῦ κινήσεσιν ἢ Σκύθαις τόξα λύραι δ'
20 Ἕλλησι καὶ αὐλοὶ συμπαθοῦσιν.' ἐπὶ δὲ τούτοις ὁ ποιητὴς
Χερσίας ἄλλων τε σωθέντων ἀνελπίστως ἐμέμνητο καὶ Κυψέ-
λου τοῦ Περιάνδρου πατρός, ὃν οἱ πεμφθέντες ἀνελεῖν νεο-
γνὸν ὄντα προσμειδιάσαντ' αὐτοῖς ἀπετράποντο· καὶ πάλιν
164 μετανοήσαντες ἐζήτουν καὶ οὐχ εὗρον, | εἰς κυψέλην ὑπὸ
25 τῆς μητρὸς ἀποτεθέντα. διὸ καὶ τὸν οἶκον ἐν Δελφοῖς κατ-
εσκεύασεν ὁ Κύψελος, ὡς τοῦ θεοῦ τότε τὸν κλαυθμυρισμὸν
ἐπισχόντος, ὅπως διαλάθοι τοὺς ζητοῦντας. καὶ ὁ Πιττακὸς

---

6 cf. Vors. 11 A 22   8 cf. 404 b   22 Herod. V 92

---

1 εἰπεῖν Hch. εἶδεν ἢ Ω corr. Pflugk   2 καὶ del. Wy.
4 διαφυλάττων Ω corr. Wy.   5 ὁ Ἀνάχ.] καὶ ἀνάχ. Q   13 ἑαυ-
τὸν PQJ   εὐπρεπέστατον JΠ   14 ἐστιν ὄργανον JOnB   15 ὄμ-
βροι καὶ νέφη JOnB   τε del. Fuhr   17 οὐδέποτε Stegmann
οὐδέπω   18 ἐξηρτημένων Ω corr. Mez.   23 προσμειδιάσαντ'
Re. προσομιλήσαντ' (-σαντος PnJ) Ω   26 ὡς τοῦ Hch. ὥσπερ

προσαγορεύσας τὸν Περίανδρον 'εὖ γ'' ἔφη 'Περίανδρε Χερσίας ἐποίησε μνησθεὶς τοῦ οἴκου· πολλάκις γὰρ ἐβουλόμην ἐρέσθαι σε τῶν βατράχων τὴν αἰτίαν ἐκείνων, τί βούλονται περὶ τὸν πυθμένα τοῦ φοίνικος ἐντετορευμένοι τοσοῦτοι, καὶ τίνα πρὸς τὸν θεὸν ἢ τὸν ἀναθέντα λόγον ἔχουσι.' τοῦ δὲ 5 Περιάνδρου τὸν Χερσίαν ἐρωτᾶν κελεύσαντος, εἰδέναι γὰρ B ἐκεῖνον καὶ παρεῖναι τῷ Κυψέλῳ καθιεροῦντι τὸν οἶκον, ὁ Χερσίας μειδιάσας 'ἀλλ' οὐκ ἄν' ἔφη 'φράσαιμι πρότερον ἢ πυθέσθαι παρὰ τούτων ὅ τι βούλεται τὸ 'μηδὲν ἄγαν' αὐτοῖς καὶ τὸ 'γνῶθι σαυτόν', καὶ τοῦτο δὴ τὸ πολλοὺς μὲν ἀγάμους 10 πολλοὺς δ' ἀπίστους ἐνίους δὲ καὶ ἀφώνους πεποιηκὸς 'ἐγγύα πάρα δ' ἄτα'.' 'τί δ'' εἶπεν ὁ Πιττακός 'ἡμῶν δέῃ ταῦτα φραζόντων; πάλαι γὰρ Αἰσώπου λόγον εἰς ἕκαστον ὡς ἔοικε τούτων συντεθεικότος ἐπαινεῖς'. καὶ ὁ Αἴσωπος 'ὅταν γε παίζῃ πρὸς ἐμὲ Χερσίας' εἶπε· 'σπουδάζων δὲ τούτων Ὅμηρον εὑρε- 15 τὴν ἀποδείκνυσι καί φησι τὸν μὲν Ἕκτορα γιγνώσκειν ἑαυτόν, C τοῖς γὰρ ἄλλοις ἐπιτιθέμενος (Λ 542)

'Αἴαντος ἀλέεινε μάχην Τελαμωνιάδαο'·

τὸν δ' Ὀδυσσέα τοῦ 'μηδὲν ἄγαν' ἐπαινέτην τῷ Διομήδει παρακελεύεσθαι (Κ 249) 20

'Τυδείδη, μήτ' ἄρ με μάλ' αἴνεε μήτε τι νείκει'.

τὴν δ' ἐγγύην οἱ μὲν ἄλλοι λοιδορεῖν αὐτὸν ὡς πρᾶγμα δείλαιον καὶ μάταιον οἴονται λέγοντα (θ 351)

'δειλαί τοι δειλῶν γε καὶ ἐγγύαι ἐγγυάασθαι',

Χερσίας δ' οὑτοσί φησι τὴν Ἄτην ὑπὸ τοῦ Διὸς ῥιφῆναι τῇ 25 ἐγγύῃ παραγιγνομένην ἣν ἐγγυησάμενος ὁ Ζεὺς ἐσφάλη περὶ τῆς τοῦ Ἡρακλέους γενέσεως (Τ 126 sqq.).' ὑπολαβὼν δ' ὁ Σόλων 'οὐκοῦν' ἔφη 'καὶ τῷ σοφωτάτῳ πιστευτέον Ὁμήρῳ D (Η 282. 293)

'νὺξ δ' ἤδη τελέθει· ἀγαθὸν καὶ νυκτὶ πιθέσθαι.' 30

---

4 sqq. cf. 399 e   8 cf. 385 d 408 d 511 b   24 de vita et poesi Hom. 151

---

11 δὲ πιστοὺς libri pr. Vossianum. Post ἐνίους δὲ desinit Q 12 ἡμῶν δέῃ om. h spatio rel. 24 γε] τε OnvB γε καὶ om. PhJ

σπείσαντες οὖν Μούσαις καὶ Ποσειδῶνι καὶ Ἀμφιτρίτῃ διαλύωμεν εἰ δοκεῖ τὸ συμπόσιον.'

'Τοῦτ' ἔσχεν, ὦ Νίκαρχε, πέρας ἡ τότε συνουσία.'

14.

E

ΠΕΡΙ ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΑΣ

6 (Plan. 21)

1. Τῆς περὶ θεῶν ἀμαθίας καὶ ἀγνοίας εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς δίχα ῥυείσης τὸ μὲν ὥσπερ ἐν χωρίοις σκληροῖς καὶ ἀντιτύποις ⟨τοῖς⟩ ἤθεσι τὴν ἀθεότητα, τὸ δ' ὥσπερ ἐν ὑγροῖς καὶ ἁπα-
10 λοῖς τὴν δεισιδαιμονίαν ἐμπεποίηκεν. ἅπασα μὲν οὖν κρίσις ψευδής, ἄλλως τε κἂν ᾖ περὶ ταῦτα, μοχθηρόν· ᾗ δὲ καὶ πάθος πρόσεστι, μοχθηρότερον. πᾶν γὰρ πάθος ἔοικε πληγὴ
F φλεγμαίνουσα εἶναι· καὶ καθάπερ αἱ μετὰ τραύματος ἐκβολαὶ τῶν ἄρθρων, οὕτως αἱ μετὰ πάθους διαστροφαὶ τῆς ψυχῆς
15 χαλεπώτεραι. ἀτόμους τις οἴεται καὶ κενὸν ἀρχὰς εἶναι τῶν ὅλων· ψευδὴς ἡ ὑπόληψις, ἀλλ' ἕλκος οὐ ποιεῖ οὐδὲ σφυγμὸν οὐδ' ὀδύνην ταράττουσαν. ὑπολαμβάνει τις τὸν πλοῦτον ἀγα-
165 θὸν εἶναι μέγιστον· τοῦτο τὸ ψεῦδος ἰὸν ἔχει, | νέμεται τὴν ψυχήν, ἐξίστησιν, οὐκ ἐᾷ καθεύδειν, οἴστρων ἐμπίπλησιν, ὠθεῖ

Cf. Lampriae catal. 155 *Περὶ δεισιδαιμονίας*, ubi falso additum est *πρὸς Ἐπίκουρον* (fortasse alius titulus excidit). certe hic Plutarchus Peripateticorum doctrinam secutus mediam inter *ἀθεότητα* et *δεισιδαιμονίαν* viam commendat Epicurum non curans.

Codices GXvWYNMαAE(J)hDnZ(a)b. $\Gamma = $ GXv, $\Theta = $ Z(a)b, $\Delta = $ DΘn

7 Duplicem de dis errorem commem. Plut. etiam v. Alex. 75 Cam. 6 14 cf. St. V. Fr. III 389 17—19 cf. 450 a

---

1 *Ἀμφιτρίτῃ*] *Ἀφροδίτῃ* propter cap. 2 expect. Wil. 9 *τοῖς* add. Pat. *τοῖς ἀντιτύποις ἤθεσι* D *καὶ ἁπαλοῖς*] *τοῖς ἁπαλοῖς* D 10 *πεποίηκεν* D 11 *τῇ δὲ* libri pr. D 12 *μοχθηρότατον* hΔ *πληγὴ* Hch. *ἀπάτη* (def. Po., nam sec. Stoicos *πάθος* est *ἀπάτη*, qua animus sanitate spoliatur ut corpus pituitae redundantia, St. V. Fr. III 389. 424 al.) cf. 452 a 14 *ἄρθρων* G[corr.]D *ἀνθρώπων* O

κατὰ τῶν πετρῶν, ἄγχει, τὴν παρρησίαν ἀφαιρεῖται. πάλιν
οἴονταί τινες εἶναι σῶμα τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν κακίαν· αἰσχρὸν
ἴσως τὸ ἀγνόημα, θρήνων δὲ καὶ ὀδυρμῶν οὐκ ἄξιον· ἀλλ'
αἵτινές εἰσι τοιαῦται κρίσεις καὶ ὑπολήψεις

> 'ὦ τλῆμον ἀρετή, λόγος ἄρ' ἦσθ'· ἐγὼ δέ σε 5
> ὡς ἔργον ἤσκουν' (Tr. adesp. 374)

ἀφεὶς τὴν 'πλουτοποιὸν ἀδικίαν' καὶ τὴν 'γόνιμον ἁπάσης ἡδο-
νῆς ἀκολασίαν', ταύτας ἄξιόν ἐστιν οἰκτείρειν ὁμοῦ καὶ δυσχε-
ραίνειν, ὅτι πολλὰ νοσήματα καὶ πάθη καθάπερ εὐλὰς καὶ
σκώληκας ἐντίκτουσι ταῖς ψυχαῖς παροῦσαι. (2.) οὐκοῦν καὶ 10
περὶ ὧν ὁ λόγος, ἡ μὲν ἀθεότης κρίσις οὖσα φαύλη τοῦ μη- B
δὲν εἶναι μακάριον καὶ ἄφθαρτον εἰς ἀπάθειάν τινα δοκεῖ τῇ
ἀπιστίᾳ τοῦ θείου περιφέρειν, καὶ τέλος ἐστὶν αὐτῇ τοῦ μὴ
νομίζειν θεοὺς τὸ μὴ φοβεῖσθαι· τὴν δὲ δεισιδαιμονίαν μηνύει
καὶ τοὔνομα δόξαν ἐμπαθῆ καὶ δέους ποιητικὴν ὑπόληψιν 15
οὖσαν ἐκταπεινοῦντος καὶ συντρίβοντος τὸν ἄνθρωπον οἰόμε-
νον μὲν εἶναι θεούς, εἶναι δὲ λυπηροὺς καὶ βλαβερούς. ἔοικε
γὰρ ὁ μὲν ἄθεος ἀκίνητος εἶναι πρὸς τὸ θεῖον, ὁ δὲ δεισιδαί-
μων κινούμενος ὡς οὐ προσήκει διαστρέφεσθαι. ἡ γὰρ ἄγνοια
τῷ μὲν ἀπιστίαν τοῦ ὠφελοῦντος ἐμπεποίηκε, τῷ δὲ καὶ δόξαν 20
ὅτι βλάπτει προστέθεικεν. ὅθεν ἡ μὲν ἀθεότης λόγος ἐστὶ C
διεψευσμένος, ἡ δὲ δεισιδαιμονία πάθος ἐκ λόγου ψευδοῦς
ἐγγεγενημένον.

3. *Αἰσχρὰ* μὲν δὴ πάντα τὰ τῆς ψυχῆς νοσήματα καὶ πάθη,
τὸ δὲ γαῦρον ἐνίοις ὅμως καὶ ὑψηλὸν καὶ διηρμένον ἔνεστιν 25
ὑπὸ κουφότητος, δραστηρίου δ' ὁρμῆς οὐδὲν ὡς ἔπος εἰπεῖν
ἀπεστέρηται· ἀλλὰ τοῦτο δὴ καὶ [τὸ] κοινὸν ἔγκλημα παντὸς

2 Stoici cf. p. 1084   7. 8 verba e tragoedia cynica petita dist. Wil.   11 cf. Epicuri definitionem dei S. S. 1

1 τῶν om. Hch. sed cf. 450 a   3—4 ἄλλαί τινες fere codd.   5/6 sic Dio Cass. XLVII 49 ὡς ἔργον σε ἤσκουν Ω   8 οἰκτείρειν α^{2}AEΔ οἰκτεῖραι O   14 δὲ ante δεισ. ΓM^{2}Π post δεισ. Δ om. O   μηνύει καὶ Δ καὶ μηνύει O   17 μὲν D τε O   βλ. καὶ λυπ. J^{2}Π   23 ἐγγεγενημένη ΠΘ   24 τῆς ΓabD om. O   25 διηρη-μένον Γ   27 καὶ om. D (Wil.) τὸ del. Pat.

πάθους ἐστίν, ὅτι ταῖς πρακτικαῖς ὁρμαῖς ἐκβιαζόμενα κατεπείγει καὶ συντείνει τὸν λογισμόν. μόνος δ' ὁ φόβος, οὐχ ἧτ-
D *τον ὢν τόλμης ἐνδεὴς ἢ λογισμοῦ, ἄπρακτον ἔχει καὶ ἄπορον καὶ ἀμήχανον τὸ ἀλόγιστον· ᾗ καὶ δεῖμα καὶ τάρβος αὐτοῦ τὸ*
5 *συνδέον ὁμοῦ τὴν ψυχὴν καὶ ταράττον ὠνόμασται. φόβων δὲ πάντων ἀπρακτότατος καὶ ἀπορώτατος ὁ τῆς δεισιδαιμονίας. οὐ φοβεῖται θάλασσαν ὁ μὴ πλέων οὐδὲ πόλεμον ὁ μὴ στρατευόμενος, οὐδὲ λῃστὰς ὁ οἰκουρῶν οὐδὲ συκοφάντην ὁ πένης*
□ □ *οὐδὲ φθόνον ὁ ἰδιώτης, οὐδὲ σεισμὸν ἐν Γαλάταις οὐδὲ κε-*
10 *ραυνὸν ἐν Αἰθίοψιν· ὁ δὲ θεοὺς δεδιὼς πάντα δέδιε, γῆν*
□ *θάλατταν ἀέρα οὐρανὸν σκότος φῶς κληδόνα σιωπὴν ὄνειρον. οἱ δοῦλοι τῶν δεσποτῶν ἐπιλανθάνονται καθεύδοντες, τοῖς*
E *πεδήταις ἐπελαφρύνει τὸν δεσμὸν ὁ ὕπνος, φλεγμοναὶ περὶ τραύματα καὶ νομαὶ σαρκὸς θηριώδεις καὶ περιωδυνίαι κοι-*
15 *μωμένων ἀφίστανται·*

> *ὦ φίλον ὕπνου θέλγητρον ἐπίκουρον νόσου,*
> *ὡς ἡδύ μοι προσῆλθες ἐν δέοντί γε* (Eur. Or. 211)

τοῦτ' οὐ δίδωσιν εἰπεῖν ἡ δεισιδαιμονία· μόνη γὰρ οὐ σπένδεται πρὸς τὸν ὕπνον οὐδὲ τῇ ψυχῇ τότε γοῦν δίδωσιν ἀνα-
20 *πνεῦσαι καὶ ἀναθαρρῆσαι τὰς πικρὰς καὶ βαρείας περὶ τοῦ θεοῦ δόξας ἀπωσαμένῃ, ἀλλ' ὥσπερ ἐν ἀσεβῶν χώρῳ τῷ ὕπνῳ τῶν δεισιδαιμόνων εἴδωλα φρικώδη καὶ τεράστια φάσματα καὶ Ποινάς τινας ἐγείρουσα καὶ στροβοῦσα τὴν ἀθλίαν ψυχὴν ἐκ*
F *τῶν ὕπνων ἐκδιώκει τοῖς ὀνείροις μαστιζομένην καὶ κολαζο-*
25 *μένην αὐτὴν ὑφ' αὐτῆς ὡς ὑφ' ἑτέρου, καὶ δεινὰ προστάγματα καὶ ἀλλόκοτα λαμβάνουσαν. εἶτ' ἐξαναστάντες οὐ κατε-*

---

1 cf. St. V. Fr. III 384. 389 4 *δέος φόβος συνδέων* St. V. Fr. III 409 21 cf. 828 f 975 b Cato min. 3, 4

---

1 *ὅτε* Χυ 3 *ἄπορον ἔχει καὶ ἄπρακτον* ΜΠ 6 *ὁ* om. ΓΝh 9—10 *ὁ ἐν* bis M²ΠΔ sed ex antecedentibus pron. indefinitum auditur 12 *δεσποτικῶν* ΜΠ 16 *νόσων* Dn *μουσῶν* WYJ¹ 17 *τε* (cum Stob.) ΓWYN 19 *τότε* Γ *ποτε* O *οὐ δίδωσιν* Γ 22 *φάσματα* Dn *φαρμάκων* (-*ακῶν* Y²Θ) O 24 *ἐκδ. τοῖς ὀν. ἐκ τῶν ὕπνων* Δ 26 *ἐξανιστάντες* XY¹ΜΠΘNh

φρόνησαν οὐδ' ἐγέλασαν οὐδ' ᾔσθησαν ὅτι τῶν ταραξάντων
οὐδὲν ἦν ἀληθινόν, ἀλλὰ σκιὰν φεύγοντες ἀπάτης οὐδὲν κα-
κὸν ἐχούσης | ὕπαρ ἐξαπατῶσιν ἑαυτοὺς καὶ ταράττουσι καὶ 166
δαπανῶσιν εἰς ἀγύρτας καὶ γόητας ἀνθρώπους ἐμπεσόντες
λέγοντας (Tr. adesp. 375) 5

'ἀλλ εἴ σ' ἔνυπνον φάντασμα φοβεῖ,
χθονίας θ' Ἑκάτης κῶμον ἐδέξω',

τὴν περιμάκτριαν κάλει γραῦν καὶ βάπτισον σεαυτὸν εἰς θά-
λασσαν καὶ καθίσας ἐν τῇ γῇ διημέρευσον.

'ὦ βάρβαρ' ἐξευρόντες Ἕλληνες κακά' (Eur. Tro. 764) 10
τῇ δεισιδαιμονίᾳ, πηλώσεις καταβορβορώσεις σαββατισμούς,
ῥίψεις ἐπὶ πρόσωπον, αἰσχρὰς προκαθίσεις, ἀλλοκότους προσ-
κυνήσεις.

Δικαίῳ τῷ στόματι τοὺς κιθαρῳδοὺς ἐκέλευον ᾄδειν οἱ τὴν 15
νόμιμον μουσικὴν σῴζειν δοκοῦντες· ἡμεῖς δὲ τοῖς θεοῖς ἀξιοῦ- B
μεν ὀρθῷ τῷ στόματι καὶ δικαίῳ προσεύχεσθαι, καὶ μὴ τὴν
ἐπὶ τῶν σπλάγχνων μὲν γλῶτταν εἰ καθαρὰ καὶ ὀρθὴ σκοπεῖν,
τὴν δ' ἑαυτῶν διαστρέφοντας καὶ μολύνοντας ἀτόποις ὀνόμασι
καὶ ῥήμασι βαρβαρικοῖς καταισχύνειν καὶ παρανομεῖν τὸ θεῖον
καὶ πάτριον ἀξίωμα τῆς εὐσεβείας. ἀλλ' ὅ γε κωμικὸς οὐκ 20
ἀηδῶς εἴρηκέ που πρὸς τοὺς καταχρυσοῦντας τὰ κλινίδια καὶ
καταργυροῦντας (Com. adesp. 150)

'ὅ τι μόνον ἡμῖν προῖκ' ἔδωκαν οἱ θεοί
τὸν ὕπνον, τί τοῦτο πολυτελὲς σαυτῷ ποιεῖς;'

ἔστι δὲ καὶ πρὸς τὸν δεισιδαίμονα εἰπεῖν 'ὅ τι [τὸν ὕπνον] οἱ 25
θεοὶ λήθην κακῶν ἔδοσαν ἡμῖν καὶ ἀνάπαυσιν, τί τοῦτο κο- C
λαστήριον σαυτῷ ποιεῖς ἐπίμονον καὶ ὀδυνηρόν, τῆς ἀθλίας

---

1 ἐγέλ.] κατεγέλασαν Δ ᾔσθησαν Xυ ᾔσθοντο Δ 3 ὕπαρ ἐξαπ. Δ ὑπερεξαπ. O δαπ. καὶ ταρ. (σπαρ. G[1]n καὶ ταρ. om. ab) Ω trp. Xyl. 4 ἀνθρώπους om. Dn 6 εἴ σ' Wil. εἴτ' 7 θ'] δὲ G 11 βαπτισμοὺς ci. Bentley 12 προσκαθίσεις Θ 17 μὲν Δ om. O 19 ⟨εἰς⟩ τὸ Hch. 23 ἔδωκαν ἡμῖν (ὑμῖν D) οἱ θεοὶ προῖκα Ω corr. Meineke 24 τί καὶ τοῦτο Δ σεαυτῷ Ω corr. Meineke 25 τὸν ὕπνον del. P. R. 26 τοῦτον WΠ 27 ἀληθείας ΓWY[1]M[1]Nh

ψυχῆς εἰς ἄλλον ὕπνον ἀποδρᾶναι μὴ δυναμένης;' ὁ Ἡράκλειτός (fr. 89) φησι τοῖς ἐγρηγορόσιν ἕνα καὶ κοινὸν κόσμον εἶναι, τῶν δὲ κοιμωμένων ἕκαστον εἰς ἴδιον ἀποστρέφεσθαι· τῷ δὲ δεισιδαίμονι κοινὸς οὐδεὶς ⟨οὐδ' ἴδιός⟩ ἐστι κόσμος· οὔτε γὰρ
5 ἐγρηγορὼς τῷ φρονοῦντι χρῆται οὔτε κοιμώμενος ἀπαλλάττεται τοῦ ταράττοντος, ἀλλ' ὀνειρώττει μὲν ὁ λογισμός, ἐγρήγορε δ' ὁ φόβος ἀεί, φυγὴ δ' οὐκ ἔστιν οὐδὲ μετάστασις.

4. Ἦν φοβερὸς ἐν Σάμῳ Πολυκράτης τύραννος, ἦν ἐν Κο-
D ρίνθῳ Περίανδρος, ἀλλ' οὐδεὶς ἐφοβεῖτο τούτους μεταστὰς
10 εἰς πόλιν ἐλευθέραν καὶ δημοκρατουμένην· ὁ δὲ τὴν τῶν θεῶν ἀρχὴν ὡς τυραννίδα φοβούμενος σκυθρωπὴν καὶ ἀπαραίτητον ποῦ μεταστῇ ποῦ φύγῃ, ποίαν γῆν ἄθεον εὕρῃ, ποίαν θάλασσαν; εἰς τί καταδὺς τοῦ κόσμου μέρος καὶ ἀποκρύψας σεαυτόν, ὦ ταλαίπωρε, πιστεύσεις ὅτι τὸν θεὸν ἀποπέφευγας; ἔστι
15 καὶ δούλοις νόμος ἐλευθερίαν ἀπογνοῦσι πρᾶσιν αἰτεῖσθαι καὶ δεσπότην μεταβάλλειν ἐπιεικέστερον· ἡ δὲ δεισιδαιμονία θεῶν ἀλλαγὴν οὐ δίδωσιν, οὐδ' ἔστιν εὑρεῖν ὃν οὐ φοβήσεται θεὸν ὁ φοβούμενος τοὺς πατρῴους καὶ γενεθλίους, ὁ φρίττων τοὺς
E σωτῆρας καὶ μειλιχίους, τρέμων καὶ δεδοικὼς παρ' ὧν αἰτού-
20 μεθα πλοῦτον εὐπορίαν εἰρήνην ὁμόνοιαν ὄρθωσιν λόγων καὶ ἔργων τῶν ἀρίστων. εἶθ' οὗτοι τὸ δουλεύειν ἀτύχημα ἡγοῦνται καὶ λέγουσι (Tr. adesp. 376)

'δεινή τις ἀνδρὶ καὶ γυναικὶ συμφορά
δούλοις γενέσθαι δεσπότας τε δυσχερεῖς
25 λαβεῖν'·

□ πόσῳ δὲ δεινότερον [οἴεσθαι πάσχειν] ἀνεκφεύκτους ἀναποδράστους ἀναποστάτους; ἔστι δούλῳ φεύξιμος βωμός, ἔστι καὶ λῃσταῖς ἀβέβηλα πολλὰ τῶν ἱερῶν, καὶ πολεμίους φεύγοντες

---

1 ἐς YNMΔ 3 ἀναστρέφεσθαι D ft. recte 4 οὐδὲ εἷς libri pr. MΠ οὐδ' ἴδιος add. Matthaei 15 δούλοις καὶ D 19 τοὺς μειλιχίους Δ ⟨ὁ⟩ τρέμων Re. 20 ὁμόν. εἰρήνην libri pr. Γ 24 δούλους MΠΔ δυστυχεῖς Ω corr. Valckenaer 26 del. Wil. οἴεσθε ZDn πάσχειν αὐτοὺς ἀν. Δ ἀνευφεύκτους I M[1]? ἀνεφ. X[2]WY[1] ἀναφ. Y[1]Nn 27 ἀνυποστάτους ci. Mez. λαμβάνοντας post ἀναποστ. inser. Dn 28 οἱ φεύγοντες Dn

ἂν ἀγάλματος λάβωνται [ἢ ναοῦ], θαρροῦσιν· ὁ δὲ δεισιδαί-
μων ταῦτα μάλιστα φρίττει καὶ φοβεῖται καὶ δέδοικεν, ἐν οἷς
οἱ φοβούμενοι τὰ δεινότατα τὰς ἐλπίδας ἔχουσι. μὴ ἀπόσπα F
τὸν δεισιδαίμονα τῶν ἱερῶν· ἐνταῦθα κολάζεται καὶ τιμωρεῖται.
τί δεῖ μακρὰ λέγειν; 'πέρας ἐστὶ τοῦ βίου πᾶσιν ἀνθρώποις ὁ 5
θάνατος' (Demosth. 18, 97)· τῆς δὲ δεισιδαιμονίας οὐδ' οὗτος,
ἀλλ' ὑπερβάλλει τοὺς ὅρους ἐπέκεινα τοῦ ζῆν, μακρότερον τοῦ
βίου ποιοῦσα τὸν φόβον καὶ συνάπτουσα τῷ θανάτῳ κακῶν
ἐπίνοιαν ἀθανάτων, καὶ ὅτε παύεται πραγμάτων, | ἄρχεσθαι 167
δοκοῦσα μὴ παυσομένων. Ἅιδου τινὲς ἀνοίγονται πύλαι βα- 10
θεῖαι, καὶ ποταμοὶ πυρὸς ὁμοῦ καὶ Στυγὸς ἀπορρῶγες ἀνα-
κεράννυνται, καὶ σκότος ἐμπίπλαται πολυφαντάστων εἰδώλων
χαλεπὰς μὲν ὄψεις οἰκτρὰς δὲ φωνὰς ἐπιφερόντων, δικασταὶ
δὲ καὶ κολασταὶ καὶ χάσματα καὶ μυχοὶ μυρίων κακῶν γέμον-
τες. οὕτως ἡ κακοδαίμων δεισιδαιμονία καὶ ὅσα τῷ μὴ πα- 15
θεῖν ἐκπέφευγεν ἀφύλακτα τῷ προσδοκᾶν αὐτῇ πεποίηκε.

5. Τούτων οὐδὲν τῇ ἀθεότητι πρόσεστιν, ἀλλ' ἡ μὲν ἄγνοια
χαλεπὴ καὶ τὸ παρορᾶν καὶ τυφλώττειν περὶ τηλικαῦτα συμ-
φορὰ μεγάλη ψυχῆς, ὥσπερ ὀμμάτων πολλῶν τὸ φανότατον B
καὶ κυριώτατον ἀπεσβεσμένης τὴν τοῦ θεοῦ νόησιν, τὸ δὲ ἐμ- 20 □

5 cf. 333 c 10 Ἅιδου — 14 γέμοντες ext. in flor. Laurentiano cf. Stob. ed. Meineke IV p. 245

1 del. Stegmann 3 ἀπόσπα Dn ἀποσπᾶν O 4 ἱερέων Γ Y$^{corr.}$M^{1}N 8 ποιοῦσα om. G^{1} 10 πανομένων Ω corr. Wil. τινὲς ΔFlor. τινὸς O 11 ἀνακεράννυνται G$^{corr.}$XυWhFloril. ἀναπετάννυνται O 12 ἐφήπλωται hΔ πολυφαντάστων Floril. πολυφάνταστον εἰδώλων τινῶν Δ 13 χαλεπὰς μὲν G$^{corr.}$Δ cum Floril. μὲν χαλεπὰς O 15 ὅσα (ὃ Xyl.) Pat. θεῷ Ω τὸ ΓΠΘ 16 ἀφύλακτα τῷ (ἀφύλακτον τῷ Xyl.) Pat. ἀφυλάκτῳ Ω ἀνέκφευκτα (vel ἄφυκτα) τῷ ci. Po. 15/16 καὶ ὅσα ... πεποίηκε] Pro hisce habet D τῇ περιττῇ πρὸς ἅπαν τὸ δοκοῦν δεινὸν εὐλαβείᾳ λανθάνει ἑαυτὴν ὑποβάλλουσα παντοίοις δεινοῖς. eadem (δεινὸν δοκοῦν Θ) post τούτων οὐδὲν (17) inserunt Θn, qui deinde τούτων οὐδὲν denuo scripto pergunt τῇ ἀθεότητι κτλ.. genuina haec esse statuit et post δεισ. inserit Wil. ultima sic corrigens: λανθάνει παντοίοις ἑαυτὴν ὑποβ. δεινοῖς, κἂθ' ὃ τῷ μὴ παθεῖν ἐκπέφευγεν, ἄφυκτον τῷ πρ. κτλ. 19 μεγάλης XυYM^{1}Nh 20 ἀπεσβεσμένης M^{2}ΠD? -νην Θn -νη O τὸ δὲ] ταύτῃ δὲ τὸ Δ

□ παθές, ὥσπερ εἴρηται, καὶ ἑλκῶδες καὶ ταρακτικὸν καὶ καταδεδουλωμένον ⟨οὐκ⟩ εὐθὺς πρόσεστι τῇ δόξῃ. μουσικήν φησιν
□ ὁ Πλάτων (Tim. 47 d) ἐμμελείας καὶ εὐρυθμίας δημιουργὸν ἀνθρώποις ὑπὸ θεῶν οὐ τρυφῆς ἕνεκα καὶ κνήσεως ὤτων δο-
5 θῆναι, ἀλλὰ τὸ τῶν τῆς ψυχῆς περιόδων καὶ ἁρμονιῶν ταραχῶδες καὶ πεπλανημένον, ἐν σώματι μούσης τε καὶ χάριτος
□ ἐνδείᾳ πολλαχῇ δι' ἀκολασίαν καὶ πλημμέλειαν ἐξυβρίζον, αὖθις εἰς τάξιν ἀνελίττουσαν οἰκείως καὶ περιάγουσαν παρεῖναι.

C 'ὅσσα δὲ μὴ πεφίληκε Ζεύς' Πίνδαρος ἔφη (Pyth. I 25)
11 'ἀτύζονται βοὰν
Πιερίδων ἀίοντα'

καὶ γὰρ διαγριαίνεται καὶ ἀγανακτεῖ, καὶ τὰς τίγρεις φασὶ περιτυμπανιζομένας ἐκμαίνεσθαι καὶ ταράττεσθαι καὶ τέλος
15 αὑτὰς διασπᾶν. ἔλαττον οὖν κακὸν οἷς διὰ κωφότητα καὶ πήρωσιν ἀκοῆς ἀπάθεια πρὸς μουσικὴν καὶ ἀναισθησία συμβέβηκεν.

Ὁ Τειρεσίας ἐχρῆτο δυστυχίᾳ μὴ βλέπων τὰ τέκνα μηδὲ τοὺς συνήθεις, ὁ δ' Ἀθάμας μείζονι καὶ ἡ Ἀγαύη, βλέποντες ὡς λέοντας καὶ ἐλάφους· καὶ τῷ Ἡρακλεῖ δήπου μανέντι
20 τοὺς υἱεῖς ἐλυσιτέλει μήτ' ἰδεῖν μήτ' αἰσθέσθαι παρόντας
D ἢ χρῆσθαι τοῖς φιλτάτοις ὡς πολεμίοις. (6.) τί οὖν; οὐ δοκεῖ σοι καὶ τὸ τῶν ἀθέων πρὸς τοὺς δεισιδαίμονας πάθος ἔχειν τοιαύτην διαφοράν; οἱ μὲν [οὖν] οὐχ ὁρῶσι τοὺς θεοὺς τὸ παράπαν, οἱ δὲ παρορῶσιν, οἱ ⟨μὲν οὐ⟩δὲ ὑπάρχειν νομί-
25 ζουσιν, οἱ δὲ δοξάζουσι φοβερὸν τὸ εὐμενὲς καὶ τυραννικὸν

---

10 cf. 746 b 1095 e 13 cf. 144 d

---

2 οὐκ ins. Wil. (deleto εὐθὺς) Po. 5 τὸ 0 ὥστε Dn τῶν τῆς ψυχῆς cum Platone Δ τῶν om. G[1]W τῆς om. 0 τὸ ταρ. Dn 8 παρεῖναι] καθιστᾶν Dn 10 ὅσα Ω δὲ] γὰρ Δ φίληκε ΓΥ[1]N φησὶ Δ 11 βοὰν (vel -ᾶν) M[2]ΠΘn βὰν (vel βᾶν) G[1] (γᾶς G[2]) XvYM[1]Nh μὰν W μακρὰν D 12 ἀίοντα M[2]ΠΘn ὄντα D ἀεὶ ὄντα 0 13 δέ φασι h 20 υἱοὺς D ἢ παρ. χρ. Γh 21 οὐ om. G[1]W 23 οὖν del. Pflugk 24 οἱ δὲ (μὲν M[2]ΠΔ) παρορῶσι post νομίζουσιν Ω trp. Wy. οἱ μὲν οὐδὲ idem οἱ δὲ 0 οἱ δὲ κακοὺς Dn τὸ παράπαν οὐδὲ ὑπάρχειν νομίζουσιν οἱ δὲ παρορῶσι καὶ δοξάζουσι Wil.

τὸ πατρικὸν καὶ βλαβερὸν τὸ κηδεμονικὸν καὶ τὸ ἀμήνιτον ἄγριον εἶναι καὶ θηριῶδες. εἶτα χαλκοτύποις μὲν πείθονται καὶ λιθοξόοις καὶ κηροπλάσταις ἀνθρωπόμορφα τῶν θεῶν τὰ σώματα εἶναι, καὶ τοιαῦτα πλάττουσι καὶ κατασκευάζουσι καὶ προσκυνοῦσι· φιλοσόφων δὲ καὶ πολιτικῶν ἀνδρῶν καταφρο- 5 νοῦσιν ἀποδεικνύντων τὴν τοῦ θεοῦ σεμνότητα μετὰ χρηστότητος καὶ μεγαλοφροσύνην μετ' εὐνοίας καὶ κηδεμονίας. E περίεστιν οὖν τοῖς μὲν ἀναισθησία καὶ ἀπιστία τῶν ὠφελούντων, τοῖς δὲ ταραχὴ καὶ φόβος πρὸς τὰ ὠφελοῦντα. καὶ ὅλως ἡ μὲν ἀθεότης ἀπάθεια πρὸς τὸ θεῖόν ἐστι μὴ νοοῦσα τὸ 10 ἀγαθόν, ἡ δὲ δεισιδαιμονία πολυπάθεια κακὸν τὸ ἀγαθὸν ὑπονοοῦσα. φοβοῦνται τοὺς θεοὺς καὶ καταφεύγουσιν ἐπὶ τοὺς θεούς, κολακεύουσι καὶ λοιδοροῦσιν, εὔχονται καὶ καταμέμφονται.

Κοινὸν ἀνθρώπων τὸ μὴ πάντα διευτυχεῖν· 15

> 'κεῖνοι γὰρ ἄνοσοι καὶ ἀγήραοι
> πόνων τ' ἄπειροι, βαρυβόαν
> πορθμὸν πεφευγότες Ἀχέροντος',

ὁ Πίνδαρός φησι (fr. 143), τὰ δ' ἀνθρώπινα πάθη καὶ πράγ- F ματα μέμικται συντυχίαις ἄλλοτ' ἄλλως ῥεούσαις. (7.) φέρε 20 δὴ πρῶτον ἐν τοῖς ἀβουλήτοις σκόπει τὸν ἄθεον καὶ καταμάνθανε τὴν διάθεσιν, ἐὰν ᾖ τἆλλα μέτριος, χρωμένου σιωπῇ τοῖς παροῦσι καὶ πορίζοντος αὑτῷ βοηθείας καὶ παρηγορίας, ἂν δὲ δυσφορῇ καὶ βαρυπαθῇ, πάντας ἐπὶ τὴν τύχην καὶ τὸ 24 αὐτόματον ἀπερειδομένου τοὺς ὀδυρμοὺς | καὶ βοῶντος ὡς οὐ- 168

16 cf. 763 c 1075 a

1 ἀμίμητον O ἄμικτον Δ corr. Mez. 2 μὲν Δ om. O 3 τὰ σώματα εἶναι] τὰ εἴδη ποιοῦσι Dn τὰ σώματα [εἶναι καὶ] πλάττουσι καὶ κατασκευάζουσι, καὶ τοιαῦτα προσκ. Po. 7 μεγαλοφροσύνην Re. -νης Ω μετ' εὐνοίας idem μετὰ βίας O καὶ εὐμενείας Dn μετ' ἀβλαβείας Po. (coll. v. 1) 9 post ὠφελούντων hab. κακῶν (καλῶν G[2]α[2]AEΘn) O (Christiani ut vid. interpolamentum, μὴ ὠφελούντων h) om. D 11 τὸ] τε N τε τὸ M[1] τε καὶ Γ 19 θεούς φησι libri pr. hD ⟨τοὺς⟩ θεούς φησι Wil. 24 περιπαθῇ Δ περιβαρυπαθῇ h

δὲν κατὰ δίκην οὐδ' ἐκ προνοίας ἀλλ' ἅπαντα συγκεχυμένως
καὶ ἀκρίτως φέρεται καὶ σπαθᾶται τὰ τῶν ἀνθρώπων. τοῦ δὲ
δεισιδαίμονος οὐχ οὗτος ὁ τρόπος, ἀλλὰ μικρότατον αὐτῷ κα-
κὸν τὸ συμπεπτωκός ἐστιν· ἄλλα ⟨γὰρ⟩ κάθηται πάθη χαλεπὰ
5 καὶ μεγάλα καὶ δυσαπάλλακτα τῇ λύπῃ προσοικοδομῶν, καὶ
□ προσεμφορῶν αὑτῷ δείματα καὶ φόβους καὶ ὑποψίας καὶ ταρα-
χάς, παντὶ θρήνῳ καὶ παντὶ στεναγμῷ καθαπτόμενος· οὔτε
γὰρ ἄνθρωπον οὔτε τύχην οὔτε καιρὸν οὔθ' αὑτὸν ἀλλὰ πάν-
των τὸν θεὸν αἰτιᾶται, κἀκεῖθεν ἐπ' αὐτὸν ἥκειν καὶ φέρε-
B σθαι ῥεῦμα δαιμόνιον ἄτης φησί, καὶ οὐ δυστυχὴς ὢν ἀλλὰ
11 θεομισής τις ἄνθρωπος ὑπὸ τῶν θεῶν κολάζεσθαι καὶ δίκην
διδόναι, [καὶ] πάντα πάσχειν προσηκόντως δι' αὑτὸν [τὸν νοῦν]
ὑπονοῶν. νοσῶν τε ὁ ἄθεος ἐκλογίζεται καὶ ἀναμιμνήσκεται
πλησμονὰς αὑτοῦ καὶ οἰνώσεις καὶ ἀταξίας περὶ δίαιταν ἢ κό-
15 πους ὑπερβάλλοντας ἢ μεταβολὰς ἀέρων ἀήθεις καὶ τόπων,
ἔπειτα προσκρούσας ἐν πολιτείαις καὶ περιπεσὼν ἀδοξίαις πρὸς
ὄχλον ἢ διαβολαῖς πρὸς ἡγεμόνα τὴν αἰτίαν ἐξ αὑτοῦ καὶ τῶν
περὶ αὑτὸν ἀνασκοπεῖ

'πῇ παρέβην; τί δ' ἔρεξα; τί μοι δέον οὐκ
20 ἐτελέσθη;' (Carm aur. 42)

C τῷ δὲ δεισιδαίμονι καὶ σώματος ἀρρωστία πᾶσα καὶ χρημάτων
ἀποβολὴ καὶ τέκνων θάνατοι καὶ περὶ πολιτικὰς πράξεις δυση-
□ μερίαι καὶ ἀποτεύξεις πληγαὶ θεοῦ καὶ προσβολαὶ δαίμονος
λέγονται. ὅθεν οὐδὲ τολμᾷ βοηθεῖν οὐδὲ διαλύειν τὸ συμβε-
25 βηκὸς οὐδὲ θεραπεύειν οὐδ' ἀντιτάττεσθαι, μὴ δόξῃ θεο-
μαχεῖν καὶ ἀντιτείνειν κολαζόμενος, ἀλλ' ὠθεῖται μὲν ἔξω
νοσοῦντος ὁ ἰατρός, ἀποκλείεται δὲ πενθοῦντος ὁ νουθετῶν

19 cf. 515 f

1 ἀλλὰ πάντα libri pr. GWΘNM 2 σπαθᾶται] πράττεται Dn τῶν Δ om. O 3 οὕτως ΓWYNM[1]nh ἀλλὰ] ἀλλ' εἰ καὶ Δ Fort. ⟨τῶν⟩ κακῶν 4 τὸ] τι Δ ἄλλα] ἀλλὰ Ω? γὰρ add. Pat. 10 καὶ ὡς οὐ Δ 12 καὶ del. Pat. τὸν νοῦν ut dittogr. del. Wil. 13 ὑπονοῶν O οἴεται Dn, sed omnia ex φησι pendent 15 καὶ ἀήθεις WN τόπων Dn[2] ἀτόπους O (καὶ om. n[1]) 17 ἐξ αὐτῆς D 18 σκοπεῖ ND

καὶ παραμυθούμενος φιλόσοφος. 'ἔα με' φησίν 'ἄνθρωπε διδόναι δίκην, τὸν ἀσεβῆ τὸν ἐπάρατον τὸν θεοῖς καὶ δαίμοσι μεμισημένον'. ἔστιν ἀνθρώπου μὴ πεπεισμένου θεοὺς εἶναι λυπουμένου δ' ἄλλως καὶ περιπαθοῦντος ἀπομάξαι δά- D κρυον ἀποκεῖραι κόμην ἀφελέσθαι τὸ ἱμάτιον· τὸν δὲ δεισι- 5 δαίμονα πῶς ἂν προσείποις ἢ πῇ βοηθήσεις; ἔξω κάθηται σακκίον ἔχων ἢ περιεζωσμένος ῥάκεσι ῥυπαροῖς, πολλάκις δὲ γυμνὸς ἐν πηλῷ κυλινδούμενος ἐξαγορεύει τινὰς ἁμαρτίας αὑτοῦ καὶ πλημμελείας, ὡς τόδε φαγόντος ἢ πιόντος ἢ βαδίσαντος ὁδὸν ἣν οὐκ εἴα τὸ δαιμόνιον. ἂν δ' ἄριστα πράττῃ 10 καὶ συνῇ πρᾴῳ δεισιδαιμονίᾳ, περιθειούμενος οἴκοι κάθηται ⟨καὶ⟩ περιματτόμενος, αἱ δὲ γρᾶες 'καθάπερ παττάλῳ' φησὶν ὁ Βίων 'ὅ τι ἂν τύχωσιν αὐτῷ περιάπτουσι φέρουσαι καὶ περιαρτῶσι'.

8. Τὸν Τηρίβαζόν φασιν ὑπὸ τῶν Περσῶν συλλαμβανό- E μενον σπάσασθαί τε τὸν ἀκινάκην, εὔρωστον ὄντα, καὶ διαμά- 16 χεσθαι, μαρτυρομένων δὲ καὶ βοώντων ὅτι συλλαμβάνουσιν αὐτὸν βασιλέως κελεύσαντος, αὐτίκα τὸ ξίφος καταβαλεῖν καὶ τὼ χεῖρε συνδῆσαι παρασχεῖν. ἆρ' οὖν οὐχ ὅμοιόν ἐστι τὸ γιγνόμενον; οἱ μὲν ἄλλοι διαμάχονται συμφοραῖς καὶ διωθοῦν- 20 ται τὰ πράγματα φυγὰς ἑαυτοῖς μηχανώμενοι καὶ παρατροπὰς τῶν ἀβουλήτων, ὁ δὲ δεισιδαίμων οὐθενὸς ἀκούσας, αὐτὸς πρὸς αὑτὸν εἰπὼν 'ταῦτα πάσχεις, ὦ κακόδαιμον, ἐκ προνοίας καὶ θεοῦ κελεύοντος' ἔρριψε πᾶσαν ἐλπίδα, προήκατο ἑαυτόν, ἔφυγε, διεκρούσατο τοὺς βοηθοῦντας. F

Πολλὰ τῶν μετρίων κακῶν ὀλέθρια ποιοῦσιν αἱ δεισιδαι- 26 μονίαι. Μίδας ὁ παλαιός, ὡς ἔοικεν, ἔκ τινων ἐνυπνίων ἀθυ-

12 cf. D. L. IV 54—56 15 aliter v. Artax. 29 27 v. Flamin. 20

2 τὸν τοῖς θεοῖς ΓNh 3 πεπειραμένου libri pr. D (def. Po.) θεὸν Θ 5 ἀποκαθῆραι ci. Wil. 6 πῇ Π ποῖ n ποῦ O ἔξωθεν Θn 7 ἢ] καὶ Dh 11 πραείᾳ Re. πράως Abernetty περιθειούμενος Hch. περιθύομενος (-θεόμενος n) Ω 12 καὶ add. Re. γραεῖς WYN 15 τειρίβαζον XY 16 διαμαχέσασθαι h 18 καταβαλεῖν Dn (W?) μεταβαλεῖν O 19 καὶ παρασχεῖν Θn 21 ἑαυτοὺς WYN

μῶν καὶ ταραττόμενος οὕτω κακῶς ἔσχε τὴν ψυχήν, ὥσθ' ἑκουσίως ἀποθανεῖν αἷμα ταύρου πιών. ὁ δὲ τῶν Μεσσηνίων βασιλεὺς Ἀριστόδημος ἐν τῷ πρὸς Λακεδαιμονίους πολέμῳ, κυνῶν λύκοις ὠρυσαμένων ὅμοια καὶ περὶ τὴν ἑστίαν αὐτοῦ
5 τὴν πατρῴαν ἀγρώστεως ἀναβλαστανούσης καὶ τῶν μάντεων τὰ σημεῖα φοβουμένων, ἐξαθυμήσας καὶ κατασβεσθεὶς ταῖς
169 ἐλπίσιν αὐτὸς ἑαυτὸν ἀπέσφαξεν. | ἦν δ' ἴσως καὶ Νικίᾳ τῷ Ἀθηναίων στρατηγῷ κρεῖττον οὕτως ἀπαλλαγῆναι τῆς δεισιδαιμονίας ὡς Μίδας ἢ Ἀριστόδημος ἢ φοβηθέντι τὴν σκιὰν
10 ἐκλιπούσης τῆς σελήνης καθῆσθαι περιτειχιζόμενον ὑπὸ τῶν πολεμίων, εἶθ' ὁμοῦ τέτταρσι μυριάσιν ἀνθρώπων φονευθέντων ἢ ζώντων ἁλόντων ὑποχείριον γενέσθαι καὶ δυσκλεῶς ἀποθανεῖν. οὐ γὰρ γῆς ἀντίφραξις ἐν μέσῳ γενομένης φοβερὸν οὐδὲ δεινὸν ἐν καιρῷ περιόδων σκιᾶς πρὸς σελήνην ἀπάν-
15 τησις, ἀλλὰ δεινὸν τὸ τῆς δεισιδαιμονίας σκότος ἐμπεσόντος ἀνθρώπου συγχέαι καὶ τυφλῶσαι λογισμὸν ἐν πράγμασι μάλιστα λογισμοῦ δεομένοις.

B 'Γλαῦχ', ὅρα, βαθὺς γὰρ ἤδη κύμασιν ταράσσεται
πόντος, ἀμφὶ δ' ἄκρα Γυρέων ὀρθὸν ἵσταται νέφος,
20 σῆμα χειμῶνος' (Archil. fr. 54)·

τοῦτ' ἰδὼν κυβερνήτης εὔχεται μὲν ὑπεκφυγεῖν καὶ θεοὺς ἐπικαλεῖται Σωτῆρας, εὐχόμενος δὲ τὸν οἴακα προσάγει, τὴν κεραίαν ὑφίησι, 'φεύγει μέγα λαῖφος ὑποστολίσας ἐρεβώδεος ἐκ θαλάσσας' (P. L. III p. 730). ὁ Ἡσίοδος (OD 465) κελεύει
25 πρὸ ἀρότου καὶ σπόρου τὸν γεωργὸν εὔχεσθαι 'Διὶ χθονίῳ

---

2 Pausan. IV 13   18 v. Dionis 24   23 cf. 475 f

---

3 Λακεδαιμονίους Xyl. μεσσηνίους   4 ὠρυσαμένων Γ ὠρυομένων O   7 τῷ] τῶν WYNMΘα[1]   8 κρεῖττον Re. κράτιστον   12 ἢ] τε καὶ Δ   14 περιόδων Xyl. ποδῶν   ἀπάντησις Δ ἀπαντήσαντι J[2] ἀπαντησάσης M[2]?Π ἀποστῆσαι h ἀπαντῆσαν (-τήσαν N -σαι G) δὲ O   18 γλαυκεοράβδοις (-δους N) Ω recte reliqui testes   19 γυρέων Θ γυρεῦον Γ γυρῶν WDn γυρεύων O   22 παράγει ΘD[mg]n   23 μέγα] μάλα Θn (ut 475 f ΠΘ) ἐρεύδεος XWYNM[1]   24 θαλάσσας X[1]YNMΠΘ -ης O   25 ἀρότρου Δ ut multi Hes. codd.   τε (δὲ NM[1]) χθονίῳ libri pr. Gh

Δημήτερί θ' ἁγνῇ' τῆς ἐχέτλης ἐχόμενον, Ὅμηρος δὲ τὸν Αἴαντά φησι (*Η* 193) *τῷ Ἕκτορι μέλλοντα μονομαχεῖν εὔχεσθαι κελεύειν τοὺς Ἕλληνας ὑπὲρ αὐτοῦ τοῖς θεοῖς, εἶτ' εὐχομένων ἐκείνων ὁπλίζεσθαι. καὶ ὁ Ἀγαμέμνων ὅτε τοῖς μαχο-* C
μένοις προσέταξεν (*Β* 382) 5

'εὖ μέν τις δόρυ θηξάσθω, εὖ δ' ἀσπίδα θέσθω',

τότε παρὰ τοῦ Διὸς αἰτεῖ

'δός μοι κατὰ πρηνὲς βαλέειν Πριάμοιο μέλαθρον' (*Β* 414).

ἀρετῆς γὰρ ἐλπὶς ὁ θεός ἐστιν, οὐ δειλίας πρόφασις. ἀλλ' Ἰουδαῖοι σαββάτων ὄντων ἐν ἀγνάπτοις καθεζόμενοι τῶν 10 *πολεμίων κλίμακας προστιθέντων καὶ τὰ τείχη καταλαμβανόντων οὐκ ἀνέστησαν ἀλλ' ἔμειναν ὥσπερ ἐν σαγήνῃ μιᾷ τῇ δεισιδαιμονίᾳ συνδεδεμένοι.*

9. *Τοιαύτη μὲν ἐν τοῖς ἀβουλήτοις καὶ περιστατικοῖς λεγομένοις πράγμασι καὶ καιροῖς ἡ δεισιδαιμονία, βελτίων δ' οὐδὲν* D
ἐν τοῖς ἡδίοσι τῆς ἀθεότητος. ἥδιστα δὲ τοῖς ἀνθρώποις ἑορ- 16 *ταὶ καὶ εἰλαπίναι πρὸς ἱεροῖς καὶ μυήσεις καὶ ὀργιασμοὶ καὶ κατευχαὶ θεῶν καὶ προσκυνήσεις. ἐνταῦθα τοίνυν σκόπει τὸν ἄθεον γελῶντα μὲν μανικὸν καὶ Σαρδάνιον γέλωτα τοῖς ποιουμένοις καί που παραφθεγγόμενον ἀτρέμα πρὸς τοὺς συνήθεις* 20 *ὅτι τετύφωνται καὶ δαιμονῶσιν οἱ θεοῖς ταῦτα δρᾶσθαι νομίζοντες, ἄλλο δ' οὐδὲν ἔχοντα κακόν. ὁ δὲ δεισιδαίμων βούλεται μὲν οὐ δύναται δὲ χαίρειν οὐδ' ἥδεσθαι, 'πόλις δ' ὁμοῦ μὲν θυμιαμάτων γέμει, ὁμοῦ δὲ παιάνων τε καὶ στεναγμάτων'* Soph. O. R. 4) *ἡ ψυχὴ τοῦ δεισιδαίμονος. ἐστεφανωμένος* E
ὠχριᾷ, θύει καὶ φοβεῖται, εὔχεται φωνῇ παλλομένῃ καὶ χερσὶν 26 *ἐπιθυμιᾷ τρεμούσαις, καὶ ὅλως ἀποδείκνυσι τὸν Πυθαγόρου*

---

23 cf. 95 c 445 d 623 c

---

3 *κελεύειν* M²ΠΔ *κελεύει* O *τοὺς θεοὺς* WYN 4 *ἐκεῖνον* Δh 10 *ἰουδαίοις* ΓWYN 14 *τοιαύτη* usque ad *ἐχθρός ἐστι* p. 352, 10 deest N *παραστατικοῖς* XWY 15 *οὐδὲν*] om. M¹ *οὐδὲν οὐδ'* D *οὐδὲ* O 19 *σαρδάνιον* ΓWYh *σαρδώνιον* M²Π *σαρδόνιον* O *τοῖς* hDn *τούτοις* O 20 *ἀτρέμα* (cf. v. 27)] *ἠρέμα* Θ

λόγον φλύαρον εἰπόντος ὅτι 'βέλτιστοι γιγνόμεθα πρὸς τοὺς θεοὺς βαδίζοντες'· τότε γὰρ ἀθλιώτατα καὶ κάκιστα πράττουσιν οἱ δεισιδαίμονες, ὥσπερ ἄρκτων φωλεοῖς ἢ χειαῖς δρακόντων ἢ μυχοῖς κητῶν τοῖς τῶν θεῶν μεγάροις ἢ ἀνακτόροις προσιόντες.
5 **(10.)** ὅθεν ἔμοιγε καὶ θαυμάζειν ἔπεισι τοὺς τὴν ἀθεότητα φάσκοντας ἀσέβειαν εἶναι, μὴ φάσκοντας δὲ τὴν δεισιδαιμονίαν. καίτοι γ' Ἀναξαγόρας (A 1. 2. 72) δίκην ἔφυγεν ἀσεβείας ἐπὶ τῷ μύδρον εἰπεῖν τὸν ἥλιον, Κιμμερίους δ' οὐδεὶς
F εἶπεν ἀσεβεῖς, ὅτι τὸν ἥλιον οὐδ' εἶναι τὸ παράπαν νομίζουσι.
10 τί σὺ λέγεις; ὁ μὴ νομίζων θεοὺς [εἶναι] ἀνόσιός ἐστιν, ὁ δὲ τοιούτους νομίζων οἵους οἱ δεισιδαίμονες οὐ μακρῷ δόξαις ἀνοσιωτέραις σύνεστιν; ἐγὼ γοῦν ἂν ἐθέλοιμι μᾶλλον τοὺς ἀνθρώπους λέγειν περὶ ἐμοῦ μήτε γεγονέναι τὸ παράπαν μήτ'
170 εἶναι Πλούταρχον ἢ λέγειν | ὅτι 'Πλούταρχός ἐστιν ἄνθρωπος
15 ἀβέβαιος εὐμετάβολος, εὐχερὴς πρὸς ὀργήν, ἐπὶ τοῖς τυχοῦσι τιμωρητικός, μικρόλυπος· ἂν καλῶν ἐπὶ δεῖπνον ἑτέρους παραλίπῃς ἐκεῖνον, ἂν ἀσχολίας σοι γενομένης ἐπὶ θύρας μὴ ἔλθῃς ἢ μὴ προσείπῃς, διέδεταί σου τὸ σῶμα προσφὺς ἢ συλλαβὼν ἀποτυμπανιεῖ τὸ παιδίον, ἢ θηρίον ἔχων τοῖς καρποῖς ἐφήσει
20 καὶ λυμανεῖται τὴν ὀπώραν.'

Τοῦ Τιμοθέου τὴν Ἄρτεμιν ᾄδοντος ἐν Ἀθήναις καὶ λέγοντος (fr. 3) 'θυιάδα φοιβάδα μαινάδα λυσσάδα' Κινησίας ὁ μελοποιὸς ἐκ τῶν θεατῶν ἀναστάς 'τοιαύτη σοι' εἶπε 'θυγά-
B τηρ γένοιτο'. καὶ μὴν ὅμοια τούτοις καὶ χείρω περὶ Ἀρτέμι-
25 δος οἱ δεισιδαίμονες ὑπολαμβάνουσιν 'αἴτε κἂν ἀπ' ἀγχόνας

1 cf. 413 b   8 fabula orta e λ 15

8 μύδρον M¹ λίθρον J² λίθον O   10 del. Schellens   12 τοὺς Δ om. O   ἀνθρ. ἐθέλοιμι μᾶλλον Π   13 alt. μήτε Δ μηδὲ O   16 παραλείπῃς D   17 θύρας Δ θύραις O (Z)   18 ἢ μὴ Δ εἰ μὴ O   προσείποις Θ   προσφὺς ἢ (ἢ καὶ n) Δh προσφὺς καὶ M²Π πρόσφυλε XWYM¹ προσφυλεῖς (λεῖς m. 2 in ras.) G   24 χείρονα MΠ   25 — p. 351, 8 'Incantationem (quam om. D relicto spatio) ad librorum fidem edidi, nisi quod αἴτε quater scripsi pro αἴ τε' Pat. Wil. sic restituit (Lesebuch p. 336): αἴτε κα ἀπ' ἀγχόνας ἀίξασα, αἴτε κα λεχοῦν διακναίσασα, αἴτε κ' ἂν νεκρὸς μολοῦσα πεφυρμένα ἐσέλθῃς, αἴτε κα ἐκ τριόδων καθαρμάτεσσιν ἐπισπωμένα τῷ παλαμναίῳ συμπλεχθῇς

ἀίξασα αἴτε καλεχόνα κναίσατε αἴτε κανέκεκρος μαίουσα ἂν
πεφυρμένα ἐσῆλθες αἴτε καὶ ἐκ τριπόδων καθαρμάτεσσιν ἐπι-
σπώμενα τῷ παλαμναίῳ συμπλεχθεῖσα'. οὐδὲν δὲ τούτων ἐπι-
εικέστερα φρονοῦσι περὶ Ἀπόλλωνος περὶ Ἥρας περὶ Ἀφροδί-
της· πάντας γὰρ τούτους τρέμουσι καὶ δεδοίκασι. καίτοι τί 5
τοιοῦτον ἡ Νιόβη περὶ τῆς Λητοῦς ἐβλασφήμησεν οἷον ἡ
δεισιδαιμονία πέπεικε περὶ τῆς θεοῦ τοὺς ἄφρονας, ὡς ἄρα
λοιδορηθεῖσα κατετόξευσε τῆς ἀθλίας γυναικός

'ἓξ μὲν θυγατέρας, ἓξ δ' υἱέας ἡβώοντας' (Ω 604); C

οὕτως ἄπληστος ἀλλοτρίων κακῶν ἦν καὶ ἀνίλαστος. εἰ γὰρ 10
ἀληθῶς ἡ θεὸς χολὴν εἶχε καὶ μισοπόνηρος ἦν καὶ ἤλγει κα-
κῶς ἀκούουσα καὶ μὴ κατεγέλα τῆς ἀνθρωπίνης ἀμαθίας καὶ
ἀγνοίας ἀλλ' ἠγανάκτει, τούτους ⟨ἔδει κολάσαι τοὺς⟩ τοσαύτην
ὠμότητα καὶ πικρίαν καταψευδομένους αὐτῆς καὶ τοιαῦτα γρά-
φοντας καὶ λέγοντας. τῆς γοῦν Ἑκάβης προβαλλόμεθα τὴν 15
πικρίαν ὡς βάρβαρον καὶ θηριώδη λεγούσης (Ω 212)

'τοῦ ἐγὼ μέσον ἧπαρ ἔχοιμι
ἐσθέμεναι προσφῦσα',

τὴν δὲ Συρίαν θεὸν οἱ δεισιδαίμονες νομίζουσιν, ἂν μαινίδιά □
τις ἢ ἀφύας φάγῃ, τὰ ἀντικνήμια διεσθίειν, ἕλκεσι τὸ σῶμα 20
πιμπράναι, συντήκειν τὸ ἧπαρ. D

11. Ἆρ' οὖν τὸ μὲν λέγειν τὰ φαῦλα περὶ τῶν θεῶν ἀνό-
σιον, τὸ δὲ δοξάζειν οὐκ ἀνόσιον; ἢ καὶ τὴν φωνὴν ἄτο-

---

1 κναίσατα G μαί·ουσα M μ·ουσα h ἀνπεφ. GαA[1]ΘM ἀν-πεφυραμένως n 2 καὶ om. Θn καθ' ἑρμάτευσιν Πn ἐπιπτω-μένα Mα[1]A[1]? 4 φρονοῦσι Δ (M?) φρονήσουσι O 6 τοιοῦτον Γh τοσοῦτον O 9 υἱεῖς libri pr. GWh ἡβώωντας M[2]ΠhΔ (ώω D in ras.) ἡβῶντας O 10 ἦν] εἴη ΓWM[1]αh fort. recte 12 κατεφρόνει καὶ κατεγέλα h 13 ἠγανάκτει τούτους τοσαύτην Γ Lacunam expl. Pat. sec. hΔ qui ἔδει τοξεῦσαι τοὺς supplent (praefert Po.). κατετόξευσεν ἂν infra post λέγοντας suppl. G m. post. ἠγανάκτει, ἠγανάκτει ἂν πρὸς τούτους τοσαύτην MΠ, atque eadem omisso altero ἠγανάκτει O 15 λέγοντας καὶ γράφοντας hΔ 17 ἔχοιμι WDn ἔδοιμι O 19 μαινίδια Pat. μαινίδα O μαινίδας Dn 21 πιπράναι D πιμπλάναι O
23 δόξαν Π

που ἡ δόξα ποιεῖ τοῦ βλασφημοῦντος; καὶ γὰρ ἡμεῖς τὴν βλασφημίαν ὅτι δυσμενείας σημεῖόν ἐστι προβαλλόμεθα, καὶ τοὺς κακῶς ἡμᾶς λέγοντας ἐχθροὺς νομίζομεν ὡς καὶ κακῶς φρονοῦντας. ὁρᾷς δ' οἷα περὶ τῶν θεῶν οἱ δεισιδαίμονες
5 *φρονοῦσιν, ἐμπλήκτους ἀπίστους εὐμεταβόλους τιμωρητικοὺς ὠμοὺς μικρολύπους ὑπολαμβάνοντες, ἐξ ὧν ἀνάγκη καὶ μι-*
E *σεῖν τὸν δεισιδαίμονα καὶ φοβεῖσθαι τοὺς θεούς. πῶς γὰρ οὐ μέλλει, τὰ μέγιστα τῶν κακῶν αὐτῷ δι' ἐκείνους οἰόμενος γεγονέναι καὶ πάλιν γενήσεσθαι; μισῶν δὲ θεοὺς καὶ φοβούμε-*
10 *νος ἐχθρός ἐστι. εἰ δὲ καὶ προσκυνεῖ καὶ θύει καὶ κάθηται πρὸς ἱεροῖς, οὐ θαυμαστόν ἐστι· καὶ γὰρ τοὺς τυράννους ἀσπάζονται περιέπουσι χρυσοῦς ἀνιστᾶσιν, ἀλλὰ μισοῦσι σιγῇ 'κάρα σείοντες'* (Soph. Ant. 291). *Ἀλέξανδρον Ἑρμόλαος ἐθεράπευε, Παυσανίας ἐδορυφόρει Φίλιππον, Χαιρέας Γάιον, ἀλλ' ἕκαστος*
15 *τούτων ἔλεγε παρακολουθῶν* (*X* 20)
F *'ἦ σ' ἂν τισαίμην, εἴ μοι δύναμίς γε παρείη'.*
οὐκ οἴεται θεοὺς εἶναι ὁ ἄθεος, ὁ δὲ δεισιδαίμων οὐ βούλεται, πιστεύει δ' ἄκων· φοβεῖται γὰρ ἀπιστεῖν. εἰ δ' ὥσπερ ὁ Τάνταλος ὑπεκδῦναι ⟨δύναιτο⟩ τὸν λίθον ὑπαιωρούμενος τῷ
20 *φόβῳ καὶ πιεζόμενος, ἀγαπήσειεν ἂν καὶ μακαρίσειε τὴν τοῦ ἀθέου διάθεσιν ὡς ἐλευθερίαν. νυνὶ δὲ τῷ μὲν ἀθέῳ δεισιδαιμονίας*

---

3 *ἡμᾶς—κακῶς* om. WYM[1]. Post *προβ.* (2) add. M[2] in mg. *καὶ τοὺς κακῶς ἡμᾶς λέγοντας ἐχθροὺς νομίζομεν καὶ ἀπίστους ὡς καὶ κακῶς* D *ὡς καὶ τοὺς κακῶς* ΓJ[2]h *ὡς καὶ ἀπίστους καὶ κακῶς* O 4 *δὲ* om. WYMΠ 6 *πικρολύπως* D 10 *εἰ δὲ καὶ* Wil. *κἂν* (*καὶ* ΓNh) *δέδιε καὶ* O *καίτοι* Dn *προσκυνεῖ γε καὶ* Dn *προσκυνῇ καὶ θύῃ* G[2]α[2]AEΘ 11 *οὐ*] *καὶ οὐ* hDn *θαυμαστόν* hDn *θαυμαστός* O 12 *ἀλλὰ*] *τὰ* WYND *καὶ ἃ* h *κάρα σείοντες* J[2] *κάρα θυίοντες* G[corr.]XυY *κάρα θύοντες* G[1]WM[1]N *κάρτα θύοντες* M[2]ΠhΔ 13 *ἐθεράπευε* D *ἐθεράπευσε* O 18 *φοβ. γὰρ ἀπιστεῖν* D *ἀποθανεῖν γὰρ φοβεῖται* O 18—20 *εἰ δὲ—πιεζομένος*] *καίτοι γ' ὥσπερ ὁ τάνταλος ὑπεκδῦναι τὸν λίθον ἐπαιωρούμενον οὕτω καὶ οὗτος τὸν φόβον ὡς οὐχ ἧττον ὑπ' αὐτοῦ πιεζ.* Δ 19 *δύναιτο* suppl. Pat. (*εἴθ'* pro *εἰ δ'* ita ut infin. *ὑπεκδῦναι* ab *ἀγαπήσειεν* pendeat sicut vit. Tib. Gr. 7. 9 ci. Po.) *ὑπαιωρούμενος*] Tantalus in aere suspensus ut ap. Eur. Or. 7 al. 21 *ἐλευθέριον* Δ

οὐδὲν μέτεστιν, ὁ δὲ δεισιδαίμων τῇ προαιρέσει ⟨γ'⟩ ἄθεος ὢν ἀσθενέστερός ἐστιν [ἢ] τοῦ δοξάζειν περὶ θεῶν ὃ βούλεται.

12. *Καὶ μὴν ὁ ἄθεος δεισιδαιμονίας οὐδαμῇ συναίτιος, ἡ* 171
δὲ δεισιδαιμονία τῇ ἀθεότητι καὶ γενέσθαι παρέσχεν ἀρχὴν καὶ γενομένῃ δίδωσιν ἀπολογίαν, οὐκ ἀληθῆ μὲν οὐδὲ καλήν, προ- 5
φάσεως δέ τινος οὐκ ἄμοιρον οὖσαν. οὐ γὰρ ἐν οὐρανῷ τι μεμπτὸν οὐδ' ἐν ἄστροις οὐδ' ἐν ὥραις ἢ περιόδοις σελήνης ἢ κινήσεσιν ἡλίου περὶ γῆν, 'ἡμέρας καὶ νυκτὸς δημιουργοῖς' (Plato Tim. 40 c), *ἢ τροφαῖς ζῴων ἢ καρπῶν γενέσεσι πλημμε-λὲς καὶ ἄτακτον ἐνιδόντες οὕτως ἀθεότητα τοῦ παντὸς κατέ-* 10
γνωσαν, ἀλλὰ τῆς δεισιδαιμονίας ἔργα καὶ πάθη καταγέλαστα, καὶ ῥήματα καὶ κινήματα καὶ γοητεῖαι καὶ μαγεῖαι καὶ περι-δρομαὶ καὶ τυμπανισμοὶ καὶ ἀκάθαρτοι μὲν καθαρμοὶ ῥυπα- B
ραὶ δ' ἁγνεῖαι, βάρβαροι δὲ καὶ παράνομοι πρὸς ἱεροῖς κολασ-μοὶ καὶ προπηλακισμοί, ταῦτα δίδωσιν ἐνίοις λέγειν ὡς μὴ 15
εἶναι θεοὺς ἄμεινον ἢ εἶναι, τοιαῦτα μὲν δεχομένους τοιούτοις δὲ χαίροντας, οὕτω δ' ὑβριστάς, οὕτω δὲ μικρολόγους καὶ μι-κρολύπους. **(13.)** *[ἀλλ'] οὐκ ἄμεινον ἦν Γαλάταις ἐκείνοις καὶ Σκύθαις τὸ παράπαν μήτ' ἔννοιαν ἔχειν θεῶν μήτε φαντα-σίαν μήθ' ἱστορίαν ἢ θεοὺς εἶναι νομίζειν χαίροντας ἀνθρώ-* 20
πων σφαττομένων αἵματι καὶ τελεωτάτην θυσίαν καὶ ἱερουρ-γίαν ταύτην νομίζοντας; τί δέ; Καρχηδονίοις οὐκ ἐλυσιτέλει Κριτίαν λαβοῦσιν ἢ Διαγόραν νομοθέτην ἀπ' ἀρχῆς μήτε τινὰ C
δαιμόνων μήτε θεῶν νομίζειν ἢ τοιαῦτα θύειν [οἷα] τῷ Κρόνῳ [ἔθυον]; οὐχ ὥσπερ Ἐμπεδοκλῆς φησι τῶν τὰ ζῷα θυόντων 25
καθαπτόμενος (fr. 137)

---

6 cf. 1051 b   8 cf. 937 e 938 e 1006 e   24 cf. 552 a (175 a)

---

1 ⟨*γε*⟩ Benseler ⟨*καὶ αὐτὸς*⟩ Wil.   2 del. Re. *τοῦ*] *ὥστε* D   3 Post *συναίτιος* deest M   7 *σελήνης* hab. unus D   9 *πλημμελὲς*] audi *τι* e v. 6 *πλ.* ⟨*τι*⟩ Wil.   16 *τοιούτοις*] *τοιαῦτα* ΓWYN   17 *δὲ* ante *μικρ.* del. Wil.   18 *οὐκ ἄμ.* Po. (coll. v. 22) *ἀλλ' οὐκ ἄμεινον* O *οὐκ ἄμεινον οὖν* Δ (*μὲν οὖν* b) *ἆρ' οὐκ ἄμ.* Wil.   21 *αἵματι* om. Xυ *αἵμασι* Θn   24/25 del. Wil. propter hiatum

'μορφὴν δ' ἀλλάξαντα πατὴρ φίλον υἱὸν ἀείρας
σφάζει ἐπευχόμενος μέγα νήπιος',
ἀλλ' εἰδότες καὶ γιγνώσκοντες αὐτοὶ τὰ αὐτῶν τέκνα καθιέρευον, οἱ δ' ἄτεκνοι παρὰ τῶν πενήτων ὠνούμενοι παιδία καθάπερ ἄρνας
5 *ἢ νεοσσούς· παρειστήκει δ' ἡ μήτηρ ἄτεγκτος καὶ ἀστένακτος, εἰ δὲ στενάξειεν ἢ δακρύσειεν, ἔδει τῆς τιμῆς στέρεσθαι, τὸ δὲ*
D *παιδίον οὐδὲν ἧττον ἐθύετο· κρότου τε κατεπίμπλατο πάντα πρὸ τοῦ ἀγάλματος ἐπαυλούντων καὶ τυμπανιζόντων ἕνεκα τοῦ μὴ γίνεσθαι τὴν βόησιν ἐξάκουστον. εἰ δὲ Τυφῶνές τινες ἢ*
10 *Γίγαντες ἦρχον ἡμῶν τοὺς θεοὺς ἐκβαλόντες, ποίαις ἂν ἥδοντο θυσίαις ἢ τίνας ἄλλας ἱερουργίας ἀπῄτουν; Ἄμηστρις δ' ἡ Ξέρξου γυνὴ δώδεκα κατώρυξεν ἀνθρώπους ζῶντας ὑπὲρ αὐτῆς τῷ Ἅιδῃ, ὃν ὁ Πλάτων* (Crat. 403 a) *φησὶ φιλάνθρωπον ὄντα καὶ σοφὸν καὶ πλούσιον, πειθοῖ καὶ λόγῳ κατέχοντα τὰς ψυ-*
15 *χάς, Ἅιδην ὠνομάσθαι. Ξενοφάνης δ' ὁ φυσικὸς τοὺς Αἰγυπτίους κοπτομένους ἐν ταῖς ἑορταῖς καὶ θρηνοῦντας ὁρῶν ὑπέ-*
E *μνησεν οἰκείως* (A 13)· *'οὗτοι' φησίν 'εἰ μὲν θεοί εἰσι, μὴ θρηνεῖτε αὐτούς· εἰ δ' ἄνθρωποι, μὴ θύετε αὐτοῖς.'*

14. *Ἀλλ' οὐδὲν οὕτω πολυπλανὲς καὶ πολυπαθὲς νόσημα*
20 *καὶ μεμιγμένον ἐναντίαις δόξαις καὶ μαχομέναις μᾶλλον ὡς τὸ τῆς δεισιδαιμονίας. φευκτέον δ' αὐτὴν [ἀσφαλῶς τε καὶ συμφερόντως], οὐχ ὥσπερ οἱ λῃστῶν ἢ θηρίων ἔφοδον ἢ πῦρ †περιφέρον καὶ ἀλογίστως περιφεύγοντες ἐμπίπτουσιν εἰς ἀνοδίας βάραθρα καὶ κρημνοὺς ἐχούσας. οὕτω γὰρ ἔνιοι φεύγον-*
25 *τες τὴν δεισιδαιμονίαν ἐμπίπτουσιν εἰς ἀθεότητα τραχεῖαν καὶ ἀντίτυπον, ὑπερπηδήσαντες ἐν μέσῳ κειμένην τὴν εὐσέβειαν.*

---

11 Her. VII 114 15 cf. 379 b 763 d (228 e)

---

1 *διαλλάξαντα* (*-αντι* W) *Γ*W *εἵρας* XN *εἱρὰς* Y *εἱρὰ* W *ἱερᾶ* J[2] *ἐν ἱεροῖς* hDn 4 *κατέσφαζον* post *παιδία* inserit *Δ* 7 *κρότου —πάντα Δ ἔτι δὲ κατεπίμπλατο* O (def. Pat. *τὰ* post *κατ.* inserens) 9 *γίνεσθαι Δ γενέσθαι* O *βόησιν* O *βοὴν τῶν θρήνων Δ* 10 *ἐκβάλλοντες* XN 20 prius *καὶ* om. D 21 *δὲ*] *οὖν Δ ἀσφαλῶς τε καὶ συμφερόντως Δ* om. O 23 *περιφέρον* XυWN[1] *περιφέρον* (ες supra) G *περιφέροντες* YN[2]*Π*h *παραφόρως* Pat. *ἀλογίστως* O *ἀπερισκέπτως Δ πῦρ περιφλέγον* [*καὶ*] *ἀλογίστως φεύγοντες* Wil.

ADDENDA ET CORRIGENDA

CONSPECTVS SIGLORVM

Ba.	Plutarch's Moralia in sixteen (fifteen) volumes with an English translation by F. C. Babbitt, I: 1 A–86 A, London-Cambridge/Mass. 1927. II: 86 B–171 F, ibid. 1928
Bock	Bock, F., iudicium de ed. Teubn. vol. I, Philologische Wochenschrift 46, 1926, 1217–1220
Bolk.	Bolkestein, H., iudicium de Defr., Mnemosyne 4. Ser. 9, 1956, 68sq.
Bousquet	Bousquet, J., iudicium de Defr., Revue des Études Anciennes 57, 1955, 365–367
Bury[1]	Bury, R. G., iudicium de ed. Teubn. vol. I, The Classical Review 40, 1926, 87
Bury[2]	–, Some textual puzzles in Plutarch's Moralia, Proceedings of the Cambridge Philological Society 180, 1948/49, 10
Cast.[1]	Castiglioni, L., iudicium de ed. Teubn. vol. I, Bollettino di Filologia Classica 33, 1926/27, 81–87
Cast.[2]	–, Osservazioni critiche agli scritti morali di Plutarco, Rendiconti dell'Istituto Lombardo Ser. II[a] 64, 1931, 879–909
Chatz.	Chatzidakis, G. N., *Βιβλιοκρισία* (= iudicium de ed. Teubn. vetustiore a v. d. G. N. Bernardakis confecta), *Ἀθηνᾶ* 13, 1901, 462–712 (imprimis 614sqq. 667sqq.)
Crö.	emendationes v. d. W. Crönert ex eius Moralium exemplo nunc Gottingae in philologorum seminario adservato depromptae

Da. *Πλουτάρχου Τῶν ἑπτὰ σοφῶν συμπόσιον. Κείμενον, μετάφρασις καὶ ἑρμηνεία ὑπὸ Ἐ. Δαυΐδ*, Athenis 1936

Defr. Plutarque. Le Banquet des Sept Sages. Texte et traduction avec une introduction et des notes par J. Defradas, Paris 1954 (Études et Commentaires 20)

Edm. Edmonds, J. M., Marginalia Selecta I. To Plutarch's Morals, The Classical Quarterly N. S. 7, 1957, 59–62

Einar. Einarson, B., iudicium de Defr., Classical Philology 51, 1956, 276–279

Fern. Fernández Galiano, M., Observaciones textuales sobre prosa tardía griega, Euphrosyne N. S. 2, 1968, 161–168

Groen. Groeneboom, P., iudicium de ed. Teubn. vol. I, Museum 34, 1927, 115

Hani Plutarque. Consolation à Apollonios. Texte et traduction avec introduction et commentaire par J. Hani, Paris 1972 (Études et Commentaires 78)

Har.[1] Harrison, E., iudicium de Ba. (vol. I), The Classical Review 42, 1928, 130

Har.[2] –, iudicium de Ba. (vol. II), The Classical Review 44, 1930, 82–85

Ha. Hartman, J. J., Ad Plutarchi Moralia adnotationes criticae, Mnemosyne N. S. 40, 1912, 237–250. 329–346. 400–450. 41, 1913, 64–95

He.[1] Helmbold, W. C., iudicium de Da., Classical Philology 33, 1938, 329–331

He.[2] –, Notes on Plutarch, Mnemosyne 3. Ser. 9, 1940/41, 60–62

H.-W. Hudson-Williams, H. Ll., iudicium de Defr., The Classical Review N. S. 5, 1955, 318sq.

Irig. Irigoin, J., iudicium de Defr., Revue de Philologie 30, 1956, 317–319

Jo.[1] Jones, R. M., iudicium de ed. Teubn. vol. I, Classical Philology 21, 1926, 271–273

Jo.[2] –, iudicium de Ba. (vol. I), Classical Philology 23, 1928, 76–79

Jo.[3] –, iudicium de Ba. (vol. II), Classical Philology 25, 1930, 191–193

Jun. [Juneaux, M.], iudicium de Da., Supplément critique au Bulletin de l'Association G. Budé 9, 1937, 83–96

Kok. Kokolakis, M. M., *Πλουτάρχεια* (*'Ηθικ.* 101B, 476A), Athenis 1968

Koster Koster, A. J., iudicium de Defr., Museum 61, 1956, 215–219

Kro.[1] Kronenberg, A. J., Ad Plutarchi Moralia, Mnemosyne N. S. 51, 1923, 436–445

Kro.[2] –, Ad Plutarchi Moralia, Mnemosyne N. S. 59, 1931, 216–225

Kro.[3] –, Ad Plutarchi Moralia, Mnemosyne 3. Ser. 7, 1939, 25–30

Kro.[4] –, Ad Plutarchi Moralia, Mnemosyne 3. Ser. 10, 1942, 33

Lasso Lasso de la Vega, J. S., iudicium de Defr., Emerita 24, 1956, 204–206

Lenz Lenz, F., iudicium de Ba. (vol. II), Philologische Wochenschrift 50, 1930, 1105–1108

Ph.[1] Phabes, B., *Διορθωτικὰ καὶ ἑρμηνευτικά*, *Ἀθηνᾶ* 48, 1938, 195sq.

Ph.[2] –, *Ἀνάλεκτα φιλολογικά*, *Ἀθηνᾶ* 53, 1949, 270–296

Sandb. Sandbach, F. H., Some textual notes on Plutarchs' Moralia, The Classical Quarterly 35, 1941, 111

Siev. Sieveking, W., iudicium de Da., Gnomon 13, 1937, 106

Steg. Stegemann, V., apud Zahn

Steph.	Stephanides, M., *Κριτικαὶ παρατηρήσεις εἰς τὸν Πλούταρχον, Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημείας Ἀθηνῶν* 24, 1949, 80–84
Uhde	Uhde, W., Zu Plutarchs Moralia, Rheinisches Museum für Philologie 75, 1926, 230
Wif.	Wifstrand, A., EIKOTA II, Lund 1932, 22–24
Zahn	Plutarch, Kinderzucht griechisch und deutsch, nach der Übertragung von W. P. H. Seliger bearbeitet von Fr. Zahn, München 1924. [2]1947.

Accedunt censurae nonnullae obiter solum rem stringentes, quas, cum aut nihil aut sane parum ad Plutarchi textum constituendum emendandumve mihi quidem adferre viderentur, in siglorum conspectum recipere nolui. tamen, quae praeter supra enumeratas mihi innotuerunt, hic subiungam. iudicia admodum brevia tulerunt

de ed. Teubn. vol. I:

Herrle, Th., Literarisches Zentralblatt 76, 1925, 1611 sq.
[Lamer, H.], Deutsches Philologenblatt 34, 1926, 482 sq.;

de Ba. (vol. I):

Bock, F., Philologische Wochenschrift 47, 1927, 1475 sq.
Knapp, Ch., The Classical Weekly 21, 1928, 17;

de Ba. (vol. II):

Knapp, Ch., The Classical Weekly 22, 1929, 154;

de Da.:

Flacelière, R., Revue des Études Grecques 50, 1937, 525 sq.
Lavagnini, B., Rivista di Filologia e d'Istruzione Classica 65, 1937, 426 sq.
M[arshall], F. H., Journal of Hellenic Studies 57, 1937, 108
Pierleoni, G., Bollettino di Filologia Classica 43, 1937, 159–161
Puech, A., Journal des Savants 1937, 87
Vellay, Ch., Acropole 1935, 133;

de Defr.:

Fiévez, M., Revue Belge de Philologie 33, 1955, 1044
Fuhrmann, F., L'Antiquité Classique 24, 1955, 192
Gossage, A. J., The Journal of Hellenic Studies 76, 1956, 118
del Grande, C., Rivista di Filologia e d'Istruzione Classica 36, 1958, 414
Mounard, H., Revue des Études Grecques 68, 1955, 388 u. ad 390;

de Kok.:

Defradas, J., L'Antiquité Classique 38, 1969, 557sq.

AD PRAEFATIONEM

VIsqq. De memoria manuscripta nuper disputaverunt:

Manton, G. R., The manuscript tradition of Moralia 70–77, The Classical Quarterly 43, 1949, 97–104
Hubert, K., Die handschriftliche Überlieferung für Plutarchs Moralia 70–77, Rheinisches Museum für Philologie 93, 1950, 330–336
Einarson, B. – de Lacy, P., The manuscript tradition of Plutarch Moralia 548A–612B, Classical Philology 46, 1951, 93–110
Flacelière, R., La tradition manuscrite des traités 70–77 de Plutarque, Revue des Études Grecques 65, 1952, 351–362
Diller, A., Pletho and Plutarch, Scriptorium 8, 1954, 123–127

XXXVIIIsq. Consolatio ad Apollonium]
Accedit fragmentum in cod. Bremensi C 4 s. XVI servatum; contulit lectionesque publici iuris fecit Hani. codex arta cognatione libris **Zv** iunctus minimi, nisi fallor, momenti est.

XLI Septem sapientium convivium]
De memoria huius dialogi agit Jun. 86sqq.; cf. praeterea Irig. 317sqq.

1. ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΩΝ ΑΓΩΓΗΣ

Editionem cum versione Germanica publici iuris fecit Fr. Zahn, adiuvante V. Stegemann, München 1924. ²1947; cum versione Anglica F. C. Babbitt I p. 1–69; cf. praeterea *Περὶ παίδων ἀγωγῆς. Κείμενον, μετάφρασις καὶ ἑρμηνεία ὑπὸ Ἀ. Τσαρτσάνου*, Athenis 1934; Pseudo-Plutarco. Sobre la educación de los hijos. Introd., trad. y notas de J. Pallí. Suplemento de Estudios Clásicos, 2ª ser. de trad. IV 133–161 (1966).

De hoc opusculo Plutarcho falso adscripto egerunt:

Gabele, L., Der Einfluß der Pseudo-Plutarchischen Erziehungsschrift auf italienische und französische Humanisten, Diss. Bonn 1919

Latour, L., Les idées pédagogiques de Plutarque et du *περὶ παίδων ἀγωγῆς*, Thèse lic. Louvain 1942

D'Agostino, V., I tre elementi del processo educativo, Rivista di Studi Classici 6, 1958, 190–197

Berry, E. G., The De liberis educandis of Pseudo-Plutarch, Harvard Studies in Classical Philology 63, 1958, 387 u. ad 399.

p.

1 10–11 *μητρ.* ⟨*χείρωσιν*⟩ *ἢ π. γ.* Kro.²: *μητρ.* [*ἢ π.*] ⟨*οὐκ εὖ*⟩ *γ.* Steg.
20 *λέγων ὁ* trp. Ha. Ba. haud feliciter

2 2 *Κλεόφαντον* restituere mavult Ba., auctoris errorem corrigens
4 *τοῦτο* ⟨*καὶ*⟩ Bern., quod praetulerim
10 *βασιλείδια*] *βασιλίσκους* Athen.
sim: leg. 2 cf. 185d (198d). vit. Them. 18, 7. Cato mai. 8, 5 7 cf. vit. Ages. 2, 6 = Theophr. fr. 141 W.; Athen. 13, 566a 18 *Διογένης*] Aristoni tribuit Diog. L. 7, 18 (= SVF I 302)

3 1 *ἡ μὲν* – 7 *παραγγέλματα*] cit. Apost. 8, 57a
10 *τῶν* ⟨*ἄλλων*⟩ Crö.

p.

3 22 πόνῳ Bern. Ba.
23 εἰ ⟨ἀν⟩τιτείνοιντο servato τόνῳ (22) Bury[2]

4 15 cf. 443c 551e
sim: pro **19** leg. **18** et add. Nic. Dam. FGrH 90 F 56, 3; Suda s. Λυκοῦργος

5 9 ὡς ἂν – 10 τέκνα] cit. Apost. 18, 67d; cf. 7, 51a; Cic. fam. 1, 6, 2; Porph. ad Hor. c. 3, 6, 23. de hoc proverbio agit J. C. Rolfe, Transactions and Proceedings of the American Philological Association 33, 1902, LXII sq.
sim: ad **19** add.: Xen. mem. 2, 3, 4

6 4 ⟨αἱ⟩ temere additum esse censet Cast.[1+2]
6sqq. cf. Tac. dial. 29
10 Φωκυλίδης] fr. 13B. = 15D.

7 24 ἀφεὶς τὸν ⟨ἀφυέστα⟩τον Bury[1]

8 5 δεῖ vel δέοι desiderat Ha.; πρέποι (pro μέρος) Ba.
5–8 cf. Demetr. de eloc. 296sq. (= Aristipp. fr. 21 Manneb.); Dio Chrys. 13, 16
14 Ἀρίστιππος] fr. 4A Manneb.
29 uncos delendos et προδεδωκότες παιδείαν legendum esse cens. Crö. Ba.: τῇ τῶν τ. παιδείᾳ Steg.
sim: **21** – **23** Theodori verba exstant etiam 378ab

9 4 λυτροῦνται] μισθοῦνται mavult Zahn
7 κοιτοφθοροῦντες etiam Kro.[1]: οἰκοφθοροῦντες (Wy.) praefert Cast.[1+2]
15 cf. Plat. leg. 715e; [Arist.] de mundo 401a 29; (Orph. fr. 168, 2 Kern = 46, 2 Abel)
19 cf. e. g. Sen. ep. 94, 8 (= Aristo, SVF I 359)
25 μέτεστιν ⟨αὐτοῦ⟩ Ha.

10 5 νοῦς καὶ λόγος] interpretatur G. Carugno, Per l'esatta interpretazione di un luogo di Plutarco, De liberis educandis VIII E 6, Giornale Italiano di Filologia 9, 1956, 345–347
12 Στίλπων] test. 151D Döring; cf. vit. Demetr. 9, 9; Diog. L. 2, 115; Hesych. Ill. FHG 4, 175; Mant. Prov. 2, 61; Sen. de const. sap. 5, 6sq. ep. 9, 18

p.

10 16 cf. Cic. Tusc. 5, 35

18 *Γοργίου*] immo *Πώλου*

11 3 *οἱ γὰρ* Euripides

13 *παροιμίαν*] cf. Plat. Crat. 284a. rep. 435c et saepius; Zenob. 6, 38 et l. ibi l.

18 cf. 812cd. vit. Per. 7, 7

sim: ad **19** add.: vit. Dem. 8, 7

12 8 lectionem codd. *Θ τότε τῶν* def. Ha.

13 7 *τέμνειν ἐμμελέστα⟨τα⟩* Zahn haud eleganter

8 *⟨ταύτης⟩ τῆς π.* Kro.[1] male

21 *Βίων*] hoc dictum et Aristippo et Aristoni tribuebant: cf. SVF I 350 et l. ibi l.

14 13 *παραγιγνομένων* Ha.

15 *⟨εὐθηνεῖν⟩ εὐηνίου* tempt. Steg.

18–19 *δυεῖν τοῖν μεγίστοιν,* del. *ὑπολαμβάνω,* Ha.

23 *ἡδονῶν ⟨ὧν⟩* Ha.

crit: **3** *τὸ* secl. etiam Kro.[1]

18 *τῇ φιλοσόφῳ* (W[2]) iure def. Cast.[1+2]

15 6 *ὧν – συνουσιαστής* del. Cast.[1+2], sed auctorem erravisse veri similius est

12 *τηρεῖν*] *ἀντλεῖν* Bury[2]: *αἱρεῖν* Ziegler

22 *κόποι καὶ ὕπνοι* Plat.

23 *τί⟨να⟩ ταῦτα;* Kro.[1]

sim: ad **26** add. mor. 192cd et l. ibi l.

16 3 loco corrupto multis modis mederi conati sunt vv. dd.: [*πολεμικῶν*] *ἀγ. ἐθὰς ἀθ. καὶ πολεμίων* Kro.[1] (et Crö., ut videtur); *ἀθλητῶν πιμελωδῶν,* cl. Plat. rep. 556cd, Ba. (*ἀθλ. καταπιμέλων* Tucker); locum lacuna laborare cens. Steg.

8 *ὁμολογεῖς* (υ[3]) Ha. Ba., def. Kro.[3] cl. 528b

18 *παραιν. καὶ ψόγοις* Ha. (cf. 22 et 25)

26 *σφαλῶσι*] *θρασύνωνται* Hch. (Bern. Ba.): *εὐφραίνωνται?* Ba.: *σφοδρῶς ἀναισχυντῶσι* Steg.

crit: **3** *ἀπολέμων* iam Chatz. elegantissime

17 6 cf. vit. Cat. min. 37, 3 = Theophr. fr. 82 W.

8 verba a Pat. seclusa def. Kro.[1], *ἱκανῷ παραδ. . . . λόγον·* legendum esse coniciens

p.

17 13–15 cf. Com. ad. 358; iambos restituit Kock hosce:

τοῖς συμμέτροις μὲν αὔξεται ψυχὴ πόνοις,
τοῖσιν δ' ὑπερβάλλουσι καὶ βαπτίζεται.

18 8 ⟨*οἱ παλαιοὶ*⟩ *μητέρα* Steg. frustra
14–17 cf. 76c 85e. fr. 53 Sandb.
29 – p. 19, 1 *καλόν· ἔστι γὰρ ἐν οἷς τὸ ν. βλ., ὡς ἀληθῶς καὶ νίκη K.* trp. Ha., haud male; cf. Com. ad. 452 (restituit Kock):

ἐν οἷς τὸ νικᾶν βλαβερόν, ἡττᾶσθαι καλόν.

crit: 26–27 post *ἀξ. . . .*: 'edd. *Θ* secuti' vel sim. aliquid excidit

19 1 *νίκη Καδμεία*] cf. 488a; Hdt. 1, 166, 2; Plat. leg. 641bc; Diod. 32, 4; Zenob. 4, 45 al.
13–14 vit. Lys. 16sq.; Diod. 13, 106, 8sq.; cf. vit. Nic. 19, 5. 28, 4 (= FGrH 566 F 100a. b). vit. Per. 22, 4; Xen. hell. 2, 3, 8; Athen. 6, 234a (= FGrH 87 F 48)
23 *διακωμῳδοῦντος* tempt. Cast.², sed pronomina aegre desiderantur

20 1 cf. 189f et l. ibi l. 232c 551b 1108a
4 cf. Diog. L. 3, 38sq.
13 *περικνίζειν*] *φωτίζειν*? Kro.¹
14 *ὥνπερ ὑπεθ.* Ha. Ba.
17 cf. 505f 510e
19 *θείων* Ha. Ba.
26 *Σωτάδης*] fr. 1D. et Powell
sim: 20 cf. Page, PMG p. 323

21 2sqq. de Theocrito cf. FHG 2, 86sq. FGrH 760
8 *Ὁμήρου*] *E* 83 *Π* 334 *Υ* 477
10 cf. 633c; Demetr. de eloc. 293
13 edebant *αὐτὸν*, quod def. Crö.
14 verba *πρὸς αὐτὸν* fort. e v. 13 iterata abundant

22 25 *ζηλ. καὶ* ⟨*ἐπὶ*⟩ *τῶν π. μ.* tempt. Crö.

p.

23 3 leg. ⟨*προ*⟩*ειπών*.
14 *κοιτοφθορίαι* Kro.[1]
21 *μειρακίσκους*] *νεανίσκους* mavult Zahn
24 *δύο* – p. 24,1 *ἀπεργ*. cit. Apost. 6,37a
24–26 cf. Com. ad. 163 (restituit Kock):

> *στοιχεῖα ταῦτα τῆς ἀρετῆς ἐστιν δύο,*
> *ἐλπίς τε τιμῆς καὶ φόβος τιμωρίας.*

25 *στοιχεῖα*] *σχοινία* Bury[2]

24 4–26 vide Diels VS 58 C 6 et l. ibi l.; hic pauca admodum addenda sunt:
10 281a 290e 354e et l. ibi l. 703e. vit. Num. 14, 6
11 96a; Mant. Prov. 2, 13
13 Mant. Prov. 2, 17
14 *προσάπτειν αὐτόν* Cast.[1+2]
14–15 281a 354e. vit. Num. 14, 6; Apost. 11, 5a et l. ibi l.
16–17 Mant. Prov. 2, 10
19 *κυαμευταὶ* – 20 *ἀρχαῖς* secl. Steg.
23–24 Mant. Prov. 2, 9

25 8 ⟨*ἐπονείδιστον*⟩ *ποιοῦντες* Schneider
8–9 *τῶν δὲ συμβ.*] *ἀντὶ συμβ.* Ha.
12–13 111c 117e (= Simonid. fr. 196B. = 143 Page = Semonid. fr. 3D. et West)
13 Anaxandrid. fr. 2, 4 Kock
⟨*σοι*⟩ *προσῆκε* Crö. metri causa; nam haec et sequentia e comoediis hausta esse constat: cf. CAF 3, 643
14 *κρονόληρος*] Com. ad. 1052 Kock
15 *σοροδαίμων*] Com. ad. 1151 Kock
20 *δουλικῆς τέχνης*? Cast.[2]; *λυρικῆς τ.* [*ἐπὶ*] *τοὺς νέους* ⟨*ἐπ*⟩*αγ*. Kro.[2] cl. 52b; ⟨*θε*⟩*ατρικῆς τ.* [*ἐπὶ*] *τοὺς ν. ἀγ.* vel ⟨*ἐπ*⟩*αγ*. Fern.
21 ⟨*οὐκ*⟩ *ἐκ ψυχῆς* Fern. frustra
25–26 cf. Com. ad. 214, quem versum restituit Kock:

> *τὰ μυσαρὰ ταῦτα θρέμματ' ἐκδιωκτέον.*

p.

26 25–27 E. Oder (De Antonino Liberali, diss. Bonn. 1886, p. 62) versus restituere conatus est hoc fere modo:

. . . καταζεῦξαι ⟨νέους⟩
πρὸς τὰς ἐπιτιμήσεις δυσηκόους γάμῳ·
δεσμὸς γὰρ οὗτος τῆς νεότητος ἀσφαλής.

26–27 cf. Com. ad. 215 (restituit Kock):

γάμος νεότητος δεσμὸς ἀσφαλέστατος.

sim: add. Diog. L. 1, 79sq.; in proverbium cessit: cf. Diogen. 8, 48; Phot. Suda s. v.; Apost. 16, 55. Wilamowitz, Hellenist. Dichtung 1, 179sq.

27 6 ὡς πρὸς κάτοπτρον Chatz.
8 εἴ τινες Chatz.
sim: **13** add. mor. 71ab 144f 272c; Hor. ep. 2, 1, 109 **20** 122 Preger; cf. G. H. Macurdy, Queen Eurydice and the evidence for woman power in early Macedonia, The American Journal of Philology 48, 1927, 201–214; F. Geyer, Makedonien bis zur Thronbesteigung Philipps II., München 1930, 79sqq.

2. *ΠΩΣ ΔΕΙ ΤΟΝ ΝΕΟΝ ΠΟΙΗΜΑΤΩΝ ΑΚΟΥΕΙΝ*

Exstat apud Babbitt I p. 71–197; edd. cum versione Polona et commentario G. Pianko–L. Winniczuk–K. Jesewski, Warszawa 1957; cum versione Anglica et commentario ed. L. J. R. Heirman, S'Gravenhage 1972.

De hoc Plutarchi libro adeundae sunt hae commentationes:

Kroll, W., Studien zum Verständnis der römischen Literatur, Stuttgart 1924, 80sq.
Geffcken, J., Der Begriff des Tragischen in der Antike, Vorträge der Bibliothek Warburg 7, 1927/28, 89–166, impr. 149sq.

v. Reutern, G., Plutarchs Stellung zur Dichtkunst. Interpretation der Schrift De audiendis poetis, Diss. Kiel 1933
Benzoni, A., L'opusculo di Plutarco „Πῶς δεῖ τὸν νέον ποιημάτων ἀκούειν“, Il Mondo Classico 3, 1933, 125–132
Svoboda, K., Les idées estéthiques de Plutarque, Annuaire de l'Institut de Philologie et d'Histoire Orientales 2, 1934 (= Mélanges Bidez), 917–946
de Scazzocchio, L. S., „Poética“ y Crítica Literária en Plutarco, Montevideo 1957 (continet versionem Hispanicam, p. 49–93; de quo libro rettulit D. A. Russell, The Classical Review N. S. 9, 1959, 288)
Tagliasacchi, A. M., Le teorie estetiche e la critica letteraria in Plutarco, Acme 14, 1961, 71–117
Valgiglio, E., In margine alla tradizione manoscritta del De audiendis poetis di Plutarco, Bollettino del Comitato per la Preparazione dell'Edizione Nazionale dei Classici Greci e Latini 15, 1967, 107–113
Valgiglio, E., Il tema della poesia nel pensiero di Plutarco, Maia 19, 1967, 319–355
Korus, K., Wokoł genezy traktatu Plutarcha „De audiendis poetis“, Meander 28, 1973, 57–78

p.
28 1 Φιλόξενος] cf. conv. fr. e 23 D. et adn. ad l.; p. 251 Powell; fr. 836f Page
9 Ἡρακλείδου] fr. 73 Wehrli
10 Ἀρίστωνος] fr. 33 Wehrli
9–10 ἀλλὰ καὶ τὸν Ἀβ. def. v. Reutern Wehrli (et Crö., qui trp. διερχόμενοι ⟨καὶ⟩ τὰ ⟨ἄλλα⟩, eleganter, ut opinor)
sim: 16 add. mor. 645e; Stob. 3, 6, 17
29 2 leg. τοσοῦτο μᾶλλὸν
15 cf. 734 ef; Clem. Al. Strom. 3, 24, 2; Diogen. 7, 76; Apost. 16, 25 et l. ibi l.
22–23 cf. vit. Nic. 9, 1
24 cf. 967d
27 Σιμωνίδης] cf. PMG p. 323 Page

p.

30 4–5 cf. Hom. μ 47sqq. 173sqq.
18–19 ἐξυβρίζει καὶ ὑλ.] cf. Theophr. de caus. pl. 3, 1, 5
26–27 ἀναλαμβ. ⟨καὶ⟩ μιγνῦσα Ha.
sim: 10sq. add. mor. 529b

31 2 cf. 711a
9 ἔχοντα (Ω) def. v. Reutern
9–10 πολλὰ ψ. ἀ.] Sol. fr. 21 D. = 29 West (olim: Callim. fr. an. 364 Schneider)
17 διάθεσις] cf. Radermacher, Art. Script. C 19
sim: leg. 9 Aristot. Met. I 983 a 3, add. Schol. Plat. p. 402 Greene (= FGrH 328 F 1); Greg. Cypr. M. 5, 2; Macar. 7, 19; Apost. 14, 41
22 add. mor. 348a

32 4sqq. cf. 358e
17 Aesch. fr. 350, 7 N.² = 284d Mette
20–22 cf. Hom. λ 472 et 391
27 τοιαῦτ' ἄρ' ἐστὶν Ha.

33 7–10 Aesch. fr. 205a Mette
13 Aesch. fr. 156 N.² = Niob. fr. 273, 15 Mette; cf. Men. Scut. 412
14–15 cf. 1065e
24 Pind. fr. 130 Sn.
24sqq. cf. 1130cd

34 3 ἄκλαυστον vel ἄκλαυτον codd. Hom.
9 βλέπειν· τὰ δ' ὑπὸ γῆς codd. Eur.

35 2–3 Simonidi tribuebant; cf. PMG p. 323 Page
10sqq. cf. Overbeck, Ant. Schriftquellen 2127. 1947. 1708. 1767
11 de Timomachi Medea cf. Anth. Pal. 16, 135–140
12 Θέων] Plin. n. h. 35, 144
sim: 2 add. 748a. vit. Hom. 216; rhet. ad Her. 4, 39; Cic. de legg. 3, 2
24sq. add. App. Prov. 2, 87. cf. Plat. rep. 605c sqq.; Aristot. Rhet. 1371b 7. Poet. 1448b 10

36 2 Βάτραχος ὁ π.] Com. ad. 304 Kock
9–11 cf. 125d 814e. vit. Crass. 37, 3

p.

36 12 Tr. adesp. 4 N.^{2} = Eur. Ix. fr. 426a Sn.
14 *κερδανεῖ* Nauck Ha.

37 1–2 Hom. *Γ* 369. 441 (et Porph. ad l.); cf. mor. 655a
9 fr. 217 Kock = 185 Körte
26–28 cf. 35b 678b

38 10 cf. fr. 31 Sandb.
25–28 Hom. *Ξ* 166sqq.

39 10 *τὸ* secl. Ha.
24 *ταὐτὰ* Ha. Ba.
25 cf. TGF 23 T 9 Sn.

40 5 cf. 1049f
9 Tr. adesp. 350 N.^{2} = Eur. Hypsip. fr. I. V 20sq. Bond
15 [*αντ*]*ἀναιρεῖν* Ha.
16–17 *χαλεπαίνοντας, ἀλλ' ἐν⟨νοοῦντας τί βούλεται ὡς ἐπὶ τοῖς ἐν⟩ ἤθει* Theiler ap. v. Reutern
17 *λεγομένοις*] *δεχομένους* Bern.: ⟨*προσδια*⟩*λεγομένους* Kro.[1]
19 post *H* 358 inser. *M* 232
20 cf. 809f
23 cf. 1074f
25 cf. 22b

41 1 cf. 431a
4 cf. 1049e
17 *πρὸς βέβηλα χὠπόθεν* Vater (Bury Jebb Pearson)

42 2 fr. 611 Kock = 737 Körte
6 fr. 756 Kock = 738 Körte
14 ⟨*ῥέπειν*⟩ *ποιεῖν* Theiler ap. v. Reutern: ⟨*ῥέπειν*⟩ vel ⟨*ῥοπὴν*⟩ *π.* Wif.
20 cf. 445f
sim: 21 add. Diog. L. 2, 34
24 Epicharm. 275K. = VS 23 B 32

43 11 fr. 3 Wil. = 1D. = 2b Page; *θυιάδα* Bergk
28 cf. 20e

44 10 ʽ*καμμονίην*ʼ] *X* 257 *Ψ* 661
11–12 cf. Lycophr. Al. 943 c. schol.
19 ad *ε* 42 add. *η* 77 *κ* 474

p.

45 2 corr. (fr. 145, 2 N.[2])
22 fr. 75 B. D. = 108 West
24 *γενέο* Fick; *χαρίζεο* West
27 fr. 12, 1 sq. B. = 10, 1 sq. D. = 9, 10 sq. West
sim: fr. 61 Bern. = 83 Sandb.

46 6–8 cf. 757 b
16 cf. 31 d
17 alibi: *H* 202 *Ω* 308
25 ⟨, *καὶ*⟩ *ὀρθῶς ὑ.*, Ha.

47 5–6 cf. 99 f
20 cf. Plat. Tim. 48 a
27 cf. 105 c 369 c 473 b 600 c. vit. Aem. P. 34, 8

48 1–2 cf. 742 e
11 cf. 164 c
12 cf. 36 a

49 2–3 cf. vit. Marcell. 33, 4
10 cf. fr. 43 Sandb.
13 *ἀνθρώπου φρ.* Ha.: *αὐτοῦ φρ.* Ba.
18 cf. fr. 41 Sandb.
28 *ὡς οὐκ εὐδαίμων* Plutarchum legisse suspicatur Ba., *ὡς οὔ τοι μάκαρ ὢν* Har.[1]

50 1 fr. 612 Kock = 739 Körte
24–26 cf. 369 b 474 a

51 2 *ἄμουσον* Kro.[1], repugnante v. Reutern
27 cf. 743 b

52 1 *εὐπρεπεῖς* ⟨*λόγων*⟩ Ha.
11 *τῇ ἕξει* def. Kro.[4] cl. 927 d 1124 b
13 cf. Diog. L. 5, 1; Suda s. *Ἀριστοτέλης* (= T 49 b Düring)
16 [*ἐθιζόμενον*] vel *ἀλλ' ἐθίζεσθαι θαρρ. ἐπιφωνεῖν* Ha.

53 24–25 cf. vit. Cor. 32, 5
27 post *φοβηθείς* lac. indic. Ha., fort. recte

54 21 cf. Alciphr. ep. 3, 26, 4
25 *αὑτοῦ* Ha.

55 1 *ἐπὶ νηὸς ἄγοντες* codd. Hom. plurimi
24 *αὐτὸς εἴωθεν* Emp. bene, ut opinor

p.
56 14–15 cf. 156d. fr. 93 Sandb.
57 24 *οὐ μὲν σοί* codd. Hom.
58 2–3 cf. 541c
8 cf. 781c
11 cf. 540e
26sqq. Hom. *A* 94sq.
59 4–6 cf. 714b
13 cf. vit. Ag. et Cleom. 30, 6
22 Hom. *K* 222
sim: **15** Plat. Apol. 28b sqq., ut videtur
17 leg. Vit. Cat. mai. 9, 5. 198e 528f; Stob. 3, 31, 9
60 11 cf. 537d
26–27 Hom. *Z* 37 *Λ* 122 *Φ* 64 *X* 337
30 – p. 61, 2 cf. Sen. ep. 108, 30
61 12 *παιδιᾶς* Re.
16 cf. 71f
62 3 *καὶ δοκοῦντος* Stob., 'dignum fortasse quod inseratur Plutarcho' Hense ad l.
3–4 *ὀργῆς ἡ πρ. καὶ ἡ φ. τοῦ μὴ π. μεῖζον* trp. Stob.
sim.: Vit. Ages. 11, 7. mor. 81a 209de; Philostr. ep. 8
63 13–14 cf. 23c
18 Hom. *A* 498
sim: **16** add. SVF II 1062; cf. Radermacher, Art. Script. A I 1
64 19–21 Hom. *Δ* 104; cf. mor. 19d
25–26 cf. vit. Cor. 32, 6
26 cf. 248b
sim: add. vit. Hom. 114
65 10 fr. 14 Wil. = 6b D. = 13 Page
12sqq. cf. 88b 186b. vit. Arist. 3, 5; Plat. rep. 362a
sim: **24** add. 145b 467c; Porph. de abst. 4, 20
crit: leg. **28** *τὸν*^{2} p. corr. (sed excidit siglum codicis)
66 1–2 cf. 498b 767a
7–8 Hom. *Ω* 130
18 fr. 13B. = 10, 3sq. D. = 11 West
26 *Ἀντισθένης*] fr. 60 Decleva

p.

66 26sqq. ⟨ἐννοήσας⟩, ἐν τῷ ϑ. ⟨τῷ⟩ ... παραβάλλων εὐθύς Bury[1]: ⟨πρὸς⟩ τ. Ἀϑ. ϑορυβηϑέντας ἐν τῷ ϑ. ⟨τῷ⟩ Edm.: ἐπὶ τῷ [ϑ.] Ha.
sim: 4 add. mor. 209b. vit. Ages. 9, 5sqq.

67 9–14 cf. 204de. vit. Pomp. 78, 6; Diog. L. 2, 82
15 συνεμφαίνων Kro.[1]
17 ἀνακαλεῖν Cast.[1]
25–27 cf. 103b

68 3–4 cf. 446a
4 cf. 235d
7 Men. fr. 472, 7 Kock = 407, 7 Körte
26 cf. fr. 50b Sandb.
sim: 7–8 add. 41b

69 3 cf. 106d; Cic. Att. 9, 2a, 2
10 ⟨πρὸς⟩ τὸ Ha.: ⟨εἰς⟩ τὸ Kro.[1]
12 fr. 114, 1 Kock = 101, 1 Körte
17 Tr. adesp. 9 N.[2] = Eur. fr. 683a Sn.
18–19 cf. 72e

70 25 κῦδος] φέρτατ' codd. Hom.
30 cf. 19c 678b

71 7 cf. 299b
8–9 Hom. *B* 246; cf. Plut. fr. 207 Sandb.
12 cf. 950e
25–29 cf. 88f–89a
26 Tr. adesp. 358 N.[2] = Soph. fr. 187 P.

72 3 ἐντείνουσι ⟨πληγὰς⟩? Ha.
18–19 cf. 472b
21 cf. 24bc
26 cf. 554a
sim: 1 add. 173d; Dion Chrys. 37, 45; Amm. Marc. 30, 8, 4

73 2 τοῦ Αἰσχύλου secl. Ha.
fr. 352 N.[2] = 704 Mette
3 τἄκρον Burgess
10 Thesp. fr. 3 N.[2] = TGF 1 F 3 Sn.
14–15 cf. 397b

p.
73 26–27 cf. Eur. Alex. fr. 63 Sn. (Hermes Einzelschr. 5, 1937, 20)
74 24–25 cf. 615d

3. *ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΚΟΥΕΙΝ*

Edidit Babbitt I p. 199–259

p.
75 sim: 20 add. 622f
76 3 *εὖ φρον.* ⟨*ἀπαλλαγήν*⟩ (G[2]) mavult Cast.[1]
8 *ἔνεστί* ⟨*τι*⟩ Ba.
20 *Θεόφραστος*] fr. 91 W.; cf. mor. 666c
77 5 *προμ⟨ηχα⟩νώμενος* Ha.
10 [*απο*]*πέμψαι* Ha.
19 *ἀναδιδούσ⟨ης⟩* Cast.[1+2] recte, ut videtur
22sqq. cf. Plat. leg. 808d
sim: 2 add. Clem. Al. Paed. 2, 49, 2
78 9–10 *τὰς ὑπηνεμίους λ. καὶ ᾠδ. ἀτ. τ. καὶ ἀψ. ὑ. ὀχείας* Ba. cl. Aristot. h. an. 559b 20–22
13 olim Callim. fr. an. 365 Schneider
79 6 ⟨*ἂν*⟩ *ἐντυχεῖν* Ha.
sim: scrib. 4 cf. 592f; SVF I 310
81 9 Oec. I 14–15; cf. mor. 86 c. e
crit: 19 *δὲ*, quod malit Po., coni. Ha.
82 5 cf. 758d
20 cf. 28d
sim: add. 215b (subest Pind. Pyth. 4, 272)
83 5–6 cf. Men. fr. 407, 7 Körte (et mor. 33f 801c)
8 *καινά* Chatz.
13 *ποικίλη*? Cast.[1+2]
17 cf. TGF 23 T 9. 45 T 2. 88 T 4 Sn.
sim: 1 add. mor. 208d; Xen. Ages. 11, 4; (Gell. 18, 3)
25 Aristot. E. N. 1164a 15. E. E. 1243b 24
84 5 *στεφ⟨αν⟩ηπλόκους* Hch., sed praestat *στεφηπλ.*, quia Plutarchus poetae cuiusdam locum libere enarrare videtur

p.

84 11 Sim. fr. 47 B. = 43 D. = 88 Page; cf. mor. 79c 494a
sim: 6 add. Porph. de abst. 4, 20

86 21–22 cf. Plat. Tim. 36c
22 Φυλοτίμου] fr. 26 Steckerl

87 1 sqq. cf. 630a
1–2 ἐμπ. [ἢ φ.] ἢ δ. ἡρμοσμένας Ha.
sim: scrib. 2 Eur. fr. 183, 3; cf. mor. 514a 622a 630b
18 add. 439d 613b 716d. fr. 129 Sandb.

88 18 ὀφρύος κατάστημα κινῶν Lobeck, prob. Ha. Jo.[2]

89 1 καὶ μέγα secl. Bury[1]
7 cum Ha. praetulerim Emperii coniecturam ἐξιστάμενος
sim: 25–26 fr. eleg. ad. 1 B. D. (olim: Callim. fr. an. 366 Schneider)

90 1 cf. Radermacher, Art. Script. B XXI 9
9 μελαγχλώρους (vel μελιχλ.) codd. Plat.
17–20 cf. 520ab
25 ἐνίοτε? Ha.

91 1 τάσις Kro.[1]
13 ⟨ἔνι⟩οι δὲ vel οἱ δέ ⟨τινες⟩ Cast.[1+2]

92 sim: 2 cf. mor. 1091c 1095d 1117a; Diog. L. 10, 5

93 2 τε secl. Hch.
7–10 cf. 631f. vit. Lyc. 12, 6sq.

94 1–3 cf. 89c
15–24 cf. 769e
21 καὶ πράγμασιν secl. Ha.
sim: 24 'saepius': 123c 466f 602b

95 17 Κλεάνθης] cf. Diog. L. 7, 170 (= SVF I 463)
Ξενοκράτης] cf. Diog. L. 4, 6
23 fr. 14B. = 13D.

96 1 cf. 80a 494d
10sqq. cf. Plat. rep. 539b
13 Ἱερώνυμον] fr. 20 Wehrli
28 ἐκτεθεράπευκεν Emp. prob. Ha.
29 εἰ δή τινος Cast.[1+2]

4. *ΠΩΣ ΑΝ ΤΙΣ ΔΙΑΚΡΙΝΕΙΕ ΤΟΝ ΚΟΛΑΚΑ ΤΟΥ ΦΙΛΟΥ*

Edidit Babbitt I p. 261–395; nonnulla de hoc opusculo invenies apud F.-A. Steinmetz, Die Freundschaftslehre des Panaitios, Wiesbaden 1967 (Palingenesia 3), 148–172.

p.

97 sim: **9** add. 1000a

98 12 fr. 15B. = 18 D. = 86 Page

99 17 *Εὔηνος*] fr. 10B.; mor. 126d Prodico tribuitur (VS 84 B 10)

100 7 ⟨*ἂν*⟩ *ἐπαινοῦντα* Edm.
21–22 cf. 778e; *οὐ πῦρ οὐ*⟨*δὲ*⟩ *σίδαρος* Meineke
sim: **23** Clearch. fr. 19 Wehrli

101 5–6 cf. 614a 854e
6 *ἐσχάτη ἀδικία* Plat. Stob.
14 Macar. 4, 12; cf. Cic. pro rege Deiot. 25
15 Tr. ad. 362 N.^{2} = fr. iamb. ad. 30D.

102 2 cf. 96d; *παρέχον* Ha.
sim: **15** hinc v. Anton. 24, 12; cf. mor. 61b

103 6 *ἐστι τἀπορουμένῳ* Herw.
7sqq. cf. 800a
crit: **7** *τῷ* iam Ha.

104 9–10 cf. 959bc
13–14 cf. 81c 352c
sim: scrib. **2** cf. 961e 705a; Aristot. h. an. 597b 24; Ael. n. an. 15, 28; Athen. 9, 391a; Plin. n. h. 10, 68 al.

105 26 *φήσει* secl. Ha.
sim: **4**sq. cf. Ael. v. h. 4, 15; Nep. Alc. 11

106 12 ⟨*ἐν*⟩ *ταῖς* Ha. cl. 54d, sed hiatum obstare monet Ziegler.
21 cf. Diog. L. 5, 1; Suda s. *Ἀριστοτέλης* (= T 49b Düring)
sim: **20**sqq. cf. Plin. n. h. 35, 36; Tzetz. Chil. 11, 368

107 3 ⟨*ἐξ*⟩*αναφέρουσιν* Cast.$^{1+2}$ (cf. 563a)
7 cf. vit. Dion. 8, 1–2

p.

107 sim: Athen. 6, 249f 10, 435e; prioris loci fons Theophrastus an Hegesander fuerit, mihi quidem incertum est.

108 8–9 Carm. pop. 35B. = 15D.
29 *οὐ* ⟨*τὸν*⟩ Ha.

109 1 Callim. fr. 490 Schneider = Aet. 1, 20 Pf.
11–13 *γ., ἐκείνῳ . . . εὐῶδες* ⟨*ἔν*⟩*εστι* Cast.[1]
25–26 cf. 95a
27–28 cf. Plat. Gorg. 465b sqq.

110 11 *ἐπὶ* def. Cast.[1], fort. recte
17 cf. 808c 819c 1108a
22sqq. cf. Wil., Antigonos von Karystos p. 93
24–27 SVF I 470. 471
29 an *τὸν θεραπ.* (cf. v. 11)?

111 1 *τὰ δ'* Ha. Ba.
2–3 *ἀφ' ἑνὸς διαγρ.*] cf. vit. Dem. 13, 4
sim: add. 223e 452d. vit. Lyc. 5, 9 (ubi *Χαρίλαος*)

112 14sqq. cf. 100c 477ab; SVF I 203
22sqq. cf. 483a

113 3 *μελ.*] cf. ad p. 90, 9
11–14 cf. 60a 780f. vit. Ag. et Cleom. 54, 1–2; Polyb. 5, 34, 10
13 [*εγ*]*χαράξεις* L. Dindorf: *ἀράξεις* Kro.[1] cl. Eur. Cycl. 205
15–17 cf. vit. Ant. 9, 5sqq.
17–18 cf. Strab. 17, 796
19 *προσωπεῖα* (O) def. Cast.[1]

114 1 *εὐπαρύφου*] cf. 615d
6 Men. fr. 293 Kock = Colac. fr. 2, 3 Körte
7 id. fr. 297 Kock = Colac. fr. 3 Körte
12 *πρόσεισιν — θρέμματος*] Men. fr. 298 Kock = Colac. fr. 6 Körte
crit: ad 5–6 post *Ω*: corr. ex Athen. 10, 434c edd.

115 5–6 cf. Plat. Gorg. 485d
21 cf. 164c
26 *ποῖ* Hch.

p.

115 crit: **18** *δὲ* iam Ha. (qui *δὴ* e v. 19 huc transposuit, ut fieret *ἂν δὲ δή τις*)

116 5 cf. 497d; 'passim': Alc. 1159. Andr. 1284. Hel. 1688. Bacch. 1388
sim: vid. quae addidi ad p. 35, 2

117 9 cf. vit. Sol. 27, 6sqq.; Hdt. 1, 30sqq.
sim: **15** add. SVF III 589sqq.

118 3–4 *ἄνθρωπος ἄτ. ἂν ἐπαίνων εἴη, εἰ τοῖς ἐπαίνοις μόνοις ὠφ.* Ba., haud feliciter
sim: Men. fr. 523 Kock = 458 Körte

120 10 *καὶ* del. Ha.
11–19 de Agide cf. Arr. an. 4, 9, 9; Curt. 8, 5, 8.
19–30 res dubia; nam Cassius Severus inde ab a. 12 p. C. n. exsul Cretae et Seriphi degebat.

121 25 *πῦρ ἐπὶ πῦρ*] cf. 123f 610c 919d. vit. Artox. 28, 1; Plat. leg. 666a; Zenob. 5, 69. Macar. 7, 48 et l. ibi l.
27 Aesch. fr. 135 N.[2] = 228c Mette
28 cf. 751c (ubi *πικρῶν φ.*)

122 7–17 cf. ad p. 102, 15
sim: **12** add. Dioscur. mat. med. 4, 78, 1; Plin. n. h. 25, 152

123 crit: **18** *ἀπίστησον* iam Chatz.; sed *πίστευσον* (sc. *ταῖς διαβολαῖς* vel sim.) optime def. Kro.[2+3] cl. 782e

125 1 *τῶν δεομένων* pro *ἢ αἱ δεόμεναι* (= meretrices) posita esse contendit Kro.[2], sed mihi quidem non persuasum est.

126 22 *ζώ⟨πυρ⟩ον* Kro.[1]: *⟨ῥί⟩ζωμ'* Bury[2]: *ᾠὸν* Platt ap. Ba.
26–p. 127, 10 cf. Diog. L. 4, 37 (ubi Ctesibius pro Apella)

127 sim: **10** cf. mor. 824c

128 17 *Γοργίας*] VS 82 B 21
sim: **22** add. mor. 532f; Stob. 4, 23, 49; scrib. vit. Phoc. 30, 3; Agid. 2, 4

129 13 *οὐδὲ ⟨βάρη⟩* Chatz.
sim: **1** add. Stob. 3, 7, 60

p.

130 11 fr. 64B. = 50D. = 87 Page
22 cf. vit. Alex. 75, 4. 76, 2 (FGrH 129 T 5)
28 cf. vit. Alex. 54sqq. et l. ibi l.
sim: **3** . . . Theophrasti] fr. 75 W.; subest Eur. Or. 735

131 23 ⟨*αὐτὸς*⟩ *αὐτοῦ* Ha.
sim: **21** add. vit. Alex. 22, 6

132 17sqq. e. g. Aristot. E. N. 1108 a 23sqq.

133 23 cf. vit. Dem. 12, 4
24 (et in adn. crit.) versus conflatus ex *Λ* 653sq. et *Ν* 775
27 cf. 934f 970b

134 7 *ἐφ' ἑτέροις ἐλέγχων* trp. Ha.
8 *καὶ* secl. Ha.
sim: **15** add. Diog. L. 2, 62sq.

135 14 *πάντα δ.* Re., prob. Ha.
18 *Ἐπίχαρμος*] cf. T 12 Kaibel
sim: **15** add. Ael. v. h. 9, 36 (de Antigono)
21 add. Philostr. vit. soph. 1, 15, 3; vit. Antiph. II 11

136 1 *Τιμαγένης*] cf. Sen. contr. 10, 5, 22; Sen. de ira 3, 23, 4sqq.; Jacoby ad FGrH 88 T 2
20–21 cf. 613b 644f 716b. de
22 cf. 650e
crit: **20** scrib. . . . *μεριμνᾶν* Boeckh: *-ῶν* ***Ω***

137 16 *ἄγαν ἀφαιρούντων* Wy.
17 ⟨*καὶ*⟩ *τὸ* Cast.[1+2]
25 cf. 49f

138 5 *τὸ ἀνιώμενον* (G[1]) praetulerit Cast.[1+2]
18 *Δημήτριος ὁ Φ.*] fr. 59 Wehrli = FGrH 228 T 5
28–29 cf. 102b

139 8 cf. 135b
9 cf. 73f
18 cf. 808d. vit. Alc. 42, 3 vit. Dion. 8, 4. 52, 4 vit. Marcell. 15,4 ; vit. Cor. 15,4
22 cf. Diog. L. 4, 5
25 *εὐκλεᾶ θήσει*] Eur. Phoen. 1742
sim: **13** add. vit. Sol. 28, 4sq.

p.

140 21 *περὶ* ⟨*τῆς*⟩ *β.* Hch.
sim: 17 cf. 606bc; Phil. quod omn. prob. lib. sit 128sqq.; Diog. L. 6, 43

141 28–29 cf. 448b

142 2–5 cf. 14b 144f 272c
11 'passim': *δ* 70 *ρ* 592
15 cf. vit. Alex. 50 et l. ibi l.
16–23 cf. Diod. 28, 14
21 *ὤφειλεν* Ha. Kro.[1]

143 3 *δεῖ* Ha.
7 *ἤθους χρηστοῦ* vel sim. desiderat Ha.
10–11 cf. Diog. L. 4, 16
14 cf. 88c 481a 1110e
20 cf. 30e
sim: 4 add. mor. 229c; cf. 212e (Agesilai) 216a 218e 232d; Them. or. 27, 334c; Synes. de regno 2d; Apost. 8, 75

144 3 *οὐκ ἄλλως* Ha. haud male
24 cf. 784a
26 cf. vit. Ant. 62, 1

145 7 cf. 810b
8 Tr. ad. 9 N.[2] = Eur. fr. 683a Sn.
9–10 cf. 34d
22–23 cf. 535e

146 2 *τὸ σ. τοῦ φιλαιτίου* Re.: *τὸ συνεχῶς φιλαίτιον* Ha.
4–7 cf. 43ab
5 *Φυλότιμος*] fr. 26 Steckerl
sim: add. Clem. Al. Paed. 3, 46, 4

147 23 *πρακτική*] de *παρακτική* cogitare videtur Bury[1]; sed praestat, ut opinor, *προτρεπτική* (Wil.).

148 25 *ἡ π. τῷ θεραπευθέντι λυπηρὰ* [*ὑπάρχει*] Kro.[2]
26 *τεμόντες* Kro.[2]

5. *ΠΩΣ ΑΝ ΤΙΣ ΑΙΣΘΟΙΤΟ ΕΑΥΤΟΥ ΠΡΟΚΟΠΤΟΝΤΟΣ ΕΠ' ΑΡΕΤΗΙ*

Edidit Babbitt I p. 397–457

p.
149 17 *περικειμένη* (vel *περιημμένη*) Ba.
150 7 ⟨*ἐν*⟩ *ἀκαρεῖ* Ha. (cf. Aristoph. Plut. 244 al.)
9 ⟨*πολλοστὸν*⟩ *μέρος* Ha.
17sqq. cf. 1058ab
151 4–5 Epich. fr. 276 Kaibel; cf. Apost. 14, 88a
6 *πρὸς τὰ πράγματ'* Chatz., sed Plutarchus imitatur Epicharmi constructionem.
14sqq. cf. 449d
19 *ἀμίκτους* Kro.[1]
24 *ἠρέμα* Ha.
sim: add. mor. 962b
152 10–11 cf. 9e 85e. fr. 53 Sandb.
15 *οὐ* ⟨*μόνον*⟩ *μ.* Ba.
sim: scrib. vit. Sol. 11, 1; Paus. 11, 37, 6sq.
crit: scrib. **13** *ποιεῖ*] *τελεῖ* etc.
153 1 *συχνῶς* Emp. Ha.
3 *ἐν σπονδαῖς* Ha.; an *ὑποσπόνδους*?
6 *τὰ δὲ πρότερα τῶν ὑστέρων* Ha.
154 1 *ἀποσπασθῶσιν* Ha.: *ἀπελαθῶσιν* Kro.[1], frustra
3 cf. fr. 137 Sandb.
7 ⟨*εἰς*⟩ *λήθην* Edm.
11 ⟨*εἰσδ*⟩*έχεσθαι* Cast.[1+2]
12 *πλοῦτος*] *πλοῦς* Turn. Vulc. Kro.[2], recte, ut opinor
25–p. 155, 4 cf. Sen. ep. 98, 13
sim: **17** cf. Plut. vit. Artox. 28, 4
155 9 *ἠρέμα*? Ha.
sim: add. Diog. L. 6, 22 (e Theophrasti Megarico)
156 13 fr. 15, 2–4 B. et West = 4, 10–12 D. (= Theogn. 316–318)
14–16 cf. 92e 472d. vit. Sol. 3, 3
sim: **20** add. mor. 190f
22 add. Iul. ep. ad Them. 265a

p.

157 2 *οἱ* def. Cast.[1]
14 ⟨*ἐπὶ*⟩ dubium esse iure monet Crö.
22 *Αἴσωπον*] fab. 246 Halm = 147 Hausr.

158 10 fr. 47B. = 43D. = 88 Page; cf. mor. 41f 494a
26 *Ἴωνα*] Epid. fr. 5 Blum. = FGrH 392 F 22
sim: scrib. **24–27** libere reddit locum Stob.
27 add. 208f (de Agesilao)

159 3 cf. Diog. L. 6, 37; Sen. ep. 90, 14
δέ τινα Edm. frustra
7–8 cf. vit. Dem. 6, 1
12 [*καὶ*] *πρ. καὶ σκ.* Ha.: *καὶ πρ. κατασκ.* Cast.[2]
23 *μ. ἀκοῦσαί τι* ⟨*βουλόμενοι*⟩ Cast.[1+2] (*διδ. βουλόμενοι* edd. vett.)
25 cf. 614e

160 3 *Ἀρίστιππος*] fr. 93 Manneb.
11 cf. 6d 804a. vit. Dem. 8, 7
sim: add. vit. Alc. 10, 4 (= Theophr. fr. 134 W.); Diod. 12, 84, 1

161 sim: add. 209d. vit. Ages. 11, 7; Xen. Ages. 5, 4; cf. Philostr. ep. 8

162 3 cf. 52c 352c
8 ⟨*κατη*⟩*φιάσειεν* Kro.[2] cl. 119c
12 fr. 243 N.[2] = 421 Mette
12–15 cf. 767b
17 fr. 2, 9B. D. = 31, 9 L.-P.
18–19 cf. 763a. vit. Demetr. 38, 4
22–23 cf. 352c

163 8sqq. cf. 1128d
sim: **21** add. 89b (ubi Antisthenes)

164 2 *ἐγχρέμματα* def. Crö.; cf. L.-Sc.-J. s. v.
13 *κατειπών*? Kro.[2]: *καὶ εἰπεῖν* ⟨*ἑαυτὸν*⟩ Ha.
15–16 *τοὐπτάνιον* Ba.
21 scrib. [*καὶ*] *τὸν*
sim: **14** add. Diog. L. 6, 34
20 scrib. Hippocr. Epid. V 27; Iul. ep. 59, 444d; Cels. 8, 4, 3; Quint. 3, 6, 64

p.

165 2 *μείζονος*] *ἀμείνονος* Ha. Ba.
6 cf. *υ* 227

166 15 *Στίλπωνος*] test. 159 Döring
17 *ἦν Μεγαρεῦσιν* Haupt: *ἦν ἱερεύειν* Ba.
25 *λέγομεν* Re.

168 24 *τ'* secl. Chatz.
sim: 8 add. mor. 185a 552b. vit. Thes. 6, 9; Ael. v. h. 2, 12; Athen. 12, 533d. 13, 576c; Apost. 13, 27; Cic. Tusc. 4, 19; Nep. Them. 1; Val. Max. 8, 14 ext. 1. 6, 9 ext. 2
19 add. mor. 69e. vit. Alc. 6, 1
25 add. 997d. fr. 210 Sandb.; Apost. 11, 98f

169 6 cf. vit. Num. 20, 10
16 cf. vit. Arist. 7, 2
16–17 *κώνειον Σωκράτους*? Capps
17 cf. vit. Phoc. 34sq.
20 cf. vit. Pomp. 73, 11
23 *οὐδὲν ἀποτρ.*? Kro.^{1}
25 cf. Sen. ep. 11, 8 (= Epicur. fr. 210)
28 scrib. *οἷον* [*τι*]
sim: 18 add. Plat. rep. 474d

170 8 *σημ. ἱκανὸν τοῦ*? Cast.$^{1+2}$: *σημ. σεαυτοῦ* Kro.^{2}
13 cf. vit. Alex. 15, 8 et l. ibi l.; Cic. pro Arch. p. 24
18 *ἢ* ⟨*τοῦ*⟩ *καλοῖς* Ha.

171 11 ⟨*ἐν*⟩ *ἑαυτῷ* Ha.
12–13 lect. *κατ' αἰσχύνην* (X^3WCY^2N) prob. Bern. Kro.^{2}
sim: 4sqq. cf. Hes. OD 361 et Plut. ad l. (fr. 53 Sandb.); mor. 9e 76c
19 cf. mor. 826b
22 Cardini, Pitagorici II 22; Overbeck, Ant. Schriftquellen 970sq.

6. *ΠΩΣ ΑΝ ΤΙΣ ΑΠ' ΕΧΘΡΩΝ ΩΦΕΛΟΙΤΟ*

Exstat apud Babbitt II p. 1–41

p.
172 1 scrib. [ἄτερ] πολιτείας
3–4 cf. Aristot. de mir. ausc. 83; Diod. 4, 17, 3; Ael. n. an. 3, 22. 5, 2; Plin. n. h. 8, 227; Solin. 11, 11
12 cf. mor. 40b
sim: 8 add. fr. 174 Sandb.
173 2 αὐτοῦ] αὖθις? Ha., non male
12 cf. 957a
14 Aesch. fr. 207 N.^{2} = 455 Mette
17 cf. 958d
19–20 καὶ ὠφ. ἐστι del. Ha.
sim: 2 scrib. 959e 964a. f 729d. fr. 193 Sandb.
25 Διογένης καὶ Κράτης] Diog. L. 6, 20sqq. 87; add. Sen. de tr. an. 14, 2
174 2sqq. cf. 642c 995a
4 οἶνον] ὕδωρ Suda
11–12 cf. 1083d
15sqq. cf. 516a
175 25–p. 176, 2 cf. vit. Cat. mai. 27, 2sq.
176 3–5 cf. 21e
6 ⟨καὶ⟩ κύνας Bern. Ba., fort. recte
11 cf. 32d 186b. vit. Arist. 3, 5 (Plat. rep. 362a)
16 cf. 606d
26 κακία secl. Ha., recte, ut opinor
27 cf. 71e 481a 1110e
177 10 μή που Hch. bene, cl. 40d ceterisque loc. sim.
19 ἄνθρωπε, τί μοι, ἔφη Ha.; sed nihil mutandum est.
22 Tr. ad. 358 N.^{2} = Soph. fr. 187 P.; cf. 35d
sim: 7sq. Trag. ad. 75 N.^{2} = Com. ad. 1229 Kock; cf. mor. 823b; Aristot. meteor. 364b 12. Probl. 26, 1 et 29; Theophr. de vent. 37. 39. de sign. temp. 36; in consuetudinem proverbii venit: cf. Diogen. 4, 65; Greg. Cypr. L. 1, 99; Apost. 7, 6; Mant. Prov. 3, 15

p.

177 **9** add. 129d 463e
26 add. Ael. n. an. 8, 4

178 8 ἔλαττον δ' ἑτέρῳ, Ba., sed articulum desidero
9 Ἀντισθένης] fr. 77 Decleva
20–22 cf. Them. in Arist. Phys. 2 (p. 54, 23 Sch.); Simpl. ad l. (p. 346, 23 D.); (Xen. hell. 2, 3, 36 = VS 88 A 10); de Iasone Cic. de nat. deor. 3, 70; Val. Max. 1, 8 ext. 6; Plin. n. h. 7, 166; Sen. de ben. 2, 18, 8

179 23 ἢ συνόντων postea del. Ha.: [ἢ] συντονώτερον Kro.[2]
sim: **9** . . . Vit. Pomp. 48, 12 V. Caes. 4, 9; add. Iul. conv. 323b
18 add. Thuc. 1, 135; Diod. 11, 54, 2sqq.

180 16 τὴν περιττὴν (περὶ τὴν Gesner) Stob.
17 ὑπ. δὴ τῷ Stob.
19 ὧν ἐστιν Ha.
20–21 Hom. Δ 350 Ξ 83 α 64 ε 22 τ 492 ψ 70
24 ⟨διὰ⟩ δίαιταν θρασεῖαν Ba., vix recte; λόγων Stob.
sim: **8** add. 1000a
10 add. Luc. Hermot. 34; Stob. 3, 5, 42; Tzetz. Chil. 13, 485 al.
pro 16sq. leg. **16–18** ἔχειν cit. Stob. etc.
pro 24sq. scrib. **24**–p. 181, 5 cit. Stob. etc.

181 5 Callim. fr. an. 367 Schneider = 784 Pf.
7–8 Trag. ad. fr. 365a Sn.
13–15 cf. Xen. conv. 2, 10; Diog. L. 2, 37
18 ἐν ταῖς ⟨τῶν φίλων⟩ λοιδορίαις? Ha.
19sqq. cf. 810a sqq.

182 1 πράγμασιν] χρημάτων Ha.
9–10 cf. 808c
11–12 cf. 809f
25 αὖθις] αὐτοὺς Bern.: αὐταῖς Ha.: secl. Cast.[1+2]
sim: **7** . . . Vit. Caes. 57, 6 Vit. Cic. 40, 4sq.; Suet. Div. Iul. 75, 4; Polyaen. 8, 23, 31

183 24 fr. 68B. = 3D. = 33 Page

p.

183 sim: **2** cf. 729de 959f; Iambl. v. Pyth. 36; Porph. v. Pyth. 25; Apul. apol. 31
10 add. Val. Max. 6, 5, 5
crit: **3** *θῆρας*] plura exempla ap. L.-Sc.-J. s. v., II 3

184 2–5 cf. 485e
4 cf. Xen. mem. 1, 4, 6
12 cf. 473a 618f
13–14 Hes. OD 23sq.
22 *περιστέλλων*? Ha. cl. 100c
sim: add. Ael. v. h. 14, 25

185 5 *φίλοις*] *πλουσίοις* Kro.[3] recte, cl. 94a 485d 710a
19–20 cf. 1124e
22 fr. 15, 2sq. B. et West = 4, 10sq. D. (= Theogn. 316sq.)
sim: **2** add. 185a, scrib. V. Them. 3, 4
22 add. 78c. vit. Sol. 3,3

186 1 *σατραπείας* Shilleto Ba.

7. *ΠΕΡΙ ΠΟΛΥΦΙΛΙΑΣ*

Legitur ap. Babbitt II p. 43–69

p.

186 14 VS 31 B 3, 8
20 *ἄνθρωπος* Hch., prob. Ha. (*ὁ ἄνθρ.* Ba.), recte mea quidem opinione
sim: corr. **3–4** 48e 90a 1000a

187 4 fr. 554, 4 Kock = 743, 4 Körte
6–7 *ἐναντίον δὲ μετὰ . . . κτῆσιν* ⟨*ἡμῖν*⟩ Ba.
11 add.: p. 34sq. Bond
17 *πράττοντας*] *πλέκοντας*? Ha.
19 *ὥσπερ ἀφ' ἑστίας*] cf. 549e 948b al.; Zenob. 1, 40; Greg. Cypr. L. 1, 63; Apost. 4, 61 al.

188 11 cf. 117d
sim: **15** add. Greg. Cypr. L. 1, 23 (M. 1, 73); Macar. 1, 82; Apost. 2, 28 et saepius

p.

189 3 *κρίναντα*] cf. Theophr. fr. 74 W. (Sen. ep. 3, 2; Amm. 26, 2, 9)
9 cf. 316c 575c; Iul. or. 1, 23b

190 6 ⟨*προσ*⟩*κολλᾶσθαι* Ha.; sed et simplex et compositum hac significatione usurpabant: cf. Plat. leg. 728b et 776a; prae ceteris Act. Apost. 5, 13; 1. Ep. Clem. 30, 3. 49, 5. 56, 2 et saepius.
8–9 cit. Apost. 13, 51c
11 *ἀεὶ* (*Ω*) def. Kro.[1] (Ba.), vim verbi *δεῖ* (6) subaudiendam esse contendens.
16 *πολλῷ* ⟨*χρόνῳ*⟩? Ha. (sed abundat)
24sq. *ἡμέας* | *ἄλλο διέκρ.* Hom.

191 13 *ἄλλων ἐγ.* Crusius
14 fr. lyr. ad. 99B. = chor. ad. 9D. = 77 Page
sim: 25 add. vit. Ant. 24, 3

192 1 Menandr. fr. 757 Kock = 744 Körte
2 ⟨*φίλοι*⟩ *φέρουσι*? Ha.
10 *ἐμφορεῖν* tempt. Bury[1]
14 scrib. *τῷ φ.* ⟨*πολλοῖς*⟩ *χρ.*;
14 *τῷ φ. χρ.* ⟨*πολλοῖς*⟩ Ba.: *ταῖς φίλων χρήσεσιν* ⟨*ἴδιον*⟩? Radermacher (Demetr. de eloc. p. 110)

193 8 cf. 12e
10–12 locus vix sanus
10–11 *πρὸς ἕν' ἄν τις ᾖ μετὰ π. π. εἰσιοῦσα* Ba.
11–12 *τὸ μὴ σ. . . . συγκ. πάνυ δ.* Ha. Ba.
20 *Τιμησίᾳ*] cf. 812a; Ael. v. h. 12, 9
sim: add. fr. 174 Sandb.

194 10 *οἱ φιλόφιλοι* tempt. Michael
12 Eur. fr. 595, 5 N.[2] = Crit. 43 F 6 Sn. = VS 88B 20
18 ⟨*αὑτῆς*⟩ *τὴν αὐτὴν* Edm.
21 *ἄλογα* (Wy.) cum Ha. praetulerim.
22–23 *ἀναγκαζόμενα* et *φεύγοντα ἀπ' ἀ.* secl. Ha.

195 5 *δίλογον* vel *ἄλογον* Bury[1]
15 *καὶ* ⟨*αὖθις*⟩? Ha.
19 *ἀλλ'* secl. Ha.

8. *ΠΕΡΙ ΤΥΧΗΣ*

Edidit Babbitt II p. 71–89.
Cf. Buriks, A. A., The source of Plutarch's *Περὶ τύχης*, Phoenix 4, 1950, 59–68

p.

197 4 Tr. fr. p. 782 N.[2] = TGF 71 F 2 Sn.
6–7 cf. 342c. vit. Arist. 25, 3 (= Theophr. fr. 136 W.)
11 cf. 187b; Stob. 4, 13, 64
14 *ὑβρίζοντας* ⟨*αὐτὰς*⟩ Edm.
sim: **4** add. cf. Men. Scut. 411. monost. 732 J. al.
10–11 Dem. XIX 229; cf. 510b 668a; Athen. 8, 343e **12–13** Dem. XVIII 296

199 15 cf. 928b
17 cf. 390b 436d 1006b
18 *καλὸν* [*δ'*] *ἦν* Ba. Edm.
20 ⟨*τῆς*⟩ *τοῦ σώματος δ.* [*αὐτῶν*] Cast.[1]: *τοῦ σ. τάς* ⟨*τε*⟩ *δυνάμεις αὐτῶν* Wy. Ba.
22 Epich. fr. 249 Kaibel = VS 23 B 12
sim: scrib. **10** Menand. fr. 417b Kock = 463 Körte (cf. fr. 621. monost. 741 J.)
pro **20** scrib. **22** cf. 336b 961a; Iul. or. 8, 247a; Iambl. v. Pyth. 228; Porph. v. Pyth. 46

200 9 fr. 194 N.[2] = 336 Mette
sim: **2** add. SVF I 377
7 add. fr. 193, 35sqq. Sandb.

201 8 *καὶ* ⟨*τί*⟩ *πλείω* Edm.
10 cf. 639d 1087b
14 *περιόντες αὐτῶν* Kro.[2]: *διαφέροντες αὐτῶν* Sandbach: *ἐρίῳ τε αὐ.* Bern.: *σαρξί τε αὐ.* Naber: *σφῶν τε αὐ. χρ.* ⟨*ῥώμῃ*⟩ Cast.[1+2]
βλ. καὶ ἀμ.] cf. 956d
sim: **3** add. 992ab; Phil. de animal. 27; Plin. n. h. 8, 6

202 6 cf. 802b
9 *ἕνα*] *Νεάλκῃ* Madv.

p.
202 sim: **9** corr. Val. Max. VIII 1 ext. 7; Plin. H. N. XXXV 104. add. Overbeck, Ant. Schriftquellen Nr. 1907 et p. 403sq.
203 2 *εἰς τὰ⟨ς πρά⟩ξεις κεχ.* Nik. Lar.
sim: **22** add. Stob. 4, 13, 52
204 2–5 cf. 137e 337cd 525b. vit. Hom. 142. vit. Ag. et Cleom. 3, 1. vit. Luc. 42, 1
7–8 cf. 23e

9. *ΠΕΡΙ ΑΡΕΤΗΣ ΚΑΙ ΚΑΚΙΑΣ*

Edidit Babbitt II p. 91–101.

Fragmentum libelli qui inscrib. *Ἀμμώνιος ἢ περὶ τοῦ μὴ ἡδέως συνεῖναι τῇ κακίᾳ* (Lampr. cat. 84) esse suspicatus est Wil., Hermes 62, 1927, 295sq. = Kl. Schr. IV 451.

p.
204 21 *θερμαίνοντα καὶ* secl. Hch., prob. Ha.
22sqq. cf. 691e
205 21 Men. fr. 302 Kock = 251, 4 Körte
26–27 cf. 527a
sim: **3** add. 56b 477ab; SVF I 203
206 2 *καθεύδ⟨ειν λέγ⟩ουσι* Edm.
207 2 *σπιλάδος*] expl. Kok.
16 *τοιαύτην ⟨καὶ⟩* Wil.

10. *ΠΑΡΑΜΥΘΗΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣ ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΝ*

Ediderunt Hani; Babbitt II p. 103–211; de hoc opusculo spurio cf.

de Vico, G., La 'Consolatio ad Apollonium' di Plutarco, Napoli 1957

Kassel, R., Untersuchungen zur griechischen und römischen Konsolationsliteratur, München 1958 (Zetemata 18), imprimis p. 49–98

Johann, H. Th., Trauer und Trost. Eine quellen- und strukturanalytische Untersuchung der philosophischen

Trostschriften über den Tod, München 1965 (Studia et Testimonia Antiqua 5)

Hani, J., La consolation antique, Revue des Études Anciennes 75, 1973, 103–110.

p.

208 sim: add. Plin. ep. 5, 16, 11

209 7–8 cf. Men. fr. 626 (et 625) Körte
19 *φαύλης τῆς ἐν ἡμῖν* trp. Edm.
22 *Κράντωρ*] fr. 8 Mullach

210 4 fort. *τὸν οἰκεῖον ⟨λόγον⟩*? cf. p. 212, 17
19 ⟨*μ*⟩*εἶναι* Kro.[1] bene

211 7–9 cf. 33e
12 fr. 531 Kock = 740 Körte
13–21 cf. [Plut.] pro nobil. 12
19–20 TGF ad. 307b Sn.; Sap. Salom. 7, 3 confert Kassel p. 64
26 *μέγιστ' ἐξοικοδομεῖται πράγματα* Herw.

212 4 *ἀνὰ μέρος* Nauck
καὶ τὸ λοιπὸν ⟨οὖν⟩ φέρε Crö.: *καὶ τὸ ⟨νῦν⟩ λυποῦν φέρε* Grotius Hani
15–16 Trag. ad. 611 Sn.; cf. Macar. 8, 58 (qui praebet *ἁψὶς ἄνωθέν ἐστιν*)
17 cf. vit. Gracch. 40, 4
21–22 versus (Eur.?) subesse coni. Kro.[1]
25 *πτήξεις* (Crö.) Edm. cl. Eur. Ion. 1280
⟨*δεσμοῖς*⟩ *ἀνάγκας* Bergk

213 1 *Δημήτριος*] fr. 79 Wehrli = FGrH 228 F 24
18 *Κράντωρ*] fr. 9 Mullach

214 3 *κήδεα μυρία*] cf. Hom. *Ω* 639
6 *Θεόφραστος*] fr. 73 W.
21 cf. 560b 1090b

215 4 *οὐδέ τις ἀλκή*] ex *Φ* 528 (vel *Γ* 45) huc transtulit scriptor: *ἀλλὰ τάχιστα* *Φ* 466
5 *Σιμωνίδης*] cf. PMG p. 323 Page
21 *καταδικασθεὶς* vel sim. aliquid Edm., sed iniuria: error scriptoris est

p.

215 sim: **9** scrib. v. Alex. 3, 8sq.; Ael. v. h. 8, 15; Stob. 3, 21, 6

216 1–2 20f 22b
1–9 cf. vit. Aem. P. 34, 8
3–4 473b 600c; cf. 24ab 369c
21 cf. 115a
24 cf. 127d
25 *ἀνηρτημένος δὲ τούτοις* Hutten Hani; *περὶ τῶν δ.* Cast.[1+2] recte, ut opinor

217 18 *οἰομένου* Edm. audacter
21 *Ἀντίμαχος*] test. 7 Wyss

218 3 *κοινὸν καὶ π.* cum Crö. defenderim (*κοινὸν* ⟨*ὂν*⟩ *καὶ π.* Ha.)
8 fr. 353 N.[2] = 706 Mette
12 Trag. ad. 369a Sn.
sim: ad **12**: Aeschyli fragm. 255 N.[2] = 399 Mette

219 1 *ταὐτῷ* Bernays Edm. (servato *τ' ἔνι* vel *γ' ἔνι*)
19–23 cf. 110a 263b; Plat. Phaed. 68d; Xen. Cyr. 5, 1, 13

220 3 corr. fr. 39B. = 9D. = 15 Page
8 *μέρος* metri causa servandum est; restituerunt Ba. Hani Page; cf. G. Perrotta, Maia 5, 1952, 252–256.

221 3 *ἀφανισμῷ*] *ἀπομερισμῷ* Cast.[1]: *χωρισμῷ* Cast.[2], sed nihil mutandum
16 ⟨*μ.*⟩ *ὄψει*] ⟨*συν*⟩*άψει* Kro.[3] eleganter
sim: **1** tertium membrum e Plat. Gorg. 524b huc transtulit auctor; cf. 121d

223 10 cf. 352d

224 25 *πατρὸς τοῦ Τ.* Ba.
25sqq. Crantor fr. 10 Mullach
sim: add. fr. 133 Sandb.

225 crit: **11** post Wil. add.: Wy. secutus, qui coniecerat *ἦπου νήπιαι, Ἠλύσι', ⟨ἠλιθίων⟩ φρ. ἀ.*

226 4 Aesch. fr. 255 N.[2] = 399 Mette
17 *τὴν* ⟨*ἰδίαν*⟩ *οὐδένειαν* Kro.[1]
19 fr. 245 Kaibel = VS 23 B 9

p.

226 sim: add. mor. 263b; Plat. Phaed. 68d; Xen. Cyr. 5, 1, 13

227 5–7 Nr. 3 Preger
11–12 cf. Marc. Ant. 7, 51, 1
13 *ὠφέλουν πόλιν* Eur.
18 *ἐστέρῃν μι', ἀλλὰ μ.* Edm.
20 cf. P. L. III p. 739sq. Bergk
sim: **2** = Carm. pop. 17 D.; cf. mor. 238ab 544e. vit. Lyc. 21, 3; Apost. 12, 20
5 cf. mor. 240f. vit. Pelop. 1, 7; Paus. 8, 27, 11
21sqq. cf. G. A. Gerhard, Ein hellenistischer Iambos, Wiener Studien 38, 1916, 35–53

228 7 ⟨*δι*⟩*ότι* Crö. (*ὁτιή* contra metri rationem Ba. Hani)
9 *ἤνεγκεν* ⟨*αὖ*⟩ Hch.
18 Eur. Hyps. fr. 757, 2sqq. N.[2] = p. 43 Bond
23 cf. Marc. Ant. 7, 40. 11, 6, 3
26 Eur. fr. 1043a Sn.

229 12 cf. Sen. ep. 93, 2
17 *Σιμωνίδην*] fr. 196B. = 143 Page
sim: **17** Semonid. fr. 3D. et West; add. mor. **13a** 117e
19 add. Aristot. h. an. 552b 17–23; Ael. n. an. 5, 43; Cic. Tusc. 1, 94; Plin. n. h. 11, 120

230 sim: cf. Strat. Lamps. fr. 150 Wehrli c. comm.

231 sim: leg. Gal. de plac. Hipp. et Plat. 4, 7

232 2 *δὲ* ⟨*ταῦτα*⟩ Nauck ex Cic.
12 *Ἀχαιὸν*] fr. 45 N.[2] = TGF 20 F 45 Sn.
18 cf. 467a
25 *Λοκρῶν*? Ha.

233 9 *μᾶλλον δὲ Πέρ*⟨*σαι καὶ*⟩ *Ἄρα*⟨*βες*⟩ Re. argute
15 fr. 54 N.[2] = 99 Blum. = TGF 19 F 54 Sn.
16 *ἐξ. οἰζύρων τε κἀτίμων τρ.* tempt. Crö.

234 2 *καινὴν* Ba., prob. Har.[2]
5–6 *ποιούμενοι* ⟨*ὁδὸν*⟩ *οὐδὲν* Kro.[3]
6 *οἱ* def. Cast.[1] Kro.[3]

235 4 ⟨*ὅς*⟩ *αὐτὸς* Edm.
4–5 ⟨*οὐδ'*⟩ *οὗτος . . . τύχης, ἂν ἐθρήνει οἷα* Ba.
sim: fr. 363 Schneider = 491 Pf.; cf. mor. 211a

p.

236 7 *Κράντωρ*] fr. 11 Mullach
13 *ἐπαίνων* def. Hani cl. Hyperid. 6, 42, fort. recte
14–15 *ἀλλὰ θυσιῶν ἀπ.* Ba.: *ἀλλὰ θείων ἀπ.* Pierson
19 *ζωῆς βίον* def. Kro.[3], cl. Plat. Epin. 982a, recte

237 1 *τῆς* ⟨*τοῦ*⟩ Edm.
15–16 *γενομένου* ⟨*χρόνου*⟩, *πρ. ἂν* [*χρόνου*] *δηλαδὴ* '*τί π.*;' Wif.
16 cf. Agath. TGF 39 F 5 Sn.; Plat. leg. 934a. Prot. 324b; Clem. Al. Strom. 4, 24, 2; Otto, Sprichwörter 129sq.
23–24 Lyr. ad. fr. 2 B B. = eleg. ad. fr. 5 D. = ad. eleg. fr. 14 West
23 *τοιάδε* ⟨*γὰρ*⟩ *θν. κ.* West: *τ. θνητοῖσ'* ⟨*εἰσ*⟩*ι κ.* Diehl
24 *ἔκδυσις* Bergk West
25 *Κράντωρ*] fr. 12 Mullach
crit: **16** secundum Hani *προσαναλγησίαν* B
23. 24 ⟨*τοι*⟩ iam Bergk

238 6–7 *κράτιστε, πάντως* [*καὶ*] *μακαριστοὺς* ⟨*καὶ*⟩ *πρὸς τῷ μ. καὶ εὐ. εἶ. τ. τ. ν.* ⟨*δεῖ*⟩ post Wy. Ha.
9 *ἡγούμεθα* om. (del.?) Ross, post *ὅσιον* (v. 8) trp. Hch.
13 ⟨*τὸ*⟩ *διὰ στ.* Kro.[1]
14–15 *ὁ ἔκπαλαι περιφ.* Rose; ⟨*ἀπὸ*⟩ *π.* (vel ⟨*ἀπ'*⟩ *ὠγυγίου*) *χρ.* Cast.[1+2]
crit: **12** post ***Ω*** add.: emend. Hch.

239 2 *ἀνακαγχάζοντα* Bernays Rose
7 *γὰρ*] *ἄρα* Bernays
7–9 cf. Theogn. 425sqq.; Bacchyl. 5, 160sqq.; Soph. Oed. Col. 1224sqq.
8 *δεύτερον δὲ* del. Hch. Ross
23 *Εὐριπίδης*] Phoen. 555

240 1sqq. cf. Cic. Tusc. 1, 93; Ceb. tab. 31
7–8 *ὥσπερ* ⟨*π. ἀποδώσοντες* (Wy.)⟩ *παρακ.* ⟨*τοῖς*⟩ *θεοῖς* Edm.
19 Tr. ad. 373 N.[2] = chor. ad. 28 D. = ad. 76 Page

p.

240 25 cf. 167b 385d 511b; Plat. Charm. 165a. Prot. 343b

30 *Ἴων*] fr. 55 N.[2] = 100 Blum. = TGF 19 F 55 Sn.

241 3 Pind. hymn. fr. 35b Sn.

22–23 cf. Pap. Brit. Mus. Inv. 591 A, 5sq. (Nr. 81 Milne)

24 fr. 505 = Melan. desm. fr. 10, Suppl. Eur. p. 34 v. Arn.

25 *τὰ τυγχάνοντα* Stob.

26 *σοφὸν νομίζω σ. τ’ ἐμοὶ δ.* Stob.

27 *πάντα κ. καὶ* del. Ha.

29 *γενέσθαι* Hch.

242 8 *ἆ δείλ’, οὐ μὲν σοί γε* Hom.

crit: 18 *καταμαρανθεὶς* etiam Kro.[1]

243 5–6 Eur. fr. 757, 9 N.[2] = 1043a Sn.

8 *προσειληφέναι* Ba.

10 cf. 13a 111c

26 *τῆς* del. Hch., prob. Ha.

crit: 8 post *ὅτι ΔυB*: cf. p. 237, 21

244 22–23 *παιωνίοις . . . φαρμάκοις*] Aesch. Ag. 848

24–25 cf. 548d

245 16–23 dialectum ionicam passim restituerunt Hch. Bern. Chatz. Ba. Wil. (Lesebuch II 4, 3)

sim: **3** add. vit. Dion. 55, 4; Nep. Dion. 4, 3. 6, 2

8 add. mor. 242a 463d 474d; Epict. diss. 3, 24, 105; Diog. L. 2, 55; Hierocl. in Pyth. carm. aur. p. 84 Needh.

246 4 cf. Diog. L. 2, 54; Ael. v. h. 3, 3; Val. Max. 5, 10 ext. 2

sim: **22** v. Demosth. 22, 3. mor. 847b

247 4 cf. Ael. v. h. 3, 5

14 *τῶν* secl. Cast.[1+2] recte

25 fr. 125 Kock = 111 Körte

26 ⟨*ὅτι*⟩ *σφ.* Hirzel (Dialog 1, 347 adn. 2)

248 11 *ὁ βίος* ⟨*βίας*⟩ Crö., alii alia

16 *φιλόπολις* Bury[1]

23 *ἔκ του σ.* Bern. Ba.; *τοῦ σ.* def. Cast.[1]

p.
248 24 ἐμπεσεῖν Cast.[1+2]
26 ὥσπερ εἰκὸς ἔχειν οὕτω, καὶ Crö.
249 4 Pind. fr. 129 Sn.
7 λιβάνων σκιαρᾶν Sn.
16 fr. 131 a Sn.
17 fr. 131 b Sn.
250 crit: 5 τά⟨δε⟩ etiam Ba.
252 1 cf. 107 c d
15 ἐλθεῖν def. Crö., fort. recte

11. ΥΓΙΕΙΝΑ ΠΑΡΑΓΓΕΛΜΑΤΑ

Edidit Babbitt II p. 213–293;

cf. Boehm, G., Plutarchs Dialog Ὑγιεινὰ παραγγέλματα analysiert und auf seine Quellen untersucht, Diss. Gießen 1935.

p.
253 16 Tr. adesp. 560 N.[2] = Aesch. fr. 406 b Mette
254 3–4 τῶν δὲ ἐλ. τ. Stob.
6 ὑγείαν Stob.
8 ἀλλ' def. Wif. cl. Dion. Chrys. 31, 75. 80, 8, ubi ἀλλὰ = πλήν
sim: 1 VII 41, 5 Bern. = fr. 179, 96 Sandb.
256 10–11 ἐπιχώριος Edm.
26 cf. 530 b c
sim: 24 add. 529 d
257 11 corr. Μηδείῳ; cf. Wil. ad 65 c; Jacoby ad FGrH 129 T 5
26–p. 258, 2 cf. 662 c d 663 d
sim: 9ss. add. mor. 65 c; Arr. an. 7, 24, 4sq. 27; Athen. 10, 434 c; Iust. 12, 13, 6sqq.
20 add. Clem. Al. Paed. 2, 15, 1. Strom. 2, 120, 5
258 1 ἀ. καὶ τῶν ἡδ. Kro.[2]
8 ⟨τὴν⟩ ἀπειροκαλίαν Edm.
sim: add. 401 c

p.

259 16 *Σιμωνίδης*] cf. PMG p. 323 Page
sim: 22 add. 814e. vit. Crass. 37, 3

260 2 cf. Apost. 8, 17a
11 *γὰρ* om. Stob.
13 *τὰ* om. Stob.
14 *κατὰ τὸν κ.* om. Stob.
sim: 22 frg. inc. 131 . . . = fr. 181 Sandb.; add. Cic. de or. 2, 256

261 12 cf. 751e; Plat. rep. 496d
15 *ἡ ὑγεία* Stob.
17 *Πρόδικος*] VS 84 B 10
19 *ὑγείαν* Stob.
24 *Δημάδης*] fr. 6 de Falco
27 *ἄνευ κλύσεων* Kro.[1] Ba.
sim: 16 add. 321d; Aristot. h. an. 542b 4–19; Ael. n. an. 1, 36. 9, 17; Plin. n. h. 10, 89

262 3 *ἀποδ. – λέγουσιν* def. Kro.[3] (cf. K. Ziegler, Rhein. Mus. 81, 1932, 67sq.): *ἀποδ. δεδιέναι λέγ.* Ba.
sim: 5ss. add. 555de. vit. Demetr. 39, 6 et l. ibi l.; Polyaen. 7, 25
14 add. 989b
21ss. add. Ael. v. h. 2, 18; Athen. 10, 419cd

263 5–8 cf. 645e
9 ⟨*τούτου*⟩ *τούτων* Capps Ba.
13 *οἱ ἀγαστοὶ ν.* Ba.
15 *ὑπεξερῶντες* Kro.[1] recte, ut opinor
20 cf. 105e

264 7 *ἀκρασίᾳ καὶ μαλακίᾳ* Ba.
22 Men. fr. 810 Kock = 618 Körte
sim: 10 add. Com. ad. fr. 453 Kock

265 9–11 cf. 234e 995b; Ael. v. h. 14, 7; Apost. 6, 76 al.
18 *μὴ δεῖ* Stob.
24 *καὶ*[1] om. Stob.

266 1 *οὖν* om. Stob.
5 *πρόσθεν ἰταμῶς* Stob.
8 *γενόμενον* Stob.

p.

266 14 Lyr. adesp. 100 B. = chor. ad. 20 D. = fr. ad. 82 Page
22 *ἅπτεται καὶ τούτων* Stob.
24 *δεῖ εὐλαβ.* Stob.
25 *νὴ Δία* om. Stob.
sim: **26** add.: aliter 432f

267 4 *κατασβεννύουσι* Stob.
7–8 cf. 167b

268 11 *περιττώματα* Stob.
14 *ὀδόντων*] *ὁλκάδων* Ba.: *οἰδούντων* (vel *οἰδώντων*) Kro.[2]
16sqq. cf. Aret. 8, 6, 1; Archig. ap. Gal. XIII 167K.
22 *⟨ἐν⟩δίδωσι* Ba.
crit: ad **23**: VII 4, 17 Bern. = VI 3, p. 54, 4 Po.-Ziegler

270 3 cf. 124e 401c 711e

271 1 *πολλῶν* Wy., prob. Jo.[1]
9 *ἧττον ⟨αὐτὸν⟩*? Edm.
27sqq. cf. 991c 993d 994ab; Epicur. fr. 459. 464
sim: add. Stob. 3, 6, 61

272 14 *μέτριος* Heath
16 cf. 647a
17 cf. 620f

274 1–2 *προΐεται* – *ἀποστρέφον* – *μεταφέρον* Edm.
11 fr. 607 Kock = 741 Körte
21 *κεφαλαλγῇ* Ba.
24sqq. cf. 612e sqq.
sim: **12** add. 159d
20 add. Epict. diss. 2, 19, 1 = SVF I 489. II 283

275 1 *καὶ διημερεύειν* Capps
7 scrib. *⟨παρ⟩έχειν*
8sqq. cf. 614e
13–15 *μὲν ἔστι . . . πολλαὶ δ᾽ ἠθικαὶ σκ. ἔχουσαι τοῦτο* Kro.[2]
15 cf. vit. Phoc. 2, 3
16 cf. 614a

p.

275 19–20 cf. 713b 1096a
25 *ἀναρρ. τὸ θερμόν*] cf. 793b

276 5 *ὥσπερ εἴρηται*] 130a sqq.
9 Plat. Crit. 115b

277 24 *κριτικῆς* Wy. Ba.

278 10 *οὐ — γνώμην* secl. Cast.[1+2]
11 sqq. cf. 465cd
16 *καὶ φιλανθρώπους* Ba.

279 27 cf. 73c 734a; Clem. Al. Paed. 3, 46, 4
sim: 7–11 VII 2, 14–3, 11 Bern. = VI 3, p. 52, 10 u. ad 53, 4 Po.-Ziegler
21 frg. inc. 2 = fr. 210 Sandb.

280 29 *ἤκουσά τινων T.* Kro.[2]

282 1 cf. Athen. 12, 513a = Antisth. fr. 110 Decleva
5 *ἑκάστῃ* Ba.
μικρολογίας ⟨ἕνεκα⟩ Edm.
sim: 15ss. fab. Aesop. 177 Halm = 286 Hausr.

283 2 *κτῆσιν . . . καὶ χρῆσιν*] cf. ad p. 204, 2–5

12. *ΓΑΜΙΚΑ ΠΑΡΑΓΓΕΛΜΑΤΑ*

Editionem cum versione Germanica curavit W. Sieveking (Plutarch: Über die Ehe. Eine Auswahl aus den Moralia, München 1940, p. 7–43); exstat ap. Babbitt II p. 295–343. cf. Goessler, L., Plutarchs Gedanken über die Ehe, Diss. Basel, Zürich 1962, p. 44–60.

p.

283 14 *ἐνδιδόν τε* Ba.
sim: add. 713b; Ael. n. an. 12, 44. 15, 25; Clem. Al. Paed. 2, 41, 2

284 7 *ἀσφαραγιῶν* (immo *ἀσφαράγων*) *⟨ται⟩νίᾳ*? Ba.
13–14 cf. 745c

285 9 *ἐοίκασι ἐν ὁδῷ βουλομέναις* Stob.

286 21 cf. 712a 1050c; Plat. Phaedr. 240e
sim: 5ss. fab. Aesop. 82 Halm = 46 Hausr.; add. Them. or. 16, 208a

p.

287 22–26 cit. Apost. 12, 53g; cf. 2, 100c
27 ⟨τ⟩ἀνδρὶ Platt

288 14 ἐν γάμῳ Stob.; cf. Apost. 12, 97g
26 πάντα om. Stob.; καταχεαμένους καὶ ἀναμείξαντας Stob.

289 1 καὶ om. Stob.
8 γυναῖκα om. Stob.
9–10 καὶ γὰρ τοῦτο ἔφη καλὸν ἰδ. καὶ καινὸν Stob.
11 πρ. μηδὲν μηδὲ κάλλει Stob.
12 τε om. Stob.
14 γὰρ om. Stob.
21–26 cit. Apost. 15, 74
27 πρ. γίνεται Stob.
sim: **7** ss. v. Aem. P. 5, 1 sqq.; Hieron. adv. Iovin. 1, 48

290 1 φάρμακον Stob.
κεστὸν] cf. Hom. Ξ 214
24 Κράτης] test. 14 Diels
sim: **3** ss. = Phylarch. FGrH 81 F 21
9 ss. scrib. Diog. Laert. II 33; VS 10 ς 2 (Biantis)
17 ss. scrib. . . . v. Lys. 2, 7; cf. Apost. 9, 5
crit: **15** idem fere atque Wil. coniecerat Ha.

291 sim: **1** ss. VII 44, 7 Bern. = fr. 157, 37 sqq. Sandb.
corr. **7** ss. cf. 769d; v. Marii 2, 3; Diog. L. 4, 6

292 2–3 προστ. οὐκ οὖσαν δὲ πρ. Stob.
3–4 καὶ φίλῳ καὶ κόλ. χρ. Stob.
5 τῇ αὐτῇ om. Stob.
11 sqq. Clem. Al. Paed. 2, 114, 2. Strom. 4, 121, 2
13 sqq. cf. 645b
13 τὸν[1] om. Stob.
15 ὁρᾶται γὰρ ἐν Stob.
16 τῆς λαλούσης Stob.
17 τὴν δὲ Ἠλ. Stob.
22 sqq. cf. Plat. ep. 2, 312c
sim: **17** ss. add. (Overbeck, Ant. Schriftquellen Nr. 756)

p.

293 10–11 τῶν ⟨ὅσον⟩ συγκ.? Edm.
11 cf. fr. 204, 9sq. Sandb.
19 cf. Hieron. adv. Iovin. 1, 48
sim: **12**ss. add. SVF II 479 al.
15–18 add. Ulp. fr. 7, 1

294 9sqq. e Xen. Cyr. 1, 7, 4 et 1, 8, 11 conflata esse videntur
11 *ἐξελαύνειν* Stob.
14 *πραΰνουσιν* Stob.
17 *προσελκύειν* Ba.
19 cf. 769a

295 4–5 cf. Hieron. adv. Iovin. 1, 48
6 cf. 610b
9 *οἴγωσι* Stob.
15 *αἱ* om. Stob.
sim: **12**ss. add. 177d 181f (de Alexandro) 190a (de Teleclo)

296 2–3 cf. 756e
9sqq. cf. 70b 179bc (de Demarato). vit. Alex. 9, 12sqq.; VS 82 B 8a; Hieron. adv. Iovin. 1, 48
25 *ὅτι*] *αἳ* Hch.
25–26 cf. Ael. n. an. 1, 58. 5, 11; Varr. de r. r. 3, 16, 6

297 10–15 cit. Apost. 10, 90
sim: **18** add. 71ab

298 7 cf. 32e 41f 467c; (Porph. de abst. 4, 20)
9–10 cf. vit. Brut. 23, 5
22 *ὑπὸ γῆς σκιᾶς* Kro.[1], sed cf. 169a
25sqq. cf. Aristot. gen. an. 775b 25sqq.

299 10sqq. cf. Hieron. adv. Iovin. 1, 49
12 *Τιμοκλείας*] cf. mor. 259d–260d 1093c (= FGrH 139 F 2). vit. Alex. 12; Polyaen. 8, 40; Zon. 4, 9
18 fr. 68B. = 58 D. = 55 L.-P.

13. *ΤΩΝ ΕΠΤΑ ΣΟΦΩΝ ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ*

Ediderunt E. David, Athenis 1936, cum versione Neo-Graeca; J. Defradas, Paris 1954, cum versione Gallica; Babbitt II p. 345–449; cap. 153c. 154d. 155c. 157d praebet B. Snell, Leben und Meinungen der Sieben Weisen, München [4]1971.

De nonnullis locis egerunt

Paladini, M. L., Influenza della tradizione dei Sette Savi sulla vita di Solone di Plutarco, Revue des Études Grecques 69, 1956, 377–411

Goessler, L., Plutarchs Gedanken über die Ehe, Diss. Basel, Zürich 1962, p. 101–109

Abramowicz, Z., Humor u Plutarcha, Eos 54, 1964, 87–98.

p.

300 crit: **13** ⟨*ὁ*⟩ etiam Korais

301 1 *καὶ* def. Da. Bousquet
8 ⟨*τῶν*⟩ *Ἑλλ.* Da.
9 *τὸ βιβλίον* secl. Da., prob. Einar.
13 *αὐτὸς* cum Hch. secl. Da.
sim: **12** add. Zenob. 4, 2; Plut. Prov. 2, 9
14 Comm. Hes. OD 719 = fr. 89 Sandb.
crit: **14** ⟨*Ἄμασις*⟩ iam in versione Wy.

302 8 *Πιττακῷ ἐστιν εἰρ.* Korais
14–15 cf. Plat. Prot. 339a sqq.; Polyb. 29, 26, 1; Diog. L. 1, 76; Zenob. 6, 38
16 fr. 5, 9 B. = 4, 9 D. = 37, 13 Page
21 *αἴρας καὶ ἀκάνθας* Sykutris ap. Da., prob. Einar.
26–27 *ἔδει μᾶλλον καὶ . . . ἀ. ἢ ἀνθρ.* Sykutris Da. Defr., sed *πολλῶν . . . μὴ* def. Bousquet Einar. (*δειλῶν* pro *πολλῶν* tempt. Cast.[1+2])
sim: **3** add. 152a

303 2 ⟨*τοῖς*⟩ *ἐπὶ* Korais
24 *τὸ δὲ πρὸς συμπότας ἑ.* Sykutris, prob. Koster (cf. Cat. mai. 4, 2); *γραὸς δὲ πρὸς σ.* Bury[1]

p.

303 24–25 *καταμιγνύειν* ⟨*μὴ ἀνανεύειν*⟩ Kro.[2] servato *πρὸς* etc.
sim: 4 = FGrH 81 F 45
11 add. 621c 697d 746f
25 add. mor. 357f; Hdt. 2, 78; cf. Petron. 34, 8

304 8 cum Ha. praetulerim *περιιὼν*
19–21 cf. 401b
22 *εἶπεν* secl. Da., fort. recte

305 24 ⟨*σκ. δέον*⟩ Crö.: ⟨*δεῖ* (vel *χρὴ*) *σκ.*⟩ Bury[1]
sim: 21 add. 191f 208d 811b; Hdt. 6, 67; Xen. Ages. 2, 17; Val. Max. 3, 7 ext. 5; (Diog. L. 2, 73 = Aristipp. fr. 42A Manneb.)

306 10 post *ἐξέπιεν* lac. ind. Korais: ⟨*καὶ νῦν ἀπέρχεται*⟩ Sykutris
12 *καὶ* ⟨*τὸν*⟩ *Θαλῆν* vel *καὶ Θ. παραλαβόντα*⟨*ς*⟩ (Re.) He.[1]

307 3 *ταῖς θύραις* Hch.
13 *κατακλινόμενος* Bases Kro.[3]
18 *Αἴσωπος*] T 36 Perry; cf. 401a 556f
21 fab. 157 Halm = 285 Hausr. = 315a Perry (cf. Macar. 6, 32; Babr. 62)
26 *τούνῃ* Defr.
27 *κατατρέχεις* (= *ὀνειδίζεις*) Michael; codicum lectionem def. H.-W.

308 2 *ἐκ. παρὰ τὸν πατέρα. καὶ ὁ Θ.* Einar.: *ἐκ.· παρὰ τὸ δ. δ' ὁ Θ.* Michael: *ἐκ. παρὰ τὸν Κλεόβουλον* Wy. prob. Ha.: *ἐκ. παρὰ* ⟨*τὸν πατέρα, πάντες δ' ἐνέστημεν*⟩ *τὸ δ. καὶ ὁ Θ.* Edm.
15 *πέμματα* ⟨*παντοδαπὰ*⟩ Wil. olim
17 ⟨*ἅτ'*⟩ vel ⟨*ὡς*⟩ *ἐν τυρ.* Sykutris
19 *τὸν ἄλλον?* Sykutris
sim: 10 add. 622e 715d

309 3 *ὥσπερ* ⟨*νὴ*⟩ *Δί' οἱ Ἑλλ.* Michael
7 *Κλεοβουλίνῃ*] fr. 3B. D. West
12 *ταὔτ' ἔφη* Bases

p.

309 24 *βουλ⟨ήσ⟩εται* Sykutris; *δ' εἰ βούλεται, κ. σκεψάσθω* Korais
sim: **15** cf. 362f 371c; Ael. n. an. 10, 28

310 17–18 *ἀρ. ἐθελήσει τοσ. ἐπὶ ... ἐκπιεῖν θάλ.* Einar.
19 *θελήσοντος* Korais Pflugk
22 *ἐκπίῃ* Korais

312 1–2 *πρῶτος χρ.* (*Ω*) def. Chatz. Ha. He.[1], fort. recte: cf. 155d; Xen. Cyr. 1, 3, 18; *πρῶτος τρόποις χρ.* Sykutris
2–3 cf. 147b
4 *εἰ ἐμμόνως εἴη φρ.* Tucker
5 *δ' ὁ Κλ.* Bern.
μηδενὶ ἔφη Stob.
8sqq. *ὕστατος δ' ὁ Χ. εἶπε κάλλιον εἶναι βασιλέα τὸν μὴ μόνον τοῦ φοβερὸν εἶναι φροντίζοντα* Stob.
15 ⟨*εἶτα*⟩ *κατηγόρους*? Sykutris
21 92 Hendess
24 *τῆς δ' ἴσου* (immo: *δὲ τοῦ ἴσου* Jo.[3]) Ba.: *τῆς δ' Αἰδοῦς* Tucker
sim: **6** v. Arati 25, 6sq.; cf. Synes. de regno 13a; Them. or. 1, 10d. 2, 36a. 6, 80 d et saepius (fluxit e Xen. Hieron. 7, 9sqq. 11, 11)

313 1 *γέγρ. τι ὅμ.* [*οἰκ. μὴ μ.*] Sykutris: *γ.* ⟨*ἐν Ἐφύρᾳ*⟩ *νομοθετῶν οἰκ. μὴ μ.* Kro.[1]
4 ⟨*ἀν*⟩*όμοιον* (Wy.) Sykutris; *ἐν* secl. Herw.
5 *ἥδιον* Sykutris
7 *εἰπ. ὅτι τ. γηρᾶσαι* Ba., prob. Jo.[3]: *εἰπ. ὅτι* ⟨*τὰ ἥδιστα*⟩ *τάχιστα γηράσει* Edm.; ⟨*εὖ γ'*⟩ *ἔφη Θ. ἔδ. εἰπ. ὅτι* ⟨*ἄριστον*⟩ *τὸ γηράσκειν* Michael
9 *ἅτε πρὶν* (recepto ⟨*οὓς*⟩) Ba. Koster
14 fr. 89, 2B. = 81, 2D. = 185, 2 West
21 *κρίνατε* Sykutris
crit: **28** ⟨*τὸ*⟩ iam Korais

314 2 ⟨*ὁ*⟩ *Θαλῆς* Sykutris
17 *μόνον* add. post *δοκῶμεν* Ha., post *εὐθύνειν* Sykutris

p.

314 17 τὰς τ. ἑτ. ἀποφ., ἰδίας trp. Ba.
25 οὗτος] αὐτὸς? Einar.

315 3 γε ⟨πολλοὶ⟩ Haupt
6 ⟨τὸ⟩ τοιαῦτ' Korais
10 μόνον κελεύσας secl. Hch., prob. Ha.
21–22 προὔβαλ' ὁ μέν, ὥς φ., [λέσχης] B. Müller Da., prob. Lasso
sim: 8 add. Suda s. κρόμμυα ἐσθ.
13 comm. ad Hes. ... = fr. 84 Sandb.

316 15 Cleobul. fr. 1B. D. West
16 τί τοῦτ' ἐστίν; interp. Sykutris
18 Σικυωνίους Sykutris: σικύας Ba.
22sqq. cf. vit. Them. 2, 6

317 3–4 libere reddit Stob.: νῦν, ἔφη ὁ Σ., περὶ πολιτείας ἀκοῦσαι
5–6 οὐδὲν – ἀδικηθέντες om. Stob.
7 ἔφη Stob.
8 cf. 224ef
15 ἐξ. ἀρχ. μὴ μετατραπεῖσιν. ὁ δὲ X. Michael; μεταστραφεὶς Ha. Ba. (μετατραπεὶς frustra defendere conatus est Kro.[1])
sim: **4** add. mor. 198e et l. ibi l.; vit. Sol. 18, 7

318 13 fab. 42 Halm = 12 Hausr. Perry
15 αὐτῆς Bases
sim: **9** ... v. Sol. 28, 1 (= Aes. test. 35 Perry)

319 7 προσεπεῖπεν ⟨ὁ Περίανδρος⟩ Uhde
17 ⟨δεῖ⟩ δημ. εἶναι Da. (Madv. sec., qui tempt. οὐ δεῖ ... δημ. εἶ.): δημ. ἐστιν Ba. Defr.
20 fr. 26B. et West = 20D.
26 Σαυλίῳ τἀδελφῷ Uhde cl. Hdt. 4, 76, 6
⟨πρῶτος⟩ μεθυσθεὶς Ha. cl. Athen. 10, 437f, prob. Ba.
sim: **15** cf. v. Sol. 4, 8; Callim. iamb. I, fr. 191, 32sqq. Pf.; Diog. L. 1, 28; Athen. 11, 495d (= Phoen. Col. fr. 5. 6D. = 4. 5 Powell)
20 v. Sol. 31, 7

p.

319 **24** scrib. Aristot. Pol. 1274b 19. E. N. 1113b 31. rhet. 1402b 12
25 huc trp., quae p. 320 ad 1sqq. adnotata sunt

320 5 fab. 282 Halm = 453 Perry
11 *καὶ* ⟨*δὴ*⟩? Sykutris
20 *ναὸν* Chatz. Ba. He.
21 cf. Plat. Tim. 47d (mor. 167b)
22 *νομίσαιμεν* Korais
26sqq. cf. 621c 660b

321 16 *λήγειν τ. παλ., ἓν ʽδαιτρόνʼ* Kro.[2]: ⟨*τινας*⟩ *λέγειν τ. παλ. ἐνδεῖν* (Bern.) ⟨*οἴνου, ʽδαιτρόνʼ*⟩ Michael Einar.: *λείπειν τ. παλ., ἓν ʽδαιτρόνʼ* (Apelt) Ba. (*ἐν δείπνῳ δαιτρόν* Papabasiliou)
17 *καὶ μετρητὸν* secl. Papabasiliou
18 *ὥσπερ μιᾶς μερίδος* Uhde: *ὥσπερ ἰδίας μερ.* Kaibel Kro.[2]: *ὡς πέρᾳ τῆς μερ.* Defr., prob. Irig.: *ὥσπερ κρεοδαισίας εἰς μερίδας* Michael cl. 643a: *ὥσπερ λείας μερίδας* Edm.; ⟨*μὴ*⟩ *μεταδ.* Sykutris Einar.: *μεταδιδόναι αὖ* Defr. male
19 *Χερσίας*] cf. Paus. 9, 38, 9sqq.
sim: **2** add. 750e 767e; Plat. conv. 192e; Muson. p. 67 H.
5 add. 622d al.
13 add. fr. 93 Sandb.

322 1 Hom. *Δ* 3–4
20 fab. 222 Halm = 449 Perry
25 *μιαροὺς* Ba.: *μάργους* Apelt: *μικρ*⟨*ολόγ*⟩*ους* Papabasiliou. alii alia

323 1sqq. cf. 643c
6–7 *ἴσον ἅπασιν . . . ἀπον. ἑκάστῳ* trp. Sykutris, fort. recte
16 C. pop. 43B. = 30D. = 23 Page
23 *ὁ καὶ ζ. διδ.* trp. Cast.[1+2] (*καὶ ζ.* [*ὁ*] *διδ.* Diels)
26 *καὶ* ⟨*νῦν*⟩ Wil. olim
sim: **7**sqq. comm. ad Hes. . . . = fr. 26 Sandb.; add. Athen. 2, 58d–f; Porph. de abst. 4, 20; Plin. n. h. 22, 73

p.

323 crit: **5** secl. etiam Korais
add. **20** *ἢ εἰ* v *Π* (cf. p. 325, 3)
23 secl. etiam Korais

324 5 *πῶς οὖν εἴη ἂν τῷ Ἡ.* Michael: *πῶς οὖν ἐκείνῳ* [*Ἡ.*] Kro.[3]: *πῶς οὖν οὐκ ἂν εἴη τῷ Ἡ.* Edm.: *πῶς οὖν ἐῶμεν Ἡ.* Ba.; *πηδ.* ⟨*μὲν*⟩ ex Hes. Ba., servato
7 *βοῶν δ'*
7 *ἔργα — ταλ.* secl. Kro.[3]
sim: **17–19** add. mor. **562a**

325 3 ⟨*ὡς*⟩ *βραχυτάτης* Sykutris
6 *ἀν.* ⟨*συναν*⟩*αιρουμένης*? Edm.
15 *τὸ γεωργίας αὐτῆς· διολλυμένη γὰρ αὖ. ἀπολείπει* Ba. Edm. (sed praestat *τὸ* ⟨*τῆς*⟩ *γ.* Ha. Bolk.): *τὸ γεωργίαν αὐτῇ* ⟨*συναναιρεῖσθαι*⟩*· δι. γ. αὖ. ἀ.* vel *τὸ γ. αὐτῇ* ⟨*συν*⟩*διολλυμένην* [*γὰρ*] *αὖ. ἀπολείπειν* Cast.[1+2]: *τὸ τῆς γ.· αὕτη γὰρ διολλυμένη αὖ. ἀπολείπει* Koster; locus conclamatus
19 ⟨*εἰς*⟩ *τὸ μηδὲν ἴασι τ.* He.[1]
23 *Φυταλμίῳ Π.*] cf. 451c 675f 730d
crit: **15** *αὐτῆς* (quod coniecerant Petavius Tucker Ha. Ba.) habet E (teste Defr.)

326 8 ⟨*τροφ*⟩*ὴν γὰρ* Cast.[1+2]: ⟨*ὠν*⟩*ὴν γὰρ* Apelt: *ἥν γε* Kro.[3]: *ἥ*⟨*λιο*⟩*ν* Sykutris, prob. Siev.
10 *τούτων τὸ* Wil. olim
11 *ὑπολ.* ⟨*δ' ὁ Σόλων*⟩ Edm.
sim: **25** add. (Hdt. 2, 86)
crit: **25** *καὶ τὰ ἔντερα ἐξ.* suppl. Bern.; ⟨*τἀγκοίλια*⟩ Bases

327 1 *εἶτα τὰ ἐν αὐτῷ μὲν* Korais: *εἶτα τὰ μὲν ἔγκατα* (Re.) Jun.
6 *γὰρ* ⟨*οὐδὲν*⟩ Sykutris Da. (*γὰρ* ⟨*οὐδεὶς*⟩ Re.)
13 *εἲς δικαιοσύνην τελειοῖ* Da. (*τελειοῖ* def. etiam H.-W.): *εἰς δικ. τέλειος* (Re.) Ba. Edm.
19 *φυραμούχοις* Ba., prob. Har.[2]
21 *ἐγκεκλεισμένην* Bases (Tucker)
sim: **24** Menandri fr. **607** Kock = **741** Körte

p.

328 12 *ἔτι*] *ἔσται* Edm.
15sqq. cf. 662c
16 *λέγοιντ' ἂν* Defr. (obloquitur Koster)
17 *τρεφόμενοι* [*δίαιταν*] Defr.: *τρ.* ⟨*κατὰ*⟩ *δίαιταν*? Koster
23 *ταῦτα* Korais Pflugk
26 cf. 1099b
sim: **9** v. Rom̄. 25, 4; add. Paus. 4, 19, 2sq.
crit: **17** *καὶ διαιτᾶν* iam Korais

329 2 *συντρεφόμεναι* def. Ba., recte, ut opinor
sim: **2** add. 663e (Theogn. 605; Tel. p. 34 H.)

330 8 *ᾀστέον ἐστὶ* (Re.) Korais Hauck Har.[2]: codicum lectionem def. Ba. H.-W.
8–9 ⟨*ἀλαλ*⟩*ακτέον ἐπὶ τοῖς νέοις τούτοις διθυράμβοις* Michael
17 *οἷ προσ*⟨*σχεῖν*⟩ *ἔμελλε* Korais; *προσώκελλε* Ba. (*προσέκελλε* Tucker)

331 17 *ἐπᾷσαι* (cl. 347e) Ba.
τοῦ βίου Defr., vix recte; cf. Bolk. (et Jo.[3], qui def. Reiskii emendationem)

332 11 *ἑστώσης τε* (Hch.) praetulerim
14 *κυκλόσε* Papabasiliou: *κύκλωθεν* Michael
19 post *κατάγοντες* lac. ind. Hch., ⟨*τότε δὴ*⟩ Da.
21 *ὅποι* (Hch.) Chatz., prob. He.[1]

333 12 lac. post *γραφομένῳ* ind. Defr., sed iure obloquitur Einar.
15sqq. cf. cert. Hom. et Hes. 208sqq. Rz.; Thuc. 3, 96, 1 al.

334 5 *ζητεῖν*] *μετελθεῖν* Kontos, sed cf. Soph. Oed. R. 266 (Michael); ⟨*ἀνδρο*⟩*φόνον* Papabasiliou
7 *εὑρόντες γὰρ τ. φ., αὐτούς τε κ.* trp. Ph.[1], recte
16 *τοῖς*] *πλοίοις* Pflugk
23–24 *γενέσθαι,* ⟨...⟩ *λεγόμενον* ⟨*οὐκ*⟩ *ἀκρ.*, servato ordine qualem exhibent codices, Defr.: sed praestat Halmii emendatio
sim: add. Plin. n. h. 11, 137

p.

335 20 ἀβλαβεῖς Ba., fort. recte; ἔστι δ' ἄλλ' ἃ ϑ. Defr. 23–24 ⟨ἑαυτὸν⟩ ἀποποντῶσαι, ⟨συννηχό⟩μενον ⟨δὲ τῇ⟩ ϑ. ⟨ἐκβῆναι, καὶ⟩ ἐπ. Papabasiliou (⟨τῇ⟩ ϑ. ⟨καὶ⟩ ἐπ. etiam Ba. Da., prob. Koster)
24 ἐπ. ⟨πολλοὺς⟩ πολύπ. Edm.
sim: cf. FGrH 914 F 14 et 140 F 4

336 2–4 χαί⟨ροι⟩ μήτε π. . . . διαφυλάττων Michael

337 18 cf. 24b
21 cf. 57e
28 πειστέον Chatz. He.[1]
sim: 4sqq. add. 724b
8 add. 116c

14. *ΠΕΡΙ ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΑΣ*

Exhibet Babbitt vol. II p. 451–495.
De hoc opusculo egerunt

Braun, H., Plutarchs Kritik am Aberglauben im Lichte des Neuen Testamentes, Berlin 1948

Erbse, H., Plutarchs Schrift *περὶ δεισιδαιμονίας*, Hermes 80, 1952, 296–314

Moellering, H. A., Plutarch's De superstitione in the context of his theological writings, Diss. Columbia University 1962 = Plutarch's De superstitione, its place in the changing meaning of deisidaimonia and in the context of his theological writings, Boston 1963

Abramowicz, Z., Humor u Plutarcha, Eos 54, 1964, 87 u. ad 98.

p.

338 sim: 7 v. Alex. 75, 2 Cam. 6, 6; add. mor. 355d 378a 379e

339 5 ὦ τλῆμον ἀρετή] cf. J. Kalitsounakis, *Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς τῆς Φιλοσοφ. Σχ. τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν* II 5, 1954/55, 321–327
6 Tr. adesp. 374 N.[2] = TGF 88 F 3 Sn. (Diogenis?)

340 9 cf. Aristot. E. N. 1115b 27; Plin. n. h. 2, 195

p.

340 9–10 ὁ ἐν Γ. ⟨οἰκῶν⟩ οὐδὲ ... ὁ ἐν Αἰ. Ha. haud male

11 ⟨ὕπαρ⟩ ὄν. Bywater

341 24 τὸν secl. Ba.

25 ὅ τι ⟨μόνον⟩, τὸν ὕ., οἱ θεοὶ Kro.[2]

342 26 οἴεσθε π. αὖ τοὺς ἀνεκφ. Ba.

343 20 ταύτῃ δὲ τὸ (Δ) praestare videtur

344 1 verba ὥσπερ εἴρηται ad 165b referenda ideoque ⟨οὐκ⟩ expungendum esse vidit Kro.[3]

3sqq. cf. 746a 1029d

7 ἐνδεεῖ Edm.

345 16 γάρ τ' ἄνοσοι mor. 1075a

346 6 cf. mor. 1104b

23 cf. Cic. Tusc. 3, 72

347 1 φίλος Kro.[1] bene

2–3 cf. Soph. Oed. R. 1342sq.

6 cf. Men. fr. 754 Körte

15 rectius Τιρίβαζον Hch. et Ziegler in vita Artax.

sim: scrib. **12** cf. D. L. IV 54; cf. v. Per. 38, 2 (= Theophr. fr. 146 W.)

348 20 Archil. fr. 54B. = 56D. = 105 West

24 fr. mel. ad. 132B. = 81 Page = Trag. ad. 377 N.[2]

24–25 cf. fr. 67 Sandb.

sim: **13** v. Dionis 24, 1. Nic. 23; cf. Quint. 1, 10, 48

349 9 versum subesse susp. Crö.

10sqq. cf. Cass. D. 37, 16, 1sqq. 49, 22, 3sqq.; Ios. Ant. Iud. 12, 6, 2

27 cf. 413b

sim: add. vit. Ant. 24, 3

350 7 cf. vit. Per. 32, 2

8 μύδρον] λίθον (*O*) fort. praeferendum: cf. Plat. apol. 26d

10 νομίζων εἶναι θεοὺς trp. Cast.[1+2] cl. 171b (p. 353, 20)

19 ἔχων secl. Hch., fort. recte

22 fr. 3 Wil. = 1D. = 2b Page; cf. mor. 22a

25–p. 351, 3 versus restituere conatus est Edm.; cf. P. L. III p. 680 B. = Sophr. fr. 2 Dem.

p.

351 19 cf. Men. fr. 754 Körte; Athen. 8, 346cd (= SVF III Antip. Tars. fr. 64)

352 10–11 *κἂν δεδοίκῃ, πρ. γε . . . καὶ οὐ ϑ.* Ba.

353 17 *ὕβρ. ⟨ὄντας⟩, οὕτω [δὲ] μ.* Edm.
25 cf. 964d 997e
sim: **24** add. Porph. de abst. 2, 56 (de Iphicrate)

354 13 cf. 362d
23 *ἀπερισκέπτως καὶ ἀλ.* editores veteres
sim: **15** add. Aristot. rhet. 1399b 5; Clem. Al. Paed. 21, 3

Addendum ad p. **360**:

Kemper, H. C., Die im Corpus der Moralia des Plutarch überlieferte Schrift *Περὶ παίδων ἀγωγῆς*, Diss. Münster 1971.